

KÖPRÜLÜ KÜT.
715

فهرست فصوص الحكم

٢٤٤

خداوند جهان سلطان مراد اول شاه دریادل • فصوصی شرح ایچون امر ایلیوب نوعی افندی‌یه

تمام اولدقده اول شرحك فدائی ثنا گستر •

دیدی تاریخینی • شرح فصوص نوعی كامل •

سنه ١٠٠٢ مع الهمز

یا رب حرم غمنده که رآه بغشله	یا صدقیله بر آه سحرگاه بغشله
الدک دل کراهی قودک بنی ئیل	باری یرینه بر دل آگاه بغشله

قطعه لمنشئه

تن عقده سنوک حلی قریب اولدی الهی	وصلت قپوسی یوق دخی باز اولمغه چاره
خالی قودی دل خانه سن اغیاردن آه	بولمادی هنوز محرم راز اولمغه چاره

الهی اول بی نشان مرحمتنه که سراپرده وحدتوکه قدم همت باصندیلر اما هرگز نه پای پیدا نه کام ونه پی هویدا نه پیغام واول بی سروسامانلر کرامتنه که بزم عشق ومحبتکدن مست وسرگران اولوب خمخانه کون ونه بولیه شیشه سرنگون اصدیلر لیکن نه می ظاهر نه جام ونه دهن آشکار ونه کام روی نیاز خاکسار عجز واعواز قلنقده نور حمد وثنا اول صمد بی چون چرایه که اولا مظاهر اشیا آینه ده که ماهیات ثابته در فیض اقدس ایله ظاهر وهویدا اولوب حضرت ظلمت غیبدن ذاتی ایله ذاتنه تجلی قیلدی بعده فیض مقدس ایله اظهار صفات واسما قیلوب بالجمله جمال جلا منصه استجلاء سبب رواج حبانی ایله که حقیقة جامعه در

طو

کشف قناع عدم ایدوب چهره نما اولدی

یارب بنی عاشق دلفگار ایتدک	قلبم غم عشق یاریله یار ایتدک
عشقکله یوغ ایله جمله وارم	یوقدن بنی عشقکیله چون وار ایتدک

هب حاصل کار وبار عشقیمش هب	سرمایه روزگار عشقیمش هب
بیر بلمز ایدک عشق نه ایمش اول	هم آخر جمله کار عشقیمش هب

مقصودنه در بو ناله واه دمدن	آه شب وگریه سحرگاهدن
یاقن بنی نار آتشین فلکدن هب	صور حالمی باری قلب آگاهدن

هب باعث اشک خونفشانم سنسن	قانمده روان تنمده جانم سنسن
هم داعی درد ومحنت انده هم	هم موجب راحت روانم سنسن

یا الهی وجودمز یوقدر	بودن نظ وسودمز یوقدر
قبلهمز کعبه مز وجودگذر	سمت غیره سجودمز یوقدر
دودمز عرشه ایرشور نولا	سیندن آرتق ودودمز یوقدر
بعلمز بزی تار وپود امید	مطلقا بز قیودمز یوقدر
فیضمز چشمه آرحقدندر	اوزگه یردن ورودمز یوقدر

محصل قاعده ایجادکه تجلینک اجمالدن تفصیله انتقالی وبطوندن

ظهوره و غیبدن شهادته • و فی الجملة حقك تعین اولدن تعین
ثانی یه و تجلی ذاتی دن تجلی اسمائیه نزول و ارتحالیدر • بر موجب قول
اهل معقول • که نتیجه نك تحصیلنده مقدمتین محصول گرکدر اول ارادت
بحسب العلم • بعده قول کن صدور ایدوب ثالثا اثر کون و نتیجه وجود اولدی

مثنوی لمنشئه

تا ایلدی فیض نور مطلق — موهوم مظاهری محقق
هر پرده تعینات امکان — اولدی سبب وجوب اکوان
گوستردی ظواهری مظاهر — ذاتینی صفاتی اولدی ساتر
عین ایلدی ستر عینن اظهار — غیر ایتدی صنوب ایدرلر انکار
اسبابده عین ایکن اید ستر — نیچون دیه لر وجوب بالغیر
که ضدنه عینن ایتدی علت — که عین ایله عینه ویردی غیرت
هر مرتبه ده ایدوب تجلا — بر ذات و نیجه صفتده پیدا
که ممکن و گاه واجب اولدی — که پرور و گاه حاجب اولدی
خلق ایتدی عجب دکلمی بو سر — جوهر عرض و عرض جواهر
جوهر اودر اوله قایم الذات — جوهرمی اولور ع ضدده هیهات
چوق سویله نوعیا سوزك کس
انکار مراتب عدد بس
واحدنك مغایری در — ساری عدد اچره سایری در
جمع ایدی وجود عامه عامی — بوزلدی مراتبك نظامی

تنزیه وجود حق تعالی — تشبیهدن اولمایجه اولی
اولمایه عطای حق اعیان — هب بیر گورونه وجوب و امکان
حق بونده لسان قال کلمز — حالیله اولن مقاله کلمز
هیهات لسان ذوق صحبت — هیهات عبادت رب ارباب
عارف گوزی گرچه عین ایدر سیر — بر نقطه شك ایله اولور غیر

و جمیع صلوة و سلام • هدایای ارواح انبیا خصوصا روح مصطفا
که مظهر صفات خدادن بر صفته مظهریت ایله آحاد ناسدن
مجتبی اولوب قلوب طاهره لری اسما صفاتدن بر نیك نوری ایله
منیر • و نفوس طیبه لری اسما افعالدن بر نیك اضافتی ایله تعلق پذیر
اولمشلر خصوصا پیغمبر و مز صلوات الله علیه و سلامه عوالمده
قوتن آثاری اولمغیله اکثر اسما افعالك انوارنه مظهر و قوتنه
مصدر در • بعده ترتیب انبیا صلوات الله علیهم ترتیب اسماء
حسنی اوزره اولمغین بو کتاب مستطابده داخی اول ترتیب
وضعك طبعه موافقتی تنسیب اولدیغیچون رعایت اولنوب اولا
ذکر حضرت آدم علیه السلام مقدم قلنمشدر • که روحی نور اسم ذاتدن
و قلبی نور صفتی رحمن و رحیمدن • و نفسی نور اسم فعل بدیعدن
ظهور ایتمشدر • که بر روایتده ان الله خلق آدم علی صورته و روایت اخرده
علی صورة الرحمن مبنی روحه و قلبه اشارت خفیه اولمشدر •
و آدم حقك بدایع فطرتندن اولدوغی ظاهر و هویدا و احتیاج بیاندن

مستغنی ومعرادر معلوم اولاکه کتاب فصوص الحکم • بین انبیاء الامم
که حضرت وارث اکمل ومظهر اتم وافضل شیخ اکمل • عمدة الوارثین
الکاملین ابو الاولاد الالهیین نظم اول فیض ده نفوس اکرم •
اول جیش ولایة مقدم • اول خاتم حلقهٔ ولایت • اول نقش نگین
فص حکمت • اول وارث خاتم نبوت • اول شارب مشرب حقیقت •
اول بلبل گلشن مقدس • طوطی باغ فیض اقدس • لفظ الهی حل هر معمی •
دندانی گره گشای معنی • ظاهرده که مغربی نسبدر • معنی ده مشرقدر بدر •
مغربدن ایدیجه مهر طلعت • دیرلر اثر قیام ساعت • چون نور حقیقت •
اولدی باهر • آثار قیامت اولدی ظاهر • جان مهرینه مطلع اولدی •
مغرب • اولدی وطنه غریب طالب • اولمشدی اگرچه شمس وحدت •
محجوب حجاب غرب کثرت • رفع اولدی چو ظلمت طبیعت • گوستردی
جمالنی حقیقت • یثربدن او نور اولوب پدیدار • مغربده کمالن ایتدی اظهار •
یثربده جمالن ایتدی مجمل • مغربده گورندی هب مفصل • یعنی که او نور اول آخر •
مغرب افقندن اولدی ظاهر نثر یعنی خاتم الاولیاء المحمدیین •
محیی الحق والملة والدین • ابی عبد الله محمد بن محمد بن العربی • المغربی الطائی
الاندلسی نک رضی الله عنه منشآتندندر • خلفاء الهیین دن هر بیگی
کاملک ذوقی ومشربی بیانه مخصوصدر • اما علی التخصیص والتعیین
وارث محمدی ومشرب خاتمی اولمغه اوزره در • غیری انبیانک وراثتی
اوزره دگلدر • زیرا هر نبینک بر وارثی ولیسی واردر • اول اجلدندر که

حضرت

حضرت شیخ قدس سره العزیز • بو کتاب مستطاب ایله غیری کتابک
جلد واحدده جمعنی جایز گورممشدر • خلاف مشرب تحقیق اولدوغیچون
اگرچه انبیاء مزبوره نک مشارب مخصوصه سی بو کتابده اشارت تیسیر
واردر • اما اصل مقصود جمله سی بر جهت جامعه ایله مشرب ختمی درج
ایتمکدر • والا کتابک نفعی امت محمدیه مقصود اصلی اولمز • اگرچه امت
محمدیه داخی انبیاء سالفه دن موروث مشارب مختلفه واردر • لکن
مشرب محمدی جمله ده غالب حال اعتبار اولنمشدر والحالة هذه
بو ولایت مغربیه نک سرینه مظهر • وکشف انوار مهر مطلعنه داعی بلکه مصدر
اول نور مصور • وروح منور سلطان سلاطین بحر وبر • شاه شاهان
سلطان بن سلطان کشورگشای حقایق ومعانی جامع صور وآیات مثانی
رافع رایات صور ومبانی • پادشاه بالا استعداد • وارث عدل
ورأفت وداد • سلطان سلیمان اوغلی سلطان مراد ادام الله
عمره ودولته الی یوم التناد اولمشدر • زیرا بو حقیر داعی که عالم معنیدن
زمان قدیمدن نیچه مبشرات غیبیه ایله بو دولت عثمانیه نک خدمتنه
شوق اولنمشدر • جمله دن بریسی سگز آی سفرندن مقدم مرحوم
سلطان سلیمانی • عالم معنیده گوردم • بنگا سرای همایونی
سیر ایتدروب آخرنده الوبر کهنه کتاب صونوب بوکا کیمیای
سعادت دیرلر دیمش ایدی • مگر بشارت غیبیه ایمش که اول زمانده اول
سلطان غازی عنواندن نیچه مبشر اولدم ایسه بو فقیر دقتا که تقدیر ایله

بغداد قضاسی ایله تقلید اولنوب شغله سفرده ایکن بکر جیب جامه
غیبدن جلوه کر اولاجق صورت نعمت ما حضر و آرایش کم بکلش
بغداددن دونردیو • تقاضای استعداد قدیم بنی راه سداده
ارشاد ایدوب خاصان درکاه عزت • ومحارم سرادق سعادتدن
اول مجمع مکارم انس وملک مقرب حضرت سلطنت زیرک • آغا
وساطتی ایله تعلیم ابناء پادشاه ایله تشریف قلندم بین بحسب المعنی
والصوره حالا مقهور سلطنتی • وممنون نعمتی • ومبرور فضایل کراهتی
اولدوغم حضرت سلطان مراددن • بو متبشره نک دقوعنی مشعر
تیز فرمان نافذ الاثر • بر وجه ایله وارد اولدی که متهوروندن نه بحسب
الصورة مفر • نه بحسب المعنی مدفع ومعبر بولوندی • اکر نقصان استعداد
وقصور قدرت حماسنه اختما ایتسم المأمور معذور • وذنب القصور
عند الکرام مغفور • نغمه سنه آغاز ایدر دیلر • واکر کشف اسرار
وجود عند الابرار • ترک ادب بلکه کفردن معدود اولمق ملاحسنه
التجا کوسترسم اول کلام مطلق دکل بلکه عروس پس ابکار معانی عرض
دیدار نامحرم • فلغله مخصوص ومقید ایدوکی منصوص ومحقق در
دیوترانه ساز اولدیلر • وبالجمله صحیفهٔ هر کار عنوان جف القلم
وسبق الکتاب ایله معنون ایدوکی آشکار اولوب بالذات امر فاعل مختار
وبالذات وبالواسطه تکلیف سلطان کامکاره • که ترجمهٔ کتاب فصوص الحکم در
امتثال ایتدم • اکرچه حالا استمداد ایتدکم شروحدندن شرح جندی • وشرح داود

قیصری • وشرح املح المتأخرین مولانا جامیدر • قدس الله اسرارهم
اما الحق مجرد الهام اهل دول وسلطنت بو کار خطیره اقدامه قوت
مزیدت • وسبب جرأت وجسارت اولدی • والله میسر کل عسیر نظم
الهی بحق نبی الأمم • بامداد فیض محمد الهمم • بنور جبین مبین رسول
بآل وباولاد پاک حرم • ایدوب بخشش فیض کشاینش کلم • دیلم ایله مزرع فضای ارم
دمم قل دم خاتم الأولیا • دلم ترجمان فصوص الحکم • دلم قابل علم ایدنجه
پذیرای نقش نفوذ ودرم •
قوله الحمد لله منزل الحکم علی قلوب الکلم باحدیة الطریق الأمم من المقام
الأقدم وان اختلفت الملل والنحل لاختلاف الأمم وصلی الله علی ممد الهمم
من خزائن الجود والکرم بالقیل الأقوم محمد صلی الله علیه وسلم
حضرت شیخ بیوررکه جمیع حامدلرک حمدی الله ایچوندر • که جمیع حکمتلری
قلوب انبیایه تنزیل ایدیجیدر • زیرا انبیا علیهم السلام مظاهر اسم
حکیم در • وحکمتدن مراد حقایق اشیایه علمدر • وحکمتک حکم شرعی ایله
ملازمه سی اولدوغیچون حکمتدن شریعت داخی مراد اولور • زیرا
نزول شرع بحسب المصالحدر • مصالحه علم خود عین حکمتدر • کتابت
الله ایله بحسب التدریج • قلوب انبیایه مقتضیات مصالح اوزره
القا اولنور • کلمدن مراد اعیان انبیادر • ماخوذ اردر واحدر • الیه
یصعد الکلم الطیب • ای الأرواح الکاملة • معلوم اولاکه اشیانک
مرتبهٔ عمائیه دن صدوری نفس رحمانی • وساطتیله اولدوغیچون اعیان
نفس رحمانی وجود کلی ایمان قابلیه انبساطندن عبارتدر

موجوده یه کلمات دیدیلر • نفس انسانیدن صادر اولمن کلماته تشبیه اولنور
قل لو کان البحر مدادا لکلمات ربی الآیه • تفسیر ایدرین فی الحقیقة اول تنفس
که حالا بحسب المراتب تنفس لفظی اولمشدر • عارف موحد کرکدر که
بیک صوت بر دوکونه همی بیت بکوش • کاهی ندا همی بیش نام کر صدا
بعضیلر کلمه لکن ایله موجود اولدوغیچون کلمات دیدیلر اسم سببی مسببه
اطلاق قدر دیمشلر • بوداخی کلام علمیدر • بعده جمیع اشیا کلمات الله
ایکن کلمه یی مواضع قرآنیه ده عیسایه تخصیصک وجهی بودرکه حضرت
عیسی صلوات الله علیه غیره نسبت بالذات نفس رحمانده لطافتی جهتی ایله
کلمه اولمغه مناسبتی اغیارنه غلبه ایتمشدر • عارف مشاهد بیلور
مزبوراحدیه طریقدن یعنی جهة واحده دن • ومقام قدم دن واقع
اولمشدر • که اول طریق طریق مستقیم • وموصلدر اگرچه الطرق الی
بعدد انفاس الخلایق • کثرت سالکین ایله متکثر اولور • اما قرب
حضرت ده جمیع طرق متحد اولور • زیرا جهة حق وحدانی النعت در
امم فتح همزه ومیم ایله مستقیم دیمکدر • یعنی اختلاف شرایع امم
حسبی ایله مختلف اولان اختلاف طرایق که اختلاف ازمنه عارضه
سببی ایله در • ضرر ویرمز • زیرا بونلر تحت نور طریق مستقیم ده مستهلک
احدیت اولورلر • که وحدت جهة فیاض بونی اقتضا ایدر • ظاهر نور
طریق مزبوردن مراد وجه خاص اولمقدر • که نبی علیه السلام لی مع الله
وقت لا یسعنی فیه ملک مقرب ولا نبی مرسل • دیو خبر ویرمشدر •

بعده

بعده داخی اللهک صلواتی اول همتلری ارشاد وطریق کمال ایله خزاین
جود وکرمدن قبول اصدق واعدل ایله سمت کماله مدد وجذب ایدیجی
رسوللر اولسون که محمد رسول صلی الله علیه وسلم دره • قبیل اقوم اول
قولدر که ناطق لسان استعداددره • قابل انحراف اولمز • قوله
اما بعد فانی رایت رسول الله صلی الله علیه وسلم فی مبشرة اریتها
فی العشر الآخر من محرم الحرام سنة سبع وعشرین وستمائة بمحروسة
دمشق وبیده صلی الله علیه وسلم کتاب فقال لی هذا کتاب فصوص الحکم خذه واخرج
به الی الناس ینتفعون به فقلت السمع والطاعة لله ولرسوله واولی الامر منا کما امرنا • حضرت شیخ اولا اولیا
امنا الله اولوب اذن الالهی اولمغین کشف اسرار ایتمکلرینه تمهید
اخذ آرا ایدوب حمد وصلواتدن صکره بیورر که الی التوز یدیکرمی یدی
محرمینک عشر آخرنده محروسه دمشقده مبشرات وتنبیه دن
بر رویای مبشره ده بنم قصد وبنیتم • وفکر ورؤیتم بو غیبکن من عند الله
کوردم که نبی علیه السلامک الندهبر کتاب بو حقیره متوجه اولوب
خطاب ایدرکه • بو کتاب فصوص الحکم در الوبدن ال • وبونی ناسه اخراج
وایصال قیل که • سبب انقطاع علم وباعث ارتفاع جهل اولا • بن داخی
سمعا وطاعة دیوب امر اللهه ورسولنه اتباع قلدم • پس بو موهبه
عظمی کسب وتعملدن مبرا • واغراض نفسانیه دن معرا • اولدغنه اراده
حق دلیل مطلق اولدی • قوله فحققت الامنیة واخلصت النیة وجردت
القصد والهمة الی ابراز هذا الکتاب کما حده لی رسول الله صلی الله علیه وسلم

من غير زيادة ولا نقصان وسالت الله ان يجعلني فيه وفي جميع احوالي
من عباده الذين ليس للشيطان عليهم سلطان حضرت بيوررلر كه پس رسول
اللّهك امنيتي يعني مقصودي خارجده يعني عالم حس وشهادهده
ثابت ومحقق قلمغه اخلاص نيت ايدوب وذيل قصد وهمتي خار علائقدن
تجريد قلدم كه رسول اللّهك تحديد ايتدكي اوزره كتاب مزبوري من غير
زياده ولا نقصان ناسه ابراز واعلان ايدم • وحقدن بو سؤال
عظيمي سؤال • واستمداد قيلدم كه جميع احوالمده بن اول عباد زمرهسندن
معدود اولنم كه اوزرلرينه شيطاندن حكومت وسلطان اولميه
نته كه بيوررر • ان عبادي ليس لك عليهم سلطان قوله وان يخصني في
جميع ما يرقمه بناني وينطق به لساني وينطوي عليه جناني بالالقاء السبوحي
والنفث الروحي في الروع النفسي بالتأييد الاعتصامي حتى اكون مترجما
لا متحكما ليتحقق من وقف عليه من اهل الله اصحاب القلوب انه من مقام التقديس
المنزه عن الاغراض النفسانية التي يدخلها التلبيس ٥ شيخ بيوررلر وداخي
طلب ايتدم كه مراتب وجودك جميع سنده يعني كتابة وعبارةده • و
ذهنا بني القاء سبوحي ايله كه وجه خاص رحمانيدن متنسم اولور •
نفس ور مخصص ايده • ونفخ نفث روحي تأييد اعتصامي ايله قلبمي معتصم
وبتأييد قيلوب ساير قلوبدن مخصص قيله تا كه مأمور اولدوغم معاني مزبوره
خبر ويرمكده سفير مترجم اولم يوخسه صارف متحكم اولوب تصرف
نفساني ايله سويليم • حتى اصحاب قلوبدن اولن اهل الله بونك مقام تقديسدن

اولدوغن

اولدوغن بيلهلر • واغراض نفسانيهدن منزه اولوب ملبس اولمدوغن
اكلهيلر قوله وارجو ان يكون الحق تعالى لما سمع دعائي قد اجاب
ندائي فما القي الا ما يلقى الي ولا انزل في هذا المسطور الا ما ينزل
به علي ولست بنبي ولا رسول ولكني وارث ولآخرتي حارث
وداخي بيوررلر • رجا ايدرم كه حق تعالى دعامي استماع ايتدوكي حينده
ندامي مجيب اوله • كه لسان استعداد ايله اولن هر حاجت منزله مقضي
اولور • پس بن بونده القا ايتمدم الا بكا حضرت محمديهدن ملقى اولاني
وبو مسطورده بكا منزل منهي اولاني انزال والقا ايتدم • ودايره
علمكزده مشمول اولسون كه بن نبي ورسول دكلم بلكه وارث علم نبوت
وحارث امر آخرتم • آخرتدن مراد اهل الله ياننده فنا في الحق
وبقا بالحقدر قوله فمن الله فاسمعوا والى الله فارجعوا واذا
ما سمعتم ما اتيت به فعوا ثم بالفهم فصلوا مجمل القول فاجمعوا ٥
ثم منوا به على طالبيه لا تمنعوا هذه الرحمة التي وسعتكم فوسعوا
يعني بيوررلر كه بن سيزه ما آتيتكم انوار • وكشف ايتدوكم اسرار
من عند الله اولوب بنم دايرهٔ تصرفمدن خارج ايسه سيز بو اسراري
اللّهدن استماع ايدك • وعند السماع خارج طاقت فهم اولنده
نفكوزي حفظه ارجاع ايدوب بالذات حقدن تعلم ايدك كه بن
بو خصوصده مجرد سفير ومعبر تعبيرم • ومسموعات معلومهكزي حفظ
ايدوب حكم يبنه حافظهده تكرر نظر ايله مجملاتني تفصيل وكليّاتني جزئياتنه

تطبیق ایدوب فروعنی اصولندن استخراج ایله تکمیل • وبین المراتب
اولن نسبت جامعه یی تحصیل ایدوب بعده طالبنی بو عطیه علیه ورحمت
واسعه نک شمنی وتوسیعی ایله مشرف قیلوب منعی ایله مکلف اولمیه سز
که بو نعمت جلیله نا اهل منت • اهلندن منع وضنتلق قبح سیر تنده
فی الحقیقه علی السویه در قوله ومن الله ارجو ان اکون ممن اید فتاید
وقید بالشرع المطهر المحمدی فتقید وقید وحشرنا
فی زمرته وجعلنا فی امته حضرت لسان ادب ایله بیورر که بو حضرت جامعه دن
رجا ایدرین که بوام خطیرده قبول تأییدی ایله متأید • وتقیید شرعی ایله
متقید ومقید اولنلر دن ایتمش اولا • وبزی امتندن ایتدکی کبی کندو
مخصوص اولن زمره دن یعنی اهل الله دن قلمش اولا فاول ما القاه
الملک علی العبد یعنی اول حکم واسرار دن که عبد ایله ربی اورته سنده
سایر ودوار در • اول قلبه القا اولنن سر وحکمت بو ابدی فص
حکمة الهیة معلوم اولا که قلب عبده القا اولنن نفس فص مزبور دکلدر
بلکه فص مزبورده حال اولن حکم در • پس حکم مزبور بحسب البلاغه
ذکر محل اراده حال قبیلندن اولور فص لغتده زبده معناسنه
وفص خاتم معناسنه کلور که آنکله خاتم زینت اولنور لعل ویاقوت
کبی مثلا حکمت حقایق اشیایه نفس الامرده اولدوغی اوزره علم
ومقتضاسی ایله عملدر که شریعتدر • پس شریعت بغیر حکمة حاصلی وانلر
معنای ثانی اوزره فص حکمت محل معرفت الهیه دیمک اولور که قلبدر •

حاشیه: ... فاول ما القاه ... خبر در

کاکه کلمه آدمیه کره معنویسی ایله که نمونه عالم کبری در حلقه خاتم
کبی در • وقلب صنوبری که وسطنده واقع اولمشدر • فص لعلین خاتم کبیدر
که محل نور معرفتدر • پس زینت لفظ فصک مستقل معناسی اولدوغی کبی
معنای لازمیسی واخی اولمق جایزدر • لمنشئه الحقیر
آدمی اعجوبه اسرار در • قلب جامع مظهر انوار در • قلبی مهر مخزن اسرار عشق
صانکه میم احمد مختار در • نقش آدم نقش احمدر تمام • حرف ما بینده اثنا ردر
ایتدی چون احمد دن آدم حالی ترک • آدم واحمد احدده یار در
نثر بعده بو مقامده حکمت الهیه کلمه آدمیه یه تخصیصک وجهندن
غبار شبهه نک ازاله سی ونهال بالی سمت یقینه اماله سی بو وجه ایله در که
وقتا که آدم علیه السلام صورت حق وخلافت مطلقه ده خلق اولنوب
مرتبه جامعه جمیع مراتب عالم اولدی ایسه مرتبه الهیه یه مرآت وقابل ظهور
جمیع اسما وصفات اولوب وغیری اچون بو مرتبه ده مظهریته قابلیت
اولمدیغنه کردنیلمشدر شعر سبحان من اظهر ناسوته
سر لاهوته الثاقب • ثم بدا فی خلقه ظاهرا • فی صورة الاکل والشارب
آفرین اول صنع بی همتایه کم لاهوتنک • سر نورن ظلمت ناسوتی اظهار ایلدی
نور ثاقب اکل وشاربده عرض ایدوب جمال • آب وخاکی مظهر انوار ودیدار ایلدی
الف اولمامسه اکر عین عدم • خلق اولنمزدی عدمدن آدم • نقطه در اصل الف جوهر ذات
پس الف اصل حروف وکلمات • حقیقت آدم فص مزبورک شرفی ایله مخصص قلندیغی
محصل کلمه آدمیه دن مراد روح کلی در • که مبدأ نوع انسانی ومجلای صنع رحمانیدر

لما شاء الحق من حيث اسماؤه الحسنى التي لا يبلغها الاحصاء
ان يرى اعيانها وان شئت قلت ان يرى عينه في كون جامع يحصر الامر
جامی
اوصاف ازل که بی شمارند همه • در جمله جهان ظهور دارند همه • مقصود جمعیتش
آینست که رنگ هم برارند همه ترجمۀ قطعۀ ملا جامی اوصاف ازل که اولدی
ایندی اولاری مظاهر خلق اظهار • جمعندن اوجملۀ نک سبب آدمده • جزده کل و کل جزده گورمك
حضرت شیخك بو کلامی شروع مقصوده • و شرح شرع وجود موجوده • درکه
اولا علت غائیۀ ایجاد عالم • حق تعالی ذاتنی ذاتی ایله مرآت عین
جامعۀ آدمده رؤیت ایدوکنی بیان ایدوب بیورر که • وقتا که حق تعالی
من حیث تفصیل الاسماء الحسنی که خارج مبلغ احصادر • اعیان
اسماسنی • یاخود صور حقایق اسما اولن اعیان ثابتۀ علمیه سنی یا
مظاهر خارجیه سنی • یاخود عین احدیت حقی بر حاصر امر اولن کون
جامعده که وجود عالمدن بلکه آدمدن عبارتدر • گورمك دیلدیسه لکونه
متصفا بالوجود ویظهر به سره الیه یعنی اول کون جامع که آدمدر • حاصر جمیع اسما
اولدوغی وجود ایله متصف • و اول کون جامع سببی ایله سر حق ذات حقه
ظاهر و منکشف اولمغ اچون فان رؤیة الشیء نفسه بنفسه ما هی مثل
رؤیته نفسه فی امر آخر یکون له کالمرآة فانه یظهر له نفسه فی صورة
یعطیها المحل المنظور فیه مما لم یکن یظهر له من غیر وجود هذا المحل ولا تجلیه له
تعلیل مشیت و سؤال مقدره اشارتدر • یعنی وقتا که ذات حق من حیث الاسماء
و اعیانها نفسنی بر کون جامعده که وجود انساندر • گورمك دیلدی ایسه

زیرا

زیرا بر شیء نفسنی نفسنده گورمك امر آخرده گورمك کبی اولماز و نیچون
مثلا آینه کبی که زیرا منظور فیه اولن محل اعطا ایتدوکی صورتده مخصوصه
ذلک المحل سنکا ظاهر اولمیان صوردندر • زیرا حقك نفسی حقه بو تقدیرجه بر صورتده
ظاهر اولور که اول صورتی اعطا ایدن محل منظور فیه سز اول صورتده حقه
ظاهر اولمز وقد کان الحق اوجد العالم کله وجود شبح مسوّی لا
روح فیه فکان کمرآة غیر مجلوة ومن شأن الحکم الالهی انه ما سوی
محلا الا ولا بد ان یقبل روحا الهیا عبر عنه بالنفخ فیه وما هو الا
حصول الاستعداد من تلک الصورة المسواة لقبول الفیض
التجلی الدائم الذی لم یزل ولا یزال مولانا جامی

عالم چو تنی بود ز جان مانده جدا | یا آینۀ نه نور زردی نه جلا
آدم بجمال خود چو شد جلوه نما | تن را جان شد و آینه را داد جلا

ترجمۀ رباعی جامی لمنشئه

فی المثل بر تن بیجان ایدی عالم اول | یا بر آینه که نه نور اوله آنده نه جلا
صیلدی چون اول شبح صورته آدم | جان ویروب جسمنه آینه سنه ویردی صفا

مزبور جمله حالیه آخرنه وارنجه لما شاء شرطیه سی ایله فاقتضی جزاسی مابیننده
جمله معترضه در • یعنی حال بو که حق تعالی جمیع عالمی اولا روحدن معرا
بر شبح مسوّی ایجاد ایتدی که عالم اول حالده بر مرآت مظلمه کبی ایدی
و حکم الهینك شأنی ایسه شأنی بودر که بر محل که مسوّی و معدل اوله البته
قبول روح الهی ایدر • و اول قبول دکلدر الا مز بو صورت معدله نك

الشبح بالتحریك قرالتی وشخص وجسد

فیض تجلای دایمی یه استعداد دیدر • وما بقی الا قابل یعنی
چون فعل ایجاد فاعله • وقابله مستند اولوب • وفاعل حق ایدوکی
متبین وظاهر اولیجق • وباقی بیان حال قابل قالیجق بیان لازم کلدی
که قابل نیه مستند ودایر در • جواب ویردی که والقابل لا یکون الا
من فیضه الاقدس یعنی قابل داخی فیض اقدسدن حاصل اولور فالامر کله
منه ابتداؤه وانتهاؤه والیه یرجع الامر کله کما ابتدا منه
یعنی چون فاعل موجد حق اولوب قابل دخی فیض اقدسدن حاصل اولوب
داکا مترتب اولان استعدادات مجعوله وغیر مجعوله سببی ایله
اولن مجلات کمالات علوم ومعارف که آثار فیض مقدسدر مفصل اولیجق
معلوم اولدی که بوامر کن ایله مامور الوجود اولان کمالات وجودیه جمیعا
ابتدا وانتهای حقه راجعدر • که منه المبدأ والیه المعاد حکم شایعدر
فاقتضی الامر جلاء مرآت العالم فکان آدم عین جلاء تلک المرآة
وروح تلک الصورة • لما سابقه نک جوابیدر • فا سببیه معناسی اورزه

موج اوردی چو بحر فیض اقدس • اعیان قوابل اولدی پیدا
پس فیض مقدس ایله تکرار • کشف اولدی تجلیات اسما
اسما وصفات اولدی فاعل • افعالی قبول ایدوب مسما
جمع اولدی قوابل وفواعل • صحرای وجوده چیقدی اشیا
آیینه عالم ایدی عالم • لیکن یوغ ایدی جلاسی اصلا
چون صورت آدم ایتدی جلوه • آیینه سن ایلدی مجلا

اشباح صوره صلدی پرتو • ارواح معمیات معنا • آیینه آدم اولدی آخر
مجلای جمال حق تعالی نثر یعنی وقتا که حق تعالی اولا عالمی برشبح
مستوی • نور جلادن معرا • یاراتدی ایسه پس تقاضای ظهور نور
اسماء الهیه اول مرآت مظلمه نک جلاسن اقتضا ایدوب • ونور
وجود آدم عین جلاء مرآت عالم • واول صورت جمع اسمائیه روح مکرم
اولدی • تا حصول مقصود که اسما وصفاتنده ودیعت قلنن
سر انا عرضنا الامانة • در تجلی الاستعداد مکمل وموجود اولا
زیرا صفت ظلوم علی نفسه که موتوا قبل ان تموتوا مقامیدر • وجهول عن
نفی ونسیان ماسوادر • انسانه دن غیریده حاصل ومهیا دکلدر
زیرا ارواح مجرده • اگرچه اشیاء منتقشه یی ادراک ایدرلر • اما حقایق
کماهی عالم دکللردر که وما منا الا له مقام معلوم • ولو دنوت انملة
لاحترقت قولندن مفهوم اولان اطوار مستعده لرندن متجاوز اولمقلر
وکانت الملائکة من بعض قوی تلک الصورة التی هی صورة
العالم المعبر عنه فی اصطلاح القوم بالانسان الکبیر فکان آدم قولنه
معطوفدر • ملائکه دن مراد اهل جبروت ونفوس ملکوتیه مجرده
نک غیریدر • عقل اول وملائکه مهیمه کبی قوی توابعه اطلاق اولنور
روحه وقلبه قوی اطلاق اولنمز • زیرا بونلر نسبتده مظاهردر
یعنی ملائکه اول صورت عالمک که فی الحقیقه واصطلاح قومده انسان
کبیر وعین آدمدر بعض قواسیدر فکانت الملائکة کالقوی الروحانیة

والجنية التي هي في النشأة الانسانية المدبرة للعالم بواسطة المدبرات

كلام سابقك نتيجه سي جوابي در يعني ملايكه بعضي قواي صورة عالم اولوب

عالم ايسه انسان كبير ايله متعلم اولديغنه پس ملايكه نك عالمه نسبتي قواي

روحانيه نك وحسيه نك انسانه نسبتي كبي اولوب پس نته كه نفس ناطقه

قواي روحانيه ايله مدبر بدندر عقل نظري وعملي ووهم وخيال كبي

وقواي حيوانيه ونباتيه دخي مدبرلردر خواص خمسهٔ ظاهره كبي وغاذيه

ونامية كبي ومولدهٔ مثل كبي كذلك نفس كليه دخي مدبر عالمدر واسطهٔ

ملايكه ايله قال الله تعالى والمدبرات امرا مراد روحانيات كواكب سبعه

وثوابتدر وكل قوة محجوبة بنفسها لا ترى افضل من ذاتها يعني بو قواي روحانيه

دن هر بري گرك نشاهٔ انسانيه ده داخل وگرك خارج نفسي ايله محجوبلردر

يعني كندولردن افضل نسنه كورمزلر نته كه ملايكه نك آدمه منازعه سنه

سبب بودر ودخي عقل ووهم كبي كه هر بريسي عالم انسانيده

دعواي استقلال وسلطنت ايدوب غيري انقياد ومتابعت ايتمزلر

مثلا عقلا عقل ايله جميع حقايقي احاطه دعواسن ايدرلر اما غايهٔ

عرفانلري كندولرا چون اجمالا بر موجد رب منزه عن النقايص اثباتيدر

خصوصا حقايقك دخي الخ خواص ولوازمن ادراك ايدرلر اما

علم اصحاب تحقيق بونك خلافيدر كه علم حقانيدر نته كه الله تعالى

انلر حقنده بويورر فهم عباد الرحمن الذين يمشون في الارض هونا الايه

اما ارباب نظر كه عباد عقولدر انلر حقنده منقولدر انكم وما تعبدون من دون الله

حصب جهنم الآية يعني جهنم بعد وحرماندن عن ادراك الحقايق انلره

محل دخولدر زيرا عقل جزوي ويردكندن غيري مكسوبلري ومحصوللري

يوقدر من فوقهم ومن تحت ارجلهم شمولندن محروم اولوب علمي

الحق تحت ارجلندن اخذ ايدرلر زيرا معلملري نفس ناطقه در

... ومنزلة رفيعة لما عندها من الجمعية

يعني بيورركه دخي بو قواي روحانيه نك زعملري وزره

نشاه انسانيه ده مناصب عاليه دن هم منصب اهليت ومنازل رفيعه دن

بر منزل لياقت واردر زيرا اول نشاه انسانيه ضمننده جمعيت الهيه حاصلدر

واول شرف جمعيت ايله بو مرتبه يه واصلدر ... ذلك الى الجناب

... جناب حقيقة الحقايق • وفي النشأة الحاملة لهذه الاوصاف

الى ... الطبيعة الكلية التي حصرت قوابل العالم

يعني بو جمعيت الهيه نشاه انسانيه يه امور ثلثه دن حاصلدر

كه بونلرك اورته سنده دائر وبونلري جمع ايله اول نشاه ده مستقردر

امر اول جناب الهيه راجعدر كه حضرت واحديه در مرتبهٔ اسما وصفاتدر

وهر موجودك اول حضرته بالذات وجه خاصي واردر امر ثاني حضرة

امكانيه يه راجعدر كه جامع جميع حقايق ممكناتدر وبو مرتبه يه

احديت وحقيقة الحقايق وحقيقة وجود من حيث هي هي ديرلر

شول حقيقت كه پس اطلاقله تقييد ايده سن امر معقولدر اول خارجه نسبت يوقدر

چونكه تقييد له اطلاقله قيد ايتمه يه سن امر موجوددر اول غير حقيقت يوقدر

امر ثالث اوصاف کمالات انسانیه حامل اولان نشأه در حاصل
اولن مقتضای طبیعت کلیه یه راجعدر که حاصر قوابل عالم اعالی و اسافلدر
عالم روحانی و جسمانی محیطه در جمیع جواهرده مبدأ فعل و انفعالدر
حاصل کلام نشأه انسانیه بو امور ثلثه الهیه دن حاصل اولمن
جمعیت شامله الهیه سببی ایله مناسبت جلیله مستعد اولور و هذا لا یعرف
عقل بطریق نظر فکری بل هذا الفن ... لا یکون الا
عن کشف الالهی منه یعرف اصل صور العالم القابل لارواحه یعنی مذکور
اولن جمعیت الهیه نک امور ثلثه اورته سنده دایر اولمه سنک علی ما هو
علیه تحقیق و تقریری ورای طور عقل نظری و محتاج مدد نور
ربانیدر. ما دام که نور مزبور عین قلبدن سلب حجاب سبل ظلمانی
قیلوب و نفحه نفس عنایت رحمانی روی حقایقدن قناع امتناعی رفع
اولمیه اول عروس معرفتک نشانی بلنمز. عقل نظری و حرکه فکریه یه
متوسل اولنلردن بیری که ابو علیدر آخر امرنده خایب و محسور
معترف عجز و قصور اولوب دیمشدر نظم اعتصام الوری بمغفرتک
عجز الواصفون عن صفتک تب علینا فاننا بشر ما عرفناک حق معرفتک
و اول مقام معرفتک پرده سازی حضرت امام فخر الدین رازی
منتهای سیرنده بو هوایه آهنک و بو نغمه یه آغاز ایتمشدر که نظم
نهایة ادراک العقول عقال وغایة سعی العالمین ضلال
ولم نستفد من بحثنا طول عمرنا سوی ان جمعنا فیه قیل و قال

حضرت

حضرت آدم منبر سماوده مظهر علم علم الأسما ایکن بو مجمعده خطبه لا علم لنا
اوقودی. و فخر عالم صلی الله علیه و سلم. سرچشمه علوم انبیا و
بل علت اولی و غایت اخری ایکن ترانه لا احصی ثنا ایله جبهه عجز و افتقاری
حصات خاک مذلته قودی فسمی هذا المذکور انسانا و خلیفة اما انسانیته
فلعموم نشأته و حصره الحقایق کلها و هو للحق بمنزلة انسان العین من
العین الذی به یکون النظر و هو المعبر عنه بالبصر فلهذا سمی انسانا پس بو کون
جامعه اسم انسان قودیلر. و خلیفه سلطان اوقودیلر. اما انسانیتی
زیرا عموم نشأه سی اولوب حاصر جمیع خلایق اولدیغیچوندر. که انک حقه نسبتی
مردم دیده نک دیده یه نسبتی کبیدر. نته که مردم دیده عین انسانده
بصر باصر اولوب حافظ سواد بدن انساندر. و مانند سویدای قلب و جان
اولور. کذلک انسان داخی عین حقده قایم. و حاصر حقایق کونیه و شامل
مراتب علویه و سفلیه اولوب صنعت خلافتده دایم اولور. بعده
خلیفه دینمکک وجه تسمیه سی عنقریب کلسه کرکدر نظم
مردم دیده حقدر انسان. تنده اعیان حقایق اول جان. حاصر جمله حقایق ذاتی
شامل اسم و صفات امکان. عین انسان ایله باقی انسانه. نظر حق ایلکو رابطه امکان
فانه به نظر الحق الی الخلق فرحمهم فهو الحادث الازلی والنشء الدائم الابدی
والکلمة الفاصلة الجامعة پس کون مزبور حقه نسبت مردم دیده کبی
اولدوغنک سری بودر که حقک خلقه نظری و رحمتی بونک وساطتی ایله در
افق محبتدن مطلع نفس رحمانیه. کنت کنزا مخفیا. فاحببت ان اعرف

دریاسنه فخلقت الخلق سفینه سینک اجراسی وکلیدر ٭ وسماء طلاق آفاق
وحقیقتدن اراضی قلوب معتقد آیه فیض باران رحمت باعث تخم حسنات
حب ازلینک القاسی وکلیدر المحترره باشم کیدرسه عشقیله دولت اکلیدور
باشدن غرض هوای محبت وکلیدر ٭ خاک اتمیوب وجودنی عشقیله بر کیشی
اومق هوای عقله سفاهت وکلیدر ٭ غیر وسوی کورنمز ایکن عین عارفه ٭
غیرت بلاسی جهل وحماقت وکلیدر ٭

علوم عقلیه ده علت غائیه تصوراً مقدم ٭ وجوداً مؤخر اولدغی کبی
انسانک دخی نفس الامرده وجود علمیسی جمیع موجوداتدن مقدمدر ٭
اکرچه وجود عینیسی جمیعندن مؤخر ایسه ده پس ذاتی وجودن اقتضا
ایتمدوکی حیثیتدن حدوث ذاتی ایله حادثدر ٭ ونشأه عنصریه سی جهتی ایله
حدوث زمانی ایله حادث وعدم زمانی ایله مسبوقدر ٭ اما وجود
علمیسی جهتی ایله که عین ثابتدر ازلی الوجوددر ٭ بو مقامده مرحوم قاضی زاده
رومی شرح فصوص کنارنده یازمش که هذا مخالف لما قیل ان ماسوی الله
کلها حادث انتهی واقعا نفی ماسوی الله ایله سؤال متوجه اولور ٭ اما اهل
اهل تحقیق اوزره ماسوادن مراد شیئیه وجود ایله موصوف اولن اشیا
اولمغین سؤال لازم کلمز ٭ زیرا بو تقدیرجه عین ثابت ماسواده داخل اولمز ٭
زیرا اعیان ثابته شیئیت ثبوت ایله موصوفدر ٭ پس الاعیان الثابته
ما شمت رائحة الوجود ٭ مقدمه سی ایله بو ورطه دن خلاص اولندغی کبی ٭
الاستعدادات قدیمه وشیوع صفة علم اولن معلومات قدیمه ورطه سندن دخی التخلاص

حاصل اولور ٭ نظم

ایشان نه حوادث اند نه قدیمند ٭ اعیان که مخدرات ملک عدمند ٭
در راه عدم بی سر ودست وقدمند ٭ درکتم بطون شدن درایشان ثابتند ٭

ترکی نظم لمؤلفه

حضرت علم حقده کم اعیان ٭ اولدیلر ابتدا ازیله معدود ٭
لیک مانند انجم وخورشید ٭ قهر ذاتنده هر بری نابود ٭
ذات پاک قدیمه ویرمدی نقص ٭ عدمی ده اولمش قدمله ابود ٭
غنچه ناشکفته لر درکیم ٭ اسمدی آنلره نسیم وجود ٭
شم بوی وجود قلمدیلر ٭ وارلق آنلردن اولمدی مقصود ٭
بونده کلمز ظهوره اول اعیان ٭ بلکه احکامیدر اولن موجود ٭
بویله نیدر بویله پس نفس الامر ٭ بویله در بویله علم اهل شهود ٭
حضرت وجودی کورمکیچون ٭
اهل همتدن استه فیض وجود ٭

واخی کلام مزبورده اشارت واردر که انسان کامل سبب ایجاد
عالم اولدوغی کبی عیناً وعلماً سبب بقاء عالمدر ازلاً وابداً ودنیا
وآخرة محصل مظهر کل اسماء وصفات ومجموع صوره مجلاء ومرآتدر
نظم مظهر اسم ستر قدم آدمدر ٭ هم وجود ایچره عدم آدمدر ٭ ذات موجود ایله عین ثابت
پردم ایچنده ایکی عالمدر ٭ جمله دن عینی مؤخر لیکن معینده جمله دن اول اقدمدر
بعده کلمه فاصله جامعه اولدغی زیرا کلمه لر اوچدر ٭ اول حروف
فعل وتأثیری جامع اولن کلمه درکه اول حروف حقایق وجوبیدر ٭ وثانی

حروف انفعالی جامع اولن کلمه درکه اول حروف حقایق امکانیدر •
ثالث کلمهٔ برزخیه درکه حروف وجوبی ایله حروف امکانی میانه‌سنده
برزخ جامع در • وفاصلهٔ متوسطه درکه حقیقت انسان کاملدر • بعده
بو شرح شریف که امر پادشاهه اطاعت ایله یازلمشدر • اثناء تألیفنده
پادشاه ایله واقع اولن معاملات الهیه درج اولنمق فرمان اولنمشدر •
بو بیتلر بو مقامه اول اجلدن مکتوب اولدی • باغچه‌یه گیتمشلر ایدی •
اول مناسبت ایله ارسال اولنوب صوب صوابلرندن داخی بو وجه ایله
جواب وارد اولدی ایکیسی داخی وار دوهبی در کسبی ونعتی دکلدر **مثنوی**

کل بلبله قلدی عرض دیدار — بلبل کلی کوردی ایتدی انکار
دیدی یوری کل دکلسن الحق — دل صوندوغی مل دکلسن الحق
کورسم کلی بن کوزل بیلوردم — زیرا آنی بن ازل بیلوردم
کل دیدی یوری بنم کل — قل جسمکی نار عشقیده کل
کل نقشنی جزده قیل تماشا — کل آغلمه سنده کل کل آسا
کلدر کلی بنده فهم ایدن کل — بلبل صفتنده قالمه بلبل
بلبل که هوای کلشن ایلر — اغیار ایله قلبنی شن ایلر
هر کوردکی شاخه اوجنع آنر — هر قوندوغی والی قوجاغ آبتر
بو صورت هو د کل هوادر — هب سیر صفات ماسوادر
عارف ده کرا ولا چشم ماغ — بند دل اولور بهشت ایله باغ

جناب سعادت مآبدن بالبدیهه کلن جواب مستطابدر **نظم**

عینومه نه کل کلور نه بلبل • جز قالمدی بنده جمله در کل • بن کندوزمی کوزل بلورن
آچ کوزوکی جام منم داخی مل • سیل چشمکی ذره جه سوی یوق • احراق ایدرم سموم ولورکلر
والله اکر ظهور ایدر سم • غیر اولمیه ایله تغافل • حال اهلی ایسک مراد اوله ول
قال اهلی ایسک وارا مدی قل قل •

فتم العالم بوجوده یعنی وقتا که بو کون جامع اولن انسان وجود خارجی
لباسین متلبس وپوشان اولدیسه وجود آدم ایله بنای سرای عالم متمم
ومتمم قلندی • اما نشأهٔ عنصریه سنک تأخرنه اقتضای طبیعت
ترکیبیه دن ماعدا سبب بو درکه چونکه انسان بین سایر الحقایق حقیقهٔ
مجملهٔ جامعه در لابد حقایق تفصیلیه که بونک مظاهری ومراتبیدر •
مقدم صورت اعیانله مصور ومفصل اولمق کرکدر • که انسان داخی
بونلرک مراتبنده بحسب الاطوار سایر ودوار اولوب تا که حرکت
دوریه ایله اجمالدن تفصیله سفر • بعده تفصیلدن اجماله کذر قیلوب
قطب عالم وجود مکرم اولا معلوم اولا که علم اولیا تذکردر تفکری
دکلدر • دیدکلری بو معنایه راجعدر • یعنی عالم اجمالدن اخذ ایتدکلری
علمی بعد النسیان عالم تفصیلده تذکر ایدرلر دیمکدر نبی علیه السلام که
الحکمة ضالة المؤمن دیدوکی داخی بو مضمونه اشارتدر بو معنی کلدر
که انسان نشأهٔ عنصریه یه برکره کلوب علم محصلنی بعد النسیان
نشأهٔ اخرویه ده تذکر ایده حاشا که رأی اهالی تناسخی اولا **فهو من العالم**
کفص الخاتم من الخاتم الذی هو محل النقش والعلامة التی بها یختم الملک علی

[illegible]

خزائنه وسماه خليفة من اجل هذا سابقا خليفه ايله اولن تسميه‌نك
وجهنه شرو عدر حال انسانی ذووجهتين اولوب من وجه عالمده داخل
من وجه خارج اولدغی علاقه ايله فص خاتمه تشبيه ايدر. نته كه فص خاتم
كاه خاتمده جزء داخل اولور كه محل نقش در. كاه خاتم اوزرينه خارجدن
تعبيه اولنور. وخاتمدن اخر عمل اولور انسان دخی حيواندن بر نوع اولوب
دايرهٔ وجودعينيه‌نك منتهاسی اولمق حسبيله فص خاتم كبی در. وخاتم
محل نقش اولوب حافظ خزينهٔ ملك اولدغی كبی انسان داخی محل نقوش
جميع اسماء الهيه اولمغله ختم ملك كبی حافظ خزانهٔ اسما وصفات
ربانيه در. اول اجلدن الله تعالی دن خليفه اسمی ايله مسمی اولمشدر.
كرانی جاعل فی الأرض خليفة مجاز مرسل طريقيله خاتمك اسمی ختمنه
محل كورمكدر لانه تع الحافظ خلقه كما يحفظ بالختم الخزاين فما دام
ختم الملك عليها لايجسر احد على فتحها الا باذنه فاستخلفه فی
حفظ العالم فلايزال العالم محفوظاً ما دام فيهم هذا الانسان الكامل
شارح قيصری لام تعليل تسميه در ديمش. وفقير ايدرين بلكه تكميل تعليل در
زيرا وجه تسميه يه سابقا شروع اولنمش در. پس ديمكدر كه زيرا الله تعالی
استار مظاهری ايله مستتر اولدغی حالده بو انسان سببی ايله خزاين اسما
وصفاتن حفظ ايدر. نته كه بر ملك صاحب الختم غايب اولوب ختمی ايله
خزاينی حفظ اولندغی كبی پس ختمك حفظی اصالت ايله اولمز خلافت ايله اولور
دما دامكه ختم ملك عالم ايله قايم در. ساير حقايق موجوده دن بر حقيقت بوتكش

فتحنه جسارت اتمز مكر كندو اذنی ايله حفظدن مراد بقاء صور انواع
موجودات در خلق اولندغی اوزره بكمالها آثار كمالاتنی ابقا ايله
پس بو اسم اعظم سببيتی اولمسه كه مربی عالم در باطندن ظاهره و
معانيدن اعيانه بر شيء ظاهر اولمز. وظاهردن باطنه بر نفس ساير
وسافر اولمز. اكرچه غلبهٔ حجاب بشريت ايله امر بو رمجهولی داخی
وعالم لايزال محفوظدر. ما دامكه انسان كامل عالمده موجود وحاصلدر
وبالجمله صورت انسان مرج البحرين يلتقيان بينهما برزخ لايبغيان
وحاجز بين بحری الوجوب والامكاندر الا تراه اذا زال وفك من خزانة
الدنيا لم يبق فيها ما اختزنه الحق فيها وخرج ما كان فيها والتحق بعضهم ببعض
وانتقل الامر الى الآخرة فكان ختما على خزانة الآخرة ختما ابدياً.
لايزال قولنه تعليل واستشهاددر يعنی كورمزمی سن كه قچن اول
انسان كامل خزانهٔ دنيادن منفك اولسه هر كز حقك صفاتی خزينه‌سی
سالم وباقی قالميوب واول كون جامعك صورت جمعيه‌سی پريشان اولوب
بعضی صفاتی بری برينه ملحق ومنضم اولا پس امر دنيا آخرته منتقل
اولوب ختم مزبور داخی ختم آخرته متحول اولوب امر مختتم ومتمم
اولا. وچون بقاء دنيا شخص مزبورك بقاسی ايله مهيا در. اكر بر نفس
عرضهٔ فنا وانتقال اولا مور سما وسپهر جبال آشكار اولوب ارض متبدل
وكوكب منتشر وشمس متكور اولوب دنيا ذاهب. وعمارت دنيا خراب
منتقل اولور خليفه دخی بعينها خليفهٔ آخرت اولور. وقرآن سمايه مرفوع

اولور دیمه نگ معناسی بودر که انسان کامل کشف خلقی قرآن در بلکه انسان
نفس قرآن در نته کم بیورلشدر شعر انا القرآن والسبع المثانی
وروح الروح لا روح الأوانی وخبرده کلمشدر ان الحق تعالی ترفع
العلم بانتزاع العلماء حتی لم یبق علی وجه الارض من یعلم مسئلة
علمیة ومن یقول الله فظهر جمیع ما فی الصورة الألهیة من الاسماء فی هذه
النشاة الانسانیة فحازت رتبة الاحاطة والجمع بهذا
الوجود وبه قامت الحجة علی الملائکة یعنی وقتا که انسان خستم
دنیا واخرت اولمغ ایله خلیفة الله اولدی ایسه صورت الهیه ده اولن
جمیع اشیا نشاه انسانیه ده که نشاه عنصریه ایله روحانیه ما بینی
جامعدر ظاهر اولوب جمیع کمالات آنده بالفعل اولدی نته که
شارح قیصری ایدر شیخم رضی الله عنه کتاب مفتاحده بیورر انسان کاملک
علامتی بودر که احیا واماتیه قادر اولا بعده اطلاق صورت حقه
مجازدر اعتبار اهل ظاهرده اما عند المحققین حقیقتدر زیرا عالم
باسره صورت حضرت الهیه در بحسب التفصیل نته که انسان بحسب الجمع در
قال صلی الله علیه وسلم ان الله خلق آدم علی صورته پس نشاه انسانیه
صورت وجودی عینیسی ایله حایز رتبهٔ احاطه وجمع اولوب و بو خاصیت
جمع واحاطه ایله ملائکه اوزرینه حجت شرف و کرامت قامت ایتدی
زیرا انلر احاطه ایتمدوکی علمی محیط اولدی فتحفظ فقد وعظک الله
بغیرک وانظر من اتی علی من اتی یعنی سن این ملک سن هلاک سالکینه تنبیه درکه

حلیهٔ آداب ایله متحلی اولوب عند الله وخلفائه والمشایخ المؤمنین اظهار
انانیت واشعار علم وکمال واهلیت ایلیه انلرک مرتبه سینه تعلی کوسترمیه لر
زیرا هلاک امر سالکه فناء نفس در بو خود حاصل اولمز الا سالک
کندو کمالینی غیرده کوروب اوز نفسنده نقصان مشاهده ایتمکله اولور
بعد تکمیل النفس واخی تا دامکه پیر مصلحتی متضمن اولمیه اظهار فضل و کمال
جائز دکلدر زیرا باعث عجب وغفلت اولور واما روی سخن مصلحته متوجه
اولیجق واما بنعمة ربک فحدث منطوقنه امتثال ایدوب کشف
جمال علم و کمال لازمدر حاصل معنی بودر که ای سالک تحفظ و تأدب
ایدوب غیره اولن زجر واعانتدن نفسک نمودی نصیحت آل که ملائکه
کبی انی اعلم ما لا تعلمون توبیخنه مظهر اولمیه سین و هلاک اولنلر
نه سبب ایله هلاک اولدیلر نظر اعتبار ایله ملاحظه ایله که بین الاعیان مهجور وابتر
قالمیه سین شعر لغیره ولانک کالطاوس یعشق نفسه
فتبقی ملوما عند کل الکوامل لمنشئه آدمی فضل ایله مسجود ایتدی
شرف حکمت لما علمنا آدمی معرفت نقصانی ایلدی جمع کمالاته پیرا
هر زاغ وزغن دفع هوا وهوس ایلر طوطی سخندانلغی حبس قفس ایلر
حکمت بین العوام مشهوردر که کماله رغبت اولمز بلکه اهلنه اهانت
اولوب دنیا اهله نقصانی باعث دولت اولور دیرلر حکمت خفیه سینه
عالم اولمیوب بو غصه دن اولورلر کیدرلر اما بلمزلر که کامل کماله غره اولوب
غافل غرور ایله رضا حقدن دوردر و رتبه حجاب جهل وانانیت ده کرفتاردر

دمقهور اولور. خبرلری بو قدر که عند الله شرکدن عظیم گناه یوقدر.
بونلر آرخود شریک باری اولدوغنده اشتباه یوقدر. زیرا هر نه مرتبه
ایرشه لر سبین کند واستحقاق ذاتی لرین بیلوب بیان شکردن مقطوع
اللسان. وروز و شب حرص آز ایله هل من مزید کویاین حیران وسرگردان
اولوب هر لحظه ذکر خدادن غافل. وسکر شراب کبر ایله مست لایعقل.
اولورلر. مادام که نور تربیت مرشد ایله ظلمت طبیعتلری تابناک اولمیه اول
فساد ایله هلاک اولورلر گیدرلر. اما نقصان جبلتی اولمیوب آخر الامر من
عرف نفسه دریچه سندن پرتو شمع هدایت ایله. صفات نفسه ناظر اولوب
شیشهٔ قلبی سنگ غیرت اقران ایله منکسر ایدوب. لوث عصیاندن خوناب
دیده سی ایله طهارت ایدرسه. عند الله صلوتی مقبول. ودعاسی مستجاب حضرت
اولور. زیرا ایتدکی دعا لسان استعداد ایله اولورکند ده هرگز اثر انانیت
وعجب نفسانیت قالمز. عبد اواه منیب. رب وهاب مجیب ایله جهة جامعهٔ فنای الله
اول رتبه مصیب اولور که قابل ومقبول داعی ومجیب واحد اولور لمنشئه

غره اولمه هوای عقل صقین ۞ خاک اول خاک عزت اسرشتک
معرفت ولایه معین اولمازه ۞ وار کمال استه دولت اسرشتک

لمنشئه

عالم معجب اولمه عاقلیسک ۞ خلق شیطان دکلمی کبر ایله شر
کبر ایله رتبه سندن ایندی ملک ۞ ملکی گیدی چپ سکنتله بشر

لمنشئه

اتمه بیهوده صرف قول فصیح ۞ قلمه بی نفع اولکن کاره هوس ۞ لوم طاوسه باعث اولدی جمال
طوطی نطقی قلدی حبس قفس ۞ فان الملائکة لم تقف مع ما تعطیه نشأة هذه الخلیفة

ولا

ولا وقفت مع ما یقتضیه حضرة الحق من العبادة الذاتیة ملائکه نك
وارد اولان توبیخ وعتاب ومظهر تعریع واحتساب اولدقلری بیان
اسبابدر. وقوف بو مقامده شعور معناسنه دکلدر. ایله اولسه ایدی
تعدیه سی علی ایله اولور ایدی. بلکه ثبوت وقرار معناسنه در. یعنی ملائکه
بو خلیفه نك نشأه سی مرتبه سی اعطا ایتدکی تنزیه وکمال لایق ایله قناعت
ایتمیوب بلکه حدلرندن زیاده علو جاهه فایز اولمغه طالب اولدیلر. واستعدادلری
ناقصلرندن زائد کمالی حائز اولمغه راغب اولدیلر. مع هذا مرتبهٔ انسان
کاملدن عالی منصب یوغدوکن. ومرتبهٔ جامعه ایدوکن بیلمدیلر. زیرا انسانك
کلیتی اسم الله دن مستمد در. انسان کامل ایسه بو اسمه مظهر اولوب حکیمه
مرد عابد اولسه بوندن عابد در. ومع هذا بونلر حضرت حق اقتضا ایدوب
دخشنون محصوصلرینه قضا وعطا ایتدکی عبادات ایله قانع وثابت اولمدیلر.
واول مرتبه ده اولن حکمه منقاد اولوب اول حالده قرار وکسب سکینه وقار
قلمدیلر. فانه ما یعرف احد من الحق الا ما یعطیه ذاته. ملائکه نك
مقتضای حضرت حق ایله واقف وثابت اولمدقلرینه تعلیل. واول مقتضای
حضرت که عبادهٔ ذاتیه در. انلرك قناعت قلمدقلرینه سبیل ودلیل در.
زیرا معرفتك عبادت اوزرینه تقدمی بالذات در. کورمزمیسن که عبد
صفات ربندن هر بیلمز مادامکه عین ثابته ازلیسی انی اعطا قلمز.
پس هر عبادت مقدار علم ومعرفت قدرنجه اولور. مثلا انسان کاملك
ذاتی جمیع اسما وصفاتك معرفتنی اعطا ایتدکی اجلدن عبادت تامه ایله عابد حق

[illegible]

[illegible]

اولدی ملکک ذاتی داخی نه قدر اعطا ایتدی ایسه عباوتی اول قدر
بولدی پس بالجمله نقصان وکمال استعداد سبب نقص وکمال معرفت
وعبادت عباد اولدی ترتیب حاصل کلام حضرت الهیه هر عبد عابد استر که
ذاتنه جمیع اسما ایله عبادتن عایدقلہ پس اول ذات که انساندر مطلوب
جمیع اسما وصفات اولدغی جهتدن اعز موجودات در اما ربنه جمیع اسما ایله
عابد اولدغی حیثیتدن اذل اشیادر زیرا عبادت ذاتیه جمیع اسما ایله اولن
عبادتدر که عبادت انسان کاملدر که جامع جمیع مظاهردر پس جمیع
مظاهره عابد اولن حجر ومدردر بلکه جمیع جمادانه عابد اولور زیرا هر
معبودنک حقیقتن کورر وما رأیت شیئاً الا ورأیت الله معه سرن بولور
ونفسی عارف حق بین وعالم حق الیقین قیلور افشای سر بوبیتدن بودر
اللهم عافنا من سوء الأدب ولیس للملائکة جمعیة آدم یعنی حال بوکه ملائکه
اعیان ثابته لرنده جمعیت اسما یوقدر بلکه حق تعالی یه بر اسم خاص
معین حیثیتدن عبادت ایدوب اول خصوصیتنک وراسنه تعدی
ایتمدیلر وعلملری تیشمدکی اسمانک طریق معرفتنه کیتمدیلر اما آدم حقه
جمیع اسما جهتندن عبادت ایتدی ودراه کمال معرفتنه کیتدی وبالجمله
ملائکه حقک اسما مخصوصه سی که اسماء ثبوتیه تشبیهیه در بلمدیلر
وآدمده اولن جمعیت احدیه کمالیه یه شهود حاصل ایتیوب رعایت
ادب خلیفه ده قصور ایتدیلر آخر غشاوه حسد وتعصب بصر
بصیرتلرن پستور قیلوب سیل جرح وطعنه عبور قیلدیلر ولا وقفت مع الاسماء

الالهیة التی تخصها یعنی داخی ملائکه کندولرنه مخصوص اولان
اسماء الهیه تنزیهیه ایله قانع اولوب حد معینلرنده طورمدیلر
وسبحت الحق بها وقدسته یعنی اول وقوف وقناعتله تحقق
ایدوب دا اول اسماء خاصه ایله حقی تسبیح وتقدیس قلمدیلر وما علمت
ان لله سبحانه اسماء ما وصل علمها بها یعنی ملائکه بلمدیلرکه الله
تعالینک بعضی اسماء مخصوصه سی واردرکه ملائکه نک اول اسما
علمی واصل اولمز وحقایقنه شهودلری کامل اولمز اسماء مزبوره
خالق ورازق ومصور وسمیع وبصیر ومطعم وبونلرک امثالی نعیم
وعذاب وموت وحیات وسقم وشفا کبی که عالم طبیعت ومقام اجسامه
مخصوص اوله زیرا ملائکه بو اسمادن بی خبردر زیرا بو اسما وصفات
مخصوصه بشردر فما سبحته بها ولا قدسته یعنی پس ملائکه حقی اول حقه
مخصوص اولن اسما مذکوره ایله تسبیح وتقدیس ایتمدیلر اگر سؤال کلور سه
که اسماء مزبوره خود اسماء تشبیهیه در پس بونلردن تقدیس ایله تعبیرک وجهی ندر
جواب ویریلور که مراد مصنف ملائکه حقی اسما مخصوصه تنزیهیه لرنه تخصیص
وحصر ایدوب ذات حقی انحصاردن تنزیه ایتمدیلر دیمکدر زیرا حقک ذات
محیطنی تعیین وتخصیص ایتمک حقده اثبات نقیصه در حق خود جمیع نقایصدن منزهدر
اول تقدیرجه ماء نافیه ایله نفی تنزیه محلنده واقع اولور اما شاکلیه داخی
حمل اولنمق جایزدر فغلب علیها ما ذکرناه وحکم علیها هذا الحال فقالت من حیث
النشأة اتجعل فیها من یفسد فیها ویسفک الدماء پس مذکور اولان تجاوز

وعدم وقوف اول ملائکه اوزرینه امر غالب اولوب حال ایکن ملکهٔ
راسخه مرتبه‌سن بولوب انلاره حاکم اولدی پس اول نشاهٔ خالصه‌لری
بونلری طریق اعتراضه ونزاعه الجا ایدب اتجعل فیها من یفسد فیها
ویسفک الدماء نغمه‌سنه آغاز لازم ومتحتم اولدی **ولیس الا النزاع**
وهو عین ما وقع منهم فما قالوه فی حق آدم هو عین ما هم فیه مع الحق
یعنی اول افساد وسفک دماکه آدمه نسبت ایتدیلر ام حقه محض مخالفت
ونزاع ایدی واول نزاع حقک آدمی خلیفه ایتدکنده واقع اولان اعتراضیدر
پس ملائکه‌نک حق آدمده ایتدکلری مقاوله که متضمن نقض ومخالفتدر
حق ایله ایتدکلری مقاوله آنک عینیدر یعنی عین نقض ومخالفت امردر
زیرا موجب فساد وسفک دما اولن خود اکثریا نزاعدر پس سبب موجب
بولنجق مسبب دخی بولنور باخصوص نی شریک ونی منازع ایله منازعه
وجرح آدم عین سفک دم دکلمیدر زیرا مزبور منازعه آدمک
عدم خلقتی وعدم ایجادینی طلبدر بو خود عین سفک دمدر خصوصا
عرض المؤمن کدمه معناسی مقرردر **فلولا ان نشأتهم تعطی لک ما قالوا فی**
حق آدم ما قالوا وهم لا یشعرون پس اهدی اگر بو نزاعی بونلرده حجاب
نشاهٔ مخصوصه‌لری وعلم وجدانیلری یعنی رتبه حالکملری اولن اسمک تقاضاسی
اعطا ایتمسه حق آدمده اولن مقاوله‌یه جرأت ایتمزلر ایدی وبالجمله بو علمی
بونلره کل اناء یترشح بما فیه حکمنجه استعدادلری ویردی شارح قیصری
قدس سره ایدر بو کلامده تنبیه واردر که مذکور اولن ملائکه‌نک منازعه‌سی عین

ملائکه

ملائکهٔ جبروتیه‌دن بلکه ملکوتیه‌دن داخی اولمیه زیرا بونلار غلبهٔ نوریت
ایله مرتبهٔ انسان کامله احاطه وشمول اجمالی حاصل ایتمشلردر اگرچه
کنه حقیقتنه واقف دکللر ایسه‌ده بلکه منازع عین ملائکهٔ ارض
وجن وشیاطین درکه غالب حاللری ظلمات قرب طبیعت وغسق حجاب
جسمانیت ایله احتجابدر انی جاعل فی الارض خلیفة قولنده داخی ارض
تخصیص بالذکر اولنمشدر اگرچه انسان کامل خلیفهٔ عوالم ایسه‌ده طعن
مزبور صادر اولمز الا منصب مزبورک معرضنده اولنلردن اولور
اهل سموات ایسه مدبرات عالم علویدر بالذات اگرچه قصد ثانی ایله
بالواسطه سفلیاته داخی توجهلری اولورسه وعجب اعیان النظر
انسانده اولن قوای مفسده سبب آنلردر فقیر ایدرین شیخ اکبرک
فتوحاتنده یازدوغی مبشرهٔ مشهوره‌سنده مرتبهٔ ملائکه‌دن سؤال
ایدوب حضرت رسول صلی الله علیه وسلم تفضیل ملک ایتدکی اگرچه
بو معنایه دلیلدر اما اطلاق قول مفسرین ومشرب اهل التحقیق ومتشرعین
خلافنه تشریع وتسبیل ایدر وفقیر ایدرین توجیه مزبور اول وقت توجیه
اولا ایدی که بو محلده نزاع ملائکه فی الحقیقه قصور اولا ایدی بلکه حال مزبور
اگرچه ظاهرا مخالفت امردر اما باطنا مقتضای اراده اتقیا داولدغی
جهتدن محض کمالدر زیرا هر شی کندونک زنی اولن اسمک مقتضاسی ایله
عاملدر پس اتیان معصیة فی نفس الامر اذعان واطاعت اولور
دارصندن مراد ارض عنصری اولمق لازم دکلدر ارض حقیقت نچون اولمیه

وخلافهٔ کبری ده خیره وتبیدن و ملکوتیدن نچون نزاع ادا در اولمیه قصد ایله
اظهار حکمت ومصلحت ایچون معلوم اولاکه بو مقاوله اختلاف عوالم ایله
مختلف اولور پس اگر عالم مثالده اولورسه مکالمهٔ حسیه یه مشابه اولور
که حق تعالی تجلی مثالی ایله تجلی ایدر ایل آخرته صور مختلفه ایله تجلی ایتدیگی
گبی نته که حدیث تحولده مبیّن در مکالمهٔ موسی واخی بو قبیل دندر واگر
عالم ارواحده واقع اولور ایسه کلام نفسی اولور پس کلام بر مرتبه ده
عین متکلم اولور وبر مرتبه ده متکلم ایله قائم معنی اولور و عالم مثالده
حروف مثالیه دن مرکب اولور و عالم حسده اولسه حروف حسیه دن
مرکب اولور قاضی بیضاوینک سورهٔ طه ده ثم تمثّل لبدنه وانتقل
الی الحس المشترک دیدکی معنی بورادن منفهم اولور تأمل فلو عرفوا انفسهم
لعلموا ولو علموا لعصموا یعنی اگر ملائکه ذواتنی وحقایقنی بیلرلر ایدی کمالات
ونقایص لازمه سن واخی بیلوب نزاع مع الحق تعالینک نتیجن اکلرلر ایدی
ومرتبهٔ انسان کاملی بلمدکلری وانسانده متحقق اولان اسما وصفات
ایله تحقق اتمدکلری بیلرلردی آدمی جرح وتعییب وخلافته عدم اهلیت ایله
توصیف وتلقیب ایدوب نفسلرینی تزکیه وتحسین اتمک نقصانندن
عاصم وسالم اولالر ایدی اما کندولرنی بیلمدیلر ونقصانمز بوردن عصمت ونجات بولمدیلر

قطعه

هر سینه ده که ظاهر اولا سرّ عرف — اولور عیوب غیر نگاهینه ستر وکف
عیبنی عیب غیره نظردن حجاب ایدر — طلبن ایدن لآلی عرفا نچون صدف

ثم لم یقفوا مع الجرح حتی زادوا فی الدعوی بما هم علیه من التقدیس والتسبیح

بعده

بعده ملائکه بو جهل جبلیلرندن اظهار ایدوب بلکه عنف واستکبار
سببیله کیدوب وجرح وطعن آدم ایله اکتفا ایمتوب بلکه تزکیهٔ
نفسده وفعل تسبیح وتقدیس ده دعوی نی معنی ایتدیلر
واگر حقیقتلرین بیلرلردی و دیریجه حقیقتدن عین جهلیله حقی کوره لردی
فی الحقیقه مسبّح ومقدّس لسان مظاهری ایله مظاهرده ظاهر
اولان حق ایدوکن بیلورلر ایدی لکن بلمدیلر وشرک خفی یه مبتلا اولدیلر
... آدم من الاسماء الالهیة ما لم تکن الملائکة علیها فما سبحت
ربها بها ولا قدسته عنها تقدیس آدم وتسبیحه یعنی حضرت آدم
قاتنده اسماء الهیه دن بعضی اسم وار در که ملائکه اول اسمه عارف
دکللردی پس اول اسم ایله ربلرن تسبیح اتمزلر ونقایصدن تقدیس
قلمزلر حضرت آدمک جمعیتی ومرتبهٔ کلیتی ایله تسبیح وتقدیسی گبی
محصل بو معنای شریفی سؤال عالمک علمی محیط اولور که الله تعالینک
وان من شیء الا یسبح بحمده ولکن لا تفقهون تسبیحهم قولنک
مطلعنی مشاهده ایدوب کیفیت تسبیح حسی ومثالی ومعنوی لسان
حال واستعداد واحیان وامکنه حسبی ایله معلومی اولوب حتی تسبیح
مراتب کمال تسبیح مراتب نقصان ایله نظر توحیدنده احدی المآل کوریوب
امر حقه ظهور مخالفت انسان مقتضای رحمت وغفران اولدوغی
لولم تذنبوا لذهبت بکم وخلقت خلقا یذنبون ویستغفرون فاغفر لهم
حدیث قدسیسندن عیان قلر زیرا سابقا ذکر ایتدکم گبی فعل ذنب وگناه

مطلب

فاعلنه بسبب الجبار روآه اولوب آخر باعث مغفرة الله اولور
اما عدم ذنب و بار سابق اکثریا عجب و انانیتی مستوجب اولور
که وجه ایله ذنبدن اشد و اقبح در زیرا هوا اسی شرک خفی اولور
ذنب خود شرکدن اصلح در قال النبی صلی الله علیه وسلم
لو لم تذنبوا لخشیت علیکم اشد من الذنب الا وهو العجب العجب
وحضرت طینت آدم بیدیمی قولنده بن دن مراد صفات جمالیه ایله جلالیه
کورمسین که قابل و ناپیل مظهر صفتی جمیل و جلیل اولوب
مقتضای صفاتی تعطیل ایتدی

یعنی وقتا کرملایکه نک حق ادب خلیفه یی رعایت ده
قصوری ظاهر و هویدا اولدی ایسه حق تعالی لطفندن بیز حق
آدمه ملایکه ایله اولان ماجرایی انها ایتدی که ماجرای مزبور
معلومز اولوب عندالله رتبه علیه مزدن تجاوز بولنمیه و بیننا
مقتضای تادیبدن خروج جایز اولمیوب حق معامله بین الخلق والحق
درست اولوب تهاون اولنمیه پس بحسب الاستعداد وجود
ماهیاتمز ایله تحقق دعواسین ایدوب نفسمزه اضافت ایتمیه وز
کوستر زم عجب وانانیت اولمیه زیرا النفس الام ده جمیع کمالاتا حقکدر
نهایت مظاهری اولدغمز حیثیات ایله بیزده ظاهر و نمایان در

عبارت

عبارت تکلیف تبعید حال ایچون اولور یعنی بو فائده قالدیکه
دعوای عریض ایده وز ونفسمزه حاوی اولمدغی حاله و شامل اولمدغی
علم و کماله جایز اولمق دعواسنه منصوب ایدوب ملایکه کبی
عندالله و عباده العارفین مفتضح و محجوب اولا وز فهذا التعریف
الالهی مما ادب الحق به عباده الادباء الامناء الخلفاء یعنی پس
بو تعریف الهی الله تعالی نک ادیب و امین اولان خلیفه لرینی و قوللرینی
که حق ایله و خلق ایله بحسب المراتب معامله لر در وامانة الالهی بالاستعداد
حامللر در بونک سببی ایله تادیب ایتدوکی اشیا دندر یعنی
قصه ایتدوکی حکمت و معادله دن غایت و غرض قوللرن بر معرفت
ایله تربیت و تادیب ایتمکیلدر ثم رجع الی الحکمة فنقول اعلم ان الامور
الکلیة وان لم یکن لها وجود فی عینها فهی معقولة معلومة بلا شک
فی الذهن فهی باطنة لا تزول عن الوجود العینی ولها الحکم والاثر فی
کل ما له وجود عینی بل هو عینها لا غیرها اعنی اعیان الموجودات العینیة
یعنی کلام حق من بعد حکایت ملایکه دن رجوع ایدوب حکمت
الهیه افلاکنه عروج ایدر پس دیرز که علم تحقیق بونی افاده ایدر که
امور کلیه که اعیان ثابته ایله معنونلر در بونلر وجود خارجی لباسندن
عاریلر در وجود ذهنی و ثبوت علمی عالمنده محجوب و متواریلر در من حیث
ظلی الوجود و من حیث اصلی الثبوت لر در و بالجمله ذهن عالمنده بلاشک
معلومات معنویه الهیه لر در که موجودات عینیه دن تعلقاتن کسمزلر قوله

ولها الحكم يعني بو امور كليه كه تعين خارجي دن حصه دار اولمشلردر وما شمت رائحة الوجود نفينك پرده سين هنوز نفخه نسيم اثبات ايله رفع قلمشلردر. اما اعيان خارجيه كه بونلاره عوارض كبي دوشمشدر كير و بحسب الخارج بونلارك آثار واحكامنه معروضات و مجالي و اقع اولمشلردر. كرك بحسب الوجود كرك بحسب الكمالات اما بحسب الوجود اولدغي زيرا اعيانك وينه معلولات اسما در اسم خود ذات مع الصفة المتعينه در پس اعيان كو ينه بحسب التكثر صفات ايله حاصل اولور. اول صفات خود كير و عين امور كليه معنويه در. بو اجلدندر كه حكما علم واجب تعالي فعلي در ديرلر. يعني علم علة فاعليه در. معلومات معلولات در ديرلر. اما نظر عارفده علل و معلولات مراتب حقدر كه في الحقيقة واحد در. پس بو امور كليه طبايع خارجيه يه كه كندولره عوارضدر حي و مريد و عالم و قادر كبي حاكم واقع اولمشلردر قوله بل هو عينها ولها الحكم والاثر قولندن اخريدر يعني اول وجود عيني صاحبي اولن اعيان خارجيه بو امور معقولنك عيني در. زيرا حقيقة واحده كه حقيقة الحقايق در. ذات الهيه در مراتب متكثره ده تجليات حسبي ايله متكثره اولور. و مغايرت بحسب اعتبار المراتبدر پس بو مراتبدن بعضي حقايق جوهريه متبوعه و بعضي حقايق عرضيه تابعه اعتبار اولنمشدر. و بو اعيان خارجيه تعدد و تميز و تكثر اعتباري ايله كما عرفت شتي دن مركب اولور لباس عرضيت دن محجوب صورة جوهر كيمشدر. نته كه اخر فصل شيعيده بيان ايدر كه مثلا حيوان كه جسم حساس متحرك

بالاراده در و جسم طول و عرض و عمق صاحبي در. و حيوان بر ذات دركه بونلري جامع در. اما حيوانه قچن عوارض اخري الحاق ايتسك مثلا نطق و صهيل كبي انسان و فرس ايله مسمي اولور. پس ذات واحده صور متكثره و صفات متعدده ايله جواهر متكثره اولور. و بالجمله جميعنك اصلي ذات الهيه دركه صفاتي عين ذاتي در والله اعلم ولم تزل عن كونها معقولة في نفسها يعني بو اعيان ثابته اگرچه اعيان خارجيه نك عيني ايسه ده لكن بطون و خفا صفات ذاتيه سي اولمغله معقوليتدن اصلا زايل اولمزلر فهي الظاهرة من حيث اعيان الموجودات كما هي الباطنة من حيث معقوليتها يعني پس بو اعيان ثابته نك ايكي حيثيتي اولدي اعيان موجوده نك كندونك ظاهر احكامي هيدر عيني اعتبار اولندغي حيثيت ايله ظاهر اعتبار اولنور. اما حد ذاتنده بطون و خفا ام ذاتيسي اولدغي حسب ايله باطن اعتبار اولنور فاستناد كل موجود عيني لهذه الامور الكلية التي لا يمكن رفعها عن العقل يعني وقتا كه موجودات عينيه صفات كليه ايله متعين و متقرر اولدي ايسه پس موجودات اولمسنده علما حكما واحيا احيا اولمسنده مزبور امور كليه يه استنادلري ثابتدر. ايلا امور كليه كه كليتدن و معقوليتدن زوالي احتمال دكلدر ولا يمكن وجودها في العين وجودا يزول به عن ان تكون معقولة و داخي حقايق مزبوره نك كليتي حيثيت و اعيانده وجودي و تشخصي ممكن دكلدر. يعني بر وجود ايله كه اول وجود سببي ايله معقوليتدن زايل اولا حاصل كلام كليات مزبوره اگرچه هر موجود عيني ده عين در.

اما اول عینیت حقایق ممتازه سی اعتباریله در • کلیتی اعتباریله دکلدر •
زیرا کلیتی اعتباریله معقول محض در • وجود خارجی ایله اصلا مناسبتی
یوقدر • والا وحدة وجود حقه خلل کلور العیاذ بالله تع وسواء کان ذلک
الوجود العینی موقتاً او غیر موقت نسبة الموقت وغیر الموقت
الی هذا الامر الکلی المعقول نسبة واحدة یعنی کرک اول وجود عینی زمانه
مقترن اولسون مخلوقات کبی مثلا • کرک زمانه مقترن اولماسون مبدعات کبی
اول مبدعات داخی کرک روحانی اولسون عقول کبی کرک جرمانی اولسون
افلاک کبی بوجمله نک مقترن بالزمان اولوب وغیر مقترن بالزمان اولمسنک
اصلا تفاوتی یوقدر • مزبور امور کلیه یه اپستنادن اخراج اتم نسبتلری
نسبة واحده در • واپستنادی واحددر غیر ان هذا الامر الکلی یرجع الیه
حکم واحد بحسب ما یطلب حقایق تلک الموجودات العینیة الا بو قدر
وار که مزبور امور کلیه نک موجودات عینیه یه ارتباطی ثمره سی ایله اول موجودات
عینیه یه وارد اولان احکام وآثاره مرجع ومآب اولور • اول موجودات
عینیه نک حقیقتلری طلب ایتدکی حسب اوزره • کنسبة العلم الی العالم ونسبة
الحیوة الی الحی یعنی مثلا علم کی امر معقول کلی در • عالمده اولن حکم علم
آثاردر • زیرا عالم موجودک حقیقتی حکم علم ایله اتصافی طلب وتقاضی ایدر •
وحی موجودک داخی حقیقتی حکم حیات ایله منعوت اولمق استر فالحیوة
حقیقة معقولة والعلم حقیقة معقولة متمیزة عن الحیوة کما ان الحیوة
متمیزة عن العلم پس حیوة وعلم که حقیقة معقوله لردر ایکیسی داخی بیری برندن

بجب التعقل متمیزلردر ثم نقول فی الحق تعالی ان له علماً وحیوة فهو الحی العالم
ونقول فی الملک ان له علماً وحیوة فهو الحی العالم بعده حقده علم وحیوة اثبات
ایدوب حی وعالمدر دیو حکم ایدر • ومزبور علم وحیوة صفتلری که
حقیقة معقوله لردر • موصوف بهما لرنه حی وعالم دیو حکم ایدرلر •
کذلک ملک ایچون علم وحیوة اثبات ایدوب حی وعالمدر دیو
حکم ایدرلر ایکیسیده داخی حاکم علم وحیوة در وکذلک نقول فی الانسان
ان له حیوة وعلماً یعنی ملک کبی انسانده داخی حیات وعلم اثبات ایدرز
واول صفتین معقولتینی مقتضای حقیقتجه حاکم قیلورز فهو الحی العالم یعنی
انسان حی وعالمدر دیرز وحقیقة العلم واحدة یعنی بو موصوفات ثلثه که
حق وملک وانساندر هر برنده حقیقة علم واحده در ونسبتی جمیعنه متحده در
وکذلک حقیقة الحیوة فی الکل واحدة ونسبتها الی العالم والحی نسبة واحدة
یعنی حقیقة علم واحد اولدیغی کبی حقیقة حیوة داخی عالمک وحینک افرادنده
که حق وملک وانساندر حقیقة واحده در • ونسبتی نسبة منفرده در
ونقول فی کل من علم الحق انه قدیم ومع ذلک علم حقک جمیعسنده وحیاتنده
وسایر صفات حقیقیه سنده قدیمدر • دیو حکم ایدرز • یعنی عدم زمانی
ایله مسبوق دکلدر • دیرز • وداخی صفتی ذاتنک عینی در • وجمیع صفاتی
بری برینک مرتبه احدیتنده عینی در دیرز ونقول فی علم الانسان انه محدث
وداخی علم انسانده حدوث زمانی ایله حادثدر • دیو حکم ایدرز
وعلمی وسایر صفاتی ذاتنک غیریدر • وجمیع صفاتی بری برینک غیریدر دیرز

زیرا بو مرتبه‌ده واحدیت وکثرت مرتبه‌سیدر اعیانک بری بریندن
بونده ممتاز اولورلر بعده معلوم اولا که حکم مزبور کلی دکلدر بلکه
اکثره مبنیدر که انسانک روحی ایله جسمنک احدیت جمعی مرتبه‌سنده
حاصل اولن علومدر والا شیخ صدر الدین قونوینک بعضی رساله‌لرنده
کا ارواح کلیه کملین وجودلرنده عقل اول ایله متقارندر دیمشدر بو کلیتی
نقض ایدر زیرا اول حالده حاصل اولن علوم علوم قدیمه‌در اقل
مرتبه‌سی که نفسنه شعوریدر قدمی مقرردر فانظر ما احدثت الاضافة
یعنی نظر ایله کورکه اضافت نه احداث ایتدی یعنی امور کلیه‌نک
حق قدیمه اضافتی قدم اقتضا ایدوب و انسان حادثه اضافتی
حدوث ایجاب ایتدی زیرا مفهوم کلی من حیث هو هو بر قید ایله
مقید اولمز رنک تعلقدن خالی اولدوغی کبی اما بر معین خارجی یه
اضافت ایتسه اول معینک حکمی ایله محکوم و رنکی ایله متلون اولور
بوراده مصنفک ملکه تعرض ایتمدکی زیرا صفات ملکک حدوث و قدمنه
مطلقا حکم صحیح اولمز زیرا بعضی ملائکه عقل اول کبی مثلا دوام حق ایله
دایمادر کذلک صفتلری داخی اویله‌در فقیر ایدرین بو امری اکرچه بالذات
اضافت مزبوره فی الحقیقه مراتب تنزلاتیه اقتضا ایتمشدر زیرا مراتب تنزلیه
کثرت و تعددی اقتضا ایدوب کثرت داخی نسبت ایجابی قبول ایدر پس بو تدریجیله
عوالم نسب و اعتبارات و شتانهن مجاز و استعارات زینت حقیقت بولمشدر
داخی نظر ایله
وانظر الى هذه ... المعقولات والموجودات العينية

معقولات کلیه ایله موجودات عینیه اورته‌سنده اولان ارتباط
که طردا و عکسا نه حیثیت ایله تحقق ایتمشدر فكما حكم العلم على من قام به
پس نته که علم کیمک ایله قائم اولورسه اکا عالم دیو حکم ایتمکی
اقتضا ایتدی حكم الموصوف به على العلم بانه حادث في حق الحادث کذلک
علم ایله موصوف اولن موجود عینی دخی حادث اولن علمک حقنده حادث
دیو حکم ایتدی انسان ایله علم انسان کبی مثلا وقديم في حق القديم و قدیم
اولن علمک حقنده قدیم دیو حکم ایتدی حق ایله علم حق کبی مثلا فصار كل
واحد محكوما به محكوما عليه یعنی پس معقولات کلیه‌دن و موجودات عینیه‌دن
هر بیری بر جهتدن محکوم به و بر جهتدن محکوم علیه اولدی پس علم حق قدیمدر
دیو حکم ایلسک قدیم محکوم به اولور موجود عینی اولمز لکن قدم ایله
حکمه سبب موجود عینی اولورکه حقدر پس معنای مزبور ایله محکوم به اولور
اما معنای مشهوریله اولمز ومعلوم ان هذه الامور الكلية وان كانت معقولة فانها
و داخی معلومدرکه مزبور امور کلیه اکرچه کلیتی حیثیتندن معقول ایسه
معدومة العين تحقیق اول بحسب الخارج معدومة العین در یعنی مفهوما
معقول ذاتا معدومدر موجودة الحكم اعیان موجوده اوزره حکمی
جاری و موجوددر كما هي محكوم عليها اذا نسبت الى الموجود العيني نته که اول
امور کلیه قدم ایله حدوث ایله محکوم علیها اولورلر قچن موجود عینی یه
نسبت اولنسلر فتقبل الحكم في الاعيان الموجودة یعنی اول امور کلیه اعیانک
اوزرینه قابل حکم اولور اعیان موجوده ایله متحقق اولدوغی حالده

ولا يقبل التفصيل والتجزّي ولكن اول امور كلّيه قابل تفصيل وتجزّى اولمز
اعيان مزبوره نك تعدّدى وتكثّرى حسبى ايله
زيرا اول تفصيل وتجزّى امور كلّيه اوزرينه حدّ ذاتنده محالدر
بذاتها لكل موصوف زيرا اول امور كلّيه هر موصوف بها ده نفس ذاتى وكلّيسى ايله
ايله متحققدر تفصيل وتجزّى ايله متحقّق دكلدر يعنى تحقّقى موصوفنه تابع
دكلدر بالذّات در اوز ذاتنده خود قابل تجزّى دكلدر زيرا اول امور
كلّيه دن هر موجود عينى ده موجود اولن حصّه در جز دكلدر حصّه ايسه
تمامندن عبارتدر عوارض متشخّصه ايله مكتنفه اولدوغى حالده
كالانسانية في كل شخص من هذا النوع فانها لم تتفصل ولم تتعدد بتعدد
الاشخاص مثلا نوع انسان كبى كه كلّيتى سببى ايله افرادى مياننده متحقّق اولور
وهر برنه على الانفراد اختصاص واضافتى واردر لكن حدّ ذاتنده منفصل
ومتجزّى اولوب تعدّد اشخاص ايله متعدّد ومتبعّض اولمز بلكه كلّيتها
وذاتها هر برنه اضافتى واتصالى واردر وبونلره نسبتى شمعك مرايايه
نسبتى كبى دركه جمليه داخل وجمله دن خارجدر حدّ ذاتنده مستقل اما اضافت
ايله متعدّد ومتبعّض اولور ولا برحت معقولة يعنى امور كلّيه وجود عقليلرندن
وجود عينى يه زايل اولمز وتجاوز اتمز وموجودات عينيه نك تكثّرى ايله
متكثّر اولمز مصنفك رضى الله عنه امر كلّى تفصيل وتجزّى قبول اتمز ديدوكى
اشارتدر كه حقيقة الحقايق اولن ذات الهيه ده جميع اعيان موجوده ظاهر
واول اعيان متكثّره نك تعدّدندن وتكثّرندن متعدّد ومتكثّر دكلدر

وحدة ذاتيه سنه عروض كثرت مظاهر مضرّ اولمز واذا كان الارتباط
بين من له وجود عينى وبين من ليس له وجود عينى قد ثبت
وقتاكه وجود عينى اولان موجودات عينيه ايله وجود عينيسى اولمين
امور كلّيه اورته سنده ارتباط ثابت اولدى ايسه وهى نسب
عدمية فارتباط الموجودات بعضها ببعض اقرب ان يعقل حالاكه اول
امور كلّيه نسب عدميه ايكن پس امدى موجوداتك بعضنك بعضيله تمام
ارتباطى ثابت اولمق بطريق الاولويه در • وعقله اقربدر لانه على
كل حال بينهما جامع يعنى زيرا بهر حال موجودات اورته سنده جامع
معتمد عليه موجود در وهو الوجود العينى اول جامع اولن شيء وجود عينيدر
واما هناك فما ثمة جامع يعتد به اما امور كلّيه اورته سنده اعتماد ونفعه
صالح بر جامع عقلى معتمد به يوقدر وقد وجد الارتباط بعدم الجامع
فبالجامع اقوى والحق پس امدى عدم جامع ايله ارتباط بولنجق وجود جامع ايله
ارتباط بولنمق اقوى وبطريق الاولى اولور • فقير ايدرين بو مقامه
اعتراض ممكندر • اهل اشراق قولنجه زيرا آنلر امور كلّيه اچون عالم مثالده
وجود اثبات ايدوب آنلاره ضياضى معلّقه درلر • كه رب نوع ديدكلرى
اشيادر • اول تقديرجه مراتب وجوديه دن خطى اولور • وجود
مطلق بوكا رابطه قلنور والله اعلم ولا شك ان المحدث قد ثبت
حدوثه وافتقاره الى محدث احدثه لامكانه لنفسه فوجوده من غيره
الذى هو المحدث وقتاكه شيخ قدّس سرّه حق ايله عالم اورته سنده رابطه

ذکرندن فارغ اولدیسه کیر ومقصودده شروع ایدبوب دیدی شنك
بو قدر که حدوث ذاتی وحدوث زمانی ایله حادث اولنك تحققا
حدوثی ومحدثنه افتقاری ثابت در وموجده محتاجدر زیرا ممکندر
وممکنك حد ذاتنده وجود ایله عدمه نسبتی متساویه در اول تقدیرجه
بر محدث غیرك ایجادنه وفعلنه محتاجدر زیرا مرجح بولنمایوب کندودن
طورسه ترجح بلا مرجح لازم کلور اول خود باطلدر زیرا اگرچه مذهبمزده
ترجیح بلا مرجح جایزدر اما ترجح بلا مرجح که تکلف بابیدر باطلدر
بو بحثك محل تحقیقی مطولاتدر فهو مرتبط به یعنی اول محدث فتح
دال ایله محدثنه کسر دال ایله مرتبطدر ارتباط افتقار احتیاج ارتباطی
محتاج دافتقار استنادی ایله مستنددر بو ارتباط احتیاجیدر که
موجد محدثدن افاضهٔ وجودی مقتضی اولمشدر پس بو افاضه ممکندن
واجبده اثر واقع اولمشدر ولا بد ان یکون المستند الیه واجب الوجود لذاته
داخی لازم اولدی که محدثك استناد ایلدکی آخر الامر واجب الوجود
اولا دفع تسلسل ایچون غنیا فی وجوده بنفسه عن غیره غیر مفتقر الیه
یعنی اولدغی حالده غیردن نفسنده کی وجودنده وغیره محتاج اولمدیغی
حالده زیرا اگر غیره محتاج اولوب نفسنده مستغنی عن العالم اولمز
ممکن اولور واجب اولمز وهو یعنی اول واجب الوجود که ممکنات اگرکه
اول واجبه بکماله مستنددر الذی اعطی الوجود بذاته لهذا الحادث
یعنی شول حدوثی وافتقاری ثابت اولن محدثات ممکناته اعطا وجود ایدن

بذاته لا بواسطه اولدر که احدیت جمعیت اسمائیه ایله جمیع حقایقده ساریدر
فانتسب الیه پس بو حادث اول واجب الوجوده قبول وجودی آندن
اتمکده منتسب اولدی ولما اقتضاه لذاته وحال بوکه وقتا که واجب
حادثی لذاته اقتضا ایتدی ایسه یعنی ذات متجلیه ساریه سینك
آنده تجلاسی اجلی ایچون اقتضا ایتدی ایسه کان واجبا به اول
محدث علتنك وجوبی سببی ایله واجب اولدی پس علت واجب
معلولنه وجود اعطا ایتدکی کبی وجوب وجودی داخی اعطا ایدوب ممکن
واجب بالغیر اولدی پس وجود و وجوب ایکیسی داخی اثر واجب اولدی
پس واجب ایله ممکنك هر بریسینك آخرده حکمی ثابت اولدی نته که
امور کلیه ایله اعیان خارجیه دن هر برینك آخرده حکمی ثابت اولمشدی
وقتا که شیخ رضی الله عنه واجب وممکن میاننده اولن ارتباطك بیانندن
فارغ اولدیسه حالا اثر ایله مؤثر وعلت ایله معلول میاننده اولن
ارتباط معلولك علتی صورتنده اولمه سین اقتضا ایتدکنی بیانه شروع
ایدوب بیوردی ولما کان استناده الی من ظهر عنه لذاته اقتضی ذلک
ان یکون علی صورته یعنی وقتا که حادث معلولك کندوینی ذاتندن
اظهار ایدن علتنه استنادی لذاته اولدیسه بو استناد اقتضا
ایتدی که اول علتدن ظاهر اولان حادث اول علتك صورتی وصفتی
اوزره اولا فیما ینسب الیه تع من کل شئ من اسم وصفة یعنی اول علتك
صورتی وصفتی اوزره اولمسی اول علت واجبه نسبت اولنان جمیع کمالات

اسمیه و وصفیه ایله متصف اولادیمکدر • بالقوه و بالفعل ماعدا الوجوب
الذاتی وجوب ذاتیدن ماعدا • فقیر ایدرین اخوان الصفا صاحبینک
کلامی بو مقامه مناسبدر که دیمشدر • المعلول صورة العلة والعلة
باطنه لانه ممکن فلیس له الا قبول الوجود فالظاهر فی مظهر ماهیته المعلول
کمالات العلة علی قدر قابلیته وان ظن المحجوب انها للمعلول فکان
المعلول هی المرآة • ولیس للمرآة الا حکایة صورة المحاذی انتهی • •
پس معلول علتنه بحسب الذات والحقیقة مباین اولمیوب بلکه مرتبه
مغایر اولیجق معلول علة صورتنده اولمق ایجاب ایدر • زیرا مرتبه
غیبده علت مرتبه شهادتده صورة اولور • پس معلوم اولدی که معلول
علتنک صورتی وشئوننده برشانی و وجوهندن بر وجهی در •
محصل معلول حد ذاتنده اعتباری محض در • علة اضافتی ایله موجود
مستقل اعتبار اولنسه معدوم محض در • والله اعلم فان ذلک
لا یصح للحادث زیرا وجوب ذاتی حادث ایچون صحیح اولمز • انکچون
حادثه نسبت اولنمز وان کان واجب الوجود اگرچه حادث داخی واجب
الوجود ایسه معنای اعمی اوزره ولکن وجوبه بغیره لا بنفسه اما وجوبی
حادثنک بالذات دکلدر • بلکه بالغیر در • یعنی موجودینک ایجابی
سببی ایله واجب اولمشدر • یوخسه نفسنده وجوبی یوقدر • زیرا ممکندر •
لکن وجوب ذاتیسی اولسه ممکن واجبه منقلب اولمق لازم کلور ایدی •
بعده شیخ قدس سره العزیز ممکن حادثنک صورة واجبده اولدوغندن فارغ

اولدیسه

اولدیسه بو کا متفرع اولنه شروع ایتدی که حقک کندوسنی بیلمکده
بیزی حوادث ممکنه یه نظره حواله ایتمسیدر که آثاردن مؤثره استدلال
اولنه ثم تعلم انه لما کان الامر علی ما قلناه من ظهوره بصورته احالنا
فی العلم به علی النظر فی الحادث بعده معلوم اولسون که وقتا که حال بیزدیدیکمز
اوزره اولوب حادث صورت حقده ظهور ایتدی ایسه حق سبحانه
وتعالی ذاتنک معرفتن صفاتنی بیلمکه حواله ایدوب حوادثه نظر
اتمکه تعلیق ایتدی وذکر انه ارانا آیاته فیه و داخی آیاتنی بیزه حادثده
کوستردکنی ذکر ایتدی نته که سنریهم آیاتنا فی الافاق وفی انفسهم
دیدی • تا که اول آیات سببی ایله آثاردن مؤثره استدلال ایدوب
ذات حقه علم حاصل ایدوز فاستدللنا بنا علیه تعالی پس کندو
ذوات حادثه مز ایله الله تعالینک وجودینه استدلال ایتدک
فما وصفناه بوصف الا کنا نحن ذلک الوصف پس بیز الله تعالی بر وصف ایله
وصف ایتمدک ویلمدک الا بیز اول وصف ایله متصف اولدق • یا اول وصفک
عینی اولدق زیرا هر موجود مجموع اعراضدن عبارتدر که عین واحده
جمع اولمشدر • سابقا بیان اولندیغی اوزره الا الوجوب الذاتی الخاص
یعنی وجوب ذاتی بمعنی الخاصدن غیری حقک هر وصفی ایله متصف اولدق
یا عینی اولدق زیرا معنای عامی ایله حادث داخی متصفدر • فلما علمنا
بنا ونسبنا پس وقتا که بیز داخی حقی بیزدم سببمز ایله و بیزدم منشائمز ایله
بیلدک نسبنا الیه تعالی کل ما نسبناه الینا یعنی بیز حقه نسبت ایلدک هر نقصی

نسبت ایتدکمز اوصاف کمالیه اما نقایصی نسبت ایتمدک مگر حق تعالی
کندو نفسنه نسبت ایتمش اولا واذن شرعی وارد اولمش اولا
مرض کبی وقرض کبی واستهزا وسخریه کبی مثلا وبذلک وردت الاخبار
الالهیة علی السنة التراجم یعنی بز هر نفسمزه نسبت ایتدوکمز اوصاف ایله
حقی توصیف سببی ایله السنهٔ انبیا واولیادن بزه اخبار الهیه وارد
اولوب وبزه منتهی اولمشدر مثلا ان الله تعالی خلق آدم علی صورته
ومرضت فلم تعدنی واقرضوا الله قرضا حسنا الله یستهزئ بهم
سخر الله منهم وضحک الله مما فعلتما البارحة کبی تراجم مترجمین دیمکدر
مراد انبیا واولیا دیمکدر که بو اخبار ایدیجیلردر فوصف نفسه لنا بنا
پس حق تعالی نفسنی بزم صفاتمز ایله وصف ایلدی زیرا اول
صفات بزم عین ثابتمزه عائد اولیجق اعیان ثابته مرتبه سنده خود
اعتبار وجودی یوقدر ثبوت علمیدر پس لفظ نا مشترک
ایجاب ایتمز معلوم اولا که محققلرک الاعیان الثابتة ما شمت
رائحة الوجود دیدکلری مقدمه بو مقوله اشکالی توجیه ایچوندر
حفظ اولنمق کرکدر فاذا شهدناه شهدنا نفوسنا پس حقی کورسک
نفسمزی کوررز زیرا ذواتمز عین ذات حقدر زیرا حقیقت مغایرت
یوقدر بلکه مغایرت مجرد تعین واطلاق حیثیتی ایله در یا خود نفوسمز
آینه کوردک دیمکدر زیرا حق هر مرتبه ده بزم مرآت ذواتمزدر
واذا شهدنا شهد نفسه وچون حق سبحانه وتعالی بزی مشاهده ایتسه نفسنی مشاهده

ایدر

ایدر یعنی ذاتنی کورر زیرا ذات حق بزم صورتمز ایله ظاهر اولمشدر
بعض نسخه ده واذا شهدنا نفوسنا شهدنا نفسه واقع اولمش
بو داخی صحیحدر بعده وقتا که کلام شیخ رضی الله عنه واجب ایله ممکن
میاننده اولن جهت ارتباط موهم اتحاد اولمغه منساق اولدیه دفعنه
شروع ایدوب بیوردی ولا شک انا کثیرون داخی شک یوقدر که
تحقیق بز یعنی بر مرک شخصی برینه مساوی دکلدر متغایردر زیاده ونقصان
وتغیر وتبدل ایله تفاوت واردر نوعمز داخی بویله در زیرا عالم حقایق
مختلفه یی واشخاص متعدده یی جامع اولدیغی سببی بودر که روحانیات ایله
جسمانیاتدن مرکبدر وهر حقیقت بر مرتبه ده جنس اولور وبر مرتبه ده
نوع اولور وبر مرتبه ده صنف اولور وبر مرتبه ده فرد وشخص اولور
جمله سی اما بر حقیقتدر اختلاف مراتبدن ونسبدن حاصل اولور
وانا وان کنا علی حقیقة واحدة تجمعنا وداخی بزکه افراد انسانز اکرچه
بزم افرادی جامع بر حقیقة واحده یی مشتمل ایسک فنعلم قطعا
ان ثمة فارقا به تمیزت الاشخاص بعضها عن بعض تحقیق بیلورسن
که بو حقیقتک اشخاصندن بر فارق واردر که اول فارق سببی ایله
افراد شخصیه بری برندن ممتازدر ومعین اولور ولولا ذلک الفارق
ما کانت الکثرة فی الواحد اکر اول فارق اولمسه واحده کثرت متصور
اولمز ایدی زیرا جهة وحدت غالبدر فکذلک ایضا پس امدی سائر ممکنات
اورته سنده حال بویله اولوب فارقه محتاج اولدیلر پس واجب ممکن

اورته سنده حال بويله اولوب فارقه محتاج اولديلر پس وجوب
يعني حق ايله بزوم ميانمزده داخي حال آنجلين در كه فارقه محتاجدر
وحدة جامعه اورتهمزده ثابت اولدوغيچون دن وان وصفنا بما
وصف به نفسه من جميع الوجوه اگرچه حق تعالى نفسني وصف ايتديگي
اوصاف ايله بزي وصف ايدوب اول اتصافي بزه اعطا قلديسه
فلا بد من فارق پس البته حق ايله بزوم مابينمزده داخي بر فارق لازمدر
كه اول فارقده حق ايله مشاركتمز اولميوب اول حيثيت ايله ممتاز اولاوز
وليس الا افتقارنا اليه في الوجود واول فارق كه بزه مختص اولوب ذاتمزدن
غير مفارقدر دگلدر الا بزوم اكا وجودده افتقارمزدر و آنسز
بقاده عدم قرارمزدر وتوقف وجودنا عليه لامكاننا ووجودمزك
امكاني جهتندن اكا توقفي وممكنك وجود و عدمه نسبتي مساوي اولديغيچون
اندن ترجيح وجودمز توقفي بزه مختص صفتلردندر نته كه انكش وجوب ذاتيسي
اكا مختص اولديغي كبي وغناه عن مثل ما افتقرنا اليه و داخي انك بزم
محتاج اولدغمز كبي لردن غناسي مثلا موجد ومرجحدن تبراسي اكا مختص اولديغي
اولا توصيف اوصافي ايله تشريف ايدوب ممكناتي ذاتنه تشريك وتشبيه ايلدي
ثانيا بر وصف خاص ايله نيه تنزيه ايدوب دائر مابين تشبيه وتنزيه ايلدي
فلهذا صح له الازل والقدم پس بو وجوب ذاتي وغناي مطلق ايله
حق ايچون ازليت و قدم ذاتي ثابت وحقه اسنادي صحيح اولدي الذي
انتفت عنه الاولية ايله قدم كه اندن اوليت منتفي اوله يعني مسبوق بالعدم اولميه

كبي

التي لها افتتاح الوجود عن عدم ايله اوليت كه انكچون ابتداء وجود
عن عدم ثابت اوله يعني مسبوق بالعدم اوله ممكناتدن عقل اول
كبي كه عدم ذاتي ايله مسبوقدر اگرچه عدم زمانيسي يوغيسه ده نته كه نبي
عليه السلام بيورر اول ما خلق الله العقل يعني موجودات ممكنه دن
بعد العدم وجودي ايله افتتاح اولنن عقلدر ونته كه اول ما خلق الله
تعالى نوري واول ما خلق الله القلم روايات مختلفه اوزرينه
واقع اولمشدر معنالري بردر فلا تنسب اليه الاولية مع كونه الاول
پس اسمي الله تعالى يه بو معني اوزرينه اوليت نسبت اولنمز
زيرا علامات حدوثندندر بالخصوص كه مبدأ جميع ماسوي و اول جمهور
ممكناتدر ولهذا قيل فيه الآخر يعني حقك اوليتي وجودك عدمدن
ابتداسي معناسنه اولمديغي ايچون حقك آخريتي ممكناتيله توصيف والنده
فلو كانت اوليته اولية وجود التقييد لم يصح ان يكون آخرا للمقيد
پس اگر حقك اوليتي وجود تقييدك اوليتي كبي اولوب يعني مقيد بالعدم
اولنن وجودك ابتداسي اوليدي ممكن مقيد بالعدمك آخري اولمازدي
لانه لا آخر للممكن لان الممكنات غير متناهية فلا آخر لها زيرا ممكناتك
نشآت اخرويه حسبيله آخري يوقدر اگرچه نشأه دنيويه سي آخر اولور
پس مطلقا نشأه ممكنك آخري نيجه متصور اولور وحق اكا نيجه
آخر قلنور شيخك نظري خود نشأتينه نسبتدر پس كلام شيخدن
قدم عوالم لازم گلمز زيرا عالم شهادتك حدوثي مصرحدر اولور

قدم عالم سلطانلق قدم عالم
...

زیرا ممکناتک عدم انتهاسندن عالم شهادتک عدم انتهاسی لازم

کلمز وانما کان سبحانه الآخر لرجوع الامر کله الیه سبحانه معلوم اولا که حق تعالی نک

آخر ممکنات اولدغی بودر که ام وجود و توابع بود و نابود اکا عاید در

سبحانه زیرا ذوات مستهلک و افعالی افعال حق ده محو و نابود در

یا ظهور قیامت کبری ایله که وقتی غیر معهوددر یا وجود قیامت صغری ایله

که الآن موجود و مشهود عارفین ده دایرهٔ الورود در نته که حضرت

جنید اول عقود ما سوادن بی قید اول مهر ذی ظلام و فیء یعنی

مقال کان الله ولم یکن معه شیء استماع ایتدکده لسانندن سلک

الفاظه جر آیین ایدن معنی جواهر الآن کما کان ایدی درلر **نظم**

دیدم بوغمش بردم ایمش عالم امکان — بر عارف اشتدی دیدی الآن کما کان

بر مهر و نچه ذرهٔ سرگشته ده پیدا — بر وجه و نچه آینه ده عکسی نمایان

بر ذات و نچه اسم و نچه وصف و نعوتات — بر بحر و نچه موج و نچه ابر درافشان

ذات ازلی ده نه تعدد نه تکثر — بحر ابدیده نه زیاده نه نقصان

نوعی بو مثللر که یتر عارفه بر کل

یا نسون شرر عشقیله خار و خس عصیان

و نص شریف کل شیء هالک الا وجهه ده صیغهٔ استقبال ایله

یهلک دیمدکلک سر منیفی الآن عالم کون و فسادده بر وجه باقی و معانی

دایم اوزرینه صور فانیه نک تعاقبندن عبارت اولدوغیدر

اعراض سیالهنک جر کاتی و جوهر باقینک قرار و ثباتی چشم عارفه

بر نهر جاری نک عینی و صورا مواجده بر بحر سار یدن سرو معنی در

آناً فآناً عالم عدم امکانیدن شبستان وجود فانی یه بر لشکر

قشون و بر لشکر کوچکده و شاخسار آبادندن کروه مرغان ارواح دمبدم

اوچمقده در و مدعای مزبوره شاهد اکید بل هم فی لبس من خلق جدید در

و حدیث شریف وارد اولمشدر که ان ملائکة النهار ترجع الی الحضرة

عند اللیل و ملائکة اللیل ترجع الیها عند النهار و یخبرون الحق بافعال العباد

و هو اعلم بها منهم ظاهر معناسی کیجه اولدقچه ملائکهٔ نهار حضرتدن

عروج ایدوب و کوندز اولدقچه ملائکهٔ لیل خروج ایدوب افعال عبادی

خبر ویررلر حالا که حضرت کندوسی ملائکه دن اعلم ایکن اما حقیقت

معنیسی قوای عالم کبری بحسب الاوقات تبدل و تغیر اوزره اولوب

منظهر تجلیات جدیده اولدغی کبی عالم شهادتده اولان صورتنا

داخی متصل کون و فساددن خالی دکلدر و یمکدر افعال عبادی

حقه اخبار اتمه لری علمک معلومه تابع اولمه سنک احکامی در که اعیان

ثابته و صور علمیه نک ازمان ایله مشروطه اولان احکامی اوقات

لیل و نهارک انقضاسی ایله متصل اقتضای وجود و تغیر بود و نابود

ایدر و هر معلوم معدوم لباس تعین صورت کیدکجه اکا علم قدیم

تعلق حادث پیدا ایدوب بر بازار شهادته چقر و قیامت کبری ده

اولان هلاکدن مراد عدم صرف دکلدر بلکه انعدام تعین در قطره نک

بحر ده فانی اولوب جلید که نهر ده ذوبانی کبی در بو جهته تجلیات صفاتیه

مطلب العلم قدیم والتعلق حادث

حدیو قدر شهود کامل اصحابنه بو معانی منفصل تجلاده در جاهل
بی انصاف بی معنی و کذاف صانور و بو کلامدن حاشا قدم دنیا
لازم کلور ضمنه که شیخ نقش فصوصنده دیمشدر که یخرب الدنیا و ینتقل
الامر الی الآخرة و داخی دیمشدر که اذ زال و فک ای الخاتم ینتقل
الامر الی الآخرة فیکون ختما ابدیا علی خزائن الآخرة یعنی ان
کامل که خاتم خزانهٔ عالمدر دنیادن منفک و منتقل اولیجه امر
دنیا آخرته متبدل اولوب خاتم خزینهٔ آخرت اولور دیمکدر والسلام
بعد نسبة ذلک الامر الینا فهو الآخر فی عین اولیته والاول فی عین آخریته
یعنی امر وجودک کلیسی حقه راجع اولمق امر مذکور بزه نسبت اولندقدن صکره در
زیرا لباس وجوده و طراز توابع شهوده لاحقه بعده خلقه الباس
اولنوب پس مقتضای حرکت دوریه اوزره کیرو خلقدن منسلخ اولوب
حقه عود ایدر پس حق فلک واحد اوزره دایر اولیجق عین اولیتنده آخر
اولوب و عین آخریتنده اول اولوب هویت مطلقه سی اضدادی اوزرینه
جامع اولوب جمله ده ظاهر اولور ثم لتعلم ان الحق سبحانه وصف
نفسه بانه ظاهر پس حق تعالی اولیت و آخریت ایله متصف اولدقدن
صکره تحقیق بیل که حق تعالی ذات مطلقه سنی صفت ظاهریت
ایله وصف ایتدی که عالم حس و شهادتده اولان تجلاسیدر وباطن
داخی باطنیت ایله توصیف ایتدی که ماورای شهادتده اولان مراتب وجودیه سیدر
فاوجد العالم عالم غیب وشهادة پس عالمیندن هر بریسی صغیرینی و کبرینی

عالم غیب

عالم غیب اوزرنه ایجاد ایتدی که حواس ظاهر ایله ادراک اولنمیه و عالم
شهادت اوزرنه یاراتدی که حواس باطنه ایله مدرک اولمیوب هر
مرتبه نک مستقل حکمی جاری و جمله ده تجلاسی ساری اولا
تا که ظاهر اسم باطنی مشاعر غیبیه مز ایله ادراک
ایدوب و مجالی اسم ظاهری مشاعر شهادیه مز ایله بیلهوز
داخی حق نفسنی و ذاتنی صفت رضا و غضب ایله
موصوف ایلدی که رضی الله عنهم و رضوا عنه و سبقت رحمتی
علی غضبی بیوردی
پس عالمی داخی خوف و رجا ایله متصف یاراتدی که غضبنک اثری خوف
و رضانک اثری رجا اولدی نته که رضا و غضب ایله متصف ایتدکی
کبی زیرا اگرچه نسبت و اضافت ایله هر بری اثر و آخرینک ذو اثردر
اما حقه نسبت اولنسه ایکیسی داخی آثاردندر
داخی ذاتنی صفات جمالیه ایله متصف قلدی که متعلقات لطف و رحمتدر
داخی صفات جلالیه ایله متسم ایتدی که متعلقات قهر و شدتدر
پس حق موجد بزی دهشت و حیرت اوزرینه ایجاد ایتدی
کرا دل دهشت بزده مشاهدهٔ اسماء جلالیه سندن حاصل اولور
پس اول هیبت بزده مزبور اسمانک آثارندن اولور داخی انس
اوزرنه ایجاد ایتدی که ضد هیبتدر زیرا انس رفع دهشت و وحشتدر
و داخی بو وجه اوزره در حقه نسبت [illegible]

یعنی عالم شهادت اوزرینه تعمیم اصالتی اجلیدر

وجهه تسمیه قلنیان جمیع اوصاف متقابله و اسماء متضاده مثلا هدایت
و اضلال و اعزاز و اذلال کبی که حق تعالی بری بونلرک کاه اعیانه
و کاه آثارنه مظاهر قلمغ اوزره ایجاد ایتدی فعبر عن هاتین الصفتین بالیدین
پس حق تعالی بو صفات متقابلهنک ایکی نوع شاملندن یدین ایله تعبیر
ایتدی که جلالیه و جمالیه دن هر بر صفتک افرادی آنلرک تحتنده داخلدر
اللتین توجهتا منه علی خلق الانسان الکامل ایله ایکی صفت متقابله که ذات حق
طرفندن انسان کاملک خلقنه و ایجادنه توجه ایتدیلر لکونه الجامع لحقایق
العالم و مفرداته زیرا اول انسان کامل حقایق کلیهٔ عالمک جمیعنی بلکه
اول حقایقک مفردات جزئیه سنی کلیته ایله جامعدر فالعالم شهادة
پس عالم شهادتدر یعنی انسان کامله نسبت عالم مشهود و محسوسدر
والخلیفة غیب و خلیفهٔ حق که انسان کاملدر عالم حسدن غائبدر و عالم
شهادت ایله تلبس و احتجاب ایتمشدر ولهذا تحجب السلطان و خلیفه
غیب اولدوغیچوندر که سلطان محجوب اولور زیرا خلیفه محجوبه بنک
مظهردر لابد مظهر ظاهرنه و فرع اصلنه موافق اولور ووصف الحق نفسه
بالحجب الظلمانیة و بو حجاب خلیفه ده اولدوغی کبی حقده داخی اولور
نته که نفسنی ظلمانی حجابلر ایله وصف اتمشدر که وهی الاجسام الطبیعیة اول
اجسام طبیعیه دیر که عنصری کرک جرم سماوی والحجب النوریة وهی الارواح اللطیفة
ذی نفسنی نورانی حجابلر ایله وصف ایلدی که اول ارواح لطیفه در
مثالی اولسون روحانی اولسون نته که نبی علیه السلام بیورمشدر

ان

ان الله تعالی سبعین الف حجاب من نور و ظلمة لو کشفها لاحرقت
سبحات وجهه ما انتهی الیه بصره من خلقه فالعالم بین کثیف و لطیف پس اول
حقه حجاب اولن عالم حجاب کثیف ظلمانی ایله حجاب لطیف نورانی ارهسنده
دایردر و هو عین الحجاب علی نفسه یعنی اول عالم رؤیت حقده غیره حجاب
اولدوغی کبی وجه حقدن نفسنه داخی حجابدر فلا یدرک الحق پس عالم
حقی کورمز ادراکه لنفسه یعنی نفسنک ادراکنه بکزر ادراک ایله کورمز
زیرا بر شیئک نفسنی ادراکی ادراک ذوقی و شهودیدر در حین غیر
حجابدر که بطریق الوجدان در اما حقی ادراکه نفسی و غیری حجاب والمشتدر
فلا یزال العالم فی حجاب لا یرفع پس عالم متصل حجاب تعین دائما ایله
محجوبدر بو حجاب آندن رفع اولنمز مکر که تعین مرفوع اولا مع علمه بانه
متعین متمیز عن موجده بافتقاره یعنی عالم موجدندن صفت افتقار ایله متمیز ایدوکنه
عالم ایکن موجدینک کندودن غناسنی و وجوب ذاتیسنی بیلور ایکن
ولکن لا حظ له فی الوجوب الذاتی الذی لوجود الحق سبحانه لکن عالمک حقه
مخصوص اولان وجوب ذاتیسی صفتنده اصلا حظی و نصیبی یوقدر فلا یدرکه ابدا
پس اول اجلدن عالم حقی وجوب ذاتیسی جهتندن ذوق و شهود ایله
اصلا ادراک ایتمز زیرا اول صفت مخصوصه دن محرومدر اصلا رایحه یوقدر
نته که حکیم ایساغوجی حکمتنده دیمشدر که انت لا تدرک الانسان مالم
تکن انسانا و لا تدرک الجن مالم تکن جنیا و لا تدرک الواجب مالم
تکن واجبا فلا یزال الحق من هذه الحقیقة غیر معلوم علم ذوق و شهود پس حق تعالی

بو حقیقتدن یعنی وجوب ذاتی صفتی حیثیتندن ابدا علم ذوقی وشهودی
ایله معلوم اولمز یعنی بو طریق ایله عدم معلومیت ذاتنه صفة لازمه اولور
لانه لا قدم للحادث فی ذلک زیرا حادثک طریق علم وجوبده قدمی
راسخی یوقدر نیجه ادراک و ذوق ایتسون اگرچه ادراک تصوری ایله ادراک
ایدر و حکم تصدیق منطقی یه سبب اولور فما جمع الله سبحانه لآدم بین یدیه الا تشریفا
پس حق تعالی صفتین یدینک ما بینی خلق آدم اچون جمع ایتمدی الا آدمی
سایر موجوداتدن تشریف و تکریم اچون ایتدی و لهذا قال سبحانه لابلیس
ما منعک ان تسجد لما خلقت بیدی و بو جمعیتک باعثی تشریف و تکریم
اولدیغیچون در که حق تعالی ابلیسه خطاب توبیخ ایدوب بن آنی ایکی المله
تخمیر و تسویه ایتدکم مخلوقه سکا نه مانع اولدی که اکا سجده ایتمدک دیدی
و ما هو الا عین جمعه بین الصورتین صورة العالم و صورة الحق بعده شیخ
قدس سره جمع یدینک معنای سابقندن غیری بو مقامده معنای آخر
ذکر ایدوب بویوردی که دو جمع دکلدر الا حقک صورتین بیننی که صورة
عالم و صورت حقدر انسانده جمعیتک عینی در و هما یدا الحق داخی
اول ایکی صورتلر حقک یدینی درکه بری بید قابله آخذه که ید یسری در
بری بید فاعله معطیه که یدیمنی در یدین داخی یمین مبارکه در که وابلیس
جزء من العالم لم یحصل له هذه الجمعیة حالا که ابلیس عالمدن جزدر و عالم آدمدن
جزدر زیرا ابلیس مظهر اسم مضلدر که اسم الله جامع تحتنده داخلدر
و اسم جامعک مظهری عالم و آدمدر فرقانا و جمعا پس جمعیت آدم ابلیسده

غیر

غیر حاصلدر ولهذا بو جمعیت ابلیسده قابل اولمیوب آدمده
حاصل اولدیسه کان آدم خلیفة آدم حقدن عالم اوزرینه خلیفه
اجرای احکام اولدی فان لم یکن ظاهرا بصورة من استخلفه اگر آدم کندوی
خلیفه نصب ایدن مستخلفک صورتنده ظاهر اولمسه فیما استخلفه فیه
حق کندوی خلیفه نصب ایتدکی محلده یعنی عالمده فما هو خلیفة پس آدم
خلیفه حق اولمز وان لم یکن فیه جمیع ما یطلبه الرعایا التی استخلف علیها اگر
آدمده خلیفه لری اولدیغی رعایانک جمیع مطلوبلری حاصل و محقق
اولورسه لان استنادها الیه زیرا رعایانک طلبده بالذات استنادلری
آدمه درحقیقه دکلدر فلا بد ان یقوم آدم بجمیع ما یحتاج الیه پس رعایا
بالذات آدمه اولیجق آدم داخی آنلرک جمیع محتاج اولدقلری مسئولکر
قضا و مرادلرین روا ایتمک کرک والا فلیس بخلیفة علیهم پس خسه
اول رعایایه خلیفه حقیقی اولمز فما صحت الخلافة الا للانسان الکامل پس وقتا که
امر بویله اولدیسه افراد عالمدن خلافت حق انسانه مخصوص اولدی
انسانک داخی فرد کاملنه نه اوارقلندی بارک الله تعالی زیرا انسان
کاملک غیرنده شرایط خلافت بولنمز فانشا صورته الظاهرة من
حقایق العالم و صوره پس انسانک صورة جسمانیه سین عالمک حقایق موجوده سندن
و صور متحققه سندن انشا و ایجاد ایتدی یعنی اعیان ثابته سنه وجود
فیض ایدوب صور خارجیه قیلدی وانشا صورته الباطنة علی صورته تعالی
وانسانک صورة علمیه سن یعنی عین ثابتن واحدیت جمع روح و قلبن

وقوای روحانیه سن حقك صورتی اوزرینه یعنی احدیت جمع صفات
واسماسی اوزره انشا ایتدی جمیع اسما وصفاته اطلاق صورت
مجاز قبیلندندر ولهذا قال فیه کنت سمعه وبصره یعنی انسانك صورت
باطنه سن صورت حقده انشا ایتدکی اجلدندر که حق تعالی انسان
کاملك حقنده کنت سمعه وبصره دیدی که ایکیسی داخی صفات باطنه‌دندر
وما قال عینه واذنه کوزی وقولاغی اولدم دیمدی که ایکیسی داخی جوارح
ظاهره دندر مع هذا بو داخی صحیح در زیرا هویتی جمیع موجوداته
سار ایدر ففرق بین الصورتین پس صورت ظاهره سی ایله صورت باطنه
سین فرق ایتدی که انسان کاملك سمعی وبصری اولدم دیدی
کوزی قولاغی اولدم دیمدی وهکذا هو سار فی کل موجود من موجودات العالم
یعنی حق تعالی هویتی ایله عبدك سمعنه وبصرنه ساری اولدوغی کبی
موجودات عالمدن هر موجوده سار ایدر بقدر ما بطلبه حقیقة ذلك الموجود
اول موجودك حقیقتی طلب ایتدکی قدر سرایت ایدر استعدادی واکیسی
وقابلیتی حسبنجه قدر لکن لیس لاحد مجموع ما للخلیفة لکن افراد کاینات عالمدن
بیرینه خلیفه ایچون اولانك مجموعی حاصل اولمدی زیرا افرادك هر بری
بعض اسمایه مظهر اولور وبعضینه اولمز فما فاز الا بالمجموع پس خلیفه واصل
اولمدی الا مجموعه واصل اولدی وذاتی جامع جمیع مظاهر اسمائیه
وصفاتیه قیلدی ولولا سریان الحق فی الموجودات بالصورة اکر وجود حقك
موجوداتده سریانی صورت جمعیت اسمائیه ایله اولمسیدی ما کان للعالم وجود

عالمك اصلا وجودی وظهوری اولمز ایدی زیرا حد ذاتنده عالم
معدوم در خصوصا اعیان ثابته ده عدم امر ذاتی در سریان
وجود حق اولمسه موجود اولمز کما انه لولا تلك الحقایق المعقولة الکلیة
ما ظهر حکم فی الموجودات العینیة نته که حقایق معقوله کلیه اولمسه موجودات
عینیه‌ده ظهورنك سریان امور کلیه یه توقفنه تشبیه ایدر مثلا حیوة وعلم
موجودات عینیه‌ده ساری اولمسه موجود عینی یه حی و عالم دیو
حکم صحیح اولمز ایدی ومن هذه الحقیقة کان الافتقار من العالم الی الحق
فی وجوده یعنی بو دقیقه ثابته دندر که موجودات ایله حق ما بیننده در
عالم وجودده حقه مفتقر در شعر فالکل مفتقر ما الکل مستغنی یعنی
یعنی حقدن و عالمدن هر بریسی آخره محتاجدر اما عالمك حقه افتقاری اولا
فیض اقدسده ثابت اولمسی تعین علمیسنده در وثانیا فیض مقدسده
حاصل اولان تعین وجودیسنده در اما حقك عالمه افتقاری اسماسنك
مراتبنده ظهوری اعتباری ایله در آثار مرتبه سی ایله اکرچه ذاتی
وجوبی اعتباریله غنی عن العالمین در ما الکل ده ما نافیه در
مستغنی لفظی خبریدر مرفوع اولمسی لغت تمیمیه اوزرینه در هذا
هو الحق قد قلنا لا نکنی یعنی بو ذکر اولنان افتقار که طرفیندن
ثابت در حق در واقعه مطابقدر بز بونی صراحتا سویلدك کنایه ایتمز
ارشاد طالبین ایچون فقد علمت حکمة نشأة روح آدم اعنی صورته
الباطنة پس کلام سابقدن معلوم ایتدك که جسد آدمك نشأه سنك

یعنی موجودات عینیه ... قفته ... احکام ...

جنده

الظاهرة

حکمتی نه در • یعنی صورت ظاهره‌سینک که احدیة جمع جمیع حقایق مظهریدر
جسمانیهٔ عنصریه در • و نشاهٔ مزبوره ده حکمت حقیقهٔ عالمه انموذج اولمه
که کنده ده مدبر اولن روحک احکامنه مظهر در • نته که عالم داخی
آثار اسماء الهیه یه مظهر اولمشدر • و قد علمت نشأة روح آدم
اعنی صورته الباطنة • داخی نشأهٔ جسدک حکمتی بیلدک کبی نشأهٔ روحک
داخی حکمتنی بیلدک که مراد صورة باطنه سی در • که احدیت جمع جمیع
حقائق روحانیهٔ عقلیه و نفسیه در • و حکمتی اسماء الهیه یه ظل و انموذج
اولمه سیدر • یعنی نته که اسماء الهیه عالمده متصرف و مؤثردر
کذلک روح دخی بدنده مؤثر و متصرفدر • فهو الحق الخلق پس آدم
بو تقدیرجه حق در • روحی اعتباریله و خلق در جسدی اعتباریله
نته که نظمنده بویرمشدر • فان تکن باطنا فرب • و ان تکن ظاهرا فعبد
و قد علمت نشأة رتبته و هی المجموع الذی استحق به آدم الخلافة
داخی پس آدمک رتبه سنک نشأه سی حکمتن بیلدک که اول نشأهٔ رتبه
صورة ظاهره و صورة باطنه نک مجموعیدر • آدم خلافته اول مجموعله
مستحق اولمشدر • زیرا جهة باطنه ایله مستخلفه مناسب اولور • و جهة
ظاهره ایله مستخلف علیهه مناسب اولوب بریسی ایله مستفیض اثر
بریسی ایله مفیض فعل اولور • تا که امر خلافت تمام اولور • فآدم هو النفس
الواحدة التی خلق منها هذا النوع الانسانی پس آدم ابو البشر که نفس
الهیه عقل اول و روح محمدیدر • نفس واحده در که مبدأ اول نوع انسانیدر

آندن زوجی توره‌مشدر • بعده اولاد و اولاد اولاد ثم و ثم
پیری پیری آرد بجه بحسب مراتب الازمان توره‌مشلردر • معلوم
اولا که مبدأ اول ذو جهتین در جهة وجوبدن ذکور و جهة امکانندن
اناث صدور ایتمشدر • نته که خلق عقول و نفوس مبادی عالیه ده
بو سلسله او زرینه مترتب اولمشلردر • اصل اشراقیه و صوفیه بو یله در
نهایة اصل صوفیه ده بویله تعبیر اولنور • که حوا ضلع ایسر آدمدن
خلق اولوندی • که یسار خلقی و ولی لین جانبدر • نته که یمین حقی و ولی لین جانبدر
یعنی خلقه متصل اولین جانب
پس حوا مبدأ طبیعة کلیه در تحقیق شریف معلوم اولا که عقول
عالیه و مجردات ابداعیات در • بونلرک زمانه نسبتلری یوقدر تحت
زمانده داخل اولمزلر • پس بونلر دهریادر فلک اعظم و عرش
محیط عالم بونلری احاطه اتمز • پس دهر ما وراء عرشدر • اما دهرک
بیر طرفی زمانه متصلدر • و بر طرفی سرمد در سرمدک بر طرفی دهره
ولی لکدر • اما زمانه اصلا نسبتی یوقدر • پس ماوراء عرش اعظم دهر
دهرک وراسی سرمد در • نته که اساطین حکما دیمشلردر نسبة المتغیر
الی المتغیر هو الزمان و نسبة الثابت الی المتغیر هو الدهر و نسبة الثابت
الی الثابت هو السرمد پس عرش اعظم عالم شهادتده ثابت اولان
جهات ستک محددی و نهایتی در • غایت جمیع موجودات در
بعده دهر نهایة النهایات غایة الغایات در بعده سرمد در که آنده نسبة عقلیه
متصور دکلدر • نه نهایت اولور • نه غایت مقطع اعتبارات عقلیه در

احکام عقل ونفس اوراء تجاوز ایتمز غیب الغیوب در وهو قوله
تعالی یا ایها الناس اتقوا ربکم الذی خلقکم من نفس واحدة یعنی آدمک
نفس واحده اولوب مبدأ جمیع کثرات اولدوغنه دلیلدر الله تعالی
نک قول مذکوری که بیورر یا ایها الناس الآیه وآیتک عالم
جبروته نسبت معناسی اتقا ایدک اول ربکزدن که سیزی عین آحدده
خلق ایدوب که عقل اولدر بعده عقلدن زوجنی خلق ایدوب
که نفس کلدر آندن صکره بو ایکیسنک اجتماعندن سایر عقول
ونفوس مجرداتی خلق اتدی دیمکدر وعالم ملکوته نسبت معناسی سیزی
نفس کلیه دن خلق ایدوب وبو ایکیسندن نفوس ناطقه‌یی خلق ایتدی
دیمکدر وعالم ملک وشهادته نسبت معناسی ظاهردر که اولا آدم
صورتینی خلق ایدوب بعده آدمک ضلع ایسرندن یعنی صول ایکوسندن
حوایی خلق ایدوب بعده بو ایکیسندن حمل وسفاد ایله ذریات
ذکور واناثی خلق ایدوب رجال کثیره ونسا ایله عالمی معمور ایتدی
دیمکدر والله اعلم فقوله اتقوا ربکم اجعلوا ما ظهر منکم وقایة لربکم
حضرت شیخ قدس سره معانی آیتک مطلعنی بیان ایدوب سویردی
که معنای آیت دیمکدر که اساءت ادبدن ومهلکه‌لره اباحته دوشمکدن
حذر ایدوب ظاهر کوزی که احدیت جمع روح وبدنکزدر ربکزه
وقایه وستره ایلک واجعلوا ما بطن منکم وهو ربکم وقایة لکم واخی
باطنکزی که ربکزدر نفسکزه وقایه والت حفظ ایلک زیرا سیزی

خلق

خلق ایدوب صورتکز ایله اختفا ایتدی سیز ظاهر اولدی باطن اولدی
فان الامر ذم وحمد فکونوا وقایته فی الذم واجعلوه وقایتکم فی الحمد
زیرا مقتضای توحید صفات وافعال لا ربه اسناد اولنن
امر یا مذموم مدر یا محمود لکن مذامی قبل طهارة النفس حقه اسناد
اتمک سماجتلق صفتیدر العیاذ بالله منه وبعد طهارة النفس اسناد
اتمک اساءت ادبدر پس نقایصی نفسکزه نسبت ایدوب ذمایمده
حقه وقایه وستره اولک وکمالات ومدایحی ربکزه اسناد
ایدوب حقی نفسکزه وقایه ایلک تا که مهلکه غرور وانانیتدن
وسلطان شیطاندن امین اولاسز تکونوا ادباء عالمین
تاکه ادبلر اولاسز وحقیقت امره عالملر اولاسز که اکرچه فی الحقیقه
جمیع امور حقه منسوبدر لکن حقوق مراتب صفات ومصادر افعال
مرعی طوتلمسه آداب شرایع واحکام فوت اولوب خلاف رضاء رب
واختلال نظام وجود لازم کلور نعوذ بالله تعالی ثم انه تعالی اطلعه علی ما
اودع فیه وجعل ذلک فی قبضتیه بعده حق تعالی آدمی خلق وصفاتی ایله متصف ایدوب
ملکنده خلیفه قلدقده حقیقت آدمده امانت قودوغی معارف حقایق
واسرار الهیه‌یه مطلع قیلوب تعلیم اسما ایله مکرم قلدی واول مودع اولنن
معارفی قبضتین آدمده که بری قبضه فرق وبری قبضه جمعدر
درج وتعبیه قلدی القبضة الواحدة فیها العالم قبضهٔ واحده سنده
یعنی قبضه یسرایسنده که قبضه فرقدر عالم قنولدی وفی القبضة الاخری

داخی قبضهٔ یمنی سنده یعنی صانع قبضه سنده که قبضه جمعه د آدم
آدم و اولاد آدم قنولدی **وبین مراتبهم فیه** دخی مراتب بنی
آدمی آب شامل ده یعنی آدم کامل ده اجمالاً بیان ایلدی **ولما اطلعنی**
الله سبحانه فی سری علی ما اودع فی هذا الوالد الاکبر وقتا که الله تعالی
کندو سرنده که حقیقت آدم در بلا واسطه شول والد اکبر ده
ودیعت قودوغی کمالات واسرار خفیه یه بنی مطلع ایتدیه اب اکرمه
ایتدوکی کبی **جعلت فی هذا الکتاب منه ما حدلی** بن بو کتاب فصوص ده اول
والد اکبر ده امانت اولنن کمالات واسراردن بو کتاب ده درجی
تعیین وتحدید اولانی درج ایتدم **لا ما وقفت علیه** یوخسه
جمیع واقف اولدغم اسراری درج ایلمدم **فان لا یسعه کتاب** زیرا آنی کتاب
حروف وسطور آلمز اکر رقم قلم ایله بیان اولوریسه **ولا العالم الموجود**
داخی بالفعل موجود اکر کلمات وجودیه ایله شرح اولنورسه زیرا عوالم برزخیه
وحشریه وجنانیه وجهنمیه که نشأه آدمده امانت قونیلنک تفصیلیدر
غیر متناهیه در پس بو کتابه و عالم موجوده نیچه صغر که ایکیسی داخی
متناهی در زیرا مستحصردر **فما شهدته مما نودعه فی هذا الکتاب کما**
حده لی رسول الله صلی الله علیه وسلم ۵ حکمة الهیة فی کلمة آدمیة
پس بو کتاب فصوص ده رسول اللهک تحدید وتعیین ایتدوکی کبی ودیعت
قودوغمدن بعضی مشهودم اولنلر دندر **حکمة الهیة** که کلمهٔ آدمیه ده
درج اولنمشدر وسابقا شرح قلنمشدر **ثم حکمة نفثیة فی کلمة شیثیة**

ثم حکمة سبوحیة فی کلمة نوحیة | ثم حکمة قدوسیة فی کلمة ادریسیة
ثم حکمة مهیمیة فی کلمة ابراهیمیة | ثم حکمة حقیة فی کلمة اسحاقیة
ثم حکمة علیة فی کلمة اسماعیلیة | ثم حکمة روحیة فی کلمة یعقوبیة
ثم حکمة نوریة فی کلمة یوسفیة | ثم حکمة احدیة فی کلمة هودیة
ثم حکمة فاتحیة فی کلمة صالحیة | ثم حکمة قلبیة فی کلمة شعیبیة
ثم حکمة ملکیة فی کلمة لوطیة | ثم حکمة قدریة فی کلمة عزیریة
ثم حکمة نبویة فی کلمة عیسویة | ثم حکمة رحمانیة فی کلمة سلیمانیة
ثم حکمة وجودیة فی کلمة داودیة | ثم حکمة نفسیة فی کلمة یونسیة
ثم حکمة غیبیة فی کلمة ایوبیة | ثم حکمة جلالیة فی کلمة یحیاویة
ثم حکمة مالکیة فی کلمة زکریاویة | ثم حکمة ایناسیة فی کلمة الیاسیة
ثم حکمة احسانیة فی کلمة لقمانیة | ثم حکمة امامیة فی کلمة هارونیة
ثم حکمة علویة فی کلمة موسویة | ثم حکمة صمدیة فی کلمة خالدیة

ثم حکمة فردیة فی کلمة محمدیة

یعنی بعده حکمهٔ نفثیه درکه کلمهٔ شیثیه ده درج اولنمشدر وسائر
حکمتلر درکه ترتیب اوزرینه ثم و ثم نسبت اولنن کلمات ده
درج اولنمشلردر کلمهٔ محمدیه یه کلنجه **وفص کل حکمة الکلمة التی**
نسبت تلک الحکمة الیها وهر حکمتنک فصی یعنی محل انتقاشی ومظهر صوریسی
شول کلمه درکه اول حکمت اکه اضافت اولنمشدر اما مراد اول
کلمه‌نک قلبی در یوخسه نفس کلمه یعنی قالب کلمه دکلدر

[illegible]

فاقتصرت علی ما ذکرته من هذه الحکم فی هذا الکتاب علی حد ما ثبت
فی أم الکتاب پس بن بو کتابده مذکور اولان حکمتلری ام الکتابده
یعنی حضرت الهیهده ثابت اولن حد و اوزره ذکر ایتدوکم حکمتلره
قصر ایتدم فامتثلت ما رسم لی و وقفت عند ما حد لی ولو رمت زیادة
علی ذلک ما استطعت فان الحضرة تمنع من ذلک و داخی بکا مرسوم اولن
امره امتثال ایدوب و بنم ایچون محدود اولن دایره ده واقف
اولوب تجاوز قدمه جرأت قلمدم اگر بو معیندن زیاده طلب
اتسم قادر اولمزایدم زیرا حضرة محمدیه زیاده دن مانع اولور
والله الموفق لا رب غیره ... فص حکمة نفثیة فی کلمة شیثیة
شیث لغة عبرانیه ده هبة الله در نفث لغتده بدء ارسال نفس در
(حدیث شریفده وارد اولمشدر ان روح القدس نفث فی روعی …)
رخو ایله یعنی لینت ایله نته که اصحاب عزایم و افسون بعد الدعا استعمال
ایدرلر و اکا رقیه دیرلر اما بو مقامده القاء نفس رحمانیدن یعنی
ماهیات قابله یه افاضه وجوددن عبارتدر یاخود قلوب مستعده یه
اعطاء علوم وهبیه دن کنایتدر که بریسی سبب احیاء بدن و بریسی
باعث احیاء روحدر و بو حکمتی شیثه تخصیصک وجهی زیرا اعطیات
مزبوره یه اول مظهردر و علوم وهبیه یه اول مصدر در زیرا شیث
مظهر تجلی جودیدر اعلم ان العطایا والمنح الظاهرة علی ایدی العباد
وعلی غیر ایدیهم یعنی سن بیل که تحقیق شول عطیه لر و منحه لر که عالم شهادتده
عباد منفقین الندن ظاهر اولور منحه داخی عطیه معناسنه در

یعنی

یعنی فیضنه بشر یا ملک واسطه اولور متعلمه معلمدن حاصل اولن
فیض کبی یاخود عباد الله الی ایله یعنی وساطتلری اولمیه نته که حق سبحانه
و تعالی عبدده وجه خاص ایله تجلی ایدوب و بالذات اول تجلی
مورث علم و معرفت اولدوغی کبی منها ما یکون عطایا ذاتیة اول عطالردن
ظاهره دن بعضدر عطایای ذاتیه یعنی ذات احدیه جمع جمیع اسمادن
ناشیه اولن عطایا که ذاتدن صادر اوله ذاتک صفاتدن بر صفته
خصوصیتی اولمدوغی حالده زیرا ذات من حیث هی هی اعتبار اولننه
مصدر عطا اولمز پس ذات من حیث هی هی اعتبار اولنمغله
ذات من حیث الموصوفیة بالصفات اعتبار اولنمانک فرقی ودر ادر
و عطایا اسمائیة داخی اول عطایای ظاهره دندر عطایای اسمائیه
که انلرک مبدئی ذات اولمز بلکه صفاتدن بر صفت مخصوصه اولور
محصل عطایای ذاتیه ده مبدأ ذات اولور من غیر اعتبار صفة مخصوصة
اما عطایای اسمائیه ده مبدأ صفاتدن بر صفت مخصوصه اولور
کما ان منها ما یکون عن سؤال فی معین و عن سؤال غیر معین
نته که اول عطایاده بعضدر اول عطا که برامر معینده طلبدن حاصل اولا
طلب علم کبی مثلا یاخود غیر معینی طلبدن حاصل اولا مثلا سائل
یا رب سن بکا خیر لوسین دیر دیمک کبی و منها ما لا یکون عن سؤال
سواء کان الاعطیة ذاتیة او اسمائیة داخی اول عطایادن بعضدر اول عطا
سؤال لفظندن اولمیه برابر در گرک اعطیه ذاتیه اولسون گرک اسمائیه اولسون

فالمعين كمن يقول يا رب اعطني كذا فيعيّن امراً ما لا يخطر له سواه پس معيّن اولان
عطا سائل يا رب بكا شونى ويرويرديه سى كبى كه امور دن بر امرى تعيين ايله
مثلا علم ومعرفت كبى كه هيچ آندن غيرى نسنه خاطره اتيه وغير المعين
كمن يقول يا رب اعطني ما تعلم فيه مصلحتي وعطاء غير معين يا رب بكا
صالح ولايق نه ايسه سن بيلورسين آنى ويردين كمسيه ويريلن عطا كبى
من غير تعيين لكل جزء من ذاتي لطيف وكثيف اول عطا بلا تعيين طلب اولدغى
حالده ذاتمك هر جزؤنه لطيفنه وكثيفنه يعنى روحانياتمه كه روح
وعقل كبى وسائر قواى كبى وجسمانياتمه كه دماغ كبى وقلب صنوبرى كبى نته كه
نبى عليه الصلوة والسلام دعاسنده بيورمشدر اللهم اجعل لي في قلبي نوراً
وفي سمعي نوراً وفي بصري نوراً الحديث پس اجزاء روحانيه يه مناسب اولان
عطايا علوم ومعارف كبى واجزاء جسمانيه يه ملايم اولان عطايا
مال وولد كبى والسائلون صنفان يعنى لسان قال ايله اولن سائللر كه
تحصيل سؤللرده صرف همت ايدرلر ايكى صنف در صنف بعثه على السؤال الاستعجال
الطبيعي فان الانسان خلق عجولاً بر صنفى اولدر كه سؤالنه باعث اولان
مجرد استعجال طبيعيسى اولور كه خلق الانسان عجولاً منطوقنجه قبل حلول الاوان
ودخول الزمان والاجال طلب كمال ايدر وزمانى كلمدين حصول مطلوبنه
استعجال قيلور بونى خود بيلورز كه قضاى عدم امكانى دن كلستان
وجوده كلنجك ازمان مقتضاى ادوار فلكيه ايله وقتلرى اظهاره موقوفدر
پس استعداده موافق اولن دعا وقوع بولور نا موافق وقوع بولماز

والصنف الآخر بعثه على السؤال لما علم ان ثمه اموراً عند الله قد
سبق العلم بانها لا تنال الا بعد سؤال بر صنفك داخى سؤالنه باعث
اول طلب اولنان امور علم الله ده سؤال وطلب ايله مشروطه اولوب
اكا سائل سؤالسز نائل وواصل اولمدوغن بيلدوكى اولور فيقول فلعل
ما نسأله يكون من هذا القبيل پس اول صنفدن اولن سائل دير كه جايز كه بنم طلب
ايتدوكم مسئول بو قبيلدن اولا يعنى سؤال ايله مشروط اولا سؤالسز وقوعه
كلميه فسؤاله الاحتياط لما هو الامر عليه ومن الامكان پس اول صنف سائلك
سؤالى بطريق الاحتياط اولور يعنى سؤالنى حيطه امكانده اولن امرى
استيعاب ايچون قيلور وهو لا يعلم ما في علم الله ولا ما يعطيه استعداده في القبول
وسائل مزبورك اول اموره اكرچه علم اجماليسى وار ايسه كه اول امور سؤالسز
ميسر دكلدر لكن علم الله ده اولانك تفصيلى واوقات حصولى
بايننده معين ومقرر دكلدر واخى اول امورى قبولده مقتضاى استعدادى
استعدادنه علمى يوقدر يعنى استعدادى نه يى معطى در ووقتنى سؤلى
مقتضى در ونه زمانده محصول اولور بلمز لانه من اغمض المعلومات الوقوف
في كل زمان فرد على استعداد التشخص في ذلك الزمان زيرا بر زمان
معينده بر شخص معينك استعدادنه وقوف حاصل اتمك معلوماتك
زياده غامضى سلكنه قبيلندر زيرا حقه مخصوص علمدر پس نسخ علم الله
يا لوح محفوظه نظره محتاجدر كه عقل اولدر يا نفس كليه يه اطلاعه محتاجدر كه كتاب
مبين در يا نفس منطبعه يه بقاغه موقوفدر كه كتاب محو واثباتدر والله اعلم

ولو قلنا لعطاه الاستعداد السؤال ما سالك يعني اكر استعداد سايل
سؤالي اعطا اتميدي سايل مزبور اول سؤالي اتمز ايدي • ما مصدريه در
ولولا اعطا استعداد السايل السؤال تقديرنده در ففاية اهل الحضور الذي
يعلمون مثل هذا ان يعلموه في الزمان الذي يكونون فيه پس غايت اهل حضور يعني
اهل مراقبه وصاحب وقتك كه بو مقوله لكلرينه مخصوص اولن علمي بلمزلر • مبلغ علملر
ونهايت شهودلري اول علم كلكلرينه مراقب اولوب حاضر اولدقلري زمانده
بيلمكدر پس كاملينه جميع اوقاتده حاصل اولن علم بونلره وقت حضورده
وارد اولمق نهايت ما يمكن در فانهم بحضورهم يعلمون ما اعطاهم الحق في ذلك الزمان
پس اول اهالي مراقبه وابناء وقت حضورلري وعدم غفلتلري سببي ايله كوزلدكلري
زمانده حق تعالى اعطا ايتدكي حالاتي وارده يي بيلورلر وانهم ما قبلوه الا بالاستعداد
وواقعى اول اهالي حضور تحقيقا بيلورلر كه بو حقدن وارد اولن حالي بونلر قابل
اولمديلر • الا استعداد جزئيلري ايله كه اول زمانده حاصل والمشذر
وهم صنفان صنف يعلمون من قبولهم استعدادهم واول اهالي حضور
واقعى ايكي قسمدر • بر قسمي اولدر كه عطاياي حقي قبوللرندن استعداد خاص
جزئيلرينه استدلال ايدوب بيلورلر وصنف يعلمون من استعدادهم ما يقبلونه
بر صنفي داخي اولدر كه استعداد خاصلرينك معرفتندن قابل اولدقلري عطياتي
بيلورلر هذا اتم ما يكون في معرفة الاستعداد في هذا الصنف يعني بو صنف
ثانينك علمي كه استعداد خاصلرينه علم ايله قابل اولدقلري عطايايه علم حاصل
ايتمكدر • مزبور صنف اهل حضورك معرفت استعدادده اتم در • زيرا علم مزبور

[illegible]

مؤثردن اثره استدلالدر • مؤثردن اثره استدلال ايسه عكسندن
يعني اثردن مؤثره استدلالدن اقوي در • زيرا اولكيسي طريق اهل اشراقدر
ثانيسي طريق مشائيين در • طريق اشراق جهت وجوب واجبه ونور توحيده
اقرب اولدوغي اجلدن اقوي در محصل علت وسبب ومؤثر جانبنه
قوت زياده در • سرّي بيه اهالي توحيد ومعرفت بيلور تعبير ايله افاده
اولنمز ومن هذا الصنف من يسأل لا للاستعجال ولا للامكان وانما يسأل
امتثالا لامر الله في قوله ادعوني استجب لكم وداخي بو صنف اهل حضوردن بعض در
شول سايل كه سؤالني نه امكان ووقوعي ايچون ونه استعجال طبيعي ايچون
ايده بلكه ادعوني استجب لكم امرنه امتثال قصد ايده فهو العبد المحض وليس
لهذا الداعي همة متعلقة فيما سأل من معين او غير معين وانما همته
مصروفة في امتثال اوامر سيده • پس سايل مزبور عبد خالص در فعلي
حظوظ نفس ايله مشوب دكلدر • وداخي داعي مذكورك قصدي بر مسؤول
معينه ويا غير معينه دكلدر • بلكه همتي مجرد سيدينك امتثال وامرنه
مقصوردر • مطلوب آخره متجاوز دكلدر فاذا اقتضى الحال السؤال
اللفظي سأل عبودية واذا اقتضى التفويض والسكوت سكت پس اكر مقتضاي
حال سؤال لفظي اولورسه حق عبوديتي ادعوني استجب امرنه متابعتي
رعايت ايدوب طرف لساندن ولفظدن سؤال ايدوب طلبندن ارتيه
واكر مقام تفويض وتوكيل وسكوت اقتضا ايدرسه سؤالدن سكوت ايدوب امر الهي
اضمار اليه فقد ابتلي ايوب عليه السلام وغيره من الانبياء والاولياء وما سألوا

[illegible]

رفع ما ابتلاهم به ثم اقتضى لهم الحال في زمان آخر ان يسألوا ذلك رفع
پس تحقیق ایوب علیه السلام وسایر انبیا و اولیا نچه بلا ایله امتحان
اولندیلر و اول مبتلا اولدقلری بلایه بر نچه مدت صبر ایدوب
رفعنی طلب ایتمدیلر و مرور زمان مقدوردن صکره حال رفع
بلایی سؤال اقتضا ایدوب پس رفع بلایی سؤال ایتدیلر فرفعه الله عنهم
پس حق تعالی اول بلایی آنلردن رفع ایتدی والتعجیل بالمسئول فیه
والابطاء فیه للقدر المعین عند الله دخی حق تعالی جانبندن اول
سؤال اولنان امرک تعجیلی و تأخیری عند الله مقدر و معین اولن
وقتک کلمسنه تابعدر وقتندن بر ساعت تقدیم و تأخیر اولنمز عبدک
دعاسنک آنده مدخلی یوقدر علم الله متغیر اولمز فاذا وافق السؤال الوقت
اسرع بالاجابة پس قچن سؤال وقت مقدره موافق کلسه حق تعالی اجابتنده
سرعت ایدر واذا تأخر الوقت اما في الدنيا واما في الآخرة تأخرت الاجابة
اما قچن وقت سؤالدن متأخر اولسه کرک اول وقت دنیاده تمام اولسون
کرک آخرتده اجابت دخی متأخر اولور زیرا اجابت وقت ایله مشروط
شرط بولنمینجه مشروط دخی بولنمز ای المسئول فیه لا الاجابة التی هی لبیک
من الله سبحانه فافهم هذا یعنی سؤال اولنان شینک اجابتی تأخیر اولندی
یوخسه اجابة لبیک که حق تعالی طرفندن واقع اولور اول تأخیر اولنمز
زیرا احادیث صحیحه وارد اولمشدر که قچن عبد حقه دعا اتسه حق تعالی
في الحال بن غیر تأخیر لبیک یا عبدی دیر پس اجابة مزبوره وقت دعایه متعلق

[margin: صح ... [illegible]]

اما فقیر الله اعلم بورآده فافهم امرینک سرّینی بویله فهم ایدرزن
که حق تعالینک علمی زمانه دکلدر قدیمدر اما زمان وقوع معلومک
وجود خارجیسنه اولن تعلقی حادثدر که اول تعلق اجابة متأخره
محصلی لبیک اول قدیم در لبیک ثانی حادثدر فقیر ظفر بولدغم سرّه
و لطیفه مذکور دکلدر من عندی جسارت و کستاخی اتدم معذور اولا
واما القسم الثاني وهو قولنا ومنها ما لا يكون عن سؤال فانما اريد
بالسؤال التلفظ اما منح و عطایانک قسم ثانیسی که سؤال ایله اولن عطادر
دینلمش ایدی مرادم اوراده سؤالدن تلفظ طریقی ایله اولن سؤالدر فانه
في نفس الامر لا بد من سؤال اما باللفظ او بالحال او بالاستعداد زیرا نفس الامرده
طلب سؤالدن لابددر یا لفظ ایله مطلقا اولا یا رب بکا عطیه لرکدن بر نسنه
ویر دیمک کبی مثلا یا مقیدا اولا یا رب بکا علم نافع ویر دیمک کبی
یاخود حال ایله اولا مثلا فقیرک غنی اوکنده واروب طورمه سی کبی مجلسنه
ملازمت اتمه سی کبی بو سؤال حیوانده دخی اولور اما لسان استعداد ایله
اولن سؤال مثلا اسماء الهیه نک ظهور کمالاتن استدعاسی کبی و
اعیان ثابته نک وجودات خارجیه پس طلب اتمه سی کبی زیرا بو سؤال
اولمسه ایدی صحرای عدمدن بر موجود دیدای وجوده چقمزدی زیرا
حق تعالی غني عن العالمين در موجوداتک وجودی عدمی ایله تقیید اولمز
كما انه لا يصح حمد مطلق الا في اللفظ یعنی سؤال مطلق بغیر لفظ اولمدغی
حمد مطلق بغیر لفظ صحیح اولمدیغی کبی سندر واما في المعنى فلا بد ان يقيد بحال

[margin: مثلا حرکاته وصعوده ... [illegible]]

اما معناده اولان حمدی البتّه مقتضای حال مقیّد اولمق لازمدر • فالّذی یبعثك علی حمد الله سبحانه هو المقیّد لك باسم فعل پس سنی حمد حقه باعث اولن بر اسم فعلی ایله مقیّد اولور • مثلا بجن مریض اولسك وحق تعالی شفا ویردکده الحمد لله دیسك اکرچه حمدك لفظا اللهه واقع اولدی ایسه لکن قرینهٔ حالیه که شفا بعد المرض در سنك حمدوکی اسم شافی ایله مقیّد ومخصّص اولور • کانّه پس الحمد لله للشّافی دیمش اولورسن او اسم تنزیه یه خود حالك سنی اسم تنزیه ایله تقیید ایدر • مثلا الله تعالی سکا اسماء تنزیهیه ایله تجلّا اتسه پس سن وکی ملاحظهٔ اعتبار تنزیه ایدوب الحمد لله دیسك اکرچه لفظا حمدك اللهه در • اما حالك مقید اولور • پس الحمد لله للسّبّوح دیمش اولورسن والاستعداد من العبد لا یشعر به صاحبه وخی عبددن حاصل اولن استعداده صاحبنك یعنی نفس عبدك شعوری یوقدر • مکر نوادر کملیندن اولا • زیرا عین ثابته علمه موقوفدر • اول خود علم قدیمدر • نفوس جزئیهٔ انسانیه یه میسّر اولمز زیرا عموم آدمیانك نفوسی نفوس جزئیهٔ حادثه در • مکر خواص کملیندن اولوب نفسی دخی نفس کلّی اولا نفس کلّی ایسه قدیمدر علم متّصف اولمق جایزدر ویشعر بالحال اما عبدك حالنه شعوری زیرا حال حادثدر لانه یعلم الباعث زیرا عبد باعث طلبی بیلور والباعث هو الحال باعث طلب ایسه حال کندوسیدر فالاستعداد اخفی سؤال وانّما یمنع هؤلاء من السؤال علمهم بانّ لله سبحانه فیهم سابقة قضاء

پس سؤال استعداد سؤال لفظی وحالی یه نسبت اخفادر سؤاله دخی بعده بو سؤال استعداد وسؤال حال صاحبلرینی سؤال لفظیدن مانع اولمز الّا بونلرك شأننده حقك مشیّتنده اولن قضاء سابقه علملری مانع اولور • زیرا امر مطلوب اکر وقوعه کله جك اولور • سه طلب تحصیل حاصل اولور • وکل ایسه طلب فعل بلا طایل اولور • فعل بلا طایل باطل اولور • پس بو طایفه تعب طلبدن مستریح اولورلر • حضرت شیخ بو مقامده بیورمشدر • العلم بالقدر یعطی النقیضین پس احد النقیضین استراحت مزبوره در • ونقیض آخر مطالب عالیه یه عدم استعداددن علمندن حاصل اولن خسرانك غم واضطرابیدر فهم قد هیّأوا المحلّهم لقبول ما یرد علیه پس بو طایفه محلّلرین مهیّا • واحضار اتمشلردر تعلّقات تعلّقات فانیه وتخیّلدن تطهیر • ومشاغل سؤال وطلبدن تفریغ ایله محلّ نور واردات وهبیّه • وتجلّیات غیبیه یی قبول اتمك ایچون وقد غابوا عن حظوظ نفوسهم واغراضهم حال بو که بو طایفهٔ علیّه تحقیقا حظوظ واغراض نفسانیه لرندن بالکلّیه غایب اولوب بلکه حضور دقیقهٔ عشقیّه ایله بو جمله دن اعراض ایتدیلر • اللّهمّ یسّره لنا ولاخواننا ومن هؤلاء من یعلم انّ علم الله به هو کان علیه فی حال ثبوت عینه قبل وجودها دخی اول قضاء سابقه علملری سببی ایله طلبلرندن فارغ اولن طایفه دندر • سؤال عبدك الله تعالانك کندویه الآن علمی وجودندن اوّل عین ثابته اولن علمنك عینی اولدوغن بیلور • یعنی علم الله متغیّر اولمایوب بلکه عالم شهادتده اولن تفاصیل احکام بعینها صور

عليه ده اولان اجمالك تفصيلي اولدوغنه جازم اولور • حاصل كلام
علم الله عبدك عين ثابتنه كه معلومات الٓهيه دندر • تابع اولدوغن مشاهده
ايدر ديمكدر • ويعلم ان الحق لا يعطيه الا ما اعطاه عينه من العلم به • دخي
اول عبد بيلور كه تحقيق حق اكا حالا اعطا اتمز • الا سابقا عين ثابتي اول علم عينه موافق
اعطا اتدي ايسه انى اعطا ايدر • يعني احكام شهاديه احكام غيبيه موافق
اولدوغنك سرن بيلور • وهو ما كان عليه في حال ثبوته • هو ضميري علمه راجعدر
يعني دخي اول علم ما خود اول علمك متعلقي سؤال شئيدر • كه عبد حال ثبوتنده
انك اوزرينه متقرر ايدي • وجود شهادي يه چقمزدن مقدم • فيعلم علم الله
به من اين حصل • پس اول عبد كامل حقك كندو ذاتنه واحوال واوصافه
جاريه سنه تعلق ايدن علم قديمى نذن حاصل اولمشدر • بيلور يعني عين ثابته سنده
مضمر اولن صور علميه نك احكاميدر • كه شيئا فشيئا مرور اوقات حسبي ايله
ظهور بولمقده در • ومقتضيات عين ثابتي اوزره لسان استعدادى طلب اتدكجه
جواد مطلق فيض وعطا اتمكده در • اول اجلدندر كه بو طايفه سؤال لفظي يه
محتاج اولمزلر • وما ثمة صنف من اهل الله اعلى واكشف من هذا الصنف
دخي بو مقامده يعني كشف سر حضرت عليه ده اهل الله طايفه سندن كمال
جهتنده بونلردن اعلى وحال جهتنده بونلردن اكشف • وعلم غيبه وقوفده
بونلردن اشهر واوقف طايفه يوقدر • فهم الواقفون على سر القدر
زيرا بو طايفه عليه سر قدره واقفلر • ومشاهد ومكاشفلردر • وهم على
قسمين منهم من يعلم ذلك مجملا ومنهم من يعلمه مفصلا • دخي بو سر قدره واقف
اولن

اولن طايفه مكاشفين دخي ايكي قسمدر • قسم اول اولدر كه سر قدري
بطريق الكليه وسبيل الاجمال بيلور • پس اول مقوله علم معرفة
قبيلندن اولمز • زيرا معلوماتي جزئيات مشخصه دكلدر • دخي بر قسمي دخي بسبيل
التفصيل • وطريق التشخص بيلور • بو مقوله علم معرفة قبيلندن اولور
زيرا معلوماتي جزئيات مشخصه اولور • شايد تبدلدن مصون قالور
دخي اول طايفه دن سر قدري قنغي سي مفصلا بيلور سه مجملا بيلندن
اعلا واكمل اولور • علمه علو والمكليه اكرچه مستنده مسطوردر • اما فقير
ايدرين زيرا شرف عالم شرف علم ايله در • نته كه شرف علم شرف
معلومات ايله در • پس معلومات جزئيه لحسب الافادة والايضاح
معلومات كليه دن اشرفدر • ومعلومات كليه يه علمدن معلومات
جزئيه يه علم ادق واشملدر • فانه يعلم ما تعين في علم الله فيه
زيرا اول سر قدري مفصلا بيلن عبد عين ثابتنك احوالني عبدك شاهد
اولن علم الله ده متعين اولدوغي اوزره بلور • زيرا علم الله ايله علم
عبدك اول مقامده متحد واحددر • زيرا اعيان ثابته مرتبه سي
صور علميه الٓهيه مرتبه سيدر • اما باعلام الله اياه بما اعطاه
عينه من العلم به • يا حق تعالى نك اول علم مفصلي اعلامي ايله بيلور
عين ثابتي حقك كندويه تعلق ايدن علمني بعينه اعطا ايتدوكي سببت ايله
حق قلبنه القا تمكيله بواسطه يا بغير واسطه كه تحقيقا عين ثابتي
احوال معينه اقتضا ايدر • واما بان يكشف له عينه الثابتة وعن انتقالات

والذي يعلمه مفصلا اعلى واتم
من الذي يعلمه مجملا

الأحوال عليها الى ما يتناهى يا خود اول عبد اچون عين ثابته سندن
والى غير النهايه مدت عمرنده اوزرینه انتقال ایدن احوال عارضه سندن
حجاب بالكليه رفع اولمنغله ابيلور **حكايت** نته كه شيخ مؤيد الدين جندى
كه شارح الفصوص در شرحنده شيخندن يعنى صدر الدين قونويدن
قدس سرهما العزيز نقل ايدر • اول دخى خاتم الولايه الخاصه شيخ محيى الدين
عربيدن قدس سره نقل ايدر • بيورمشلر كه وقتا كه بلاد اندلسدن بحر رومه
واصل اولدم شویله عزيمت ايتدم كه بحره راكب اولميم تا كه تفاصيل احوال
ظاهره و باطنه مى كه مدة عمرمده عين ثابتم اوزرینه انتقال ايدجك احواللر
مشاهده ايلميجه پس حضور تمام ايله جناب الهيه توجه خالص ايتدم حق سبحانه
وتعالى فضل خاصندن بكا جميع احوال ظاهره و باطنه مى دنيويه واخرويه
آخر عمره وارنجه كوستردی حتى بابك اسحق ايله صحبتمى وسنك ايله اولن
الفتمى واحوالكى واذواقكى ومقاماتكى وتجلياتكى ومكاشفاتكى وجميع
حظوظكى بيلوب واذواقك شهود كامل حاصل ايدوب بحمد الله بحره
على بصيرة ويقين راكب اولدم • والى الآن واقع اولن تفاصيل احوال
اول اجمالك تفصيليدر • ديو خبر ويردى ديدى • وبو كشفك كيفيتى بو در كه
مكاشف عين ثابت ازليه سى ايله تحقق ايدر • وعين ثابتنى كشفا مشاهده ايدوب
علمنى علم حق ايله معدن واحددن اخذ ايدر • زيرا اعيان ثابته مرتبه سنده
تفرقه احجب شهادت وبعد ظلمات امكانيه يوقدر • اشراق انوار
واجبيه غالبدر پس مكاشف احوال آتيه سنى مواطن وجوديه سنده جميع ماهياتنى

ولوازم ماهياتى ايله • ولوازم لوازمى ايله • ولواحق قريبه سى وبعيده سى
ايله الى غير النهايه مشاهده ايدر • الحمد لله تعالى بو لذتدن بو فقير دخى حظ
يسير آلوب طور ورين كه بركيجه مشاهد عنايه اللهدن بر مشهد عظيمده كه
طقوز يوز طقسان يدى محرمنك اواسطنده يكشنبه كيجه سى ايدى روحانيت
شيخ صدر الدين قونوى ايله جمع اولدم صول جانبنده اوتورر ايدم
امرد وجوان شكلنده ايمشلر ماهيتمده نيجه معارف جليله جريان ايتدكدن صكره
غيبت واقع اولدى • پس باعث تسويد شرح صدر كتاب وتبييض
وجوه وصور معانى مشكين نقاب يعنى حضرت سلطان مراد و كامل الاستعداد
قابل الفيض والفضل والسداد • بل مكمل الذات • ومتمم الصفات
ايله ملاقات ايتدم اثناء صحبتنده بكا عرق ايچمك تكليف ايتدى چوق طلاف
وعنا ایتدم • آخر سن بونى تنهاده ايچدكك بنم معلوممدر • بندن نچون
كتم ايدرسن محرمى نامحرم ظن ايدرسن ديو الحاح ايدوب بالتفرز
ايچدم • ومقتضاى وجود مجازيدن ايچدم • صورت كشف اسرار معارفدر
كه مابينده الآن جريان اوزره در • وخمر بو رشراب اولمايوب
عرق اولدوغنك سرى ظاهردر كه شرابده حجاب لون ولباس التباس
واردر • اما عرق صاف وخالص در كه هواى لطيفندن حاصل اولور
ديرلر پس محله مناسب اولور • زيرا عاليحضرت دخى خالص وصرف اولن
كلمات توحيده مائل در التباس وتلوينيدن متنفرلردر • وهو اعلى
هو ضميرى قسم ثانى يه راجعدر • يعنى عين ثابتندن كشف حجاب ايله

عالم اولنك مرتبه سی من غیر کشف اعلام الٓهی ایله عالم اولنك
مرتبه سندن اعلی در فانه یکون فی علمه بنفسه بمنزلة علم العبد
لان الاخذ من معدن واحد زیرا اول کشف ایله عالم اولن
نفسنه واحوال نفسنه علمده حقك نفسنه تعلق ایدن علمی منزله سنده در
زیرا ایکیسنك دخی علمی معدن واحددندر زیرا اعیان ثابته معلومات
الٓهیه در پس نتکه عبدك عین ثابتنه حقك علمی تعلق ایدر عبدك
دخی علمی اکا بعنایة الله تعلق ایدر پس علمینك دخی متعلقی و معدنی
واحد اولور الا انه من جهة العبد عنایة من الله سبحانه سبقت له
لکن اول جهة عبددن اولن علم وجود شهادته کلمزدن اول عبد ایچون
اللهدن اولن عنایة سابقه ایله اولور هی من جملة احوال عینه الثابتة
ایله عنایة سابقه که عبدك عین ثابتنك جمله احوالندندر که هرچند که اول
عنایتك تعلقی اقتضا ایده تعلق ایدر و سایر احوال جاریه کبی
یعرفها صاحب الکشف اذا اطلعه الله علی ذلك ها ضمیری عنایه
ای علی احوال عینه
راجعدر یعنی صاحب الکشف اول عنایتی بیلور قچن حق سبحانه و تعالی
احوال عین ثابتنه مطلع ایتسه زیرا اول عنایة جمله احوالندندر فانه لیس
فی وسع المخلوق اذا اطلعه الله تعالی علی احوال عینه الثابتة
التی یقع صورة الوجود علیها ان یطلع فی هذه الحال علی اطلاع
الحق علی هذه الاعیان الثابتة فی حال عدمها یعنی عبدك عین
ثابتنه علمی عنایة الله ایله بو قدر آنسز اولمز دیمه نك وجهی بودر که

زیرا

زیرا قچن الله تعالی عبدی احوال عین ثابتسنه که صورت وجودی
اول احوال اوزرینه بغلنمشدر مطلع قلمغ استسه عبدك قدرتی
دایره سنده دکلدر که اول حالده یعنی عبدك حال وجودنده حقك اول
اعیانه حال عدمده ایکن اطلاعی کبی مطلع اوله زیرا حقك علمی ازلی
و ابدیدر علم مخلوق ایسه علم مخلوق اولدوغی حیثیتدن بهرحال علم خالقك
عینی اولمغ احتمال دکلدر نته که تعلیلدن فهم اولنور لانها نسب
ذاتیة لا صورة لها زیرا اول اعیان ثابته نسب ذاتیه در و
شئون غیبیه در که بحر لوز ذاتده غیب و مستجن لردر یعنی نهان و مستترلردر
اصلا نه صورت علمیه لری و نه صورت عینیه لری واردر پس اعیانه اول
حالده حقك اطلاعی کبی عبدك اطلاعی نیجه ممکن اولور اما قچن اول اعیانه
علم حق تعلق ایتسه امتیاز علمی حاصل ایدر و اکا علم مخلوق تعلق ایتمك
دخی جایز اولور و بو جهت ایله علم خالقه مساوات بولنور و سبق
عنایتك معناسی دخی بو اولور فبهذا القدر نقول ان العنایة سبقت
لهذا العبد بهذه المساواة فی افادة العلم
فی افادة العلم پس شو مقدار ایله یعنی حقك اعیانه علمی عبدك اعیانه
علمنه سبق مقدار ایله بز عبدك علمی حقك علمنه بحسب الافاده مساوی
اولمغه عنایة حق سبق ایتدی دیو قایل اولورز یعنی سبق مطلق ایله
سبق مقیده ذاهب اولورز بهذه المساواة ده عامل و متعلق عنایة در
فی افادة العلم ده متعلق مساوات در معلوم اوله که بعضی مواضع

مواضع قرآنیه‌ده حق تعالی‌نك بعض اشیایه علمنك حدوثی فهم اولنور مثلا ولنبلونكم حتی نعلم المجاهدین منكم والصابرین كبی وحتی ثم بعثناهم لنعلم ای الحزبین احصی لما لبثوا امدا كبی پس بو اشكالدن خلاص مذهب متكلمین اوزره علم قدیم تعلق حادث دیمك ایله اولور وحتی نعلم‌نك معناسی حتی یتعلق علمنا القدیم بالتعلق الحادث دیمك ایله یاخود علمدن مراد شهود اولوب معنی حتی نشهد دیمك ایله اولور زیرا اشیا وجود عینیسندن مقدم ثبوت علمی ایله معلوملردر اما عالم شهادته تنزل ایدوب تعین وجودی بولدقدن صكره موجود عنوانن بولورلر پس علم ایله شهود حقیقتده بر ومرتبه حسبی ایله متغایردر مقتضای تنزلات الهیه بویله‌در و بو تقدیرجه حدوث اطلاقی علمه اطلاق لفظی اولور پس حاصل کلام بو که مجز اولدی ایسه که احوال عبده تعلق ایدن علم حق عبدك عین ثابتندن ماخوذ اولا و علم معلومه تابع اولمغ اصلی اوزرینه علم الله معلومندن تاخر ایده شیخ رضی الله عنه تاخر مزبور قرآنده واقع اولالی مصححدر دیو بیوردی که ومن ههنا یقول الله سبحانه حتی نعلم یعنی حقك احوال عبده علمی عین ثابتندن متاخر اولدوغی جهتندندر که الله تعالی حتی نعلم بیورر وهی کلمة وهی کلمة محققة المعنی یعنی کلمهٔ حتی بو مقامده مجاز دكلدر معناسنده حقیقتدر و علمك تاخری وحدوثی امر محققدر زیرا بلوا دن صكره حادث اولمغ اوزره‌در اما تاخر وحدث دنمز بورن

ذاتیدر زمانی دكلدر ما هی كما یتوهمه من لیس له هذا المشرب یعنی کلمهٔ حتی معنای حقیقیسی اوزره در مشرب تحقیقده اولمیان طایفهٔ متكلمین توهم اتدوكی كبی دكلدر كه دیمشلردر بو تاخر و حدوث نسبتهٔ تعلقكدر یوخسه نفس علمك دكلدر و تغیر نسب واضافاتده فساد یوقدر محصل کلام علم قدیمدر و معلوم حادثه تعلقی حادثدر دیدكلری کلام مشهوردر وحضرت شیخ بوكا اشارت ایدوب بیورر كه وغایة المنزه ان یجعل الحدوث فی العلم للتعلق یعنی اهل تنزیه اولو عقل ایله حركت ایدن متكلم منزهك غایة سیری علمك حدوثنی تعلقنه اسناد ایدوب نفس علمه اسناد اتمكدر و هو اعلی وجه یكون للمتكلم فی هذه المسئلة لولا انه اثبت العلم زایدا علی الذات یعنی حدوثی تعلقنه اسناد ایدوب علمه اسناد اتممك بو مسئله‌ده عقلی ایله متصرف اولان متكلمه اعلای وجوهدن و اشبل علل‌دندر اكر صفت علمی ذات اوزرینه زاید اثبات اتمسه و تعلقی علمه نسبت ایدوب ذاته اضافه قلمسه زیرا علم ما دامكه عین ذات اولمیه ذاتك معلوماته تعلقنك معناسی اولمز حاصل کلام شیخ بودركه اكر متكلم عاقل علمی ذات اوزرینه زاید قیلوب بعده تعلقی ذاته اسناد ایدوب علمه نسبت اتمسه کلامی محققین كلامنه قریب اولوردی لكن علمی ذاته زاید اعتبار اتدی و تعلقی ذاته اسناد اتمیوب علمه اسناد اتدی پس کلامی رتبهٔ تحقیقدن بعید اولدی متكلمدن مراد

یعنی ... بیسی ایله مقلد ... تحقیقدن ...

بورا ده متقدمین اشاعره در اما متأخرین مدققین واسطه اثبات
ایدوب لا هو ولا غیره دیوب صفة ذاتک نه عینیدر و نه غیریدر
دیمشلردر لکن نجه سی بو کلام صعبک معناسن فهم ایتمیوب متحیر قالمشلر
اما ذیل اکابره تشبث ایدنلر حیرتدن خلاص وبنای معرفتلرینه اساس خاص
وضع ایدوب یحجب العقل زاید و یحجب الخارج عین دردیمشلر و تعلق
مزبورک حدوثنی حدوث ذاتی عد ایتمشلر و تنزیهده طریق مبالغه
کتمشلر زیرا اگر حدوثی حدوث زمانی دخی عد ایتسلر ایدی فساد
لازم کلمز ایدی زیرا تجدد نسبتده واقع اولور نسبت خود امر عدمیدر
عدمه منسوب دخی عدمیدر اعتبار اولنمز اگر سؤال وارد اولورسه
که دلنبلونکم آیتینده واقع اولان علم ولنبلونکم فعلندن مأخوذ اولان
حادث زمانیه مترتب اولیجق حادث زمانی اولمز می پس علم مزبور
حدوث ذاتی اسنادی نجه صحیح اولور جواب ویریلور که علم مزبوره حدوث
ذاتی اسناد ایدن علمک مترتب اولدوغی فعل مزبوری دخی حدوث
ذاتی ایله حادث ایدر پس آیتک معنای حقیقیسی کلام ازلی متضمن
اولدوغی خطاب الله اعیان ثابته یه وارد اولمغ اوزرینه بو اولورکه
ای نور غیب ذاتنده مستجنه و پنهان اولان غیب ذاتیه و شئونات
غیبیه تحقیق بزنری امتحان ایدوب و حقایق غیبیه ایکن امتیاز علمی
و اسمائی مرتبه سنه ظهور ایدرز اما اول علم سیبی ایله یحجب الخارج ذوات
موجوده کونه شیئیتا فشیئا ترتب وجریان ایدجک احوال وصفاتی توکوز علم

حاصل

حاصل ایدرز که اول احوالدن بعض مذکور اولان مجاهده وصبر در
پس بو تقدیر و توجیه اوزره علم مترتب و فعل مترتب علیه که بلوادر
ایکیسی دخی ازلی اولور و حدوثلری دخی ذاتی اولور زمانی اولمز
حاصل کلام معلومات الهیه که متعلق اولان علوم عالم غیب و خفاده
ایکن قدم و ازلیت ایله متصف اولوب عالم ظهور و وجوده تنزل ایتسه لر
حدوث و زمنیت ایله متصف اولورلر ذاتا ایکیسی دخی بر و مرتبة
مغایر کیفیت معرفتلری ذوقه و وجدانه دایردر بورالره وقوفه
شرب تصوف لازمدر هوای عقل ایله بو دریایه سفر متیسر
اولمازه والله تعالی اعلم بالسرایر ثم نرجع الی الاعطیات پس
لسان استعداد ایله سؤال اعیاندن بحث اولندقده بحث اعطیاته
رجوع ایدرز فنقول ان الاعطیات پس بز دیرز تحقیق اعطیات که قیح همزه
و تخفیف یا ایله جمع اعطیه که جمع عطادر اما ذاتیه و اما اسمائیه ایکیسینک
دخی معناسی سبق ایتدی فاما المنح والهبات والعطایا الذاتیة فلا
یکون ابدا الا عن تجلی الهی منح جمع منحه در عطا معناسنه هبه معروفدر
پس عطایای ذاتیه که واردات واذواق و مواجید و علوم و معارفدر
قلوب قابلینه وارد اولمز الا تجلی الهی ایله اولور و تجلی الهی مرتبة
اسماده اولور یعنی مستجمع جمیع صفات اولان اسم ایله اولورکه
لفظة الله در والتجلی من الذات لا یکون ابدا الا بصورة استعداد
المتجلی له غیر ذلک لا یکون ابدا حال بوکه تجلی ذاتی ابدا اولمز الا

عبد متجلی لهنك صورتی استعدادی ایله اولور • یعنی عبدك حقی كورمهسی
استعدادی نه صورتله ایسه حق اول صورت ایله كورر • غیری صورت
ایله كورمك احتمالی دكلدر • زیرا تجلی صورتی استعدادك غیری ایله اولمق محالدر
واستعداد جزوی قدیم تغیر قبول اتمز • مكر عبد كملیندن اولوب نفس كلی
واستعداد كلی صاحبی اولا • اول تقدیرجه حق جمیع صوردن كورر •
اما مذكوره ایله اولور • قابل قیاس دكلدر *فان المتجلی له ما رأى سوى*
صورته فی مرآة الحق پس بو تقدیرجه عبد متجلی له مرآت وجود حقده كندو صورتنك
غیرن كورممشدر • زیرا ذات الهیهنك حد نفسنده صورت متعینهسی
یوقدر كه اول صورت ایله قابل تعین وظهور اولا پس مرتبهٔ فیض
اقدسده كه حق مرآة اعیانده صورت عبد متجلی له استعدادی حسبنجه
آنده ظاهر اولور • نته كه حق مرایای اعیانده فیض اقدس ایله قابلیاتی
حسبنجه ظاهر اولمشدی *وما رأى الحق ولا یمكن ان یراه مع علمه انه*
ما رأى صورته الا فیه رائی كندنده اولن ضمیر عبد متجلی له اچوندر • یعنی عبد
متجلی له حقی كورمز حقك اطلاقی حیثیتی ایله دخی حقی كورمك مطلق اولدوغی
حیثیتدن ممكن اولمز • بو جمله ایله كه كندو صورتنی حقدن غیری یرده كورمدكی
بلور كندو صورتی حقه حجاب اولوب صورتنك ماوراسی حق اولدوغنی
اكلر *كالمرآة فی الشاهد* یعنی حق سبحانه وتعالی فی المثل عالم ظاهرده
اولن آینه كبی اولور كه اگر كندو صورتنك اگر غیری صورتنی آنده كورسن اما
اكثر حالده مرآتی كورمزسن دكوركلی مقصود اتمزسن اگرچه مثالك ممثله

تمام

تمام مطابقتی یوقدر • زیرا مرآت وجود حق غایت لطیفدر هیچ رؤیته
صلاحیتی یوقدر • اما مرآت عنصریه حس تعلق اتمك قابلدر • اما تطابقه
امور لازمهدن دكلدر *فانك اذا رأیت الصور فیها لا تراها مع*
علمك انك ما رأیت الصور او صورتك الا فیها زیرا التحقیقا سن قچن اول آینهده
كندو صورتنك یا غیر صورتن كورسك اول آینهیی كورمزسن • اما علمك
واردر كه اول صورتلری اول آینهده كوردك غیریده كورمدك *فابرز الله*
ذلك مثالا نصبه لتجلیه الذاتی لیعلم المتجلی له ما رآه پس حق سبحانه وتعالی
اول مرآتده اولن صورتك ظهوری ذاتنك تجلاسنه مثال ابراز
ایدوب نصب اتدی تا كه عبد متجلی له كوردوكی صورت نه در ودر مرآت
نه در حقیقتلری ایله بله وحق عبدك ذاتنه مرآت اولوب وعبد دخی
حقك ذاتنه مرآت اولدوغن فهم ایده *وما ثمه مثال اقرب ولا اشبه*
بالرؤیة والتجلی من هذا حالا كه بو تجلی ذاتی مقامنده ممثل له اچون بوندن
اقرب مثال یوقدر • ودخی رؤیته وتجلی یه بو مثالدن اشبه مثال یوقدر
ولا اشبه بالرؤیة جملهسی ما اقرب جملهسنك عطف تفسیریدر • مثال
مزبوردن مراد صورتك مرآتده ظهوریدر • وسنك آنی مرآتده
رؤیتكدر *واجهد فی نفسك عند ما ترى الصورة فی المرآة ان ترى*
جرم المرآة لا تراه ابدا البتة یعنی سن مرآتده صورتی كوردوكك
زمانده جرم مرآتی كورمكه نفسكده جهد واقدام ایله وتحقیق ایله كه سن قطعا
جرم مرآتی كورمزسن • مكر صورتی كورمیهسن وصورتی كورمكه متوجه اولمیهسن

کوپکه خرم مرآتنی کوردی وچمک صا[illegible] انلاینه قیمیا [illegible] شهود واخذ ابصار
متعین وقیب [illegible] صغیر [illegible] آینه [illegible] آیده [illegible] عرض [illegible]
آخره متوجه اولمق کرککدر اما بو معنی مرآتنده چو وحدت متصور دکلدر
زیرا آنده صورت مرآتده [illegible] منطبع [illegible]
اولمشلردر که احد [illegible] حقائق [illegible] اولمز [illegible] صورتی [illegible] حال
بویله دکلدر و کورلمز [illegible] صورته [illegible] آینه [illegible] اجمالا [illegible]
نه قدر تبعید اتسک غوری زیاده و تقریب اتسک [illegible] قلیل اولور
حتی مرآت وجهکه مماس اولسه [illegible] صورتده مرآتک سطحی
ظاهرنده کورنور و بو علتدن [illegible] صورتده [illegible] حال اولمادوغی [illegible]
وآشکار اولور لکن بین الرائی والمرآة هوای شفاف [illegible]
[illegible] الوجود [illegible] یعنی عالم مثال دیدکاری جوهر [illegible]
می کورنور معلوم دکلدر [illegible] حکما اشراقیون [illegible] ذاهب [illegible]
جلال شرح [illegible] ذکر [illegible] [illegible] اقدس [illegible]
والله تعالی اعلم بالسرائر والخبایا حتی ان اعظم من ذهب الی [illegible]
هذا الذی فی صور المرائی ذهب الی ان الصورة المرئیة [illegible] بصر الرائی
وبین المرآت حتی بعض اصحاب حکمت که [illegible]
وجهی و علتنی ملاحظه ایدوب [illegible] صورتده [illegible]
دکمیسی [illegible] بینهما [illegible]
آخر طایفه [illegible] بو صورته [illegible]

[illegible] شهود [illegible] الاصول [illegible] کان [illegible]
قائم دکلدر و [illegible] صورتدن [illegible] عالم مثالده موجود لطیفدر
جرم [illegible] تعلقی [illegible] اولورسه [illegible] المحصول دیرلر
وجهی [illegible] عالمده [illegible] موجود اولوب [illegible] فرد عبیدر
[illegible] عالم مثال [illegible] صورتک
احکامی [illegible] عالمده [illegible] بعده شهادتده
صور [illegible] هذا اعظم ما قدرنا علیه من العلم یعنی علم نظری
صاحبی [illegible] ایله حاصل [illegible] اعظمی و [illegible]
بودر [illegible] لکن [illegible] مطابق دکلدر والامر کما قلناه و [illegible]
پس [illegible] مرآتده [illegible] دیدوکم [illegible] تجلی الهیده [illegible]
[illegible] که عبد [illegible] حقده کند و صورتندن
غیر [illegible] کورمز [illegible] حقی کورمز و کورمک دخی
ممکن [illegible] صورتی مرآت حقده کوردی
حق [illegible] کند و ما بیننده کوردی [illegible] حقدن حجاب اولا
بلکه حاجب محجوب و حجاب بربر ایدی و کذلک ناظر مرآت
دخی صورتنی مرآتده کوردی بینه و بین المرآة کوردی اهل اشراق توهم
[illegible] لکن مرآت [illegible] مرآت [illegible] غرقی و آردر
زیرا مرآت [illegible] صورته [illegible] اولمز لکن
صورتده [illegible] اعراض ایدوب [illegible] مرآت [illegible] آة کورنور

اما مرآت وجود حق بویله دکلدر زیرا من حیث الاطلاق کورنمک
احتمالی یوقدر وقد بیّنا هذا فی الفتوحات المکیة وتحقیقا بز بو مماثله
مذکوره یی فتوحات مکیه نک التمشنجی بابنده بیان ایدوب طورز
بیورر که تحقیقا انسان صورتنی مرآتده کورر وقطعا بلور که صورت
مرئیه من وجه کندو صورتیدر اصل نقشه نظر ومن وجه آخر کندو صورتی
دکلدر بعض عوارض صغر وکبر حسّی ایله که جرم مرآته تابعدر پس
صورت مرئیه کندو صورتی اولدوغن انکاره دخی قادر اولمز آخر
صورت مرآتده دکلدر بینه وبین المرآتدر دیوب دعواسنده نه
دخی کاذب اولور پس تلک الصورة نه دردر ومحلّی نه دردر وشانی
ندر بلمیوب اول صورتنک حکمی نفی ایله اثبات ووجود ایله عدم
وعلم ایله جهل اوره سنده وایکیسی بر واسطه اولوب صاحبنی عاجز وحایر
ایلر پس حقک عبده ضرب مثلی اولور که کندو صورتنک حقیقتین
بلمیجک خالقنک حقیقتی علمنده اجهل بلکه اعجز واحیر اولور فتوحاتدن
شارح نقل ایتدوکی بو مذکوردر والله اعلم واذا ذقت هذا ذقت الغایة
التی لیس فوقها غایة فی حق المخلوق والحال هذا والحال بذا
فهمین پس طریق ذوق ووجدان ایله لا بسبیل العلم والعرفان بو تجلّی ذاتی
فهم ایدرسک اتمّ مراتب تجلّیاتدن بر غایته واصل اولدک که حق مخلوقده
اوندن عالی بر مرتبه وغایة حاصل اولمق احتمال دکلدر فلا تطمع ولا
تتعب نفسک فی ان ترتقی فی اعلی من هذا الدرج پس ای عارف بالله

طمع خام ایدوب بوندن اعلی مقامه عروج وصعود ایتمکه
نفسکی تعب ومشقت ویرمه فما هو ثمة اصلا وما بعده الا العدم المحض
پس بوندن اعلی درجه بو مقام تجلّیده اصلا یوقدر وبو درجه نک
ماوراسی عدم محضدر ذکر اولنان درجه بو مقام متصوّره کلدر
بلکه مقام بلا تعیین صرفدر بلکه آنده نه مقام نه حدود وار نه کلام
لا یعلمه الا الملک العلام فهو مرآتک فی رؤیتک نفسک یعنی حق تعالی
سنک نفسکی کورمکده سنک مرآتک اولور وانت مرآته فی رؤیته اسماءه
وفی ظهور احکامها پس سن دخی وجود عینی اعتباریله حقک اسماسنی
کورمکده وبعض احکامنک ظهورنده مرآتسین زیرا وجود ایله اعیان ثابته
نک کمالاتی ظاهر اولوب اعیان ایله صفات وجود ایله اسما ظاهر
اولدیلر زیرا اعیان محلّ نقوش صفات واحکامدر نتهکه نبی علیه السلام
بوکا اشارت ایدوب بیورر المؤمن مرآت المؤمن زیرا مؤمن حقک اسماسندن
در وهو ولیست سوی عینه واول مرآت حق که سنک عینکدر اول

عین حقدر غیری دکلدر زیرا اسما مرتبه احدیتده حقک عینیدر غیری
دکلدر بلکه نفسیدر پس سن حقک نفسنه مرآتسین حق نفسنی سنده
کورمکده نته که حق سنک نفسکه مرآتدر پس نفسکی حقده کورمکده پس
کاه حق مرآت اولدی وسن رائی اولدک وکاه سن مرآت اولدک حق رائی
اولدی فاختلط الامر وانبهم یعنی بویله اولیجق امر مشکل اولدی
یعنی قنغیسی مرآت ورائی ومرئی بلکه عبد وحق بر برینه مبهم ومشتبه اولور

فرقی گوج اولدی فمنا من جهل فقال العجز عن درک الادراک ادراک پس
برزدن بعضمز مابین مراتبی بطریق الذوق والوجدان فرق وتمییز ایتوب
واظهار عجز ایدوب درک اولنمادقدن عجز عین ادراکدر دیدیلر
یعنی قابل ادراک اولمین شیئک نهایه ادراکندن عجز عین ادراکدر
زیرا عجز وجهل امور مدرکه دندر پس عجزی علم جمله علومدندر
درک قعر ونهایه معناسنه در ودرک عجز کبی ودرک نارکهی ومنا
من علم فلم یقل بمثل هذا وهو اعلی القول وبرزدن بعضمز مابین مراتبه عالم
اولوب ذوق ووجدان ایله تمییز وفرق ایتدی پس بو مثللی قوله
یعنی عجز قولنه قایل اولمدی ونفسنی عجز ایله متصف قلمادی حالاکه
قول قسمنده قول عجزدن اعلاسی نوع ایدی تحقیق مرام بو مقامده
بودر که حقک عبده مرآتیتی وار کذلک عبدک حقه مرآتیتنده وجودینه
مرآتیتی وار وجود علمیسنه مرآتیتی وار اما حقک انیته وجودیه مرآتیتی
عبدک ظاهر وجودی اعتباری ایلهدر واول تقدیرجه رائی ومرئی عبد اولور
زیرا نفسنی نقشنده گوردی بلکه من وجه رائی ومرئی حق اولور اما
عبدده گورنمز وکذلک عبدک حقه مرآتیتی عبدک وجود عینیسی یا وجود
علمیسی اعتباری ایلهدر ورائی دخی حقدر لکن صفتنک یا اسمنک
خصوصیتی اعتباریله که عبد اول اسمه وصفته مظهر اولمشدر والا
باعتبار الاطلاق حق ظاهر اولان بر مظهر معینده ظاهر اولمغی تحمل
دکلدر [illegible] جمیع مظاهر وظاهرده معلوم اولا که سابقا [illegible] وهو اعلی

لفظنده

لفظنده هو ضمیری قول بالعجزه راجعدر نته که ترجمه دخی اول سمته اوزره
قلنمشدر اما جایز گورلمش که ضمیر هو بوبد عدم قوله یعنی عجزه قایل اولمغه
راجع ایله ومعنا دیمک اولا که عجزه قایل اولمق مع هذا عجزک
اعلاسی وغایتی ایکن لسان مقالی ترک ایدوب لسان حاله قایل
اولمقدر که کمال علمک مقتضاسی سکوتدر اذا تم العقل نقص الکلام
دخی ملایم مقامدر وحضرت شیخک بل اعطاه العلم السکوت قولی
بو معنایه مناسبدر یعنی عالم کامله علمی سکوت اعطا ایتدی ولسان
مقالی زبان حاله منقلب اولدی ما اعطاه العجز ما نافیه در یعنی عالمه
علمی عجز اعطا ایتمشدر وهذا اعلی عالم بالله یعنی بو علمی سکوت اعطا ایدوب
عجز ویرمین عالم ذات اللهه ومراتب تجلیاته وبونلری تمییزه عالملرک
اعلاسیدر ولیس هذا العلم الا لخاتم الرسل وما یراه احد من الانبیاء
والرسل الا من مشکاة الرسول الخاتم یعنی بو صاحبنه سکوت
افاده ایدن علم ثابت دکلدر الا خاتم الرسل وخاتم الاولیا ایچون
ثابتدر وبونلرک ماعداسی انبیا ورسلدن برکمسه بو علمی وبو شهودی
گورمشدر ونوری اخذ ایتمشدر الا مشکوة خاتم النبوتدن اخذ ایتمشدر
ولا یراه احد من الاولیاء الا من مشکوة الولی الخاتم حتی ان
الرسل ایضا لا یرونه متی راوه الا من مشکوة خاتم الاولیاء
واولیادن دخی برکمسه نوری اخذ ایتمشدر الا مشکوة خاتم الاولیادن اخذ
ایتمشدر حتی رسل دخی اولیا اولدقلری حیثیتدن نوری مشکوة خاتم

وخاتم الاولیاء

الأولیادن المستفید در. خاتم الرسالة والنبوة یعنی نبوة التشریع ورسالته منقطع
منقطعدر اولمکه ... مشکوة خاتم الأولیایه استناد
ایدرکه وجهی بودرکه ... که خاتم رسلک جهة ظاهریه‌سیدر
... تشریعیه ... مستفیددر. لا جواز اکر ... متعلق
اولن احکامی تبلیغ در. بونلر ایسه دخی ... تکلیفات انقطاعی ایله منقطع
پس غیر منقطع منقطعه نجه استناد ولنور. اما نبوة تحقیق که نبینک جهة ولایته
باطنیه نسبیدر. حقائق اسرار ملکوت وجبروت وعجائب غیب وشهادتدن
خبر ویرر منقطع اولمز. والولایة لا تنقطع ابدا حالا که ولایة ابدا منقطع
اولمز. زیرا ولایة نبینک حقی ولی لکن جهتیدرکه جهة باقیه دائمه در و
ولایتک اکمل مظاهری خاتم الأولیادر. حتی بعض شراح دیمشلر در که
نبوة منقطعه دخی اولمسه بو علمک انکا استنادی صحیح اولمز. اصلا زیرا
حقائق ولایة حقائق نبوتدن بالذات متغایر بونر. فالمرسلون من کونهم
اولیاء لا یرون ما ذکرناه الا من مشکوة خاتم الاولیاء فکیف
من دونهم من الاولیاء. پس رسولر اولیا اولدقلری حیثیتدن صاحبه
... علم ... الا خاتم الاولیا مشکاتیندن کورمزلر
پس بونلرک مرتبه‌سی اعلا ایکن علم مزبوری بالواسطه کورمه‌جک بونلرک
ما دونی اولن اولیا نه کیفیت ایله بالذات کوره بیلورلر. وان کان
خاتم الاولیاء تابعا فی الحکم لما جاء به خاتم الرسل من التشریع کلام
... خاتم الاولیا ... نشأه عنصریه‌سی ایله

حکم

حکم الهیده خاتم رسل کتوردکی تشریعه تابع ایسه فذلک لا یقدح
فی مقامه ولا یناقض ما ذهبنا الیه پس ولی خاتم الاولیانک نشأه عنصریه
جسمیه‌سی ایله اولن تابعیتی حقیقتی حسبی ایله متبوعیته اقتضا ایدن مقام
خاتمیته منافی اولمز. ... دخی ... حالا فکر ایدوب ذاهب
اولدوغمز معنایه که مرسلین بو علمی کورمزلر الا مشکاة ولاییتدن
کورورلر. ویدکمزه مناقض کلمز فانه من وجه یکون انزل کما انه من
وجه یکون اعلی زیرا اول ولی نشأه عنصریه‌سی وجهندن رسول
خاتمدن مرتبه‌سی رسالتی وجهی ایله ادنی در. نتکه رسول خاتمک
جهة باطنه‌سی اولدوغی وجه ایله مرتبه‌سی آندن اعلادر. وقد ظهر فی
ظاهر شرعنا ما یؤید ما ذهبنا الیه فی فضل عمر رضی الله عنه فی اساری بدر بالحکم فیهم
حالاکه بزم ظاهر شرعمزده بو ذاهب اولدوغمزی مؤید امر ظاهر اولمشدر
که فاضل ثابت الفضل بعض جهتدن مفضول اولور. نتکه اساری بدر
حقنده اولکن حکم ایله فضل حضرت عمرده ظاهر اولدی. زیرا ابو بکرک
فضلی عمره ... نص ایله ثابت ایکن اساری بدر حقنده ایکیسی
اختلاف ایدوب ابو بکر فدیه آلنوب اطلاق اولنمه‌لری مذهب اولدی
حضرت عمر ... رأیی ... عمره موافق
فضرب الرقاب وارد اولدی. وفی تأبیر النخل دخی ... مؤید
امر تأبیر نخلده دخی ظاهر اولدی که نبی علیه السلام تأبیر نخلی اوضاع
جاهلیه‌دن ... نهی ایتدی اتفاق ... اصحاب

كلوب خبر ویردکده عامهٔ مخاطبین ایچون فضیلت اثبات ایدوب
انتم اعلم بامور دنیاکم • حدیث شریفن ناطق اولدیلر • مع هذا
سید الأولین • والآخرین ایکن مرتبه سنه نقص وخلل ویرمدی •
فما یلزم الکامل أن یکون له التقدم فی کل شیء وفی کل مرتبة وانما
نظر الرجال الی التقدم فی رتب العلم بالله سبحانه هنالک مطلبهم
پس کامله لازم اولمز • که جمیع امورده جاهله تقدم ایده وهر مرتبه ده
تفوق کوستره بلکه نظر رجال وعبرهٔ اهل حال • رتبهٔ علم باللهده واقع
اولان تقدمه در • که مطلب عالیلری اول مرتبه در • واما حوادث الاکوان
فلا تعلق لخواطرهم بها اما حوادث اکوان تأبیر نخل وفلان • وانک امثالی آیسه
هم عالیه صاحبلری یاننده اصلا علمی هنر ومعرفتی معتبر دکلدر • وبو مقوله
امور حسیه بلمکدن نقصان لازم کلمز لر • ذاتا حالینه نظر ایدرلر •
فتحقق ما قلناه پس پس بزدم قولمزی حقیقتی ایله بیل یعنی خاتم
اولیانک علم اللهده اولان علو شاننی وسمو مرتبه سنی حقیقتی اوزره
اکله ونشاهٔ عنصریه جهتی ایله اولان نزول سبب شان علیسنک
صادمینه کسر وخلل ویرمدوکن فهم ایله • ولما مثل النبی صلی الله علیه
وسلم النبوة بالحائط من اللبن سوی موضع لبنة واحدة
دقنا که نبی علیه السلام نبوتی بر کرپیچدن بنا اولنمش دیواره تشبیه اتدیبه که اول
دیوار تمامه قریب اولمش الا بر کرپیچ یری خالی قالمش اولا • فکان صلی الله
علیه وسلم تلک اللبنة پس نبی علیه السلام بو موضع احدیه جمعیته ده صفت خاتمیت ایله اول

لبنهٔ واحده اولا که اول ثلمه یی سد واول تفرق وکثرتی جمع ایده
غیر انه صلی الله علیه وسلم لا یراها الا کما قال صلی الله علیه وسلم لبنة واحدة
الا بو قدر وار که نبی علیه السلام اول لبنه یی عین بصیرت ایله کوردی • زیرا کورمکه
توجه اتمدی نهایت سرندن اول سننه کلن کلامک لفظنی مأمور اولدوغی
اوزره ذکر ایدوب لبنهٔ واحده دیدی • زیرا بیان سرنه مأمور دکل
ایدی که بیان سر وکشف حقایق خاتم الولایه منصبیدر • واما خاتم الأولیاء
فلا بد له من هذه الرؤیا اما خاتم ولایهٔ محمدیه یه لازمدر که بو تمثیل لفظنک ما وراسنده
اولان معناسی ایله واقعه سنده مشاهده ایده و عالم مثالده تجلی ایدن
احکامنی تفصیلا کوره فیری ما مثل به رسول الله صلی الله علیه وسلم پس نبی علیه السلامک
تمثیل اتدوکی حائطی یعنی دیواری کوره ویری فی الحائط موضع لبنتین
دخی مشاهده ایتدوکی حائطده اول ایکی کرپیچک موضعنی کوره یعنی اول
حائطک نقصاننی ولبنتین ایله تکمیلن فهم ایده واللبن من ذهب
وفضة دخی اول ایکی لبنه بریسی ذهبدن اولا که صورت ولایه اولا وبریسی
فضه دن اولا که صورت نبوت اولا • معلومدر که ثابت اولان تشبیه ضمنی بو معناده
ظاهر تشبیه معقول بالمحسوس در • ووجه تشبیه بین الطرفین بودر که ذهب
معدنیات ایچنده کامل الجوهر اولوب قابل تبدل وتغیر دکل ایسه
ولایت دخی اویله در مرور دهور وازمان ایله قبول تغیر وزوال ایتمز
اما نبوت اویله دکلدر • کذران حوادث اکوان ایله نهایت وانقضا
بولور • نته که فضه دخی مجاورت نار اولوب منحلل الاجزا اولور • ومعلوم

ومعلوم اولا كه تغیر بو مقامده جنس نوتنده بولنمق كفایت ایدر. باخصوص
نبوة محمدیه دخی آخر الزمانده متغیر اولور. اما ولایة اویله دكلدر. عالم
آخر تر دخی بیله سورر فرأی اللبنتین تنقص الحائط عنهما ویكمل بهما
لبنة فضة ولبنة ذهب فلابد ان یری نفسه فی موضع تینك اللبنتین
فیكون خاتم الاولیاء تینك اللبنتین فیكمل الحائط دخی اول خاتم ولایة محمدیه اول
حائطدن اكسك اولوب وتكمل حائط اولن لبنتی لبنهٔ فضه ولبنهٔ ذهب
كوره وپس لازمدر كه خاتم ولایة نفسنی اول لبنتین موضعنده كوره و اول
لبنتینك عینی اولوب تكمل حائط اولا. حائطدن مراد بنای عالم شهادتدر
كه خاتم ولایة ایله تكملدر. زیرا انسان كامل عالم شهادتك روح
مقومی مثابه سنده در. بر آن معدوم اولسه اول نفسده عالم بالكلیه معدوم
اولوب شهادده مثاله منقلب اولور. معلوم اولا كه شیخ فتوحات مكیه
عینی ایله بویله رؤیا كورب و رؤیاسن ختام ولایة ایله تعبیر ایدوب
بعده مشایخ عصردن كمه عرض اتمشه بو رؤیانك صاحبینه خاتم ولایة در
دیو تعبیر اتدكلرین صرتگا حكایت ایدر. شارح كتاب دخی نقل اتمشلردر اقام الله
فیضهم والسبب الموجب لكونه رآها لبنتین انه تابع لشرع خاتم الرسل
دخی خاتم اولیانك رؤیاده لبنتین كوردكنك سببی بودر كه خاتم
رسلك شرعنه تابعدر نته كه ذهب دخی فضه یه تابعدر. زیرا فضه
من حیث الوجود ذهبدن مقدمدر. زیرا مشهور اولن جوهر معدندن اول
فضه صكره ذهب اخذ ایدرلر. زیرا فضه دن ذهبی محاوره آبار ایله تخلیص ایدرلر

معدنی اولوب ذوبانه قابل اولان اجسام سبعه بونلردر حدید رصاص نحاس
قلعی صینی فضه ذهب اسرب بو جمله سی زیبقله كبریتدن حاصل اولور

ام

امر عجیبه در اجساد سبعه كه فلزات معدنیه در مجلسی تربیت آفتاب ایله
كمال ذهبیه متوجهلردر. بعضیسی حركتن تمام ایدوب آفت سماویدن
خلاص اولور. ومرتبهٔ ذهبیته بولور. ونیجه سی اول درجه یه وارمیوب
رتبهٔ مسده ورصاصده قالور. نته كوچدر كه بر نفس انسان دخی الشكس
آفتاب وجود اعظمك فیض نورندن متنور اولمغه همتا میوب
غش وآلیسه پس خلوص قلبیه یه منقلب اتمكه طالب اولمیه یا حسرة على العباد
الغافلین عن الرشاد وهو موضع اللبنة الفضیة دخی اول خاتم رسلك
شرعی اولوب كومش كرپجك موضعیدر. وهو ظاهره دخی اول خاتم رسلك
شرعی خاتم اولیانك ظاهریدر. وما یتبعه فیه من الاحكام دخی اول
خاتم رسلك شرعی خاتم اولیانك تابع اولدوغی احكامدر. كما هو آخذ
عن الله فی السر ما هو بالصورة الظاهرة متبع فیه نته كه باطن
وسرده حقدن اخذ اتدوكنه ظاهر وشرعده اتباع ایدر. لانه یری الامر
على ما هو علیه زیرا هر امری اولدوغی اوزره علم الله ده بعینه كورر
ولابد ان یراه هكذا دخی بویله علم اللهده اولدوغی اوزره هر شئی كورمك
لازمدر. والا خاتم ولایت اولمز وهو موضع اللبنة الذهبیة فی الباطن
دخی اول خاتمك هر امری على ما هو علیه كورمه سی لبنهٔ ذهبیه نك باطنده
موضعیدر. ورؤیه مزبوره ایله تحقق موضع مزبورده انطباعیدر
فانه اخذ من المعدن الذی یاخذ منه الملك الذی یوحی به
الی الرسول زیرا خاتم ولایت احكام شرعیه یی اول معدندن اخذ ایدر كه رسوله

وحی اولن ملک اول معدندن آلور. و اول معدن باطن علم اللهدر.
فان فهمت ما اشرت به فقد حصل لك العلم النافع پس اکر سن بنم
اشارتمی فهم ایتدکسه که انبیا علیهم السلام اولیا اولدقلری جهتدن
و اولیا مطلقا ایکیسی داخی حقی مشکوة خاتم الاولیادن کوررلر.
که مظهر خاتم الرسلدر. یاخود معنی بویله دیمک اولا که اکر فهم ایتدکسه که
خاتم الاولیا بعینه خاتم رسلدر. که اولا بیان احکام شرایع ایتدکی کبی
آخرا دخی بیان اسرار و حقایق ایچون ظهور ایتمشدر. پس تحقیق سنک ایچون
علم نافع حاصل اولدی. که خاتم الرسله کمال متابعة مفضی اولوب حقیقت و ولایت ایله
کمال تحققی منتج اولدی. فکل نبی من لدن آدم علیه السلام ما منهم احد یأخذ الا من مشکاة
خاتم النبیین وان تأخر وجود طینته پس ایدی دور آدم علیه السلام
دن بو دمه کلنجه هر بر نبی بلکه نفس آدم علیه السلام بر نبیسی بو قدر که نبوتی مشکوة
خاتم النبییندن آلمیه. اکرچه مزاج عنصری لری. وطینت طبیعتلری متأخر
واقع اولدی ایسه فانه بحقیقته موجود زیرا خاتم النبیین حقیقتی
و روحانیتی ایله جمله دن مقدم موجود اولمشدر. وهو قوله کنت نبیا
وآدم بین الماء والطین یعنی اول وجودی جمله دن مقدم اولدوغنه دلیل
قول مزبوردر. که بیورمشلردر بن نبی ایدم هنوز آدمک بدن عنصریسی
کامل دکل ایدی. زیرا اول ما خلق الله نوری حکمنجه سابقا عالم ارواحده
نور محمدی ارواح انبیایه امام متقدم اولمشدر قصه معروفدر وغیره
من الانبیاء ماکان نبیا بالفعل الا حین بعث یعنی خاتم الانبیانک

کنت نبیا دیدوکی بالفعل اولن نبوتدن حکایتدر نبوتنه عالم اولدوغی
حالده. اما خاتم انبیانک غیری انبیانک خلافیدر. که بونلرک نبوتی
عالم شهادته کلمزدن مقدم فعله کلمشدر. قوتده در. بلکه بونلر حین بعثتده
بالفعل نبی اولورلر. و نبوتلرینه عالم اولورلر. بعثدن مقدم نبوتلریندن
عالم دکللردر. زیرا نبوتلری بالقوه در. بالفعل دکلدر حضرت شهادتده
یوقاروا اولن حضرتده قوتلری بو قدر وکذلك خاتم الاولیاء کان ولیا
وآدم بین الماء والطین وغیره من الاولیاء ماکان ولیا
الا بعد تحصیله شرایط الولایة من الاخلاق الالهیة فی الاتصاف بها
خاتم الاولیا داخی خاتم الانبیا کبیدر. که صورت حقیقت محمدیه دن بر صورتدر
که ولایت خاصه محمدیه بونکله ختم اولنور آدم والیا بین الماء والطین
ایکن بو خاتم بالفعل ولی ایدی. و ولایتنه عالم ایدی. اما بونک غیری سایر
اولیا ولی بالفعل اولمدی شرایط ولایتی تحصیل ایتمینجه یعنی شول اخلاق
الهیه ایله تخلق تلبس ایتمینجه که آنلرسز ولی ولایت ایله متصف اولمز من کون الله
تعالی یسمی بالولی الحمید یعنی بو اخلاق الهیه ایله اتصاف شرط ولایت اولدوغی
الله تعالینک ولیه حمید ایله مسمی اولدوغی اجلندر فخاتم الرسل من حیث
ولایته نسبته مع الختم للولایة نسبة الانبیاء والرسل معه
پس خاتم الرسلک ولایتی ولایته مقید اولدوغی حیثیتدن خاتم الولایه نسبتی
سایر انبیا و رسلک خاتم الولایة نسبتی کبیدر. یعنی سایر انبیا و رسل
کوردکلرینجه مشکوة خاتم الولایه دن کوررسه خاتم الرسل دخی مشکوة خاتمدن

الولایه دن کورر فانه الولی یعنی خاتم الرسل باطنی اعتباریله
ولی در الرسول وظاهر احکام وشرایعی مبلغ اولدوغی اعتباریله رسولدر
النبی غیوبدن وتعریفات الهیه دن بواسطة الملک انبا اخبار ایتمسی
اعتباریله نبی در وخاتم الاولیاء الولی الوارث الآخذ عن
الاصل المشاهد للمراتب یعنی صفات سابقه ایله که ولایت ورسالت ونبوت در
متصف اولدقدن ماعدا خاتمیت صفتی ایله داخی متصفدر باطنی اعتباریله
داخی وارث خاتم الرسلدر شرایع واحکامنی اجرا ایتمکدر وراثت رساله
منزله سنده در داخی اصلدن اخذ ایدیجیدر واسطه سز داخی صاحب
اراده تک مقامات ومراتبنه عارفدر که هر ذی حقه حقنی اعطا ایتمکه قادر در
سابقا لینه ذهبه واردا ولن اعتراض بورادن داخی مندفع اولور توجه اولنه
وهو حسنة من حسنات سید المرسلین محمد صلی الله علیه وسلم
مقدم الجماعة وسید ولد آدم فی فتح باب الشفاعة یعنی اول خاتم
الولات سید المرسلینک حسناتندن بر حسنه در ومظاهر ولایت خاصه سندن
بر مظهر در انجلیدن سید که مقدم الجماعه در یعنی امام عالم ار واحدر که
ابتداء احوالیدر وداخی فاتح باب شفاعت اولمقده سید ولد آدم در
که آخر احوالی در فعین فی سیادته حالا خاصا ما عمم پس
سیادتنی بر حال خاصه تخصیص وتعیین ایتدی تعمیم ایتمدی زیرا خاتمک جمیع
جزئیات اموردہ تقدمی لازم کلوردی والله اعلم بامور دنیاکم حدیثنه
مخالف اولوردی وفی هذا الحال الخاص تقدم علی الاسماء الالهیه وبو حال

محصوصده جمیع اسماء الهیه یه تقدم ایتدی مراد حال خاصدن شفاعتدر
فان الرحمن ما شفع عند المنتقم فی اهل البلاء الا بعد شفاعة
الشافعین خاتم انبیانک سایر اسمایه شفاعتده تقدمنک علتی در
که اسم رحمن حاکم رحمت ایکن وفایض شفقت ایکن اسم منتقم یاننده اهل بلایه
شفاعت ایتمز الا شافعینک شفاعتندن صکره که بو جمله شافعینه خاتم رسل
مقدمدر فاز محمد صلی الله علیه وسلم بالسیادة فی هذا المقام الخاص
پس نبی علیه الصلوة والسلام که فایز خصال حمیده وحایز فضایل جزیله در
بو مقام خاصده واصل سیادت اولدی یعنی مرتبه شفاعتده سیادت
وتقدم شرفنی حاصل قیلدی فمن فهم المراتب والمقامات لم یعسر قبول هذا الکلام
یعنی شول کمسه که احدیت ذاتک مراتب متکثره ده ظهورنه عالم اولوب
وهر موجودک مرتبه سنده سیادتنه وهر اسمک سلطنتنه عارف اولا بو
کلامک یعنی ولینک ولایتده رسوله تقدمنک ورسولک منصب شفاعتده
سایر اسمایه تقدمنک قبولی اکا صعب ودشوار کلمز شعر
کمی مفضول اولور کمی فاضل ‌ حایل اولور تفاوت درجات
احدیت درجه سنده باقی ‌ محو اولا که ذات احدده صفات
واما المنح الاسمائیة اعلم ان منح الله تعالی خلقه رحمة منه بهم
وهی کلها من الاسماء الالهیة وقتا که حضرت شیخ تجلیات
ذاتیه لوازمندن فارغ اولدیسه تجلیات اسمائیه بیانینه شروع ایدوب دیدی
که حضرات الهیه دن فایض اولن عطیه لر بر رحمتدر که حضرات اسمائیه دن

فيضان ايدر فأما رحمة خالصة پس اول رحمت داخی شائبهٔ نقمت دن
ونقطهٔ زحمت دن خالی وخالص اولورسه كالطيب من الرزق اللذيذ
في الدنيا مثلا شول ارزاق طيبهٔ لذيذه كبی كه دنياده ملائم طبع اولا الخالص
يوم القيمة داخی يوم قيامتده تبعهٔ غذابدن وكدر جزا وعقوبتدن
صافی اولا يعنی بحسب الشرع الشريف حلال اولا ويعطى ذلك الاسم الرحمن
فهو عطاء رحماني ومذكور اولان طيبات رزاقی اسم رحمن ويرر اسم آخرك مقتضاسی
اولمز رحمانه منسوب ومخصوصدر وأما رحمة ممتزجة ياخود بر رحمت اولا كه
نقمت ايله مخلوط اولا مثلا ظاهرا رحمت باطنا نقمت اولا طبعه ملايم اولو
قلبی لقاء اللهدن مبعد اولان اشيا كبی كه جميع مشتهيات نفس بويله در
ياخود عكسی اولا كه جميع عبادات نفسك مكروهاتيدر كشرب الدواء الكريه الذي
يعقب شربه الراحة نته كه دواء كريه ايچمك فی الحال ملايم طبع دكلدر لكن مآلده
تعقيب راحت ايدر پس بو عطاء ممتزج اسماء ممتزجه نك حكمی اولور الاسم الحكم
حكمی اولوب خاصته اكا نسبت اولنمز فان العطاء الالهی لا يمكن اطلاق
عطائه منه سبحانه من غير ان يكون على يدي سادن عطايای الهيه مقتضيات اسما در ديدكی
من سدنة الاسماء
قولك تعليليدر يعنی عطاء الهينك حقدن اطلاقی ممكن اولمز خدام
اسمادن بر خادم الندن اولمسه سادن خادم معناسنه در جمعی سدنه در
صيغهٔ مكسر در ناصر نصار ونصره كبی يعنی منح وعطايا حضرت حقدن
من حيث الذات فايض اولمز بلكه من حيث الاسماء والصفات فايض
اولان رحمت وجود وحيوة بعده ساير صفات در فتارة يعطي الله سبحانه

العبد

العبد على يدي الرحمن فيخلص العطاء من الشوب الذي لا يلايم الطبع
في الوقت پس كاه اولور كه الله تعالى عبده يدی رحماندن عطا
وعطا اول حالده طبعه غير ملايم نسنه خلطندن خالص اولور او لا ينيل الغرض
ياخود مآلا غير ملايم شئوندن خالص اولور كه غرض مقصوده موصل
اولمز وما اشبه ذلك داخی بو ايكيسنه بكزر موجبات كدردن خالص اولور
پس عطاء رحمانی يه لايق بو اولور كه طبعه ناموافق اولان كدورات حاليه
ومآليه دن خالص اولا وتارة يعطي الله على يدي الواسع فيعم وكاه اولور كه
عبده اسم واسع الندن ويرر كه ملائمه ومكروهه عام اولور يا جميع
خلائقه ياخود معطی له نك ظاهرينه وباطننه شامل اولور او على يدي الحكيم
فينظر في الاصلح في الوقت ياخود اسم حكيم يدندن عطا ايدر كه احيان عطادن
اصلحنه ناظر اولور كه مقتضای حكمت اشيايی مواضعنده وضع ايتمكدر
او على يدي الواهب فيعطي لينعم ياخود اسم واهب الندن ويرر كه
عطايايی مجرد منعم اولمغ ايچون يعنی انعام وجود صفتنی اظهار ايچون ايدر
ولا يكون مع الواهب تكليف المعطى له بعوض من شكر او عمل داخی واهب
ايچون معطی له يه بر تكليف عوض مقصود اولمز مثلا مقابلهده شكر
باللسان يا عمل بالجنان كبی پس شكر منعمك منعم عليه وجوبی مجرد اظهار
عبوديت ايچون اولور يوخسه واهب ايچون اولمز او على يدي الجبار فينظر
في الموطن ياخود جبار اسمنك الندن ويرر كه اول جبار معطی له نك
موطننه ومقام استعدادنه واستحقاقنه نظر ايدر وبر عطا لايق ايدر كه

کسرینی جبر ایدره وآفتی اصلاح قیلور او علی ید الغفار فیظهر المحل وما علیه یاخود دیدیا
اسم غفاردن ویریلوره واسم غفار محل معطی لهیه واحوالنه نظر ایدر فان
کان علی حال یستحق بها العقوبة اگر اول محل معطی له یعنی عطا اولنن عبد بر حال
اوزرینه ثابت ایسه که اول حال سببی ایله مستحق عقوبت اوله فیستره عنها
پس حق تعالی اسم غفار سببی ایله اول عبدی عقوبتدن ستر ایدر او علی حال
لا یستحق العقوبة فیستره الله سبحانه عن حال یستحق العقوبة
یاخود عبد معطی له بر حال اوزره اوله که اول حال سببی ایله مستحق عقوبت اولمیه
پس حق تعالی آنی استحقاق عقوبته سبب اولاجق حالدن ستر ایدر
فیسمی معصوما ومعتنی به ومحفوظا پس عبد معصوم تسمیه اولنور ومعتنی به تسمیه اولنور
یعنی عنایت اولنمش وحفظ اولنمش دیو نام ویریلور وغیر ذلک مما یشاکل من النوع
یعنی بو قیاس اوزرینه ثابتدره بو نوعه مشابه اولن سایر عطایا اسمائیه
واحی والمعطی هو الله تعالی من حیث ما هو خازن لما عنده فی خزائنه یعنی
صورمذکوره نک جمیعنده معطی اسم الله درکه احدیت جمع جمیع اسمادر
خزاین علمیه سنده ثابت اولن حقایقی لوازمی ایله خازن وجامع اولدیغی
حیثیتدن فما یخرجه الا بقدر معلوم پس خزاین علمیه سنده ثابت
اولانی قوتدن فعله وغیبدن شهادته قدر معلوم ایله اخراج ایدر
شروط واوقات وازمان واستعدادات اعیان مقتضاسنجه علی یدی اسم
خاص منزلک الامر اول امر مخزونه خاص اولن اسمک قابلیتی وفاعلیتی حسبی اوزره
فاعطی کل شیء خلقه پس هر شیئه اقتضاسی اوزره مخلوقیتنی وعدمدن وجودی

خروجنی وقت معینده اعطا ایتدی علی یدی اسم العدل واخوانه اسم
عدلک یدینی مقتضاسنجه وسایر اخواتنک کذلک مقسط وحکیم کبی
مثلا قابلیتلری وفاعلیتلری مقتضاسی اوزرنه محصل جمیع اشیانک عینلری
نک مقتضای استعدادلری نه وجه ایله مخلوقیته ایسه آنی ویردی پس سؤال
اولنمزکه بو شخص نیچون فقیر اولدی اول بریسی غنی اولدی و بو نیچون عاصی
اول مطیع اولدی و بو نیچون عالم اول جاهل اولدی وکذلک
دینلمزکه بو نیچون انسان اول کلب وحیوان اولدی زیرا اسم عدلک
ومقسطک مقتضاسی بودرکه هر عین ثابته استعداد ازلیسی اوزره استدعا کن
دیره فلله الحجة البالغة ولو شاء لهدیکم اجمعین معلوم اولاکه بو فقیر
دلشکسته بو مقامک شرح وبیانی صددنده ولبته ایکن ناگاه
جناب پادشاه جهان پناهدن خط همایون وارد اولوب بو تحفة
مضمونی بیان ایتدی که عالم مثالده ایکی مبارک اللرنده بر لعل رمانی
کرجثه ده مثال قبه دکون کبی بریق ولمعانی واراتصل دوران ایتدررلر
دو بیت لطیفی لسان شریفلرنده جریان ایتدررلر که شعر
انگشت من نموده چو مهر پیمبری ‌ در دست من جهان شده جام سکندری
١٤ بعده مثالدن خیاله وخیالدن شهادته کلوب واقع حالی بو بندهیه
ورقه ایله اعلام ودشیخ الشیوخ شعبان افندیه واقعه یی انهاد اعلام
اکمکرمان عالیشان اولدقده صورت حال غریزک مرآت ضمیر سعادت
سمیرنده مقابل قلنوب بویله تعبیر بویردیلرکه پادشاهک قلب شریفلری خزینه

تصرفلرینه داخل اولمش • من بعد نفسلرینه غالب مطلق اولمشلر • واقعا
یدی تصرفدر • ویدینک بریسی فاعلدر که وجوب طرفیدر • و بریسی قابلدر که
امکان طرفیدر • وجوبدن اولن فیضی امکان قبول ایدر • ولعلک جثه سی
قبه کبی اولمق قلب صنوبرینک شکلنه ولونی دخی لوننه عجب مشابه در بیتک
معناسی خود عینی ایله قلبک صفتیدر • که جام جهان نمادر • بو جمله دن ماعدا
بو واقعهٔ حسنه • حین ترجمهٔ فصوصده • واقع اولن عبارت یدیننه
موافق اولمسی نوادر اتفاقیاتدندر • و کرامت عالیه لریدندر اول سبب ایله
تبرکا بو محله کتابت اولندی وأسماء الله تعالى وان كانت لا متناهية
لانها تعلم بما يكون عنها دخی اسماء الله اگرچه متناهی دکل ایسه زیرا کندودن
صادر اولن آثار و افعالیله معلوم اولور • وما يكون عنها غير متناه حالا که
اوندن صدور ایدن آثار متناهیه دکلدر • پس اثر متناهی ومنتجی موثر
دخی متناهی اولمز وان كانت ترجع الى اصول متناهية هي امهات الاسماء
او حضرات الاسماء اگرچه مذکور اولن آثار و فروع • اصول متناهیه یه دخی عاید
اولوریه که اول اصول امهات اسما یا حضرات اسمادر • نته که مظاهری
دخی اصول متناهیه یه عاید اولور • که اجناس و انواعدر • مع هذا التحتنده
اولن اشخاص غیر متناهیه در وعلى الحقيقة فما ثم الا حقيقة واحدة تقبل
جميع هذه النسب والاضافات التي تكنى عنها بالاسماء الالهية
یعنی حقیقت اوزرینه ثابت اولن مقال صدق بودر که مظاهر موجوده
بو نسب و اضافاتی قبول ایدر حقیقت واحده دن غیری برشی یوقدر

ایله نسب

ایله نسب و اضافاتدر که آنلردن اسماء الهیه ایله کنایت اولنور حاصل
کثرت اسما و صفات وحدت ذاته ضرر ویرمز شعر

اگرچه چوقدر اسما و مظاهر • ینه بردر اولن بونلرده ظاهر •
بری بیک کره صاییسک بردر • او بردر صاینک هب اول آخر •

والحقيقة تعطى ان تكون لكل اسم يظهر الى ما لا يتناهى حقيقة
تتميز بها عن اسم آخر داول حقیقت واحده که حقیقت حقدر • اول الى
غیر النهایه ذاهب اولن هر اسم ظاهره بر حقیقت معقوله متمیزه عن الذات
اعطا ایدر • که اسم مزبور اول حقیقت معقوله سببی ایله ذاتده کندو
ایله مشارک اولن اسم آخردن متمیز اولور • یعنی هر برینه بر تعین خاص ویرر که
اول تعین ایله شرکتدن خلاص بولور وتلك الحقيقة التي بها يتميز هي
الاسم عينه لا ما يقع فيه الاشتراك وشول حقیقت معقوله که آنک سببی ایله بر اسم
اسم آخردن متمیز اولور • اول حقیقت اول اسم ممتازک عینیدر یوخسه موقع
اشتراک اولن حقیقت مشترکه که ذات مطلقه در عینی دکلدر • معلوم اولاکه
اول حقیقت معقوله دیدکمز خصوصیت و تعین معناسیدر • که جنسه نسبت منوع
اولور • و نوعه نسبت متشخص اولور • پس مزبور تعین و خصوصیت اول اسم
معینک عینیدر یوخسه ذات مطلقه نک عینی دکلدر • اما عند نظر التحقیق
بحسب المرتبة المعينة عینی دکلدر دیمکدر یوخسه مرتبهٔ اطلاقده حضرت
مطلقه ده کیر و عینی در • لمؤلفه بلبلیست کثرت وحدت حق را مکن انکار
توحد فى الحقيقة وآن تعدد فى الظهور انکار • مثلا حقیقت مطلقه حیوان بقر و فرس

وانسان میاننده مشترکدر و بو جمله ایله حقیقت انسانه حیوان اطلاق
اولنمز بلکه ناطق دینلور که ماهیت انسانیه حقیقت حیواندن اول تعیّن
نطقیه ایله ممتاز اولور سائر اسما و خصوصیات ممیزه بوکا قیاس اولنه
كما ان الاعطيات يتميز كل اعطية عن غيرها بشخصيتها
اعطیات ضم همزه ایله و تشدید یا ایله اعطیه نک جمعیدر امنیه کبی یعنی
نته که اعطیاتدن هر بر عطیه غیریسندن متمیز اولور وان كانت عن اصل واحد
اگرچه جمله سی بر اصلدن متفرع ایسه اول اصل ذات الهیه در منبع خیرات و مفیض
کمالاتدر فمعلوم ان هذه ما هي هذه پس معلومدر که مشار الیه اولن
اعطیه اعطیهٔ اخری نک غیریدر وسبب ذلك تميز الاسماء و بو اعطیاتک
اختلاف و مغایرتنه سبب اسمانک تمیز و اختلافیدر که اول و بو اسما
اعطیات مزبوره نک علل و اسبابیدر و اختلاف علل و اسباب
تمایز معلولات و تغایر مسببات اقتضا ایدر فما في الحضرة الالهية لاتساعها
شيء يتكرر اصلا پس حضرت الهیه متسعه اولوب بر حد معینه انحصاری اولمید
اندن بر شیء متکرر بو قدر اصلا اگر عطایا اگر علل عطایا اولن اسما هرگز
قابل تکرر دکلدر هذا هو الحق الذي يعول عليه یعنی مذکور اولن
اتساع و عدم تکرر کلام حقدر و معتمد و معول علیه اولمغه الیقدر
اول اجلدندر که حق تعالی ایکی دفعه بر صورتدن تجلی ایتمز و مذهب تناسخ
ابرانه طریق قالمز زیرا کلام صدق و سدیدر بل هم في لبس من خلق جديد
حکمنجه جملهٔ خلایق تجدد تجلیات و تعدد صور و قابلیات ایله متصل لبس جدیدده در

ظاهر و بدیدار اولمقده در و هذا العلم كان علم شيث عليه السلام پس
بو علم هبه و هبات شیث علیه السلامه مخصوص علم اولدی وروحه الممد
لكل من يتكلم في مثل هذا من الارواح داخی ارواح کاملیندن
اعطیات مزبوره ده تکلم و بحث ایدنلره ممد و فائض اولن روح شیث علیه السلامدر
ما عدا روح الخاتم فانه لا يأتيه المادة الا من الله سبحانه لا من روح
من الارواح لفظ ما عدا ارواح کاملیندن استثنادر یعنی روح شیث
علیه السلامک توسط فیض و امدادی روح خاتمدن غیریسنه در زیرا
روح خاتمه بو علمک ماده سی بالذات حقدن فیض اولور ارواح غیردن
اولمز بل من روحه يكون المادة لجميع الارواح بلکه جمیع ارواحک ماده سی روح
روح خاتم رسلدن اولور وان كان الخاتم لا يعقل ذلك من نفسه في
زمان تركيب جسده العنصري اگرچه خاتم رسل اول نفسندن اولن فیض و
امدادی جسد عنصریسنک ترکیبی زماننده تعقل ایتمز فهو من حيث حقيقته
ورتبته عالم بذلك كله بعينه من حيث ما هو جاهل به من حيث تركيبه
العنصري پس اول خاتم رسل حقیقت روحانیه سی حیثیتی و رتبهٔ کمالیه سی
حیثی ایله ذلك الامدادک کلیسنه بعینه یعنی عینی ایله عالمدر یعنی ترکیب
عنصریسی حیثیتی ایله ذلك الامداده جاهل اولدوغی حیثیتدن عینی ایله
عالمدر پس بو مقامده جمع بین الضدین اولوب حقیقت واحده
هم عالم هم جاهل اولور حاصل کلام حقیقت مطلقه و رتبهٔ کمالیه مطلقه اولور
احاطیه نسبت علم و جهلی جامعدر زیرا ایکیسنک داخی معروضی حقیقت

که احد متقابلیندن بریسی ایله تقیید قبول اتمز. زیرا علم جهت تجرد و حقانیتدن
دن اولور. و جهل جهت ترکیب عنصریدن اولور. و تعدد جهتیندن عوض
واحدده تعدد لازم کلمز. فهو العالم الجاهل فیقبل الاتصاف بالاضداد. پس
اول خاتم حقیقت مطلقه سی و رتبهٔ کمالیه سی جهتی ایله هم عالم هم جاهل
اولور. و اضداد ایله اتصافی قبول ایدر. نته که حقیقت مطلقهٔ عددیه ده
زوجیت و فردیت و رتبه سنده منافات اولمز. و حقیقت لونیه ده سواد ایله
بیاضک تنافیسی بولنمز. نته که وجود مطلقده حقیت و خلقیت یری برن
نفی اتمدوکی کبی کما یقبل الاصل الاتصاف بذلک نته که اتصاف بالاضدادی اصل
که هویت مطلقه در. واحدیت و واحدیت جمعیتدر. اول داخی قبول ایدر
کالجلیل والجمیل مثلا صفات حقیقیه دن جلال و جمال صفتلری
ضدین ایکن اصلک مرتبهٔ واحدیتنده جمع اولورلر. والظاهر والباطن
والاول والآخر داخی صفات اضافیه دن بو مذکورلر کبی. و حضرت الهیه یی
خاتم رسل اصل قلدیغی بودرکه خاتم مزبور صورت الهیه اوزره مخلوقدر
پس اصل قابل اضداد اولدیغی کبی فرع دخی قابل اضداد اولور. قچن اصل ایله
تحقق اتسه که مقام لی مع الله در. فتوحاتدن منقولدرکه ابو سعید خراز
دیدیلرکه حقی ایله بلدک دیدی که جمع اضداد ایله بیلدم بعده بو آیتی قرائت
ایتدی که هو الاول والآخر والظاهر والباطن. و هو بکل شیء علیم
و هو عینه و لیس غیره یعنی اول خاتم رسل عین اصلدر بحسب الحقیقه غیر دکلدر
زیرا وجود مقید عین وجود مطلقدر. قید تعین ایله مقید اولدیغی حالده

تعین خود مقیدک سائر تعیناتی قبولدن قصوریدر. و جمیع صفات ایله
اتصافدن ضیقیدر. و طالعیدر. پس قچن نظر سالکدن سبب سلوک ایله
و مجاهده ایله قید تعین مرتفع اولسه مطلق متصف اولدیغی اوصاف
و احکام ایله جمیعاً متصف اولور فیعلم ولا یعلم و یدری ولا یدری
و یشهد ولا یشهد پس خاتم داخی اصل کبی جامع ضدین اولوب من وجه عالم من
وجه جاهل اولور. و من وجه مدرک من وجه غیر مدرک من وجه مشاهد
من وجه غیر مشاهد اولور. نته که مرتبهٔ الهیه ده اصل داخی عالم و صور جاهلیه ده
ظهوری جهتی ایله جاهل اولور. و بهذا العلم سمی شیث یعنی بو علم منح و هبات
سببی ایله شیث تسمیه اولندی لان معناه هبة الله زیرا شیثک معناسی
لغت عبرانیه ده عطاء الله و هبة الله دیمکدر. فبیده مفتاح العطایا
پس عطایای وهبیه نک جمیعاً مفتاحی شیثک قبضهٔ تصرفنده در مظهر اسم
وهابدر علی اختلاف اصنافها و نسبها یعنی اول عطانک بحسب الاصناف
اختلافی و اعیان ثابته یه نسبت ایله حاصل اولن خصوصیات متعینه سی
حسبی اوزره. فان الله سبحانه وهب لآدم اول ما وهبه زیرا حق تعالی بونی
حضرت آدمه اول هبه ایله هبه ایلدی نته که قصدها یلده لسان حال ایله
سؤال اتدکده عطا اولندی و ما وهبه الا منه لان الولد سر ابیه یعنی
بغشلمدی الا کیرو آدمدن بغشلدی. زیرا آدم آنی مشتملدر. زیرا
ولد وجود ابده مستوردر. و بالقوه موجوددر فمنه خرج و الیه عاد
یعنی آدمدن صورت نطفه ایله خروج اتدی و رحمه القا اولندی و کیرو انسانه

عورت ایتدی یعنی حد وحقیقت انسانده داخل اولدی • دآود قیصری

ایدر • بو مذکورده اشارت حاصلدر که آدم دخی سر مستور فی الحق در •

زیرا حقدن ظهور ایدر • وحقه عود ایدر • بو اجلدندر که کاشف الأسرار الالهیه

خاتم الولایة الکلیه یعنی عیسی علی نبینا و علیه الصلوة والسلام انی ذاهب

الی أبی وأبیکم السماوی دیو ب حقه اسم اب لطلاق ایتدی • فقیر الجلیل

بو حناده کوردکم عبارت شریفه بو در صعود سمایه قریب واقع اولمش

بیوردیلر • که من رآنی فقد رأی الأب فکیف تقول أنت أرنا الأب

أما تؤمن انی انا فی أبی • وأبی فیّ و هذه الأقوال التی أقولها لکم لست

أقولها من ذاتی وحدی بل الأب الحال فیّ هو الذی یفعل الأفعال •

آمنوا بی انی انا فی أبی وأبی فیّ معناسی ظاهردر فما أتاه غریب لمن عقل عن الله

یعنی هرگز برشیء غریب و خارجی کلمز بلکه عیننیدن کلور شول کسه که حقایقی

الله دن بلدی وکل عطاء فی الکون علی هذا المجری دخی هر عطا که کونده واقع

اولدی بو مجرایه جاریدر • وهر معطی له حقدن کلور • خارجدن کلمز • زیرا ما دام

هر شینک عین ثابتی ذلک العطایی اقتضا اتمز • اول عطا کلمز • فما فی أحد

من الله شیء پس اهدی بو لی فهم جیدایله اکله که معطی لهلردن هیچ برفرده

الله معطیدن برشیء یوقدر • بلکه حق تعالی هر معطی لهنک عین ثابتنده مضمر

ومستور اولان احکامی اوقاتنده اظهار ایدر • فقهانک قیاس مظهر حکم در •

مثبت دکلدر • دیدکلری واشاعرهنک حکم قدیمدر • دیدکلری بوکا قریبدر

ولا فی أحد من سوی نفسه شیء ودخی بر فردده نفسندن غیری برشیء یوقدر

بلکه

بلکه نفسنده بر ظاهر اولان بعقد ما نفسنده مستور اولندر • اما اول مستور

اولان سابقا وجود شم اتممشدر • معدومدر • ومسبوق بالعدم در

پس حق تعالی مجرد فیض وجود ایدر فیض ذات اتمز • نهم اولنه ودوق

ایدیله وان تنوعت علیه الصور یعنی ذلک الشیء اوزرینه صور داخی

متنوع اولورسه اول شینک استعدادات متنوعهسی سببیله زیرا اول

صورت بالقوه بیه اول شیده ثابتهدر • واول شیء اول صورتنک ظهورنه

مستعددر هرچند که شرائط ظهور وجوده کلدی اول صورت ظهور بولور

بولور • ومعلوم اولسون کلام مذکور فیض مقدس معناسنه متعلقدر فیض اقدسه

علاقهسی یوقدر پس کلام سابقه مناقض اولمز • که الأمر کله منه ابتداؤه

وانتهاؤه در یعنی امرک کلیسی حقدندر • مبتداسی ومنتهاسی حقدر منه المبدأ

والیه المعاد محصل اعیان ماهیات ثابتات فیض اقدسه متعلقدر • اول

ایجاد وتکوین یوقدر وما کل أحد من أهل الله یعرف هذا الحکم داخی

اهل الله دن بو حکمی یعنی اعیانه خارجدن برشیء ویرلمیوب هر حکم عینک

بحسب الاستعداد نفسندن ظاهر اولدیغن وهبه عطایا کونیه

بو مجرایه جاری اولدوغن هر احد بلمز • بلکه آحاد معینه وافراد منفرده

بیلور فاذا رأیت من یعرف ذلک فاعتمد علیه پس قچن سن بو

حکمی بیلنه راست کلسک اول سر وجمن معرفتنک صوکبی یا آنیه دوش

ودامن پاکینه یاپش که قولنده درستت ومعتمد علیه در فذلک عین صفاء

خلاصة خاصة الخاصة من عموم أهل الله تعالی پس بو حکمه عارف اولن

عموم اهل الله دن خاصة الخاصه نك خلاصه سنك صفوتیدر. معلوم اولا كه
عموم اهل مؤمنون موحدوندر خاصه سی سالكون سائرون الى الله در
خاصة الخاصه قرب نوافل ایله متحقق اولنلردر بونلارك خلاصه سی
قرب فرایض ایله متحقق اولنلردر صفوة خلاصه كه بونلارك صفوتیدر كزیده سیدر
صاحب مقام قاب قوسین در. وعین صفا بونلرك مختاریدر كه صاحب مقام
او ادنی در كه نبی علیه السلامك و ورثه سینك منصبیدر فان صاحب الكشف
یشاهد صورة تلقی الیه ما لم تكن عنده من المعارف وتمنحه ما لم یكن قبل
ذلك فی یده فتلك الصورة عینه لا غیره فمن شجرة نفسه جنی ثمرة غرسه
بو كلام مقام سابقده مذكور اولان مقالك نتیجه سی و فرعیدر. یعنی دیمكدر كه
پس هر صاحب الكشف كه عالم خیالده یا عالم مثالده بر صورت مشاهده
ایدر كه اول صورت انك نفسنده ثابت اولمین معارفی القا و اول حالدن
مقدم انده موجود اولمین اعطیه لری اعطا ایدر. داخی پس اول صورة
مرئیه رائینك عینی اولور غیری اولمز. پس اول القا اولنان معارف
و اعطا اولنان عطایا اول مكاشفك شجرهٔ نفسندن حاصل اولمشدر
و ثمرهٔ غرسندن دوشورلمشدر. اگر حضرت شیخك بو كلام مستفاضنه بونكله
اعتراض متوجه اولوربه كه اكثریا اهل الله انبیاء ماضیه و اولیاء سالفه
ارواح شریفه سین وقائع و منامات ده مشاهده ایدر. و صور حسنه دن
اول مكاشفه علوم و معارف القا ایدرلر كه هرگز اول معارف اكا سبق
ایتمش ایدی صدر كتابده واقع اولان مبشره و مضمونندہ اولان رؤیة

رسول الله دن فیض معارف و حكم بو قبیلدن دكلمیدر. دینلورسه جواب دیرلوز
كه شیخ كلامنده اول صورت مكاشف مزبورك عینی دردیمكدن مراد عینیدن
حاصل اولمشدر دیمكدر یعنی غیب نفسنده مستجن اولان معارفدر. كه تجلب الاستعدادات
الجزئیة شرائطینك اجتماعی حسبیله شیئا فشیئا ظاهر اولور. پس اول مبشره
و صورت خاتم ولایت جملهٔ اسباب و شرائطنه ندر كالصورة الظاهرة
منه فی مقابلة الجسم الصقیل لیس غیره مثلا اول صاحب الكشف دن
جسم مصیقل اوزرینه منعكس اولوب ظاهر اولان صورت كبی. اول جسم مصیقله
مقابل اولدغی كبی. اول صورت اول مكاشفك غیری اولمق احتمالی دكلدر
الا ان المحل والحضرة التی رأی فیها صورة نفسه تلقی الیه تتقلب من
وجه الحقیقة تلك الحضرة معلوم اولا كه بعضی نسخه ده كه جندی و قاشانی نسخه سیدر عبارة
اولحضره واقع اولمشدر ظاهرا واو عاطفه معناسنه در. اولا بعده
قاشانی و جندی. كلامنده ضمنا و جامی شرحنده صریحا جزء ان تتقلب جمله سیدر
باب انفعالدن ضبط اولنمشدر. بعده جامی لفظ تلقی یی مضارع مجهول ضبط
ایدوب و ضبط مزبوری نسخهٔ مصنفه نسبت ایتمشدر. اما داود قیصری شرحنده
صریحا جزء ان یلقی واقع اولوب و افعالدن مضارع معلوم ضبط اولنوب
ضمیر مستتر اسم ان یه یا معطوفنه عاید قلنمشدر. و تتقلب لفظی اوزرینه
تقلب تفعلدن مصدر ضبط اولنوب و حرف با مع معناسنه و الحقیقة عبارتنده
لام تعلیل ایچون قلنوب یعنی تلك المحل یا حضرت تقلب اقتضا
ایتدوكیچون ... دیو شرح اولنمشدر. اما انقلاب لفظی اوزرینه

شرح ایدنلر صبغهٔ محل ایله یا صبغهٔ حضرت ایله انصباغ ایله تعبیر اتمشلر.
و نسخهٔ منلا جامی ده من وجه عبارتی حذف اولنمش. و حذف مزبور نسخهٔ
مصنفه نسبت قلنمش حاصل معناسی توجیه اول ده دیمکدر که اگرچه مظهر مقابل ده
ظاهر اولن صورت شخص مقابلک یعنی مکاشفک عینی در. لکن اول محلده
ظاهر اولن صورت صبغهٔ محل و حضرت ایله منقلب و منصبغ اولور تلک
الحضرتک اقتضا ایتدکی اوزره. یعنی اصل صورت کرچه عینیدر. نهایت صبغهٔ
مظهر ایله منصبغ اولوب من وجه متغیر اولمش در. و حاصل معناسی توجیه
ثانی نظر مقابلی ده ظاهر اولن مکاشفک بالحقیقه عینی در. لکن اول محل یا اول
حضرت اول صورتی مکاشف رائیه تقلب من وجه ایله القا ایدر تلک الحضرة
اقتضا ایتدکی اوزره. فقیر ایدرین توجیهین مزبورینک اکیسنده
داخی بحسب العربیة نوع نقیصه فهم اولنور. پس جانب اولی ترجیح ترجح صاحب
الرأیه محتاجدر. اما توجیه منلا جامی ده که ینقلب خبر انّ در. بین الاسم
والخبر رابط اولن ضمیر اسم انّ یه راجع دکلدر. بلکه صورته راجعدر
کلام منلادن مصرحدر. اما توجیه شیخ قیصری ده قدس سره یلقی باب افعالدن
مضارع معلومدر. و ضمیر مستتری اسم انّ یه راجعدر. معنی اول محل
یاخود حضرت صورتی مکاشفه القا ایدر دیمکدر. پس مفعولی یلقی نک محذوفدر
یا بجا حذف مفعولک شیوعی و ترک ضمیرک بذرتی شرح قیصری ده اولدیغی کوستر
والله اعلم. قاشانی ده و جندی ده ینقلب مقامنده ینصبغ بصبغة المحل واقع
اولمغین مشترک انفعالدن مختص انفعالنه انتقال اتمشلر کبی عبارت

مزبوره

مزبوره خود ینقلب داخی اولسه تفسیر مزبوری منافی اولمز. بعده ابتداء
کلامده مذکور اولن لفظ یلقی صیغهٔ معلوم سوق اولنمغی بحسب اللفظ
بوراده مزبور اولن لفظ یلقی نک معلومیتنه قرینهٔ بعیده اولسه بعید دکلدر والله اعلم
كما يظهر الشيء الكبير في المرآة الصغيرة صغيرا نته که شیء کبیر مرآت صغیره ده صغیر کورینور
و مرآت صغیره که حقیقتی صورت کبیرک صورة صغیره تقلبنی اقتضا ایدر
داخی حال بویله در صورت محلک لونی ایله منصبغ و متلون اولور. شعر
آفتابی در هزاران آبگینه تافته . پس برنگ هریکی تابی عیان انداخته
جمله یک نور است لیکن رنگهای مختلف . اختلافی در میان این و آن انداخته
والمستطيلة مستطيلا داخی مرآت طویل الشکل ده صورت
مستطیل کورینور سیف مجلاده کورینن صورت کبی. والمتحركة متحركا داخی
مرآت متحرکه ده صورة ساکنه متحرک کورینور ماء متموج ده کورینن صورت کبی
وقد تعطيه انتكاس صورته من حضرة خاصة وکاه اولور که
مرآت صور خارجیه نی بر محل مخصوصدن اولسه باشی آشغه کوستر مثلا
قچن مرآت فوق رأسنده اولسه یاخود تحت قدمنده اولسه. وقد تعطيه
عين ما يظهر منها وآز اولور که مرآت ده ظاهر اولنک عینین کوستر فيقابل اليمين
منها اليمين من الرائي پس اول منعکس اولن صورتک عینی رائینک یمیننه موافق
اولور یعنی صورتک عکسی ایله اصلی وضعده بری برینه موافق اولورلر
و بو وضع اول حالده ثابت اولور که مرآئی متعدده ده بوله. زیرا رائی دن
مقابلنه منعکس اولن صورت کنده و مقابلنه منعکس اولسه اصل صورتک صنعتنک و

عینی حاصل اولور وقد یقابل الیمین الیسار وهو الغالب فی المرآة
بمنزلة العادة فی العموم آز اولور که یمین یساره مقابل اولور نته که مرآتده
غالب حال مجرای عادت اوزره عموما بویله در که رائی آینه ده کوردکی
صورتی کندویه مستقبل کورر ومواجه مشاهده ایدر وبخرق العادة
یقابل الیمین الیمین ویظهر الانعکاس وکاهی وضع مزبور خلاف عادت
اوزره جاری اولوب یمین یمینه مقابل اولور ومرآتک وضعی خرق عادت
اوزره جریان ایدوب فوق رأسده یا تحت قدمده واقع اولیه
وهذا کله من اعطیات حقیقة الحضرة المتجلی فیها التی انزلناها منزلة
المرآی یعنی شول مذکور اولن تنوعات اختلافات صورکه صاحب الکشفه
فایض اولور جمیعسی حضرة متجلی فیهانک حقیقتنک عطایاسیدر ایله حضرة که بز
آنی مرآت ایله تمثیل ایتمشیدک پس نته که مرآتده ظاهر اولن نقش وصور
مرآته تبعیت ایله منقلب اولور ایدی کذلک صاحب تجلانک دخی صوری
حضرات حسبی ایله صاحب الکشفه منقلب کورینور فمن عرف استعداده عرف قبوله
پس هر صاحب الکشف که اعطیات مزبوره یه استعدادن مفصلا بیله
قبل القبول اول عطایایی قبولن داخی بیلور زیرا علت شیئیه علم بالعلة
معلوله علمی ایجاب ایدر وما کل من عرف قبوله یعرف استعداده
الا بعد القبول اما هر قبولن بیلن استعدادن سابق علی القبول بیلمز الا مکر
بعد القبول بیله زیرا قبولی بیلمک علم بالاستعداد ایله مسبوق اولمق
لازم دکلدر وان کان یعرفه مجملا اکرچه عارف قبول استعدادی

قبوله

قبولی قبل القبول اجمالا بیلور ایسه داخی اما تفصیلا بیلمز پس تفصیلن
بعد القبول بیلور الا ان بعض اهل النظر من اصحاب العقول الضعیفة
استثنا یعنی فه مجملا جمله سندن منقطعدر یعنی الا تحقیقا اهل نظرک
بعضی که عقول ضعیفه صاحبلریدر یعنی حقایقه تمکنلری اولدقلری اوزره
بلکه عقللرنده استعداد وقوت یوقدر یرون ان الله سبحانه لما ثبت
عندهم انه فعال لما یشاء جوزوا علی الله سبحانه ما یناقض الحکمة
اول اصحاب نظر بویله رأی ایدرلر که حق تعالی وقتا که مشیتی تعلق ایتدکنه
فعلی تعلق ایتمک ثابت اولدی ایسه جایز کورهلر حق تعالی یه مناقض حکمت
اولن اشیانک فعلنی وما هو الامر علیه فی نفسه داخی نفس
الامرده علم اللهنک اوزرنه ثابت ایسه اکا مناقض اولنک فعلنی
جایز کورهلر مثلا علم اللهده واستعداد قدیمده مستحق عذاب
اولنی تنعیم ومستحق تعذیب اولنه رحمت ونعیم کبی پس حق تعالی اکرچه
فعال لما یشادر لکن تعلق مشیتی حکمتی حسبی اوزره در حکمت ایسه
اشیایی بحسب الاستعداد فعله کتورمکدر پس موضع انتقامده ترحم
اتمز وموضع رحمده انتقام قلمز اما اخبارده واقعدر که حق تعالی رحیم
بالفضل ومنتقم بالعدل اولوب وآخرتده رسول صلی الله علیه وسلم
شفیع امت اولمقدر بو جمله استعداد خفی یه راجعدر که عین عبدده
مضمردر اللهدن غیری کمسه بیلمز حاصل کلام مشیت فیض اقدسه متعلقدر منقطعا
الم تر الی ربک کیف مد الظل ای الوجود الخارجی ولو شاء لجعله ساکنا ای

متناهیًا کبی بعده ارادت فیض مقدسه متعلق در انما امره اذا اراد
شیئًا ان یقول له کن فیکون کبی پس مشیت افاضهٔ اعیان ثابته قیلور
وارادت ایجاد ممکنات ایدر ولهذا عدل بعض النظار الی نفی
الامکان واثبات الواجب بالذات وبالغیر یعنی بو بعضی نظارک ضعف نظرندن
اوتورو در که بعضی نظار رحی نفی امکانه واثبات واجب بالذات وواجب
بالغیره عدول ایتدیلر زیرا کوردیلر که اول رأی ضعیفک منشأی اول مناقض
حکمت اولن شیئک امکان عقلیسیدر پس فساد رأی کندولره ظاهر اولیجق
ابتداء منشأ رأیی نفی ایتدیلر که امکان عقلیدر والمحقق یثبت الامکان
ویعرف حضرته و بو طائفه نک محققی امکان اثبات ایدوب وداخی حضرة
امکان نه در ومرتبه سی نه در بیلور داخی امکان اشیایه قنغی حضرتده
عارض اولور که اول حضرت علمیه در بیلور والممکن ما هو الممکن داخی
ممکن بحسب الحقیقه نه در بیلور ومن این هو ممکن داخی قنغی نسبهٔ الهیه دن
بو کا صفهٔ امکانیه ناشی اولدوغن بیلور وهو بعینه واجب بالغیر یعنی اول
ممکن بعینه واجب بالغیر در یعنی غیر سببی ایله واجب اولمشدر که
اول غیر اسباب وشرایط وجود در اما امکانی حیثیتی مجرد نفسی حیثیتیله در
اسباب وشرایطدن قطع نظر ایله ومن این صح علیه اسم الغیر الذی
اقتضی الوجوب وداخی عارف اولدر که غیرک اوزرنه اطلاق اسم غیر نیجه صحیح اولدی
ایله غیر که ممکن اچون وجوب اقتضا ایتدی مع هذا وجود واحد ایکن
ولا یعلم هذا التفصیل الا العلماء بالله خاصة حال بوکه مراتب

وجودک بو تفصیلنی بیلمز الا علماء بالله اولنلر یعنی حقی بیلنلر ومراتبنه عالم
اولنلر بیلورلر انجق غیرلر بیلمز وعلی قدم شیث علیه السلام یکون آخر
مولود یولد فی النوع الانسانی وقتا که شیخ قدس سره العزیز بو فص شیثیه ده
مرتبهٔ مبدأیتنی بیان ایدوب وبیان مرتبهٔ ختم داخی بوکا لازم اولدی
زیرا حرکه دوریه بونی ایجاب ایدر که آخر منطبق اوله پس عالم که علی التحقیق
مسبوق بالعدم در آخری داخی عدم اولمق بحکم العقل لازم و عند
العاقل مسلم در زیرا بو دورات جزئیه نک جمیعنی شامل بر دورهٔ
کلیه وار در سایر دورات جزئیه منتهیه اولیجق اول دورهٔ کلیه داخی منتهیه اولور
پس نته که بو عالم آدم بنی ایله ابتدا اولندی کذلک ختمی داخی بر ونه مشابه
اولوب بر آدمه مماثل بنی ایله ختم اولنمق ایجاب ایدر که حضرت عیسی در
ان مثل عیسی عند الله کمثل آدم پس نته که شیث علیه السلام سلسلهٔ اولاد
آدمدن اول مولود اولوب تجلیات ذاتیه و عطایاء وهبیهٔ جامع ایدی
آخر مولود داخی نوع انسانیده شیثک قدمی یعنی قلبی وحقیقتی اوزره
حامل تجلیات اولسه کرکدر تا که دورهٔ کلیه نک آخری اولنه منطبق اولا
وهو حامل الاسرار داخی اول مولود آخر مولود اولدوکی یعنی شیثک جمیع تجلیات
اسرارنی حامل در وعلوم ومعارفنه شامل در ولی کامل اولیه کرکدر
ولیس بعده ولد فی هذا النوع فهو خاتم الاولاد داخی ولد مزبورک
ولادندن صکره نوع انسانده نه حمل وسقاط ایله دنه وهب و داد ایله
بر ولد ظاهر اولمیوب اول ولد خاتم ولایت اولدوغی کبی خاتم اولاد اولا

ویولد معه اخت له فتخرج قبله ویخرج بعدها داخی اول ولد ایله
بطن واحده ده بر قز قرنداشی داخی وجوده کله واختتام ابتدایه مشابه
اولا که شیث علیه السلام ده حال بو منوال اوزره ایدی زیرا
حضرت حوا علیها السلام بطن واحده دن بر ذکر و بر انثی تولید ایدر ایدی
پس اختی اول ولددن مقدم خروج ایدوب وکندوسی موخرا چیقر
زیرا اتمز سه آخر اولاد اولمز پس فهم اولنور که ولادت شیث علیه السلام
بونک عکسی اولا زیرا شیث اول مولوددر پس اول تقدیرجه اختندن مقدم
خروج اتمک کرکدر یکون راسه عند رجلیها ویکون مولده بالصین
ولغته لغة بلده داخی اول مولودک راسی قز قرنداشنک رجلینی یاننده اولا
داخی مولدی صین ده یعنی چین ده اولا صینک معربی چین در صین دن مراد
عجم در زیرا عربدن اولمایوب عجمی اولدغی عنقاء مغرب ده مصرحدر بعده
لغتی مولدی اولان بلدنک لغتی اولا فقیر ایدرین ولد مزبورک راسی
اختنک رجلینده اولدغنک سرینه شراحدن کمسنه تعرض اتمش اما کم ترک الاول
بالآخر حکمتنجه لایح اولور که وضع مزبور بدءک ختمه اتصالنه واولک آخره
التحاقنه اشارت اولا وحرکه دوریه کلیه ده نقطهٔ حلقهٔ وجودک
اولی آخرنه منتهی اولوب ورأس سلسله بوده وشهوده مربوط پای
غیب عدم ونابوده اولماسنی حکایت ایده ویسری بعد ولادته العقم
فی الرجال والنساء فیکثر النکاح من غیر ولادة ویدعوهم الی الله
فلا یجاب داخی ولد مزبورک ولادتندن صکره رجاله ونسایه عقم یعنی قسرلق

عارض

عارض اولوب ولادتسز نکاح چوغلسه کرکدر داخی زمانه سی خلقنی حقه
دعوت ایدوب اجابت اتمسه لر کرکدر فاذا قبضه الله وقبض مؤمنی
زمانه بقی من بقی مثل البهائم پس قچن الله تعالی اول ولد صاحب
ولایتی قبض ایدوب و زمانه سی مؤمنلرن دخی قبض ایتسه باقی قلنلر
صورة انسانده حیوانات عجم کبی اولوب اظهار کمالات انسانیه دن
بالکلیه غافل و متنفر واجرای کلمات بهیمیه وسبعیه ده مقتضای طبایع
محضه وخالصه اوزرینه بستر اولورلر لا یحلون حلالا ولا یحرمون حراما
یتصرفون بحکم الطبیعة شهوة مجردة عن العقل والشرع فعلیهم
یقوم الساعة یعنی اول قوم بحسب الشرع حلالی وحرامی حرام عد اتمیوب
بلکه جمیعنده طبیعتی حاکم قیلوب شهوتلرن عقلدن وشرعدن مجرد قیلورلر
پس انلرک اوزرینه قیامت قوپر وامر دنیا اخرته دونر زیرا قول
عقلا اوزره ارواح غیب لاهوتک ابدان شهادت ناسوتیه
تعلقندن غرض وغایه اظهار کمال ومعرفت الهیه اولدغی معنی بالکلیه
فوت اولورکیدر معلوم اولاکه صین اقصای بلاد در ودینلر
بو ولینک اقصای بلاد معموره دن ظاهر اولدغی دلالت ایدر
که دین محمدی کمالن بولا وکمالی زواله قریب اولا زیرا انتشار نور اسلام
شرقدن غربه منسوب مقصود تمام اولور مثلا جامی قدس سره شرحنده
شیخک مرادی بو مقامده خاتم اولاددن خاتم اولیا دیمکدر دیدر
زیرا خاتم ولایه مقیده شیخ زعمنجه کندوسیدر نته که خاتم ولایه مطلقه

حضرت عیسی در علیه السلام • و بو معنایی مواضع متعدده ده تصریح
اتمشدر • فقیر ایدریس دلی مزبورک خاتم ولایت اولمسنی بو محلدن فهم
اولندغی اوزره دلیل مزبور نفی اتمز • زیرا بدءده تنه که ابتدای حقیقی
معتبر اولدغی کبی ابتدای عرفی دخی معتبردر • پس ختمده داخی ختم حقیقی اولمق
لازم ختم عرفی واضافی نیچون معتبر اولمیه **فص حکمة سبوحیة فی کلمة نوحیة**
سبوح تسبیح معناسنه اسم مفعولدر • قدوس مقدس معناسنه اولدغی
کبی • وقتاکه نوح علیه السلامک امتی عبدهٔ اصنام • واهالی تشبیه اولدقلری ایچون
غالب حالی تنزیه حق اولدی ایسه که اعتنه علاج بالضددر • مصنف حکمتنی
سبوحیه ایله توصیف اتدی • بعده مرتبهٔ مبدأیت ومفیضیتدن صکره
که مرتبهٔ شیث علیه السلامدر • مرتبهٔ ارواح مجرده اولدی ایسه
که شانلری تسبیح حقدر • حکمة نفثیه حکمت سبوحیه ایله ارداف اتدی
ودیدی **اعلم ان التنزیه عند اهل الحقایق فی الجناب الالهی عین التحدید
والتقیید** تحقیق بیلسن بیلکه اهل حقایق یاننده که حقایق اموره عارفلردر
حق تعالی نقایصدن • وکمالات خلقیه دن تنزیه اتمک قیوددن مطلق بلکه قید
اطلاقدن بیله منزه اولان جناب الهیه یه نسبت عین تقیید ومحض
تحدیددر • زیرا حقی که بعضی اشیادن تنزیه اتمشدر • ما عداسی ایله تقیید
لازم کلور • **فالمنزه اما جاهل واما عالم لکنه صاحب سوء ادب** • پس حقی
تنزیه ایدیجی اولن کمسه ایکیدن خالی دکل یا جاهلدر • که منشأ تنزیهی شرعیده
وارد اولان بین التنزیه والتشبیه مرتبه سین بلمدوکیدر • یاخود عالمدر •

لکن

لکن رعایت ادب ده قاصردر والسنهٔ شرایعده تشبیهه دلالت ایدن اولی
نوع تأویل ایله تنزیهه ارجاع ایدر • **ولکن اذا اطلقاه وقالا به** یعنی
شارع خود صفات تشبیهیه ایله نفسنی توصیف اتمشدر
لکن اول جاهل وعالم سیئ الادب ایچون تنزیه مطلق قیلوب بعضی مراتب
تقیید اتمسلر وایکیسی داخی بو معنایه مطلقا قایل اولسه لر اما ایچون تنزیهی مراتب
الهیه یه تخصیص ایدوب وتشبیهی مراتب کونیه ده اثبات ایتسلر اعتقادلری
واقعه ونفس الامره موافقت ایدر • **فالقایل بالشرایع المؤمن اذا نزه الحق
سبحانه ووقف عند التنزیه ولم یر غیر ذلک** پس احکام شرایعه قایل اولوب
ماجاء من عند الله ه ایمان کتورن کمسنه ایچون حقی تنزیه اتسه • وعند التنزیه توقف
ایدوب تنزیهدن غیری مراتب کورمیوب تشبیهه دلالت ایدن نوعی تأویل
ایله تنزیهه رد ایتسه **فقد اساء الادب واکذب الحق تعالی والرسل
صلوات الله علیهم وهو لا یشعر ویتخیل انه فی الحاصل وهو فی الفائت**
پس تحقیق اول کمسنه اسائت ادب قیلوب حقی ورسولنی تکذیبی عقوبتنه سبب
اولدی • حال بو که ایتدوکی اسائت وقبحنی بیلمدوکی زاد فی الطنبور نغمة مثلنجه
امر زائد اولدی • وتخیل اتدی که بر عمل خیر حاصل ایده پیخبر که فوت خیر ایتدی
وهو کمن آمن ببعض وکفر ببعض واول کمسه بعضنه ایمان کتوروب واینانوب
بعضنه انکار ایدوب کافر اولن کبیدر • بعض اولدن مراد مقام تنزیه
بعض ثانیدن مراد مقام تشبیهدر **لا سیما وقد علم ان السنة الشرایع الالهیه
اذا نطقت فی الحق تعالی بما نطقت به انما جاءت به فی العموم علی المفهوم الاول** خصوصا
تحقیقا معلومدر که السنهٔ شرایع الهیه ایچون حقده نطقنی ناطق اولسه یعنی حق لسان

شریعتی ایله شرعی مکلفینه خطاب ایدوب احکامنی ناطق اوله البته کتوردکی
احکامی عوام خلایق فهومنه لایق ادا ایتمه اول احکام لفظ منطوقی بهک
مفهوم اولی اوزرینه ترتب ایدر و هر سامعک ذهننه فی الحال تبادر ایدوب
معنای ثانی تأمله محتاج اولمز اگر محتاج اولورسه مناسب عوام اولمایوب
کلام حقنده بلاغت بولنمز و علی الخصوص علی کل مفهوم یفهم من وجوه ذلک
اللفظ بای لسان کان وضع ذلک اللسان داخی اهل خصوصک یعنی عامی اولمین علمانک
حقنده ایراد احکام شرعیه ایتمه ذلک اللفظک وجوه متعددهسندن منفهم
اولان مفهومات متکثره اوزرینه ایراد ایدر اول لفظ قنغی لسان و قنغی لغت ایله
اولورسه اولسون اما ذلک اللسانک یعنی لغتک وضعی اوزرینه مفهم اولمق گرکدر
مثلا کلام عربی خالص اوله لغت عجم وضعی اوزرینه فهم اولنجق اوله ایتمز فی جمع
ذلک لفظی یفهم لفظه متعلقدر فقیر ایدرین بلکه هر شخصه نسبت حق تعالی معانی
متعدده اوزرینه تجلی ایدر نته که بیورر فسالت اودیة بقدرها فاحتمل السیل
زبدا رابیا و نته که حضرت امام جعفر صادق رضی الله عنه بیورر ان الله تعالی
تجلی لعباده فی کلامه ولکنهم لایعلمون یعنی حق تعالی صفتهٔ کلامنده عباده تجلی
ایتمشدر لکن عباد اول تجلیات صفاتیدن غافللردر و مراتب شناسی لغتده
غیر کاملردر فان للحق فی کل خلق ظهورا خاصا زیرا حق ایچون هر خلقنده
اول خالقک استعدادینه مناسب ظهور مخصوص واردر اول خلق گرک
عامی گرک عالم و کلام مزبور گرک عربی اولسون قرآن کبی گرک غیری اولسون
توریت کبی و هو الظاهر فی کل مفهوم داخی اول حقدر که هر مفهومنده ظاهر اولور

وفاهمه انکله تجلی ایدر و هو الباطن عن کل فهم داخی اول حقدر که جمیع فاهملرک
فهمندن باطن و مستوردر پس صفت ظهور شهادته نسبت ایله اولور صفت
بطون ارواحه و مثالیاته گوره بولنور الا عن فهم من قال ان العالم صورته
و هویته الا شول قائلک فهمنه گوره باطن دگلدر که عالمک جمیعسنی
یعنی روحی و مثالی و شهادتی هب صورت حق گورر زیرا توحید صرفه مظهر اولان
مراتب حضراتی هرگز گورمز کنه ذاتدن غیری بیلمز همان صورت حق بیلور پس انک
یانینده بطون مجرد کنه حقیقت اعتباریله اولور و هو الاسم الظاهر کما انه بالمعنی
روح ما ظهر فهو الباطن یعنی عالم بأسره و جمیع صورهٔ حقک
اسم ظاهرندن عبارتدر نته که حق معنی حیثیتندن و حقیقت جهتندن روح
عالمدر پس بو تقدیرجه روح اسم باطندن عبارت اولور و صورت عالم اسم
ظاهردن عبارت اولدوغی کبی معلوم اولا که اسم ظاهر ظهور عالمی اقتضا
ایتدی و اسم باطن بطونی استدی پس اگرچه مرتبه اعتباریله مقتضی کسر
ضاد ایله مقتضانک فتح ضاد ایله غیریدر رب غیر مربوب اولدوغی کبی لکن حیثیت
حقیقة الحقایق اعتباریله صورت عالم عین اسم ظاهر و روح عالم عین
اسم باطندر پس مقتضی و مقتضی بر اولور فنسبته لما ظهر من صور العالم
نسبة الروح المدبر للصورة پس اول اسم باطنک ظاهر صور عالمه نسبتی مدبر
بدن اولان روح جزئینک بدنه نسبتی کبیدر نته که بیورر یدبر الامر من السماء الی الارض
فیؤخذ فی حد الانسان مثلا باطنه و ظاهره و کذلک کل محدود
پس موقنا که ظاهر عالم ظاهر حق و باطن عالم باطن حق اولدیبیه حد انساندده مثلا

باطن عالم وظاهر عالم مأخوذدر • زیرا باطنی روحیدر • وظاهری بدن عنصریسیدر
انسان خود بو ایکیسنک احدیة جمعندن عبارتدر • وانسانک غیریسی ایسه هر
محدوددر • داخی امر بویله در • یعنی اجزاء عالمدن ظاهر وباطنی مشتمل اولان
هر محدودک حدنده عالم بو وجهیله داخلدر فالحق سبحانه محدود بکل حد
پس حق سبحانه وتعالی هر حد ایله محدوددر • وهر حد انک حدنده مأخوذدر
وما دامکه جمیع حدودی جامع اولمیه حدی تمام اولمز • زیرا هر ماهیت که
حد ایله محدود اوله حقک صورتلرندن بر صورتدر • وهر صورتک حدی اول صورتک
حدینک تفاصیل اجزاسندندر وصور العالم لا تنضبط ولا تحاط بها
ولا یعلم حدود کل صورة منها الا علی قدر ما حصل لکل عالم داخی عالمک
جزئیات صوری مفصل حد وحصره قابل دکل وحکم عالم اکا شامل دکلدر • وداخی
صور عالمدن هر صورتک حدی بیلنمز • الا هر عالمه صور مزبورهدن حاصل اولان
علمه بیلنور کنهی ایله معلوم اولمز • پس حقک حدی مظاهری حسبی ایله محال ولیکن
کنهیله داخی محال اولور فلذلک یجهل حد الحق فانه لا یعلم حده الا بعلم
حد کل صورة وهذا محال حصوله فحد الحق محال پس بو اجلدندر
که حقک حدی مجهول اولور • زیرا حقک حدی صورتک حدی بیلنمکه موقوف اولوب
وصورتک حدی مجهول اولیجق حقک حدی داخی مجهول اولمق لازم کلور پس صورک حدی
محال وحقک حدی داخی محال زیرا جزئیات صور غیر متناهیه در قابل تحدید اولمز •
وکذلک من شبهه مطلقا وما نزهه فقد قیده وحده وما عرفه
یعنی تنزیه مطلق ایله تنزیه ایتمک کبی در • وتشبیه مطلق ایله تشبیه ایدوب مقام تنزیهده

تنزیه ایتمک • زیرا صور تنزیهک ماعداسی ایله حقی تقیید وتحدید ایتمش اولور •
وحقیقة نفس امریهسی ایله حقی بیلممش اولور ومن جمع فی معرفته بین التنزیه
والتشبیه ووصفه بالوصفین علی الاجمال اما هر کم معرفت حقده تنزیه ایله تشبیهی
جمع ایدوب وصفینی ایله داخی علی الاجمال توصیف ایتدی • یعنی جمیع تعینات
اجمالا وحدت حقیقیهسی ایله تنزیه ایدوب وجمیع مظاهر اشیاده ظهوری
وتجلاسی ایله تشبیه ایتدی لانه یستحیل ذلک علی التفصیل لعدم الاحاطة
بما فی العالم من الصور لام لانه اجمال مزبورک تعلیلیدر • یعنی وصفین
مزبورین ایله بطریق التفصیل حقی توصیف محالدر • زیرا صور عالمک جزئیاتنی احاطه
قوة بشریه مساعده ایتمز بالفعل موجودهسی محاط اولمز • بالقوهسی خود غیر متناهیهدر •
فقد عرفه مجملا لا علی التفصیل کما عرف نفسه مجملا لا علی التفصیل •
فاء فقد ما بعدنی ومن جمع جملهسنه تفریع ایدر • لانه جملهسی ما بیننده
معترضه واقع اولور • یعنی هر کم معرفت حقده تنزیه ایله تشبیهی جمع ایدوب وصفین ایله
علی الاجمال توصیف ایتدی تحقیق اول کمسنه حقی مجملا بیلدی نفسنی مجملا بلدیکی کبی •
ولذلک ربط النبی صلی الله علیه وسلم معرفة الحق سبحانه بمعرفة
النفس وبو اجلدندر که یعنی نفس انسانیه جمیع مراتب کونیهیی اجمالا مشتمل اولدیغی
اجلدندر • که حقک معرفتی نفسک معرفتنه مربوط اولوب نفسک معرفتی حقک
معرفتنه سبب وحقک معرفتنی اکا مسبب قیلدی فقال من عرف نفسه فقد عرف ربه
پس دیدی که هر که نفسنی بیلدی تحقیق ربنی بیلدی • وقال تعالی سنریهم آیاتنا فی
الآفاق وهو ما خرج عنک وفی انفسهم وهو عینک داخی حق تعالی بیوردی •

کریز عن قریب اول طالب معرفتز اولانلره کوستررز اکوانده اولن تجلیاتمزی
آفاق نفسکدن خارج اولنلدر ودخی نفسلرنده اولن تجلیاتمزی بز آنلره
اراءت ایدرز نفسدن مراد حقیقت انسانیه در که انا وانت ایله مشار الیه
اولان اولکی هو آفاقه عائد در ایکنجی هو نفسه راجعدر ایکیسی داخی فرد اعتبار ایله در
حتی یتبین لهم ای للناظرین انه الحق من حیث انک صورته وهو
روحک یعنی حتی اول ناظرین ومتفکرین فی الآیاته ظاهر ومنکشف اوله
که اول آفاقده متجلی اولن حقدر شول حیثیتدن که سن انک صورتی جزئی ایله
واول سنک روحکدر بلکه عالم انک صورتی وحق روحیدر فردی و
تمثیل ایتدی تا که کلک دخی حکمی ثابت اوله **فانت له کالصورة الجسمیة**
لک وهو سبحانه لک کالروح المدبر لجسدک پس تحقیق سنک
عینک جمیع آفاق حق ایچون نسبت قلنسه سنک صورت جسمیه‌ک گبی ذاتکه
نسبتی واختصاصی گبی در ودخی حق تعالینک سکا یعنی عینکه اختصاصی
ونسبتی بلکه جمیع آفاقه نسبتی مدبر بدنک اولن روحک جسدکه نسبتی واختصاصی
گبی در یعنی نته که جسدک عینکه صورت واقع اولمش در کذلک سنک عینک
داخی حقه صورت دوشمشدر وحق سنک عینکده ظاهر در عینک جسدکده
ظاهر اولدغی گبی پس مرتبه اسماده عینک حقه مرآت اولدغی گبی مرتبه شهادتده
جسدک داخی عینکه مرآت دوشر **والحد یشمل الظاهر والباطن منک**
یعنی سنک تعریفک که ذاتکه دلالت تامه‌سی اوله ظاهرکه وباطنکه
مشتملدر زیرا حیوان ناطق مع التشخص صورت محسوسه استر **فان الصورة**

استمالک

الباقیة اذا زال عنها الروح المدبر لها لم تبق انسانا اشتمالک تعلیلیدر
یعنی زیرا روح مدبر بدندن تعلقنی قطع اتسه صورت باقیه‌ده انسانیت باقی قالمز
یعنی قالب فرسوده‌یه حد انسان اطلاقی حقیقة صحیح اولمز مگر مجازا اوله
ولکن یقال فیها انها صورة تشبه صورة الانسان فلا فرق بینها وبین
صورة من خشب او حجارة لکن اول صورت باقیه‌یه بو صورت انسانه مشابهدر دیرلر
پس فی الحقیقه اول صورت میته ایله طاشدن واغاجدن دوزلن صورتک هرگز
فرقی اولمز **ولا ینطلق علیها اسم الانسان الا بالمجاز لا بالحقیقة**
داخی اول صورت میته‌یه اسم انسان اطلاق اولنمز الا مجاز مرسل طریقی اوزره
باعتبار ما کان انسان اطلاق اولنور زیرا بدن که حساس ومتحرک اولمیوب
نطق باطنیدن مفارق اولسه جمادیته حجر وخشبدن تفاوتی قالمز
زیرا انسانیت روح ایله‌در روح ایسه حقیقتده حقدر که روح الارواح در
پس حقک اشیادن بر نفس مفارقتی فرض اولنسه انسان انسان اولمز
محصل کلام حد انسانی نه باطنه مقصور اولور نه ظاهره بلکه احدیت جمع
روح وبدندن عبارت اولور نه یالکز روح مجرده منحصر اولور کذلک حد
حق داخی بو قیاس اوزره نه ظاهر عالمه ونه باطن عالمه مقتصر اولور نته که
اهل تشبیه ظاهره واهل تنزیه باطنه قصر ایله قصور ایتمشلر ایدی پس حق داخی
احدیت جمع صورت ومعانی عالمدر اما حق ایله انسانک فرقی واردر زیرا انسانک
روحی جسدندن مفارق اولسه جسد وجود ایله باقی قالور واکا بطریق المجاز
اسم انسان اطلاق اولنور اما حقیله صورت عالم بویله دکلدر **وصورة**

سبب حیاتی اولن روحنه و عقل مدبرنه ثنا ایدر. زیرا اعضا و جوارح انسان
اکر بی روح اولسه جامددر. و فضیلت کمالاتدن وجود و عطا و کراماتدن
عاریدر. پس روحنه بو صفات جمیله ایله ثنا ایدر. یعنی بو صفات جمیله‌نک
جوارح انساندن صدوری لسان ایله ثنادر. قاله داخی کلمه پس لسان بوراده
حال و مقاله عامدر وکذلک جعل الله صور العالم یسبح بحمده ولکن لا تفقه
تسبیحهم لانا لا نحیط بما فی العالم من الصور یعنی ظواهر صور انسان حقیقت انسانه ثنا
ایتدوکی کبی ظواهر صور عالم داخی انسان و حیوان و نبات و جماد و سایری
کبی السنه لری ایله. والسنه قوای روحانیه و حسیه و مثالیه لری ایله. روح حقیقیلری
اولن حقه ثنا ایدب و نقایصدن تسبیح و تنزیه ایدرلر. ولکن بز تسبیحلرن فهم ایتمزز
زیرا بز حالت حجابمزده تصفیه باطنمز مکمل اولمغن عالمده اولن جمیع صوره
احاطه علمیه مز یوقدر. که انلرک لسانلرنه جاری اولنک علمنه مؤدی اوله.
شیخ اکبر فتوحاتده ایدر. حدیث صوامت عامه علما رسوم قتنده
حدیث حالدر. اما اهل کشف جماد و نبات و حیوانک تسبیحی اذن حسی ایله
عالم حسدن نطق متکلم استماع ایدر کبی استماع ایدرلر. و بو تصریح ایدر که حالی
اولمیوب حسی اولدوغن تعیین ایدر فالکل السنة الحق ناطقة بالثناء علی الحق
ولذلک قال الحمد لله رب العالمین ای الیه یرجع عواقب الثناء
فهو المثنی والمثنی علیه پس جزئیات عالمک جمیعسی لسان حقدر
و هر بری ثنا حقی ناطقدر. اول اجلدندر که کتاب کریمنده مقام جمع الحمد لله رب
العالمین بیورمشدر. یعنی عواقب جمیع ثنا حقه راجعدر. نته که مقام تفصیلده هم

العالم لا یمکن زوال الحق عنها اصلا داخی صورت عالمدن حقک زوالی اصلا ممکن
اولمز. زیرا صورت عالم زوال حق ایله عدم محضدر. پس بقاسی نجه متصور اولور
بقا خود وجود اثردر. اما جسد انسان آنک خلافیدر. یعنی روح زایل اولسه
کیرو جسد موجوددر. بالکلیه معدوم اولمز. عدیم الروح اولور. زیرا وجود جسدی
روحه موقوف دکلدر که زوال حیاتله زایل اوله. بلکه روحه موقوف الحق انسانیتیدر
اما حق عالمک وجودینه سببدر. پس علتک زوالی معلولک زوالن ایجاب ایدر.
شارح قیصری بو مقامده ایدر. بو کلامدن حاشا قدم دنیا فهم اولنمسون
یعنی حق قدیم اولمغله صورت دخی قدیم اوله. اما معنی بویله دکلدر. بلکه صورة
دنیاویه وقتنده بارادة الله صورة اخراویه‌یه متبدل اولوب دنیا
یعنی وقت قیامتن
آخرت اولور. اما صورة اخرویه باقیه و ابدیه‌در. دیر تقریر ایدرین بو کلامدن
نفی قدم دنیا ثابت اولدی لکن نفی قدم عالم لازم کلمدی. مدعی حدوث عالمدر
پس تأمل کرکدر که صوفیه قدست اسرارهم اکثری قدم عرشه قایللردر دیو حسن چلبی حاشیه
شرح مواقفده یازر. و شرح مواقفده امام اهل حکمت ابدیدن قول واردر
و بو عزیزک کلامندن ابدیت آخرت فهم اولنور. ابدیت ایسه ازلیتی مستلزم دکلدر
قول راجح اودر که فحد الالوهیة له بالحقیقة لا بالمجاز کما هو حد الانسان اذا کان حیا
پس حد الوهیت عالم ایچون حقیقة ثابتدر. مجازا دکلدر. زیرا اسم باطن اندن زایل
اولمز. نته که حد انسان حی اولدوغی حالده صورتنه دلالتی حقیقة اولوب مجاز
اولمدوغی کبی وکما ان صورة الانسان الظاهرة تثنی بلسانها علی روحها ونفسها المدبر لها
ونته که صورة انسان لسانی ایله و حرکات و ادراکاتی ایله و خواص کمالاتیله

شئی هم مشئی علیه در • کذلک جمعنده داخی هم مشئی هم مشئی علیه در • نته کم جنتک اهل
آخر کلمه سی الحمد لله در بو مضمونه کواهدر که وآخر دعواهم ان الحمد لله رب العالمین
مائده جنت تمام اولدقده صادر اولور فان قلت بالتنزیه کنت مقیدا
وان قلت بالتشبیه کنت محددا ٥ وان قلت بالامرین کنت مسددا
وکنت اماما فی المعارف سیدا ٥ حضرت سلک نظم سالک اولوب بیورر که
ای طالب حق اکر قائل تنزیه اولورسک مقید اولورسین • واکر قائل تشبیه
اولورسک محدد اولورسن موحد اولمزسن • اکر جامع بین الامرین اولوب
تنزیه مع التشبیه ایله اعتدال حقیقی کوزلرسک نفسکی طریق سداده ذاهب
قیلوب اهل معارفه امام متقدی اولورسن فمن قال بالاشفاع کان مشرکا
ومن قال بالافراد کان موحدا پس هر کم قائل اشفاع اولوب حقی وترو
فرد ایکن شفع ایدوب حقی خلق ایله اثبات ایدیکی اوچون کیمسه مشرک اولدی •
یعنی خلقی حق ایله وجودده تشریک ایدوب خلقیچون وجود مستقل اثبات
ایتدی • وشول که اشفاعه قائل اولمیوب بلکه منفرد اولوب وحقی وجودده
منفرد بولدی اول کیمسه موحد اولدی وایاک والتشبیه ان کنت ثانیا ٥
وایاک والتنزیه ان کنت مفردا یعنی ای طالب اکر حق ایله خلقی اثبات
ایدوب حقی اول خلقی ثانی بیلورسک زنهار تشبیه دن صقن خلقیچون حددن
حقی کبی مستقل وجود اثبات ایتمه بلکه خلقی حقک صور تجلیاتندن بر صورت
تابعه بیل که نفسنده موجود اولمیه • واکر منفرد اولوب ثانی دکلسک زنهار
حقک مرتبه سنده حکمک بطریق التنزیه اولمسون • بلکه مرتبتین جمع وتفصیل ده منفرد

[illegible]

بالوجود اولمغ اوزره اولسون که یجب الوجود تشبیهی وتنزیهی ثابت اولیه
شایر وجوهدن تنزیه لازم دکلدر فما انت هو بل انت هو وتراه
فی عین الامور مسرحا ومقیدا پس سن من وجه حق دکلسن
زیرا سن مقیدسن اول مطلقدر • وسن محتاج سن اول غنی در • بلکه سن
وجه حقسن زیرا فی الحقیقه عینی وهویه ظاهره سی سن کورزمیسن یجب الذات
اعیان اشیاده مطلقا نمایان اولور • ویجب التجلیات مقیدا کورینور
تحقیق انیق معلوم اولا که قول بالثانی ایکی طریقیله متصوردر طریق
اول مذهب ثنویه درکه ثانی واول ایکیسی داخی قدیمین اولمغ اوزره
کیتمشدر • عامه مشرکین داخی بو طریقی اختیار اتمشدر • طریق ثانی ایکنک
اولی واجب قدیم ثانیسی محدث ممکن اولمغ اوزرنه درکه واجبدن فائض اوله
اما بر وجه ایله که محدث واجبک وجها من الوجوه عینی اولمغه قابل اولمیه
مؤمنین ظاهریینکه متکلمین در • وحکماء محجوبین بو طریقه سالکلردر •
ومعلوم اولا که وجوب ایکی قسمه منقسمدر • بریسی وجوب بالذاتدر بریسی وجوب
بالغیردر • وانقسام مذکور ربوبیت ایله عبودیتک امتیازنه دائردر
یوخسه وحدت صرف اعتباریله وجوب بالغیر یوقدر • هب واجب بالذاتدر
وجوب بالغیر مراتب تنزلیه اعتباری ایلدر وبعده هر واجب بالغیر اولان
البته ممکن بالذاتدر • وامکان ایله اتصالی مرتبه سنها دنه تنزلی حسبیله
کرامتیازامکانی حاصل اولمشدر • اما واجب بالغیر ایله ممکنک فرقی بودرکه
اعیان ممکنه یه وجود ایله اتصاف حالنده واجب بالغیر اطلاق اولنور اما قبل الاتصاف

مطلب فرق ممکن و واجب بالغیر و واجب بالذات

دبعد الاتصاف ممکن اطلاق اولنور پس امکان وجوب بالغیردن اعم اولور
ومعلوم اولاکه وجوبده سبب وجود ذات موجود اولورسه موجود واجب
بالذات اولور ذاتنک غیری اولورسه واجب بالغیر اولور ممکن اولور
پس وجوب مطلق جمیع موجوداتی خارجیه‌یی وعلمیه‌یی محیط در ممتنعده داخی
حال بویله درکه اگر سبب امتناع ممتنعک ذات مفروضه‌سی اولسه ممتنع
بالذات دیرلر غیر اولسه ممتنع بالغیر دیرلر وقال الله تعالی لیس کمثله
شیء فنزه وهو السمیع البصیر فشبه شیخ مصنف قدس سره العزیز شعر
سابقک معناسن مضمون آیهٔ کریمه ایله اثبات ایدر که الله تعالی ذاتنی اولا
جمیع اشیادن تنزیه ایدوب مماثلی نفی ایتدی بو معنی کاف کمثله‌ده زائد
اولمغه مبنی در بعده تشبیه ایدوب سمیع وبصیر در که مخلوقده ثابت اولان قوت
سمع وقوت بصر ایله حق خلقه بکزتدی ایشیدیجیدر وکوریجیدر دیمکله قال الله
تعالی لیس کمثله شیء فشبه وثنی وهو السمیع البصیر فنزه وافرد بو دفعه آیهٔ
کریمه‌ده کاف مثل معناسنه اولوب ومثلک مثلنی نفی اثبات مثل افاده
ایتمک اوزره در معنی ویرلش یعنی اولا تشبیه ایدوب اثبات مثل حق ایله حقی
مثنی قیلدی بعده وهو السمیع البصیر دیوب سمع وبصری حقه حصر ایتدی
زیرا علم بلاغتده مبیندر که چون ضمیر تقدیم قیلنوب خبری معرف باللام آیه
حصر افاده ایدر یعنی سمیع وبصیر حقدر غیری دکلدر دیمکدر پس اول
تنزیه ثانیا افراد اولور ومقام کمالده بول بولور که بین التنزیه والتشبیه در
قال نوح انی دعوت قومی لیلا ونهارا فلم یزدهم دعائی الا فرارا ... جمع لقومه بین الدعوتین لاجابوه فدعاهم جهارا ثم دعاهم

اسررا ثم قال لهم استغفروا ربکم انه کان غفارا حضرت شیخ مصنف
توحیدم بورک که حضرت عبدالرزاق شرحنده بیان ایدوب بیورر که اگر
نوح پیغمبر علیه السلام قومنی دعوتده تنزیه ایله تشبیهی جمع ایدوب حقه
اعتدال وحقانی وسط کوزدوب دعوتنی تنزیه صرفه یاخود تشبیه
صرفه حصر ایتمیدی قوم مزبور دعوت نوحه اجابت ایده‌لر ایدی زیرا
باطنلری تنزیهه مناسب اولوب ظاهرلری تشبیهه ملایم اولورلر ایدی
لکن صاحب الدعوه بینهمایی جمع ایتمدی بلکه فرق ایدوب انلری اسم ظاهره
وتشبیهه دعوت ایدوب وسرا اسم باطنه وتنزیهه هدایت ایدرلر ایدی
اول سببدن فطرة بشریه‌لری اجابته مساعده ایتمیوب وخدمت رسالت
بجنبه الحکمه باذن الله مخزنه اصابت قلمدی اما ظواهر قومک تشبیهه ملایمتی
بودر که طایفهٔ مزبوره عبدهٔ اصنام ایدی واول اصنام ایچون صفات
کمالیه اثبات ایدرلر ایدی ما نعبدهم الا لیقربونا الی الله وهم شفعاؤنا
عندالله دیرلر ایدی واصنام مزبوره‌یه مقرب عندالله ومقرب اللغیر
اعتقاد ایدرلر ایدی تقریب وشفاعت خود کاملدن صادر اولور
پس آمدی نوح علیه السلام بو قومی ابتداء تشبیه ایله دعوت ایتسه البته مقتضای
طبیعت اوزره مطاوعت ایدرلر ایدی بعده تدریجیله تنزیهه داخی
قایل اولورلار ایدی محصل دعوة مزبوره‌ده رعایت حکمت ومصلحت
بولنمادی دیمک استرلر اگرچه ملاک امر مقتضای علم وارادت دیر الله
اعلم واحکم پس قوم مزبور چون دعوة نوحی قبول ایتمدیلر بو دفعه اول قومی

استغفاره دعوت ایتدی که قوم مذکوره نسبت دعوة اولی دن داخی اشد
وانکردر • زیرا استغفار ایدک دیمک وجودکز وصفات وذاتکز وجودی
ذات وصفات حقله ستر ایدک دیمکدر • که بو امر خود اعطا نفرت ده داخی
اشد واقوی در • زیرا نفوس اذاخلق وطبعه اغیارنک محبتنده وطلب ظهورنده
مجبوللر ومجبورلردر • تقاضای ذاتی لری ظهور وتعیین در • دفعة ترک وجود
بسیار دشوار کوریور • وقال دعوت قومی لیلاً ونهاراً فلم یزدهم
دعائی الا فراراً داخی حضرت نوح علیه السلام الله تعالی یه بطریق بث الشکوی
دعوت قومی لیلاً ونهاراً • یعنی کیجه لرده حقایق باطنه لرن تنزیهه وکوندز
ظاهرلرن تشبیهه دعوت ایدرین اما دعوتم هرکز انلرک ظاهر وباطنلرنه
برحالة زائده اظهار ایتمز • الا موجب فرار ومورث نفرت ومباعد
اولور دیر ایدی • وذکر نوح علیه السلام عن قومه انهم تصامموا عن دعوته
لعلمهم بما یجب علیهم من اجابة دعوته داخی حضرت نوح علیه السلام قومندن •
تصامم یعنی کندولرنک دعوتدن صاغرلغه اورمق معناسن نقل ایدوب
بیور ایدی که جعلوا اصابعهم فی اذانهم واستغشوا ثیابهم واصروا واستکبروا
استکباراً • الآیه • یعنی صوت کلامی یرینه برمتعلرن قولقلرینه قیوب وثیابن
باشلرینه بورر لر ایدی • استماع دعوت ایتمیلوم دیو آخر امواج طوفان
انلاری بوریوب جمیع حواسلرن تعطیل اتدی • زیرا استماع ایدیجک بالطبع
اجابت لازم کلجکین عقلاسی فهم ایدرلر ایدی • اکرچه ظلمت طبیعتلری حایل ایدی
لکن فطرة سلیمه اصلیه لری حقه مایل ایدی فعلم العلماء بالله تعالی ما اشار الیه

نوح علیه السلام فی حق قومه من الثناء علیهم بلسان الذم • پس علماء راسخین
فی علم الذات والاسماء که اصحاب کشفدر • بیلدیلر که حضرت نوح علیه السلام
لسان بلاغت ایله صورت شریعتده قومنی ذم ومعنای حقیقتده مدح وثنایه
اشارت ایتدی • زیرا فی الحقیقه مرقات استعدادلری بو کماله ترقیه وفاالمرید
پس آذانی استماع دعوة الهیه دن سد ایتدیلر • اما سد مزبور کمال ضدنه رده
مؤدی اولدی که فتح باب سعادة ابدیه در • زیرا حضرت نوحک ضجرت واضطرار
ایله دعاسنه وحقک صفت قهاریت ایله تجلاسنه سبب اولدی دفعة کامل
سویلری که فطرة ازلیه لرنده مرکوز ایدی حاصل اولوب صورت نقمتده نعمة
عالیه یه واصل اولدیلر • وعلم انهم انما لم یجیبوا دعوته فیها من الفرقان
والامر قرآن لا فرقان بعضی نسخه ده علم محلنده وعلموا واقع اولمش وضمیر
جمع سابق الذکر اولن علماء راسخینه ارجاع اولنمش اما نسخهء مصنف دن
مثلا جامی مفرداً علم نقل ایدر • وضمیر مستتری باعتبار کل واحد علمایه ارجاع
اما شیخ شارح داود قیصری • قدس سره البهی لفظ علمی مفرداً ذکر ایدر
اما ضمیری نوح علیه السلامه ارجاع ایدر • پس بعض ظن ایتدکی اوزره بو معناده
رکاکت اولور • زیرا مقتضای سوق کلام شیخ بودر که معنی نوح علیه السلام
بو قومنک دعوتنه اجابت اتمدکلرنک سرنی بیله ایدی • دعوتی داخی حکمته موافق
وطبیعتلرنه لایق ایدر ایدی • یعنی تشبیه ایله ابتدا ایدوب بعده تنزیهه ایدر ایدی
که مقصود من الرساله اولن اجابت حاصل اولور ایدی • دیمک اولا • پس بو
علماء راسخین واولیاء مکاشفین بیلدیلر • زیرا حضرت موسایه بعض لدنیات

مستور اولدیغی کبی نوح علیه السلام داخی بو معنانک معرفتی مکشوف اولمق
جایزدر • زیرا عادة الهیه ده انبیا علیهم السلام ظواهر شریعت بیانی ایله
مأمورلردر • لدنیاته رخصتلری یوقدر • مگر اذن و عنایت اوله وبالجمله مصرع
بونک کیفیتی تعبیر اولنمز ذوقه وآیردر • پس ضمیر علمٔ علمائ راسخینه علی سبیل
البدل راجع اولدوغی تقدیرجه معنی دیک اولورکه علمائ مزبوره نوحک قومی
حقنده ایتدکی اشارتی بیلدکاری کبی بیلدیلرکه قوم مزبورک دعوت نوحه
عدم اجابتنک علتی دعوة مزبوره ده تنزیه ایله تشبیه اورته سنی فرقان
یعنی آیرمق وآرایدی پس جمع بین التشبیه • والتنزیه یوغدی که دعوتی قبول
ایده لرایدی که طباع ساده یه نفرت کلیه ایدی مع هذا امر الآهی قرآندر •
یعنی جمع بین التشبیه والتنزیه در • بوخسه فرقان دکلدر • یعنی ایکیسنی بینینه
فرق دکلدر ومن اقیم فی القرآن لا یصغی الی الفرقان یعنی هر اول
کیمسه که بین التشبیه والتنزیه مقامنده اقامت اولنمش اولا بروم پیغمبر مزکی
مثلا اکرچه اول اقامت فطرة اصلیه سی حسبی ایله ایسه ده که عادت ایله زایل
اولور • اول اصل کیمسه فرقانه قولاق دوتمز • وفطرتی آنی قبول ایتمز وان کان فیه
اکرچه فرقان قرآنده حاصل ایسه ده جزءک کلده حصولی کبی • زیرا
قرآن بین التشبیه والتنزیه در • فرقان یا تشبیه در • فقط یا تنزیهدر فقط
فان القرآن یتضمن الفرقان والفرقان لا یتضمن القرآن زیرا قرآن فرقانی متضمندر
اما عکسی ثابت اولمز • یعنی فرقان قرآنی متضمن اولیماز محصل جزء کلده بولنور
کل جزءده بولنمز ولهذا ما اختص بالقرآن الا محمد صلی الله علیه وسلم وهذه

الأمة التی هی خیر امة اخرجت للناس یعنی جمیع مقاماتدن مقام جمع بین
التشبیه والتنزیه اکمل اولدیغی اجلدندر • که محمد صلی الله علیه وسلم •
که جامع جمیع اسمادر تخصیص اولنمادی • الا قرآنه آنلار تخصیص اولندی •
که مقام جمعدر • وداخی محمد علیه السلام بتبعیت ایله امتی تخصیص اولندی
که خیر امتدر فلیس کمثله شیء یجمع الامر فی امر واحد پس محمد علیه الصلوة
والسلامه نازل اولنلردن بعضی آیت که لیس کمثله شیء آیتیدر • مقام تنزیه
وتشبیهی کلام واحده جمع ایتمشدر • پس محمد رسول اللهک مقامی وحدت
وکثرتی وجمع وتفصیلی وتنزیه وتشبیهی بلکه جمیع مقامات اسمائیه یی
جامعدر • وقرآن مجید کلیتنه ناطق وشاهددر فلو ان نوحا اتی بمثل
هذه الآیة لفظا اجابوه یعنی نوح علیه السلام لیس کمثله آیتی کبی آیت
نازل اولیدی قومی دعوتنه اجابت ایدرلرایدی فانه شبه ونزه فی آیة
واحدة بل فی نصف آیة زیرا نبی علیه السلام آیه واحده ده • بلکه نصف آیتده
تنزیه وتشبیهی جمع ایتدی که سابقا بیان دردر ونوح دعا قومه لیلا من حیث
عقولهم وروحانیتهم فانها غیب یعنی حضرت نوح قومنی دعوت
ایتدی عقولی وروحانیتلری حیثیتی ایله • زیرا عقول وروحانیات حس ایله
مدرک دکلدر حسدن غائبلردر • ولیلی اولمغه مناسبلردر ونهارا
دعاهم ایضا من حیث صورهم وجثثهم • داخی قومنی نهارا دعوت
ایتدی صوری وحواسی حیثیتلری ایله محصل کلام آیه کریمه ده لیل دعوة
باطنه یه اشارت اولدی نهار دعوة ظاهره یه دلالت اولدی •

مجموع آیت لیس کمثله شیء وهو السمیع البصیر در و نصف آیت ... لیس کمثله شیء ... و نصف آخر وهو السمیع البصیر ... تنزیه ... تشبیه ...

وماجمع فی الدعوة مثل لیس کمثله شیء داخی حضرت نوح علیه السلام
تنزیه وتشبیه میاننی لیس کمثله شیء کبی جمع اتمدی فنفرت بواطنهم لهذا
الفرقان فزادهم فرارا پس فرقان مزبور سببی ایله قومک قلوبی دعوت
ایماندن نفرت ایدوب فراری زیاده اولدی وجمعیتلری تفرقه بولدی
ثم قال عن نفسه انه دعاهم لیغفر لهم لا لیکشف لهم وفهموا منه
ذلک صلی الله علیه وسلم لذلک جعلوا اصابعهم فی آذانهم واستغشوا
ثیابهم بوندن صکره نوح علیه السلام نفسندن خبر ویروب قومنی دعوتی
مغفرتی ایچون اولوب کشف حقیقت ایچون اولمدوغن بلدردی پس
بو معنایی فهم ایدوب قولاقلرنه هر بریسی بارمقلرن طوتوب وثیابنی
باشلرنه بورویوب استماع دعوتدن امتناع کوستردیلر وهذه کلها
صور الستر التی دعاهم الیها فاجابوا دعوته بالفعل لا بلبیک دیو مذکورلرک
جمله سی صورت ستردرکه نوح علیه السلام اکا دعوت ایتمشدر پس قوم
مزبور نوحک دعوتنه فعلا اجابت ایتدیلر یعنی فعل اضطراری ایله که غرقه
طوفان بلا کدر یوخسه قولا لفظ لبیک ایله اجابت اتمدیلر یاخود فعلک
معناسی بونلر ثیاب وجودلری وحجب انانیتلری ایله استتار طلب اتدیلر
تا که غیرت حق ظاهر اولوب بونلرک وجودلرن افنا واخفا قیلا وذواتنی
ذات مطلقنده مستور ومضمر ایده دیمک اولا ففی لیس کمثله شیء اثبات
المثل ونفیه وبهذا قال عن نفسه صلی الله علیه وسلم انه اوتی جوامع الکلم
فما دعا محمد صلی الله علیه قومه لیلا ونهارا بل دعاهم لیلا فی نهار

ونهارا

ونهارا فی لیل پس لیس کمثله شیء آیة کریمه سنده اثبات مثل واخی
نفی مثل ثابت در حرف کافک زیاده سنه وعدم زیاده سنه
بنادر بو ایجاز وجامعیت سببی ایله ورکه نبی علیه السلام نفسندن خبر
ویروب بکا جوامع کلم ایتا اولندی دیدی یعنی کلام قلیل اللفظ
وکثیر المعانی اعطا اولندی دیو نعمت الهیه دن تحدث ایتدی وبو جوامع
کلمک مقتضاسی ایله عامل اولوب نوح علیه السلام کبی امتنی کاه لیلا تنزیهه
دعوت ایدوب وکاه نهارا تشبیهه دعوت ایدوب قلوبه نفرت وفرار
وتفرقه وانکسار ویرمدی بلکه نهارده لیله ولیلده نهاره دعوت ایدر ایدی
یعنی عین تشبیهده تنزیهه وعین تنزیهده تشبیهه دعوت اتدی وسبیل جمع
وصوب عدالته کتدی وقال نوح علیه السلام فی حکمته لقومه یرسل السماء علیکم
مدرارا وهی المعارف العقلیة فی المعانی والنظر الاعتباری
داخی نوح علیه السلام قومی ایچون بیان حکمتنده بو آیتی تلاوت ایتدی که سحاب ح
ویرسل السماء علیکم مدرارا مدرار که کثیر الدردر در سما مرتبه اسما
وعالم ارواحدرنته که ارض عالم اشباحدر دررمرسله معارف
عقلیه الهیه درکه معانی باطنه ده جاری ونظر اعتباری متواری درکه اول نظر
سببی ایله ظهوردن بطونه عبور مقدوردر ومیسور اولور ویمددکم باموال
وبنین ای بما یمیل بکم الیه فاذا مال بکم الیه رأیتم صورتکم فیه داخی بو آیتک مضمونن
قرائت ایتدی که ویمددکم آه یعنی عالم ارواحدن رسال معارف وعوالم
اشباحدن داخی حقه میل ایتدوره جک جواذب جمالیه ایله حقه جذبه مدد ایتدی

که هرچند اول تجلیات حبیبه وحوادث جمالیه ایله حقه منجذب اولمسز•
وصورتکزه مرآت حقده کوروب تماشا قیلمسز• فمن تجلی منکم انه رآه فما عرف
ومن عرف منکم انه رأی نفسه فهو العارف پس سیزدن هر قنکیکز که حقده توجهید
حقی کوردم دیو اعتقاد ایتدی اول کیمسه عارف حقیقة اولوب•
کما هو حقه حقی کوردی• زیرا حق تعالی صورتدن اجل واعلی در• اما
سیزدن شول عارف که نفسنی کوردم دیو اعتقاد ایتدی اول عارف
حقیقة اولدی• زیرا ذات حق مرآت ممکن در• عارف خود عند الرؤیة
مرآتی کورمز بلکه مرآتده منعکس اولان صورتی کورر• اولکیسه تخیل دیرلر
ثانی یه مکاشف عارف دیرلر فلهذا انقسم الناس الی عالم وغیر عالم
پس بو اجلدندر که ناس عالم ایله غیر عالمه منقسم اولدی• اگرچه ایکیسی داخی
مکاشفه واهل شهوددر• مرئی حق تخیل ایدن غیر عالم ونفسنی بیلن عارف
عالمدن معدوددر• وولده وهو ما انتجه لهم نظرهم الفکری والامر موقوف
علمه علی المشاهدة بعید عن نتایج الافکار الا خسارا• شیخ
قدس سره نوح علیه السلام دن بو آیتک حکایتنه اشارت ایدر• که رب
انهم عصونی واتبعوا من لم یزده ماله وولده الا خسارا• یعنی یارب
بو قوم بکا عصیان واستکبار ایدوب موجب مشاهده وعیان اولنی قبول
ایتمیوب بر شیئه تابع اولدیلر• که مال وولد اول متبوعه خسراندن زایددن
غیری نسنه مفید اولمادی• متبوعدن مراد طایفه نک عقللری ونظر فکرلریدر
ومال وولددن مراد نتایج افکارلری یعنی نفس الامرک علمی مشاهده وعیاننی در•

بوجهته فکر واذعانه منتهی دکلدر• محصل کلام علم حقیقت کسب ونظر نفسانی
ایله میسر اولمز• نظر عین روحانی وعنایت رحمانی کرکدر• پس انبیا علیهم السلام
کتدوکی طریق هدایه عقل حکما ایله اهتدا استینلر خسران مبین ایله خاسر
اولدیلر فما ربحت تجارتهم فزال عنهم ما کان فی ایدیهم مما کانوا یتخیلون
انه ملک لهم پس اول قوم نوحک تجارتلری اصلا تمدی• ایله تجارت که رأس
مال آنده عمر واستعداددر وداخی انک سببی ایله حاصل ایتدکلری نتایج افکارایدی
پس اول کندولرینک ملکلری تخیل ایتدکلری نسنه‌دن اللرنده ثابت اولان نتایج ضایع
وزایل اولوب کتدی وهو فی المحمدیین وانفقوا مما جعلکم مستخلفین فیه
داخی اول ملک مزبور شان محمدییندن قرآن عظیمده بویله مذکور اولدی•
که ملک اللهک اولادوب محمدیلری خلیفه اتخاذ قیلدی که نفس الامرده بودر
وفی قوم نوح علیه السلام الا تتخذوا من دونی وکیلا فاثبت الملک لهم
والوکالة لله فیهم اما قوم نوح علیه السلام حقنده آیه کریمه بو وجه ایله
وارد اولدی که زعملری اوزره ملک قوم مزبور ایچون ثابت اولا یعنی
اللرنده اولان مال وعمر واستعداد• وقوی والات بدنیه وکمالات جمله
مملوکلری اولا• وحق ملکلرنده وکیللری اولا غیریسی اولمیه فهم مستخلفون فیه
فالملک لله تعالی وحده فیه وهو وکیلهم پس محمدیلر ملکده خلیفه اتخاذ اولنمشلردر•
مستخلف فتح لام ایله صیغه مفعولدر• پس ملک مالکی اللهکدر• والله بونلرک
داخی قوم نوح گبی وکیللری یدر• زیرا امت محمد داخی فاتخذه وکیلا حکمی ایله مأمورلردر
فالملک لهم وذلک ملک الاستخلاف پس محمدیلر ایچون داخی ملک ثابتدر•

لکن اول ملک ملک استخلافدر . زیرا ملک آصلی اللهکدر عبد ایچون ثابت اولن
ملک تبعی در . معنای آلت وتبعیت کشف وشهود ایلدرامته معهود ده یه مشهود در
وبهذا کان الحق سبحانه ملک الملک کما قال الترمذی ..
پس سبب مذکور ایله شیخ ترمذی قولی اوزره حق ملک ملک اولور .
یعنی حق وعبدک هر بریسی ایچون ملک ثابت اولیجق عبد ده ثابت اولن
ملک استخلاف دموکلک خود وکیلده تصرف عزل واثباتی حاصلدر .
پس حق ملک ملک اولمق لازم کلور . حاصل کلام . دستر مقام بو درکه
حق عبد کا ملک جزاء عملی در . حدیث قدسی ده وارد درکه من احبنی قتلته
فعلی دیته . ومن علی دیته فانا دیته . ومناجاة ابی یزید . بو مضمونی
مفید در . که حال تجلیده دیمش در . ملکی اعظم من ملکک . لکونک
لی وانا لک . فانا ملکک وانت ملکی وانت العظیم الاعظم من ملکک
ومکروا مکرا کبارا . یعنی قوم نوح علیه السلام جواب دعوتده
مکر عظیم ایتدیلر نته که نوح علیه السلام آنلره مکر دعوت ایتمش ایدی . لان
الدعوة الی الله تعالی مکر بالمدعو . زیرا دعوت الی الله تعالی مدعوه مکر در . وبرامر نفس الامر
غیری اوزره کوسترمکدر ترغیب وترهیب ایله مثلا لانه ما عدم من البدایة فیدعی الی الغایة
زیرا مدعو اولن یعنی حقه دعوت اولنمش کرامت نوحدر بدایتدن بعده دم
ومفقود اولمادی که غایته دعوت اولنه . واپسندوکی آنده بولنه . یعنی
فی الحقیقة مدعو ومدعو الیه بلکه داعی ومدعو منه جمله سی شیء واحد در . فهذا
عین المکر علی بصیرة فنبه علی ان الامر له کله .. یعنی دعوة مزبوره

بکر

بکر علی بصیرتنک عینی درکه قرآن عظیم ده وارد ادعوا الی الله علی بصیرة در
یعنی داعی بالبصیرة عالم بالمراتب درکه دعوت نه درد وداعی نه در
مدعو ومدعو الیه . ومدعو منه نه در بیلور . پس بو قول یا خود داعی تنبیه ایتدی
کرامک کلیسی اللهه مخصوصدر . بدایتده داخی نهایتده داخی موجود حقیقی اولدر
برمرتبه ده داعی مرتبهٔ اخری ده مدعودر . پس حقیقت دعوت براسمدن اسم آخر ایله
براسمه هدایت دسوق ایمکدر . قوم نوح بو دعوت هدایتی فهم ایتیوب مکر منکر
ظن ایتدیلر . فاجابوه مکرا کما دعاهم پس قوم نوح نوحه مکر ایله اجابت ایتدیلر
نته که نوح علیه السلام داخی انلری مکر ایله دعوت ایتدی ایدی مجازاة بالمثل
ایتدیلر جوابلری داخی عن قریب کلسه کرکدر . فجاء المحمدی وعلم ان الدعوة
الی الله تعالی ما هی من حیث هویته الساریة .. پس داعی محمدی کلدی
وبو معنایی بیلدی که دعوت الی الله ضمن موجود اتده اولن هویته ساریه سی
حیثیتی ایله دکلدر . حق بدایتده ونهایتده حق موجود وهر مرتبه ده غیر مفقوددر
پس نسبت دعوة بینهما ده نیجه متصور اولور . دیو سؤال متوجه اولا
وانما هی من حیث اسمائه . ودعوت دکلدر الا اسما حیثیتی ایله در .
مثلا اسم حافظ دن اسم رافعه واسم منتقم دن رحیمه ومضلدن هادیه
دعوت کبی فقال تعالی یوم نحشر المتقین الی الرحمن وفدا . یعنی
الله تعالی بیوردیکه احدیت جمع اسمائم متقینی رحمانه جمع ایدر . فجاء بحرف
الغایة وقرنها بالاسم فعرفنا ان العالم کان تحت حیطة اسم الهی
پس حرف غایت کتوردی که حرف الی در ودخی حرف الی اسم رحمانه مقرون

قیلدی که محشور الیه در • و محشورلری متقین ایله تعبیر ایتدی پس بو جمله دن
معلوم اولدی که عالم البته قبل حشر المحشورین بر اسم الهینک تحت احاطه سنده
اول اسم آنلرک اتقاسن اقتضا ایدر • و اول اقتضا سببی ایله امور
جزئیه حاجه دن محترزین اولوب • تحت احاطهٔ رحمانه یا الله یا اسم الله
ادعوا الله او ادعوا الرحمن حکمنجه محشور و مجموع اولورلر فقالوا فی مکرهم
لا تذرن ودا ولا سواعا • ولا یغوث ویعوق
ونسرا فاجابوه قوله معطوفدر • یعنی دیمکدرکه پس اول مکر
حالنده قوم نوحک بعضی بعضنه خطاب ایدوب والهه لردکزی
عبادتدن ترک اتمک دیو اولا اجمال ایدوب بعده تفصیل قیلوب •
بعینه ودّ و سواع و یغوث و یعوق عبادتکزی ترک اتمکز دیو
نصیحت ایتدیلر فانهم اذا ترکوهم جهلوا من الحق علی قدر ما ترکوا
من هؤلاء یعنی اول معبودلرک عبادتندن انلری ایچون نهی ایتدیلرکه
اول قوم معبودلرندن نه کلو ترک ایتدیلر ایسه اول ترک قدر حقدن متروک
و بعید اولدیلر فان للحق تعالی فی کل معبود وجها یعرفه من عرفه
ویجهله من جهله زیرا حقک هر معبودده بر وجه خاصی ثابتدرکه اول معبودی
بلن اول وجه خاصی بیلور • وجه خاصی بیلن حقی بیلور • و اول معبودی
بلمین وجه خاصی بلمز • وجه خاصی بلمین حقی بلمز • پس اول معبودلری
بلمین حقی بلمز • اول اجلدن ترکی نهی ایتدیلر وجاء فی المحمدیین وقضی ربک
الا تعبدوا الا ایاه ای حکم • و واضح محمدیلرده بو مذکوری

یعنی

یعنی هر معبودده بر وجه خاص اولمغی مؤکد بر آیۀ کریمه نازل اولدی •
که وقضی ربک آیتی در • زیرا اکر هر معبودده حقک وجه خاصی •
اولوب اول معبوده اول وجه خاص ایچون معبود اولمه حصر مزبور
صحیح اولمز ایدی • و حکم مزبور واقعه مطابقه بولمز ایدی • زیرا فی الواقع
الهۀ متکثره عباده اولنمغ اوزره در • اول اجلدندر • که وقضی ربک
بیورلدی • یعنی یا محمد ربک علم ازلیده حکم و تقدیر ایتدی که جامع ارباب
متفرقه اولن اسم ذات مسماسندن غیریه عبادت ایتمیه سز

ای کرده تجلی رخت از چهرۀ هر خوب • وی حسن و جمال همه خوبان بتو منسوب •
در صفحۀ رخسارۀ هر ماه پری روی • حرفی دو سه از دفتر حسنت شده مکتوب •
در بتکده ها غیر ترا می نپرستند •
آنان که کنند سجده بر سنگ و کل و چوب •

جمالک جلوه کر اشیاده اشیا بیخبر سندن • جلالک پرده سیدر ایلین منع نظر سندن •
مظاهر وجهکم ائت و نورکدن اثر ذرات • جهان منبع جملۀ آثارک اما یوق اثر سندن •
اولمسه تبر ترجمۀ وجه الله • بت سنکینه کیم دیر ایدی آله • کافرک کفری اولدر ای معبود •
مطلقی قور ایدر قیودده سجود •

فالعالم یعلم من الذی عبد وفی ای صورة ظهر حتی عبد
پس عالم اولن بیلورکه معبود اولن کیمدر • وقنغی صورتده ظاهر اولور
حتی معبود اولور • زیرا حق هر صورتده معبود اولمز • بلکه حق مطلق
هر ما عبده ده معبود • و هر من عبده ده عابد در • و هر عنده ده کائن

وهر تجدده ده جاحد • بيك صور متوارده ده اكه فرد واحددر والتفرقة
والكثرة كالاعضاء في الصور المحسوسة وكالقوى المعنوية
في الصور الروحانية فما عبد غير الله في كل معبود
داخي صور معبوديده اولن تفرق مظاهر • وكثرات صور ذات مجموعه
انسانيه ده واقع اولن كثرة اعضا وتفرق اجزا كبي در • يد كبي • رجل
وعين • واذن • وانف كبي مثلا • ودخي كذلك صور روحانيه انسانيه ده
تفرق قواي معنويه كبي در • كه عقل ووهم • وذاكره وحافظه • ومتفكره
ومتخيله در • پس نته كه كثرة اعضا وقوى ذات انسانك وحدة
حقيقيه سنه ضرر ويرمز كذلك كثرة صور مظاهر حق معبود حقيقي يه
ضرر ويرمز • پس هر معبوده عبادت اولنه عبادت اللهدن غيره
اولمز • زيرا هر مظهر معبودده ظاهر اولن حقدر • مناة • وعزى • ولات
دينيلن • في الحقيقة ذات حقدر • لكن حين مماتده كه كشف غطا وشبهات
اولا معبود كيم ايدوكي معين ومشهود اولور • فالادنى من تخيل فيه الالوهية
يعني عابد معبودين ايكي صنفدر • بري اعلى بريسي ادنى در • پس ادنى مرتبه سي
عابد مخلوقك اولدر كه معبودنده الوهية تخيل ايده وعبادته استحقاقن
اكلية اما وما نعبدهم الا ليقربونا الى الله زلفى ديه فلولا هذا التخيل ما عبد
الحجر ولا غيره • پس اكر بو تخيل الوهية واستحقاق عبادة اولمسه هر كز حجر وشجره
وشمس وقمره عبادة مي اوليه بيردي • ولهذا قال الله تعالى قل سموهم
يعني بو معبودلرك عبادتي هر برنده تخيل الوهيته مبني اولديغيچون

كه الله تعالى

كه الله تعالى نبي سنه الزام كوزه ده اچون امر ايدوب بيورر كه يا محمد سويله
بونلره كه بو معبودلرنيك اسامي نفس امر يه سن ذكر ايليسونلر كوره لم
حقه اطلاقي صالح اولور اسم وارمي فلو سموهم لسموهم حجرا او شجرا
او كوكبا • پس اكر حجر بو معبودلري تسميه ايتسه لر بويله ايدرلر زيرا نفس
الامرده اسملري مذكور اولنلردر غيري دكلدر • پس معبوديته صلاحيتدن
نيجه بعيد اولورلر • ولو قيل لهم من عبدتم لقالوا الها واكر عبده اصنامه
كه عبادة ايدرسكز ديو سؤال اولنسه البته الهه عبادة ايدرز ديرلر
اما الهه جزئيه مقيده مراد ايدرلر • زيرا تخيل الوهية ايله عبادة ايدرلر
حجريه شجريه جهتي ايله اتمزلر ما كانوا يقولون الله ولا الاله
معبودلرينه الله واله ديمزلر • يعني مطلق كورمزلر مقيدي كورورلر
جزئي مقيد ايله كلي مطلق ستر ايدرلر • پس قبل عبادتلري الهه جزئيه
اولور • واول اجلدن كفرلرينه حكم اولنور • كه كفر ستردر • مطلقي مقيد ايله
ساتر اولدقلري ايچون • والاعلى ما تخيل بل قال هذا مجلى الهي ينبغي
تعظيمه فلا يقتصر • وصنفين مذكورندن صنف اعلى تخيل اتمز • وعبادتنده
خياله تابع اولمز • بلكه مظاهر معبودده يه محل مجلاي الهي در • وتعظيمي
لايقدر دير • اما عبادتني مخصوص مقيده مقتصر قلمز • بلكه مقيد ضمننده
اله مطلقه عابد اولور • حاصل كلام تنزيه مع التشبيه قائل اولور
فالادنى الجاهل صاحب التخيل يقول ما نعبدهم الا ليقربونا الى الله زلفى
پس صنفين مذكورندن صنف ادناي جاهل كه صاحب تخيلدر • انلر بو دم اصنامه

عبادتمز برى اكه مطلقه تقريب ايتمك ايچوندر • يعنى بطريق التشبيه مشبهدن مشبه بهه انتقال ومحسوسدن معقوله اتصال حاصل قلنمق ايچون بونلرى قبلهٔ عبادت ايدرز ديرلر والاعلى العالم يقول انما الهكم اله واحد فله اسلموا حيث ظهر اما اعلاى عالم الهى مطلقه حصر ايدوب انما الهكم واحد ديوب اكه واحده عابد • والهه متعدده يه جاحد • اولوب امرى اكه مطلقه ومظاهرده ظاهره عايد قيلور • ومسلم منقاد اولوب مظاهرده ظاهره عبادت واسلام ايلامر ايدر وبشر المخبتين الذين خبت نار طبيعتهم وقتاكه شيخ مصنف قدس سره صدر آيتة اشارت ايتدى ايسه خاتمهٔ شريفه سن دخى ذكر ايدوب بيوردى كه وبشر الى آخرها • يعنى مشغولا بمحمد مشغول مخبتلره كه نار طبيعتلرين سلوك ومجاهده ايله مرده وافسرده قيلوب هر كز انلردن آثار واحكام طبيعت ظاهر اولميوب نفس طبيعتلرنده مظهريتدن غيرى نسنه كورمزلر بلكه جميع آثار واحكامى اسم ظاهردن بيلوب حكمى طبيعة اسناد ايتمزلر مظهرى فانى كورورلر • • • • نظم •
جون صورت خورشيد تو تابان كردد • از سايهٔ خود دلم كريزان كردد •
زيرا كه چو آينه ز صورت پر شد • ناچار رخ آينه پنهان كردد •
فقالوا الها ولم يقولوا طبيعة يعنى اسماء الهيه ذكر ايدرلر • واحكام ظاهريى اسم ظاهره نسبت ايدرلر طبيعته اسناد ايتمزلر وقد اضلوا كثيرا اى حيرتهم فى تعداد الواحد بالوجوه والنسب بعده الله تعالى نك قولنه اشارت ايدركه بيورمشدر • قوم نوح حقنده كه خلق عالمك اكثرنى اضلال ايدوب

متحير

متحير ايتديلر زيرا واحد حقيقيى وجوه ونسب كثيره اعتباريه ايله تكثير ايدوب ولاتذرن ودا ولا سواعا • ولا يغوث • ويعوق • ديوب هر برنده وجه حق كورمك ايله وجوه متغايره بولوب ظاهر واحديه مظاهر متعدده دن تفريق ايده ميوب • وحدة حقيقيه ايله كثرة اعتباريه ده متحير وعاجز قالديلر • شعر • غايب اولمه بر نفس حقدن سوزكده غالب اول
وجه حق ايله تحقق بول سوادن تايب اول • خط قبلك نك بركدر ثمه وجه اللهده • راسندر ذينك كرك زاهد كركسه راهب اول • ولا تزد الظالمين لانفسهم المصطفين الذين اورثوا الكتاب اول الثلثة • شيخ قدس سره ولا تزد الظالمين الا ضلالا آيت كريمه سنده ظالمك معناسى فمنهم ظالم لنفسه آيت كريمه سنده واقع اولان ظالم معناسنه اخذ ايتدى محلنده بيان اولنمشدر • پس لام عهد ايچون اولور • ترمذيدن منقولدركه نبى عليه السلام • ثم اورثنا الكتاب الذين اصطفينا من عبادنا فمنهم ظالم لنفسه ومنهم مقتصد ومنهم سابق بالخيرات • آيه كريمه سن تلاوت ايدوب كليسى منزله واحده ده در وهر برى اهل جنتدر • ديو حكم ايتدى • ديريعنى نفسلرينه حقده افنا ايله ظلم ايدن امت محمدك كزيده لرى كه انلره كتاب اعطا اولنمشدر • يعنى مقام جمع ووجود ويرلمشدر • طوايف ثلثه نك اولى • ذكر آيت معهوده مذكوردر • ور اكرچه بو معنى اهل تفسير بيان ايتدوكى معنانك عكسيدر لكن حق تعالى دن شرف تقديم ذكرى ايله مشرف اولمه سى وجملهٔ نفسنه اضافتيله توفر واصطفا ايله تعبير قلمه سى جميعا تأويل مزبوره دليلدر فقد على المقتصد والسابق •

يعنى سابق بالخيرات مقتصد بعده ظالم لنفسه

پس الله تعالی ظالم لنفسه‌یی مقتصد و سابق اوزرینه تقدیم ذکری ایله تقدیم
قیلدی مرتبه‌ده تقدمی اولدوغی ایچون زیرا ظالم لنفسه فنای ذاتی مقامنده‌در
مقتصد ایله سابق فنای صفاتی و افعالی‌ده‌در الّا ضلالًا الّا حیرةً ولا تزد
الظالمین قولندن مستثنادر ضلالی حیرة ایله تفسیر ایلدی که معرفة حقده
غایت قصوادر و معلوم اولا که حیرة ایکی قسمدر بریسی حیرة مذمومه‌در که
حیرة نظّاردر یعنی اصحاب نفوسدر که خدمت نفس ایدوب کد نظر
و فکر ایله کوشش تحصیل یقین ایدرلر نته که منصور حلاج قدس سره بو تعالیه
اشارت ایدوب بیورر قطعة من رامه بالعقل مسترشدًا
اسرحه فی حیرة یلهو و شاب بالتلبیس اسراره یقول فی حیرة هل هو
ایکنجیسی حیرة محموده‌در که حیرت اولوا الابصاردر توالی تجلیات
و تتابع بارقات ذاتیه‌دن ناشی اولور عارف تفنیسی ایله تحقق
ایدجکن بیلمز قول آتی بوکا ایمادر نظم قد تحیرت فیک خذ بیدی
یا دلیلا لمن تحیر فیکا و متن کتابده مراد تحیر ثانیدر فقرا یدرین مرتبه
حیرت مرتبه عجزدن اعلی‌در زیرا عجزده عبد کنه ذاتک معرفتندن عاجز
اولور و قصورین بیلوب مرتبه عبودیتنده قالور اما مقام حیرتده عجز
و قدرة میاننده متحیر اولور کاهی بارقه علم الهی‌یه مجلا اولوب
نفسنی علمه قادر کورور و مدرک صانور اما اول برق دخی زایل اولدقده
عجز امکانیسین مشاهده ایدر پس حیرة عجزک ورایسنده برمرتبه اولور
قال المحمدی رب زدنی فیک تحیرًا یعنی کامل محمدی حیرت مزبوره‌ده

طالب

طالب زیاده لذت اولوب متصل یا رب سنک شئون و صفاتکده
اولن کثرت تقلبات ذاتکده حیرتم زیاده ایله دیو دعا ایدر و آیت
آتیه بو معنایه اشارت اولور کلما اضاء لهم مشوا فیه یعنی هر چند که
انلره نور تجلی بارق اولا اول نورک ضیاسنده مطلوبلرینه مهتدی
اولوب کیدرلر زیرا نور مزبور وارلقلرین افنا اتمز و اذا اظلم علیهم
قاموا اما چون اول برق تجلی آنلری ظلمة عدمه القا ایدوب وجودلرین
افنا قلسه بالکلیه محجوب اناینتلرین مخلّص اولورلر و قایمون و متحیرون
اولورلر طورورلر فالحایر له الدور پس شول حایرکه مشهودی جهة
معینه ایله متعین اولماشدر انک حرکتی حرکة دوریه اولور حرکة وضعیه
کبی مثلا قطبک حرکتی کبی که حرکتک متحرکه نسبتی قربا و بعدا مختلف اولمز
والحرکة الدوریة حول القطب لا تبرح عنه حال بوکه حرکة
دوریه قطبک اطرافنده‌در اصلا قطبدن بعید اولمز و مرکزدن آیریلمز
و قطبه نسبتی قرب ایله و بعد ایله اختلاف بولمز و صاحب الطریق
المستطیل مایل خارج عن المقصود اما طریق مستطیل صاحبلری که اصحاب
خیال و محجوبین و اهالی استدلال طریقیدر متکلمین و حکما کبی هرکز
انلر راه صوابدن معوج و مایل و مقصود حقیقیدن مفقود و زایل‌در
زیرا مطلوبی بدایتدن مفقود و غایتده موجود و تخیل ایتمشلردر و مقصوددن
خارج و بعید اولدقلری بودر که مقصودی بحسب الخیال بدایتده قویوب
کتمشلردر حقی مظاهرده کورمیوب خارج مظاهره توجه ایدرلر مقصود

کندولرده ایکن بیابانه کیدرلر• اما تعبیری مستقیم ایله المیوب مستطیل
دیدوکنک وجهی بودرکه حرکهٔ مستقیمه حرکهٔ دوریه مقابلنده استعمال
اولندوغی کبی سلوک راه حق وصواب مغایرسنه داخی کلور• بل که ظاهر
متبادری بو اولور• آنک ایچون مستقیم دیمدی طالب ما هو فیه صاحب خیال
برشیئه طالب ومایل اولورکه اول شی کندوده حاصل• والله معکم اینما
کنتم نکته سندن غافل صاحب خیال الیه غایته فله من والی وما بینهما
یعنی صاحب خیالک غایهٔ سلوکی خیالنه منتهی اولور• زیرا حقی صورت معتقده سنده
وپیکر متخیله سنده بولور• پس صاحب تخیل ایچون ابتدا وانتها وبینهماده
اولان مسافه حاصلدر• زیرا طلب حقده البته بر مقامدن سیره ابتدا ایدوب
بر مقامده انتها بولمشدر• که اولی فقدان صوکی وجدان اولمشدر• نه که
حرکهٔ مستقیمه نک مقتضاسی بودر• وصاحب الحرکة الدوریة لا بدء
فیلزمه من ولا غایة فیحکم علیه الی یعنی حرکهٔ دوریه صاحبنک
سیرینه بدایت یوقدر که اکه فقدان مطلوبه دلالت ایدر حرف من لازم اولا
کلمش در• وسیرینک غایتی دخی یوقدر که اکه انتهایه دلالت ایدر• حرف
حاکم اولا که حرف الی در• زیرا انجلای مطلوبه نهایه یوقدر فله الوجود
الاتم وهو المؤتی جوامع الکلم والحکم• پس اول حرکهٔ دوریه صاحبی
ایچون وجدان اتم وذوق اشمل واعم حاصلدر• زیرا حق ایله دایردر•
وحقی هر شیده کورور• ونوروفیده بولور• دخی اکا جوامع کلم رموز فانی
وحکم ربانی اعطا اولنور• مما خطیئاتهم فهی التی خطت بهم• یعنی

[illegible] فی سیره [illegible]

ای جاز [illegible] فی خطیئاتهم [illegible]

مما

مما خطیئاتهم اغرقوا آیتی بونلر حقنده کلمشدر• که اول خطیئه لر آنلری غرقه
سوق اتمشدر• یعنی غرق بحر علم وشهوده سوق اتمشدر• بحسب العاقبة
زیرا اول غرق ابدان آنلری جثهٔ ظلمانیلردن وحبس قفص جسمانیلردن
یعنی سجن طبیعتدن تخلیص اتمشدر• ومرور دهور ایله فغرقوا فی بحار العلم
بالله وهو الحیرة پس غرق جثث وحرق ابدان ایله شیئا
فشیئا آثار ظلمانیه زایل اولوب انوار روحانیه یه مبتدل اولدیکه
بحار علم اللهده مستغرق وشهود احدیتده فانی ومحو مطلق اولدیلر• اول
استغراق ومحو عین حیرتدر فادخلوا نارا فی عین الماء پس اول قوم
عین ماده ایکن ناره ادخال اولندیلر• اما اول نار آنلر حقنده منقلب نور
اولوب سبحات وجه حق حجب انیاتدن منسلب• ومقهور قیلدی عین ماده
اولان عذوبه ایهام ولطف ایما ظاهر وهویدادر فی المحمدیین اذا البحار سجرت
یعنی محمدیلر حقنده بو آیت کریمه کلدی که عین ماده ناره ادخال اولنمغه دلالتدر
تقول سجرت التنور اذا اوقدتها • • • یعنی سن سجرت
التنور دیرسن قچن تنوری یاقدیکک یعنی بحار علمنی نار نور سبحات
ذات ایله ایقاد ایدوب حجب تعیناتی ازاله واسقاط اتسک•
فلم یجدوا لهم من دون الله انصارا پس وقتا که قوم نوح عین ماده
داخل نار اولدیلر ایسه تفسیرنده الله دن غیری انصار بولمدیلر•
فکان الله عین انصارهم • • پس الله تعالی اولرک عین انصاری
اولدی اکرچه وندن اول حقی غیر انصار ظن ایدرلر ایدی• زیرا صور انصارده

متجلی اولدی فهلکوا فیه الی الابد یعنی حقده من بعد فانی اولدیلر
اصلا طبیعت عالمنه رد اولنوب کلدیلر فلو اخرجهم الی السیف سیف
الطبیعة لنزل بهم عن هذه الدرجة الرفیعة پس اکر فرضا حق سبحانه
وتعالی آنلری لجهٔ هلاک وفنادن سیف طبیعت بشریه یه اخراج ایده ایدی
بو درجهٔ رفیعه دن آنلری انزال اتمش اولوردی زیرا لجهٔ فناده استغراق
مرتبه سی ساحل طبیعته چیقمق کبی دکلدر وان کان الکل لله وبالله بل هو الله
اکرچه مراتب کونیه طبایعدن وغیریسندن هر بریسی حق تعالی نک ملکیدر
وحق ایله متحققدر بلکه حق کندوسیدر زیرا احدیه جمع ایله جمیع موجوداته
شاملدر قال نوح رب ما قال الهی فان الرب له الثبوت حضرت
نوح خطاب اللهده رب ایله خطاب ایدوب اله ایله ندا اتمدی زیرا معناسی
ربده ثبوت واردر رب بالمکان دیرلر قچن اول مکانده قایم وثابت
اوله والاله یتنوع بالاسماء فهو کل یوم فی شأن اما اله
بحسب الاسما متنوع اولور زیرا هر آن ذات حق بر شان مخصوص ایله تخصیص
اولمقده در اسم رب ایله تجلا اتدوکی کبی ممیت ومحیی ایله دخی تجلا ایدر دعا ایسه
بر اوده دوام اثار ایچوندر فاراد بالرب ثبوت التلوین پس نوح
اسم رب ایله دعوتنده ثبوت تلوین استدی زیرا استعدادات جزئیه نک
تبدلی ایله اسماء ربوبیه متبدل اولور پس دوام تجلی وثبوت رب مطلق
مراد اتدی اذ لا یصح الا هو زیرا صورتنده صحیح اولمز الا ثبوت مزبور
یعنی ثبوت فی التلوین زیرا رافع تلوین اولسن ثبوت مراد اولمغه مجال یوقدر

لا تذر علی الارض یعنی ظاهر عالم اجسامده که عالم فرقدر برشخص
ترک اتمیوب جملهسن غرق ایدوب عالم جمعه کوندر یدعوا علیهم ان
یصیروا فی بطنها نوح علیه السلام قومنه ارض فرقک بطننده اولملرینه دعا
اتدی که باطن جمعی یه دعوتک عینی در وبو دعا اکرچه ظاهرا دعا
علیه در واما فی الحقیقة دعا لهدر المحمدی لو دلیتم بحبل لهبط علی الله
یعنی محمد دیدی که اکر سز بر حبل رقیقی ظاهر ارضدن باطن ارضه صارقیتورسه
الله اوزرینه نازل اولور زیرا ظاهر ارض خلقدر باطن ارض حقدر
زیرا فرقک باطنی جمعدر له ما فی السموات وما فی الارض یعنی سموات
دخی ظاهر خلق ومبطون اولسن حقدر ارضده دخی اویله در کانه ظرف
خلق مظروف حقدر اکرچه حق حلول واتحاددن منزه در فاذا دفنت
فیها فانت فیها پس قچن سن ارضده دفن اولنسک یعنی موت ارادی ایله
یا ضروری ایله ظاهرندن باطننه داخل اولسک احدیه جمعه واصل اولورسن
وهی ظرفک اول ارض سنک ظرفک اولورسن عیون عالمیندن
سنی ستر ایدر مظروفی ظرف اتدوکی کبی وفیها نعیدکم ومنها نخرجکم
تارة اخری یعنی که الله تعالی بیورر سزی باطن ارضه اعاده ایدرز کره
خلقیهٔ فرقیه کوز استهلاک ایله ذکرهٔ اخری ده کرو سزی ارضدن
سابقا اخراج اتدوکمز کبی اخراج ایدرز که اول نشأهٔ اخرویه در بعض
خلقه جانبیه بعضینه حجبیه اولور لاختلاف الوجوه وجوهک اختلافندن
اوتوری یعنی بعض اسباب وشروط سببی ایله کاه سزک جمعدن

تفصيل وفوقه خرد جكز ايجاب ايدر وكاه فرقدن جمعه عود كوز
اقتضا ايدر معلوم اولاكه سفر معاني كه عالم غيبدن واقع اولمشدر
منتهاى سيرى عالم حس وشهادتدر كه بوراده سير تمام اولور وكرو نه
عود ايدر اما اول سفر ايدن معاني جميعاً عالم شهادته كلمزلر بلكه كيمسي
ارواح مرتبه سنده قالور وراسنه تجاوز اتمز كيمسي مثال مطلقده
كمى مقيدده كمى خيالده قالور شروط مقتضيه سي حكمتجه بعده شيخ
بيورمشدر كه هر شيده هر شي بالقوه حاصلدر پس جميع خياللرده جمله
كلمه سي محال اولنلر آخرجه كلمك جائزدر اكرچه مجوبه نسبت محال
كورينور اسباب وشروطك عدم مساعده سنه كوره زيرا بيورر
بوام اول وقتده محال اولوردي كه حقك حدده سلطنتي مثالده وخياله
اولن سلطنته غالب اولوب انلر تابع بو متبوع اولا ايدي بل كه
حقك سلطنتي جميعنده على السويه در وبر وقت اولاكه جميع خياللر
حسه كلر فقير بو شهودى كوردكده بحمد الله تعالى جنت حسيه يه
يقينم زياده اولدي اكرچه بو مضمون بحسب الرياضه خاطره نور نور ايدي
لكن شهود اكابر شهادتي ايله قوت بولمامش ايدي بحمد الله من بعد
قوت بولدي پس بوراده بو لطيفه نك بنجلين درج نا كلره مددكار
ايچون يازدم كه كورن تحصيل شهود ايده وبو فقيري دعادن مفقود
اتميه لر من الكافرين الذين استغشوا ثيابهم وجعلوا اصابعهم في آذانهم
طلبا للستر آيت سابقه تتمه سيدر يعني شول كافرلردن بونلرده

قومه كه

قومه كه استماع احكامده ثوبلري ايله بورنوب پرمقلرن قولاقلرينه
وضع ايدرلر ايدي طلب ستر ايچون لانه دعاهم ليغفر لهم والغفر الستر
زيرا نوح عليه السلام انلرك ايچون دعا اتدي كه حق انلره مغفرت
ايده غفرك خود معناى لغويسي ستردر پس قوم مزبور دخي طلب سترده
مسارعت اتديلر جوارح واعضا ايله بعده نوح عليه السلام بونلره بطن ارضده
ستر ايله دعا اتدي حتى سترده مبالغه حاصل اولدي ديارا احدا حتى
يعم المنفعة كما عمت الدعوة ديارا تتمه آيتدر يعني كافرلردن فرد واحد
قوميوب باطن احديتده مستغرق ومحو مطلق ايله ديو دعا اتدي
تاكه دعوتي عامه اولدغي كبي منفعه مدعوحقي عامه اولا انك ان تذرهم
يضلوا عبادك يعني الهي اكر تحقيقا سن اول قومي ظاهر ارضده ترك
ايدجك اولورسك سنك فطرت عبوديتك اوزره قائم اولن
عبادكي اضلال ايدرلر اي يحيرونهم فيخرجونهم من العبودية الى ما فيهم من
اسرار الربوبية يعني عبوديت ايله ربوبيت اورته سنده
متحير ايدرلر زيرا ايمانلرى تشبيهدر بين التشبيه والتنزيه دكلدر
كه ايمان كامل اولا پس بونلرى عبوديتدن اخراج ايدوب اسرار
ربوبيت مطالعه سنه جذب ايدرلر فينظرون انفسهم اربابا بعد
ما كانوا عبيدا پس قوم مزبور كندولرن عبيد ايكن ارباب كوررلر
فهم العبيد الارباب يعني پس اول قوم عبيددر يعني قوللردر محتاجلردر
عدميت اصليه لري وامكان جبلي لري اعتبارى ايله داخي اربابدرلر

الٰهیهٔ وانوار ربوبیتی حاصل اولدقلری جهت ایله • پس فجّین نفس ذاتلرینه
نظر ایتدکلرنده ولرن عبید کوررلر • اما اسرار ربوبیه مظهریتلری جهتنه
بقدقلرنده ولرن ارباب تخییل ایدرلر • وامرین مزبورین اورتهسنده
متحیر قالورلر • حال بوکه بلمزلر کندولر من وجه عبید • ومن وجه اربابدر •
ولا یلدوا ای ما ینتجون ولا یظهر ذلک الا فاجرا ای مظهرا لما یستر
یعنی بو مقدمهلر ایله منتج اولمادیلر • ومظهر اولمادیلر • الا امر فاجری
منتج اولدیلر • یعنی مستوری مظهر اولان امری منتج اولدیلر کفّارا
ای ساترا ما ظهر بعد ظهوره فیظهرون ما ستر ثم یسترونه بعد ظهوره
لفظ کفّارا ولا یلدوا آیتنک تتمهسیدر • کمی شیخ اسلوب سابق اوزرینه
کلامنده درج اتمشدر • یعنی ظاهر اولان اشیایی بعد الظهور ساتر اولان
شیئی منتج اولدیلر • پس مستوری اظهار ایدرلر ایدی • واول امر مستوری بعد
الظهور ستر ایدرلر ایدی فیحار الناظر ولا یعرف قصد الفاجر المظهر
فی فجوره ولا قصد الکافر فی کفره • پس بو امره ناظر اولن متحیر قالدی •
وفاجر مظهرک فجورنده قصدنی بلمدی • وکافرک کفرنده مرادینی اکلمدی •
یعنی اظهار ایتدوکن نیچون اظهار ایتدی • وستر ایتدوکن نیچون ستر ایتدی بلمدی •
والشخص واحد حال بوکه شخص فاجر کافر بالذات بردر • اکرچه بالاعتبار
متعدد ومتغایردر • بو خود عین اضلال وتحییردر رب اغفر لی ای استرنی یعنی
یا رب بنم ذاتمی ستر ایله تا م صلا ایچون اولا واستر من اجلی یعنی تام اجلم ایچون
اولا اول ستر بنم اجلم ایچون ایله دیمک اولا یعنی ستری بکا سبب قرب ایله

بعد ایلیه فیجهل مقامی وقدری پس بنم مقامم ومقدارم خلق قاتنده بلنمیه •
واکا کمسه مطلع اولمیه کما جهل قدرک نته کیم سنک قدرک انلر قتنده مجهول
اولدی فی قولک وما قدروا الله حق قدره یعنی سن بو قولکده حکایت
ایتدک که اول قوم حق تعالینک حق مقدارینی بلمدیلر • دیدک اکرچه
مقداردن منزهسن لکن اعتبار مظاهر ایله ولوالدی ای من کنت نتیجة
عنهما وهما العقل والطبیعة رب اغفر لی آیتنه تتمهدر یعنی بنی ستر ایله دیمکدر •
یعنی منتج وجودم اولن اب مکرّمی که روح مجرّددر • وام مفخّمی که نفس
منطبعهدر ستر ایله دیمکدر • زیرا روح فاعل ایله طبیعة منفعلهدن قلب حاصل
اولوب نتیجهلری واقع اولور • که حقیقة انسانیهدر • معلوم اولسون که حکماء
متأخرین طبیعتی ظلمت ایله توصیف ایدوب روحی نور ایله تمثیل ایدرلر •
وطبیعتی اکثر حالده مذمت ایله ذکر ایدرلر • اما خبرلری یوق که انسانک
مرتبهٔ طبیعتده تنزلی صورتا تنزل اما حقیقتده نهایت ترقیاتدر • زیرا بو قدر
کمالات جزئیه که نفوس ناطقهدن بعض کمّلینه متحصّل اولمشدر طبیعت وساطتی
ایله در بعد المفارقة بالاتفاق فیض منقطعدر مشهوددر • اکابر بو دردر مصرع
خاک شو خاک تا بروید کل • وبالجمله عالم طبیعت بو تحقیره لایق دکلدر •
وحدیث شریف دخی بو معنایه ناطقدر • که اذا مات ابن آدم انقطع عمله
یعنی قچن ابن آدم مادر طبیعتدن کرار موت اضطراریله تولد ایتسه
جوارحه موقوف اولن عملدن کیسلور • زیرا عالم آخرت عالم عمل وکسب دکلدر •
بلکه عالم اجر وجزادر • عطا اهل جنت راچنین آمد خبر • کا ولین چیزی دهند آنجا ثمر •

فائده شریفه

اهل جنت چون بدندا زاہل راز • زان جگر خوردن زسر گیرند باز • دیگر

تو کمان می بری که بعد از مرگ • برخوری از وصال شمع طراز •

ہر کہ در زندہ گی نیافت ورا • چون بمیرد کجا بیابد باز • رباعی

ای ناطق اگر بمرکز جسمانی • حاصل نکنی معرفت ربانی • فرداکه علاقهٔ بدن قطع شود

در ظلمت جهل جاودان درمانی •

اگرچه عالم آخرتده بعضی نفوسک ترقیسنه دخی قایل اولمشلر اما حضار تصدیندر

عمومی یوقدر مسلّم اولدوغی تقدیرجه ولمن دخل بیتی ای قلبی دخی بنم قلبمه داخل

اولنی ستر ایله و مقام قلبمه داخل اولنی ستر ایله که اول مقام فنا فی الله

و بقا بالله مقامیدر مؤمنا ای مصدقاً بما یکون فیه من الاخبارات الالهیة

مؤمن اولدوغی حالده ستر ایله یعنی اول قلبه داخل اولن قلبده حاصل

اولن اخبارات و الهامات الهیه یه ایمان کتورب تصدیق ایتدوکی

حالده ستر ایله وهو ما حدثت به انفسهم حال بوکه اول اخبار الهی انفسلرینه

خبر ویردوکی اخباردر • که مقام قلبده متمکن اولوب خبر ویرمشلردر •

وللمؤمنین من العقول والمؤمنات من النفوس دخی عقول مجرده دن

مؤمنلری و نفوس منطبعه دن مؤمناتی ستر ایله عقولدن ذکورت ایله تعبیر

اتدی • زیرا شانلری تأثیردر • و نفوسدن انوثت ایله تعبیر اتدی • زیرا شانلری

انفعال و تأثردر ولا تزد الظالمین من الظلمات اهل الغیب المکتنفین

خلف الحجب الظلمانیة الا تبارا ظالمین حقنده زیاده ایلمه یعنی یا رب اہل

ظلمت و غیب اولوب پس پردهٔ ظلمانیه ده قالوب حجب ظلمانیه ایله مکتنف

اولوب بورنلر حقنده تبار و ہلاکدن غیری نسنه زیاده ایلمه و انلری

فنا فی الله ده فانی و مستهلک ایله فلا یعرفون نفوسهم بشهودهم وجه

الحق دونهم پس تا انلر بو ہلاک سببی ایله نفسلرن بلمیه لر مشاهدهٔ وجه حق ایله

مست مستغرق اولوب واو زنفسلرندن غافل مطلق اولدقلری الحون

فی المحمدیین کل شیء ہالک الا وجهه یعنی محمدیلر حقنده آیت مزبوره

نازل اولدی والتبار هو الهلاک تبار لغتده ہلاکدر • بو حال ایله نوحیلر

حقنده آیت محمدیلر حقنده منزل اولن آیته موافقت اتدی ومن اراد

ان یقف علی اسرار نوح • م فعلیه بالترقی فی فلک یوح وهو فی کتاب

التنزلات الموصلیة لنا • والسلام علی من اتبع الهدی • فص

حکمة قدوسیة فی کلمة ادریسیة • العلو نسبتان علو مکان • و علو مکانة

وقتا که حضرت ادریسک حقنده قرآنده و رفعناه مکاناً علیاً نازل اولدی

ایسه شیخ قدس سره انوک حکمتنده ذکر علو ایله ابتدا ایدوب العلو نسبتان

دیدی • یعنی صفت علو ایکی نوع نسبتدر • بریسی مکانه نسبت اولنان علو

بریسی مکانته منسوب اولان یعنی مرتبه یه نسبت اولنان علو درکه تربیسی

اول صفت قیلنور • بریسی ثانیه و ہر بریسی ایله اول مکان صفتلنور •

صکره متمکن صفتلنور • و اول مکانت یعنی مرتبه صکره صاحب

مرتبه صفتلنور فعلو المکان • و رفعناه مکاناً علیاً

پس حضرت ادریسک صفت علو مکاننه آیت علیه و رفعناه مکاناً علیاً

دلالت اتدی • اما علو مکانت صفتی محمدیلر اچوندر نته که کلمه کرکدر •

نقص حکمة قدوسیة فی کلمة ادریسیة

وأعلى الأمكنة المكان الذي يدور عليه رحى عالم الأفلاك

يعني مرتبه جهتندن جميع امكنه نك اعلاسي آسياب عالم افلاكك
مداري اولن مكاندر بعده صفت علوي مرتبه جهتي ايله قيدك سببي بودر كه
اعلاى امكنه مطلقا عرش اعظم در كه مستواى رحمن و منتهاى جميع
مكانلردر اوندن اوته زمان و مكان يوقدر اما فلك شمسي مدار افلاك
اعتبار اتدكلري شمسك روحانيتي قوتيدر و ساير افلاكه فايض نور اولدوغي
نته كه تصور اصحاب ارصاده مسلمدر اگر افلاكده صورت شمس شمسه
قلاده كبي كورنمشدر و سلطان كواكب اولوب فايض انوار علويات و سفليات
اولدوغيچون و بالجمله قلب عالم افلاك رتبه سن بولدوغيچون وهو فلك
الشمس وفيه مقام روحانية ادريس يعني اول آسياب افلاكك مداري اولن
محل فلك شمسدر داخي اول فلك شمسده روحانيه ادريسك مقامي ثابتدر
نته كه حديث معراج بو معنايه شاهددر و روحانيه شيخ قدس سره
دخي مزبور روحانيه ادريسيله جمع اولوب بينهما ده جريان ايدن
مفاوضات جزيله بوكا مساعددر و كتاب تنزلاتده بيان اولنمشدر
وتحته سبعة افلاك وفوقه سبعة افلاك و فلك شمسك آلتنده يدي فلك
واردر زيرا كرات عناصر دخي افلاك عدا اولنمشدر پس جمله ما تحتي يدي
اولور وهو الخامس عشر و فلك شمس بو جمله افلاكك اون بشنجيسي
اعتبار اولنور اگرچه بحسب الترتيب معدود اخير دكل ايسه لكن جمله ما تحتنك
اولمغ ايله فرد اخير حكمنده اولور فالذي فوقه فلك الأحمر شمسك

نوقنده

نوقنده اولان فلك مريخدر و فلك المشتري و فلك كيوان بعده فلك
مشتري بعده فلك زحلدر و فلك المنازل بعده فلك ثوابتدر و الفلك
الأطلس بونلردن صكره فلك اطلسدر نقوش كواكبدن ساده
و تعيّنات رسومدن آزاده و مطلس اولدوغيچون بو اسم ايله مسمى در
و فلك مزبور مصدر حركت يوميه و معيار ماهيت زماندر فوقنده نه زمان
نه مكاندر مثلا جامي ايدر بسخه مصنفدن منقولدر كه فلك اطلس فلك
بروج ايله تفسير اولنمشدر طريق عطف بيان ايله وجه تسميه تعاذير بروج
بوندن واقع اولدوغيچون اولا اگرچه وضع اسامیسي فلك منازلده واقع
اولن كواكبك نسبت محاذاتي اعتباري ايله در و فلك الكرسي و فلك العرش
شيخ قدس سره فلكين مزبورىني دخي فتوحاتده و عقلاده اثبات اتمشدر
و فلك اطلسه عرش تكوين ديمشدر زيرا طبايع وساطتي ايله مبدا ظهوردر
كن فيكون و مصدر تغيرات ازمنه و اوقاتدر و مستواى رحمن اولن بو عرش
دكلدر بل مافوق اجسام اولن عرش عظيم دركه ما فوقنده فلك
حد مند جزم اتمشلردر و ذكرشي ما عداسي منافي دكلدر نهايت فلك
مدلل عقلا تسعه دن اقل اولمادوغن اثبات اتمشلردر والذي
دونه فلك الزهرة و فلك الكاتب و فلك شمسك آشغاسي فلك
زهره در و فلك زهره نك تحتي فلك عطارددر و فلك القمر و
كرة الأثير فلك عطاردك تحتي فلك قمردر فلك قمرك تحتي كره
ناردر و كرة الهواء و كرة الماء و كرة التراب و كره نارك آلتي كره هوادر

كرهٔ هوانك آلتى كرهٔ مادر وكرهٔ مانك آلتى كرهٔ تراب در شيخ
رضى الله عنه سابقا بونلردن فلك ايله تعبير ايدوب حالا كره ديدوكى
مسامحه در بعضيلر ذكر سابقى تغليبه حمل ايتمشلر فمن حيث هو قطب الافلاك
هو رفيع المكان پس فلك شمس قطب محور افلاك اولدوغى حيثيت ايله رفعت
ايله موصوف اولوب حضرت ادريس دخى آنده متمكن اولمغله رفيع المكان در
وعلوى علو مكان در واما علو المكانة فهو لنا اعنى المحمديين قال الله تعالى
وانتم الاعلون والله معكم فى هذا العلو اما علو مكانة يعنى مرتبه يوجه لكى بزم ايچوندر
يعنى محمديلر ايچوندر كه الله تعالى كلام كريمنده امّت محمده خطاب اولنن وانتم الاعلون
حكمنى والله معكم ايله تعقيب ايتمشدر پس مراد معيت الهيه دن حاصل اولنان شى
ونباهتدر كه عبدى مرتبه الوهيه سبب تقريب در وهو سبحانه يتعالى عن المكان
لا عن المكانة سؤال مقدردن جوابدر كه كلام سابقه متوجه اولديكى
كه الله تعالينك عباديله معيتى نيجه متصور در عباد خود اجسام در جسم مكاندندر
جواب ويرر كه علودن مراد علو مرتبه در حق تعالى مكاندن متعالى ايسه
مكانه دن ومرتبه دن متعالى دكلدر پس عباديله اشتراك ومعيته ايله اولن
علو علو مكانه اوليجق سؤال مندفع اولور ولما خافت نفوس العمال منا وقتا كه بزدن
يعنى امت محمديه دن اولن نفوس عمال يعنى زهاد وعباد كه علمادن حصايه
مبتلا ونوا اولمايوب بلكه حظ ونصيبلرى آنجق اعمال جوارح ايله كسب وعباده
فايز اولديلر بونلر خايف ومحروم اولمامق ايچون اتبع المعية بقوله تعالى
ولن يتركم اعمالكم شرف معيته يعنى مكانه عليه يى شرف مكان عمليله اتباع

ايدوب ولن يتركم اعمالكم بيوردى يعنى حق سبحانه وتعالى سزك
اعمالكزك دخى خراسن ومكافاتن نقص ايتمز علم روحانى مقابلهسنده
علو مكانه ومرتبه ويردوكى كبى عمل جسمانى مقابلهسنده دخى شرف علو
مكان ويرور لكن اصحاب علم وعمل جهتين ايله ذو حظ اولورلر اما
اصحاب عمل جهة واحده ايله ذو حظ اولور پس بونه اصحاب عمل ايچون
حرمان من وجه مقرر در لكن بونلر اشراق نور عمل ايله مرآت باطنلرن منجلى
ايدوب صورت استعدادلرن انده مشاهده ايدرلر واول مشهود جلى ايله
تسلى بولورلر فالعمل يطلب المكان والعلم يطلب المكانة فجمع لنا بين
الرفعتين علو المكان بالعمل وعلو المكانة بالعلم پس عمل
عمال مكان طلب ايدر كه مراتب جنان در وعلم علما مكانه ورفعة طلب
ايدر كه قرب من الله وتجلاى جمال رحمن در پس حق سبحانه وتعالى
بزه يعنى محمديلره رفعتين ميانني جمع ايتدى كه بريسى علو مكان بسبب العمل در
كه عمال وزهاده جزاى اعمال اولور وبريسى علو مكانه بسبب العلم در
كه علما بالله تجلاى علميه ايله حصول بولور چون مرتبتينك بريسى صورى
جسمانى وبريسى معنوى روحانى در لابد معنوى عمل صورى عمله محاذات
ايدوب مثلى ايله مثله مجازات اولنور ثم قال الله تعالى تنزيها للاشتراك
سبح اسم ربك الاعلى عن هذا الاشتراك المعنوى بوندن صكره
الله تعالى محمديلر ايله مابينده ثابت اولان اشتراك علويه معيه ... ايهام ايتدوكى جهة
توهمتن دفع ايچون كلمهٔ تنزيه ايله امر ايدوب سبح اسم ربك الاعلى ديدى

يعنی بو توهم اولنان اشتراک معنوی دن اسم ربکی تنزیه ایله دیدی ●●
ومن اعجب الامور کون الانسان اعلی الموجودات اعنی الانسان الکامل
دخی امورک عجب کندر انسانک اعلای موجود اولمسی زیرا انسان کامل مرتبه سی
جمیع مراتبی جامعدر ● ناقصک مرتبه سی ایسه اسفل سافلین در ● پس نیجه اعلای موجودات
اولور ● علو خود امر نسبی در ● مرتبهٔ سفلیه یه نسبت ایله بولنور ● جمیع مراتبی جامع اولنده
مراتب مستویه اولور وما نسب الیه العلو الا بالتبعیة حالا که انسانه
علو مرتبه نسبت اولونمدی الا تبعیة ● واضافت ایله نسبت اولندی ● اصالة ایله
اولنمدی اما الی المکان او الی المکانة ● یا مکانه اضافة اولندی
یا مکانته اضافة اولوندی ● وهی المنزلة ● مکانه منزلة در ● فما کان علوه لذاته
پس انسان کامل علوی بالذات اولمدی ● بالواسطه اولدی یعنی مکان و مکانت
واسطه سی ایله ● فهو العلی بعلو المکان ● پس انسان دن بعض علو مکان
صاحبی اولدی ● ادریس عم کبی ● والمکانة ● بعض آخر علو منزلة صاحبی اولدی
محمدیلر کبی ● فالعلو بالاصالة لهما ● پس نسبت علو اصالة ایله مکان و مکانته ایچون
ثابت اولدی ● تبعیة ایله انسان کامل ایچون اولدی ● فعلو المکان کالرحمن علی
العرش استوی ● پس علو مکان حقه نسبت ایله رحمنک عرشه استواسی کبی در
وهو اعلی الاماکن ● حال بو که عرش اماکنک اعلاسی در ● زیرا عرشک مافوقنده
مکان یوقدر ● وجهة یوقدر ● زیرا عرش محدد جمیع جهاتدر ● پس علوی نسبة جهة
حیثیتی ایلا اولور ● اول تقدیرجه فلک شمسک اعلا اولمغی منافی اولمز ● زیرا فلک شمسک
اعلا اولمغی مرتبه و مکانة حسبی ایله در ● نته که بیان اولنمشدر ● وحقک تمکندن

تعالیسی و تنزیهی عرشه استواسنی منافی دکلدر ● زیرا بعض اسماسی ایله
بر مظهرده ظهوره تمکن دن جمیع الصفات والذات اکا برابر اولمق لازم کلمز ● وعلو المکانة
کل شیء هالک الا وجهه ● والیه یرجع الامر ● ءاله مع الله ● دخی علو مکانة
حقه نسبت ایله کل شیء هالک قولندن و آیتین مزبورتین دن منفهم اولندر ●
واقعا جمیع اشیا هالک ● وحق باقی در ● مالک اولمق و جمیع اموره مرجع
ومعبود اولوب الهیتده واحد و منفرد اولمق مرتبهٔ علیه و مکانهٔ رفیعه
دکلمیدر ● ولما قال تعالی ورفعناه مکانا علیا فجعل نعتا للمکان
وقتا که حق تعالی حقنده ادریسده ورفعناه مکانا علیا ● دیدی ایسه علیا
لفظی نعت مکان قلدی ● وادریس ایچون علو مکان اثبات ایتدی ●
پس علوم بور علو مکان اولدی ● جواب لما محذوفدر ● لما نک
جوابینک ذکری ایله اکتفا اولنمشدر ● تقدیر کلام فهذا علو المکان ● واذ قال
ربک للملائکة انی جاعل فی الارض خلیفة فهذا علو المکانة ●
دخی وقتا که حق تعالی ملائکه ده خطاب ایدوب تحقیقا بن آدمی یریوزنده خلیفه
ایتدم ● دیوجک خلافتدن علو مکانة فهم اولوندی ● زیرا ام حسی دکلدر
که مکانه حمل اولنه ● وقال تعالی فی الملائکة استکبرت ام کنت من العالین ●
دخی حق تعالی ملائکه ده ابلیسه خطاب ایتدوکی زماننده استکبرت ام کنت من العالین
دیدی ● یعنی یا ابلیس استکبار ایدوب ● بویکلندکمی یوخسه ملائکهٔ مهیمیدنمی اولدک
که آنلرک مرتبه سی عالیدر ● زیرا وجوددن صف اولده واقع اولمشلردر ● وسجود
آدم ایله مأمور دکللردر ● بلکه وجود و عدم آدمه شعورلری یوقدر ● اگرچه عقل اول

بر حقد نسبت شفیر ... [illegible]
علیا

[illegible]

ونفس کلیه دخی صنف اولده در لکن بونلری حق تعالی مهیم قلمدغی تدوین
وجود ده وتکوین بودوشهود ایله مکرم اتدوکیچوندر نته که شیخ قدس سره
فتوحاتده بو معنایه تنبیه اتمشدر پس معنای آیت دیمکدر که استکبار می
اتدک بوخسه مهیمین عالیندن می اولدک که انلر حقدن غیریه ساجد و کمال حقدن
اوزکه سن شاهد اولمزلر بعده معنای مزبور فسجد الملائکة کلهم شموله نقیض
واجمعین تأکیدندن متباعد اولمز زیرا امر مزبور عقلاً عالیه وارد اولمشدر
پس عقل اول وما دونی مجمل ومفصل تحت شمولده مدخل بولوب وآیره
کلیه عاید قیلنور بعد حقیقة کلیه دن فرد ساجد اولمغله حقیقة کلیه ده سجود
ولنور پس کان جمیع افراد متضمن وجود قیلنور فجعل العلو للملائکة
پس حق تعالی علوی بعض ملائکه معهوده ایچون قیلدی که سابق الذکر اولن مهیمین در
زیرا ملائکه معهوده آدمک وجود وعدمندن بیخبردر قنده قالدی سجود برادر
بلکه بولارک رتبه سی آمر ومأموره وساجد ومسجود دن ممتاز اولمادوغی
فلو کان لکونهم ملائکة لدخل الملائکة کلهم فی هذا العلو فلما لم یعم
فی حد الملائکه
فی هذا العلو مع اشتراکهم عرفنا ان هذا علو المکانة پس اگر حق تعالی
بونلرک ایچون علو مرتبه اثبات اتدوکی بونلرک مجرد ملائکه اولدقلری ایچون
اولیدی جمیع ملائکه عالین وسافلین علو مزبورده داخل اولوردی
پس وقتا که بینلرنده اشتراکلری وار ایکن حق تعالی ملائکه یی دخول مرتبه ده
تعمیم واشتراک اتمدی ایسه بز عارف اولدق که علو مزبور عندالله مرتبه علیا
ایمش وذلک فضل الله یؤتیه من یشاء وکذلک الخلفاء من الناس

دخی

دخی کرو گرچن ملائکه عالین کبی خلفاء اناسک علوی علو مکانه در علو ذاتی دکلدر
فانه لو کان علوهم بالخلافة علواً ذاتیاً لکان لکل انسان زیرا اگر خلافه
سببی ایله ثابت اولن علو علو ذاتی اولایدی علو مزبور هر انسان ایچون ثابت
اولورایدی فلما لم یعم ذلک العلو عرفنا ان ذلک العلو للمکانة پس وقتا که خلفاء ایچون
عندالله والناس حاصل اولن علو مزبور عام اولمیوب یعنی نفس طبیعة انسانیه
ایچون اولمیوب علل زائده خارجه اقتضاسی ایله اولدی ایسه بلدک که علو مزبور
علو مکانه ایمش ومن اسمائه الحسنی العلی علی من وما ثمه الا هو
حال بو که حقک اسماء حسنای ذاتیه سندن اسم علی در پس حقک اسم مزبور ایله اتصافی
مقتضاسنجه نسبة علوی کیمک اوزرینه ثابت اولور مرتبه جمعده خود حقدن غیری
موجود یوقدر پس غیره نسبتی نجه متصور اولور فهو العلی لذاته پس حق تعالینک
صفة علوی ذاتی اجلی ایچون ایمش غیره نسبت ایله دکل ایمش او عن ماذا
یعنی علو مزبور علی علیه اذا غلب معناسندن اولمق وارنته که سبق اتدی
یاخود علی عنه اذا ارتفع معناسندن اولمق وار که عن ماذا دیدوکی اکا اشارتدر
یعنی ندن استفاده علو ایدوب آندن مرتفع اولدی ونه نسنک اوزرینه
غلبه اتدی که علوی اضافی اولوب لغیره اولا وما هو الا هو حال بو که
اول مغلوب فرض اولنن ومفید علو فرض اولنان شی عین حقدر غیر
یوقدر فعلوه لنفسه پس حقک علوی لذاته اولور لغیره اولمز وهو
دخی اول علو ذاتی ایله موصوف اولن حق من حیث الوجود عین الموجودات
یعنی حق تعالی تقیدات عینیه ایله مقید اولدوغی حیثیة ایله موجوداتک عینی در یعنی

يعنى حقيقت وجود جهتندن عينيدر ياخود وجود من حيث الوجود والتحقق
عين موجوداتدر زيرا مطلق باعتبار التحقق عين مقيددر وتعقل
اعتبارى ايله غيردر فالمسمى محدثات هى العلية لذاتها پس محدثات
ايله مسمى اولن موجودات على بالذات اولورلر زيرا على بالذات ايله بهما
مغايرة مطلقه يوقدر وليست الا هو حال بوكه اول محدثات ايله مسمى اولن
موجودات دكلدر الا عين حقدر فهو العلى پس حق تعالى مرتبه فرقده دخى
على لذاته در مرتبه جمعده على بالذات اولدوغى كبى نته كه ذكرى مسبوق اولدى
لا علوا اضافة علو اضافى دكلدر زيرا غير يوقدر كه اكا نسبت واضافة اولنه
لان الاعيان التى لها العدم الثابتة فيه ما شمت رائحة الوجود زيرا عدم خارجى
ايله متصف اولن اعيان كه عدم مزبورده ثابته در اصلا وجود خارجى رائحه سن
شم التمشلردر فهى على حالها فى العدم پس اعيان عدميات در وآنلر عدمده ثابت
اولدقلرى حال اوزره مستمرلردر پس ثابت اولدى كه وجود خارجيده غير يوقدر
كه علو ذاتى حقه اكا مضاف قيلنه اكر وجوددن دخى فرض اتسك كه وجود غير
ثابت اولمز زيرا صور تجلياتدن بر صورت ثابت اولمق لازم كلور اول وجود
غير دكل من وجه عين حقدر مع تعداد الصور فى الموجودات يعنى موجودات
متكثره ومتجدد اولن صور كائنه دن فائده ايله كه هر موجود ايچون بر سينك
اختصاصى واردر زيرا الاعيان تتقلب عليها الاحوال والحق
يتقلب فى الاحوال نصوصده مذكوردر تعالى در يعنى حق واحد بين
الاحوال يعنى بين الموجودات الخارجية متقلبدر كه هر برنده بر وجه ايله

متجلى

متجلى كه موجب وكثرت سابقدر معروض وجود وعدم اولمز بل كه عين وجوددر
كه مظاهر اسما وصفات ايله منصبغ اولورلر اما اعيان متعدده ده حال
بر منوال اوزره دكلدر بل كه احكامى اعتبارى ايله معروض احوال وجود
وعدم اولورلر واوزرينه احوال منقلب اولورلر ديدكلرى بو معنادر تحقيق نفيس
معلوم اولاكه اعيان ثابته ايچون ايكى اعتبار واردر بريسى بودر كه اسماء الهيه
صورى اعتبارلردر بريسى داخى موجود خارجيه يه حقايق اعتبارلردر اعتبار
اول ايله اسماء ارواح اولوب اعيان ابدان كبى اولور اعتبار ثانى ايله عكسى اولور
يعنى اعيان ارواح اولوب موجودات خارجيه ابدان منزله سنده كورينور
بعده اعيان ايچون ايكى اعتبار لطيف دخى اثبات اتمشلردر بريسى بو كه اعيان
مراياى وجود حق اولا كه مقام فيض مقدسدر ثانيسى بو كه وجود حق
مرآت اعيان واسما وصفات اولا كه مرتبه فيض اقدسدر پس
عند التحقيق خارجده وجوددن غيرى شى يوقدر واول وجود عين حقدر
اعيان ثابته ايسه صور علميه اولدقلرى حال اوزره مستمر اولوب
وجود خارجى رائحه سن شم اتمشلردر وهركز اتمزلر واعتبار مزبور
مشهوددر موحددر كه حق غالب وخلق معدوم ومنقلب كورينور
اما اعتبار ثانى كه اعتبار متشبهه در وجود خارجيده اعياندن غيرى
نسنه كورمزلر ووجود حق كه مرآت اعيان خارجيه اولمشدر آنلره
هركز كورنمز الا انكر دراء شى غيردن وحجاب سرادقات جمال
وجلالدن كورنه حاصل كلام ايكى طايفه بيله مراتى حالتين مزبوره ده

فيض اقدس فيض مقدس
حق مرآت اعيان
واعيان مرآت حق

کورفرلر • انجق صورة مرئیه‌یی کوررلر • لکن طائفهٔ اولینک صورة
مرئیه‌سی حقدر • طائفهٔ ثانیه‌نک اعیان خارجیه‌در • اما محقق مشاهد
لایزال مرآتی وصورتی مرتبتینده دخی مشاهده ایدوب صورتی
کوروب مرآتدن غفلت اتمز • ومرآتی کوروب صورتدن غیبت قلمز •
پس شیخ کامل قدس سره العزیز طوایف ثلثه‌نک مرتبه‌لرن جامع اولوب
بحر متموج کبی هر لجه‌دن برکناره درر حقایق • وکهر لآلی لایق ومتناسق
اخراج ایدوب صرافان معرفت الچنده رواج ویرر • وهر که بو تحقیقک
لبنه واصل • ومیوهٔ سخندن مذاق وجدانینه چاشنی حاصل ایده بحر توحیددن
اغتراف • ومترجمک ذوقنه اعتراف ایدر اولا • واما بنعمة ربک فحدث •
والعین واحدة من المجموع فی المجموع • پس مجموعدن عینک تجلاسی من حیث التقیید
بالتعینات دربنسبتی نسبت ظهوردر • اما مجموعده تجلاسی من حیث الاطلاق
ونسبتی نسبت بطوندر • وغیبه النسبتین عین برشی واحددر • یاخود مجموعدن ظاهر اولور وجود خلق نظرنده
مرآت اولنه نسبت ومجموعده ظاهر اولور • وجود حق نظرنده
مرآت اولنه نسبت • اما امرینی جمع ایدنه نسبت مجموعدن ظاهر
ومجموعده باطن کورینور فوجود الکثرة انما هو فی الاسماء پس وجود
کثرة اسمائیه نسبت ایله‌در یعنی کثرة اسماده‌در • یوخسه خارجده عین
واحددن غیری شی یوقدر • عین مطلق تعین قیدی ایله متعین اولور •
وعین متعینه اسم دیرلر • پس نسب وتعینات کثیره‌دن متعینات
کثیره حاصل اولور وهی النسب یعنی اول اسما خصوصیات

مزبوره

مزبوره اعتباری ایله عین واحده عارض اولور • نسبتلر وصور موجوداتدن
ظاهر اولدوغی حیثیت ایله وصور مزبورده داخل اولدوغی اعتبار ایله
وهی امور عدمیة یعنی اول نسبتلر خارجده نسبت امور عدمیه‌در •
انلرک اچون وجود حقدن متمیز وجودی یوقدر • اگرچه بحسب العقل موجودات
متمایزه عد اولنور • پس وجود کثرة امور عدمیه ونسب موهومه‌دن
حاصل اولور • حکمانک جواهر اعراضدن مرکب اولور دیدکلری بودر •
ولیس الا العین الذی هو الذات یعنی وجود خارجیده عین واحددن
غیری موجود یوقدر که اول ذات حقدر • وجود مطلقدر • امور عدمیه‌نک
اضافاتی ایله متکثر کورینور فهو العلی لنفسه لا بالاضافة پس حق تعالی
عین کثرتده ایکن علوی لنفسه‌در • وذاتیه‌در • غیره اضافة ایله دکلدر فما فی
العالم من هذه الحیثیة علو اضافة پس عالمده بو حیثیتدن علو اضافة یوقدر •
یعنی عین واحد اولوب کثرة مشهوده عدمیه اولدوغی اجلدن علو
اضافی یوقدر • هب علو ذاتیدر • لکن حیثیة اخریدن یعنی جهة غیریتدن
علو اضافی دخی بولنه جایزدر • نته که بو معنایه اشارت ایدوب بیورمشدر •
لکن الوجوه الوجودیة متفاضلة • • • لکن وجوه وجودیه یعنی
وجوه مضافه اولن اعتبارات بعض بعضندن زیاده‌در •
فعلو الاضافة موجود فی العین الواحدة من حیث الوجوه الکثیرة
پس علو اضافة عین واحده موجوددر • وجوه کثیرهٔ متخالفهٔ متضادة
اعتباری ایله بری اعلی بری اسفل احدهما ابتر آخرا فضل اولمق کبی •

لذلک تقول هو لا هو وانت لا انت • بو اجلدندرکه یعنی عینِ واحدک

وجوهِ کثیرۀ متخالفه ایله ظهور ایتدن اوتوریدرکه حقی بعض وجوه ایله اثبات

وبعض وجوه ایله سلب ایدرسن مثلا هو دیرسن بحسب الاطلاق و غیبت

ایله تعبیر ایدرسن و اثبات حقیقیه ایدرسن • لا هو دیرسن بحسب التقیید

سلب حقیقیه ایدرسن و خطاب ایله تعبیر ایدوب انت دیرسن وجهۀ اطلاقدن

اثبات حقیقیه ایدرسن بعده لا انت دیرسن جهۀ تقیید وجوه ایله حقی سلب

ایدرسن قال الخراز رحمه الله وهو وجه من وجوه الحق ولسان من السنته

یعنی شیخ مصنف نقل ایدوب بیوررکه ابو سعید خراز که کبار مشایخدن برکبیردر

وجوهِ حقدن بروجه • والسنۀ حقدن برلسان ندر • یا بالجمله مظاهر کامله دن

برمظهردر ینطق به عن نفسه بان الله لا یعرف الا بجمعه بین

الاضداد فی الحکم علیه بها حق تعالی بونک سببی ایله نفسندن خبر ویرورکه

حق تعالی معلوم ومفهوم اولمز • ما دامکه حق تعالی نک اوزرینه حکمده

اضداد ما بینی جمع اولنمیه یعنی اضداد جمع اولنوب وجهۀ واحده و اعتبارِ

الجمع ایله حق اوزرینه حکم اولنمیه معرفت حق حاصل اولمز • یوخسه جهات

مختلفه ایله حکم ده اغیار دخی مشترکدر • مثلا حوادثدن بر شیء واحده

نسب متخالفه ایله هم اول وهم آخر هم باطن وهم ظاهر دیمک جایزدر

اما نسبت واحده ایله اولمق حقه مخصوصدر فهو الاول والآخر والظاهر

والباطن فهو عین ما ظهر وهو عین ما بطن فی حال ظهوره

یعنی حال ظهورده کرو باطنک عینی در • کذلک ظاهرک عینی اولدیغی کبی

وحال اخر بیده دخی عین آخر اولدیغی کبی عین اولدر

پس بو عالم شهادتده حقی حقدن غیری کوررز یو قدر که حق اکا

ظاهر اولا دخی حقدن باطن و مستور اولور بر شیء

یوقدرکه اول شیء حقدن محتجب قاله پس قچن عارفیندن بریسینه ظاهر

اوله حق کرو نفسنه ظاهر اولور غیره ظاهر اولمز

و نفسندن باطن ومحجوب اولور غیردن اولمز زیرا جاهل

محجوبدن باطن اوله کرکدر اول جاهل محجوب خود مظاهر حجابیه سندن

برمظهردر غیری دکلدر

یعنی ابا سعید اسمی ایله مسمی اولن شخصده دخی عین حقدر

دخی سایر اسماء محدثات ایله مسمی اولنلر دخی کذلک مظاهر اکوانه حقک

تنزلاتی حیثیتندن عین حقدر یعنی

قچن اسم ظاهر اناتنی ایله ظهور ایدوب احکام وآثارنی اظهار قلسه

اسم باطن آنی نفی ایدر و آنی مجامع اولمز و کندونک احکام

وآثارنی اظهاره قادر اولمز

یعنی کذلک قچن اسم باطن انا دیسه اسم ظاهر آنی نفی ایدوب لا

دیر محصل سایر اضداد ده هب حال بو منوال اوزره منسج اولنمشدر هر ضد

ضد آخرک مقتضای ذاتیه مثبت وخلافنه نافی وجاحددر اما بو جمله ایله

مجموعیسی حقیقۀ واحده تحتنده مندرج وجهۀ واحده ایله مجتمع اولورلر

یعنی اضداد وعلی حدة اقوال متخالفه سی تقول ایدرلر لکن

جمله سنده متكلّم واحد در • احديّة عين ايله

يك صوت بردوكونه همى آيدت بكوش • كاهى ندا همى نهيش نام وكه صدا

مغاير پرده لردن صداى نغمه هودر • كهى عشّاقدن آغاز ايدر كاهى حجيردن

نظرده كوهرى معجون اولور تركيب انسانى • بسيطك كوستر كيفيتين نقش مصوّردن

بيكش بر رشته تقدير ايدر تحريك اشيانك • خيال ظلّ ايدر حاعرض پكر زير چادردن

جمال شاهدى كور عارف شاهنشاس بيك • تجلّا ايلين بر نور در هب بو بجه مظهردن

كهى عارف كهى جاهل كهى حق وكهى باطل • كهى منظور وكه ناظر نظردن كاه منظردن

دخى متكلّم عين سامعدر زيرا حق صفة نطق وكلام ايله شهادة

تجلّى اتمشدر پس سامع ومتكلّم ومخاطب وكلام جمله سى عين واحددر

يعنى عين واحد هم متكلّم هم سامع

اولمغك مثالى نته كه نبى عليه السلام دن حديث صحيحدر كه ان الله تعالى

تجاوز لامّتى ما حدّثت به انفسها ما لم تتكلّم او يعمل يعنى حق تعالى امتمك

نفسى وقلبى ايله سويلشوب دلنه وعملنه كتورمدوكى كناهندن كچمشدر

پس اول محادثه ايدن نفوس حدّثينى هم سامعدر

هم محدّث در وهم حديثنه عالمدر • حاصل كلام بو كه عين واحده در

واحكام مختلفه در كه تحديث وسماع وعلم در

بونك امثالنك جملنه سبيل يوقدر يعنى نفس واحد اولوب اختلاف

اوصاف ايله اسامى كثيره سى اولمق امر وجدانيدر مجهول ومستور اولمز

فاته

فاته يعلمه كلّ انسان من نفسه زيرا بو ديدوكمز معنايى انسان

نفسنه مراجعت اتسه علم وجدانى ايله بيلور وهو صورة الحق انسان ايسه

صورة حقدر نته كه نبى عليه السلام ان الله خلق آدم على صورة الرحمن

ديمشدر • فاختلطت الامور پس عين واحده امور متكثّره ايله مختلط اولور

ومسمّاى واحد مطلقك امور مختلفه ايله تقييدندن كثرت اسمائيه متحصّل

اولور كما ظهرت الاعداد بالواحد فى المراتب المعلومة يعنى وقتا كه واحدك

مراتب متعدّده ده ظهورى وتكرّرى حقّك مظاهر متعدّده سنده ظهورينه

مثال تامّ اولديغى ايچون واحدك مراتب معلومه ده تكرّرى وعقود

مختلفه ده وجودى وتقيّدى ايله تمثيل ايدوب نته كه اعداد تكرّر واحد ايله

مراتب معلومه ده ظاهر اولدى ديدى فاوجد الواحد العدد وفصّل

العدد الواحد پس واحد تكرّرى ايله عددى ايجاد ايلدى • زيرا واحد

متكرّر اولمسه حصول عدد ممكن اولمز ايدى • عدد دخى مراتبى حسبى ايله

واحدى تفصيل اتدى • يعنى واحدك احكامنى واحوالنى مثلا اثنين كبى

وثلثه واربعه كبى الى غير النهايه ممتاز ومتعيّن اتدى • زيرا اگرچه بحسب

الماده مراتب مذكوره دن هر مرتبه واحدك غيرى دكلدر • لكن بحسب

الهيئة والصورة غيردر • مثلا اثنين ماده جهتندن واحد واحددر

نته كه ثلثه اوچ واحددر • اما هيئة وحدانيّة ايله غير اولمشدر • معلوم

اولا كه شيخك مذهبى اصحاب اعداددن قول متقدّمين ومذهب

فيثاغورس حكيم دركه آنلر مراتب عدديه يى ماهيات متخالفه اعتبار ايدر

مطلب مذهب اصحاب عدد

مراتب عدديه احاد وعشرات ومئات والوف كبى الى غير النهايه

هر بری ایچون خواص متنوعه اثبات ایتمشلردر. اما متأخرین حکما اعداد ایچون
ماهیات متخالفه ایتمیوب عقود عشره وتسعه وسبعه الی غیر ذلک
آحاددن مرکبلردر. جمله سنک حقیقتلری واحددر. حقایق مختلفه دکلدر
دیمشلردر. خواص اعداده واقف اولمیوب ماهیتنده اولن اسراره
مطلع اولمدقلری اجلدن. وما ظهر حکم العدد الا بالمعدود حکم عدد
ظاهر اولمز. الا معدود ایله زیرا عدد عرض غیر قار الذات اولدوغی
اجلدن لابد بر معدود موجود بذاته ایله قائم اولور. کذلک اعیان ثابته
واسماء الهیه تحت قهر احدیتده مستهلک اولدوغی جهتدن متغایرة الاحکام
والآثار اولمز. الا مظاهر خارجیه ایله اولور برابردر کرک تلک المظاهر
جسمانیات اولسون اعضاء ظاهره انسانیه کبی کرک معدوم فی الحس
اولسون وموجود فی العقل قوای باطنه کبی والمعدود منه عدم ومنه وجود
یعنی معدوددن بعضی معدومدر. عدم حسی ایله بعض موجوددر. وجود
حسی ایله فقد یعدم الشیء من حیث الحس وهو موجود من حیث العقل
پس بعضی شیء حواس ظاهره ایله کورلمک ایله معدوم حکمنده اولور. حال
بوکه من حیث العقل موجوددر. زیرا عقل آنی آثاری حسی ایله ادراک ایدر.
مثلا نفس ناطقه وقوای باطنه کبی. بو معقوله یه موجود معدوم نما دیرلر. اما
اجسام ظلمانیه که موجودات عقلیه نک ظلالی وآثاریدر فی الحقیقه معدوملر
لکن وجود وهمیلری حسی ایله موجود کورنورلر. بونلره معدوم موجود نما دیرلر.
حاصل کلام عالم مظاهر جمیعا حسیه وشهادی اولمق لازم دکلدر. بعض شهادی بعض

غیبی اولمق جایزدر. فلا بد من عدد ومعدود ولا بد من واحد ینشئ
ذلک فینشأ بسببه. پس بونده بر عدددن لابددر که واحدی تفصیل ایده
ومعدوددن دخی لابددر. که مظهر حکم عدد اولا و بر واحددن دخی
لابددر که ذلک العددی تکراری سببی ایله انشا ایده. پس اول علت
واحده سببی ایله عدد کثیره موجود اولوب ونشأه وجود وکیفیت
بوده وشهود بولا. فان کان کل مرتبة من العدد حقیقة واحدة کالتسعة
مثلا والعشرة الی ادنی والی اکثر الی غیر نهایة ما هی مجموع اکر مراتب عددیه دن
هر مرتبه حقیقة واحده اولور ایسه مثلا تسعه وعشره کبی ادناسنه
واعلاسنه وارنجه یعنی ثمانیه دن اثنینه اینوب واحده عشره
دن مائه والفه چقنجه مجموع من الآحاد اولمز. زیرا هر حقیقة وحده
نوعیه سی حیثیتی ایله واحددر. پس واحدنجه مجموع من الآحاد اولور.
واحدجود جمعی منشا فیدر. ولا ینفک عنها اسم جمع الآحاد فان الاثنین
حقیقة واحدة والثلثة حقیقة واحدة بالغا ما بلغت هذه المراتب
وان کانت واحدة فما عین واحدة منهن عین ما بقی دخی مراتب مزبوره دن اسم جمع
آحاد منفک اولمز. یعنی اکرچه وحدة نوعیه نک عرضی حسبی ایله منفک
اولور لکن بحسب الذات منفک اولمز. زیرا اثنین حقیقة واحده وثلثه
حقیقة واحدهٔ اخری در. نیتشدوکی عدده. واکرچه حقایق مختلفه در. ومراتب
مزبوره دن اکرچه هر بری برأسها حقیقة واحده در. پس احد همانک
حقیقتی حقیقة اخرینک عینی دکلدر. پس بو تقدیرجه بر فصل فارقدن

لابدّ در جنس جامع ایله کر اسم جمع آحاد در فالجمع یأخذها پس
جمع مزبور مراتبک جمیعسنه متناول اولور یعنی اسم جمع آحاد مراتب
عددیه جنس شامل اولور فیقول بها پس جمع مزبور مراتب مذکوره
قایل اولور یعنی مظهر اولور وبعضی بعضندن ممتاز و متعیّن قلوب
اثبات ایدر منها یعنی امتیاز و تعیّنات مزبوره ذوات اعداد
مزبوره دن ناشی اولدوغی حالده اثبات ایدر جمعیاتنک تفاوتی
اعتباری ایله پس جمع آحاد جنس شاملدر تفاوت جمعیات فصل
فارق اولوب ماهیات متخالفه حاصل اولور نته که مذهب فیثاغورسدر
ویحکم بها علیها دخی جمع مزبور انلرک ایله قایم اولن جمعیات آحاد
معناسی اعتباری ایله کرو انلرک اوزرینه فصل ممیز ایله مراتب متعدده
دیو حکم ایدر نته که حق اعیان ثابته اوزرینه استعدادلرنی اعطا
اتدوکی احوال ایله حکم ایدر ایدی حضرت شیخ قدس سره العزیز بوراده
اعداد حسابیه یی اعداد کونیه صورتنده تمثیل اتدی فهمه تقریب و تسهیل ایچون
وقد ظهر فی هذا القول دخی بو قولده تحقیق ظاهر اولدی یعنی جمع
مزبورک تلک المراتبک وجودنه و بعضنک بعضندن امتیازینه قولنده
واثباتنده ظاهر اولدی عشرون مرتبة یکرمی مرتبه ظاهر اولدی فقد
دخلها الترکیب پس اول مراتب عشرینیه یه ترکیب داخل اولدی یعنی بعضنک
بعضی ایله ترکیبی که ما فوقنده حاصل اولاجق سایر مراتب غیر متناهیه دخی
حاصل اولا فما تنفک تثبت عین ما هو منفی عندک لذاته پس سن هر مرتبه ایچون

مطلب اعداد کونیه و حسابیه و معناسی [illegible]

[illegible]

لذاتها حقیقة واحده اثبات ایدرسن مع ذلک جمع آحاد معناسن
جمعیه جنس شامل اعتبار ایدرسن بونکله برله وحدة منافی جمع و عدددر
محصل کلام وحدة نوعیه ایله جمعیة شخصیه متنافیتین ایکن جمع اولمشلردر
ومن عرف ما قررناه فی الاعداد هر که بزم مراتب اعدادده
تقریر اتدوکمز قولمزه عارف اولدی ایسه وان نفیها عین ثبتها
دخی واحددن نفی عددیه مثلا اثبات عددیتک عینی اولدوغنی
بلدی ایسه زیرا هر عدد عین مجموع آحاد در مادةً وصورةً بوجمله ایله
واحد عدد دکلدر دیو نفی اولنور علم ان الحق المنزه هو الخلق المشبه
یعنی بلدی که بحسب الاطلاق مشابهة خلقدن منزه و غیر اولن حق صور
مظاهر متعینه ده تجلیسی جهتندن عین خلق مشبه در نته که واحد منزه عن
الکثرة العددیه معدوداته ضمننده تکرر ظهوراتی جهتی ایله عین اعداد مختلفه در
وان کان قد تمیز الخلق من الخالق یعنی اکرچه تقیید و اطلاق و امکان
و وجوب جهتی ایله خلق خالقدن ممتاز ایسه ده فالامر الخالق المخلوق
پس شان و حال بودر که خالق عین مخلوق اولا نته که واحد عین معدوددر
زیرا عارف حقی بحسب الحضرات مشاهده اتسه فیض اقدس مقامنده خالق
فیض مقدس مقامنده مخلوق کورر زیرا بحسب الحقیقه مغایرة یوقدر
والامر المخلوق الخالق یعنی کذلک شان بودر که مخلوق دخی عین
خالق اولا نته که معدود عین واحد در زیرا قچن برهان لمّی طریقیله آثار
مخلوقه یه نظر ایدوب حقایقندن تفتیش و تفحص اتسک عین خالق بولورز

كُلُّ ذٰلِكَ مِنْ عَيْنٍ وَاحِدَةٍ يعنی بو مخلوقدن و خالقدن هر برسی
عين واحده دندر كه اول عين واحده ذات واجبدر لَا بَلْ هُوَ الْعَيْنُ
الْوَاحِدَةُ يعنی كليسی عين واحده دن منتشی دكلدر كه شئ آخردن
صادر اولمق معناسن ايهام ايدر كه متوهم اثنينيتدر بَلْ هُوَ الْعَيْنُ الْوَاحِدَةُ
بلكه بونلرك جميعسی ارتفاع نسب و اعتبارات حسبی ايله عين واحده در
وَهُوَ الْعُيُونُ الْكَثِيرَةُ دخی بونلرك كليسی نسب مذكوره نك اعتبارات سببی ايله
عيون كثيره متعدده در فَانْظُرْ مَاذَا تَرَى پس نظر ايله نه كوررسن
يعنی مواد كثيره تفصيليه ده اولن عيون كثيره يه امعان نظر ايله نظر ايله و
كوردكك نه دربل حقميدر خلقميدر مرآت مجلاپی حق كوررسن يوخسه
مرآتده جلوه ايدن صورت زيبايی كوررسن يعنی شهود خلق شهود حقدن
مانع و حاجب اولورمی يوخسه بصر بصيرتك حقی كورر خلقدن غفلت ايدر
يوخسه احدهما آخردن حجاب اولمزمی يوخسه رعايت مراتب ايدوب
حقی حق و خلقی خلق می كورورر قَالَ إِسْحٰقُ ع م يعنی اسحق عليه السلام
ديدی بلكه حق لباس صورت اسحق ايله متلبس اولوب و صورت ابراهيم
كه اول دخی نفس حقدر خطاب ايدوب ديدی كه يَا أَبَتِ يعنی ای آتا كه
صورتده مرئيده عين حق سن و مرباكه بنم نفسمدر اول دخی عين حقدر كرچه
مرتبه جهتی ايله غير ايسه افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ فعلكه تو رهر كه علم ازليده بالقوه مقدر
دشکا عالم مثالده مصوردر يعنی مأمور اولدغك ايش كه بنم نفس حيوانيتم ذبح
و نقش جلدانانيتم سلخ ايتمكدر انشاكه درديشه سر تسليم و رضا پايی قصابه قطنا ده

آلوده

آلوده خاک و خون اولمق باشنه کلش راحتدن کل صو قمقدر
دو باغی بزم سپرور و سلوتدن تل تو قمقدر نظم
جمالك عيدنه قربان اولن عاشقلرك قانی • ايدر تشريف ايدب كل كل جبين حور و غلمانی
زمينه قطره سينك نقطه سی آيات حمتدر • عجبمی اولسه جاری حقله باطلده فرقانی
وَالْوَلَدُ عَيْنُ أَبِيهِ ولد خود عين والده در حكم اتحاد حقيقه ايله زيرا والدك
حقيقه جزئيه سی اجزاء ولدك جميعسنه ساريه در نهايت مغايرت تعين و تشخص
حسبی ايله دره نكته لاجه كوررمسن لفظ والدك ولددن تفاوتی بر حرف ايله در
كه اول حرف الف در احد ايله احمد ميانده فارق ميم اولدغی كبی لكن
احد ايله احمد ده اصل كلی فرع جزئيدر والد ايله ولدده اصل كل فرع بعض و جزءدر
اول سببدندر كه احد ايله احمد ده اصالته قلته حروف اولدر ولد ايله
والدده كثرت فَمَا رَأَى يَذْبَحُ سِوَى نَفْسِهِ پس ابراهيم عليه السلام نفسندن
غيری شيئی ذبح ايدر كوررمدی يعنی ذبح ايتدوكی نفسنك عينی ايدی
لكن نفسنی صورت ابن اسحق ده كوردی وَفَدَاهُ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ يعنی
حق تعالی اسحق ايچون بر عظيم قربان فدا ايتدی ذبح كسر ذال معجمه ايله
مذبوح معناسنه در يعنی نفسنی ذبح عظيم صورتنده يعنی كبش صورتنده
قربان ايتدی فَظَهَرَ فِي صُورَةِ كَبْشٍ مَنْ ظَهَرَ بِصُورَةِ إِنْسَانٍ پس صورت كبشده
ظاهر اولدی عالم شهادتده عالم مثالده صورت انسانده ظاهر
اولن و صورت ولدده ظاهر اولن شيئی وَظَهَرَ بِصُورَةِ وَلَدٍ لَا بَلْ بِحُكْمِ
وَلَدٍ مَنْ هُوَ عَيْنُ الْوَالِدِ دخی صورت ولدده ظاهر اولدی بلكه حكم ولدده

ظاهر اولدی عین والد اولن شیٔ یعنی حق صور مزبوره ایله متجلی اولدی
شیخ قدس سره لفظ بل ایله اضراب ایتدوکی تقابلی تصحیح ایچوندر وخلق
منها زوجها یعنی صورت نفس واحده دن که صورت نفس آدمدر بنیک صور
مختلفه کوزده ظهور وانتشا ایله بیزی ایجاد ایدن مزبور صورت نفس واحده اولی
اول زوجنی خلق ایتدی که حوادر فما نکح سوی نفسه پس آدم نفسندن غیریسه
نکاح ایتمدی بلکه نفسنک عینه نکاح ایتدی زیرا زوجی حقیقت مطلقه ده جمع
اولدقلری جهتدن عین آدمدر فمنه الصاحبة والولد پس حضرت نفس
آدمدن بعض اولدی صاحبه یعنی نفس حوا و ولد که بین الذکر والانثی در
والأمر واحد فی العدد یعنی معدود اولن صور کثیره ده که آدم و زوجه و اولادی
ظاهر اولن امر عین واحددر مثلا صور اعدادده ظاهر اولن واحد کبی که
عقود مراتبده ساریدر فمن الطبیعة یعنی وقتا که آحاد مبانیده ظاهر اولن
عین واحد غیر متعدد اولیجه پس قوابل عالمی حاصر و جامع اولن طبیعت
ملکوتیه که جمیع اجسامده قوت ساریه در وجود حقدن غیری نه در یعنی وجود
حقدر که تعین کلی ایله متعین اولوب تلک القوابلده اول تعین ایله
مؤثر اولمشدر دیمکدر بطریق الاستفهام وجود حق ایدوکن بیان ایدر ومن الظاهر
منها دخی طبیعتدن ظاهر اولن افراد جزئیه خارجیه نه در اولا تعین
کلی ایله متعین اولوب ثانیا تعینات شخصیه ایله متعین اولن وجود حق
دکلمیدر وما رأیناها نقصت بما ظهر منها ولا زادت بعدم ما ظهر دخی
بز اول طبیعت ساریه یی ظاهر اولن افراد ایله ناقص کورمز دخی اول

افرادک

٩٩

افرادک عدم ظهوری ایله زاید دخی کورمزز زیرا اول ظاهر اولن
اشیایه امر کلی نک نسبتی کلی نک جزئیاته نسبتی در یوخسه کلک اجزاسنه
نسبتی دکلدر پس نه جزئیاتک ظهور و افرازی ایله اول طبیعت کلیه
ناقص اولور و نه رجوعی ایله زاید بولور وما الذی ظهر غیرها دخی اول
طبیعتدن ظاهر اولن طبیعتک غیری دکلدر مطلقا وما هی عین ما ظهر
دخی اول طبیعت کندودن ظاهر اولن افرادک مطلقا عینی دکلدر
لاختلاف الصور بالحکم علیها اول طبیعتدن ظاهر اولن صور طبیعت
اوزرینه حکمده مختلفه اولدوغیچون طبیعت ایسه نفسنده واحده در
حقیقتده اختلاف یوقدر و حکمنده دخی اختلاف یوقدر پس طبیعت
اول ظاهر اولن صور مختلفه نک عینی اولمغه قابلیت یوقدر فهذا
بارد یابس پس شول شیٔ باردر یا بسدر دیو حکم ایدرز یعنی شیٔنک صورتی
طبیعتی اوزرینه برودت ایله و یبس ایله حاکم اولورز لسان معنوی ایله
وهذا حار یابس دخی بو شیٔنک صورتی طبیعتنه حرارت و یبس ایله حکم ایدر
فجمع بالیبس وأبان بغیر ذلک پس صورت حاکمه شیٔین مابینی حکمده یبس ایله
جمع ایتدی و غیری ایله یعنی حرارت ایله مثلا فرق ایتدی فالجامع هو الطبیعة
پس بو صور مختلفة الاحکامی جمع ایدیجی طبیعتدر که من حیث الذات
وحدانی النعت در لا بل العین الواحدة طبیعت دکلدر بل که جامع عین
واحده در فعالم الطبیعة کلها صور فی مرآة واحدة پس عالم طبیعت مطلقه و صور
جزئیه متعینه که طبیعت آنلرده سریان ایتمشدر جمیع اعیان ثابته نک صور

واحكابيدر كه مرآت واحده ده يعنى وجود حقده صور مشهود در
اكرچه وجود حق مشهود دكل البته كه شأن مرآت بودر لا بل صورة واحدة
فى مرايا مختلفة دكلدر عالم طبيعة بل كه صورة واحده دركه وجود حقدر
مراياى مختلفه ده كه صور اعيان ثابته در نمايان اولمشدر نته كه شاعر كلمشدر شعر
وما الوجه الا واحد غير انه ٭ اذا انت اعددت المرايا تعددا ٭ تفريق معناى مرآتين
ومقام موحد ومقام محقق بما تقابيان وتحقيق اولنمشدر مراجعت اولنه
فما ثمة الا حيرة پس بو مقام ده موحد مشاهد ايچون بو قدر الا حيرة وار
زيرا نظر شهود متفرق اولور زيرا بصر كاه مرآت واحده ده صور متعدده
تعلق ايدر ومرآت واحده ده صور متعدد ده كورمش اولور وكاه مرايا
متعدده ده صورة واحده كورمش اولور پس مراتب بيانى تميزه
قادر اولميوب متحير وعاجز قالور بلكه بطريق الذوق والوجدان عين
علمده ايكن بطريق الفكر والبرهان جاهل ومتحير اولوب عجز وقصورينه
اعتراف ايله العجز عن درك الادراك ادراك نتيجه سن قابل اولور
ومن عرف ما قلناه لم يحر اما شول عارف محقق كه بزديدوكمزه واقف
اولا يعنى مرتبتين مابينى ذوق ووجدان ايله بلدوكى كبى علم وعرفان
ودليل وبرهان ايله تميز وفرقانه قادر اولا طرفين ده حاير اولمز
وان كان فى مزيد علم اكرچه عارف مزبور علم زايد ايله متصف
ايسه ده يعنى حال بو كه علم زايد موجب حيرة ايكن ينه عارف مزبور متحير اولمز
نظم
يا رب دلمى عالم اسرار ايله ٭ حيرانلغم افزون ده وتكرار ايله

سرمست مى عشق اولاين تك هردم ٭ تا جم كرو خانه خمار ايله ٭
شيخ عطار كار عالم حيرتست وعبرتست ٭ حيرت اندر حيرت اندر حيرتست ٭
شيخ المنتخب
شمع حقيقتك اودى يازاو يورى استمز اوياز ٭ سل كوزوكى الكسكه ستك زينهار ٭
صورت ومعنيدن كچوب ايله وراسنه سفر ٭ اول سفرى قيلوب حضر هيچ حذر ايله ٭
خطوتان قد وصل بشنو نكواى مرد راه ٭ خطوهٔ دنيا وعقبى خطوهٔ ديكر بيا
اكثر بو بيتده لفظ عالمى فتح لام ايله اوقورلر غلط عوام در عالم بو قدر
كسر افصح در فليس الا من حكم المحل يعنى علمده زياده لك كه عدم حيرته
مقارنه ايله متيسر اولا دكل الا حكم محلدن ناشيدر والمحل عين العين
الثابتة حال بو كه محل ايسه عارف مزبورك عين ثابته سنك
عينى در نته كه حيرة دخى عين جائيرك مقتضاى استعدادى ايدى فبها متنوع
الحق سبحانه پس موجودات ايچون مخصوص اولن عين ثابته لرى سببى ايله
واستعدادلرنك تنوعى حسبى ايله وجود حق سبحانه وتعالى متنوع اولور
وتجلياتى كه مجاليسى صور اعيان ثابته در متكثر بولور فتنوع الاحكام عليه
پس محكوم عليه لرك تنوعى ايله استعدادلرى مقتضيا تنجه اوزرلرنه وارد اولن
احكام دخى متنوع بولور فيقبل كل حكم پس حق تعالى عين ثابته سى اقتضا
واعطا اتدوكى احكامى قبول ايدر مثلا وجه واحدك مرآت مستديره ده مستديره كورنوب
مستطيله ده مستطيله كورندوكى كبى وما يحكم عليه الا عين ما تجلى فيه وحال
بو كه حقك اوزرنه حاكم اولمز الا تجلى اتدوكى مجاليسنوك اعيان ثابته سى
حاكم اولور ما ثمه الا هذا يعنى بو محلده حاكم دكلدر الا عين مزبور در نا خود

قول ملا جامى

ویمك اولا كه موطن حیرتده بو تقابلدن غیری نسنه یوقدر شعر

فالحق خلق بهذا الوجه فاعتبروا • پس بو وجه ایله یعنی وجود حقك
مرایای مختلفه • ومجالی متعدده ده ظهوری وجهی ایله حق عین خلقدر • پس اعتبار
ایلك • یعنی عابرین اولك كثرت نسبیه عارضه دن وحدت حقیقیه
ذاتیه یه یعنی صورتدن معنایه • واثردن مؤثره اعتبار واستدلال ایدك
كه حق من جمیع الوجوه خلق اولمز • نته كه خلق من جمیع الوجوه حق اولمز ولیس
خلقا بذاك الوجه فاذكروا حال بو كه حق سبحانه وتعالی سابق الذكر اولن وجه ایله
كه اعیان خلقیه یه مرآت اولمق وجهیدر عین خلقدر • وكلدر بلكه صفات خلقیه دن
منزه وحجاب عزت ایله محتجب • غیب ذاتی سنده باقی غیر مشهود وخلاف
مرئیدر • بلكه مشهود ومرئی اولان خلقدر • پس ذاكرین اولك ودور
صورت خلقیه ده مستتر • ومحجوب ایدوكن منسی وفراموش ایتمك من یدر
ما قلت لم تخذل بصیرته هر كسه كه وجهین مزبورین دن بنم دیدوكم عارف اولا
انك بصیرتی مخذول اولمز • یعنی زیغ وضلال اوزره اولوب حقدن
باطله میلان قلمز • دایما استقامت ده اولور ولیس یدریه الا من له بصر
وخی بنم دیدوكمی بلمز الا شول كسه بیلور كه بصر نافذ صاحبی اولا • یعنی بصری
ظواهر اشیاده منجمد اولمیوب بواطن اشیایه داخل ونافذ اولا •
جمّع وفرّق فان العین واحدة یعنی جمع ایله وحدت حكم ایله مرتبه
حسبی ایله • وخی فرق ایله كثرت حكم ایله مرتبه سی نسبی ایله • زیرا حق ذاتنده
عین واحددر • ومراتب حسبی ایله متعدد اولور وهی الكثیرة لا تبقی ولا تذر

حال بو كه عین مزبور مرتبه حسبی ایله كثیره در • یعنی شئون وصفاتی ایله تجلی سی حسبی ایله
اما وحدت ایله ظهوری حیثیتندن صور كثرتدن بر شیئی ابقا قلمز افنا وانقا

فالعلی لنفسه هو الذی یكون له الكمال الذی یستغرق به جمیع الامور الوجودیة والنسب العدمیة

بعده شیخ قدس سره وجود حق مظاهر حكم ایتدوكی احكامی
قبول ایتدوكنی تصریح ایتدكده كانه حقك علوینه نقص توهم اولنوب
وقع ایچون بیورر كه علو نفسی ایله متصف اولان عالی بالذات اولدركه
اول ایچون بر كمال ثابت اولا كه جمیع امور وجودیه یی ونسب عدمیه یی
جامع ومستغرق اولا امور وجودیه دن مراد موجودات شهادتدر
عدمیه دن مراد خارج ایله متصف اولمین اعیاندر اكیسی داخی نعوت
وصفات قبیلندندر بر حیثیت ایله بحیث لا یمكن ان یفوته نعت منها

مستغرق وجامع اولا كه اول امور وجودیه ونسب عدمیه دن برسی
آندن خارج قالمیه سواء كانت محمودة عرفا وعقلا وشرعا او مذمومة عرفا وعقلا وشرعا

یعنی برابردركه اول صفات وجودیه ونسب عدمیه
عادتده وعقلده وشرعده محموده اولسون كرك بو جمله یه نسبت مذموم
اولسون مذمتی محمدتك كبی حقه اضافت ایتدوكنك وجهی ظاهردر
زیرا اضافه مزبوره كانه اكسیر جمالدر كه حقیقته نقصانی منقلب كمال ایدر
پس فی الحقیقه حقه مضاف اولان حقیقته مذام دركه نفس الامرده صفت
مذمتدن منسلخدر بلكه صفت محمدت ایله متلبسدر حاصل كلام صفت مذمت
احكام موصوفه بها یه مظاهردن سرایت ایدر عدم ملایمت سببی ایله اما .

حقده نیست وجود خیر محضدر مظاهره نسبت ایله شر دخی اولور پس مثلا
صفت زنا قوه شهویه نك کمالی اولدوغی حسب ایله خیر اولوب
وانقطاع نسل انسانه و وقوع فتنه یه مؤدی اولدوغی جهته ایله
شر اولور پس هر موجوده صفت خیر امر ذاتی و شر امر عارضی در معلوم اوله
بکره بر ایکی کون جناب سعادت سلطانیدن تفقد معهود مفقود اولمغین
بر غزل کوندرلمش ایدی که مطلعی بودر شعر نولدك کوکل نسیم سحردن اثر می یوق
اول کلعذار غنچه دهندن خبر می یوق • مصراع • لحنی جوابنده
یا من خبر ندارم یا او نشان ندارد • مصرعنی حافظدن تملك اتدیلر
پس بو کتابده دخی ابراز احیانا اول ساحه علیادن وارد اولان خط همایون
مقالی نه محله منتهی اولدیسه اول خلالده ادخال اولمغین خط مزبور برابه
الحاق اولوندی وارد اولان بو مذکوردر که حافظ جان بی جمال جانان میل جهان ندارد
هر کس که این ندارد حقا که آن ندارد • با هیچکس نشانی زان دلستان ندیدم
یا من خبر ندارم یا او نشان ندارد • شعر • لمنشیه
جمالن کورمین جان بر نفس میل جهان اتمز • جهان جانن کورن عارف جهانی کورسه یاد اتمز
حجاب اهل جهانده دلستاندن نشان کورمز • نشانندن خبر صورسن او شاهن بی نشان اتمز
تیمنا آبدار آورده شد که هر نسنه که وار در جانی وار در • آنوك کیم جانی وار جانانی وار در
بلی هر کیم کورر هر شیده جانی • آنك جانانه اتمز کمانی • حاصل بو کلمك
رتبه معرفتی کرچه بو ارسال اولنان کلامدن برتردر • لکن بو محلده
بطریق التنزل حسب حال عد اتمشلردر • زیرا عارف محقق جمال ظاهری مظاهرده

[illegible]

کورور • و مظهر ایله ظاهر اورته سن فرقه قادر اولور • و مرتبتنی
تمییز ایدر • اما موحد مشاهده حیرت و عجزدن خلاص اولمز • زیرا بعضی
کاه مرآت واحده ده یعنی وجود حقده صور متعدده و اعیان
مختلفه کورر • که حق مرآت اعیان اولدوغی مرتبه در • و کاه مرایای
متعدده ده صورت واحد کورر • یعنی مظاهرده ظاهر اولن وجود
حقی کورر که واحددر • بو مرتبه اعیان مرآت وجود حق اولدوغی مرتبه در
پس موحد بوراده متحیر و عاجز قالور • زیرا ظاهر ایله مظهری بری
برندن تمییزه فائز اولمز • پس مقام عالی عارف محققك مقامیدر
که طرفین میاننده ممیز اولوب موحد کبی متحیر و عاجز اولمیه نته که شیخ
سابقا بیور مشدر • ومن عرف ما قلناه لم یحر • شعر لمنشیه
نقاب حیرت آصوب لطف ایله جمالنه • همیشه دللری جهل ایله اضطرابه صالر
شعاع نور جلالن حجاب غیرتله • کهی تراب کهی ماه و آفتابه صالر
نه وجه ایله کورنور پس پوزنی عارف • ولیکه چهره ء فانی حجابه صالر
بو کلام نهایت بولدی • مقصوده مراجعت اولدی • ولیس ذلك
الا المسمی الله خاصة • و بو مذکور اولن علو ذاتی و کمال مستغرق لفظه اللهك
مسمی سی اولن ذات بحته و وجود مطلقه مخصوصدر • واما غیر مسمی الله
خاصة مما هو مجلی له • اما اللهك مسمای خاصنك غیری اولن که
اول مسمای خاصه جلوه کاه اولندن اولا • وجود خارجی ایله متمیز اولن
مجالیدن اولدوغی حالده • او صورة فیه • یاخود صورته اسمیه اولوب اول

حاصل اولدوغی حالده که ذات آنوك سببی ایله متعین اولا هیولی
صورة ایله متعین اولدوغی كبی فَاِنْ كَانَ مُجَلّی لَهُ یعنی مسماسی حقك
یعنی اللهك غیری اكر ذات اللهه مجلی اولوریسه فَیَقَعُ التَّفَاضُلُ لا
مَحالَةَ بَیْنَ مُجَلّی وَ مُجَلّی پس بو مجلا ایله مجلای اخرا اورتسنده تفاضل
واقع اولور یعنی فضلده تفاوت بولنور برنده زیاده برنده نقصان
ایله تفاضل مزبوردن بتّه مفارقت اولمز البتّه لازم ما هیتیده اولور
وَاِنْ كَانَ صُورَةً فِیهِ فَتِلْكَ الصُّورَةُ عَیْنُ الْكَمَالِ الذَّاتِیِّ اكر مسماة اللهك
غیری مسماة اللهده صورة اسمیه اولاجق اولورسه صورة مزبوره
عین كمال ذاتی اولوب وجمیع كمالاتی مستغرق اولور لِاَنَّهَا عَیْنُ مَا ظَهَرَتْ فِیهِ
زیرا صورة مزبوره جلوه كاهی اولن مظهرنیك وجود وتحقق حسبی ایله
عینی در اكرچه بحسب التعقل غیری ایسه ده فَالَّذِی لِلْمُسَمَّی اللّٰهِ هُوَ الَّذِی لِتِلْكَ الصُّورَةِ
پس هر صفت که مسماة اللهه مخصوص اولا علو ذاتیدن وكمال مستوعبدن
تلك الصوره ایچون دخی ثابت اولوجیدر لَكِنْ لَا یُقَالُ هِیَ هُوَ لكن بو قدر
واردر كه تلك الصوره اسمیه مسماة اللهك عینی دردیو حمل صحیح اولمز
و مسماة الله موضوع صورة اسمیة محمول قلنمز وَلَا هِیَ غَیْرُهُ دخی
صورة اسمیة مسماة اللهك غیر یدر دیو حكم اولنمز زیرا بحسب التعقل
بینهماده مغایرة ثابته در اكرچه بحسب التحقق والوجود اتحاد دخی واردر
وَقَدْ نَبَّهَ اَبُو الْقَاسِمِ قَسِیٌّ فِی خَلْعِهِ اِلَی هٰذَا دخی تحقیق اكابر
شیوخ مغربدن ابو القاسم قسی فتح قاف وكسر سین وتشدید یا ایله خلع نعلین

اَدلو

آدلو كتابنده بو معنایه اشارت اتدی بِقَوْلِهِ بو قولی ایله كه اِنَّ كُلَّ اِسْمٍ
اِلٰهِیٍّ یَتَسَمّی بِجَمِیعِ الْاَسْمَاءِ الْاِلٰهِیَّةِ وَیُنْعَتُ بِهَا تحقیق هر اسم
الٰهی بحسب سر التوحید جمیع اسماء الٰهیه ایله تسمّی ایدر یعنی جمیع اسما ایله تسمیه
قبول ایدر وجمیع سی ایله متّصف ومنعوت اولور وَذٰلِكَ اَنَّ كُلَّ اِسْمٍ
اِلٰهِیٍّ یَدُلُّ عَلَی الذَّاتِ وَعَلَی الْمَعْنَی الَّذِی سِیقَ لَهُ وَیَطْلُبُهُ بونك بیانی بو یعنی
عموم تسمی وعموم منعوتیتنك بیانی بودر كه تحقیق هر اسم الٰهی ذات
بحته دلالت ایدر ودخی شول معنایه دلالت ایدر كه آنك ایچون سوق
اولنمشدر یعنی آنك ایچون اسم وضع اولنمشدر واول معنایی طالبدر
آنوك سببی ایله سایر اسمادن تمیز اولنمغ ایچون فَمِنْ حَیْثُ دَلَالَتُهُ عَلَی الذَّاتِ
لَهُ جَمِیعُ الْاَسْمَاءِ وَمِنْ حَیْثُ دَلَالَتُهُ عَلَی الْمَعْنَی الْمَخْصُوصِ الَّذِی یَنْفَرِدُ
بِهِ یَتَمَیَّزُ عَنْ غَیْرِهِ كَالرَّبِّ وَالْخَالِقِ وَالْمُصَوِّرِ اِلَی غَیْرِ ذٰلِكَ پس اول اسم
الٰهی ذات مطلقه دلالتی حیثیتندن جمیع اسما آنك ایچون ثابت واكا
منتسب اولور اما معنای مخصوصه دلالتی حیثیتندن ایله معنای مخصوص
كه اسم مزبور آنك سببی ایله اطلاقدن تعیّن وانفراد بولور غیریدن
تمیز حاصل ایدر مثلا اول معنای مخصوص رب كبی وخالق ومصور كبی
فَالْاِسْمُ عَیْنُ الْمُسَمّی مِنْ حَیْثُ الذَّاتِ وَغَیْرُ الْمُسَمّی مِنْ حَیْثُ مَا یَخْتَصُّ بِهِ مِنَ
الْمَعْنَی الَّذِی سِیقَ لَهُ پس هر اسم بحسب الذات مسماسنك عینی در وموضوع
لهسی اولن معنای مخصوصه اختصاصی حسبی ایله غیریدر وَاِذَا فَهِمْتَ اَنَّ الْعَلِیَّ مَا ذَكَرْنَاهُ
علمتكه پس علو ذاتی ایله عالی اولن بزدم ذكر اتدوكمز معنا ایدوكن

من حیث جمله سی مبتدا ایچون جمله سی خبری واقع اولور صح

فهم ایتدک ایسه که جمیع کمالاتی مستغرق و جامع اولن کمال آنوکدر اکون
نابتدر علمت انه لیس علو المکان تحقیق پس بلدک که اول علو ذاتی
علو مکان دکلدر و دکل ایدوکی ظاهر متبادر در ولا علو المکانة دخی
اول علو ذاتی علو مکانة دخی دکلدر که ناصبک نصب ایتدوکی منصب
سببی ایله حاصل اولور فان علو المکانة یختص بالولاة یعنی چون علو ذاتی علو مکانة
و علو مرتبه کبی دکلدر زیرا علو مکانة امور سلطنته والی اولنلره مخصوصدر یا علیه ایله
یا نصب اتفاق جماعة ایله کالسلطان والحکام والوزراء والقضاة
وکل ذی منصب مثلا سلطان کبی و حاکملر کبی و وزیرلر و قاضیلر کبی و هر منصب
اهلی اولن نائبلر و میرلر و میر میرانلر کبی سواء کانت فیه اهلیة ذلک المنصب
برابر درکرک بونلرده منصبلرنه لیاقت و اهلیت اولسون حکام سلف کبی
او لم یکن گرک منصبلرنه لیاقت و اهلیتلری اولماسون ابناء زمانه کبی پس
علو مکانة قابل الزوال درعزل ایله مثلا والعلو بالصفات لیس کذلک
حال بو که صفات مخصوصه سببی ایله حاصل اولن علو دخی علو مکانة کبی
ولاة امره مختص دکلدر پس زوال دخی قبول ایتمز زیرا حد ذاتنده صفتی ور
اعتبار معتبر ایله دکلدر فانه قد یکون اعلم الناس یتحکم فیه من له منصب التحکم
مع کونه اجهل الناس زیرا آز اولور که اعلم ناسده منصب تحکم صاحبی حکم
ایدر مع هذا اول متحکم اجهل ناس ایکن فهذا علی بالمکانة بحکم التبع ما هو
علی فی نفسه پس اول منصب تحکم صاحبی اولن اجهل ناسک علوی مکانة
و مرتبه یه تبعیت و اضافة ایله در حد نفسنده علوی یوقدر و تحکمی

دخی اول مرتبه یه اضافت ایله در فاذا عزل زالت رفعته والعالم لیس کذلک
زیرا اول مرتبه دن عزل عازل ایله منعزل اولسه تحکمه قادر اولمز و هرگز
علو و رفعتی قالمز اما عالم بویله دکلدر زیرا منصب علم دنیاده قابل زوال
اولمایوب ابدی و باقی اولدوغندن ماعدا آخرته دخی متعدی و مترقی اولور

فص حکمة مهیمیة فی کلمة ابراهیمیة

فص مزبور حکمة مهیمیه فصیدر که کلمه
ابراهیمیه بیاننده در مهیم اسم مفعولدر تفعیل بابندن هیمان افراط عشقدن
حاصل اولور نشان در نته که افراط محبتدن بیان در اصل ایجاد وجود
جان و جهان در و هیمان بر صفتدر که صاحبنی تعین خاصنه تعلقدن
منع ایدر بلکه محبوب جانبنه مائل ایدوب راه مطلوبه آلی کیدر
یعنی جهة امکانی ایله مشغول اتمز جهة وجوبه چکر لمنشه ...
مایل دلم بسوی تو و تو بسوی دل • ای نور هر دو دیده و ای آرزوی دل
جو این روی عین بگردان بسوی غیر • از غیر سوی عین تو میتاب روی دل
مست خراب بادهٔ عشق توام دریغ • کر بشکنی بسنک ملامت سبوی دل
انما سمی الخلیل خلیلا لتخلله وحصره جمیع ما اتصفت به الذات الالهیة
یعنی حضرت ابراهیم خلیله خلیل دیو تسمیه و توصیفک وجهی ذات
الهیه متصف اولدوغی صفاتک جمیعنه تخلل و دخول ایدوب و جمله سنی
حصر و استیعاب ایتدوکیدر بر وجه ایله حصر و احاطه که صفات مزبوره
بر فردی حیطهٔ خط دایره سندن خارج قالمیه اما صفات مزبوره نک
انده ظهوری بر وجه ایله اولا که جهة اطلاق و حقیقتی جهة تقیید و خلقیته

غالب کورنه **قال الشاعر** مزبور وجه تسمیه شاعرک شعر مذکورندن ظاهردر
وتخللت مسلک الروح منی یعنی لطافت محبتک ایله مجاری روحمک
جملەسنه دخول وجریان ایتدک • وقوی واعضادن هر جزؤمه سریان قلدک
وبه سمی الخلیل خلیلا حال بوکه ذات خلیلک دخی خلیل ایله مسمی اولماسی
بو معنی سببدن ودلیل • وبو اسم جمیل ایله مشرف قلنمەسنه بو نکته طریق وسبیل
اولدی **للشیخ حسن الکاشی** لی حبیب حبه بین الحشا • ان یشا یمشی علی عینی مشی
روحه روحی ور وحی روحه • ما یشا شئت وما شئت یشا • **لمنشئه**
سودکم شویله بریدر که اکر دعوت ایله • کرسه داخل ایسنه دیده کرآنه بصر •
بحه عرض ایده متاعینی جهانک اکا دل • اوخود اول حرکتده قدمن جانه بصر •
کما یتخلل اللون المتلون شیخ قدس سره تمثیل عقلی ایله اکتفا ایتیوب توضیح
ایچون مثال حسی ذکرینه شروع ایدوب لون عرض جوهر متلونه حلول سریانی ایله
حلول ایتمەسنی مثال کتوردی • که حال ومحل ایکیسی دخی شی واحد کورینور •
فیکون العرض بحیث جوهره ما هو کالمکان والمتمکن پس عرضک اجزاء جوهر ایله
قیامی واجزایه حلولی حالنده اولان وجودی متمکنک مکان ایله اولان
وجودی کبی دکلدر • یعنی متمکنک مکانده اولان حلولی کبی دکلدر • زیرا متمکنک
مکانده حلولی حلول جواریدر • اما عرضک اجزاء جوهرده حلولی حلول سریانیدر
او لتخلل الحق وجود صورة ابراهیم یاخود ابراهیمه خلیل دیو تسمیه نک
وجهی حقک وجود ابراهیمده یعنی عین خارجیسنده تخللی ودخولیدر • **وفی کل حکم
یصح من ذلک** دخی وجود ابراهیمدن صادر اولان هر حکمده حقک تخللی

ودخولیدر • یعنی مظهر صفات الهیه اولمسی دخی وجه تسمیه در • شارح
قیصری ایدر • جهة ابراهیمدن اولان تخلل نتیجه قرب نوافلدر • وجهة حقدن
اولان نتیجه قرب فرایضدر • یعنی کنت سمعه وبصره دکی کبی • **فان لکل
حکم موطنا یظهر** زیرا هر حکمک بر موطنی ومحلی واردر • اول موطن سببی ایله
حکم مزبور ظهور بولور • ومتعین اولور • **لا یتعداه** اول حکم موطن آخره تعدی
ایتمز • یعنی اول موطنک وراسنه کچمز • مثلا احکام مذمومه نک موطنی
نشأه دنیویه در • نشأه روحانیه موطننه تعدی ایتمز • ونشأه اخرویه یه دخی
کتمز • **الا تری الحق یظهر بصفات المحدثات** شیخ مصنف قدس سره حقک
وجود خلقده تخلل ایدر • دیدوکی کلامنی تنویر ایدوب بیورر • که کورمزمسن
حق تعالی صفات محدثات ایله ظهور ایدر • عین عبد ایله تعینی حیثیتندن
ایله صفات که حقدن اول صفاتک حقدن اول صفاتک ظهوری نشأه
دنیویه ده ممکن اولور آخرته تجاوز ایتمز • **واخبر بذلک عن نفسه** واول صفات
محدثات ایله ظهور وملابسه سی ایله حق نفسندن خبر ویرر • که الله یستهزئ بهم
ومکر الله • ومرضت فلم تعدنی دیو بیورر • **وبصفات النقص وبصفات الذم**
صفات محدثاتک عطف تفسیریدر • یعنی صفات نقص وذم ایله ظهور ایدر •
اکرچه اول صفات ذم حقه نسبت ایله ذم ونقص اولمز مخلوقه اضافتله
اولور • **الا تری المخلوق یظهر بصفات الحق من اولها الی آخرها**
شیخ قدس سره عبدک وجود حقده تخللی حکمنی تنویر ایدوب بیورر که کورمزمی
که انسان کامل وجوب ذاتیدن غیری اولان صفات حق ایله من اولها

الی آخرها تخلق وتحقق ایدر اما وجوب ذاتی ایله تخلق اتمدوکی زیرا
صفة وجوب قدیمدر حادثک ایسه قدیمده قدم راسخی یوقدر وکلها حق
دخی صفات حقک کلیسی مخلوق ایچون ثابتدر یعنی انسان کامل ایچون
ثابتدر کما هی صفات المحدثات حق للحق تا که صفات محدثات حق ایچون
ثابت اوله دخی کبی زیرا که محدثات حقک شؤنیدر که کل یوم هو فی شان
الکاینه ونشاتدر صفات محدثات دخی حقک صفاتندن بعضیدر الحمد لله
فرجعت الیه سبحانه عواقب الثناء یعنی هر حامدیه ومحمودیه
شامل اولن حمد الله تعالی یه مختص در وملکی در غیره متجاوز دکلدر پس
جمیع ثنانک عواقبی حقه راجعدر اکرچه ابتدا حقه تعلق ایتموب غیره تعلق ایدرسه ده
بل که فی الحقیقة وعند الکشف غیر یوقدر غیریة بحسب المراتبدر من کل حامد
ومحمود یعنی هر حامددن واقع اولن حمد ومحموددن اولن محمودیه حقه منتهیدر
والیه یرجع الامر کله ایتی بوکا اشارتدر فعم ما ذم وما حمد پس راجع اولن
امر مزبور امور مذمومه یه ومحموده یه عام وشامل اولدی وما ثمة الا محمود
او مذموم واقعده ایسه موجود اولن امر یا محمود ویا مذموم در ایکیسندن
خالی اولمز پس ایکیسی دخی حقه راجع اولور اعلم انه ما تخلل شیء شیئا
الا کان محمولا فیه شیخ مصنف قدس سره وجه تسمیه ده تخللین مذکورینی
بیان ایدوب بریسی نتیجه قرب فرایض واخری نتیجه قرب نوافل اولدیغنه
اشارت ایدوب بیورر که تحقیق بر شی شیء اخرده دخول اتمز الا اول
شیده محمول اولور یعنی صیغه فاعل ایله متخلل اولن صیغه مفعول ایله

متخلل ده

متخلل ده محمول اولور فالمتخلل اسم فاعل محجوب بالمتخلل اسم مفعول
پس متخلل کسر لام ایله اسم فاعلدر وفتح لام ایله متخلل اولن اسم
مفعول ایله مستوردر فاسم المفعول هو الظاهر واسم الفاعل هو الباطن
المستور پس اسم مفعول ظاهردر واسم فاعل باطندر مفعول ظاهر ایله
مستوردر مراد اسم مفعولدن واسم فاعلدن مستعمللریدر که بری مرتبه
حق بری مرتبه خلقدر مثلا عالم طبایعده صورة ایله هیولا کبیدر
کالماء یتخلل الصوفة فتربو وتتسع شیخ قدس سره مثال محسوس
ایراد ایدوب بیورر که مثلا اول فاعل متخلل صو کبیدر که صوفک خلال
اجزاسنه تخلل ایدوب دخول ایدر وصوفک جسمی متخللی اول آب سببی ایله
زیاده اولوب واطرافی ممتد وواسع اولور کانه نشو ونما بولور
فان کان الحق هو الظاهر فالخلق مستور فیه یعنی اکر عبد متجلی لهنک
نظرنده فعل وتأثیر حیثیتی ایله ظاهر اولن حق اولوب وبحسب التوحید
وافناء النفس جمیع احکام وآثاری حقه مستند ایدوب نفسنی کورمیجک
اولور ایسه فالخلق مستور فی الحق یعنی پس عبد موحد متجلی له حقده
مستور اولوب عبد بحسب الفعل والتأثیر مستور حق ظاهر ومجهور در
فیکون الخلق جمیع اسماء الحق من سمعه وبصره وجمیع نسبه وادراکاته
پس خلق که اول عبد متجلی له در حقک جمیع اسماسنه مظهر بل که عین اسما
وصفات اولور ومحض نسب واضافات وعین ادراکات اولور
مثلا حقک سمعی ایله سمیع وحقک بصری ایله بصیر وحقک اراداتی ایله مرید

[illegible]

وعلمی ایله عالم اولور. الی غیر ذلک ونتیجهٔ قرب فرائض حصول بولور.
وان کان الخلق هو الظاهر . . یعنی اکر عبد متجلی له اول
اسناد احکام سببی ایله ظاهر اولورسه فالحق مستور باطن فیه
پس حق خلقده باطن ومستور کورنور. وعبدک نظرنده حقه برشی مستند اولمز
الا آلتیه ایله مستند اولور فالحق سمع الخلق وبصره ویده ورجله وجمیع قواه
یعنی حقه آلت اولمغله اولورم
پس بو مقامده حق خلقک سمعی وبصری ویدی ورجلی وجمیع قواسی هرکه سنده
اولور. وبو مذکوری قلب کامل نتیجهٔ قرب نوافل بیلور کما ورد فی الخبر الصحیح
نته کم خبر صحیحده وارد اولدی که لایزال العبد یتقرب الی بالنوافل حتی
احببته فاذا احببته کنت سمعه الذی یسمع به وبصره الذی یبصر به
ثم ان الذات الالهیة لو تعرت عن هذه النسب لم تکن الها
پس تحقیق ذات الهیه نسب مذکوره دن مجرد وعاری اولسه اله اولمغه
لایق وحری اولمز. زیرا نسب مذکوره که ذات الهیه اعیان عالمه واستعدادات
اعیانه قیاس ایله لاحق اولور صفات واسمادن عبارتدر. الهیه ایسه نسب مذکوره نک
احدیت جمعندن عبارة واول مرتبه ایله تحققدن کنایتدر. پس اکر نسب مزبوره
که تعدد اسما وصفاتدر معتبر اولمیه ذات بحت حق باقی قالور. که وجوه کثیرتدن
بروجه ایله قابل اشاره اولمز. ومرتبهٔ الهیه صلاحیتی قالمز فهذه النسب
احدثتها اعیاننا وحی نسب مذکوره یی احداث اتمدی. الا بزوم اعیان
موجوده مز احداث اتدی. زیرا نسبة متحقق اولمز. الا وجود منتسبین ایله
تحقق بولور. پس طرفین اعیانک تحقق نسبتده مدخلی اولور مستقل دخی

دکل

دکل ایسه واعیان بو معنایه احداث نسبت قیلور کرک اول اعیانک
ثبوت علمیلری اولسون کرک وجود خارجیلری فنحن جعلناه بمالوهیتنا
الها پس بز اول اله حقی بزم مالوهیتمز نسبتی ایله اله اتدک یعنی بز
عبد مالوه اولمسق اول رب اله اولمز ایدی فلا یعرف الحق من حیث مرتبته
حتی نعرف پس حق سبحانه وتعالی مرتبهٔ الهیتی حیثیتندن معروف
ومعلوم اولمز حتی بزم مرتبهٔ عبودیتمز ایله معروف اولمایجه یعنی حقک عدم معرفته
بزوم معرفت نفسمز منتهی اولوب معرفت نفسمز معرفت حقه مبتدا اولور قال
صلی الله علیه وسلم من عرف نفسه فقد عرف ربه بو اجلدندر که پیغامبر صلی الله
علیه وسلم سلاماً اکبر واکثر بیوردی که هرکه نفسنی بیلدی تحقیق ربنک معرفته
واصل اولدی وهو صلی الله علیه وسلم اعلم الخلق بالله حال بوکه بو کلام
فایقک قائلی علم الله ده اعلم واعرف خلایقدر فان بعض الحکماء واباحامد
ادعوا انه یعرف الله من غیر نظر فی العالم وهذا غلط. بعض حکمادن
مراد ابو علی وابا حامددن مراد ابو حامد امام غزالی در یعنی جماعت مزبوره دعوی ایتدیلر
که عالمه نظر قلمادین معرفة الله متیسر اولا. یعنی ظاهر حال که آثار ممکنه دن مؤثر
واجبه استدلال در خلافنی جایز کوردب دیرلر که مؤثر واجبدن اثر
ممکنه استدلال قابلدر. وبو مرتبه مرتبهٔ مشهوره دن اعلادر. غالبا
طایفهٔ خواجه کانک وجه خاص دیدکلری بو معنادر معلوم اولا که طریق
مشائیانک سبیل استدلال در. ایکی مسلکه منقسمدر. مسلک اول برهان
انی در مسلک ثانی برهان لمی در. برهان انی ده مؤثردن اثره تنزل ایدرلر

مسئلهٔ وجه خاص

برهان انی

برهان لمی

وبرمادن بلی ده اثردن مؤثره تدرج وترقی قیلورلر • پس برسالکک که
قدم معرفتی طریق اوله مصادفت ایده فی الحقیقه معرفت حقده نظر
واستدلاله محتاج اولمز • اول اجلدندرکه اهل استدلال اراینده بو معنا صعب
بلکه محالدر • اما طریق ثانی نظر واستدلال یولیدر • غیری احتمال یوقدر مسلک
اول اشارت قرآن عظیم ده • اولم یکف بربک انه علی کل شیء شهید
آیتیدر • ومسلک ثانی یه دلالت سنریهم آیاتنا فی الآفاق وفی انفسهم معناسیدر
نعم یعرف ذات قدیمة ازلیة لکن لا یعرف انها اله حتی یعرف
المالوه وهو الدلیل علیه یعنی بلی ذات قدیمه ازلیه من حیث هی نسبت ونعوتدن
واسما وصفاتدن اطلاق وتعری حیثیتی ایله معروف اولمق جایزدر • یعنی الهیته
ومالوهیة نسبتی مرفوعه اولدوغی حالده ادراک جایز دردیمک اولا • فقیر
ایدرین • بو مرتبه یه معرفت وادراک نسبتن اتمک نجه روا ونسزا اولورکه ادراک
ومعرفت نسبة واضافة قبیلندندر • پس نسبتک رفعی تصور اولنه بو مقامه
برنام قومق متصور اولمز • زیرا تعدد یوقدر • مدرک ومدرک وادراک
وعارف ومعروف ومعرفت هب براولور • مگر بو مقامه مقام رفع تعین
دیه وزکه رفع تعین اثبات ذات مطلقه اولور • کر نوع معلومیته درو بالجمله
بیورلدوغی اوزره ذات قدیمه من حیث هی بلنمز • اما الهی مرتبه سی بلنمز
حتی مالوه بلنمینجه یعنی نسبة اثریه معلوم اولمایجه نسبة اله ومؤثریتی دخی
معلوم اولمز • زیرا مدلوله دلیلدن انتقال اولنور • دلیلسز محال اولمزم ثم بعد هذا
فی ثانی الحال یعطیک الکشف ان الحق نفسه کان عین الدلیل علی نفسه

وعلی الوهیته • • • یعنی بو مرتبه دن صکره که مالوهیتک اله
الهی بلوب وکلیتک ایله توجه خالص حاصل ایتدکدن صکره ثانیا عین
بصیرتک نورکشف ایله منفتح اولوب وبو کشف که جمع بعد الفرق مرتبه سیدر
سکا اعطا ایتدی • که حق تعالی نک نفسی نفسنک والوهیتک اوزرنه عین دلیلدر
یعنی صور تعیناتی اعتباری ایله دلیل در • اطلاق معنویسی اعتباری ایله
مدلولدر • بعده نفسنه دلالتی فیض اقدس ایله • والوهیتنه دلالتی فیض مقدس
ایله در • تامل اولنه وان العالم لیس الا تجلیه فی صور اعیانهم الثابتة
التی یستحیل وجودها بدونه وانه یتنوع ویتصور بحسب حقائق هذه
الاعیان واحوالها دخی معرفت مذکوره صاحبنه عرفان مزبوردن صکره
بطریق الکشف والعیان • معلوم ونمایان اولورکه وجود عالم حق دکلدر
الا تجلای وجه حق در • که مرایای صور اعیان ثابته ده ظاهر وهویدا اولور
ایله اعیان ثابته واحوال که خارجده وجودی اول تجلاسز محالدر • یعنی اکر
حق برآن تجلادن فارغ اولسه اعیان خارجه دن اثر نمایان قالمز • وفیض
چشمه ساز ظهور رکم اولسه نابع وجودده برقطره نم اولمز • قطعه
بحر وجود ساکن بنغوله عدم • جری ایج ظاهر امیر موج بیشمار • بر تو ضیا که مظاهره بر جوهر لطیف
هر اسم قلدی مظهری سکلیمی اختیار • دخی معرفت مذکوره صاحبنه ظاهر وهویدا
اولورکه حق تعالی صور اعیان ثابته وحقایق مختلفه نک تنوعی سببی ایله
متنوع ومختلف اولور قطعه اخری برشمس منیر ونجه مرآت ومظاهر
بر بحر عظیم ونجه امواج درافشان • بر باده والوان جا جیله ملون • برجام ملی ایله کمی مست وکمی حیران

وهذا بعد العلم به منا انه اله لنا يعني كشف سابق الذكر بزم
حقه الٰهيه اعتباري ايله يعني اسما و صفاتي حسبي ايله علمز دن صكره در
زيرا ماذا مكه بزوم ايچون برآكه اوله غن عليه وزكه آنوك اول اعيان ثابته
مقتضاسي اوزره اسما و صفاتي واردر • و دخي بو اعيان اول اسما
و صفاتك محل سلطنتي و مجلاي ظهوراتيدر • هر كزمز بو اولان اعيانك
مراياي صورنده ظاهر و متجلي اولان حضرت حق ايدوكي بلمك ميسر اولمز •
ثم يأتي الكشف الآخر فيظهر صورنا فيه فيظهر بعضنا لبعض في الحق فيعرف
بعضنا بعضا ويتميز بعضنا عن بعض • يعني كشف اول
كه كشف مقام جمع ايدي • بو كشف كشف مقام فرق بعد الجمعدر • و جمع الجمع ايله
مسمي قلنمشدر • و جمع الجمع صور اعيانك مرآت حقده ظهوريدر كه بو اعتبار ايله
حق مشهود خلق او لورر • اكرچه حق غيب اصليسنده مختفي قالور كه اعيان
رايحهٔ وجودي شم اتمز • و نبي عليه اكرم التحايا • بو مرتبه دن عما ايله تعبير اتمشدر •
كه حضرت علميه در • و نفوسدن بري برينز ميانه ده جريان ايدن تعارف
ازلي و تناكر قديمي اولا اول عالمده ثبوت بولور • پس بو عالمده ظاهر
اولان تعارف و تناكر اول تعارف و تناكر سابقك تحققندن نشئت ايدر •
و مقدماتندن نتيجه لردر • كه الارواح جنود مجندة فما تعارف منها ائتلف و ما تناكر منها اختلف •
فمنا من يعرف ان في الحق وقعت هذه المعرفة لنا بنا و منا من يجهل
الحضرة التي وقعت فيها هذه المعرفة بنا اعوذ بالله ان اكون من الجاهلين
يعني بزدن بعضمز بيلورلر كه بو معرفت كه بعضمزك بعضنه ايله سيدر حقك حضر

حليه

علميه سنك مرآتنده ثابتدر • و بو عالمده ظاهر اولان معارف اول
معارف سابقه نك مقتضاسيدر • مناسبات و لوازم حكمي ايله اما بعض
آخر مز كه غواشي نشأهٔ عنصريه مرآت معرفتلرينه كدورت و ظلمت ويرمكله
بو معنايي بلمزلر • و دراء حجابده جاهل و نور عرفاندن غافل قالورلر • طائفه
اولي محجوبان آله و اهالي كمال و جمال • و طائفه اخري محجوبان ظلمات
جهل و جلال • و در طريق سداد معرفتدن ضالين اولوب مستحق وعيد اعوذ
بالله ان اكون من الجاهلين اولورلر • و بالكشفين معا ما يحكم علينا الا بنا
يعني سابق الذكر اولان كشفينك معيتيله بيله حق بزوم اوزرموزه حكم
اتمز • الا بزوم ايله حكم ايدر • يعني حاكم نيه بزوم عين استعداد و نمز و استعداد
عينمز اولورلا بل نحن نحكم علينا بنا ولكن فيه • شيخ استدراك ايله •
نفي ايدوب بيورر كه دكلدر • يعني حاكم نفس الامرده حق دكلدر بلكه بز بنفسمز ايله
نفسمزه حكم ايدرز • لكن ذلك الحكم ذات حقده و نفس وجود مطلقده ثابتدر •
و لذلك قال الله تعالى فلله الحجة البالغة • دبو اجلدن اولور كه حق سبحانه
ولقا بيوردي كه حق ايچون خلايق محجوبين اوزرنه حجة بالغه • و حكم غالب
ثابت و متحتم در • اذ قالوا للحق لم فعلت بنا كذا وكذا مما لا يوافق
اغراضهم فيكشف عن ساق الامور وهو الامر الذي كشفه العارفون
هنا فيرون ان الحق ما فعل بهم ما ادعوه انه فعله وان ذلك منهم
فانه ما علمهم الا ما هم عليه فتدحض حجتهم وتبقى الحجة لله تعالى البالغة
يعني اول حينده كه روز جزا افعال و يوم قيامتدر حق تعالى بو قولي قايل اولدي

که مجبورلر کندو غرض نفسلرنه ملایم اولمین احکام مجازات ظاهر اولدقده
حقه سؤال اعتراض ایدوب سن بزه نیچون ایشی آتدک بز خود سنک
قدرته شامل تحتنده مغلوب ایدوک استطاعة فعلی پس عطا اتمش ایدک
و اول فعللرز که بزی بو شنیعه القا اتدی دیرکلرنده حق تعالی سائق امردن
یعنی اصل حکمدن که امر معهود عارفلرک دنیاده بلدوکی امردر پرده شبهه
کشف و ازاله اتدکده مجبورلر دخی قدرت تامه ایله کوریبلورلرکه اول حق اتدی دیو
ادعا اتدکلری افعال کندو استعدادلرینک تقاضاسی و جبلتلرینک مقتضاسیدر
حق اتمشدر زیرا حق انلری اول استعداد اوزره بلمشدر علم خود معلومه تابعدر
بلکه حقدن بونلر تقاضا ایدوب طلبکار اولمشلردر پس بونلری نفسلرینه
نه واقع اولسه کندولردندر حاکم کندولر ظالم کندولردر نته که فما ظلمهم الله
ولکن کانوا انفسهم یظلمون بو معنایه وارد کلام بیچوندر پس
مجبورلرک حجتی باطل و زائل و حقک حجتی غالب و بالغ اولدی نته که
حضرت ابراهیمدن حکایة آیه کریمه که بل فعله کبیرهم هذا در بو معنایه اشارة
و ایمادر که اصنام لسان استعدادلری ایله طلب خراب و فنا وجود
اتمشلردر فان قلت فما فائدة قوله تعالی ولو شاء لهدیکم اجمعین قلنا
لو حرف امتناع لامتناع فما شاء الا ما هو الامر علیه معلوم
اولا که حضرت شیخک سؤالی و جوابی بو مقامده نه قدری بیان و اعلام در
تقریری بودر که چون حاکم اولان نفس اعیانه استعداد اعیان ایمش
و حقدن فایض و وارد اولان همان محض بو وجود ایمش پس لو شاء لهدیکم

سر القدر

شرطیه سنه

شرطیه سنه نه جزا ترتب ایدر و نه فایده دوران قیلور جواب
ویرلور که حرف لو تالینک امتناعی ایچون در اول ممتنع اولدیغیچون
پس معنای آیت و یلکدر که جمیع نفوسه هدایة مستعد جمیعنک هدایتنه
مشیة تعلق ممتنع اولدیغیچون وجه امتناع مشیة اولدر که حق تعالی ازلده
عالمدر که اعیان بحسب الاستعداد والشان متفاوته در بعضی هدایته
و بعضی ضلالته مستعد در قابل ضلالت جبلیه اولن هدایة جبلیه قبول اتمز
و قابل هدایه جبلیه ضلال جبلیه قبول قلمز پس مشیة علم مراده و معلومه
تابعلردر واقع اولدقلری حسب اوزره خلاف واقعه و نقیض نفس الامره
تعلق اتمزلر یعنی نفس الامرده حکم نه نک اوزرنه ثابت و مقرر ایسه
اول وجه اوزره تعلق ایدرلر اکرچه ممکن بحسب العقل قابل نقیضین
و محتمل الضدین در نته که بیورر ولکن عین الممکن قابل للشیء و نقیضه
فی حکم دلیل العقل وای الحکمین المعقولین وقع فی ذلک هو الذی
کان علیه الممکن فی حال ثبوته بعده شیخ معنای سابقدن استدراک ایدوب
بیورر که اکرچه مشیة نفس الامر حسبی اوزره تعلق ایدر لکن عین ممکن
بحسب العقل یعنی حیثیة امکانیه سی ایله که اعتبار عقلده ثابته در قابل
نقیضین در زیرا نفس ممکن مستور الحقیقه اولمغ ایله متردد الوجود و جایز
العدم در اکرچه نفس حقیقتی واجب الوجود و موصوف بالقدم اول جهتدن
قابل ضدین در اما بحسب العقل جایز اولن حکمینک موطن شهادتده انک
قنغیسنک اوزرنه وقوع بولورسه معلوم اولور که ازلده حال ثبوتنده دخی

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

اوزرنه ابدی حاصل کلام اگرچه ممکن طرفین ایله متصف در
لکن بر قدره واقف اولنمیور که طرف واقع مقرر در یعنی اعیان
ثابته مرتبه سنده ثمرهٔ استعداد اولن احکام در که بو عالمده وقوعه کلور
اعیان ثابته ایسه جعل جاعل ایله مجعوله دکلدر پس سؤال متوجه اولمز
که نیچون عین مهتدی اقتضا اهتدا ایتدی و عین ضال مقتضی ضلال اولدی
مثلا دینلمز که نیچون انسان ناطق اولدی و کلب کلب نجس زیرا اعیان
ثابته صور اسماء الهیه و مظاهر صفات و اسما در که حضرت علمده در
ثابتدر و اسما و صفات ایسه من حیث الحقیقه عین ذاتدر متعلق جعل و ایجاد اولمز
والله یهدی الرشاد ومنه المبدأ والیه المعاد ومعنی لهدیکم لبیّن لکم وما
کل ممکن من العالم فتح الله عین بصیرته لادراک الامر فی نفسه علی ما هو
علیه فمنهم العالم والجاهل بیورر که هدایتک معناسی بیان امر دیمکدر یوخسه
احداث هدایت دیمک دکلدر زیرا هدایت وضلالت استعدادات غیر مجعوله
مقتضاسیدر بیوردوغی اوزره قدیملردر مشیئتی کبی وحادث اولن نوبرک
بیانی واظهاریدر که ساق امردن کشف حجاب ایله حاصل اولور تعلق مشیئت
کبی هر ممکنک ایسه استعداد یوقدر ادراک نفس الامر ده بصر بصیرة و دیدهٔ دل یوقدر
که بو عالم حجابده انک سببی ایله نفس الامره عالم اولا زیرا نفوس انسانیه نک
کمی عالم کمی جاهل خلق اولنمشدر اعیان ثابته لرنک استعدادلری اوزره
فما شاء ولو شاء لهدیکم اجمعین ولا یشاء یعنی حق تعالی انلرک زلده
هدایتن دیلمدی و هدایت دخی ایتمدی زیرا اعیانلری اقتضاء هدایت ایتمدی و من بعد

دخی انلرک هدایتن دلمز ومشیئتی علم قدیمنه مخالف قلمز پس دار دنیا
بهشتیان و دوزخیانه حالا مقر اولدوغی کبی دار اخری دخی طایفتینه
مقر اوله کرکدر که هر برینه سکان و اهالی لازمدر اولمسه امتلاء جهنم
میسر اولمز یعنی لو شاء
قولی کبی دران یشاء قولی دخی یعنی زمان مستقبلده دخی حکم زمان ماضیده
که کبی ان دخی مستقبله مختصدر پس نیجه مشیئت تعلق ایدر اولمایجق امر اعیان
ثابته نک خود مقتضیاتی متبدل اولمز

یعنی حقک مشیئتی احدی التعلق در یعنی علاقه سی معلوماته جهة واحده دن در
جهات متکثره دن دکلدر پس تکثر مشیئت معلومات خارجیه ده واقع اولن
تکثر حسبی ایله اولور بل که فی الحقیقه تکثر نفس مشیئتده بولنمز تعلقات
مشیئتده بولنور ومشیئت مزبوره بر نسبتدر که علمه تابعدر نته که علم نسبتدر
که معلومه تابعدر معلوم ایسه سن و احوالکدر یعنی عین ثابتک واحوال
عینکدر که هدایت و یا ضلالدر پس علمک معلومده اثری اولمز زیرا علم
نفسنده اثر و انفعالدر نه وجه ایله مؤثر اولا بیلور پس معلوم مزبور
نه حالت اوزره مجبول ومجبور ایسه آنی اقتضا ایدر و علمه آنی اعطا
ایدر اول حال کرک هدایة و کرک ضلال اولسون معلوم اولا که
معلومه تابع اولن علم انفعالیدر علم فعلی معلومه تابع اولمز زیرا مرتبه سی

مطلب شریف علم فعلی و انفعالی بیننده فرقی و تبیین بطون دفاترده بر دفعه صحیفه نظر اولنه

معلومدن عالیدر صفة عین ذات اولدوغی مقامده در اما علم انفعالینک
مرتبه سی معلوم ایله معدر بلکه متأخردر که صفة ذاته مغایر اولدوغی
مرتبه در محصل کلام علم فعلی اعیان ثابته مرتبه سنده متصور و تخییل اولنمز
وبالجمله حفظ مراتب ورعایت حضرات اولمایجه بو مقامدن شبهه زائل اولمز
پس ملاحظه ورعایت حضرات سابقا دخی وصیت اولنمشدر تا غفلت اولنمیه
وحضراتدن غیبت اولنمیه نیجه لر که بعض غافلین بورادە علم فعلی ایله اعتراض
ایدرلر مع هذا اصلا ورودی یوقدر والله اعلم

خطاب الهی وارد اولمدیکی

الا طور عقل ایله مقید اولان مجوبلر توافق ایتدکلری حسب اوزره وارد
اولدی دخی نظر عقلی اعطا ایتدوکی حسب اوزره ورود ایتدی کشف
عارفین اعطا ایتدوکنه مطابق وارد اولمدی زیرا جمیع مخلوقاتک استعدادی
کشف معرفته وفا ایتمز خلقتک اکثری غواشی عنصریه ایله محجوبلر واحکام طبیعه
سفلیه یه مغلوبلردر سپهر اعلای علیین دن مهجورلر ولذت دیدار
انواردن محرومدرلر بلکه اکثرینک تاب تکلیف شرعدن دور و المغیله
دما غلری خام واوصاف واحکام لایقه لری آیة اولئک کالانعام

قومی کند تصور معنای لو کشف • قومی ذکر فتاده مطمورة حجاب
قومی نشسته بر ره حیرت فکنده سر • رفع حجاب خواهد وامید فتح باب
زاهد بقا همی طلبد من همه فنا • ورنزد اهل عشق همه ساقط از حساب

ولذلک کثر المؤمنون وقل العارفون اصحاب الکشوف دخی بو اجلدن اوتورر •
که خطابات الهیه نک ظاهر مبنادر نه تصدیق وایمان کتورن محجوبلر •
مراد اللهه واقف • وحجاب ظاهری مکاشف • اولان عارفلردن اکثردر • وعارفلر
مؤمنلردن اقل واندردر • لکن اصحاب کشوف اولمغ ایله مرتبه لری مؤمنلردن
برتردر • وما منا الا له مقام معلوم یعنی بزدن هر بر بیمزک علم اللهده
مقام معلومی و مرتبهٔ متعینه سی واردر • اول مرتبه دن تجاوز ایتمز • پس شول که
مضیق عقلده تمکن ایتمشدر • ابدا اول مقامده محبوس و ترقی درجاتدن
مایوس قالور • واول که متسع کشفده توطن قلنمشدر • دایما مدارج
ومراقیده مترقی اولور • هرگز محجوبلر گبی تحت تدبیرده اسیر اولمز • بلکه لایزال
منقاد زنجیر تقدیر اولوب مخلوقاتدن بر بینه اعتراض بالباطل قلمز • مندرج
اگرچه بحسب الظاهر امر ونهی حکم شرع اوزره قابل اولور لکن شعر
لا تنکر والباطل فی طوره • فانه بعض ظهوراته • نکته سندن غافل اولمز •
الحمد لله الذی هدانا لهذا • وما کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله لمنشه
ای طالب جوینده اسرار قدر • از ترقد رهیچ مکو چیست خبر •
غرق است درین سفینه لفظ و معنی • محو است درین خریطه نقش و پیکر •
از هندسه بیرون و مخالف بقیاس • از هوش و خرد برتر و عالی نظر •
وهو ما کنت به فی ثبوتک وظهرت به فی وجودک یعنی مقام مزبور
اولدر که سن انکله متلبس • ومتصف ایدک اعیان ثابته مرتبه سنده ایکن
که حضرت علمیه در • و دخی انکله ظاهر اولدک وجودکده یعنی وجود خارجیده

کرعالم شهادتدر زیرا شهادتنک حضرت علمیه مطابقتی لازمدر هذا
ان ثبت ان لك وجود یعنی حکم مزبور اول شرط ایله صحیح اولورکه وجود خارجی سنك
ایچون و سائر اعیان ایچون ثابت اولا مرآت حقده ظهور حکمی ایله فان ثبت
ان الوجود للحق لا لك پس اگر وجود خارجی مرایای اعیانده ظهوری حسبی ایله حقك ایدوکی
ثابت اولوب سنك دکل ایدوکی متحقق اولورسه فالحکم لك بلا شك فی وجود الحق
پس حکم سنك مرآت عینیك ایچون ثابت اولور وجود حقده اولدوغی حالده
شکسز زیرا وجود حق واحد حقیقی در قابل تعدد اولمز وتعدد مرایای اعیانده
حاصل اولور معلوم اولا که ان ثبت لفظنده حرف ان شك وتردد
ایچون دکلدر بلکه وجودك مرأتده ظهورنی بیاندر وان ثبت انك الموجود
فالحکم لك بلا شك یعنی وجود حق مرآت اعیان خصوصیات
احکام ایله محکوم علیه اولدوغی اوزره سنك موجود ایدوکك ثابت اولورسه
حکم سنکدر یعنی وجودکه حاکم عین ثابتك ایله سنسین پس ایکی صورتده
بر حاکم سنسین لکن صورت سابقه ده وجود حق اوزرنه حاکم اولورسن
صورت ثانیه ده کندو وجودکه حاکم اولورسن وان کان الحاکم الحق فلیس له
الا افاضة الوجود علیك والحکم لك علیك یعنی اگر حاکم حق اولورسه
که حکمی مقام جمع حسبی ایله مقامات تفصیلیه سی اوزرنه وقوع بولور حکم معهود
مظاهر اعیان اوزره محض فیض وجود اولور ایله فیض وجودکه صور علمیه خارجده
مشهود قلنمقدر وافاضه وجود دخی اعیانك لسان استعدادلری ایله اولان طلبلری
سببی ایله در پس فی الحقیقه حکم اعیان اوزرنه نفس اعیانکدر فلا تحمد

بس

بو مقامده حق مرآت اعیاندر
و بو مقام قرب نوافلدر
و بو مقام ذوق قرب فرائضدر
بو مقامده اعیان مرآت حقدر

الا نفسك ولا تذم الا نفسك پس چون خیر وشر مقتضای عین ثابتك اوزرینه متقرردر
جمله سی سندن وارد جمله سنك دخی حکم و جزاسی سکا عایددر اگر صفات محموده
صدور ایدرسه حمدی سکا راجع و یا صفات مذمومه ورود ایدرسه
کرودمی سکا تابع پس افعالك مقابله سنده بتن ثمرات مکافات وجزا
اگر ثواب واگر عقاب نفسکه مترتب وملحق روادر وما یبقی للحق الا حمد
افاضة الوجود لان ذلك له لا لك دخی حق ایچون باقی قلمز الا
سنك عین ثابتکه واحوال عین ثابتکه افاضه وجود ایتدکنك حمدی باقی
قالور زیرا افاضه وجود حقه مخصوصدر سنك عینکك دکلدر زیرا
بر شیئك که نفسنده وجودی اولمیه غیره بخشه فیض جود واعطاء وجود ایدر
فانت غذاؤه بالاحکام وهو غذاؤك بالوجود پس
سن حقك غذاسی سن ظهور احکام سببی ایله دخی حق سنك غذاکدر
فیض وجود سببی ایله بوراده غذا اطلاقی مجازیدر نته که غذا مغتذیده
مختفی اولور سنده حقده محو ومختفی اولوب احکامك اکا ویررسن
وآنده ظاهر اولور ودخی حق سنك غذاك اولور یعنی سنده فیض
وجود ایدر پس حق مختفی وخلق ظاهر اولور تشبیه مجازیدر وجهی ظاهردر
فتعین علیه ما تعین علیك فالامر منه الیك ومنك الیه
پس سندن حق اوزرینه حکم متعین اولور حقدن سنك اوزرکه
متعین اولدوغی کبی یعنی سن حقه غذا اولدوغك کبی حق دخی سکا
غذا اولور وحقدن وارد اولان حکم سنك اوزرکه فیضان وجود اولور

وسندن حق اوزرنه واردر اولن عین ثابتک لسان حال ایله اعطا
واقتضاسی اولور غیر انک تسمی مکلفا وما کلفتک الا ما قلت لی
کلفنی بحالک وبما انت علیه ولا تسمی مکلفا اسم مفعول کانه سؤال متوجه اولدی که حق ایله
عبد میاننده بو وجه ایله مشارکت ثابته اولیجق پس جهت امتیاز نیجه متصور
اولور جواب ویردی که سن مکلف اولمغیله ممتاز اولورسن که فتح
لام ایله صیغهٔ مفعولدر • حال بو که حق تعالی سکا تکلیف اتدی • الا سنک
لسان حالک ایله ونه نک اوزرنه ثابت اولدک ایسه انک ایله که استعدادکدر
تکلیف طلب ایله تکلیف اتدی حق ایسه مکلف اسمی ایله مسمی قلنمز بلکه
باسم مفعول عبده مخصوصدر • وحق ایله عبدک امتیازی بونک ایله منصوصدر
فیحمدنی واحمده • ویعبدنی واعبده • پس حق بکا حمد ایدر که افاضهٔ
وجود ایله که کندو صورتی اوزره خلق وایجاد ایدر • ودخی بنی سجن طبیعتدن
خلاص • وکمالات لایقه سی ایله خاص • اتمه سی ایله ثنا قلور • ودخی حق بکا عبادت
ایدر • یعنی بنم طلب وایجادمی قبول ایدر • وجودمه وحاجت وجسمانیتمک
مراتبنده گرک علوی گرک سفلی اولسون بن دخی عبادت حق ایدرین
هم ظاهرده اقامت حدود شرع ایله • وهم باطنده تجلیات ذاتیه واسمائیه
قبول ایله • وانک احکامن اظهار ایله ففی حال اقر به وفی الاعیان اجحده
• پس مراتب الهیه ده بنم اوزرمه تجلاسی حالنده بن حقه مقر اولورین
اما اعیان کونیه ده تجلاسی حالنده انکار ایدرین • زیرا مراتب الهیه ایله
اولور • ام ایله متصف اولدیغیچون کان شیخک بو کلامی لسان حال محجوبین

بوخصه

بوخصه صاحب شهود وعارف خدابین حقی هر شیده کورر ومقر ومذعن
اولورلر • نته که دیمشلردر شعر رق الزجاج ورقت الخمر •
فتشابها وتشاکل الامر • الخ • فیعرفنی وانکره • واعرفه فاشهده •
یعنی پس حق بکا جمیع مواطن ومقاماتنده بزی بیلور • اما بز حقی جمیع
• مواطن ومراتبده بیلمزز • بلکه بعض موطنده عالم • وبعض مقامده جاهلوز
زیرا مراتب الهیه دن مرتبهٔ احدیت • وغیب هویه مکنوناتنک معلومی اولمز • اگرچه
مرتبهٔ واحدیه وصفاتی بویله دکلدر • لکن استار حجب مرفوعه قلنسه ذات
وصفات حقه عارف اولورز • ومجالی التفصیلیه ده شهود وعیانی ایله
اسراره واقف اولوب پردهٔ انانیتی کاشف اولورز شعر
• کشف حجاب غیر ایدیب طلب ایله عاین حق • ایکیلکی بر ایده لم بر کوروب یقین ایرق
• عین بقا کورمی هیچ یومیامیچ فنا کوزن • ای نظر استی نقش جان کوزن اچ یوز دمه
• خانهٔ خلوت ایده لم کثرتی وحدت ایدلم • سویلیلم زبانسز کلسون اول درس بی ورق
• سویلیلم ایشدیلم کوزلیلم کورینلوم • اولمسون آراده دهان بلکه زبان و گوز اولق
فانی بالغنی وانا • اساعده واسعده • یعنی پس حقک بزدن
غناسی مطلقا نجن متصور اولور • حال بو که ظهور اسما وصفات
کمالنده بز حقه مساعد اولوروز • زیرا قابل دائما فاعله فعلنده
قبول ایله مساعد اولمیه فاعلک ظهور کمالاتی تمام اولمز • ودخی حقک
کمالاتنی بز اسعاد ایدرز • یعنی باطندن ظاهره اخراج ایدرز • پس اگرچه
حق بحسب الذات غنی عن العالمین در • لکن ظهور کمالات صفاتیه مساعده

توابله موقوفدر نته که الله تعالی بیورر ان تنصروا الله ینصرکم معلوم اولا که
حضرت شیخ بو مقامده وقتا که ظهور کمالات اسمائیه بحسب الظاهر بزوم
اعیانمز سبب اولدی ایسه اسعاد و مساعده‌یی بزه اسناد ایتدی اگرچه
فی الحقیقه نظر توحید و عرفان ایله بقلسه حقک نفسنی نفسی ایله اسعاد ایدوکی
ظاهر و نمایاندر لذلک الحق اوجدنی فاعلمه واوجده یعنی حق
انک ایچون ایجاد ایتدی که بن حقی بیلم دخی آنی جمیع مظاهرده ایجاد و اظهار ایدم
تا که محجوبلر ذات حقی بیلرلر و دارلرک وحدتنی کلیالر مثلا جامی ایدر
بعید اولمز که اوجده دیمک اجعله متمثلا بین عینی فی العبادة دیمک اولا که
اعبد الله کانک تراه حدیثنده اولن موطن خیال مقصود اولا الله اعلم
بذا جاء الحدیث بنا وحقق فی مقصده یعنی حدیث قدسی دخی بزدن
بو معنا اوزرنه وارد اولدی که کنت کنزا مخفیا فاحببت ان اعرف دیر
و دخی حقک مقصودی دخی بزده متحقق و موجود اولدی که اول مقصود مظاهرده
حسب ظهوردر فقدر ولما کان للخلیل علیه السلام هذه المرتبة التی بها
سمی خلیلا لذلک سن القری یعنی وقتا که خلیل علیه السلام ایچون بو مرتبه ثابت اولدی
که اول مرتبه ذات الهیه‌نک جمیع متصف اولدوغی جمعدر و جمیعسنه تخللدر
خلیل اسمی ایله مسمی قلندی و بو مرتبه وجه تسمیه خلیل اولدی و بو مرتبه صاحبی
اولدوغیچون درکه خلیل ضیافتی سنت ایتدی که اول ضیافت مرزوقلره
رزقی ایصالدر و تخلل ارزاقدر وجعله ابن مسرة مع میکائیل للارزاق
دخی بو سبب ایله درکه شیخ عارف محقق ابن مسرة جبلی که اکابر طرقیدن

اولدوغی

اولدوغی فتوحاتده مسطوردر خلیل علیه السلامی ایصال ارزاق مرزوقینده
قرین میکائیل قیلدی نته که آدمی موکل صور اولمقده قرین اسرافیل
و حضرة محمد علیه السلام موکل ارواح اولمقده قرین جبرئیل دردیو
کشفیله خبر ویردی والله اعلم وبالارزاق یکون تغذی المرزوقین
حال بو که مرزوقینک تغذیسی ارزاق ایله اولور فاذا تخلل الرزق
ذات المرزوق بحیث لا یبقی فیه شیء الا تخلله فان الغذاء
یسری فی جمیع اجزاء المغتذی کلها پس قچن رزق ذات مرزوقه
تخلل ایتسه بر حیثیت ایله که مرزوقک اجزاسندن بر جزء قالمسه الا که
رزق تخلل ایتسه زیرا غذا بو تخلل مستوعب سببی ایله اجزاء مغتذینک
جمیعنه سرایت ایدر وما هنالک اجزاء فلا بد ان یتخلل جمیع المقامات
الالهیة المعبر عنها بالاسماء فیظهر ذاته جل و علا یعنی جناب
الهیده خود اجزا یوقدر زیرا ترکیبدن مقدس و عاریدر پس لازم
اولدی که خلیل جمیع مراتب الهیه و مراتب حقانیه‌یه متخلل و ساری اولا
ایله مقامات که انلردن اسما ایله تعبیر اولنور حتی خلیل متخلل اولدوغی
متصف اولدوغی مراتب اسمائیه سببی ایله حقک ذاتی مظهریه خلیل ایله
ظاهر اولا شعر فنحن له کما ثبتت ادلتنا ونحن لنا
یعنی پس بز حضرت حقک ملکی یوز اول بزوم رب مالکمزدر بلکه بز کندو
اعیانمزک مملوکی یوز اعیانمز بزه حاکمدر نته که دلایل کشفیه موزبز
شاهد جازمدر ولیس له سوی کونی فنحن له کنحن بنا یعنی حال بو که

حقك بندن غیری مظهر کاملی یوقدر که تمام المثل بهنه اوله • یه جوده حقك
بکا افاضه‌سی وجوددن غیری کلمه‌سی یوقدر • دیمك اولاکون وجود
معناسنه اولمغ اوزره پس بز مظاهرده موجود اولن اعیانز حیثیتی
ایله حقك ملکی یوز • واول بزه حاکمدر • نته که بز کندو موزه عالمی ثابته‌یوز
ایله حاکم اولدوغموز کبی فلی وجهان هو وانا ولیس له انا بانا یعنی
پس بزوم ایکی جهتمز واردر • بریسی جهت وجوب وهویت مطلقه‌در
وبریسی جهت امکان وانانیتدر که بین الواجب والممکن ما به الامتیازدر
اما حق اچون انانیته زائده وما به الامتیاز یوقدر • یعنی امتیازی وتعینی
انانیه محتاج دکلدر • بذاته ممتاز ومتعیندر ولکن فی مظهره فنحن له کمثل انا
یعنی حق ایله بزوم فرقمز واجبدن ممکنك امتیازی بودرکه بز حقك
مظهری یوز اول بزده ظاهردر • پس بو اعتبار ایله تعدد وتکثر وامتیاز
حاصل اولور • پس چون بز مظهر وجود حقوز بز انای یوز • اول ماکبی در
شبه ظرفیه ومظروفیه ایله اما که شیخ مؤید الدین جندی بویورر شعر
یقولون لون الماء لون انائه • انا الآن بحسب اناء بلا لون
یعنی معانی مذکوره‌نك جمیعسی مقام کثرتدندر • اما مقام وحدتده
جمیع اسما منقهره‌در • نه تعدد ونه عدد ونه ظاهر ونه مظهر بل نه وحدت ونه کثرت
والله یقول الحق وهو یهدی السبیل منه التیسیر
در مجلس عشاق نه جام است ونه جم • نه صوت ونغم درو نه شادی ونه غم
نه عرش ونه کرسی ونه لوح ونه قلم • غرقست در آن قلزم بی بن عالم

معلوم

معلوم اولا که چون انجام کلام • بو مقامه منتهی • وجولان کمیت اقلام
بو منزله منتهی اولدی • ناگاه مشرق معارف حضرت سلطنت مآبدن
بو پنج بیت که ینابیع حکم واسرار • وخمسه متحیره کبی مخبر از معان
وافکاردر • بو عبد حقیره خطابا طالع وتابان اولدی • پس رأیت
سالکموز اوزره اول گوهر گرانمایه‌یی سلك محله منسلك قلمغی ارزانی
کوردم • بعده خطاب مستطابه اسلوب جوابده طبع قاصردن صادر
اولن پیلوری ذیلنه تعلیق سمتنه سالك اولدم که ذکر اولنور حضرت پادشاه

ای علم زمرهٔ عشاق اولن • نور عیون قوم مشتاق اولن
کاتب لوح اولدی قلم کر حکم • ایلدی انواع رقم کر حکیم
یازمغه حاجت نولا ارقامدن • قادر اولا کندو چون افهامدن
لوح وقلمدن نولا مقصود نه • ایر کورن اولدر نه مقصود نه
شرعیله عرشک نه در اقراره • یوخسه نه وار عالم دیاره ده

ای شه دانشور فرخنده رأی • عارف اسرار هدای خدای
شاه فلك قدر وملك آشیان • شاه هما سایه همایون نشان
رازمی وار سن اکا محرم دکل • سازمی وار سن اکا همدم دکل
بن نه دیم ساکه شها بن دکل • ساکه سبق دانش اولامز عقل کل
سنده کنش بنده اولن ذره در • نسبتمز کلشن ایله تره در
تا که تقاضای ظهور ایتدی حق • علم الاسمادن اوقندی سبق

[illegible]

[illegible]

[illegible]

فاتحه رحمتیله اوردی دم • لوح وقلم اولدی بازلدی رقم
حرف مخارجدن اولوب آشکاره • صوت هو الفظیله بولدی قرار
بولدی تعین کلمات و کلم • اولدی هویدا علم فاستقم
حامل عرش اولدیلر ارکان شرع • بربرینه اولدی پیوند اصل وفرع
همزه اولوب اتدی تحرک الف • ذات صفتلهٔ نته کم متصف
اولمغه تولید حروفه سبب • نقطهٔ بایله الف اولدی آب
باعث ایجاد نه در فیض جود • عرض کمالات وجمال وشهود
سر ظهورک نیه اصلی ظهور • نور معانی وصور عین نور
علت ومعلول کاولینور شمار • صورة علتدر اولن آشکار
باطنینک صورتیدر ظاهری • اولنک بیکزر بدر آخری
عرش نه در صورت ملک خدا • مرتبهٔ جسمیله روح وغدا
حاملی اول ملکک اولیدر سکره • شرح ایده لم طالب اولنلاره بز
امر اولنان صورتی تحمیل ایله • آدمش صور سرافیل ایله
حامل روح اولمغه ای ذو الیقین • احمد وجبریل اولیدر امین
حضرت میکائیل ایله هم خلیل • هر برسی حامل رزق جلیل
مالک ورضوان که پدید اولدیلر • محتمل وعد ووعید اولدیلر
نطق خدا دریا زیلور کائنات • لوح وجود اوزره ولی ثبات
نطق خدا صورت حق بسن چو بسن • سنده عرض حقله جویندن
صورت حق ایسک اکرامی پسر • سنده ده او جوهر معنا نوزر

فص حکمة حقیة فی کلمة اسحاقیة ٥ فداء نبی ذبح ذبح لقربان

فدا مصدردر لفظ نبی یه مضاف اولمشدر مبتدادر • ذبح فتح ذال ایله مصدردر مبتدانوک خبریدر بوغزلمق معناسنه در ذبح کسر ذال ایله بوغزلمغه حاضرلنش حیواندر جمله جملهٔ استفهامیه در افدا تقدیرنده در همزه محذوفه در تعجب طریقی اوزره زیرا فدا دیمک انسانی برمصیبتدن حفظ اتمکدر مقابلهسنده برحیوان قربان اتمک ایله که اکا بدل اولا بو ماده ده کبش انسانه بهیمه ایکن نیجه بدل اولا بیلور دیو تعجب ایدر واین ثؤاج الکبش من نوس انسان بعض نسخه ده واین کلمنده واقع اولمشدر مراد تبعیدامر در یعنی غنم صوتی قنده انسان صوتی قنده دیمکدر • که ایکی صوتی بری برندن نسبتده ومشابهتده بعید قلمقدر • نوس سوق ایلده یعنی دوه کودر ایکن استعمال اولنان صحیحدر ثؤاج صوت کبش در • نوزکجه قوج ملهسی در • اولکیسی خاصیتهٔ انسان تانیسی خاصیتهٔ کبشدر پس معنی دیمک اولور که آوازهلری بری برینه بکزه میجک ذاتلری بری برینه بدل ومعادل اولمق قنده قلدی تا کا احدهما آخردن یعنی کبش انساندن فدا اولمغه قابل اولا نه که جنابات حجه قرابین متفاوته تفاوت جنابات ایله مقدر اولمسی کبی • ونوسدن مراد بو راده اسحاقک عند الذبح اولاجق صوتیدر • وبالجمله بو مقامده حضرت ابراهیم علیه السلام واقعهیی عالم مثالده کوردوکی اوزره ابقا ایدوب تاویل وتعبیر اتمدوکنک شیخ قدس سره عذرن بیان ایدر

که احد همای خیالده کوروب حال یقظه ده آخره عبور و انتقال
ممکن اولا. اصحاب تعبیر قاعده سی اوزره مگر الله تعالی دن وحی
نازل اولا نه که بو محلده حال بویله اولدی بعده ذبیح اسحاق و ابنه
طایفهٔ مسلمینک کثیری و یهود قاطبةً ذاهبلردر. و اکثر مفسرین
ذبیح اسمعیل اولمق سبیلنه سالکلردر. اما شیخ مقتضای منتشرهٔ
سابقه اوزره معذوردر. والله اعلم بحقایق الامور. وعظّمه الله
العظیم عنایة بنا او به لم اَدرِ من ای میزان . وعظّمه ده
واو حالیه در. یعنی الله تعالی اول کبشی تعظیم ایتدی. بو قدر عظمه
ذاتی ایله که وفدیناه بذبح عظیم دیدی عنایة ایدوب اگرچه استعدادی
مساعده یوغیدی. بعده لفظ بنا ده ضمیر متکلمک اشارتی معشر
بنی آدمه اولمق یعنی دخی داخلدر. ولا ادر ده اکتفا بالکسره یا محذوفدر
یعنی بلمزین قنغی میزاندندر. بنی طرفنه می تعظیم مراد ایتدی و ذبح عظیم
فدا ایتدی. یوخسه کبشه می تعظیم قصد ایتدی که بهیمه ایکن انسانه خصوصا
نبی یه بدل مساوی ایتدی ولا شک ان البدن اعظم قیمة
وقدرا عن ذبح کبش لقربان واو حالیه در. بدن ضم با و سکون دال ایله
جمع بدنه در فتح با و دال ایله مراد ناقه و یا بقره در که مکه ده بوغازلنور
مصنف کبش حقنده عنایت تعلق ایتدوکن اثبات ایچون بیورر که
شک یوقدر که بدن کبشدن اعظمدر. قدر و قیمتده یونندن و اکثردر
قیمته یونندن اول اجلدندر که بر بدنه یدی اضحیه یرینه قایم اولور.

حالا

حالا که ذبح بدنه نک قربانده مرتبه سی ذبح کبشدن منحطدر
زیرا کبش بدل نبی اولدی بدنه اولمدی فیا لیت شعری کیف
ناب بذاته ٥ شخص کبیش عن خلیفة رحمن یعنی پس نولا ایدی
بلایدم که بذاته و بشخصه بر کوچک کبش و حقیر شخص خلیفهٔ رحماندن نجه
نایب اولا بیلور. شیخ مصنف بو بیتده سر توحیده اشارت خفیه ایدر
که اگرچه فدا عالم صورتده کبش حقیر. و مفدیٰ عنه خلیل جلیلدر لکن ایکسنده
دخی جلوه کر وجود مطلقدر. فدا دخی حقدر. مفدیٰ عنه دخی حقدر. .
الم تدر ان الامر فیه مرتب ٥ وفاء لارباح ونقص لخسران
یعنی بس کورمز میسن که امر الهی و شان حق که وجوده آنده حال
مرتبدر یعنی ترتیب خاص اوزره واقعدر. پس بعض امور موجوده ده
که وفا و تمامیته بولنه تجارتنده مرجح اولور. و بعض آخرده که نقص
و ناتمامیته بولنه تجارتنده خاسر اولور محصل وفا منتج ربح و رجحاندر.
و نقصان مورث نقص و خسران اولور. فیه ضمیری امره راجعدر.
ام وجوده مرتب لفظا مرفوع خبر اندر. وفاء لفظا مرفوع
مرتب لفظنک قایم مقام فاعلیدر معطوفی ایله حاصل کلام موجوددر
اورتبه سنده کمال و خسته ایله تفاوت واردر دیمک اولور.
اما بعضیلر فیه ضمیرنی فدایه ارجاع ایتمش پس معنا دیمک اولور که
بعض فداده کمال وفای عهد سابق واردر ابراهیم و اسحق
واقع اولان اطاعه و انقیاد کبی که فنای مطلوب و محو انیت حاصل ایلر

وشاه راه شرف اصلیلرینه کتدیلر. اما بعض فداده وفای عهد ازلی
دوفاق میثاق قدیمی بولنیوب مقتضای استعدادلرنجه تراحم قیود کونه‌
منغمس وتراکم حجب شهوانیه ده محتجب اولدیلر. پس بونلره نقصان خسران
مترتب اولوب غواشی ظلمتده حیران قالدیلر فلا خلق اعلی من جماد وبعده
نبات علی قدر یکون واوزان. وقتا که مراتب منکثره ده
نزد وجود واحدی لظها رایدوب وتفاضل مراتبی وتفاوت درجات
مظاهری جانب حقه نسبت قرب وبعد ایله بیان قلدی ایسه مراتب
کونکثرت وسایط وعدم تضاعف وجوه امکانیه ایله قنغیسی حقه
اقرب وقنغیسی ابعد. وبو نسبت ایله قنغیسی افضل وقنغیسی اخس در
بیانه شروع ایدوب دیدی که مولدات ده جماددن اعلی خلق یوقدر
زیرا بونلرک فطرتلری معرفة الله اوزرینه در. ومعرفت ذاتیه ده جماددن
اعلی یوقدر زیرا جمادده اصلا تغیر فطرت یوقدر. وما بعد جماد نباتدر
مقدار متنوعی حسبی اوزره دخی اوزانی یعنی اقدار متعینه‌سی
حکمنجه که اصناف واشخاص قبیله. مثلا جمادده قوت نامیه ضم اولنیه
جسمدن تنوع ایدر. وجسم نامی حاصل اولور. بعده نامیدن دخی
اصناف حاصل اولور. مثلا نبات ذی ساق شجر اولور.
غیر ذی ساق اعشاب وکلا کبی اولور. بونلرک دخی اصنافی
واردر. الی غیر النهایه ضم قیود ایله تصرف طبیعی زیاده اولدقجه
بساطتدن بعید وذات حقدن دور ومهجور اولور. معرفت وشهودی

دخی

دخی ناقص ونابود اولور شهود حقدن محجوب ومطرود
قالور. ودون الحس بعد النبت والکل عارف بخلاقه کشفا وایضاح
برهان. یعنی ترتیب معهود اوزره منتسا فلا نباتدن صکره حیوان
حساسدر. وبونلرک جمیعسی حیاتله وعلم ایله متصفلردر. ورب
الاربابی مسبحلردر کشف ایله وبرهان واضح ایله. چون کشف
مکاشف غیره حجت اولمغه صالح اولمز. مصنف برهان واضح ضم ایتدی
که دلیل یقینی در گرک عقلی وگرک نقلی بوراده ذکر اولنمادی اما محلنده
مذکور اولور. واما المسمی آدما فمقید بعقل وفکر او قلادة ایمان
یعنی حیوان حساسدن نطق ایله تنویع اولنان که آدم ایله مسمی در
مرتبه‌سی ترتیب معهود اوزره حیواندن اسفل وادنی در اول
دخی عقل جزئی ایله مقید ومشوب وغشاوه وهم وفکر ایله محجوب
عروج عالم علویدن وامانده در. اهل نظر واستدلال ایسه
تراحم فکر وخیال ایله محتجب اولور. اگر تقلید ایمانی ایله مقلد ومقید
ایسه قابل تغیر وزوال ایله مترددقالور. هیچ بریسی عقل عرفاندن
سرانگشتی ترقلمق میسر اولمازر. وبحر ونهردن کف دست ایله اغتراف
متصور اولمز. نته که سعادتلو پادشاه بوشعری بو نغمه دن آغاز
ایتمشدر. اثنای تصنیفده وارد اولمغ ایله عادت معهوده اوزره

بومقامده مساز قلدق. غزل
روی دلبر کورندی آینه ده
هم جمال اولدی اول هم آینه ده
شرح اولنمز سرایر عالم

متصل عین عالمان سینه ده • قول بردر ولی زیاده دوشر •
اضطراری لسان تبینه ده • کعبهٔ دلده حاجی حاضر ایسک •
نه ایشک وار صفا ایله منه ده • سمدی نامهٔ جهان مرطا عکدر •
ای مرادی همان بو السنه ده •
بذا قال سهل والمحقق مثلنا • لانا وایاهم بمنزل الحسان
یعنی شیخ بویورر که اهل معارفدن سهل تستری دخی بسایط موقفه
حقه مرکباتدن اقرب اولدوغنه ذاهب اولمشدر • دخی بزم امثالمز
محققین دخی بو معنایه قائللردر • زیرا بزم کبی انلر دخی منزل احسانده یعنی
مقام کشف ومشاهده ده قائملردر فمن شهد الامر الذی قد شهدته
یقول بقولی فی خفاء واعلان • یعنی هر که حقایق غیبیه یی بنم
مشاهده اتدوکم کبی مشاهده ایدر • سرا وعلانیة بنم قولمی قائل اولور
ولا تلتفت قولا یخالف قولنا • ولا تبذر السمراء فی ارض عمیان
دخی التفات ایلمه بزم قولمزه مخالف اولن محجوبلر قولنه که اهل نظر و
استدلالدر • یا مقلدین جهالدر • دخی غذای روح اولن دانهٔ
سمرایی یعنی گندمی عامیلر وبی بصرلر ترله سنه اکمه زیرا انلرک
ارض استعدادی حاصل ویرمز • وزمین شوره سنبل بتورمز •
هم الصم والبکم الذین اتی بهم • لاسماعنا المعصوم فی نص قرآن
یعنی اول قوم عمیان شول قومدر که کلام حقک نطقندن و قول صادقک
استماعندن محروملردر که کذبدن معصوم اولن نبی صلی الله علیه وسلم

انلرک

انلرک بیزه بو اوصافی نص قرآنده ذکر اتدی که صم بکم عمی
فهم لا یرجعون دیدی اعلم ایدنا الله وایاک ان ابراهیم
الخلیل ع م قال لابنه انی اری فی المنام انی اذبحک والمنام
حضرة الخیال فلم یعبرها • یعنی حق تعالی سنی وبزی ادراک حقایقده
مؤید قیلسون معلوم اولسون که تحقیق حضرت ابراهیم خلیل اوغلی
اسحقه قرآنده حکایت اولندوغی اوزره بیوردی که تحقیق بن
منامده سنی بوغزلرین کوردم منام که حضرت خیالدر مقیددر
برجوهر شفافدر که شانندندر • ذاتنده متمثل اولن صوری تغییر اتمک
یعنی معانی مقصوده یه عبور اتمک حضرت ابراهیم ایسه عبور اتمدی
زیرا صوری عالم مثال مطلقدن المغه معتاد ایدی بونی دخی اکا قیاس
اتدی زیرا مثال مطلقده کورنن صور حقه مطابقدر محتاج تاویل دکلدر
وکان کبش ظهر فی صورة ابن ابراهیم فی المنام فصدق ابراهیم الرؤیا
حال بو که منامده ظاهر اولن کبش ایدی که صورت اسحقده کورندی
بینهماده مناسبهٔ استسلام وانقیاد ایدی پس مراد اتدیکی
کبش ایدی ابن ابراهیم دکل ایدی پس حضرت ابراهیم صورت مرئیه یی
تحقیق • وصورة حسیهٔ خارجیه یه تطبیق ایدوب ذبح اسحقه اقدام
ومقدمات ذبحه مباشرت قلدی ففداه ربه • پس امتحان
تمام اولوب وسر انقیاد وکمال استسلام متبین اولدی ایسه
حق تعالی ابن ابراهیمه کبشی فدا کوندردی و ذبحدن خلاص اولدی

من جهة وهم ابراهيم عم يعني بيورر كه ذكر فدا بو مقامده
حقيقة حال دكلدر بلكه حضرت ابراهيمك ظنی و خیالی جهتندندر
بالذبح العظيم الذي هو تعبير رؤياه عند الله تعالى يعني شول ذبح
عظيم ايله فدا اتدي كه عند الله حضرت خليلك تعبير رؤياسي اول ايدي
وهو لا يشعر بذلك يعني حال بو كه حضرت ابراهيمك اكا شعوري
يوغيدي ديو فقير ايدر شيخك بو كلامني بعض علما سوء ادبه حمل ايتمشلر
وبعضيلر انبيادن بو مقوله حال واقع اولا كلمشدر ديو نظاير
ذكرنه متصدی اولمشلر. اما بويله امر معظم وخطيرده بنجلين نفس حقير
جرأت حكومته لايق اولمز. خصوصا بو مقوله مشكلاتك عذري
صدر كتابده مذكور اولان مبشره ايله بيان اولنمشدر. و قول
مزبور مقام سكر و مغلوبيته مقاليدر نتيجه فكر و نظر دكلدر. اما
منلا جامی ایدر حضرت ابراهيمك منامده كوردوكی مقدمات ذبح
ايدي كه اني ارى في المنام اني اذبحك ديدي بو خود حال يقظه ده
وقوعه كلدي. زيرا اغلنی اضجاع اتدي وخنجری حلقوم وحنجره سنه
امرار قيلدي واقعه ده دخي كوردوكی انجق بو ايدي قطع رأس
كورمش ايدي پس عزيمة تمام اولدي فعل ذبح تمام اولمغه حاجت
قالمدی وچون ابتلادن مقصود كه امر انقيادر ايدي حاصل اولنجق
حق تعالى رحمتندن فدا تدارك ايدوب كوندردي بو تقديرجه رؤياي
خليلك تعبيره احتياجي مرفوع اولدي ومنصب خلة دن احتمال ظن و خيال

منقطع

لطيفة

منقطع اولدي ديو بيورر. اگرچه توجيه وجيه و كلام لطيف و بليغدر
لكن شيخه وارد اولان شبهه نك ماده سين حاسم اولمز خصوصا
بو توجيه اوزره تدارك فدا دخي مستدرك دوشر. الله اعلم
فالتجلي الصوري في حضرة الخيال محتاج الى علم آخر يدرك به
ما اراد الله بتلك الصورة يعني حضرة خيال مقيده ده اولان تجلای
صوری علم آخره محتاجدر كه اكا علم تعبير ديرلر. معرفت نسب
ومناسباته موقوفدر كاه لغة حسبي ايله اولور كاه صنعت و حرفت
كاه زمان و مكان كاه ضده كه عين سببي ايله يعني عينندن ضده
وضده دن عينه عبور واسطه سيله معبره معنا طلوع ايدر. علم
ذاتنه قريب علمدر كه حق تعالى ديلدوكي اول صورة معكوسه ايله
بلدورر. حاصل كلام غيب ايله شهادت اورته سنده جريان ايدن
معاني جوهر خيالده صورت بغلر خيال ايسه حكايه اوزرنه
مجبولدر نه منعكس اولسه كوسترر عالم شهادتده اولان نطق كبي در
اونده صورت بونده نطق اولور. مقدمه نبوة و علم حقايق
اشيادر الا ترى كيف قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لابي بكر
في تعبيره الرؤيا اصبت بعضا واخطأت بعضا فسأله ابو بكر
ان يعرفه ما اصاب فيه وما اخطأ فلم يفعل رسول الله صلى الله عليه وسلم
مصنف حضرتلري قدس سره صورة خياليه تعبيره محتاج اولدوغن حديث
شريف ايله تنوير ايدوب بيورر كه مكر اصحابدن بريسي واقعه كوردي

رسول اللّهه نقل اتدکده حضرت ابو بکر تعبیرین ایدین دیو رسولدن
استیذان اتمشلر رسول دخی اذن ویرمشلر واقعه بو که اول
شخص خوابده کورر که سماده بر پاره سحاب ظاهر اولور که بارانی
روغن وعسل خلق آندن تناول ایدرلر امّا بعض قلیل اخذ ایدر
بعضیلر کثیر بعده سوی آسماندن بر ریسمان پیدا اولور و رسول الله
صلّی الله علیه وسلّم اول ریسمانه یاپشوب آسمانه عروج ایدر
وعقبنجه بر کشی دخی تشبّث ایدوب سمایه چیقر بعده شخص آخر یاپشدقده
ریسمان قریلور و تکرار اولاشدورلر اول دخی عروج ایدر
پس حضرت ابو بکر تعبیر ایدرلر که اول سحاب ظلّهٔ اسلامدر و روغن
وعسل قرآندر که هر کشی قدر استعدادنجه اخذ ایدر کمی قلیل وکمی کثیر
واول ریسمان که سمادن ارضه پیوسته در دین مستقیم حقدر
که اول رسول الله تشبّث ایدوب حقه عروج اتدی بعده بریسی
دخی بعده تا لنک بر مقدار استعدادنده نقصان اولمغین تخلّف
و توقف واقع اولوب آخر کتاب الله سبقت ایدوب اول دخی حقه
وصلت بولدی دیوب بعده رسول اللّهدن اتدوکی تعبیرک صواب
وخطاسندن سؤال اتدکده رسول الله بیورمشلر که اصبت بعضا واخطات
بعضا بعده ابو بکر حضرتی رسول اللّهه کاین دیوب صواب وخطاسندن
بیان رجا اتمشن رسول الله کاین ویرمه دیو جوابدن امتناع اتمشن
فقیر ایدرین فی الحقیقه تنویر مذکور منامات محتاج تعبیر اولدوغن افاده ایدر

وعلم تعبیر رؤیا اعظم معضلات واتمّ مشکلات ایدوکن کوسترر
علم غیب کبی مثلا خصوصا کندولر اشراق نور نبوّت ایله توقف بیورر لر
مخطئ معذور اولن مسائلدن اولدوغنده شبهه می قالور لکن اثبات طرف
اصحابی تخطئه دن حضرت ابراهیمه جواز اسناد وهم فهم اولنور
تأمّل لطیفه محتاجدر معلوم اولاکه علما ظاهر کثّرهم الله تعالی فی الاوّل
والآخر بو مقامده شیخه اعتراض ایدوب حضرت ابراهیمه اسناد
وهم سوء ادب در دیمشلردر بو وجه ایله جوابه جرأت اولنور که مذهب
اشاعره ده مقرّردر که امور دینیه دن نصّ اولمین محلده اجتهاد
رسول جایز اولا مذهب اکابر اصولیین در نصوص قرآنیه ایله اثبات
اولنمشدر کتاب عضدیه نکث اواخرنه نظر اولنسه بعده المجتهد قد
یخطئ ویصیب حکمی موجبنجه حضرته مقتضای بشریّه اوزره اسناد
خطایه اجترا اتمشلردر نصوص مذکوره مثلا عفی الله عنک لم اذنت
لهم کبی وعبس وتولّی ان جاءه الأعمی کبی واسارای بدرده
رأی عمر تصویب اولندوغی کبی الی غیر ذلک پس چون کبش منامده
صورت استحقد ظاهر اولدی تعبیر لازم ایدی وچون تعبیر اتمدی
وظاهر نه حمل اتدی اخر اجتهادنده خطا اتدی دیرلر والله اعلم
پس موجب وهم ایله که طرفمزجه در ذبح واجب اولدی وحق تعالی
رحم وشفقتندن ذبح عظیمی انکه فدا اتدی پس بو حسب ایله لدی الانصاف
کلام شیخده سوء ادب قالمدی باخصوص حکم بشریّه ایله انسان ضعیف

سلطان و همه مغلوب اولمقدن نقصان ایله موصوف اولمز زیرا
حق تعالی برام مجهولی عبادندن برینه کرک ابراهیم خلیل کرک
جبرئیل جلیل اولسون ها دامکه اسباب علمندن برییسی ایله بلدرمکه اراده
تعلق اتمیه اول ام بلنمز. بعده حضرتک صلی الله علیه وسلم ابوبکری
تخطیه سی بعده ابوبکر خطا وصوابنک بینی بیان رجا اتدکده امتناعنک
نکته سی ظاهر حضرت پیغمبر صلعم حاضر ایکن تعبیره جرأت ایله ترک ادب
اتدوکیدر اولا کسر غیر و رایله تأدیب بیورلدی الله اعلم قال الله
تعالی ابراهیم علیه السلام ما رآه حین ان یا ابراهیم قد صدقت الرؤیا
کما قال قد صدقت فی الرؤیا اذ اتیک لانه ما عبرها بل اخذ
بظاهر ما رأى والرؤیا تطلب التعبیر.
صدقت لفظنک اولکی سی تشدید دال ایله ثانیسی تخفیف ایله در یعنی الله
ابراهیمه ندا ایدوب بیورر که سن تحقیق مشاهده کوردوکی صادق
قیلدک یعنی مقدمات ذبحه اقدام ایله ظاهر واقعه کی واقعه مطابق ایلدک
حال بوکه رؤیاده صادق اولدک و ذبح اوغلکدر دیدی زیرا رؤیایه
تعبیر اتمدی که صادق اوله بلکه کوردوکن ظاهره حمل اتدی رؤیا
خود موطن خیالدن ایدی تعبیره محتاج ایدی ولذلک قال العزیز ان
کنتم للرؤیا تعبرون والتعبیر الاخراج من صورة ما رآه الی امر آخر
دبواجلدندر یعنی رؤیا موطن حسی ایله تعبیر استدوکی اجلدندر که عزیز
مصر کوردوکی واقعه سنه معبر طلب اتدی واکر پس تعبیر رؤیایه قادر
واقعه

واقعه‌می تعبیر ایدک دیدی تعبیر عبوردن مأخوذدر عبور تجاوز
وکذر معناسنه در که خیالده کوردوکی صورتدن لازمنه تجاوز
ایدرلر یا ضدینه کذر ایدرلر یا مناسبنه کچرلر فکانت البقر
سنین فی المحل والخصب یعنی صورة بقر که عزیز مصر منامنده کورمش ایدی
مراد سنین سبع ایدی محلده وخصبده یعنی یدی بقره عجاف
یدی ییل قحط و غلاء ویدی بقرات سمان یدی ییل خصب ورخا
ایدی تعبیر ایدرین بقرات سماندن مراد سنه خصب اولمق لازمندن
ملزومه انتقالدر یا سببدن مسببه تجاوز وارتحالدر زیرا
سنه خصبه سمن حیوانات لازمدر خصوصا که قشر سنبلی و باطن
حنطه و شعیری بقردن اکول حیوان یوقدر و سبب و مسبب
علاقه سنک وجهی اکثریا بذر حنطه نک زرع و انباتنه ثور بقره
باعثدر و بقرک سمن و قوتی حسن زراعت سببی ایله حصاد حنطه نک
بلکه جمیع حبوباتک کثرت و وفرتنه دلالت ایدر اما بعض اذکیا
شراح بوراده اشتقاق کبیر قوللنوب و بقرادن فأرتبت
لفظنه عبور ایدوب وسنبلاتدن قلب ایله سنة بلا صدد
اتدرمش که ترکیب ایله فارتبت سنة بلا اولمش اولور
شکر الله سعیه لطافتدن خالی دکلدر فقد صدق فی الرؤیا ابنه الخ
پس اکر ابراهیم رؤیاسنده صادق اولا ایدی واول
صورة نفس الامرده صورة ولدی اولا ایدی البته ولدینی

ذبح ایدر ایدی • زیرا مثاله نازل اولن صورة نفس الامرده
وقوعدن تخلف اتمز وانما صدق الرؤیا فی ان ذلک عین
ولده وما کان عند الله الا الذبح العظیم فی صورة ولده
یعنی ابراهیمک رؤیاسی تصدیق اتمدی • الامر فی اولن ذبح ایلدیکی ولد
عینی در دیو تصدیق اتدی حال بو که ذلک المرئی عند الله
ذبح عظیمدن غیری دکل ایدی یعنی کبش ایدی اسحق صورتنده
ففداه لما وقع فی ذهن ابراهیم پس حق سبحانه وتعالی ولد
ابراهیمه ذبح عظیم فدا اتدی • زیرا ذهن ابراهیمده مرئی اوغلی
اولمق وقوعندن اوتوری ما هو فداء فی نفس الامر عند الله
یعنی نفس الامرده وعند الله فدا دکل ایدی بلکه عند الابراهیم
انکا فدا اطلاق اولندی • یعنی ابراهیمک اخذنه نسبت فدا اولدی
زیرا خیالده مرئی اولن کبش اوبیچق وقوعه کلن ذبح عین کبش
اولور متغایر ومتساوی اولمز • فداده خود متغایرت لازمدر •
فصور الحس الذبح وصور الخیال ابن ابراهیم پس حس مشترک
کبش تصویر اتدی که مراد الله بوده اول ایدی • وخیال ولد ابراهیمی تصویر
اتدی که خلاف مراد الله ایدی آخر امر واحد ایکی صورتده
متجسد اولدی فلو رای الکبش فی الخیال لعبره بابنه او بامر آخر
پس اگر حضرت ابراهیم خیالده کبش کوره ایدی غالبا اوغلی ایله
تعبیر ایدر ایدی • یا بشقه مناسب بر امر آخر ایله تعبیر ایدر ایدی حصول

تعبیرا ودن رؤیه ثم قال الله تعالی لهو البلاء المبین پس الله تعالی
حضرة ابراهیمه امور مذکوره یی کوستردکدن صکره لسان ابراهیمدن
بیوردی که تحقیق بو تصویر معنی کبشی ابن صورتی ایله مصور
قلمق بلاء ظاهردر یعنی الاختبار فی العلم انه هل یعلم ما یقتضیه
موطن الرؤیا من التعبیر ام لا حضرت شیخ قدس سره بنفسه بلایی
تفسیر ایدوب بیوررلر که یعنی اول بلاء ظاهر علمده امتحان الهیدر
که آیا ابراهیمک موطن رؤیا غالبا اقتضا اتدوکی تعبیری بیلورمی
یوخسه بیلمزمی لانه تعالی یعلم ان موطن الخیال یطلب التعبیر زیرا
حق تعالی موطن خیالک تعبیر استدوکن بیلور فغفل فما وفی الموطن
حقه وصدق الرؤیا لهذا السبب پس ابراهیمک تعبیر رؤیادن غفلت اتدی وموطن
خیاله تمام حقنی ویرمدی • و بو سببدن اوتوریدر • که یعنی موطنه حقنی
تمام ایفا اتمدوکی اچوندر • که رؤیایی تصدیق اتدی • یعنی ظاهر سبیلنه
کتدی معلوم اوله که حضرة ابراهیمک ازلدن عین ثابتنده • بو امر
مکنون ثابت ایدی • لکن عالم صورتده بو اوصافک صدورینه ارادت
تعلق اتمشیدی • اگر حق موطن ایفا اولنسه هرگز افاده اختبار
بولنمزدی • و تربیت و تکمیل نفس وسیر مقامات ومراتب نبوت
اولنمزدی • پس منصب خلته بو مذن نقیصه ترتب اتمز • و نه بونک
بو قدرکدر ایله صفا وعذوبتی کتمز • واصحاب ظاهرک حضرت
شیخه نسبت سوء ادب اتدکلری محض سوء ادب اولور بلکه انلره شایسته

ابن اخت خالتك دیمکسب اولور کما فعل تقی بن مخلد الامام
صاحب المسند سمع فی الخبر الذی ثبت عنده انه علیه السلام
قال من رآنی فی المنام فقد رآنی فی الیقظة فان الشیطان
لا یتمثل علی صورتی فرآه تقی بن مخلد فسقاه النبی صلعم فی هذه الرؤیا لبنا
فصدق تقی بن مخلد فاستقاء فقاء لبنا ولو عبر رؤیاه لکان ذلك
اللبن علما فحرمه الله علما کثیرا علی قدر ما شرب یعنی ننه که تقی ابن مخلد که امام صاحب
مسند در بو فعل غفلتی اشلدی رؤیای تصدیق ایدوب حق موطنی
ایفا اتمدی حضرت ابراهمك مجموع فعلن تقی ابن مخلدك مجموع
فعلنه تشبیه در روایت اولنور که تقی ابن مخلد رؤیاسنده گوررکه
حضرت رسول علیه السلام اکا لبن ایچورر پس تقی ابن مخلد رؤیاسن
تعبیر ایتیوب وظاهرنه حمل ایدوب لبنی قصد ایله قی ایدر زیرا
بو حدیث امامك یانینده ثابت ایدی که حضرت بیوررر هرکه بنی اویقوده
گوره حکما اویانقلق گورمش گبی در زیرا شیطان بنم صورتمه
متمثل اولمز دیر زیرا حضرته صورة هدایة در شیطان ایسه صورة
ضلالة در پس اگر ضلال هدایة متمثل اولمق ممکن اولا ایدی
امر هدایة مختل اولور ایدی فقیر ایدرین غالبا تبرکی لبن حدیث
شریفده وارد اولان عدم تمثل معناسن متیقن اتمك ایچوندر اولا
الله اعلم اگر امام مزبور رؤیاسن تعبیر ایده ایدی لبن مزبور علم اولور ایدی
زیرا غدا اینده مشترکلردر لبن غداء اجسام اولدوغی گبی علم دخی غداء ارواح

پس

پس حق تعالی امام مزبوری اول ایچدوکی لبن مقداری علم کثیردن
محروم اتدی فقیر ایدرین بلکه فی الحقیقة امامه اول قی سببی ایله
علم کثیردن رتبه حاصل اولدی که معنای حدیثه تیقن در والله اعلم
الا تری رسول الله صلی الله علیه وسلم اُتی فی المنام بقدح لبن قال
فشربته حتی خرج الری من اظافری ثم اعطیت فضلی عمر قیل ما اولته
یا رسول الله قال العلم وما ترکه لبنا علی صورته ما رآه لعلمه بموطن
الرؤیا وما یقتضیه من التعبیر یعنی جانب شیخدن قدس سره لبن صورة
علمیه اولدوغنه بینه اقامت اتمکدر زیرا حضرت نبی صلی الله علیه وسلم
لبنی علم ایله تأویل اتدی وجه تأویل سابقا بیان اولندوغیدر
بعده رتبه طرفلرندن چقدی دیدوکی کمال امتلا ورتبه لقعدن
کنایتدر که معده وطعامدن استیفای حظاته اطرافه سرایت ایدر
واطرافدن خارجه تقاطر ایدر دیو بیان وتعریف ایله پس پیغامبر
علیه السلام لبنی صورتنده ابقا اتمدی وعلم ایله تعبیر اتدی زیرا
علم تعبیره واقف ایدی وقد علم ان صورة النبی صلی الله علیه وسلم
التی یشاهدها الحس انها فی المدینة مدفونة وان صورة روحه
ولطیفته ما یشاهدها احد من احد ولا من نفسه کل روح بهذه
المثابة فیتجسد له روح النبی صلی الله علیه وسلم فی المنام بصورة جسده
کما مات علیه لا یخرم منه شیئا فهو محمد المرئی من حیث روحه
فی صورة جسدیة تشبه المدفونة ...

يعنی حالا كه تحقیقا معلومدر كه صورة نبی صلی الله علیه وسلم كه بزم
حسمزك مشاهدی اولمغه قابل اولا اول مدینه ده مدفونه در •
حال بو كه صورة روحی ولطیفهٔ آسمانیه سی هرگز اول بر كسه نوك
محسوس ومشاهدی دكلدر • زیرا اگرك شخص آخر خارجی اولسون
گرك نفسنوك عینی اولسون هرگز محسوسه دكلدر • وجمیع ارواح بو مثابه
یعنی هیچ بیرینك محسوسیتیه شاننده دكلدر • پس امدی روح نبی
علیه السلام بزه متجسد اولور • یعنی عالم مثالده رائی یه متمثل اولوب كورلور •
اول صورة جسدانیه ایله كه آخر نفسنده روح رسول الله ایله بولنوب
انكله قبر شریفنده مدفون اولدی یعنی اول بدن مدفونه مشابه جسد ایله
كورنیور • اول جسدون برشی قطع اولنوب متغیر ومتبدل اولمز • معلوم
اولا كه لفظ جسد بو طایفه نك اصطلاحنده صورة مثالیه یه مخصوصدر •
ولفظ لا یحزم لا یقطع ولا یتغیر معناسنه در لا یمكن للشیطان
ان یتصور بصورة جسده صلی الله علیه وسلم عصمة من الله تعالی
فی حق الرائی یعنی چون مشاهده كورن مزبور اولن صورة جسدانیه
لا بد شیطانه بو صورته كرمك ممكن اولمدی تا كه شان مریده وشان
رائیده حق سبحانه وتعالی نك عصمة عنایتی اجلی ایچون ولهذا من
رأی بهذه الصورة یأخذ عنه جمیع ما یأمر به وینهاه
او یخبره كما كان یأخذ عنه فی الحیوة الدنیا من الاحكام علی حسب
ما یكون منه اللفظ الدال علیه من نص او ظاهر او مجمل او ما كان

وجه

وجه مذكوردن اوتوریدر • كه مشاهده رسول نامنه كورن صورة
جسد • عین صورة محمدیه در صلی الله علیه وسلم من الازل الی الابد
ورائی صورة مرئیه دن هر نه حكم وخبر اخذ ایدرسه اوامر ونواهی
البته واقعه مطابق بلمك كركدر • وحیاة دنیاده اخذ اولنان
احكام كبی هر معانیه یه دلالت ایدن الفاظدن وجوه دلالات
اصولیه اوزره احكام مختلفه اخذ ایدوب گرك نص وگرك ظاهر
وگرك مجمل • وغیری مقتضالری ایله عمل كركدر • متغیر ومتبدل اولمز فان اعطاه
شیئا فان ذلك الشیئ هو الذی یدخله التعبیر فان خرج فی الحس
كما كان فی الخیال فتلك رؤیا لا تعبیر لها وبهذا القدر وعلیه
اعتمد ابراهیم الخلیل وتقی بن مخلد پس پیغامبر علیه السلام رؤیاده رائی
برنسنه اعطا اتسه بهر تقدیر اول شیئه تعبیر متوجه اولور اما اگر اول
شیئ خیالده كوردوكی كبی حسده چقارسه اول رؤیانك تعبیری اولمز
زیرا اول رؤیا فی الحقیقه خیالی اولمز • بل كه مثالی اولور • یعنی مثال
مطلقدن اولور • پس مصنفك فی الخیال دیدوكی مسامحه اولور •
اما حضرة ابراهیم ع م وتقی بن مخلد موطن رؤیایه مقید اولیوب
وبو مقداره جزم ایدوب وبو حال اوزرنه اعتماد اتدیلر یعنی
مجرد صورة اولی یه حمل اتدیلر • واحتمال تعبیر طریقنه كتمدیلر • مع
هذا بونلرك رؤیالری بو قسمدن دكل بل كه محتاج تعبیر ایدی ولما كان
لهذه الرؤیا هذان الوجهان وعلمنا الله فیما فعل بابراهیم وما قال له

الا اذا لم يعطيه مقام النبوة يعنى وقتا كه رؤيا ايچون وجهان مذكوران كه تعبير
وعدم تعبيردر ثابت اولدى ايسه دخى الله تعالى حضرت ابراهيمه
اتدوكى فعلده وقولده كه مقام نبوة عطا اتدوكى ادب قوليدر
بزه دخى تعليم فعل وتفهيم ادب قيلدى ايسه علمنا فى رؤيتنا الحق تعالى
فى صورة يردها الدليل العقلى ان نعبر تلك الصورة بالحق
المشروع اما فى حق الرائى او المكان الذى رآه فيه او فيهما تحقيق بلدك كه بزم زده
حق تعالاى دليل عقلى نوك مردودى اولن صورتده كورمه مزده
بزه اول صورتى حق مشروع ايله تعبير لازمدر يعنى بر صورة ايله
كه شرعا ثابت اولا اول حق مشروع دخى حق رائى ايله اولمق وار
مكان رائى يه نسبت ايله اولمق وار ايكسنه دخى نسبت ايله اولمق
وار مثلا بركمسه دهليز دارنده كورركه حق كنده ويه سلم اوررز
تتبع ايدر مكر اول مكان حق مظلوم ايمش وان لم يردها الدليل العقلى
ابقيناها على ما رأيناها كما نرى الحق فى الآخرة سواء
اكر اول صورة مرئيه يى دليل عقلى رد اتمزسه حقى كوردوكومز
صورة اوزره ابقا ايدرز نته كه يوم آخرتده هركس استعدادى
اولدوغى صورتده حقى برابر كوررر واول تجلايى قبول ايدر وديلر تاويل
وتعبير اتمز بيت فللواحد الرحمن فى كل موطن من الصور ما يخفى وما هو ظاهر
پس حق سبحانه وتعالى نك صور مختلفه ايله تجلاسن بيان اتدى ايدى
الآن بيان ايدر كه اسم رحمن كه واحد بالذات در اما مواطن حسبى ايله

صور

صور متكثره سى واردر بعضى اول صوركه حسدن مخفى در روحانيات
كبى مثلا بعضى حسنده ظاهر در جسمانيات كبى نته كه سعادتلو
پادشاهك بو محلده وارد اولن شعر شريفنك هر بيتى تجلاى
صوردن آكاه اولنه بر طغرو شاهراه در پس بو يولدن عدول
ايدن كمراه وتباه در بعينه ثبت اولنمشدر پادشاه سلمه الله

ظاهر اولدقچه نور شمس هدا — كورنور ماوراى وقت ضحا
سعى قلدقچه شرق وغربه هلال — بدر اولوب كوستر جهانه لقا
شب ديجورى ايستمز دى كوكل — آب حيوان آنده در اما
بوزلورمى رسوم مينايى — اولمه ضرب سنك بحر وبلا

اى مرادى جواب حكمتو كى
اشيدنلر ديديلر آمنا

اول شاهد زيبا كه كهى پرده در اولدى — رفع اتدى نهبر برقعنى جلوه كر اولدى
كه زلف كره كير ايله پوشيده رخ اولدى — كه ماه وش آينده هر بام ودر اولدى
كه تير انا الحقدن اولوب عقده كشا كه — بند كره كردن منصور سر اولدى
كه فقر وغنادن صفت ذاتى معرا — كه سايل محتاج صفت دربدر اولدى
هم مسلم وهم مشرك وهم كبر ويهودى — هم آب تم رحمت ونار ستم اولدى
كه عاشق شيدا كهى معشوق دلارا — كه زاهد خشك وكهى عياش تر اولدى
كه اصل وكهى فرع كهى بذر وكهى زرع — كه مادر وكاهى پدر وكه پسر اولدى
بر ذات مراتبده كثرات مجلا — هم مرتبه هم آينه هم جلوه كر اولدى

فان قلت بالحق قد تك صادقا وان قلت امر آخر انت عابر
پس یعنی اکر سن صورته مرئیه یی کوروب و بو حقدر دیو حکم ایدر
یعنی حق بو شکلده ظاهر اولمشدر و نفسنده ظاهر و مظهر حقدر غیر دکلدر
دیرایسک سوزکده صادق اولورسن و اکر مظهره نظر ایدوب
وظاهر مظهر میاننده اولان امتیازه اعتبار ایدوب بو امر حق
دکلدر حقک غیریدر دیرایسک عابرسن یعنی جهت وحدتدن
جهت کثرته کذر ایدوب وحقدن متجاوز سین لکن ینه صدق ایله
متصف اولمکه بحسب الظاهر منع یوقدر وما حکمه فی موطن دون موطن
ولکنه بالحق للخلق سافر یعنی حال بوکه حقک تجلای
وجودیسی بر موطنه مخصوص دکلدر تا که موطن آخرده ومقام
مغایرده ظاهر اولمیه بلکه حکمی جمیع موجوداته ساریدر وحکم زیور
حق ایله یعنی وجود ایله خلق کاشفدر و مظهردر و اختلاف
احکام اختلاف مواطندندر بعضی شراح خلقده اولان لامی
فی معناسنه اخذ اتمشلر پس معنا دیمک اولور که لکن حکم حق حق
ایله خلقده سافر وظاهردر اذا ما تجلی للعیون یرده
عقول ببرهان علیه ثابر یعنی قچن عیون حسیه یه یا عیون خیالیه یه
حق تجلا اتسه عقول محجوبه و فهوم قاصره رد ایدر یعنی حقی کورر ایکن
انکار ایدر برهان عقلی سببی ایله که اول برهانه مثابره و ملازمت
ایدر زیرا عقلک مقتضاسی تنزیه در زیرا علویدر تنزیل و تشبیه استمز

حق ایله

حق ایسه بحسب الذات تنزیه و تشبیه دن معرا اکرچه بحسب الاسما
والصفات ایکیسی ایله دخی موصوفدر ویقبل فی تجلی العقول فی الذی
یسمی خیالا والصحیح النواظر یعنی حالا که حقک تجلاسی مجلای عقولده
مقبول اولور زیرا عقول راضی اولدوغی مرتبه مقام تنزیه در
دخی شول مجلاده مقبول اولور که اول مجلایه خیال دیرلر که
مقام تشبیه در اما مقبول عقول اولن دخی خیال ومقبول
خیال اولن مردود عقولدر اما شهود صحیح که ایکیسنی دخی جامع
اولا شهود نواظردر مضاف محذوف اولمغ اوزرینه تقدیر
کلام والصحیح شهود النواظر در و نواظردن مراد قرآن کریمده
مذکور اولندر که بیورلمشدر وجوه یومئذ ناضرة الی ربها ناظرة
یعنی یوم آخرتده عارفلر جمیع مجالیده حقی کوررلر کرک حسده
کرک مثالده کرک عقلده یقول ابو یزید فی هذا المقام لو ان العرش
وما حواه مائة الف الف مرة فی زاویة من زوایا قلب العارف
ما احس بها یعنی حضرت ابو یزید که اصحاب قلوب میاننده اهل
بتول و فریددر بو مقامده یعنی قلبک وسعتی و شمول و احاطه سنی
افاده اثناسنده بیورر که اکر اعظم اجرام که عرش حقدر تمام
و حاویسی کرسی که منتهای سیر علم علامدر قلب عارفک کوشه لرندن
بر کوشه یه یوز کره یوز بیک کره کذات عارف آندن بیخبر اولور
زیرا متناهی غیر متناهیدن اقل و ابتر اولور لمنیشه

کذران اولدی عرش وکرسیدن • وسعت قلب عارف بالله •
بویزیده اتدی عارفک لقبن •
سر هل من مزیده بولدوغی آه •

وهذا وسع ابی یزید فی عالم الاجسام یعنی بو ذکر اتدوکمز ابو یزیدک عالم اجسامه نسبت قلبنک وسعتی در فهم محجوبینه تقریب ایچون که قصارای افکارلری سیر عالم اجسام در نسبتی سعة ارواحه ترقی اتمزلر • اما حضرت شیخ قدس سره نسبت ترقیلرین بیان ایدوب بیورر که بل اقول لو ان ما لا یتناهی وجوده یقدر انتهاء وجوده مع العین الموجدة له فی زاویة من زوایا قلب العارف ما احس بذلک فی علمه بلکه بن ایدرین که شول وجودی غیر متناهی اولن موجوداتک تناهیسی تقدیر و فرض اولنه عین موجودهسی ایله بله بو جمله قلب عارفک برکوشه سنده بولونه عارف انوک کندو علمنده واحاطه سنده اولدوغن حس لمتیه غایة وسعتندن اوتوری زیرا بویله قلب مجلای اسم واسع و علیم اولور • و جمیع ممکنات وسعتنده ایکن فلان و تلاشیسی جهتندن علمی ایله تقید اتمز فانه قد ثبت ان القلب وسع الحق ومع ذلک ما اتصف بالری فلو امتلا ارتوی مدعای سابقه دلیلدر یعنی اهل کشف یاننده ثابتدر • که حق تعالی قلب عارفه کلور بو جمله ایله قلب عارف قانع و ممتلی اولمز • زیرا ممتلی اولسه مرتوی اولور ایدی • ارتوی صودن قانوب مستغنی اولمغه دیرلر لمنتیه

می لنش قانع دل عارف زانوار شهود • همچنان مستسقی عطشان دریای سعید •
ساقیا بزم محبت باده میریزد بخاک • بر چرخ میکشد عاشق نعرهٔ هل من مزید •

وقد قال ذلک ابو یزید یعنی ابو یزید دخی بو مرتبه یه واصل اولوب و بو مقامدن دم اورمش ایدی لکن عالم اجسامی تخصیص بالذکر اتدوکی اصحاب حجابه نسبت ایله ایدی نته که یحیی بن معاذ حضرتنک بایزیده کوندردکی محبت نامه ده سکرت من کثرة ما شربت من کاس المحبة دیدوکی قولنک جوابنده بایزیدک یازدوغی بو ایکی بیتک معناسنی اول پردهدن آغاز ایدوکی ظاهردر

عجبت لمن یقول ذکرت ربی • فهل انسی فاذکر ما نسیت •
شربت الحب کاسا بعد کاس • فما نفد الشراب ولا رویت •

یا خالق الاشیاء فی نفسه • انت لما تخلقه جامع
تخلق ما لا ینتهی کونه • فیک فانت الضیق الواسع

یعنی بر دخی تحقیقا بو نظم نبیه ایله مقام مزبوره تنبیه اتدک که ای جمیع اشیایی یعنی اعیان ثابته سنی علمنده تقدیر ایدیجی که علم عین ذاتدر • و عینده فیض وجود ایدیجی که خارج علمدر و غیر ذاتدر • من وجه بو حیثیت ایله سن مخلوقاتکی جامعسن و محیطسن بحر امواجنی شامل و محیط اولدوغی کبی بعده بیت ثانینک معناسی بودر که سن علمده و عینده وجودی غیر متناهی اولانی ذاتکده خلق ایدرسن پس سن بر وجه ایله ضیقسن و بر وجه ایله واسعسن

ضیق اولدوغنک موجودات مقیده ده ظهورک و تقییدک اعتباریلا
واسع اولدوغنک ظهورک مقیده اولمیوب بلکه جمیع مقیداته
واسع اولدوغیچون در • یاخود ضیق احدیه مطلقه دن تعبیر اولنا
و واسع احدیه جمعدن لو ان ما قد خلق الله ما لاح بقلبی فجر الطالع
یعنی اگر حقک جمیع مخلوقاتی قلبمده متمکن اولهلر • هرگز انلرک
قلبمده نور وجودی ظاهر اولمیه • یعنی خفاء عدم اصلیده مستهلک و مختفی
قاله من وسع الحق فما ضاق عن خلق فکیف الامر یا سامع
یعنی بر ذات که جمیع اسما و صفاتی ایله حقه واسع و شامل اوله
خلقدن ضیق اولمز • یعنی طار اولمز • زیرا غیر متناهیه یه واسع اولن
متناهیدن مضایقه بولمز • پس سعۀ قلبک امری و حالی نه کیفیتله
اولور ای سامع بالوهم یخلق کل انسان فی قوة خیاله ما لا وجود له
الا فیها وهذا هو الامر العام یعنی هر انسان گرک عوامدن گرک خواصدن
وهمی سببی ایله قوۀ خیالیه سنده بر شیئ خلق ایدرکه اول شیئک
قوۀ خیالیه دن غیری محلده وجودی اولمز • والعارف یخلق بهمته ما یکون
له وجود من خارج محل الهمة اما عارف کامل متصرف فی الوجود بو
عامۀ خلق ایله مشترک ایکن مرتبۀ خلقده خصوصیتی واردرکه قوۀ همتی
و فرط توجهی ایله اسم خالق ایله تحقق حیننده جمیع قوای نفسانیه سی ایله
مسلط اولب وجود خارجیسی اولانی دخی خلق ایدر محل همتک ایکنسنده
دخی یعنی مجرد خیالده خلق اتمزکه اول شعوذه و سیمیا مقوله سیدر •

بلکه

بلکه نفسده بیله خلق ایدرکه عارف متصرف صفتی اولور بو جهه
امور خیالیه نک ایجادی صنعت عوام در • ولکن لا تزال الهمة یحفظه
ولا یؤده حفظه ای حفظ ما خلقته یعنی لکن همت عارف
متصل اول موجودی حفظ ایدر • دخی همت عارفه اول خلق اتدوگی
موجودک حفظی ثقیل کلمز • فمتی طرأ علی العارف غفلة عن حفظ
ما خلق عدم ذلک المخلوق یعنی اگر ناگاه عارفه اول خلق اتدوگی
موجودک حفظندن فتور و کلال کلوب غفلت طاری اولا
اول مخلوق فی الحال منعدم اولور • زیرا علتّه بقاسی که حضور
عارف و توجه خاطر مکاشفدر • بر آن منفک اولسه علتک
زوالی معلولک زوالن ایجاب ایدر الا ان یکون العارف
قد ضبط جمیع الحضرات الخمس الا مگر عارف متصرف سعۀ قلبی ایله حضرات
خمسک جمیعنی ضابط و شامل اولا اول حضراتک اولی حضرۀ معانی
ایکنجیسی حضرۀ ارواح اوچنجیسی حضرۀ مثال مطلق و مثال مقید
و حضرۀ حس و شهادۀ دو هو لا یغفل مطلقا وحال بوکه اول
جمیع حضراتی ضابط اولن عارف مطلقا جمیع حضراتدن غافل اولمز
بل لا بد له من حضرة یشهدها بلکه اول عارف حضراتک بر یسندن
البته غیبت و مفارقت اتمز فاذا خلق العارف بهمته ما خلق
وله بهذه الاحاطة • پس عارف وقتا که قوۀ همتی ایله مخلوقنی خلق ایدو
حضراتی احاطه سی تحقق اولدی ایسه ظهر ذلک الخلق

بصورته في كل حضرة وصارت الصور تحفظ بعضها بعضاً ذلك المخلوق
صورهٔ خاصه سی ایله هر حضرتده موجود و متحقق اولوب و صورك
بعضی بعضنی حفظ ایدر • زیرا هر حضرتك بر صورهٔ نوعیه سی واردر
و جمله سی بر صورهٔ نوعیهٔ كلیه تحتنده داخل اولوب پس هر برینك
غفلتی آخرك حضورنی مستلزم اولوب هر آن حضوردن
فارغ اولمز • یا نندهٔ سری منكشف اولور فاذا غفل العارف عن حضرة
ما او حضرة ما وهو شاهد حضرة ما من الحضرات حافظ
لما فیها من صور خلقه انحفظت جمیع الصور بحفظه تلك
الصورة الواحدة في الحضرة التي ما غفل عنها پس زیرا عارف متصرف حضرتدن ویا
حضراتدن غافل اولسه البته حضراتدن مطلقا بر حضرتده حاضر
بولنور • پس اول حضرتك بر صورهٔ خلقیه سن حفظ ایدر كه اول
صورتك حفظی سببی ایله جمیع صور منحفظ اولور • زیرا هر حضرتك
بر صورهٔ كلیه سی واردر • اول صورهٔ كلیه سائر حضراتك صورلرینی
جامع اولمغ ایله جمیع صور منحفظ اولور • معلوم اولا كه خالقیه
حق وار • و خالقیه خلق وار • اگرچه فی الحقیقه خالق بردر • اما بری
بالذات و بری بالواسطه در • اما من حیث الاثر بینهما ده فرق
معتبردر كه خالقیه حقده عارض غفلت یوقدر • لا تأخذه سنة
ولا نوم • ولا یؤده حفظهما • ولا یشغله شأن عن شأن • ولا یعزب
عن علمه مثقال ذرة في الارض ولا في السماء • اما خالقیه خلقده

غایلهٔ غفلت

غایلهٔ غفلت • وقصور و فتور امكانیه مقرردر حالده اولمز
مستقبلده حاضردر لان الغفلة ما تعم لا في العموم ولا في الخصوص
زیرا غفلت عموم اوزرینه دكلدر • یعنی جمیع حضراتدن غفلت ممكنه
دكلدر نه عموم خلایقده و نه خواص اناسیده زیرا البته بر عارف
متوجه هر آن مظاهر اسمائیه دن بر مظهر ایله مشغول و مقیددر
اگرچه مادامكه عارف بانه اولمیه اول متوجه اولدوغی امر آحاد
مظاهردن بر مظهر ایدوكی بلنمز • واصل مذكورك فروعندندر
كه شیخ فتوحاتنده بیورر كه ابدالدن بعض واردر كه بر موضعدن
چون جسم كثیف ایله مفارقت اتسه لر اگر مصلحت ایجاب ایدرسه
كند و صورهٔ محسوسه لری اوزره یرلرنده بر شخص ابقا ایدرلر كه
هر گورن اول بدلی عین صانور • مع هذا عین دكل بلكه شخص روحانیدر

و بو قبیلدندر كه شخص معین آن واحدده امكنهٔ متعدده ده نمایان
اولور • و مغلقة الابواب و مسدودة الكوى اولسه بیوته دخول
ایدر الی غیر ذلك • وقد اوضحت بما سر الم یزل اهل الله یغارون
على مثل هذا الستر ان نظهر لما فیه من رد دعواهم انهم الحق
لا یغفل • والعبد لا بد له ان یغفل عن شیء
دون شیء • بیورر كه تحقیق بن بو مقامده بر سر خفی ایضاح
ایتدم كه اهل الله بو مقوله سترك ظهورندن غیرت ایدرلر • زیرا بو سترك
ظهوری انلرك دعوای ما الحق اندوكن رد ایدر • زیرا حقدن هرگز

فان الحق سبحانه

غفلت صدور ایتمزنته كه ولایود حفظها اول معناىی ایفا ایدر
اما اهل الله كه حق ایله تحقق ایدوب مقام انا الحقده دم اورمشلردر
قید امكانیدن خلاص اولمیوب حق مطلق اولمشلردر. زیرا عبد
برشیده حاضر اولورسه برشیدن غافل اولور. هر زمانده صورة
مخلوقی حفظ ایدمز و بو غفلت سببی ایله عبد حقدن متمیز اولور.
فمن حیث الحفظ لما خلق له ان یقول انا الحق ولكن ما حفظها حفظ
الحق وقد بینا الفرق پس عبد مخلوقنی حافظ اولدوغی حیثیتدن انا الحق
دیمكه لایق اولور. لكن عبدك صورة مخلوقنی حفظی حقك حفظی كبی دكلدر
حال بو كه تحقیق بز ما بین حفظینك فرقنی بیان ایتدك یعنی حق حاضر
مطلق و عبد غافل دیدوك ومن حیث ما غفل العبد عن صورة
ما وحضرتها و دخی بز عبدك حضرتده حاصل اولان صورتدن وحضرتدن
معا غفلتی ایله فرق ایتدك فقد تمیز العبد من الحق پس تحقیق عبد
حقدن متمیز اولدی ایكی وجه ایله برسی عروض غفلة ثانیسی مخلوقنك
عدم انحفاظی تقریر ایدرین. بلكه غفلة دخی ایكی قسم اولدی برسی
صورتدن غفلت برسی محلندن غفلت كه حضرتدن برحضرتدر.
ولا بد ان یتمیز مع بقاء الحفظ لجمیع الصور بحفظه صورة واحدة منها
فی الحضرة التی ما غفل عنها فهذا حفظ بالتضمن یعنی زیاده تفصیل ایچون
عبدك حقدن فرق و تمیزنی اعاده یه شروع ایدوب دیركه بو وجهله
تمیز ایلكده عبدك حقدن تمیزی بو وجه ایله دخی لابددركه عبدك دخی

حق كبی

حق كبی جمیع صورده حفظی باقی ایكن اول حفظك بقاسی بر غافل
اولمدوغی حضرتده حالا اولان صورة واحده نك حفظی سببی ایله در.
كه بو مقوله حفظ حفظ تضمنی در. یعنی بر صورة واحده نك ضمننده
جمیع صوری محافظه ایدر. اول غفلت ایتمدوكی حضرتده ثابت اولان
صورتنك شمولی وكلیتی وساطتی ایله. اما حفظ حق تضمنی دكل بلكه منطابقدر
نته كه ذكر اولنور وحفظ الحق ما خلق لیس كذلك حال بو كه حقك
صور مخلوقه سنی حفظی بویله دكلدر بل حفظه لكل صورة علی التعیین
بلكه حقك حفظی هر صورة مخلوقه سنه بالذات و علی التعیین تعلق ایلر.
وهذه مسئلة اخبرت انه ما سطرها احد فی كتاب لا انا ولا
غیری الا فی هذا الكتاب معلوم اولا كه بو مذكور اولان مسئله بكا الهام الهیدر
الی الآن بر كمسنه بر كتابده بونی تسطیر ایتمشدر. نه بن ونه غیری. مكر
بو فصوص الحكم ده ملهم اولمش اولا فهی یتیمة الوقت وفریدته
وایاك ان تغفل عنها پس امدی بو فیض ملهم یتیمه وقت یعنی صدف
زمانه ده بر در یكانه در. و فریده یكدانه در. زنهار بو مسئله دن
غفلت و مساهله ایتمیه سز فان تلك الحضرة التی یبقی لك الصور فیها
مع الصورة مثلها مثل الكتاب الذی قال الله تعالی فیه ما فرطنا فی الكتاب من شیء
زیرا شول حضرة كه سنك آنده صورة مخلوقه كیله حضورك و تحققك
باقیدر اول حالتك و شانك مثلی شول كتاب جامع مثلی كبیدر كه آنك
حقنده الله تعالی ما فرطنا فی الكتاب من شیء بیورمشدر. یعنی بز اول

کتابده برشیئی اکسوک قومادق دیمشدر پس اول حالده جامعه
برشیئی جامع اولمقده حضرة قرآنه مشابه اولدی فهو الجامع للواقع
وغیر الواقع یعنی اول کتاب مذکور جامعدر هر ماضی ده وحالده
اولن امور واقعاتی وغیر واقعاتی که زمان مستقبلده الی ابد الآباد
وقوعه کلجکدر کذلک تلک الحضرة دخی صور واقعه یی وغیر واقعه یی
الی الابد جامعدر محصل کلام الکل موجود فی الکل حکمنجه هر حضرة مافوقنده اولن
مراتبی وماتحتنده اولن مراتبی مؤثرک اثره واثرک مؤثره علاقه سی
کبی علاقه ایله جامعدر ولا یعرف ما قلناه الا من کان قرآنا فی نفسه
دخی بزم بو دیدوکمز معنایی بلمز الا کمسه که قرآن کبی
جمیع حقایقی جامع اوله وهر امری صحیفه خاطرندن اوقویه
فان المتقی الله یجعل له فرقانا پس هر که سالک طریق تقوی
واثبات سوادن معرا اولا حق تعالی قلبنه اویله بر نور لایح ایدر که
میان حق و باطلی فرقانه قادر اولور نته که بیورلمشدر
ان تتقوا الله یجعل لکم فرقانا زیرا حقیقه اتقا عبدک حقی جمیع افعال
وصفاتنده ذاتنه وقایه اتمسیدر نظم صفه حق وصف وموصوف اولن حق
اشیدن ایش ایدن فعال مطلق حقیقه بر قو پر کثرت نسبدن
نسبدر جمعی فرق ایدن محقق
وهو مثل ما ذکرناه فیما یتمیز به العبد من الرب وهذا الفرقان ارفع فرقان
یعنی اول فرقان که ثمره تقوی در ذکر اولنان فرقانک مثلیدر که عبدی ربدن

متمیز

متمیز اولدوغی مسئله ده و بو فرقان ارفع واجل فرقاندر
زیرا چون حق تعالی صورة عبدده ظاهر وصفت خالقیت
انده نمایان اولدی پس میان خلق وحق وعبد ورب مشتبه
اولدی پس لابد بو اشتباهک دفعی ایله فرق مزبور اجل فرقانات
اولور زیرا فرقان حقایق الهیه وکونیه مابیننده اولمق وار
یا مجرد حقایق الهیه یا فقط حقایق کونیه میاننده اولمق وار
ظاهر فرق اول اجل وارفع در زیرا فرق اولمسه جمعی مفاسد
کثیره یه باعث اولور عیاذا بالله شعر فوقتا یکون العبد ربا بلا شک
ووقتا یکون العبد عبدا بلا افک یعنی پس کاه اولور که مقام
فناء فی الله ده عبد کامل رب اولور یعنی صفات الوهیته
ونعوت ربوبیته اکتسا ایدر اکرچه بو مرتبه عبدده نسبت امر
عرضیدر ذاتی دکلدر وکاه اولور که مقام بقا بعد الفناده عبد
ملازم عجز وقصور بشریت اولور که عبدده نسبت امر ذاتی در
ومقام حقیقی در زیرا جهت امکان عبددن بالکلیه زایل اولمز
پس عبودیتنده دخی افک وافترا قلمز اما شائبه ربوبیته که
مقام اولدر افک وافترا محلیدر فان کان عبدا کان بالحق واسعا
وان کان ربا کان فی عیشة ضنک یعنی اکر عبد صفت عبودیته ایله
متصف اولورسه البته حق ایله واسع اولور یعنی حقک حول
وقدرتی ایله اشیاده تصرفه قادر اولور واکر خلقه صفت ربوبیته ایله

ظاهر اولورسه ضیقِ معیشتده قالور • زیرا لوازم
عبودیت وضعف امکان ما بالذات لایزول بالعرض
حکمنجه کندودن زایل اولمغ ایله مطالبهٔ صفات کمالیه
ایدن نفوس باننده عجزی ظاهر اولور • وضیق حیات وتنکیٔ
معاش حاصل ایدر • امّا دعوای عبودیت مرتبه سنده کسه ادن
طلب صفات کمال اتمز • که عجز وقصوری کورنه فمن کونه عبدًا
یری عین نفسه ویتّسع الآمال منه بالکلّیّة • پس عارف عبد اولدوغی حیثیتدن
نفس عاجزینک عینین کورر • پس آمال آلمین وخی بونک عبد
اولدوغی جهتدن وسعت ایله حاصل اولور • زیرا اعیان عبده
واجبت اتمزلر • عین حقدن استرلر • پس املینک ما مولاتی وسعت
ایله حاصل اولور • ومن کونه ربًّا یری الخلق کلّه • یطالبه من حضرة
الملکِ والملکِ • وخی عبد کامل رب اولدوغی جهتدن جمیع خلقی کورر
کندودن مطالبهٔ امور کونیه ایدرلر • عالم ملک وملکوتدن خلیفه
اولدوغی سببدن • ویعجز عمّا طالبوه بذاته • لذا تری بعض العارفین
یبکی فکن عبد ربّ لا تکن ربّ عبده • فتذهب
بالتعلیق فی النّار والشّبک • یعنی حال بوکه اول عبد عجز ذاتیسی سببی ایله
خلقک مطالبه سنه مساعده دن عاجز اولور • بو اجلدندر که
بعض عارفلری بو معنادن اوتوری آغلر کورسن پس ایدی چون
عجز حال کمن بویله در • ای سالک عاجز مرتبهٔ عبودیت قبول ایله که اشرف

مقامات

[illegible]

مقامات • واسلم من الآفاتدر • وخی مرتبهٔ ربوبیتده ظاهر اولمه
که حق تعالی غیوردر • مخالفنی اهل وَیل وثبور ایدر • نته که بیورر •
الکبریاء ردائی والعظمة ازاری فمن نازعنی فیهما ادخلته النّار
پس ای عارف عبد رب اول ربّ عبد اولمه که تعلّق ربوبیه
ایله آتشه دوشمیه سن • وتاب هجر ایله یانوب ارمیه سن نظم
ینابیع رموز معرفتدن • اولوب وارد کلام خان مرادی •
عجب دوشدی مناسب بو مقامه • دم رحمن کبی فیض مدادی •
چون سیر کمیت قلم • وجولان طبع ملهم • بو صحیفه یه منتهی وبو سطره
منتهی اولدی ناکاه صوب صواب سلطانیدن بو غزل شریف
مثال منزلِ ربّانی وارد اولدقده بو محلّ شرف کتابتی ایله مشرّف اولندی پادشاه غزل
وفرقٌ بعده فرقٌ ثمّ فرقًا • ووصلٌ بعده وصلٌ ثمّ وصلًا •
ووحیٌ بعده وحیٌ ثمّ وحیًا • واسمٌ بعده اسمٌ ثمّ حقًّا •
وحقّ کلّ ذات الحقّ فعلًا • فللرحمن اجمالًا وجملًا •
ومن تبرٍ بدی اسرار محضًا • هو الواحد ولا فعلًا وقولًا •
کلام السّرّ فی حقّ مرادی •
الا الخلق سرّ فی السّرایا •
بعده لسان ترکیده بو نظم مکرّم لری وخی برقچ کون مقدّم ملهم
اولوب • وورود مقدّملری ایله مشرّف اولمش ایدک حالا بو محلّه
نوع مناسبتی فهم اولنوب • ورد زبان قلم قلندی حضرت پادشاه

[illegible]

سوادن هر شبک شرره وزنک جمالینه نقاب اکله •

طلوع ماه وخورشیدی همان بر آفتاب اکله • فلکلر طاقنی کرچه خیام نه قباب ایدی •
نجومن عین عبرت ایله قبابن حباب اکله • نه کلوحای کیر اولسک جهان بحر ابرکه •
روشندر آخری دوره زمانک باشتاب اکله • غم وشادیسی دنیانک پاینده عارتک بردر •
ایکی یوزدن نظر عین جمال اوزره بر حجاب اکله • مرادی غفلت اتمه قلبکی هردمده حاضر طوت •
قدم با صدق چه هر جایک محل احتساب اکله •

فصّ حکمة علیّة فی کلمة اسمعیلیّة

کلمۀ اسمعیلیه‌یی حکمۀ علیه‌یه تخصیصک وجهی حق تعالی نوک آنی صفة علو ایله مشرف قلدوغیدر • نته که وجعلنا لهم لسان صدق علیّا بیوروب آنی مظهر اسم علی قلمشدر • بو اجلدندرکه یعنی علو همتی سببی اندر که حق ایله وفای عهدده صادق اولدی • اعلم ان مسمّی الله احدیّ بالذات کلّ بالاسماء یعنی اسم اللهک مسماسی که ذات حق تعالی در • من حیث الذات شایبۀ کثرت صفاتدن مطلق ومعرّادر • ومعنای احدی الذات بودر لکن ذات مزبوره ایچون اسما وصفات غیر متناهیات حاصلدر • مثلا واحدک معدودات نسبتندن حاصل اولن کثرات کبی که ثلثه‌دن ثلثدر • واربعه‌دن ربع در خمسه‌دن خمس در • پس ذات سببی ایله احدی در • واسما وصفات سببی ایله کلّ مجموعیدر • کلّ موجود فما له من الله الا ربّه خاصّة یستحیل ان یکون له الکلّ • دخی انسان کاملدن غیری هر موجودک اسم الله مسماسندن فیض ونصیبی یوقدر • الا اسم ربی که آنوک مربّیسیدر • زیرا

هر موجود اسماء الهیه‌دن بر اسم ایله قایم ومربادر • واول اسمه مظهردر که عین ثابتی اوندن منتشیدر • پس هر موجود ایچون جمیع اسما ثابت اولمق محالدر • الا که انسان کامل اوله که مظهر اسم اعظم اوله • اما الکل فی الکل قضیه‌سنک حکمی مشهور ومسلم اولدیغی دفع مناقضه ومنافاته محتاج نظر وتأمل اولور • واما الاحدیّة الالهیّة فما لواحد فیها قدم لانّه لا یقال لواحد منها شیء ولآخر منها شیء لانها لا تقبل التبعیض • اما احدیه الهیه مقامنده هرکز کمه‌نک قدم دخولی یوقدر • وهرکز موجوده آندن بریسنه آندن حصه وغیریسنه جزء نصیب اولمز • زیرا قابل تجزی وتبعیض دکلدر • اما بو جمله ایله کیر دهرشیده آندن حصه واردر که کلیتی سببی ایله کل اشیاده ساریدر • لکن سرایتی تجزی وتبعیض طریقی ایله اولمز فاحدیّته مجموع کلّه بالقوّة یعنی پس حقک احدیتی مرتبه‌سی واحدیتی مرتبه‌سنده اولن اسما مفصله‌نک مجموعیدر یعنی اول مجموعک کلی بونده بالقوه مندمجدر • زیرا احدیه واحدیه مرتبه‌سنه کلب اول قوتده واجمالده اولن مجموع فعل وتفصیله کلور • لفظ احدیه مرفوع مبتدادر مجموع لفظا مرفوع خبریدر • لفظ کلّ مضاف اولمشدر اما کلّ مبتدا ثانی اولمق خلاف ظاهردر • نته که شارح قیصری قدس سره تأخیر ذکری ایله مرجوحیتنی تصویر ایدر • پس منلا جامی وجه مرجوحی اختیار ایتمه‌سنه سبب لازمدر تأمل اولنه والسّعید من کان

مراد استحاله‌دن امتناع ذاتی دکلدر امکان مسلوبدر اولمزه

منلا جامی قدس سره

عند ربه مرضيا يعني سعادتلو اولكسه در كه ربي يانينده مرضي الاخلاق
اولا يعني حق تعالى آنوك اخلاقندن راضي اولا وما ثمة الا من هو
مرضي عند ربه لانه هو الذي يبقي عليه ربوبيته حال بوكه مرتبه
وجودده بر كمسه يوقدر كه ربي قاتنده مرضي الاخلاق اولميه زيرا
مربوب سؤال عبد در كه ربك اوزرينه ربوبيتيني ابقا ايدر ۰
زيرا مربوب موجود اولمسه نسبة ربوبية بولنمز ۰ ورب حيثيت
ربوبيتدن منعدم اولور پس ابقاء مزبور دليل رضا اولور ۰
زيرا وجود مربوبدن راضي اولمسه ابقا اتمز ايدي فهو عنده مرضي
فهو سعيد پس عبد عند الرب مرضي اولور ۰ و مرضي اولمق سببيله
سعيد اولور ولهذا قال سهل ان للربوبية سرا وهو انت يخاطب
كل عين لو ظهر لبطلت الربوبية يعني مربوب رب اوزرينه
ربوبيتين ابقا اتدوكيچوندر كه سهل تستري ديدي كه ربوبيتيچون
تحقيقا بر سر واردر اول سر بودر كه سن هر عينه كه خطاب
ايدرسن اگر اول عين زايل اولسه ربوبية باطل اولور ۰ زيرا نسبة
منتسبين اوزرنه مستنده قايم اولور پس احد منتسبين گيتسه نسبة
دخي گيدر فادخل عليه لو وهو حرف امتناع لامتناع وهو لا يظهر
فلا تبطل الربوبية پس بو معنايي اثبات ايچون كلام مزبوره
لو ادخال اولندي كه امتناع ثاني ايچون در ۰ اول ممتنع منتفي
اولدي وهيچون عين ايسه ظاهر اولمز ۰ يعني زايل اولمز پس ربوبية دخي باطل اولمز

لانه

لانه لا وجود للعين الا بربه والعين موجودة دائما فالربوبية
لا تبطل دائما زيرا عين ايچون وجود يوقدر ۰ الا ربي سببيله
عين ثابته ايسه دائمة الوجوددر ۰ ربوبية دخي كذلك دائمة الوجوددر
ومرفوعة البطلاندر وكل مرضي محبوب وكل ما يفعل المحبوب محبوب
وكله مرضي لانه لا فعل للعين بل الفعل لربها فيها ۰
يعني هر مرضي اولن محبوبدر يعني محبوبيتي رب صاحب رضايه نسبت ايلهدر
زيرا رضا واراده حكم مزبوره تعلق ايدر ۰ وچون تمام افعال
اسمايه منسوبدر ۰ واسما كمالات ذات احديتدر پس اسما وافعال
اسما جميعا محبوب ذات احديتدر ۰ وجميع افعال مرضيه در ۰ زيرا
افعال في الحقيقه اعيان ثابته دن صادر اولمز ۰ بلكه حقيقتده فعل
ارباب اعيان ثابته ايچوندر كه اعياننده استعدادلرينه گوره ظاهر اولور
فاطمأنت العين ان يضاف اليها فعل فكانت راضية بما يظهر
فيها وعنها من افعال ربها مرضية تلك الافعال پس عين ثابته
ساكن ومطمئن در ۰ يعني كندويه واقع اولن اسناد فعلدن
واضافتدن پس راضي در ۰ بو تقديرجه كندوده ظاهر اولان
وكندودن صورتده صادر اولن افعال ربدن اول افعالي
تمكين اتدوكي جهتدن وتلك الافعال حقكه مرضيه سي دخي اولدي
لان كل فاعل وصانع راض عن فعله وصنعته فانه وفى فعله وصنعته
حق ما هي عليه زيرا هر فاعل وصانع اشلدوكي فعلندن وصنعتندن

راضی در. زیرا صنعتنك اولدوغی اوزره تمام حقنی ویرمشدر.
بعده شیخ قدس سره حکم الله تعالی تأییدیچون الله کلامندن اقتباس
ایدوب بیورر که اعطی کل شیء خلقه ثم هدی یعنی هر شیئنك حق
تعالی شیئیة ثبوتیه سنده خلق و تقدیر ایتدوکی شیئیة وجودیه
کتوردی یعنی علمنده مقدر اولنی عینه چیقردی دیمکدر. بوراده
معلوم اولور که صوفیه نك قدس الله تعالی اسرارهم اعیان ثابته و صور
علمیه دیدکلری اصطلاح شریف کلام اللهدن مأخوذ ایمش. بعده ثم
هدی عبارتندن مراد بیان هدایه و خلق هدایه ایدوکنه اشارت
ایدوب بیورر که ای بین انه اعطی کل شیء خلقه فلا یقبل ذلك
الشیء النقص و لا الزیادة. یعنی هر شیئنك خلقی که شیئیة ثبوتیه سیدر.
قدیمدر. نته که فعل هدایة و ضلال دخی بو معنایه قدیملردر. استعدادات
قدیمه یه راجعلردر. پس فعل اعطا دخی مسبوق بالعدم دکلدر.
بر عدم ثبوتی اولا. اول تقدیرجه اعطا تبیین ایله تفسیر اولنمزدی
تا که احداث عطا توهم اولنمیه معلوم اولا که فقهانك قیاس مظهردر.
مثبت دکلدر. دیدکلری بو تحقیقدن فهم اولنور. الله هدایت ایدر.
پس تحقیق بوراده زیره هر شیء شیئیة ثبوتیه سنده تقدیر اولنان
مقداردن ذره قدر زیاده و نقص قبول اتمز. و کان اسمعیل بعثوره
علی ما ذکرنا عند ربه مرضیا. دخی اسمعیل علیه السلام بو مذکوره
یعنی کل اشیا حقك مرضیسی اولدوغنه اطلاعی اولدوغی جهتدن

ربی قاتنده مرضی اولوب سعادت رضا ایله متصف اولدی
و کذا کل موجود عند ربه مرضی یعنی حضرت اسمعیل ربی
قاتنده مرضی اولدوغی کبی هر موجود ربی قاتنده مرضیدر. و لا یلزم
اذا کان کل موجود عند ربه مرضیا علی ما بیناه ان یکون
مرضیا عند رب عبد آخر. سؤال مقدردن جوابدر
تقدیر سؤال بودر که هر موجود مربیسی یانینده مرضی اولیجق پس شارعك
بیوردوغی احکام سعادة و شقا و مظهر جنة و نار نجه متمیز و آشکار
اولور. سوق جواب بودر که هر عبد معین رب معینی قاتنده مرضی
اولمقدن عبد معین آخرك رب معینی آخری قاتنده مرضی اولمق
لازم کلمز که سؤال مذکور متوجه اولا لانه ما اخذ الربوبیة الا من
کل لا من واحد فما تعین له من الکل الا ما یناسبه و ما یناسب
استعداده فهو ربه. زیرا هر موجود یاخود اسمعیل علیه السلام
که ضمیر ایکیسنه دخی عاید اولمق جایزدر. ربوبیتی کل مجموعیدن اخذ ایدر.
اول کل مجموعی رب الارباب در. واحد متعیندن اخذ اتمز. پس
کل مجموعیدن متعین اولمز. الا آخذك استعدادینه مناسب برایسم
متعین اولور و اول آخذ مجموعکنك استعدادینه مناسب نه متعین اولدی
اول ام متعین آنوك ربی اولور. و لا یأخذه احد من حیث احدیته
دخی احد واحددن اخذ ایتدوکی کبی کندو احدیتی حیثیتندن اخذ اتمز.
بل که الهیه مرتبه سندن اخذ ایدر. زیرا حیثیت احدیه نفی جهة ایدر.

مهمنك بیان

ونفی جهتی اخذی منافی اولور محصل طرف مأخوذ منه ده احدیه منفیه
اولدوغی کبی طرف آخذ ده دخی متروکه در ولهذا منع اهل الله
التجلی فی الاحدیة فانک ان نظرته به فهو الناظر نفسه
فما زال ناظرا نفسه بنفسه وان نظرته بک فزالت الاحدیة بک
وان نظرته به وبک فزالت الاحدیة ایضا لان ضمیر التاء فی نظرته
ما هو عین المنظور فلا بد من وجود نسبة ما اقتضت امرین ناظرا
ومنظورا فزالت الاحدیة وان کان لم یر الا نفسه بنفسه
ومعلوم انه فی هذا الوصف ناظر ومنظور یعنی و لو اجلدن
اوتوریدرکه یعنی هر شخص رب مطلقدن استعداده مناسب
اولنی قبول ایدر و انواع ربوبیتدن جمیعین قابل اولمزده
کاملانه مقام احدیتدن طلب تجلی اتمزلر زیرا التجلی نسبة
اقتضا ایدر یعنی متجلی و متجلی له استرکه عین اثنینیة در واثنینیة
منافی احدیه در زیرا سن حق مقام قرب فرایضده حقی حقه
نظر اتسک وانا ایله مشار الیه اولنی آره دن رفع ایدوب آندن
کذا اتسک نسبتک طرفینی بولنمیوب ناظر و منظور واحد اولور وحق
کندو نفسنه تجلی ایدوب کندو کندویی کورر و اکر سن حقه سنوک ایله
ناظر اولسک مثلا قرب نوافل کبی احدیه سنوک ایله زایل اولور
و اکر حقه هم حقیله هم سنوک ایله نظر اتسک یعنی اعتبارین اوزرینه
که قرب فرایض و نوافلدر جمع اتسک کرو احدیه زایل اولور زیرا

قرب فرائض و قرب نوافل

نظرته

نظرته لفظنده واقع اولان ضمیر تا عین منظور دکلدر زیرا ناظر
عبد در منظور رب در عین ها بیندن بالکلیه مرفوع اولمامشدر
پس بر نسبة موجود ده کرکدر که امرین اقتضا ایده یعنی ناظر و منظور
استیه پس کرو احدیه زایلدر و اکر حق تعالی نفسنی کورمیوب
الا بنفسه کورر ایسه کر من وجه ناظر من وجه منظور اولور و بالجمله
مرتبهٔ احدیه تعدد و اثنینیة قبول اتمز و بونده تجلی دخی بولنمز اما عارفلر
که صوردن کذر ایدرلر معنایه بویله نظر ایدرلر نظم
وحدة کرداول وحدت واحد کرد اول احد کثرة که صوردندر عارفلر آنی جاد
فالمرضی لا یصح ان یکون مرضیا مطلقا الا اذا کان
جمیع ما یظهر به من فعل الراضی فیه نتیجهٔ کلام سابقدر بویورر که چون
مقرر اولدی که بر فعل مرضی که رب معیندن صادر اولا اکا نسبت
مرضی اولور اما رب آخره نسبت مرضی اولمز پس فعل مرضی
مطلقا مرضی اولمق صحیح اولمز الا مکر اول شخص مربوبده هر رب
نک فعلینوک ظهورینه استعداد اولا زیرا اول تقدیرجه هر فعل
مقام جمعدن و معدن کمالدن صادر اولوب احدی المنشا
و اطلاقی النعت اولور ضد و خلاف قبول اتمز مثل عین انسان
کامل کبی که کویا یه ربنا الذی اعطی اولور ففضل اسمعیل علیه السلام
غیره من الاعیان بما نعته الحق به من کونه عند ربه مرضیا
پس اسمعیل علیه السلام اعیاندن غیر اوزرینه تفضیل اولوندی حق سبحانه

وتعالی نوک آنی صفت مرضیه ایله توصیفی سببی ایله وكذلك كل
نفس مطمئنة قيل لها ارجعي الى ربك فما امرها ان ترجع الا الى
ربها الذي دعاها فعرفته من الكل راضية مرضية وکرد وکچن کبی هر
نفس مطمئنه که اکتساب مرضاة حقده مستقر اولوب ارجعی
الی ربک خطابی ایله مخاطب ومامور اولا سائر انفس
اوزرینه سعادتیله تفضیل اولنور. زیرا اول مخاطبه رجوع ایله
امر ایدن امر ایتمدی الا دعوت ایدن رب معیّنی جانبینه رجوع ایله
امر ایتدی که بو مقامده جمعیتدن تنزّلدن ترقیه حرکتدر که اول نفسک
موطن اولیسیدر. پس نفس مزبور جمیع اربابدن رب مخصوصنی
بیلدی. ربندن راضیه و ربی ایچون مرضیه اولدوغی حالده فادخلي
في عبادي من حيث ما لهم المقام پس داخل اول بکا مختص اولن قوللرم زمره سنده
که انلر ومرجعلری مقام عبودیت خاصه خالصه در. فالعباد المذكورون
هنا كل عبد عرف ربه واقتصر عليه ولم ينظر الى رب غيره مع
احدية العين لا بد من ذلك پس بو مقامده مذکور اولن
عباد مختصین شونلردرکه ربلرین بیلدیلر. و ربوبیتین اکا قصر ایدیلر
که رب غیره ناظر اولمیالر. والا عبد محض اولمزلر. و ربلرن احدیة
العین بلمزلر. اوصاف مذکوره دن خود مفارقت یوقدر. زیرا
ارباب متفرقه احدیة العین کورنمک کرک. وادخلي جنتي التي هي ستري
خطاب عبد عارف مختصنه در. یعنی جنت رضوانمه داخل

وکنف

وکنف حمایتمده مستظل اول. اولوک ایله جنت که بنم سبحات وجهمه
حجاب در زیرا ستر کسر سین ایله پرده معناسنه در. وجنت لغتده
بر اضنک اسمیدر که اشجار کثیره سنوک ظلّی ایله مستور اولا. معلوم اوله که
جنت صفات تخلّق باخلاق الله در که اکا داخل اولن انسان مستریح
روح وریحان اولور. اما جنت ذات هر عبدک ربی عین ذاتنده
ظهور وتجلّی ایدوب وتعیّن ذاتی ربنده مستور اولمقدر. بعده جنات
حضرات دخی وار در مثلا جنت اعیان ثابته وجنت ارواح وجنت
شهادت اشباح در. ولیست جنتي سواك فانت تسترني بذاتك
شیخ بوراده حق تعالی طرفندن مترجمدر که نفس عارفه بنت
وخطابدر. یعنی بویورر بنم جنتم سندن غیری دکلدر زیرا سن
بنی نفسک ایله وذاتک ایله ساتر سن وقایه ذاتم
وصفاتم سن ذاتک وصفاتک ایله فلا اعرف الا بك
كما انك لا تكون الا بي پس بن مظاهرده ظاهر ومعروف و بن الابک
الا سنوک مرآتیتک سببی ایله نته که سن دخی موجود اولمزسن
الا بنم افاضه نورم وافاضه وجودم ایله زیرا ممکنده عدم
امر ذاتی در نفسنده معدوم محضدر وجود حقسز موجود اولمز
فمن عرفك عرفني وانا لا اعرف فانت لا تعرف پس هر کیم سنی حق
معرفت ایله بیلدی بنی دخی بلدی زیرا سنوک حقیقتک دکلدر الا
بنوم حقیقتمدر فرق یوقدر الا تقیید واطلاق ایله حال بو درکه

بن کنه حقیقتمله معروف اولمازین پس سندخی معروف
اولمازسین یعنی کنه حقیقته ایله بلنمزسن • زیرا بنوم کنه ذاتم
سنده مأخوذ در • پس بنده جاری اولان حکم سنده دخی ملحوظ در
قال الشیخ شعر ولست اعرف من شیء حقیقته • وکیف اعرفه وانتم فیه
لغیره هذا الوجود وان تعدد ظاهرا • وحیاتکم ما فیه الا انتم

للمنشئ

انتم حقیقة کل موجود بدا • ووجود هذی الکائنات توهم
اشباه عناصرده نمایان سنسن • اشیاءده آب روحه تابان سنسن
اعدامه قیلان افاضهٔ نور وجود • بک قالب فرسوده ده بر جان سنسن

وله

اندم نجه دم تر مظاهرده توقف • جان سنسن هر جانبه بقدم نی گوردم
هر علمه که اولدم متوجه بنی بیلدم • هر منظره دن کیم نظر اتدم سنی گوردم
جانم تن اولوب سن بن اولوب قلعه دوشدم • حیبایه نجه رهزن الهی سنی گوردم

فاذا دخلت جنتی دخلت نفسک فتعرف نفسک معرفة اخری غیر المعرفة التی عرفتها حین عرفت ربک بمعرفتک ایاها

پس سن وقتی که حقک جنتنه داخل اولدک پس نفسوکه قدم علم ومعرفة ایله داخل اولوب ومعرفة اخری ایله عارف اولدک که معرفة اولاده مغایردر • زیرا معرفة اولی عبد نفسنی بیلوب ونفسنک معرفتی واسطه سی ایله ربنی بیلمکدر • معرفة ثانیه عبد ربنی بیلوب ومظاهرده ظهوری سببی ایله معرفة نفسنه متوجه اولوب نفسنی بیلمکدر • معرفة ثانیه اولیدن اتم واکمل در • زیرا ربه مظهریتن بو معرفتده بیلور

خصوصا بو معرفة معرفة رسول الله در که بم عرفت ربک سؤالنده عرفت الاشیاء بالله مقالن بیورمشلردر • معرفة اولی معرفة واحده ناقصه در • که عجز وعبد فقر وعجزن بیلوب ورتبک وسعتی وغناسن فهم ایتمکدر ذکر ومعرفة نفسنه عود ایتمک بو قدر فتکون صاحب معرفتین معرفة به من حیث انت ومعرفة به بک من حیث هو لا من حیث انت شیخ قدس سره کلام سابقی تفصیل ایدوب بیورر که پس بو تقدیرجه سن ربکی بیلمکده ایکی معرفة صاحبی اولورسن • که بریسی ربکی بیلمکدر نفسک حیثیتی ایله وبریسی ربوکی ونفسکی بیلمکدر • ربک حیثیتی ایله نفسکدن قطع نظر ایله شارح قیصری ایدر • به لفظنده با موضعین ده دخی صله در ربک لفظنده کذلک سببیة در • من حیث انت لفظنده عبدک ربدن تمیزی ومغایرة وجودیه سی اعتبار اولنمشدر • نه که من حیث هو عبارتنده عبدک ربه عینیتی وعدم مغایرتی قصد قلنمشدر • لا من حیث انت معناسی مذکوری تاکید در • یعنی سنک امتیاز ومغایرتک مقصود اولمامشدر • بحسب الاعتبار واراکین شعر

فانت عبد وانت رب • لمن له فیه انت عبد
وانت رب وانت عبد • لمن له فی الخطاب عهد

بیت اولک معناسی دیمکدر که پس سن اسم حاکمکه محکوم اولدغک اعتباری ایله عبدسن ودخی نه اول عبد محکومی اولدغک اسمک

ربّی بس احکام فائضه سنی قبول و تربیه اتمك ایله و کمالات
لایقه سن نفسوکده اظهار قلمغ ایله مصراع ثانیده تقدیر کلام
لمن انت عبد له فیه در که ضمیری مَن موصوله عاید اولدوغی
کبی فیه ضمیری دخی عاید در مَن موصول وجود حقدن عبارتدر
زیرا هر موجوده وجود حقده ظاهر و متحققدر و وجود حق کائنات
موجوداته ظرفدر اما اجسام مابیننده اولن ظرفیته و مظروفیته
مراد دکلدر که محذور رایجاب ایده بلکه مرآتیه معناسیدر
اما بیت ثانینك معناسی دیمکدر که سن مَا وجه ربّ حسن سنده
ظاهر اولن هویة اعتباری ایله و من وجه عبد سن یعنی سؤل
خطاب الست بربکم ایله مخاطب اولوب و ایجاب بلی ایله
ربوبیته اعتراف قلدوغك ربّك عبدی سن بعده بوده تنبیه
علمندن لابد در که ربّ ایله عبد مابیننده واقع اولن عهد سابق
کلّی اولمق وار جزئی اولمق وار عهد کلّی سؤل عهد در که اسم
جامع الٰهی ایله عباد اورته سنده اولدی که حاکملری اولان
هر اسمك حسبی ایله اول اسم جامعه عبادت ایدرلر اما عهد جزئی اسماء
حاکمه جزئیاتله عباد جزئیات اورته سنده جاری اولدی که بو عهود
جزئیه یوك یجب الوجود نقضی ممکن اولمز اما عهد کلّی یه
نقض ترتّب ایدر زیرا غواشی طبیعیه حجابی ایله نفس ناطقه فطرة
اصلیه سندن محتجب اولمق جایزدر نته که بیان سرّ قضا و قدرده

بو حکمی معتبر طوتوب لوح محفوظ کلّی یه مغایر لوح جزئیات
و فلك صور محو و اثبات اثبات اتمشلردر محصّل کلام
احکام عالم جزئیات عالم کلیاته مخالف ظهور اتمك
جایزدر نفوس محجوبیه و افهام قاصریه نسبت ایله
اما قیاسیات کلیه نوك اثناجنده مطلقا توقف و تخلّف
محسوس اولمز وقضی ربّك ان لا تعبدوا الّا ایّاه که
نص بی اشتباه در و جمیع مخاطبین که عباد الله در اسماء
حاکمه لری حیثیتندن ارباب جزئیه یه عائدلر و یجب الاسباب
والوسائط جمله سی بر ربّ کلّی یه عابدلردر معلوم اولا که احکام
جزئیه میاننده اولن خلاف و شقاق کلیاتده و مرتبه علمیه ده
اولن اتفاقی منافی دکلدر و آثاره نك الشقیّ شقیّ
فی بطن امّه دیدوکی عهد کلّی یه نسبتدر کلام حقدر
و حنفیه و ماتریدیه نك الشقیّ قد یسعد دیدوکی عهد جزئی یه
نسبتدر و عالم شهادته حکمیدر بو دخی کلام حقدر
مرتبه حسبی ایله پس احکام مراتب رعایت ایدن و شهود کامل
و عقل کفایت صاحبی اولن عارفلرنه ماتریدیه یه مرید و نه تابع
شعور اشعری جمله دن اوته و هر شبهه دن بری اولورلر
والسلام فکلّ عقد علیه شخص ٥ یحلّه من سواه عقد
پس هر عهد جزئی که اوفوا بالعقود ده اولن عقد معناسندن

مأخوذ اولا یا هر عقیده و اعتقادکه اشخاصدن بر شخص جزئی
آنوک اوزرینه ملازمتدر اول عهد جزئیی حل ایدر اول شخصک
غیریسندن حاصل اولن عقد جزئیی آخر یعنی بر عقد جزئیه
بر عقد جزئی آخر مخالف اولور مخالفدن مخل ایله تعبیر
هم مقتضای نظم ایچون هم معنای عقده مناسبتی صدیه سی
ایچون اولا پس محل یه فاعل عقد اولور ومتن حرف جر اولور
اما من موصوله اولوب ومحل یه فاعل اولمق دخی ظاهردر اما تقدیره
محتاجدر کرمحلا من له عقیدة غیرها اولمق اوزره

تعالی عن عبیده فهم مرضیون و رضوا عنه فهو مرضی
یعنی پس حق تعالی
قوللرندن راضی وخشنود اولدی زیرا مقتضیات اسما واحکام
صفاتی آنلردن ظهوره کلدی ورتب حاصلری ایله اولن عهود
ومیثاق مؤدی حصوله پیوسته وموصول اولدی پس قوللری
دخی مرضیون اولدیلر وقوللری دخی حقدن راضی اولوب
پس حق دخی مرضی اولدی زیرا استعداد اولدقلری مطلوبلرن حقدن
استدیلر وحق دخی ویردی اکرچه امر تکلیفی جهتندن رضای حق
بولنمیوب ولا یرضی لعباده الکفر حکمی وار داولور اما مراد
شیخ قدس سره بو مقامده رضادن مرادی جهتندن اولن
رضادر امر تشریعی جهتندن اولن رضا دکلدر نقض وخلاف
بو قدر سابقا مذکور اولن عهد کلی وعهد جزئی اعتباری واستعدادات

قدیمه وحادثه ملاحظه سی ایله بو مقوله شبهات حائله منکشف ودم تقفع اولوز کیدر
بو شرح شریفده بونک امثالی عقاید اسلامیه یه چوق عنایت اولنمشدر
امیددرکه عند الله والعارفین بالله مشکور اولور فتقابلت الحضرتان
تقابل الامثال والامثال اضداد لان المثلین حقیقة لا یجتمعان
اذ لا تمایز ان وما ثمة الا تمیز پس حق راضی وعبد مرضی اولیجق حضرتان متقابلتان
اولدیلر یعنی حضرة ربوبیت ایله حضرت عبودیت بری برندن ممتاز
ومتفقین بولنوب تقابل امثال ایله متقابل اولدیلر امثال ایسه اضداددر
زیرا مثلان حقیقتده مجتمع اولمزلر زیرا مجتمع اولسه لر متمایز اولمزلر
حالاکه بو مرتبه ده ایسه متمیزدن غیری یوقدر حاصل کلام حضرت ربوبیه
وعبودیت وجود الهیده متحدلردر مثلینک جهتنده متحد اولدقلری کبی
اما عوارض مشخصه لری اعتباری ایله امثال مختلفه اولورلر فما ثمة مثل فما
فی الوجود مثل فما فی الوجود ضد یعنی وقتاکه مرتبهٔ ربوبیت ایله عبودیتده
متمیزدن غیری شیء اولمیجق بو مرتبه ده مثل اولمز پس اول تقدیرجه
وجودده مثل اولمز مثل اولمیجق ضد دخی اولمز فان الوجود حقیقة واحدة
والشیء لا یضاد نفسه زیرا وجود نفسنده حقیقة واحده در پس شیء نفسنه ضد
اولمز تلخیص بحث بودرکه وجودک ایکی اعتباری واردر اعتبار اول
وحدة وجامعیة درکه هرکز تماثل وتضاد بونده معتبر اولمز اعتبار ثانی
کثرة واثنینیة درکه تماثل وتضاد ربوبیت وعبودیت بونده مرعی
ومعتبردر اما امر مزبورین عارف اننده مرعی دوقلوب برسنه

دخی انکار اولنمق کرکدر • که ایمان سالکه خلل و نقصان کلمیه شعر

فلم یبق الا الحق لم یبق کائن • فما ثم موصول و ما ثمه بائن •

یعنی چون امثال مرتفع • و اضداد و اشکال منقطع اولدی وحدة وجود

حق حاصل اولوب • نه موصول قالدی نه واصل • مباین و مماثل بالکلیه

محو و مضمحل کورندی • زیرا عین وحدة کلدکده اغیار استهلاک و فانی اولدی

و عین حق باقی و من غیر ثانی قالدی • بذا جاء برهان العیان فما اری

بعینی الا عینه اذ اعاین • یعنی ذکر اولنان وحدة صرفه بیله

برهان عیان • و کشف نمایان اولدی پس کوردم عین بصرم و عین بصریرتم

ایله الاحیان معاینه ده عین واحدیتی کوردم ذلک لمن خشی ربه ان

یکون هو لعلمه بالتمییز منشا بحث آتی مقام فرقدندر • نته کم منبع بحث سابق

مقام جمعدن ایدی یعنی بو اثبات تقابل رب راضی و عبد مرضی اولمق ایله

و عکسی ایله حکم سؤال سالک ایچوندر که ربندن خشیت قیله • و ثابت قدم

مقام اتقیاده و عبودیت اوله که هرکز خاطرینه اظهار ربوبیت کلمیه و بالی

انا الحق سویلیوب شطاحلر زمره سنه ملحق اولمیه • زیرا رب ایله عبد اورتاسنده

اولن تمییز علمی اولدوغیچون • و عبد بالکلیه رب محض اولدوغن بلدوکی

ایچون بعده شطاح ایله محقق میاننده فرق بودر که محقق مقام ربوبیتده

قایم اولمز • الا حینا بعد حین یعنی احیانا غلبه حکم وحدة ایله حق تعالی

اول مقامی کندویه اعطا ایدر • اما محقق اولانه اول حالده انت رب

دینلسه ربوبیتن اقرار اتمز • و عبودیتین انکار قلمز • بلکه اول مقامده

رجوع کوسترر • اما شطاح رجوعه قادر اولمز • و عبودیتین اقرار قلمز

مغلوب حکم مقام اولور دللنا علی ذلک جهل اعیان فی الوجود بما اتی به عالم

یعنی ادب بی ادبلردن مکتسب اولدوغی سبب ایله درکه اعیان موجوداتدن

بعضنک مرتبه وجودده جهلی برم وجوده عالم اولماموزه و عالملر

علمن بلمه موزه دلیل اول مقام دقیقک ادب حقیقن عادت اتدک •

و اول مقام ایله تحقق عین عاینده اخفا • و نظر عمیاندن نا پدا طوتدق

والحمد لله الذی اذهب عنا الجهل و سوء الادب • و ازال ظلمة النور

حتی ما فقدت رتبة العبد و رتبة الرب فقد وقع التمییز بین العبید

فقد وقع التمییز بین الارباب • بوراده تکریر جمله استلذاذ

ایچوندر • کان وقوع تمییز قائلک محبوبیدر • که ذکرندن لذت الور یعنی

چون جاهللرک جهلی برزه هادی سبیل معرفت اولدی پس بین العبید تمییز

که معلول تمییز ارباب در • دلالت اتدی • اربابک تمییز نه که علل عبیددر

و اختلاف معلول اختلاف علل ایجاب اتدوکی کبی عکسی دخی بویله در

که اختلاف علل اختلاف معلولاتی اقتضا ایدر ولو لم یقع التمییز لفسر

الاسم الواحد الالهی من جمیع وجوهه بما یفسر به الاخر • یعنی اکر بین

الارباب که اسماء حاکمه در تمییز واقع اولمیه ایدی اسم واحد الهی جمیع

وجوهدن اسم آخر تفسیر اولوندوغی معنی ایله تفسیر اولنوب هرکز مابین الصفات

تغایر مشاهده اولنمز ایدی • والمعز لا یفسر بتفسیر المذل الی مثل ذلک

کلام سابقک مثالیدر که اسماء الهیه دن هر بریسی اخرک معناسی ایله تفسیر اولنمز

پس معز مذل ایله تفسیر اولنمز عکسی دخی بویله در قابض مثلا باسط ایله
تعبیر اولنمز لکنه هو من حیث الاحدیة یعنی لکن اسم معز
عین مذلدر احدیة حیثیتدن که ذاتدر کما تقول فی کل اسم انه دلیل
علی الذات وعلی حقیقته من حیث هو نته که هر اسمده قایل دیمک
قابلدر که بو اسم ذات مطلقه اوزرینه دلیلدر وحقیقة مخصوصه سنه
دخی دالدر زیرا سایر اسمادن امتیازی اول حقیقة اختصاصی جهتندندر
واول حقیقة اولدوغی حیثیتدندر فالمسمی واحد فالمعز هو المذل
من حیث المسمی والذات پس جمیع اسماده مسمی بردر اگرچه اسما
نفسنده خصوصیاتی حسبی ایله کثیره در پس معز عین مذلدر مسمی و ذات
حیثیتدن والمعز لیس المذل من حیث نفسه وحقیقته ومعز
غیر مذلدر نفسی وحقیقتی حسبی ایله که مفهوم خاصیدر فان المفهوم مختلف
ایکیسنه فی الفهم فی کل واحد منهما زیرا مفهوم اسما بحسب العقل مختلف اولور متحد
یعنی عقلده هر برینک مفهومی آخرک مفهومنه مغایر اولور بحسب الخارج
فلا تنظر الی الحق وتعریه عن الخلق ه ولا تنظر الی الخلق وتکسوه سوی الحق
پس حقه لباس خلقدن تجردی حالی ایله نظر اتمه که تنزیه صرف اولور
ودخی خلقه دخی حقدن مجرد وحقه مغایر اولدوغی حالده نظر اتمه بلکه
حقده خلقی کور وخلقده حقی کور وحدتده کثرتی وکثرتده وحدتی کوروب
احد همانک رؤیتی آخره مخالف کورنمه ونزهه وشبهه وقم فی مقعد الصدق
وکن فی الجمع ان شئت وان شئت ففی الفرق یعنی مقام احدیتده تنزیه ایله

ومظاهر

ومظاهردن مجرد کور ودخی مقام واحدیتده تشبیه ایله مظاهر ایله
متلبس ومختلط کور وبو تنزیه ایله تشبیه اورته سن جمع ایله مقعد
صدقده قایم اول مقعد صدق دیمکه وجه تسمیه بودر که بو مقامده هرگز
شایبۀ کذب یوقدر محل اعتدالدر تحز بالکل ان کل تبدی قصب السبق
یعنی بو مقامات الهیه سببی ایله سن قصب سبقه حایز اولورسن
اگر بو مقامات جمیعاً حاصل اولور ایسه بعده اعراب تحز جزمدر
امر سابقک جوابی اولمق اوزره ولفظ قصب منصوب مفعول لفظ
تحزدر سبق مجرور مضاف الیه قصبدر قصب سبق اوکیدل معناسنه در
فلا تفنی ولا تبقی ولا تفنی ولا تبقی یعنی حقیقتک حسبی ایله سن فانی
اولمزسن اما تعیناتک اعتباری ایله که شئوندر حقدن باقی قالمزسن
زیرا کل یوم هو فی شأن در شیخ صدر الدین قونوی نصوصنده
بیورر که الحق یتقلب فی الاحوال والاعیان الثابتة تنقلب علیها
الاحوال یعنی حق واحد من کل الوجوه در احدیتدن منقلب اولمز اما احوالی
جهاتندن صور متعدده دگیر وبر حالدن بر حاله وبر صورتدن صورت
اخرایه منقلب اولور لمنشیه الله برجوهر پاک وصاف وعاری
الوان کثیره ده نمایان یک بستر جسم وخفته برجا یوزآینه برجمال تابان
اما اعیان ثابته اویله دکلدر زیرا نفسنده متعدددر احوال انلرک
اوزرینه منقلب اولور هر بری برابر یعنی باشقه ثابته اولدقلری
حالده که بونلر حق کبی مجالی کثیره ده تجلایه قادر دکلدر مگر عنایت حق

اولا. اما حق مجالی کثیرەدە تجلا ایدر. و بر مجلادن مجلای آخرە منقلب اولور

مثلا اعیان ثابتە کە حقک شئونی و صور علمیەسیدر. و بو صور

علمیەنک احکامی کە ماهیات و حقایق خارجیەدرحق بونلردە

منقلب دکلدر بلکە کل آن فی شان حکمنجە حقایق کونیەنک هر برندە

متجلی و منقلب در. اسما و مسمیات اعتباری ایلە یا مسمای واحد

اسما و مسمیات کثیرەدە متجلی اولمغ ایلە عارفک ذوقنە و شهودنە

کورە. اما ماهیاتک وجودات مستقلەسی یوقدر کە حالدن حالە

منقلب دردیە. و دکلدر بلکە من وجە کندولر شئون و احوالدر.

ومن وجە مجلای احوالدر. مثلا بر ماهیتە بحسب الاطوار عالم شهادتدە

کلنجە اوزرینە نە قدر احوال منقلب اولور. بعدە شهادتدە دخی اطوار

خلقتە بعد الوجود و اطوار عمرە نە قدردر. حاصل معنی دیمکدرکە منغنی

حقدر تجلیات جلالیەسی ایلە. و مبقی دخی حقدر تجلیات جمالیەسی ایلە

عبدک ایجنی مظهریتی واردر. و هر آنده اینیاتی متبدل و حقیقتی ثابتدر

ولا یلقی علیک الوحی فی غیر ولا تلقی دخی سنوک اوزرە کە واردر

اولان وحی غیرە دکلدر بلکە اول دخی حقەدر واردر اولمشدر. زیرا حق

سندە موجوددر بلکە سن یوق سن واحقدر و دخی سن اول

دحیی ربوبیتک ایلە غیرە القاء اتمزسن بلکە حقە القا ایدرسن زیرا

عبادک کلیسی سنوک مظاهر حقیقتکدر. پس بو مقام جمعدە سن انسان کاملسک

الثناء بصدق الوعد لا بصدق الوعید دیکی حق سبحانە و تعالی

اسمعیل

اسمعیل اوزرینە صدق وعد ایلە ثنا اتدی ایسە مصنفە حکمتنی

بیان لازم اولوب دیدی کە ثنا متحقق اولمز. الا صدق وعد ایلە

یعنی واعدک موعودی احضار اتمسی ایلە. اما صدق وعید ایلە

صاحبی سزاوار ثنا اولمز. زیرا عقلا و عرفا مصدر مضرات اولان

ثنا اولنمز. اما بو کلامدە بحث واردر و بو معنایە نظر عاید اولور.

والحضرة الالهیة تطلب الثناء المحمود فیثنی علیها بصدق الوعد

لا بصدق الوعید و حضرت الهیە عبادنی عدمدن وجودە اخراج

اتدوکی صفت جمیلە مقابلەسندە انلردن ثناء محمود طلب ایدر. پس

حضرت الهیە اوزرینە صدق وعد ایلە ثنا اولنور. اما صدق وعید ایلە

اولنمز. یعنی جزاء اسائت و مکافات سیئە مقابلەسندە ثنا یوقدردیمکدر

بل بالتجاوز تجاوز و عفو کناهدن کچمکلە دیرلر. پس معنا دیمکدرکە

بلکە حضرتە ثنا موجب وعید و عذاب اولندن تجاوز سببی ایلە اولور.

اول تقدیرجە ثنا صدق وعید ایلە اولمز. زیرا سبب وقوع حکم وعید

کە ذنب ایدی معدوم اولدی. پس ممکنک احد طرفینی مرجح دخی

اولوب و عدم علە عدم معلول ایجاب اتدی. و محتملکە فایدە خبر

وعید تخویف و اتقادر. اولا. قال الله تعالی و ما نرسل بالایات

الا تخویفا و جایزدرکە تخویف و اتقا حاصل اولا. فاتوسدە ایدرز

الوعید التهدید پس بو مقامدە سؤال مشهور متوجە اولماسون کە تجاوز

عن السیئات وعیدە دلالت ایدن اخبار صادقەیە مناقض اولوب

ومناقضه‌مز بورده کذب عن الله تعالی محذوری ایجاب ایدردیمشلر

ایدی . زیرا خبر وعیددن مراد حقیقی اولمق لازم دکل معنای

انشایی تجویز اتمک ایچون جایز اولمیه مثلا تلهف ودعا وتحسر کبی

فلا تحسبن الله مخلف وعده رسله ولم یقل وعیده شیخ مصنف

قدس سره کلام سابقنه آیتی شاهد اقامت ایدر . که یعنی حق تعالی سز

اللهی رسوللرنه اتدوکی وعده مخلف اولور ظن اتمک دیدی یوخسه

وعدنه و وعیدنه مخلف اولور ظن ایلمک دیمدی . یعنی مقام

ثناده نفینک ذکری اخلاف وعده تخصیص وقصر اتدی . وعیدک نفینی ذکر

اتمدی معلوم اولسون که بو مقامده سابقا مذکور اولدوغی اوزره امر

ارادی یه ومقتضای استعداده نظر اولنوریسه صدق وعید دخی

ثنا ایجاب ایدر . زیرا حضرت شیخ قدس سره سابقا بیورمش ایدی که فرضی الله

تعالی عن عبیده . فهم مرضیون . ورضوا عنه فهو مرضی . پس بو مقامده

دخی قایل دیمک قابلدر . که مستحق وعید اولن عبادمستعد اولدقلری

مطلوبلرین آلدقلری جهتدن ایچون حقه ثنا ایدیه‌لر . وحق تعالی بونلره

مطلوبلرین اعطا اتدوکی اجلدن ایچون سزاوار ثنا اولمیه

مکر اللهم جواب بویله سوق اولنه که مقام سابقده رضا امر تشریعی

جهتدن ولمیوب امر ارادی جهتدن اولدوغی کبی بو مقامده حال

برعکس اولوب ثنا واقع اولورسه امر ارادی جهتدن اولمز امر تشریعی

وحکم ظاهری اجلندن اولمش اولور . اکرچه امر ارادی جهتندن ثنایه لایق ایسه‌ده

دبالجمله ثنا بولنورسه ثنا محمود اولمز . پس شیخک محمود قیدی ایله

احترازی بو ثنادن احتراز اولور . محصل بو مقام سوزن نظر ودیقت

اندیشه اعمال ایده‌جک یردر . اهمال اولنمیه والله اعلم بل قال وتجاوز

عن سیئاتهم مع انه توعد علی ذلک یعنی قرآنده اخلاف وعیدی

نفی اتمدی بلکه وتجاوز عن سیئاتهم یعنی مؤمنلرک کناهلرندن کچلوز

دیدی پس بوندن اخلاف وعید لازم کلدی . زیرا کسب سیئات

اوزرینه وعید ایله تهدید اتمش ایدی پس تجاوز عن السیئه وعد سابقنه

خلف اقتضا اتدی . لکن جوابی ینه جواب سابقدر فاثنی علی اسمعیل

علیه السلام بانه صادق الوعد یعنی وقتا که ثنا محمود وعده مخصوص اولدغی

ثابت اولدی ایسه الله تعالی اسمعیله صادق الوعد دیو ثنا اتدی .

صادق الوعد والوعید دیمدی صادق الوعد اولدوغی مقام الست

بربکمده واقع اولن عهد سابقه اظهار کمالات لایقه ایله وفا اتمه‌سیدر .

وقد زال الامکان فی حق الحق لما فیه من طلب المرجح یعنی حال بوکه تحقیقا

وعیدک امکان وقوعیسی زایل اولدی الله تعالی حقنده . زیرا متوعد

وعید که حقدر حکم وعیدک وقوعنه مرجح طلب ایدر . زیرا طرفینی

مساوی اولن حکمده مرجحدن لابدر . که احد طرفین وقوعه تخصیص اولنه

مرجح وعید ایسه بوراده سیئات اولسه کرک ایدی سیئات تجاوز

وعفو ایله مضمحل اولیجق امکان وقوعی دخی زایل اولوب حکم عدم

اصلی اوزره باقی قالدی دخبر وعیدک فایده‌سی تخویف واتقا اولور

حکم مظنوندر ولعلهم یتقون درر فلم یبق الا صادق الوعد وحده یعنی
پس سبب وعید زایل اولیجق باللکز محقق وعد باقی قالدی وما لوعید
الحق عین تعاین یعنی حال بوکه وعید حق اچون عین معاین باقی یوقدر
زیرا مغفرت ایله زایل اولور • یعنی حق عاصیانده مغفرة ایله وکفاره
نسبت انقلاب عذاب ایله زوال بولور • زیرا اعراض غیر قارة
اللذواتدر فان دخلوا دار الشقاء فانهم ٥ علی لذة فیها نعیم مباین
یعنی اکر اهل وعید دار شقایه که ناردر • داخل اولسه لر پس کیرود اهل
اهل وعید آخر کا بر لذة اوزرینه کائنلردر • که اول لذتده نعیم مباین
حاصلدر • پس نعیم مباین مبتدا فیها مقدم خبردر نعیم جنان الخلد فالامر واحد
لفظ نعیم مباینک مفعول صریحیدر • یعنی اول دار الشقاده اولن لذتده حاصل
اولن نعیم جنان خلدک نعیمنه مغایردر • پس کرو امر واحددر • یعنی نعیمیتده
اتحاد مقرردر • زیرا صاحبنه لذت ویا دفع الم حاصل اتمکده برابرلردر •
وبینهما عند التجلی تباین یعنی حال بوکه نعیمین اورته سنده تجلی
حالنده تباعد صوری ثابتدر • زیرا نعیم اهل جنه حور وقصوردر
که بالفعل آندن لذة وسرور حاصلدر • اما نعیم اهل نار صورةً وبالفعل
نیراندر • اکرچه تطاول زمان ایله منقلب نور دخی اولورایسه ده نته که
شرح ایدر یسمی عذابا من عذوبة طعمه یعنی نعیم اهل نار صورةً حالا
عذاب تسمیه اولندوغی مالا عذوبة طعمی اولدوغی اجلدندر وذلک له کالقشر والقشر
صاین یعنی اول تسمیهٔ عذاب اوکا قشر کبیدر قشر ایسه لبنی صیانته وحمایه

اوزره در • یعنی نته که قشر ظاهر لبنی آفاتدن صاین وساتردر • کذلک
لفظ عذاب دخی معناسنی وحقیقتنی ادراک محجوبیندن ستر وحفظ ایدر •
معلوم اولا که خالدین فی النار اچون شیخک کلامی مقتضاسنجه
حالات ثلثه واردر • حال اولی حین دخولده ظاهر وباطنلرینه استیلا
عذابدن اضطراب کلوب تخفیف عذاب طلب ایدکلریدر • ویا خلق جدید ایله
دنیایه عود ورجوع استدکلریدر • که اول مطلوب مستدعی حجاب اولماسندر •
حالهٔ ثانیه دعالری مستجاب اولمدوغندن نفسلرینه راحت یأس جنة نعیم
وتوطین عذاب نار جحیم کلوب باطنلرندن تاب عذاب مرفوع اولمه سیدر •
وحالهٔ ثالثه مضی احقاب ایله الفت عذاب حاصل اولوب ومرور
سنین وشهور ایله تعود اذی وسرور تسلیم ورضا مشاهده اولنماسیدر •
حتی تمثیل اولنورکه اکر اهل نار اوزرینه نسیم شمیم جنة متنسم اولسه
هرکز تلذذ ایتمیوب بلکه متألم اولالر • نته که جعل رایحهٔ ورد ایله
متأذی اولدوغی کبی حق سبحانه وتعالی بزی وسائر اخوان مسلمینی
بو مرتبه دن مصون ایده آمین فص حکمة روحیة فی کلمة یعقوبیة
روح ضم رائله اولمق وار صاحب الفکوک دیدوکی کبی • زیرا حضرت
یعقوب عم عالم علم انفاس ارواح ایدی • یاخود فتح رایله اولا
سؤل مناسبة ایله که لا تیأسوا من روح الله • وعدبی اشتباهی
انلرک لسان شریفندن حکایتدر الدین دینان دین لغة عربیه ده
اوج معنایه کلور • انقیاده • وجزاء • وعادته • وشریعته منقول اولدوغدن

بو فص کلمه روحیه اولدوغنک سببی بیان ایدر یعنی
بلنشیه لغویه انقیاد وجزا وعاددر
روح حضرت دلیل نیر وفتح رایله روحیه
اولمغه باعث زیرا انعامی بلنده ذکر اولنمشدر
روح دایم وراحت سرمدی حاصل اولور
من شرح منلا جامی

صکره دخی بو معانینوک اعتبارندن خالی اولمز • بعده بیورلدوغی
اوزره دین شرعی ایکی نوعدر دین عند الله وعند من عرفه الحق تعالی
ومن عرفه من عرفه الحق تعالی یعنی نوع اول اول دیندرکه حضرت
جمع الهیدن صادر اولا • ومقام جمعده ثابت ومتقرر اولا • ماخوذ
حقک وحی ایله تعریف اتدوکی انبیاسی قاتنده ماخوذ ورثه انبیاسی
قاتنده ثابت ومتعین اولا • که بریسی وسایط رسل ایله بریسی
دسائط وسایط رسل ایله ثابت اولور • ورثه دن مراد علماء امت
محمد درکه کانبیاء بنی اسرائیل شرفی ایله تشریف قیلنوب ودین نبی
انلرک ایله زنده ومجدد اولور • ودین عند الخلق یعنی نوع ثانی اول دیندر
حضرت تفصیل الهیدن صادر اولوب عند الخلق متقرر اولا • مراد مظاهر
اسماء معتبره سندن ظاهر اولوب مطابق شرع اولن معارف الهیه درکه
ثمرهٔ طریقت مرشدان منهج یقین وصوفیهٔ متشرعهٔ موحدین در •
وقد اعتبره الله تعالی یعنی حق تعالی دین مزبوره دخی اعتبار اتدی
مطابقهٔ شریعت ایچون فالدین الذی عند الله هو الذی اصطفاه واعطاه
الرتبة العلیة پس عند الله ثابت اولن دین اول دیندرکه حق تعالی آنی
برکزیده ومختار قلوب واکا دین خلق اوزره عالی اولن رتبه یی
اعطا اتدی فقال تعالی نته که حق تعالی بو معنایه اشارت ایدوب
بیوردی ووصی بها ابراهیم بنیه ویعقوب یا بنی ان الله اصطفی لکم الدین
فلا تموتن الا وانتم مسلمون • • • یعنی حضرت ابراهیم

علیه السلام اولادینه بو دینی وصیة اتدی • وحضرت یعقوب
دخی اولادینه وصیة ایدوب بیوردی که حق تعالی بنیک ایچون
دین اسلامی اختیار اتدی پس سز اموات اولمکوز الا حنیف
مسلم اولدوغکز حالده اولوک دیدی حاصل نهی اولنجه دین اسلامه
ملازم اولک دیمکدر ای منقادون الیه یعنی اول دینه منقاد
اولدوغکز حالده ثابت قدم اولوک یعنی حال اسلامده ختم اولو
بحسب الظاهر لزوم اعتقاد واخلاص ایله وبحسب الباطن جزئیات
اوضاعن تدبر ولطایف معارفن استکشاف ایله وجاء الدین
بالالف واللام للتعریف العهد فهو دین معروف ومعلوم دین بو مقامده
معرف باللام ایراد اولندی که لام تعریف وعهد ایچوندر زیرا
بو دین عند المخاطب معلومدر وهو قوله تعالی ان الدین عند الله الاسلام
یعنی اول معروف اولن دین الله تعالی نوک ان الدین عند الله
الاسلام • • دیدوکی قولنده مذکور اولن دیندر وهو الانقیاد
فالدین عبارة عن انقیادک والذی من عند الله هو الشرع الذی
انقدت انت الیه یعنی عند الله اسلام اولن دین نسبت انقیاددر
که من عند الله اعتبار اولنه نفس انقیاد اولور • پس شرعدن مراد
حکم الهی در • که عبد اکا انقیاد ایله مکلف در پس دین ایله شرع
فرقی بودرکه دین عبد طرفندن اولور • شرع حق قبلندن کلور •
فالدین الانقیاد والناموس هو الشرع الذی شرعه الله پس عبد ایله قایم اولن

دین انقیاددر. وناموس اول نسبت مشروعه درکه حق تعالی آنی
وضع ایتمشدر. وعبادنه سوق ایتمشدر. اصل ناموس بو معنایه مستوری
الهام ایدیجی ملکک اسمیدر. مجازاً ملهمه دخی اطلاق اولنور. فمن
اتصف بالانقیاد لما شرعه الله له فذلک الذی قام بالدین واقامه
یعنی شول که حق تعالی آنک ایچون تشریع ایتدوکنه انقیاد ایله متصف
اولا اول شول مسلم درکه اقامت دین ایدر. ومنشئ شرع مبین اولور
نته که کلام آتی بو معنایی مفسردر. ای انشأه کما تقیم الصلوة فالعبد هو
المنشئ للدین والحق هو الواضع للاحکام فالانقیاد عین فعلک
فالدین من فعلک فما سعدت الا بما کان منک یعنی اول منقاد شرع دین در
دینی انشا واقامت ایدن صلوة مفروضه یی اقامت ایتدوکی کبی. پس عبد
منشئ دین وحق تعالی واضع احکام شرع مبین در. بو تقدیرجه انقیاد
سنوک عین فعلک اولوب دین سنک فعلکدن ظاهر اولور. پس
سنک سعادتک کیرو سنک فعلکدن اولوب ثمرهٔ استعدادک اولمش اولور.
فکما اثبت السعادة لک ما کان فعلک کذلک ما اثبت الاسماء الالهیة الا
افعاله یعنی نته که عبد ایچون اثبات سعادت ایدن عبدک فعل انقیادیدر
اسماء الهیه یی دخی اثبات واظهار ایدن حقک افعالیدر. یعنی اگرچه محقق
اسما نفسنده علل افعالدر. لکن اسما عین عالمیاندن مستور
اولدیغی ایله اسمانوره نک ظهوری اولمز. الا ظهور افعال وآثار ایله
پس اسما افعالک حقایقنه علت در. افعال اسمانوک ظهورنه سبب در.

اول تقدیرجه معلول علتنه سبب اولمق لازم کلمز. تغایر جهتین ایله
وهی اثبتت وهی المحدثات یعنی اول اسما سنیکین. واول افعال محدثاتدر
هی اولی اسمای قدیمه یه عایددرکه افعالی سببی ایله ظاهر اولور.
وهی ثانیه افعال محدثه یه راجعدر. یعنی شول اسماء الهیه که اعیان ثابتهدن
عبارتدر. وشول اسمادن صادر اولان افعال محدثه که حوادث اعیان
حکایتدر. ولفظ انت آحاد موجوداته خطابدر. که مظاهر اعیان
ثابتهدر. یاخود جامعهٔ حقیقت انسانیه یه خطابدر. فبآثاره سمی الها
وبآثارک سمیت سعیدا پس حق تعالی آثاری سببی ایله اله ایله مسمی اولدی
نته که انسان دخی آثاری واسطه سی ایله سعید ایله مسمی اولدی. فانزلک
الله تعالی منزلته اذا اقمت الدین وانقدت الی ما شرعه لک پس بو مناسبت ایله
حق تعالی سنی کندو منزلهسنه تنزیل ایدر. اگر اقامت دین ایدوب
شرعنه منقاد اولورسک. وسابسط فی ذلک ان شاء الله ما یقع به الفایدة
بعد ان نبین الدین الذی عند الخلق الذی اعتبره الله یعنی عنقریب
بن بو معنای انقیادک بیاننده ان شاء الله کلام مفید بسط ایتسم گرکدر.
عند الخلق ثابت اولن دینی که الله قتنده معتبردر. بیان ایتدکدن صکره
فالدین کله لله وکله منک لا منه الا بحکم الاصالة یعنی دیندن مراد
انقیاد اولیجق پس دین حقه مخصوص اولور که بویرمشدر. الا لله الدین الخالص
وحال بوکه تمام دین سنک فعلک اولدی پس دین سندن اولدی
حقدن اولمدی. مگر حکم اصالة ایله حقدن اولدوغنه حکم ایدهوز یعنی قدرة اعطاء

وتوفیق وایجاد استعداد عبد حقدن اولمق اعتباری ایله قال الله تعالی
ورهبانیة ابتدعوها وهی النوامیس الحکمیة التی لم یجئ الرسول
المعلوم بها فی العامة من عند الله بالطریق الخاصة المعلومة
فی العرف شیخ قدس سره دین عند الخلق بیانه شروع ایدوب
بیورر که دین خلق الله تعالی نوک قولنده وارد اولن رهبانیة در که
راهبلر آنی اختراع اتدیلر مراد زهاد وائمه عیسی علیه السلام در بعث
اول رهبانیة نوامیس حکمیه در که آنی عند الله بر رسول معلوم کتورمشدر
که حق عامه ده وارد اولمش اولا وطریقة خاصه انبیا معروفه ایله
صدور بولمش اولا که طریق وحی جلیدر فلما وافقة الحکمة والمصلحة الظاهرة
فیها الحکم الالهی فی المقصود بالوضع المشروع الالهی پس وقتا که
تلک النوامیس ده ثابت وظاهر اولن حکمة ومصلحة حکم الهی یه یعنی دین
عند اللهه وضع مشروع الهیدن مقصود اولن امرده موافقت اتدی
اعتبرها الله سبحانه اعتبار ما شرعه من عنده حق تعالی اول نوامیس
حکمیه یه بنفسه مقام جمعندن اولن دین مشروعه اعتبار اتدوکی کبی اعتبار
اتدی وما کتبها الله علیهم حال بو که اول نوامیسی حق تعالی آنلره فرض
اتمدی زیرا کمال لطف وشفقتندن بلدی که اول طریق خاصه مخصوص اولن
ریاضات ومجاهداتک طاقة تحملی مجرد خواصه نصیب اولمشدر عوامه
اندن بهره یوقدر ولما فتح الله تعالی بینه وبین قلوبهم باب العنایة والرحمة
من حیث لا یشعرون یعنی وقتا که حق تعالی اول راهبین مرتاضینوک قلوبی ایله کندو

میانده باب عنایة ورحمتن کشاده ایدوب وشعورلری اولمدوغی
وجه خاص ایله آنلره متوجه اولدی ایسه جعل فی قلوبهم تعظیم ما شرعوه
یطلبون بذلک رضوان الله علی غیر الطریقة النبویة المعروفة بالتعریف
الالهی یعنی قلبلرنده اول مشروع اتدکلری دینی معظم قیلدی
اول دین مشروع ایله رضوان الله طلب اتدکلری حالده طریقه معروفه
الهیه اولن دینک غیری اولمق اوزره معلوم اولا که اول دین مبتدع
اکرچه ظاهرا تعریف الهی ایله معروف دکلدر اما باطنا حسبی ایله اقرب
طرایق حقدر که وجه خاصه منتهی اولور مثلا اول طریق تقلیل شراب وطعام
وکثرت صلوة وصیام واجتناب عوام وقلت منام وکلام وذکر علی الدوام
وصمت وجوع وسهر وعزلت وذکر مدام تا تمامان جهان را بکند کار تمام
فقال تعالی فما رعوها پس الله تعالی بیوردی که اول رهبانیة مبتدعه یی
رعایت اتمدیلر هؤلاء الذین شرعوها شونلر که رهبانیتی مشروع
اتدیلر ومتبوعین اولدیلر والذین شرعت لهم دخی شونلر که رهبانیة آنلرک
اچون مشروع قلندی وتابعین اولدیلر حق رعایتها الا ابتغاء رضوان
الله تعالی اول رهبانیتی حق رعایت ایله رعایت اتمدیلر الا طلب رضاء الله
اچون ولذلک اعتقدوا یعنی طلب رضاء الله اچون اول دینه اعتقاد
اتدیلر فآتینا الذین آمنوا بها منهم اجرهم پس اول طایفه رهبانیدن
وصوفیه دن مزبور دین مبتدعه وعبودیتینه ایمان کتورنلره اجرلرین
اعطا اتدک وکثیر منهم فاسقون حال بو که بونلرک چوغی فاسقلر اولدیلر

ای خارجون عن الانقیاد الیها والقیام بحقها یعنی اول دینه انقیاددن خروج ایدیلر ٭ وحقنی اقامتدن اعراض قلدیلر ومن لم ینقد الیها
لم ینقد الیه مشترعه بما یرضیه وهر که اول دین مخترعه انقیاد اتمدی اول دینک مشترعی یعنی اصالةً وضع ایدیجیسی اکا انقیاد اتمدی یعنی اعطاء خیر وثواب ایله آنی ارضا اتمدی ٭ زیرا اورتک عبده انقیادی مجازاةً ثواب ایله بولنور لکن الامر یقتضی الانقیاد لکن شان الهی وعادت ربانی شرع انقیاددن اقتضا ایدر ٭ اگر رضا ایله دخی اولمز ایسه وبیانه ان المکلف اما منقادٌ بالموافقة واما مخالف فالموافق المطیع لا کلام فیه لبیانه
یعنی بیان سخن بودر که ٭ حال مکلف ایکیدن خالی دگل یا منقاد امر اولور طاعةً موافقةً ایله ٭ یا مخالف امر اولور ٭ پس حال مطیع بیانه محتاج دگل واضح وباین بنفسه در واما المخالف فانه یطلب بخلافه الحاکم علیه من الله احد امرین اما بیان حال مکلف مخالف بودر که مخالف مر بو مقتضای استعدادی اوزره نفسنه حاکم اولن خلاف وعنادی سببی ایله حقدن ایکی امرک بریسین طلب ایدر اما التجاوز والعفو یا آندن گناهن گچمک وعفو اتمک طلب ایدر اسم عفوّ وغفورک حکمی ظهور اتمکیچون ٭ واما الاخذ علی ذلک یا خود خلاف مربور اوزرنه طالب مؤاخذه وانتقام اولور تا که کمال اسم قهار ومنتقم ظاهر اولا ولا بد من احدهما لان الامر حق فی نفسه حال بو که بو ایکی معنادن مفارقت یوقدر ٭ زیرا ایکیسندن برینی اقتضا ایدن امر که مکلف مخالفک استحقاقیدر نفسنده حق ثابتدر ٭

پس مقتضای حق حقدر فعلی کل حال قد صح انقیاد الحق الی عبده لافعاله وما هو علیه من الحال پس هر تقدیر عبد مخالف من حیث الباطن ربّ حاکمنه منقاددر ٭ شو معنایه که عین ثابتنک اقتضا ایتدیگی اوزره پس چون عبد مخالف ربنه منقاد اولدی حق دخی عبده منقاد اولور افعالی سببی ایله ٭ ومتصف اولدوغی حالی واسطه‌سی ایله ٭ زیرا اشیا حقدن استعدادینک حکمنجه استر ٭ حق تعالی استدوکن اعطا ایدر ٭ پس مطلقا امر الهی انقیاددن خالی اولمز ٭ اگرچه امر تکلیفی خالی اولور ایسه دخی ٭ حاصل کلام امر تکوینی امر قدیم الهی دربالبته مقارن انقیاددر بلکه مستلزم فالحال هو المؤثر پس حال عبد مؤثردر حقک انقیادنده یعنی استعداد عبد متقاضی اولور ٭ وحق تعالی معطی
فمن هنا کان الدین جزاء ای معاوضة بما یسر وبما لا یسر
پس بورادن ظاهردر دینک جزا اولدوغی ومعاوضه اولدوغی زیرا عبد منقاد حق اولوب وحق منقاد عبد اولمق محاذاة ومجازاة معناسیدر ٭ وبو جزا گاه عبدی شاد ایدیجی برنسنه سببی ایله اولور که اول شادلق عبدک موافقتی صورتنده اولور سه ظاهراً وباطناً جنت وثواب کبی اولور ٭ اگر مخالفتی صورتنده اولور سه عفو ومجاوزه عن السیئات اولور وگاه جزا عبده مورث غم وحزن اولور صورت خلافده اولن مؤاخذه وعقاب کبی فبما یسر رضی الله عنهم ورضوا عنه هذا جزاء بما یسر ومن یظلم منکم نذقه عذابا

كبيرا هذا جزاء بما لا يسر ونتجاوز عن سيئاتهم هذا جزاء
پس مسرت ويرمجي نسنه سببي ايله جزا اكرچه حق عباددندن وعبادي حقدن
راضي اولمقدر • بو آيت جزاء ساره دليلدر • بعده ظالمه عذاب كبير
طتدوررز ديمك آيتي ما لا يسر ايله يعني مسرت ويرميجي غم ترتيب
نسنه ايله جزاسنه دليل در • بعده تجاوزه وعفو عن السيئات يعني مخالفك
كناهلرندن گچمك دخي ما يسر ايله يعني مسرت ويرجي ايله جزا قيلندلر •
بعده مصنف تجاوزك جزا اولدوغن صريحا حكم اتدي جزا اولدوغنده
نوع خفا اولدوغي ايچون اما قسم اولدن يعني ما يسر قسمندن اولدوغن تصريح
اتمدي ظهورينه بنا • زيرا جزا ايتي مقرر اولديجي ما يسردن اولمق ظاهر اولور •
فصح ان الدين هو الجزاء وكما ان الدين هو الاسلام والاسلام
عين الانقياد فقد انقاد الى ما يسره والى ما لا يسر وهو الجزاء
پس تحقيق صحيح اولدي كه دين عين جزادر • دخي نته كه دين عين اسلام
اولدوغي ثابت ايسه حال بو كه اسلام شرعا عين انقياددر •
پس حق دخي منقاد عبد اولدي كاه ما يسر العبده • وكاه ما لا يسر العبده
منقاد اولمغله انقياد مر بو ايكيسي دخي عين جزادر هذا لسان
الظاهر في هذا الباب واما سره وباطنه فانه تجل في مرآة
وجود الحق يعني مذكور اولن معنا كه احد فعليني آخر جزا قلمقدر • بو بابده
يعني بيان جزاده لسان ظاهردر • واما سر جزا وحقيقة باطنه سي مرآت
وجود حقده حال عبدك تجلاسندن عبارتدر فلا يعود على الحق من الممكنات

الا ما يعطيه ذواتهم في احوالها پس ممكناته عايد اولماز الا ممكناتك
احوال مختلفه سنده منقلبه اولن ذواتنك اعطا اتدوكي امر عايد
اولور فان لهم في كل حال صورة زيرا ممكنات ايچون هر حالده بر صورة
وجوديه ثابتدر كه اول حاله مناسبدر • وسائر احوالنده اولن صورتنه مخالفدر •
فتختلف صورهم لاختلاف احوالهم پس صور ممكنات مختلف اولورلر
اختلاف احوال اجلي ايچون فيختلف التجلي لاختلاف الحال پس تجلي وجود
حق مختلف اولورلر • اختلاف حال اجلي ايچون فيقع الاثر في العبد • بحسب
ما يكون پس اثر تلذذ وتعذب ذات عبدده واقع اولور تجلي
وجود حق تعالى صور احوالي ايله بولندوغي حسب اوزره يعني
اكر صور ملايمه اولور ايسه خير • اولماز ايسه شر فما اعطاه الخير
سواه ولا اعطاه ضد الخير غيره يعني پس ممكنه خيري كيرو ذاتندن غيري ويرمدي
نته كه ضد خيري دخي غيري ويرمدي هر برنده دخي شول ده • مقتضاي
استعداد اولدي • بعده شري ضد خير ايله تعبير ايدوب شر ديمدوكنك
نكته سي بودر كه شر بالذات من حيث هو شر قابل وجود دكلدر •
بل كه خيره نسبت ايله يعني نسبت تضادسي سببي ايله موجود اولور • تتبين
الاشياء بالاضداد حكمي اوزره بل هو منعم ذاته ومعذبها فلا يذمن
الا نفسه ولا يحمدن الا نفسه پس ذات عبده نعمت ويرجي
دخي عبد اولدي عذاب اصابت اتدويرجي دخي عبد اولدي پس نفسنه
ضد خير اصابت اتسه ذم اتمسون الا نفسني وخيره نائل اولسه مدح

نم لطيف في الوحدة موتيتي
ومن الوجه

الّا نفسنی زیرا خیر و شردن هر بری صورت حالیدر که مرآت وجود
حقده ظاهر اولمشدر • علم حق حسبی ایله که ذاتنه و احواله تعلّق ایتشدر
و علم حق دخی معلومک تحقّق نفس الامریسی اوزره تعلّق ایدر فلله الحجّة
البالغة علیهم فی علمه بهم اذ العلم یتبع المعلوم یعنی حق تعالی اعیان
ممکناتی استعدادات قدیمه لری اوزره بیلجک علمی انلرک اوزرینه
حجّة ملزمه اولور که سز نفسنده • بویله اولماسکز بن سزی بویله بیلمز ایدم
دیر • بو دیدوکمز صور علمیه مرتبه سیدر که بو مقامده علم معلومه تابعدر
امّا ذات بحت مرتبه سنده که صور علمیه معدوم و مضمحل اعتبار اولنور
اوراده معلوم علمه تابعدر • امّا برمرتبه ده ذات مرآت صفات
و مرتبه اخری ده صفات مرآت ذات دیدکلری معناکه اوّلنه
فیض اقدس ثانیسنه فیض مقدّس دیرلر • بر غیری اعتبار دخی وار اهلی بیلور
ثم السرّ الذی فوق هذا فی مثل هذه المسئلة انّ الممکنات علی اصلها
من العدم ولیس وجود الّا وجود الحق بصور احوال ما علیه
الممکنات فی انفسها و اعیانها پس بو سرّ لطیفک فوقنده واقع اولن
سرّ شریف بو مسئله مثلنده بودر که تحقیقاً ممکنات یعنی اعیان ثابته اعدام
اصلیه لری اوزرینه مستمرّ و دائم • و مشاملرینه هنوز شمیم ریح وجود
بی بهره و بحر عدمیتلری تنسّم نسیم • هستیدن ناملاطم در • دخی هرگز
وجود مشهود دکلدر • الّا ممکناتک حدّ نفسلرنده و اعیان ثابته لر
منقلب علیهاسی اولن احوالک صوری ایله تجلّا ایدن وجود واجد حق

و نور فایض مطلق در فقد علمت من یلتذّ و من یتألّم و ما یعقب
کلّ حال من الاحوال یعنی چون معلومک اولدی اینچه
که خارجده لباس صور احوال اعیان ایله متلبّس اولن وجود حقدر
غیری دکلدر • پس تحقیقاً سن بلدک که نعیم ایله متلذّذ اولن کیمدر
و جحیم ایله متألّم اولن کمدر • و احوال متعاقبه دن هر حالی تعقیب
ایدن نه در • یعنی جمله سی وجود حقدر که اعیانده منقلب اولور
شیخ صدر الدّینک نصوصنده الحق ینقلب فی الاحوال و الاعیان
تنقلب علیها الاحوال دیدوکی بو مرتبه در • زیرا حق تعالی ذات واحد
وجود منفرددر شئونات کثیره متبدّله سی واردر که بونلرکله متلبّس
و بونلرده منقلب در • قال الله تعالی کلّ یوم هو فی شان • بعده
قوله کلّ من علیها فان • و یبقی وجه ربّک ذو الجلال • و الاکرام
کلّ یومدن مراد آنات سیّاله در شاندن مراد حالات متعاقبه در
که انجلرنده وجه حق مستمرّ و باقی • و احوال کائنه و فاسده متزاید
و مترقی • فنادن مراد فساد صورة در که سبب ایجاد صورة اخری اولور
وجهدن مراد ممکنک جهة وجوبیدر • که حقّی دالّ اولور و به یسمّی عقوبة و عقابا
یعنی تعقیب مزبور سببی ایله جزاء مزبوره عقوبه و عقاب دیو تسمیه اولندی
پس معلوم اولدی که عقاب عقبدن مأخوذ امیش و هو سائغ فی
الخیر و الشرّ غیر انّ العرف سمّاه فی الخیر ثوابا و فی الشرّ عقابا
یعنی استعمال عقوبة و عقاب خیرده و شرده شایعدر • لکن عرف و عادة

مطلب الدين عادة

تخصیص ایدوب خیرده ثواب وشرده عقاب تسمیه اتدی فقیر ایدر.
جزاده دخی بو معنا واردر. زیرا مجازاة مثلن دیرمکدر خیرده وشرده
جریان ایدر لکن عرف عوامده جزا ایسن بولدی. دیرلر شرده استعمال
ایدرلر ولهذا سمی او شرح الدین بالعادة لانه عاد علیه ما یقتضیه
ویطلبه حاله فالدین هو العادة یعنی هر حالی جزاسی اولن حال آخر
تعقیب اتدوکندن اوتوریدر که جزا اولن دینه دخی عادة تسمیه اولندی
یاخود عادة ایله تفسیر اولندی. زیرا دینه یاخود صاحب دینه حذف
مضاف ایله حالنک اقتضا اتدوکی وطلب قلدغی عاید اولور.
پس دین عین عادة اولدی. وقال الشاعر کدینک من ام الحویرث قبلها
ای عادتک شاعرک شعری ایله دین عادة معناسنه اولدوغن اثبات
اتدی. ودینی عادة ایله تفسیر اتدی ومعقول العادة ان یعود الامر
بعینه الی حاله یعنی عقلا عادتدن منفهم اولن بر امرک حال اوله عودت
اتمه سیدر وهذا لیس ثمة فان العادة تکرار. حالا که بو معنی
جزاده یوقدر. زیرا عادة تکرار اقتضا ایدر. وجودده ایسه تکرر یوقدر
بلکه حال حال اولی عقیبنده حال اولک اقتضاسی حسبی اوزره لکن
العادة حقیقة واحدة معقولة یعنی عودت ایدن امر که حقیقةً وجودده حقیقة
واحدهٔ معقوله درکه هرگز آنده تعدد وتکثر یوقدر. الا مگر صور مختلفهٔ
شخصیه ده ظهوری حیثیتندن والتشابه فی الصور موجود یعنی اگرچه
حقیقتده تشابه یوغ ایسه صور میاننده تشابه واردر. زیرا هر بری

حقیقة واحده نوک صور شخصیه سی اولدوغی اعتبار ایله اشباه در.
تشخصا اغیار ایسه ده بعده اشباه متعدده مابه التشابه واحد
اعتباری ایله عوددر. بلکه حقیقة واحده نوک صور متشابهه ده ظهوری
عوددر فنحن نعلم ان زیدا عین عمرو فی الانسانیة وما عادت
الانسانیة اذ لو عادت لتکثرت وهی حقیقة واحدة والواحد
لا یتکثر فی نفسه پس نز بیلورزکه تحقیقا زید حقیقة انسانیتده عین عمرودر ودخی
معلوممدر که انسانیة نفسنده عاید وراجع اولمدی زیرا عاید اولسه
متکثر اولور ایدی. زیرا هر عود بر تشخص ایستر تشخص تعدد بولور انسانیة
ایسه بر حقیقة درکه هرگز متکثر ومتعدد اولمز. پس بو حیثیتدن تکرار و
عود بولمز ونعلم ان زیدا لیس عین عمرو فی الشخصیة فشخص زید
لیس شخص عمرو مع تحقیق وجود الشخصیة فی الاثنین یعنی دخی نز بیلورزکه زید شخصیتده
عین عمرو دکلدر. یعنی زیدک شخصی عمرونک شخصنه مغایردر. بونک برله که شخصیة
اثنینده متحققدر. اول تقدیرجه بینهماده تشبه ومماثلة حاصلدر. فنقول
فی الحس عادت لهذا الشبه ونقول فی الحکم الصحیح لم تعد یعنی پس
حسده حال ثانی ده حال اولک مثلی اولمغ اعتباری ایله شخصیه عودت
اتدی دیروز. یاخود حقیقة عودت اتدی دیروز. وبو معنایه عودت
اطلاق ایدروز. اما عند العقل حکم صحیح ایله حکم اتسک وحدة حقیقة
اعتباری ایله عودت اتمز دیروز. فما ثم عادة بوجه وثم عادة بوجه
یعنی پس بو مقامده من وجه واعتبار عودة یوقدر وحدة حقیقة اعتباری ایله

دخی وجه آخر ایله عودة وار در صور شخصیه دن ناشی اولن کثرة اشباه
وتشخوص اعتباری ایله کما ان ثمة جزاء بوجه وما ثمة جزاء بوجه یعنی
نته که من وجه واعتبار بوراده جزا ثابت اولدوغی کبی حال بو که بورادة
بر وجه ایله جزا غیر ثابتدر • پس کاه متحقق اولوب کاه اولمقده عادة
دخی امتشابهان در فان الجزاء ایضا حال فی الممکن من احوال الممکن
زیرا جزا اکر حال ثانی در • وحال اول حال ثانیی مستلزم اولدوغی جهتندن
جزا ثابتدر • اما برأسها عین ممکنده حال اخری اولمه سی جهتندن غیر ثابتدر
زیرا تجلیاتک اولی آخرینه مغایر در • پس جزا دخی من وجه متحقق من وجه غیر
متحقق در • نته که عود دخی بویله در • معلوم اولا که غرض بو تفاصیلدن اثبات
وحدة حقیقی وکثرة اعتباریدر • زیرا اجرای احکام شرایع که اجزیه وعقوبات
اقتضای تکلیف ایدر • وتکلیف داعی کثرت اولور • وبو کثرة صوری اکرچه
عارفه نسبت یعنی موحد حقیقی یه کوره امر اعتباری در لکن اصحاب حجابه اضافت ایله
امر بر عکسدر یعنی کثرة حقیقی وحدة اعتباریدر • والعارف یکفیه الاشارة
وهذه مسئلة اغفلها علماء هذا الشان ای اغفلوا ایضاحها
علی ما ینبغی لا انهم جهلوها فانها من سر القدر المتحکم فی الخلایق
یعنی بو مذکور اولن مسئله بر مسئله در که بو شانک علماسی مسئله مزبوره نک
علی ما ینبغی ایضاحندن اغفال اتدیلر • نه آنکه بو مسئله یی بلمیه لر •
زیرا بین الخلایق متحکم اولن قدرک سرندن بعض در • زیرا بر مخلوق بو قدر
الا تحت حکم قابلیة اصلیه ده مجبور در که تجلی اکا تابع اولور • علمانک
ایسه

ایسه قابلیتلری حکم اتمدی والسنه استعدادلری قابل اولمدی
که بو مسئله علی ما ینبغی ایضاح اولنه اما بابی فی شیخ اشارت اتدکی
اوزره بودر که ذکر اولنور • واعلم انه کما یقال فی الطبیب انه خادم
الطبیعة کذلک یقال فی الرسل والورثة انهم خادم
الامر الالهی فی العموم • • • معلوم اولا که اطبایه
خادم طبیعت دیدکلری کبی انبیایه وورثه سنه دخی امر الهی خادملری
دیرلر • عادة عموم خلایقده بویله در یعنی عرف عامده در وهم
فی نفس الامر خادموا احوال الممکنات وخدمتهم من جملة احوالهم
التی هم علیها فی حال ثبوت اعیانهم حال بو که بو انبیا نفس الامرده احوال
ممکناتک خادملریدر که راه خیره ارشاد ایدرلر • وشر وفسادن
منع وزجر ایدرلر • وبو خدمت وارشاد انبیا وورثه نک جمله احوالندن
اولور • که اعیان ثابته لرینک استعدادلری بو احوال اوزرینه
فیض اولنمش ایدی فانظر ما اعجب هذا پس عین بصیرة ایله
نظر ایله که بو حال نه عجب حالدر یعنی اشرف لر اخس لره خادملردر
امر خود بر عکس کرکیدی الا ان الخادم المطلوب هنا انما هو واقف
عند مرسوم مخدومه اما بالحال او بالقول فان الطبیب انما یصح
ان یقال فیه خادم الطبیعة لو مشی بحکم المساعدة لها فان
الطبیعة قد اعطت فی جسم المریض مزاجا خاصا به یسمی مریضا
فلو ساعدها الطبیب خدمة لزاد فی کمیة المرض بها ایضا

حکم سابقدن استثنا در که خدمتە دره زیرا خدمتە مطلقه دن خدمتە من
جمیع الوجوه متبادر اولیجق بو معنایی دفع ایدوب بیوردی که خادم
مذکور بو مقامده مخدومنک تعیین اتدوکی حکم اوزرینه واقف ومنتظر
اولور یا لسان حال ایله مثلا طبیعتده اولن حال کبی یا لسان مقال ایله
مثلا امتە انبیاده اولن امر کبی بعده خادمدن مراد خادم مطلق والمطلق
تفسیر ایدوب بیورر که طبیبە خادم طبیعة دیمک اول وقت صحیح اولور
که طبیب اولن طبیعتک مساعدەسی اوزره حرکت ایده مع ذلک حال
بویله دکلدر زیرا طبیعة جسم مریضه بر مزاج خاص دیرشدر که مریض صفتی ایله
متصف اولمغه اول مزاج خاص سبب اولمشدر پس اکر طبیب خدمتده طبیعة
مساعده ایدجک اولورسه یعنی مقتضای مرض اوزره خدمت ایدرایسه
مثلا مستسقی طلب ایتدکجه مساعده ایدرایسه مقدار مرضی طبیعة سببی ایله
زیاده ایدر نته که طبیعة واسطەسی ایله ازالهٔ مرض وحفظ صحة ایتدوکی
کبی زیرا طبیعة مریضده صحة ومرض جهتندن هرکز مؤثر یوقدر الا طبیعة
طبیبک هرکز تأثیری یوقدر الا سببیة والسلام وانما یردها طلبا
للصحة والصحة من الطبیعة ایضا بانشاء مزاج آخر یخالف
هذا المزاج فاذن لیس الطبیب بخادم للطبیعة پس طبیب کندی
مرضده سببی ایله امر زاید قلمز وطبیعتی عوارض غریبه واسطەسی ایله
مقتضاسندن ردع ومنع ایتمز الا اعادهٔ صحة ایچون ایدر وصحة
بعد المرض دخی طبیعتدن ناشیدر مرض کبی مزاج سابقه مخالف مزاج

خاص آخر انشا ایتمک ایله پس بو تقدیرجه طبیب مطلقا خادم طبیعة
اولمدی وانما هو خادم لها من حیث انه لا یصلح جسم المریض
ولا یغیر ذلک المزاج الا بالطبیعة ایضا انما خادم طبیعة
اطلاقنه وجه خاص بودر که طبیب خادم طبیعة اولمق بو حیثیتدندر
که جسم مریضی طبیب اصلاح ایتمز الا کر و طبیعت واسطەسی ایله
وکذلک مزاج مریضی تغییر ایتمز الا طبیعة واسطەسی ایله پس من وجه
خادم ومن وجه آخر غیر خادم اولدی نته که مذکور اولور فیفی حقها
ینبغی من وجه خاص غیر عام لان العموم لا یصح فی مثل هذه المسئلة
فالطبیب خادم لا خادم اعنی للطبیعة یعنی پس طبیبک حق طبیعتده
سعیی وخدمتی وجه مخصوصدن در طریق عامدن دکلدر زیرا بو مقوله
مسئلەده عموم صحیح اولمز پس طبیب طبیعة ایچون من وجه خادمدر
وجه آخردن خادم دکلدر کذلک الرسل والورثة فی خدمة الحق
والامر الحق علی وجهین فی الحکم فی احوال المکلفین فیجری الامر من العبد
بحسب ما یقتضیه ارادة الحق وتتعلق ارادة الحق به بحسب ما یقتضی
به علم الحق علی حسب ما اعطاه المعلوم من ذاته فما ظهر الا بصورته
فالرسول والورثة خادم الامر الالهی بالارادة لا خادم الارادة
یعنی رسل وورثهٔ رسل دخی کذلک یعنی طبیب کبی خادم مطلق دکلدر
بل که ایکیسنک دخی خدمتلری احوال مکلفینه حکمده ایکی وجه اوزرینه
جاریدر وجه اول اولامردر که مأمور بهک وقوعی مراد اولور وجه

اول امردرکه مأموربهک وقوعی خلاف مراد اولور پس امر اول مطاع

ومقبول امر ثانی عصیان ونامقبول در پس امرکه جانب عبددن

جاری اولور اراده الله مقتضاسی حسبی ایله اولور واراده الله

مقتضاسی مزبور اوزره تعلق ایدر علم اللهک اقتضا اتدوکی حسب ایله

وعلم ازلی که معلومه تابعدر تعلقی ذات معلومک استعدادی ویردوکی

امر حسبی اوزره اولور پس معلوم ظاهر اولمز الا صورت علمیه سی وعینی

ثابته سی اوزره ظاهر اولور بعده رسول وورثه رسول خادم

امر الهی تکلیفی در اراده سیبی ایله یوخسه خادم اراده دکلدر زیرا

اراده اکثریا امر تکلیفی یه مخالف واقع اولور رسول ووارث رسول

ایسه خادم امر تکلیفی در خادم امر ارادی دکلدر زیرا اکر خادم امر

اراده اولسه لر هرکز کافری کفردن ومشرکی فعل قبیحدن منع اتمزلر

ایدی فهو یرد علیه به طلبا لسعادة المکلف وبو تقدیرجه رسول

ووارث رسول مکلف اوزرینه تکلیف شرعه مخالف اولن افعالی رد

وردع ایدرلر مکلفک سعادتن طلب اتدکلرندن اوتوری نحن نحکم

بالظاهر والله یتولی السرائر حکمنجه کرک اول شخص علم ازلیده سعید اولسون

کرک شقی فلو خدم الارادة الالهیة ما نصح وما نصح الا

بها اعنی بالارادة یعنی اکر رسول یاخود وارث رسول اراده حقه خدمت

ایده لر ایدی مکلفه هرکز نصیحت اتمزلر ایدی که اراده علمه تابعدر وعلم

معلومه تابعدر معلوم خود اعیان ثابته ممکناتدر که لا تبدیل لکلمات الله

نفی

نفی بونلر ایچون منسوقدر دیرلر فالرسول والوارث طبیب اخروی

للنفوس پس رسول ووارث رسول هر برییسی نفوس مکلفه نوک

طبیب اخرویسیدر که امراض روحانیه سن ازاله ایدوب وصحة

فطریه سن حفظ ایدرلر ومضاد فطرة اولن اخلاقک ازاله سنده

علی الاطلاق اجتهاد ایدرلر منقاد لامر الله تعالی حین امره

فینظر فی امره تعالی وینظر فی ارادته فیراه قد امره بما یخالف ارادته

ولا یکون الا ما یرید یعنی اول رسول ووارث رسول

حین امرده وآن تکلیفده امر اللهه منقاد اولور لکن اول امر نه نظر ظاهری

ایله نظر ایدر بعده ارادتنه عارف اولور پس کورر که حق تعالی

عبد مکلف ارادتنه مخالف امر اتمش یعنی وقوعه کلجک مرادی

اولمش ومأموربه خلاف مرادی اولمش ولهذا کان الامر فاراد الامر

فوقع وما اراد وقوع ما امر به بالمأمور فلم یقع من العبد

المأمور یعنی وقوعه کلجک مأمور یدی اولوب خلاف مرادی

وقوعه کلمدوکندن اوتوریدر که امر تکلیفی وقوعه کلدی زیرا ارادتی

مجرد امره تعلق اتمش ایدی واقع اولدی وما امر به نک وقوعنه ارادتی

اتمامش ایدی واقع اولمدی یعنی عبد مأموردن مکلف اولدوغی

فعل مأموربه وقوع بولمدی فیسمی مخالفة ومعصیة پس مأمور

مزبورک عدم وقوعنه مخالفت ومعصیة تسمیه اولوندی معلوم اولسون

که عبد مزبورک عین ثابته سی ایچون حضرت علمیه ده ثابت اولن استعداد

مطلب شریف

کل مولود یولد علی فطرة الاسلام [illegible]

مطلب شریف

تکلیفدر یعنی مکلّف اولمغه حاضر لنمشدر • اول اجلدندر که عبدہ متوجه اولور
تکلیف اولور • و تکلیف وقوع بولور • امّا ایتان مأموربه اچون
استعدادی ثابت اولمشدر که فعل مأموربه وقوعه کله پس عبدک مخالفت
ومعصیتی لازم کلور اکر سؤآل اولنورسه که حق تعالی نوک علمنه
مخالف تکلیفنک نه فائده سی وار حکیم عاقلک فعلی خود لغو اولمز •
دامًا حکمتدن عاطل قلمز جوآب ویریلور که فائده سی استعداد
قبول ایله عدم استعداد قبولک تمیز بدیر • تا که سعادة و شقا متمیز •
ومن له السعادة • والشقا • متعین اولا فقیر ایدرین فائدهٔ مزبوره نک
علم اللهه نسبتی واراده نه ترتبی • یوقدر • والافائده عدّ اولنان فائده
اولمز بلکه فائده عباده ممتحنه اچون ثابت درکه اقامت حجة جزا
ومکافاة آنلرک اوزرنه در • فلله الحجة البالغة • الآیة • حاصل کلام •
فائدهٔ تکلیف عالم شهادته نسبت ایله بولنور • والّا عالم علم و اراده یه
نسبت ایله فائده یوقدر • اول عالم عالم جزا ومکافاة دکلدر •
زیرا اول عالمده تعدد واثنینیة یوقدر • عالم ومعلوم ومرید ومراد
ومکلِّف ومکلَّف جمله سی عین واحد وذات منفرددر عارف اولن بیلور •
فالرسول مبلّغ ولهذا قال شیّبتنی سورة هود واخواتها لما
تحوی علیه من قوله فاستقم کما امرت • • پس بو
تقریر اوزره رسول مبلّغ احکامدر • ومبلّغ احکام آلهی اولدوغی عجوبدر
که سورهٔ هود وسورهٔ امر بوزه نک امثالی بنی پیر ضعیف ایتدی دیو

اول حضرت اظهار عجز وحیرت ایتدی زیرا سورهٔ هود مشتمل اولدوغی
اوامردن بریسی که فاستقم کما امرت درکه بو حقه امتثال ونمق
امرشکلدر فتنبه کما امرت فانه لا یدری هل امر بما یوافق الارادة
فیقع او بما یخالف الارادة فلا یقع • وسعه • پس بو جلدن
اولوریدر که حضرتی صلعم پیر ناکزیر ایلدی کما امرت لفظنک حکمی زیرا
حضرت بلمز که ارادهٔ ازلیه سنه موافق می امر اولوندی پس مأموربه
واقع اولورمی • ودخی طاعة ایله متصف اولورمی یوخسه اراده نه مخالف
امر اولوندی پس مأموربه واقع اولمز • ومعصیة ایله می متصف اولور •
بو ایکی امرک میاننده عاجز وحیران • وبو غصه ایله پیر ناتوان اولور •
ولا یعرف احد حکم الارادة الا بعد وقوع المراد حالاکه
حکم اراده یه بر کمسه عارف دکلدر که مأموربهه می تعلق ایتدی یا غیرنه
می توجه قلدی تا اول مراد وقوعه کلنجه وعالم شهادته نازل اولوب
مأموربهک عینی بیدر نقیضی می ظاهر اولمنجه الا من کشف الله عین
بصیرته فادرک اعیان الممکنات فی حال ثبوتها علی ما
هی علیه فیحکم عند ذلک بما یراه نفی ما بعدن استثنادر یعنی
حکم اراده یی کمسه بلمز الا مکر که حق تعالی عین بصیرتندن حجاب کثرتی رفع
ایدوب اعیان ممکناتی حال ثبوتنده حضرة علمیه ده اولدوغی اوزره
بیله وهر احوال واحکام لازمه سنی حال ثبوتندن وقوعه کلدکجه کورددوکی
وبلدوکی اوزره حکم ایده • وهذا قد یکون لآحاد الناس • یعنی ادراک مذکور

وحکم فر بورآزاولور که آحاد ناس ایچون ثابت اولور ایله آحاد که کمّلین
انبیا واولیادر رضوان الله علیهم اجمعین مجموع ناسه متیسر اولماز
فی اوقات مخصوصة لا یکون مستصحبا • واول اعزه کبی
اوقات مخصوصهٔ شریفهٔ لطیفه سنده واقع اولور دایما اولمز
یعنی جمیع اوقاتده اولمز قال ما ادری ما یفعل بی ولا بکم فصرح بالحجاب
نته که نبی علیه السلام امته خطاب ایدوب بیورمشدر که بن بلمزین تعیّ
بکا نه فعل اشلر وسزه نه فعل اشلر پس حضرت بوراده حجابی تصریح ایتدی
یعنی کلامنی محجوبانه سویلدی زیرا بلمزین دیمک علم لدنیسی بکا مکشوف دکلدر
دیمکدر بعضی نسخه ده قال قل ما ادری واقع اولوب صرح صیغهٔ امر
اولمغ اوزرنه قل لفظنه عطف اولوندی اما بو نسخه ده قل لفظی مذکور
اولمیوب صرح فعل ماضی اولمغ اوزره قال لفظنه معطوف اولدی
ولکن المقصود الآن یطلع فی امر خاص لا غیر حال
بو که کشف مز بوردن دخی مقصود دکلدر الا عبدک مکاشفک بر امر خاصه
مطلع اولمسیدر که الله تعالی نوک اول عبدک اطلاعنه ارادتی
تعلق اتمشدر غیر دکلدر نته که بیورر ولا یحیطون بشیء من علمه الا بما شاء
اگر سؤال اولنورسه که نبی علیه السلامک حدیثنده فعلمت علم الاولین
والآخرین دیدوکی عموم اطلاعه دلالت اتمزمی جواب ویریلور که
معلومات حقه نسبت علوم اولین وآخرین امر خاصدر بعد التسلیم جواب
قابلدر که حدیثده مذکور اولن علم کلی اجمالیدر که مقام روحده درمعنی

فص حکمة نوریة فی کلمة یوسفیة

اولن علم تفصیلی در که مقام قلبده در والله اعلم فص حکمة نوریة
فی کلمة یوسفیة حکمة نوریه دن مراد علوم ومعارفدر که عالم مثاله
تعلقی واردر زیرا عالم مثال عالم نورانیدر کلمهٔ یوسفیه یه تخصیصک
وجهی بودر که حضرت یوسف صور مرئیهٔ مثالیه دن مراد الله نی عالم
اولمغه موفق من عند الله ایدی صور ومعانی میاننده اولن تلازمه
ولازمدن ملزومه وملزومدن لازمه طرق انتقالاته واقف ایدی
بو علم خاصک بابی بعنایة الله اکا مفتوح ایدی وهر که یوسفدن
صکره بو منصبه منصوب اولدی وراثته ایله منسوب اولدی وروحانیتندن
استمداد ایله بولدی هذه الحکمة النوریة انبساط نورها علی
حضرة الخیال یعنی بو عالم مثاله متعلق اولن علوم ومعارف
اول کلمهٔ یوسفیه نوک نقطهٔ نورینک صحیفهٔ خیاله انبساطی وحقیقة
کلیه سینک حضرهٔ خیالده اولن صور جزئیهٔ مثالیه ایله اختلاطی در خیالدن
مراد حال نومده اولن خیال مطلق یا خیال مقیّددر انبساط نوردن
مراد اول نورک صور متمثله ده کی مراد الله نی اطلاعیدر وهو اول مبادی
الوحی فی اهل العنایة • یعنی انبساط مزبورکه علم عالم مثاله اطلاع
یعنی علم تعبیر رؤیادر مبادی وحیک اول مرتبه سیدر که اهالی عنایة
کبری یعنی زمرهٔ انبیایه میسر اولور بعده شیئاً فشیئاً ترقی ایدرلر •
یعنی نومده کوردکلری کبی یقظه ده دخی کوررلر مثال مطلقه ومثال مقیده ده
دوقوفده زمان حسّ ایله غیبت حسّک بایننده هیچ تفاوتی اولمز فنورما

كفايت ايدر شوق وصفايله توجه قلب وانجذاب فى الجمله باعث فيض
معانئ عالم غيب اولور حاصل كلام نزول وحى نزول ملك ايله
اولور وملكك اول نزولى حضرهٔ مثال مطلقه بعده خياله در كه مثال
مقيددر بعده حضرهٔ حسه در پس مشاهدهٔ ملك ايدن كشى نوك خيالى منور
اولوب مشوّب ظلمت اولمىق كرك كه ملكى خيالده كوره وواسطهٔ خيال ايله
مثال مطلقده كوروب حكمنى حسه كتوره **تقول عائشة رضى الله عنها اول
ما بدئ به رسول الله صلى الله عليه وسلم من الوحى الرؤيا الصادقة**
حضرت عايشه رضى الله عنها بيوررلر كه وحى قسمندن رسول الله صلى الله
عليه وسلم اول ابتدا اولنان رؤياى صادقه ايدى منصب رسالتى تشريف
اتدكلرنده آلتى آى مقدارى رؤياى صادقه ايله عمل اتديلر نزول جبريل (ابتدا وحى عرفى مراددر)
ايندكصكره واقع اولدى اول اجلدندر كه حضرت رسالت بيوررلر كه
الرؤيا الصادقة جزء من ستة واربعين جزءا من النبوة وهى
نصيب المؤمنين منها الحديث يعنى رؤياى صادقه نبوتك قرق آلتى جزءندن
برجزءدر سايراحاد مؤمنينك دخى نبوتدن نصيبى بو قدردر ديمكدر
معلوم اولا كه بو حديث شريفده برمعناى لطيف واردر اول معنى بودر كه
نبى اكرم صلى الله عليه وسلم سن اربعينده تاج رسالت كيوب
مسند نشين نبوت اولدى بعده بقا مقدورلرى دار فانى ده اصح
اقوال اوزره يكرمى اوچ يلدر پس آلتى آى كه رؤياى صادقه ايله
عمل اتمشلردر اول بقا مقدورمز بو ركه قرق آلتى بلوكنك بر بلوكيدر

حسابا اولنه **فكان صلى الله عليه وسلم لا يرى رؤيا الا جاءت مثل فلق الصبح**
پس بنى آدم بر رؤيا كورمز ايدى كه الا اول كوردوكى معبّر معبّر به ايله
بيله بياض صبح صحيح كبى واضح وآشكار چقر ظاهر اولور ايدى
تقول لا خفاء بها حضرت شيخ قدس سره رؤياى حضرتى آدم
فلق صبحه تشبيهك معناسن تفسير ايدوب ديركه عايشه بيورركه اول
رؤياى صادقه ده هركز خفا واستتار اولمز ايدى بو تقديرجه
قولمز بو رتتمهٔ كلام عايشه اولمازنته كه مثلا حاجى بويله اخذ اتمشلردر
والى هنا بلغ علمها لا غير يعنى مبلغ علم عايشه رضى الله عنها
بو مقامه منتهى اولدى كه نوم ايله يقظه يى تميز اتدى غيرده تجاوز اتمدى
وكانت المدة له فى ذلك ستة اشهر ثم جاءه الملك يعنى رسول اللهك
رؤياى صادقه ايله اولان وحى الهى ده مدت مضروبه سى آلتى آى ايدى
پس بوندنصكره ملك نازل اولدى بغير نوم يقظه حالنده حضرهٔ مثالده
يا خيالده نزول اتدى **وما علمت ان رسول الله صلى الله عليه وسلم
قد قال الناس نيام فاذا ماتوا انتبهوا** حال بو كه حضرت
عايشه رضى الله عنها نبى عليه السلامك بو حديث شريفنك معناسنى بيلمدى
كه حضرت رسول عوام الناسى حال يقظه ده اويخوده عد اتدى وبيوردى
كه ناس الآن نايملردر اولدكلرى وقتده اويانورلر ديدى وبو عالم
حسده ظاهر اولان اوضاعى عالم خيالدن صايدى زيرا نومده اولان
صور مرئيه محتاج تعبير اولدوغى كبى عارف محقق يا ننده بو صور محسوسه دخى

تعبیره محتاجدر حقایق باطنه‌سینه عبور اتمك ایله ودحضرت رسالت
جمیع مراتب الٰهیه وکونیه‌یه عارف اولدوغیچوندر • که صور حسیه‌یه
نظرات عالم مثالده اولان معانی متناسبه‌یه انتقال ایدر ایدی •
مبادی عالیه‌یه وآرجه نسبت ماضیه ایله نته که صور مثالیه‌دن حوادث
مستقبله‌یه انتقال اتدوکی کبی • وبالجمله منتهادن مبادیه‌یه ومبادیدن
منتهایه سیر قوسیه وحرکت دوریه ایله واقف اولور ایدی • نته که
حقیقت رسالت دخی بودر وکل ما یری فی حال النوم فهو من ذلك القبیل
وان اختلفت الاحوال یعنی بزوم یانمزده مقدمه معلومه‌درکه هر حال
نومده مرئی اولان بو قبیلدن اولا یعنی نبی علیه السلام اول آلتی
آیده کوردوکی قبیلدن اولا اکرچه احوال نوم مختلف ایسه‌ده که
بعض حال نوم مزاجه منسوب اولوب نوم حقیقی اولور • وبعض آخر
حال نوم حکمی اولوب حکم شرع وحدیث نبیت قیلنور • که الناس
نیام • قضیه‌سندن مفاد اولان حکمدر فمضی قولها ستة اشهر بل عمره
کله فی الدنیا بتلك المثابة انما هو منام فی منام پس حضرت
عایشه‌نوك مبلغ علمی اوزره قولی مدة مخصوصه‌یه منتهی اولدی • یعنی معقول
قولی آلتی آیه مخصوص اولدی • یعنی آلتی آیدن اوته‌سی آنوك علمنده
نوم اولمدی بلکه یقظه اولدی • مع هذا علم تحقیقی بودرکه حضرت رسولك
جمیع مدة عمری دنیاده مثابه‌نومده کجدی بلکه جمله‌سی منام اندر منام
ایدی زیرا دنیاده متوارد اولان صور متعاقبه متداخله فی الحقیقه منامات متعاقبه‌در

که عارف محقق متصل بونلرك صورندن حقایقنه عبورده در •
پس نظر مکاشفینده مثلا جمیع حوادث عالم • رسل الٰهیه درکه هر ساعت
وهر دم مبلغ رسالاتدر شعر بیك لحظه بیك ساعت بیك دم •
دکرکون می شود احوال عالم • وکل ما ورد من هذا القبیل فهو المسمی عالم الخیال
یعنی جمیع واردات الٰهیه که وارد اولور معبر عنها در پس عالم
خیال ایله مسمادر • وبالجمله عالم کون وفساد جمیعا خیال وسرابدر
که جمال حقایق الٰهیه‌یه نقابدر • نته که قائل بیورر • • • شعر
انما الکون خیال وهو حق فی الحقیقه • کل من یفهم هذا حاز اسرار الطریقه •
ولهذا یعبر یعنی جمیع مکونات عالم خیال ایله مسمی اولدوغیچون در
که معبر عنها اولورلر ای الامر الذی هو فی نفسه علی صورة کذا ظهر
فی صورة غیرها یعنی شیخ قدس سره معبر عنها اولمغی تفسیر ایدوب بیورر که
تعبیر اتمك دیمکدر که بو امر حقیقتده بو صورتده ایدی • لکن بو صورتك
غیری صورتده ظاهر اولدی • که اول ظاهر اولان صورتدن اول صورت
نفس الامریه‌یه عبور اولوندی فیجوز العابر من هذه الصورة التی ابصرها
النائم الی صورة ما هو الامر علیه ان اصاب پس عابر
اولان تجاوز ایدر نایم کوردوکی صورتدن نفس الامرده اولان صورته
تجاوز ایدر اکر عابر اصابت ایدر ایسه یعنی معبر تعبیرنده کرچك اولور
کظهور العلم فی صورة اللبن فعبر فی التأویل من صورة اللبن الی
صورة العلم مثلا مشاهده علم صورة لبنده ظاهر اولوب پس معبر

کرسول علیه السلام مدرصورة لبنیدن حقیقة علمیه عبور اتدوکی کبی • فتأوّل ای قال مآلَ هذه الصّورةِ اللّبنیّة الی صورةِ العِلم • یعنی معبّر که نبی علیه السلام در صورة لبنیه نوک مآلی صورة علمیه در دیوب ظاهردن حقیقتنه رجوع اتدی ثمّ انّه صلّی الله علیه وسلّم کان اذا اوحی الیه اُخذ عن المحسوسات المعتادة فسجّی وغاب عن الحاضرین عنده • بعده تحقیقاً اول حضرته هرقچن وحی نازل اولسه محسوسات معتاده دن اخذ اولونوردی • یعنی عالم امرک انجذابی باعث تعطیل حواس ظاهره اولوب مثل اکل وشرب ونسا منقطع • وقوای جسمانیه اعمالندن واقف اولورایدی • لکن تعطیل حواس غیر محسوس اولمز ایدی • فاذا سُرّی رُدّ یعنی نچن نزول وحی رفع اولنسه ینه محسوسات معتاده یه ردّ وعود اولونورایدی • فقیر ایدرین • حضار مجلسندن غایب ومستور اولورایدی • دیدوکی غالبا حضرتک اوایل حالنه کوره اولا که حدیث صلصلة جرس ونقله عارضه حضرت عایشه دن منقولدر • امّا بعد اعتیاد الوحی ملک وحی رسالت • ورجعت ایدرایدی • حضار مجلس واقف اولمز ایدی • اما بهرحال وحی حضرة خیالدن اخذ اولنور • نته که بیورر فما اَدرَکه الّا فی حضرة الخیال الّا انّه لا یسمّی نائماً • پس حضرة رسالت هر وحی اولنان معنایی اخذ اتمز ایدی • الا حضرة خیال مطلقدن یا خیال مقیددن اخذ ایدرایدی • لکن اول حاله حالة نوم اطلاق اتمزلر • واول حال ایله مصنف اولان ذاته نایم تسمیه قلمزلر • زیرا نوم انسانه بر عارضه در که سببی ابخره در

الهی دکلدر

الهی دکلدر • انجره نوک دماغه صعودندن اولور • امّا وحیک اخذنه سبب فیضان روحانیدر • که قلبه نازل اولوب عالم امره جذب ایدر • و سبب اولور • وکذلک اذا تمثّل المَلَکُ رجلاً فذلک من حضرة الخیال فانّه لیس برجلٍ وانّما هو مَلَکٌ فدخل فی صورة انسانٍ فعبّره النّاظر العارفُ حتّی وصل الی صورته الحقیقیّة فقال هذا جبریل اتاکم یعلّمکم امرَ دینکم • دکیر وکچن کبی درکه قچن ملک رجل تمثّل اتسه اول تمثّل عالم خیالدن وحضرة مثالدن در • عالم حسدن دکلدر • زیرا حقیقة ملک حقیقة رجل بر دکل مغایر در • لکن ناظر عارف آنی صورة حقیقیه ایله کوروب وصورة انسان اکا لباس عاریة ایدوکن بلوب وصورة حقیقیه سنه حکم واشارت ایدوب دیدی که شو کورنن جبریلدر • سزه تعلیم دین اسلام اچون حقدن رسالته کلمشدر • دیدی وقد قال لهم رُدّوا علیّ الرّجلَ • وحضرت رسالت تحقیقاً اصحابه دیدی که رجلی بکا دوندورک • کتورک اصحاب یوقلادیلر بولمدیلر • فسمّاه الرّجلَ من اجل الصّورة الّتی ظهر لهم فیها • پس نبی علیه السلام شخص جبریله رجل تسمیه اتدی • زیرا حکایه مزبوره عین تسمیه درزندا کبی • یعنی صورة مثالیه سی که حضار مجلسه اول صورتده ظاهر اولمشدر • صورة رجل اولماغین رجل دیو ذکر اتدی ثمّ قال هذا جبریل فاعتبر الصّورة الّتی مآل هذا الرّجل المتخیّل الیها • بو مرتبه دن صکره یعنی شخصی رجل دیو ذکر اتدکدن صکره کره حضرت رسالت هذا جبریل دیوب جبریل ایله

تسمیه ایتدی پس بو مقامده رجل متخیلک مآلی اولان صورته اعتبار ایتدی
که ملکدر فهو صادق فی المقالتین ه صدق للعین فی العین الحسیة
وصدق فی ان هذا جبریل فانه جبریل بلا شک پس اول حضرت ایکی
مقالەسندە بلە صادق اولدی اولکه عین باصرەسی عین حسیدە صادق
اولدی که صورت مرئیەسنه رجل دیدی زیرا حساً رجل ایدی ثانیا
عین بصیرتی ایلە هذا جبریل دیدوکندە صادق اولدی زیرا بلا شک
اول رجل حقیقتدە جبریل ایدی وقال یوسف علیه السلام انی رأیت
احد عشر کوکبا والشمس والقمر رأیتهم لی ساجدین فرأی اخوته فی
صورة الکواکب لما کان الاهتداء بهم ورأی اباه وخالته فی صورة
الشمس والقمر حالا شیخ قدس سره العزیز حکمت یوسف علیه السلامه
شروع ایدوب دیدی که قصهٔ یوسف علیه السلام که رؤیاسنی باباسی
حضرت یعقوب علیه السلامه نقل ایدوب دیدی که اون بر عدد کواکب
وشمس وقمر کوردم که بکا سجده ایتدیلر پس برادرلرینی صورت کواکبده
کوردی که انلرک فی الحقیقه سبب هدایت اولدقلریدر زیرا دنیا رغبتنه
انلرک سببی ایلە دوشوب قرب وصلته یاره باعث انلردر وخجل
رقیبت ایله نفسنی زبون وافک وافترا ایلە مقید ومسجون ایدوب
آخر اوج کمال عزته ارتقا واعتلایه رهنمون اولنلردر عادت
الهیه ده اسباب وعلل روابط مسببات وشروط ومقدمات سلم
مدارج نتایج عالیات تدر بی وجه وکذا ف قدر والطاف متیسر اولمز

بعده باباسنی شکل شمسدە کوردکی زیرا قمرک وسائر کواکبک مأخذ
انواری شمسدر هر بری نوری آندن استفادە ایدرلر هذا من جهة
یوسف علیه السلام مضمون حکمت مذکورەدندر که رؤیای مزبور صورت مثالیەسیله
ایله حضرت یوسفک استعدادی عینک اعطاسی سببی ایله قوت خیالیەسنده
نمایان اولدی اگرچه مقارن شعور وارادت دکل ایسه ده زیرا
حضرت یوسف تعبیره بعد الوقوع مهتدی اولدی که هذا تأویل رؤیای
دیدی اما یعقوبه م تعبیردن محجوب دکل ایدی ولو کان من جهة المرئی
یعنی اگر رؤیای مزبور جهت یوسفه مخصوص اولمیوب بلکه مرئی طرفندن
اولسه یعنی مرئینک شعوری وارادتی سببی ایله اولسه مثلا انبیایه
ظاهر اولن رؤیادەکی ملک کبی وسائر ظاهر اولن صور صالحین کبی
لکان ظهور اخوته فی صورة الکواکب وظهور ابیه وخالته فی صورة
الشمس والقمر مرادا لهم یعنی اخوتنک صورت کواکبدە ظهوری وابنک
وخالەسنک صورت شمس وقمردە کورنمەسی انلرک معلومی ومرادی اولا
ایدی مع هذا دکلدر فلما لم یکن لهم علم بما رآه یوسف کان الادراک
عن یوسف فی خزانة خیاله وقتاکه اخوهٔ یوسفک وابوینک وخالەسنک
رؤیای یوسف علیه السلامه شعورلری اولمدی ایسه معلوم اولدی که
ادراک حضرت یوسفک حکم استعدادی ایمش که خزانهٔ خیالندە
تورمش وعلم ذلک یعقوب علیه السلام حین قصها علیه فقال یا بنی
لا تقصص رؤیاک علی اخوتک فیکیدوا لک کیدا ویعقوب علیه السلام

رؤیا جهتیله یوسفدن اولوب آغیارندن اولمدغن بلدی ایدی و یوسف
رؤیاسنی یعقوب علیه السلامه حکایت ایتدوکی حینده شفقت ابوت داعیه‌سی ایله
بنم اغلنجغم دوشنوکی اخوان غیوره سویله سکا حسد ایله کید ایدرلر دیدی
بوراده خاطره‌یی ذکر ایتدوکی غالبا فعل حسده اثر آکی اولمادوغندن اولا
حکم حسد خود دیوان قضاده مکتوب ایدی حذر یعقوب اصلا ایتدی ثم
برأ ابناءه عن ذلک الکید والحقه بالشیطان بعده حضرت
یعقوب ابناسنی کیددن بری ایدوب کیدی شیطانه الحاق ایتدی
ولیس ذلک الا عین الکید شیخ قدس سره ایدر الحاق مزبور دخی کلدز
الا یوسفه محض کید در زیرا فی الحقیقه جمیع افعاله مصدر الله در پس افعالی
اسبابه اسناد ایدیجک ابناسنه نسبه ایله شیطانه نسبتک نه تفاوتی وار
مگر اللهم بو معنا حضرت یوسفه بر کید لطیف اولا که بونک سببی ایله تدارکی یعنی
برادرلری بالذات حقه نسبتدن تادب واجتناب ایدوب مظهر اسم مضل
اولان شیطانه اسناد ایده و اخوانه سوء ظنی ترک ایده که ترشیح مقام نبوة
اولور فقال ان الشیطان للانسان عدو مبین یعنی العدو ای
ابلیس اول فعل تسجیدن تبعید ایتدی دیدی که تحقیق شیطان انسانه ظاهر در
زیرا ابانه لغتده ظهور معناسنه در ثم قال یوسف علیه السلام بعد ذلک
فی آخر الامر پس واقعه مزبوردن احکام سابقه و مقدمات امر مرور
ایتدکدنصکره آخر امرده که اخوان مصره داخل اولدقلری سهو ایله سجود حاصل
اولدی ایسه حضرت یوسف دیدی که هذا تأویل رؤیای من قبل قد جعلها

ربی

ربی حقا ای اظهرها فی الحس بعد ما کانت فی صورة الخیال
فقال له النبی صلی الله علیه وسلم الناس نیام یعنی سابقا حضرت یعقوبه کوردکم
رؤیانک حقیقتی و مرجعی بو ایدی که حق تعالی کریم رؤیایی حق و صدق
ایلدی یعنی صورت خیالیه ایکن عالم حسده اظهار ایدوب صورت
حسیه ایتدی پس بو امردن اوتوریدر که نبی علیه السلام الناس نیام
دیدی یعنی مرتبه حسی دخی قبیل نوم خیالیدن قلدی زیرا بو صور دخی
بر صور مرتبه اخری در که وراسنه عبور اولنور و مآلی حقایق الهیه
اولور حاصل کلام دیمکدر که مشرب یوسفیه بو مرتبه احسان اوجی
مشرب محمدیه یه سزاوار بودر که یوسفه حقیقه و حس اولان بوکا
خیال اولوب وراسنده اولان حقایق الهیه یه اول رجوع ایده
فکان قول یوسف علیه السلام قد جعلها ربی حقا بمنزلة قول
من رأی فی نومه انه قد استیقظ من رؤیا رآها ثم عبرها
ولم یعلم انه فی النوم عینه ما برح شیخ قدس سره بویورر که کانه یوسف
علیه السلامک قد جعلها ربی حقا دیدوکی شول رائینک قولی منزله‌سنده در
که رؤیای خیالیه‌سن کورور و اویاندم صانوب اویخوسی آراسنده
تعبیر ایدر خبری یوقدر که تعبیر دخی خیال نومیدر یعنی اول رؤیا کوردکی
نومک ایچنده بعینه رؤیاسن تعبیر ایدر کندویی تیقظده خیال ایدر
خبری یوق که هنوز نومده در عینه لفظی مجرور اولان نومک تأکیدیدر ما برح
لفظی اکا دلیلدر زیرا ما زال معناسنه در فاذا استیقظ یقول

جواب بالبدیهه بویله وارد اولدی

یاد ایله اولدم یینه اغیاری بیلم بیلم
کوز قمشدی نوردن دیداری بیلم بیلم
شش جهتدن صوندی براقی اناالحق جامنی
شویله مست اولدم در و دیواری بیلم بیلم
همت ایتی اولدم بن عاشقه اغیار ایله
تو بایم اغیاری بن جوز یاری بیلم بیلم

رأيت في النوم كذا ورأيت كأني استيقظت واولتها بكذا يعني
پس گیجه او یاتمشیدرکه ایچنده شویله شویله کوردم یعنی کوردم کانه
دوشمده اویانمشم و دوشومی تعبیر اتمشم و شویله شویله تأویل ایتمشم
دیو حکایت ایدر هذا مثل ذلك حضرت یوسفک دخی قولی
همان بو رؤیا صاحبی نوک قولنه بکزر فانظر كم بين ادراك محمد صلى الله عليه وسلم
وبين ادراك يوسف عليه السلام في آخر امره شیخ قدس سره بیوررکه پس نظر ایله عین
بصیرت ایله کور ادراک محمد علیه الصلوة والسلام ایله ادراک یوسف
صدیقک تفاوت ما بیننی که یوسف علیه السلام بو قولی نقول اتدکی
حینده آخر امرنده و منتهای سیرنده ایدی • فقیر ایدرین حضرت یوسفک
علم تعبیر خصایصندن ایکن بو مرتبه نوک حقیقتنه واصل اولمدوغی غالبا
مرتبهٔ مزبوره حقیقت محمدیه یه و منصب خاتمیته مخصوص حال اولدوغیچون در
اولا • و منصب یوسف علیه السلام نوم مراجیدن حاصل اولن غفلتده تمثیل
ایدن صورک تعبیر و تأویلیدر اولا • اما فلک استعدادلرینک کرچه
ماورای نومده اولن صورک تعبیرنه شمولی یوقدر • اما مقام مخصوصک
حقی کما هو اعطا اتمشلر در بشها ده قرآنیه ایله معناه حسا ای محسوسا
وما كان الا محسوسا فان الخيال لا يعطي ابدا الا المحسوسات غير ذلك ليس له
یعنی حسا لفظینک معناسی حسا دیمکدرکه حواس ظاهره ایله محسوس معناسنه
زیرا البته رؤیا محسوس اولور • زیرا خیال اعطا اتدوکی حسدن اخذ
اولنان صوردر • اول اجلدن که خیال تصرف اتدوکی ماده البته کندودن
مخزونه

مخزونه اولن صور حسیه در و صور مزبوره دن غیریسنه تجاوزه قدرتی
یوقدر • یعنی قوهٔ وهمیه کبی اختراع صور عقلیه شانندن دکلدر •
فانظر ما اشرف علم ورثة محمد صلى الله عليه وسلم
• صلى الله • عليه وسلم • پس نظر ایله ورثهٔ
محمد علیه السلامک علمی نه عجب شریف علمدرکه بو مقوله اسرار غامضه
نوک اطلاعی بونلره مخصوصدر غیریدن استماع اولنمز • وار قیاس ایله
نفس حضرتوک علمی نه مرتبه ده اولا معلوم اولا که بعض جهلهٔ سفلهٔ عوام
که ذکری ایله اضاعهٔ وقت و تلویث لسان لازم کلور • انبیا نوک
علم لدنی و معارف صوفیه بلدوکنده شبهه ایدرلرمش خذلهم الله تعالى
ودمرهم تدمیرا • حضرة موسی صلوات الله علیه و سلامه ایله حضرت
خضرک قصه سی اسرار قدر ایله احکام شریعتک امتزاجنه و قدر و شریعته
تزاحم اولمغه تنبیه و اشارت ایچون وارد اولمشدر • بو خصوصده انبیادن
هر برینک جهة ولایتی وجهة نبوتی کملکدر • بعضیسنه اوایل حالنده بعضی
علوم منکشف اولمامق نقیصه اولمز • و بعضی انبیاده حکم سر قضا و تجلیه
محو و فنا غالب حال اولور • حضرت عیسی کبی نته که حضرت موسی صلوات الله علیه
احکام ظاهر شریعت و علم غالب ایدی وسنبسط القول في هذه الحضرة
بلسان يوسف المحمدي ما تقف عليه ان شاء الله تعالى بیورر که بن عنقریب
معنای کلام الناس نیامی اشبو حضرهٔ خیالیه ده بسط اتسم کرکدر •
قولده واقع اولن الف لام عهد ایچوندر • و بسط مزبوری لسان محمدی ایله

انسم کرکدر که اول محمدی قدم یوسف اوزره سالک اولا و بیان اتسم
کرک که عالم جمیعاً خیالدر و صورم ثنیه سی صور خیالیه در بر بسط و بیان ایله
که آنوک سببی ایله علم درتنه به واقف اولورسن حقک مشیتی اولور اسیه سعر
انما الکون خیال و هو حق فی الحقیقة • کل من یفهم هذا حاز اسرار الطریقة
فنقول اعلم ان المقول علیه سوی الحق او مسمی العالم هو بالنسبة الی
الحق کالظل للشخص فهو ظل الله شیخ بیوررسن نه دیرور که ای سالک
عارف تحقیقا سن بیل که سوای حق ایله مقول علیه اولان موجودات
که مقوله جواهر و اعراضدر یا عالم ایله مسمی اولن اشیا درجمله سنوک
حقه نسبتی ظلوک شخصه نسبتی کبیدر پس عالم اشباح فی الحقیقة ظل الله در معلوم
اولا که کلام سابقده بسط قوله وعده اتمش ایدی مذکور اولن کلام مبسوط
اولدر غفلت اولنمیه حاصل کلام بودر که ظل شخصک شخصه تابعیتی نجه ایسه
عالمک دخی حقه اویله در پس عالم ظل الله در و ظلک نجه نفسنده وجودی
یوغ ایسه بل که شخصه تبعیه و اضافت ایله ایسه عالمک دخی اویله در
نفسنده وجودی یوقدر حقه نسبت ایله در فهو عین نسبة الوجود الی العالم
لان الظل موجود بلا شک فی الحس ولکن اذا کان ثمة من
یظهر فیه ذلک الظل یعنی عالمک ظل الله اولمسی وجود خارجی نوک
عالمه نسبتی نوک عینی در اول نسبتی مستتر ندر زیرا ظل متعارف بلا شک
حسنده موجوددر حاصل کلام وجود عالم کوبی نوک افرادی که وجودات
متقیده در وجود واحد حقیقی یه نسبت ظل در اما وجود حقیقی واحد در که

وجود اضافی متعدددر لکن ظل مزبور و تعدد افراد مذکوره تعدد
مظاهردن ناشی اولور مادام که بو عالمده مظهر بولنه ظاهر بولنور
حتی لو قدرت عدم من یظهر فیه ذلک الظل کان الظل معقولا غیر
موجود فی الحس حتی مظاهر ظلیه نوک اکر بر آن عدمی فرض اولونسه هرکز
ظل ظاهر بولنمز و ظل مزبور رام معقول اولور موجود حسی اولمز بل یکون
بالقوة فی ذات الشخص المنسوب الیه الظل بل که ظله منسوب الیه اولن ذات
شخصده بالقوه اولور بالفعل اولمز قولنا بقک تفصیلی در فمحل ظهور هذا
الظل الالهی المسمی بالعالم انما هو اعیان الممکنات • پس بو ظل الهی
نوک محل ظهوری که عالم ایله مسمی در اول دکلدر الا اعیان ممکنا ندر که حضرة
علمیه ده حاصل ثابتدر علیها امتد هذا الظل من وجود هذه الذات یعنی
اول اعیان ممکنات اوزره ممتد اولمشدر ظل مزبور ذات الهیه نوک
وجودندن فایض اولدوغی حالده که وجود مطلقدر لکن باسمه النور وقع الادراک
یعنی لکن وقوع ادراک ذاتک اسم نوری سببی ایله حاصل اولور که
فی الحقیقة حضرة علمده و عینده اولن اشیا آنوک سببی ایله ظاهر اولور
وامتد هذا الظل علی اعیان الممکنات فی صورة الغیب المجهول
یعنی امتداد ظل که اسم نور ایله اعیان اوزرینه واقع اولور اول
حضرة علمیه ده واقع اولور که آندن غیب مجهول ایله تعبیر اولنور
بعده اعیان خارجیه یه کلور و اول مجلای اولن مجهول ایله تعبیر اولندوغی
ظلمة عدمیه سی اولدوغیجو ندر پس نورک غیب مجهول مرتبه سنده ظهوری

قید ذلک من هذا الظل بحسب ما امتد علیه صح

قابل اولمز. زیرا ضیا حاصل اولمغه بین النور اللطیف والجسم الکثیف
برجرم لطیف کرکدر. که اکه جرم مثالی دیرلر. بعده اجرام شفافه شهادیه
اولور. معلوم اولا که امتدادظلدن مراد ظاهر وجودک احکام اعیان
ایله منصبغ اولماسیدر. و آثاری ایله تقید بولماسیدر. و بو تقیید و
انصباغ وساطتی ایله نفس وجودک مرتبهٔ اطلاقدن مرتبهٔ تقییدی ظل اولور
پس ظل مزبور فی الحقیقه عین ذی ظلدر. و بینهما ده فرق تقیید واطلاق
اولور الا تری الظلال المشهودة تضرب الی السواد تشیر الی ما فیها
من الخفاء کلام سابقه استشهاد و تنویردر. که جمهورک مشهودی اولان
ظلال مایل سواد اولمغ ایله اعیان ممکنه ده اولان ظلمة وخفایه مشیردر. زیرا
بر صورة شهادیه معنای غیبی یه دلیلدر للبعد المناسبة بینها وبین
من هی ظل له کلام سابقه علتدر یعنی ظلال سواده مایل اولدوغنک
سببی بودر که ظلال ایله صاحب ظلال اولان اشخاصک ما بیننده مناسبت
بعیده در. نته که بعد نسبتده مبالغه ایدوب شیخ بیورر که وان کان الشخص
ابیض فظله بهذه المثابة یعنی ظل صاحبی اولان شخص ابیض دخی اولسه ظلی کبرود
بویله در یعنی سواده مایلدر. حاصل کلام بعد نسبته که بعد معنوی در
ظلده مؤثر اولدیغی بعد صوریده دخی حال بویله در. یعنی بعد مکانی دخی
مؤثر اولور. زیرا ظلی سواده مایل کوسترور. نته که تنویرنده بیورور
الا تری الجبال اذا بعدت عن بصر الناظر یظهر سوداء وقد یکون فی
اعیانها غیر ما یدرکها الحس فی اللونیة یعنی کورمزمسین که اجسام جبال عظام

تجن

تجن بصر ناظردن بعد مکانی ایله بعید اولسه لر سیاه کورینورلر حال
بوکه نفسنده بو نکرا ادراک ایتدوکی لوننده دکللردر. بلکه اکثری ازرقدر.
ولیس ثمه علة الا البعد یعنی بو مقامده رؤیة سواده علت بعددر
و علت مزبوره استقرا ایله ثابتدر. بعده معنای مزبوری شخص بعید متلون
اولدوغی زمانده اولور. اما بعید اولان شیء شفاف اولسه سواد محض کورنمز
بلکه آنده نوع سواد اولور. نته که بو معنایه اشارت ایدوب بیورر. وکزرقة
السماء وهذا ما انتجه البعد فی الحس فی الاجسام الغیر النیرة
یعنی بعد ایجاب ایتدکی لونک بریسی زرقه سما کبی در سواد جبال کبی پس
بو سواد جبال و زرقه سما بعدک حسده انتاج ایتدوکیدر. اول بعد اجسام
غیر نیره ده اولدوغی حالده که جبال و سما کبی. زیرا بعد مسافه ایله نور بصر
متحلل و فانی اولورکیدر بو سببدندر. که مکان بعیده متشخص اولمز و آنده
اولان اوضاع و هیئات متشخصه یه ادراک بصر و فا ایتمز. مادام که بعید
اولان شیء اجسام نیره دن اولمیه اما نیر آنده ام خلافنه ملابسدر.
وکذلک اعیان الممکنات لیست نیرة لانها معدومة یعنی
نته که جبال و سما نیره اولمدوغیچون بعد آنلرده سوادی ایجاب ایدر ایدی
کذلک اعیان ممکنات دخی حضرة علمیه ده ثبوتی اعتباری ایله نیره دکلدر
و اجسام مظلمه قبیلندندر. پس آنلرده دخی بعد معنوی سواد و زرقه ایجاب
ایدر. معلوم اولا که اعیانه مظلمه دیمک خارجه نسبت معدومه اولدقلریدر
که ما شمت رائحة الوجود بونلره وصف ذاتیدر وان اتصفت بالثبوت

لكن لم يتصف بالوجود كان سؤال مقدّري دفعدر كه بونلرك ثبوتي وجود
دكلميدر جواب بو وجهيله دركه بونلر اگرچه حضرت علميهده ثبوت ايله متصفلردر
لكن وجود خارجي ايله اتصافلري بل كه هرگز اتصافه استعدادلري
يوقدر اذ الوجود نور غير ان الاجسام النيرة يعطي فيها البعد
في الحس صغراً اعيانك وجود خارجي ايله متصف اولمدوغنه دليل اقامت
ايدركه وجود خارجي نوردر كه اثري تعلق ايتدوكي شيئك احكام و
آثارنده ظهوردر اما اعيان ثابته نك هرگز خارجده نه ذاتي نه احكام
و آثاري ظهوره گلمشدر ولكن بعده شيخ قدس سره دنيا كه
اجسام غير نيرهده بعدك مورث سواد اولوب نيرهده اولمادوغن
بيان ايتدي ايسه اجسام نيرهده دخي بعد نوعا مؤثر اولورمي
يوخسه هرگز اولمازمي بيان لازم اولوب بيوردي كه اجسام نيره
بعد حس بصريه صغر اعطا ايدر يعني اجسام نيرهده بعدك اثري
صغردر فهذا تأثير آخر للبعد فلا يدركها الحس الا صغيرة الحجم
وهي في اعيانها كبيرة عن ذلك القدر واكثر كميات
يعني اجسام نيره يه حسا صغر اعطا ايتمك بعد ايچون تأثير آخردر سوادك
غيري پس اجسام نيرهنك وغير نيرهنك حس بصري مسافه بعيدهدن صغير
الحجم گورر حد ذاتنده اجسام مزبوره اول مقداردن كبير الحجم وكثير الكم ايكن
كما نعلم بالدليل ان الشمس مثل الارض في الجرم مائة وستين وربعا
وثمن مرة وهي في الحس على قدر جرم الترس نته كه علم هيئتده مدللدر كه

تحقيقاً شمس مقداري جرمنده يوز آلتمش كره جرم ارض قدردر و ربعي
و ثمني قدردر حالا كه حس بصريده بر سپر جرمي قدردر گوريلور
فهذا اثر البعد ايضا يعني مذكور اولان صغر دخي اثر بعددر
سواد دزرقه اولدوغي كبي فما يعلم من العالم الا قدر ما يعلم من
الظلال ويجهل من الحق على قدر ما يجهل من الشخص الذي عنه
كان ذلك الظل پس عالم كه ظل حقه مشابه سندهدر آندن معلوم
اولمز الا ظلالدن اشخاصنه نسبت نه قدر علم حاصل اولورسه
اول قدر علم حاصل اولور مثلا ظل مشهوددن معلوم اولان اع
كه اول ظلك شخص ذي ظلدن ممتد اولوب و آنكله وجودنده تابع
اولوب و اوضاع خارجيه سي ايله متصف اولمه سيدر كذلك
عالمدن دخي معلوم اولان حقدن امتدادي و وجودنده حقه تبعيتيدر
و صور اسمائيه سنك نمايشيدر كه شخصك اوضاع مختلفه سي مثابه سندهدر
و حقدن جهلي دخي بويله در يعني نته كه شخصك ظلني بلمك ايله ماهيتي بلنمز
ايدي حقك دخي عالمي بلمك ايله كنه ذاتنه علم حاصل اولمز نهايت
اسما و صفاتي بلنور مظاهري حسبي ايله فمن حيث هو ظل له يعلم
ومن حيث ما يجهل ما في ذات ذلك الظل من صورة شخص من امتد
عنه يجهل من الحق پس ذات حق تعالى عالم آنوك ظلي اولدوغي
حيثيت ايله بلنور اما ذلك الظل كه عالمدر آنوك حد ذاتنده اصلي
متبوعنك صورة شخصيه سنك حقيقة مطلقه ذاتيه سنه جهل حيثيتي ايله

حقدن دخی کنه حقیقة مجهول اولور فلذلك نقول ان الحق سبحانه معلوم لنا
من وجه مجهول لنا من وجه پس بو اجلدندر که بز حق تعالی حضرتنی بر وجهدن معلوم
ومن وجه آخر مجهولدر. زیرا ظلال اسمائیله ظهور جهتندن معلومدر اما
ذاتنک اطلاقی وتجلیاتنک عدم تناهیسی جهتندن مجهولدر. ونته که
مدعای مزبوره دلیل اقامت ایدوب بیورر الم تر الی ربك كیف مد الظل
یعنی ربوکه نظر ایتمدیمیسن که نه کیفیت ایله ظلی وجودی ممدود ایتمشدر
مراد وجود خارجی اضافیدر. که ظل الهی در واسم ربک تجلیاسندن
مستفاددر. خطاب رسولمزهدر. ظل ممدود عالمدر شعر
سایهٔ خود کرد بر عالم نثار. گشت چندین خلق عالم آشکار. صورت خلقان عالم سر بسر
سایهٔ او دان یقین ای بیخبر. گر بدانستی که ظل کیستی. فارغی گر مردی و گر زیستی.
ولو شاء لجعله ساكنا ای یكون فیه بالقوة. یعنی اگر مشیة
حق تعالی عدم ظهور عالمه وعدم آدمه تعلق ایده ایدی ظل مزبور ظلمت
عدمده ثابت. وغیب مکنتمده مستتر وخفی قالور ایدی. پس دیله
ساکن قیلوردی دیدوکی قوتده ابقا ایدر. وفعله اخراج واخراج
ایتمزیدی. لکن تقاضای حسب ظهور قوتدن فعله مرور وصدور
ایجاب ایتدی. ولکن دیدی عالم تکون بولدی. دیمکدر یقول کان
الحق لیتجلی للممكنات حتی یظهر الظل فیكون كما بقی من الممكنات
التی ما ظهر لها عین فی الوجود. آیت سابقه تفسیرینک تتمه سیدر
یعنی الله تعالی بیورر که اگر حق تعالی ممکناته تجلی ایلمز ایدی ظل وجود

ظاهر اولمغیچون ممکناتی کتم عدمده یعنی ثبوت وسکونده ابقا ایدر
ایدی پس بعض اعیان ممکنات ثابته نک بقا وسکونی نجه ایسه که
هرگز انلرک اچون وجود عینی ظاهر اولمیه بلکه رائحه سن استشمام
اتمیه لر ابدا اولورلر ایدی ثم جعلنا الشمس علیه دلیلا ثم عاطفه در
الم تر الی ربك كیف مد الظل جمله سنه تقدیر کلام دیمکدر که اسم نور
که وجوددر ظلک امتدادیندن صکره بز اسم نوری یعنی شمسی اکا دلیل
قلدق زیرا ظلال معقوله یی مظهر ایدن شمس الوهیتدن متدلی اولان
تجلای نوریدر. بعده مد لفظندن صکره جعلنا غیبتدن تکلمه التفاتدر
وهو اسمه النور الذی قلناه لفظ هو شمسه راجعدر. یعنی اول شمس حقک
اسم نوریدر که بز آنی سابقا ذکر ایتدک اول حینده که لکن باسمه النور
وقع الادراک دیدک پس نور وجود حقدن عبارتدر. که الله نور
السموات والارض ویشهد له الحس فان الظلال لا یكون لها عین
بعدم النور وشمسک ظله دلیل مظهر اولماسنه حس بصری شهادت ایدر
زیرا ظلال محسوسه نک وجود عینیسی عدم نور ایله ظاهر اولماز
بلکه شمس اولماسه ظلمت محضه ده ظل کورنمز. فقیر ایدرین بو مقامده
نور قمر وظلال لیال ایله سؤال اولنمز. زیرا نور قمر دخی شمسدن مستفاددر
ثم قبضناه الینا قبضا یسیرا بوندن صکره ظل مزبورکه عالمدر بز آنی
آسانلقله کندو ذاتمزه قبض ایدرز. زیرا مده نسبت جزر وقبض آسانددر
زیرا مد که اصلدن تجاوزدر امر قسریدر فعل قسری عسیردر. اما ظلک

فـ توحید دقیق وعرفان عمیق

وعودت تام طبیعی در نخل طبیعی قسر تبه نسبت یسیر در فقیر بویله دیز مثلا
جامی ایدر مدده اجتماع شروط کثیره لازمدر اما عود ده شروط قلیله کافیدر
دیر تایل اولنه وانما قبضه الیه لانه ظله فمنه ظهر والیه یرجع
الامر کله یعنی اول ظل ممدودی حق تعالی ذاتنه قبض ایتمدی الا
ایتدی زیرا ذاتنک ظلیدر پس چونکه ذاتندن ظاهر اولمشدر ذکر و ذاتنه
راجع و آفل اولور وکل شیء یرجع الی اصله حکمی برین بولور فهو هو لا غیره پس
وجود اکوان کوسکوتوری عین هویة حقدر من حیث الحقیقه فکل ما ندرکه
فهو وجود الحق فی اعیان الممکنات پس هر شیء که سن آنی حس بصر ایله
یا بصیرت ایله ادراک ایدرسن اول مدرک اولن وجود حقدر بلکه نظر
جلیده اول مدرک وجود حقدر که اعیان ممکنه ده ظاهر اولمشدر
هر برین ذاتنه مظاهر قلمشدر اعیان ممکنه لون وجود ایله ملوندر
وجود رنک عناصر ایله بویاندوغی کبی جمله سی تقاضای احکام اسمادر
که الوان مختلفه کوسترور مثلا ازهار بهاری کبی که صنعتی صبغة الله در
وسایر صنعة خلایق ایله اولن الوان کبی فمن حیث هویة الحق هو
وجوده ومن حیث اختلاف الصور فیه هو اعیان الممکنات
پس هویت حق حیثیتندن جمیع عالم وجود حقدر و عالمده اولن اختلاف
صور حیثیتندن اعیان ممکناتدر مآل سخن بودر که عالم من وجه عین حقدر
ومن وجه غیر حقدر پس نه عین در نه غیر در هم عین در هم غیر لمنشئه
اشیاده کلی حقایق حقدرهب • هر ذاته قموصلت معلق درهب

تقیید ایله

تقیید ایله ماسوی واطلاقیله حق • دللرده بو مسئله محقق درهب
کر سمعکی سمع خدا ایتدک ایسه •
دکلمه غیر سوزن سوز برادلور •
ناطق نطق حقک چون حقدر • حق سوزه منکر اولن کافر اولور
فکما لا یزول عنه باختلاف الصور اسم الظل کذلک لا یزول
عنه باختلاف الصور اسم العالم او سوی الحق پس نته که مرایای اعیانده واقع
اولن اختلاف صور ایله هرگز اسم ظل زایل اولمز کذلک اسم
عالم و اسم ماسوای حق دخی صورمز بوره اختلافی ایله زوال بولمز •
یعنی اعتبارینوک ایکیسی ساقط اولمز هر بر اسم مدار احکام اولور
و مستقل وجود عد اولنور و بالجمله تعدد صفة عالمدر و وحدة صفة
حقدر بو جمله ایله وحدت و تعدد موضوع واحد ایله قایم اولور و عالم
محقق نظرنده بری برینه مزاحم اولمز لمنشه یک آفتاب تافته عکس بیشمار

انداخته همه بر ایای صد هزار • یک نور و شیشه های ملون بسرخ و سبز
هر عکس شد بصبغه یک شیشه آشکار •
فمن حیث احدیته کونه ظلا هو الحق پس هر ممکنات ظلیتنوک احدیتی
جهتندن عین حقدر زیرا نفس ظلیتی تعدد صور جهتندن در زیرا اختلاف
صور زایل اعتبار اولونه کثرة کیدر یعنی ظلیه کیدر واحد احد
اولور لانه هو الواحد الاحد زیرا حق واحد احددر غیر دکلدر
نه خود ظل وجود واحدیتی جهتندن واحد احددر ومن حیث کثرة الصور

فیه هو العالم دخی ظلّ مزبورده کثرت صور اولدوغی حیثیتدن عالمدر
فتفطن وتحقق ما اوضحته لک پس سکا ایضاح ایتدوکم معنایی
بلمکده زیرکلک ایله وحقیقتی ایله فهم ایت **واذا کان الامر علی ما ذکرته**
لک فالعالم ماله وجود حقیقی وقتا که حال سکا ذکر ایتدوکم اوزره اولدی
پس عالم اولدرکه آنوک ایچون وجود حقیقی اولمیه زیرا وجود حقیقی حقدر
وعالم دیدوکم صور متوهمه‌در پس عالموک قیامی و وجودی حق ایله‌در
بنفسه دکلدر مجوبلر بلدوکی کبی **وهذا معنی الخیال ای خیل لک انه امر**
زاید قایم بنفسه خارج عن الحق اشته معنای خیال بودر یعنی سکا شویله
تخییل اولوندی که بو عالم وجود حق اوزرینه بر امر زاید اولا و بنفسه
قایم اولا یعنی حقدن قطع نظر ایله بونوک وجود مستقلی اولا و وجود حقدن
خارج اولا **ولیس الامر کذلک فی نفس الامر** حالاکه امر واقعده بویله دکلدر
زیرا نفس الامرده وجود واحددر و اول وجود واحد وحدتی و اطلاقی
اعتباری ایله حضرت حقدر کثرتی اعتباری ایله یعنی اعیان ممکنات و انوک
احکام و آثاری ایله تلبّسی حیثیتی ایله عالمدر و ما سوای حقدر که ظلّ وجوددر
پس هر که عوام کبی عالم ایچون وجود حقه مغایر وجود مستقل نفس الامرده
تخییل ایده وهم و خیال اولور حقیقت حاله و نفس الامره مطابق اولمز
الا تراه فی الحس حال کونه متصلا بالشخص الذی امتد عنه یستحیل
علیه الانفکاک عن ذلک الاتصال تنویر دعوی ظلّ شخص ظلمتی
ایله اولمق حسن تعبیردر یعنی بیورر که سن کورمزمیسن که اول ظلّ ظاهر

١٧١

محسوس که بر شخصدن ممتد اولور اکا متصل اولدوغی حالده هرگز
اول اتصالدن وجود ایله انفکاکی محالدر مگر عدم ایله زیرا عرضک
وجودی جوهرک وجودینه تابعدر بذاته قایم اولمز پس ماسوانوک
حقه نسبتی لسان متکلمده عرضک جوهره نسبتی کبیدر لکن لسان محققده
جوهر بر در بانسبی اعراضدر حاصل کلام حسن بصر یده ظلّ شی صاحبندن
وجودا انفکاکی محال اولدوغی کبی حقدن دخی عالمک وجودا انفکاکی
محالدر ذوق اولنه حق قوة ذایقه ویره **لانه یستحیل علی الشیء**
الانفکاک عن ذاته زیرا شیئه ذاتندن انفکاک محالدر گرک
اول ذات دیدوکمز ذات حقیقی اولسون گرک حکمی پس شخص مزبور اگرچه
حقیقتده ذات ظلّ دکل ایسه یعنی لسان محققده اکا ذات دینلمز ایسه
اما گرد ظلک ذاتی کبیدر اول ظلّ شخص مزبور ایله تقوّمده و آنسز عدم
تحققده نته کم لسان متکلمده معتبردر بری عرض و بری جوهردر اما
مشبه اولان ظلّ که عالمدر وقتا که ذات شخصنک که حقدر من
وجه عینی اولدی ایسه شیخ بومقامده عبارة ظلّی تشبیهده
مبالغة ایراد ایتدی حقیقة ایراد ایتمدی **فاعرف عینک ومن انت**
وما هویتک وما نسبتک الی الحق وبما انت حق وبما انت
عالم وسوی وغیر وما شاکل هذه الالفاظ پس ای عارف الهی سن عین
ثابته که واقف اول و بل که سنوک عینک ذات حقک صور معقوله مستندی
بر صورتدر و شئوندن ذات ایله متلبس بر صفتدر دخی بل که سن عین

خارجیک حسی ایله وجود حقیدن که احکام و آثار عین ثابتک ایله
منصبغه‌سن دخی بلکه عین ثابتکده اولن هویة ساریه نه در و عین
خارجکده اولن نه در که اولکی حضرۀ علمیه ثانیسی حضرۀ شهادیه در دخی
بلکه حقه نسبتک ظلک شخصه و مقیدک مطلقه نسبتی در دخی بلکه سن
من حیث الحقیقة والاطلاق عین حقسن و من حیث التقید والتعین
عالم سن و سوی و غیرسن و بو الفاظه بکزر نه و آرایه وفیه
یتفاضل العلماء فعالم و اعلم یعنی عرفان مزبورده علما حقیقة متفاوت اولور
بعض عالم بالله وار درکه امورک بعضنه عارف بعض آخرینه جاهل
مثلا کثرة تقیداتی و تعیناتی کورر و باطل ایله حقدن محجوب اولور
خلقدن حقی کورمکه نوراستعدادی وفا اتمز یاخود مظاهر خلقده
وجود احدی التعینی مشاهده ایدر غیری کورمز بو مقوله عالم مقام
فنا و جمعده صاحب حال اولور لکن فرق بعد الجمع مرتبه سنه واصل
اولوب اهل کمال اولمز اما بر عارف اعلم وار درکه امور مزبوره نک
جمیعنه عارف اعرف اولوب مصحف وجودین خط قلم ایله مصحف
و تضعیف فقر ایله مضعف قیلوب خلقده حقی و مقیدده مطلقی مشاهده
قلمغ ایله شهود کامل حاصل ایدوب بزم خاص فرق بعد الجمعه نزیم
و بقا بعد الفنا مقامنده ثابت قدم و مستقیم اولور اللهم یسره
لنا بلطفک العظیم و فیضک العمیم فالحق بالنسبة الی ظل خاص صغیر
و کبیر و صاف و اصفی پس حق تعالی اعیان ظلیه دن هر ظل مخصوصه

نسبة ایله صفات مختلفه ایله تجلی ایدر مثلا صغیر و کبیر و کثیف و لطیف
و صافی و کدر و اصفی کبی زیرا مرآت اچون ظهورمرایاده احکام
مختلفه ثابتدر مثلا مرآت صغیرده مرئی صغیر و مرآت کبیرده کبیر و کدرده
مظلم و کثیف و صافیده نورانی و لطیف نمایش اتدوکی کبی بعده
مرآت بساطته قریب اولسه حق غایت صفا و الجلاده اولور اعیان
مجرداتی کبی ظهور احکام دخی قوة و ضعف ایله متفاوت اولور
مثلا ممکندن احکام واجب ظاهر اولمق کبی مذکور اولنلرک عکوسنده
دخی تجلی ایدن صور احکام معکوسه بویله در مثلا اسفل سافلین ایله موصوف
یا بل هم اضل ایله معروف اولنلر کبی کالنور بالنسبة الی الحجابة
عن الناظر فی الزجاج یتلون بلونه و فی نفس الامر لا
لون له حقک ظل خاصنه نسبتی نورک حجابنه نسبتی ایله تمثیل ایدر
دیرکه مثلا نورک زجاجده اولن حجابنه نسبتی کبی که ناظردن نفس حقیقتی
رؤیتنی منع ایدر زیرا نور لون زجاج ایله متلون اولور نفس الامرده
بی لون و بی رنک ایکن لمنشه
نور را نیست لون همچون عاج
شد ملون ولی بلون زجاج
مکنش نسبت حقیقت نور
چشم حق بین راکرد آن کور
ولکن هذا ضرب مثال لحقیقتک بربک یعنی لکن مذکور اولن
نور ملون بالزجاج ظن ایدرین که سکا نوع مثال اولا ربوک ایله
حقیقتک میاننده مثلا نورکه بی رنکدر زجاج ایله ملون و آنک رنکی ایله ملون

ضرب [illegible]

حق دخی بی لون در پس نوک صبغه‌سی ما هیتوک اکا کون تعین ویردر
فان قلت ان النور اخضر لخضرة الزجاج صدقت وشاهدک الحس
پس اکر نور مزبوری لون اخضر ایله متلون کوروب اخضر دیو حکم ایدر ایسک
قولکده صادقسن وصدق دعواکه حس بصری شاهد موافقدر وان
قلت انه لیس باخضر ولا ذی لون کما اعطاه لک الدلیل صدقت
وشاهدک النظر العقلی الصحیح اکر نور مزبور اخضر دکلدر بلکه
مطلقا ذی لون دکلدر دیسک دلیل عقلی مقتضاسی اوزره
کرو حکمکده صادقسن شاهدک نظر عقلیدر شاهد صدق وعدلدر
فهذا نور ممتد عن ظل هو عین الزجاج فهو ظل نوری لصفائه
پس نور محکوم علیه که کاه اخضر در کاه اخضر دکلدر دیو حکم اتدک اعتبارین
ایله اول نوردر ظلدن ممتد اولمش نوردر که اول ظل کر عین زجاجدر
و زجاجی ظل ایله تعبیر موز اجزاء عالمدن اولدوغیچوندر که اول
عالم ظل حقدر پس زجاج مزبور ظل نورآنیدر و نورانیتی صفاسندندر
زیرا نوری حجب و منع اتمز کذلک المتحقق منا بالحق تظهر لصفائه
صورة الحق فیه اکثر مما یظهر فی غیره یعنی شول زجاج کبی که صفای جوهری
حاجب نور اولمیه بزدن دخی شول عارف که حق ایله متحقق اوله صورة
حقک آنده ظهوری غیری محلده ظهوروندن اکثر اولور زیرا کثرت
مناسبة کثرت قربت اقتضا ایدر صورة حقدن مراد اسما و صفاتدر
پس اسماسی ایله تحقق فی الحقیقه اخلاق حق ایله تخلق درکه عارف باللهه

بوندن یوجه مرتبه اولمز فمنا من یکون الحق سمعه وبصره و
جمیع قواه وجوارحه بعلامات قد اعطاها الشرع الذی اخبر
عن الحق پس بزدن بعض در اول عارف بالحق که غلبهٔ قرب
روحانی ایله سمعی سمع حق اولور و بصری بصر حق اولور بلکه
جمیع قوای روحانیه‌سی و جوارح جسمانیه‌سی حقک قوی وجوارحی
اولور اما بر علامات سببی ایله که آنلری مخبر عن الحق اولن شرع
اعطا اتمش اولا تا اول علامات بو اتحاد و عینیته دلالت
ایده بو مرتبه حق ایله متحقق اولن عبدک ذاتنده کما هی صفات
حقک ظهوریدر و حدیث قدسی یه اشارت عالیه درکه بیورلمشدر
لا یزال العبد یتقرب الی بالنوافل حتی احبه فاذا احببته
کنت سمعه وبصره الحدیث و فاکه حق سبحانه و تعالی عبدک
سمعی و بصری بلکه جمیع قوی و جوارحی اولدیغی توهم اولوندیغی که
عبد بالکلیه معدوم و فانی اولورمی یوخسه هر وجهله باقیسی قالورمی
شیخ اول وهمی دفع ایدوب بیوردی که ومع هذا عین الظل
موجود فان الضمیر یعود علیه وغیره من العبید لیس کذلک
و بو دیدوکمز معنا ایله ینه عین ظل که عبد در متحقق بالحق ایکن
موجود و باقیدر زیرا سمعه و بصره ضمیری عبد مذکوره عایددر
اکر معدوم اولیه مرجع ضمیر اولمزایدی و مذکور اولن عبدک
غیری اولن عبید بویله دکلدر زیرا صورة حق بونده تجلی اتدوکی

کبی آنلرده اتم فنسبة هذا العبد اقرب الی وجود الحق من نسبة غیره
من العبید پس بو عبد متحقق بالحق وجود حقه نسبتی اقرب
در سائر عبیدک نسبتندن زیرا آنلر قرب نوافل مرتبه سنه واصل اولمشلردر
واذا کان الامر علی ما قررناه دقتا که نفس الام بیزوم تقریر ومز
اوزره اولدی ایسه که عالمک حقه نسبتی ظلک شخصه نسبتی کبی اولوب
ظلک وجود حقیقیسی اولمیه فاعلم انک خیال وجمیع ما تدرکه مما تقول
فیه لیس انا خیال پس تحقیقاً بیل که سن خیالسن یعنی سنوک عینوک
وجمیع ادراک حسی ایله ادراک ایدوب نفسوکدن غیری بن دکلم دیو حکم
اندوکوک اغیارک دخی خیال وظلال در فالوجود کله خیال فی خیال
یعنی عینک دخی خیال غیرک دخی خیال
پس بو تقدیرجه مدرکات ممکنه که وجودکونی در خیال اندر خیالدر
والوجود الحق انما هو الله خاصة من حیث ذاته وعینه لا من حیث اسمائه
یعنی وجود حق که ثابت ومتحقق فی نفسه ومثبت ومحقق لغیره اولا
دکلدر اول وجود الا الله در انجق لکن ذاتی وعینی حیثیتندن در
اسماسی حیثیتندن دکلدر یعنی بو اختصاص ذاته کوره در اسمایه کوره
دکلدر نته که تعلیلندن فهم اولنور لان اسمائه لها مدلولان زیرا اسمای
حق ایچون ایکی مدلول تضمنی وار در المدلول الواحد عینه بریسی حقک عینی
وذاتیدر وهو عین المسمی والمدلول الآخر ما یدل علیه مما ینفصل
عن هذا الاسم الآخر وتتمیز دخی اول مدلول واحد عینی مسما در
که آنوک ایله اسمابری برندن ممتاز ومنفصل اولمز زیرا مستجمع جمیع صفاتدر
بعده

بعده مدلول آخر بر صفة در که اسما اول صفته دلالت ایدر واول
صفة شول صفاتدر که آنوک سببی ایله بر اسم اسم آخردن منفصل ومتمیز
اولور یعنی مدلولات متغایره سببی ایله اسماء متغایره دخی بربرندن
متمایز اولورلر فاین الغفور من الظاهر والباطن واین الاول
من الآخر پس تباین مدلولات ایله معلوم اولدی که غفور قنده ظاهر
وباطن قنده واول قنده آخر قنده اما مدلولاتک ذات واحده
اجتماعی اعتبار اولونسه هرگز احدهما آخردن ممتاز اولمز فقد
بان لک بما هو کل اسم عین الاسم الآخر وبما هو غیر الاسم الآخر یعنی وقتا که سابق
الذکر اولن مدلول اسمایی بلدک ایسه تحقیقاً سکا ظاهر اولدی که
هر اسم قنغی مدلولی ایله اسم آخرک عینی اولور وقنغیسی ایله اسم آخرک
غیری اولور زیرا مدلول اسم ذات ایله صفتدن مرکب اولیجق پس اسما
بحسب الذات متحد وبحسب الذات متمایز اولورلر فبما هو عینه هو
الحق وبما هو غیره هو الحق المتخیل الذی کنا بصدده پس بر اسم که بر وجه ایله
من الصفات
اعتبار اولنه که اول وجه ایله اسم آخرک عینی اولا اول وجه حقیقتده
حق محقق در وبر اسم بر وجه ایله اعتبار اولنه که اول وجه ایله اسم
آخرک غیری اولا اول وجه فی الحقیقة حق متخیل در که بز آنوک
بیانی صددنده یوز زیرا اسما وذوات خارجیه جمیعاً ظلال ذات
الهیه در ظلال ایسه خیالاتدر که آنلرک ایچون اشخاصی اوزرینه
دلالات وار در پس بونلر باعتبار الحقیقة عین ذات الهیه در

اما باعتبار التعين غيردر فسبحان من لم يكن عليه دليل سوى نفسه
ولا يثبت كونه الا بعينه • پس تنزيه ايدرين اول حقى كه
ذاتندن غيرى ذاتنه دليل يوقدر • دخى نفس وجودى ثابت اولمز
الا عين وجودى ايله ثابت اولور • زيرا اعيان ثابته خارجيه
كه حق اوزرينه دلالت ايدرلر بحسب الحقيقه عين حق اولمغين حق نفسنه دليل
اولمش اولور • وحقك كونى خارجيسى ثابت اولمز الا كه وعين خارجيه ايله
ثابت اولور خارجدن مراد نفس الامردر • • شعر
جون نباشد غير ذاتش هيچكس • پس دليل او هم اورا دان وبس
فما في الكون الا ما دلت عليه الاحدية وما في الخيال الا
ما دلت عليه الكثرة • پس حقيقت وجودده يعنى نفس الامرده يوقدر
الا احديه دلالت ايتدوكى مدلول واردر • كه اول مدلول حق محقق
ديدوكيدر • ودخى خيالده برشى يوقدر • الا كثره اسمائيه دلالت
ايتدوكى صور خياليه در پس كثرت خيالده اولان صور مختلفه متكثره نك
دليلدر • واحديه ذاتيه كونده حاصل اولان ذوات مختلفه
نوك بركلنه دليلدر فمن وقف مع الكثرة كان مع العالم
ومع الاسماء الالهية واسماء العالم پس هر كه مقام كثرتده وقوف
ايتدى طورديغى نظرى صور كثرته اولدى البته اول كشى عالم
ايله اولور • واسماء الهيه ايله اولور • واسماء عالم ايله اولور •
اسماء الهيه دن مراد شول اسمادر كه حقه بشرعا اطلاق اولنه عالم

كبى

كبى قادر كبى مثلا واسماء عالمدن مراد صفات كونيه در ممكن
كبى حادث كبى مثلا ومن وقف مع الاحدية كان مع الحق من حيث
ذاته الغنية عن العالمين لا من حيث صورته وهر كه
مقام احديه ذاتيه ده واقف وثابت اولدى حق ايله واقف اولدى
حقك ذاتى حيثيتندن كه عالملردن غنيه در صورتى حيثيتندن دكل كه
اول صورت كثرت نسبيه اسمائيه در • وحقيقت مظهريه در واذا
كانت غنية عن العالمين فهو عين غناها عن نسبة الاسماء اليها
لان الاسماء كما تدل عليها تدل على مسمياتها اخر يحقق ذلك اثرها
دخى وقتا كه حقك ذاتى عالملردن غنيه اولدى ايسه پس اول غنا
بعينه اسمانوك ذاتنه نسبتندن غنا اولور • زيرا اسما نفس ذاته
دلالت ايتدوكى كبى مسميات اخره دخى دلالت ايدر كه اول مسميات
مفهوم اسماده داخل وذاته مغاير اولور • نته كه بو مغايرتى اثر اسما
كه عالمدر تحقيق ايدر • زيرا اختلافات آثار مغايرة مسمياته دلالت ايدر
پس مسميات اسمانك متحقق اولمدوغى كبى عالملر دخى متحقق اولمز
پس عالمدن غنا اسمادن غنانوك عينى اولور كه مطلوبدر نظم
مولوى در مثنوى فرموده است • حق مطلق را بما بنموده است
كر نمى يابى تو اورا روز وشب • نيست او كم هست نقصان در طلب
دنور • حق تعالينوك ذاتى مسميات واسمادن غنى اولدوغنه دلالت ايدرلر
بو قولى كه قل هو الله احد زيرا ذات حقه اسناد اولنان

احدیته ما سواسندن عین غنا در من حیث عینه واحدیتی
عینی وذاتی جهتندن در ام آخر اعتبار رسنوز الله الصمد من
حیث الاستناد الیه صمد در یعنی اعیان ثابته موزک وجودی
وکمالات وجودیه ده اکا استنادی ونسبتی حیثیتندن زیرا صمد اولدر که
حوائجده اکا قصد وتوجه اولنه پس احدیتی جهتندن صفت صمدیتدن
دخی منزه در لم یلد من حیث هویته ولکن یعنی والد اولماسندر هویتیه
واجبیه سی حیثیتندن وبزم هویات ممکنه موز حیثیاتندن زیرا
میانمزده نسبت ولادت متصور اولماسندر واولمز ولم
یولد کذلک دخی والد اولمدوغی کبی مولود دخی اولمدی حیثیت مناسب(?) دن
اولوری ولم یکن له کفوا احد دخی حیثیت مذکوره دن
اولوریدر که ممکناتدن اکا برسی کفو معادل ومماثل اولمدی هرگز
اولمز زیرا بین الممکن والواجب کفاءة نا متناسب در فقیر در
بو سوره شریفه نوک لطایفندن در که آخرنده بو آیه کریمه اجمال
بعد التفصیل وحاصل بعد التفصیل در زیرا نفی کفاءته نفی والدیه
ومولودیه موجود واثبات احدیه وصمدیه مقصود در فهذا نعته
پس سوره کریمه ده ذکر اولان نعوت تنزیهیه ذات حقک
نعتیدر فانو ذاته بقوله الله احد وظهر الکثرة بنعوته المعلومه
عندنا پس حق سبحانه وتعالی ذات متعالیه سینی افراد
اندی احدیته موضوع قلمغ ایله اما کثرة ظاهر اولدوغی بزدم قتومنه(?)

ثابته

ثابته اولان نعوت معلومه سیبی ایله در نته کیم بیورور فنحن نلد
ونولد ونحن نستند الیه ونحن اکفاء بعضنا لبعض
پس بز والدیه ایله متصف اولوروز ومولودیه ایله متصف اولورز
منلا جامی ایدر وهو یتصف ایضا فینا بها فهما من نعوته تعالی
یعنی الله تعالی دخی بزدم حقیقتمز اولوب وبزده موجود وثابت اولدیغی
حیثیتدن نعتین مزبورتین ایله متصف اولور پس عجب توحید درکه نعتین
مزبورتین برمرتبه ده حقک صفات سلبیه سندن برمرتبه ده
صفات ثبوتیه سندن اولور استناد ده دخی حال بویله در
احدیته ذاتی اعتباری ایله مستند الیه اولور صیغه مفعول ایله اما بزم
حقیقتمز اولدوغی اعتباری ایله مستند در صیغه فاعل ایله کفاءتده
دخی حال بویله در ذوق اولنه بلکه جمیع صفات سلبیه احدیتده
سلب ایله متعقل اولور کثرتده اثبات ایله اشته توحید صرف بودر اما عارف
بالله مراتب ذات وصفاتی فرق ایدوب هر مرتبه نوک حقنی اعطا
اتمک کرک والا مصرع کر فهم مراتب نکنی زندیقی عزیزم طریق
اسلم بین التنزیه والتشبیه در الله تعالی توفیق ویره شاهراه حقیقت
وشریعت کون کبی ظاهر اکین مرشد هادی ولی قویوب ذوقی(?)
زندقه والحاده طوترایسک من یضلل الله فاله من هاد وهذا
الواحد منزه عن هذه النعوت فهو غنی عنها کما هو غنی عنا
دخی واحد حق احدیتی حیثیتندن نعوت مزبوره دن منزه در پس

آنلردن غنی در. وآنلره محتاج دکلدر. اکرچه مراتب کونیه ده ظهوری
حیثیتندن انلرک ایله متصف ایسه ده نته که بزدن دخی غنی در.
پس نعوت مزبورهٔ معلومه دن غنی وبزدن غنی اولیجق اسماء
الهیه دن دخی غنی اولور. وما للحق نسب الا هذه السورة سورة
الاخلاص وفی ذلک نزلت یعنی حق تعالی ایچون نسب یوقدر
الا سورهٔ مزبوره وارد رکه سورهٔ اخلاصدر. زیرا حقک بیان
نسبی تنزیه عن النسبدر سورهٔ مزبوره ایسه بیان نسبده
نازله در. یعنی تنزیه نسبده دبو سورهٔ اخلاص ایله مسما اولدوغی
خالصة لله اولدوغیچوندر. زیرا مشرکلر نبی علیه السلام دن سؤال
ایدوب بزه ربکک نسبنی بیان ایله دیدکلرنده نازل اولمشدر.
وحضرتی نسبدن تنزیه اتمشدر فاحدیة الله من حیث الاسماء الالهیة
التی تطلبنا احدیة الکثرة پس حق تعالینوک اسماء الهیه سی
حیثیتی ایله اولان احدیتی که اول اسماء الهیه بزی طالبلردر.
مجالیمز اولمغ ایچیچون اول احدیت احدیة کثرتدر. وکثرة کثرة
نسبیهٔ اسمائیه در. اصطلاح صوفیه ده مقام مزبوره مقام جمع
واحدیة الجمع وواحدیة دخی دیرلر واحدیة الله من حیث الغنی
عنا وعن الاسماء احدیة العین ودخی ذات اللهک
بزدن واسماسندن غناسی حیثیتندن اولان احدیتنه احدیة العین
دیرلر. وجمع الجمع دخی دیرلر وکلاهما یطلق علیه اسم الاحد یعنی

بو ایکی مرتبه نوک هر برینه احد اطلاق اولنور. اما مرتبهٔ ثانیه یه اطلاقی
اکثردر فاعلم ذلک یعنی پس بو اعتباری ضبط ایله غفلت
اتمه دیمکدر فما اوجد الحق سبحانه الظلال وجعلها ساجدة
متفیئة عن الشمال والیمین الا دلائل لک علیک وعلیه
پس حق سبحانه وتعالی ظلال محسوسه یی اجسام شخصیه دن ممدود
وتحت اقدامده ساجد ومتذلل قیلوب وشخص ذی ظلک کاه جهة
شماله دن کاه جهة یمیندن ذاتنه منقلب وراجع قیلدی الا سکا
دلائل حاصل اولوب وانوک سببی ایله احوالوکه استدلال ایدوب
حقیقة امره وقوف بولاسن دیو. وبیله سن دیو که سن حق تعالی
نفس وجودکده وکمالات شهودکده نیجه تابع سن. مثلا خارجده
ظلوک شخص ذی ظله یمینا وشمالا نسبتی کبی بو وجه ایله ذات حقه متفیئ
وراجع سن. ودخی حق اوزرینه اسماسی وصفاتی جهتندن دخی استدلال
ایده سن وبیله سن که سنوک احوالکده اختلافک حق تعالینوک شؤونده
تقلبی حسبی ایله در. نته که نصوصده صدر کبیر بویورکه الحق یتقلب فی
والاعیان تتقلب علیها الاحوال لتعرف من انت وما نسبتک
الیه وما نسبته الیک حتی تعلم من این او من ای حقیقة الهیة
اتصف ما سوی الله تعالی بالفقر الکلی الی الله وما بالفقر النسبی بافتقار
بعضه الی بعض حتی بو مذکور سببی ایله سنوک ذاتوکه حصول
معرفتدن اوتوری که سن کم ایش اکلیه سن یعنی عین ثابته کک

ظل الظل

ظلّی اولدوغنی بیله‌سن وظاهر وجود اوزرینه واقع اولدوغنی
واحکامی ایله متصف ایدوکن. بعده عین ثابته‌نك دخی حقك ذاتنك
ظلّی ایدوکن بیله‌سن ذات حق شئونی ایله متلبس اولدوغی حالده.
ودخی بیله‌سن که سنوك حقه نسبتوك افتقار ایله‌در. وآنوك سکا نسبتی غناسیله‌در
مثلا ظلك شخصه افتقاری وشخصك ظلدن غناسی کبی. اگرچه ظهور اسماده
سکا افتقاری ثابت ایسه‌ده. شخصك ظهورنده ظله افتقاری کبی.
حتی بو جمله‌دن صکره آگاه اولهسن که ماسوی الله ذات الهیه
نه مرتبه‌دن و نه حقیقتدن فقر کلی ایله متصف اولدی. یعنی جمیع امورنده
نیچون محتاج مطلق اولدی. و بوندن صکره نیچون فقر نسبی ایله متصف
اولدی. که بعضی ممکنك بعض آخره افتقاری ایله ثابت اولور. مثلا
بعض ماسوانوك بعض آخره شرطیتی ایله ثابت اولان کبی. و معدّیتی ایله اولان
کبی و بونوك امثالی اسباب جزئیه نه وار ایسه وَحَتَّى نَعْلَمَ مِنْ
أَيْنَ أَوْ مِنْ أَيِّ حَقِيقَةٍ اتَّصَفَ الْحَقُّ بِالْغِنَى عَنِ النَّاسِ وَالْغِنَى
عَنِ الْعَالَمِينَ وبو جمله‌نوك نهایتنده بیله‌سن که حق تعالی نه مقامدن
و نه حقیقتدن اوتوری ناسدن غنی ایله متصف اولدی. بل که عالملردن
غنا ایله امتیاز بولدی. حاصل کلام بو احتیاجك منشأی و بو فقرك
مبدأی عبودیتدر نه که غنانوك باعثی ربوبیت اولدوغی کبی. اگرچه
بعض اسباب خارجه سببی ایله ممکناتدن بعض بعض آخره محتاج و فقیردر
لکن احتیاج نسبیدر حقیقی دکلدر. یعنی جهة عبودیتدن دکلدر زیرا

جهة

جهة عبودیتدن جمله‌سی حقه محتاجدر. اگرچه محجوبلر بلمز ایسه‌ده شروط
واسبابه نظر اتمك ایله وَاتَّصَفَ الْعَالَمُ بِالْغِنَى أَيْ بِغِنَى بَعْضِهِ
عَنْ بَعْضٍ مِنْ وَجْهٍ مَا هُوَ عَيْنُ مَا افْتَقَرَ إِلَى بَعْضِهِ بِهِ دخی بوندن صکره
معلوم ایده‌سن که عالم نه حقیقتدن غنی ایله متصف اولور. یعنی بعضیسی
بعض آخردن نه وجهیله غنی اولور. که اول وجه وجه افتقارك عینی اوله.
مثلا اجزاء عالمدن ماکه تبرّدنده یعنی برودت کیفیتی حاصل ایتمکده
شمسدن غنی در. لکن حرارت غریبه کیفیتی حاصل قلمقده شمسه محتاجدر.
پس وجه غنا وجه احتیاجه مغایر اولدی. بعده شیخ قدس سره ماسوانوك
حقه افتقار کلیسی و بعض ماسوانوك بعض آخره افتقار جزئیسن بعد الاجمال
بیان تفصیل ایدوب بیورورکه فَإِنَّ الْعَالَمَ مُفْتَقِرٌ إِلَى الْأَسْبَابِ
بِلَا شَكٍّ افْتِقَارًا ذَاتِيًّا وَأَعْظَمُ الْأَسْبَابِ لَهُ سَبَبِيَّةُ الْحَقِّ وَلَا سَبَبِيَّةَ
لِلْحَقِّ يَفْتَقِرُ الْعَالَمُ إِلَيْهَا سِوَى الْأَسْمَاءِ الْإِلَهِيَّةِ زیرا عالم کلیات
وجودیاتی ایله اولا وجودنده بعده بقاسنده نکسوز اسبابه محتاجدر
واحتیاجی امر ذاتیدر. زیرا نفسنده ممکندر. و اسباب عالمدن اعظمی
حقدر که فی الحقیقه مسبب الاسبابدر. زیرا مؤثر حقیقی وجود اشیاده
ذات حقدر. سائر اسباب مظاهر تأثیرات اسماسیدر حقیقتده مؤثرات
دکللردر. و حقك عالمه محتاج الیها اولان جهة سببیتی دکل الا سببیه اسماسیدر
زیرا ذات من حیث هی سببیتدن منزهدر. بل که سببیتی من حیث الاسمادر
وذات احدیه ایله عالم اورته‌سنده نسبت موجوده سببیه‌در والا

الالٰهية كلّ اسم يفتقر العالم اليه من عالم مثله او عين الحق

دخی اسماء الٰهیه هر بر اسم درکه عوالمدن بر عالم اکا محتاج اولا عالمیده

انوک مثلندن اولدوغی حالده یه خود عین حقدن اولدوغی حالده کشنوکی

ایله متلبس اولا فهو الله لا غيره پس هر اول اسم که عالم اکا

محتاج اولا الله در زیرا الله اسماء الٰهیه دندر اسم خود من حیث

الحقیقه مسمانوک عینی در غیری دکلدر مکر من حیث التعیّن اولا

ولذلك قال الله تعالى يا ايها الناس انتم الفقراء الى

الله والله هو الغني الحميد اول اجلدندر که حق تعالی بیوردی و رسولنه

خطاب ایدوب که سز اللهه محتاجلرسکوز خاصةً غیره محتاج دکل

اکر اللهدن غیری محتاج الیه حقیقی اولسه تخصیص بالذکر اتمز ایدی بعده

غنای مطلق صفتن دخی ذاته تخصیص بالذکر ایدوب بذاته غنی در و بصفاته

حمید در دیدی ومعلوم ان لنا افتقارا من بعضنا لبعضنا

فاسماؤنا اسماء الله اذ اليه الافتقار بلا شك ومعلومدر که

بزوم بعضوموزک بعض آخرموزه افتقاری ثابتدر پس بزوم

بعض اسماموز اسماء الله در اکا محتاج اولدوغی جهتدن و اقتضا

بودرکه اول محتاج الیه اولان مسما اسم رب ایله مسما اولا واعياننا في نفس

الامر ظلّه لا غيره فهو هويتنا لا هويتنا وبزوم اعیان ثابته موز

نفس الامرده ظلّ حقدر غیری دکلدر پس مقتضای حال اوزره حق بزوم

بحسب الحقیقه هویتمز در اما من حیث التعیّن دکلدر وقد مهّدنا لك السبيل فانظر

یعنی

یعنی حق تعالی جمیع اشیانوک حقیقتی و اجمالده عینی و تعیّن و تفصیلده

غیری اولدوغنه طریق واضح روشن دک و سبیل مستقیم کوستردک

پس نظر دقیق ایله نظر ایله و فکر عمیق ایله تفکّر قل تاکه جمیع اشیاده

عین واحدک تجلاسن تماشا ایده سن که شاه راه حقیقت بودر

غیریسی اوهام و خیالاتدر فص حكمة احدية في كلمة هودية

فص هودیه

وقتا که کلام شیخ رضی الله عنه آخر کلمهٔ یوسفیه ده احدیت ذاتیه

و احدیت اسمائیه منجر اولدی ایسه آنی احدیت فعلیه ایله موصوف اولان

حکمت هودیه ایله ارداف ایلدی که سابقه لاحقه مناسب و ملاحق اولا

زیرا هود علیه السلام کیجه و کوندز قومنی احدیت فعلیه ایله دعوت ایدر ایدی

ان لله الصراط المستقيم ظاهر غير خفي في العموم یعنی

احدیت جمع جمیع اسما ایچون صراط مستقیم ثابتدر که جمیع طرق اسما و مسمیات

اکا منتهی در و جمله سنه مجمعدر پس جمیع اسمانوک نسبتی و توجهی وجه

استقامته و جانب توحیده در متن جهتده مدید اولان جسر مستقیم که

حدید من السيف و دقيق من الشعر در قنطرهٔ حقیقتدر که حکم شریعت

انوک ظلّ ممدودیدر و صراط زبوردر عموم خلایقه ظاهردر خفی و مستور

دکلدر یعنی ظلال حق و احکام اسما آشکار و هویدادر اکرچه بعض

خلایقه ظهورنده خفی کورونسه بعید صایلمز اما ذوی البصایره کوره

دکلدر زیرا هر آنکا حقیقت مظهری اولدوغی اسمی آنده کورور قبله کاه

وجوه در في كبير وصغير عينه وجهول بالامور وعليم یعنی عینی

غیبیه سی و هویت ذاتیه سی ایله هر کبیر و صغیرک صورتنده ساریه
ودخی هر مجهول امور و علیم امورده موجوددر و لهذا وسعت
رحمته کل شیء من حقیر و عظیم یعنی ذات حقک جمیع اشیاده
سریانی اجلندن اوتوریدر که رحمت وجودی اشیایه واسع و شاملدر
ایله وجود که عین حق معبوددر ما من دابة الا هو آخذ
بناصیتها ان ربی علی صراط مستقیم و بر دابه یوقدر که وجه ارضده متحرک
بالاراده والشعور اوله الا حق سبحانه و تعالی هویت ساریه سی ایله
آنی ناصیه سندن اخذ ایتمشدر پس حرکات و سکونی تابع حقدر و حق
آنوک تصرف امورنده متبوع مطلقدر ناصیه تخصیصک وارلغندن کنایتدر
وجه کبی پس اول رب آخذ که مربی اشیادر صراط مستقیم اوزره
متحرکدر بل که صراط مستقیم عین حقدر پس اکا تابع اولن حقیقتده
مطلوبه سنه راجع و عائد اولور فکل ماش فعلی صراط الرب
المستقیم فهو غیر مغضوب علیه من هذا الوجه ربنوک صراط
مستقیمی اوزره ماشی در یعنی ربنوک علمنه موافق حرکت ایدر پس ربی
کندوکی صراط مستقیم اوزره ماشی اولن ربنوک بو وجهدن مغضوب
علیهی اولماز زیرا ربنوک علمی و اراده قدیمه سی مقتضاسنجه مشی
ایتمشدر نیجون مستحق غضب رب اوله اما وجه آخردن که کندو
ربنوک دعوتنه مخالفدر اکرچه رب آخرک دعوتنه موافق ایسه ده
مغضوب علیه اولور و ما هو ضال یعنی کندکی اول ماشی مغضوب علیه

اولمادوغی کبی ضال دخی دکلدر بو وجهه نسبت ایله اکرچه
وجه آخردن ضال ایسه ده نته که غضبده مذکور اولدی و کما
کان الضلال عارضا کذلک الغضب الالهی عارض دنته که
ضلال امر عارضی اولدی غضب الهی دخی عارضی اولور زیرا
ضلالک مسببی در یعنی غضب الهی ضلال عبددن ناشی اولمغیله
ضلال اکا سبب اولور یوخسه حد ذاتنده هر مولود فطرت اسلام
اوزرینه ولادت ایدر یهودیه و نصرانیه و مجوسیه ابوینک
تبعیتی ایله حاصل اولور و المآل الی الرحمة التی وسعت کل شیء
وهی السابقة پس غضب و ضلال عارضی اولیجق مآل و مرجع رحمت اولور
ایله رحمت که جمیع اشیایه وسعت ایله دوکلی موجوده سبقت ایتمشدر
اکر سائل محقق سؤال اعتراضی ایدرسه که کل مولود یولد علی فطرة الاسلام
ایله استعدادات ازلیه متخالفه غیر مجعوله نوک میانی نیجه توفیق
اولنور جواب مجیب مدقق کلام اهل الله و شهود قلب آکاه
افاده ایتدوکی اوزره بودر که فی الواقع جمیع ارواح فطرت اصلیه ده
طالب سعادت و قابل هدی در نته که خطاب الست بربکم ده
جواب بلی بو معنایه دلیل ظاهر و هویدادر لکن عروض ضلال
استعداد جزئی تعینی سببی ایله اولور که اول استعداد عین ثبوتیه
علیه مرتبه سنده ایکن ظلمت ضلالیه سی نور استعداد ذاتی حقانی
ایله مختفی و مستور اولور زیرا انوار قاهره حقانیه نوک قوتندن

انوار ضعیفهٔ ظلمانیه مضمحل و ناپدیدار قالور. لکن غواشی طبیعیه نوک
غشیی و حجب ظلمانیهٔ متناسقه نوک توارد زیاده اولدقچه اول
استعدادات باطله رنگ وجود بولوب لباس اعراض ایله
ظهور و شهود اقتضا ایتمشلر. معلوم اولا که سبقت رحمتی علی غضبی
سبق رحمت غلبهٔ رحمت معناسنه در. زیرا ذوق اکابرده جلال
وجمال صفتلری متساویدر. متفاوتان دکلدر. افراد مظاهرلری
دخی بویله در. زیرا تجلیات و ظواهر غیر متناهیه در. و معلوم اوله که
نفوس ناطقهٔ انسانیه یی بعض علما قدیم موصوف بالقدم. و بعض
علما حادث مسبوق بالعدم دیدیکلرین بعون الله توفیق ممکندر.
زیرا فی الحقیقه نفس قدیم دیمک مرتبه و حضرهٔ حسبی ایله در که استعداد
کلی دایره سیدر. و هنوز اول مرتبه ده نفسک تعینی و کونی وجود
ایله تلونی یوقدر. نته که حادث دیمک استعداد جزئی تعینی و ظهور
کونی مرتبه سنده در که نفس ناطقه اول طبقه ده رنگ وجود ایله
متلون و تعینات کونیه ایله متعین و متکون اولور. نته که ارواح
کملین مرتبهٔ اشباحه کلمزدن مقدم کندو مظهرن ادراک ایدر.
و ترکیب عنصرینک مبادی ترتیبنه مباشر اولور دیرلر. والله اعلم
و کل ما سوی الحق دابة فانه ذو روح وقتا که دابه دن ظاهر
متبادر حیوانات معروفه اولدی ایسه کشوف عارفینه مخالف
اولمغین تنبیهه محتاج اولوب بیوردیلر که جسم مطلق تحتنده داخل

اولن ذوی ابعاد. که ماسوای حق در. کرک نبات کرک جماد. جمیعا
دابه در زیرا وان من شیء الا یسبح بحمده. ولکن لا تفقهون
تسبیحهم حکمنجه جمله سی ذو ارواح. و هر بریسی مشتاق اولدوغی
غایهٔ مطلوبه سنه صراط مستقیمنده متوجه و شوق طلبنده مزعج در
شاذلق
و ما ثمه من یدب بنفسه و انما یدب بغیره دخی ماسوای حقده
که موجودات عینیه در بنفسه یعنی کندو ذاتندن متحرک یوقدر بلکه غیرینک
واسطه سی ایله یعنی اعیان علمیه ایله حرکت ایدرز. پس بونلرک حرکاتی
تبعیه ایله اولور. اصالة ایله اولمز. و جمله سنوک حرکاتی بالواسطه
حقه راجعدر. مثلا حضرات حسبی ایله که اول حق تعالی ذاتی ایله
ذاتنه تجلا ایدر. بعده اسماسنه تجلی ایدر. و اثر تجلی بر اسمک صورتنده
حاصل اولور که اول صورته صورت علمیه و اعیان ثابته دیرلر. بعده
اول اسمک صورت روحیه سنده بعده صورت نفسیه سنده بعده
صورت حسیه سنده تجلی ایدر. پس بو تجلیات و حرکاتک جمله سی
حقه عاید اولور. مبدأ المبادی حق. و صور سایره توابع مطلقدر.
فهو یدب بحکم التبعیة للذی هو علی الصراط المستقیم فانه لا
یکون صراطا الا بالمشی پس اول ماسوای ربنه تبعیه ایله
حرکت ایدر که اول رب صراط مستقیم اوزره مشی ایدر. کأن شبهه
معترضه اولور که حق عین صراط ایکن نیجه ماشی علی الصراط اولور
ازاله سی بودر که صراطک صراط اولمه سی مشی ایله ثابت اولور.

ورب ايچون مشي على الصراط بيان بوء وم ايله نا بتدر كه انّ
ربّي على صراطٍ مستقيمٍ در. يعني ماهيت صراطك تعيني مشي ايله ثابتدر
وخي صراط مستقيم عين حقدر. تعيّن خاصي يوقدر. وثبوت مشي كرو
صفات ماشيه سي يعني مظاهر صفاتي ايله ثابتدر. صفات
ايسه في الحقيقه عين ذاتدر. حاصل كلام رب تعالى واسماسي كاه عين صراط
كاه ماشي على الصراط اعتبار اولنور. عارف موحد بو معنايي
مشاهددر. شعر اذا دان لك الخلق فقد دان لك الحق يعني قچن خلق سكا
مطيع وطريق انقياده اوزره مشي ايدر. زيرا ناصيهٔ خلقي آخذ اولان
انلري صراط مستقيم اوزره چكن البته كندو دخي صراط مستقيم اوزره
بالذات ماشي اولور. وان دان لك الحق فقد لا يتبع الخلق يعني هركاه كه
حق تعالى سكا تجلا ايده. وصورتكده ظاهر اولوب سكا اسرارني
كشف وهويدا قيله. كاه خلق سكا تابع اولورلر. مناسبت روحانيه
سببي ايله مسلمان مريدلرك اوليايه تبعيتي كبي. ومؤمنلرك مطلقا انبيايه
انقيادي كبي. وكاهي تابع اولمزلر. بلكه انكار وابا اوزره اولورلر
كفار كبي. وعصاة مؤمنيندن اصحاب استكبار كبي. فحقّق قولنا
فيه فقولي كلّه الحقّ. فما في الكون موجودٌ تراه ما له نطقٌ
پس سن بزوم قولموزي حق وصدق بيل. قول مذكورده اولدغي
حالده. يعني انقياد خلق انقياد حقي مستلزمدر ديدوكمز قولمزده
پس بزوم قولموز كليسي حقدر. واغراض تلبيسدن منزه مطلقدر.

ماشي اولور پس حق دخي سكا مطيع وطريق انقياده اوزره صح

نته كه

نته كه صدر كتابده اشارت اولنمشدر. پس عالم كون وشهادتده
بر موجود يوقدر كه آنوك ايچون نطق اولميه. ومعلوم اولا كه نطقدن
مراد لسان حال ايله اولن نطق دكلدر. نته كه محجوبلر اويله ظن ايدرلر.
زيرا انلرك شهودلري يوقدر. ياخود شهودي ناقص در. ومدعايه شاهد
حديثده وارد در كه بيوررلر. مؤذنك صداسي ايرشدوكي موضعه
دك رطب ويابس لسان قال ايله شهادت ايدرلر. وعارفلر اشتدرلر. شيخ
فتوحاتده بيوررر كه بز تسبيح احجاري لسان نطق ايله اولدغي حالده
سمع ظاهري ايله استماع ايدرز. وايمانموز متزايد اولور. وما خلقٌ
تراه العينُ الّا عينه حقٌّ ولكن مودعٌ فيه لهذا صورةٌ حقٌّ يعني
عين انسانك شعاع بصريسي تعلق ايتدوكي اعيان عالم شهادتده
بر مخلوق يوقدر كه آنك عين ثابتي وحقيقت باقيه سي حقدر. اما بصر حديد
گرك دركه كوره بيله. ونفس مرآته نظري تعلق ايتدكده نور بصري نقش
صورتدن نافذ اولوب عمق مرآتده حقيقتي كوره بيله. نته كه شعر مزبورده
اولان تشبيه لطيف بو معنايي تعريف شعوردر. لفظ خوش ومعني طاهردرو
آب مصفاست جواهر درو. زيرا بو طايفه مظاهردن الفاظ و
كلمات ايله تعبير ايدرلر. حقايق ظاهردن معاني ايله تفسير اولندوغي
كبي. پس حضرت شيخ قدس سره اشيا من حيث الحقيقه عين حق اولدوغنه
مصراع ثانيده دلالت ايتدي. صور جمع صورة در. وحق جمع حقه در
ضم حا ايله ايكيسي دخي تمر وتمره كبي در. يعني حق خلقده ابداع اولنمش

جوهر مثرلرسنده در مقید مطلق ده و دیعت اولندوغی کبی حقیقتی
جوهره وصوری حقه لره بکزر در **تحقیق شریف** معلوم اولا که بو مقاوده
تحقیق ذوقی بودر که اعیانده مشهود اولن ذات حق دکلدر
یعنی حق من حیث الذات دکلدر بلکه من حیث الالوهیة در
بو مرتبه یه وجود عام دخی اطلاق اولنور یوخسه وجود بحت
بصیرت ایله کورنمز بو تحقیق نیه شیخک کلماتندن استفاضه اولنمشدر
ذوقمز و شهودمز شاهددر که ذات بحتک شهودی علم اوزرینه
مقدمدر بلکه ذات مشهود اولور معلوم اولمز اما الوهیة معلوم
اولور مشهود اولمز معناسی اولکک عکسیدر و بو مقامده معلوم
دیدوکی الوهیة مرتبه سیدر والله اعلم **اعلم ان العلوم الالهیة**
الذوقیة الحاصلة لاهل الله مختلفة باختلاف القوی
الحاصلة منها مع کونها ترجع الی عین واحدة
معلوم اولا که حضرت الهیه دن و مرتبه وجود عامدن استفاض اولنن
علوم کشفیه که اهل الله اچون حاصل اولور و کسبی بو علمه ماسوادن
تفریغ قلب و سوی حقه توجیه دل ایله واصل اولور علم مزبور
مظهری و محلی اولن قوای مختلفه نوک اختلافی ایله مختلف اولور
اکرچه بو علوم و قوانوک جمله سی عین واحده راجع و متعلق منحصردر
عاید درکه ذات احدیه در زیرا حواس خمسه ظاهره نوک علم مزبور
هر برنده برکیفیت حاصله در که اول حاسه نوک خاصه لازمه سی کبی در

ای دردی در سینه بیان آمده
مقصد بیان ایله سنه بیاز آمده

آخذده بولنمز مثلا بصرده حاصل اولن کیفیة علمیة سمعده اولمز
عکسی دخی بویله در کذلک حواس باطنه نوک دخی ظاهره یه نسبتی
افرادحاستینوک بری برینه نسبتی کبی مغایرتی متضمن درنته که
مظاهرلرنده دخی حال بومنوال اوزرینه جاریدر **فان الله تعالی**
قال کنت سمعه الذی یسمع به و بصره الذی یبصر به و یده الذی
یبطش بها و رجله الذی یسعی بها فذکر ان هویته هی عین
الجوارح التی هی عین العبد فالهویة واحدة والجوارح مختلفة
علم مزبور عین واحده رجوعنک تعلیلیدر که بیورور یعنی الله
تعالی دیرکه بنم عبدم بکا تقرب اتسه یعنی نفس الامرده مقرب در
لکن تقربنی ادراک اتسه بو معنی ظاهر اولور که بن آنوک سمعیم بنم سمعم ایله
اشیدر و بصری یم که اول بصر ایله کورور و یدی یم که اول یدی ایله بطش
و اخذ ایدر و رجلیم که آنوک ایله سعی و حرکت ایدر پس غشای غفلت عبدک
عیننده زایل و غشای ظلمت مضمحل اولوب صبح حقیقة طالع و حسن
و شمس معرفت لامع و تابان اولمغ ایله تدارک ایدر که هویة حق
جوارح بیکرک و جوارحده منطبعه اولن قوی و قدرک عینی در ایدی جوارح
که عین عبد ایدی پس عین عبد عین حق اولوب مقید محض مطلق
اولیجق هویة دخی هویة واحده کورینور غایة الامر جوارح قوای
منطبعه سی ایله مختلف و متعدد نمایش ایدر لکن هویة مذکوره یه
عاید اولمغ ایله عین واحد اولور و رنگ وحدة بولور و بو مقدمه

نتیجه حاصل • قرب نوافل اولور ولکل جارحة علم من علوم الاذواق یخصّها • دخی هر بر جارحه و قوی اچون علوم اذواقدن و کشوف لدنیاتدن اول قوّة جارحه یه مختص بر کیفیة علمیه ظاهر اولدی که اول کیفیة سایر مظاهرده بولنمدی • زیرا هر جارحه و قوی بر اسم مخصوصک اثر نوری و اسم مزبورانوک سبب ظهوریدر من عین واحدة تختلف باختلاف الجوارح • یعنی علوم مزبوره نک جمله سنوک فیضی منبع واحددن و عین منفرددن ایکن کیفیات مظاهر ایله متکیّف و هر بر کیفیة کیفیة اخری یه مخالف اولدی • زیرا انسان مجمع جمیع اسما او لمغ ایله کرک روحانی کرک جسمانی متغایرة الملکات و متخالفة القوی اولدی • اول سببدن عالم کبری ایله مسمّا قلندی • نته که مدعای مزبوره دلیل اچون معقولی محسوس ایله تمثیل ایدوب بیورورکه کالماء فانها حقیقة واحدة تختلف فی الطعم باختلاف البقاع فمنه عذب فرات ومنه ملح اجاج وهو ماء فی جمیع الاحوال لا یتغیر عن حقیقته وان اختلف طعومه • یعنی نته که جوهر ما حقیقة واحده ایکن طعومنوک کیفیتی عذوبت و ملوحت ایله مختلف اولور • زیرا بقاع متغایره نوک کیفیات مختلفه سی ایله متکیف اولور • مثلا رؤس جبالدن متولد اولان ما عذب فرات اولوب شاربندن ازالهٔ عطش ایدر • اما ساحل بحر مواج و اراضی شوره دن حاصل اولان میاه ملح اجاج

اولوب

اولوب طبعنده اولان غثیان مفرطسیبی ایله متعطشندن مزیل عطش اولمز بلکه مزید اولور • لکن جمیع احوالنده مایه ما اطلاق اولنوب حقیقة مسمّا متبدل اولماز • تغایر و تبدل عوارض و نسبتدن حاصل اولور • نته که حقیقة علمیه دخی واحددر • اضافات قوی و جوارح ایله متعدد اولور • وهذه الحکمة من علم الارجل حکمة مشار الیه که آخذ نواصی اولان ذات معبودک احدیتنی شهوددر علم ارجل قبیلندندر • یعنی سعی و سلوک ایله حاصل اولان علمدندر • و قتا که سلوک ظاهری ارجل ایله اولدی ایسه • سلوک باطنی دن دخی ارجل ایله تعبیر ایدوب بینهماده مشابهته اشارت اتدی • وهو قوله تعالی فی الاکل لمن اقام کتبه لاکلوا من فوقهم ومن تحت ارجلهم • یعنی علم ارجل حق تعالینوک اقامت کتب ایدنلر حقنده اثبات اتدوکی معنی دربیورور • که شونلر که حق کتاب الله ده تعاطی ایدوب ظهر معانیسنه معرفت • و بطن حقایقنه اطلاع و کشف حاصل ایدوب مقتضیاتی ایله حق عملنی رعایت ایدهلر • اول طایفه ما فوقلرندن تغذّی ایدرلر • یعنی روحلرینه علوم عالیهٔ الهیه فایض اولوب و عمل مکسوبلرینک نتایج صحیحه سینه فایز اولورلر • و تحتلرندن کنایتدر • زیرا ثمار اشجار که عطای اسمائیدر • و علوم الهیه یه ضمنا مشبّه واقع اولمشدر • نفسنده زراعت ارضیه ایله مکسوب اولان نعمت کبی دکلدر • صاحبی عمل جدید المتسرّج اولور • و محصل کلام ما فوقدن

لکن ارجلدن الکلرایدوکی سنه ... دکلدر • طبع ادلم

مطلب شریف

قال الشیخ ... [illegible]

اعلم ان ... [illegible]

اكّل علم وهبی • وما تحتدن اكّل كسبی در • وهبی دخی كرك كیفیت عمله متعلق اولسون كرك قبل العمل الهام ایله اولسون عامدر اكرچه بحسب الظاهر اقامه كتبه مترتب قلندی ایسه ده زیرا مجرد اجتماع ومقارنت علت وسبب اولمغی موجب اولمز فَاِنَّ الطَّرِيقَ الَّذِي هُوَ الصِّرَاطُ هُوَ الْمَسْلُوكُ عَلَيْهِ وَالْمَشْيُ فِيهِ وَالسَّعْيُ فِيهِ لَا يَكُونُ اِلَّا بِالْاَرْجُلِ یعنی حكمت مزبوره علم ارجلدندر • دیدوكمزك علتی وسببی بودركه • زیرا طریق دیدوكمز كه نفس صراطدر محل مشی دمردر • ومسلك ذهاب وعبوردر • مادامكه مقام صورتده اولا • آنده مشی وعبور • ارجل ایله واقع اولور • پس چون سلوك معنوی مشی صوری یه ضمناً تشبیه اولندی مشبه اجون ارجل اثبات قلندی • فَلَا يُنْتِجُ هَذَا الشُّهُودُ فِي اَخْذِ النَّوَاصِي بِيَدِ مَنْ هُوَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ اِلَّا هَذَا الْفَنَّ الْخَاصَّ مِنْ عُلُومِ الْاَذْوَاقِ یعنی وقتاكه سلوك معنویدن حاصل اولن علم مزبوره علم ارجل اطلاق اولندی ایسه پس اخذ نواصی ده شهود احدیتی منتج اولمز یعنی صراط مستقیم اوزره راسخ القدم اولن آخذ النواصی نك احدیتنده كه شهود ذاتی بر معلمدر الا بو فن خاص جلیل الشان • كه علم ارجلدر • وبونك لبابی لذتمینی لب ودندان ذوق ایله ماص اولن اهل عرفان • كه مظهر عقل كلدر • بعده چون قاید خلائقی راه مستقیمده حق ایدوكن بلدردی ایسه پس سائق دخی خلایقی معاد ولا یقنه جوق ایدوكن

مقتضاسی توحید حقانی اوزره ذكر ایدوب بیوردی وَنَسُوقُ الْمُجْرِمِينَ وَهُمُ الَّذِينَ اسْتَحَقُّوا الْمَقَامَ الَّذِي سَاقَهُمْ اِلَيْهِ بِرِيحِ الدَّبُورِ الَّتِي اَهْلَكَتْهُمْ عَنْ نُفُوسِهِمْ بِهَا یعنی حق تعالی سوررر اول مجرملری كه استعدادات ازلیلری مستدعاسنجه اولن صراط مستقیم ده مظهر هوا • ومصدر فساد وردی • اولوب كاسب هیئات ردیه ظلمانیه • وصفات ذمیمه شیطانیه • اولمغ ایله مستحق اولدقلری مقامكه دایره حكم مضلدر • اكا داخل • قلمغ اجون سوررر • یعنی سبب ریح دبور ایله انلری اوبارندن یعنی بهایم كبی آرولرندن سورر صفت دبورجهت خلقت ظلمانیه در • ایلاك تعذیبیدر زیرا ریح حار صورته نار در فقیر ایدر قرانوك لطف بلاغتنه نظر آنا اولكه كافران كروه مسلمین نواصی وجوهندن شرایف خیول كبی جرآگاه رحمته چكلور دیو تعبیر ایدر • وقوم مجرمین اولئك كالانعام بل هم اضل اوكانهم حمر مستنفره • فرت من قسوره • آردلرندن عصای شبان راعی ایله • مذابح عذابه القا اولنور كبی دیو تقریر ایدر اكرچه فرقتین دخی اخذ رتبه نسبت كذركاه مستقیمدن كچر • ودست استعدادی صوندوغی جامك شرابن اچر • واول وجه ایله سكران اولن مستحق غضب سبحان اولمز • مكر وجه آخردن اولا نسب واسماع دخی ضدن حاصل اولن كیفیات ایله نته كه سابقا مذكور اولدی لاحقاً دخی مسطور اولور انشاء الله تعالی فَهُوَ الْاٰخِذُ بِنَوَاصِيهِمْ وَالرِّيحُ تَسُوقُهُمْ

وهي عين الاهواء التي كانوا عليها الى جهنم بس فرقۀ عصاة
مسلمينوڭ ناصيۀ وجودندن اخذ ايدجى وصراط استعداده كيدجى
جرّ وجبر قليجى حقدر وريح طبيعة وهواى نفسانيه دخول جهنمه
سوق ايدر حال بوكه اول ريح ضلال سئول هو الركب عينى دركه نادئ
مركوب مهيالرى ومتبوع ماوى لرى ايدى عقباده دخى دخول جهنمه
داعيۀ حصول اولديلر وهي البعد الذي كانوا يتوهمون يعنى
اول جهنم ديدكلرى مقام سئول بعد موهومدركه انلر اول بعدى توهم
ايدرلر ايدى زيرا حقيقۀ حقه واحاطۀ وجود مطلقه علملرى حاصل دكل
ايدى حال بوكه بعد نفس الامرى ذات حقدن ام بعيد در اشيايه
حقدن اقرب يوقدر ونحن اقرب اليه من حبل الوريد بو مدعايه
شهيد در فلما ساقهم الى ذلك الموطن حصلوا في عين القرب
فزال البعد فزال مسمى جهنم في حقهم بس وقتا كه حق جل وعلا صورة
اهوالرى اولن ريح دبور ايله انلرى موطن مزبوره سوروب
واسم منتقم مرور سنين وشهور ايله انلردن وفور تعذيب ايلام
ايله حق انتقام الوب واول مقام دخى حقن ايفا ايتدكده مقتضاى
نفسلرندن خلاص ونجات بولديلر بعد وهمى قرب حقيقيه ونار عارضيه
نور اصليه متبدل وحكم جلال صفة رضاى عبديله عين جماله
متحول اولوب مذاق معرفتلرى عسل مصفاى توحيد ايله حلاوت
حاصل ايدوب ذاتلرين عين قربده كوررديلر اول بعد موهوم

نابود ومضمحل اولدى مسماى جهنم قالوب اسم جهنم زايل اولدى
باقى نعيم رضوان وروح وريحان قالدى ففازوا بنعيم
القرب من جهة الاستحقاق بس اول مجرملر نعيم قربه استحقاق و
استعدادجهتندن واصل اولديلر زيرا حق تعالى بو مقام لذيذى
انلره منن وعطا طريقندن ويرمدى بل كه مكافات وجزا سبيلندن
ويردى بس عمل وكسب ايله حاصل اولمغيله نعمۀ مزبوره من غير
عمل وكد اولن نعمتدن طتلو كوروندى نته كه معناى مزبورى ذكر
اولاجق عبارۀ شريفه متضمن دركه بيورور فما اعطاهم هذا
المقام الذوقى اللذيذ من جهة المنة وانما اخذوه بما استحقته
حقايقهم من اعمالهم التى كانوا عليها حاصل كلام عطاياى
الهى عبادنه ايكى نوعدر نوع اول محض فضل ومنه دركه مقابله
عمل وعبادتده اولمز نوع ثانى اجر وجزادر كه كسب واستحقاق ايله
اولور مجرملره ويريلن نوع ثانيدر اول دكلدر وكانوا في السعي
في اعمالهم على صراط الرب المستقيم لان نواصيهم كانت
بيد من له هذه الصفة يعنى حال بوكه مزبور مجرملر اندكلرى سعى
وعملده يعنى متابعۀ هوا ودللده رب حاكملرينك صراط مستقيمى اوزره
ايديلر زيرا بونلرڭ ناصيه لرى يعنى ارادتلرى رب حاكملرينك
النده ايدى كه اول رب حاكم استقامة على الصراط ايله متصف در
فما مشوا بنفوسهم وانما مشوا بحكم الجبر الى ان وصلوا الى عين القرب

والانفعال ليس بعمل وكذا ابدا او تسبب حال ادراك الانفعال وارادة
ليس بكسب ابدا وليتيدوا بفعله انفعال فالعمل حاصل
الوجود ... ونعمائه ومسلّم

پس بو مجرملر موطن جهنمه کیدوب اراده‌لری ایله کتمدیلر بلکه حکم جبر و قهر ایله
کتدیلر. زیرا آنلری اول مشیه ناصیه‌لرندن اخذ ایدن جبرا ادتی تا که
انلر عین قربه واصل اولوب بعد و همی‌لری زایل اولیجه. ونحن اقرب الیه
منکم ولکن لا تبصرون. یعنی حقک عموم قرب حضرتنه بو آیه ایله استدلال
ایدرلر که بیورور زیرا اول میته سزلردن اقربوز و سز احیا ایکن آنلر کبی
قربمی کورمزسز. فما خص میتا من میت ای ما خص سعیدا فی القرب من شقی ونحن
دخی اول میت صاحب قرب اولدیغی اجلدن قرب حقی مشاهده ایدر. که
پرده بصری مرفوع در. پس عین بصیرتی کشاده و روشن در. و نوز
حقیقتی حدید و نافذ در. اما سز و راه حجابده مستور و مغطا سکوز
آنوکیچون صفاتم و ذاتم کورمزسز. فما خص میتا من میت ای ما خص
سعیدا فی القرب من شقی ونحن اقرب الیه من حبل الورید. پس
حضرت حق نسبت قربده میتی میت آخردن تخصیص اتمدی یعنی
شقیدن سعیدی میانتی فرق المیتوب بلکه تعمیم قرب ایچون. ونحن اقرب
الیه من حبل الورید دیدی. وما خص انسانا من انسان فالقرب
الالهی من العبد لاخفاء به فی الاخبار الالهیة فلا قرب اقرب
من ان یکون هویته عین اعضاء العبد وقواه. پس نسبت
قربده انسانی دخی انسان آخردن تمیز و تخصیص اتمدی.
بلکه تعمیم اتدی اول سببدندر که عبده نسبت اولنان قرب
الهیده عبید مزبورلرکرک شقی و کرک سعید هرکز بعد و خفا یوقدر

اخبار

اخبار الالهیه ده حقی مستوفادر. زیرا مثلا عبدک هویتی عین اعضاء
عبد و عین قوای عبد اولمقدن اقرب بر نسبت قربیه متصور دکلدر.
حقک خلقه دخی نسبت قربیه‌سی هویتک اعضایه نسبتی مثابه‌سنده‌در.
مثلا حقیقت حق خلقه هویت کلیه منزله‌سنده و خلق دخی هویته حقه اعضا
و جوارح مرتبه‌سنده‌در. لکن حاشا و کلا شتان من الاتحاد و حلول
و فعل و قبول. کرچه اهل ذوقه نسبت بو معنا کوندن روشن
و هویدا‌در. اما محجوبه کوره سواد لیلدن اخفادر. ولکن لیس العبد سوی
هذه الاعضاء والقوی. حال بو که مسما بالعبد مشار الیه اولان اعضا
و قواانک غیری دکلدر. فهو حق مشهود فی خلق متوهم. پس حق عین
قوای عبد اولیجق اول عبد حق مشهود اولور خلق متوهم صورتندن.
که اول صورت ظل متخیل در. فالخلق معقول. پس خلق امر معقول لذا ادراک
اولنمز الا عقل و خیال ایله بلکه وجودی آئینه‌سنده محض وصد زم اثات کبی‌در.
که حقی کوسترر کندو کورنمز. والحق محسوس مشهود عند المؤمنین واهل
الکشف والوجود وما عدا هذین الصنفین. پس حق تعالی خلقده ظاهر و محسوس در
مؤمنلر اعتقادنده که آنلر انبیایه مقلدلردر. نته که حضرت رسول
صلعم احسان بیاننده بیورمشدر. ان تعبد الله کانک تراه
و دخی اهل کشف و شهود وجدان قتنده حال بویله‌در. اما بو ایکی
صنفک ما عداسنده که بونلر نظر فکری‌لرینه تابع اولمشلردر. حکما و
متکلمین و عامه خلق کبی بونلرده امر بالعکس در. فالحق عندهم

معقول والخلق مشهود یعنی حق بونلر قتنده معقولدر خلق محسوس در زیرا
حقی وراء خلقده برام معقول تصور ایدرلر وخلقدن بالکلیه تنزیه ایدرلر
فهم بمنزلة الماء الملح الاجاج پس طائفهٔ مزبوره نک علمی شول آب
شور یعنی طوزلو صو کبی در که ایچدکجه تشنه لکی وعطشی زیاده
ایدوب شاربنی هرگز قاندرمز بونلرک دخی علمی زیاده اولدقجه شبهه‌لری
آرتوغ اولور والطائفة الاولى بمنزلة العذب الفرات السائغ لشاربه
دخی طائفهٔ اولی که مؤمنان و اهالی کشف و وجدان در انلرک علمی
شول طتلو صو کبی در که شاربنی قاندروب ریان ایدر زیرا علم کشفی
عرق احتمال خلافی قطع ایدر فالناس على قسمين من الناس من يمشي على طريق
يعرفها ويعرف غايتها پس کلام سابق سیاقی اوزره بعض
محجوب بعضی مکاشف اولیجق شیخ قدس سره تقسیم ایدوب بیورور که
ناس ایکی قسمدر برقسمی برطریقه سالک اولورکه اول طریقک حقیقتنی
وغایهٔ مطلوبه‌سن بیلور که حق در ونعیم قرب ایله متحقق اولوب
الیم بعددن خلاص بولور فهو في حقه صراط مستقيم پس اول
غایهٔ مطلوبه‌یه ایصال صراط مستقیم اولور ومن الناس من يمشي على طريق
يجهلها ولا يعرف غايتها وهي عين الطريق التي عرفها الصنف الآخر
دخی ناسدن بعضی دخی شونلردر که سالک اولدقلری طریقک حقیقتنی
بلمیه‌لر و غایهٔ مطلوبه‌سی حق اولدوغن بالکلیه زعم ایدوب بو دخی
صنف آخرک بلدوکی طریقک عینی و نهایهٔ مطلوبه‌سی دخی حقک عینی در بلکه

فرق

فرق بالتي معرفة وجهالة سالکلرین ایله حاصل اولور معنیده فالعارف
يدعوا الى الله على بصيرة پس عارف باللّه اولن سالک اللّه‌یه بصیره
اوزره دعوت ایدر یعنی بروجه ایله دعوت ایدر که داعی و مدعو
و مدعو الیه و طریق جمله‌سی شیء واحد ایدوکن بیلور یعنی جمله‌سی عین حق
اولوب متغایرت مراتب و اسماء حسبی ایله ایدوکن مشاهده ایدر و گورور
که بر اسم اسم آخری بر غیری اسمه دعوت ایدر بر صفه جهتندن وغير
العارف يدعوا الى الله على التقليد والجهالة اما عارف
اولمیوب جاهل محجوب اولن دعوتی حجاب جهالت ایله ایدر مراتب الهیه‌دن
آگاهی اولمز عین حقی غیر گورور وظن ایدرکه حق بدایتده مفقود
ونهایتده موجود اولا خبری یوق که بدایه ونهایه جمله‌سی مراتب حقایقیدر
فهذا علم خاص يأتي من اسفل سافلين لان الارجل هي السفل
من الشخص واسفل منها ما تحتها وليس الا الطريق پس مذکور
اولن علم کشف و وجود و معرفت و شهود بر علم خاص در
که اسفل سافلیندن حاصل اولدی زیرا تحصیل کمالات جمیع آیات
و مقاماته مرور واحد هماده آخره عبور ایله اولور نته که الله
تعالی بیورور ولقد خلقنا الانسان في احسن تقويم ثم رددناه
اسفل سافلين فمن عرف الحق عين الطريق عرف الامر على ما هو عليه
فان فيه جل وعلا يسلك ويسافر پس شول عارف که حقی عین طریق
بیله اول کمسه نفس الامری اولدوغی اوزره بیلور زیرا اول عارف

سافلیندن حاصل اولور سالکک سلوکی اسفل سافلیندن اولور زیرا [illegible] اسفل اعضا [illegible] [illegible]

حقده سالك اولور وحقده مسافر اولور لفظ فيه ده ضمير حقه عائددر
كه فعل سلوكه وسفره ظرف در زيرا سفر في الآثار والصفات
سفر ذاته منتهى در اذ لا معلوم الا هو وهو عين السالك والمسافر
زيرا بر معلوم يوقدر كه عين حق اولميه زيرا مراتب ظهوراتيده معلوم
خود عين سالكدر ونفس مسافردر فلا عالم الا هو پس بر عالم
يوقدر الا عين حق درنته كه بر معلوم يوق الا عين حقدر فمن انت
فاعرف حقيقتك وطريقتك پس اى سالك عارف اكا اول
كه انت ايله اشارت اولنان سن كيم سن وماهيتك موجود دكل
نه در وموصل الى المطلوب اولن طريقتك نه در يعنى بونلرك
جملەسى حق ايدوكن بيل فقد بان لك الامر على لسان الترجمان
پس تحقيقا سكا نفس الامر ظاهر اولدى كه طريق وسالك ومطلوب
وطالب وعالم ومعلوم عين حقدر وغير معدوم مطلق در لسان
ترجمان بيان ايتدوكى اوزره وترجماندن مراد يا نفس شيخدر
قدس سره يا حق دربانى در ان فهمت فهو لسان حق يعنى بو ظاهرده
مترجم اولن معنايى فهم اتمكه مهتدى اولدك ايسه واكلدك ايسه كه
اول لسان ترجمان لسان حق در فلا يفهمه الا من فهمه حق پس
بو معنايى فهم اتمز الا فهمى حق اولن فهم ايدر نته كه سمعى سمع
حق وبصرى بصر حق اولن كبى فان للحق نسبا كثيرة ووجوها مختلفة زيرا
حقك نسب متعددەسى ووجوه مختلفەسى واردر كه بعضى ايله آنك

اولوب ديلدوكن ترجمه وبيان ايدر وبعضى ايله فهم اولور
يعنى قوة فاهمه اولوب معانى خفيه يى سبب اذعان اولور
الا ترى عادا قوم هود كيف قالوا هذا عارض ممطرنا فظنوا
خيرا بالله وهو سبحانه عند ظن عبده به فاضرب لهم الحق عن
هذا القول يعنى حقك شئ واحده وآيه واحده يه نسب متعدده
ووجوه مختلفه سى اولدوغن بيان ايدوب بيورديلركه كورمز ميسن
قوم عاد كه امت هود در آنلره صورت سحابده عذاب نازل اولدقده
كوردكلرى كبى بو كلن عارض ممطردر يعنى سحاب باراندر ارضمزه
حق احسان ايتدى ديديلر والله تعالى يه حسن ظن ايتديلر حق تعالى خود
عبدك ظنى حسبى ايله معامله ايدر سرى بودركه هر نفس استعداد قديمى اسند عاكس
تقاضى ايديسه اول خود اكا نسبت عين رحمة دركه تقدير وقضا اولنمشدر
پس حق تعالى بو قولدن اعراض ايدوب اسلوب حكمة اوزرينه
آنلره نسبت اتم وانفع اولن قوله شروع ايتدوكن بيورور فاخبرهم
بما هو اتم واعلى في القرب فانه اذا امطرهم فذلك حظ الارض
وسقى الحبة فيها پس حق تعالى آنلره نسبت قربده تقنيسى اتم واجل
بلكه نفعى معجل ايسه آندن خبر ويردى زيرا امطار مطر ايله ارضك حظنه
مصيب اولوب امداد حياته ونفوس ايچون ارض منبت كمأة ونباته
سبب اولور بو خود عين بعد درنته كه بو معنا شرحنده بيورور كه فلا
يصلون الى نتيجة ذلك الظن الا عن بعد پس قوم بوراندكلرى حسن

ظلمتك حكمنه واصل اولمزلر• ومطلوب اصليلرن حاصل قلمزلر• الا زمان
بعیده قلورلر• اول اجلدن حضرت شیخ بیورور فقال لهم بل هو
ما استعجلتم به ریح فیها عذاب الیم پس حق سبحانه وتعالی اول قومک ظن
نامولرندن اعراب عدول ایدوب دیدی که سزک ظن ایدوب عجله ایله
استدوکوکز سحاب ممطر دکلدر• بل که ریح درکه آنده عذاب الیم واردر
دیدی پس معنای مذکورده کثرة نسبت واختلافات وجوه ظاهر اولدی•
فجعل الریح اشارة الی ما فیها من الراحة لهم پس حق تعالی لفظ ریح ایله
قوم مزبورک نفوسی ایچون معنای ریحده اولن راحته اشارت قلدی•
فان بهذه الریح یریح ارواحهم من هذه الهیاکل المظلمة والمسالک
الوعرة والسدف المدلهمة زیرا بو ریح سببی ایله حق تعالی اول قومک
ارواحنی هیاکل مظلمهٔ عنصریه دن• ومسالک تنک دشواردن•
وحجاب لیال ظلمانیه دن خلاص ایدوب طلوع تباشیر صبح انوار
واشراق تجلیات قریب دیدار ایله• منور ومشرف قیلور• سدف
فتح سین ودال ایله ظلمه در• وقناع مرأة در حجاب حایل معناسنه•
جمعی سدف کلور ضمتین ایله• وعر فتح واو وکسر عین ایله صفة در•
صعب وقتی معناسنه در• وفی هذه الریح عذاب ای الم یستعذبونه
اذا ذاقوه الا انهم یوجعهم فی الجسد لفرقة المألوفات دخی بو ریحده
اول قومه عذاب حاصلدر یعنی برنسنه واردر که آنلره روحانیتلری حیثیتی ایله
حیثیتده اول عذاب عذب وشیرین کلور• اکرچه وادمزدن اول

جنس جسمانی سببی ایله تلخ وناقبول کورنورایدی• زیرا فرقة مألوفات
وحسرت اولاد وبنات• وآبا وامهات• انلرک قلبلرینه وجع
ویرورایدی• اما بعد الوقوع ملاحظهٔ مآل• وظهور کمال• ایله عذاب
عذبه ومحنت لذته انتقال اتدی فباشرهم العذاب فکان الامر
الیهم اقرب مما تخیلوه پس حق سبحانه وتعالی قومک عذابلرینه مباشر
اولوب واول توقع اتدکلری عارض ممطردن اولی کمسنه لره انفع
واقرب اولن امر ظاهر اولدی که هلاک هیولانیدر قد مرت کل شیء بامر
ربها فاصبحوا لا یری الا مساکنهم وهی جثثهم التی عمرتها ارواحهم الحقیة
پس اول ریح دبور قوم مزبورک ظواهرینه متعلق اولن اشیایی
افنا واهلاک ودروحلرینی اوساخ بدنیه دن پاک اتدی بر وجه ایله که
ابدان خالیه لرندن غیری نسنه کورنمز اولدی جثه لردن مساکن
ایله تعبیرک وجه منیری بو اولا که اولا حقیقة انسانیه نک عالم
امکانده اوطانی ابداندر• بعده بیتک وکل ایله آباد اولن
اولن بیوت مساکن صور ابداندر• بالذات حقیقة انسانیه دکلدر•
ومساکندن مراد ستول جثه لردر• که ارواح حقیه لری آنی تعمیر اتمشلر
ایدی• ملائکه نک سمواتی تعمیری کبی• وروح مزبورک حقه نسبتی قرب
جهتندندر• که عبد ایله رب اورتاسینده واسطه در وقید حقیه
روح حیوانیدن احترازدر معلوم اولا که بو مقام شریفک
شرحنده اول میدان معرفة احدیه ومصاف صف واحدیه جری ایدنده جر

حضرت داود قیصری بیورر که بر عارفک که بصیرة عینی وعین بصرتی
ماورای قیل وقالده ذرور معرفت وحال ایله اکتحال اولنمش اوله
نور شهود ایله کورور که عالم باسرها عباد الله در واول عباد
معبودک وجودی وصفتی وفعلی وحول وقوتی لیس الا بالله در
جمله سی محتاج رحمة رحیم ورحمندر بر بولک ضعفا وناتوان در حاشا ثم حاشا
بو صفات حمیده ایله متصف بر ذات سابق الرحمة وواسع المغفرة وهادی
فحوای الرحمن علی العرش استوی بر وجه ایله قادر وقوی وتوانا ایکن بر
بولرک معصیتندن متجاوز اولمیوب بر بولک ضعفای محبوسین ومقیم عذاب الیم
وبالکلیه مأیوس ومحروم رحمة ونعیم ایده خصوصا که اشقیای مزبوره
جرایمنه عالم اولوب عبد منیب اوله آه اولالر وطلب عفو کناه قلمقده
امن یجیب المضطر اذا دعاه دیه‌لر بل که عبدی مجرد القا ناردن
مقصود کمالات مقدره سنه ایصال وسعادة رحمة سابقه سی ایله
مسعود ایتمکدر نته که ذهب وفضه عرض ناردن مراد غشن کیدروب زندن
خالص وآزاد قلمقدر ودو نظم شیخی ذکر ایدر که **نظم**
وتعذیبکم عذب وسخطکم رضا • وقطعکم وصل وجورکم عدل
ذکر اولنان قول قیصرینک حاصلیدر **فقیر** مقصر ایدر اکر بو مقال خلاف
نص در دیو سؤال اولنورسه حضرت شیخک قدس سره فتوحاتدن
مأخوذ اولان جوابی بودر که آیة قرآنیه ده خلود کلمه‌سی فی عذاب دکلدر نار در
نظم شریف خالدین فیها در خالدین فیه دکلدر باخصوص کتب آسمانیه ده

نوریده

توریده والجیلده مسطور اولان خلود عذابده کلدر بل که نعیم جنتده
بیله ابو دیو قدر تجلی آخره انتقال واردر نایمه بداة دینیلدن امام
غزالی وابن تیمیه حنبلی عبارتی تورتی بویله نقل ایتمشلردر که ان اهل
الجنة یمکثون فی النعیم خمسة عشر الف سنة ثم یصیرون ملائکة
وان اهل النار کذا او ازید ثم یصیرون شیاطین والجیلده مذکور اولان
خلود حشر روحانیده در محمد شهرستانی ملل ونحلده نقلا ایدن بر قول روایت
نالی بودر که ناتپسن برزخ ملکوتده دار اقده بکشیل مقداری اکل وشرب
تناکح ایدرلر بعده نعیم روحانی صرفه واصل اولالر که عالم نوردر ولذة
وبهجة وسروردر وانک اهالیسی اکل وشرب ونکاحدن بری دوردر
کتب سماویه میاننده خود خلاف اولمز وبالجمله نقول مزبوره افاده قطع اتمیه
باری تحریکک عرق احتمال وظن ایدر اول تقدیرجه خلود مزبور مکث
طویل ایله تأویل اولنسه چوق محذور اولمز کبی باخصوص قول شیخ محی
الدین عربی اولیجق کفر نه جرأت حد انصافدن تجاوزدر باخصوص
مذاق توحیده بوی اشراب ایدر که تجلی صفات واسما بر مرتبه ده
باقی ومؤبد اولمیه شو احدن بعض مشایخ داود قیصریه اشارت
ایدوب دیمش که بو عارفک کلامی صدقدر لکن بونک بلده دکی
بعض عباد الله واردر که آنک مقتضای عینی ثابتی بیتا فی العذاب در
دیمش **فقیر** ایدر بن معترضک کلامنده نوع تناقض اولدوغندن
ماعدا عموم وسبقت اسم رحمة ضایع اولور بعده صورت عذابده

روایت مزبوره دن حسن جبائی یعنی ابو علی جبائی اولنسه اولور
اوابغ اولور ابن انباری اشتراک ... اکیلدن اخرج
جبائی نقل ایدرکی ... الا بیدالم
اولوند منسلک

خلود صحة معناده کفایت اتمزمی و نیلسه اولمزمی زیرا جمهور انسانک
واضافات دکلمید سابقا بیان اولندیغی که بر صفة بر شخصه نسبت عذاب الیم
وشخص آخره اضافت ایله راحت رحیم اولور مثلا الآن عالم
شهادتده بو مقوله ارازل ناس چوقدر که دنیا لذتلرین کفر قدمینده
اولمن راحة معتاده ایسنه ویرمز زیرا مقتضای استعدادیدر و منصب
وجاه عزت کوزنه چاه محنت کورینور بو معنا کشف وشهود اهلینه
بلکه اشباه عوامه ظاهر وهویدادر حاصل کلام سرمدیة عذابده
غرق احتمال خلافی قطع ایدر بعض بو قدر دیرلر خالدین فیها ابدا لابثین
فیها احقابا معناسنه ارجاع ایدرلر امام غزالی وحکیم ترمذی کتابلرنده
یازمشلردر که اهل جهنمک جهنمده مدت اقامتی یدی بیک یل اوله اما بیان
بلمیة قلمشلردر وامام غزالیدن بو قول بعضی رسائلنده منقولدر که لیدی
بو توقیت قولی بندن صادر اولمیایدی تا که معروفات جماهیره وما لوفات
مشاهیره مخالفة بولنمایایدی ولکن امر الله قدرا مقدورا دیمش اولا
فقیر مدة مزبورة عدد مخصوصه قصر کلیتن بر رساله ده بویله کوردم
دیمشلرکه مدة دور سنبله که نوع انسانک زمان بقاسیدر دیرلر
اکر اتفاق نوعک بقاء مقدوری بو قدر اولسه بعد یوغیدی
که بعض افراده حکم نوع اعطا اولنوب ومدة عذابی بونک ایله
تقدیر اولنه زیرا انشائی جنبشی اشقیانک نیتی که مدة بقاسنده
تصمیم اعمال سیئة ایدی عذاب ایله مجازاتی دخی نوعنک بقاء مقدوری قدر

اوله لا یقدر

اوله لا یقدر والله اعلم فقیر ایدر نوعک بقاء مقدوری
بو قدر اولمادوغی تقدیرجه وجه مذکور وجیه اولمز اما بویله
تعلیل اولنه معقولدر که عدد الف که منتهای عقود اعداددر
زیرا بونک ماوراسی تکرار ایله حکایت اولنور پس بکث طویل بوکله
تقدیر اولنمق مناسبدر اما تکریری سبعه یه مقصور اتمه نوک
وجهی عدد سبعه جامع جمیع اعداد اولدوغی اولا زیرا عدد یا زوج
یا فرد وایکیسی دخی بونده مندرجدر خصایص سبعه چوقدر لکن
محله مناسبتی بو قدر اولنکچون بو قدریله اکتفا اولندی اما منتهای مدة
یا لکز الف اولیه دخی عقلا بعید اولمز نته که تنعیمده [illegible]
الف ایله توقیت نقل اولنمش ایدی مذکور اولان ملاحظات عقلیه در
اما کنده وعصرینک شیخ الاسلامی ابن تیمیه حنبلی که محدثین اهل سنتدندر
بو حدیث شریفی بویله نقل اتمشدر که قال رسول الله صلی الله علیه
وسلم والذی نفس محمد بیده لیأتین علی جهنم زمان تصفق
ابوابها وتنبت فی قعرها الجرجیر وبو حدیث مشهوردر الی آخره اکرچه
ابن تیمیه دن غیری علما دخی کتابلرنده بو حدیثی ذکر اتمشلردر
لکن ابن تیمیه تقویت ایدوب وتصحیح سند اتمشدر ومنع اجماع
ونفی تواتر اتمشدر وحضرت عمردن بو مضمونده حدیث آخر نقل اتمشدر
والله تعالی اعلم بحقایق الامور بو مسئلده مسموع عمری شرح ایله مأمولدر
بو مرتبه یه جرأت اولنور والمأمور معذوردر وانت حقیق بهذه النسب

الخاصة وبقيت على هيا كلهم الحياة الخاصة بهم من الحى التى ينطق بها الجلود والايدى والارجل وعذابات الاسواط والافخاذ پس بو نسبت خاصه نوك كه مراد ارواح مخصوصه نك حقيقتى زايل اولدى يعنى حصول فرح ايله مشروط اولن روحلرك ابدان مخصوصه يه تعلقلرى مضمحل اولوب و بونلر ايچون سؤال هياكل ابدان مخصوصه اولن حياة سارية عامهٔ ابديه باقى قالدى كه اول حياتك امتزاج عناصره احتياجى يوقدر حقك اسم حى ايله جميع موجوداته تجلّاسى نوك سريان سارى نيدر پيغمبر رسول عليه السلام حصاة بو حيات ايله ناطقدر و روز قيامتده ناطق شهادة اولن جلود و جوارح بو حيات مثاليه سببى ايله ناطق اولور جلود و جوارحك نطقنه آيه قرآنيه موجوددر كه قالوا لم شهدتم علينا قالوا انطقنا الله الذى انطق كل شىء الآيه نته كه زد بن اسلوط السنه نطق اولوب آنكله ظلما اتدوكى ضربى شهادت ايلرى و افخاذك حشر اثر كلامى افعال مخصوصه يى حكايتلرى حديث شريفده مسطور و مضبوطدر سابقا ذكر اولن شرح فصوصدن بعض عزيزلركه داود قيصرى حضرتلرين تجهيل التشديدى بو محلده عذابات عبارتنى جمع عذاب اولمغ اوزره عذابات استخراج ايدوب و شرح شريفنده بو يله تعبير ايل سويرشكه و يذوق الميت بها عذابات الاسواط و الافخاذ فى القبر المه مقاسى ومرادى ظاهردر فهم ايدر و جزاء سيئة سيئة مثلها نستعيذ بالله من هفوات لساننا

ذكرده

ذكرده كستاخى اولدغنك وجهى رعونت نفسانيه دكلدر الله اعلم بلكه بزم كبى ضعفانك دخى غفلت و نسيانى كورلدكده تجاوز اولنه ديودر بالله العفو الغفور باخصوص اختلال دماغ و فتور مزاجه مبتلا ايكن امر پادشاهى يه مطاوعت قصد اولنوب املاسى معذوردر وقد ورد النص الالهى بهذا كله الا انه تعالى وصف نفسه بالغيرة ومن غيرته حرم الفواحش يعنى بو مذكورلرك جمعنيه نص الهى وارددر و لسان جمع و فرق ايله واردات شرعيه ناطق و شاهددر لكن بو قدر واردركه حق تعالى نفسنى غيرة ايله وصف اتمشدركه كاهى لسان حقدن لا احد اغير من الله و كاهى لسان رسولدن ان سعد الغيور و انا اغير من سعد و الله اغير منا بيورلمشدر و جمله غيرتندن بعضى فواحشى حرام اتدوكيدركه كرك فحش ظاهر كرك فحش باطن وليس الفحش الا ما ظهر يعنى فحش دكلدر الا ظاهر اولاندر نته كم لغت شاهددر اما تعميم فواحشك وجهى ذكر اولنه جقدركه بوردر و اما الفحش ما بطن فهو لمن ظهر له و اما الفحش باطنى اولدركه آنوك فحشى بر كيمسه ظاهر اولدى ايسه اكر نسبت ايله اولا يعنى فحش نفس الامرى اولميه فحش اضافى اولا پس كرد استثنا سابق ثابت و متقرر اولدى فلما حرم الفواحش اى منع ان تعرف حقيقة ما ذكرناه پس وقتاكه حق تعالى فواحشى حرام ايدوب و مذكور اولنك حقيقتنى بيلمكى منع اتدى ايسه و هى انه عين الاشياء حاصل بوكه حقيقة مذكوره الله تعالى نك من حيث الحقيقه عين اشيا اولدوغيدر

فستر ما بالغيرة پس حق تعالى اول عين محجوبندن واجب الستر اولن
حقيقتى غيرة ايله ستر ايتدى پس بو جمله لمّا يه جواب اولدى وهو الباطن
من الغير يعنى غيرة مزبوره سنك اناييتك غيردن حاصل اولمامسيدر
زيرا سن انانيتك وجود مضافك و تعيّن خاصك حسبى ايله
حقه مغايرسن اگرچه اضافه و تعيّندن قطع نظر ايله غيرتيه يوعينيده
فالغير يقول السمع سمع زيد والعارف يقول السمع عين الحق پس غير محجوب
عين الحق اولن سمعى زيده نسبت ايدوب مثلا زيدك قولاغى اشتدى
ديو حكم ايدر ٭ و سمعى ظاهرده غير كوردكده اعتبار ايله زيدك بيلور ٭
اما عارف بالحقايق سمعى عين حق بيلور غيره مضاف اتمز ٭ يعنى
محجوبلر صفات اللهى ذاتك غيرى كورور ٭ اما عارف موحّد
صفاتى عين ذات كورور ٭ زيرا آنك مراتب شهودنده غير يوقدر
اما متكلم نه عين در نه غير ديوب سلب نقيضين ايدر ٭ مدار حكم
اولوز بر نسنه كورنمز ٭ اما محقق اكرم اتب و حضرات اثبات ايدر
او مرتبه غيب هويتده صفات و اسما عين ذاتدر ٭ ديرلر
اما مرتبه ملك و ملكوتده غيردر ديرلر ٭ وهكذا ما بقى من القوى
والاعضاء فما كل احد عرف الحق فتفاضل الناس وتميزت
المراتب فبان الفاضل والمفضول يعنى سائر قوى و اعضا
دخى بو قياس اوزره جاريدر ٭ كه عند العارف عين حقدر و جاهل
غير قتنده غيردر ٭ كه زيده و عمره مضاف و خالده و بشره منسوب قلنور

صفات

صفات زائده در پس معرفت حقده هر نفس بر دكل بلكه ناس متفاوت
و متفاضلدر ٭ و مراتب حسبى ايله فاضل مفضولدن متباين در و اعلم
انه لما اطلعنى الله تعالى واشهدنى اعيان رسله وانبيائه
كلهم البشريين من آدم الى محمد صلوات الله عليهم اجمعين فى مشهد اقمت
فيه بقرطبة سنة ست وثمانين وخمسمائة حضرت قدس سره بيان شان ايدوب بيورور كه
وقتا كه الله تعالى بنى سر شريفنه واقف ايدوب ارواح رسل
و انبياى بشريه لرن حضرة آدم عليه السلام دن محمد صلوات الله عليه يه
كلنجه بر مشهد عظيمده جمله سنك بشيوز سكسن آلتى سنه سنده بكا اشهاد
و احضار ايتدى ايسه كه مشهد مزبور واقع اولدقده بن بلاد معربده
قرطبه شهرنده اقامت اولنمش ايدم ما كلمنى احد من تلك الطائفة
الا هود عليه السلام اول طائفه ارواحدن كمسنه دن هر كز
بر يسى بكا خطاب ايدوب تكلم ايتمدى الا هود عليه السلام كه كمر
شيخ اكبر ايله بينهماده مناسبت مشرب و ملايمت ذوق حاصل ايدى
فانه اخبرنى بسبب جمعيتهم زيرا اول روح مزبور هود
مذكور ارواح انبيانك مشهد مسطورده جمعيتلرندن خبر ويردى
بعضلر سبب جمعيته شيخك قدس سره خاتم ولايت محمديه اولمسنه
تهنيت ايدى و تبشيلر الله اعلم ورأيته رجلا ضخما فى الرجال حسن
الصورة لطيف المحاورة عارفا بالامور كاشفا لها بيورور كه
دخى حضرت هودى شهودمده كوردم كه بين الرجال بر رجل جسيم الخلقه

کوچک صورتلو مصاحبتنه طتلو عارف بالله والصفات حلال
مشکلات ایدی ودلیلی علی کشفه لها یعنی حضرت هودک
امور مزبوره‌یی کشف وشهودنه دلیلم قرآنده بو آیه درکه
ذکر اولنور قوله تعالی ما من دابة الا هو آخذ بناصیتها ان ربی
علی صراط مستقیم واتی ببشارة للخلق اعظم من هذه واقعا هود علیه السلام
حقایق اشیایه معرفتنه بو آیتک شهادتی کفایت ایدر وخلقه بوندن
اعظم بشارت می اولور که منتهای سیرنی مبتدا آده کوره ودرکات بعدی
درجات قربده بولا زیرا بو هویة اطلاقیه ده مجال بعد اولمز ثم من امتنان
الله علینا ان اوصل الینا هذه المقالة عنه فی القرآن
بعده حق تعالی نوک بزدم اوزر رموزه امتنانی وحیاتندن بعض ذکر
بزه بو مقاله‌یی قرآنده موجود اولان ایصال اتدی که مقام جمع ایله متصف و[illegible]
تبیین وکاشفدر ثم تممها الجامع للکل محمد صلی الله علیه وسلم بما اخبر به عن
الحق بانه عین السمع والبصر والید والرجل واللسان ای عین الحواس بعده بو منته عطایی
حضرت جامع کل محمد صلی الله علیه وسلم حقدن خبر ویردوکی حکم ایله
اتمام وتکمیل اتدی که حکم مزبور حقک ذاتی صفاتنک عینی اولدوغی
قرب فرایض وقرب نوافلده ذات حق عین سمع وعین بصر وعین ید
لا یزال العبد یتقرب الی بالنوافل الحدیث
ورجل ولسان اولدوغن بیان درکه حواس ظاهره‌نک عینی اولدوغن
بلدوردی مع هذا باطنه نوک عینی دیمز بلکه اول ذاته اقرب در
نته که بیان اولنور والقوی الروحانیة اقرب من الحواس حال بوکه قوای

روحانیه

روحانیه مواد هیولانیه دن مجرد اولمغ ایله حقه اعضای جسمانیه دن
اقرب در فاکتفی بذکر الابعد المحدود وعن الاقرب المجهول الحد پس حضرت
محمد علیه السلام ابعد محدودک ذکری ایله اقرب مجهول الحدک ذکرندن
اکتفا اتدی زیرا حق تعالی ابعدک عینی اولیجق عین اقرب اولمق بطریق
الاولی ثابت اولور فترجم الحق لنا عن نبیه هود مقالته لقومه بشری لنا
پس حق تعالی نبیسی هود علیه السلام دن قومی ایچون اولن مقاله‌سنی
بزه تبشیر ایچون خبر ویردی وترجم رسول الله صلی الله علیه وسلم عن الله
مقالته بشری لنا پس رسولمز محمد صلی الله علیه وسلم دخی حق
تعالی نوک هود علیه السلام دن ترجمه اتدوکی مقاله‌سن بزه مشتمل اولدوغن
خبر ویردی فکمل العلم فی صدور الذین اوتوا العلم وما یجحد بآیاتنا
الا الکافرون پس بو بشارت ایله علماء علم اللهک صدورنده
علم کامل حاصل اولدی وبو آیات وبشارته جاحد ومنکر اولمز
الا اشول کافرلر که حجاب ظواهر ایله محجوب اولمغن شرایع
من عند اللهی ستر ایدرلر فانهم یسترونها وان عرفوها حسدا
منهم ونفاسة وظلما زیرا مزبورلر محجوبلر ضننه جبلیه‌لری وظلمه نتیجه
لری سببی ایله شمس شریعتی ونور حقیقتی بلوطلر ایکن سحاب حسد ایله
مستورده وغبار تخیل ایله بی نور ایدرلر معلوم اولا که کلام سابق
یعنی آتی الذکر اولن مبحث سابق الذکر اولن کلماتی تأکید در
نته که بیورور وما راینا قط من عند الله فی حقه تعالی فی آیة

أثرها أو أخبار عنه أوصله إلينا فيما يرجع إليه إلا بالتحديد
تنزيهاً كان أو غير تنزيه يعني بز اصلا من عند الله حق تعالىنك
شأننده وارد اولان نصوصده ويا وسايط انبيا ايله اولن
اخبارده كه بزه ايصال اولنمشدر ذاتنه عايد اولن امور
صفاتيه ده كورمدك الا هر خبر منزلي ملتبس بالتحديد كوردك كرك اول
منزل اولن خبر صورة تنزيهده اولسون كرك غير تنزيهده اولسون
أوله العماء الذي ما فوقه هواء وما تحته هواء فكان الحق فيه
قبل أن يخلق الخلق يعني تحديد مذكورك اولى مرتبه‌سي عمادر كه
نبي عليه السلام حديث شريفنده بزه اندن خبر ويرمشدر كه سؤال ابي رزين
عقيلي ده كه أين كان ربنا قبل أن يخلق الخلق دركان في عماء در الخ
أوله يعني تحديدك اول مرتبه‌سي العماء الذي شول سحاب رقيقدر كه
ما فوقه هواء ولا تحته هواء اول سحابك فوقنده وتحتنده هوا يوقدر
يعني ماده عنصريه يوقدر وكان الحق فيه قبل أن يخلق الخلق حق تعالى
اول سحاب رقيقده ايدي مخلوقاتي خلق اتمزدن مقدم لفظ عما لغتده
بر سحاب رقيقدر كه نور آفتابي في الجمله ساتر اولا اما اصطلاح
مشايخده جامع جميع تعينات اولن مرتبه‌در كه اكا تعين اول در
ثم ذكر أنه استوى على العرش فهذا تحديد أيضا ثم ذكر أنه ينزل
إلى السماء الدنيا فهذا تحديد بعده قرآنده مذكور اولدوغي اوزره كه الرحمن على
العرش استوى بيورلمشدر صفة استوا تحديددر زيرا عرش محدود جهاتدر

محدوده

محدوده مساوي اولن محدوددر كه مجرد آل ايله وهر محدود اولن محدود
فتح دال ايله بعده لسان نبيسندن عليه السلام سماء دنيايه نزولن
ذكر اتمشدر بو خود عين تحديددر بلكه اولدن اذون در ثم ذكر
أنه في السماء وأنه في الأرض يعني بر وجه ايله دخي تحديد خاص ايله تفصيل
ايدوب الله تعالى بيورمشدر وهو الذي في السماء إله وفي الأرض إله وأنه معنا
أينما كنا إلى أن أخبرنا أنه عيننا دخي معيتله تحديد اتمشدر وهو معكم أينما كنتم بيورمشدر
واجب ممكني تحديد اتمشدر تا كه حديث پيغمبرده صلى الله عليه وسلم
ذاتي سبحانه وتعالى بزم عينمز اولدوغندن خبر ويرمشدر
كه كنت سمعه وبصره ديمشدر واول حدو بز محدود اولدوغمزي
بلدرمشدر پس حق تعالى ذاتني حددن غيري ايله وصف اتمشدر
على كل شيء محيط كبي وقوله ليس كمثله شيء حد أيضا يعني قول مزبور كه
تنزيهده مبالغه‌در بو دخي تحديددر إن كان الكاف زائدة لغير
الصفة اكر كاف زائد اولوب صفتيه افاده اتمزسه
معنى ليس مثله شيء ديمك اولور پس اكا مماثل ما سوادن بر شي
اولمايجق ما سواي محدوددن متميز اولور ومن تميز عن المحدود فهو محدود
بكونه ليس عين المحدود فالإطلاق عن التقييد تقييد وبر شيء كه
محدوددن متميز اولا اول محدوددر زيرا محدودك عيني
اولمق عين حددر وبر شيء تقييددن اطلاق اتمك اول شيئي
اطلاق ايله مقيد قلمقدر والمطلق مقيد بالإطلاق لمن فهم

وحال بودر که مطلق که مقیده مقابل ذکر اولنه. البته قید اطلاق ایله
مقید ملاحظه اولنور. زیرا صفهٔ اطلاق اولمیه مطلق مقیددن
ممتاز اولمز. پس هرکه فاهم معنا اولا مفهوم مطلق قید اطلاقک ماعداسندن
مطلق ایدوکن بیلور. نیجه جمیع قیوددن منزه دردیمز. وان جعلنا
الکاف للصفة فقد حددناه. اگر کاف زاید اولمیوب صفه ایچون ویا تشبیه
ایچون اولورسه. پس تحقیق حقی تحدید ایتمش اولورز. زیرا مثلک
مثلنی نفی اثبات مثل ایجاب ایدر. والا اجتماع نقیضین لازم گلور
اول خود محال. وموجب محال اولن محال. پس اثبات مثل عین تحدید اولور
وان اخذنا لیس کمثله شیء علی نفی المثلیة تحققنا بالمفهوم وبالاخبار
الصحیح انه عین الاشیاء والاشیاء محدودة وان اختلفت حدودها یعنی
اگر الله تعالینک لیس کمثله شیء قولن مطلقا نفی مثل اوزرینه اخذ ایتسک
گرک کاف زاید اولسون اول تقدیرجه جوادن کنایه اولور. مثلک
لا یبخل کبی یعنی سنک کبیلر بخیلمی اولور دیرلر. مع هذا تشبیه
وتمثیل تخییل ایتمزلر بلکه سخیدن کنایه ایدرلر. پس مفهوم لفظ ایله
واخبار صحیحه ایله حق تعالی عین اشیا ایدوکی معلوممز اولدی
اما مفهوم ایله اولدوغی مثل منفی اولمغله در. وخبر ایله اولدوغی
کنت سمعه وبصره حدیثیدر. اشیا ایسه جمیعا محدوده در. اگرچه
حدود مختلفه ایله ایسه ده. فهو محدود بحد کل محدود. پس حق تعالی
هر محدودک حدی ایله محدوددر. فما یحد شیء الا وهو حد للحق. پس

اشیادن

اشیادن برشیء تحدید اولنمز. الا اول حد حق تعالینک حدی واقع
اولور فهو الساری فی مسمى المخلوقات پس هر شیئک حدی حقه
حد اولدیغی حق تعالی جمیع مخلوقات مسبوقه بالزمانک مسماسنده
ساری اولور. هویهٔ مطلقه سی ایله والمبدعات یعنی مده وماده ایله
مسبوقه اولمیان مخلوقاتنده دخی ساریدر. ولو لم یکن الامر کذلک
ما صح الوجود یعنی اگر امر سریان بویله اولماسه یعنی جمیع اشیایه
عام اولمسه حقایقدن هر حقیقتک وجودی صحیح اولمازیدی. زیرا
نسبت سریانیه اولمیجق وجود نیجه متصور اولور فهو عین الوجود فهو علی
کل شیء حفیظ پس وجود حقایق سریان وجود حق ایله اولیجق حق عین
وجود اشیا اولور. پس حق تعالی اشیایی انعدامدن حافظدر
بذاته اقتضاء ذاتیسی سببی ایله که تجلاسیدر. زیرا علت وجود اولیجق
علت بقاء وجود دخی اولور. مقتضای فیض جودی ایله ولا یؤده حفظ شیء
دخی هرگز برشیئک حفظی اکا تعب وثقلت ویرمز. زیرا مقتضای ذات
ذاتیه زحمت اولمز. فحفظه تعالی للاشیاء کلها حفظه لصورته عن ان
یکون الشیء غیر صورته. وقتا که اشیا حق تعالینک صورتی اولدی
ایسه یعنی اطلاقنوک قیدی ویکوننک ظهوری وتجلاسی اولمق سببی ایله
پس حقک ذاتنک ظهوری سببی ایله مجموع اشیایی انعدامدن صقلمسی
بعینها ذاتنوک صورتنی صقلمقدر. یعنی صورت حقک غیری اولمقدن
حفظ وصیانت ایتمکدر. پس حقک اشیایی وجه خاص اوزره حفظ ایتمه سی

صورة ذاتی حقیقی مستلزم در زیرا حقک ذاتی عین اشیا و صورتی
عین صور اشیا در • لا موجود الا هو • ولا مشهود الا هو • لا باطن الا هو •
لا ظاهر الا هو ولا آخر الا هو **نظم** اوّلک اوّلی هو آخری هو •
ظاهرک ظاهری هو باطنی هو • یوقلغک یوقلغنک یوقلغی او •
وارلغک وارلغنک وارلغی او • صوینی نوش اتدی سکت اولدی سبو •
نه سبو قلدی کورنیورده نه صو • جلوه اتدی کل توحید خدا •
رنک و بو کتدی نه او قلدی نه بو •
ولا یصح الا هذا دخی ذوق سلیم صاحبی اولن عارفه بوندن غیری
معنای صحیح تجلا اتمز که صور اشیا عین صورة خدا اولا غیر دیمه
خلافی اولور نعوذ بالله شرک خفی بل که فاحش اول سالکه شراک
نعلین اولوب سلوک شاهراه توحید خواصدن پابسته قیلور پس قچانکه
اشیا حقیقتده صورة ذات مطلقه اولوب وصورة من حیث الحقیقه
عین ذات اولوب ومن حیث التعین غیر اولدی ایسه شیخ بیورورکه
فهو الشاهد من الشاهد والمشهود من المشهود پس حق تعالی جمیع موارده
مظاهرده ظاهر دوار در • وجمیع شواهد ومشاهده مشهود وشاهد در
فالعالم صورته وهو روح العالم المدبر له پس ذات حقیقه
حق کانه معنی عالم بجمیع الاجزا اکا صورة وحق روح مدبر در • وعالم بر پیکر
ضعیف وقاصر در حق عالمک • وعالم حقک مشهود اولمز نته که جان
تن سوز وتن جان سوز وجود بولمز • **فهو الانسان الکبیر** پس بو تقدیرجه

عالم انسان کبیر در • وانسان صورت رحمن در **فهو الکون کله وهو
الواحد الذی قام کونی بکونه ولذا قلت یغتذی** پس بو تقدیرجه
حق تعالی مجموع کون در • ووحدة ذاتیه سی ایله بر ذات واحد قیوم در
که بنم وجودم • وجمیع کاینات آنوک وجودی ایله قایم وموجود در
اول اجلدندر که بنم وجودم • اکا غذا مرتبه سنده در که آنک
ذاتی قاتنده مخفی وفانی اولور • قام کونی بیوردی یا متکلم وحدة ایله
ذاتنک انسان کامل اولوب عالم کبری ایدوکنه اشارت اتدیکی بعض
شراح عالمدن کنایتدر دیمش ظاهر دکلدر **فوجودی غذاؤه وبه نحن
نغتذی** پس بنم وجودم سبب ظهوری اولمقده اکا غذا کبی اولوب
اول ظاهر ومغتذی اولدوغی کبی کذلک بز دخی وجود حق ایله مغتذی
اولورز • یعنی غذا سبب وجود وبقا • اولدوغی کبی وجود حق دخی
بزه سبب وجود وبقا اولور • پس حق بزم ایله ظاهر • وبز حق ایله
موجود ومستقر اولورز • **شعر** ظهور تو بمنست ووجود من از تو
ولست تظهر لولای لم اکن لولاک • **فبه منه ان نظرت بوجه تعوذی**
پس قچانکه اشیا من حیث الحقیقه عین حق اولدی ایسه بن حقدن کرو
حقه تعوذ ایدرین اطلاق وجمع یوزندن نته که رسول الله بیورمشدر
اعوذ بک منک • بوجه لفظنده تنوین مضاف الیهدن عوض در تقدیر
کلام • ان نظرت بوجه الاطلاق والجمع در • یعنی ای عارف موحد
اکرسن اطلاق یوزندن نظر ایدرسک حال بویله در **ولهذا الکرب**

تنفس فنسب النفس الى الرحمن • یعنی بو کرب اجلندندر که مجموع کون
ذات حقده کامن و منده مجدر • حق تعالی تنفس اتدی و نفسنی
اسم رحمانه نسبت قلدی • یعنی لسان رسولندن انی اجد نفس
الرحمن من قبل الیمن بیوردی • نفس و تنفس انبساط وجود عام دن
عبارتدر که هبا کل موجود اندن صور اعیانک بسایط و مرکباتنه
هبا منبث کبی بر نشان اولور • نته که سینه ده امتلاء غصه دن کرب
اولسه تنفس ایله مندفع اولدوغی کبی لانه رحم به ما طلبته النسب
الالهیة من ایجاد صور العالم التی قلنا هی ظاهر الحق یعنی حق
تعالی نفسینی که تجلای ظهوریدر • رحمان اسمنه نسبت قلدوغنک
علتی بودر • که حق تعالی نسب اسمائیه نوک طلب اتدوکی که ایجاد صور
عالمدر • اسم مزبوره اعطا اتدی • ایله صور که بز آنکا ظاهر حق دیرز • گلشن
جهان امر و خلق از یک نفس شد • که هم آن دم که آمد باز پس شد •
اذ هو الظاهر و هو باطنها اذ هو الباطن یعنی صور عالم
ظاهر حق دیدوکنک سببی بودر که فی الحقیقه ظاهر اولن حقدن غیری
دکلدر غیری اولورسه شرک اولور • و کذلک باطن عالم دخی حقدر •
زیرا فی الحقیقه باطن اولن دخی ظاهر کبی حقدن غیری دکلدر • و هو
الظاهر • والباطن اگرچه تعین اعتباری ایله غیر دیمک جایز
و مطلق و مقید مرتبه سی ایله سوی دینلسه لا یقدر و هو الاول اذ
کان و لا هی یعنی حق تعالی اولدر • زیرا حق تعالی موجود ایدی صور عالم هنوز

حقله موجود دکل ایدی • نته که حضرت پیغمبر بیوردر • کان الله و لم یکن معه
شیء و هو الاخر اذ کان عینها عند ظهورها • و آخر دخی
حقدر • زیرا حق حین ظهورنده عین صور عالم اولدی • یعنی صور عالم
موجود اولمغه دخی حقک ظهور و شهودنده عبارت اولدی • پس
بر ذات صفة ظهورینک عینی اولمز حی محصل کلام حق عالم ایله ظاهر
و عالم حق ایله وجود بولور • فالاخر عین الظاهر و الباطن
عین الاول • پس آخر عین ظاهردر • نزول اعتباری ایله زیرا
عالم اشهادده ظهور آخر مراتب الهیه دندر • و باطن عین اولدر زیرا
اول بطوندر • آخر ظهوردر • اما ترقی و صعود اعتباری ایله که خلقدن حقه
سفردر • آخر عین باطن و ظاهر عین اولدر • و هو بکل شیء علیم لانه بنفسه علیم
حق جمیع اشیایه علیمدر • زیرا نفسنه علیمدر • و نفسنه علمی عالمه علمنک عینیدر
زیرا عالم اشیا عین صورة خدادر • و صورة خدا نفس خدادر • پس حقک
نفسنه علمی اشیایه علمدر • و اشیایه علمی نفسنه علمدر • نته که شیخ فتوحات
مکیه سنده بیوردی • ان الله تعالی علم نفسه فعلم العالم فلما اوجد الصور
فی النفس • وقتا که حق تعالی صفة فاعلیسی ایله صور اشیای عالمی روحانیاتنی
و جسمانیاتنی نفس رحمانیده ایجاد اتدی ایسه ایله نفس رحمانی که هیولا
قابله عالم روحانی و جسمانیدر • نته که نفس انسانی صور حروف و کلمات
و کلامه هیولای قابله اولوب حروف و کلمات فاعله اولدوغی کبی پس ذات
واحده نوک من وجه فاعل و من وجه قابل اولمق وحدة ذاتیه سنه ظلدر •

غباره

وذیل توحیده ذلك نقصان ایرمزد ظهر سلطان النسب المعبر عنها بالاسماء
وسبب مذکور ایله احکام نسب مختلفه اسمائیه محال تصرفاتك وجودی
حسبیله ظاهر اولدی ایسه صح النسب الالهی للعالم پس نسب
مزبوره اسما اقتضا ایدوب و اسما مسمیات مختلفه استدعا ایدوب
عالم ایچون نسب الهیه صحیحه اولدی یعنی عالمك حقه انتسابی خالقیه
ومخلوقیه و ربوبیه و مربوبیه و رازقیه و مرزوقیه ایله تحقق بولدی
فانتسبوا الیه تعالی فقال الیوم اضع نسبکم وارفع نسبی ای آخذ
عنکم انتسابکم الی انفسکم واردکم الی انتسابکم الی. پس اهل
عالم بالکلیه حقه منتسب اولوب الله تعالی دیه که بوکون یعنی یوم قیامتده
بن سزك نسبکوزی وضع ایدوب یعنی تنزل ایدوب و کندو نسبمی رفع
اتسم گرك دردیه یعنی سزك نفسکوزه انتسابکوزی سزدن الوب بکا انتسابکوزی
رد اتسم گرکدر که سلطان وحدة ظهور و تجلا ایدوب حکم کثرة نسب اسمائیه
محو و فنا بولوب ذواتکوزی عین ذاتم و صفاتکوزی نفس صفاتم
و افعالکوزی عین افعالوم کوروب سزدن غیره نسبت آتمیه سز. روحی یعدن
نقاب کثرت مرفوع و قناع نسبت مکشوف اولا فقیر ایدرین عارف صاحب
همت بودر که بوکون جهت وحدتدن کشف غطاء کثرت قیلوب بو مرتبه مذکوره
تحصیل و تسخیر ایده و اول کون که فلا انساب بینهم یومئذ و لا یتسائلون
بومیدر و حق اکا تاخیر اتمیه آمین یا مجیب السائلین این المتقون ای
اللذین اتخذوا الله وقایة لانفسهم یعنی متقیلر قنده در کلسونلر

[illegible]

ظاهر

ظاهر اولسونلر و متقیلر انلردر که حقی ذاتلرینه پرده اتمشلردر
که حقدن غیری آنلرده نسنه کورنمز فناء ذوات ایله تحقق اتمشلردر
قنده قلدی فناء صفات و افعال فکان الحق ظاهرهم پس حق
بونلرك ظاهرلری اولدی که ظاهر اولن صور علمیه لرینك و صور عینیه
لرینك عینی اولدی پس ظهور عینیه صور علمیه باطنه لرینه نسبت ایله
اولدی زیرا صور علمیه نفسنده ظاهر دکلدر بلکه عین شهادیه یه نسبت
ایله خفیدر لکن شئون غیبیه یه نسبت ایله ظاهر اعتبار اولنور بویله جه
فهم اولنه ای عین صورهم الظاهرة یعنی متقیلرك صور ظاهره
سنك عینی اولدی مراد صور ظاهره دن قوای ظاهره و باطنه یه عامدر
بلکه اعیان ثابته یه دخی زیرا جمیع قوی اعیان ثابته یه نسبت ظواهردر
بلکه اعیان ثابته دخی اسماء الهیه یه نسبت ظواهردر بلکه اسما دخی غیب ذات
مجهول النعته نسبت ظاهردر و بالجمله حق آنلرك ظاهری اولدوغی حقی نفسلرینه
وقایه یعنی پرده ایدوب حقلرینه تستر اتدکلریدر بلکه تشبیه لباس تن کبی
پس بو صورتده حق کورینور انسان کورنمز بونك سری نتیجه قرب نوافلدر
که کنت سمعه و بصره حدیثنده مذکوردر وهم اعظم الناس دخی اول
متقیلرکه اثبات وجدانی یعنی فانی اولمغ ایله بقاء حقانی حاصل ایدوب
حقی بذاته شاهدلر و جمالنی بعینه مشاهدلردر نتکه آنلر قدر و مرتبه جهتندن
اکبری و قرب وجودیتندن احقی در واقویهم دخی صفة و فعل یوندن
انلر ناسك قویلریدر وقد یکون المتقی من جعل نفسه وقایة للحق بصورته

دکاه اولور که متحقق معنای سابقک عکسی اوزرنه اطلاق اولنور که نقیضی
صورة محسوسه مشهوده سی ایله حقه وقایه ایده اذ هویة الحق عین
قوی العبد زیرا هویة حق که عبد کنند وصورتی ایله اول هویته وقایه اولور
عین قوای عبد درر یعنی اول هویة عبدک قوای باطنه سنک عینی درر
پس بو تقدیرجه عبد عین هویة حق اولن قوای باطنه سی ایله هویته
حقه نجه وقایه اوله بیلور اول اجلدندر که صورة مشهوده سی ایله
وقایه اولور دیو تصریح اولوندی نته که شرح اولنور فجعل مسمی العبد
وقا لمسمی الحق پس فی الحقیقه مسمای عبد صورة مشهوده سی ایله مسمای حقه
وقایه قلندی که اول مسمای حق عین قوای عبد درر یعنی عبدک قوای باطنه
سنک عینی درر یعنی عبده اضافه اولنور بر مرتبه درر دیمکدر بو وجهه
اول مرتبه دخی نفس الامرده حقکدر بویله ذوق اولنه علی الشهود
یعنی بو مذکور اولن اعتبار اتخاذ وجعل شهود اوزرینه مبنی اولدیغی
زمانده در یعنی کشف ومشاهده ایله در وذوق ووجدان عارف
ایله ثابتدر بو وجهه استدلال وتقلید ایله ثابت اولور معنا دکلدر
والله شاهد بذلک واعلم حتی یتمیز العالم من غیر العالم قل هل یستوی
الذین یعلمون والذین لا یعلمون بو کلام مبنای شهودده غایتدر
دیمکدر که مزبور جعل واتخاذ اول اجلدن شهودده بنا اولنور که علم شهودی
ایله عابل اولن عالم مکاشف وجه مزبور اوزره عالم اولمیندن ممتاز
اوله تا که مضمون آیة قرآنی منکشف وبارز اوله که بنی سنه لسان حق

صورة استفهام انکاریده خطاب ایدر که هیچ عالم اکبر ایله جاهل
اکبر برابر اولورمی یعنی اولمز دیمکدر ونته که عالمدن مراد ظاهره
وباطنه شامل اولن عالم حقانیدر کذلک جاهلدن دخی مراد مقلده
ومستدله شامل اولندر که ایکیسی دخی عالم ربانی یاننده جاهللردر زیرا اشراق
نور هدایت حق ایله اولمیوب کسب عبد ایله اولن علمده رونق اولمز بهم رز
غریزم مفتاح علوم سکاکی هرگز سکا فتح باب مصباح انوار اتمز حافظ
خاطرت کی رقم فیض پذیرد هیهات مگر از نقش پراکنده ورق ساده کنی
لب الباب معرفته فایز اولمغه هدایته کرک علم هدایه دخی بدایه دن کرک
نهایه دن غایه دن اولمز وبالجمله استعداد فطری لازمدر وعنده
مفاتیح الغیب لا یعلمها الا هو پس سکا بر ترجمان کرک لسان غیب بیله
مفتاح الغیوب اوله لمنشیه آجمعه راز دلی بر عارف آگاه یوق
بر عجب بادیه ده دوشدک بولنمز دل بیلور اما علم غیبه دخی ایمان کرک والایمان
یمان والحکمة یمانیة ومن یؤت الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا وقد کان ما کان
وذهب ما ذهب وجف القلم ولما ینفع الندم والله اعلم انما یتذکر اولو
الالباب یعنی مزبور علم غیبی اولو الالباب تذکر ایدر فقیر ایدر تذکر ایله
تعبیر ایدوب بعلم دیدوکنده نکته بلیغه واردر یعنی دیمکدر که بو علم آنک
لوح ذکرنده وعین ثابتنده مرکوز ومضمر کرکدر که بو عالم شهادته کلدکده
آنی تذکر ایده علم حادث کسب مطلوبه باعث اولمز دیمکدر بعده
تذکر دیدوکی محل تکلف اولدوغنه ندر واقعا بو قدر حجب ظلمانیه توکیلوب آراسندن

نور بصیرت ایله صور علمیهٔ ازلیه‌یه تذکرده کلفه ومشقت مقرردر وهم
الناظرون فی لب الشیٔ الذی هو المطلوب من الشیٔ یعنی اولوا الالبابدن
مراد شول طایفه‌درکه صور کونیه‌دن تصفیهٔ قلوب وتخلیهٔ قوالب
اتدکدن صکره نظر ایله کشف وشهود وجه هر شیئک لبنه ناظر اولورلرکه اول شیدن
مقصود اصلی ومطلوب حقیقی اولدر مراد مقتضیات اسمادرکه صور علمیه
مرتبه‌سنده ظاهرلردر فما سبق مقصر مجدا کذلک لا یماثل اجیر عبدا
پس بو تقدیرجه یعنی اولوا الالباب لب اشیایه ناظر اولوب حقایق اشیایی
نظر شهود ایله مشاهده اتدکلری اوزره هر مقصر اولن مجد اوله سبقت
اتمز مقصردن مراد ارباب تحصیلدن نظر عقل ایله حرکت ایدن اهل استدلالدر
مجددن مراد اصحاب اشراق وصوفیوندرکه تصفیهٔ باطن مجاهدات
نفس ایله حقایق اشیایه اطلاع حاصل ایدرلر بو تجلیندرکه اجرة
ایله طوتلمش اجیر خدمة عبودیتده عبده شبیه ونظیر اولمز زیرا اجیر
اجرتی آلیجه فی الحال احتیاج منقطع اولمغله استاجردن منصرف اولور
اما عبد بونک خلافیدرکه هرگز بابِ سیدندن متباعد اولمز پس اجر نعیم
ویا نجاة ناری چون عامل اولن مقصود حاصل اولنه باب معبودندن منفصل
اولور اما علاقهٔ عبودیت مربوط بالسبب کلدر حاصل کلام علل واسباب
عالم کثرة وشهادة احکامندندر روحانیاته نسبتی یوقدر پس اسباب
وعلل مربوط اولمین اشیاده شایبهٔ بقا وابود فهم اولنور واذا کان الحق
وقایة للعبد بوجه والعبد وقایة للحق بوجه فقل فی الکون ما شئت

یعنی وقتا که حق تعالی من وجه عبده وقایه وسپر اولوب یعنی عبدک
ظاهری اولمغله اوزره پس امدی پس موجودات کاینه نوک حقنده
نه حکم اتمک دیلر ایسک ایله ان شئت قلت هو الخلق اگر دیلر ایسک
موجودات کاینه یه خلق اطلاق ایله حقک ظاهری اولدوغی اعتبار ایله
ذوق شهودک مقتضاسنجه وان شئت قلت هو الحق واگر
دیلر ایسک موجودات مزبوره یه حق اطلاق ایله اگر شهودکده حقی
ظاهر کوروب خلقی باطن کورور ایسک وان شئت قلت هو الحق الخلق
مرتبهٔ اولی محجوبانه نسبتدر بولور مرتبهٔ ثانیه موحدانه نسبت اولور
ومرتبهٔ ثالثه محققانه نسبت اولورکه مرتبتینی بلکه مراتب ثلثه‌ی جامع اولور
زیرا معنی دیمک اولورکه واگر دیلر ایسک حالهٔ واحده‌ده اعتبارین ایله
عمل ایدوب موجودات کاینه یه هم حق ایله هم خلق ایله حکم ایله وان شئت
قلت لا حق من کل وجه ولا خلق من کل وجه بو مرتبه دخی مرتبهٔ
ثالثه‌نک تفصیلی وتحقیقیدر لکن مرتبهٔ رابعه اعتبار اولنمشدر یعنی
دیمکدرکه اگر دیلر ایسک دیرسن که عالم من جمیع الوجوه حق دکلدر زیرا
وجه آخری خلقدر ومن جمیع الوجوه خلق دکلدر زیرا وجه آخری حقدر
بو ایکی مرتبه مذکوره‌که مشهد اطلاقدر ومشهد ختمیدر منتهای مراتب
وقصوای مطالبدر الله تعالی جمله‌مزه بو مقام ایله تحقق میسر ایده
فقیر ایدر بو مقامده ذکر مشیة دلالت ایدرکه عارف بو
مراتبی سیر ایدر وجمله‌سن حق کورور لکن وجه استعدادی قنغی مرتبه‌یه

الکا تعلق ایدر پس سؤال مقدر مندفع اولور که شیخ قدس سره بعض
ما صعده مرتبهٔ محققی مرتبهٔ عاجزدن تقدیم ایدر بو مقامده آیه
ترتیبدن منفهم اولن مرتبهٔ عجز منتهای مراتب اولمقدر پس وجه اندفاع
سؤال بودر که شیخ وقتا که کلامنی بو مقامده مشیئه ایله مقید اتدی آیت
بین المراتب تسویه کوستردی دفاع شبهه ارتفاع بولدی وان
شئت قلت بالتخییر واکر دیلرسک ما بینده حیرته قایل اولورسن وبین الوجهین
تمییزدن عاجز و عاطل قالورسن پس استمساک فی ادراک العجز عن درک
الادراک ایله تسلی و توقف بولورسن فقد بانت المطالب بتعیینک المراتب
پس سالک عارفک بحسب الاستعداد سیر و تعیینی ایله مطالب
مفصله ظاهر و متمایز اولدی که اکر سالک قرب نوافل مرتبه سی ایله متحقق
ایسه عالمه خلق اطلاق ایدر و اکر قرب فرایض مرتبه سنده ایسه عالمه
حق اطلاق ایدر و اکر مرتبهٔ جمعده قایم ایسه هم حق وهم خلق اطلاق ایدر
که اول مرتبهٔ تحقیقدر و اکر نهایه مرتبهٔ تحقیقه واصل ایسه مراتب الهیه
و خلقیه میانینی فرق ایدوب من کل وجه حق اولدوغنی دخی سلب ایدر
من کل وجه خلق ایدوکنی دخی سلب ایدر و فقیر مرتبهٔ اولی یه مرتبهٔ تحقیق
مرتبهٔ ثانیه یه مرتبهٔ تمییز اطلاق ایدرین اکرچه ثانی اولکک نهایتی
اولوب ایکیسی دخی فی الحقیقه مرتبهٔ واحده ایسه ده سلکده معنای اطلاق
اولمغن بعض مشارب فنا بو مقام ایله تحقق ده صفا بولدیلر الحق شهود
کامل اثردر و بعده شیخ قدس سره صدد بیانده اولدوغی معنای

بو کلمه

بو کلمه تأکید ایدر که جمیع ما ورد من عند الله تجدید ایله وارد اولانه که
بیوردر ولو لا التجدید ما اخبرت الرسل بتحول الحق فی الصور یعنی اکر نفس الامرده
تجدید واقع اولمیا ایدی رسل علیهم السلام حقک صور مختلفه یه تحول ایلدکلرن
خبر ویرمیه ایدی نته که حدیث شریفده وارد اولمشدر که حق تعالی
یوم جزاده صور منکرده تجلی ایدوب منبر استعلادن انا ربکم الاعلی
دیدکده اهل تماشا نعوذ بالله منک حاشا و کلا دیه لر بعده بونلرک
صور معتقداتی لباسندن ظهور اتدکده خضوع و خضور ایله ساجدون
اولوب انت ربی و نحن بجلالک منتظرون دیه لر ولا وصفته بخلع الصور عن نفسه
ما اخبرت قولنه معطوفدر یعنی اکر نفس الامرده تجدید اولمسه ینه پیغامبرلر
حقی خلع صور ایله توصیف اتمیه لر ایدی فلا تنظر العین الا الیه پس
وقتا که هر محدودده ظاهر و هر مشهودده شاهد حق تعالی اولدی ایسه
هرکز عین بصر و عین بصیرت مظاهر صوریه دن و مجالی معنویه دن
بر مظهره و بر مجلایه نظر اتمز الا آنده حقی کورور و حقه نظر ایدر پس اکر
حقی وجود ایله توصیف اتسه لا موجود الا هو دیر ظاهر ایله صفتلسه لا ظاهر
الا الحق دیر الی غیر ذلک و لا یقع الحکم الا علیه و هر حاکمک حکمی هر
حکم ایله اولور ایسه اولسون اول مظاهر و مجالیده ظاهر و جلوه کر اولن
ذات حقک اوزرینه واقع اولور ظاهر ایسه عین مظهردر من وجه
اکرچه من وجه غیر ایسه نته که ذکر اولندی فنحن له و به فی یدیه و فی کل
حال فانا لدیه یعنی بز حق ایچون عبیدز و آنوک سببی ایله موجودلرز و قایمز

داتوک یدقدرتنده نسنه اول قادردر وبر مقدوره زبرده دلده دکلدر بلکه
متصرفدر وهر حالده تحولمز وانقلابمز اکادر پس آنوک قتنده حاضر کروب
اول برزون منقطع اولمز وبر آندن منفک اولمز نته که بیورور وهو
معکم اینما کنتم الآیه ولهذا ینکر ویعرف ویننزه ویوصف یعنی صور
مختلفه ده ظاهر اولدوغیچوندر که مظاهر منکرده منکر کورنیور زیرا جاهل
صوره معتقده سنه مخالف کورور معرفه توحیدی اولمایوب انکار ایدر
دکاهی صور معروفه ده کورور اعتراف ایدر دکاه تنزیه اولنور
مثلا اجسام ده کورونه جاهل لیس بجسم ولا جوهر دیر دکاه
توصیف اولنور مثلا سمیع وبصیر کبی وکل یوم هو فی شان فمن رای
الحق منه فیه بعینه فذلک العارف پس شول کمسنه که حقی حقدن کوردی وحق کوزی ایله
کوردی وحقده کوردی رائی حق ومرئی حق وعین حق اولدی حقی حقی
حقده کوردی اشته عارف بالله حقیقتده بودر زیرا حقی جمیع اعتبار ایله
کورمشدر حجاب اغیار یوقدر ومن رای الحق منه فیه بعین نفسه فذلک
غیر العارف وشول کمسنه که حقی کوردی حقدن حقده کوردی یعنی رائی
حق ومرئی ایدی ولکن بلدی اما عین رؤیتی نفسنه اضافت ایتدی وبویله
توهم ایتدی که حقی کورن کوزکندو نفسنوکدر اول لاحقک اولمیه اول کمسنه حقیقتده
عارف بالله اولمز زیرا جمیع حجب اغیار مرفوع اولمز ومن لم یر الحق منه ولا
فیه وانتظر ان یراه بعین نفسه فذلک الجاهل وشول کمسنه که
حقی حقدن کورمزه وحقده کورمز وآخرتده دخی عین نفسی ایله کورمکه منتظر اولور

اول

اول کمسنه جاهلدر زیرا من کان فی هذه اعمی وهو فی الآخرة اعمی حکمنجه حقی
بونشاده کورمین نشاه آخرتده دخی کورمز زیرا عین حق کوزکن بلمز
وبالجملة فلا بد لکل شخص من عقیدة فی ربه یرجع بها الیه ویطلبه
فیها حاصل کلام هر شخص سالک ایچون ربی حقنده بر عقیده خاص دن
لابددر که اول عقیده سببی ایله دنیاده وآخرتده حقه سفر ورجوع ایده
وحقی طلبده اول عقیده ده طلب ایده وان تجلی له فی غیرها نکره
وتعوذ منه واساء الادب علیه فی نفسه واکر حق تعالی اول
سالکه صوره معتقده سندن غیری صورتده کورنسه اول صورتی
انکار ایده وبلکه بلکه اول صورتی ربی اعتقاد ایتمکدن استعاذه ایده
وترک ادب ایده نفسنده ربی ایکن نفی وانکار ایده وبلکه که اول صوره
دخی حقک بعض صور تجلیاتیدر وهو عند نفسه انه تادب
معه فلا یعتقد معتقد الها الا بما جعل
فی نفسه حال بوکه اول سالک نفسنده حق ایله تادب ایتدم
ظن ایدر که اول صورتی صوره حق زعم ایتمشدر پس محجوبلردن بر
معتقد اعتقاد ایتمز الا اول نفسنده مجعولی اولان الهی اعتقاد ایدر
وصوره مزبوره یی حق بیلور وسایرنی باطل کورور پس حق تعالی اعتقادات
مقیده صاحبی اولان محجوبلره اسماء مقیده سی حسبی ایله تجلی ایدر که اول اسما
اعیانک ربی اولمشدر والا بحسب الاطلاق حق کورنمز مکر بر معنای آخر مراد اولنه
اول اجلندر که حق تعالی قرآن عظیمده ستردن ربکم دیدی سترون الرب المطلق

دیدی

زیرا حقك من حیث الاطلاق اعیان عقیده نوك هر بیننه نسبتی قودر
فالاله فی الاعتقادات لا یکون الا بالجعل فما رأوا الا نفوسهم
وما جعلوا فیها پس اعتقادات مجعوبینده اولن الٓه مجعول اولور پس رائی
محجوب کورمز الا نفسنی کورور ونفسنده یعنی ذهننده جعل ایدوب
وعقد صورت ایدوب حقیقتنه جزم اتدوکی صورت معتقده یی کورور
پس صورمز بوره اگرچه جعل و تعمّلده اصنام متخذه کبی ایسه لکن حق سبحانه
وتعالی سعة رحمتی ایله اول صوره حقیقة نفخ ایدوب آنوك عابدلرینه
فیض رحمت ایدر اول عابدلرنك حقلرنه صحة معاملرلری اولوب وحدانیته
حقه وحقیقة رسولنه صدق اقرارلری اولدوغیچون پس سائر عبدهٔ اصنام
مزبورلرك خلافنه ملابسدرکه نه تجلیادن خبرلری ونه اطلاق وتقییددن
آگاه لقلری وار در اولئك كالانعام بل هم اضل فانظر مراتب
الناس فی العلم بالله هو عین مراتبهم فی الرؤیة یوم القیمة پس
اللهه علمده مراتبنا په نظر ایله کورکه بو نشأه‌ده ی شهادتده حقی بلمکده
دکورمکده مراتب اعتقادلری نجه ایسه یوم قیامتده دخی بعینها اویله‌در
پس شونلرکه رؤیة ربلری صورت متخذه لرینه قصر وحصر ایده‌لر قیامتده
دخی اول صوره مرئیه‌لره حصر ایدرلر اما شونلرکه الٓهه متخذلرینه قصر اتمیوب
بلکه هر مظهرده حقی کوروب ظواهر ومظاهرده عموم بولورلر پس قیامتده
دخی حالی بو منوال اوزره اولور وقد اعلمتك بالسبب الموجب لذلك
یعنی بو عالمده حاصل اولان علم اول عالمده اولن رؤیتك عینی اولدوغنك

سببینی

سببینی موجبنی بن سکا بلدردم ایدم که خلقك اکثری صور معتقده سینه
رجوع اتدکلری عبثدن عالم آخرتده کرعلم عینه مبدل اولاحق صورته
قصر مقرر اولور فایاك ان تتقید بعقد مخصوص وتکفر بما سواه
فیفوتك خیر کثیر پس امدی حذر ایله اعتقاد مخصوص ایله مقید اولمقدن
وما سواسنه کافر اولمه که سنی شئ قلیل ایله خیر کثیر فوت اتمسون
یعنی هر صورت معتقده ایله بو قدر مظاهر کثیره ده ظاهر اولن حق مطلقی
انکار اتمه دیمك اولا بل یفوتك العلم بالامر علی ما هو علیه بل که سنی
نفس الامرده موجود اولن حقه حقیقتی وحقیقتی اوزره علم فوت ایده یعنی
حقی حقیقتی اوزره علمدن محروم قاله سن زیرا وجود حق سنك قید وجعلکله
مقید ومحصور اولمز بل که شامل کلدر الکل فی الکل موجوددر فکن فی نفسك
هیولی لصور المعتقدات کلها فان الاله الحق تعالی اوسع واعظم
من ان یحصره عقد دون عقد پس امدی سن نفسکده هیولی کبی اول که صور معتقدهك
هر بریسی قابل اولاسن وهر صورته که وارد اولا ردّ اتمیه پس حقك
ظهورندن غیری ظهوری یوقدر باطل دخی اولور پس شعر

لا تنکر الباطل فی طوره • فانه بعض ظهوراته •

اکر مذکور اولن حصر وتقییدن تحذیرك وجهی نه در دیرایسك زیرا اکر حق
بر ذات اوسع واعظمدرکه جمیع موجوداتی محیط وموجودات آنده محاط
یعنی دائرهٔ وجودنده و فلك فیض جودنده عالم داخلدر پس بر شئ
محاط محیطنی ومحصور حاصرینی نجه حصر وعقد ایدرکه علم ایله کرك وجود ایله

[illegible]

هرگز نامتیسر در فانه تعالی یقول فاینما تولوا فثم وجه الله وما ذکر اینما
من این والثمه وجه الله زیرا الله تعالی فلک وجودنوک وسعتنی وعظمتنی اشعار
ایدوب بیورر که هر نه جهته توجه اولنورسه اول جهتده وجه الله ثابتدر
من غیر تخصیص یعنی بر جهتدن جهت اخرایه حقک اختصاصی و بر مکاندن مکان
آخره انحصاری یوقدر زیرا هرگز حق تعالی وجهنی بر جهته و بر مکان مخصوصه
قلمدی مثلا وجه الله بو مکانده در اول مکانده دکلدر دیمدی بل که
جمله یه شامل و جمله دن مستغنی و کامل گوستردی و وجه الشئ حقیقته
حالا که هر شیئک وجهی حقیقتی و ذاتی معناسنه در پس آیه کریمه مقتضاسنجه
حقک ذاتی جمیع اینلرده و امکنه ده موجود و حاضر ایمش و عارف عابد
نظر معرفت ایله انلره متوجه اولسه حقه ناظر ایمش فنبه بهذا قلوب
العارفین لئلا یشغلهم العوارض فی الحیوة الدنیا
عن استحضار مثل هذا پس حق تعالی بو قولی سببی ایله قلوب عارفینه
واذهان کاملرینه تنبیه ایتدی که حق تعالی هر اینده ظاهر وهر عینده
متجلی وحاضردر هو الاول والآخر والباطن والظاهر تاکه حیات
دنیاده اولان عوارض منتشره اذهانلرن وجه مزبورک استحضارندن
شاغل وحاجز اولمیه نه ناظر اولسه لر حقی گوره لر لا یشغله شأن عن شان
سرندن نشان ویره لر اللهم ارزقنا فانه لا یدری العبد فی ای
نفس یقبض زیرا عبد بلمز که انفاس عمرندن قنغی نفسنده قبض روح اولنور
پس وجه مزبوری هر نفسده استحضار گرکدر که قبض روح دم حضوره موافق

زیرا اکر

زیرا اکر بعض انفاسده غفلت و مشغولیته واقع اولورسه
فقد یقبض فی وقت غفلة فلا یستوی مع من قبض علی حضور
پس آز اولور که قبض روح وقت غفلته مصادف اولور واول
حضور ایله قبض اولنان نفسه مساوی اولمز بل که اکا مخالف اولور
زیرا غفلتده مقبوض اولن وجهی غیر حقه اولدوغی حالده محشور اولور
و عذاب بعد ایله معذب قیلنور اما حضور ایله مقبوض اولن سعادت
قرب ایله مستسعد و مقرب اولور ثم ان العبد الکامل مع علمه بهذا
یلزم فی الصورة الظاهرة وفی الحالة المقیدة التوجه بالصلوة
الی شطر المسجد الحرام بعده عبد کامل بو معنالره عالم ایکن یعنی وجه حقک
اینه خاصه عدم انحصارین بیلور ایکن صورت ظاهره ده وحالت مقیده ده
یعنی حال صلوتده فولوا وجوهکم نصنه اتباع ایدوب شطر مسجد حرامه
متوجه اولور ظاهر شرعه و طریقه سلوکه دینه انقیاد اجلی ایچون نته که
صاحب گلشن راز بو مضمونی روشن و ابراز ایدوب بیورر نظم
تمام آنکس بود کو از تمامی • کند با خواجگی کار غلامی
ویعتقد ان الله تعالی فی قبلته حال صلوته دخی معتقد اولور که الله تعالی حال
صلوتنده قبله سنده حاصل در لکن عارف منور حقی منحصر اعتقاد ایتمز
وهی بعض آیات ظهور الحق من اینما تولوا فثم وجه الله یعنی عارف منور
قبله صلوتی ظهور وجه حقک بعض ایتبیدر که اینما تولوا قولندن منفهم اولور
فشطر المسجد الحرام منها پس سمت مسجد حرام اول آیاتدن بعض مرتبه در

ففيه وجه الله ولكن لا تعقل هو ههنا فقط ۰ پس ادراك
ايله كه شطر مسجد حرامده وجه الله وحقيقة الله حاصلدر لكن بو مرتبه‌يه
منحصر دكلدر ۰ نته كه لا تعقل ديدوكى نفى اشارتنه اشارتدر كه اشارت حسيه
حصر افاده ايدر ۰ قرآنده ايسه حصره دلالت يوقدر ۰ نته كه شاعر ديمشدر شعر
لا تعقل دارها بشرقي نجد ۰ كل نجد للعامرية دار ۰ بل قف عندها وادرك
فالزم الادب في الاستقبال شطر المسجد الحرام يعني بلكه كتاب اللهدن
ادراك اتدوكك معناده واقف اول طورما وراينه تجاوز ايله پس
شطر مسجد حرامه توجه واستقبالده آداب شرعه ملازمت ايله والزم الادب
في عدم حصر الوجه في تلك الاينية الخاصة دخى ملازم ادب اول
وجه حقى مكانيه خاصه‌يه حصر اتمكده نته كه اول عدم حصرى آينما تولوا فثم وجه الله
آيتندن ادراك اتمشيدك بل هي من جملة اينيات ما تولى متول اليها
بلكه اول اينيه خاصه شول اينيادن بعضدر كه متوجه اكا توجه ايدر ۰
يعني آيتين مزبوره تنيدن هر برينك معناسى محلنده رعايت ايله
كمال بوندن حاصلدر ۰ فقد بان لك عن الله انه في اينية كل جهة پس اى
عارف تحقيقا سكا الله تعالى جانبندن بو آيه سببى ايله ظاهر اولدى كه حق تعالى
هر توجه اولنان مكانك مكانيتنده حاضردر ۰ يعنى هر متوجهك توجه ايتدكى
محل متوجه اليه ده حق تعالى حاضردر ۰ اما ظرفيه خاصه ويا مظروفيه خاصه ايله
دكلدر بلكه هم ظرف وهم مظروف اولمق حيثيتي ايله وما ثمة الا الاعتقادات
فالكل مصيب ۰ پس هر جهتك اينيه‌سنه توجه ايدنلر دكلدر الا اول جهتده

وجه الله اولمغه اعتقاد ايدرلر ۰ زيرا آيتدن مراد جهتدر ۰ كرك معنوى اولسون
كرك حسى وجهت مزبوره‌يه توجه عقد قلب دركه اعتقاددر ۰ زيرا توجه
حسى‌يه توجه معنوى لازمدر ۰ پس جميع معتقدلر اعتقادلرنده مصيبلردر ۰
زيرا اجماليسى سابق سبق سوق تقدير الهيدر ۰ وكل مصيب ماجور وكل
ماجور سعيد وكل سعيد مرضي عند ربه ۰ پس هر مصيب ماجوردر ۰
وهر ماجور سعيد وهر سعيد عند الله مرضيدر معلوم اولسون كه مذكور اولان حكم
كلي مقيد بالشرع دكلدر ۰ بلكه استعداداته نسبت ايله در ۰ تفصيلى فص اسمعيليه‌ده
مذكوردر اجمالى بودر كه هر موجودك ربّ خاصى واردر پس هر شيء موجودك
فعلى ربنه نسبت مرضى اولور ۰ زيرا ربك كندو فعليدر ۰ نيچون كندويه نسبت
مرضى اولميه زيرا عبدك عين ثابته معنويه‌سنك فعليدر كه صورت عبدده
ظاهر اولور ۰ پس عبد بو سعيد اولور ربّ خاصنه نسبت ايله اكرچه ربّ
آخره نسبت شقى دخى اولورسه مثلا عبد اسم مضل اسم هادى قاتنده
مرضى اولمز ۰ اكرچه ربّ مضل قاتنده مرضى وسعيد ايسه ده حاصل كلام
هر فاعل صنيعه‌سندن راضى اولمش اولور ۰ بعده هر موجود ربّ خاصنه نسبت
اولندوغنك سرّى دركه حضرت نبي عليه السلام رأيت ربي ديدى ۰ رأيت
ربّ العالم ديمدى ۰ احديه ربّ الارباب دخى نسبتى واردر لكن وسائر
عوامه نسبت ستردن ربيم ديدى ۰ ربّ العالم ديمدى ۰ اعتقادات بو زمره سبب
رضا وسعادت اولمغه مطابقه شرع لازم اولمز ۰ اما اعتقاد مطابق
شرع اولميه بحسب الشرع ماجور اولمز ۰ بحسب الاعتقاد اولور ۰ زيرا كلام مونه

وکافره عام در پس شیخ بیورد وغی اوزره کفار مخلد فی النار مشاهده
رب ایله تلذذ روحانیه یه واصل اولورلر بعض مواضعده تصریح ایتمشدر
وان شقی زماناً فی الدار الآخرة اگرچه بعض ازمنه ده یعنی دار
آخرتده دخی شقی اولورسه زیرا بعض ازمنه ده شقاوت سعادت مطلقه یی
منافی اولمز فقد مرض وتألم اهل العنایة مع علمنا بأنهم سعداء
اهل حق فی الحیوة الدنیا زیرا تحقیق بودر که اهل عنایة اللهک سعادتلری حقانیتلری
معلوممز ایکن حیاة دنیاده مریض ومتألم اولمه‌لری بعید اولمزننه که
ذکر اولنور فمن عباد الله من تدرکهم تلک الآلام فی الحیوة الاخری
فی دار تسمی جهنم پس عباد اللهدن بعضی درشونلرکه حیاة آخرتده دخی اول
آلام جسمانیه آنلره یتیشور شول دار معهوده ده که اکا جهنم دیرلر ومع
هذا لا یقطع احد من اهل العلم الذین کشفوا الامر علی ما هو علیه
انه لا یکون لهم فی تلک الدار نعیم خاص بهم بونک
بریله دار جهنمک حقیقتنی بیلن اصحاب کشوفدان بر اهل علم قطعی ایله بیلمز
که اونلرک اچون دار جهنمده بر نعیم خاص یوقمیدر که اهل جنته نعمتلر ویرلمیوب
بونلره مخصوص اولا اما بفقد الم کانوا یجدونه فارتفع عنهم یعنی نعیم
مزبور که دار جحیم ده آنلره مخصوص اولا خالی دکلکه یا الم سابق وجدانی نک
ارتفاعندن حاصل اولن لذة اولا که بعض حکما مذهبنجه لذة والم اضافیدر
فقدان الم لذة اطلاق ایدرلر فیکون نعیمهم راحتهم عن وجدان ذلک الالم
پس انلرک نعیمی وجدان الم سابقک فقداندن حاصل اولن راحت اولا

اوکیون

او یکون نعیم مستقل زائد کنعیم اهل الجنان فی الجنان
والله اعلم یعنی یاخود بر نعیم مستقل زاید اولورکه اهل جنانک جنانده
ثابت اولن لذتلری کبی بو مقوله‌لرده علم الله علم حکمته غالبدر پس علی
اکا حواله ایدن صایبدر حاصل کلام رحمة خالصه وارکه احکام شرعیه
مقتضاسنجه عاید و وارد اولور ننه که سبقت رحمتی علی غضبی کلامی ایله
وسعت رحمتی کل شیء مفهومنک عمومی رحمتنوک اثباتنی اقتضا ایدر پس
ابدیه عذابه دلالة ایدن نصوص قاطعه که کفار حقنده وارد اولمشدر
رحمة خالصه دن مانع اولورسه رحمة ممزوجه دن مانع اولمز مثلا بر کمسه
حیاة دنیاده جهاد کفار حقنده وارد اولن نصوص افاده ایتدوکی رحمته اعتماد
ایدوب کفار ایله جنکده مجروح اولسه بلکه بر عضوی فاقد اولسه کمال الم
ایله متألم ایکن راحة ممزوجه ایله راحت ونفسنه تسلیة بولور کذلک حیاة
عقباده دخی معذب بالنار اولن کافرلر فاعل عذاب کم ایدوکن بلمکت ایله
راحة ممزوجه حاصل اتمک جایزدر و بو مرتبه ایله تخفیف عذاب بولنمز که
لا یخفف عنهم العذاب نصنه اضطراب ویره زیرا اسباب عذاب
ثابته در پس منظرون دخی اولمزلر پس بو مبانی نصوصده تعارض لازم
کلمز زیرا نصوص عامه نوک عمومی استعداده مبنی در و خاصه نوک شرعه مبنی در
و بالجمله معرفة کامله بودر که جمیع مراتب رعایت اولونه نه اهل ظاهرک
اعتقادی موجبنجه وارد اولن احکام شرعیه یه منکر اولاو نه و نه مشایخ
عظامک ذوقندن عاجز و متحیر قالاوز زیرا اهل الله دخی اعتقادمز بوریکه عموم

نصوصدن اخذ ایدوب میزان وجدان ایله سنجیده قلمشلردر من غنده
انقصهم سوملیزلر • واول عموم سببی ایله رحمة ممتزجه مرتبه سنه قابل اولور
اعطى كل ذى حق حقه ایله عامل اولمشلردر • نته که شیخ صاحب الکتاب فرعون
حقنده اظهار توقف ایدوب فص موسویه اواخرنده دمیشدرکه ثم انا نقول
والامر فیه الی الله لما استقر فی نفوس عامة الخلق شقاوته • وبالجملة اجتناب اجماعی
رعایة ایتمشدر • توقف خود مقام اعراف دراعراف دخی بعض مراتب کمالدر
وعلى الاعراف رجال • الآیه خصوصا جواز وقوعدن وقوع لازم کلمز
وسالک عارفه وعارف محققه لایق بودرکه مفتی عصر اولمز مثلا فصوص
ووارثی احراق بالنار ایتسه اول عالمک علمنه وکمالنه انکار ایتمیه • زیرا
هر مجتهد طاقتی مقداری بذل جهد ایله مکلف ومنتهای مبلغ علمی ایله مأمور
ومتوقف در نفس الامرده علم واجب دکلدر • زیرا اول وسع بشرده دکل
ما تحت قدرة البشرده در مثلا سمت قبله ده مصلی یه لازم اولان تحری
فقط اولدوغی کبی • تحقیق شریف بعض عارفلر بو مقامده بویله تحقیق
مشهود افاده ایتمشلرکه وقتاکه الله تعالی ملائکه یه انی جاعل فی الارض
خلیفة خطابنی ایتدی اول آیتوک امانة معنویه سی انسان کامل حامل اولور
ودرتیتندن اوچ بلوک طایفه خلفا حق اولدیلر • پس بعض طایفه امانتی
بکمالها حامل اولوب هم حقدن هم ملائکه دن خلافه ایدوب مرتبه جامعیه
مظهر اولدیلر • انبیا ووارثین کبی بعض لر یالکز حقدن خلیفه اولدیلر اولیا کبی
بعض لر یالکز ملائکه دن خلیفه اولدیلر • علما ظاهر کبی کثر الله امثالهم • پس مقام

اولیا

بیان خلیفه

اولیا عفو وستر ونظر جهة حسن وکمال وسمت عیب ونقصاندن
اہمال ولدی که تخلقوا باخلاق الله مرتبه سیدر • اما خلیفه ملائکه
علما شریعت وامنای دیندر • انلرک وظیفه لری اتجعل فیها من یفسد فیها
حکم اعتراضیسندن ظاهر اولدوغی اوزره سمت تنزیه وتقدیس اولور
نقص وکمال وعیب وهنر • امر ونهی حکیم • وحسن وقبح شرع مستقیم ایله
بیلنوب مراتب احکام دینی اظهار وتبیین ایدرلر • اما مقام
انبیا که مقام جمعیة کبری در • بونلر هم ظاهری هم باطنی وهم حقیقتی
وهم شریعتی جمع ایدوب ایکی مرتبه ایله ممتزج • ومعتدل اولمشلردر • وبونلرک
ورثه سی که محققین اولیادر • توحید صرفدن تحقیقه کذر ایدوب جمعدن
فرقه وفرقدن جمعه سفر ایتمشلردر • اللهم ارزقنا مقامهم • پس مذاق
معرفة اصحابنه بواشارت کفایت ایدر والکلام

فص حکمة فاتحیة فی کلمة صالحیة

لفظ فاتحیة مکتوب اولدوغی اوزره در فتوحیه
دکلدر • زیرا لفظ صالحیه لفظنه مناسب در خصوصا فصک سایر عنوانلرنه
مناسبة لفظیه مرعی اولمق مطرد اولمه سی بو مدعایه شاهددر • بعض
شراح قولنجه • فتوح امر غیر متوقعده استعمال اولنمق معنی جهتندن انسب
ایجاب ایتمز • زیرا پیغمبرلردن بونوک امثالی خارق عادته توقع اولنه
کلمشدر • وکلام خود اجا دناسه نسبت مذکوردکلدر • نته که قرآنده نسیا حوتهما
قولنده نسیان یوشعه بعض مفسرین دلیل سوق ایدوب حوت
منشویدن اتخذ سبیله فی البحر • وآنوک امثالی موسی ایله یوشعه نسبت حلاف

عاده دکلدر و دیمشلردر و دیمک جایزدر که اکر لفظ مزبور فتوحیه اولسه
معنای معهود مقصود اولوب ابتدائا انفتاح جبل اولمغ ایله فصی فتح ایله
معنون قلنمشدر بعده معجزهٔ صالح علیه السلام رکائبدن اولمغله شیخ
کلامنی رکائب ایله مصدر ایدوب بیوردی شعر من الآیات آیات الرکائب
ناقهٔ معجزهٔ صالح رکائبدن اولمغله بو مضمونی نظم ایله ابتدا ایدوب
و معجزه که انفتاق جبلدر رکائبه اضافه اندی سببیه حسبی ایله و مذاهب ایله
رکائب میاننده تناسب شعریه کوستردی یعنی معجزاتدن بعضیسی رکائبه منسوب
اولان معجزه که فتق جبلک ناقهٔ صالحه تسبیبیدر که صالحک دعاسی ایله ظاهر اولمشدر
آیتدر پس ناقهٔ جبلیه صالحه مخصوص معجزه اولدوغی کبی براق معراجی دخی بزوم
رسولمزه منسوبدر و ذلک لاختلاف فی المذاهب یعنی رکائب آیاتدن
اولمق و معجزه قلنمق اختلاف معجزات ایله در و اختلاف معجزاته سبب
اختلاف اقتراحاتدر و اختلاف اقتراحات معتبر جینوک اختلاف
استعداداتنده ناشیدر که مصرع وللناس فیما یعشقون مذاهب
فمنهم قائمون بها بالحق ومنهم قاطعون بها السباسب
یعنی و فقاکه مذاهب ناس مختلفه اولدی ایسه پس عباد اللهدن بعض ام
حق ایله رکائب بنده یعنی نفس حیوانیسنده قایم و ثابت و اهل تمکین اولورلر
زیرا استعدادلری شهود حق ایله کور و ظلمت جهل جلبیده نوریقایی
اولورلر و بعض آخر نفس حیوانیسنه متابعت ایدوب صحرای وجودنده تائه
و متحیر قالورلر و متلون رنک تلوین اولورلر فاما القائمون فاهل عین

واما القاطعون هم الجنائب یعنی طائفهٔ اولی که حق ایله قائملردر
انلر اهل عین و صاحب قرب مشاهده در اما قاطع سباسب اوهام
و خیالات اولنلر معرفة حقدن دور و مهجورلردر که مرادا اثردن اثره
حرکت ایدن اصحاب استدلاللردر جنائب جمع جنیبه در مراد مبعدون
و محجوبون دیمه در وکل منهم یاتیه منه فتوح غیوبه من کل جانب
شیخ قدس سره بو مقامده اوج توحید صرفه عارج اولوب و میان مکاشفین
و محجوبینی فرق المحبوب دیرکه طائفتیندن هر بریسی فی الحقیقه حقدن بعید
دکلدر و بعدلری حجب المراتب بعد اعتبار ایدر پس نغم اربت حسبی ایله محجوب
صائلین عین کشفده و مبعد عد اولنان محض قربده در پس طائفه معتربین
و محجوبیندن هر بریسنه حقدن و رب مخصوصندن فیض فتوح غیبیه سی جمیع
ایرشور زیرا فتوح غیبیه عطیهٔ حقانیه در جهت واحده یه مخصوص اولمز بلکه
جمیع جهاتدن کلور من فوقهم ومن تحت ارجلهم و سائر الجهات الست
زیرا معطی اکرچه ذی جهت دکلدر لکن جمیع جهاته شاملدر فقیر ایدرسه اکثر
شراح منهم ضمیرین طائفهٔ قائمین بالحقه ارجاع ایدوب مذکور اولان معنایی
معنای مرجوح عد اتمشلر اما فقیرک دیدوکی شیخ اکبرک ذوقنه مناسبدر
ظن ایدرین والله اعلم اعلم وفقک الله ان ام الایجاد مبنی علی الفردیة
یا اخی حق تعالی سکا تحقیق علوم ایچون توفیق ویرسون معلومک اولسونکه
ام ایجاد نفسنده فردیته اوزرنه مبنیدر فقیر ایدرین بو کلامک سری فیسی
بودرکه صفة ایجادده فردیت لازمدر که صفة الوهیة در عارفان سر اشما

قاتنده فرد و فاتح اسمانوک مفاتیح غیبندندر و بعض عارفان اسرار عددده بیلنلر که
فاتح ایله صالح اسمنده اولن عقدینوک ثلثه ده اتفاقی سر ایجاددر یعنی فاتح
لفظنده عقد عددی فا ایله عقد عددی تام مرتبهٔ آحادده ثمانیه ۹ ربعه اولور
که جملهسی اون ایکی در عشره آحاد مرتبهسنده واحد اولوب واحد ایله اثنین
ثلثه اولور کذلک صالحده عقد عددی صاد ایله عقد عددی لام آحاد مرتبهسنده
تسعه ایله ثلثه اولور تسعه و ثلثه اثنی عشر اولور عشره ایسه کرو مرتبهٔ
آحادده واحد اولوب واحد ایله اثنین ثلثه اولور فقیر ایدرسترمزبور
اسم عیسیٰده دخی موجوددر زیرا لفظ عیسیده واقع اولن عقود مرتبهٔ آحاد
اون بش اولور عدد مزبور ایسه عدد شفعه تحلیل قبول اتمز پس اعداد
فردهیه تحلیل اولونسه بش کره اوچ اولور وتر فردیه بولونمش اولور
مراد ایسه فردیتک اعلی مرتبهسیدر حتی لفظة الله ده وجودسنه امر
اظهارک اتمامنه اشارتدر دیمشلر الله اعلم **ولها التثليث فهي من الثلثة**
فصاعدا یعنی فردیه ایچون حکم تثلیث ثابتدر پس فردیه مزبوره ثلثهدن
ابتدا اولنمشدر ما فوقنه متصاعد اولدوغی حالده معلوم اولا که حکمهٔ رتبیهده
مرسوم اولان عدد یا زوجدر یا فرد عدددر فرد اولدر که متساویینه انقسامی
قبول اتمز انقسام شانندن ایکن و زوج اولدر که متساویینه منقسم قبلیور
و فردک مثالی ثلثه زوجک مثالی اثنین اولور پس احد حد عدددن خارج
و متباعدر قالوا بعض قولده اول افراد ثلثه اولدوغی کبی اول ازواج اربعه اولور
اثنین اولمز زیرا اثنین عددک اول حکمنده اولوز پس عدد مرکب ولان خارج

مرتبهسی اثنین اولور و مفهوم اولسون که ایجاد کونده اشیاء ثلثهدن لابددر
که بری فاعل بری قابل و بریسی دخی قائل قول کن اولا و بوجهدن نتیجه حاصل
اولا پس ایجاد کونده اولن مراتب ثلثهیه اشارت ایدوب بیوررد که
فالثلثة اول الافراد وعن هذه الحضرة الالهية وجد العالم فقال
تعالى انما امرنا لشيء اذا اردناه ان نقول له كن فيكون فهذه
ذات وذات ارادة وقول پس ثلثه اول افراددر و سبب ایجاددر اولدی
زیرا حضرت مزبورهدن که فرد الهیه در عالم وجود بولدی و معلومدر که
ایجاد کونده اول ذات مطلقه و حرکت صور علمیه مرتبهسیدر بعده ذات
مع الارادة بعده قول کن بعده فیکون که نتیجه مرتبهسیدر و نته که حرکت
فکریهٔ انسانیه حرکت دوریهدر که اول تصور مطلوب توجهتا که العالم
حادث بعده صغری در که صورت علیه بعده صورت معلولیه که فالعالم حادث
پس منتهی عین مبدا اولور و کذلک نسبت خالقیه و مخلوقات دخی بو
یعنی بینهماده واقع اولن حرکت حرکت دوریه اولوب مثلا حلقهٔ وجودده
حرکت ایله آخر عین اول و حادث عین قدیم و ممکن عین واجب اولور
و آیت کریمهده مذکور اولن شیئین شیئیتده بردر و اول عین آخردر
لکن شیئیت اولی ثبوتیه و شیئیت ثانیه وجودیهدر پس انما امرنا
لشيء شیء ثابتدر اذا اردناه ان نقول له کن لفظنده استماع
قول و امتثال امر ایدن شیء دخی هیئات غیر مجعوله ثابتهدندر که آنلرک
ایچون صلاحیت سماع قول کن حاصلدر پس فردیه تثلیث دخی ایکیدر

برىسى ثبوتى برىسى وجودیدر پس آیهٔ کریمه دخی ستر فردیتی شامل درز
که اول تصور ومدعی بتغیر الحکم ثانی مع العلیة که ازادر زمانه در ثالث
مع المعلولیة که تکون در پس عالم عدم ذهنی دن وجود خارجی یه حرکة
ایجادی ایله حرکة اتمک ایجاب اتدی که نتیجه در مادام اوزرینه مادّه
مرتبه سی اولا ان نقول له کن تکون صورة مرتبه سی اولا حاصل
کلام قول که شیئیهٔ ثبوتیه یه تعلق اتدی ذات مع الاراده شیئیه
وجوده حرکت ظهور ایله حرکت ایدوب اسم قابل وفاعل وصفة قابل
وآمر برى بریندن ممتاز اولدی وتعبیر آخر ایله ذات مطلقه ارادة
صفتی ایله تجلی اتدی امر یدا اولدی قول ایله تجلی اتدی قابل اولدی ومامور
بها اولمق صفتی ایله واسم مخلوقیه ایله تجلی اتدی عالم اولدی شعر
والعین مطلق تبرأ ای بکل عین • والکل واحد بتجلی بکل شأن
قوله هذه الذات وارادتها وهی نسبة التوجه بالتخصیص لتکوین
امر ما ثم قوله عنده هذا التوجه کن لذلک الشیء ما کان ذلک الشیء پس اگر
بو ذات حق وجود مطلق موجود اولمیه ایدی وصفة ارادی که
نسبة توجه سیدر مکونات دن برامرک تکوینیی تخصیص اتمیه ایدی ونسبة
مزبوره ایله که توجه تکوینیدر اول شیئیه خطاب قول کن وارد اولمیه ایدی
اول شیء موجود ومکون اولمز ایدی ثم ظهرت الفردیة الثلثیة
ایضا فی ذلک الشیء بوندن صکره فردیهٔ ثلثیهٔ مزبوره مکونده ظاهر
اولدیغی کبی مکونده دخی ظاهر اولدی فتح وآوایله وبها من جهته صح

تکوینه

تکوینه وایقاعه فی الوجود وفردیهٔ مزبوره سببی ایله ذلک الشیئی تکوین
اتمک ووجود ایله متصف قلمق صحیح اولدی مصدر مفعوله مضاف قدر
فاعله اضافه احتمال بعید در بل که احتمال دکل در مثلا جامی قابلک تکوینه
متعلق اولمق ملاحظه سی ایله فاعله اضافه بعید اولمز دیشلر فقیر ایدر
بو مقام مقام امتیاز وتعدد درکه وجود ایله اتصاف محلی در اگر
مقام شیئیهٔ ثبوتیه مقامی اولسه تمایز عقلی محض اولور ایدی واحتمال
سائغ اولور ایدی بونده ایسه تمایز تمایز خارجی در توجیه مجازی یه خود
احتیاج یوق باخصوص ضمیر مزبور مفعوله عاید درکه تکوین سابقک
مضاف الیهی اولان امر در بو تقدیرجه فاعله اضافتده کمال بعد اولور
وهی شیئیته وسماعه وامتثاله امر مکونه بالایجاد واول فردیهٔ
ثلثیه ذلک بری شیئیهٔ ثبوتیه مرتبه سیدرکه عین ممکن ایچون ثابتدر
بریسی دخی قول کنی استماع مرتبه سیدر اوچنجیسی امر مکونه امتثالی مرتبه سیدر
فقابل ثلثة بثلثة پس معلول طرفندن اولان فردیهٔ ثلثیه علت طرفندن
اولان فردیهٔ ثلثیه یه مقابل قلدی ذاته الثابتة فی حال عدمها فی موازنة
ذات موجدها وسماعه فی ارادة موجده وقبوله بالامتثال لما امره
به من التکوین فی موازنة قوله کن فکان هو ذات ممکنک حال عدمنده اولان
تعین ثبوتیه سی ذات موجد مطلقه سی مقابلسنده قیلدی وامر کن
سماعی صفة ارادتی مقابلسنده قلدی وما امر به یه امتثالی وقبولنی
قول کن مقابلسنده قلدی پس فردیتین ثلثیتینک تقابل واجتماعی

الشیٔ که عالم کوندر کاین وموجود اولدی فنسب التکوین الیه فلولا انه

فی قوته التکوین من نفسه عند هذا القول لما تکون پس حق تعالی فعل تکوینی

مکوّن مزبوره نسبت اتدی فتح واو ایله زیرا اکر مکوّن مزبوره نسبت اتدی مفتح

واو ایله زیرا اکر مکوّن مزبورک نفسنده قوّۀ تکوینی اولمیه ایدی قول مزبوری

استماع حیننده تکوّن اتمز ایدی واول فیض اقدس مرتبه سنده ثابت

اولان قوّۀ عدمیه فیض مقدس ده فعل وجود بولمز ایدی که استعداد غیر

مجعولک تقاضاسیدر ومعلوم اولا که حکمۀ رسمیه ده ترجیح بلا مرجح

امر اختلافیدر معتزله ایله اهل سنت خلاف اتمشلردر اما ترجح بلا

مرجح بالاتفاق باطلدر زیرا ثابت اولسه ابطال صانع لازم کلور

فما اوجد هذا الشیٔ بعد ان لم یکن عند الامر بالتکوین الا نفسه

پس شیٔ مزبور مسبوق بالعدمی تکوین اتمدی الا نفسی تکوین اتدی معلوم در

که تکوینده مراد بو مقامده شیٔنک تکوّن وظهوریدر والا مکوّن ومکوّن

شیٔ واحد اولمز فاثبت الحق تعالی ان التکوین للشیٔ نفسه لا للحق

والذی للحق فیه امره خاصة پس حق تعالی تکوینی شیٔنک نفسی ایچون

اثبات اتدی حقه نسبت قلمدی وحقک کندو ذاتنه تخصیص اتدکی تکوینده الحق

امر اولدی وکذا اخبر عن نفسه فی قوله نته که قرآن عظیمنده وقول کریمنده

نفسندن امر ایله خبر ویردی وتکوینی مقابله امرده مکوّنه نسبت ایدوب

انما امرنا لشیٔ اذا اردناه ان نقول له کن فیکون فنسب التکوین

لنفس ذلک الشیٔ عن امر الله وهو الصادق فی قوله حق تعالی خود

قولنده

ترجیح بلا مرجح

ترجح بلا مرجح

قولنده یعنی نسبۀ تکوینده وامری نفسنه مضاف قلمقده مخبر صادقدر

پس ایجاد موجودات وتکوین مکوّنات حرکات دوریۀ فلکیه ایله

مع الامر والارادة اعیان ثابتانک زوایای کتم عدمدن صحاری

وجوده بروزی وظهورلرندن عبارتدر وهذا هو المعقول فی نفس الامر

یعنی امرک قوله انحصاری وتکوین شیٔنک نفس شیٔیه نسبتی منقول اولدوغی

کبی نفس الامرده امر معقولدر زیرا هر آمر مأموردن صیغۀ امر ایله فعلک

مبدأ اشتقاقنی طلب ایدر نته که بو تمثیل جلیل ایضاح ایدر کما

یقول الآمر الذی یخاف فلا یعصی لعبده قم مثلا بر امیر آمر که

شاننده خوف اولنه وذاتنه عصیان وخلاف روا کورلمیه بر قولنک

قیامنی مراد ایدوب قم لفظی ایله خطاب اتسه فیقوم العبد امتثالا

لامر سیده فلیس للسید فی قیام العبد سوی امره له بالقیام والقیام

من فعل العبد لا من فعل السید فقام اصل التکوین علی التثلیث ای من الثلثة

پس اول عبد سیدینک امرینه امتثال ایچون قایم اولور پس نظر اولنه

سیدک قیام عبدده قم لفظی ایله امردن غیری مدخلی اولمز پس قیام

عبدک فعل خاصی اولور سیدک فعلی اولمز بعده اصل تکوین تثلیث

اوزرینه قایم اولدی یعنی تکوین ثلثه دن منتج اولدی من الجانبین

من جانب الحق ومن جانب الخلق کلام مزبورده الثلثه لفظندن بدلیه اوزرینه

وارد اولور یعنی اول جهات ثلثه که امر ایجاد آنوک ایله تمام اولور بری

جانب حقدر که فاعلدر بری جانب خلقدر که قابلدر یعنی بری جهۀ وجوب

وبری جهته امکانی یوقدر • که اسم قول کس ایله مجموع و مکوّن اولور فتح و آویله
بعده کیفیّهٔ ایجاد اعیان بیان اولنوب کیفیّهٔ ایجاد معانی یه شروع
ایدوب بویوردی ثمّ سرى ذلك فى ایجاد المعانى بالادلّة فلا بدّ من
من الدلیل ان یکون مرکّبا من ثلثة على نظام مخصوص وشرط مخصوص
وح ینتج لا بدّ من ذلك یعنی بعد ایجاد الاعیان بو اسلوب ایجاد معانی یه دخی سرایت
ایدر پس هر دلیل که مثبت حکم اولا انکا مقدمات ثلثه دن لابد اولا که بر
مقدمه سی موضوع بریسی محمول بری دخی حدّ اوسط مکرّر • و نظام مخصوصدن
مراد تکرّر حدّ اوسط و شرط مخصوصدن مراد شکل اولده ایجاب صغری
وکلیّهٔ کبری ایس بو تقدیر اوزره که امور مزبوره موجود اولا دلیل منتج
اولور • و انلرجندن عقلاً بدّ و مفارقت احتمال اولمز وهو مثل ان یرکّب
الناظر دلیله من مقدمتین کلّ مقدمة تحتوى على مفردین فیکون
اربعة واحد من هذه الاربعة یتکرّر فى المقدمتین لیربط
احدهما بالاخرى کالنکاح • • واول ترکیب مخصوص
مناظرك دلیلنی مقدمتیندن ترکیب اتمه سیدر • که هر مقدمه سی مفردینه شامل اولا
بریسی موضوع بری محمول اولوب امور اربعه حاصل اولا • واول امور اربعه دن
هر بریسی مقدمتینده متکرر اولا • احدى المقدمتین مقدمهٔ اخرى یه مربوط
اولمغ اجلیچون امور محسوسه دن مثلا نکاح کبی که ذکرك اجزاء ، ولی وطینی مقدمتینی
مشتملدر که ابوین در • و ولی عاقد و شرط شهوددر • و هر بریسی آلهٔ تناسلی
شامل اولمغیله واحد متکرر حامل اولور فیکون ثلثة لا غیر لتکرّر الواحد

پس

پس تکرّر مزبور ایله ثلثه حاصل و موجود اولور • زیرا واحد متکرر اولور • پس
مطلوب دخی موجود اولور اذا وقع هذا الترتیب على هذا الوجه المخصوص
وهو ربط احدى المقدمتین بالاخرى بتکرار ذلك الواحد المفرد
الذى به صحّ التثلیث • یعنی نجیح ترتیب مزبور وجه مخصوص اوزرینه
واقع اولسه که اول وجه مخصوص مقدمتینك ایکیسندن بریسین اخرى یه
ربط اتمکدر • واحد مفردی تکرار اتمکله مفرد که انونکیله تثلیث صحیح اولور •
بعده تکرار صغراده محمول کبراده موضوع اولمغیله اولور • بعده اوسطه حد
دیو تسمیه اولنور • زیرا اکبرك اصغر ایچون ثبوتنه وجه علّت اولور • ذهنده
فقط اکر برهان انّى اولورسه وهم ذهنده وهم خارجده وجه اولور • اکر
برهان لمّی ایسه والشرط المخصوص ان یکون الحکم اعمّ من العلّة
او مساویا لها وح تصدق یعنی شکل اولك ضروب منتجه سنده شرط مخصوص بودر که
کبراده حکم علّتدن اعمّ اولا نته که مثلا زید انساندر • و هر انسان حیواندر •
دیمکله زید دخی حیواندر دیو حکم لازم کلور • زیرا علّت که حدّ اوسطدر • اکبرده ولن
حکم حیواندن آندن اعمّ در • پس اخصّ ایچون ثابت اولن حکم بالضروره اعمّ
ایچون ثابت اولور • یاخود حکم مزبور علّته برابر اولا مثلا هر انسان ناطقدر •
و نیله زید ناطقدر دیمك لازم کلور • زیرا مفهوم ناطق مفهوم انسانه برابردر
پس بو تقدیرجه نتیجه صادقه اولور • یاخود قضیه صادقه اولور • وان لم یکن
کذلك فانّه ینتج نتیجة غیر صادقة یعنی حکم مزبور بویله اولمسه و حکم ایله حدّ
اوسط میاننده نه نسبت عموم و نه نسبت مساوات اولسه بل که نسبت خصوص

ویا مباینة اولسه مثلا زید حیوان در و هر حیوان فرس در دیسین زید
فرس در دیسک کذب اولور وهذا موجود فی العالم مثل اضافة الافعال
الی العبد معراة عن نسبتها الی الله • یعنی دلیل نتیجهٔ غیر صادقه یی
منتج اولمق بو عالمده شهادت ایدر امر موجود و متحققدر • مثلا افعال ممکنه یی
عبده مضاف ایدوب حقه نسبتدن معرا اخذ اتمک کبی • که متکلمیندن
مذهب معتزلی یه اشارتدر او اضافة التکوین الذی هو کن بصدده
الی الله مطلقا یاخود صفت تکوین که بر صددنده ذکر اولندی معناسی
الی مطلقا حقه نسبت ایدوب عبده نسبتدن معرا اخذ اتمک که متکلمیندن
اهل سنت مذهبنه تعریضدر والحق ما اضافه الا الی الشیء الذی قیل
له کن اول صفتی نسبت اتمدی • الا شیئه که کونک عیننه نسبت اتدی •
یعنی کن دیدوکی حینده حقدن صادر اولن مجرد امر کن ایدی • و تکوین مزبور
مکون ایله قائم اولور صفت ایدی پس قیاس فریقین منتج اولمدی • الا نتیجهٔ غیر
صادقه زیرا افعال عباد من وجه عبده و من وجه حقه منسوبدر که من جهة
الخلق حقه • ومن جهة الکسب عبده اضافه اولنور • تکوین دخی کذلک امر اولدیغی
جهتدن حقه و تکون جهتندن عبده نسبت اولنور • نته که تمثیل ایدوب بیورر
ومثاله اذا اردنا ان نستدل ان وجود العالم عن سبب فنقول
کل حادث فله سبب فمعنا الحادث ذو السبب • یعنی نتیجه
صادقه منتج اولن دلیلک مثالی بو ذکر اولنان در • که مجیب بر اسلوب مناظره
اوزره وجود عالم ممکنک سبب مؤثره محتاج ایدوکنه دلیل اقامت اتمک •

دیمه سک

دیمه سک بو وجه ایله سوق کلام ایدرز • که هر حادث ایچون سبب لابدر
پس لزوم کلامز ایله لفظ حادث ده • و سبب موجود اولور ثم نقول فی
المقدمة الاخری والعالم حادث فتکرر الحادث فی المقدمتین
پس تقدیم کبراده اصالة انتاجه دلالت • و نتیجه نک آنده بالقوة اندراجینه
اشارتدن صکره بز ایدرز • که مقدمهٔ اخری ده یعنی صغراده علة قیاسی
پیدا ده • که العالم حادث در • پس حادثک مقدمتینده تکرری حاصل اولدی
پس حادث بر واحد اولدی • که بونک سببی ایله مقدمتینک احدیهماسی
اخریسی ایله مرتبط اولدی • و امر تثلیث تحصل بولدی • که اول حادث و ثانی
ان له سببا والثالث قولنا العالم یعنی امور ثلثه نک امر ثالثی العالم
لفظیدر • موجود و مرتب اولیجق فانتج ان العالم له سبب • پس بو
تثلیث شامل اولن دلیل منتج اولدیکه عالم ممکن ایچون سبب مؤثردن لابد اولا
و نتیجهٔ مزبوره اول نتیجهٔ صادقه در • که انتاجی نظام مخصوص و شرط مألوف
اوزرینه واقع اولمشدر فظهر فی النتیجة ما ذکر فی المقدمة الواحدة
وهو السبب • پس کبری ایله مسمی اولن مقدمهٔ واحده ده اجمالا
مذکور اولن نتیجه ده تفصیلا ظاهر اولدی • و اول سابقا مذکور و بعده
ظاهر اولن شیء سبب در • تعبیر ایدرین • اجمالی ذکر ایله و تفصیلی ظهور
ایله تعبیرده لطف بلاغت ظاهردر • و معلوم اولا که شکل مزبور اشکال
منطقیه دن شکل رابعدر که بو اسلوب اوزره سوق اولنور • مثلا
العالم له سبب • لان کل حادث فله سبب والعالم حادث • فالعالم له سبب

يعني وجود عالم سبب مؤثره محتاج ایدوکنه دلیل فی التسک دیرز که هر حادث
که ممکن مسبوق بالعدم اوله اکا علة کون وسبب وجوددن لابد درز
عالم خود حادثدر پس عالمه سبب لازم اولور فالوجه الخاص هو تکرر الحادث
پس سابقا على الوجه المخصوص دیدوکی اوزره وجه خاص لفظ حادثنک
مقدمتینده تکرر ندن عبارتدر که تکرر مزبور سببی ایله حکم قیاس اکبردن
اصغره تعدی ایدر پس وجه دن مراد حد اوسط اولمز که اول حادث مکرردر
بلکه وجه دن مراد حادثنک تکرری اولور پس اودقیقنیک تکرری حد اوسط ایله
تفسیرنده مسامحه اولور زیرا نفس تکرر وجه خاصده کلدز بلکه وجه اولن محمول
قضیه درکه موضوعک وجه مندن بر وجه ونسبیندن بر نسبه درز که حادث
لفظینه قیصری دخی بویله توجیه اتمشدر والشرط الخاص هو عموم العلة
ودخی سابقا والشرط المخصوص قولنده اشارت اتدوکی شرط خاصدن دخی
مراد عموم علة در لان العلة في وجود الحادث السبب زیرا حادث ممکنک
وجود خارجیسنه علة مؤثره سببدر وهو عام في حدوث العالم عن الله
دخی سبب مزبور عالمک حقیقتده حدوثنده وذهننده وخارجده ظهورنده
عامدر یعنی مفهوم ماله السبب محمول عالم اولن جمیع افراد حادثه شاملدر
کرک حادث زمانی کرک ذاتی مبدعات ومخلوقات کبی اعني الحکم سابق
الذکر اولن ضمیر هونک تفسیریدر یعنی هر حادث اچون سببی ثابتدر دیدوکم
نسبة ایقاعیه یا خود محکوم به دیلرین دیمکدر فنجعل على كل حادث ان له
سببا سواء كان السبب مساويا للحكم او يكون الحكم اعم منه فيدخل تحت حكمه

پس بز هر حادث اوزرینه آنوکیچون سبب ثابتدر دیو حکم ایدرز کرک ایسه
اول سبب دیدوکمز شئ که کاه اندن وسط ایله کاه علة ایله
تعبیر اولنور حکم اکبره مساوی اولسون کرک ایسه حکم مزبور اول سببدن
اعم اولسون صورة اولیده حدوثدن مراد ذاتی یه وزمانی یه عام اولندز
صورة ثانیه ده حدوثدن مراد زمانی اولندز پس بو تقدیرجه محمول کبری که
له سبب در موضوعندن اعم اولور که کل حادث در پس بهر تقدیر
محکوم علیه محکوم بهک تحت حکمنده داخل اولور پس نتیجه صادقه اولور
که العالم له سبب در فهذا ايضا قد ظهر حكم التثليث في ايجاد المعاني
التي تقتنص بالادلة پس ایجاد معانی دخی ایجاد اعیان کبی تثلیث اوزره
قایم اولدوغن بیان ایدوب بیورورکه مذکور اولن حکم تثلیث درزکه
ادله ایله اکتساب اولنن معانینک ایجادنده ظاهر اولدی کلام مزبورده
لفظ هذا مبتدا حکم التثلیث خبردر وقد ظهر معترضه در بعض شراح کلامده
تقدیم وتأخیر واردر دیمشلر وکلامی بویله تقدیر اتمشلر که فهذا حکم التثلیث
قد ظهر ایضا فی ایجاد المعانی التی تکتسب بالادلة بعضلر قد ظهر خبردر وحکم
التثلیث بیان وبدلدر دیمشلر ما حکم التثلث خبر وقد ظهر استیناف
وقید دیمشلر هر برینک وجهی واردر اما بعضلر خبر محذوف تقدیر اتمشلر
یعنی فهذا ایضا قائم على التثلیث دیمکدر دیمشلر تأمل اولنه فاصل الكون
التثليث ولهذا كانت حكمة صالح عليه السلام التي اظهرها الله في تأخير اخذ
قومه ثلثة ايام وعدا غير مكذوب پس کلام سابقدن ظاهر اولدی که اصل کون

تثليث دره وقيام كون تثليث اوزره اولدوغيچوندر كه حكمة صالح ع م
كه حق تعالى قوم صالحك اخذ عذابنى ايام ثلثه يه تأخير ايتمكده اظهار
ايتمشيدي اول حكمة وعد غير مكذوب اولدي فانتج صدقا پس تثليث
مذكور صدقي منتج اولدي يعني نتيجه صادقه يي كه وعد غير مكذوبدر وهي الصيحة
التي اهلكتهم بها فاصبحوا في ديارهم جاثمين واول نتيجه صادقه بر صيحه دركه
حق تعالى اول صيحه سببي ايله انلري يعني قوم صالحي اهلاك ايتدي پس
كندولري ساكن اولدقلري موضعلرنده قاعدين اولديلر بر وجه ايله كه
قيامه استطاعتلري يوغ ايدي فاول يوم من الثلثة اصفرت وجوه
القوم وفي الثاني احمرت وفي الثالث اسودت پس ايام ثلثه نك
يوم اولنده قوم صالحك يوزلري صارارردي وايكنجي كون قيزاردي واوچنجي
كون قرارردي فلما كملت الثلثة صح الاستعداد فظهر كون الفساد فيهم
فسمي ذلك الظهور هلاكا وقتاكه ايام ثلثه كامل اولدي پس هلاكه استعدادلري
صحيح اولدي تحقق فساد ذاتلرنده واستعدادلرنده ايدوكي ظاهر
اولدي يا خود كون فساد متبين اولدي ديمك اولا زيرا هر فساد بر كوني
مستلزمدر وكون وفساد ديدكلري توارد تجليات دركه تجدد صفاتدر كه بل هم
في لبس من خلق جديد در پس ظهور مزبوره هلاك تسميه سنك وجهي ظاهر اولدي
وتثليث ايجاب كونه ايدوكي شهرت بولدي زيرا وجود شهاديدن خ
روج ايدوب وجود برزخي يه داخل اولمق محض كون اولور هلاك اولمز
وكان اصفرار وجوه الاشقياء في موازنة اسفار وجوه السعداء في قوله تعالى وجوه

يو

يومئذ مسفرة من السفور وهو الظهور پس اصفرار وجوه اشقيا
اسفار وجوه سعدا موازنه سنده اولور كه قرآنده وجوه يومئذ
مسفرة واقع اولمشدر سفوردندر كه ظهور معناسنه دره مراد
تقابل صفاتيه يي كوسترمكدر كه بعض اكابر مظاهر جماليه ايله مظاهر
صفات جلاليه يي برابر مشاهده ايتمشلردر واكثريا صفات ميانده
تقابل وموازنه كوزتمشلردر كما كان الاصفرار في اول يوم ظهور
علامة الشقاء في قوم صالح يعني اسفار وجه سعدا يومه اولده ظهور
علامت سعادت اولدي نته كه اصفرار وجه يوم اولده قوم صالحه
علامت شقاوت اولدوغي كبي ثم جاء في موازنة الاحمرار القائم بهم
بو مذكوردن صكره قوم صالح ايله قائم اولان احمرار وجوه مقابله سنده
قول آتي الذكر كلدي لكن قوم صالح ايله قائم اولان عرض حمرة بطيئة
الزوال وضحك سرور سببي ايله حاصل اولان بونك خلافي سريع الزوال
ايدي كه حمرة وجنات در مصرع نه عجب تيز كچر ذوق وسرور ايامي
سرعت زوال موافقت غرض نفس وملايمت طباع اولمقدن اولا
الله اعلم قوله تعالى في السعداء ضاحكة فان الضحك من الاسباب
المولدة لاحمرار الوجوه فهي في السعداء احمرار الوجنات يعني
اشقياده اولان احمرار وجوه كه صفت جلاليه دن ناشي در آنك مقابلي
سعداده حقك وجوه يومئذ ضاحكة قولي كلدي زيرا ضحك ملايم طبع
اولان اشيانك حسندن حاصل اولان انبساط نفسدن ناشي اولوردر و

وجنة رضا
يكى نوع معناسنه
وجنات جمع

ورد حك انبساطى وخارجه توجهى سعداده احمرار وجنات اقتضا ايدر
ثم جعل فى موازنة تغيير بشرة الاشقياء بالسواد قوله تعالى مستبشرة
وهو اثره السرور فى بشرتهم كما اثر السواد فى بشرة الاشقياء بعده
بشرهٔ اشقيايى سواد ايله تغيير مقابله سنده سعداده حق تعالى مستبشرة
قولن قلدى كه اول استبشار بشرهٔ سعداده سرور قلبيدن حاصل اولن اثردر
بشرهٔ اشقياده غموم دن حاصل اولن اثر سواد كبى ولهذا قال فى الفريقين
بالبشرى اى يقول لهم قولا يؤثر فى بشرتهم فيعدل بها الى
لون لم تكن البشرة تتصف به قبل هذا فقال فى حق السعداء يبشرهم
ربهم برحمة منه ورضوان وقال فى الاشقياء فبشرهم بعذاب اليم يعنى بشرهٔ فريقين دده
حاصل اولن تأثيراجلندندر كه حق تعالى حق فريقينده بشرى قولنى قايل
اولدى يعنى بونلره برقول مؤثر قايل اولدى كه بشره لرنده اثرى ظاهر
اولدى پس عبيد حقك بشره لرى مزبوره سى سببى ايله حال مستمرندن بر لوّن اخره
عدول اتدى كه بو خبرك وروددندن مقدم بشره سى اول لوّن ايله ملوّن دكل
ايدى ضمير يعدل قومه دخى كتمك جايزدر يعنى قومك وضعنى وحالنى تغيير
اتدى وتبديل پس بو كلامدن منفهم اولدى كه خبر بشارته بشارته ديدكلرى
كسر بايله قلبده تأثيرندن بشرهٔ بشرده علامت طبيعيه سى ظاهر اولدوغيچون ايش
پس حق تعالى سعداده يبشرهم ربهم برحمة منه ورضوان ديو اسباب بشارتى
تفصيل اتدى وحق اشقياده ساللك سبيل تهكم واستهزا اولوب فبشرهم
بعذاب اليم ديدى فاثر فى بشرة كل طايفة ما حصل فى نفوسهم من اثر هذا الكلام

ذو... بر... (slanted margin note, partly legible)

بس

فاظهر عليهم فى ظواهرهم الا حكم ما استقر فى بواطنهم من المفهوم
پس هر طايفه نوك بشره لرنده تأثير اتمدى الا هذا الكلامك نفسلرنده
وطبيعتلرنده حاصل اولن اثرى تأثير اتدى پس خارجلرنده ظاهر وعيان
اولمدى الا باطنلرنده مضمر ومركوز اولن مفهوم مدركك احكامى كورندى
فما اثر فيهم سواهم پس غيردن آنلره اثر تجاوز اتمدى بل كه
كندو اعراض خارجيه سنده مؤثر نفوس جوهريه لرى اولدى حاصل
كلام استعداد قديملرنده مضمر اولن احكام اسما شروط مرور
سنين وشهور ايله وجوده بولدى كما لم تكن التكوين الا منهم
فلله الحجة البالغة نته كه صفت تكوين دخى ماهيات غير مجعوله لرندن
صادر ايدى وحقدن صادر اولن مجرد امر ايدى پس حق ايچون عباد
اوزرينه حجة بالغه وار دركه فما ظلمهم الله ولكن كانوا انفسهم يظلمون
يعنى حق تعالى بونلره ظلم اتمز بل كه ظالم كندو نفسلريدر كه مقتضاى استعدادلرى
ملايم اولمين احكامه استحقاقلرى سببى ايله مظلوم اولورلر مكوّن كندولرى
اولدوغى كبى ظالم دخى كندولرى اولورلر وبالجمله عباد اللهدن عالم
شهادتده ظاهر اولن سعادة وشقاحضرة حقايق اعيانده ثابتة اولن سعادة
وشقانوك احكام وآثاريدر كه شيئا فشيئا وجوده كلور فمن فهم هذه
الحكمة وقررها فى نفسه وجعلها مشهودة له اراح نفسه من التعلق
بغيره وعلم انه لا يؤتى عليه بخير ولا بشر الا منه واعنى بالخير طبعه
ما يوافق غرضه ويلايم طبعه ومزاجه واعنى بالشر ما لا يوافق غرضه ولا يلايم

ولا مزاجه

پس هركسه كه بو حكمت فتوحيه‌يي كما هو حقه اذعان ايدوب نفسنده
متيقن و مقرر و عين بصيرت ايله مشهود و معاين قيلوب جميع احوالنده
مستحضر قيله نفسني غيره تعلقدن راحت قيلور و بو معنايه عالم
و خبير اولور كه هر نسنه كه نفسنه وارد اولور اگر خير و اگر شر بر موجب
تقدير كند و استعداد قديمندن ظاهر اولور پس اگر لوم و تقبيح
ايدرسه كند و نفسني لوم و تقبيح ايتسون كه فلا تلومن الا نفسه و اگر
تحسين ايدرسه دخي نفسني تحسين ايتسون بعده خير و شر امر
اضافيلردر كه زيدك مزاجنه ملايم و غرضنه موافق اولان خيردر
و اولميان شردر گرك عمرك مزاجنه ملايم و غرضنه موافق اولسون
گرك اولماسون پس عمرو نسبت شر اولان زيده اضافه ايله
خير اولمق جايزدر خلافي دخي بويله‌در پس عنايت مزبوره ايله تصريح
اشارت و تنبيه اولدي كه شر مطلقك نفس الامرده وجودي اولميه
زيرا وجود عند الاطلاق خير محض و عين رحمتدر و يقيم صاحب
هذه الشهود معاذير الموجودات كلها عنهم و ان لم يعتذروا
و يعلم انه منه كان كل ما هو فيه كما ذكرناه اولا في ان
العلم تابع للمعلوم فيقول لنفسه اذا جاءه ما لا يوافق
غرضه يداك اوكتا و فوك نفخ والله يقول الحق و هو يهدي السبيل
يعني دخي بو شهودك مالكي صاحبي معاذير موجوداتي انلرك طرفندن ادا
و اقامت ايدر اگرچه انلر نفسلرندن اعتذار ايتمزلر ايسه ده جهل جبلتلرينه

وحكمة

و حكمت مزبوره‌يه عدم شهودلرينه بناءً اما صاحب شهود اولان بالضروره
مبادي اشيايه و اسباب خفيه‌يه عارف و انلرك مضطر دون ايدوكنه
واقف در و بيلور كه نفوس مزبوره‌ده هر موجود اولان اول نفوسك اعيان
ثابته‌سندن ناشيدر گرك خيرات و گرك شرور نته كه سابقا علم معلومه
تابع اولدوغي منجدده مذكور و مرقوم اولمشدي اندي حقايق اشيايه
معرفتك ثمره‌سي و فائده‌سي مترتبه‌سي بودر كه عارف تخلقوا باخلاق الله امرينه
ممتثل و متابع اولا مثلا اهل حكم اولسه حكومتنده معتدل اولا بر عارف
قاضي واريدي رحمه الله تعالى پرويز افندي ديرلر ايدي بر گون مجلس حكمنده
حاضر بولندم بر مجرمه شرعا حد اوردیلر اول مجرم جاهل بوكا شتم غليظ ايدر ايدي
و بو حاكم عاقل لطفندن دعاء خير ايدوب الله سكا انصاف ويره دير ايدي
بشره‌سنده هرگز اثر غضب گورمدم بلكه شفقتندن متصل اغلر ايدي
و اول خائب رشقاوته مبارك گوزندن آب رحمت طملر ايدي اشته حال عارفان
بويله‌در پس بر عارف حقيقته مجبن نفسنك غرضنه مخالف امر متوجه اولسه
بو مثل مشهوري ضرب ايتسون كه يداك اوكتا يعني قوبه‌نك و كاسني بعيني
بندي الكرك بغلدي و فوك نفخ و كند اغزك نفخ ايتدي لها ما كسبت و عليها
ما اكتسبت مضمونيدر يعني ظاهر وجودكدن صادر اولوب و باطن
عينكدن ظاهر اولان شيء نفس حقيقتكدن منشي و عين ثابتكدن متمشي در
غيرك آنده مدخلي يوقدر گلمه‌دن شكايت و آخردن ظن شركت ائمه بحمد الله لمنتشه
بلا دلنه‌در اول دلدارالندن داد و دواه فقير گوگل ذر شكايت گلمه‌دن فرياد و مو زيو قدر

سیاستگاه عشق ایچره حکومت ایلمز حاکم • جزای نفسی نفس ایلر بزوم جلّاد و مز تو قدر •
خرابات ایلنه روز حسابی ایکه ای واعظ • بزوم هرکز بو وار لق دفترنده آبو قدر دومز •
مثل مزبورک شق اولی که یداک اوکتا دز فعل ظاهره مقابلدر • و فوک نفخ
فعل باطنه معادلدر ننه که والله یقول الحق • حقیقته مناسبدر • و هو
یهدی السبیل • شریعته متقاربدر فص حکمة قلبیّة فی کلمة شعیبیّة •
یعنی فص مزبور حکک صور عالمده تقلباتنه متعلق اولن علوم کلیه ذوقیه
کلمهٔ شعیبیه ده • ابداع اولندوغنک بیانیدر • یعنی علوم مزبوره بو
بنینک علیه السلام سر شریفنده مضمر قلنمشدر • زیرا شعیب م مرتبهٔ جامعیه
اسماده مرتبهٔ قلبیه ده در • قلبدن مراد کرک نفس ناطقه اولسون که سلطان
قوای نقیپانیه در • کرک لحم صنوبری اولسون که معنای قلبه قالب و سلطان
مزبوره محل و مکاندر • و سلطان مزبور ممالک بدنده اولن سپاه قوادن
هر ذی حقه حقنی عدل و تسویه ایله ایفا ایتمکده شهریان عالم امکانده مثابهٔ
شمس تابندر اعلم ان القلب اعنی قلب العارف بالله هو من رحمة
الله و هو اوسع منها فانه وسع الحق جل جلاله • ای عاقل تحقیقا بس
بل که قلب عارف بالله کرچه رحمة الهیه دن صادردر • بو جمله ایله فلک قلب
مصدرندن اوسع مقاماتی محیط و دایردر • و حامل امانهٔ الهی اولن
دایره نجه محصور و متناهی اولور که جوهر نظم شریف قرآن • انا عرضنا الامانة
علی السموات و الارض فابین ان یحملنها و اشفقن منها • و حملها الانسان دار
و بو محلده انساندن مراد قلبدرکه قابل جمعیت صورة رحمن در • رحمته لا تسعه

رحمة حق خود ذات حقی واسع اولمز • زیرا ذات صفتنه صغمز و لسان
عموم ایله مرحوم دنیلمز و هذا لسان عموم من باب الاشارة فان
الحق راحم لیس بمرحوم یعنی بزوم رحمة حق حقه واسع اولمز • و ید و کمز لسان
عموم در • یعنی اکثر علما قولیدر • لکن علمانوک بو قولی اشارت قبیلندندر
تصریح دکلدر • زیرا حق انلر قتنده راحمدر مرحوم دکلدر پس بو اعتقاد
مصرحه دن اشارتله فهم اولنور • که رحمتک حقه سعتی اولمیه ننه که بیوردر
فلا حکم للرحمة فیه یعنی پس رحمتک حقده حکمی حاصل دکلدر • و رحمتدن
حقه اثر واصل دکلدر پس نجه اکا واسع اولور فقیر ایدر بن قلب
رحمتدن صادر اولمغک حقیقة معناسی مقتضای صفة رحمة ایله کمون غیبدن
ظهوره کلمشدر دیمکدر • زیرا قلب مقام فیض اقدسده قدیمدر • که تقاضای
اسم ظاهر ایله طلب ظهور ایتمشدر • و تقاضای صفة نسیم رحمن ایله فیض مقدس
مرتبه سنده نور وجود بولمشدر • و اصطلاح قومده قلب جا بله قلب اطلاق
اولنمز • زیرا قلب عوام قدم ایله متصف اولمز انلرک نفسی نفوس حادثه دندر
که امتزاج عناصردن صکره ظاهر اولور • ننه که دنیلمشدر • شعر
دل یکی منظریست ربانی • خانهٔ دیو راچه دل خوانی • انکه دل نام کرده بمجاز
رو بپیش سکان کوی انداز • و اما الاشارة من لسان الخصوص اما لسان
خصوص ایله اشارة که الله تعالینک فلک رحمتی قلبه واسع و شامل اولمسیدر
فان الله سبحانه وصف نفسه بالنفس زیرا الله تعالی نفسنی لسان
نبی سندن نفس ایله صفتلدی که نبی علیه السلام بیوردی • انی لاجد نفس الرحمن

من جانب الیمن **وهو من التنفیس** یعنی نفس تنفیسدن مأخوذدر
تنفیس تفریج کروب قلوبدر • کرب غصه کروب جمعیدر • وهر متنفس
تنفس ایتمز • الا سبب تنفیس ایله باطندن دفع کرب • و عاقبتنده حاصل
اولن راحتی طلب ایچون ایدر • زیرا آن تنفسده باطنه داخل اولن هوادن
حارتدن کرب حاصل اولور • و هواء مزبوری تنفیس ایله هواء بارده بدل
وصولندن راحت بولور • نته که کلستان اولنده شیخ سعدی بو نکته یی
بیان المشدر • پس جناب الهیده اول تنفیس اسماء الهیه نوک تقاضای
ظهورندن • و حقایق کونیه نوک طلب وجود وصدورندن مترتب اولن
کربی دفع ایچوندر • پس تنفیس اسمائی تفریج ذاته سبب و باعث تخلص عن
الکربدر • و تنفیس مزبور نسیم رحمتدر • پس نفس رحمة اسمائیه شامل
و اکوان حقایقدن اوسع اولیجق مسماندن دخی اوسع اولور • اگر سؤال
اولنه که طلب مزبوره منشأ اسمادر • ذات من حیث هی دکلدر • پس
رحمة ذاتی نجه متوعب و محیط اولور • جوابی بو مذکوردر که **وان الاسماء
الالهیة عین المسمی ولیس الا هو** یعنی حال بو که اسماء الهیه عین مسمادر • بلکه دکلدر
الا اسمای حق عین حقدر • کلام مزبور مکرر و مؤکددر • اگرچه بعض نسخ
نسخهده اولدوغی کبی تأمله مکتوب اولورسه اما نسخهء مصنفده کی کبی اولمز
اولورسه کلام مکرر اولماز • بینهما فی الجمله مغایرت اولور • الله اعلم •
وانها طالبة ما تطلبه من الحقایق یعنی اسماء الهیه طالبه در
اعطا ایتدوکی حقایقی ایله حقایق که علمده ثابته و عینده موجوده در یعنی

حضرة ثانیهده و مرتبهء واحدیتده اولن اسماء الهیه حضرة ثالثه صاحبی
اولن ارواح و حقایقی معطیدر • من الحقایق لفظنده من بیانیه تأنوک
بیانیدر **ولیست الحقایق التی تطلبها الاسماء الا العالم** و اول اسما طلب
اندوکی حقایق کونیه دکلدر • الا عالم در ایله عالم که اجناس و انواع و اشخاصه
منقسمدر • و اسمانوک احکامنه مجالی و آثارنه مظاهردر • و اصلده احکام
و آثار مزبوره بالذات اسمانکدر • و بالواسطه اعیان ثابتهنکدر • و لکن
اسما ما سوای ذات مسما عدا اولنمزلر • اما اعیان ثابته ما سوای خدا عد اولنور
بو جمله ایله اعیان مزبوره نوک وجود خارجیدن نصیبلری اولمغیله قدم ایله
اتصافلری ضرر ویرمز **فالالوهیة تطلب المألوه** پس الوهیت که
حضرت اسما و صفات و افعال و واجبیه و اکواندهء مؤثریهدر البته مألوه
اثر ایله مألوه که عالم شهادتدر • و مظهر لوازم و احکام الوهیتدر زیرا
نسبة طرفی منتسبین سوز متحقق اولمز • و مجلا سز صورة بولنمز • پس وقتا که
الوهیتده معنای اسم فاعل و مؤثریه اولدی ایسه مقابلنده مألوه مشتق
منشق قلندی که متأثر معناسنهدر • پس مألوه معنای لغویدن مأخوذ اولمز
اصطلاحیدن اولور **والربوبیة تطلب المربوب** کذلک ربوبیه دخی
مربوب طلب ایدر • ربوبیة حضرة جامعهء اسما و صفات و افعالدر • مربوب
عالمدر • بعد الوجود لاحق اولن صفات شهادیه اعتباری ایله **والا فلا
عین لها الا به وجودا و تقدیرا** یعنی اگر نسبة الوهیه و ربوبیه
مألوه و مربوب اقتضا اتمسه تلک النسبة هرگز تحصل بولمزایدی و مألوه و مربوب

[illegible]

یعنی مألوه متأثر اسمدر که مفعول [illegible]

موجود اولمزایدی پس الوهیة و ربوبیتک عینی یوقدر الا عالم سببیله
کرک عینک وجودی وجود ذهنی اولسون کرک خارجی تقدیرا دیدوکی
هنوز علمده اولوب خارجه کلمیندر والحق من حیث ذاته غنی عن العالمین
والربوبیة مالها هذا الحکم یعنی سابقا مذکور اولن حقک نسب
اسمائیه حیثیتی ایله اولن اقتضاسیدر اما ذات من حیث هی اعتباری
ایله حق عالملردن غنی مطلقدر اما ربوبیة اچون بو حکم یوقدر زیرا
مربوبه احتیاجی ضروریدر وحکم مزبورک ربوبیتدن نفیی الوهیتدن نفیی
مستلزم اولمغن حکم الوهیة ذکر اولنمدی فبقی الامر دایرا بین ما یطلبه
الربوبیة وبین ما یستحقه الذات من الغنی عن العالم ولیست الربوبیة
علی الحقیقة والاتصاف الا عین هذه الذات پس وقتا که حق
من حیث الذات غنی مطلق اولوب وصفهٔ ربوبیة اضافه ایله محتاج
اولدی ایسه ذو جهتین اولدی پس حال بین الامرین دایر اولدی ربوبیتک
مربوب طلب اتمه سی ایله ذات من حیث هی مستحق غنی اولمه سی میاننده وحال
بو که علی شرط الحقیقة والاتصاف ربوبیة نفس الامرده عین ذاتدر بلا خلاف
زیرا ربوبیة نسبة عقلیه در خارجده موجود اولن ذاتدر غیر یوقدر فلما
تعارض الامر بحکم النسب ورد فی الخبر ما وصف الحق به نفسه من الشفقة علی عباده
وقتا که امر ذات حکم نسب غنا واحتیاج ولطف وقهر ایله متعارض ومختلف
اولوب صرافة غناسی اوزره باقی قلمدی ایسه خبر نبویده حق تعالی نفسینی عباده
اوزرینه شفقت ایله وصف اتدوکی وارد اولدی که والله رؤف بالعباد

قولی

قولی درپس معنای شفقت امر اضافی اولور رحمة اولدوغی حیثیتدن عباده
تعلق اتدوکی کبی کرب اسمادن تنفیس اولدوغی جهتدن حقه دخی تعلق ایدر
فاول ما نفس عن الربوبیة بنفسه المنسوب الی الرحمن بایجاده
العالم الذی تطلبه الربوبیة بحقیقتها پس حق تعالی نوک صفهٔ ربوبیتدن
وجمیع اسماء الهیه دن اول تنفیسی که رحمانه منسوب اولن نفس سببی ایله واقع
اولمشدر حقک عالمی ایجادی سببی ایله واقع اولدی اول عالم که صفهٔ ربوبیة
حقیقتی ایله آنوک وجودنه طالب ایدی یعنی مربوب اقتضا ایتمشدی
فثبت من هذا الوجه ان رحمته وسعت کل شیء فوسعت الحق
فهی اوسع من القلب پس وجه مذکوردن که لسان خصوص ایله تکلم اولنمشدر
ثابت اولدی که حقک رحمتی جمیع اشیایه واسع اولا اشیا کرک حق اولسون
کرک خلق کرک عین اولسون کرک اسم پس بو تقدیرجه رحمة قلبدن اوسع
اولدی زیرا هم حقه وهم قلبه شامل اولدی وحق تعالی من حیث الذات والصفات
هم راحم هم مرحوم اولدی او مساویة له فی السعة یاخود وسعتده
رحمة قلبه مساوی اولدی هذا مضی یعنی رحمتده وصفه وسعتده کلام
تمام در ثم لیعلم ان الحق تعالی کما ثبت فی الصحیح یتحول فی الصور
عند التجلی یعنی کلام مزبور تمام اولدقدن صکره تحقیقا حدیث صحیحده ثابت
اولدوغی کبی معلوم اولسون که حق تعالی که یوم قیامتده تجلی ایدر اول تجلی
صور مختلفه ایله واقع اولور بو حدیث لسان قومده غالبا حدیث تحول
دیمک ایله معروفدر وتجلی یه تجلی کثیب درلر وان الحق تعالی اذا

وسعه القلب لا یسع معه غیره من المخلوقات دخی تحقیقا بر قلب که حق ایله
مالی اوله اول حقک غیری مخلوقاتدن خالی اولور پس حق ضعف وعی
رعایه خلق صغر. ومعلوم اولا که قلب ذو الوجهین دکلدر بل که قلب وحدانی
الوجه در هر نه یه متوجه اوله غیریدن منقطع اولور پس دفع ماسوی قلب
عارفدن آسان معنادر حکمه قلبی کوزمکده وقلبه کیرمکده در فکانه یملأه
پس حق قلبی ملأ ایدر کبی اولور. وغیریه محل قومز. حرف تشبیه وترددید
ذکرنک وجهی بو اولا که امتلاء حقیقی مقدار ماینده واجسامده متصوردر
حق خود مقداردن منزه در ومعنی هذا انه اذا نظر الی الحق عند
تجلیه له لا یمکن هو ان ینظر الی غیره یعنی معناسی بو که اینجاجی
بودر که قلب که وجه حقه متوجه و ناظر اوله نور تجلی فایض ایکن هرگز غیره
توجهه قادر می اولور. سطوات نور جلالده بر وجه ایله مستهلک ومقهور
اولور که غیره توجه دکل خاطره غیری خطور ایدر شعر دل یار عزیز ایکن اوزن حضور
نزدیک وصال محض ایکن دوکلر. مستهلک اولور وجد ایله بر وجه ایله کم.
مستهلک ومقهور ایدوکن زدوکلر وقلب العارف فی السعة کما قال ابو
یزید البسطامی قدس الله سره لو ان العرش وما حواه مائة الف الف مرة
فی زاویة من زوایا قلب العارف ما احس به حالا که قلب عارف وسعت و اطلاقده
بر مرتبه ده در که آنی بایزید بسطامی بیان اتمشدر. بو قول ایله که اگر عرش
ودخی محویسی اولان کرسی وسموات وما فیها. وفرش ارضین وکل ما بدت فیهما
بل که یوز بیک کره بو نوک مقداری اشیا. زوایای سرای قلب عارفک بر گوشه سنده

داخل

داخل اوله عارف تفاوت حس اتمیه زیرا صفات وذاتدن تجلیات
غیر متناهیه یه نسبت امور مزبوره ایچون قدر محسوس حاصل اولمز زیرا
ام متناهی غیر متناهیه یه نسبت قدر بولمز. وقال الجنید رضی الله عنه فی
هذا المعنی ان المحدث اذا قرن بالقدیم لم یبق له اثر وبو معنایی کاشف حضرت
جنید عارف رضی الله عنه بیورور که چون محدث قرین قدیم اوله
سطوت نور ذات ایله مستهلک و عدیم اولور اثر باقیسی قلمز وقلب یسع
القدیم کیف یحس بالمحدث موجودا پس ذات قدیمه مجلای قابل اولان
قلب محدثی نجه موجود حس ایدر شعر شئ اولان غیریه اولدی نکار
برگورندی کوزومه وصلت و بین. کل ایدوب یقدی بنی نار شهود
نه اثر باقی قودی آنده نه عین. عین قلبومه صفا ویردی قدیم
نقطه حادث ایله بولمدی غین. واذا کان الحق یتنوع تجلیه
فی الصور فبالضرورة یتسع القلب ویضیق بحسب الصورة التی
یقع فیها التجلی الالهی فانه لا یفضل من القلب شئ عن صورة ما یقع
فیها التجلی فان القلب من العارف او الانسان الکامل بمنزلة محل فص الخاتم من الخاتم وچونکه
حقک صورده تجلاسی ضیق و وسعت حسبی ایله متنوع ومختلف اولدی ایسه
بالضروره قلب دخی که محل تجلادر. موقع تجلای الهی اولان صورة حسبی ایله
ضیق وواسع اولور. یعنی اگر صورتده نوع سعه اولورسه قلب دخی متسع
اولور. اگر نوع ضیق اولور صورتک سعه وضیقی مقدارنجه زیرا موقع تجلا
اولان صورتدن زیاده قلبدن فضله بر شئ بولنمز. زیرا قلب عارف یا قلب انسان

کامل مجموع جسمی خاتمدن محل فص خاتم منزله سنده در **لا یفضل بل یکون** نسخه
یعنی نه که محل فص خاتم فصدن زیاده اولمز • بل که کبر وصغرده اول مقدار
اوزره اولور **وشکله** واول شکل اوزره اولور **من الاستدارة ان کان**
الفص مستدیرا ومن التربیع والتسدیس والتثمین وغیر ذلک من الاشکال
شکل نور استداره دن حاصل اولور • اکر فص مستدیر ایسه تربیعدن اولور
اکر فص مربع ایسه تسدیسدن اولور • فص مسدس ایسه تثمیندن اولور اکر فص
مثمن ایسه سائر اشکال دخی بو منوال اوزره در **فان محله من الخاتم**
یکون مثله لا غیر • زیرا فصک خاتمدن محلی قدرده وشکلده
مثلی اولور مغایر اولمز • کذلک قلب عارف صورة متجلی فیهایه زائد اولمز
بل که منطبق اولور • وقدری سعه ده وضیقده اول صورة مقداری
اولور نه که شکل مستدیر اشکالک جمیعسندن اوسعدر • وسائری بونلردن
اضیقدر • صورة وقلب دخی بو نسبة اوزره اولور **معلوم** اولا که
انسان کاملی فص خاتمه تشبیهک جهتی حضرت وجودک حرکتی حرکة دوریه
نه که جمیع صفاتک حرکات معنویه سی حرکات دوریه در • نه که مظاهرنده
صوریه سی ظاهردر • پس بو مقامده مقتضی صفة وجودک ظهور وجلاسندن
انسان کامل ظاهر اولدیغن بیان ایتمکدر • که مثال حلقه خاتم آخری عین ابتدا
وثانیسی محض مقدم اولمشدر • وقوسی وجوب امکان نصفی دائره فلک
وجود انسان اولوب قالب خاتمی شینوک فص قلبینی نص صورة رحمن مختم
قلمشدر • وقلبنی محل فصه تشبیه دن مراد وجود انسانده دخی مقصود قلب اولوب

قالب

قالب اولمغله اشارت ایتدر • نه که فص صالحیه ده حرکة خلق عالم وبدء
ایجاد آدم دوریه ایدوکنه تصریح اولنمشدر که حضرت وجود اعظمدن
ابتدا علم واراده بعده قول کن بعده تکوین کونات وموجودات
صادر اولوب منتهی عین مبتدا اولمشدر • دینلمش ایدی کاسبق جمیع اشیاده
اولان حرکات اوضاع فلکیات وعنصریات کلیات وجزئیات جمله سنک
حرکتلری حرکات عشقیه • واوضاع دوریه در مثلا متصل تجدد اذوار ایله
اطوار بهار خزانه وخزان خزانه بهار ایله کر وعمارة کلزاره • متحول
وخط عدم وجوده • ودائره وجود کر وعدمه واصل اولمقده در **شعر**

زمین مست وزمان مست ومکان مست • ملائک حور وغلمان آسمان مست •
عرش مست از نشاه ی فرمان حق • فرش مست از جرعه احسان حق •
باعث این دور دائم عشق حق • عقل را افکنده هائم عشق حق •
هم محیط نقطه وپرکار حق • دائر ودوّار ومدیر ودار حق •
ما سوی در عشق او حیران همه • ما سوی کوییم وعین ایشان همه •
اسم را عین مسمی می شمار • از من این تفسیر معما یاد دار •
رو مکو این نکته را پیش ورکفت • من نکفتم شاه نیسابور کفت •
چون همه بر هیچ باشد از یکی • این همه خود هیچ باشد بی شکی •
عرش بر آبست وعالم بر هواست • بکذر از آب وهوا جمله خداست •

وبذا العکس ما تشیر الیه الطایفة من ان الحق یتجلی علی قدر
استعداد العبد • یعنی بو ندکور که قلب حقک تجلاسی مقداری اولوب

اکا تابع اولور و نیلن معنادر طایفه اشارة اتدوکی معنانوک عکسیدر که حق عبدک استعدادی قدر تجلا ایدر دیمشلردر وهذا لیس کذلک یعنی بو طایفه نوک اشارة اتدکلری برزوم اشارة اتدوکمز کبی دکلدر فان العبد یظهر للحق علی قدر الصورة التی یتجلی له فیها الحق زیرا عبد حق ایچون ظاهر اولور شول صورة مقداریجه که عبده حق اول صورتده تجلا اتمش ایدی پس عبد تابع تجلی اولدی که فیض اقدس حکمیدر اما طایفه دیدوکی معنا فیض مقدس حکمیدر که تجلا استعداد متجلی لهٖ تابع اولور تجلادن مراد تجلای حقدر متجلی لهٖ دن مراد عبددر صاحب استعداددر
حامی
علم قدر و قضا بودی مانع • بر موجب حکم لایزالی واقع
تابع باشد علم ازل اعیان را • اعیان همه مر شئون حق را تابع
یعنی مقام فیض اقدس و حضرت علمیه که حقک صور اعیان ثابته ایله ظهوری مرتبه سیدر اول مرتبه ده علم معلومه تابعدر و ذات مرآت صفاتدر اما فیض مقدس مقامی که حقک موجوداتی خارجده اظهاری مرتبه سیدر بوراده معلوم که اعیاندر وجود خارجی ده علمه تابعدر علمدن مراد استعداد باطن ازلیدر که قابل تغیر دکلدر که لا تبدیل لکلمات الله در بوراده صفات مرآت ذاتدر پس حکمنک بریسی فیض اقدسه آخری فیض مقدسه راجع اولیجق طایفه نوک قولی باطل و ضایع اولمز نته که تحریر مسئلة آتیه دن حقیقت مراد مستفاد اولور والله ولی الرشاد وتحریر هذه المسئلة دخی بو مسئله مشار الیهانک تحریری بر تقریر ایله که طایفه اشارت اتدوکی

معنایله بز اشارت اتدوکمز معنانوک میانی توفیق میسر اولا بودرکه ان لله تعالی تجلیین تجلی غیب تحقیق الله تعالی ایچون ایکی تجلا وار دربل که نسبته ایله اوچ تجلا واردر بریسی تجلای غیبیدر که انوک سببی ایله حضرة علمیه ده اعیان ثابته و استعدادات قدیمه حاصل اولور ومرتبهٔ مزبوره اگرچه ماتحتنه نسبت غیب عد اولنور اما ما فوقنه اضافه ایله حضوردر زیرا تجلا عین ظهوردر وتجلی شهادة ایکنجیسی تجلای شهادیدر که بونک سببی ایله اعیان ثابته نوک آثار خارجده موجود اولور پس اعیان مزبوره نک علمده حضورینه ثبوت درلر شهادتده حضورینه وجود درلر وحق تعالی شهود مزبور سببی ایله عباده تجلا ایدر عباد مزبوره نوک دنیاده و برزخده و آخرتده وجودلرندن صکره پس حقیقی بو شهود سببی ایله مشاهده ایدرلر کانه شیخ رضی الله عنه مزبور تجلای شهادی افاده ایده هم بعد الوجود الشهادتی تجلای آخرة افاده ایده که اکا تحول درلر و تجلای کثیب درلر فمن تجلی الغیب یعطی الحق الاستعداد الذی علیه القلب •:• پس حق تعالی تجلای غیبی سندن قلبک مجبول علیه اولدوغی استعدادی انس اعطا ایدر و تجلای مزبور حضرة علمیه ده واقع اولور وهو التجلی الذاتی الذی الغیب حقیقته دخی اول تجلای غیبیدر بر تجلادر که غیب آنوک حقیقتیدر هر گز آندن منفک اولمز بو اجلدن اکا غیب هویة ذاتیه اطلاق اولنور وهو الهویة التی یستحقها عن نفسه یعنی غیب مزبور بر هویتدر که حق اکا نفسندن

بالذات مستحق اولور. وجوب ذاتی کبی هو ضمیری مستحق لفظنک
فاعلی در بعض نسخه بقوله عن نفسه واقع اولمشدر معناسی ظاهردر کلدز
اول اجلدن اکثر نسخه ده متروکدر. بل که بعض نسخه لرده که منلا جامی شرح ایدر
وهو الهویة الذی (التی) جمله سی هو لفظنه وارجه متروکدر. غالبا بحسب المعنی احتیاج
یوق کبی تأمل اولنه فلا یزال هو له ابدا پس بو تجلای غیبی
هرکز غیبدن منفک اولمز فاذا حصل له هذا الاستعداد تجلی له
التجلی الشهودی فی الشهادة پس محبن قلب ایچون حضرة علمیه ده
بو استعداد کلی حاصل اولسه حق اکا تجلای شهودی ایله تجلا ایدر.
و تجلای مزبور شهادتده اولور. یعنی وجود ایله تجلاسندن صکره
ثانیا تجلا ایدر. دیمکدر. زیرا فرآه تفریعی بو معنایه دلیلدر فرآه فظهر
بصورة ما تجلی له کما ذکرناه پس قلب حقی کورر نه صورتده تجلا
اتدی ایسه ویردوکی استعداد مقداری اول صورتده کورر. پس قلب
دخی حقک تجلا اتدوکی صورته مقدارینه مظاهر اولور. فضله سی و نقصانی اولمز
بل که مقدارده و شکلده مساوی اولور. نته که مذکور اولمشدر فهو تعالی
اعطاه الاستعداد بقوله اعطی کل شیء خلقه ثم هدی پس
حق تعالی اول قلبه اولا استعداد کلی قدیم اعطا اتدی که حضرة علمیه ده
واقع اولدی ثانیا استعداد جزوی حادث ویردی که استعداد کلی
ثبوتک تعین خاصندن دخی نیتندن عبارت اولدی ای ثم رفع الحجاب
بینه و بین عبده یعنی اول خلق و تقدیر اعطا اتدی که استعداد (کلی)

دخی نیدن عبارتدر. و لوح قابلیته رقوم صور نوعیه و شخصیه نقش و (فیضندن)
کتابتدر. اول فیض و عطا که صورة اثر و فعلدن بل که شئونیة فایض
و مستفیضندن اقدس وازکیدر. بعده ثم هدی دیدوکی عبد ایله رب میاننده
اولان قناعک ارتفاعیدر. که تجلی عینی شهادی ایله تجلا ایدوب
مشاعرده ظاهر و بادی اولدی دیمکدر فرآه فی صورة معتقده
فهو عین اعتقاده پس عبد حقی صورة معتقده سنده کوردی بو تقدیرجه
عبده مرئی اولان صورة حق عبدک صورة اعتقادیه سنک عینی اولور.
و اول صورة اعتقادیه ده تجلا ایدن عبدک اعتقادینه تابع اولور. وحین
تجلاده قلب دخی تجلا حسبی اوزره اولور. ضیقده و سعه ده نته که سبق ایلمشدر.
بعده بو دیدوکمز معنالر عبد متجلی له بر اعتقاد خاص ایله مقید اولدوغی
تقدیرجه در. اما عبد مزبور که عارف بالله اولوب بر اعتقاد خاص ایله
مقید اولمیه بل که هیولانی الوصف اولا. اول مقوله نک تجلاسنک
بر صورة خاصه یه اختصاصی قلبدن خارج امور حسبیه ایله اولور. اوقات و
احوال و شرایط کبی فلا یشهد القلب ولا العین ابدا الا صورة
معتقده فی الحق پس بو تقدیرجه قلب تجلیات معنویه ده مشاهده
اتمز. و عین تجلیات صوریه ده مشاهده اتمز. ابدا یعنی نه دنیاده
و نه آخرتده. الا حقده واقع اولان صورة معتقده سنی مشاهده ایدر.
و بو معناده قلب عارف و عامی برابردر فالحق الذی فی المعتقد
هو الذی وسع القلب صورته وهو الذی یتجلی له فیعرفه فلا تری العین

الا الحق الاعتقادی پس اول حق که معتقدده حاصل در اول حق در که
قلب آنوک صورتنی واسع ومحیط اولمشیدی • دخی اول حق در که قلبه تجلی ایدوب
وقلب اکا عارف اولمشدر • پس عند التجلی عین کورمز الا الحق الاعتقادی نسنه‌یی
کورور یعنی قلب محیط اولدوغی صورة معتقده‌یی کورور تجلادن مراد بو تجلای
آخردر ولا خفاء فی تنوع الاعتقادات حال بو درکه
اعتقادلرک تنوعنده شبهه یوقدر یعنی قیود مختلفه واعتقادات جزئیه
جهتیله زیرا تنوع استعدادات وتخالف قابلیات اعتقادات شخصیه‌نوک
تخالفنی اقتضا ایدر • مثلا جامی شرحنده تنوع اعتقاداتی ای بحسب
الاطلاق والتقیید دیو تفسیر اتمش فقیر ایدرین ای بحسب الاعتقادات
الجزئیة والقیود المختلفة دیمه بزم شرحمز کبی اولی ایدی فمن قیده انکره
فی غیر ما قیده به واقر به فیما قیده به پس هرکه حقی صورة مخصوصه
اعتقادیه‌سی ایله قید ایده اصحاب عقول جزئیه کبی اکر آن تجلاده تجلای
حق کندو صورة معتقده‌سی اوزره اولورسه حقه اقرار ایدر • وغیرک
صورة مقیده‌سنی انکار ایدر ومن اطلقه عن التقیید لم ینکره واقر به
فی کل صورة یتحول فیها • واصحاب قلوبدن هر عارف بالله وکامل
اهل انتباه کرحقی قیوددن مطلق مشاهده ایده حقی هر صورتده کورسه
هیچ وهر حاله تحولاته انکار اتمز • واقرار ندن متحول ومنقلب اولمز •
جامی
یا من بدا صفاتک فی کل ما بدا • باد اهزار جان مقدس ترا فدا مثنویه‌لرله
یکسجوهر وصد هزار زیکر • یک شکر وصد هزار مرآت • هر لحظه بجلوه ایست ظاهر
یک

یک نور و دو صد هزار ذرات • یک صورة و صد هزار جامه •
در جامه صد صفات یکذات • دل را بدو دین تا ببیند •
حق را بهزار جلوه هیهات • ویعطیه من نفسه قدر صورة ما تجلی
له فیها الی ما لا یتناهی • وعارف بالله و واقف مراتب صور
اولن اول حقک تجلا اتدوکی صورتک مرتبه ومقدارنجه نفسندن اعطا
تعظیم واجلال قلوب مرتبه‌سنک حقنی ایفا واکمال ایدر • زیرا صور
تجلیاتدن هر صورتک اقتضاء خاصی واردر که تعظیم واجلالدن نوع
خاص وقدر معین ایجاب ایدر • نته که شیخ مؤلفک شیوخندن ابو مدین
مغربی بیورمشدر قطعه لا ینکر الباطل فی طوره • فانه بعض ظهوراته •
واعطه منک بمقداره • حتی توفی حق اثباته • یعنی عارف مراتبک
حقه منکر اولمدغک کبی باطله دخی منکر اولمه که باطل دخی مظاهر جلالیه‌دن
بر مظهردر • که ذات حق آنده بر صفتی ایله ظاهردر • دخی اهل باطله مقدار
تعظیمین ایله تا که حق اثباتنک تمام عهده‌سندن کلنجه • صور مزبوره بحسب
الانواع منحصر ومتناهیه ایسه بحسب الاشخاص غیر متناهیه‌لردر • دل تقدیرجه تعظیم
دخی صورة شخصیه‌یه منحصر اولمز • بلکه الی غیر النهایه ذاهب ولورکیدر • وبو معنا
فاعلده ومنفعلده حاصل اولور • وبو مضمونی حضرت شیخ مصنف دخی نظم المشدر شعر
لقد صار قلبی قابلا کل صورة • فمرعی لغزلان ودیر لرهبان •
وبیت لاوثان وکعبة طائف • والواح توراة ومصحف قرآن •
فان صورة التجلی ما لها نهایة زیرا صورة تجلا چون نهایه یوقدر که تجلا اول

بعض عندها

غایه یه دك حركتدن واقف اولا و من بعد عارف طلب تجلای اخری دن
فارغ و منصرف قالا وكذالك العلم بالله ماله غایة فی العارفین یقف
عندها نته كه علم اللهك عند العارفین غایتی یوقدر كه اول غایة
معهوده ده تمام اولوب قالا بل هو فی كل زمان یطلب الزیادة من العلم
بل كه شان عارف هر زماندن لسان استعدادی حقنه علمك زیاده سین
طلب ایدوب رب زدنی علما شكرنی مكرر ایتمكدن خالی اولمقدر
رب زدنی علما • رب زدنی علما • رب زدنی علما • كلام
مزبور نور آیه كریمه دن اقتباس در كه حق تعالی سلطان انبیایه امر ایدوب
بیورر كه وقل رب زدنی علما پس نته كه طلب الهی طرف حقدن غیر متناهیدر
مأمور به دخی كه تجلای علمیدر طرف عبددن آنوك دخی طلبی غیر متناهیدر نتكه
بیورر فالامر لا یتناهی من الطرفین پس امر علم طرفی حق و عبددن
متناهی اولمز • نه عبد حال طلبدن قالور • نه حقدن فیض تجلا منقطع اولور
نظم
طلب عارفه نه غایت وار • نه تجلاسنه نهایت وار • بحر ذاتن محیط موج صفات
متفاوت تعدد درجات • عین و اضداد كم مصنا خبیدر • جمله ذات و صفت مراتبدر
گرچه بك در لو قیل و قال اولدی • بر لكن اكلمك محال اولدی • مجتهد حقه اولمدی ذاهب
كاه مخطی كورندی كه صائب • سالك راه مستقیم خدا • كوزلر نسبت خطا و صواب
هذا اذا قلت هناك خلق و حق • روح حضرت شیخ نال لنا
فتوحه و فاز فیضه • عدم ابدن فارغ • وقیددن اطلاقه راغب و كثرتدن وحدته
منجذب اولوب بیورر كه بوندن مراد اولان معناسنوك مرتبه حكم مراتب اهلدر و عكسده در

واذا

واذا نظرت فی قوله تعالی كنت رجله التی یسعی بها ویده التی یبطش بها
ولسانه الذی یتكلم به الی غیر ذلك من القوی ومحالها التی هی الاعضاء لم تفرق
دخی نتكه پس الله تعالی نوك لسان نبیسندن تعلیم توحید ایچون
مقام قرب نوافلدن بیوردیغی كلامنه نظر ایتسك كه عبده نه خطاب
ایدوب بیورمشدر بن سنك مشی و سعی ایتدوكك رجلك و بطش و اخذ ایتدوكك
یدك و تكلم ایتدوكك لسانك اولدم و سایر عضولرك و اعضاك الجنده
حاله اولان قوی و مشاعرك جمله سنك عینی اولدم دیو حكایتن مشاهده ایتسك
هرگز میانه مرتبتینی فرق ایتمز ایدك بل كه جمله سن شیء واحد بیلوب وحدت و كثرت
نسب و اعتبارات ایدوكن ذوق وجدان و قبول اذعان ایله شهود ایدر ایدك
فقلت الامر حق كله او خلق كله فهو خلق بنسبة و هو حق بنسبة پس سن
در ایدك مقام نفس الامر یعنی وجود كه بزم كلاممز الآن آنده دوران ایدر
جمله سی حقدر جهة وحدت اعتباری ایله • یاخود دیر ایدك جمله سی خلقدر جهة
كثرت اعتباری ایله پس نفس الامر نسبت اعتباریه ایله خلقدر • و نسبت اعتبار
اخری ایله حقدر • نسبت اولی جهة كثرة و اخری جهة وحدة در والعین واحدة
حال بودر كه عین اعتبارین مزبورتینده بیله شیء واحددر فعین صورة ما تجلی
پس ذات متجلینك صورتنوك عینی عین ما قبل ذلك التجلی • ذلك
التجلینی قابل اولان متجلی لهنوك عینی درلر كه تجلای شهادی كه شهود ایدر
فهو المتجلی والمتجلی له پس ذات حق تعالی عن النظیر والشبیه • من وجه متجلی
و من وجه آخر متجلی له در فانظر ما اعجب امر الله من حیث هویته پس نظر ایله

[illegible]

نفس الامر
وجود حقدر

عین بصیرت ایله ای عارف • وحدة که شأن الله من حیث الهویّة نه
عجبدر که فی حدّ ذاته صمد احد • آنده نه کثرة متصوّر نه عدد • زیرا وجه
مزبور ایله عوالمدن غنیّ مطلق • وبحر غیب غناسنده مستغرقدر • ومن حیث
نسبته الی العالم فی حقایق اسمائه الحسنی • وحقایق اسمای حسنیسنده
مندرج اولن عوالمه نسبتی حیثیتی ایله متکثّر • وصفات آغیاریله متّصف ومتغایردر
حاصل معنی واحد بالذات • کثیر بالاسماء والصفات در • نظم
بو العجب در شئون ذات خدا • احدی حدّ وعدّ ایدر اسما • ذاتله کنز لوا اسمیدر ظاهر
کنز ذات مظاهری ساتر • ام ذاتی هویتنه کمون • متقاضی ظهور اسم وشئون
فمن ثمّه وما ثمّه • وعین ثمّه هو ثمّه • فمن قد عمّه خصّه ومن قد خصّه عمّه
بعده حضرت شیخ بیان دائرهٔ نسبت وحدة وکثرتدن خروج • وسماء توحیده
عروج ایدوب • اولا لفظ من ایله عالمک ذوی العقولندن استفهام انکاری
قصد ایدوب سؤال ایدر که • بو فضای وجود وصحرای نفس الامرده نمایش ایدن
اناس ذوی العقول • ثانیا غیر ذوی العقول • که لفظ ما آنلره اشارتدر • بونلرک
ما بناسی ندر • موجودات مستقل میدر • دکلمیدر • ظاهر مرادلری استقلال وجودی
انکاردر • که کلام سابق آنی مستلزمدر • بعده وعین ثمّه هو ثمّه دیدوکی
بعد الانکار اثباتدر • یعنی هر عین نفس الامرده متعیّندر اول عین حقدر که
واقعده ونفس الامرده موجوددر • بعده فمن قد عمّه دیدوکی • یعنی پس هر که
عین مزبوری تعمیم ایدوب قیوددن مطلق ومنزّه کوردی • اکر من وجه آخر
اطلاق ایله تخصیص وتنزیه عقلی ایله مقیّد قیلدی • ودخی هر که حقی تخصیص قیودیله

مقیدو

مقیّد ومخصوص ایتدی اکر اطلاق ذاتی سنه حکم ایتمدن خالی اولمدی
ومقابل تقیید اولن اطلاقدن تنزیه قیلدی • فما عین سوی عین فنور عینه
ظلمة • فمن یغفل عن ذا یجد فی نفسه غمّة • یعنی اعیاندن بر عین موجود
بو قدر که عین آخرک غیری اوله بلکه غیریّة بحسب الظاهردر • لکن فی الحقیقة عینیدر
اکرچه بحسب حکم الاسما ضدّ وغیرایسه ده • پس هر که بو دیدوکم معنادن غافل
اولا • اول قلبنده غمّه جهل بولور • که غمّه ضمّ غین ایله ظلمة در • ولا یعرف
ما قلنا سوی عبد له همّة • وبو مذکور اولن معنای دقیق ومضمون انیق استحصاب
ایتمز الا سؤال سالک صاحب همّة که مجرّد ظواهر علوم ایله قانع ومألوف اولم
ومبلغ علم علما رسومده وقوف قلمز • بلکه خرق قناع عادات ورفع حجب قیود
وتعیّنات ایدوب مضغ قشور ایله دماغ جانی تلذّذ بولمز • بلکه بلع لبّ
الباب قلمسه حوصلهٔ حرصی ممتلی اولمز • نته که الله تعالی بیورور • ان فی ذلک
لذکری لمن کان له قلب • یعنی قرآن ناطقده که آنده حق ایچون امور
متخالفه اثبات اولنمشدر • تشبیه کبی وتنزیه کبی مثلا ذکری واردر که
ذکری ما هو الحق تذکر در • یعنی حق ایچون نفسنده ثابت اولن تقلّب فی
الشئون تذکر واردر • لکن تذکر مذکور رتبه صاحب قلب ایچون ثابتدر
اما صاحب عقل ایچون ثابت دکلدر • زیرا تقلّب فی الشئون رتبه صاحب
قلب بلور که قلبوک بین الاشیا تقلّبنی ادراک ایدر که الحق ینقلب فی
الاحوال کما ینسجه نته که حق واحد من کل الوجوه در شئون متکثره سنده
منقلب اولور که کل یوم هو فی شأن فحوای مقاله برهاندر • قلب دخی

كذلك احوالده منقلب در لتقلبه في انواع الصور والصفات

یعنی تذکری قلبه تخصیصک وجهی قلبک انواع صور و صفات متخالفه ده اختلاف کلیات

ایله منقلب اولدوغیچوندر پس ذکری عین واحدی صور کثیره ده مشاهده دن عبارتدر

ولم يقل لمن كان له عقل • فان العقل قيد • یعنی الله تعالی

کلامنده لمن کان له عقل دیمدی • وجه ترجیح بودر که عقل لغتده و حقیقتده قیددر

لغه ظاهر اما حقیقتده زیرا عقل صاحبنی نظری و فکری مؤدی اولدوغی محله قید

ایدر • ماوراسنه متجاوز اولمز فيحصر الامر في نعت واحد والحقيقة

تابى الحصر • پس عقل وجه مزبور اوزره قید اولیجق امری صفت واحده یه

حصر ایدر • حقیقت جامعه خود نعت واحده حصردن ابا ایدر • في نفس الامر

یعنی نفس وجودده و حقیقت حالده حصر وحدت امر مستبعددر • فما هو ذكرى

لمن كان له عقل • پس قرآن نفس الامری بیان اولدوغی حیثیتدن ترادت

اولنمز • اول عقل صاحبنه ذکری اولمز • و نظر فکری اول نحوایی مؤدی قلمز •

وهم اصحاب الاعتقادات الذين يكفر بعضهم بعضا

یعنی اول عقل صاحبلری شول اعتقادات جزئیه اهالیسیدر که بعضیلری آخرین

اکفار ایدرلر • زیرا بونلرک فکری مؤدی اولدوغی اعتقاد مخصوص بعض آخرک

فکری مؤدی اولدوغی اعتقاد مخصوصه مغایردر • اول اجلدن بری بریتی

کفره نسبت ایدرلر • زیرا هر برینک معتقد مخصوصی آخرده منکردر • اگرچه نفس الامرده

ایکیسی دخی حقه مطابق اولمق جایزدر • ويلعن بعضهم بعضا دخی بونلرک

بعضی بعض آخری لعن و طرد ایدر • فما لهم من ناصرين یعنی اول اصحاب اعتقادات

جزئیه

جزئیه ایچون زمان عجز و احتیاجلرنده اول آلهه معتقدهلرندن مدد و نصرت

یوقدر • زیرا مثلا زیدک اله معتقدینک عمروک اله معتقدنده حکمی جریان

اتمز • زیرا اکندونک عبد معتقدنده حکمی و نصرتی جریان اتمز که آخرده ایده بیله

زیرا نصرت دفع منکارنده در بو شیئونک هرگز حکمی ثابت اولمیه نجه نصرته قادر

اولمز • حق ایسه اول معتقدات جزئیه دن منزه در قید تشخیصیه ایله مقید

اولمدقلری اعتبارایله اگرچه بحسب الاطلاق جمله نک عینی ایسه ده نته که

مضمون سابقده بیورلدر فان اله المعتقد ما له حكم في اله المعتقد الآخر

تحقیق بودر که ارباب عقاید خاصه نک ربخاصلری عبدم بوب لرینه

نصرت اتمک جایزدر • زیرا ولكل وجهة هو موليها حکمنجه هر برینک وجه حقدن

مربوبنه فیضی واردر • اما عم مربوبک رب خاصی رب خاص آخر ایله مربوب اولمن

زیده نصرت اتمز • اما مراد بو مقامده اله مجعولدر که معتقد آتی تصوری و تخیلی

ایله اله اتخاذ اتمشدر • بو مقوله اله عبد معتقدینه نصرته قادر اولمز نته که

سابقا مذکور اولدی • و معلوم اولا که بو مقوله اله عبد معتقدینه آتی الذکرین

دیرلر • اما آلهه اصنام معبوده یه اله مجعول في الخارج درلر فصاحب

الاعتقاد يذب عنه اى عن الامر الذى اعتقده في آلهه وينصره

وذلك الاله الذى في اعتقاده لا نصر • پس صاحب اعتقاد اولن الهه اعتقاد

اتدوکی حکمدن دفع معترضه قادر اولور • و معتقدنه نصرت ایدر • اما اول اله

معتقد صاحب اعتقاده نصرت ایدهمز فلهذا لا يكون له اثر في

اعتقاد المنازع له بو اجلدندر یعنی نصرته عدم قدرتندندر که اثری یوقدر

اعتقادده منازعده اثر ثابتی وحکم ظاهری یوقدر ولا المنازع ما له نصرة
من الهه الذی فی اعتقاده فما لهم من ناصرین ∴ کذلک
منازعک دخی اعتقاد جزئیسنده ثابت اولن الهی طرفندن نصرتی یوقدر
ما نافیه لاء نافیه مؤکددر پس اعتقادات جزئیه صاحبلرینک هر کز
ناصرلری یوقدر فنفی الحق سبحانه النصرة عن آلهة الاعتقادات علی انفراد
کل معتقد معتقد علی حدته ∴ پس حق سبحانه وتعالی آلهه
مجعوله اعتقادیه‌لردن علی الانفراد یعنی باشقه باشقه معتقدین دن
هر برینه باشقه نصرتی نفی ایتدی والمنصور المجموع والناصر المجموع یعنی
وما لهم من ناصرین دن منفهم اولدیغی اوزره هم ضمیرینک مرجعی منصوردن
اولوب مجموع اولور ناصر مجموع اولدیغی کبی پس ارباب متفرقه ایچون
نصرة ثابته اولمیوب اسم ذات مستجمع الصفات ایچون اولدی که قلب مظهر
مؤمن عارف اکمل مظهر واسعدر فالحق عند العارف هو المعروف الذی
لا ینکر فاهل المعروف فی الدنیا هم اهل المعروف فی الآخرة
المعروف فی الآخرة ∴ پس حق تعالی شول عارف یانینده که حقی قلبنوک
بین الصور والصفات تقلبی ایله بیلورلر اول شول حق معروفدر که عارف
کوزینه بر صورتده منکر اولمز زیرا عارف اقتضاء توحید ایله بیلور که شعر
صحرای وجود ایچنده سایر   افلاک شهود ایچنده دایر
وسایر ودایر اولن صور موجوداتده باطن وظاهر صورتده حقدر غیر یوقدر
پس دنیاده اهل معروف اولن آخرتده دخی اهل معروفدر یعنی موطن دنیاده

معرفه

معرفه حقه اهل اولن آخرتده دخی اهل اولور زیرا صور تحولده هر کز انکا
بر صورتده منکر کورنمز همیشه معروف کورینور حق تعالی لطفندن جمله موزه
اول ابلیغی واول معرفتی نصیب ایده آمین فلهذا قال الله تعالی لمن کان له قلب
پس معرفه حق جمیع صور دنیا وآخرتده شول عارفه مخصوص اولدی
که اول عارفک معرفتی تقلب قلبدن ناتج وناشی اولور حق تعالی کلامنده
لام اختصاص ایله لمن کان له قلب دیدی اشکالده تقلبی اولدیغیچون
فعلم تقلب الحق فی الصور بتقلبه فی الاشکال فمن نفسه عرف نفسه
پس اول عارف حقک صورده تقلبنی قلبینک اشکالده نفسنی تقلیبندن
بیلدی پس بو تقدیرجه عارف نفس حقی کند ونفسندن بیلدی که
من عرف نفسه فقد عرف بیورلمشدر ولیست نفسه بغیر لهویة الحق
حال بو که عارفک نفسی غیر حق دکلدر زیرا هویت حق جمیع نفوسده ساریدر
دنیاده وآخرتده ولا شیء من الکون مما هو کائن ویکون بغیر لهویة
الحق بل هو عین الهویة فهو العارف والعالم والمقر فی هذه الصورة وهو
الذی لا عارف ولا عالم وهو المنکر فی هذه الصورة الاخری
ودخی هر شیء یوقدر عالم کون وامکانده کرک الآن کائن وموجوددر کرک وجوده
کلجک ممکن غیر مشهوددر که هویت حقک غیری اولا بلکه جملهسی عین هویت
حقدر پس بو صورتده عارف وعالم حقدر ومقر صور حقدر بنه که صورت
اخرایده غیر عارف وغیر عالم ومنکر حقدر عالم مقابلنده جاهل دیو
تصریح ایتمدوکی رعایة ادبدر شراح تعرض ایتمشلردر حاصل کلام صور علما

دخی فاده وصور مجوبین جهلاده جلوه کر جمله سنده حقدر وغیر یوقدر
بذا حظ من عرف الحق من التجلي والشهود في عين الجمع یعنی بو نوع معرفت که آنی
بکره تعقیب ایمیه شول عارفک حظی در که حقی دریچه صور دن و مرات مجالیدن
شهود و تجلا طریقی اوزره مشاهده ایده عین مقام جمعده متمکن و مستقر
اولدوغی حالده که صور متفرقه دن هرکز مشغول اولمیه فهو قوله لمن کان
له قلب یتنوع في تقلیبه پس اول دیدوکمز عارف ذوحظ شول کمسه در
که حقنده لمن کان له قلب کی آیة اشارت ایدر واما اهل الایمان اما شول
ایمان اعتقادی صاحبلری که حقی تجلا و شهود طریقندن بلمدیلر فهم المقلدة
الذین قلدوا الانبیاء والرسل فیما اخبروا به عن الحق پس انلر شول
مقلدلردر که انبیا و رسله حقدن خبر ویردکلری امورده تقلید ایتدیلر علیتنه
ولمیتنه نظر ایدوب دلیل عقلی استمدیلر تقلید دیو لغتده بر شئی قلاده ایدوب
بوینه طقمغه دیرلر واقعا بر شخص مقلدک سوزینی مقلد تابع عنقنه قلاده
ایدوب نفسنه ملازم ایدر لا من قلد اصحاب الافکار والمتأولین للاخبار
الواردة بحملها على ادلتهم العقلیة مراد اصحاب افکاره یعنی حکمایه
تقلید ایدنلر دکلدر دخی مراد اهل تأویل دخی دکلدر که معتزله در معتزله انلردر
که آیات واحادیثدن وارد اولنلری ادله عقلیه لرینه حمل ایله تأویل ایدرلر
واحتمالات بعیده ارتکاب ایدرلر فهؤلاء الذین قلدوا الرسل صلوات
الله علیهم هم المرادون بقوله او القى السمع لما وردت به الاخبار الالهیة
على السنة الانبیاء علیهم السلام پس بونلر که اولن اهل ایمان که انبیایه مقلددرلر

ومعتقددرلر اولمشلر در حقک کلامنده او القى السمع فعلنه فاعل اولوب
السنه انبیادن اخبار الهیه وارد اولدوغی احکامه القاء سمع ایدوب
اصغا ایدن مؤمنلر در که اکابر اهل سنتدر وهو یعنی بذا الذی یلقی
السمع شهید ضمیر هونک مرجعی بیان در یعنی شو مذکور اولن طایفه که القاء
سمع ایدیجیلر در حضرة خیالده حاضرلر و مسموعلرینه جمیع قوالریله مراقب و منتظر
لردر دیمکدر اکرچه ظاهر کلامدن تقلید عامی فهم اولنور لکن تقلید حقه و حقیقته
متوجه اولسه عین معرفت اولور نته که بویله اولور ینبه على حضرة الخیال
واستعمالها یعنی بو قول متنبه در یه خود الله منبه در ضمیر فاعل نه عاید آ
حضرة خیال و حضرتی استعمال اوزرینه تنبیه ایدیجی در که یعنی ملقی سمع اولن
مؤمن معتقده لایق اشتدر کی حس مشترکندن قوة خیالیه سنده احضار
ایلمکدر که تجلیات مثالیه یه فایز اوله زیرا شهود اصطلاح شیخده قدس سره
رؤیة بالبصر در امدی مراد بو راده اکرچه رؤیة بالبصر دکل ایسه لکن اول
حکمده اولمق کرکدر حاصل کلام شویله اعتقاد بالغیب کرکدر که اول غیب
حاضر اولدقده اعتقادده تفاوت حاصل اولمیه مقبول اولن ایمان بالغیب
بودر که منبع ولایت وعطادن فایض اولن زلال معال لو کشف الغطا
بو معنایه اشارتدر واریادر اما اکثریا بو نعمت ساده دللره وصافی
سترلره نصیب اولور عقال عقل ایله مقید اولنلره دیرلمز پس اکرچه
ایمان صاحب قلب ایمان عینی در ایمان صاحب سمع ایمان غیبی در لکن
ایکیسینک دخی حکمی واحد و نتیجه سی غیر متعدد در پس اهل سنت وجماعتدن

تفرق وتخلف اولماق کرک که سالک کیده کیده اهل قلب اولمز پس
باری تکلف ایله صاحب سمع اولور • وطریق حکما معتزله دکمه ده حقه موافق
اولمز وهو قوله م الاحسان ان تعبد الله کانك تراه یعنی بو مذکور اولن
حضرة خیال پیغمبرک صلی الله علیه وسلم احسان عبادتی تعریفنده بیوردوغی
قولی درکه احسان عبادت سنوک حقی کورور کبی عبادت ایتمك لکوکدر یعنی
خضوع وخشوع ورعایت آدابده غیب وحضور تفاوت ایتمکدر • زیرا سن حقی
کورمز ایسك یعنی شهود کبی نوع ایسه حق خود سنی کورور • حصل سالك
ذکر حق ایله فکردن منقطع اولور • زیرا حرکات فکریه وهم ایله مخلوط در زیرا ترتیب
مقدمات جزئیات وهمیه دن ناشیدر • بو نلر ذکر ایله منقطع اولیجه باب خیال
وسرای مثال مفتوح ومرئی اولمز • اما کشف مثالیده حقی سنی کورور ایکن سنده
حقی تماشا یه بشلرسن نیته بقشنک حق اولیجه حقی نیچون کورمزسن بانیچون وتأثر
ومنفعل اولمزسن مثلا حضور ربانیده مشاهده لطوازک بجا ایسه شاهنشاه حضورنده
نیچون زیاده اولمز • اما حدیث شریفک آخرنه حجاب مشبهه حایل اولور که
اولمه سی ایله مرئی اولمه سی میانه ده ملازمه عقلیه حاصلدر • پس بر عارف
حقك عبدی شهودی ایله عبد که حقی شهودی بعینه مشاهده ایدر • زیرا کورنده
مراد درجه مظاهرده مظاهری کورمک ایسه عبد دخی حقی مرایاء مظاهرده
کورور کوردکنی بیلور • پس حدیث مزبورده خطاب عامی یه ایسه •
استثناده فایده اولمز • زیرا معنای استثنایی بیلمز • واکر عارفه ایسه
مستثنی منه معنید اولمز • مکر حکم منفی هویه شاهده وحقیقه جامعه یه کوره اولا والله اعلم

وقوله

وقوله انته فی قبلة المصلی • ودخی نبی علیه السلامك الله تعالی
قبله مصلیده در دیدوکی قولی کبی که کاین فی الجهة اولانه صورة مرئیه
لابد در فلذلك هو شهید پس بو شهود خیالی اجلندندر که صاحب
احسانه مصلیدن هربیسی حقی مشاهده لردر ومن قلّد صاحب نظر فکری
وتقیّد به فلیس هو الذی القی السمع فان هذا الذی القی السمع
لا بدّ ان یکون شهیدا لما ذکرناه ومتی لم یکن شهیدا لما ذکرناه
فما هو المراد بهذه الآیة • ودخی شول کروه کم ایتاندن اصحاب
نظر فکری اولان حکما مشائیه که آثاردن مؤثره استدلال ایدن ارباب
تقلید ایده وآنلرک نظر ایله علمنی تقیید ایده اول فرقه القاء سمع ایدن فرقه
دکللردر • زیرا القاء سمع ایدنه لابد درکه بزوم دیدوکمز معنای مشاهده ایدر اولر •
مادامکه بزوم دیدوکمز مشاهده اولمزلر آنلری آیه کریمه ایله مراد ومشار الیه قلمزلر •
فاولئك هم الذین قال الله تعالی فیهم اذ تبرّأ الذین اتبعوا
من الذین اتبعوا پس اول اصحاب افکاره مقلّد اولنلر شونلردر که الله تعالی
انلر حقنده بیوردی • ذکر ایله یا محمد شول حینی که متبوعلر تابعلردن تبرّا ایده لر •
زیرا متبوعین مزبورین تابعلرن خلاف واقعه دعوت اتدیلر • پس بو نلرک
کمال متابعتی متبوعلرینه راجع اولیجق متبوعلر تابعلرندن ابا وتبرّا اتدیلر •
والرسل لا یتبرّؤن من اتباعهم الذین اتبعوا اما اما دیان سبل حق اولن
رسل • وانبیا صلوات الله علیهم متبوعلرین لسان حق ایله طریق حقه
صدقه دعوت اتدیلر • پس متابعلرینك شعاع نور هدایتی طرف متبوعه

اشراق والماع قبلندی فحقق یا ولی ما ذکرته لک فی هذه الحکمة القلبیة پس
تحقیق ایله یا ولی ونور نظردکی دقیق ایله بو حکمت قلبیه ده سکا ذکر ایتدوکم
حکم ومعارف حقنده که کمسه الی الآن قناع سترن کاشف وموقف رفیعنه
واقف اولمشدر واما اختصاصها بشعیب فلما فیها من التشعب
ای شعبها لا تنحصر یعنی بو حکمت قلبیه نک حضرت شعیبه یعنی کلمه شعیبیه یه
اختصاصنک وجهی وسببی حکمت مزبوره ده کثرت شعب اولدوغیدر زیرا
قلبک عوالمی واعتقاداتی حسبی ایله تشعبی چوقدر پس اسم شعیب ایله مناسبت
لغویه ثابتدر نته که بیورور لان کل اعتقاد شعبة فهی شعب کلها اعنی الاعتقادات
شعب لا ینحصر اولدیغنه علتدر واقعا هر اعتقاد بر شعبه اولیجق نفوس لا تحصی ایچون
اعتقادات لا تحصی ثابت اولور فاذا انکشف الغطاء انکشف لکل احد
بحسب معتقده وقد ینکشف بخلاف معتقده فی الحکم پس وقتا
که حجاب بدن مرتفع وظلمت عناصر منکشف اولیجق هر بر نفس ایچون معتقدی
حسبی ایله نور حق مستتر ایکن ظاهر وایمان بالغیب مشهود وحاضر اولور
وآز اولور که معتقدک خلاف معتقدی منکشف اولور واول خلاف معتقد
احکام جزئیه ده اولمق وآز اول سهلدر وهویت ذات مقدسه ده
اولمق والعیاذ بالله دشوارکلدر وهو قوله تعالی وبدا لهم من الله
ما لم یکونوا یحتسبون فاکثرها فی الحکم یعنی اول خلاف معتقدات اوزرینه منکشف
اولی حکمیاتدر بو آیت کریمه که بیورور آنده اول معتقدلر ایچون ظن
ایتدکلری حکمک خلافی ظاهر اولسه گرکدر واول اختلافاتک اکثری حکمده

ثابت اولور نفس هویتده اولمز کالمعتزلی یعتقد فی الله تعالی نفوذ الوعید
فی العاصی اذا مات علی غیر توبة فاذا مات وکان مرحوما عند
الله قد سبقت العنایة بانه لا یعاقب وجد الله
غفورا رحیما فبدا له من الله ما لم یکن یحتسبه اختلاف
مزبور اختلاف معتزله کبی درکه عاصی ده نفوذ وعیده بطریق الایجاب اعتقاد
ایدرلر یعنی عاصی توبه سز اولسه عملی معذب بالنار اولمسی موجبدر
دیرلر پس بویله معتقد اولان بر معتزلی عاصی اتفاق توبه سز اولسه وعند الله
سبقت عنایت ازلیه ایله مرحوم اولسه یعنی کتاب قدیمنده رحمتی وسعادتی
مکتوب بولنوب حکم کتاب الله الکهدن شقاسندن سبقت ایتسه اول عاصی
الله تعالی دن خلاف ظنی ظاهر اولور والله تعالی غفور ورحیم بولور زیرا
ذاهب اولدوغی مذهب حکمنجه اعمال سیئه یه ظن عقوبت وعدم احتمال عفوه
الجا المشش ایدی نته که معتقد اهل سنت بونک خلافیدر که فاعل مختار ایچون عاصیه
عفو جایزدر واعمال حسنه وسیئه موجب ثواب ونکال اولمز واما فی الهویة
فان بعض العباد یجزم فی اعتقاده ان الله کذا وکذا فاذا انکشف
الغطاء رای صورة معتقده وهی حق فاعتقدها وانحلت العقدة فزال
الاعتقاد وعاد علما بالمشاهدة وبعد احتداد البصر لا یرجع کلیل النظر اما هویتده
ظاهر اولان خلاف معتقد مثلا بعض عباد اعتقادنده جازم اولور که هویت
حق شو صفته بو صفته ایله متصف اولا پس یوم قیامتده که غطاء بدن منکشف
اولا صورت معتقدنی حق واقع کورور زیرا حدیث تحول حکمنجه حق تعالی

الٰهیه آولوکتابمزده ذکر ایتمشیدک. اول حکایه نوک ذکری صددنده
که عالم کشفده بعض طایفهٔ اولیای سابقه ایله مجتمع اولدق ذو النون
مصری. و جنید بغدادی. و سهل بن عبد الله. و یوسف بن حسن. و حلاج
منصور کبی. قدس الله اسرارهم. و بو معارف الٰهیه و تجلیات متکرره مسئله‌سنده
انلردن حاصل اولمیان معانی دقیقه‌یی افاده ایتدم. و انلر مستفید اولدیلر
دا و قیصری ترقی عامدر مخصوص دکلدر. و بر فقیر ایدر. زیرا بعض تجلیاتک
نوعنه عارف اولن نفسنه بعض آخری و افرادی ظاهر اولور. و موطن حسی ظهور
ترقیدر. و مؤمن محجوب و مشرک کافردن کشف غطا ترقیدر. احکام عملک
انکشافی ترقیدر. برازخ جهنمیه و جنانیه‌ده حصول ترقیدر. الی غیر ذلک سؤال
ومن کان فی هذه اعمی. و هو فی الآخرة اعمی. و اضل سبیلا. دن جواب بودر که
مراد معرفه حقدن اعمی اولان بصیره شهودده ترقی ایتمز دیمکدر. یوخسه ترقی
مطلق حاصل ایتمز دیمک دکلدر. زیرا دنیاده حق متصل تجلاده در. غطاء
دنیا منکشف اولسه اکرچه بعض احوال آخرة متبین و ظاهر اولور. اما عماء
معرفة حق هرگز زایل اولمز. فقیر ایدرین و اضل سبیلا نوک معناسی انکشاف
سبیل ضلالة در. بو دخی ترقیدر. بعده اذا مات ابن آدم انقطع عمله نوک
معناسی عمل و کسب ایله اولن فضائلک انقطاعیدر. تفضل و رحمة و عطا
ایله اولن ترقیاتی منع ایتمز. ومن اعجب الامر انه فی الترقی دائما
انسانوک امور و حالات عارضه‌سنوک زیاده عجیبلرندندر که متصل و
دائما فانا برصورتدن صورة اخرایه ظاهرا و باطنا. ترقیده در.

اعتقادیجه تجلا ایدر. پس قلبنده اولن عقدهٔ حجاب منحل. و قیود تعینات
منفک اولوب اول اعتقاد علمی شهوده عودت ایدر. و بصرنا فذحاصل
اولوب ماورای عقود و تعیناته کچر. و حجب قیود زایل اولوکیدرد. و بوجده بصر
صکره عارف مشاهد هرگز کلیل النظر اولمز. زیرا شهودجمله تقلیب و تبدیل قلبنده
زیرا بعد العلم جهل الحجاب ایدن یا علم تقلید یا تعین و تقیید در. عارف ایکیسندن
دخی بعید در. فیشهد و البعض العبید باختلاف التجلی فی الصور عند
الرؤیة خلاف معتقده لانه لا یتکرر. پس بعض عبید ایچون حق تعالی نوک صوره
تجلاسنوک اختلافی سببی ایله حال رؤیتده خلاف معتقدی ظاهر اولور. زیرا
تجلا غیر مکرر اولور. فیصدق علیه فی الهویة و بدا لهم من الله فی هویته
ما لم یکونوا یحتسبون فیها قبل کشف الغطاء. پس عبدک اوزرینه هویتده
بو آیهٔ کریمه صادق اولور که و بدا لهم الخ. یعنی عبادایچون حقک هویتده
ظن ایتدکلری معتقد ظاهر اولدی. که دنیاده محجوب ایکن اویله ظن ایتمشلر ایدی.
زیرا بونلر قبل کشف الغطا اطلاقدن و تکرر و اختلاف تجلیاتدن غافللر ایدی.
وقتاکه حقک خلاف معتقدی عبد اوزرینه انکشافی بعد الموت ثابت ترقیدن
اولوب. و بعضیلر بو معنا یه منکر اولدیلر ایسه. افاده حجته شروع ایدوب بیورر که
وقد ذکرنا صورة الترقی بعد الموت فی المعارف الالٰهیة فی کتاب
التجلیات لنا عند ذکرنا بعض من اجتمعنا به من الطایفة فی
الکشف وما افدنا هم فی هذه المسئلة مما لم یکن عندهم
یعنی تحقیقا بز بعد الموت معارف الٰهیه‌ده صورة ترقی نه وجه ایله اید و کن تجلیات

ولا يشعر بذلك الترقي للطافة الحجاب ورقته وتشابه الصور وعجيبدن
اعجبدر كه انسان بو ترقی يه عالم اولمز وبو تبدلدن بی شعوردر زيرا بوك
لطافتی ورقتی اولمغله يعنی مانع كه تجدد وتعدد صوردر بر وجه ايله خفی
دائم تدريجی دركه رقتی ترقيسنه مشاهده مساعده اتمز يعنی تشابه صوردن
مكرر وتغير حس اولنمز كل يوم هو فی شأن بو مدعايه برهاندر كه اجزاء يومدن
هر جزء لطيفده عوالم برحالدن برحاله انتقال اوزرهدر مثلا عالم انسانيده
زيدك زمان صبادن شيخ اولنجه مستمر اولان صورة شخصيه‌سی هر آنده متغير — متغير در
وعالم زيد اول صور متشابهه نك جزئياتنه متصل وصنع خاص الحجاب ايدر ايكن
بحسب الحس بر ذات باقی مستمر ظن اولنور تجدد يد وضع اولنمز اعراض ستاره‌سی
سر عنتندن شيخ واحد كوردكی ايچون حاصل دليل بودر كه محض حكم ما به الاتحاد
وجه اتحادی ساتر اولمغله حكم ما به الاتحاد غالب وصورتين متشابه ومتقارب
كوريتوب احديهما نك آخردن امتيازی ظاهر اولمز مثل قوله تعالى واتوا به
متشابها وليس هو الواحد عين الآخر لفظ مثل مصدر محذوفك
صفتی در تقديری تشابها مثل تشابه ارزاق اهل الجنة دركه اللهك
كلما رزقوا منها من ثمرة رزقا قالوا هذا الذی رزقنا من قبل واتوا به متشابها
قولندن مفهومدر وليس هو قولنده لفظ هو ليس لفظنده مستتر اولان
ضميری تأكيددر يعنی ديمكدر كه ارزاق اهل جنتدن هر بريسی رزق آخرك عينی دكلدر
بلكه غيريدر بو مقوله ضمير تأكيد كه خلاف ظاهردر مصنفات شيخده چوق واقع اولور
كانه لغة مغايره دندر وانلره مخصوص قاعده در فان الشبهين عند العا

من حيث انهما شبيهان غيران زيرا عارف قاتنده شبيهين شبيهان متشابه
اولدقلری حيثيتدن غيراندر يعنی بری برينك غيريدر زيرا بر شی نفسنه
اولمق احتمالی وكل در نسخهٔ مصنفده عبارة من حيث يوقدر الحاقدر
واقعا آنسوز معنی صحيحدر لكن خفی در ومعول عليه در اسلوب شيخه
موافقدر اول تقديرجه لفظ غيران ان سابقهٔ مكسوره نك خبريدر
ولفظ شبيهان انهماده اولان مفتوحه نك خبريدر جملهٔ خبريه عارفك
مفعوليدر تقديری الذی يعرف انهما در وصاحب التحقيق يری الكثرة
فی الواحد حال بوكه تحقيق حق صاحبی اولان عارف موحد عالم شهادتده
نمايش ايدن كثرتی وصور متعددی واحده كورر واحد حقيقيده يعنی وجود
حق مطلقده مندرج بولورلر نته كه قطرات امواجی بحرده وثمار وازهاری
شجرده وشجرهٔ نواتده كوردكلری كبی ورؤيه مزبوره رؤيه اهل شهود
اولوركه قبل الظهور اولان وحدتی مشهودی قيلور يعنی كثرة اعتباريه قوتده
وحدتده اولور كما يعلم ان مدلول الاسماء الالهية وان اختلفت حقايقها
وكثرت انها عين واحدة نته كه بو معنی معلومی ومكشوفی دركه اسماء الهيه نك
اگرچه حقايقی مختلفه ومظاهری كثيره ايسه لكن مدلولی اعتباريله عين
واحده در فهذه كثرة معقولة فی واحد العين پس بو كثرة شهاديه وتمايز
وجوديه عين واحدده كثرهٔ معقوله بالقوه در وعين واحد حقيقة واجب
الوجوددر سبحانه نه عجب ذات كه عينين ايله اولمز مشهوددر واحد العين
كرك زمرهٔ عرفان وشهودده فتكون فی التجلی كثرة مشهودة فی عين واحدة

بس صور عالم یا صور اسما ایله تجلی ده عین واحده ده کثرة مشهوده
حاصل در کما ان الهیولی توجد فی کل صورة وهی مع کثرة الصور
واختلافها ترجع فی الحقیقة الی جوهر واحد وهو هیولاها نته که
جوهر هیولا هر صورتک حدنده موجود اولور وصور مزبوره کثرة مشهوده وبی
واختلاف محسوسه ایله حقیقتده جوهر واحده راجع اولور که اول جوهر جمله
هیولاسیدر بعده هیولی صوفیه قاتنده صور ایله ظاهر اولن شیئه اطلاق
اولنور جوهره وعرضه متقوم ومحل اولنه جمله سنه عامدر بس اصطلاح حکمادن
اعم اولور وسابقا وجود مطلقده مذکور اولدوغی کبی کثرة معقوله ذی هیولا
واحد العیندر وظهور هیولا صورده کثرة مشهوده در مع هذا وجود کبی
عین واحده در غرض بالتمثیل ایضاح معنای آتی الذکردر فمن عرف نفسه
بهذه المعرفة فقد عرف ربه بس هر که نفسنی بو وجهیله بیلدی یعنی نفسنی عین واحده ایکن
صور معقوله صاحبی وذات قوای مختلفه کوردی وعین واحده ده مشاهده
کثرت قیلدی وقوای اعضا ونفس اعضا مربوبه سینک رب خاصه نسبتدن
مجموع هو الملک رب عامه نسبتن مقایسه ایله فهم ایتدی بو معرفة فی الحقیقة مقیددن
مطلقه انتقالدر ارباب افکار معرفتی کبی اثردن مؤثره استدلال دکلدر
بلکه معرفة بالمثالدر فانه علی صورته خلقه بل هو عین حقیقته
وهویته زیرا انسان ربنک صورتی اوزرینه مخلوقدر نته که حدیث صحیحده
منطوقدر که ان الله خلق آدم علی صورته یعنی خلقتده صورتی اوزره
قیلدی معناده اولدوغی کبی وبعض روایتده علی صورة الرحمن ومراد صوردن

جمعیة

جمعیة اسما وصفات الهیه در بل که انسان حقک هویتیدر که حقیقت انسانیه ده
اول هویة مستتر ایدوب انسان آنی اظهار ایتمشدر و اسم اعظم جامعیدر
که بر تو نوری آندن لامعدر ولهذا ما عثر احد من العلماء علی معرفة النفس
وحقیقتها الا الالهیون من الرسل والاکابر من الصوفیة بو اجلدندر که حقیقة
نفس که عین هویة حقدر برکمسه علمادن نور نظر ایله معرفة نفسه واثر حقیقتنه
مطلع اولمدی الا الالهیون یعنی رسل وانبیا که بواسطة الروح الاعظم اخذ علم
مبهم ایدرلر یا صوفیه اولولری که علم الهیی طریق وحی وکشفدن اخذ ایدرلر
نظر وفکره توسل ایتمزلر علو شانلری اخذ سبیل کسب ونظره وسلوک بالادله
مساعد اولمز رجال لا تلهیهم تجارة ولا بیع عن ذکر الله غنای قلب وفنای
قالبلرینه دلیل بی اشتباهدر واما اصحاب النظر وارباب الفکر من القدماء
والمتکلمین فی کلامهم فی النفس وماهیتها فما فیهم من عثر علی حقیقتها
ولا یعطیها النظر الفکری ابدا فمن طلب العلم بها من طریق النظر الفکری
فقد استسمن ذا ورم ونفخ فی غیر ضرم لا جرم انهم من الذین ضل سعیهم
فی الحیوة الدنیا وهم یحسبون انهم یحسنون صنعا
اما اصحاب انظار وارباب افکار که قدماء حکما وفضلاء متکلمین درلر
معرفة نفسده واقع اولن کلاملرنده هرگز اجلرنده معرفة نفسه مطلع او
ووقوف حقیقتنه یول بولمشلر بو قدردر حالا که بو معرفتک حقنی هرگز طریق نظر
فکری اعطا ایتمز زیرا عطایای شاهانه نبی حامل اولمز الا مطایای شاهانه
بس هر که معرفة مزبوره یه طریق نظر فکریدن وصول و بو مطلب سنی ایچون اد

سمت دنی دن حصول طلب ایده مثلا علة الاستسقادن متورم اولمش صاحب
ورمی سمین ظن اتمش اولور وایقاد نار ایدجک محلی اوجورمش
اولور یعنی فعلنی وسعینی موضعنه دیرینه سورمش اولور ضرم اود
دوتشدورجق اودون خرده لرینه درلر جوز چوب معناسنه
بو مثل مشهوردر بر عمل محلنه اصابت اتمدی دیه جک یرده ضرب ایدرلر
پس لابد اول طریق نظر ایله معرفة نفسه طالب اولنلر شول طائفه دندر
که انلرک حیات دنیاده سعی ودانشلری وطلب وکوششلری مصروف
ضلال وهبا اولدی واحسان حسبان اتدکلری صنعت ضیعت وخسران
اولدی فمن طلب الامر من غیر طریقه فما ظفر بتحقیقه پس هر که بر مطلوبک
تحصیلنه طریقندن کلمدی اول امرک تحقیق حقیقتنه ظفر بولمدی وما احسن
ما قال الله سبحانه فی حق العالم وتبدله مع الانفاس فی خلق جدید فی
عین واحدة فقال فی حق طائفة بل اکثر العالم بل هم فی لبس من خلق
جدید فلا یعرفون تجدید الامر مع الانفاس وقتا که کلام شیخ قدس سره
بو مقامه منجر اولدی ایسه که عالم عین واحده ده کثرة مشهوده اولا پس بو
مقاله اچون کلام قرآن ایله استدلال مقصود ایدوب حق عالمده کلک
عین واحده ده انفاس متعدده ده توک تعدد وتبدلی ایله خلق جدیده متبدل
اولمسنده بویوردی که نه کوزل مقالی قائل اولدی حق تعالی زمره اهل نظر
بلکه عالمدن اکثری حقنده که حجاب تشابه صور آنلری محجوب ایدر بل هم فی لبس
من خلق جدید دیدی یعنی قوم مقصود بلکه خلق مجموع عالم ومجموع موجوده

بر

هر آنده خلق جدیدن لبس جدید ایله متلبس اولوندن بر لونن حمید ایله
پدید ومشهود اولمقده در لکن بو انفاس جدیده رحمانیه ایله اولن تجدیده
امره محجوبلر عارف اولمزلر وهرکز نفس الامره واقف اولمزلر لکن
قد عثرت علیه الاشاعرة فی بعض الموجودات وهی الاعراض وعثرت علیه الحسبانیة
فی العالم کله شیخ قدس سره بو ایکی طائفه نک قولنی قبول وتسلیم اتمشدر اکثر
فرقه ثانیه جمهور قاتنده جهل وخطایه نسبت اولنور واستهزا وتسفیه قلینور
یعنی لکن اشاعره که متکلمین دن بعضی بیننده اهل سنت وجماعتدر بعض موجودات
یعنی اعراضده بو معنایه واقف اولدیلر که العرض لا یبقی زمانین دیدیلر
واعراض موجوده بر آنده موجود ایسه آن آخرده معدوم اولدیغن ویرینه
عرض آخر کلدوکن مشاهده اتدیلر واثباتنه دلیل مساعده قلدی وبو معنا
جمهور عقلا قاتنده متفق علیه در وحسبانیه فرقه سی که انلره سوفسطائیه
درلر انلر جمیع موجوداتده جواهرنده واعراضنده تبدله وعدم تقرره مطلع
اولدیلر لکن اهل نظر قاطبة متکلم وحکیم هرکز بو معتقدی تسلیم اتمدیلر
بلکه خلافنه قائل اولدیلر وجهلهم اهل النظر باجمعهم دخی اعتقاد
مذکورده اهل نظر فرقه سی بونلری جهله بلکه سفاهته وعدم عقله نسبت ایدوب
تحقیر واستهزا اتدیلر لکن حسبانیه نک جهلی بو مرتبه دن ثابت وظاهر
اولماز بلکه بو مرتبه نک وراسنده اول صور متبدله غیر قاره یی مقوم
وقابل وخارجده اول صور ایله موجود وظاهر بر جوهر باقی هیولانی اثباتندن
غافل وقاصر اولدقلری اچون در والا عثور مذکور ایله حسبانیه تجهیل اولنمز

وجهلنه قایل اولن تحسین وتجهیل قلنمز. بل که فی الحقیقه جاهل. ابن اخت

خاله‌ء قایل. اولور **فیه تحقیق انیق** معلوم اولا که عقاید نسفیه‌ده حقایق

الاشیاء ثابتة والعلم بها متحقق دیدوکنده اگر حقایق اشیادن مراد اعیان

ثابته ایسه ثبوت حقایقه هرگز عاقل وعارف انکار اتمز. لکن وجود خارجی

نسبت قیلنمز. زیرا خفا امر ذاتی سیدر. وحقایق ایچون تحقق علم دعواسی

دخی مسموعه در. حقایقدن مراد موجوداتک وجود اضافیلری اولیجق بو تقدیرجه

وجود خارجی یه دخی نسبة اولنه لر اولور. واگر مراد اعیان ثابته ایسه انلره

علم تعلق ایدر. زیرا اعیان مزبوره معلومات الهیه وصور علمیه در. حاصل کلام

حقایقک ثبوتنده واکا علمک تحققنده بین الخصمین واقع اولن نزاع نزاع

لفظی در. والله اعلم **لكن اخطأ الفريقان اما خطأ الحسبانية فكونهم ما عرفوا**

مع قولهم بالتبدل في العالم بأسره على احدية عين الجوهر المعقول

الذي قبل هذه الصور ولا يوجد الا بها كما لا يعقل الا به.

یعنی لکن فریقان بعد العثور من وجه خطا اتدیلر. اما خطاء حسبانیه بودر که

جمیعه تبدل عالمه قایل اولدیلر. اما جوهر معقول احدیة العین وجودینه عثور

اولمدی که اول جوهر مقرر صور مزبوره‌یی قابل ومقوم اولا. وخارجده صور

مزبوره‌سیز موجود ومعقول اولمیه. که مراد وجود باری تعالی در. پس طایفه‌ء

مزبوره‌نک عثورلرنده قصوری انجق عدم اثبات واجب بالذات در. بو خصوصه اثبات

صفات سیاله آنده کلرنده مصیبلردر. ومذهب محققیندن بانصیبلردر.

فلو قالوا بذلك فازوا بدرجة التحقيق یعنی پس اگر طایفه‌ء مزبوره عثور

مقدورزدن

مقدورزدن صکره بر جوهر واحد موجود فی الخارج اثبات اتسه لرکه

صور عالم کلیسی اکا طاری وعارض اولا. وهر صورتی عین ثابتی

حکمنجه موجودات متعینه‌ء متکثره قیلا. درجه‌ء تحقیقه واصل اولالر ایدی.

ومعرفت نفس الامری حاصل قیلالر ایدی. مراد اول جوهردن وجود خدادرکه

اشباح عالم انک تجلای نوری ایله ظاهر وهویدادر. لکن حقیقةً ذاته اطلاق

جوهر مجازدر. وذات باری سلک جوهر وعرضدن خارج وممتازدر. **واما**

الاشاعرة فما علموا ان العالم كله مجموع اعراض فهو يتبدل في كل زمان

اذ العرض لا يبقى زمانين. اما خطاء اشاعره بودر که عالمی که ما سوای حقدر

اعیانه واعراضه تقسیم اتدیلر. اعیانی جوهر بذاته مستقل فی وجوده ظن

اتدیلر. عرضی خلاف جوهر ایله تحدید اتدیلر. بلمدیلر که عالمک جمیعیسی اعراض غیر

باقیه‌در که بعضندن بعض آخر تجوهر ایدر. اول جوهر اطلاق اولنان عین

عرضدر. نهایة بین عرض وعرض فرق واردر. مجموعی بر جوهر واحد باقی یه

مستندلردر. **ويظهر ذلك في الحدود للاشياء.** یعنی عالم مجموعیسی

اعراض سیاله‌ء غیر باقیه اولدوغی اشیانک حدودنده ظاهر اولور.

فانهم اذا حدوا الشيء يتبين في حدهم كونه الاعراض وان هذه الاعراض

المذكورة في حده عين هذا الجوهر وحقيقته القائم بنفسه زیرا انجق

قوم اشیادن بر شیئی تحدید اتسه لر انلرک حدنده ذلک الشیئک اعراض ایدوکی

واعراض متعدده‌دن تجوهر اتدوکی متبین اولور. ودخی حد مزبورده اعراض

مذکوره ذلک الجوهرک عینی ایدوکی وحقیقتی ایدوکی متعین اولور. ایله جوهرکه

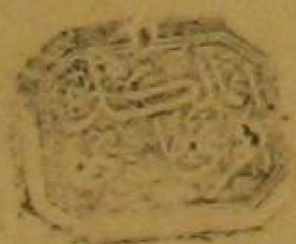
قایم بذاته در قایم بالغیر مجرد جوهرک صفتی در زیرا حدود اشیاده
مذکور اولن ذاتیاتدر شینک ذاتیسی وجودا عینی در ومن حیث هو عرض
لا یقوم بنفسه فقد جاء من مجموع ما لا یقوم بنفسه من یقوم بنفسه
کالتحیز فی حد الجوهر القایم بنفسه الذاتی وقبوله للاعراض حد له ذاتی
ولا شک ان القبول عرض اذ لا یکون الا فی قابل لانه لا یقوم بنفسه وهو ذاتی
للجوهر والتحیز عرض لا یکون الا فی متحیز فلا یقوم بنفسه ولیس التحیز والقبول بامر زاید
علی عین الجوهر المحدود ولان الحدود الذاتیة عین المحدود وهویته فقد صار ما لا یبقی
زمانین یبقی زمانین وازمنة وعاد ما لا یقوم بنفسه یقوم بنفسه
یعنی اجزاء حدود اعراض اولدقلری حیثیتدن بنفسها قایم اولمزلر پس
بو جمله ایله اعراض غیر قایم بنفسهادن جوهر قایم بنفسه حاصل اولدی
مثلا عرض تحیز کبی که حد جسم جوهرده امر ذاتیدر کذلک قبول ابعاد
ثلثه امر ذاتیدر و ایکیسی دخی عرضدر زیرا التحیز متحیزسز وقبول قابلسز
بولنمزلر پس تحیز وقبول ذاتیین اولدقلری اجلدن عین جوهردر
زیرا حد عین محدوددر عقلا وهویتدر خارجا پس زمانینده باقی
اولمین باقی اولدی بلکه ازمنهده بقایه مترقی اولدی وکذلک قایم
بنفسه اولمین قایم بنفسه اولدی بو خود کلام خلف وباطلدر زیرا
شیء واحد هم قایم بذاته هم غیر قایم بذاته وهم زمانینده باقی دکل
وهم زمانینده باقی دیمک اولور بو خود عین تناقضدر حاصل کلام
عالم اجسام اصحاب افکار قاتنده دخی اعراض مجموعه‌دن تجوهر المشددر

تصحیح اید صح

ابو علی اشارات ده مثلا ماهیت انسان که حیوان ناطقدر ایکیسی دخی
عرضدر ایکیسندن انسان قایم بذاته تجوهر ایدر و فیض وجود
فاعل مختاره مفوض اولور بیان عرضیه بو که ناطق ذو نطقدر
پس ذو عرض در نطق دخی کذلک زیرا نسبتدر و حیوان جسم
حساسدر و حساس ذو حسدر حس ایسه عرضدر و ذو عرضدر
متحرک بالاراده کذلک حرکت عرضدر و اراده عرضدر و جسم متحیزدر
متحیز ما له التحیزدر تحیز عرضدر قابل ابعاد ثلثه ده قبول و ابعاد اعراضدر
بو اجزاء عرضیه نک جمله سنه منتها جوهر موجوددر موجود ذو وجوددر
ذو نسبتء عرضیه در پس جمله سی موجوددر موجودده وجود عین حقه
منتهی اولور پس عالم اعتقاد صوفیه ده مجموع اعراضدر که
وجود حق ایله قایمدر اکر مراتب اعراض مزبوره صورة وهیولا ایله
تمثیل اولنور ایسه جمله سنک هیولاسی حضرت وجود اعظم اولور که
مراتبه منتهی اولور دم ابتده اولن صور و هیولای سافله جمله سی
اعراضدر که لسان حکماده جوهر ایله معبردر وجود حق جمله یه هیولای
اعلی کبیدر مثلا صورة قمیص هیولای ثوبه منتهی اولور و هیولای
ثوب هیولای غزله و هیولای غزل هیولای قطنه و صورة قطن
ماده نباته منتهی اولور که موالید امهات عناصردندر پس موالید
امهاته امهات عناصر دخی فرعی اصلنه اصلی دخی اصل اصولنه
که وجوددر اکه مترقی و منتهی اولور دم مزبور اولن هیولالرک ما تحتی

ما فوقنده صورة واقع اولور انواع سافله کبی اول اجلدن بعضندن
ماده ایله وصورة ایله تعبیر اولوندی معلوم اولاکه مذهب اشاعره
مؤدی اولدوغی امر که سابقا مذکور اولن تناقض حکمیندر یعنی
زمانین ده باقی اولمین شئینک زمانین ده بقاسی وبنفسه قایم
اولماینوک بنفسه قیامی لازم کلمکدر امر باطل اولیجق باطله مؤدی اولن
مذهب دخی خطا وبطلان ایله مخاطبدر ولا یشعرون لما هم علیه من التبدل
بل هم فی لبس من خلق جدید یعنی مذکور اولن قصور عقولدر
نفسلرندن خارج اولن اشیانک ماهیاتنی عملده قصوردر حال بوکه
بونلرکندو نفسلرنده نه حال اوزرینه مرور ایتدکلرینه وتبدلات صوریه
لرینه شعورلری یوقدر بونلر خود هر نفسده خلق جدیددن بر لبس جدید ایله
ملتبسلردر پس حال نفسنه عالم اولمین ربنی نیجه بیلور وآثاری بلمین مؤثره
نیجه یولندن سفر قیلور واما اهل الکشف فانهم یرون ان الله تعالی یتجلی فی کل نفس
زیرا اهل کشف وشهود رؤیه بصر وبصیرة ایله کورورلر که الله تعالی هر نفسده
ایکی تجلا ایله متجلی اولور بریسی رفع وجود سابق ایدر آخری افاضهٔ وجود
لاحق لسان حکماده کون وفساد دیدکلریدر که خلع وجود سابق فساد
ولبس خلعت وجود لاحق کون اولور لمنشه
زآمد شد این قوافلم بس عجبست
نه بانک درا درونه آثار قدم
نوجی کرشود مسافر شهر وجود
هم فوج دکر روذ بصحرای عدم
ولا یتکرر التجلی دخی تجلای مزبور متکرر اولمز
متعدد اولور زیرا احد تجلی فنا ایجاب ایدر آخری بقا پس موجبک

تغیری موجبک تغیرین افاده ایدر تکررین اتمز دیرون ایضا شهودا
ان کل تجلی یعطی خلقا جدیدا ویذهب بخلق فذهابه هو الفناء عند
التجلی والبقاء لما یعطیه التجلی الآخر فافهم دخی مزبور اصحاب کشف نص مزبوره
موافق شهود ایله دخی کورورلر ومجرد نصه مستند ومعتقد اولمزلر
که هر تجلی بر خلق جدید اعطا ایدر وخلق خلقی اذهاب وافنا قیلور پس
خلق اولک ذهابی اول موجب فنا اولن تجلی نوک موجبی اولن فنا
وموجب بقا اولن تجلی آخر اعطا اتدوکی بقا اولوب وفنا که وجود
لاحق وجود سابق جنسندن اولوب بینهما ده مماثلت اولدی ایه محجوبلرک
خلق جدیده شعورلری اولمز اشاعره دیدکلری کبی محل واحد اوزرینه
اعراض متماثله نک تعاقبنده بر خلق آنی تخلل ایتیوب عرض سابقک
شخصندن عرض لاحقک شخصی متفاوت اولمامغ ایله ناظرون آنی عین
واحدهٔ مستمره ظن ایدرلر پس فهم ایله مذکور اولن معارف کشفیه تاکه
بونلرک معارج معرفتنه دست وپای همت ایله عروج وارتقا میسر اولا
آمین وفقنا یا موفق المضلین فص حکمة ملکیة فی کلمة لوطیة
ملک فتح میم ایله وسکون لام ایله شدة در بو حکمتی لوطه نسبتک
علتی بودر که حضرة لوط قومی آراسنده ضعیف البنیه ایدی وقومی
اقویای طبیعت ایدی وظلمت طبیعتلری کثرة حجابلرینه مؤدی والعین
هرگز کلام لوطدن متأثر اولمزلر ایدی ورقت خاطر بولمزلر ایدی
اول اجلدن درکه شهوة جبلتلری دخی خلاف سنته منساق ایدی

وفسق وفسادلرنده هر بری سائر فسقهٔ عالمدن متفرد وطاق ایدی
وحد معاصیدن تجاوزلری حددن متجاوز ایدی اول اجلدن سیئه
لری قابل مغفرت وتجاوز اولمیوب لوطک رکن شدیده التجاسینه
وجناب منتقمدن بد دعاسنه باعث اولوب بونلری بالکلیه شدة نکال ایله
استیصال ایتدی الملک الشدة والملیک الشدید یقال ملکت العجین اذا
شددت عجنه قال قیس ابن الحطیم یصف طعنة شعر ملکت بها کفی فانهرت فتقها
یری قائم من دونها ما وراءها ای شددت بها کفی یعنی الطعنة فهو قول
الله تعالی عن لوط لو ان لی بکم قوة او آوی الی رکن شدید ملک شدة معناسنه
ایدوکنه عربک ملکت العجین قولی ایله استدلال ایدرلر که فصحادن
قیسک رمحن وصف ایتدوکی بیتی دخی ایراد ایدرز معناسی بودر که طعنه ایله
کفمی شدید ومحکم ایدوب وسینهٔ خصمه شویله طعن ایتدم که قلب عاشقه
طعن رقیبدن آرتوق اثر ایتدی وفتق طعنه می شویله واسع ایتدم که مطعونک
قدامنده طوران ماوراسین کوررایدی بعده رمح ایله کفم شدید ایتدم
دیوامری بالعکس ایلمکده مبالغه واردر زیرا سوق کلامده ظاهر اولان
ملکت الرمح بکفی در ملکت بها کفی خلاف ظاهردر اما مبالغهٔ مشتملدر
تامل اولنه شرح تفقطن المتشلردر بعده شدة ایله مذکور اولان ملکک
لسان لوطدن حکایه ایتدوکی آیهٔ کریمه دن مستفاددر که بیورور بنم
سیزه غلبه یه قدرتم اولیدی اول شریری لسان ایله دینه دعوت ایدردم
اثراتمزسه سیف وسنان ایله شدة قیلوردم وسعتم اولورسه چون

قوة

قوة جسمانیه میسر اولمدی پس کسب قوة روحانیه یه قلمغه رکن شدیده
همة والتجا ایتدم وحضرة حق پناهه متکا قیلدم فقال رسول الله صلی
الله علیه وسلم یرحم الله اخی لوطا لقد کان یأوی الی رکن شدید فنبه
صلی الله علیه وسلم علی انه کان مع الله من کونه شدیدا پس رسول صلی الله
علیه وسلم کلام لوطی استماعندن ترحم ایدوب دیدیکه الله رحمت
ایلسون قرنداشم لوطه که رکن شدیده ایوا ایتدی پس نبی ام ذکر رحمة
ایله واخوتی نفسنه اضافه ایله تنبیه ایتدی که هرچند نفسنک شدتی وقوتی
الله ایله معیتی حالنده اولا رکن شدیددن ظاهر مراد قبیلهٔ غالبه در
پس پیغمبر موزه رکن شدید ابو طالب ایدی نته کم بیان ایدر والذی
قصد لوطا علیه السلام هو قبیلة بالرکن الشدید والمقاومة بقوله
لو ان لی بکم قوة وهی الهمة هنا من البشر خاصة یعنی اول شئ که لوط
اکا رکن شدید ایله قصد وهمة ایتدی قبیلهٔ غالبه ایدی دخی مقاومة ایدی که لو
ان لی بکم قوة آیتندن منفهم اولور وقوتدن مراد الله بو راده همة
بشریه در خاصة که معرفة وشهودده مصارف اولا زیرا عارفده همة
بیلور که افعال مطلوبه خارجده ظاهر اولمز الا ضمنن مظاهرده پس خادم
اسما هم اسمه هم مظهره معا متوجه اولمق کرکدر که حق توجه تمام ومتوجه
محصل المرام اولانه که کار انبیا واولیا بویله در فقال رسول الله صلی الله
علیه وسلم فمن ذلک الوقت یعنی من الزمن الذی قال فیه لوط او آوی
الی رکن شدید ما بعث نبی الا فی منعة من قومه پس نبی علیه السلام

بو وردی که اول زماندن بروکه لوط علیه السلام اوآوی الی رکن
شدید دیدی انبیادن بر نبی مبعوث اولمدی الاکند و قومندن شرار
اعداسنی منع و دفع ایدجک بر طایفهٔ شدیده ایله بعث اولندی
ارادهٔ الله عمارهٔ عالمه و ابقاء دینه تعلق ایدجک بو مقوله تاییدات
سبحانیه و عنایات یزدانیه منضم اولور نته که حضرت رسوله اعمامی
عنایه اتدی و موسایه هارون و عیسایه حواریون نصرت قیلدی
تا نبوة اختتام بولدی وکان لحمیة قبیلة کابی طالب مع رسول الله
دخی هر پیغمبرم قبیله سنک حفظنده اولدی نته که ابوطالب رسول اللهک
اکبر قبیله سی ایدی فقوله لو ان لی قوة لکونه سمع الله تعالی یقول الله الذی
خلقکم من ضعف بالاصالة ثم جعل من بعد ضعف قوة فوجدت القوة
بالجعل فهو قوة عرضية ثم جعل من بعد قوة ضعفا وشيبة
پس لوط علیه السلامک لو ان لی بکم قوة قولنی قایل اولدی ونعی الله تعالی نوک
بو کلام شریفنوک معنای لطیفی سمع نورانی ایله استماع اتدوکیجوندر
که بو ورد رسول خالق که سیزی اولا ضعف اصلیدن خلق اتدی که عدم
اصلیدن ناشی اولان نشاءه در مراد بحسب الظاهر ضعف طفولیتدر
اما بحسب الحقیقه والتاویل ضعف امکانیه حمل اولونسه وجهی واردر بعده
ضعفدن قوة خلق اتدی اعضاسنه شدة و اعصابنه صلابة ویرمک ایله
که حتی اذا بلغ اشده مرتبه سنه وصولدن کنایه اولا لکن بونده دخی
معنی بحسب الحقیقه کسب روحانیه ایله قوة و اجنبیت حاصل ایدوب ضعف امکانی

زایل

[illegible]

زایل قلمغه محمول اولمق جایزدر و مذکور اولان قوة که قوة عرضیه درکه
ضعف ذاتی اکر غالب اولوب ضعف شیبه مرتبه سنه نزول اتدردی دیمکدر
و اقتحام که دوریه مقتضاسنجه که جمیع اشیاده جاری و امر ساریدر نقطهٔ
ضعف اولدن حرکة ایدن خط مستدیر نقطهٔ ضعف آخره منتهی اولوب
ابتدا عین انتها اولسه قاعدهٔ حکمة و وضع نفس الامره موافقة اولورز بونده
دخی معنای حقیقی بی تجمعه نسبت اتسک بعید اولمز فالجعل تعلق بالشيبة
واما الضعف فهو رجوع الى اصل خلقه وهو قوله خلقكم من ضعف فرده لما
خلقه منه كما قال ثم يرد الى ارذل العمر لكيلا يعلم من بعد علم شيئا
پس جعل شیبه یه تعلق اتدی زیرا شیبه امر وجودیدر اما ضعف ثانی که
اصل خلقه رجوعدر و اصل خلق ضعفدن اولدوغنک دلیلی قرآنده خلقکم
من ضعف قولیدر و ضعف مذکور امر عدمیدر اگرچه مستقلا متعلق جعل اولمز
لکن جعل بو مقامده مجموع ضعف و شیبه یه تعلق المشدر جزء ثانی اعتباریله
پس حق تعالی انسانی اولدن خلق اتدی ایسه کرو اکا رد اتدی که اصل خلقه
یعنی ضعف اوله رجوع آندن عبارتدر نته که کتاب کریمده بویورمشدر ثم یرد
الی ارذل العمر ضعف ثانیی ارذل عمر ایله ادا اتدی و رد مزبوری بعد العلم
عدم علم ایله تعلیل اتدی فقرا ایدرین یعنی بو وضع الهینک سببی و حکمتی
بودر که انسان کامل معلومات نظریهٔ مطلوبه سن بحسب استعداد النفس تحصیل
اتدکدن صکره نقیضین بلکه محتاج اولمز عینی خود تمام اولدی زیرا نفس ناطقه
ابدانه تعلقندن غایهٔ مطلوبه اصل حکمة اوزره اکتساب کمالات لایقه در بونده

که مطلوب حاصل اولوب شیء آخره محتاج اولمیه نفوس قاصره غیر
واصله ایله اعتراض اولنماسون زیرا مراد نفوس کامله در ناقصین
منزله عدمده دردیرلر لکیلا یعلم بعد علم شیئا تفسیرنده قاضی دیر
لیعود کهیئته الاولی فی اوان الطفولیة یعنی انسان طفولیتی حالنده
اولان هیئتی کبی عود ایتسون ایچون دیر واقعا نقطه عود عین نقطه
بدء اولمق وحلقه وجود هیئت استداره ده تامه بولمق مقتضای حکمتدر
اما سخافت عقل وقلت فهم حال عوام الناسدر اکابردن هرم
مفرط ایله نسیان فاحش وتشوش دماغ منقول دکلدر اکرچه فقدان
آلت موجب نسیان اولمغیله نفس تحصیلدن قالور اما بعد المفارقه
عن البدن علوم مکتسبه محلنه عاید اولور ونفس ناطقه طرق جهلدن مأمون
ومصون قالور ولکن مراد الله بومقامده امکان بعثه استدلال
اولمغین انسان مطلقک اختلافات عارضه سی بیان اولنمشدر
وعند المحققین احوال عام وخاص ایله تقیید قلنماشدر پس آیت مزبوره ده
ارذل عمردن مراد ضعف اولماغین بیان ایدوب شیخ بیوردیکه
فذکر انه یرد الی الضعف الاول یعنی الله تعالی یرد الی ارذل العمر
قولی ایله انسان خلق اولندوغی مرتبه یه که ضعف اولدر رد وعود
اولنور دیدی فحکم الشیخ حکم الطفل فی الضعف پس شیخک حکمی ضعف اولده
وفتور اصلیده طفولیت حکمیدر لکن شیخ بعد القوة عود ایدر طفل
هنوز قوت مرتبه سنه وارمامشدر ای عارف صاحب نظر وای کزیده

نوع بشر

نوع بشر شیخک بوکلامنک لطفی وبونکته دقیقه سنک حسنی معتبر اولسون
که الی الآن من سوابق الدهور والازمان شراحدن بر محققه بو معانی
خفی نمایان وظاهر اولماشدر وکم ترک الاوایل للاواخر اول نکته
مطویه بودرکه الله تعالی نک قول مذکوری ازاحه ریب بعث ونشور
ایچوندرکه انسانک اطوار مختلفه سی وحوادث متضاده سی ایله امکان
بعثه استدلال اولنمشدی پس بومقامده دخی وما بعث نبی
قولی ایهام ایدرکه بعث نبی کانه زمان فترتده وسن ضعف ونشیبده
اولوب تجدید دین واحیای نفوس جهله ضالین اولمقده نظیر بعث
ونشور اولا لانه که بیورر وما بعث نبی الا بعد تمام الاربعین وهو زمان الاخذ
منصب
فی النقص والضعف یعنی لوط علیه السلامک دعوای ضعفنه دلیلدر که
نبوت انبیایه سن اربعیندن صکره توجیه اولنور واوضاع الهیه دن
بو وضع کلی ایچون حضرت عیسی ده تخلف ایتمشدر بلکه آنوک دخی نبوتی
سن اربعینده نازل اولمسنده قول واردر اربعین خود سن انحطاط در
مزاج انسانینک فتور وضعفنه شروع زمانیدر زیرا اکثر اعمار تلثانیه
وتندر اواخر مدت حیاتدر یوم شمسیه نک مثلا بعد العصری کبی درکه
آفتاب نفس غروبه بلکه مغربندن طلوعه قریب اولمغیله ارض بدنه وقوای
نفسانیه یه تاب واشراقی منتهی اولور اما اشراق روحانی ازدیاد
وقوت بولور فلهذا قال لو ان لی بکم قوة یعنی لوطک ضعفی قوت
بولدوغی ایچوندرکه قوت کامله تمنی ایدوب قول مزبوری قایل اولدی

مثلا [illegible]

كأنّ مع كون ذلك يطلب همّة مؤثّرة يعني بو جمله حال ايله
كه قوّهٔ جسمانيّه سنده كمال ضعف وار ايدي كرو همّت مؤثّره طلب ايدرلر
ايدي • وقوّهٔ روحانيّه استر ايدي • زيرا جسمانيّه دن مأيوس ايدي •
فان قلت وما يمنعه من الهمّة المؤثّرة وهي موجودة في السالكين مع
الاتباع فالرّسل اولى بها قلنا صدقت ولكن نقصك علم آخر وذلك
انّ المعرفة لا تترك للهمّة تصرّفاً فكلما علت معرفته نقص تصرّفه بالهمّة
اكر سؤال استفساري ايله ديلور ايسه كه همّت مؤثّره دن نه مانع
منع ايتدي • وفوتن نه علت ايجاب قلدي • سالكين ده خود همّت مزبوره
مجرّد اتباع رسل ايله بولنور • پس رسل متبوعين ده بولنمق بالطريق الاولى
جواب ويريلور كه صدق كلامك مسلّم • لكن بو علمك اوقنده بر علم عالي آخر
وار در كه سنك همّتكه نقص وكسر ويرر • وتصرّفوكي منع ايدر • زيرا
معرفت توحيد عارفك همّتنه تصرّف قومز • پس معرفت مزبوره عالي و
كامل اولدقجه تصرّف همّت ناقص وسافل اولور • بلكه كيتدكجه تصرّفك
تصوّرينه مجال قلمز • بلكه هر كز تصوّر خاطره كلمز • وذلك لوجهين الوجه الواحد
لتحقّقه بمقام العبودية ونظره الى اصل خلقه الطبيعي • ونقص
مزبور ايكي وجه دن ناشيدر • بريسي مقام عبوديتده تحقّق ايتدوكيدر
كه مجرّد عبدك اوامر سيّدي اتيانتي موجبدر • يوخسه ملك سيّدنده
تصرّف قومامز • زيرا تصرّف مزبور حكم ربوبيّتدر • والوجه الآخر احديّة المتصرِّف
والمتصرَّف فيه فلا يرى على من يرسل همّته فيمنعه ذلك • وجه ثاني

عارفك نظر شهودنده مرتبهٔ احديّت غالب ومراتب اسم وصفت
مغلوب اولمقدر • بر وجه ايله كه متصرّف متصرّف فيه دن ممتاز اولميه
بلكه بينهماده رابطهٔ نسبت تصرّف قلميه • پس بو تقديرجه عارف بر طرف
همّت ايدجك متصرّف كورمز • زيرا شهود مزبورده عرفان مذكور ارسال
همّتدن صرف ايدر • وفي هذا المشهد يرى انّ المنازع له ما عدل عن حقيقته
التي هو عليها في حال ثبوت عينه وحال عدمه • ومشهد مزبورده
كه مقام شهود احديّتدر • عارف كورور • بيلور كه تحقيقاً آنوك طريقنه مخالفت ايليو كه
منازع • وخلافنه شارع اولن جاهل مقتضاي حقيقتدن عدول ايتمشدر
اول حقيقت كه عين ثابته سنك علماً ثبوتي • وخارجاً عدمي حالنده انك
اوزرينه مجبول ومتيسّردر • وخلافي غير مقدّردر • فما ظهر في الوجود الا ما كان
في حال العدم في الثبوت • پس اول وجود منازعدن صورت مخالفت
ظاهر اولمدي • الّا حال عدمنده وثبوت علمي سنده ثابت اولان صورت
ظاهر اولدي • فما تعدّى حقيقته ولا اخلّ بطريقته • پس منازع
مزبور مقتضاي حقيقتدن متجاوز اولمدي • واستعدادي حكيدوكي
طريقهٔ سلوكه سنه خلل ويرمدي • پس عارف مراتب استعدادنده
كوردوكي صور ظهوره متوجّه ايكن آني صرفه ومنعه هركز داعيه
تصرّف قويمز • مكر صورك خروجي شرائط تصرّف ايله مشروط اولا و
بو تقديرجه كرچه تصرّف عبدك اولمز • عين ثابته نك اولور • فتسمية ذلك
نزاعاً انما هو امر عرضي اظهره الحجاب الذي على اعين الناس كما قال الله تعالى

فيهم ولكن اكثر الناس لا يعلمون يعلمون ظاهرا من الحيوة الدنيا وهم عن
الآخرة هم غافلون پس شخص متنازعده ظاهر اولان صورت مخالفت
نزاع تسميه اتمك امر عرضی ونسبی در. والا اسم حاكملرينك شخصين اوزره
استعداد اولری اوزره حكمنه نظر اولونسه ايكيسی دخی عين وفاق در
زيرا هر بری اسم حاكمينك حكمنه امتثال ايتمشلر در. نهايت احد همانك حكمی آخرك
حكمنه مخالف اولمغله شكل نزاع حاصل اولور. وبو نزاعك ظهوری
اعيان ناسده اولان حجاب طبيعتدن در كه سر قدره ومقتضای استعداده
واقف اولمزلر. هر شخصدن ظاهر اولان حكمی مظهريته نسبت ايدرلر. مثلا زيد
مسلم حقه طالب اولسه وعمرو كافر باطله راغب اولسه اورته لرنده
مخالفت توهم ايدرلر. نته كه حق تعالى اول محجوبلر حقنده بيورمشدر كه اكثر
الناس يعنی عوام خلق سر قدری بيلمزلر. حيات دنيادن ونشأه اولی
ظاهرين بيلورلر. اما نشأه اخری كه عالم باطن وموطن مثال در سر قدر
مظهريدر آندن غافللر وبيخبرلر در. بعده سبب غفلتلری حجاب قلب ايدوكنه
آيۀ قرآنيه نك لطف اشارتن بيان ايدوب بيورر. وهو من المغلوف
يعنی لفظ غافلون مغلوفدن اخذ اولنمشدر. قلب بعض اولمغ اوزره كه
بعض حروفی بعض آخر مقامنه قلب اولنمغ ايله من قولهم قلوبنا غلف
ای فی غلاف كلام الله ده قلوبنا غلف ديلكك قولندن مأخوذ در كه معنی
بزم قلبلرمز محجوبلر در يعنی وراء حجابده وظرف غلافده مستورلر در
ديمكدر. غلف سكون لام ايله اغلفك جمعيدر. حمر احمرك جمعی اولدوغی كبی

نته كه

نته كه غافل دخی بر شيدن حيلولت حجاب ايله غفلت ايدر. وهو الكن
الذی ستره عن ادراك الامر على ما هو عليه. واول غلاف بر پرده در
كه قلبی كما هی اشيايی كورمكدن وحقايق نفس امريه سی اوزره بيلمكدن
حجب ومنع ايدر. نته كه انا جعلنا على قلوبهم اكنة ان يفقهوه. الآيه
بو معنايی حكايت ايدر. اگرچه وضع حجب دخی حكم الهيه دندر كه حجاب اولمسه
كتم عدمدن وجوه حقايق ممكنه ظاهر اولمزايدی. فهذا وامثاله يمنع العارف
من التصرف فی العالم بالهمة. پس مذكور اولان وجوه ثلثه وامثالی
عارفی عالم شهادتده همت ايله تصرفدن مانع اولور. زيرا همت نفسين
عبده مضاف صفتدر. عارف نفسنی كورنجك همتندن منبعث اولور
قال الشيخ ابو عبد الله بن قائد للشيخ ابی السعود بن الشبلی لم لا تتصرف
فقال ابو السعود تركت الحق يتصرف لی كما يشاء ويريد قوله تعالى امرا فاتخذه
وكيلا فالوكيل هو المتصرف ولا سيما وقد سمع ان الله يقول وانفقوا مما
جعلكم مستخلفين فيه حضرت شيخ بو حكايتی كلام سابقه تمثيل وتأكيد ايچون
ايراد ايتدی. وفی الحقيقه كلمات مجابانه در. يعنی ابو عبد الله بن قائد وشيخ
ابو سعيد شبلی رضی الله عنهما ايكيسی دخی شيخ عبد القادر گيلانی نك
كبار اصحابندندر. پس ابو عبد الله ابو السعوددن سؤال ايتمش كه نيچون
تصرف ايتمزسن. ابو السعود جواب ويرمش كه فاتخذه وكيلا امرينه امتثال
وحقی تصرفده وكيل اعمال ايتدم ديمش. خصوصا كه سمع حقايقنی بو آيه
كريمه يی استماع ايتمش ايدی كه وانفقوا مما جعلكم مستخلفين فيه. فعلم ابو السعود

يعنی ابو السعود كه سمع خطابنده بر

والعارفون ان الأمر الذي بيده ليس له حقيقة وانه مستخلف فيه
ثم قال له الحق هذا الامر الذي استخلفتك فيه وملكتك اياه اجعلني
واتخذني فيه وكيلاً فامتثل ابو السعود امر الله فاتخذه وكيلاً فكيف
يبقى لمن يشهد هذا الأمر همة يتصرف بها والهمة لا تفعل الا بالجمعية
التي لا متسع لصاحبها الى غير ما اجتمع عليه وهذه المعرفة تفرقه عن
هذه الجمعية فيظهر العارف التام المعرفة بغاية العجز والضعف قال بعض
الأبدال للشيخ عبد الرزاق قل للشيخ ابو مدين بعد السلام عليه يا ابا مدين
لم لا يعتاص علينا شيء وانت تعتاص عليك الاشياء ونحن نرغب في مقامك
وانت لا ترغب في مقامنا پس ابو السعود وسایر عارفلر بیلدیلر که الکزده
جاری اولن تصرفات فی الحقیقه حق سبحانه‌نکدر وکندولر جانب حقدن
ارضنده وملکنده خلایفدرلر نته که الله تعالی بو معنایی قدرینی آنلره
تعلیم وبیان ایدوب ویدی که بنی سنول مستخلف اولدوغکز افعالکزده
وکیل ایدک وفاعل حقیقی بنی بیلوک سزه فعلوک نسبتی مجازدر ویدی
پس ابو السعود امر مزبوره ممتثل اولوب حقی وکیل ونفسنی متوکل
قیلدی پس شهود مزبور ایله متحقق اولانده همت نجه قالور که انک
ایله تصرف ایده صاحب همت فانی اولسه همت نه ایله قایم اولور همت
خود فاعل اولمز الا جمعیت قوی ایله بر وجه ایله که صاحب همتک
متوجهی اولان متصرف همتندن غیری خیالنده بر شی قالمیه معرفت
مزبوره خود جمع مزبوری فرقه باعث اولور پس عارف کامل المعرفه

نفسنی

نفسنی غایت عجز وضعفده بولور بعض ابدال شیخ عبد الرزاقه
دیمش که بعد السلام شیخ ابو مدینه بندن سوال ایله که ویله سبب ندر که
بز بر شینک تحصیلنه توجه ایتسک شدت اتمز یعنی سهولتله حاصل اولور
حال بو که مقامک بزم مقاممزدن عالیدر زیرا بز سنک مقامکه
رغبت ایدرز سن بزم حالمزه ومقاممزه رغبت اتمزسن پس بس تصرفک
مقتضای قدر بو که کوره دکل دیدی وفی الواقع حال بویله ایدی که
وکذلک کان یعنی حال نفسنده بو سوال وزده جاری ایدی مع کون ابی
مدین کان عنده ذلک المقام وغیره بونک سری ایله ابی مدین قا
مقام ابدال حاصل ایدی بلکه ابی مدین دخی زیاده سنه شامل وواصل ایدی
لکن لظهار مقامات وکشف کرامات اتمز ایدی ستر کمال ایله متلبسلر
ایدی ونحن اتم فی مقام الضعف والعجز منه حضرت شیخ مصنف بویلر که
بز مقام ضعف وعجزده ابی مدیندن زیاده یوز واول مرتبه بزده
اتمدر دیرلر ومع هذا قال له البدل ما قال وهذا من ذلک القبیل یعنی
ابی مدینک مقامی بونک سری ایله که مقام ابدالدن اشمل ایدی نه بدل
اکا بویله کلمات آندی زیرا ابی مدین مقامنه نسبت هر کز ظهوری
یوغیدی شیخ بیورور که بو بزدم اولدوغمز مقام دخی مقام عجز وعبودیتده
ایله تحقق در مقام ابی مدین کبی وقال صلی الله علیه وسلم فی هذا المقام
عن امر الله له بذلک ما ادری ما یفعل بی ولا بکم ان اتبع الا ما یوحی الی فالرسول
مقید بحکم ما اوحی الیه ما عنده غیر ذلک فان اوحی الیه بالتصرف بجزم تصرف

هذا البدل

وان منع امتنع وان خير اختار ترك التصرف يعني نبي عليه السلام جانب
حقدن كندويه وار داولن امري مقابله سنده امتثالي مشعر مقالي
بومقامده در كه بيورور ومقام عجز امكاني يس كوستروب دير كه
وما ادري يعني بكا وسيزه يعني امتنه نه امر حادث اولاجغني هر كز بيلمزين
ونفسمه اتباع اتمزين الا امر وحي الهي نازل اولاكه اكا تابع ومقتضاسنه
راجع اولورين دير پس رسول مرتبه عجزدن بحكم حكم وحيده تجاوز
ايتنده غير معتبر اولمز اكر تصرف اموره جزما وحي نازل اولسه تصرف ايدر واكر
تصرفدن ممنوع اولور ايسه كرو امتناع ايدر واكر تصرف ايله عدمي بيننده
مختار اولورسه تا دوبا تصرف اختيار ايدر ولطهار عجز وافتقار ايلور
الا ان يكون ناقص المعرفة قال ابو السعود لاصحابه المومنين به ان الله اعطاني
التصرف منذ خمسة عشرة سنة وتركناه تظرفا الا كمركه مخير اولن عارف
ناقص المعرفة اولاكه لذة عجز وافتقاردن بهره دار اولميه اصحابي شهوددن
ابو السعود دكندونك مريد معتقدلرندن بر بيننه ديمش كه الله تعالى بكا مقام
تصرف ويره لي اون بش يل در اما بن آني تكرما ترك وايثار غيرا ايدوب
طورورين دير تظرف بر ظرفه كار در وامر عجيب اشلمكدر تكلف صيغه سي
زيرا كا دصعيدر ديمكمشي آنوك اجون فادر اولمز بدعة ديمكدر نسخه مصنفده
تظرفا واقع اولمشدر امر ظريف اشلمك ديمك اولور وهذا لسان الادلال
يعني بيورديكه بو مذكور اولن تعبير لسان ادلالدر دال مهمله ايله تشطح
تفاخردر واما نحن فما تركناه تظرفا وهو تركه ايثارا وانما تركناه لكمال

فان

فان المعرفة لا تقتضيه بحكم الاختيار بيوروركه اما بزوم ترك تصرفمز
تظرفا دكلدر ايله تظرف كه ايثار غيردر بل كه بزوم تركمز كمال معرفة اجوندر
زيرا معرفة متصرف استمز بلكه محل تصرفك افناس اقتضا ايدر پس محل
ثابت اولمسه تصرف نه ايله قايم ثابت اولور واقتضاء مزبور اختيار ايله دكل
حكم اجبار ايله در فمتى تصرف العارف بالهمة في العالم فعن امر الهي وجبر
لا باختيار پس عارف ذي همة يجون ما سواده تصرف اتسه امر الهي
وجبر رباني ايله تصرف ايدر اختيار وايثار ايله اتمز ولا يشك ان مقام الرسالة
يطلب التصرف لقبول الرسالة التي جاء بها فيظهر عليه ما يصدقه عند
امته وقومه ليظهر دين الله اما مقام رسالة بلاشك
تصرف ايجاب ايدر زيرا كتورد وكي رسالتك قبولي تصرف ايله ميسر اولور
تا كه امتي قاتنده اندوكي دعواي رسالتي مصدق اولن معجزات بينات
وخوارق عادات ظاهر اولور ودين حق متبين وباهر اولور والولي
ليس كذلك ومع هذا فلا يطلبه الرسول في الظاهر لان للرسول الشفقة على
قومه فلا يريد ان يبالغ في ظهور الحجة عليهم فان في ذلك هلاكهم فيبقى عليهم حال بوكه
ولي رسول كبي دكلدر يعني تصرفه محتاج اولمقده پس وليك تصرفدن استغناسي
اولو تبيلي ثابت اولور وبونك برابر ايله كه رسول تصرفه محتاجدر كرو نشأي
ظاهره حيثيتي ايله تصرف طلب اتمز زيرا قومنه شفقتي واردر پس
انلرك اوزرينه حجة بالغه سي ظاهر اولوب قومك هلاكلرين ايجاب اتدوكين
استمز پس حجابلرين انلرك اوزرينه ابقا ايدر يعني قومنه رحم وعاطفه ايدر

وقد علم الرسول ایضا ان الامر المعجز اذا ظهر للجماعة فمنهم من یؤمن به
عند ذلک ومنهم من یعرفه ویجحده ولا یظهر التصدیق به ظلما وحسدا
وعلوا ومنهم من لا یعرفه ویحیل ذلک بالسحر والایهام دخی هر رسول امم سابقه حالم
اولدوغی کبی بیلور که بر امر معجز ایچون که بر جماعته ایچون باذن الله ظاهر
اولسه اول جماعتک بعضنه هدایة استعدادی سبق عنایة ایدوب
اول معجزه سببی ایله ایمان کتوررلر • وبعض آخری معجزک اعجازنه عارف
اولورلر • اما اظهار تصدیق ایتمز انکار ایدر • وانکارلری یا ظلم شهوتی
سببی ایله اولور • یا علو جاهی حجاب اولمغ ایله یا صاحب معجزه یه حسد
غالب اولسیله اولور • یا خود ظلمت جهلندن و غفلة بلادتندن امر مزبورک
اعجازنه واقف اولمیوب سحره و شعبذه یه حمل ایلر فلما رأت الرسل ذلک
وانه لا یؤمن الا من انار الله قلبه بنور الایمان ومتی لم ینظر الشخص بذلک النور
المسمی ایمانا فلا ینفع فی حقه الامر المعجز فقصرت الهمم عن طلب الامور المعجزة
لما لم یعم اثرها فی الناظرین ولا فی قلوبهم پس هم قتا که رسل بو معنایه
اولمره مشاهده ایتدیلر ایسه • و بلدیلر ایسه که اگر الله تعالی آنلردن بریسنک
قلبنه نور ایمان فیض ایدر ایسه مؤمن اولور • والا اولمز • مع ذلک شرط
استعداد فطری معتبردر • و وقتا که شخص مدعو بالایمان اول ایمان ایله مسمی
اولان نوره نظر فطری ایله بقمدی ایسه اول امر معجز هرگز آنک حقنده
بر نفعی حاصل اولمز • پس همم رسل علیهم السلام امور معجزه طلبندن قاصر اولور
زیرا امم ناظرینک نه ظواهر قوالبنده نه بواطن قلوبنده اثری ظاهر اولمز •

کما

کما قال فی حق اکمل الرسل واعلم الخلق واصدقهم فی المقال انک
لا تهدی من احببت ولکن الله یهدی من یشاء ولو کان للهمة
اثر ولا بد لم یکن احد اکمل من رسول الله صلی الله علیه وسلم ولا اعلی ولا
اقوی همة منه وما اثرت فی اسلام عمه وفیه نزلت الآیة التی ذکرناها
بو که مدعای مزبوره شاهد عدل اصدق قائلینک قولیدر که اکمل
رسلی واعلم بریه سی • واشرف خلقی حقنده بیوردوغی مقال مؤکدیله
که بیوردی انک لا تهدی • الآیة یعنی یا محمد سن سودوکک کمسنه یه صرف
همت ایله هدایت ایتمکه قادر دکلسن • مادامکه حقک سبق مشیتی و ازلیه
عنایتی اولمیه اگر یا لکن همت عبدک اثری اولایدی حال بو که اثرک همتدن
بحسب العاده مفارقتی اولمز • پس رسوللردن اکمل و اعلی همة بر فرد
یوغیکن سبق عنایة اولمغ ایله عمنک اسلامنده صرف همت ایله
فیض اثر ایده مدی حتی آیة مذکوره اول همت مقابله سنده جواب تسلیه
اولدی • و عبدک عجز صفاتنه و فنای ذاتنه اشارت عالیه بولوندی •
ولذلک قال فی شأن الرسول انه ما علیه الا البلاغ وقال لیس علیک
هداهم ولکن الله یهدی من یشاء وزاد فی سورة القصص وهو اعلم بالمهتدین
یعنی مجرد همت ایله هیچ بر مؤثر اثر اولمادوغیچون ندر که حق تعالی
شأن رسولده بی کذاف و لاغ صیغه حصر ایله بیورمشدر •
وما علی الرسول الا البلاغ • دخی بیورمشدر که امتوکه هدایت سنک
ذمتوکه واجب دکلدر بلکه سندن لازم بلاغ خبر حقدن مقتضاسی

مثبتی اوزره یدی واثر حتی سورهٔ قصصده بو نغمه اداة تفضیل ایله
زیاده اولمشدر که وهو اعلم الایه ای الذین اعطوا العلم بهدایتهم فی حال
عدمهم باعیانهم الثابتة فاثبت بهذه الزیادة ان العلم تابع للمعلوم فمن
کان مؤمنا فی حال ثبوت عینه وحال عدمه ظهر بتلک الصورة فی حال وجوده
وقد علم الله ذلک منه انه هکذا یکون فلذلک قال وهو اعلم بالمهتدین فلما قال
مثل هذا قال ایضا ما یبدل القول لدی لان قولی علی حد علمی
فی خلقی وما انا بظلام للعبید ای ما قدرت علیهم الکفر
الذی یشقیهم ثم طلبتهم بما لیس فی وسعهم ان یأتوا به
لفظ الذین مهتدین ده اولان الف لامی تفسیر در یعنی حق تعالی
شول مهتدیلرک حالنه اعلم درکه حال عدملرنده اعیان ثابته لری
سببی ایله ذات حقه کندولرک هدایتلرینه علم اعطا اتدیلر • پس حق تعالی
بو معنی سببی ایله علم معلومه تابع اولدوغن اثبات اتدی • و معلومات
مزبوره یی شیئیت ثبوتیه دن وجود خارجی یه خروجلرنده اول معلومیت
اوزرینه بلدی • پس عین ثابت وعدم ازلیسنده مؤمن ایسه مؤمن
بلدی • وکافر ایسه کافر یعنی حال سابقنده مؤمن اولدوغیچون
حال لاحقنده دخی مؤمن بلدی • واول اجلدن اعلمیه ایله متصف اولدی
زیرا علم رسل علم اللهک اول مرتبه سنه تجاوز اتمز • که اول مرتبه
اولا فیض اقدس مرتبه سیدر بعده مقدس مرتبه سیدر • علم مخلوقدن مخلوقیتی
حیثیتی ایله عالی در • پس وقتا که حق نفسنی اعلمیه ایله وصف اتدی

کذلک

کذلک قولنک تبدیلنی دخی نفی اتدی که لا تبدیل لکلمات الله بو مقادر •
یعنی علم الهیده تغیر • وحد علمندن تجاوز اولمز • پس بو مضمونی مفید
حدیث الشقی شقی فی بطن امه والسعید سعید • وآیة کریمه وما انا بظلام
للعبید در یعنی بیورر که بن علم ازلیده کفر مشقی تقدیر ایدب بعده خلاف
تقدیر انلرک وسعنده وحد طاقتلرنده داخل اولمیان ایمان مسعود طلب اتدم
که ظلام اولم • اما علم ازلیده نچون کافره کفر و عاصی یه عصیان تقدیر
اولندی ایمان واطاعت تقدیر اولنسه اولمز میدی دیو سؤال عارفدن
صادر اولمز • جاهل محجوبدن اولور • زیرا مقام قضاء احکام فیض اقدس
مرتبه سیدر • نته که مرتبهٔ قدر فیض مقدس طبقه سیدر • پس مقام مزبورده
اقتضاء نسب اسمائیه ایله صدور ایدن قضا ایله بو مقامده تقابل اضداد
ایجاب اتدوکی تخالف صور احکامدن سؤال اولنمز • زیرا اسماء وصفات
ذاتده مستهلک اولدوغی مرتبه ده صفات عین ذات اولور • ومقتضیات
متخالفه اثباتی تجلی صفات اکجودر • وتجلی صفات عین تکمیل ذاتدر •
ومراتب متعدده نظر شهود ایله بر مرتبه ده اضداد متخالفه بر مرتبه ده
اعیان متجدده کورینور • پس بونده دخل حکم ناشی بولمز • و بو یولده فرق
فراست متمشی اولمز بل ما علمناهم الا بحسب ما علمناهم وما علمنا هم الا
بما اعطونا من نفوسهم مما هم علیه فان کان ظلم فهم الظالمون یعنی بزلجه
ظلام اولوز بل که بز دم انلره اعطا وجود خارجیدن غیری اثرمز یوقدر
المتمشدر حقایق ثابته لرنده مدخلمز یوقدر • اعطا وجودده دخی معامله

علمز حسبی ایله اولمشدر • و علمز دخی انلرک استعداد نفوسی اعطاتکی
علمدر • اکر واقعده ظلم ایسه ظالم کندولردر که جواد مطلقک فیض
جودی لاالغرض در • پس نه استرلر ایسه آنی آلورلر • و نه ویردیلر ایسه انی
استرلر ولذلک قال ولكن كانوا انفسهم يظلمون فما ظلمهم الله و بو
اجلدندر که الله تعالی کلامنده استدراک ایدوب ظلمی نفوس خلایقه
اسناد ایتدی پس حق تعالی ظالم اولمدی كذلك ما قلنا لهم الا ما
اعطته ذاتنا ان نقول لهم بو راده شیخ قدس سره مراتب صفتی کوستر
که اول علم بعده اراده بعده حکم قول در • یعنی بزوم آنکره قولمز دخی
علمده اولان معامله موزکبی در که ذاتمزک تقاضیسی اولوب اعطاتکی
قولمزدر که امر تکوینی در • معلوم اولا که بو راده حضرت شیخک ظرافته شارح
تنبیه المتمثلدر • بکرز که متنبه اولمشلردر که اعطایی خلقه اضافت
ایتوب نفسنه مضاف ایتمکدن مرادی • و تغییر اسلوبدن مقصودی
تغایر بین الواجب والممکن اعتبار مراتب ایله در نفس الامری دکلدر
دیمکدر • حاصلی وحدت وجودیه کوسترمکدر • زیرا بو نکته مقصود اولمسه
بنجون الا ما اعطته ذاتهم دیمیه ایدی تأمل اولونه • وذاتنا معلومة لنا
بما هي عليه من ان نقول كذا ولا نقول كذا فما قلنا الا ما علمنا انا نقول
فلنا القول لهم الامتثال وعدم الامتثال مع السماع منهم یعنی حال بو که
بزوم ذاتمز • و مقتضای ذاتمز بزوم معلوممزدر حقیقته ثابته سی وعین
نفس الامریه سی اوزره که قول مزبوری متقاضیمیدر • دکلیدر • پس بز سویلدکز

الا بلدوکموز سویلدک پس بزوم اچون قول ثابت اولدیکه اول
قول کلمهٔ کن در • وانلرک اچون ثابت اولان امتثال قول کن در • وامتثال
مزبور دخی قطعی در • اکر قول مزبور امر ایجادی ایسه یا امر ایجابی و انلرک
دخی اعیان ثابته لری امتثال اقتضا ایتدی ایسه یا عدم امتثال بونک
بری ایله که اعیان مزبوره دن قول مذکوری سماع واقع اولالرک
معنوی کرک صوری ثم فالكل منا ومنهم • والاخذ عنا وعنهم
یعنی جمیع ظاهر اولان تجلیات واحوال عارضهٔ مظاهر ممکنات
فاعلیته حسبی ایله بزدن • وقابلیته ایله انلردندر • وکذلک اخذ بزدندر •
ایجاد ولظهار ایله وانلردندر • اتصاف وقبول ایله ان لا يكونوا منا
فنحن لاشك منهم صفات من وجه عین ذات ومن وجه آخر غیر
اولدوغن اشعار در که اکر اسما اسما اولدقلری حیثیات ایله بزدن
اولمدیلر ایسه پس بزوم وجود فرده بلاشک انلردن ظاهردر
یعنی اعیان ثابته رایحهٔ وجود شم ایتمک ایله کرچه ظاهردن دکللردر
اما بز انلردن ظاهر ونوز پس نحن ایله مشار الیه اولان وضمیر بن سابقین
متکلمین ایله مراد اسماء الهیه وصفات ربانیه در • پس اعیانه آثار اسما
وموجودات شهادیه آثار اعیان در فتحقق يا ولي هذه الحكمة الملكية
من الكلمة اللوطية فانها لباب المعرفة فقد بان لك السر وقد اتضح
الامر وقد ادرج في الشفع الذي قيل هو الوتر پس ای ولی
صادق • پس بو حکمت ملکیه یی کلمهٔ لوطیه دن حقایقی ایله ازبر قیل

وبیل كه لباب معرفت عجز ذاتی وضعف امكانی یه رجوع وترك تصرف
ونفی وجود واثبات سجود بالخضوع والخشوع بوكله میسر در وبونك سببی ایله
خبر پوشیده قدر ظاهر وسر ریان وجود باهر ونور احدیه مقام جمع
وكثرتده پیدا ووتر وشفعده مندرج وشفع ووتردن هویدا اولور
لكن بو رباعینك مضمونیله عمل اولی كورینور كه بو فقیر قصیر اللسان وعاجز
الوجودك ثمره شهودیدر رباعی لمنشئه الفقیر تا حكمه حكم قضا اكر
از قید سجلات صور شد برتر ظاهر نشود چون بزبان جدل جعل
بو سر اولی خبر سر قدر فص حكمة قدریة فی كلمة عزیریة اول فص
لاحقك آخر فص سابقه ارتباط والتصاقی بیاندن مستغنی در بعده
چون حقیقت عزیرك اقتضاسی واستعداد عینینك مستدعاسی طلب سر
قدر قدیر اولدی ایسه كه كیفیت احیای موتادن سؤال ایدب انی یحیی
هذه الله بعد موتها دیمشدر كلامنی كلمه قدره مخصوص ایتدی وقضانك قدردن
بالذات تقدمی اولدی ایسه اول فصده معنای قضایی منصوص قلدی
ودیدی ان القضاء حكم الله فی الاشیاء وحكم الله فی الاشیاء علی حد علمه بها وفیها
وعلم الله فی الاشیاء علی ما اعطته المعلومات مما هی علیه فی
نفسها معلوم اولا كه قضا حكم الهی در كه اشیانك اعیان ثابته لری اوزرینه
جریان ایده جك احوالی ازلده نسبت واثبات ایتمشدر الی ابد الآباد
اقتضا مرور ازمنه واوقات حسبی ایله شیئا فشیئا ظاهر اولور وظاهر
اولن حكم مزبورك صور علمیه سابقه سی مقداریجه در كه اول صور اعیانه

تعلق

تعلق ایدن تصورات اعیانده واقع اولن نسب در منفصل علمدن
عینه خروج ایتمكده در شروط واسباب حسبیله دخی حقك اشیا
معلومه ده علمی معلوماتك استعدادات قدیمه لری اقتضا ایتدوكی
اوزره در كه اول معلومات نفس الامرده اول حالات اوزرینه
ثابت ومستقر در حاصل كلام علم الله معلوماتك تقاضی سنه
كوره تعلق ایدر پس تعلق امر حادثدر تقاضای وجود وحدوث
سببیله اولور اما نفس علم قدیمدر بو جمله ایله معلومدن تأخر ذاتیسی
واردر پس بالضروره معلومه تابعدر زیرا معلومات ذاتنده سنجنه
اولدقلری اعتباریله صفت علمدن مقدمدر زیرا رتبه ذاتده
داخللردر پس متبوعیت انلره امر ذاتیدر ومعلوم اولاكه علم تصور قدرده
ملاك امر مذكور اولن معرفت علم ومعلوم واحكام قضا وقدردر
سرای عرفانه بو قپودن كرمك كركدر غفلت اولنمیه والقدر توقیت
ما علیه الاشیاء فی عینها من غیر مزید یعنی نته كه قضا حكم قدیم ازلیدر قدر
دخی اشیا اعیان ازلیه سنده نه حكمه مستعد ایسه حال وزره مستمر
ایسه آنی اوقاتنه نسبت ایتمكدر زیاده سوز یعنی عینده اولانی
علمده اولانه زیاده سوزدر وعلمده اولانی عینده اولانه زیاده سوز
پس زیاده نقصانه احتیاج قالمز مثلا قضا اول ثوبه بكزر كه هنوز
اوچلمش ادیكه مهیا قلنمش وقدر اول ثوبی اوجوب وقامته اتنجاصه

مناسب بجوب دکمکدر بعضی لر توقیت عین اشیاده ثابت اولالی
دقت مخصوصده وجود خارجی یه اخراجدر دیمش بعض آخر تعیین مطلق
تفسیر ایتمش الله اعلم **فما حکم القضاء علی الاشیاء الا بها** پس اشیا
اوزرینه واقع اولان حکم قضا کرچه ذاتلرنده تقاضای اشیا سببی ایله
یعنی متبوعیة اشیا ومعلومات طرفندن ایدوکی کوسترورر **وهذا هو عین**
سر القدر لمن کان له قلب او القی السمع وهو شهید فلله الحجة البالغة
البالغة یعنی اشیا اوزرنه واقع اولان حکم قضا که اشیانک
حد انفسنده تقاضیلری حسبی ایله فی الحقیقه عین سر قدردر واکرچه
بصر محجوبینه مستور ومضمردر زیرا عبدک قبولده تقاضای استعدادنی
کورمزلر وظاهر حالنه ملایم اولمیان حکمی ظلم وجوره حمل ایدرلر بلمزلرکه
حکم مرتوبطن حالنه ملایمدر کندو استعدادکن بولمشدر پس بو سری
عارف صاحب قلب بیلور که اثناء علوم ومعارفده ذوق ووجدان
ایله منقلب اولور یاخود القا سمع ایدر یعنی اشتمکه متوجه اولور ودمعنه
وارد اولنی بی توقف ادراک ایدر بیلور پس بو تقدیرجه حقک عبادارینه
حجتی ظاهر اولور وغلبه سی متعین وباهر یعنی هر نفسه استعدادینه کوره
اعطا ایدر حکمنی اراده وعلمی حسبنجه اجری اتمز بلکه اراده وعلمی استعداد
عباده کوره تعلق ایدر نته که سبق اتمشدر ودخی بو تقدیرجه منتهای
اعتراضات بودر که اعیان ثابته استعدادلری ایله حقک مجعولات
حکمنه سندن دکلمیدر عبدک نه وجودی واردر که حقه مخالف تقاضی ایده

پس

پس حجة بالغه خلق طرفندن ثابته اولمزمی اما جواب شافی بودر که
اول مرتبه ده یعنی هویة طبقه سنده اولان جعل خلق جدید دکلدر
بلکه اول مقامده رایحهٔ خلق وحدوث هرکز یوقدر زیرا اول مرتبه ده
جعل دیدکلری حقک صور شئون مستجنه ایله غیب هویتنده تجلیاتیدر
که اول تجلیاده هرکز صفة علم واراده واختیار حکمی معتبر دکلدر
حکم ایجاب محض ایله در پس اول مرتبه ده سن نیچون بنی عاصی غیر مطیع
قلدک دیو اعتراض متوجه اولمز زیرا مقام احدیتده احکام تعدد و
اثنینیة جریان اتمز وبو مقامده اولان سؤالک اول مقامه تجاوزی
وترتبی بولنمز وجبل اعتراضات من بعد انقطاع بولور لکن کمال تسلی
بولنمغه فهم لطیف وذوق جلی واذعان جبلی کرکدر والسلام
فالحاکم بالتحقیق تابع لعین المسئلة التی یحکم فیها بما تقتضیه ذاتها
پس حاکم فی الحقیقه عین مسائله تابعدر ایله سائل که حاکم آنوک مقتضای
ذاتی اوزره حکم ایتمش ایدی وایدر مسئله مصدرهیمی در سائل معناسیه
فالمحکوم علیه بما هو فیه حاکم علی الحاکم ان یحکم علیه بذلک الحکم فکل حاکم محکوم
علیه بما حکم به وفیه کان الحاکم من کان پس عین محکوم علیه نفسنده موجود اولان حی
حکم مقدوریسبی ایله کندونک حاکمنه بکا بو حکم ایله حاکم اول دیو
حکم ایدر یعنی بو حکمی بکا اعطا ایله دیو تقاضا ایدر وطلب بروجه
اولور که طالب محکوم علیه حاکم حاسیم کورنور پس هر محکوم علیه
حاکم اولدوغی کبی هر حاکم دخی حکم اتدوکی شی سببی ایله محکوم علیه اولور

زمقوله حاکم اولورپس اولسون فحقق هذه المسئلة فان القدر ما
جهل الا لشدة ظهوره فلم یعرف وکثر فیه الطلب والالحاح پس ای طالب
عرفان پس بو مسئلهٔ قدریه یی مقدمات سابقه دن انتاج ایله
وتحقیقا بل وکمال انکشاف ایله منکشف قیل که قدرک سر وخفاسی
شدهٔ ظهورندن ناشیدر که الشیٔ اذا جاوز حده انعکس ضده پس
بو معنادن الی الآن عامهٔ خلقه معروف اولمیوب عقلا کشفنده
عاجز وحیران قالمشدر ودر بو قدر طلب والحاحه سبب اولمشدر ومحاجهٔ
حضرت آدم علیه السلام وموسی وحکایت خضر وخرق سفینه واقامهٔ
جدار وقتل غلام هر بری سر قدردن خبردر اما شارعدن احتجابنک
حکمتی بودر که سر قدره مطلع اولان نفسه امر دعوت مشکل اولور
واجرای احکام شریعتده متردد ومتحول قالور فقیر ایدرین بو کلام
بندن نقل یوزندن صادردر اما عقلم ودوقم واصل اولدوغی
بودر که کمال ایکیسن یعنی شرع ایله سر قدری جمع اتمکده اولا زیرا
امکان عقلیسی واردر مگر اراده تعلق اتمیه زیرا اولیاء کبار ظاهر
شرعی جمیع دقایقی ایله رعایته قادر اولورلر وامر معروف
ونهی منکر قیلورلر مع هذا محکوم علیه لرک اعذار استعدادلرینه
مطلعلر ایکن پس انبیادن نچون محتجب اولا اللهم مگر احتجابی
قدرلرینه نسبت ایله کمال اولا وکمال نبوة سر قدرک آنلردن احتجابی
ایله حاصل اولا که اجرای احکامده هرگز تردد وتوقف بولنمیه یعنی

انتها

انتهاً بولنمدوغی کبی ابتداً دخی بولنمیه وبو کمال انبیایه مخصوص اولا
الله اعلم واعلم ان الرسل صلوات الله علیهم من حیث هم رسل لا من حیث هم
اولیاء وعارفون علی مراتب ما هی علیه اممهم فما عندهم من العلم الذی ارسلوا به
الا قدر ما یحتاج الیه امة ذلک الرسول لا زاید ولا ناقص دخی
بس تحقیقا بل که هر رسول صلوات الله علیهم رسل اولدقلری حیثیتدن
ایلکه اولیا اولدقلری حیثیتدن امتلرینک مراتب حقایقنه وقابلیات
نفس الامریه سنه ولایه فربوره لری حیثیتی ایله معرفه متشنا اولا
رسل فربوره فاتنده مرسل بها اولدقلری علمدن حاصل اولن حصه
علیه دکلدر الا ذلک الرسولک امتنوک احتیاجی اولدوغی مقداریدر
زاید وناقص اولمز امم سالفه وانبیاء سابقه نک معاملاتندن
معلوم اولور زیرا ارسال رسلدن حکمت مقصوده بالذات لسان
استعدادلرجه امتلرینک سؤاللرینه جواب ویروب مشکللرین
حل اتمکدر که مآل اصلاح معاش عموم نفوس عالمیاندر اما بورا
تکمیل نفس رسول واحد مقصود ضمنی وعرضی دور شرداولامم متفاضلة
یزید بعضها علی بعض فیتفاضل الرسل فی علم الارسال تتفاضل اممها
وهو قوله تعالی تلک الرسل فضلنا بعضهم علی بعض کما هم ایضا فیما ترجع
الی ذواتهم علیهم السلام من العلوم والاحکام متفاضلون بحسب استعداداتهم
وهو قوله تعالی ولقد فضلنا بعض النبیین علی بعض حالا که امم ناس ایسه بری
برندن زیاده ونقصان استعدادات ایله متفاوتدر پس ارسال رسل

دخی مقتضیات متفاوته اوزرینه اولوردر نته که قرآن عظیمده تفاضل
رسل علماً و خلقاً و خلقاً بیان اولنمشدر آیهٔ مسطوره ناطقه در
و رسل مزبوره علوم رسالاتده متفاوته اولدقلری کبی تفسلرینه راجع
اولن کمالات انسانیه ده دخی متفاوتاً خلق اولنمشلردر نته که نص
قرآنده بو معنای بیانه مخصوص اولن آیده رسل ایله توصیف
اولنمایوب بعض النبیین ایله تعبیر اولندقلری امته نسبت ایله اولن
کمالاتک تفاوتی مقصود اولمادوغنه اشارتدر لکن بو نکتهٔ
شرح تنبیه اتممشلر اکرچه بعض ناظرینه نسبت ظاهردر اما بعضنه اضافه
ایله مستتردر و قال تعالی فی حق الخلق والله فضل بعضکم علی بعض فی الرزق
والرزق منه ما هو روحانی کالعلوم و حسی کالاغذیة و ما نزله الحق الا بقدر
معلوم و هو الاستحقاق الذی یطلبه الخلق فان الله اعطی کل شیء خلقه
فینزل علیه بقدر ما یشاء و ما یشاء الا ما علم فحکم به و ما علم کما قلنا
الا بما اعطاه المعلوم من نفسه دخی الله تعالی خلق مطلق حقنده تفاوت
فضولی رزقده بیان بیوردی علمه نسبت ایله بیان اتمدی و تفاوت
علومیه‌یی عمومه مناسب کورمدی بلکه رزق عامی خلق عامه
مناسب کوروب روحانی ایله جسمانیه تقسیم اتدی که برسی معقوله
علوم برسی محسوسه اغذیه در بعده بین الخلق تفاوت نسبته بیانه
متصدی اولوب بیوردی و ما ینزله الآیة یعنی انزال سماوی و تنزل
و انفعال ارضیه حسبنجه اولور و ارزاق مقدره یه تابع قیلنوردی دال

قدر معلوم اعیان ثابته نوک استعداد ازلیه لرینه کوره صب
اتدکاری حقوق قدر زیرا الله تعالی اولا فیض اقدسده ذوات
ممکنه‌یی تقاضای اسمائیله اعطا اتدکدن صکره مشیتی حسبنجه فیض
مقدسده انلره انزال ارزاق ایدر مشیتی خود علمنه موافق اولور
و علمی حسبنجه قضا و احکام ایدر علمی خود ذکر و معلومات اعیانک
اعطاسی حسبنجه در نته که تفصیلاً اسبق اتممشدر علم معلومه تابع اولدیغی
مسئله در حاصل کلام حق تعالی اول دفعهٔ واحده فیض اقدسده
هر شیئه اعطا خلق ایدر بعده فیض مقدسده اول اعطا اتدوکی
خلقه اولا لا آخر ابتدا سموات و ارضینده بعده نبات و حیواننده بعده
اصلاب آبا و امهاتده ترک اتدوکی ودایعنی شیئاً فشیئاً حدوث
شروط و ظهور اسباب و اوقات ایله تعلق مشیتی حسبی ایله تنزیل
قیلور پس مفسرین انزال امر دفعیدر تنزیل تدریجی دیدکاری معنی بو تحقیق
ایله متباین اولور زیرا التوقیت فی الاصل للمعلوم والقضاء والعلم والارادة
والمشیة تبع للقدر پس توقیت که اشیانک اوقات معینه سی
نسبت و تقدیر در اصلده معلوم اکون ثابت و معلوم ایله قائم
امردر پس قضا و علم و اراده و مشیة جمله سی توابع قدردر
و قدر تابع معلوم و مقدوردر فسر القدر من اجل العلوم و ما یفهمه
الله سبحانه الا لمن اختصه بالمعرفة التامة پس سر قدر که علم قدردر
اعظم جمیع علومدر که حق تعالی بو علمی ذاتنه مختص اتدوکی معرفه تامه اصحاب

تعلیم ایتمشلر یعنی اهل الله و کاملین درگاه اولنلره مخصوص علم در
علم کیمیا کبی مثلا فالعلم یعطی الراحة الکلیة للعالم به ویعطی العذاب الالیم
للعالم به ایضا فهو یعطی النقیضین پس علم سر قدر صاحبنه
من وجه راحت تامه بخشش ایدر ومن وجه آخر عذاب الیم وحالت تامه ویرر
وجهلرین ترجیح بیان ایتمشلر اما فقیر ایدرین بر عارف مکاشف بو قدرک
مقتضای ذاتی و اثندن تخلف ایتمدوکن کشف ایدوب ایله مسرور اولمیه زیرا عین
ثابتی طالب اولدوغی ارزاق مقدره سی کرک علوم روحانیات کرک اغذیه
البسه حسیات وجسمانیات وقتنده هر برسی واصل اولوب وجمیع
وجمیع مقاصد جبلیه سی نفسنه حاصل اولاجغن بیلورلر و فات متعینه سنه
منتظر اولورلر اما عارف مکاشف حیثیته معرفتی معتبره اولدوغی حالده
فوت مطلوبدن یا فقدان موجوددن عذاب الیم ترتب ایتمک
اصل جبلتی مقتضاسنجه دکلدر بلکه هوای نفسانیه سی و عوارض
وغواشی جسمانیه سی حسبی ایله در بشریتی صفتی ایله غیر بلورک نعم جبلته سنه
مایل اولور و فساد اضداد عناصردن ناشی اولن حسد و بخل و حرص
سببی ایله نفسی متألم قیلور اما الم مزبور عوارض ذاتی سببی ایله در
امر ذاتی دکلدر اکر امر ذاتیسی وخلق جبلیسی اولا ایدی ازلدن
اول نعمته مستعد اولوردی پس نفس انک تجبب الظاهر بعض
مطالب عالیه دن عدم استعدادن ظن ایتمکله مأیوس والمقدن
تألم حاصل اولدوکنده شبهه یوقدر اما بز تام عام کشف و عیان ایله

مقیددر پس هر عارف قید حیثیته مذکوره ایله عین ثابته سینک
ازلده خلاف مقتضاسی ایکن وخلاف اقتضاسنه کنده و عالم ایکن
هر مطلب سنی نک فوتندن متألم اولمق بعیددر مکر حایل تألمده در
محجوب اولا اول تقدیرجه حکم مکاشفده اولمز سوزمزخود مکاشف عارفده در
حاصل کلام تألم عوارض حادثه سببی ایله اولمق کرکدر مطلق اولمق
مناسب دکلدر پس حکمین مزبورین نقیضین اولمق باعتبار الظاهر در
اما اکر مراد فوت استعداددن حاصل اولن عذاب الیم ایسه اول
هرکز عارفه ترتب ایتمک احتمال عقلی دکلدر زیرا اسما مرابتندن تخلف
ایتمز لا تبدیل لکلمات الله در و ترتیب اسمائی تکمیل ذات ایچوندر
عین واحدی تکمیل ایچون ذات مطلقه یه ترتب نقص ایتمکه عارف تحمیل
ایدر مذاق معرفته بوکا مساعدی اولورلر بعده تأویل عارفانه اولونه
نظر مزبورشیخک نفی تأبید عذابده واقع اولن نظرینه ملایمدر والله
اعلم وبه وصف الحق نفسه بالغضب والرضی دخی بو سر
قدره علم سببی ایله که معلومات ثابته یه علم در حق تعالی ذاتنی وصف غضب
ورضی ایله توصیف قلدی زیرا اعیان مزبوره یه تجلی سببی ایله نسب اسما
ومظاهر پیدا اولوب خصا حین قهر و جلال ولطف و جمال نسبته طرفی یمین
وشمال ایله اقتضا دارین واستعدای مقربین قیلوب بر بولوکی اهالی جنة
نعیم و بر بولوکی ارازل دوزخ جحیم اولدی وبه تقابلت الاسماء الالهیة
ووصف مزبور سببی ایله تقابل اسما ظاهر اولدی زیرا اعیان مؤمنه مطیعه

طلب ایمان ایله مظهر تجلای لطف رحمان اولدیلر و اعیان عاصیه طالب
کفر و خذلان اولوب مظاهر قهر سبحان اولدیلر فحقیقة تحکم فی الموجود
المطلق والموجود المقید لا یمکن ان یکون شیء اتم منه ولا اقوی ولا
اعظم العموم حکمها المتعدی وغیر المتعدی پس حقیقت علم قدر
موجود مطلقده حاکم اولور اثبات غضب و رضا و وصف صفات لطف
و قهر سزا اولمسزا ایله و موجود مقیده ده دخی حاکم اولور سعادة و شقا
صفتلرین و سایر ما تحت غضب و رضاده افراد قلمغ ایله و حکم اولسز
که دایرهٔ سر قدردن اتم الاحاطه واقوی الاثر و اعظم القدر بر شی اولا
زیرا متعدی و غیر متعدیه حکمی شاملدر بعضی حکمی مظهریدن متجاوز و بعض
اخری مظهریه لازم بولنمغیله ولما کانت الانبیاء صلوات الله تعالی علیهم
اجمعین لا تأخذ علومها الا من الوحی الخاص الالهی فقلوبهم ساذجة من
النظر العقلی لعلمهم بقصور العقل وقتا کرکه انبیا صلوات الله علیهم اجمعین الی یوم الجزا
علوم مختصه لرین وحی خاص الهیدن کاه واسطهٔ ملک کاه وجه خاصدن
بالذات آخذ اولوب طریق کسب و اقتناص تدبیریه پس بالاستعداد
والخاصة قلبلری نظر عقلیدن ساده اولدی زیرا بیلدیلر که ذوق فطری اولمیه
عقل نظری حقایق اشیایی نفس امریه اوزره بلمکدن قاصردر مادام که نظر
خداداده اولمیه پس دفع سؤال مقدر ایلر که اخبار من عند الله دخی
منالی ذوقه مخصوص اولن معارفده منتهی اولمز زیرا پیغمبرلرکی
بری برینه متباینه مثلا بری سمع و بری بصر کبی فلم یبق العلم الکامل الا فی

التجلی الالهی و ما یکشف الحق عن اعین البصائر والابصار من الاغطیة
فیدرک الامور قدیمها و حدیثها و وجودیها و محالها و واجبها و جائزها
علی ما هی علیه فی حقایقها و اعیانها پس بو تقدیرجه
حکمنده بر علم کامل بولنمز الا مکر تجلای الهی ده اولا یا خود اعین
بصایردن کشف غطا و ابصاردن رفع حجاب سببی ایله اولا
که انکشاف تام حاصل اولوب امور قدیمه و حادثه و اشیاء موجوده
و معدومه و محالات و واجبات و جایزات حقایق نفس امریه لری
و اعیان ثابته لری اوزره مرآت معرفتده صورت بغلیه لر
ولما کان مطلب العزیر علی الطریقة الخاصة لذلک وقع العتب علیه کما
ورد فی الخبر وقتا که مطلب عزیر علیه السلام که معرفت سر قدردر
طریقهٔ خاصهٔ نبویه اوزرینه واقع اولدیسه که طریقه اخبار ملکدر
اول اجلدن الله تعالیدن صدور عتابه سبب اولدیکه خبرده وارد
اولمشدر اکر یا عزیر بو طلبدن منتهی و بو داعیه دن ممتنع اولمز ایسک
اسمکی دیوان انبیادن ماحی و رافع اولم دیمشدر زیرا طریق حصول
سر قدر کشف و اختصاصدر طریق نبوة ایسه اخبار و اسطه در
طریق بالذات اولن علم بالواسطه حاصل اولمز فلو طلب الکشف الذی
ذکرناه ربما ما کان یقع علیه عتب فی ذلک والدلیل علی سذاجة
قلبه قوله فی بعض الوجوه انی یحیی هذه الله بعد موتها پس اکر عزیر علیه السلام
کشف مزبوری طلب اتسه و طلبه استعدادی اولسه بو وجه ایله مظهر

ربما کان لا یقع علیه عتب

[illegible]

عتاب اولمازدی و ربما لفظی دلالت ایدر که طلب مزبور استعداد ایله
اولمسه مظهر عتاب اولمغه مانع اولمیه بعده حضرت عزیرک کوچ خاطری
نقش نظردن ساده اولدوغنه بعض وجوه تفسیریه ده انی یحیی هذه
قولی ایله سؤالی دلالت ایدر که معرفت سرایر افعال قادر کون و فساد
و مبدأ و معاده قاصر اولا بعض وجوهه قصرک وجهی بودر که مفسرلرندن
بعضی قاتنده قول مزبورک قائلی عزیر دکلدر بعضلر آرمیا بعض اخر خضر عم
بعضلر بر علج کافردر دیمشلر واما عندنا فصورته عم فی قوله هذا کصورة
ابرهیم عم ارنی کیف تحیی الموتی ویقتضی ذلک الجواب بالفعل الذی
اظهره الحق سبحانه فی قوله فاماته الله مائة عام ثم بعثه فقال له وانظر
الی العظام کیف ننشزها ثم نکسوها لحما فعاین کیف تنبت الاجسام
معاینة تحقیق فاراه الکیفیة اما بزم قتمزده که معاشر اهل کشف و شهودز پس
صورت سؤال عزیر علیه السلام قول مذکورنده بعینها صورت سؤال ابراهیم
کبی درکه علته مشترکدر زیرا سؤال عزیر استغراب و استعجابی متضمن
دکلدر مقام ولایت و نبوت ایله متحقق اولن قادر موجد و محیی و ممیت اولن
حقدن احیای اموات و اعادۀ ارواحی بعید کورمز پس علت سؤال
حضرت ابراهیم و عزیرده کیفیت احیای اموات شهود ایله کورمکدر
نظر و استدلال و خبر و استخبار مطلوب دکلدر و دخی سؤال عزیر علیه السلام
جواب فعلی اقتضا ایدوب جواب قولی مطابق سؤال اولمدوغیچون ندرکه حق تعالی
اول فعل مسؤلی نفس عزیرده اظهار اتدی که فاماته مائة عام ثم بعثه

قولنده

قولنده بیان قیلدی و اول فعل بعث سؤال سائله مطابق اولدوغی
پس اول بعثی اجمال بعده تفصیل ایدوب بعثک جمیع لوازمنی کوستردی
که عظام متفرقه بریره جمع ایدوب و کسوۀ لحم ایله صورت جمعیه بتعلقه
کیفیت اثبات اجسام معاینه کورونور فسأل عن القدر و لا یدرک
هذا الا بالکشف للاشیاء فی حال ثبوتها فی عدمها فما اعطی ذلک
پس حق تعالی کیفیت احیای عزیره کوستردوکی حینده لسان حال ایله کیفیت
قدرتدن سؤال اتدی یعنی ثبوت اعیان و کیفیت ابتدای وجود مقدورات
و بونلرک ادراک ذوقیسن طلب اتدی بو مطلب خود مجرد تعلیم مخلوق
ایله حاصل اولمز بلکه کشف الهی یه موقوف و اشیا حال ثبوتنده و عدم
اصلیلرنده نه ایدوکی مکشوف اولمغه مبنیدر بو علم عالی خود حقیقت عزیره
علم قدرده اعطا اولنمش دکلدر و اولنمز فان ذلک من خصایص الاطلاع
الالهی فمن المحال ان یعلمه الا هو فانها المفاتیح الاول اعنی مفاتیح الغیب التی
لا یعلمها الا هو زیرا بو مذکور اولن جمیعا اطلاع الهیه مخصوص اولن اشیادندر
نته که وجهی من بعد ظاهر اولور پس بو علمی اللهدن غیری بلمک محال
و غیر محتمل در زیرا مفاتیح اول در بالتطبع و الذات علم مخلوقدن عالی و شانی
حادثدن برتردر و قد یطلع الله من یشاء من عباده علی بعض الامور من ذلک
اکرچه ازا اولور که الله تعالی عباد مقربیندن دلدوکی عبد خاصی ذلک المذکوردن
بعض اموره مطلع قیلور مثلا بعض اعیان ثابته نک بعض احوالنی و بعض استعدادنی
علی کشف اتمک ایله لکن کیفیت افتتاح وجود ذوق و وجدان ایله ادراک اولنمز

نته که بیورلمشدر فلا یظهر علی غیبه احدا الا
من ارتضی من رسول کمحمد علیه السلام
و عیسی علیه السلام [illegible]
[illegible]

زیرا خصایص الٓهیه دندر نته که ایضاح اولنسه گرکدر وعلم انه لا تسمّی مفاتیح
الا فی حال الفتح وحال الفتح هو حال تعلق التکوین بالاشیاء وقل ان شئت
حال تعلق القدرة بالمقدور ولا ذوق لغیر الله فی ذلک ومعلومک
اولسون تحقیقاتن وحال بو منوال اوزرنه درکه اشیا اعدام ثابته
اولدقلری حالده مفاتیح تسمیه اولنمزلر الا حال فتحده تسمیه اولنورلر وحال فتح
اشیایه تکوین تعلق اتدوکی حالدر یاخود مقدوراته قدرة تعلق اتدوکی
زماندر وتکوین مزبورده حقدن غیری نوک ذوقی یوقدر فلا یقع فیها
تجلی ولا کشف علی طریق الذوق اذ لا قدرة ولا فعل الا لله خاصة اذ له
الوجود المطلق پس قدرة مزبورهده عبدده ذوق طریقی ایله تجلی وکشف واقع
اولمز زیرا قدرة وفعل خصایص الٓهیه دندر زیرا وجود مطلق حقه مخصوصدر
حقیقة قدرة وجود مطلقه مخصوص اولدوغی گبی پس وجود مقید صاحبی
ایجاد واعدامه قادر اولمز مگر حقنده عنایة سابقه اولا اول تقدیرجه دخی
قدرة حقکدر نهایة وجود مقیدیوزندن تصرف گوسترورنته که قرآننده
بیورر فلا یظهر علی غیبه احدا الا من ارتضی من رسول محمد علیه السلام گبی که حقنده
عنایة سبق اتمش اولا وعیسی عم گبی که برینسنه شق قمر برینه احیای موتی معجزهسیدرلر
صدق رسالته مصلحتی ایچون فلما راینا عتب الحق له علیه السلام فی سؤاله فی المقدر
علمنا انه علیه السلام طلب هذا الاطلاع وقتا که بز حقک عزیر علیه السلام علم قدرده
واقع اولن سؤالندن عتابن مشاهده اتدک ایسه بلدک که عزیر عم اطلاع مزبوری
طلب اتمش یعنی قدرتک مقدوره تعلقنوک شهودی ذوقن استمش بو خود خصایص الٓهیه دندر

فطلب ان یکون له قدرة تتعلق بالمقدور یعنی پس عزیر عم ذاتی
ایچون قدرة تامهنک ذوقن طلب اتدوکی ظاهر اولدی زیرا تعلق قدرة
بالمقدورک شهود ذوقیسی قادر بالذاته مخصوصدر اول منصب خاصی استدوکیچون
معاتب اولدیکه طلب ایله عطا اولنور دگلدر وما یقتضی ذلک الا من له الوجود
المطلق فطلب ما لا یمکن وجوده فی الخلق ذوقا یعنی مزبور اولن
تعلقک ذوقن اقتضا اتمز الا واجب الوجود مطلق ایدر پس عزیر عم
نفس مخلوقده ایکن مقتضای خالق اولن شیئی استدی که هرگز اول مقتضانک
خلقدن صدوری بحسب الذوق ممکن اولمز فان الکیفیات لا تدرک الا
بالذوق واما ما روینا مما اوحی الله به الیه لئن لم تنته لامحون اسمک
من دیوان النبوة ای ارفع عنک طریق الخبر واعطیک الامور علی التجلی
والتجلی لا یکون الا بما انت علیه من الاستعداد الذی به یقع الادراک یعنی زیرا
کیفیات وجدانیه ذکر وفکر ایله تعبیر اولنمز اذ واق صحیحه ایله ادراک وتنور
فعل وحضور استر اما بزم روایت اتدوکیمز خبر سماوی ووحی الٓهی که اگر طلب
معهوددن فراغت اتمزسک اسمکی دیوان نبوتدن محو ایدرین دیدوکیدر
یعنی سندن طریق خبر واخباری رفع ایدوب طریق تجلی وشهودن اعطا ایدرین
تجلا خود استعداد قدرنجه تا بعدرکه اول استعداد مدار ادراک ذوقیدرکه
فی الحقیقه جهه قرب ولا یتدر فتعلم انک ما ادرکت الا بحسب استعدادک فتنظر
فی هذا الامر الذی طلبت فلما لم تره تعلم انه لیس عندک الاستعداد الذی
تطلبه وان ذلک من خصایص الذات الالهیة وقد علمت ان الله تعالی

اعطی کل شیء خلقه ولم یعطک هذا الاستعداد الخاص فما هو خلقک ولو کان
خلقک لاعطاک الذی اخبر انه اعطی کل شیء خلقه فتکون انت الذی تنهی
عن مثل هذا السؤال من نفسک لا تحتاج فیه الی نهی الهی وهذا عنایة من الله
بعزیر علیه السلام علم ذلک من علمه وجهل من جهله

پس بو تقدیرجه معلوم اولورکه ادراک بحسب الاستعداد اولور زیرا مطلوبی
اولن معلوم نظری یه متوجه اولسک ما دامکه استعداد اولمیه اول معلومی
تحصیل ایده مزسن پس بونک ایله استدلال ایدرسن که سنده اول معلومی
تقاضی ایدر استعداد یوغمش اگر اولا ایدی البته انی اقتضا ایدر ایدی
پس اول مطلوبی کسب و اقتناحقه مخصوص حالته ایدوکن بیلورسن حالاکه سن
هر شیئه حق تعالی استعداد قدیم ویروب وعلوم مکتسبه اکا تابع ایدوکن
سابقا بلدک ایدی و اول استعداد خاص سنک خلقک دکل و خلقتکده اعطا
اولنمش حالته دکل ایدی اگر ازلده سنکا اول استعداده نسبتک اولا ایدی
مخبر آیه قرآنیه که اعطی کل شیء خلقه در سکا انی اعطا و خبرین انها ایدر ایدی
سن دخی بالضروره نفسک اقتضاسی ایله بو سؤالدن منتهی و فارغ اولور ایدک
و نهی الهی یه محتاج اولمز ایدک بیورر چون خبر مزبوردن ظاهر شان عزیرده
سلب نبوتی مشعر اولدی ایسه حضرت شیخ افاده بالتصریح اتدیلرکه عتاب مزبور
حق عزیرنبی ده ینبوع ادبی دن فایض اولمش عنایه سبحانی و تادیب
رحمانی اولا و بونک عنایه اولوب عتاب اولمدوغن بیلن بلدی بلمین بلمدی
عالمدن مراد نفس شیخ اولا قدس سره و قتاکه علم سر قدر ذات حقه یا حقک

اعلام اتدوکی خواصه مختص اولدی ایسه که انبیا و اولیا در بیان صنفی نبوة و ولایت
شروع ایدوب بیوردی واعلم ان الولایة هی الفلک المحیط العام ولهذا
لم ینقطع ولها الانباء العام واما نبوة التشریع والرسالة فمنقطعة
وفی محمد علیه الصلوة والسلام قد انقطعت فلا نبی بعده یعنی مشرعا او مشرعا
ولا رسول وهو المشرع امور عامه دن فلک ایله تعبیر شیخک اصطلاحات
قدیمه سندندر ولایتی خود فلکه مشابهتی احاطه و عموم مظاهر جهتندن
ظاهردر اول اجلدن فلک مزبوری احاطه و عموم ایله توصیف اتدیلر
و فلک ولایتی احاطه سندندرکه مظهری منقطع اولمز و افراد خارجیه سی
تناهی بولمز دخی ولایه مزبوره ایچون اخبار عام واردرکه جمیع اشیادن
خبر ویرورلرکرک روحانیات و کرک جسمانیات اما نبوة جسمانیاتدن خبردر اگر در
بعده نبوة تشریعیه و ولایة تشریعیه بونلر منقطعه در اول اجلدن محمد علیه السلام ده
انقطاع بولمشدرکه و لا نبی بعدی نفیین مقراض قاطع عرق جنس نبوة قلمشدر
پس من بعد نبی مشرع کلمدوکی کبی کسر ایله نبی مشرع له دخی کلمز فتح ایله که بونک
دائره شریعتنه داخل و حکم شریعتنی حامل اولا نه که رسول مشرع کلمدوکی کبی
وهذا الحدیث قصم ظهور اولیاء الله لانه یتضمن انقطاع ذوق العبودیة
الکاملة التامة فلا ینطلق علیها اسمها الخاص بها فان العبد یرید ان
لا یشارک سیده وهو الله فی اسم والله لم یتسم بنبی ولا رسول وتسمی
بالولی واتصف بهذا الاسم فقال الله ولی الذین آمنوا وقال وهو
الولی الحمید وهذا الاسم باق جار علی عباد الله دنیا و آخرة فلم یبق اسم

معلوم اولاکه معنای ولایة لغةً قرب و اختصاص
شرعا اما لغةً نبوة و رسالة رتبه سی محض
معندن یا اخبار و رسالة اخباردن و ولایة
اخباردن و اختصاص اولور
ج... اما اصطلاح ... عبارتدر
... سلمه الله

يختص العبد دون الحق بانقطاع النبوة حديث مزبور كه انقطاع نبوتدن مخبردر
اولياء اللهك ظهورين كسمشدر يعني معارف الهيه دن خبر ويرمك ايله ظاهرين
اولن اوليانوك ظهورين قطع اتمشدر زيرا حديث مزبورذوق عبودة كاملةيي
قطع اقتضا ايدر ولي خود عبوديه كامله ايله متصف اولمزمادامكه نبوة و
زيرا نبوة ورسالة اولمسه ولي يه عبودة خاصه اسمي منطلق اولمز پس ولينوك
ظهري قطع وكسر اولنمق ايجاب ايدر زيرا عبد كامل براسم خاص استركه سيدندن
انوك سببي ايله ممتاز اولا الله تعالى ايسه ولي ايله متصف ومسمى اولورامانبي ايله
ورسول ايله اولمز نته كه ايتينده مذكوردر اسم ولاية ايسه دنياده واخره
عباد اللهه اطلاق اولنور پس نبوة ورسالة منقطعه اولىجق عبده مختص وخاص
اسم وصفة باقي قالمز الا ان الله تعالى لطيف بعباده فابقى لهم النبوة العامة
التي لا تشريع فيها وابقى لهم التشريع في الاجتهاد في ثبوت الاحكام
وابقى لهم الوراثة في التشريع فقال العلماء ورثة الانبياء وما ثمة ميراث
في ذلك الا فيما اجتهدوا فيه من الاحكام فشرعوه يعني اكرچه نبوة تشريعيه يه ولاية
منقطعه در لكن الله تعالى عبادينه لطف وشفقت ايدوب نبوة عامه يي بلا تشريع
انلرك اچون ابقا اتدي دخي انلرك اچون تشريع في الاجتهاد دخي ابقا اتدي
كه قياسات عقليه ايله مضامين احكامدن اخراج حكم ايدوب تشريع اتديلر دخي
انلره وراثة في التشريع دخي ابقا اتديكه العلماء ورثة الانبياء حكمي ايله
تشريف قيلدي بونلرك ايسه تشريعده ميراثي اجتهاد ايدوب مشروع
قلدقلري احكامده ثابتدر علمادن مراد ظاهري يه وباطني يه عامدر

فاذا رأيت النبي يتكلم بكلام خارج عن التشريع فمن حيث هو ولي وعارف
پس سن قچن كورسك كه بر نبي تشريعدن خارج كلام ايله تكلم ايدر مثلا كوزلريم
بحبل لهبط على الله كبي دخي حديث قرب فرايض وقرب نوافل كبي اول تكلم
جهة ولايتي ومعرفتي حيثيتي ايله در نبوتي ايله دكلدر زيرا نبوة جهة خلقيه در
وامكاندر ولاية جهة حقانيه ووجوبدر ولهذا مقامه من حيث هو عالم
وولي اتم واكمل من حيث هو رسول او ذو تشريع وشرع پس بعض اجلدنكه
مقام نبي عالم وولي اولدوغي حيثيتدن ازيد واكملدر رسول وصاحب تشريعة
اولدوغي حيثيتدن ايسه فاذا سمعت احدا من اهل الله يقول وينقل اليك
عنه انه قال الولاية اعلى من النبوة فليس يريد ذلك القائل پس قچن بر عارف
محققدن بالذات اشتسك يا اندن منقول اولسه كه صفة ولاية نبوتدن اعلادر
سن بل كه مرادي قائل بزم قيد حيثيته ايله ذكر اتدوكمز معنادر كه حيثية ولاية حيثية
نبوتدن اعلادر يوخسه ولي تابع نبي متبوعدن اعلى اولمق محالدر زيرا وليده جهة
نبوة فايته در نبي مشرع خود جهتيني جامعدر او سمعت يقول ان الولي فوق
النبي والرسول فانه يعني بذلك في شخص واحد وهو ان الرسول من حيث انه ولي
اتم منه من حيث هو نبي ورسول لا ان الولي التابع له اعلى منه فان التابع
لا يدرك المتبوع ابدا فيما هو تابع فيه اذ لو ادركه لم يكن تابعا له فافهم
يا خود ولي نبي نوك ورسولك فوقنده در ديو استماع اتسك بوندن داخي
مراد شخص واحده وحيثيتين نسبته ايله دركه رسول ولي اولدوغي اعتباريله نبي ورسول
اولدوغي اعتباردن اتمدر زيرا ولي تابع حيثيته ولايتده متبوعه غالب اولمز والا تابع

متبوع ولمق لازم كلور فرجع الرسول والنبي المشرع الى الولاية والعلم الا ترى
ان الله قد امر بطلب الزيادة من العلم لا من غيره فقال قل رب زدني علما وذلك
انك تعلم ان الشرع تكليف باعمال مخصوصة ومحلها هذه الدار فهي منقطعة
فالولاية ليست كذلك اذ لو انقطعت من حيث هي كما انقطعت الرسالة من حيث هي لم يبق
پس سولك نبي مشرعك مرجعلري ولايه و علم دركورمز مي الله تعالى
علمكنه زياده سن طلب اتمكه امر اتدي غيرينك زياده سي طلبنه امر اتمدي نته كه
قل رب زدني علما ديدي وجهي بودركه تحقيقا شرع نبوي عباد اللهه تكليف
اعمال مخصوصه در اعمالك ايسه محلي دار دنيا در آخرته تجاوز اتمز محل ايسه منقطعدر
پس اعمال حالسي دخي منقطعه اولور اما علم و ولايه منقطعه دكلدر اكر منقطعه
اكر منقطعه اولسه رسالة انقطاعي كبي هركز اسم ورسمي باقي قالمز ايدي اسم ولي
خود الله ايچون ثابت وباقيدر الله ولي الذين آمنوا كبي مواضع قرآنيه ده متعدده
مذكوردر فهو لعبيده تخلقا وتحققا وتعلقا • پس حقيقة ولايه
واجب ايله ممكن ميانده مشترك اولوب لكن واجبده تجلاسي بالذات والاصالة
وممكناتده بالتبع والاضافه اولدوغي كبي اسم ولايه دخي واجبده بالاصالة
خواص عبادي ايچون بالتبع ثابتدر بعضنده تخلقا ثابتدر بعض آخرده تحقق
طريقي ايله بعض آخرده تعلق جهتي ايله ثابتدر مرتبهٔ اولى عبد صفاتي وافعالي
صفات وافعال حقده افنا ايدوب تخلق باخلاق الله اتمكدر مرتبهٔ ثانيه
ذاتني ذات حقده افنا اتمكه ديرلر مرتبهٔ ثالثه فناء ذاتيدن نصكره كرو افعاله
وبقايه تعلق اتمكدر كه فرق بعد الجمع دخي اصطلاح ايدرلر بعض نسخده تحقق تقديم

اولنمش غالبا شرف رتبه سي اعتباري ايله كبي اما بو نسخه ده وضعك طبعه موافقتي واردر
زيرا سالكك ابتداء صفات وافعالن صفات وافعال حقده فاني مطلق قيلور وتخلق
باخلاق الله ايدر بعده ذاتن ذات حقده فاني ايدوب تحقق بالحق ايدر وبعد الفنا
كرو باقيا نه تعلق ايدركه اول مرتبه يه بقا بعد الفنا و فرق بعد الجمع دخي ديرلر
آخر مراتب در مرحوم صوفيه لو بالي خليفه كتابي ترتيب سابق اوزرينه شرح
ايدوب يعني اول تحقق افناء ذات ايله شرح ايدوب بعده تخلق افناء صفات
ايله تعبير ايدوب بعده تعلق افناء افعال ايله بيان اتمش وجهي فهم اولنمز زيرا افناي
ذاتده افناي صفات وافعال داخلدر خصوصا تعلقك افناي افعاله هيچ علاقه سي
يوقدر مثلا جامي مرحوم بو محلك رخسارشبه سندن رفع قناعه دعامهٔ قلم ايله
اقامه اولقدر همت وعنايه بيورمشلردر غالبا سفرهٔ معارفدن فواضل فضله
خوارانه مرادلري ابقاء نواله در او لا الله علم فقوله تعالى للعزير لئن لم تنته
عن السؤال عن ماهية القدر لاُمحونّ اسمك من ديوان النبوة فياتيك الامر
بالتجلي ويزول عنك اسم النبي والرسول وتبقى له ولايته
لفظ قوله مبتدا وخبري محذوفدركه وعد لفظيدر يا وعيددر اعتبارين ايله
عباره آتيه نوك دلالتي قرينه سي ايله حذف اولنمشدر يعني الله تعالى نوك
عزيره خطاب ايله قول شرطيه سي كه اكر ماهية قدردن قطع سؤال اتمزسك
ديوان نبوتدن اسمكي محو ايدرين پس اول حجاب سم واسم محو و زوال بولمغ
ايله امر وحال كشف وتجلايه انتقال ايدر وسنده اولن جهة ولايه قوة وبقا
وحيثيه نبوة ورساله ضعف وفنا بولوب اسم نبي و رسول فايت وصفة

علم و ولایة ثابت قالور دیمک ولا فوات فضیلة و کمال اولمغ اعتباری ایله
وعید و ثبات شرف حال اولمغ ایله وعددر الا انه لما دلت قرینة الحال
علی ان هذا الخطاب جری مجری الوعید علم من اقترنت عنده هذه الحالة
مع الخطاب انه من الوعید بانقطاع خصوص بعض مراتب الولایة فی هذه الدار
اذ النبوة خصوص رتبة فی الولایة علی ما یحتوی علیه الولایة من المراتب الا بو دکلو وار که یعنی وجه حقیقیه
توجیه اولونسه بو کلام وعید ایچون مسوق دکلدر لکن چونکه قرینهٔ حالیه که
حضرت عزیرک قرینهٔ حالیه یه مرور ریده و سؤال استغرابیسی ایله بو خطابک مجرای
وعیده جاری ایدوکنه دلالت ایتدی ایسه هر سامع که بو قرینهٔ حالیه و مآلیه یه آگه بو
خطابه اقتراننه عالم اولدی بلدی که خصوص بعض مراتب ولایة دار دنیاده
عزیر دن منقطع اولا زیرا نبوة و رسالة ولایتدن بر رتبهٔ مخصوصه درکه
ولایة شامله اولدوغی مراتبدن بعضنه بو دخی شامله در فیعلم انه اعلی من الولی
الذی لا نبوة تشریع عنده و لا رسالة پس وعید مزبورک ورودندن
معلوم اولور که نبی شول ولی دن اعلی درکه انده نه نبوة تشریع بولنه نه رسالة
ومن اقترنت عنده حالة اخری تقتضیها ایضا مرتبة النبوة ثبت عنده
ان هذا وعد لا وعید وان سؤاله علیه السلام مقبول اذ النبی هو الولی الخاص
ویعرف بقرینة الحال ان النبی من حیث له فی الولایة هذا الاختصاص محال
ان یقدم علی ما یعلم ان الله یکره منه او یقدم علی ما یعلم ان حصوله محال
اما بر نبی عارف بالله که مقتضیات مرتبهٔ نبوتدن اکه بر حالهٔ اخری مقارنة ایده مثلا
حقایق اشیایه کماهی عارف اولن نبی کامل الولایة کبی که قدرتک مقدوراته کیفیة

تعلقنه

تعلقنه بحسب الذوق والوجدان مطلع در انوک یاننده کلام مزبور وعد
ایدوکی ظاهر و وعید دکلیدوکی باهر در و انوک قدردن سؤالی عند الله
مقبول اولور و قرینهٔ حالیه ایله معلوم اولور که نبی نوک ولایة خاصه سی
سببی ایله محالدر که الله تعالی نوک قتنده سؤالی مکروه اولن اشیادن
و حصولی مشکل و ممتنع اولن مجهولاتدن استکشافه اقدام ایده فاذا اقترنت
هذه الاحوال عند من اقترنت عنده و تقررت اخرج هذا الخطاب الالهی عنده
فی قوله لامحون اسمک من دیوان النبوة مخرج الوعد و صار خبرا یدل علی علو مرتبة
باقیة وهی المرتبة الباقیة علی الانبیاء والرسل فی دار الاخرة التی لیست
بمحل الشرع یکون علیه احد من خلق الله فی جنة ولا نار بعد الدخول فیهما
پس چونکه احوال مذکوره نوک اقترانه پس چونکه احوال مذکوره نوک اقترانی
محل اولمغه لایق اولن نفسده اقتران مزبور حاصل و متقرر اولسه خطاب
الهی که لامحون خطابیدر انوک قتنده مخرج وعده اخراج اولنور وعیده
حمل اولنمز دخی بر خبر اولور که علو مرتبهٔ باقیه یه دلالت ایدر که انبیا و رسلک
دار اخرتده خصایصندن اولور زیرا احکام دار دنیا انقطاع بولور تحلی
فوت اولمغله زیرا دار مزبور مخلوقاتدن بر فردک شریعتی اولمغه قابل
محل اولا مز نه اهالی جنتدن و نه اهالی ناردن مادام که داخل و وارد
اولمش اولالر زیرا دارین دن بریسی دار تکلیف و عمل دکلدر بلکه دار مجازاة در
وانما قیدناه بالدخول فی الدارین الجنة والنار لان للشرع یوم القیمة
لاصحاب الفترات والاطفال الصغار والمجانین فیحشر هؤلاء فی صعید

واحد لاقامة العدل والمؤاخذة بالجريمة او الثواب العملي في اصحاب الجنة فاذا
حشروا في صعيد واحد بمعزل عن الناس بعث فيهم نبي من افضلهم
ويمثل لهم نارا يأتي بها هذا النبي المبعوث في ذلك اليوم فيقول انا رسول الله
اليكم فيقع عندهم التصديق به ويقع التكذيب عند بعضهم ويقول
لهم اقتحموا هذه النار بانفسكم فمن اطاعني فقد نجا ودخل الجنة ومن عصاني
وخالف امري هلك وكان من اهل النار فمن امتثل امره ورمى بنفسه
فيها سعد ونال الثواب العملي ووجد تلك النار بردا وسلاما ومن
عصاه استحق العقوبة ودخل النار ونزل فيها بعمله المخالف ليقوم العدل من الله
نفی مذکوردر که دار آخرة محل تشریعت و تکلیف اولمقدر دخول دارین ایله تقیید
اتدوکمزک وجهی بودر که یوم قیامتده اصحاب فترات که نبی و رسول مبعوث
اولمدوغی مدتکامالیسدر [?] و اطفال صغار و مجانین بی اعتبار ایچون شرع
الهی وضع اولنوب و بوجمله‌یی بر ارض مستویه‌ده جمع اولنوب بعد المحاسبه
مؤاخذه و مجازاة و ثواب اعمال خیرلری ایله مکافات اولنورلر زیرا اهل فترة
وقبل البلوغ متوفی اولن اطفال و شرف عقل ایله مشرف و مکلف اولمین مجانین
معذورلردر پس انلرک ایچون بر دار تکلیف مثالی خلق اولنسه لا یقدر زیرا
استعدادلری بو معنایی متقاضیدر و امتحان الهی سبق ایتمینجه عدل و تسویه
بولنمز و اسباب و علل شرطدر وجود معلولات ممکنه اولمق عادت بهیه و مشیئت
الهیه‌در پس قوم مزبور عامهٔ ناسدن بعید بر صعید سفیدده محشور اوله‌لر
بونلرک ایچندن بر فضلی کندولره نبوة ایله مبعوث اولوب و امتحان ایچون

برنار

برنار متمثل اولور و اول بعث اولنان نبی اول کون دعوای نبوة ایدر و خلقه
عرض رسالت قیلور پس رسم معتاد اوزره استعدادلرنجه بعضندن تصدیق و ایمان
و بعض آخردن تکذیب و خذلان صادر اولور و رسول مزبور اول قومی امتحان ایچون
نار مزبوره دخول ایله امر ایدوب و هر مطیع اولن ناجی و اهل جنة و عاصی
اولن هالک و اهل نار دردیو اول نور آتش نمایه دعوة ایدر پس اول که امرنه
امتثال ایدوب نفسنی ناره ادخال ایده سعید و مثاب اولوب و نار مزبور اکا
برد و سلام اولور و شول که حوزهٔ امرندن خروج و طغیان ایدوب اول نار
صوریه‌یه دخولدن امتناع قیله فی الحقیقه داخل نار و مستحق عقوبت پروردکار
اولور تا که حقک صفت عدلی اقامت اولنوب مؤمن محسنه ثواب و عاصی مفتتنه
عقاب ترتب ایدوب امتیاز مراتب حاصل اولور وكذلك قوله تعالى يوم يكشف عن ساق
ويدعون الى السجود فهذا التكليف وتشريع فيهم فمنهم من يستطيع ومنهم من
لا يستطيع وهم الذين قال الله تعالى فيهم ويدعون الى السجود فلا يستطيعون
كما لم يستطع في الدنيا امتثال امر الله بعض العباد كابي جهل وغيره
فهذا ما يبقى من الشرع في الآخرة يوم القيمة قبل دخول النار والجنة
فلهذا قيدناه والحمد لله رب العالمين یعنی حضرت شیخ آیه کریمه‌یی کشف و شهوده
دلیل و ذوقنه سبیل اتخاذ ایدر و ادعا ایدر که کلام مزبور خلاف شرع اولمیه
یعنی مزبوردن مخبر در اللهک بو قولی که قیامتده جمیع اشیانک بواطنی ظواهر
و حقایقی منکشف و باهر اولور و دنیاده سجوده استعدادلری مفقود اولانلرک آخرتده
عدم قدرتلری متبین اولور قابل انکار اولمز دیمکدر و تشریع مزبور بعینه

دار دنیاده اولن تشریعدر که ایچلرنده متمتّی اولور و بعضنک فعله استطاعتی
بعضنک عدم استطاعتی منکشف و ظاهر قیلورلر امّا در اولمز دیدوکی دنیایه نسبت
ایله در امّا موطن آخرته نسبت عدم قدرتی ظاهر اولور دیمکدر و ابی جهل ایله
تمثیل عدم استعدادی ظاهر اولدوغیچوندر و مذکور اولن تکلیف دنیادن
بقیه در که محلّی فوت اولمغیله آخرته تأخیر اولوندی فقیر ایدرین قوتنده اولن
فعله خروج ایتمک محالدر اوضاع الٰهیّه ده عبث بو قدر تناسخ اینسه باطلدر
اول تقدیرجه شیخک ضرورة عقلیه ایله شهودی وجود اقتضا ایدر و اهل عمر
عنایة کبری اولور باخصوص اشخاص مزبوره نوک احکامی هنوز اهل ظاهر قتنده
متبیّن دکلدر فروعده حکم مجتهد فیها کبی در زیرا بعضلر بونلرک بعض اصحاب
اعراف قلمشدر زیرا دار مجازاته دخوله و نعیم و لذّاته وصوله استحقاقلری یوقدر
دنیاده نه مظهر تکلیف و امتحان الٰهی اولمشلردر و نه کسب حسنات و سیئات قلمشلردر
بعضلر اطفال مشرکینی خدّام اهل جنّة اتمشلردر رتبه لرین حط ایچون و بالجمله
یا حکم شرعی یا کشف و شهود اولمیجق نسب عقلیه یه تشبثدن خالی اولنمز اول خود
خطا و خللدن مصون قلنمز امّا شیخک ذوقی محققدر زیرا تقاضای استعدادات
و ارتباط سلسلهٔ اسباب و مسبّبات و حکمة تشریعی مراعات و عهود سابقهٔ الٰهیه یه موافاة
کلام شیخده مستوفادر کلام اهل ظاهر ظنی و تخمینی در بعده فقیره لایح اولن آیة
قرآنیه ده کشف ساق آخر الامر و عاقبة العواقب حقایق اشیا انکشاف
تام ایله منکشف اولور دیمکدن کنایه اولا الشکر لواهب الکشف والذوق و الیقین
والحمد لله رب العالمین فص حکمة نبویة فی کلمة عیسویة حکمه مذکوره یه

بحسب

بحسب الاطلاق کلمهٔ عیسویّه یه نسبتک وجهی بودر که حضرت عیسا نبوّة عامّه ایله
منبئ اولمشدر ازلده و ابدده نته که حین یعتقده نبوّة خاصّه ایله منبئ اولدی
ایدی و نبوّة عامّه سی اجلندندر که مهدده ایکن نبوّتدن خبر ویردیکه انّی
عبد الله آتانی الکتاب و جعلنی نبیّا دیدی و اخواندن بو شرف ایله امتیاز
بولدی و بطن امنده دخی خبر ویردی که لا تحزنی خطابی ایله دفع غم و
اضطراب قیلدی و بو سببدندر که عیسانوک دعوة باطنیه سی و آثار
روحانیه سی اغلب ایدی و اکثر احوالی روحانیّته انجذابدن ناشی ایدی
تجرّد و عروج دخی جملهٔ آثار ولایة و نبوّة عامّه دندر عن ماء مریم او عن
نفخ جبرین فی صورة البشر الموجود من طین کلام خبری در یا استفهام
تقریریدر جبرین نونی ایله بعینه لام ایله اولن جبریلدر شیخ شهودنده
بین الامرین تردّد کوستردکانه ماء مریمدن اولمق اغلب حالدر مادّهٔ
هیولانیه سیدر اول اجلدن تقدیم ذکری ایجاب اتمشدر و آثار جسمانیه سی
اکا مستنددر اکرچه فاعله احتیاجی جهتندن نفخ جبرینه دخی نسبت اولنمشدر
نته که آثار روحانیه سی اکا راجعدر و بالجمله بحسب الخارج ایکسندن یعنی قابل و
فاعلدن مرکبدر او واو معناسنه در و مصرع ثانی نفخ جبریندن حال در مبیّن
هیئة فاعل اولمغ اوزره یعنی جبریل نافخ کان طیندن مخلوق اولان بشر
صورتنده متمثّل اولدوغی حالده دیمکدر حقّک فتمثّل لها بشرا سویا قولنه ایمادر
تکون الروح فی ذات مطهّرة من الطبیعة ندعوها بسجین ذات مطهره دن مراد ذات
عیسویه اولمق جایز امّا ذات مریم اولمق ظاهر در تکوّندن مراد حدوث دکل

طهور در تطهردن مراد غلبهٔ احکام طبیعتدن خروجدر طبیعتدن مراد طبیعة
مطلقه اولمق وار یاخود مراد بقعهٔ تضادّ و عالم کون وفساد اولمق وار
ایکیسی دخی سجّین جحیم و مانع علیین نعیم در و فی الحقیقه سجن طبیعتده اولن
سلاسل اغلال و قیود تعلقات و هوا و حبس هوا و ظلمات برمحبسده در محبوسده بولنمز
الله تعالی جمله موزه بوندن خلاص میسّر این آمین وشول زمرهٔ عارفیندن ده
داخلیندن قیله که قیود مزبوره دن الآن خلاص و نجاة بولوب فضای
قدس و طهارتی ماوی قلدیلر و بعد ورود الجحیم متجاوز حیز نعیم و فایز رحمت رحیم
اولدیلر تا که مخبر صادق حضرتنده بو آیهٔ کریمه تلاوة اولندقده که
وان منکم الا واردها بیوردیلر که جزناها وهی خامدة یعنی بز اول جحیمی تجاوز
ایتدک و ماوراسنه فایز اولدق حال بو که نار مزبوره خامده ایدی اگر چه بزم نارمز ده
خمود بابوددر لکن تجاوز مقصوددر اغثنا یا مجیر المستجیرین لمنته الخیر
بز زمرهٔ بیچاره یوزی قاره عصاتوز ❁ بند قفس محبس سجن ظلماتوز ❁
بو قید هوسدن بزی یارب خلاص ایت ❁ احسان او مروز منتظر لطف نجاتوز ❁
لاجل ذلک قد طالت اقامته فیها فزاد علی الف بتعیین یعنی تکونی نفخ جبرئیلدن
حاصل اولوب وار واحده بقا امر ذاتی اولدیغیچون ندر که روح عیسانک
صورة بشرده اقامتی اقامة طویله اولوب حتی علی التعیین بیک ییلدن زیاده اولدی
و مدة سنین مزبوره ده اقامتی مقتضی اولن حضرة عیسانک استعدادی ایدی
ایدی زیرا حضرة عیسانک مولدی بزم پیغامبرمزدن مقدم قول اکثر
مورخین اوزره بشیوز اللی بش ییل ایدی و حضرة شیخ زمانی وزمان تالیف کتاب

فصوص که بیجرتک التی یوز اللی یدی تحریر منده درجمله سی بک ایکیوز ییلدن زیاده در
والآن زمان بک التی یوز حدودنه قریبدر و آخر دورهٔ عالمده ابتا الله
نازل اولورز و دعوة دین محمد شرفنه نائل اولورز حق سبحانه و تعالی پادشاه
وقتمز و شرف دین و دولتمز سلطان مراد حضرتنی اول زمان سعادته واصل
قیلوب قرین هدایة و مهدی عنایة اولا و رب العباد اولاد اجدادینی
الی یوم التناد متنال ایده نظم هر که بو دعوته دیه آمین ❁
اولا آفات جسم و جاندن امین ❁ روح من الله لا من غیره فلذا ❁
احیی الموات وانشا الطیر من طین یعنی احدیة اسمادن وساطة جبرئیل
ایله القا اولنمش کلمهٔ علیادر اول اسم جامعک غیر یدن بیدا دکلدر اول
اسم جامعدن ملقا اولدوغی اجلدندر که احیاء موات ایتدی زیرا اسم
مزبور جامع اسم حی و محیی و علیم و قادردر تا که جنس طیوردن خفاش
انشا ایتدی طیندن مرکب اولدوغی حالده حتی یصح لم من ربه نسب
به یؤثر فی العالی و فی الدون یعنی حتی رب منشاسندن که احدیة جامعه
مرتبه سیدر ذاتنه فایض اولان نسب مظهریتی ظاهر اولوب و اول
نسب مظهریته سببی ایله ادناده و اعلاده اثری متقرر اولا ادنادن
مراد خفاش اولا الله طهره جسما و نزهه روحا و صیره مثلا لتکوین
یعنی الله تعالی حضرة عیسانوک کوزل جسمن طبیعة چرکندن تطهیر ایتدی
دخی روح شریفن صفات ذمیمه دن و ملکات رذیله دن تنزیه
قیلدی و بو سببا ایله ذات لطیفن صفة تکوینده کندو ذاتنه مماثل و

قالا حضرت عیسی بک التی یوز
یاشنه قریب بوره در

مطلب
دعای دولت سلطان مراد

خفاش
ضم خا ایله زنان بکی پراسه
دیدکلری حیوان اندر
طیران ایدر
م

مشارک ایلدی اعلم ان من خصایص الارواح لایطا شیئا الا حیی ذلک
الشیء وسرت الحیوة فیه تحقیقا معلومک اولسونکه ارواح مجردة مظاهر اسم ربدر
وبونلرک حیاة صفات ذاتیه سندندر وصور مثالیه ایله تمثل ایدرلر واشیادن
هر شیئه که تعلق ایده لر احیا ایدرلر وقنغی محله وطا اتسه لر ونه موضعی لمس
اتسه لر اول محل وموضع حیاة بولدقدن عدا اول محل موطوء علیه جوارنده
اولن مواضعه دخی سرایت حیاة واقع اولور وبالجمله اکسیر علم وحیاة خاکی
ذهب روح ایله مذهب قلمغه سببدر اما محال مزبوره ده استعداد حیاة
شرطدر ولهذا قبض السامری قبضة من اثر الرسول الذی هو جبریل علیه السلام
وهو الروح وکان السامری عالما بهذا الامر فلما عرف انه جبرئیل عرف
ان الحیوة قد سرت فیما وطی علیه فقبض قبضة من اثر الرسول بالضاد والصاد
ای بکلا یده او باطراف اصابعه یعنی سبب سابق مذکوردن اوتوریدر که
سامری اثر رسولدن یعنی جبریلک آتنک قدم براقندن بر قبضه تراب اخذ اتدیکی
زیرا امر معهودی یعنی کیفیة سرایة حیاتی وتاثیر روح وروحانیانی بیلور ایدی
پس جبریل ایدوکنه عالم اولیجق بصدوغی یره حیات سرایتن بیلدی وقبضة
ترابی الذی لفظ قبضة ضاد معجمه ایله تلفظ اولنسه آوجی طلوسی اخذ اتدی
دیمک اولور صاد مهمله ایله اولنور سه بر مقداری اوجی ایله الدی دیمک اولور
فنبذها فی العجل فخار العجل اذ صوت البقر انما هو خوار ولو اقامه اخرى لنسب الیه
اسم الصوت الذی لتلک الصورة کالرغاء للابل والثواج للکباش والیعار
للشاء والصوت للانسان او النطق او الکلام پس سامری وضع معهود ایله

اخذ اتدوکی ترابی اول حلی قومدن متخذ اولن صورة عجل معهوددن داخلنه
القا اتدی پس فی الحال صورة مزبوره حیات بولوب شاننه لازم ومزاجنه
ملایم صوت ایله که آواز بقردر صدایه ابتدا اتدی یعنی خوار قیلدی
اکر ترابی صورة اخرایه القا ایده ایدی اول صورتنه مناسب صوت اسناد
اولنور ایدی مثلا صورة ابل اولسه رغا کبش اولسه ثواج شاة اولسه
یعار انسان اولسه نطق وکلام یا مطلق صوت نسبت اولنور ایدی
معلوم اولا که قوم موسانک صلوات الله علیه خراج بقره نسبة معنویه لری
سر الهیدر که اغیاردن مکتوم در سورة بقره ده دخی قربان بقره
صفرادن مراد ذبح نفس حیوانیدر لکن مقدما تهذیب اخلاق ردیه
حیوانیه وظلمات رذیله بهیمیه ایله نفس اماره نک صورة مظلمه سودیه
صفة صفوة نورانیه متبدل اولوب واول صورة مذهبه فاقعة صورة
صفة مهذبه معنویه یه دلالت اتمک اشارة قرآنیه دن حاصل اولدی لکن
تهذیب باطن اخلاقدن عاجز اولوب عجل مذهب مزبوریکه نفس حیوانیه در
اله اتخاذ اتمشلر ایدی وطعام روحانی ایله قناعت ایتموب لن نصبر علی
طعام واحد دیمشلر ایدی عناد وفسادلری متهور وصلاح وانقیادلری
دخی معروف ومذکوردر فذلک القدر من الحیوة الساریة فی الاشیاء
یسمی لاهوتا پس بو مقدار حیاته که اشیاده ساریه در لاهوت تسمیه اولنور زیرا
حیاة صفة الهیه درکه صفات اخرایی مشتمله ومستلزمه در زیرا اسم حی امام ائمه سبعه درکه
علم واراده وقدرة وسمع وبصر وکلام وتکویندر والناسوت هو المحل القائم

مثلا انسان اولسه نطق وتکلم
دینلور وبیت ...

ای الحقایق اللایحة والواردات
الوهبیة

طعام نفسانیدن مراد ... بطل ... وثوم وبصل ...
اخلاق ردیه اولدیغیدر ... صوری بر معنویدر
دنیویه ده نسبت ... وسبب ... وارد
زیرا صاحب اخلاق ردیه طعامین مزبوره
بالطبع حریص واوصلر در ... سعد

ذلک الروح

یعنی لاهوت ایله مسمی اولان فی الحقیقه روح اولوب تلک الحیاة انوک ایله قایم
وانوک سببی ایله ساریه اولدوغی کبی ناسوت دخی روح مزبورک محلی درکه
روح انوک ایله قایم اولور بلکه روحک انوک ایله بالذات قایم اولان صفاتی
ساریسی اولور پس لاهوت صیغهٔ مبالغه اولوب آله دن ماخوذ اولدوغی
کبی ناسوت دخی اکرچه ناسدن ماخوذ صیغهٔ مبالغه در لکن ناسه مخصوص استعمال اولنمز
بلکه ناسه وغیره اطلاق اولنور فسمی الناسوت روحًا بما قام به یعنی پس وقتاکه
اسم روح صورت مشهودهٔ عیسویه وصورة مثالیهٔ جبرئیلیه یه علی وجه الاشتراک
اطلاق اولندی ایسه اطلاق مزبور طریق مجاز مرسل ایدوکنه تنبیه قصد ایتدی
وناسوته روح تسمیه اولوندی سبب قیام اولن شیئک اسمنی قایمه تسمیه وحالک
نامنی محلنه اطلاق اتمکیله دیدی فلما تمثل الروح الامین الذی هو جبرئیل عم
لمریم بشرًا سویًا تخیلت انه بشر یرید مواقعتها فاستعاذت بالله منه استعاذة
بجمعیة منها یعنی وقتاکه روح الامین که جبرئیلدر علیه السلام مریم ایچون صورة
بشریهٔ تام الخلقة متمثل اولدی ایسه مریم انی قوة خیالیه سنده بشر کوردی
وانی کندویله جماعه متوجه اکلادی واندن جانب حقه استعاذه ایتدی جمعیة
قوای نفسانیه وهمم روحانیه سی ایله متوجها اولدوغی حالده لیخلصها الله تع
منه لما تعلم ان ذلک مما لا یجوز تا که حق تعالی انی جبرئیلک فعل مخصوصندن
امین ایده زیرا مریم حضرتلری شرایعده زنا حرام ایدوکنه عالم ایدی
فحصل لها حضور تام مع الله تعالی وهو الروح المعنوی پس حضرت مریمه
اول جمعیتک حصولندن بر حضور تام حاصل اولدی که اول حضور ایله روح

معنوی یه

معنوی یه وصل اولدی زیرا اول حضور عین روحدر که اندن غیری شعور در
حضور صلوة کاملین کبی که حضور فی الصلوة صلوتک روح منفوخی مثابه
سنده در وصلوة بی حضور قالب بی روح کبی در معلوم اولا که حضور
فی الصلوة دیمه نوک معناسی کشی کندو بی صلوتده ایدوکن بلمکدر
وصلوته متمحض اولمقدر یعنی مشغول الخاطر اولمقدر ومشغول الخاطر اولمق
صلوتک غیری ایله مقید اولمقدر نته که بر کمسه زمان خوف وخطرده
حق ایله حاضر اولور غیریله مشغول الخاطر اولمز اول اجلدندر که حضور
مع الله نه قدر اشد اولسه اجابة دعایه اول قدر اقرب وانسب اولور
حال مریم عم دخی بو یله اولمشدر فلو نفخ فیها فی ذلک الوقت علی هذه
الحال لخرج عیسی عم لا یطیقه احد لشکاسة خلقه لحال امه فلما قال لها انما
انا رسول ربک لاهب لک غلامًا زکیا انبسطت عن ذلک القبض وانشرح
صدرها فنفخ فیها فی ذلک الحین عیسی عم فکان جبرئیل ناقلًا کلمة الله لمریم
کما ینقل الرسول کلام الله لامته پس اکر جبرئیل عم حضرت مریمه اول استعاذه
واضطراب وقتنده نفخ روح الله ایتسه که اول وقت حرج صدر وضجرتدر
زیرا مریم تخیل اتمشیدی که خلاف شرع کندویه جماع اولونه پس عیسی علیه السلام
بر وجه ایله خروج ایده ایدی که کمسه انوک شکاسة خلقته طاقت کتورمیه
ایدی زیرا اکا امینک سوء خلقندن سوء ه سرایت ایده ایدی زیرا حین
جماعده واقع اولن صور خیالیه که ابوینه طاری اولور اول صورة وهمیه
نفسانیه البتة ولدده ظاهر اولسه کرکدر زیرا النفخ هواء القارئ منی

صورة و هیئتهٔ مزبوره ایله مصور اولدوغی حالده واقع اولور پس اجمالاً
ماده ده موجود اولانی تفصیلاً صورتده ظهور ایدر لکن وقتا که حضرت
جبرئیل بو معنا ایله ملهم اولوب و بو غائله یی ازاله قصد ایدوب بیوردی
ایسه که یا مریم مضطرب اولمه بن سکا ربکدن رساله کلدم که سکا بر غلام زکی
و ولد طاهر بغشلیهیم پس حضرت مریم اول حالة قبضدن بسطه منقلب اولدی
و حرج صدردن انشراح قلبه یوز طوتدی و اول حال انشراحده روح الله
منفوخ اولدی پس جبریل علیه السلامک کلمة اللهی مریمه نقلی ملک رسولک
امتنه کلام اللهی نقلی کبی اولدی و انشراح صدر مریمه سبب آیة بشارتی تذکر
اتمه سی ایدی که ان الله یبشرک الآیة و هو قوله و کلمته القاها الی مریم وروح منه
یعنی جبریلک کلمة اللهی مریمه ناقل اولدوغنه دلیل الله تعالی نوک بو قولیدر که
بیورر و کلمته القاها الی مریم کلمته ضمیری حقه راجعدر منه ضمیری کبی پس نته که
کلام قدیم مجرد عن الاصوات والحروف لباس صوت و حرف ایله رسول
امتنه نقل ایدر کذلک جبریل دخی نفس رحمانیی که مرتبهٔ علمیه ده تعینات
عیسویه ایله متعین در مرتبهٔ عینه نقل اتدی پس ایکیسی دخی ناقل اولدی موجد
اولمدی فسرت الشهوة فی مریم فخلق جسم عیسی عم من ماء محقق من مریم وماء
متوهم من جبریل سری فی رطوبة ذلک النفخ لان النفخ من الجسم الحیوانی رطب
لما فیه من رکن الماء فتکون جسم عیسی من ماء متوهم ومن ماء محقق پس بدن مریم
علیها السلامده اول نفخ سببی ایله که صورة بشریهٔ اعتدالیه دن حاصلدر شهوة
ساریه اولدی زیرا اول شهوتک فی الحقیقه روح معنویسی وار در که محبت ذاتیه

ازلیه در بدن مریمده اول سرایت اتمشدر و سبب ایجاد عیسی عم اولمشدر
بلکه سبب ابداع و ایجاد جمیع عالم اول محبتدر پس جسم عیسی عم ماء محقق مریمی
و ماء متوهم جبریلیدن خلق اولندی و ماء جبریلی وهمی اولدوغی ظاهردر که
مریمک سلطان وهمی سببی ایله موجود اولمشدر نته که بعض اشیا نوک وجودی
خارجده وهمه مترتب اولدوغی متبیندر و اول ماء متوهم نفخ مزبورک
رطوبتنه سرایت ایدوب وهمنه مطابق وجود متحقق اولدی زیرا نفخ
که جسم حیوانیدن صادر اولا البته رطب اولور زیرا جسم حیوانده
رکن ما متحققدر پس اول رکندن هواء منفوخه رطوبة سرایت ایدوب
ما حاصل اولور پس بو تقدیرجه جسم عیسی عم ماء متوهم ایله ماء محققدن
تکون ایدر و ماء متوهمی وهم مریم محقق قیلوب ایکیسی دخی حالا محقق اولور
و خرج علی صورة البشر من اجل امه و من اجل تمثل جبریل فی صورة البشر
حتی لا یقع التکوین فی هذا النوع الانسانی الا علی الحکم المعتاد و حضرت
عیسی عم صورة بشرده ظهور ایدوب صورة ملکده مصور اولمدوغنک
وجهی الولدسر ابیه ایکن بودر که جبریل عم صورة بشرده تمثل اتمشدر
و جبریلک صورة بشریه یه تمثلنه حکمت تکوین نوع انسانی حکم معتاددن
تخلف اتمک ایچوندر بو خصوصه صورة ملکیه ده دخی بو مقصودک حصولی تحت
قدرة اللهیه ده داخلدر خصوصا صورة انسانیه اشرف صوردر فخرج عیسی عم
یحیی الموتی لانه روح الهی و کان الاحیاء لله والنفخ لعیسی عم کما کان النفخ
لجبریل والکلمة لله پس عیسی علیه السلام بر حیثیت ایله خروج اتدی که احیایی

مثلا جاری ذریه قرشو ایتمکه حاکم و بعده
وضع اوزرنده وجه ارضده مرحمن
ایکن زراس منارهده مانع و حاکم
سقوط اولن و بعده الی غیر ذلک
مسح

موتی ایدرایدی روح الٰهی ایدی روح الٰهی نڭ خود احیای موتی خصایصندندر

اما فی الحقیقه احیا جهت حقانیتکدر نفخ جهت عیسویه نوکدر نته که نفخ جبریلک اولکوز

کلمة الله‌کا اولدوغی کبی زیرا هر ممکنک جهت وجوبی و جهت امکانی واردر

یعنی واجبدن صادر اولدوغی جهت وار و نسبت تعین امکانیه سی وار

پس عیسانوک وجه حقه نسبتی و تصرفات الٰهیه یه قدرتی جهت اولی جهتی

ایله در جهت ثانیه جهتی ایله مبتلای عجز امکانیدر وکان احیاء عیسی علیه السلام

للاموات احیاءً محققا من حیث ما ظهر عن نفخه کما ظهر هو عن صورة امه وکان

احیاؤه ایضا متوهما انه منه وانما کان لله فجمع لحقیقته التی خلق علیها

کما قلناه انه مخلوق من ماء متوهم ومن ماء محقق ینسب الیه الاحیاء بطریق

التحقق من وجه وبطریق التوهم من وجه فقیل فیه من طریق التحقیق ویحیی

الموتی وقیل فیه من طریق التوهم فینفخ فیه فیکون طیرا باذن الله فالعامل

فی المجرور فیکون لا فینفخ ویحتمل ان یکون العامل فیه ینفخ فیکون طیرا من

حیث صورته الحسیة الجسمیة وحضرت عیسانوک احیاء اموات ایتمه سی امر محقق

اولدی حیات هر بو عیسانوک فعل نفخندن حاصل اولمق حیثیتی ایله نته که

عیسا صورت امندن ظاهر اولدی و اصل خلقتنده ماء محققدن تکون ایتدی

که ماده مریم ماء محققدر متوهم دکلدر پس حضرت عیسانوک احیاسی من وجه

محقق و من وجه آخر متوهم اولدی یعنی فعلی انفعاله مناسب دوشدی

زیرا حقیقه احیا حقه منتسبدر که فاعل حقیقی و مؤثر نفس الامریدر و بالجمله عیسا

فعل احیاده تحقیق ایله توهمی جمع ایتدی حقیقه مجبوله سی ایچون که ماء متوهم

ایله

ایله ماء محققدن مخلوقه ایدی پس فعل احیا حضرت عیسایه من وجه

بطریق التحقیق نسبت اولنور و من وجه آخر بطریق التوهم نسبت

اولنور که عیسانوک مظهریتی اعتباریله فقط بو سببدندر که حضرت

عیساده بطریق التحقیق یعنی اسناد حقیقی ایله ویحیی الموتی بیورلدی

و بطریق التوهم فینفخ فیه فیکون طیرا باذن الله دینلدی پس عامل

ظرفده یعنی باذن الله قولنده بو معنا اوزره لفظ فیکون اولور

ینفخ قولی اولماز یعنی نفخ عیسادن اولور که فقط وکون طیر دن اولور

باذن الله پس طیر فی الحقیقه حقدن صادر اولور و فعل فاعل حقیقیه

اسناد اولنور و عیسادن صادر اولن انجق نفخ اولور اما عامل ینفخ

اولدوغی تقدیرجه طیر نفخ عیسادن صادر اولور و حقیقه احیا عیسایه

نسبت قیلنور که امر سابقک خلافیدر طیرک صوره حسیه جسمیه سی اعتباریله

و حقه نسبت اولنان اذن نفخ اولور فقط وکذلک تبرئ الاکمه والابرص

وجمیع ما ینسب الیه والی اذن الله واذن الکنایة فی مثل قوله تعالی باذنی

وباذن الله فاذا تعلق المجرور بتنفخ فیکون النافخ ماذونا له فی النفخ

ویکون الطائر عن النافخ باذن الله واذا کان النافخ نافخا عن الاذن

فیکون التکوین للطائر فیکون العامل عند ذلک فیکون فلولا ان فی الامر

توهما وتحققا ما قبلت هذه الصورة هذین الوجهین بل لها هذان الوجهان

لان النشأة العیسویة تعطی ذلک یعنی جمیع عیسایه منسوب اولن امور خارقة

العادات بویله در مثلا ابراء اکمه و ابرص و غیرلری هپ بویله در یعنی

ذو جهتین درجهٔ تحقق وجهت توهم ایله اول اجلدندر که کاه عیسایه نسبت
اولنور وکاه اذن اللهه وکاه اذن کنایتهٔ اضافه اولنور مثلا
باذنی دینلسه لفظ یا که ضمیر متکلم در ذات حقدن کنایه اولور و
واذ تخلق من الطين كهيئة الطير باذني کبی وتبرئ الاكمه والابرص باذني
کبی ودخی فانفخ فيه فيكون طيرا باذن الله واحيي الموتى باذن الله کبی
پس قچن مجرور ینفخ لفظنه متعلق اولسه نافخ نفخده مأذون اولور وطایر
نافخدن موجود اولور حقک اذنی سببی ایله وبو جهت جهت حقیقت اولور
اما مجرور لفظ یکونه متعلق اولسه اول تقدیرجه نافخ بلا اذن نافخ
اولور وتکوین فعلی ایچون ثابت اولور مصدر مجهول اولمغله اوزره
بلکه تکون معناسنه اولمغه ظاهردر عامل لفظ یکون اولمق اوزره
وبو جهت جهت توهم اولور پس اگر امر مزبورده جهتی توهم وتحقق موجود
اولمسه صورت مزبوره قابل وجهین اولمز ایدی بلکه وجهین بوراده
موجوددر زیرا نشأۀ عیسویه بونی اعطا اتمشدر که ذو جهتین اولمغله آثار
صادره سی ذو وجهین اولور وخرج عيسى عم من التواضع الى ان شرع
لامته الى ان يعطوا الجزية عن يد وهم صاغرون وان احدهم لو لطم
في خده وضع الخد الآخر لمن يلطمه ولا يرتفع عليه ولا يطلب القصاص منه هذا
له من جهة امه اذ المرأة لها السفل فلها التواضع لانها تحت الرجل حكما وحسا
دخی حضرت عیسی عم بر وجه ایله متواضعا خروج اتدیکه اول تواضع امتنه
سرایت اتدی حتی خراج ویرمکه انلره قدرتلرینه نسبت ایله مشروع قلندی

متواضعین ومتذللین اولدقلری حالده بو دخی امتندن سرایت اتمش
حالتدر که ضعف نسادر ° ودخی بو مرتبه مشروع اولدی که آخردن بر کمسه بر
بونلردن برینک رخسارینه بر طبانجه اورسه اول بریکنی دوندری
ویره وتسلیم ورضا یوزینی کوستره ° وهرگز خصمنه غلبه قصد اتمیه وطلب
قصاص وتسویه اولمیه ° فقیر ایدرین غالبا بو مرتبه حضرت عیساده فرط
توحید افعالدن ناشیدر که غلبهٔ روحانیتدن قوی ° پس امتنده دخی
هر نه صادر اولسه فاعل حقیقیدن کورورلر ° طوقنن زخم سهمی الدن بلمزلر
دلدن بیلورلر ° بلکه کمال حیرتدن نه ایلی بیلورلر نه دیلی مستغرق نور
جمع وتوحید اولورلر شعر شول دیده یه کم گل کورنه خار کورنمز °
یارینی کورن عارفه اغیار کورنمز ° بر ساعدی نیجه وبک ضرب طبانجه
رخسار وذقن ظاهر ودیدار کورنمز ° حضرت شیخ قدس سره بو مرتبه دخی
جهت امدن حاصل حالتدر دیر زیرا امرأه بالطبع سفلیدر وسفلیتدن تواضع
مقتضای طبع اوزره امر لازمدر ° اول سببدندر که جسدده وحکم شرعده
ما تحت رجلده در اما شرعا نصیبی نصف نصیب رجل اولمه سیدر مثلا حسا
اولدوغی خود محسوسدر وما كان فيه من قوة الاحياء والابراء فمن
جهة نفخ جبريل عليه السلام في صورة البشر ولو لم يأت جبريل في صورة
البشر واتى بصورة غيرها من صور الاكوان العنصرية من حيوان
او نبات او جماد لكان عيسى عم لا يحيي الموتى الا حين يتلبس بتلك الصورة
ويظهر فيها دخی هر قوه که حضرت عیساده احیا وابرا در صورت بشریه ده

نفخ جبریل جهتسندندر پس اگر جبریل صورة بشریه‌ده گلمیه ایدی بلکه اکوان
عنصریه‌دن مثلا یا صورة حیوانده یا نباتده یا جماده‌ده گلمه ایدی و
بو صورتلرده ظاهر اولا ایدی عیسی علیه السلام احیای موتی و ابراء اکمه
اتمیه ایدی الا صورة مزبوره ایله تلبس وقتنده ایده ایدی زیرا خواص
والدین البته ولدده ظاهر اولور مثلا بغله که حمار ایله فرسدن تولد
ایدر سیرة فرسیه ایله صورة حماریه‌یی مشتمل اولور سیرة حسن جریان و شدة
عدو در صورة خود ظاهر در ولو اتی جبریل بصورة النوریة الخارجة
عن طبایع العناصر والارکان لکان عیسی عم لا یحیی الموتی الا حین یظهر فی
تلک الصورة الطبیعیة النوریة لا العنصریة مع الصورة البشریة من جهة امه
و دخی اگر حضرة جبریل صورة مخصوصهٔ نوریه‌سی ایله گلمه ایدی که طبایع
عناصر و ارکاندن خارجدر یعنی عالی و مترقیدر عیسی احیای موتی اتمز ایدی
الا اول صورة نوریه‌سی ایله ظاهر اولدوغی حالده ایدر ایدی فی والده‌سی
جهتندن اولان صورة عنصریه و بشریه ایله اتمز ایدی خارج عالی و مترقی
دیمکدر لکن طبیعة مطلقه‌دن عالی دیمک دکلدر زیرا مقام طبیعتده قبول
صور ایدر و تمثل امثال قیلور زیرا جبریل سلطان عناصر در سموات سبع
و ما تحتی اولان عناصر و عنصریات جمله‌سی جولانکهی در مراتب متنوعه‌یه
صور متناسبهٔ مختلفه ایله تنزل ایدر موطن و مقامات متناسبه‌یه بحسب الاستعداد
ورود ایدر اما مقام اصلیسی و حیز طبیعیسی ما بین فلک سابع و تا منتهادر اما حیز نور
طبیعة نوریه‌دن ما فوقنه متجاوز اولمز سدرة المنتهایه کچمز دیدکلری بو معنادر

زیرا

زیرا سدره منتهای فلک سابعدر صعود جهتندن و منتهای فلک تامندر
هبوط جهتندن الله اعلم فکان یقال فیه عند احیائه الموتی هو لا هو وتقع
الحیرة فی النظر الیه کما وقعت فی العاقل عند النظر الفکری اذا رأی شخصا
بشرا من البشر یحیی الموتی وهو من الخصایص الالهیة احیاء النطق لا احیاء
الحیوان بقی الناظر حایرا اذ یری الصورة بشرا بالاثر الالهی پس جبریل عم
صورة نوریه‌سنده احیای موتی اتسه اول صورة صورة جبریلدر
دیو حکم ایدرلر ایدی بشر دیمزلر ایدی فقط نظرده حیرة واقع اولور ایدیکه
عجبا بو صورة ملکمیدر یا بشرمیدر نته که حیرة مزبوره واقع اولور بر حکیم
عاقلده که قچن بر شخص بشریی کوره که احیای موتی ایدر احیای نطق ایله
یعنی مجرد میتی سویلتمک ایله یوخسه حیات حس و حرکة افاضه اتمکله دکل که
اکل و شربه قادر اولا بو جمله ایله کر و احیای مزبور خصایص الهیه‌دن اولمغ
ایله ناظر متفکر بهر حال حایر اولور زیرا صورة بشریه‌یی خصایص الهیه ایله متصف
کورر فادی بعضهم فیه الی القول بالحلول وانه هو الله بما احیی به من الموتی و لذلک
نسبوا الی الکفر و هو الستر لانهم ستروا الله الذی احیی الموتی بصورة بشریة عیسی عم
پس بعض ناظرلرک نظر فکریسی حلوله قائل اولمغه مؤدی اولدی که عیسی‌ده
الله حلول ایتدی و فاعل احیا اولدی دیدیلر پس الهی صورة عیسویه‌یه مقید
ایله ستر اتمه‌لری ایله کفره منسوب اولدیلر فقال تعالی لقد کفر الذین قالوا ان الله
هو المسیح بن مریم فجمعوا بین الخطاء والکفر فی تمام الکلام کله لا بقولهم هو الله و لا بقولهم
ابن مریم پس الله تعالی بونلرک کفرنی قرآنده حکایت ایدوب بیوردی که

یعنی فلک سابع ایله
فلک تامنک ما بیننده
اولان مسافه جبریلک
مقام اصلیسی در که حیز
طبیعی مرتبه‌سیدر اما
فلک سابعدن اشغا
هبوطی انسه مقامندن
درکه قسر ایله تنزل ایلمش
اولور مثلا امر الهی ایله انبیایه
انزال وحی اتمه‌سی کبی اما
ما بین فلکینده حرکتی حرکة
طبیعیه در قسری دکلدر
منه

زیرا بو جنس حیات بهایم المحمول اولمق
و نباتات و طلسمات محل اولنمق جایزدر
منه

تحقیقا کافر اولدیلر شونلر که اللهی مسیح بن مریمدر دیو صورۀ عیسایه حقی
ستر اتدیلر پس خطا یله کفری تمام کلامده یعنی کلامک کلیسنده وجموعنده
جمع اتدیلر اجزاسنده اتمدیلر که تنها عیسایه الوهیت اسنادی ویالکوز
بنوه اسنادیدر زیرا کفر ستردر وخطا هویۀ الهیه یی کلمۀ عیسویه حصردر
حکمین مزبورین باشقه باشقه صحیحدر جمعندن قطع نظر ایله زیرا عیسا مظهر
هویۀ حق اولمه سی اعتباری ایله اکا الله اطلاق اولنسه صحیحدر نته که جمیع مظاهر
صورده حکم بو یله درحصر بو قدر ومسیح بن مریم حکمی دخی صادقدر بغیر شک
لکن تمام کلام صحیح اولمز زیرا نه حقی عیسایه حصر صحیح اولور ونه مسیحه حقیقۀ
اعتباری ایله ابن مریم اطلاق جایزاولور فعدلوا بالتضمین من الله من حیث
احیی الموتی الی الصورۀ الناسوتیۀ البشریۀ بقولهم ابن مریم وهو ابن مریم
بلا شک پس قوم مسیحیان حقی احیاء موتی حیثیتی ایله ضمن مسیحده قلیلاری سبی ایله
ثابت اولن الله لاهوتیه دن صورت ناسوتیۀ بشریه یه عدول اتدیلر ابن مریم
دیمه لری ایله حال بو که عیسا ابن مریم ایدوکنده شک یوغیدی لکن احیای موا
حیثیتی ایله دکل فتخیل السامع انهم نسبوا الالوهیۀ للصورۃ وجعلوها عین الصورۃ
وما فعلوا بل جعلوا الهویۀ الالهیۀ ابتداء فی صورۃ بشریۀ هی ابن مریم ففصلوا
بین الصورۃ والحکم پس سامع تخیل اتدیکه بونلر الوهیتی صورته نسبه ایده لر
اما نفسنده بو یله قلمدیلر بل که هویۀ الالهیه یی ابتداء کلامنده صورۀ بشریه ده
حاله اولانی قلدیلر ایله صورته که حقیقتده ابن مریمدر که محل هویۀ الالهیه در
پس بونلر صورۀ بشریه ایله حکم الهی بی فرق وتفصیل اتدیلر یعنی صورته الوهیه

حکمن

حکمن اسناد اتمدیلر بلکه صورتده حلول ایدن نوره الله دیدیلر نوخ
صورتی عین حکم قلمدیلر کما کان جبریل فی صورۃ البشر ولا نفخ ثم نفخ
فیها ففصل بین الصورۃ والنفخ وکان النفخ من الصورۃ فقد کانت ولا نفخ
فما هو النفخ من حدها الذاتی تمثیل فرق وتفصیلدر یعنی دیمکدر که هویۀ الالهیه
موجود ایدی صورۀ عیسویه غیر موجود دیکن دخی صورۀ عیسویه وار ایدی
احیا یوغکن پس بینهماده فرق حاصل اولدی نته که صورۀ بشریه ده جبریل
متمثل ایدی حالا که نفخ معدوم ایدی بعده موجود اولدی پس نفخ ایله
صورۀ میاننده فرق حاصل اولدی زیرا صورۀ موجود ایکن نفخ معدوم
ایدی بعده صورتدن حاصل اولدی پس نفخ صورتک حد ذاتیسی اولمدی
نته که صورۀ عیسویه هویۀ الهیه نک حدود ذاتیه سندن اولمدوغی کبی
زیرا عدم احیا ایله بولندی حد خود محدود سز بولنمز فما هو النفخ لفظنده
ما لیس معناسنه در ضمیر هو فصل الجوندر یعنی فلیس النفخ من الحدود دیمکدر
فوقع الخلاف بین اهل الملل فی عیسی ما هو فمن ناظر فیه من حیث صورته الانسانیۀ
البشریۀ فیقول هو ابن مریم ومن ناظر فیه من حیث الصورۃ الممثلۀ البشریۀ
فینسبه لجبریل ومن ناظر فیه من حیث ما ظهر عنه من احیاء الموتی فینسبه
الی الله بالروحیۀ فیقول روح الله ای به ظهرت الحیوۃ فیمن نفخ فیه
فتارۃ یکون الحق فیه متوهما اسم مفعول وتارۃ یکون الملک فیه متوهما
وتارۃ یکون البشریۀ الانسانیۀ فیه متوهمۃ فیکون عند کل ناظر بحسب
ما یغلب علیه وهو کلمۃ الله وهو روح الله وهو عبد الله پس حق عیسی علیه السلام

اهل ملل اورته سنده خلاف واقع اولدی شول که صورة جسمانیهٔ انسانیه سی
حیثیتی ایله نظر اتدی اکا ابن مریم دیدی وشول که اکا صورة ممثلهٔ بشریه سی
جهتندن نظر اتدی جبریل وملکدر دیدی وشول که خصایص الهیه مظهر اولمه سی
جهتنه نظر اتدی که احیای موتادر اکا روح الله دیدی یعنی انوک ر
ایله نفخ اتدوکنده حیات ظاهر اولدوغیچون اما خلاف جهة الهیه ده اولدی
غیرلرده اولمدوقنه نظره محتاج اولدوغیچون که بعضلر مطلق اله دیدیلر
بعضلر ابن الله دیدیلر پس گاه عیساده حق متوهم اولدی اسم مفعول
صیغه سی ایله گاه ملک متوهم اولدی وگاه انسان متوهم اولدی یعنی هر معتقد
واهمک بر معنای جزوی ادراک اتمه سی وهمنک حکمنه تابع اولدی پس حق
عیساده هر ناظرک غلبهٔ ظننه گوره اعتقادی نه صورت بغلدی ایسه مشاهده سی
حالنده گرک حق گرک باطل ایله واقع اولدی وعند اهل الحق عیسا کلمة الله
اولدی که حصولی نفخ جبریلدن واقع اولمغ اعتباری ایله وروح الله اولدی
مبداء احیا اولمه سی اعتباریله وعبد الله اولدی صورة بشریه سی ملاحظه سیله
نته که آیة قرآنیه ده مسطوردر که انی عبد الله آتانی الکتاب. ولیس ذلک
فی الصورة الحسیة لغیره بل کل شخص منسوب الی ابیه الصوری لا الی النافخ
روحه فی الصورة البشریة فان الله اذا سوی الجسم الانسانی کما قال فاذا
سویته ونفخ فیه هو تعالی من روحه فنسب الروح فی کونه وعینه الیه وعیسی
لیس کذلک فانه اندرجت تسویة جسمه وصورته البشریة بالنفخ الروحی
وغیره کما ذکرنا لم یکن مثله یعنی خلاف واختلاف که صور حسیه دن حضرة

عیساده واقع اولمشدر هرگز عیسانوک غیری صورتده ممکن اولمز زیرا
بر شخص بو قدر که بولردن جبریله منسوب اوله ووجوه متعدده صاحبی
اولا مگر شخص عیسا زیرا تشخص انسانیه دن هر شخص البته ابا صورینه
منسوب اولور وصورة بشریه سنده نافخ روحه منسوب اولمز زیرا حق
تعالی بالذات قچن بر جسم انسانیی تسویه اتسه نته که فاذا سویته بیورمشدر
بعده کندو روح شریفندن اول جسمه روح نفخ اتسه پس روح مزبور
کوننده یعنی وجودنده وعیننده یعنی ذاتنده الله منسوب اولور
اما عیسا بویله دگلدر که تسویه تقدم ایده وتسویه یی نفخ روح بالذات
تعقیب ایده زیرا عیسانوک تسویهٔ جسمی وصورة بشریه سی نفخ روحنده
مندرجدر پس تسویه ونفخ معا واقع اولیجق تقدم تسویه بولنمز عیسانوک
غیرنده ایسه حال بویله دگلدر نته که مذکور اولدی فالموجودات کلها
کلمات الله تعالی التی لا تنفد فانها عن کن وکن کلمة الله یعنی پس عیسی
کلمة الله اولیجق جمیع موجودات کلمات الله در بو حکمک عیسایه اختصاصی
یو قدر نته که بعض ناظرین بویله توهم اتدیلر وحکم مزبور جسمانیاته
عام اولدوغی گبی مثالیاته وروحانیاته دخی شاملدر وکلمات الله غیر
متناهیه در یعنی توکنمز زیرا جمله سی قول کندن صادر در کن خود کلمه در
لکن سایر کلماتدن ممتازدر سبب تکوین واصل کلمات اولمق اعتباری ایله
ودخی لفظ کن کلمهٔ قولیه در سایری کلمهٔ وجودیه در ودیمشلردر که کلمات
وجودیه نفس رحمانی اوزرنه واقع اولن تعیناتدر نته که کلمات لفظیه

نفس انسانی اوزرنه واقع اولن تعیناتدر فقیر ایدرین کلمات وجودیه دن
مراد جواهر دیمکدر والا کلمات لفظیه دخی اعراض موجوده در بونلر دخی
تجدد و تجوهر ایدر فهل تنسب الکلمة الیه سبحانه بحسب ما هو علیه فلا تعلم ماهیتها
او ینزل هو تعالی الی صورة من یقول کن فیکون قول کن حقیقة لتلک
الصورة تنزل الیها و ظهر فیها لفظ الکلمة ده لام عهد ایچوندر معهود کلمه
کن در الیه ضمیری حقه راجعدر حاصل معنی دیمکدر که معلوم اولمز که کلمهٔ کن
حقه حق نسبت اولنور مرتبهٔ الهیه سی حسبی ایله یوخسه مرتبهٔ اکوانه تنزلی
حسبی ایله حق نسبت اولنور اگر مقام الهیه ده اولدوغی حسب ایله نسبت اولنورسه
ماهیت کلمهٔ کن معلوم اولمز زیرا حقک کلامی عین ذاتیدر ماهیت ذات ایسه
معلوم بشر دکلدر صفت دخی عین ذات اولیجق ماهیتی نیجه معلوم اولور
اگر نسبت مذکوره ذاتک تنزلی حسبی ایله اولورسه پس قول کن بر حقیقه دره که
کن لفظنی قائل اولن صورتک تابعدر که اول صورت ذات حق تنزل ایتمشدر
دخی اول صورتده ظاهر اولمشدر و کن کلمه سی ایله تکلم ایدوب احیاء موات
و ابراء اکمه و انشاء طیر قلمشدر فبعض العارفین یذهب الی الطرف الواحد
پس بعض عارفلر طرف واحده ذاهب اولوب کلمهٔ کن اللهدن غیری قائل گورمزلر
و محیی و خالق حقدر غیری دگلدر دیرلر و بعضهم الی الطرف الاخر و بعض آخر طرف
آخره ذاهب اولوب کلمهٔ کن متکلم اولن عبددر و محیی و خالق باذن الله
عبددر دیرلر و بعضهم یحار فی الامر و لا یدری و بعض آخر کلمهٔ کن امرنده
متحیر اولورلر و طرفیندن قنغیسنه نسبت ایده جکلرین بلمزلر و بذه مسئله

لیکن

لایمکن ان یعرف الا ذوقا کابی یزید حین نفخ فی النملة التی قتلها فحییت
فعلم عند ذلک بمن ینفخ فنفخ فکان عیسوی المشهد یعنی بو مسئله یه واقف کنده
اولن نسبته معرفت حاصل اولمز الا سبب ذوق و وجدان ایله اولور تعریف و
بیان لسان ایله اولمز مثلا لذت وقاع کبی که اول فعل فاعلده حاصل اولمه
بلمز تعریف مجرد تصور افاده ایدر تصور ایسه ادراک حقایقده کفایت ایتمز
پس مادامکه بر ولیده قوت احیا موجود اولمیه بو معنایی ادراک ایتمز نته که
حضرت بایزید نمله یی آیغی ایله بالصواب قتل اتدکده نفخ ایله گرو احیا اتدوکی
حینده بو امری ادراک اتدی اما عیسوی المشهد دیمکدن فهم اولنور که هر کمسه که
اولیادن فعل احیایه قادر اولا البته اکا روحانیت عیسیدن حصه
واسطه واردر و اما الاحیاء المعنوی بالعلم فتلک الحیوة الالهیة الذاتیة
العلیة النوریة التی قال الله تعالی فیها او من کان میتا فاحییناه و جعلنا له
نورا یمشی به فی الناس فکل من یحیی نفسا میتة بحیوة علمیة فی مسئلة
خاصة متعلقة بالعلم بالله فقد احیاه بها و کانت له نورا یمشی به فی الناس ای بین
اشکاله فی الصورة سابقا مذکور اولان احیاء صوری ایدی اما احیاء معنوی که
علم ایله اولور انوک ایله حاصل اولن حیات حیاة ذاتیهٔ الهیهٔ نوریه درکه
عین ذاتدر و علم و حیات مرتبهٔ احدیتده شیء واحددر تعالی علم اشرف
صفات الهیه اولمغ ایله شیخ انی علو ایله و نوریه ایله توصیف اتدی و حیاة
علمیه حیاة حسیه دن اشرف ایدوکن اظهار اتدی زیرا علم حیات روحدر و حیات
روح حیات جسددن اعلادر لکن حسیه نوک ایجادی قلیل الوقوع اولمغله تقوده

اوقعدر كه قدرة تامهٔ الهیه مترتبدر وخصایص حقیه دندر پس بو حیات علمیه دن
حق تعالى اولیا كملینه نصیب تام ویرمشدر كه نفوس مستعدیه افاضه ایدوب حیات
نورانی ایله زنده كانی بولورلر نته كه قرآنده بیورلمشدر او من كان میتا فاحییناه الآیة
یعنی مبتلای موت جهل ایكن بز انلری احیا ایدوب بر نور ساری فیضانی ایله
مستنیر ایتدك كه ناسك اول نور ساری سببی ایله بواطن استعدادلرینه سرایت ایدوب
خواطر و نیاتلرین كشف و فراست ایله بیلدیلر پس عباد اللهدن دخی هر عالم ربانی كه
بر نفس میتهٔ جاهلهٔ علم بالله متعلق بر مسئلهٔ خاصه دن احیا ایده اول نور
ساری و كشف و فراست اول نفس الحیوان دخی ثابت اولور و ناسك ضمایرین
بیلور اشكالدن مراد ابدان صوریه در نظم فلولاه ولولانا لما كان الذی كانا
وقتا كه كلماتك كلیسی كلمهٔ كندن صادر اولدی ایسه صدور مذكور دخی یا بالذات
حقه منسوب اولمغله یا صورة انسان كامله مترتب اولمغله حقك اول صوریه
تنزلی حسبی ایله پس حضرت شیخ قدس سره بو مضمونی كلام منظوم ایله تاكید ایدوب
بیوردی كه اگر حق تعالى كه مصدر موجوداتدر موجود اولمسه یا خود
افراد كاملین كه انلر دخی بواسطة الذات مصادر موجوداتدر موجود اولمسه
سایر موجودات عالم اگر بیش و اگر كم بولونمز ایدی زیرا اسباب اولمسه مسببات
اولمز یا خود دیمك اولا كه اگر حق سبحانه و تعالى كه منبع جمیع قوی و قدردر
اولمسه و بزم اعیان ثابته مز عدمده حصول بولمسه بو قدر مشغولهٔ خمول غیبدن
صحرای شهادته سفر و زیر حجاب عدمدن مجلای صفهٔ وجوده كیدز قلمز ایدی
بعده ولولانا لفظنده واقع اولان كنایتدن مراد جمیع اعیان عالمدر كه افراد

موجودات

موالید

موالید و امهات و شهادیات و مثالیات دایرهٔ شمولنده داخلدر
فانا اعبده حقا و ان الله مولانا یعنی بز كه معشر كاملینز معبود بالحقه
عبادة ایدرز فیضنی بالاستعداد قبول ایله و صفات غیبیهٔ كمالیه سن
وجودمزده اظهار قلمغ ایله و نسبت عبودیته اضافت ربوبیتی طلب و اقتضا
ایتمك ایله حق تعالى بزم مولامزدر كه مفیض صفات علیامزدر موضوع قضیه
اسم جلال ایله تعبیر اولنمغه سبب جامعیتدر كه مظهری انسان كاملدر نته كه مصرع
آتی الذكرده واقع اولان حمل بو معنایی افاده ایچوندر كه بیورر و انا عینه
فاعلم اذا ما قلت انسانا یعنی بز عین اللهوز بل كه اعیان عالم جمیعا عین اللهدر
زیرا اسما من وجه الاحدیه عین مسمادر اما اول حیثیده كه سن بزه انسان اطلاق
ایدرسن زیرا عالم احدیته اسما حیثیتندن انسان كبیر ایله مسمادر پس مرجح كه
بزه احدیه جمع اعتباری ایله انسان دیرسن بز عین الله ایله محكوم علیه اولمغه
صالح اولورز اما مراد انسان كاملدر زیرا انسان كامل ملك ما عداسی فی الحقیقه
انسان دگلدر و عینیته ایله حكمه صلاحیتی بو قدر زیرا كمالی بنفسه دگلدر بلكه جهة
خلقیتی افنا و جهة حقیتی ابقا ایله در فلا تحجب بانسان فقد اعطاك برهانا
فكن حقا و كن خلقا تكن بالله رحمانا یعنی پس بو عینیتك شهودندن صورت انسانیه
و هیئات بشریه سببی ایله محجوب قلنمه كه تحقیقا سكا الله تعالى بو عینیته اوزرینه
برهان قاطع ویرمشدر كه سندن صادر اولان كلمهٔ كن بعینه حقدن صادر اولان
كلمهٔ كندر پس جهة خلقیتكی حقك جهة حقیتنده افنا ایله بعده مقام جمعه و عبودیته
تنزل ایدوب بحسب الصورة خلق اول و من بعد جهة خلقیه و حقیتی جمع ایدوب

وبين الحق والخلق واسطه اولوب حقك تجليات ذاتيه واسمائيه سى ايله
رحمةً للعالمين اول كه جميع عوالمه حاصل اولن كمالات لايقه سنك وساطتك
ايله اولا وغذ خلقه منه تكن روحًا وريحانًا فاعطيناه ما يبدو به فينا واعطانا
لفظ غذ غين وذال ايله صيغهٔ امر حاضردر ضمير خلقه ومنه حقه عايدلردر
يعنى خلقنى حقدن غذا الندر استفاضه وافاضهٔ وجود وكمالات ايله غذاء
عالم وجود حقدندر اسما وصفاتى سببى ايله كذلك غذاء حق دخى خلقدندر
احكام واسما وصفاتنى اظهار حيثيتى ايله زيرا احكام اسما خلق ايله ظاهر اولور
وسن دخى رحمة للعالمين اولوب كرب عدم ونقصاندن انلرى تنفيس ايله
تا كه انفاس عرفانكدن ارواح مستريح اولسون ونفحات عطر علمكدن انلر
استشمام قلسونلر روحك ايله ريحان عالم وعينك ايله راحة اكوان وادم
وجودك ايله امن خلايق خالق اولا دائم كه سن انسان مكرم سن عالم خرابى
اولمز وما كان الله ليعذبهم وانت فيهم خطابى مجمردنبى عليه السلام وارد
دكلدر وارثلره دخى نصيب واردر بعض معناى مصراع ثانى اوله متميز تدر
وديمكدر كه حقك وجودى سببى ايله بزده ظاهر اولن غذا علم وحياة وقدرتى
وبزه اعطا اتدوكى بقا بعد الفنايى حقه رجوع ايله كر وحقه اعطا اتدك
يعنى وجود حقده فانى مطلق اولدق فصار الامر معكوسا باياه وايانا
فاحياه الذى يدرى بقلبى حين احيانا پس طرفيندن امر اعطا ثابت اولمحق
امر وجودى كه معطى له در منقسم اولدى بزم ايله حق اورته سنده پس كاهى
حق تجلى وتعالى معطى له اولدى وكاه بز معطى له اولدق يعنى اعيان ثابته معدومه اكن

اوزرينه

اوزرينه اولدوغمز احوالدن بز حقه اعطا اتدك حق دخى مقتضاى اعيانمز
اوزره بزم ويردوكمز كبى وبزه ايفا اتدى پس بزم قلبمزى احيا اتدى
حيات علميه ايله شول حق كه قلبمزده عالم ايدى حيات علميه ايله تجلى اتدوكى حالده
يعنى بزم قلبمزى آن تجلاده بيلن احيا اتدى كلامده اضمار قبل الذكر واردر تسويه ايله
معلوم اولا وكنا فيه اعيانا واكوانا وازمانا وليس بدايم فينا ولكن ذاك احيانا
يعنى سابقا مرتبهٔ غيبده وصور علميه ده اعيان ثابته ايدك بعده عالم ارواحده اكوان
موجوده اولدق وبعده منازل ومراحله نزول وارتحال ايله معدن ونبات
وحيوان اولدق حتى آخر تنزلاتده انسان اولدق محصل ابداعياتدن زمانيات
كلدك زمانى بل كه زمان اولدق لكن بو ذكر اتدوكمز تجلى حق بزده دايم التشهود
ومتواتر الورود دكلدر بل كه احيانا واقع اولور استعداد قرب فرايض ونوافل
حسبى ايله نته كه حضرت پيغامبر عم بيوررلر لى مع الله وقت لا يسعنى فيه ملك
مقرب ولا نبى مرسل پس مزبور وقت مطهر مانند كبريت احمر معتبر كركدر كه
بر ذرهٔ كمترى دنيا وما فيهايه دكر بيت سابق ايله لاحقك قافيتنى ماينده عايه اولنان
جنابس لطيفدن غفلت اولنميه ومما يدل على ما ذكرناه فى امر النفخ الروحانى مع صورة
البشر العنصرى هو ان الحق سبحانه وصف نفسه بالنفس الرحمانى وقد كبير قدس سره
عقول مجوبه نك نفخ روحانى صورهٔ بشريهٔ جسمانيه ايله نجه امتزاج ايدر ديو تعجبلرين
سابقا ذكر اتدى ايسه مزبور تعجب واستغرابى دفع الچون بيوردى كه بزم
امر نفخده صورهٔ بشريهٔ عنصريه ايله امتزاجنه دليل اولنلردندر كه الله تعالى
نفسنى نفس رحمانى ايله توصيف اتدى نته كه لسان نبى سنده انى لاجد نفس الرحمن

احيانا و احياء

من قبل اليمن ديدی ولا بد لكل موصوف بصفة ان يتبع الصفة جميع ما يستلزمه
تلك الصفة و هر صفه ايله موصوف اولن ذات ايچون لابد در كه اول صفه مستلزم
اولدوغی جميع اموری صفه مزبوره يه تابع قيله پس ذات حق مادامكه نفس رحمن
ايله موصوفدر اول نفسك جميع لوازمی اكا تابع قلمق كركدر وقد عرفت ان النفس
فی المتنفس ما يستلزمه فلذلك قبل النفس الالهی صور العالم فهی لها كالجوهر الهيولانی
وليس الا عين الطبيعة وتحقيق اسن بلورسن كه نفس متنفسنده نه مقوله لوازمی مستلزمدر
مثلا كر بدن تنفيسی مستلزمدر وصور حروف و كلماتی قبولی مستلزمدر كرك صور
حروف لفظيه اولسون كرك غير لفظيه بو اجلدندر كه نفس الهی صور عالمی مستلزم
اولديكه صور حروف و كلمات منزله سنده در نفس انسانيده پس ايكيسی دخی اعراض
سياله غير قاره در لكن برنده نمايش بقا و تدريج حاصلدر برنده يوقدر اول
تعينات تدريجيه ثانی تعينات دفعيه در بعض نسخه ده فهو لها مذكوردر اوكون
نفسه ضمير مذكر ارجاع اولنوب بعضنده مؤنث اولمش امر سهلدر يعنی اول نفس
الهی صور عالمه مثلا جسمانيه يه جوهر هيولانی منزله سنده درنته كه هيولای جسمانی صور
جسمانيه يی قبول ايدر كذلك نفس الهی صور عالمی قبول ايدر واول نفس الهی دكلدر
الا عين طبيعه كليه فعاله صور جميع عوالمدر زيرا صور عالم نفس الهيه يه فايض
اولور و انده متعين اولور داود قيصری ايدر پس نفس رحمانی مستلزم
اولدوغی دخی عين طبيعه كليه در پس عناصر دخی صور طبيعه دن بر صورتدر يعنی
كويا ان توحيد اولسه غير ناپيدا اولور حاصل كلام ديمك اولور كه روح الامين
نفسنی طبيعته نفخ اتدی صورة عنصريه انضمامی ايله عيسا ظاهر و هويدا اولدی

و هو المطلوب

و هو المطلوب فالعناصر صورة من صور الطبيعة و ما فوق العناصر و ما تولد
عنها فهو ايضا من صور الطبيعة پس صور نوعيه عناصر دخی كرك جسمانی
كرك روحانی صور طبيعيه دندر كه ماده طبيعته فايض اولمشلردر و دخی
ما فوق عناصرده واقع اولن صور سماوات سبع و ملائكه عرش و كرسی
جمله صور طبيعيه در وهی الارواح العلوية التی فوق السموات يعنی ما فوق عناصرده
واقع اولن صور كه لفظ ما انلردن عبارتدر صور ارواح علويه در كه ملائكه
عرش و كرسی و انلرك ما فوقنده اولن عقول نيرات و نفوس مجردات در
و اما ارواح السموات السبع و اعيانها فهی عنصرية فانها من دخان العناصر المتولد
عنها و ما تكون عن كل سماء من الملائكة فهو منها فهم عنصريون و من فوقهم طبيعيون
اما سموات سبعك ارواحی كه مراد نفوس منطبعه سيدر انلر دخان عناصردندر كه
عناصردن تولد ايدرلر انطباع ايله قيد اتدی زيرا عقول و نفوس مجرده
صور نوريه در عنصريه دكلدر و دخان ناره ده اجزاء لطيفه و كثيفه واردر
كذلك دخان عناصرده دخی اجزاء لطيفه و كثيفه واردر پس دخانك
كثيفندن اعيان سموات و لطيفندن ارواحی خلق اولندی باذن الله تعالی
دخی هر سمانوك ماده سندن تكون ايدن ملائكه كه عمار سماء مذكوردر انلر
اول سمانوك ماده سندن خلق اولنديلر پس اول ملائكه متكونون عنصريوندر
ما فوقنده اولن ملائكه عرش و كرسی كه انلره ملأ اعلی اطلاق اولنور انلر
طبيعيوندر و نورانياتدر ولهذا وصفهم الله سبحانه و تعالى بالاختصام
اعنی الملأ الاعلى لان الطبيعة متقابلة يعنی بونلركه معاشر ملأ اعلادر

مثل صور السموات السبع و صور ملائكتها منه

طبیعیون اولدقلری ایچون الله تعالی قبلندن اختصام ایله موصوف اولدیلر
زیرا طبیعت ظاهری حیثیتندن حامل و قابل صور متقابله در و باطنی حیثیتندن فعاله
صُوَرْدر یعنی قوة فعل و انفعاله مظهر و حالة تأثیر و تأثرده مصدر در امور
مزبوره خود عین تقابلدر زیرا بر صورتک استعدادی صورة اخری نوک
استعدادینه مخالف حکم اقتضا ایدر بورادن منتج تقابل فهم اولنور
والتقابل الذی فی الاسماء الالهیة التی هی النسب انما اعطاه النفس و شول
تقابل که اسماء الهیه میاننده واقع اولور ایله اسماکه ذات الهیه نوک نفسنه عالم
ظهوره توجهی اعتباری ایله لاحق اولور نسب اعتباریه در انی اعطا اتمدی
الا نفس رحمن اعطا اتدی یعنی اظهار اتدی دیمکدر یوخسه تقابل اسماده حاصل
دکل ایکن ایجاد اتدی دیمک دکلدر زیرا تعینات حضرة علمیه تقابل مزبوری متضمندر
الا تری الذات الخارجة عن هذا الحکم کیف جاء فیها الغنی عن العالمین کورمزمیسن
تقابل نفس رحمندن ناشی اولوب و ذات من حیث هو تقابلدن عاری و منزه
اولدوغیچون نه در که حکم نفسدن قطع نظر ایله ذات بحت حقنده صفة غنی عن العالمین
وارد اولمشدر فلهذا اخرج العالم علی صورة من اوجدهم ولیس الموجد الا النفس الالهی
پس نفس ذات سکون فایله عالمدن غنی اولدوغیچون نه در که عالم مظمورة عدمدن
صحرای شهادته موجدینوک صورتی اوزرینه خروج اتدی موجد عالم خود دکلدر
الا نفس الهیدر زیرا ذات بحتک نسبة ایجاددن غناسی واردر و نفس الهی نوک
اشیایی ایجادی صور اشیا ایله ظهوریدر و بالجمله مراتب وجودیه ده ظاهراً و باطناً
ثابت اولن دکل الا نفس الهیدر فبما فیه من الحرارة علا و بما فیه من البرودة و الرطوبة

سفل

سفل و بما فیه من الیبوسة ثبت و لم یتزلزل پس نفس الهی حرارة طبیعیه سی و یا
عنصریه سی سببی ایله عالی اولور و حد نفسنده اولن برودتی و رطوبتی
سببی ایله اولور و یبوستی سببی ایله ثابت غیر متزلزل اولور فالرسوب للبرودة
والرطوبة پس عالم کبیرده تسافل اتمک یعنی آشغا چوکمک برودة و یبوسة
مقتضاسیدر کذلک عالم صغیرده دخی که انسان در حال بویله در الا تری الطبیب
اذا اراد سقی دواء لاحد ینظر فی قارورة مائه فاذا راه رسب علم ان النضج
قد کمل فیسقیه الدواء لیسرع فی النضج شیخ حکم سابقی تنویر ایدوب بیورر که کورمزمیسن
طبیب مریضه دوا ایچورمک استسه قارورة ماسنه نظر ایدر کورر شویله که
ماده سنده رسوب و لا نضج حاصل اولدوغنه عالم اولور یعنی اخلاطک
صلاحه مستعد اولدوغن بیلور و خروجه قابل اولدوغن کورر زیرا اخلاط
متجزی و متفرق اولمق قبول خروجه دلیلدر پس دوائی مریضه ایچورور که
مطلوب حاصل اولا که اصلاح مزاجدر و سرعتله نجاح حاصل اولمقدر
وانما یرسب لرطوبته و برودته الطبیعیة و قاروره ده واقع اولن
رسوب ماده دخی دکل الا اخلاطک رطوبة طبیعیه سندندر پس رطوبة و برودة
مذکورتین عالم صغیرده تسفل و رسوب اقتضا اتدوکی کبی اراده دخی اقتضا ایدر
ثم ان هذا الشخص الانسانی عجن طینته بیدیه و هما متقابلتان و ان کانت
کلتا یدیه یمینا بوندن صکره معلوم اولا که تحقیقا شخص انسانی شخوصدن
تفقیسی اولور سه اولسون حق تعالی انوک طینتنی یدینوک مباشرتی ایله
تخمیر اتدی که بریسی ید جلال و قهر و بریسی ید جمال و لطف در یا خود بریسی

فاعلیة و بریسی قابلیة اولاحالاکه بو ایکی صفتان متقابلتان در
اکرچه فی الحقیقة یدینک ایکیسی داخی یمین مبارکه ایسه که مصدر رحمة و لطف اولمقده
مالا تفاوتلری اولمز زیرا وجود قهر و غضبک بحسب حکم التشریع مآلی لطف و رحمة
اولیجق تقابل صفتین نسبة شرعدن قطع نظر ایله اولور تأمل اولنه
فلا خفاء بما بینهما من الفرقان ولو لم یکن ذلک الا کونهما اثنین اعنی یدین
یعنی یدین اورته سنده واقع اولان فرقانده خفا یوقدر اکرچه اثنین اولمه سندن
غیری فرقان دخی یوغیسه یعنی اثنینیة تعیّن فرقانده کفایة ایدر اول مرتبه دن
غیری بولنمسه دخی دیمکدر زیرا اقل مرتبهٔ فرقاندر پس لمّا دن مراد لو صلیّه درکه
تغایر تعینیه لوک تحقیر و تقلیلنه دلالة ایدر لانه لا یؤثر فی الطبیعة الا ما یناسبها
وهی متقابلة فجاء بالیدین یدین متقابلتین ایله تخمیرک سببی بودرکه طبیعة
قابله ده فاعل مؤثر اثر اتمز الا طبیعتده مناسبة ایله ایدر طبیعة منفعله خود
متقابله در پس یدین دخی متقابلتین کتورلدی که فاعل ایله منفعل و مؤثر ایله
مؤثر فیه میاننده مناسبة حاصله اولا حکمة رسمیه ده مبیّن درکه اسباب
ایله مسببات میاننده مناسبات مرعیه در مثلا شعیر حنطه بتورمز و سوکوت الما
ویرمز نباتده و حیوانده و معدنده حال بویله در و لما اوجده بالیدین سماه
بشرا للمباشرة اللائقة بذلک الجناب بالیدین المضافتین الیه و قتا که حق
تعالی انسانی یدینی ایله ایجاد اتدی ایسه بشر ایله تسمیه اتدی اول
جناب مقدسه لایق وضع خاص ایله ایجاد اولندوغیچون که ذاتنه اضافت
اولنان عضوین شریفین ایله تعبیر و کنایه اولونمشدر که فعل مباشره

بشریتنوک یعنی ایکی جلدک ظاهرلرنوک بری برینه اتصالیدر پس
بو تعبیر ایله کمال قربیه اشارة مراد اولمشدر وجعل سبحانه ذلک من
عنایته بهذا النوع الانسانی فقال لمن ابی عن السجود ما منعک ان تسجد
لما خلقت بیدی استکبرت علی من هو مثلک یعنی عنصریا ام کنت من
العالین عن العنصر ولست کذلک دخی حق سبحانه و تعالی وضع مذکور
ایله ایجادی ذاتنک مقتضای عنایتندن قیلدیکه سجوددن ابا ایدن
ملائکه یه بو نکله اعتراض ایدوب بن ایکی مبارک الوم ایله تشریفا خلق
اتدوکمه سجده دن سزی نه منع اتدی یوخسه استکبار می اتدوکز کندوکز
کبی عنصری اوزرنه دیدی یاخود عنصردن عالی اولان ملائکه دن می اولدوکز
مع هذا کلمز دیدی استفهام انکاری طریقی اوزره یعنی عالیلردن
دکلسز که استکباره لایق اولاسز مثلکوزه استکبار ایسه موقعنده
واقع اولمز محض جهل اولور و یعنی بالعالین من علا بذاته عن ان یکون
فی نشأته النوریة عنصریا وان کان طبیعیا ملائکه عالین ایله الله تعالی
شونلری اراده ایدرکه بذاته نشأهٔ نوریه سنده عنصری اولمقدن
منزه و عالی اولالر اکر طبیعیون ایسه ده فما فضل الانسان غیره من الانواع
العنصریة الا بکونه بشرا من طین پس انسان انواع عنصریه دن کندونک
غیری مخلوقه فاضل اولمدی الا بشر اولمه سی ایله یعنی طیندن خلق اولندوغی
حینده کندو الی ایله مباشره اتمه سی سببی ایله فهو افضل نوع من کل ما خلق
من العناصر من غیر مباشرة پس حضرة انسان جمیع عناصردن مخلوق اولنلرده

من غیر مباشرة مخلوق اولنلردن افضل اولدی کرک عنصردن مخلوق
اولنلر ملک اولسون کرک غیری زیرا یدین ایله مخلوق اولن ید واحد ایله
مخلوق اولنلردن اکمل ایدوکنده شبهه می اولور فالانسان فی الرتبة
فوق الملائکة الارضیة والسماویة پس انسان رتبهٔ فضیلت وکمالده بلکه
شرف حالده ملائکهٔ ارضیه وسماویه دن افضلدر زیرا ملائکه قبیلتین عنصرلردرکه
ید واحد ایله خلق اولنمشلردر والملائکة العالون خیر من هذا النوع الانسانی
بالنص الالهی حال بو که ملائکهٔ عالون شرف حالده نوع انسانیدن خیرلودر
نص الهی سببی ایله که ام کنت من العالین بیورمشدر یعنی ملائکهٔ عالوندن
اولدوغکوز تقدیرجه سجده لازم اولمز دیمک اولور لکن سجده نوک عدم
لزومندن خیریة لازم کلمز زیرا عدم لزوم سجده تساوی فی الرتبه ده دخی بولنور
تأمل اولنه بعده بو مسئله اصحاب افکار قاتنده مسئلهٔ ظنیه دردلائلنده ظنیات
کفایت ایدر دیمشلردر اما اعظم شبهات بودرکه شیخ قدس سره فتوحات
مکیه سنده ایدر رسول اللهی کوردم وسؤال ایتدم که بشرمی افضلدر یوخسه
ملائکه می بیوردیکه ملائکه افضلدر دیدم که بو مدعایه دلیل طلب ایدرلر ایسه
نه جواب ویره یین بیوردیلرکه بو حدیث قدسی ثابت دکلمیدرکه حق تعالی
بیورور من ذکرنی فی نفسه ذکرته فی نفسی ومن ذکرنی فی ملاء ذکرته فی ملاء
خیر منهم وکم ذاکر لله تعالی ذکره فی ملاء انا فیهم فذکره الله فی ملاء خیر
من ذلک الملاء الذی انا فیهم الحدیث یعنی هرکسه که بنی نفسنده اخفا ایله
ذکر ایده بن دخی انی نفسمده ذکر ایدرین وهرکه بنی ملاء ناسده وجمعیتنده ذکر ایدن

بن

بن انی اول ملادن خیرلو ملاده ذکر ایدرین دیدی ونیجه ذاکر واردرکه
حق بن حاضر اولدوغم ملاده ذکر ایتدی وحق انی ملاء مزبوردن خیرلو ملاده
ذکر ایتدی دیدی وحدیث مزبورک نقلی اثناسنده وانا افضل البشر بیورمشلردر
تأمل اولنه فقیر ایدرین بو حدیثک سوقندن ظاهر وحضرت شیخک کشف
مذکورندن متبادر اولن ملک انساندن مطلقا نوعا وشخصا مفضل اولمقدر
اما علماء ظاهر اعتقادنه وعلماء حقیقة شهودنه خصوصا حضرت شیخک کتاب
فصوصنده انسان کاملک جمیع موجوداتدن افضل اولدوغنه تصریحنه
مخالفدر توجیه وجهه محتاجدر پس اولا حدیث شریفک خبر واحد اولمه سی
بعده لا تفضلونی علی یونس بن متی حدیثنده مذکور اولن کبی فضیلتدن
من وجه ارجاع اولنوب ویا کلام هضم نفسه حمل ایدلمه سی وجه لایق اولدوغندن
ماعدا بو حدیث حضرة شیخ فتوحاتک جلد ثالثنده یوزیکرمی طقوزنجی سؤالک
جوابنده جزاء وفاقدر دیوب قال الله تعالی جزاء وفاقا بیورمشدر پس
حدیثک شق اولی جزاء وفاق اولدوغی ظاهردر اکرچه عبدک ذکری حقک
ذکری کبی دکلدر دوندر لکن معنای وفاق ذکرینک مجرد ملاده اولمسیدر
خلاوخلاده اولمه سیدر بعده شق ثانی داخی جزاء وفاق اولمق فتوحاتده
بو وجه ایله موجهدرکه خیریة ملاء واحدده واقع اولا حال اعتباری ومعنی دیمک
اولاکه عبدم بنی بر ملاده ذکر اتسه بن اول ملاده عبدمی ذکر ایدرین لکن اول
ملاء بنم ذکرمه نسبة اولندوغی حیثیتیله عبدم ذکرینه نسبة اولان ملادن خیرلو
اولور دیمک ولا یا خود حقک اول ملاده حضوری وعدم حضوری یعنی ذکرنک

تعلق وعدم تعلق اعتباری ایله خیرلو دیمک اولانه که برجماعت حضور سلطان
ایله تشرف اتسه اول جمعک غیبت سلطان ایله مقید اولن حالندن حضور سلطان
ایله مقید اولان حالی اشرف وافضل اولور دیمک اولا جماعة واحده ایکن
محصل کلام جمعیتی وکمالی واحاطه اسمائیه سی حیثیتی ایله انسان اوزرینه
برموجود حمکن تفضیل اولنمندر واولنمز ومعنای خیریة بساطه ایله اولان
شرف قربده مستعملدر واکما سیدرنه که افضلیة جمعیة وکماله واحاطه
اسمائیه یه مناسب اولدوغی کبی اما بومعنایه شراح اشارت بیورمشلر
وتوجیه ایله تقیید اتمشلردر مع هذا شیخ وشراح کتاب شیخ قاطبة انسان
کاملی جمیع ماسوادن تفضیل ایدرلر لکن بوشبهه وارده نوک دفعنده
تدارک بیورمزلر وفص عیسویه ده افضلیة وخیریة انسان ایله ملک میاننده
من وجه ایدوکی ایکلرنده مصرحدر وملائکه عالون مطلقا افراد بشردن
نفس شریفا ایله خیرتی ثابتا ولمقدن انسان کامل جمعیتی وکمالی حیثیتی ایله
جمیع موجوداتدن حملکه دن افضل ولمق لازم کلمز دیرلر وهم نفسنده مسئله مشهوره
عند علماء الباطن والظاهر بوبیلدر پس شیخک دخی واقعه مذکوره ده فضل
ملکدن سؤالی وحضرتک جوابنده واقع اولن فضیلة ملک فضیلة من وجه حمل اولنمغه
بوذکر اولنان قرینه ظاهره در بعده حضرتک صلعم وانا افضل البشر بیوردوغی
دخی مراد تشریفی خیریة معناسیدر ولفظ خیر مطلقا تفضیل ایچون اولمق
لازم دکلدر شرط من ایله مقیددر وقرآن عظیمده خیریة مذکور اولوب افضلیة
اولمدوغی مدعایی تقویه ایدر صائن الدین شرح فصوصده حدیث من ذکرنی ذده

ملاء

ملاء خیردن مراد ملاء اعلادر ولایق بودر که خیریتدن مراد بومقامده
غلبه احکام وجود یعنی وجوب وتوابع وجوب اولا که مراد شرف قرب
مبداءدر شول کمال دکلدر که جمعیة وجود ایله اولوب امکانیه یه دخی
شامل اولا دیرز دیو بیوررکه پس معلوم اولدی که خیریة بوراده تجرد وعموم
افراد حسبی ایله اولمیه ودخی بعض ملا اولوک انسان اوزرینه خیریتی ایله
کمال جمعیتی واحاطه اسمائیه سی اولان انسانوک فضلیتی اورته سنده تدافع
بولنمیه پس حکم مزبور قضیه ده من وجه وحیثیته درمطلق دکلدر وبالجمله
مستحق خلافة رحمن اولان انسان ایله ملکدن مرجوح اولان انسان بر دکلدر
فکم ترک الاول للاخر والحمد لله فی الباطن والظاهر وهو بکل شیء علیم
فمن اراد ان یعرف النفس الالهی فلیعرف العالم فانه من عرف نفسه فقد عرف ربه
الذی ظهر فیه وقتا که عالم صورة نفس الهی اولدی ایسه که کلام مکرر اولندن
منفهم اولور بیوردیکه هرکه نفس الهی بلمک دیله یه عالمی بلسون که هرکه نفسنی بلیه
ربنی بیلور یعنی ربک نفس انسانه مراتبی اعتباری ایله ومظهریتی حکمی ایله
زیرا عالم براعتبار ایله ظاهر ورب اکا مظهر اولور واعتبار اخر ایله امر
برعکس اولور که رب ظاهر وعالم اکا مظهر اولور پس وقتا که کلام محتمل القدرین
اولدی ایسه اول اشتباهی دفع ایچون بیوردیکه ای العالم ظهر فی نفس الرحمن
الذی نفس الله تعالی به عن الاسماء الالهیة ما یجده من عدم ظهور اثارها بظهور اثارها
یعنی عالم نفس رحمانیده ظاهر اولدی ونفس رحمانی مظهر قلندی که نفس رحمن که
الله تعالی اسماء الهیه دن کرنی اول نفس ایله دفع اتدی یعنی اثار اسمانوک عدم ظهوردن

حاصل اولن کربی ظهور آثار اسمایله دفع اندی نته که ترجمهٔ گلشن رازده ایدر
نظم نفس اوردی مکر رحمن نسیمی • معطر اولدی جان و دل حریمی • فامتن
علی نفسه بما اوجده فی نفسه پس حق سبحانه و تعالی نَفَّسَ یعنی ذاتنه امتنان
اندی نَفَسنده یعنی فیض رحمتنده ایجاد اندوکی نعمة ازالهٔ کرب ایله مراد ایجاد
اندوکی اعیان موجوداتدر که مظاهر اسما و آثاردر لفظ نفس اول سکون فایله در
ثانی فتح فایله در بینهماده اولن جناس لفظیده وحدت ذاتیه یه اشارهٔ لطیفه
واردر و تنفیس من حیث الاسما اولدوغیچون نفّس الله عن الاسما بیوردی وغنای
ذاتیسنه اشارت اندی والله تعالی لغنیٌ عن العالمین • فاول اثر کان للنفس
انما کان فی ذلک الجناب ثم لم یزل الامر ینزل بتنفیس الغموم الی آخر ما وُجد
پس اول اثر که نفس رحمن ایچون حاصل اولدی جناب ذات الهیده ابتدا قلندی
مثلا نقطهٔ ذاتدن دایرهٔ وجود انسانی حاصل اولدی که تنزلاتک و مراتب
الهیه نوک آخری مرتبه سیدر • و شیئاً فشیئاً مرتبهٔ انسانه نازل اولنجه واقع اولن
تنفیس بری بریندن زیاده اولمشدر • و هر کز انسان ایله حاصل اولن تنفیس
غموم و کرب غیری ایله میسر دکلدر • لکن فی ذلک التنفیس والتنفس منتهی اولمز ابدی
الوقوعدر زیرا تجلیاته حد و غایه اولمز نظم فالکل فی عین النفس • کالضوء فی ذات الغلس
یعنی جمیع حروف حقایق کیانیه عین نفس رحمانیده حاصلدر ظهور ضوء کبی مطلع بانتیر
صباح اظهارده یعنی ظلمة وحدة اطلاقیه ده زیرا غلس • ظلمة آخر لیلدر • حقایق و نفس
رحمانیدن مرکب اولان مجموعی ضوء و ظلمتدن مجموع و ممزوج اولن شیئه تشبیه اندی • زیرا
ضوء نور صرف قدر ادراک اولنمز • کذلک ظلمة محضه دخی ادراک اولنمز • پس بو ایکیدن مرکب

اولن ضیا اولوردر ادراک قبول ایدر • کذلک نفس رحمن دخی مادام که حقایق
کونیه ایله مقید اولمیه ادراکه قابل اولمز صرافة نوریتندن او توری والعلم
بالبرهان فی سلخ النهار لمن نعس یعنی برهان کشفی ایله علم حاصل اولدی نهار
ظهورک آخرنده که مرتبهٔ انسان در شول عارفه که ناعس اولدی یعنی حواس
جزئیه سن تعطیل اندی واحدیة الیتم والهیة اولدی نعاس الله مراد نوم دکلدر نوم
ایسه معطل حواسدر بو کلامده ان آدم انما خلق فی آخر ساعة من یوم الجمعة
حدیثنه اشارت واردر دیمشلر شیخ داود قدس سره سلخ یومدن مراد امر مقداره
الف سنة ایله موصوف اولن یومدر که سلخی آخر الزماندر دیمش تعیین عدد
مناسب کورنمز الله اعلم فیری الذی قد قلته رؤیا تدل علی النفس
پس شول دیدوکم ناعس که حواس جزئیه سن متعلقاتنه توجهدن تعطیل
اتمش ایدی بر رؤیا کورر که اول رؤیا نفس رحمانوک حقایقده سریانن
مشاهده دن عبارتدر اولور نفسه دلالة ایدر دیدوکی بو حالة اولور
وا مر مزبوردن رؤیا ایله تعبیر اندوکی حال نعاسده مرئی اولدوغیچوندر
یاخود مشاهده صورة مثالیه ده اولمق احتمالی دخی واردر فیریحه من کل غم
فی تلاوته عبس پس علم بالبرهان ناعس مزبوری هر غمدن راحت قیلور
سورهٔ عبس تلاوت اندوکی زمانده یعنی سورهٔ مزبوره دن منفهم اولان
عبوس ایله تحقق حالنده مستریح اولور و من بعد ذکر اندوکی کلامه قصهٔ موسی
علیه السلام ایله استدلال ایدوب بیورر ولقد تجلی للذی قد جاء فی طلب القبس
یعنی حق تعالی تحقیقا تجلی ایلدی طلب قبسده کلن حضرة موسی یه تجلای صوری

مثالی ایله که قبس ایستر ایکن وصل نوره واصل اولدی فرآه نارًا وهو نورٌ
فی الملوک وفی العسس پس موسی صورة مطلوبنده که باری در نار کوردی
زیرا موسی مستجمع جمیع شرایط تجلا ایدی پس اول نار فی الحقیقه نور ایدی که
کاملینده وناقصینده ساریدر ملوکدن مراد سلاطین نهار کشفدر عسسدن
مراد سالکین محجبینده ریعنی صدق نیّة ایله متوجه مطلوب اولن البتّه واصل اولور
فاذا فهمت مقالتی تعلم بانک مُتبّس لو کان یطلب غیر ذا لرآه فیه ونکس
پس شیخ وقتا که بنم کلامک بو مضمونن فهم ایتدک ایسه که عبد متجلّی له نوک صورة مطلوبنده
حاصل اولن تجلا اول زمانده واقع اولور که عبد مستجمع جمیع شرایط تجلّی اولا
پس سن بیلورسن که محجوب ومقتبس سن یعنی فاقد التجلی سن شرایط تجلی سنده
مفقود اولدوغیچون بعده حق سبحانه وتعالی طالب قبسه یعنی حضرت موسایه
صورة نارده کوروندوکی زیرا مستجمع جمیع شرایط تجلا ایدی وطلبنده احدی
الهم والهمة ایدی پس تجلا دخی مطلوبی اولن شیئک صورتنده واقع
اولدی که صورة نار در یعنی هر نیه توجه قیلسه انده حقی کورمکه استعدادی
وار ایدی اول اجلدندر که اکر موسی ع م قبسک غیریسن دخی طلب ایتسه یعنی
مجرا یتهر استسه کروانده دخی حقی کورر ایدی خجالتدن ناکس الرأس
اولمز ایدی یعنی باشن اشغه قلمز ایدی واما هذه الکلمة العیسویة لما قام له
الحق فی مقام حتی نعلم ویعلم استفهمها عما نسب الیها هل هو حق ام لا مع علمه
الازلی بهل وقع منه ذلک لا ام لا لفظ اما بو مقامده کانّ ایهام رفع شبهه
وابهام ایدر که کلام سابقدن مفاد اولان احیاء حسّی ومعنوینک حکم مرتبه

جمع

جمع والوهیتیه در مع هذا مقام فرقدن حق عیسی ده مقارعه مثالیه ومقاوله
قرآنیه واقع اولمشدر پس مقام فرق بعد الجمعدن بیانه آغاز ایدوب بویورکه
اما بو کلمه عیسویه که حق سبحانه وتعالی وقتا که انوکیچون کامی ولنبلونکم حتی
نعلم مقامنده قایم اولوب صیغه متکلم ایله وکاهی ولما یعلم الله الذین
جاهدوا منکم ویعلم مرتبه سنده مترنم اولدی ایسه که صیغه غیبتدر سنده ایکن
دخی مراد طریقه اختبار در که مخبر ایچون تجدد علمی مفید اولور اعتبار ردر
مزبور کلمه عیسویه نک نفسنه وامته حضرة قرآنده نسبة وحکایت اولنان
معنای دعوای الوهیتدن سؤال امتحان ایله استفهام واستخبار ایدوب
بیوردی که دعوای مزبور واقعیدر یا دکلمیدر مع هذا علم ازلیسی حکم مذکورک
وقوعنه لا وقوعنه شامل ومحیط ایکن فقال تعالی أانت قلت للناس اتخذونی
وامی الهین من دون الله الآیة پس حق تعالی مقام خطابده متکلم اولوب
وکلمه عیسایی رتبه مخاطبده قیلوب سؤال ایتدی که سن میسن اول امتنه والله
اللهک غیری الهین اتخاذ ایدک دیو امر ایدن دیدی فلا بد فی الادب من
الجواب للمستفهم پس ادب معرفتده مستفهم ایچون مخاطبه بر جواب صالحدن لابد در که
اختیار عهده سندن خروج میسر اوله اکرچه مستفهم کندونک جوابنه عالم ایدوکن
مجیب بلورسه ده لانه لما تجلی له فی هذا المقام وهذه الصورة زیرا وقتا که حق تعالی
مقام امتحانده وصورة اعتراضده کلمه عیسایه تجلی ایدوب ومقصود مستفهم
تجدد علم امتحانی اولوب علم مطلق اولمدی ایسه اقتضت الحکمة الجواب فی التفرقة
پس حکمت اقتضا ایتدیکه جواب مجیب صورة تفرقه ده اولا که بین المستفهم والمجیب تفرقه اولا

یعنی مجیب بو مقامده صورت تفرقه
ومعنی جمعده ایدی
سعج

بعين الجمع لكن عين جمع ملاحظه سی ایله یعنی جمع بین الحق والخلق وبین التشبیه
والتنزیه برله مشاهده ایده كه حقیقت واحده باعتبار مقام التنزیه حق وبملاحظه
مقام التشبیه خلقدر فقال وقدم التنزیه سبحانك فحدد بالكاف الذی یقتضی
المواجهة والخطاب پس عیسی عم اولا تسبیحدن مفهوم اولن تنزیهی تقدیم ایدوب
وبو ایكنجی تشبیه وتحدیدی اقتضا ایتمك ایله كلمهٔ مزبوره ده جمع بین التنزیه والتشبیه ایلدی
مایكون لی من حیث انا لنفسی دونك ان اقول ما لیس لی بحق ای ما یقتضیه
هویتی ولا ذاتی یعنی ای ممكناتدن منزه اولن رب سبحان بنوم ایچون
هرگز بن لكم ملاحظه سی حیثیتی ایله سنك ذاتك ملاحظه سندن قطع نظر ایله ذاتمه
حقیق ولایق اولمینی سویلمك ثابت دكلدر یعنی بنوم هویتیم غیبیم وعین ثابتهام
بلكه ذات موجودم اقتضا اتمدوكی امر خطیری تكلمه بنوم من حیث انا قدرتم
یوقدر مگر ذاتك مظهریتیم حیثیتی ایله اولا اشته بو مذكور لسان تفرقه دندر
ان كنت قلته فقد علمته لانك انت القائل من بعد لسان تفرقه دن توحیده عدول
ایدوب بیورر كه اگر بن اول قولی یا رب دیدوم ایسه گردوسنك دائرهٔ علمك اكا
شاملدر زیرا بو صورتده معنای اراده تكلم قائل سن سن ومقتضای قرب
فرایض ایله فایض موارد ومناهل سن رباعی هب نور وضیا وشمس شامل سن سن
فیاض موارد ومناهل سن جوهر سن وجوهرده عرض حال ومحل دللرده
مقول وقول وقائل سن سن ومن قال امرا فقد علم ما قال وانت اللسان الذی یتكلم به
وبرشیئی قائل اولن خود مقولنی بیلور سن خود بنوم باعث تكلم اولن لسانم بلكه
فاعده روانم سن نته كه امر نور مقتضای قرب نوافلدر كه اصدق قائلین

انی

انی حدیثنده ناقلدر ولسان مذكور لسان محمدیدر كما اخبرنا رسول الله علیه السلام
عن ربه فی الخبر الالهی نته كه رسول الله بزه انی خبر الهیده یعنی قرب نوافلده وارد
اولان حدیث قدسیده ربندن خبر ویردی فقال كنت لسانه الذی
یتكلم به فجعل هویته عین لسان المتكلم ونسب پس بیوردی كه بن عبدیك مقام
فنا وصفاتده لسان تكلمی اولدم پس حق تعالی هویتینی عین لسان متكلم قیلدی و كلامی
عبدینه نسبت ایتدی نته كه مقتضای قرب نوافل بودر زیرا قرب نوافل مرتبه سنده
فاعل عبد اولور حق اكا آلت حكمنده اولور اما قرب فرایضده فاعل حق اولور
وفنا كه مقام عیسی عم قربین مزبورینه شامل اولدیسه اكا اشارهٔ بیوردی
ثم تمم العبد الصالح الجواب بقوله تعلم ما فی نفسی والمتكلم هو الحق ولا اعلم ما فیها
بوندنصكره عبد صالح یعنی عیسی عم جواب مستطابینی تمام ایتدی بو قول ایله كه
مستفهم لسان عجز ونیاز ایله سن بنم نفسمده اولن معنایه آگاه وواقف
رازسن دیدی حال بو كه بو كلامی متكلم گر ولسان حق وقائل حق ایله مطلق
ومحقق ایدی زیرا مقتضای قرب فرایض بودر كه عیسی تكلم مزبورده آلت
حق اولا وحق فاعل قائل نته كه ولا اعلم نفسنده دخی متكلم حیثیتیه تعین
عیسویه ایله ذات حقدر بعده وقتا كه متكلم تعلم ما فی نفسی قولنده حق تعالی
اولدی ایسه لفظ نفسیده واقع اولن ضمیر متكلم حقدن كنایه اولور ونفس متكلم
ونفس حق وحده بولور پس بو تقدیرجه ولا اعلم ما فیهاده اعادهٔ نفسه
مظهرا احتیاج اولمزدی ارجاع ضمیر مجرور كفایه ایدردی پس تعبیر شیخده قدس سره
تغییر لفظ قرآنی بو نكتهٔ لطیفه یه مشیر اولور پس مراد دیمك اولور كه انی

قرب نوافلده فاعل عبد حق آلتی اولور
قرب فرایضده فاعل حق اولور
منه

لا اعلم ما في نفسي فكيف اعلم ما في نفسك يعني بن نفسمده اولاني بلمزبن پس نفسكده
اولني نه كيفية ايله بلهبن نفسم ايله نفسك خود نفس واحد وعين منفردر
فنفى العلم عن هوية عيسى عم من حيث هويته لا من حيث انه قابل وذو اثر
پس حق تعالى علمي هويت عيسادن نفي اتدي بلكه نفس عيسادن هويتي حيثيتي
ايله نفي اتدي لكن نفي مزبور عيسانوك قابل وذو اثر اولمه سي حيثيتي ايله دكلدر
زيرا حيثيت مزبوره ايله عيسا عين حق اولور انك انت فجاء بالفصل والعماد
تاكيدا للبيان واعتمادا عليه يعني تحقيقا سن يا رب علام الغيوب سن پس
فصل وعماد ايچون كلمهٔ انت كتوردي كه بيان حكمي تاكيد وبيان مزبوره اعتماد
حاصل اوله كه لفظ انت بو ايكي فايده يي مفيددر اذ لا يعلم الغيب الا الله لفظ
انت مفيد بيان وتاكيد اولوب افادهٔ تجديد اتمدوكنه دليل سديددركه
غيبي الله دن غيري كمسه بلمز پس حكم مزبور اكا منحصر وغيردن صدوري متعذردر
ففرق وجمع پس اول لاحق ايله خلقي تفريق وتميز ايدوب كلمهٔ تنزيه ايله سبحانك
ديدي بعده جمع اتدي وجميع اوضاعي حقه رد وارجاع اتدي نته كه ان كنت
قلته فقد علمته ديدي توحيد وتكثير دخي جمع وتفرقه يه لازم معنالردركه سوردي
ووحد وكثر ووسع يعني سريان هويته ايله توسيع ايدوب تعلم ما في نفسي ديدي
وضيق يعني مظاهر اعتباري ايله تضييق ايدوب ولا اعلم ما في نفسك ديدي
الفاظ مذكوره ده تضعيف مبالغه ايچوندر ثم قال متمما للجواب ما قلت لهم الا ما امرتني به
پس عبد صالح يعني عيسى عم جواب سابقي متمم ومؤكد اولوب ما قلت لهم الا ما امرتني
ديدي زيرا ان كنت قلته ايله جواب مطلوب حاصل ايدي يعني سنك امرك ايله سويلدم

قايل في الحقيقه سن ايدك فنفى اولا مشيرا الى انه ما هو ثم پس حضرت عيسى عليه السلام
مقدما نفسنده قولي نفي اتدي شو معنايه مشيراولدوغي حالده كه نفس عيسى عليه السلام
اول معامده موجود دكل ايدي قنده قالدي قايل قول اوله زيرا جميع هستي وبود
حقكدر تعين عبد حق مطلقده فاني ومستهلكدر ثم اوجب القول ادبا مع المستفهم ولو لم يفعل
كذلك لاتصف بعدم علم الحقايق حاشاه من ذلك پس عيسى عم بعد النفي قولي ايجاب
اتدي مستفهم ايله رعايه ادب ايچون زيرا اكر بويله اتمسه يعني اول نفي بعده اثبات
قلمسه حضرت عيسى حقايق اشيايه عدم علم ايله متصف اولمق استدعا ايدر ايدي حاشاه
يعني اول حضرت بو حالدن بعيد ورتبهٔ كمال نبي بو صفتدن مستغنادر زيرا قول صورته
ثابت حقيقتده معدومدر پس اكر قولي نفيه قصر اتسه صورته خلل ويرر ايدي ايجابه
حصر اتسه معنايه نقصان كلور ايدي فقال الا ما امرتني به وانت المتكلم على لساني وانت لساني
شعر چون وجود عيسوي شد منعدم كيست تا كويد سخن از كيف وكم مراد ايجاب قولي
تقرير يعني رجل صالح هويت الهيه يي هويت عيسى ضمننده اثبات ايدوب بنم لسانمده قايل
سنسن بلكه لسانم سنسن بنم صورت لسانمده ظاهر سن ديدي كلام اولنه قرب فرايض كلام ثاني
قرب نوافلدر فانظر الى هذه التثنية الروحية الالهية ما الطفها وما ادقها
پس نظر ايله تثنيهٔ مشار اليه كه روحيه ايله متصفدر صورتي اعتباري ايله كه عيسادن
صادر اولور والهيه ايله موصوفدر حقيقتي حسبي ايله نه عجب لطيفدر عبارتي ايله
ونه عجب دقيقدر اشارتي ايله داود قيصري قدس سره وتوابعي عبارهٔ مزبوره يي
تثنيه اولمغه حمل ايدوب بايله نون نبادندر تفعله وزننجه ديمشلر واكثر ناظر بنوكي
تثنيه قرآتي تاء منقوطه بثلث نقاط تثني دن اولمغ اوزره تصحيفدر زيرا حكمهٔ مذكوره

نسخهٔ مزبوره متفلدر اندن صوحيده
بعد باب خليفه وحي بو بنمه
مالكدر

حکمة نبویه در حکمة تنویه دکلدر دیمش اما دقة نظر و لطف مشرب شهادة ایدر که
لفظ مذکور تثنیه اولمق لفظاً و معناً اقرب و اولی اولا نه که شراح احدن منلا جامی
انار الله برهانه بو مذهبه ذاهبلردر مصنفه قرآت اولنان نسخه دن بویله نقل ایدرلر
نظر اولنه فهم ایدرار دقیه و الطفیه تثنیه ده ظهور در خصوصا تثنیه نوع من التنبیه در
زیرا تنبیه مطلق خبر و یرمکدر تثنیه خبر مشادر بو تقدیرجه روحیه و الهیه ایله موصوف
اولمقده ایکیسنوک تفاوتی اولمز پس داود قیصر بنوک روحیه ایله اتصافی
تنبیه یه تخصیصک وجهی قالمز خصوصا نسخهٔ مقروءه علی المصنفده منقوطه ایله تثنیه
تصحیح اولنمش اولا الله اعلم بعده مرحوم شیخ داود قدس سره عبارهٔ تثنیه تصحیف
اولدوغن بو وجه ایله تعلیل ایتدیکه فان هذه الحکمة حکمة نبویة لا حکمة تنویة
یعنی حکمة مزبوره حکمة نبویه در تنویه دکلدر فهم ایدرین تعریض تقریعی
مزبور قائللر بو مرتبه مبالغه و استهزایه قابل و متحمل دکللردر غفر الله ذنوبنا و ستر عیوبنا
بعد الذکور مصنف امر ماموری بیانه شروع ایدوب بیوردی ان اعبدوا الله
فجاء بالاسم الله لاختلاف العباد فی العبادات و اختلاف الشرایع یعنی ای ربسنوک
بکا امر ایتدوکک فعل ماموریه الله عبادت ایملکدر پس معبود به اسم جامع اولدوغ
مسمای مستجمع جمیع صفات اولدوغنک وجهی بو در عابدلر عباداتده مختلفة الوجوه در
فلکل وجه من تلک الاسماء هو مولیها مضمونجه هر عابد ذاتنک مظهر اولدوغی اسم
خاصی حسبنجه ذات حقی و لیلر یعنی ذات حقه قرب نسبة حاصل ایدر بر وجه مخصوصی واردر که
اول وجه مخصوص ایله حقه عابد و مرتبط اولورز و الطرق الی الله بعدد انفاس الخلائق
مسنونجه شرایع مختلفه ثابته در پس هر اسمک مسمای وجه خاصی ایله سالک و مطلوب حقیقی یه

وصلته مالک اولور بعده عیسانوک امتنه شریعة خاصه اوزرینه عبادته
امر ایتدوکی کلیه مزبوره یه ضرر ویرمز زیرا مشرب عیسویه ده خاصه نوک وجودی
اثبات مطلوبده کفایه ایدر پس منلا جامی نوک شرحنده اولنان اعتراضی مندفع اولور
ولم یخص اسماً خاصاً دون اسم بل جاء بالاسم الجامع للکل دخی اسم خاص ذکر
ایدوب مثلا ان اعبدوا الرحمن دیمدی بلکه جامع جمیع اسما اولان اسم ذاتی ذکر
ایتدی ثم قال له ربی و ربکم و معلوم ان نسبته الی موجود بالربوبیة لیست عین نسبته
الی موجود آخر بعده عیسی عم اسم اللهی اضافه ایله تفصیل ایدوب بنوم ربم و سزک
ربکوز دیدی و حالا بو معنا معلومدر که اسم ربک بر موجوده نسبتی موجود آخره
نسبتنک عینی دکلدر غیریدر زیرا هر بری بر اسم خاصک مظهریدر که انوک ایله مربا اولور
فلذلک فصل بقوله ربی و ربکم بالکنایتین کنایة المتکلم و کنایة المخاطب و بو جهلدندر که
عیسی عم اجمال سابقی اضافه ایله تفصیل ایدوب ربی و ربکم دیدی بر نده کنایه
متکلم آخرنده کنایه مخاطبین ایله زیرا تعدد مضاف الیه بالضروره تعدد مضافی
اقتضا ایدر الا ما امرتنی به فاثبت نفسه مأمورا ولیست سوی عبودیته اذ لا یؤمر
الا من یتصور منه الامتثال و ان لم یفعل بعده مصنف الا ما امرتنی قولنی لسان
عیسادن اعاده ایتدی مقام عبودیته متعلق اولان امری تکریر و تقریر مصلحتی ایچون
پس عیسی نفسنی مأمور اولدوغی حالده بعد النفی اثبات ایتدی اگرچه فی نفس الامر ثابت
اولان حضرة عیسانوک عبودیتندن غیری دکل ایدی زیرا اندن امتثال امر متصور
اولمین کمسه بر امر ایله مأمور اولمز عبودیته ایسه ممتثل امر اولمق شاننددر و دنکر
اگرچه امتثال امر فعله دخی گلمز ایسه و لما کان الامر ینزل بحکم المراتب لذلک ینصبغ

کل من ظهر فی مرتبة قایماً بما یعطیه حقیقة تلک المرتبة وقتا که اهل مراتب متصف و
مستعد اولدوغی حال وشاندر انلره سبب حکم مراتب ایله نزول فیضان ایدر
اولدیسه بو اجلدندر که هر مرتبه ده ظاهر ومتعین اولان موجود متمکن کرک
اول مرتبه حق اولسون کرک باطل مرتبۀ مزبوره نک حقیقتی اعطا اتدوکی لون ایله
متلون اولور یعنی مرتبه حاکم اولور وصاحب مرتبه محکوم علیه اولور پس قول مشهور درکه
سالب مراتب جالب زندقه والحاددر وعدم رعایت شرایع باعث کفر وعناددر ولاع
کر فهم مراتب نکنی زندیقی ثم مرتبة المامور لها حکم یظهر فی کل مامور ومرتبة
الامر لها حکم یبدو فی کل امر پس مرتبۀ مامورییه ایچون بر حکم ثابتدر که هر مامورده
ظاهر اولور وحکم مزبور انقیاد امر وطاعت حکم واجابت دعادر بو شرط ایله که
مامور اولان امر ایجادی ایله مامور اولا یا ایجادی وایجابی معیتله اولا اما فقط یالکز
امر ایجابی ایله مامور اولسه مامور مزبور حقیقتده مامور اولمز زیرا امر ایجادیده
اولان اثر امر ظاهر اولمز بعده قول مزبور مامور عبد اولدوغی حالده در اما مامور رب
اولسه مامورییه ظاهر اولمز مکر دعا عبد لسان استعداد ایله اولا که اثر طلب ظهور بولا
وکذلک مرتبۀ آمرییه ایچون دخی حکم ثابتدر که هر امرده ظاهر اولور ومامور اوزرینه
نفاذ بولور فیقول الحق اقیموا الصلوة فهو الامر والمکلف والمامور العبد ویقول العبد
رب اغفر لی فهو الامر والحق المامور فما یطلب الحق من العبد بامره هو بعینه ما یطلب العبد
من الحق بامره پس حق سبحانه وتعالی مثلا عبادنه اقامۀ صلوة ایدک دیو امر ایدر
پس فی الحقیقه آمر مکلف کسر لام ایله حق تعالی اولور ومکلف مامور عبد اولور ومثلا عبد
لسان استعداد ایله یا رب بکا مغفرة ایله دیو دعا ایدر پس بو صورتده عبد داعی

آمر

آمر وحق مامور اولور پس حقک عبددن امر ایله طلب اتدوکی بعینه عبدک
حقدن امری ودعاسی ایله طلب اتدوکیدر ایکیسنده دخی امر مزبور انقیاددر
ولهذا کان کل دعاء مجاباً ولا بد وان تأخر کما یتأخر بعض المکلفین عن الاجابة
ممن اقیم مخاطباً باقامة الصلوة مثلا فلا یصلی فی وقت فیؤخر الامتثال ویصلی
فی وقت آخر ان کان متمکناً من ذلک فلا بد من الاجابة ولو بالقصد وبو اجلدندر
یعنی ماموردن وآمردن هر بریسنوک بر حکمی اولدوغی ایچوندر که هر دعا حقیقی
مجاب بلکه هر امر حقیقی مطاع اولور زیرا شروط مقدره یه مقارنه بولور پس حصول
اجابتدن لابددر اکرچه متأخر ایسه ده فقدان شرط ووجود مانع سببی ایله
مثلا بعض مکلفین کبی که مقام تکلیفده اقامه صلوة ایله مخاطب اولنلردندر
وقت امر اقامه صلوتده اقامه اتمز وامتثال امری تأخیر ایدر وبر وقت موخرده قیلور
پس اکر مخاطب مذکور امتثال مزبوره قادر ایسه کرو وقت مامور به ده حصول اجابة
امردن لابددر یعنی اکرچه تأخیر امتثال بالقصد والعمد ایسه ده قنده قالدی که
غفلت ونسیان ایله اولا ثم قال وکنت علیهم ولم یقل علی نفسی معهم کما قال ربی وربکم
شهیدا ما دمت فیهم لان الانبیاء شهداء علی اممهم ما داموا فیهم بعده حضرت عیسی عم
بیوردی که بن امتم اوزرینه شهید اولدم ما دامکه ایچلرنده بنی ایدم وسمایه مرفوع
اولمدم امتی ایله نفسمی مشهود تیده تشریک اتمدی سابقا ربی وربکم تیده تشریک اتدوکی
زیرا ربی وربکم تفصیلنده اضافه ونسبه ایله تکثیر اسما قصد اتدی اما بو مقامده توحید
مقصود اولدوکی تکثیر اولمدی زیرا انبیا امتلری اوزرینه شهدادر شهید ایسه اسم حقدر
انبیا خود مظاهر اسماء حقدر پس شهید اولان اعیان انبیا ایله عین حق اولدی وعین عیسی عم

مضمحل مطلق قالدی پس بو تقدیرجه کلام نفس عیسا ماده دن منخلع اولمق ایهام ایدر
تأمل اولنه فلما توفیتنی ای رفعتنی الیک وجنبتهم عنی وجنبتنی عنهم کنت انت الرقیب علیهم
توفیتنی قولنی مصنف رحمه الله رفعتنی ایله تفسیر ایتدی احتمال معنای فوتی دفع ایچون
زیرا توفی معنای اماته ده ظاهردر یعنی اول وقت که سن بنی جناب عزتوکه رفع
ایده سن وانلری بندن وبنی انلردن محجوب قیله سن انلرک اوزرینه رقیب ناظر
سن اولاسن معلوم اولا که حیات عیسی علیه السلام اگرچه قرآن عظیمده وما قتلوه وما صلبوه
ولکن شبه لهم آیتنده منصوص غبار رتبه‌دن معرادر لکن انی متوفیک آیتنده
لفظ توفیده بعض مفسرین خلافه مساغ ظن ایدوب عامه نصاری شبه سنه
مبتلا اولمشلردر وبعض صوفیه آیتی تأویل ایدوب حی بروجه میت بجسده دیمشلردر
اما بو حقیر بعون الله النصیر بو مقامده روحانیه شیخدن استمداد ایله کشف علمی حاصل
ایدوب قاعدهٔ حکمة وتصوف اوزره جمهور علمای سنتک نصرتی وصحاب یقینه عنایت قلمشدر
زیرا ایراد ایدیجکم وسیلهٔ شهود درحالی بودرکه نفس ناطقه ایله مسمی اولن روح
نفس منطبعه نوک غیر یدر قلب ایله دخی تسمیه اولنور انوک متوفیسی حق تعالی دریدقدرتی
ایله اخذ ایدر زیرا انوراننده ذات حقه نسبتهٔ کامله‌سی واردر بالذات اکا منجذب اولور
اما روح حیوانی که نفس منطبعه‌در بعد حدوث البدن حادث اولمشدر اول واسطه
ملک ایله متوفی اولور زیرا ذات حقه قرب نسبتی یوقدر نسبتی جانب ملکه‌در قوای
ملکیه وقوای انسانیه نوک بری برینه نسبتلری ظاهردر پس قرآن عظیمده خبرویریلن
توفی درکه ایکی موضعده بیله ذات حقه اسناد اولنمشدر برسنده کنایهٔ متکلم ایله
که انی متوفیک دربرسنده کنایهٔ خطاب ایله که فلما توفیتنی در پس قرآن عظیمده

توفی

توفی ملکه اسناد اولنمدوغندن فهم اولنورکه عیسا علیه السلام بجسده وجسمانیته حی وزنده
اولا روح حیوانیسی مقبوض اولممغیله بو راده تأمل بویریله بعده کثیفک من حیث
هو عالم لطیفه عروجنک شبهه‌سی دفعی اگرچه مقدورات ممکنه‌دن اولوب
مخبر صادق خبر ویرمه‌سی اعتقاد مؤمنده کافیدر لکن امکاندن مراد امکان
عقلی صرفیدر یوخسه استعدادی میدر بیانه محتاج در بعده بو مدعایه دلیل
عقلی ایرادی قابلدرکه غائله وهم وشکوک بالکلیه زایل اولا دلیل بودرکه شیخ
قدس سره فصوصده ذکر ایتدوکی اوزره حضرت عیسی علیه السلام ماء متوهم روحانیدن
خلق اولنمشدرکه نفخ جبریلدن حاصل اولان رطوبه‌درکه ماء محقق مریمه اتصال ایله
فی الحال تحقق کسب ایتمشدر بو جمله ایله اصالة جانب علویده درقابلده دکلدر پس
حکم جزء اغلبکدر ولیجی بقیه کثافت که اکل وشربدن حاصل اولور اوقات عیسا
ریاضات ومجاهدات ایله مرور ایتمکن همه قلیله ایله زایل اولمق جایزدر عارفه
یقین حاصل ایتمکده بو مرتبه کفایت ایدر وتقلید اهل ظاهردن خلاص بولور جهلهٔ
عوام خود حد اعتباردن ساقطدر وبو معنا محقق ومشهوددرکه تعلق ارادهٔ
الهیه ایله کثافت لطافته متبدل اولمق امر ممکندر خصوصا اجسامده اصل لطافتدر
کثافت امر عرضیدر پس واشرقت الارض بنور ربها حکمنجه نیچون ظلمت نوره منقلب اولمیه
ولطافت جانبی غلبه قلمیه اگرچه شارح وارداتهٔ سماویه مرحوم شیخ محی الدین بوصی ایدر
حیات بدن عیسایه دلالة ایدن آیات مقطوعة الدلالات دکلدر عرق احتمال
خلافی قطع ایتمز زیرا وما قتلوه وما صلبوه نفیندن قطع نظر ایله انی متوفیک کلمه‌ده
وفلما توفیتنی خطابنده ایکیسنده بیله توفیده معنای اماته ظاهردر دیمک ایستر

وتفسیر بغویدن نقل ایدرکه بعض مفسرین توفیدن مراد موتدر دیمشلر الله اعلم
شیخ صدر الدین قدس سره ایدر روح عیسی صلوات الله علیه نفسنه وجسدنه
ریاضت ایله غالب اولدی ارض بدنی غیر ارضه تبدیل اتدی پس جسدی روحنه
تابع اولوب جسدی بالکلیه ساقط الاعتبار اولدی خضر والیاس کبی بونلرک
بدن محسوسی خود مشهور ومتواتردر دیر ودخی بیوررکه وما قتلوه وما صلبوه
ولکن شبه لهم آیتنک معناسی کانه میت بجسده فی سقوط اعتبار احکامه دیمکدر دیر
بعضلر شیخ مزبوردن شرح فصوصنده فص عیسویه ده بویله نقل ایدرکه جسم
کثیف ظلمانیدن حاصل اولن بدن حقیقتده وجوهرتیده جسم لطیف نورانی
ایله مشترکلردر مغایرة لری مرتبه حسبی ایله دردیر لکن احدهایه فنا وزوال
تعلق اتمکدن آخره تعلق لازم کلمز مرتبه ده مغایرت کفایت ایدر پس جمهور
متکلمین کبی بو دعوای واهی یه احتیاج قالمز که روحده برجوهر لطیفه ساریه
جسمانیه اثباتندن صکره اول جسم لطیف نورانی مادهٔ اعضا اولن جسم کثیف
ظلمانی یه ماهیة وحقیقة مغایردر دیرلر فی غیر مادتی بل فی موادهم یعنی بنم
ماده مک غیری اولن جسمده بلکه امتمک اجسامنده تجلی اتدوکم حالده رقیب
وناظر اولاسن ماده دن ناظر اولمق مقام فرقه اشارتدر وبغیر ماده ناظر اولمق
مقام جمعه اشارتدر بعده ماده دن رقیب اولمق معیة معناسیدر حلول واتحاد
دکلدر نته که کلام اهل حق بودر اذ کنت بصرهم الذی یقتضی المراقبة زیرا سن انلرک
نور بصر بصیرتسن که مراقبهٔ نفس وشهود حقایق اقتضا ایدر شهود الانسان نفسه
شهود الحق ایاه پس انسانک نفسنی شهودی بعینه حقک نفسنی شهودیدر لام عهدیه در

مراد

مراد انسان کاملدر وحق تعالی بصر انسان کاملدر وصورة انسان کامل صورة حقدر
ان الله خلق آدم علی صورته او علی صورة الرحمن الحدیث وجعله بالاسم
الرقیب لانه جعل الشهود له بعده عیسی ع م حقی اسم رقیب ایله مذکور قیلدی نفسنی
ذکر اتدوکی کبی اسم شهید ایله مذکور قیلدی زیرا حضرة عیسا شهودی نفسی ایچون
اثبات اتمشیدی وشهود عیسا ع م مادهٔ عیسویه ده بعینه شهود حق اولمش ایدی
فاراد ان یفصل بینه وبین ربه پس دیلدی که نفسی ایله ربی مابیننی جمعدن فرق ایده
تعبیر واسم وتوصیف وصف ایله تغییر قلمغ ایله مثلا حقی رقیب ایله معبر ایدوب
ونفسندن شهید ایله خبر ویرمک کبی حتی یعلم انه هو حتی معلوم اولاکه عیسی تعین
خاصی ووجه عبودیتی ایله عیسی درحق دکلدر لکونه عبدا زیرا وجه تعینی وعبودیتی
ایله فی الواقع عبد اولوب غیر حق اولدوغیچون زیرا وجه عبودده جهة ربوبیتنک
غیریدر وان الحق هو الحق لکونه ربا وتحقیقا و واقعا حق دخی حق در عبد دکلدر
تعین ربوبیته ایله متعین وجهة اطلاق ایله قید عبودیتدن متخصص اولدوغیچون
فجاء للنفسه بانه شهید وفی الحق بانه رقیب پس نفسی ایچون اسم شهید کتوروب
حقده اسم رقیب کتوردی حق ایله نفسی مابیننی فرق ایچون بعده اسم شهیدی
نفسنه تخصیص بالذکر اتدی اگرچه فرق مزبور امر بالعکس دخی اولسه میسور ایدی
زیرا انبیا علیهم السلام شهداء اممدر و قدمهم فی حق نفسه فقال علیهم شهیدا
یعنی نفسی حقنده امتی نفسندن ذکرده تقدیم ایدوب علیهم شهیدا دیدی شهیدا
علیهم دیمدی مادمت فیهم ایثارا لهم فی التقدم وادبا امتی نفسی اوزرینه
تقدمده مختار قلمغ ایچون نته که تواضع کاملین وخلق انبیا وعالمین بونی اقتضا ایدر

و امتثی سایر اممدن مشهود دیتیده ممتاز اتمکیچون و مکالمهٔ حقده مراعاةً ادب ایچون

و اخرهم عن الحق فی جانب الحق فی قوله الرقیب علیهم لما یستحقه الرب من التقدم بالرتبة

دخی جانب حقده حقدن تأخیر ایدوب و الرقیب علیهم دیدی علیهم الرقیب دیمدی

زیرا ربّ ایچون تقدم بالرتبه ثابتدر و حقک رقابتینوک انلره اختصاصی یوقدر جمیع

اممه علی السویه در تقدم ایسه اختصاص ایجاب ایدر و مورث خلل معنا اولور

ثم اعلم ان للحق الرقیب الاسم الذی جعله عیسی عم لنفسه و هو الشهید فی قوله علیهم شهیدا

فقال و انت علی کل شیء شهید فجاء بکل للعموم و بشیء لانه انکر النکرات و جاء بالاسم

الشهید فهو الشهید علی کل مشهود بحسب ما تقتضیه حقیقة ذلک المشهود بعده عیسی علیه السلام

اعلام ایتدی که حقک رقیب ایچون بر اسم حاصلدر که عیسی عم اول اسمی نفسی ایچون

اثبات قیلدیکه اول اسم شهیددر که حقک علیهم شهیدا قولنده مذکوردر پس عیسی علیه السلام

و انت علی کل شیء شهید دیدی کل لفظن کتوردی افادهٔ عموم ایچون و لفظ

شیء ایراد ایتدی زیرا انکر نکرات و اشمل شاملاتدر کندو نفسنوک شهادتی ایله حقک

شهادتن تفرقه ایچون زیرا حق تعالی جمیع مشهوداتک شهیدیدر حقایقی اقتضا

ایتدوکی اوزره عیسا ایسه قوم خاصه شهیددر فقط حاصل کلام دیمکدر که اگرچه

اسم شهید حق ایچون ثابت اولدوغی کبی عیسی ایچون دخی ثابتدر لکن بین شهید و شهید

فرق فاحش و بون ابعید واردر که مزبور لفظ عام و نکره ایله تعبیر ضمننده بیان و تقریر

قلنمشدر زیرا شهادهٔ عیسی عم زمان معیننده قوم مخصوص معینه مقصور ایدی اما شهادهٔ

حق تعالی جمیع مشهوداته عام و شامل و عامهٔ ازمنه ده من الازل الی الابد ثابت و حاصلدر

فنبه علی انه تعالی هو الشهید علی قوم عیسی عم حین قال و کنت علیهم شهیدا ما دمت

فیهم

فیهم فهی شهادة الحق تع فی مادة عیسویة کما ثبت انه لسانه و سمعه و بصره بس عیسی عم

قرآنده تنبیه ایتدی که حق تعالی قوم عیسی اوزرینه شهید اولا و کنت علیهم شهیدا

ما دمت فیهم قولی ایله پس شهادهٔ مزبوره حقک مادهٔ عیسویه دن شهادتی

اولدی نته که قرب نوافلده حق تعالی عبدک لسانی و سمعی و بصری اولدوغی کبی

ثم قال کلمة عیسویة و محمدیة اما کونها عیسویة فانها قول عیسی عم باخبار الله تعالی عنه

ذلک به و اما کونها محمدیة فلوقوعها من محمد علیه السلام بالمکان الذی وقعت منه

فقام بها لیلة کاملة یقرأها فیرددها لم یعدل الی غیرها حتی طلع الفجر ان تعذبهم

فانهم عبادک و ان تغفر لهم فانک انت العزیز الحکیم بعده عیسی عم کلمهٔ مزبوره یی که

ان تعذبهم آیتیدر کاهی عیسایه نسبة ایدوب کلمهٔ عیسویه دیدی و کاه سرور انبیایه

اضافه ایدوب کلمهٔ محمدیه دیدی اما عیسایه نسبتنوک وجهی کتاب اللهده لسان

عیسادن خبر ویرلمه سی ایله ثابت اولدی اما محمد علیه السلامه اختصاصنک سببی

زیرا آیهٔ مزبوره نازل اولدقده پیغامبر و خبر بر لیلهٔ کامله نایم اولمیوب طلوع

فجره وارنجه بو آیهٔ کریمه یی استلذاذ اکریر و تقریر ایله قایم اولدی که ان تعذبهم

فانهم عبادک و ان تغفر لهم فانک انت العزیز الحکیم اما سبب استلذاذ و تکرار بحسب

الذوق بودر که کلمهٔ مزبوره بر کلمهٔ جامعه در که صفتی جمال و جلال و نقص و

کمال انده مجمل درجمله دن عبده منا بعد و حجاب خذلان و ربه ملایم غفر و ستر

ایله بر و احساندر و نیجه بونک امثالی که بعد التأمل نمایان اولور و هم ضمیر الغایب

کما ان هو ضمیر الغایب کما قال هم الذین کفروا بضمیر الغایب فکان الغیب سترا

لهم عما یراد بالمشهود الحاضر یعنی ان تعذبهم لفظنده ضمیر هم غایب ایچوندر

نته كه قل هو الله احد آيتنده دخی هو ضمير غايبدر نته كه ضمير غايب ايله هم الذين كفروا
بيورلدی پس معنای غيب انلری مشهود و حاضر ايله مراد اولن حق ظاهردن ساتر
اولدی يعنی جميع مظاهر اشياده مشهود و ظاهر اولن حق ايدی لكن انلری حجاب
غيب و تعين ظلمانی ساتر اولمغين حقی ادراكدن قاصر اولديلر و حجب تخفيه مانع ادراك
نور حق اولوب الجق مظاهر خلقيه يی كورديلر حق ظاهری كورمديلر نظم
اول اجلدن حقی محصور اتديلر • اقرب ايكن جمله دن دور اتديلر • ستر ايدوب كوری حجاب كفريله
ظاهر ايكن حقی مستور اتديلر • معلوم اولا كه هم الذين كفروا آيتنده كفر و غيبت متناسبان
اولدوغی كبی ان تعذبهم آيتنده دخی ستر و غيبت و تعذيب و مغفرة متلايماندر
و نته كه سبب تعذيب و مغفرة ساحهٔ قرب حضوردن احتجاب تعينات ايله دور اولمقدر
كذلك محجوبلره كفر و عصيان ايله حكمة باعث و بادی نور محبت و سروردن مهجور قلنمقدر
فقال ان تعذبهم بضمير الغايب و هو عين الحجاب الذی هم فيه عن الحق بعده تعذيب ايله
ضمير غايب مياننده بيان مناسبة شروع ايدوب ديدی كه ان تعذبهم لفظنده كه ضمير
غايب ايله مذكور اولمشلردر اول معذبلرك عذابی عين حجابدر كه حقدن آنوك
سببی ايله محتجبلردر نته كه عذاب اخروی دخی اول حجابك صورتی واقع اولور
فذكرهم الله قبل حضورهم يعنی عيسی عم انلری الله ايچون مذكورين قيلدی و حق
قاتنده وجود ذكری لفظی ايله حاضر لدی حضور عينيلرندن مقدم حجاب تعينلرين
ازاله و افنا ايله حتی اذا حضروا اتكون الخميرة قد تحكمت فی العجين فصيرته مثلها
حتی اول وقتده كه حضور حقده حاضر و حقی كل اشياده مشاهده يه قادر اولالر و حال
حياتلرنده اولن ذكر حقی تذكر قيله لر پس وجود حق ايله مغفورلری و مستورلری ايدوكلرين

تحقق

تحقق ايدوب حق ايله فانی مطلق اولدقلرين بيله لر • حال حياتلرنده مشار اليه
اولن فنا ذكری خمير مايهٔ فنای حقيقی و مادهٔ متحكمهٔ استعداد جبليلری اولوب
آخر اول حضور ذكری استعدادلرين عين حضور حقيقی ايله آيدی • فانهم عبادك
افراد ضمير خطابه متعلق اولن نكاتی بيانه شروع ايدوب و ان تعذبهم شرطيه سنوك
جزاسن اعاده قيلدی فافرد الخطاب للتوحيد الذی كانوا عليه پس ضمير كاف ايله
خطابی مفرد قيلدی قوم عيسانوك اصل فطرة لرنده ثابت اولن توحيده بنا ايدوب
اگرچه اول توحيده اكثرينوك شعوری يوغ ايسه ده ولا ذلة اعظم من ذلة العبيد
لانهم لا تصرف لهم فی انفسهم يعنی عباده ذلة عابده دلالة ايدر حال بوكه ذلة عبيددن
اعظم ذلة اولمز زيرا انفسلرنده تصرف مستقللری يوقدر ارادتلری ارادهٔ سيده
تابع و عين ارادهٔ حقدر پس اذلاله احتياجلری قلمز زيرا بوندن ادون و احقر
مرتبه اولمز مگر مغفرة اولونه لر فهم بحكم ما يريده لهم سيدهم معناسی بقا ذكر اولنمشدر
و لا شريك له فيهم فانه قال عبادك فافرد يعنی سيد مزبورك عباد مذكور حقنده
شريكی يوقدر زيرا افراد خطاب ايدوب عبادك ديدی و واحده اضافه اتدی عبادكم
ديمدی عدم شركت و افرادی افاده اتدی و المراد بالعذاب اذلالهم و لا اذل منهم
لكونهم عباداً معناسی سابقا بيان اولونمشيدی و بلنمشيدی كه ذلة عبيددن اعظم
ذلة اولميه فذواتهم تقتضی انهم اذلاء پس بونلرك اذلا اولملری مقتضای اولن نفس
ذاتلری در و ذلة بونلره امر خارجی دكل ذاتيدر فلا تذلهم فانك لا تذلهم بادون
مما هم فيه من كونهم عبيداً پس يا رب سن بونلری اذلال اتمزسن زيرا سن بونلری
انده وگك تقديرجه قوللق ذلتندن اشغا بر ذلة ايله دخی اذلال ايده مزسن بحسب الطبع

والعقل مغفرة لازم کلمتدر که بیورور وان تغفر لهم ای تسترهم عن ایقاع العذاب
الذی یستحقونه بمخالفتهم ای یجعل لهم غفرا یسترهم عن ذلک ویمنعهم منه یعنی ای رب
اکر انلره مغفرة ایدر ایسک و سبب مخالفتری ایله مستحق اولدقلری عذابک
ایقاعندن ستر ایدر ایسک یعنی انلرک ایچون غفر قیلور ایسک فتح غین ایله غفر و ساتر
معناسنه عذل عادل معناسنه اولدوغی کبی ایله غفر و یرده که ذلک الایقاعدن
ساتر اولوب و ایقاعی انلردن منع ایده فانک انت العزیز ای المنیع الحمی پس بو تقدیر
اوزره یا رب سن بر ذات عزیزسن که فلک حمایتکده و دایرهٔ قهر و سلطنتکده
داخل اولانه سلطان غلبه و قهرک ایله شامل درکه غیر ایچون انده احتمال وجود دخی کت
یوقدر و اول احدیه حماسنده اشیا متلاشی و هالکدر و هذا الاسم اذا اعطاه الحق
لمن اعطاه من عباده یسمی الحق بالمعز و المعطی له هذا الاسم بالعزیز و بو اسم عزیزی
حق تعالی بر عبده اعطا اتسه یعنی بو اسم ایله انده تجلا قیلسه حق معطی اسم معز ایله
مسما اولور و عبد معطی له اسم عزیز ایله تسمیه قلنور زیرا مظهر عزة اولور و عند الحق والخلق
عزة و اکرام بولور فیکون منیع الحمی عما یریده به المنتقم و المعذب من الانتقام و العذاب
پس عبد معطی له دخی منیع الحمی اولور یعنی منتقمک انتقامندن و معذبک عذابندن
خلاص بولور زیرا هرکز غیر انده تصرفه قادر اولمز نه بر آمرک امرنه مامور و نه بر حاکمک
حکمنه محکوم علیه اولور و جاء بالفصل و العماد ایضا تأکیدا للبیان و لیکون الآیة علی
مساق واحد فی قوله انک انت علام الغیوب و قوله کنت انت الرقیب علیهم فجاء ایضا
انک انت العزیز الحکیم یعنی آیهٔ سابقه ده کتوردوکی فصل و عماد کبی بونده دخی
فصل و عماد کتوردی تأکید بیان ایچون و شان عیساده وارد اولان آیتلر مساق واحد

اوزرینه

اوزرینه سوق اولنمغیچون انک انت کبی و کنت انت کبی بعده انک انت العزیز
الحکیم دخی اول منوال اوزرینه منسوج اولدی فکان سؤالا من النبی عم و الحاحا
منه علی ربه فی المسئلة لیلة الکاملة الی طلوع الفجر کان یرددها طلبا للاجابة
فلو سمع الاجابة فی اول سؤاله کرر و کان الحق یعرض علیه فصول ما استوجبوا به
العذاب عرضا مفصلا فیقول له فی کل عرض و عین ان تعذبهم فانهم عبادک
وان تغفر لهم فانک انت العزیز الحکیم ضمیر کان رسولدن سابقا صادر اولن
تردده عوده ایدر که و یرددها ضمننده مذکوردر یعنی نبی عم لیلهٔ تامه ده
تردید سؤال و الحاح مسئله ده ربنه توجهی تا فجر مراد طالع و صبح امید اجابه
فالق اولنجه ایدی زیرا اکر سؤال اولده استماع اجابه مراد قیلسه تکرار و ترداد
واقع اولمزیدی بعده شیخ قدس سره مقارعهٔ حضرت عم مقام تفصیلن بیان
ایدوب بیورور که سبب تکرار و ترداد حضرت حق سبحانه و تعالی امتک جزئیات
ذنوب و معاصیسنی و موجباتی اولن افراد عذاب و مجازاتنی حضرت رسولنه
کرة بعد کرة و مرة بعد مرة عرض مفصل ایله عرض اتدکده هر عرضک و هر عینک
مقابله سنده خطاب نوعی و خطاب تخصی ایله خطاب اتمه سید رسل حضرت پیغامبر
دخی صلعم جناب خدایه هر عرض مقابله سنده جواب و یروب ان تعذبهم فانهم
عبادک دیمه سیدر دیر بو مذکورده حق تعالی نک جزئیات اموره علمنه اشارت
واردر نته که حدیث آخرده ربک عبدنه خطابنده اتعرف ذنب کذا دیو
ذنوبنی فردا فردا عد اتمه سنده بو معنا ظاهردر بعده بو مقامده بین الکلامین
نوع مخالفه فهم اولنوربایه محتاج درادنان قاحره یه نسبة ایله زیرا فلو سمع الاجابة

مطلب تنبیه شبهه

ماكرر دن منفهم اولن سؤال واحدك تكرريدركه معصية واحده نوك عدم عفوندن
لازم كلور بعده وكان الحق يعرض عليه فضول قولندن فهم اولنن اسوله متعدده
متكرره دركه جزئيات معاصي متكرره نوك طلبلرندن حاصل ولور تأمل اولنه
فلو رأى في ذلك العرض ما يوجب تقديم الحق وايثار جنابه لدعا عليهم لا لهم يعني
نبي عم بو مقامده رحمت عباد طرفنده ايدي واكر احتمال مغفرة اولمسه حق تعالى
جانبين اختيار ايدوب ارادۀ عفو ومغفرة قلميوب بلكه طلب قهر وانتقام ايدوب
دعالريه دعاء عليهمي ترجيح ايدر ايدي زيرا هر حالده رضاء رب ذو الجلال
تقدم اقتضا ايدر ودعاء عارفين مرادي لسان استعداد ايله اتر من في الذي يشفع
عنده الا باذنه حكمنجه ماذون اولمدقلري امره تشفيع ولمزلر فما عرض عليهم الا ما اتحق به
ما يعطيه هذه الاية من التسليم لله والتعريض لعفوه پس حق تعالى نبي سنه فضول
مذكوره يي عرض اتدوكي حينده امته عرض تمدي الا امتك مستحق اولدقلري شي
عرض اتديكه آية اعطا اتدوكي تسليم لله وتفويض الامر الى جنابه الشريف در وتعريض
عفو مذنبين در اما معناي تسليم زيرا ان تعذبهم فانهم عبادك قولنه مشتملدر
اما تعريض عفو زيرا ترديد ثاني وان تغفر لهم بيورلمشدر بعده تصريح اولمدوغي
زيرا اللهم اغفر لهم دينلمدوكيدر فقير ايدرين ترديد ثانيده اكر فانك انت العزيز الحكيم
تأكيدي اولمسه وتقديم ذكر عذابدن صكره وقوع ترداد تكرار زياد بو لمسه
آيتك عفوه دلالتندن طلب تعذيبه دلالتي اظهر اولوردي وارادۀ قهرده ايثار جناب
حق فهم اولنوردي والله اعلم وقد ورد ان الحق تعالى اذا احب صوت عبده في
دعائه اياه اخر الاجابة عنه حتى تكرر ذلك الدعاء منه حبا فيه لا اعراضا عنه ولذلك

جاء بالاسم الحكيم والحكيم هو الذي يضع الاشياء في مواضعها ولا يعدل بها عما تقتضيه
ويطلبه حقايقها بصفاتها بعده تأخير اجابه محض مقتضاي عناية الهيه اولوب
امارۀ اعراض اولمدوغنه دلالة ايدركه حديث نبويده حق سبحانه وتعالى
عبد داعينوك صوت حنيننه تلذذ ذاتيسه اجابه دعاسنده تأخير ايدر ديلمش
تكرير دعا ايله اول صوت حسني اصغا ايچون بو دكل كه اهمال واعراض قصد ايده
اول اجلدندركه حق تعالى اسم حكيم ايله موسوم قلندي زيرا حكمة اشياءيي مواضعنه
وضع ايدوب حد مستعدندن تجاوز ومقتضيات استعدادات حقايقه مخالفه الحكمه
ديرلر صفاتي ايله ملتبس ومخلوط اولدقلري حالده فالحكيم هو العليم بالترتيب
فكان صلى الله عليه وسلم بترداده هذه الاية على علم عظيم من الله فمن تلا هذه
الاية فهكذا يتلو والا فالسكوت اولى به پس حكيم دانا اولدركه ترتيب
حقايق اشيايه مبالغه ايله عالم اولا زيرا نبي عم آية مذكوره يي ترداد وتكرارنده
الله دن علم عظيم اوزرنه ثابت قدم ايدي پس امتدن هر كه بو آيتي تلاوة
ايده كركدركه وراثة ايله اول علم عظيم اوزره تلاوة ايده دكل ايسه سكوت اولى در
قل الخير والا فاسكت واذا اوفق الله عبدا الى نطق بامر ما فما وفقه اليه الا وقد اراد
اجابته فيه وقضاء حاجته قچن حق سبحانه وتعالى مقام عبوديتده متحقق اولمش
وافناء ربوبيه قلمش بر عبد صالحه اموردن برامرك وحاجتك نطقنه وطلبنه
توفيق ويرسه اول توفيق ويرمز الا علم ازليسنده دعاسنوك اجابتني وقضاء
حاجتني مراد اتدوكي اوزرينه ويرور محصل موفق وناطق ومعطي وآخذ هب كندو ذاتي
اولور اول اجلدن اجابه دعاده احتمال تخلف قالمز اقدار نطق توفيق ايله تعبير

نكته سي دخي بو ذكر اولنان در زيرا الله تعالى كاه اولور بر عبدن بر امرك طلبنه اقدار
ايدر قدرت نطق ويرور لكن اجابة اتمز زيرا ازلده ديلهمز پس استعداد حادثه كوره
توفيق اولور اما استعداد قديم و علم ازلى يه كوره توفيق اولمز محض سوق و
اقدار اولور حاصل كلام اقدارك مراتبى وار در قدرة تامه و استطاعة كامله كه مستجمع
جميع شرايط اولا البته مع الفعل اولور تا اجابة دعا بو در العارف يكفيه الاشارة
فلا يستبطئ احد ما يتضمنه ما وفق له وليثابر مثابرة رسول الله صلوات الله عليه وسلام
پس لايق بو در كه داعي حاجة اولن عبد صالح موفق اولدوغى دعا ضمننده مضمون اولان حاجتك
تاخرندن ملول و محجوب اولميه رسول اللهك مواظبه و ملازمتى كبي دعايه ملازمة اتسون
وحصول مسؤلن امر محقق بلسون على هذه الآية في جميع احواله حتى يسمع باذنه او بسمعه
جارحه در اول مثابرة رسوله متعلقدر ثاني وليثابر لفظه متعلقدر يعني آية مزبوره
كليلة معهوده ده واقع اولمشدر رسولك ملازمتى كبي ملازمة قيلسون جميع احوالنده
ديمكدر يعني تكرارنده و صدقنده ولسانن لسان حق اتمكده حتى اجابة دعاسنى
اذن جسمانيسي ايله ايشدنجه يا اذن غيبي و حاسي ايله يعني قلبي ايله استماع ايدنجه
معلوم اولا كه بو محلده سمع جسماني روحانيدن تقديم اولندوغى شرفى جلى ايچوندر و
والا روحاني بالطبع مقدمدر زيرا مقارعة غيبية اول روحه نازل اولور بعده
قواي جسمانية نزول ايدر نته كه قاضي بيضاوي تفسير سورة طه دن نودي
يا موسى ده بو معنايه اشارة ايدوب ديمشدر كه تلقى من ربه تلقيا روحانيا ثم تمثل
ذلك الكلام لبدنه فانتقل الى الحس المشترك الخ كيف شئت او كيف اسمعك الله الاجابة
فان جازاك بسؤال الله اسمعك باذنك وان جازاك بالمعنى اسمعك بسمعك كيف مذكور حتى

يسمع نوك قيدى و ظرفيدر يعني هر نه كيفية ايله اولور ايسه اشيدرسن يا خود نه كيفية
ايله اسماع ايدر ايسه سن دخي اول كيفية ايله استماع ايدرسن پس اكر حق تعالى سؤال
لساني و جوارح ايله مجازاة ايدر ايسه سن دخي اذنك ايله اشيدرسن كه لبيك
يا عبدي ديرا اكر معنى ايله مجازاة ايدر ايسه سمع روحاني ايله و قلب غيبي ايله اشيدرسن
وكاه اولور وقت لبيك اجابة و وقت وجود مطلوبه موافقت ايدر وكاه اولور
قول لبيك اجابة تقديم اولنور لكن وجود مطلوب فعله كلمز و تاخير اولنور اسباب
داعيه سي فص شيثي ده مرور اتمشدر رجوع اولنه **فص حكمة رحمانية**
في كلمة سليمانية حكمة رحمانيه يى كلمه سليمانيه يه نسبتك وجهى و علتى حضرت
سليمانوك عالمه عموم سلطنتى دركه صفة رحمانوك حكمى عام و شاملدر سليمانوك
دخي ثقلين جن و انس و وحش و طير دائرة حكومتنده داخلدر انه يعني
الكتاب من سليمان وانه اى مضمونه بسم الله الرحمن الرحيم انه ضميرى كتاب
مرسله راجعدر فتح سين ايله يعني بو مكتوب حضرت سليماندن وارد اولمشدر
و بونك مرسلى كسر سين ايله سليماندر و بو مكتوبك مضمونى بسم الله الرحمن الرحيم
در پس نفس كتاب و مضمون مستطاب اسم الله ايله مصدردر اسم سليمان ايله مصدر
اولن مضمون مكتوب دكلدر حتى بعض اصحاب تفسير بيان ايتدوكى علة مقتضاسنجه
اعتراض مشهور متوجه اولا كتابده ذكر اولنور فاخذ بعض الناس في تقديم اسم سليمان
على اسم الله تعالى ولم يكن كذلك وتكلموا في ذلك بما لا ينبغي مما لا يليق بمعرفة
سليمان بربه پس بعض مفسرين تقديم اسم سليمانه وجه تسليم بولمغه مباشرت
ايتديلر حال بو كه اسم سليمان مضمون مكتوب دكل بل كه مقول بلقيس ايدى و ثانيا نبوته

لایق اولمز معانی ارتکاب ایدوب اسم اللهه تقدیم اولنمه نوک وجهی قلوبده استیلا
معاذی سببی ایله بلقیسک خرق ومزقندن صیانه در دیدیلر لکن بو معنا حضرت
سلیمانک معرفة ربنه وعارف مقادیر استعدادات اولمسنه بالجمله منصب نبوتنه
ناسزا درنه که بیورر وبلقیس تقول فیه انی القی الی کتاب کریم ای مکرم علیها
یعنی حالاکه بلقیس نفسنه شان کتابده حکایت وحواشیسنده اولن مالیکنه روایت
ایدرکه تحقیقا بکا بو القا اولنان کتاب کتاب مکرم علیهادر یعنی کرامت
شأننده وصفاتنده پس احتمال مزق وخرق بوردن امر فوت اولور بعید
شیخ قدس سره مفسرینوک بو راده منشأ خطالرینه تنبیه ایدوب بیورر
وانما حملهم علی ذلک ربما تمزیق کسری کتاب رسول الله صلی الله علیه وسلم وما مزقه
حتی قرأ الکل وعرف مضمونه یعنی قائلین مزبورینی بو معنایه حامل غالبا کسرای جاهلک
کتاب رسول اللهی تمزیقی واقع اولدی وکسرا مکتوب حضرتی مزق اتمدی الا مجموع
مکتوبی قرائت ایدوب وجمیع معناسنه معرفت نصکره مزق اتدی پس تمزیق
کسراده تقدیم وتأخیر اتمک مدخلی اولمدی بلکه محضا قبول ایمانه موفق اولمدوغی
سبب تمزیق اولدی معلوم اولا بو مقام سابقا ذکر اولندوغی اوزره
انبیانوک استعدادات مدعوینه عارف اولمه لر ایله حضرتک کسرایه نامه مکتوب
اتمه سنه اعتراض متوجه اولمز زیرا عدم هدایتی علم ازلی سبق اتمک انبیانوک
بحسب الظاهر ایمانه دعوت امتلرینه مانع اولمز کروه انبیا حیثیت نبوتلری ایله تحت
ظلال خیمه نحن نحکم بالظاهر ده مستترلر وجهت ولایتلری ایله والله یتولی السرائر نورندن
وراء سترشی اعلاده منورلردر مقتضای قدر وقضا بری برینه تعارض وتزاحم

ائمز هر ممکنک بر قدری ومرتبه سی وهر مرتبه نک بر حکمی ومقتضاسی اولور حقایق
اشیایه عارف اولن بیلور فکذلک کانت تفعل بلقیس لو لم توفق لما وفقت له
فلم یکن یحمی الکتاب عن الخرق لحرمة صاحبه تقدیم اسمه علیه السلام علی اسم الله
ولا تأخیره یعنی بلقیس دخی کسری کبی فاعل فعل تمزیق اولوردی اگر توفیق
اولندوغی فعله که حمایة مکتوب سلیمان علیه السلام در موفق من عند الله اولمسه پس کتاب
سلیمانی مزق وخرقدن حمایه ایلمز ایدی صاحبی سلیمانک حرمتی ایچون نه اسمنوک تقدیمی
ونه تأخیری لفظ تقدیم لفظ یحمینک فاعلیدر ومفعولی کتابدر فأتی سلیمان علیه السلام
بالرحمتین رحمة الامتنان ورحمة الوجوب اللتان هما الرحمن الرحیم پس سلیمان
بسمله ده اتیان رحمتین قیلدی بریسی رحمت امتنانیه درکه محض وهب سبحانیدن صادر اولور
الا که نه استعداد کلی ونه استعداد جزئی سبب اولور بریسی دخی رحمت وجوبیه درکه
حق تعالی انی احد استعدادینی مقابله سنده قیلور ایله رحمتین بریسی اسم رحمان
مقتضاسیدر واخری اسم رحیم تقاضاسیدر فامتن بالرحمن واوجب بالرحیم
پس اولا مقام فیض اقدسده رحمت امتنانیه یعنی محض موهبت الهیه ایله بلا مقابله
وعوض صور استعدادات ایله تجلا اتدی بعده فیض مقدسنده رحمت وجوبیه
ایله رحمت امتنانیه دن حاصل اولن استعدادات اقتضا اتدوکی ایجاب قیلدی
وهذا الوجوب من الامتنان وجوب مذکور دخی کرو مقتضیات امتناندر زیرا
حقک اوزرینه خارجدن موجب یوقدر بلکه موجب نفسی اوزرینه کرو کندو نفسیدر
کتب علی نفسه الرحمة بو مدعایه دلیل نقیدر معلوم اولا که انه من سلیمان حکمنده
برنکته لطیفه واردرکه عین اغیاردن مستوردر یعنی ضمیر کتابه راجعدر وکتابدن

نکته لطیفه

مراد عالم شهادتدر پس معنای آیة سلیمان مبدأ اکتابدر مظهر نور محمدیه اولمه‌سی
اعتباری ایله دیمکدر ولانه که رحمة امتنانیه یه مبدأ اولدوغی بو مضمونه اشارتدر
الله اعلم فدخل الرحیم فی الرحمن دخول التضمن پس رحیم تحت رحمنده داخل
اولدی دخول تضمن ایله بو معنایه که هر اسم رحیم مقتضی اولدوغی مراسم رحمن
مقتضیاتندن بعض اولا زیرا نسبت عموم وخصوص معروفه بوراده متصور دکلدر
نته که تعلیل آتی الذکردن منفهم اولور فانه کتب علی نفسه الرحمة سبحانه یعنی زیرا
حق تعالی نفسنک اوزرینه رحمة کتابتی ایتدی رحمتک غیرینه کتابتی ایتمدی غیرین
کتابتدن منزه وپاک اولدوغی حالده پس بعض مکتوبی که رحمة وجوبدر کتابتدن
جمله‌سنه نسبت جزئک کله نسبتیدر بوخسه جزئینوک کلیه نسبتی وخاصک عامه اضافتی
دکلدر لیکون ذلک للعبد بما ذکره الحق من الاعمال التی یاتی بها هذا العبد حقا
علی الله اوجبه له علی نفسه فیستحق بها هذه الرحمة اعنی رحمة الوجوب لفظ حقا
منصوب خبر یکوندر یعنی حقک عبادی ایچون نفسی اوزرینه بو رحمتی واجب
قیلمه‌سی محض امتناندر زیرا حق تعالی عبدک عملی مقابله‌سنده رحمتی نفسنه آنوک
ایچون واجب قلدی که عبدک دخی حق اوزرنده عملی مقابله‌سنده حق مجازاتی
ثابت اولا و بو لذت معامله ایله مرتکب عمل و مزاول طاعة اولا پس بو دخی تامل
اولونسه حقدن عبد اوزرینه رحمة امتناندر زیرا استیذ عبیدینه مقابله طاعتنده
اجر و عوض ویرمکه قادر ایکن اجر ویرمک محض امتنان و عین احساندر کلمیدر
ومن کان من العبید بهذه المثابة فانه یعلم من هو العامل منه والعمل مقسم علی ثمانیة
اعضاء من الانسان وقد اخبر الحق تعالی انه هویته عین کل عضو منها فلم یکن العامل غیر الحق

والصورة للعبد والهویة مندرجة فیه ای فی اسمه لا غیره وهرکه عبیددن بو مثابه‌ده
اولا یعنی حق تعالی نفسنه مقابله‌سنده رحمة ایجاب ایتدوکی اعمالی اتیانه قادر
اولنلردن اولا البته اول عبد صاحب قلب نورانی اولور و سر حشیمه عملکم در
بیلور یعنی اعضای عملدن عامل عمل اولن بلکه اعضای عملده فایض عمل و فاعل
حقیقی اولن کم ایدوکن کورور یعنی فی الحقیقه ذات حق ایدوکن ادراک
ایدر زیرا عمل انساندن اعضاء ثمانیه اوزرینه تقسیم اولنمشدر که یدان
ورجلان وسمع وبصر ووجهه ولساندر حق تعالی خود حدیث قرب نوافلده
بزه خبر ویرمشدر که ذات عالیسی بزده هویة اعضادر پس عامل بحسب المعنی
حق داناد ر و عبد صورت هو ایدادر زیرا هویة حق تعالی مظهری اولان
اسم عبدده مندرجه در مطلقک مقیدده اندراجی کبی حاشا حالک محلده اندراجی
کبی دکلدر بعده من العامل دیو بعضودن من ایله تعبیرک وجهی ذوی العقولدن
دکل ایکن مظهر عمل حق اولمغ ایله ذوی العقول منزله‌سنه تنزیل اولندوغیدر
لانه تعالی عین ما ظهر وسمی خلقا وبه کان الاسم الظاهر والآخر للعبد وبکونه
لم یکن ثم کان وبتوقف ظهوره علیه وصدور العمل منه کان الاسم الباطن والاول
زیرا حق سبحانه وتعالی هر شیده ظاهر اولوب وخلق ایله مسما اولن اشیانوک
عینیدر زیرا صور موجودات نفس رحمانی اوزرینه عارض اولمشدر نفس رحمانی
وجوددر وجود عین حقدر پس حق تعالی وتقدس صور اشیا ایله ظاهر اولمشدر
وخلق ایله مسما قلنمشدر پس اسم ظاهرک دخی مرتبه‌سی واسمیتی بونکله متعین
اولمشدر نته که اسم آخر دخی حق ایچون ثابت اولمق حقک صورة عبدده

ظاهر ومتباین اولمسندن ومسبوق بالعدم اولوب بعده وجود ایله مشرف قلنمسندندر
بعده حقک مظاهر عبیدده ظهوری نوک وحقدن اعمال صدورینک عبده توقفی
سببی ایله اسم باطن واسم اول حاصل اولدی لف ونشر مرتب اولمغ اوزره
زیرا حقک ظهوری عبده موقوف اولمقدن حق اسم باطن ایله مسمی اولدی
وحقک عملی عبددن صادر اولمق عبده موقوف اولمق سببی ایله حق صورة
عبدده اسم اول ایله مسمی ومبداء اشیا اولدی نظم حق دیدی اول که دیه اول و
آخر حقدر صورة خلقده هب باطن وظاهر حقدر حق نه در ضمن مقیدده وجود
مطلق حق دیوب حق اشید سامع وناظر حقدر فاذا رایت الخلق
رایت الاول والآخر والظاهر والباطن یعنی کلام سابقه عارف اولن خلقی
کورمکدن معنای اوله انتقال ایدر زیرا نسبت مانیه دن اول صادر اولن
نسبة بودر معابلی آخر در ظاهر وباطن دخی بونلیه در نته که نتیجه کلام سابق بودر
وهذه معرفة لا یغیب عنها سلیمن علیه السلام بل هی من الملک الذی لا ینبغی
لاحد من بعده یعنی الظهور به فی عالم الشهادة یعنی معرفت مذکوره بر معرفتدر که
سلیمان کبی نبی کاملدن فائت ومتخلف اولمز بلکه بر لباس ملکدر که بوکا مخصوصدر
بوندن صکره کلن انبیانوک قامتنه راست کلمز یعنی ملک مزبورک موطن شهادتده
ظهوری غیریلره ویرلمز دیمکدر زیرا نفس ملک ویرلمک جایزدر نته که بیورر
فقد اوتی محمد علیه السلام ما اوتیه سلیمان ولکنه ما ظهر به پس تحقیقا سلیمان علیه السلامه
ویرلن ملک وتصرف بتمامه محمد علیه السلامه ویرلدی لکن بونلری حضرت سلیمان
کبی اظهار ایله مقید اولمدی زیرا مأمور اولمدی فمکنه الله تعالی تمکین قهر العفریت

الذی

الذی جاءه باللیل لیفتک به فهم باخذه وربطه بساریة من سواری المسجد
حتی یصبح فیلعب به ولدان المدینة فذکر دعوة سلیمان علیه السلام
فرده الله خاسئا پس محمد علیه السلامه حق تعالی قهر عفریته قدرت ویردی اول لعین
عفریت که حضرته بر کیجه اضلال ایچون کلوب حضرة دخی اخذینه همت ایدوب
مسجد عمودلرینک برینه اول شیطان ملعونی باغلدی قصد اتدیکه صباح اولنجه
باغلو طوره وصبیان مدینه یه ملعبه اوله لکن حضرة سلیمانوک رب هب لی ملکا لا ینبغی
لاحد من بعدی دعاسنی تذکر ایدوب تأدبا عفریتدن فارغ اولدی پس الله
تعالی شیطان مزبوری بنی سنوک عم ضلالنه ظفردن محروم وخائب اولدرق
حالده اطلاق اتدی فلم یظهر صلی الله علیه وسلم بما اقدر علیه فظهر بذلک سلیمان
پس بز دخی (بیموز) اقدار اولندوغی تصرف عفریتی اظهار قلمدی سلیمان اظهار
قیلدی زیرا ایکیسی دخی مأمور ایدی بری نفیه بری اثباته ثم قوله ملکا فلم نعمم
فعلمنا انه یرید ملکا ما بعده لفظ ملکا دعاده نکره ایراد اولنوب اداة
استغراقدن عاری اولدی ایسه عام اولمدی پس معلوم اولدی که سلیمان علیه السلام
املاکدن بر ملک منکر استدی مجموع املاکی استمدی ورایناه قد شورک
فی کل جزء جزء من الملک الذی اعطاه الله فعلمنا انه ما اختص الا بالمجموع من ذلک
حالا که بز مشاهده اتدک که حق تعالی ویردوکی ملکدن هر جزءده
غیر مشارک اولدی پس معلوم اولدیکه ملک مشار الیه دن سلیمن علیه السلام
فرد مجموعه مختص اولدی زیرا مجموع دخی تشخص مجموعیه ایله افراد ملکدن بر فرد
معیندر وبحدیث العفریت انه ما اختص الا بالظهور وقد یختص بالمجموع والظهور

اما مجموعده غیر مشارک اولدی و غیر کورمدی
ظهور ایله مقید اولدی وغیرده حالده
منه

دخی حدیث عفریت ایله معلومڭزا اولدیکه سلیمان عم ظهور ملکه مختص قلنمدی

بالکوزو آزا اولدیکه نفس مجموع افراده مختص اولدی ولو لم یقل صلی الله علیه وسلم

فی حدیث العفریت فامکننی الله عنه لقلنا انه لما هم باخذه ذکره الله تعالی

دعوة سلیمان عم لیعلم انه لا یقدره الله علی اخذه فرده الله خاسئا فلما قال

فامکننی الله منه علمنا ان الله تعالی قد وهبه التصرف فیه ثم ان الله ذکره

فتذکر دعوة سلیمان عم فتأدب معه فعلمنا من هذا ان الذی لا ینبغی لاحد

من الخلق بعد سلیمان عم الظهور بذلک فی العموم واکر حضرت محمد علیه السلام حدیث

عفریتده فامکننی الله منه دیمیسه بز بویله ظن ایدردک که وقتاکه نبی عم

اخذ عفریته قصد اتدی ایسه الله تعالی اکا دعوة سلیمانی تذکیر اتدیکه الله تعالی

کندویه اخذ عفریته قدرة ویرمدوکن معلوم اینه پس الله تعالی عفریتی خاسئا

و ذلیلا رد ایده پس وقتاکه فامکننی الله دیوب اللهک قدرة ویردوکن

صریحا ذکر اتدی ایسه بلدک که الله تعالی نبی سنه تصرف کامل ویردی و عفریتی

بغلدی بعده دعوة سلیمانی حق تعالی تذکیر اتدکده اول دخی تذکر اتدی

و اخ اعزی سلیمان نبی ایله ادب رعایة اتدی پس بو مذکوردن معلومڭز

اولدیکه سلیماندن صکره غیره لایق اولمیان ملک موهوب که سلیمانه مختص

اولا عامه اچون اظهار ملک و تصرف ایمتی یوخسه نفس تمکندکل ایمش

اکر نفس ملک و لا ایدی محمد علیه السلامه ویرلمیه ایدی ولیس غرضنا من هذه

المسئلة الا الکلام والتنبیه علی الرحمتین اللتین ذکرهما سلیمان عم فی الاسمین

اللذین تفسیرهما بلسان العرب الرحمن الرحیم وبزم بو مسئله مذکوره دن

بنجه اکر بیستنه بنیته بکمه ا

بالذات

بالذات والاصالة مقصود وغرضمز اکرچه بالعرض ما بنیه بعض کلام آخر

تخلل اتدی ایسه دکلدر الا معنای رحمتینه تنبیه درکه سلیمان عم انلری بر اسم

ایله ذکر اتدی که لسان عربیده تعبیری و تفسیری رحمن و رحیم در زیرا

سلیمان عم لسان عرب ایله تکلم ایدنلردن دکل ایدی فقید رحمت الوجوب

و اطلق رحمة الامتنان فی قوله ورحمتی وسعت کل شیء حتی وسعت

الاسماء الالهیة اعنی حقایق النسب پس حق تعالی رحمة وجوبی که معنای

رحیم در وجوب ایله وجزای عمل ایله تقیید اتدی ورحمة امتنانی مقابله عملدن

مطلق قلدیکه ورحمتی وسعت کل شیء قولنده مذکور در جمیع اسماء الهیه یه

حقایق نسب در شامل اولدی فامتن علیها بنا فنحن نتیجة رحمة الامتنان بالاسماء

الالهیة والنسب الربانیة پس حق تعالی حقایق نسبیه اوزرینه بزم ایله منت اتدی

زیرا حقایق ثابته یه مظاهر آثار اولدق پس بو سببیه ایله اسماء الهیه

ونسب ربانیه یه متعلق اولن رحمة امتنانک بز نتیجه نسیجه سی بولندق ثم اوجبها

علی نفسه بظهورنا لنا بعده رحمتی نفسی اوزرینه ایجاب اتدی بزم نفسمز اکون

نفسمزک ظهوری سببی ایله و نفسمزی معرفتمز جسبی ایله یعنی بزم حقایقمز

اقتضاء ظهور اتمسه حق مستور قالوردی پس حق تعالی بزم هویتمز اولدی

مظهریتمز ظهورینه سبب بلدیکی و معرفة نفسمز معرفة ذاتنه علت اتدیکی

نظم لم احسن فی المنطق من صبه • من عرف النفس عرف ربه • واعلمنا

انه هویتنا لنعلم انه ما اوجبها علی نفسه الا لنفسه فما خرجت الرحمة عنه تعالی

فعلی من امتن وما ثمه الا هو ودخی حق بزم هویتمز و حقیقتمز اولدوغن

بزه بلدردی که وهو السمیع البصیر دیدی پس حق ایچون چونکه جوارح ثابت
دکل لازم اولدی که جوارحمز حقنده جوارح اولا بزه بو علم حاصل اولمغیچون
که حق تعالی رحمتی نفسی اوزرینه ایجاب اتمدی الا نفس خاصی ایچون ایجاب ایتدی
پس رحمة هرگز حقدن خارج اولمدی زیرا خارجده حقدن غیری شیء یوقدر
پس مادامکه لسان وحدت و نطق معرفت غالب ولا غیر ماسوای حقیقتی
سالب اولور اما که ولسان کثرت وتشبیه آغاز تکلم ایتسه مراتب صفات امکانیه
ایله وجوه حقایق تشویه قلنور نته که قائل بیورور الا انه لابد من حکم لسان
التفصیل لما ظهر من تفاضل الخلق فی العلوم الا که حکم مقال لسان اجمالدن صکره
سبیل حکم لسان مقام تفصیل الجویندر زیرا علوم وصنایعده صفات طباع خلق
تفاوت طبقات استعدادات ایجاب ایدر مثلا عملده زید عمرودن مقدم و صنعته
کتابتده امر بالعکس عمرو زیددن اکمل واتم اولور مع احدیة العین یعنی بونلرک بری ایله
مظهریتده بیله ظاهر اولن عین واحد و ذات منفرددر ومعناه مثل معنی نقص
تعلق الارادة عن تعلق العلم یعنی علومده تفاضل خلقک معناسی صفات حقک
نقصده تفاوتی گبیدر مثلا تعلق ارادتک تعلق علمدن نقصی گبی زیرا علم
تعلق ایتدی وکنه ارادة تعلق اتمز فهذه مفاضلة فی الصفات الالهیة
وکمال تعلق الارادة وفضلها وزیادتها علی تعلق القدرة مذکور اولن
مفاضله درکه صفات الهیه میاننده جاریه در و تعلق ارادتک خصوصا
تعلق قدرت اوزرینه فضل وکمالی بیاندر زیرا آز اولورکه بر شیئک عدمیة
اصلیه اوزرینه ابقاسنه ارادة تعلق ایدر قدرته احتیاج اولمز زیرا قدرة

برشیئک یا ایجادینه تعلق ایدر یا بعد الوجود اعدامنه تعلق ایدر عدم اصلی
اوزرینه ابقاسنه تعلق اتمز وکذلک السمع الالهی والبصر وجمیع الاسماء
الالهیة علی درجات متفاوتة فی تفاضل بعضها علی بعض یعنی سمع الهی وبصر
الهی میاننده تفاضل حاصلدر زیرا بصرک قوة انکشافده سمع اوزرینه فضلی
و زیادهسی واردر وکذلک جمیع اسماء الهیه ده علی عدد درجاتها بعضنک
بعض آخردن تفاوت فضلیهسی ثابتدر وقتا که مقصود اصلی بیان تفاضل بین الصفاتدن
بیان تفاضل بین الخلق اولدی ایسه بیوردی که کذلک تفاضل ما ظهر فی الخلق
من ان یقال هذا اعلم من هذا مع احدیة العین یعنی ما ذکر اولن تفاضل گبیدر
خلق میاننده ظاهر اولن تفاضل دخی مثلا فلان متکلم فلان فقیهدن افضل
و فلان منشی فلان کاتبدن اکمل ایدوکنه حکم اولنور بو جملهنک جمیعنک
هویة ساریهسی و عین جاریهسی واحد غیر متعین در وکما ان کل اسم الهی ما
اذا قدمته سمیته بجمیع الاسماء ونعته بها کذلک فیما ظهر من الخلق فیه اهلیة کل ما
فوضل به نته که هر اسم الهی قنقی اسم اولورسه اولسون ذات الهی یی متحمل اولور
وذات الهیه نوک جمیع صفات الهیه اهلیة اشتمالی حسبیله هر قنغی مقدم فرض
اولنسه اول اسمک جمیع اسماء باقیه ایله مسمی اولمغه صلاحیتی وقابلیتی واردر
مظهری اولدوغی ذات و هویة سببیله پس بو قیاس ایله مظاهر خلقیه که
ظلال اسمادر هر برنده جمیع صفات کونیه ایله اهلیة اتصاف واردر اگرچه
استعدادات جزئیهلری حسبیله بعض مفضول و بعض فاضلدر اما مفضولک
دخی صفات فاضل ایله متصف اولمغه اهلیة امکانیهسی واردر متضمن اولدوغی هویة

سارية مطلقه حسبيله لكن امكان مذكور امكان عقلى در استعدادى دكلدر زيرا
خصائص مراتب ونسب سببيله شرايف وخسائس ورعيه وسايس برلوينده
ثابت ومرتبلردر للشيخ قدس سره كل شيء فيه معنى كل شيء فتفطن
واصرف الذهن الى كثرة لا تتناهى عددا قد طوتها وحدة الواحد ظنى
للمنشئ الحقير هر شيده مفصلا عالم مجمل آدمده مصور صور علم ازل كلده جزؤ جزؤده
كل مهيا اولدى آخرده نتيجه ويردى شكل اول وله ايضا اى سالك
جوينده اسرار آله اسرار الهيه كيدر ستر ليله آه وآديسنه جوى اشك اوراك
نادى بانك جرسى رحيلنوك ناله وآه فكل جزء من العالم مجموع العالم
اى هو قابل لحقايق متفرقات العالم كله يعنى هر جزو عالم قابل حقايق متفرقات
كل عالمدر زيرا كه عالم كسر لام ايله جزو عالم ايكن فتح لام ايله نفس مجموع عالمدركه
لامى لام تفصيلدر وعالمك هر حرفى وهر جزوى حى وعالم وناطقدر اول
اجلدندركه كلام مخبر صادق كه مفتتح كتابده رب العالمين در جمع ذوى العقول
ايله منشا قدر اما امر عجاب قائل خطاب نحن نحكم بالظاهر اولنلردندركه بو مقوله
مفصح الحقايق اولن الفاظك نعمة سابغه سى وحكمة بالغه سى ايله متنعم ومغتنم
اولمزلر وعقايد تقليديه لرى قيد وقلاده سندن اعناق وارجللرين
منحل قلمزلر ولله در قول ماقل ودل شعر ونهج سبيلى واضح لمن اهتدى
ولكنما الاهواء عمت فاعمت فلا يقدح قولنا ان زيدا دون عمرو فى العلم فى
ان يكون هوية الحق عين زيد وعمرو ويكون العلم فى عمرو اكمل منه فى زيد كما تفاضلت
الاسماء الالهية وليست غير الحق فهو تعالى من حيث هو عالم اعم فى التعلق من حيث

ماهو

ماهو مريد وقادر وهو هو ليس غيره پس اكر حال مظاهر خلقيه هويت سارية
ايله حال اسماء مع الذات كبى ايسه پس بزم بين المظاهر بيان مفاضلهده زيد
عمرودن بحسب العلم دون ديدوكمز هويت حق عين زيد وعمرو اولمغه
قادح ومانع اولمز دخى عمروده حاصل اولن علم زيدده حاصل اولندن اكمل
اولور نته كه اسماء الهيه متفاضله در ذاته مغايرتى يوغ ايكن پس ذات
حق عالم اولدوغى حيثيتله مريد وقادر اولدوغى حيثيتدن اعم در حال
بوكه هويت ذاتيه حيثيتين حسبيله مختلفه اولمز اعم اولن عين اخص در غيرى
لازم كلمز فلا تعلمه يا وليى هنا وتجهله هنا وتنفيه هنا وتثبته هنا الا ان اثبته
بالوجه الذى اثبت نفسه ونفيته بالوجه الذى نفى نفسه كالآية الجامعة للنفى
والاثبات فى حقه حين قال ليس كمثله شيء فنفى وهو السميع البصير فاثبت بصفة
تعم كل سامع بصير من حيوان وما ثمة الا حيوان پس اى نيم ولى عارف حق تعالى سبحانه
جميع مواطنده بركور وبربيل نيجه اركه مرتبه اسماده اثبات ايتمكر بر وجه
ايله اثبات ايده سن كه حق تعالى نفسنى اول وجه ايله اثبات اتمش اولا ودخى بر وجه
ايله نفى ايده سن كه حق تعالى نفسنى اول وجه ايله نفى اتمشدر اولا نته كه شول آيه
جامعه بين النفى والاثبات كبى كه ليس كمثله شيء ديوب نفسندن مثلى نفى
ايدى نفسى عين اشيا اولدوغيچون وهو السميع البصير ديدى نفسنى بر صفت
ايله اثبات اتديكه اول صفت جميع سامع وبصير اولن حيوانه عام در نفس الامرده
ايسه حيواندن غيرى شيء يوقدر پس حق جميع اشيانك عيني اولمق لازم كلور
والا سميع وبصير اشيايه منحصر اولمزدى الا انه بطن فى الدنيا عن ادراك بعض الناس

وظهر في الآخرة لكل الناس فانها هي الدار الحيوان اگرچه اشیاء مزبورەنك حیاتی
دنیاده اعین محجوبین دن مستوردر اما آخرتده که حجاب جهات بعد صوری
منکشف اولا جمیع ناس حدید البصر اولوب حیاة اشیایی ادراک ایدرلر
پس دار آخرة دار حیاتدر تا که انده جوارح عباد نطقه گلوب اندوکی افعالی
اشهاد اولسه گرکدر قال الله تعالى في كتابه المكنون ويشهد ايديهم وارجلهم
بما كانوا يكسبون وكذلك الدنيا الآن حياتها مستورة عن بعض العباد ليظهر
الاختصاص والتفاضل بين عباد الله بما يدركونه من حقايق العالم یعنی حقیقة
حالده دنیا دخی دار حیواندر اما حجاب نظر اهل دنیادن مستوردر و من عباد الله
اختصاص و تفاضل بونك ایله مقدوردر که اهل آخرة بالفعل دنیاده غسق طبیعتده
افتاده ایکن نسیم ریاض لو کشف الغطا ایله مرفوع القناع اولوب نور یقین
ایله حقایق عالمی ادراک اتمکده ایراغ و یقین بانلرنده متفاوت اولمز فمن عم
ادراکه كان الحق فيه اظهر في الحكم ممن ليس له ذلك العموم پس هر عارفك که
فلك علم و عرفانی اوسع و اعم اولا حق انده حکما اظهر و اعرف اولور دایرهٔ
علمی اضیق اولن عالمه نسبت ایله پس عموم نور علم سبب ازدیاد انکشاف
ذات حق و معرفة صفات حق اولور فلا تحجب بالتفاضل وتقول لا يصح كلام
من يقول ان الخلق هوية الحق بعدما اريتك التفاضل في الاسماء الالهية التي لا تشك
انت انها هي الحق ومدلولها المسمى بها ليس الا الله تعالى پس ای سالک
راه معرفة زینهار تفاضل خلایق سببی ایله افتادهٔ مطمورهٔ حجاب اولمه و حق هویة
خلق اولمق قولنده ظلمة شبهه یه ارتکاب قلمه زیرا خود سکا بین الاسما واقع اولن

تفاضلی گوستردم و مفاضلهٔ مزبوره ایله گر و اسماء عین مسما اید و کنده شکك
منعدم و مدلول و مسمای اسمای فی الحقیقة اللهك غیری دکل اید وکنده عقلك
جازمدر تمت انه كيف يقدم سليمان اسمه على اسم الله كما زعموا وهو من جملة
من اوجدته الرحمة فلا بد ان يتقدم الرحمن الرحيم ليصح استناد المرحوم
بعده کلام سابق معترضهٔ مابین اید وکنه اشارهٔ کلمهٔ تاخیر ایله تعبیر ایتدکی
و بیان مقصوده شروع قیلدی یعنی زعم اهل ظاهر مقصودی نجه منفرد
اولور که سلیمان صفة رحمة ایجادیه ایله موجود و کمالات رحیمیه ایله مسعود
اولمشدر پس رحمن و رحیم بالطبع سلیماندن تقدم بولمشدر بو تقدیرجه
رحیم و رحمن وضعا دخی متقدم گرکدر تاکه مرحومك دخی وضعا انلره
استنادی ثابت و وجه صحته مسامت اوله هذا عكس الحقايق تقديم من يستحق
الاخير و تاخير من يستحق التقديم في الموضع الذي يستحقه یعنی مشار الیه اولن
زعم اهل ظاهر عکس وضع حقایق و نظم لا یقاربه ناموافقدر که مستحق تاخیر
اولن موضعده تقدم اید وب و مستحق تقدیم اولن بحسب الوضع محلندن تاخر
اتمشدر مستحق اولدقلری مواضعنه نسبت ایله ومن حكمة بلقيس وعلو
علمها كونها لم تذكر من القى اليها الكتاب وما عملت ذلك الا لتعلم اصحابها
ان لها اتصالا الى امور لا يعلمون طريقها وهذا من التدبير الالهي في الملك
لانه اذا جهل طريق الاخبار الواصلة للملك خاف اهل الدولة على انفسهم في
تصرفاتهم فلا يتصرفون الا في امر اذا وصل الى سلطانهم عنهم يامنون
غائلة ذلك التصرف فلو تعين لهم على يدي من يصل الاخبار الى ملكهم لصانعوه

حکمة بلقیس

واعطوا له الرشی حتی یفعلوا ما یریدون ولا یصل ذلک الی ملکهم فکان قولها
الق الی ولم یسم من القاه سیاسة منها اورثت الحذر منها فی اهل مملکتها
ومدبریها وبهذا استحقت التقدیم علیهم حالا مذکور اولن بلقیسک
سلیمانه وجه نسبتی ومراسله لوک ومقتضاسی اولن اهتدا وهدایه لوک
حکمتی بیانیدرکه بیورر بلقیس عارفک علو علمندن واحاطه حکمتندن بعض درکه
ملقی کتابی ذکر اتمدی بو معامله دن مقصودی اصحابی بلمدوکی اسرار ملک
وسلطنتی کندو عارف ایدوکن اصحابنه اظهار اتمک ایدی واقعا ملک و
سلطنتده تدبیرات الهیه دندرکه مباشرین امور سلطنت اولنلر پادشاهه
واصل اولن جمیع اخباره واقف اولمق کرکدر بلکه پادشاه مباشرین ملک و
دول معرفتنوک ماوراسی اولن اسرار سلطنته آگاه کرکدرکه هرگز انلرک جو
اول خبایای علیه یه شاه راه اولمیه تا که ناگاه زوایای مملکتده خفایای
اموردن برامر صعب ظاهر اولوب انلردن استنطاق اتدکده انلر جواب
صحیح مستحضر بولنمیوب سلطان عالم انفس وآفاق نطاق تصریفات
امورک حل عقدنده متوذد وطاق اولا بس مباشر امور ملک اولن امرا وعمال
بلکه وکلا مال ومنال حضرة پادشاهده بو تیقظ وانتباهی مشاهده ایدیجک
بر تصریفه مباشر اولمزلرکه سمع پادشاهه تعریف اتدکلرندن انوک غائله
هائله سی اولا حتی سمع پادشاهه ایصال اخبار ایدن متجسسلره هزار مصانع
وحیل بلکه غماز واشیلره اعطا رشی ایله سعی وعمل ایدرلر تا که پادشاه
عاقل کندولردن غافل اولوب بغفلتنه راحت وآسوده لق حاصل اولا

بس

پس بلقیسک لفظ القی یی مجهولا ایراد ایدوب والقاء مکتوبی ایدن سلیمان
ایدوکن قومنه بلدرمدوکی قومنه مورث خوف وحذر ومزیل فساد مضمر
اولدی تا که بو قوة عقل ایله قومنه تقدم اتدی ومستحق سلطنت اولدی
ونه که کلام حکیمدر صدور الاحرار قبور الاسرار فقرا ایدرین صدور الصدور
یغنی عن نقوش السطور یعنی صدر اعظم اولنلرک سینه لری کتاب محو واثبات
کبی جمیع علومه شامل واسرار کلیه کاینات آنده حاصل بو جمله ایله نقش وسطردن
مستغنی وحرف وصوتدن عالی وسنی کرکدر واما فضل العالم من الصنف
الانسانی علی العالم من الجن باسرار التصریف وخواص الاشیا فمعلوم بالقدر الزمانی
فان رجوع الطرف الی الناظر به اسرع من حرکة الجسم فیما یتحرک فیه فان الزمان
الذی یتحرک فیه البصر عین الزمان الذی یتعلق بمبصره مع بعد المسافة
بین الناظر والمنظور فان زمان فتح البصر زمان تعلقه بفلک الکواکب
الثابتة وزمان رجوع طرفه الیه زمان عدم ادراکه والقیام من مقام
الانسان لیس کذلک ای لیس له هذه السرعة فکان قول آصف بن برخیا
اتم فی العمل من الجن فکان عین قول آصف بن برخیا عین الفعل فی الزمن
الواحد فرآه فی ذلک الزمان بعینه مستقرا عنده لئلا یتخیل انه ادرکه
وهو فی مکانه من غیر انتقال ولم یکن عندنا باتحاد الزمان انتقال وانما کان
اعدام وایجاد بحیث لا یشعر بذلک الا من عرفه یعنی صنف انسانیدن اولن
عالمک فضلی وزیاده سی نوع جندن اسرار تصرفه وخواص اشیایه عالم اولنلک
اوزرینه قدر زمانی ایله معلومدر زیرا هر قنغی سنوک اتیان عرشده قدر زمانی

اسرار تصریفدن مراد تصرفات نفسانیه درکه
تأثیرات فلکیه معاونتی ایله حاصل اولور وخواص
طبایع اشیا ایله بلنور علم نجوم بو نوع فاکه سبیلا
صح

اقل ایسه اول افضلدر زیرا عالم بشرکه آصف بن برخیا در انوک کلامنده
اتیان عرش بلقیس ارتداد طرف ایله موقتدر که حضرت سلیمانه قبل ان یرتد
الیک طرفک دیدوکی قولیدر پس نیک بو قدرکه طرفک ناظره رجوعی
قایمک قیامی مجلسندن اسرعدر زیرا حرکت بصردن مراد ابصارک
مبصره تعلقی اولسون کرک ایسه انفتاح وانطباق جفنتین اولسون
اگرچه بصردن مبصره اولن حرکت نوریه وهمیه در اما حرکت جفنه حقیقیه در
بعده بو محلده مراد قابل طرفة العین دن اقل اجزاء زماندر زیرا بصر حرکت
اتدوکی زمان مبصره تعلق اتدوکی زمانک عینیدر مع هذا بین المنظور والناظر
بعد مسافه اخر ظاهر ایکن زیرا زمان فتح بصر وحرکت نحو المبصر بعینه
فلک ثوابته تعلقک وادراکک زمانیدر بلکه آنی ایدر نته که زمان
رجوع طرف دخی عین زمان عدم ادراک اولدوغی کبی اما انسانوک
مقامندن قیامی که عالم جنک یعنی عفریتک سلیمانه انا آتیک به قبل ان تقوم
من مقامک دیدوکیدر آنی الحرکه دکلدر بعده ظهر ایدر بن شیخ کدرکه
ناظرک نظری فلک ثوابته تعلق ایله تمثیلنوک سببی حرکة ابصار روحانیه
محضه ایدوکن اظهار درکه بویله بعد مسافه ده بو تجلیله سرعة حرکت جسمانیه
هرکز متصور اولمزنه قدر جسم لطیف اولسه پس قول آصف عملده قول عفریتدن
اتم وعلم ده اعلم اولدی زیرا قول وفعلی آن واحده مصادف اولدی
اما قول عفریت بونک خلافنه ملابسه قلدی زیرا فعلندن متخلف اولدی
وقول عین فعل اولدوغی بونه در که الله تعالی انا آتیک حکایتندن صکره فعل

آخره

ای بحیثیته بسببه

آخره تعرض اتمدین فلما رآه مستقرا عنده دیدی بعده کلامی وما آراه
هرا متیوب مستقرا قیدی ایله مقید قلدوغی ادراک سلیمانه عرش
بلقیسی مکاننده ثابت ایکن رفع حجاب یا بین ایله بغیر انتقال ادراک
معاینه تخیل اولنماسن ایچوندر وحال بوکه اصحاب مکاشفه یعنی خلق جدیده
عارف اولنلر قاتنده انتقال مزبور اتحاد زمان ایله اولمق امر محال در
زیرا ما تحت قدرتنده داخل اولمین مقدوراتی ممکنه دن دکلدر ممتنعدر
الله تعالی ممتنعه قادر دکلدر زیرا انتقال حرکتدر حرکت ایسه زمانیدر
اجزاء مقداریه ایله تدریج اقتضا ایدر آنی الوقوع اولمز آنی الحصول در
پس عرش بلقیس آن واحده اعدام وایجاد اولنوب یعنی سباده
موجود اولن صورتی اعدام وحضرت سلیمانده صورت جدیده ایله ایجاد
قلندی برحیثیتیه ایله که بو خلق جدیده برناظرک شعوری اولمیه الا من کان
خلق جدیده عارف اولنلردن اولا وهو قوله تعالی بل هم فی
لبس من خلق جدید ولا یمضی علیهم وقت لا یرون فیه مثل ما هم
راءون له ضمیر هو عدم شعوره عایددر که لا یشعرونک مصدر مضمنیدر
وبونلرک عدم شعوری الله تعالی نوک ستر قول مزبوریدر
که بو رو ور بل هم فی لبس الایه یعنی بلکه اونلر هر آنده خلق جدیدن
بر لبس جدیدا آخرده موجودلردر اعدام وایجاد ایله وما ذلک
علی الله بعزیز بو خود الله تعالی یه نسبة امر سهل وممکندر نادر ومتعذر
دکلدر زیرا بونلرک اوزرلرینه بروقت آنی مرور اتمزکه بونلر سابقا

الآیة فی سورة ق
مذهب النظام من المعتزلة ان العالم بجمیع اجزائه اعراض مجتمعة
ومذهب الاشاعرة ان الاعراض متبدلة
ومذهب ... الاجسام ... منح
اجزاء لا تتجزی فالاجسام ... منح
مختلف بها ... منح

کوردکلری لباسک وخلقتک مثلنی لاجرم کورمیه لر زیرا هر موجودک مثل لاحقی
موجودی مثل سابق معدومنی عقیبلر لکن رائی تبدل متماثلینی حس ایده مز
هویة اتصالیه کورنور اعراض سیاله کبی نته که اعراض مزبوره متصل متجدد
الامثال وآناً فآناً انتقال اوزره اولمغین جریان ماء انهار کبی اجزاسنده
اتصال کورنور خصوصاً متکلمک جواهر قایمین بذاتها ظن اتدکلری
اشیانوک انتقالات امثالیه سی غایة بطؤ اوزرینه اولمغین ثابت مستقر
حس اولنور لکن هر نفسده سرعة وبطوده مراتب استعدادیه سی حسبیله
عالم عدمدن بر قافله تجلی کلی ظهور ایدوب کر و عالم عدم آخره سفر
اتمکده در عدمنوک مابینی باغ وجود یعنی شهادة وظهور در نظم لم طرح
ایدیجک استاد ازل باغ وجودی دیوار و درین یاپمش انوک خارعدمدن
بستان شهادتده بتن میوه لرکبی المثل ازل تخمنی اشجار قدمدن
وبو تجلیات متکرره اسم ظاهر حکمی ایله معدومة الحدود والنهایات در
اکرچه طرفین مزبورین دخی فی الحقیقه مراتب وجوددندر زیرا طرف
اول عالم مثال غیب امکانی طرف ثانی عالم مثال غیب محالی در عدمیتلری
عدم اضافیدر و اذا کان هذا کما ذکرناه فکان زمان عدمه اعنی عدم
العرش من مکانه عین وجوده من قبیل تجدید الخلق مع الانفاس فلا علم
لاحد بهذا القدر یعنی عرشک سلیمان قاتنده حصولی مذکور اولن اعدام و
ایجاد کبی اولدی ایسه پس عرشک مکانندن منعدم اولمه سی حالی قرب
سلیمانده زمان وجودنک عینی اولدی هر نفسده بلکه هر آنده بر خلق

جدید کاین اولمغله که هر دمده وجود سابق زائله مشابه بر وجود
مجدد لاحق حاصل اولا لکن آحاد ناسدن بر فرد بو تفاوت لطیفه
مطلع اولامز بلکه وجود مجددی وجود زایلک عینی صانور انفاس
مجدده رحمانیه ده اولن خلق جدید فماثلی خلق زایلدن فرق
ایده مز وتری الجبال تحسبها جامدة وهی تمر مر السحاب معناسنه
عقل جامدی ونفس خامدی ظفر بولامز بل الانسان لا یشعر به من نفسه
انه فی کل نفس لا یکون ثم یکون بلکه انسانک نفسنه علمی علم حضوری وعلم
وجدانی ایکن هر دمده اول معدوم وصکره موجود اولدوغن ادراک
ایده مز وجود اول زائل ایله وجود ثانی عارضی بر کورر و لا تقل
ثم تقتضی المهلة سؤال مقدردن جواب دیر سؤال بودرکه لفظ ثم نوک
مقتضاسی مهلة وتخلل زمان بین الوجود والعدم در پس هر نفس واحدده
وجود و عدم نجه جمع اولور جواب ویرورکه ثم مهلة اقتضا اتمک حکم
کلی دکلدر بلکه عند العرب بعض مواضعده تقدم رتبة علیه ایچون اولور
نته که بیورور فلیس ذلک بصحیح وانما هی تقتضی تقدم الرتبة العلیة
عند العرب فی مواضع مخصوصة کقول الشاعر شعر
کهز الردینی ثم اضطرب . وزمان الهز عین زمان اضطراب المهزور بلا
وقد جاء بثم ولا مهلة یعنی شاعرک شعرنده زمان هز و تحریک
ردینی نوک حرکة واضطراب ردینی ایله معیة اتصالیه سی وار در بینهما
مهلة تخلل ایتمز کذلک تجدید الخلق مع الانفاس زمان العدم فیه زمان

علیه فتح عین وکسر عین ایله تصحیح
اولنمشدر اول علو مکانة
و ثانی ... اوزره
اولمغ اوزره
علیه ... اولمغ اوزره
صح

وجود الملك کتجدید الاعراض في دلیل الاشاعرة یعنی زمان مجرّد دنی
عین زمان مجرد اولدوغی کبی در مثلا تجدید خلق مع الانفاس
دخی زیرا انده دخی زمان عدم و زمان وجود متّصل معیّة واتّصال
اوزره در نته که العرض لا یبقی زمانین مدعاسنوک اثباتنده وارد
اولان دلیل اشاعره ده تجدید اعراض بویله در یعنی محلّ جوهر واحد
اوزره تعاقب امثال عرضیه یه ذاهب اولمشلردر بر وجه ایله که اشخاص
عرضیه دن هر تشخص ثانی تشخص اوّله مماثل موجود اولا و تشخص اوّل معدوم
اولا آناً فآناً بویله تعاقب ثابت اولا لکن غلط حس ایله ناظر آنی تشخص
واحد مستمر ظن ایده دیرلر دائره شعلهٔ جوّاله کبی مثلا لکن شیخ جواهر و
اعراضدن مجموعنک تجددنه قائل اولور فقیر کثیر التقصیر بو مقام
بعون الله الملک العلام بویله منکشف اولور که وجود که عین نفس رحمن در
وتجلیات ایجادیه مثلا نفس انسانینوک نفس المه سی مرتبه سنده در
تجلیات اعدامیه نفس ویرمه سی مرتبه سنده اولدوغی کبی برسی حمد
حیات برسی مفرّح ذات در حاصل کلام عالمی کندوده کندو علی ملده
بیلن بو معنایی ذوق شهود ایله ذوق ایدر اما بزه کندو بیلن کرک
کندو بیکوردن کرکمز والسلام تحقیق آخر شیخ بدر الدین سماوی قدس سره
بو محلده اعتراض ایدر که بو کلام یعنی مصرع مزبور ایله تمثیل شیخک اتحاد
آنه قولنی مشعر در زیرا آن بهر زیح آن حرکه و اضطراب رمحه مغایر دکلدر
شارح خود سابقا بویله تقریر اتمشدر که زمانوک برآنده ایجاد و آن آخرنده

اعدام حاصل اولا و زمان آنینه متجزّی اولا لکن بحسب الظاهر
آن عدم آن وجوده مغایردر والّا یعنی اکر مغایر اولمز ایسه
وجودات کاینه الی آن الفنا آن اولده متحقق اولمق لازم کلور
زیرا هر وجودک عدمی دخی آن واحده مصادف اولیجق وجود بعد
العدمی دخی اول آنده بولنور و آن فنایه وارنجه حال بویله اولور
بو خود امر محال پس محالی موجب اولن دخی محال دردر بو وهمک
دفعنده فقیر ایدرین حرکت بلقیس که سابقا مذکور اولدوغی اوزره
اعدام و ایجاددر تحت حیطهٔ زمانده داخل اولن حرکت دکلدر که
حرکات اجسامیه ایله تقدیر اولونه بل که حرکت روحانیه در یعنی قوّة
جسدانیه نوک حرکتی در که لطیف روح ایله کثیف جسم میاننده برزخدر
پس حرکت مزبوره ظاهر زمان ایله تقدیر اولنمز بل که باطن زمان ایله
تقدیر اولنور که آن درنته که متحرک دخی لطیف برزخیدر پس حرکتی دخی
و حرکتنک قدری و اندازه سی دخی امر لطیف برزخی درکه اکا روحانیه
زمان دیرلر اکرچه فی الحقیقه آن درامّا متکلم و حکیم دیدوکی آن دکلدر که
جزء زمان مقدر اولا و قبول تجزی و انقسام قیله بل که آندن مراد متصل
واحد امر روحانیدر که طرفة العین ده فلک ثامنک کواکب ثابته سنی روح
باصرهٔ انسانیه اول آن لطیف روحانیده کورور که آنده هرکز نسبة
قرب و بعد تصوّر اولنمز فانّ مسئلة حصول عرش بلقیس من اشکل المسائل
الّا عند من عرف ما ذکرناه آنفاً فی قصّته زیرا مسئلهٔ حصول عرش بلقیس

مسائل مشکله دندر الامر که سابق الذکر اولن حکم ایجاد واعدامه عارف
اولن قتنده مشکل اولمیه منحل اولانه که محلنده مذکور اولدی
فلم یکن لآصف من الفضل فی ذلک الا حصول التجدید فی مجلس سلیمان عم
پس حصول عرش بلقیسده عالم اسرار تصریف اولن جهتیله ذکی اوزرینه
آصفک ثابت اولن فضلی انجق مجلس سلیمانده تجدید عرش اولدی یا بامر الله
فعل آصفک ولا یا صورة آصفده حقک اولانه که احیا واماته ده
حال بویله در فما قطع العرش مسافة ولا زویت له ارض ولا خرقها
لمن فهم ما ذکرناه پس اهالی ظاهر دیدوکی کبی عرش مسافه قطع اتدی
ونه ارض عرش ایچون طی اولوندی ونه آصف ارضی خرق اتدی
بزم دیدوکمز فهم ایدنلره نسبة ایله وکان ذلک علی یدی بعض
اصحاب سلیمان عم وحواشیه لیکون اعظم لسلیمان فی نفوس الحاضرین
من بلقیس واصحابها دخی اول فعل عظیم وتصرف قوی حضرت سلیمانوک
اصحاب بلقیسدن حاضر اولنلرک نفوسنده اشتد اعظامنه سبب ومغیون
ایدی وسبب ذلک کون سلیمان عم هبة الله تعالی لداود علیه السلام
من قوله تعالی ووهبنا لداود سلیمان والهبة عطاء الواهب بطریق
الانعام لا بطریق الجزاء الوفاق او الاستحقاق یعنی سلیمان علیه السلامک
بو تصرف عظیم ظهورینه سبب که کندو الندن ماعدا اصحابی النده دخی
جاری اولا سلیمانوک داود علیه السلامه هبه طریقیله عطا اولندوغیدر
که ووهبنا لداود سلیمان بیورلمشدر هبه خود واهبدن بطریق الانعام

وارد

وارد اولور جزاء اعمال اولمق طریقیله اولماز که موهوب لهک
اعمالنه موافق اولا یا استحقاق استعدادی سنندن لازم کله
فهو النعمة السابغة والحجة البالغة والضربة الدامغة پس سلیمان
علیه السلام داود بل که جمیع عالمه نعمة کافیه ورحمة وافیه وافره درکه
اولاد داودک دینن اتمام واکمال اتدی بعده امتنه آثار لطف و
رحمتی ایصال قیلدی وحجة ظاهره درکه عاقللره برهان ایله مطلوبلرینه
منتج اولدی ومنکر دین اولن کافرینک سیف صارم ایله دیه لرین
دلدی ودیه لدی واما علمه ففهمناها سلیمن مع نقیض الحکم یعنی سلیمانوک
فضیلة علمیه سنوک تفصیلی بودرکه بز حضرة سلیمانه هم نفس حکومتی تفهیم و
تعلیم اتدک وهم داود حکمنک نقیضین تعلیم اتدک بو ماده ده که بر قومک
غنمی بر شخصک زرعن اکل اتدی خصمین داود علیه السلامه مراجعت اتدکده
داود غنمی صاحب زرعه حکم اتدی بعده سلیمان عم حکومة رفق وعدل
ایدوب اولاغنمی اهل حرثه حکم اتدی که منافع زایده سندن منتفع اولالر
وحرثی ارباب غنمه حکم اتدی که حرثی اصلاح ایدوب اولکی مرتبه سنه
ارجاع ایده لر بعده خصمین مالکرینی بعینهما بری برینه رد ایدیشه لر
وکلا اتاه الله حکما وعلما وکان علم داود عم علما موتی اتاه الله
وعلم سلیمان عم علم الله فی المسئلة دخی داود وسلیماندن هر برسنه
الله تعالی حکم وعلم ویردی لکن داوده علمی من حیث الاجتهاد ویردی
اما سلیمانوک علمی مسئله مختلف فیهاده بعینه علم الله در سلیمانه نسبة اجتهادیه سی

يو قدر • اذ كان هو هو الحاكم بلا واسطة وكان سليمان ترجمان حق في مقعد
صدق كما ان المجتهد المصيب لحكم الله الذي يحكم به الله في المسئلة لو تولاها
بنفسه او بما يوحي به لرسوله له اجران والمجتهد المخطي لهذا الحكم له اجر
مع كونه علما وحكما • زيرا مظهر داودده دخي اگرچه حاكم حق ايدي لكن
داود وساطتي ايله ايدي • اما مظهر سليمانده حاكم و عالم بعينه حق ايدي
سليمان واسطه اعتبار اولونمدي • پس سليمان مقعد صدقده ترجمان حق
وسفير محض مطلق • اولدی بعده • نته كه حكم قديم حقه اصابت ايدن مجتهد
ايچون مسئله ده حكمي مقابله سنده اگرچه حاكم حقيقي حق ايسه ده ايكي اجر
حاصل در • بريسي اجر اجتهاد بريسي اجر اصابة حكم • پس حكم قديم معيننده متخلف
اولن مجتهد مخطي ايچون اجر واحد واردر فقط كه اجر اجتهاددر زيرا اجر اجتهاد
دخي امر حق ايله در • نته كه آني دخي دليل شرعي ايجاب ايتدوكي حسب ايله اول
دخي حقدر • موجبي ايله عمل اولنمغه اليق در • مادام كه دليل آخر ايله خطاسي
ظاهر اولميه اما دليل خطاسن ايجاب اتسه موجبي ايله عمل اولنمز • فاعطيت
هذه الامة المحمدية رتبة سليمان ورتبة داود عليهما السلام • پس بو امته كه
امة محمد عليه السلامدر حق تعالى طرفندن اصابه حكمده رتبه سليمان اعطا اولندي
واجتهادده رتبه داود عليه السلام اعطا اولندي • فما افضلها من امة • پس امت
محمدية عجبا افضل امة اولدی • ولما رأت بلقيس عرشها مع علمها ببعد المسافة
واستحالة انتقاله في تلك المدة عندها قالت كأنه هو وصدقت • مذكور اولان
كمال سليمان عليه السلامه وجه آخردن دلالت ايدركه وقتا كه بلقيس عرشني

حضور

حضور سليمانده گوردي ايسه بعد مسافه سي سببي ايله اول قدر مدة قليله ده
عين عرشنك انتقالي محال ايدوكن بيلوب بطريق التشبيه كأنه هو ديدي
يعني بو عرش بنم عرشمه بكزر انجق ديدي مغايرتي مشعر عبارة ايله وحكمنده
صادق اولدی • بما ذكرناه من تجديد الخلق بالامثال وهو هو وصدق
الامر كما انك في زمان التجديد عين ما انت في الزمن الماضي يعني مذكور اولان
تجديد خلق واعاده امثال سببي ايله نفس الامرده عرش اول عرشدر
بحسب الحقيقة • وامر صادق در • نته كه زمان تجديدده سنوك عينك زمان
ماضيده واقع اولن وجودكك عيني در • ثم انه من كمال سليمان التنبيه
الذي ذكر في الصرح فقيل لها ادخلي الصرح وكان صرحا املس لا امت فيه
من زجاج فلما رأته حسبته لجة اي ماء فكشفت عن ساقيها حتى لا يصيب الماء
ثوبها فنبهها بذلك على ان عرشها الذي رأته من هذا القبيل وهذا غاية
الانصاف فانه اعلمها بذلك اصابتها في قولها كأنه هو بعده سليمانك
كمال علمندندر صرحده ذكر اتدوكي تنبيه فعلي كه حال عرش حال صرح كبي ايدوكنه
فعل صرح ايله اشارة اتدي كه عرشك ايجاد و اعدامنده وجود ثاني وجود اوله
مماثل اولدوغي كبي صرح دخي غايت لطف وصفاسندن ماءنوك غيري ايكن
مايه مشابه اولدی • پس فعل صرح مشير اولدی كه بلقيسك كأنه هو قولنده صادقه
وقولي واقعه مطابق • اولا • بعده چون بلقيس صرحه دخول ايله مأمور اولندي
حال بو كه صرح مزبور • بر صرح املس • زجاجي ايدي كه اوستنده پاي مگس
بر نفس ثابت اولا مزدي • واهل نظر سطحنده ذره قدر عوج و درشتي بولامز

ایدی • پس بلقیس صرح مزبورک طرح لطیفنی کوردوکی کبی ماء صافی صاندی
وکاتن ماء لجیندر اچره ساق سیمیننی تو بدن عاری قیلدی • تا که دامن
پاکی اول آب ایله تر اولمیه • و آب روی و عارض عرضنه قطره جر کلمیه
و بالجمله صرحک مایه مماثلتی سببی ایله عرشنده کوردوکی خرق عادتی
بو قبیلدن ایدوکنه بلقیس فی الحال متنبه و متفطن اولدی • الحق حضرة
سلیمان بو مقامده رعایة حکمة و نهایة عدل و انصاف مسلکنه سالک
اولدی • تا که بسط بساط ملاطفه و تألیف طبع ایله عدم مجانسة و نفرة غائله سن
بالکلیه رفع ایدوب تسخیر قلب بلقیسه مالک اولدی • و بالضرورة ایمانه
تلقی بالقبول قلب بلقیسده استقرار و حصول بولدی • ای عارف سر وحدة
بلقیسده کشف ساق ایدن بلقیس دکل دست سلیمان ایدی • بلکه سلیمان
و بلقیسده متصرف اولن ید رحمن ایدی • ای طالب حقیقة حضرت داود ایله
حکایت اوریا و یوسف یعقوب ایله امراهٔ عزیز زلیخا ضعفاء عشاق
امته فلله المثل الاعلی در • همان قنطرهٔ مجازدن کذر • و ماوراء نهره سفر
کرکدر • ای عاشق معلوم اولا که حضرة داود مظهر اسم ودود اولمغله
مبعوث در • پس عشق و محبت دخی کمه صنعت ایسه سلیمانه ملک موروثدر
بو نکته دندر که نسبة سر محبة حضرة سلیمان نبی کامل ایکن عشق و عاشق
اویوننده صبی مثل ایتدی • پس نشانهٔ مهر و محبت عاقبة العاقبة بلقیس
سبایی کشف ساق اسرار معرفته قابل ایتدی • نظم مثنی عاشق زار اوی هوای
عشقه کل ترک ایله سلطانلق بوین • بیلکو تو سن تختوکی اوکرن سلیمانلق یوین

کشف

کشف ساق معرفة قیل آشنای بحر اولکو • صور عزتی لجه دن درویش عریانلق بوین
سن ندن السون تائب عصیان اولنلر نصح و پند • وار نصوح وقت اولوب کوستر پشیمانلق یوین
زاهده قلمه سؤال اسرار راه عشقدن • کلبر و ابداله صور ابدال حیرانلق بوین
دار بنوم سرو خرامانمدن اوکرن توبه عبا • سمت ارباب وفا و پاک دامانلق بوین
فقالت عند ذلک رب انی ظلمت نفسی و اسلمت مع سلیمان ای اسلام
سلیمان لله رب العالمین • فما انقادت لسلیمان و انما انقادت لرب
العالمین و سلیمان من العالمین • پس بلقیس تنبیه مزبور ایله متنبه
اولدقده کفر و شرک ایله نفسنه ظلم و عدوان ایدوکنه معرفة حاصل
ایدوب • و حقدن استدعاء مغفرة قیلوب • شاه راه دین سلیمانه
سلیمانه سلوک ایدوب • بلکه فی الحقیقه سلیمانی واسطهٔ معرفة بلوب
و بالذات مالک یوم اولن رب العالمینه مطیع و مملوک اولدی • زیرا سلیمان
جملهٔ عالمیندن اولوب رب عالم اولمدوغن بیلدی • فما تقیدت
فی انقیادها کما لا یتقید الرسل فی اعتقادها فی الله • پس بلقیس رب سلیمانه
انقیادنده متقید اولمدی بلکه رب مطلقه منقاد اولدی • نه که رسل
انبیا دخی هر بری رب مقیده نسبة اولنمزلر • رب مطلقک رسل و انبیا سیدر
زیرا مراتب اسمائیه عارفلر در مظهر خاصه تقیید اتمزلر طریق ولایتدن باطنه
نسبتلری زیاده در حق دریچهٔ مظاهر مطلقه دن کورورلر • اکرچه
نبوتلری حسبی ایله ظواهر شرایع ایله متقیدلردر • بخلاف فرعون فانه
قال رب موسی و هرون و ان کان یلوح بهذا الانقیاد البلقیسی

من وجه ولكن لا يقوى قوته فكانت افقه من فرعون في الانقياد لله
يعني ايمان فرعون بلقيسك خلافنه ملابسدر كه ربی هرون و
موسايه اضافه ايله تخصيص ايتدی اگرچه من وجه انقياد بلقيسك
دخی ملحوظ قلنموش جايزدر زيرا رب موسی وهرون عين رب العالمين در
لكن ايمان بلقيسی قوتی كبی دكلدر پس بلقيس ايمانده فرعوندن افقه در
زيرا بلقيسك اثر انقيادی لفظ ومعنايه شامل اولدی فرعونك اولمبوب
تأويله محتمل اولدی بعده شيخ قول مزبوری كه رب موسی وهرون در
فرعونه اسناد حقيقی ايله اسناد ايتدی كه مطلق منصرف كمالدر لكن
اسناد مجازی گركدر زيرا فرعون بو قولی صريحا قائل اولمشدر
وكان فرعون تحت حكم الوقت حيث قال آمنت بالذي آمنت به
بنو اسرائيل فخصص وانما خصص لما رأى السحرة قالوا في ايمانهم بالله رب
موسى وهرون يعني فرعون زمانه سوزك حكمنه مطيع ومقتضاسنه
تابع ايدی زيرا غرق وهلاكدن خوفناك ايدی پس اگرچه قولنده
تخصيص ايتدی لكن ايمانی قولی كبی دكل صحيح مطلق ايدی اما قول سحره
اراذل ناسدن اولمه لری ايله تقليددن محجوب تعبير لفظی تغيير قلدیلر
اگرچه قوللری رب موسی وهرون ايله مؤداسی بر ايدی فكان اسلام
بلقيس اسلام سليمان اذ قالت اسلمت مع سليمن فتبعته وما تمر بشيء من
العقايد الا مرت به معتقدة ذلك كما كنا نحن على الصراط المستقيم الذي الرب
تعالى عليه لكون نواصينا في يده ويستحيل مفارقتنا اياه پس اسلام بلقيس

رب

رب مخصوص ايله مقيد اولمقدن اسلام سليمن كبی اولدی زيرا سليمان
ايله بيله ايمان كتوردم ديدی ودعوای معيته قيلدی حتی
سليمان عقايددن بر عقيده يه ذاهب اولمدی الا بلقيس دخی اكا
ذاهب بولندی اول مذهبه معتقد اولدوغی حالده نته كم امة محمددن
بز الله تعالی فوقنده ثابت اولدوغی صراط مستقيم اوزره ذاهب و
ثابتوز بزم نواصی حقايقمز يد قدرتنده معقود اولدوغيچون ويدندن
مفارقه وتخلف ممتنع قلندوغيچون فقير ايدرين عارف نشر توحيد
وذوق وشهود ديله فريد اولنلر معنای تمثيلی مستحيل كورمزلر واعتقاد
بلقيسی عموما اعتقاد سليمان كبی قلمقده اجمال وتفصيل فرقنه محتاج اولمزلر
فنحن معه بالتضمين وهو معنا بالتصريح فانه قال وهو معكم اينما كنتم ونحن معه
بكونه آخذا بنواصينا پس بزم حق ايله معيتمزك نسبتی نسبة تضميندر وحقك
بزم ايله معيتی نسبة تصريحيدر زيرا حقك بزم ايله معيته ذاتيه سی بزم قيوم
حقايقمز اولدوغيدركه وجوديمز انوك ايله قايمدر وانوك تجلی وجودیسی
اولماسه بز هر گز موجود اولمازوز بلكه محض معدوم ونابود قالورز
بعده بزم انوك ايله معيتمز تجلای مزبوردن صكره اول تجلی ضمننده
حق ايله بزم قياممزدر وبزم انوك ايله قياممزك معناسی ظلال وعكوسمزك
انده ظهوريدر زيرا اعيان ثابته مز شم بوی وجود ايتممز غاية الامر
بزم انوك ايله قيام وجودمز انده ظلالمزك قيامی ضمننده ثابت اولور
اما انوك بزم ايله معيتی قيوميتی حسبی ايله صريحا اولور ضمنا اولمز نته كه

كلام وارد فی التنزیل • بو مضمونه شاهد و دلیل • درکه بیورور • وهو معکم اینما کنتم
یعنی حق تعالی سزوک ایله بیله هر یرده حاضردر دیو تصریح ایدر
ونحن معه بکونه اخذا بنواصینا • یعنی بز حق تعالی ایله بیله قایمز حق تعالی
بزوم ناصیه لروم زیده تصرفی ایله آخذ اولمق سببی ایله نته که آیت کریمه
ناطق اولدوغی مضمون مستثنا • ومامن دابة الا هو آخذ بناصیتها • شامل
اولدوغی معنا • درکه صریحا منفهم اولمز • فهو تعالی مع نفسه حیثما مشی بنا من صراط
پس حق تعالی صراط مستقیمدن بزم ایله هر نه مقامده مشی ایدرسه
نفسی ایله وعین ذاتی ایله مشی ایدر • زیرا بزم هویتمز و حقیقتمز وجود
متعیندر وجود مطلق ایسه عین حقدر پس حقک عبد ایله معیتی نفسی ایله
معیتدر غیری ایله معیته دکلدر • فما احد من العالم الا علی صراط مستقیم
وهو صراط الرب تعالی وکذا علمت بلقیس من سلیمان فقالت لله
رب العالمین وما خصصت عالما من عالم پس عالمدن بر احد یوقدر الا
صراط مستقیم اوزره در تا بتدر که استعدادات ازلیه لری اول صراط
رب اوزره رب ایله بیله مشی و مروری اقتضا ایدر • نته که بلقیس سلیماندن
اخذ معرفت ایدوب و سلیمانی صراط مستقیمده ماشی بلدوکیچون درکه
اسلمت لله رب العالمین دیدی • ربی عالم واحده یا متعدده قصر و تخصیص
اتمدی • نته که رب موسی و هرون دینلر اتدوکی کبی • ومنشا تخصیصلری
کان اشرف موجودلری معبود ایدوندوکی سایر اراذل ناسک معبودی
اولمیه • بلکه خلافی اولا مع هذا امر بویله دکلدر • واما التسخیر الذی اختص

بجمیع ناصیته

سلیمان علیه السلام وفضل غیره وجعله الله له من الملک الذی لا ینبغی لاحد
من بعده فهو کونه من امره فقال فسخرنا له الریح بامره فما هو فی کونه تسخیرا
فان الله تعالی یقول فی حقنا کلنا من غیر تخصیص وسخر لکم ما فی السموات
وما فی الارض جمیعا منه • اما شول تسخیر که سلیمانه مخصوص اولدی وانک
ایله غیر اوزرینه تفضیل اولندی والله تعالی اول ملکی اندن صکره غیره
لایق کورمدی اول فضل و خصوصیته سلیمانک مجرد امری ایله وجوده کلمسیدر
یعنی اول امردن سهولتله وقوع بولمسیدر • که حق تعالی سلیمانک
امری عقیبنده فسخرنا له الریح تجری بامره بیوردی • پس تسخیر
مزبورک اختصاصی مجرد تسخیر اولدوغی حیثیته ایله اولمدی • زیرا
حق تعالی بزوم جمیعمزک حقنده بغیر تخصیص وسخر لکم ما فی السموات
والارض دیدی • یعنی ارض وسماده اولنلردن جمیعینی بزه مسخر
قلدم دیدی • وقد ذکر تسخیر الریاح والنجوم وغیر ذلک ولکن لا عن
امرنا بل عن امر الله فما اختص سلیمن ان عقلت الا بالامر من غیر جمعیة
ولا همة بل بمجرد الامر وانما قلنا ذلک لانا نعلم ان اجرام العالم تنفعل
لهمم النفوس اذا اقیمت فی مقام الجمعیة وقد عاینا ذلک فی هذا الطریق
فکان من سلیمان مجرد التلفظ بالامر لمن اراد تسخیره من غیر همة ولا جمعیة
و دخی حق تعالی تسخیر ریاح و نجوم و سایرین دخی ذکر اتدی لکن
بزم امریمز ایله اولمیوب حقک امری ایله اولدی • پس ای عاقل فهم معقول
ایدر ایسک معلومک اولسون که سلیمانه مختص اولان فی الحقیقه بر منصبدر که

جمعیتنوز و عزیمة قلبسو میسر اولماز و همة قویه یه محتاجدر اما سلیمانه
نسبة مجرد امر سلیمان ایله آسان و میسر اولمشدر زیرا طریق
مشایخده معلومدر که نفوس قویه نوک همة و عزیمة قلوبندن
اجرام سموات و نفوس علویات منفعل و متأثر اولور نفوس مزبوره
مقام جمعیتده قایم اولسه حتی حضرة شیخ قدس سره بز بو معنای طریق
صوفیه ده عیاناً گوردک دیو بیوررلر اما سلیمانک همة و جمعیتة
ایلا اولماشدر بلکه مجرد طرف لسان ایله امر ایتدوکی کبی اموره عجوز
کلمشدررنه که سابقاً مرور ایتدی و اعلم ایدنا الله و ایاک بروح
منه ان مثل هذا العطاء اذا حصل للعبد ای عبد کان فانه لا ینقصه
ذلک من ملک آخرته و لا یحسب علیه مع کون سلیمان علیه السلام
طلبه من ربه تعالی فیقتضی ذوق الطریق ان یکون قد عجل له ما ادخر
لغیره و یحاسب به اذا اراده فی الآخرة فقال الله تعالی له هذا عطاؤنا
و لم یقل لک و لا لغیرک فامنن ای اعط او امسک بغیر حساب فعلمنا
من ذوق الطریق ان سؤاله ذلک کان عن امر ربه و الطلب اذا وقع
عن الامر الالهی کان الطالب له الاجر التام علی طلبه و الباری تعالی
ان شاء قضی حاجته فیما طلب منه و ان شاء امسک فان العبد قد وفی ما اوجب
الله علیه من امتثال امره فیما سأل ربه فیه فلو سأل ذلک من نفسه من غیر امر
ربه له لحاسبه به معلوم اولا که حق تعالی بزی و سنی امرو حاسبی ایله
مؤید قلسون بو مقوله عطا قچن عباد اللهدن بریسنه میسر اولسه آخرتده

حضه سن

حضه سن نقص ایتمز زیرا تجلیاتده و منح و عطایایه نهایة یوقدر
جواد مطلقک خزینه جودنه ضرر کلمز بونک بری ایله سلیمن بو مرتبه ربندن
طلب ایتدی حتی ذوق طریق بونی اقتضا ایدر که عطاء مزبور غیری ایچون
ادخار اولونمش ایکن سلیمان ایچون دنیاده تقدیم اولنمش اولا
دخی روز جزاده حسناتندن محسوب اولا زیرا حقک سلیمانه هذا
عطاؤنا دیوب و عطاسنی نفس جوادنه اضافه ایدوب عطاؤک و عطاء
غیرک دیمیوب بعده سن بو عطایی دیلرایسک امساک ایله دیلرایسک
غیره ویر بغیر حساب ویر یعنی عطاء عباد کبی یرمه عطاء رب جواد کبی
ویر دیدوکندن معلومدر که سؤال سلیمن امر رب ایله اولا طلب و سؤال
خود امر ایله اولسه سائله اجر تام حاصل اولور من غیر تبعة و حساب
پس باری تعالی دیلرایسه سائل مزبورک حاجتن قضا ایدر و دیلرایسه
امساک ایدر و اما سائل امتثال امر ایتمش اولور لکن اگر سائل مرجع نفسه
سؤال ایتمش اولا ایدی محاسب اولور ایدی و هذا سار فی جمیع ما یسأل
فیه الله تعالی کما قال لنبیه محمد صلی الله علیه و سلم قل رب زدنی علما فامتثل
امر ربه فکان یطلب الزیادة من العلم حتی کان اذا سیق له اللبن او فی الیقظة
یتأوله علما کما تأول رؤیاه لما رأی فی النوم انه اتی بقدح لبن فشربه
و اعطی فضله عمر بن الخطاب قالوا فما اولته قال العلم و کذلک لما اسری به
اتاه الملک باناء فیه لبن و اناء فیه خمر فشرب اللبن فقال له الملک اصبت
الفطرة اصاب الله بک امتک فاللبن متی ظهر فهو صورة العلم

یعنی محسوب اولمز و ذوق طریق بونی اقتضا ایدر ... مثلا استغفار ... بو تقدیر اوزره جوقدر صح

تمثل في صورة اللبن كجبرئيل تمثل في صورة بشر سوي لمريم ولما قال عليه السلام
الناس نيام فاذا ماتوا انتبهوا نبه على ان كل ما يراه الانسان في حيوة
الدنيا انما هو بمنزلة الرؤيا للنائم خيال فلا بد من تأويله يعني حق سبحانه
مذكور اولان حكم مزبور حقدن مسؤل اولن جميع سوآلده ساري وجاريدر
نته كه سلطان شريعته قل رب زدني علما تعليم ايدوب اول دخي امتثال
امر ايدوب حتى يقظه ده لبن عرض اولنوب علم ايله تأويل اتدي
ورؤياسنده قدح لبن ايتا اولندقده فضله سني عمره ويروب ونه
ايله تأويل اتدك ديو سؤال اولندقده علم ايله جواب ويردي ودخي ليلة
معراجده ملك معهود انائين كتوروب برسنده لبن وبرسنده خمر
اولوب بحسب الامر خمري ترك ايدوب لبني تناول اتدكده ملك قائل
اولدي كه قابليتكده اولن علم ومعرفته مصيب ومتناول اولدك ودخي امتي
سنوك سببك ايله امتوكي دخي مصيب علم ومعرفة ايدر ديدي تحقيق بودر كه
لبن هر موطنده كه ظاهر اولا صورة علم كوستور جبريل كبي كه مريم ايجون
صورة بشر معتدلده ظاهر وحيات حسي ده مؤثر اولدي وفي الحقيقه
ايكي سنوك دخي مؤداسي حياتدر نهايه جبريلك حياة حسي لبنك حياة
معنوي در اما حال مزبور موطنه ومقامه نسبة ايله در امر بالعكس دخي اولور
عارف حقيقة اولن بيلور نته كه نبي عليه السلامك الناس نيام حديثي دلالت
ايدر كه موطن دنياده كورنن خيالات مثاليه كبي تأويله محتاج اولا
زيرا موطن آخرته نسبة نائم اولدر بل كه هر موطنك حكمي موطن آخره نسبة بويله در

مثلا

مثلا مثال خياله وخيال شهادته نسبة نجه ايسه شهادة دخي مثاله كوره
بويله در شعر من مات فقامت القيامة * والعارف يعرف لاشارة
شعر انما الكون خيال وهو حق في الحقيقة * كل من يفهم هذا حاز اسرار
الطريقة * يعني عالم صور واشكال يا خود جميع عوالم معاني وصور و
احوال مطلقا خيالدر زيرا مجموع كون ظل غيب مطلقدر وآثار اعيان
ثابته در وكأن بو خيالات ايجون وجود وهمي ثابت در نفس الامرده
دكلدر يعني نفس الامرده وجود حقكدر وفي الحقيقه موضوع حكم وجود
اولن وجود حقدر وذات مطلقدر پس هر كه بو معناي صحيحي فهم وادراك
اتدي نتيجه سلوك سالكين اولان اسرار طريقته واصل اولدي
فكان صلى الله عليه وسلم اذا قدم له لبن قال اللهم بارك لنا فيه
وزدنا منه واطعمنا خيرا منه فمن اعطاه الله ما اعطاه بسؤال عن امر الهي
فان الله لا يحاسبه به في الدار الآخرة ومن اعطاه الله ما اعطاه بسؤال
عن غير امر الهي فالامر فيه الى الله ان شاء حاسبه وان شاء لم يحاسبه
وارجو من الله في العلم خاصة انه لا يحاسبه فان امره لنبيه عليه السلام بطلب
الزيادة من العلم عين امره لامته فان الله يقول لقد كان لكم في رسول
الله اسوة حسنة واي اسوة اعظم من هذا التأسي لمن عقل عن الله ولو نبهنا
على المقام السليماني على تمامه لرأيتم امرا يهولكم الاطلاع عليه فان اكثر علماء
الطريقة جهلوا حالة سليمن ومكانته وليس الامر كما زعموا كلام سابقي
شرح وايضاح در يعني قچن حضرته لبن عرض اولنسه بركه ايله وزياده ايله

دعا ایدر ایدی وخیرلوسی ایله اطعامن طلبدن مراد علم در پس سؤال
عطایی که سائلنه الله تعالی سؤالنه امردن صکره سوق اتدکی دار اخرتده
انی محاسبه اتمز اما سؤل عطا که سائلنه سؤاله امر وارد اولمادن ابتداء
سؤال ایله اعطا اولونه امر حقه مفوضدر دیلرسه حساب ایدر دیلمز ایسه اتمز
اما اللهدن مرجو درکه علمده واقع اولان عطایا خاصه محاسبه اولنمز
زیرا ابنی سنه طلب یاده ایله امری همان امتنه امر نبوک عینی درنته که
الله تعالی رسولی ایله امتی میاننده اسوه حسنه اثبات اتدی پس علمدن
اعظم اسوه حق ثابت اولور فقیره بو محلده اولا امر مزبور خصایص نبی‌دن
اولمق شبهه‌سی حائل اولور بعده بو شبهه طاری اولورکه ثمره محاسبه
اعمالده ظاهر درکه باعثی مجازات سیئات وحسنات در اما علمده بو معنا ظاهر
دکلدر زیرا علم مقوله کیف در عمل مقوله کم ومقدار در پس محاسبه‌یه وجه
اولمز بعده آخر کلاملرین بیورورلرکه اگر مقام سلیمانی‌یه بتمامه تنبیه
اتسم نجه امور صعبه ظاهر اولور ایدی که اطلاع سکا مورث هول وخوف
اولور ایدی اکثر علماء ظاهرین رتبه سلیمانیه‌یی فهمده قاصرین در واهم
انلرک زعم اتدوکی دکلدر دیر واقعا امر بو یله در ضعفا اکلدوغی دکلدر
جواد مطلقه نسبت ملک سلیمانه نه درکه دولت آخرته تفاوت ونقص ویره شعر
زهول روز شمار آذری چه می ترسی • تو کیستی که دران روز در شمار آیی •
فص حکمة وجودیة فی کلمة داودیة حکمت مزبوره داووده
اضافت اولنمنوک سببی براوجوددن مراد ظاهر وجود انسانی در
مع

مع کمالاته اللایقه کمالات آدمیه ایسه حاصل اولمز الا حقایق خلافته مظهر
اولمغله اولور پس حقیقت آدمدن داووده کلنجه انبیای سالفه‌ده شیئاً
فشیئاً ظاهر واظهر اولوب تا که حضرت داووده محض لطف الهی ایله بغیر
کسب وتعمل تامیه وکمال دائره سن بولدی اول اجلدن بو نسبت اختصاصیه‌یه
سزاوار قلندی اعلم انه لما کانت النبوة والرسالة اختصاصاً
الهیاً لیس فیها شیء من الاکتساب اعنی نبوة التشریع کانت عطایاه
تعالی لهم علیهم السلام من هذا القبیل مواهب لیست جزاء ولا یطلب علیها
منهم جزاء فاعطاؤه ایاهم علی طریق الانعام والافضال ای سالک طریق
رشاد معلوم اولاکه وقتاکه تشریع ایله مقید اولن نبوة ورسالت اختصاص
الهی وموهبت رحمانی اولوب ثمره کسب وعمل اولمدی ایسه حقک انبیای مزبوره‌یه
دخی عطاسی موهبت وامتنان قبیلندن اولوب جزای اعمال ومقابله کسب و
عبادات اولمدی پس اول من وموهبت مقابله‌سنده انلردن جزا مطلوب
اولمیوب طریق انعام وافضال اوزره ثابت اولدی • بعده نبوتی
تشریع ایله قیدک وجهی بو درکه نبوت عامه که ولایت کسبیه ایله متلازمدر
بو حکمدن خارجدر زیرا ولایت مجتنبه‌ده مکتسبه در محبوبینده غیر مکتسبه در
وکسبک فی الجمله انبیاء عامه‌ده مدخلی وار در وکسبدن مراد اراده ممکنک
افعالدن بر فعل خاصه تعلقیدر که حال تعلقده اقتدار الهی اول فعلی ایجاد ایده
بعده مزبور اختصاص الهی که فیض مقدسدن ناشیدر فیض اقدسده اقتضای
اعیانوک ثبوتنی منافی دکلدر نته که افعال عباد موطن شهادتده نسبت اختیاریه در

مطلب معنای کسب
تحقیق اختصاص الهی

انبیا ایکی نوعدر

اما موطن امر وغیبه نسبة ایله جبریه در اصحاب برزخ و توسط بینهما یی
تعدیل ایدوب اختیار جزئی اثبات ایدرلر والله اعلم فقال تعالی ووهبنا له
اسحق ویعقوب یعنی لابرهیم الخلیل وقال فی ایوب عم ووهبنا له اهله
ومثلهم معهم وقال فی حق موسی عم ووهبنا له من رحمتنا اخاه هرون
نبیا الی مثل ذلک پس عطایای مزبوره دن حق تعالی هبه ایله تعبیر ایدوب
بیوردی که ابراهیمه اسحقی هبه ایتدک وایوبه اهلنی هبه ایتدک امثالی
اهلی تحتنده داخل در موسی حقنده هرونی ذکر ایتدی وبو هبات وعطایانک
جمله سی دعوة اضطراریه ده وحال جمع وهمتده ویرلمشدر حکایه لرندن
معلوم در امثالی دخی بو نکره الحاق اولنه فالذی تولاهم اولا هو
الذی تولاهم ثانیا فی عموم احوالهم او اکثرها ولیس الا اسمه الوهاب
پس شول اسم که انبیایه تولی ایتدی ونبوة ورسالتی انلره مخصوص
قلدی بعینه ثانیا دخی انبیا اول اسمک تولاسنه وحکومتنه تابعدر
احواللرینک مجموعنده اولسون گرک اکثرنده واول اسم متولی وشر
حاکم وتابدر وقال فی حق داود ولقد اتینا داود منا فضلا فلم
یقرن به جزاء یطلبه منه ولا اخبر انه اعطاه هذا الذی ذکره جزاء
بعده معنای مزبوری بعض انبیاده ذکردن ماعدا افض مخصوصنده
داوده ویرلن فضل مخصوصی بیانه شروع ایدوب بیوردی که بز
داوده عطای فاضل ویردک ومقابله سنده جزا طلب ایتمدک دیدی
مثلا شکر طلبن داوده نسبة ایتمدی الذن استدیکی ذکر اولنن

فضلی

فضلی اعمالندن بر عمل مقابلی در دیو خبر ویرمدی ولما طلب الشکر
علی ذلک بالعمل طلبه من آل داود ولم یتعرض لذکر داود علیه السلام
لیشکره الآل علی ما انعم به علی داود فهو فی حق داود عطاء نعمة
وافضال وفی حق آله علی غیر ذلک وقاکه عامة نعمه تعلق حکم وجوب
شکر عام اولدی ایسه حق تعالی فضل داودک شکرنی داوددن طلب
ایتمیوب قایم مقامی اولان آلندن طلب ایتدی وصریحا ذکر داوده
تعرض ایتمدی تاکه فضل داوددن نیا بتله آل داود اقامه شکر ایده لر
پس نعمه مزبوره داوده نسبة من وافضالدر وآله نسبة معاوضه و
جزا اولدی فقال تعالی اعملوا آل داود شکرا وقلیل من عبادی الشکور
پس حق تعالی آل داوده امر ایدوب وانلردن نعمه سابقه مقابله سنده
عمل ایله شکر طلب ایتدی زیرا شکر لسان ایله وسایر جوارح ایله دخی اولور
وبیوردی بنوم قوللرمدن عبد شکور قلیلدر کاتنه شاکر کثیر اولا اما شکور
ایله متصف اولن عبد قلیل اولا که مبالغه ایله شکر ایدیجیدر پس داود عطا
مقابله سنده شکر ایله مطالب اولمادی وان کانت الانبیاء علیهم السلام
قد شکروا الله تعالی علی ما انعم به علیهم ووهبهم فلم یکن ذلک عن طلب من الله
سبحانه بل تبرعوا بذلک من عند نفوسهم کما قام رسول الله صلی الله علیه وسلم
حتی تورمت قدماه شکرا لما غفر الله تعالی ما تقدم من ذنبه وما تأخر فلما
قیل له فی ذلک قال افلا اکون عبدا شکورا کویا سؤال مقدردن جواب درکه
انبیا علیهم السلام نعمه وهبه مقابله سنده شکر ایتمدیلر می جواب ویردیکه انبیا

مزبوره نک شکری حقک طلبندن منبعث اولمدی بلکه شکری تبرعاً
کندولرندن ایدیلرنته که شاه شریعت محمد عم ذنوب سابقه سی ولاحقه سی
مغفور اولدوغی مقابله ده اداء وظیفهٔ شکر ایچون عبادتده بروجه
ایله قیام ایتدی که مبارک ایاقلرینه ماده منصب اولوب متورم اولدی
و افراط مزبورک وجهندن سؤال اولندقده بن عبد شکور اولمیایمی
دیو جواب ویرور ایدی بو دخی تبرعدر عبادته نوح عم دخی تبرع قیلنلردندر
و قال فی نوح علیه السلام انه کان عبداً شکوراً والشکور من عباد الله قلیل
دخی حق سبحانه و تعالی نوح پیغامبر حقنده مدحاً و ثناءً مبالغه ایله شاکر
قولم ایدی عبادمدن ایسه کثرة ایله شکر ایدیجی قلیلدر دیدی فاول نعمة
انعم الله بها علی داود انه اعطاه اسما لیس فیه حرف من حروف الاتصال
پس حضرة داوده اول نعم موهوبه بر اسم ایله مسمی قیلندی که آنده هرگز حرف
اتصال یوقدر پس عالمدن تفرد و انقطاع معناسن اشعار ایتدی
زیرا عالم حروف کلمات مجموعه در فقیر ایدرین انفصال حروف مزبوره
داودک ماقبلنده و مابعدنده اولن انبیادن منفصل و ممتاز اولمه سنه
دلالة ایدر اما حروف داود تشتته دلالة اتمه سی حسبی ایله مرتبه اسم
محمددن انحطاطه اشارتی واردر زیرا هرگز جمعیته و وحدانیته اسماء دلالتی
یوقدر و حروف اتصال شول حروفدرکه مابعدینه اتصال ایلرک ثانی اولا
پس اتصال و انفصال مابعدلرینه نسبة ایله معتبردر اما ماقبله نسبة ایله جمیع حروف
قابل اتصالدر فقطعه عن العالم بذلک اخباراً لنا عنه بمجرد هذا الاسم وهی

الدال والالف والواو وسمی محمداً بحروف الاتصال و الانفصال
فوصله به و فصله عن العالم فجمع له بین الحالتین فی اسمه کما جمع لداود
بین الحالتین من طریق المعنی و لم یجعل ذلک فی اسمه پس حق تعالی
داودی بو اسمک اعطاسی سببی ایله عالمدن قطع ایتدی و تجرد بو اسم
ایله بزه قطع مزبوردن خبر ویردی که حروف مزبوره الف و واو و دالدر
که حضرة داودک بغیر مجاهدة و عمل عالمدن انفصالنه دالدر و بو معنا ایله
اسمدن مسمایه انتقالدر بعده محمد عم حروف اتصال و انفصال ایله
ممزوج اولوندی پس جانب خلقدن انفصالنه و طرف حقه اتصالنه
دلیل و سبیل اولوب برزخ جمیع کمالات اولدی بعده جمع بین الحالتین
اسم و لفظ محمدده بولوندی لکن جمیع مزبور داوده یالکز معنا جهتندن
بولندی فکان ذلک اختصاصاً لمحمد عم علی داود عم اعنی التنبیه
علیه باسمه فتم له الامر من جمیع جهاته پس جمع بین الحالتین من حیث اللفظ
والمعنی اولمق محمد عم ایچون اختصاصدر داود عم اوزرینه تفضیل اولندی
پس محمد عم ایچون جمیع جهاتدن امر جمع تمام اولدی که مراد اسم و مسمی جهتلریدر
جمع ایله تعبیر تثنیه یه اطلاق جمع طریقیدر و لفظ اعنی اسم اشارتی تفسیر درکه
فکان ذلک ده مذکوردر و کذلک فی اسمه احمد یعنی امر سابق رسول اللهک
احمد اسمنده دخی معتبردر و حرفی اتصال حا و میم و حرفی انفصال الف و دالدر
فهذا من حکمة الله سبحانه ثم قال تعالی فی حق داود عم فیما اعطاه علی طریق
الانعام علیه ترجیع الجبال معه التسبیح فتسبح لتسبیحه لیکون له عملها پس

مذکور اولن جمع بین الحالتین که اسم محمّد وداوده موجوددر حکمة
اللهدندرکه انقطاع واتصال خطّی وخارجی • سبب انقطاع واتصال
عقلی ومعنوی • اولدی بعده حق تعالی داود علیه السّلام حقنده اول
علی طریق الانعام اعطا اتدکلری جمله ده جبالک انوکله بیله اعادهٔ
تسبیح اتدوکن ذکر اتدی که وسخّرنا الجبال معه یسبّحن بالعشیّ والاشراق
دیدی تاکه جبال داخی داود تسبیحی کبی تسبیح ایده لر • تاکه داود اکون
طاعت علی کبی اعمال حاصل اولا • بونده نکتهٔ لطیفه واردر نظر اولنه
وکذلک الطیر لفظ طیر مجروردر یعنی ترجیع جبال کبیدر ترجیع طیر دخی
حضرت داود تسبیح اتدکجه ترجیع واعادهٔ طیر داودده جبال ایله بیله
منضم اولوب تسبیح داود کبی تسبیح ایده لر • نته که الله تعالی بیورر والطیر
محشورةً کلّ له اوّاب • ودخی بیورر یا جبال اوّبی معه والطیر والنّا له الحدید الآیه
فقیر ایدر ین جبالدن مراد اعضاء بدنیه وطیردن مراد قوای نفسانیه
اولا وحاصل معنی تسبیح داود هم قلبی هم قالبی هم صوری هم معنوی
اولوب طبیعتی روحنه متابعت اتدی وکمال تسبیح وعبادت بولندی
دیمک اولا والله اعلم واعطاه القوّة ونعته بها واعطاه الحکمة وفصل الخطاب
دخی حق تعالی داوده قوّة روحانیه ویردی • وقوّة ایله صفتلدی
که قرآنده ذا الاید انّه اوّاب • دیدی • دخی حکمة ویردی یعنی حقایق
اشیایه علم واسما وصفاته معرفة جزئیه ویردی • وفصل الخطاب شرایع
احکام ویردی که حق ایله باطل • وصواب وخطا میانینی فاصل اولدی •

بحث تسبیح

ثمّ المنّة الکبری • والمکانة الزلفی • التی خصّه الله تعالی بها التنصیص علی
خلافته ولم یفعل ذلک مع احد من ابناء جنسه وان کان فیهم خلفاء
فقال یا داود انّا جعلناک خلیفةً فی الارض فاحکم بین النّاس بالحقّ
ولا تتّبع الهوی ای ما یخطر لک فی حکمک من غیر وحی منّی فیضلّک عن سبیل الله
ای عن الطریق الذی اوحی به الی رسلی • بعده عطیهٔ عظمی ومرتبهٔ قربی که
حق تعالی داوده علیه السّلام مخصوص قلمشدر • خلافتنه قرآن عظیمده
تنصیص وتصریح قلدوغیدرکه ابناء جنسی اولان سایر انبیایی بو اختصاص
شریف ایله تشریف قلمدی • اکرچه انلرده دخی خلفا وخلافت بولندی
لکن بو کیفیت ایله بولنمدی • تنصیص حز بوراناجعلناک خلیفةً فی الارض
قولیدرکه ذکر اولندی • وبیورلدی که یا داود حکمکده هوای جنس نفسانیه که
اتباع اتمه ما دام که وحی الهی نازل اولمیه تاکه سنی سایر رسل مذکوره وحی
اولنان طریق مستقیمدن ضالّ ومهجور قلمیه • بعده خلافتک علوّ شانی
صورهٔ مرتبهٔ الهیه اولدوغیدر • ثمّ تادّب سبحانه معه فقال سبحانه انّ الذین
یضلّون عن سبیل الله لهم عذاب شدید بما نسوا یوم الحساب ولم یقل له
فان ضللت عن سبیلی فلک عذاب شدید • بعده حق سبحانه وتعالی
لطفاً وتکرّماً هبهٔ سابقه یه ملایم رعایهٔ ادب ایدوب ضلالی صریحاً داووده
نسبت اتمدی • یعنی سن اکر طریقمدن ضالّ اولور ایسک سکا عذاب شدید دیم
ثابت اولور دیمدی • فان قلت وآدم علیه السّلام قد نصّ الله سبحانه
علی خلافته قلنا ما نصّ مثل التنصیص علی داود علیه السلام وانّما قال

للملائكة انی جاعل فی الارض خلیفة ولم یقل انی جاعل آدم خلیفة
فی الارض اگر اعتراض اولنوب حق تعالی آدمك دخی خلافتنه
تنصیص ایتدی پس داود عم نص ایله تخصیص اولنمدی جواب بودر كه
نص خلافت آدم علیه السلام گبی دگلدر زیرا حق تعالی اثناء قصه‌ده
آدمده ملائكه‌یه خطاباً بن ارضده خلیفه نصب ایدرین دیمكدن
آدمه تنصیص خلافت لازم گلمز زیرا انی جاعل آدم فی الارض خلیفة
دیمدی پس جایزدر كه خلیفه عین آدم اولمیوب افراد اولاد آدمدن
اولا ولو قال لم یكن مثل قوله انا جعلناك خلیفة فی الارض فی حق
آدم عم فان هذا المحقق ولیس ذلك كذلك یعنی اگر انی جاعل آدم
خلیفة دخی دیسه‌ كر وحی داودده قول انا جعلناك خلیفة فی الارض
گبی اولمز زیرا بو قول محققدر زیرا ضمیر مخاطب اعرف معارفدر احتمال
غیری قطع ایدر پس انی جاعل آدم خلیفة انا جعلناك خلیفة گبی اولمز
وما یدل ذكر آدم عم فی القصة بعد ذلك علی انه عین ذلك الخلیفة الذی
نص الله علیه فاجعل بالك لاخبارات الحق سبحانه من عباده اذا اخبر ما
نافیه ایله سؤال مقدری دفع ایدر كه قصه‌ده ذكر آدم عم خلیفه‌دن
مراد عین آدم ایدوكنه قرینه داله اولمزمی پس جواب ویرور كه
ذكر آدم دلالت قاطعه ایله دلالت ایتمز خصوصا بلا قرینه حاصل اولن
تنصیص مع قرینه اولن گبی دگلدر پس امدی سن حقك مظاهر عبادندن
سكا ویریلن خبرلره قلبوكی متوجه قیل وانلرك قضایالرینه متعلق خبرلرینه

خصوصیات

خصوصیاتن ادراكده صرف اجتهاد ایله وبل فقیسی فاضل وفقیسی مفضولدر
كذلك فی حق ابراهیم الخلیل انی جاعلك للناس اماما ولم یقل خلیفة
وان كنا نعلم ان الامامة هنا خلافة ولكن ما هی مثلها لانه ما ذكرها باخص
اسمائها وهی الخلافة یعنی تنصیص امر خلافتده حال ابراهیم خلیل دخی حال
آدم جلیل گبیدر زیرا الله تعالی اكا سنی امام قلدم دیدی خلیفه
قلدم دیمدی اگرچه بز امامتدن مراد الله خلافت ایدوكن بیلورز
لكن خلافت مزبوره خلافت داود گبی مصرح بها دگلدر زیرا اخص اسماسی
ایله یعنی خلافت ایله مذكور دگلدر ثم فی داود عم من الاختصاص
بالخلافة ان جعله خلیفة حكم ولیس ذلك الا عن الله تعالی فقال له فاحكم
بین الناس بالحق وخلافة آدم قد لا یكون من هذه المرتبة فیكون
خلافته ان یخلف من كان فیها قبل ذلك لا انه نائب عن الله تعالی
فی خلقه بالحكم الالهی فیهم وان كان الامر كذلك وقع ولكن لیس
كلامنا الا فی التنصیص علیه والتصریح به بعده موهبة اخری داود علیه السلام
واقع اولن اختصاص خلافه خلقنده خلافت حكم ایسه دگل الا من عند الله دركه
فاحكم بین الناس بالحق منصوص ومحققدر خلافت آدم علیه السلام ایسه
بو مرتبه‌ده اولمز یعنی عن الله اولمق تحقق بولمز احتمال عقلی ولفظی مزاحم
اولور زیرا جایز اولور كه وجه ارضده آدمدن مقدم اولن ملكك
یا جنك خلافتی مراد اوله خلقنده حق طرفندن خلیفه لكی مراد اولمیه
اگرچه نفس الامرده خلافت آدم عن الله واقعه مطابق ایسه ده لكن جزم

محیا وجه معناسنه در

کلامم تنصیص و تصریح ایله مقیدا ولمغن اضطرابدن خالی اولمز و مرآت
محیای مقال غبار نقطۀ شکدن صفا بولمز و لله فی الارض خلائف
عن الله سبحانه وهم الرسل واما الخلافة الیوم فعن الرسل لا عن الله
لانهم ما یحکمون الا بما شرع لهم الرسول ولا یخرجون عن ذلک غیر ان
هنا دقیقة لا یعلمها الا امثالنا وذلک فی اخذ ما یحکمون به مما هو
شرع للرسول فالخلیفة عن الرسول من یاخذ الحکم بالنقل عنه صلی الله
علیه وسلم معلوم اولا که حق جانبندن اولن خلیفه‌لر حقلرنده رسوللر کبی
سبقت اتدیلر اما الآن واقع اولن خلافه جانب رسلدندر که انلر
اولیا و مشایخ عصر و علماء شرع دخی بونلردندر زیرا بونلرک
حکمی رسوله اتباع ایله در و توسیط انبیا ایله در بونلر حکمی منبع رسالتدن
آلورلر ماوراسنه تجاوز اتمزلر لکن بو محلده بر دقیقه وار در که
آنی امثال شیخ اولن صاحب حال فهم ایدر یعنی منبع ینابیع حکم رسالته
نه مرتبه‌ده در عالم اولورلر پس اتدکلری احکامی اخذده
منبعنه عارف اولورلر یا انکشاف اعیان ثابته ایله یا اخبار حق ایله
مستفیض بالذات اولوب واسطه‌یه محتاج اولمزلر و خلیفه عن
الرسول مرتبه‌سندن متجاوز اولوب خلیفة الله رتبه‌سنه فایز
اولورلر پس خلیفه عن الرسول بودر که حکمی رسولدن نقل ایله اخذ ایدر
او بالاجتهاد الذی اصله ایضا منقول عنه علیه السلام یا اجتهاد و کسب
ایله اولور که اصل اجتهاد دخی رسولدن نقل اولنمشدر صلعم

فینا من یاخذه عن الله فیکون خلیفة من الله بعین ذلک الحکم
فیکون المادة له من حیث کانت المادة لرسول الله علیه السلام
فهو فی الظاهر متبع له لعدم مخالفته فی الحکم کعیسی عم اذا نزل فحکم
وکالنبی محمد علیه السلام فی قوله تعالی اولئک الذین هدی الله فبهدیهم
اقتده شیخ قدس سره العزیز بیورر که بزده رجل وار در که حکمی الله‌دن
بغیر واسطه اخذ ایدر نبی سنه کمال متابعته سببی ایله که تابع عین متبوع
اولاو عین حکمه عین خلیفة الله اولاو ماده حکم خلیفه ماده حکم
رسول الله اولا یعنی قید حیثیته ایکیسن برابلیه و ماخذ حکم تابعینه
ماخذ حکم رسول الله اولا پس بحسب الظاهر متبع رسول عدا اولونه
عدم مخالفتی و شده متابعتی سببی ایله اما بحسب الباطن مستقل صابله
اخذ بغیر واسطه اولمغیله نته که عیسی علیه السلام قچن آخر الزمانده نازل
اولسه و حکم محمد علیه السلام ایله حکم اتسه امر بو بابده در که بالذات
حقدن اخذ ایدر و نته که رسولمز محمد علیه السلام دخی اهل هدایتوک
هداسنه اتباع ایله مامور اولدی و حکمی حقدن انلر اخذ اتدوکی اخذ
اتدی اما بو جمله لوک یعنی تابع ایله رسولینوک میاننده فرق بو در که
توابع انبیاء عم بو مرتبه‌یه واسطه متابعت ایله واصل اولورلر اما
حضرتین که عیسی و محمد در عم وصولده واسطه اتباعه محتاج اولمدیلر
و برآحده اتباع اتمدیلر فهو فی حق ما یعرفه من صورة الاخذ مختص
بهذا موافق هو فیه بمنزلة ما قرره النبی عم من شرع من تقدم من الرسل

معلوم اولا که حضرت مولانا خنکار
حضرت شیخ قدس سره
الاکمل بیز و دخی ... اولان حکمه فی مخالفته
... نقل اولان ... اسیدی دیو
شیخ حضرتلری متابع رسول و کل در منقول
... نقل صحیح و کل در دیو
دارا تصریح ایدرمش ...

بکونه قرزه فاتبعناه من حیث تقریره لا من حیث انه شرع لغیره قبله
یعنی بزدن اول ولی عارف که عین حکمی منبع حقدن اخذیدر هذا لاخذه
اختصاص الهی ایله مختص اولور و ولی مزبور اول حکم مأخوذده رسول
مشرعه موافقت قیلور. رسول الله شرایع من قبلنایی تقریری منزله سنده
درکه ولی اکا اتباع ایدر. رسولک تقریری حیثیتندن یوخسه غیرک شرعی
اولوب غیر ایچون مشروع اولمق حیثیتی ایله دکل والا شرایع منسوخه یه
اتباع لازم کلور لازم خود باطلدر حاصل کلام امت محمددن شول
اولیای عارفین که رسل متقدمینوک احکامن منبع حقدن اخذ ایدوب
اکا تابع اولورلر بو حیثیت ایله درکه پیغمبر موزانی تقریر ایتمش وکندو
شریعتندن عد اتمش اولا. رسل متقدمین امته مخصوصه لرینه مشروع ایتدکلری
حیثیت ایله اولمیه. وکذلک اخذ الخلیفة عن الله عین ما اخذه منه الرسول
فنقول فیه بلسان الکشف خلیفة الله وبلسان الظاهر خلیفة رسول الله
ولهذا مات رسول الله صلعم وما نص بخلافة عنه علی احد ولا عینه
لعلمه ان فی امته من یأخذ الخلافة عن ربه فیکون خلیفة عن الله
مع الموافقة له فی الحکم المشروع فلما علم ذلک صلی الله علیه وسلم
لم یحجر الامر بعده خلیفه نوک حقدن اخذی رسولک حقدن اخذینوک
عینیدر و خلیفه نوک رسوله اتباعی اللهدن بنفسه اخذی حیثیتندندر
یوخسه رسولک حقدن اخذی حیثیتندن دکلدر پس خلیفه مزبوره یه
لسان کشف ایله خلیفة الله ولسان ظاهر ایله خلیفة الرسول دیرز.

بومعرفه

بو معرفه جلیله ایچوندر که نبی علیه السلام حین ارتحالده لسان ظاهر ایله
خلافتلرینه تنصیص بیورمدیلر. فقیر ایدر ین عدم تنصیصک وجهنه نحو
اشارت لطیفه اولنمدی. و خاندان نبوتدن بو قدر اختلافات کثیره
بالمره مرفوع قلنمدی. وجهی الله اعلم بو درکه خلافه تعلق ایلک سبب
ظهوری اختلافات مزبوره ایدیکه. هزار حکمه ومصلحه خفیه یی مشتمل
اولوب لیجزی الامر بین یدیه وجیب غیبده محتجب اولان حکم لاریبی
جلوه کر اولوب من عند الله خلافه محلنده مقر اولدی. فلله خلفاء
فی خلقه یأخذون من معدن الرسول والرسل ما اخذته الرسل ویعرفون
فضل الرسول المتقدم هناک لان الرسول قابل للزیادة وهذه الخلیفة
لیس بقابل للزیادة التی لو کان الرسول قبلها پس معلوم اولدی که
حقک خلقنده نیجه خلفاسی واردر که بزم نبیموز و سایر رسل متقدمین اخذ
اتدوکی معدندن انلرک اخذ اتدکلرنی اخذ ایدرلر لکن رسل متقدمینوک
فضلنه دخی عارف. والفضل للمتقدم حکمنجه معترف. اولورلر زیرا رسول
متقدم زیاده یه قادردر بونلر دکلدر. فقیر ایدر ین جزئیات امورده
تغیرات یسیره بولنمقدن زیاده لازم کلمز. بعض خلیفه مزبوره شول
زیاده یی قبول اتمز که اکر رسول بنفسه اول خلیفه عهدنده بولونسه زیاده
مزبوره یی قبول ایدر ایدی. یعنی رسولک زیاده حکمده وجود وعدمی برابر
اولمز. مجرد مصالح حادثه که اقتضای عهدیله ظاهر اولور. نبی الآن موجود
اولسه بونی قبول ایدر ایدی دیو بحسب المصلحة والاستحسان خلیفه قبولنه

زیاده دن معنا تغییر مراد اولوب نقصانه دخی شاملدر
صح

قادر اولامز. مگر ما تحت کلیات شرعیه ده داخل جزئیاتدن معدود اولا
زیرا الیوم اکملت لکم دینکم خطابنوک مقتضاسی بودر که بحسب الحکمة الی آخر الزمان
تجدید احکامه احتیاج منقطع اولا فلا یعطی من الحکم والعلم فیما شرع الا ما شرع
للرسول خاصة فهو فی الظاهر متبع غیر مخالف بخلاف الرسل الا تری عیسی عم
لما تخیلت الیهود انه لا یزید علی موسی علیه السلام مثل ما قلناه فی الخلافة
الیوم مع الرسول آمنوا به واقروه فلما زاد حکما او نسخ حکما کان قد قرر
موسی عم لکون عیسی عم رسولا لم یحتملوا ذلک لانه خالف اعتقادهم فیه
پس خلیفه یه امور مشروعه ده حکمدن وعلمدن اعطا اولنمدی الا
خاصة رسول ایچون مشروع اولان امورک حکمی و علمی اعطا اولوندی. پس خلیفه
بحسب الظاهر متبع اولدی مخالف و مخترع اولمدی. اما رسل خلائفک مخالفیدر که
بونلرک مابیننده خلاف واقع اولور. گورلمزمی که عیسی علیه السلام اول یهود
تخیل ایتدی که دین موسایه مخالف اولمیه نته که خلفاء زمانه پیغامبرمزه
خلاف ایتمدوکی کبی. پس عیسایه اتباع ایتدیلر و دیننه مؤمن و مقر اولدیلر
بعده وقتا که عیسی ده بامر الله موسا مقرر ایتدوکی حکمی نسخه اقدام و شریعتنه
بعینها زیاده گوردیلر ایسه بو حاله احتمال ایتمدیلر. زیرا اعتقاد یهود
بو ایدی که دین موسی مؤبد اوله و شریعت عیسی انی نسخ ایتمیه وجهلت
الیهود الامر علی ما هو علیه فطلبت قتله وکان من قصته ما اخبرنا الله تعالی
فی کتابه العزیز عنه وعنهم فلما کان عیسی عم رسولا قبل الزیادة اما بنقص حکم
قد تقرر او زیادة حکم علی ان النقص زیادة حکم بلا شک لکن یهود امر سالته

جاهل

جاهل اولدیلر. و مقتضای مصلحت و استعداد قوم اوزرینه حکمک زیاده
و نقصانه قابل اولدوغن بلمدیلر. پس قتل عیسایه طالب اولدیلر نته که
مخبر صادق قرآن عزیزدن حال عیسا و یهوددن بزه خبر ویردی
پس وقتا که عیسا رسول الهی اولدی ایسه شریعت موسایه زیاده قابل
اولدی. و حکمندن نقصه قایل اولدی اگرچه نقص دخی فی الحقیقه زیاده در
لکن تصریح بعد الاجمال قبیلندن افاده یه اوفق اولماغیچون. زیرا بر شیئک حکم
اباحتنی شریعتدن نقص ایتمک حرمتنه حکمک زیاده سی مسلمدر.
والخلافة الیوم لیس لها هذا المنصب وانما تنقص او تزید علی الشرع
الذی قد تقرر بالاجتهاد لا علی الشرع الذی شوفه به محمد صلی الله علیه وسلم
دخی حالا موجوده اولان خلافه ایچون مذکور اولان منصب یاده
حاصل دکلدر. پس زیاده و نقص واقع اولورسه قابل اجتهاد اولان
موضعده ممکن اولور که حقنده نص صریح وارد اولمیه. مگر مجتهد رأی و
قیاس ایله حکم ایده. و بالجمله زیاده و نقص رسول اللهه بالمشافهه خطاب
اولنان احکامده میسر اولماز. فقد یظهر من الخلیفة ما یخالف حدیثا ما فی
الحکم فیتخیل انه من الاجتهاد ولیس کذلک وانما هذا الامام لم یثبت عنده
من جهة الکشف ذلک الخبر عن النبی عم ولو ثبت لحکم به وان کان الطریق
فیه العدل عن العدل فما هو معصوم عن الوهم ولا من النقل علی المعنی. پس
آنلر اولور که اخذ عن الله اولان خلیفه دن حکمده بعض حدیثه مخالف
امر ظاهر اولور و امر مزبور حکم اجتهادی تخیل اولنور اما دکلدر زیرا او

اما مکاشفاتنده کشف طریقی ایله خبر مزبورک نبی دن صدوری ثابت
اولمشدر زیرا اگر ثابت اولسه خبر مزبور ایله حکم ایدر ایدی مزاحمه وهم
منقطع اولوردی اگرچه رواة حدیثده عدالة شرطدر عنعنه سی عادلا
عن عادل گلکدر لکن عدول مزبوره وهمدن معصوم اولمزلر ونقل بالمعنی
شبهه سندن خلاص بولمزلر امر اول مبداء سهو ونسیان امر ثانی منشأ
تحریفات فراوان در فمثل هذا یقع عن الخلیفة الیوم وکذلک یقع من
عیسی ع م فانه اذا نزل یرفع کثیرا من شرع الاجتهاد المقرر فیبین بخبر حه
صورة الحق المشروع الذی کان علیه النبی پس بو مقوله امر زمانه خلیفه
سندن دخی واقع اولور نته که حضرت عیسادن دخی صادر اولسه گرکدر
زیرا حین نزولده ائمه مجتهدین مقرر اتدوکی نیچه احکام اجتهادیه یی
رفع وزجر اتسه گرکدر تا که سحاب سرا پرده ظنون واوهام مرفوع
اولوب وآفتاب سلطان صورة حق مشروع ومتبوع اولا ولا سیما اذا
تعارضت احکام الائمة فی النازلة الواحدة فیعلم قطعا انه لو نزل
وحی لنزل باحد الوجوه فذلک هو الحکم الالهی وما عداه وان قرره
الحق فهو شرع تقریری لرفع الحرج عن هذه الامة واتساع الحکم فیها
خصوصا که احکام ائمه اربعه نازله واحده ده تعارض اتسه لر بطریق
القطع معلوم اولور که اگر فرضا زمان وحی اولسه حکم وجوه مختلفه دن واحد
معین اوزرینه نازل اولور ایدی که اول حکم حکم قدیم الهیدر اما ماعداسی
که ادله شرعیه مقتضاسی ایله ثابت اولمشدر اگرچه انلر دخی ادله شرعیه

وعلة

یعنی احکام ...

[illegible]

وعلة عقلیه سنه نسبتله هقدر شرع تقریری وحکم اجتهادی در سببی امتنان
دفع حرج واتساع حکمدر که الله تعالی بیورر یرید الله بکم الیسر ولا یرید بکم
العسر وقول رسول الله صلی الله علیه وسلم در که بعثت بالحنیفیة السهلة
السمحة الحدیث وظاهر بودر که احکامده اختلاف بولنمسه وجوه متکثره
ظاهر اولمازایدی وسعة رحمة بولنمزایدی اما حاجت مرفوع اولسه
مقتضای اجتهاد زائل وعلة دفع حرج مضمحل اولور اما قوله علیه السلام
اذا بویع لخلیفتین فاقتلوا الآخر منهما فهذا فی الخلافة الظاهرة
التی لها السیف وان اتفقا فلا بد من قتل احدهما بخلاف الخلافة
المعنویة فانه لا قتل فیها وانما القتل فی الخلافة الظاهرة وان لم
یکن لذلک الخلیفة هذا المقام وهو خلیفة رسول الله ان عدل فمن حکم
الاصل الذی به تخیل وجود الهین ولو کان فیهما آلهة الا الله لفسدتا
وان اتفقا دفع سؤال مقدردر که استصواب اختلاف مجتهدین اذا بویع
لخلیفتین فاقتلوا الآخر حدیثنه منافی دکلمیدر دینلمش جوابیدر بلورکه
قتل مزبور خلافه ظاهرده ثابتدر که صاحبی اولو العزم والسیف درکه
بونلر خلافده اتفاق دخی اتسه احدهما نوک قتلی لازمدر زیرا خلافه صوریه ده
اتحاد صورتین نامیسردر پس ولاة شرعک وخلفاء صوریه نوک
تعددنده فساد عقلی حاصل وتنزل بهما ویده برهان تمانع وارد اولان در
اما خلافة معنویه ده اتفاق واتحاد ممکن واختلاف رحمة در واحد
معنیین آخره مزاحم ومضادم اولمز عالم معنی موطن مضایقه دکلدر

قیصری جوابا ما ویمش ملا جامی
جزاء وان لم یکن ویمشدر
منه

قال فی المواقف فاما المتکلمون فقالوا
یمتنع وجود الهین مستجمعین لشرائط
الالهیة لو وجدا الاول لو وجد الهان
قادران علی الکمال لکان نسبة المقدور
الیهما سواء اذ المقتضی للقدرة ذاتهما
وللمقدور به الامکان لان الوجوب
والامتناع یحیلان المقدوریة فیستوی
النسبة بین کل مقدور وبینهما فاذا یلزم
وقوع هذا المقدور المعین اما بهما
وانه باطل لما بینا من امتناع مقدور
بین قادرین واما باحدهما ویلزم الترجیح
بلا مرجح فلا تعدد للاله لو حدثنا لم المتکلمین
لاستلزامه احدهما الممتنعین اما وقوع مقدور بین
قادرین واما الترجیح بغیر مرجح انتهی

خصوصا خليفهٔ باطن قطبدر قطب ايسه اكثر اولمز واحددر باقي خلفاء
معنويه انوك تحت سلطانن قهرنده مغلوب ومستهلك اولمغين بينه
جهة وحدة حاصلدر • وسمت تعدد مضمحلدر • بعده مستحق قتل خليفهٔ آخر
اولموق اگرچه خليفهٔ ثانيه نوك مقامي خليفهٔ اولي كبي دكل ايسه •
وتعارض وتخالف حقيقي يه صلاحي يوغيسه • مجرد تخالف صوري موجب
قتل اولور • زيرا عدل اولسه خليفهٔ رسول حكمنده اولور ايدي ديز •
حاصل كلام وجود آلهيني ابطال ومحال ايدن اصل قرآني وبرهان تمانع
ايله • خليفهٔ ثانيه نوك دخي قتل وابطالنه حكم اولنور ديمك اولا
الله علم • شيخ شارح داود قيصري وطور بالي خليفه قدس سرهما
شرحلرنده متنوك مجمل عبارتن تخييل اخذ اتمشلر • وبعض معاني يه آني
مبني قلمشلردر • نظر دقت ايله نظر اولنوب لله تعالى وجه صوابه ظفر •
بولن خطاموزي اصلاح ايده بنوم خيالم اول معنايه مساعد اولمادي •
مرحوم منلا جامي وصائن الدين تركه شرحلرنده استمداد اتدم الله اعلم •
فنحن نعلم انهما لو اختلفا تقديرا لنفذ حكم احدهما فالنافذ الحكم هو الاله
على الحقيقة والذي لم ينفذ حكمه ليس باله ومن هنا يعلم ان كل حكم ينفذ
اليوم في العالم انه حكم الله وان خالف الحكم المقرر في الظاهر المسمى
شرعا اذ لا ينفذ حكم الا لله في نفس الامر لان الامر الواقع في العالم انما
هو على حكم المشيئة الالهية لا على حكم الشرع المقرر وان كان تقريره من
المشيئة ولذلك نفذ تقريره خاصة فان للمشيئة ليست لها فيه الا التقرير

لا العمل بما جاء به • پس بزم معلوممز دركه اگر خليفتين فرضا اختلاف
اتسه لر احدهما نوك حكمي نافذ اولور آخركي اولماز • پس نافذ الحكم او
آله آله حقيقي اولور • اولميان اولمز • وبوندن معلوم اولور كه
هر حكم كه عالمده نافذ اولا البته حكم الله در ظاهر شرعه مخالف دخي
اولسه زيرا البته نفس الامرده حكم نافذ حقا اولور غيركي اولماز •
زيرا واقع اثر مشيئة در يعني مقتضاي مشيئة مطابق اولور حكم شرعه
مطابق اولموق لازم اولمز • اگرچه تقرير شرع مقتضاي مشيئة دخي اولوب
نفس تقريره نافذ وواقع اولور • لكن عمل مقرر اولمز • وحكم تقريري
ملتزم قلنمز • زيرا تقريري شرعه متعلق اولان مشيئة عمل حكمه متعلق
اولموق لازم كلمز • تقريره تعلق ايدن مشيئتك خاصيتي مجرد تقريرده در
عمل حكمه تجاوز اتمز • مادام كه مستقلا مشيئة تعلق اتميه فالمشيئة سلطانها
عظيم ولهذا جعلها ابو طالب عرش الذات لانها لذاتها تقتضي الحكم
فلا يقع في الوجود شئ ولا يرتفع خارجا عن المشيئة فان الامر
الالهي اذا خولف هنا بالمسمى معصية فليس الا الامر بالواسطة
لا الامر التكويني • پس مشيئتوك حكمي قويم • وسلطنتي عظيمدر • بو اجلدندر كه
ابو طالب صفت مشيئتي عرش ذات قلمشدر • زيرا احكام وجوديه ده
مقتضيات ذات انوكله ظاهردر • ماتحته نسبة مقتضي الذات در
پس دايرهٔ وجودده خارج عن المشيئة بر حكم واقع • يا مرتفع اولمز •
زيرا امر الهي قچن كه معصيته ايله مسمى اولان برشي ايله مخالف اولنسه

امر بواسطهٔ انبيا عم

امر تكويني نسبت بالذات حقدر

[illegible] اولور

امر تكويني امر تخصيصي

اول مرد كلدر الا امر تكليفي در امر تكويني دكلدر زيرا امر تكويني مخالفة
جريان ايتمز كه انما امره اذا اراد شيئا ان يقول له كن فيكون
ضمننده مشيئته مفارق اولمز فما خالف الله احد قط في جميع ما يفعله
من حيث امر المشيئة فوقعت المخالفة من حيث امر الواسطة فافهم
پس واجب تعالى لا يه بر ممكن هر كز جميع افعالنده مخالف اولمز لكن مخالفة
واقع اولسه امر تكليفي ايله اولور كه مراد امر بالواسطه در على الحقيقة
فامر المشيئة انما يتوجه على ايجاد عين الفعل لا على من ظهر على يديه فيستحيل
الا ان يكون وحقيقة حالده امر مشيئه فعل ممكنه تعلق ايتسه توجه
ايتمز الا عين فعله توجه ايدر مظهر فعل اولن فاعلدن قطع نظر ايله
پس واقع اولمز الا كون يعني وجود فعل لكن في هذا المحل الخاص
لكن فعل مزبور فاعل مخصوصدن ومحل معينده بولنور فوقتا يسمى مخالفة
لامر الله ووقتا يسمى موافقة وطاعة لامر الله پس كاه اولور فعل
مزبوره مخالفة لامر الله ومعصية باري اطلاق ايدرلر امر تكليفي
مطابق اولمسه وكاه موافقة وطاعة تسميه ايدرلر امر مزبوره موافق
اولسه فيتبعه لسان الحمد والذم على حسب ما يكون ولسان حمد وزبان
ذم دخي موافقة ومخالفة مزبوره تاين حسبي اوزره وارد اولور
ولما كان الامر في نفسه على ما قررناه لذلك آل الخلق الى السعادة
على اختلاف انواعها فعبر عن هذا المقام بان الرحمة وسعت كل شيء
وانها سبقت الغضب الالهي والسابق متقدم فاذا الحقه هذا الذي

حكم

حكم عليه المتأخر حكم عليه المتقدم فنالته الرحمة اذ لم يكن غيرها سبق
يعني چون افعال عباده ابتداء قيد مشيئة حق اولدي وغي مؤثر ومعاذ
اولدي ايسه پس بو جهتدندر كه مآل خلايق آخر الامر لايق سعاذ
اولوب انواع مختلفه سي ايله مرجع سعادته ارجاع اولنسه لر كدر
نته كه لسان حق تعالى بو مقامدن رحمتك اشيا اوزرينه سبقت
ايله وسعتندن تعبير ايتدي وصفت غضبينه تقدم ايله توصيف وتحرير
قيلدي زيرا رحمة سبب وجود عالم در پس جميع موجوداته شامل
وجملهدن اقدم در پس غضبدن دخي مقدم اولور زيرا غضب وجود
عينيدن مؤخر در پس هر سابق متقدم اولمق چون غضب متأخر
حكمي ايله محكوم عليه اولان عبد مجرم سابقه لاحق اولا كه متقدم حاكم
اولور واكا كنف حيطه رحمة متصل اولوب وغضب منتهي اولمغي يدندن
اخذ ايله راحت بولور زيرا رحمتك غيري سابق الوجود ديو قدر تحصيل كلام
حركة دوريه مقتضاسنجه چون منتهاي سير آخر عين اول واول
عين آخر اولمقدر پس ذره وجودك نقطه اولي رحمة اولمق
بالضرورة آخري دخي رحمة اولور پس مآل تحول وانتقال رحمة
رب متعال اولور فهذا معنى سبقت رحمته غضبه لتحكم على من وصل اليها
فانها في الغاية وقفت والكل سالك الى الغاية فلا بد من الوصول
اليها فلا بد من الوصول الى الرحمة ومفارقة الغضب فيكون الحكم لها في
كل واصل اليها بحسب ما يعطيه حال الواصل اليها پس معناي حديث سبقت

رحمتی بودرکه ذکر اولندی تا که سیر وحرکة ایله اکا وصلت میسر اولدقده
اکا رحمة حاکم اولا زیرا رحمة واقف سر خد وجود وغایة لطف وجود در
وجمیع مکونات دائرهٔ کمال شهوددر وچون سالک واصل غایة الغایات
اولاوجه رحمة البته نائل اولور وغضبدن مفارق اولوب احکام تحت
حکومة رحمتده مستهلک اولور پس حال وصل نه ایسه واستعداد حاصلی
نه اعطا اتدی ایسه رحمة دخی انوک ایله حاکم وعامل اولور زیرا حرکة
دوریهٔ وجودیه ده که غایة الغایات اولن رحمة اصلیه در مرغوب
فیها در ومهروب عنها اولن غضبدر پس بحسب الدرجات بعض عباد اچون
عین نعیمده جحیم وبعض آخر اچون عین جحیم ده نعیم حاصل اولور
بعض متوسطین دخی برزخ اعرافده مقیم اولور للمنشئ الحقیر
عجب حکمة عجب عبرة عجب بدأ وعجب غایة ایدر مهر زحمتک تصحیف صورتله صوکن رحمة
جحیم اجره نعیم اهلن نعیم اجره جحیم اهلن عجب ترکیب ومزج اتمش وبرزو براوزکه کیفیت

فمن کان ذا فهم یثبت هذا ما قلتنا	وان لم یکن فهم فیأخذه عنا
فما ثمة الا ما ذکرناه فاعتمد	علیه وکن بالحال فیه کما کنا
فمنه الینا ما تلونا علیکم	ومنا الیکم ما وهبنا کم منا

یعنی هر که بزم محبتده ساقی معرفتدن جام حقیقت الجمیش صاحب ذوق و
شهود اولا بزم دید وکومز وجوه معانیی بغیر حجاب کورر وتوسل
که مومن انبیا واولیا اولاذ افهم اولماز ایسه دخی بزدن اخذ ایدر
وبالواسطه حجاب تقلید ایله نظر ایدر بیلور پس معلوم اولسون که

حق بزم دید وکومزدر قولیمزه اعتماد ایله ومقالمزدن صاحب حال
اول تا که بزم حالمز سنده دخی حاصل وبزم ذوق وجدانمز سنده
دخی واصل اولاسن ومعلوم اولسونکه مهر فیض حقایق که بزدن
سزه نایل اولاحقدن بزه نازل اولمشدر پس من بعد بزدن دخی
سزه متواتر ومتصل اولان واردات وهبیه دن غافل اولمه
واما تلیین الحدید فقلوب قاسیة یلینها الزجر والوعید تلیین النار
الحدید انما الصعب قلوب اشد قساوة من الحجارة فان الحجارة
تکسرها وتکلسها النار ولا تلینها حضرت داودک هبهٔ جلیلهٔ مختصه
سندن تلیین حدید درکه مراد معنوی داودک ظهور بالسیف
ایدوب قلوب قاسیهٔ حدیدیه مقابله سنده کسر حدید بالحدید اتمه سیدر
وقلوب مزبوره حدتده متفاوتة الدرجاتدر بعض لر مستعد دولة
ایمان اولوب فی الحال اذعان وقبول دعوة ایدر وبعض آخر
حدید وحجاره مرتبه سنده عناد وشقاق ایدر پس داودک
تلیین حدید اتمه سی فی الحقیقه قلوب قاسیه یی کلمات محرقهٔ زجر و
وعظ وحکمة آیات ومعجزات ایله نارک حدیدی تلیینی کبی تلیین
اتمه سیدر صورة حدیدی تلیین اتدوکی کبی زیرا قاتی کوکللر
حجاره دن قوتلودر زیرا حجاره یی نار کسر وکلس ایله نوره قیلور
تلیین ایده مز اما قلب قاسیی هم کسر وهم تلیین ایده مز وما الان
له الحدید الا لعمل الدروع الواقیة تنبیها من الله ان لا یتقی الشیء

الا بنفسه فان الدرع تبقى بها السنان والسيف والسكين والنصل

فاتقيت الحديد بالحديد فجاء الشرع المحمدي باعوذ بك منك فهذا

روح تليين الحديد فهو المنتقم الرحيم والله الموفق يعنی حق تعالی

داوده حديدی ملايم قلمدی الا درع حافظه عملنه قادر اولمغون

كه اول درع مثلنک مضرتندن انسانی حفظ ايدر طرف حقدن تنبيه

حاصل اولمغيچون كه بر شيئك مضرتندن خلاص كر او ل شيئك نفسی

ايله مدافعه قلمغ ايله اولور مثلا درع كيمك ايله زخم سيف وسنان

وسكين ونيكاندن احتما وحذر اولنور . پس امدی ای عارف مشاهد

وسالك موحد . نظر ايله كه حديددن حديد ايله پرهيز وحذر قلدك

حتی حديث نبوی وشرع محمدی بو معنايی ناطق . وبو سر شريفه موافق

كلدی كه بيورر اعوذ بعفوك من عقابك . واعوذ برضاك من سخطك .

واعوذ بك منك . پس معنای حديث مزبور تليين حديد مذكورك

روحی وحقيقتی در كه ذات واحد صفات متعدده ايله هم منتقم هم رحيم در

پس اسم منتقمدن اسم رحيمه استعاذه والتجا اولنور كه فی الحقيقه حقدن

حق ايله حذر قلنور . مرتبهٔ صفاتده ضدين مرتبهٔ ذاتده عين واحد كورينور

اسرارنه توفيق ربانی كركدر كه اطلاع ميسر اولا **لمنشيه الحقير**

بر ذات ونيجه وصف ونيجه اسم ومراتب . بر بحر ونيجه موج ونيجه ابر درفشان .

ذات ازليده نه تعدد نه تكثر . بحر ابديده نه زياده ونه نقصان .

للشيخ عطار كر هر دو كون موج برارند صد هزار .

جمله

جمله يكيست ليك باطوار آمده . در باغ عشق يك احديه كه يافتست . شاخ و

درخت وبرگ وگل وخار آمده . عكسی ز زير پردهٔ وحدت علم زده .

در صد هزار پردهٔ پندار آمده **فص حكمة نفسية فی كلمة يونسية**

بعضلر لفظ نفسيه فتح فا ايله در ديمشلر . بعض آخر سكون ايله تصحيح قلمشلر

ايكيسی دخی صحيحدر . زيرا وقتا كه نفس يونس عم نفس رحمانی ايله ظاهرا

كرب بطن حوتدن تخليص اولنوب سالما قومنه لا جرم اولدی ايسه

وحجب الحقيقة والمعنا . ابتلاع حوت رحم ومشيمه وجلد رقيقدن كه ظلمات

ثلاثه ايله مسمادر . اطلاق وراها قلنوب عالم ارواح مصفايه كه اماكن

حقيقيه سيدر ملاقی وملاصق قلنديسه . ويا خود دغم ظلمات حوت

طبيعتدن وبحر هيولانی وجسم ظلمانيدن نجاة بولوب ظلمات سه كانه

مقابله سنده انوار شريعة وطريقة وحقيقة ايله منور قلنديسه . كدی الليب

حكمة مزبوره بو صفة ايله توصيف وتلقيب اولندی . واعلم ان هذه

النشأة الانسانية بكمالها روحا وجسما ونفسا خلقها الله تعالی علی صورته

ای عارف جان . وواقف سر صورت انسان . معلوم اولا كه حق تعالی نشأهٔ

انسانيه يی تمامها مراتب ثلثه سی ايله كند وصورهٔ جامعه سی اوزرينه خلق

اندی . تا كه برزخ برازخ اولوب بر طرفی جانب تنزيهه ناظر . وطرف آخری

جانب تشبيهدن مخبر اولوب . كانه قلب عالم باطن وظاهر . قلنمشدر و مرتبهٔ

مزاجيه وتوسط اعتداليه بولمشدر كه نه غالب نه مغلوب . نه ظاهر نه مستتر

نه مجرد نه مركب . بل كه بين التجريد والتركيب متحيردر . فلا يتولی حل نظامها

سه كانه اوچ نوع ديمكدر .

بر طرفی روح وبر طرفی جسم وسطنده نفس نطقه قلب اولمشدر

الا من خلقها اما بیده ولیس الا ذلک او بامره پس چون حق تعالی
انسانی کندو صورة جمع رحمانیسنده خلق اتدی ایسه پس بو صورة جمعیه‌نک
نظامینی حل ایدوب بوزمغه قادر اولمز • الا خالقی و ناظمی قادر اولور که
یا بالذات ید قدرتی ایله خلق اتمشدر بغیر واسطة الامر یا واسطهٔ امر ایله
اتمشدر اما فی الحقیقه بغیر امر وسط اتدوکی مقرردر که سلطنت مشیتدن
خارج بر امر یوقدر و توسیط امر ایله مراد امر تکلیفیدر ومن تولاها
بغیر امر الله فقد ظلم نفسه وتعدی حد الله فیها وسعی فی خراب ما امر الله بعمارته
وهر که صورة مزبوره‌نک حل نظامنه بغیر امر الله تعالی تولی ایدن •
وبنفسه حاکم عازم اولا • اول کشی تحقیقاً نفسنه ظلم اتمش اولور •
وصورة مزبوره شاننده حد نفسنی وحد اللهی تجاوز قلمش اولور •
زیرا صورة مزبوره‌نک هدمی نفسنی هدم مدربعینه وحقک عمارتنه امر
اتدوکی شیئک خرابنه سعی اتمش اولور • بو خود سعی باطل • وتخریب بلا
طائلدر واعلم ان الشفقة علی خلق الله احق بالرعایة من الغیرة
فی الله اراد داود عم بنیان بیت المقدس فبناه مرارا فلما فرغ منه
تهدم فشکی ذلک الی الله تعالی فاوحی الله الیه ان بیتی هذا لا یقوم علی
یدی من سفک الدماء فقال داود عم یا رب الم یک ذلک فی سبیلک
قال بلی ولکنهم الیسوا بعبادی فقال یا رب فاجعل بنیانه علی یدی من هو
منی فاوحی الله الیه ان ابنک سلیمان یبنیه فالغرض من هذه الحکایة
مراعاة هذه النشأة الانسانیة وان اقامتها اولی من هدمها الا تری عدو

الدین

الدین قد فرض الله فی حقهم الجزیة والصلح ابقاء علیهم وقال وان جنحوا
للسلم فاجنح لها وتوکل علی الله ای طالب مطالب حقیقة • معلوم اوله که
عباد الله اوزرینه شفقت • غیرة فی الله معناسنه عایدن • احق
اولیدر بو مدعایه دلیل حضرة داودک بنیان جلیل • بیت المقدسه مرارا
صرف همة • وتوجیه ارادة اتدوکیدر • وبعد الفراغة منهدم اولدوغندن
جناب عزته شکایت قلدوغیدر • که حق تعالی دن بو وجه ایله نزول
وحی اولدی که یا داود بو بیت رفیع البنیان • سفک دماء آدمی
یعنی خون انسان • دوکنوک الندن ایاق اولمز • دیدکده داود
بیان • عذر ایدوب دیدی که یا رب اول قان • سنوک غیرتک و شریعتک
یولنه روان • اولمدیمی حق تعالی بیوردی که بلی یا داود لکن انلر دخی
بنوم عبادم زیر ورز دم دکلمیدر • اشجار گلستانک • قلع وقمعنه
مربیسی اولن باغبان • هرگز رضا ویرمز • اگرچه تند باد خزان • وصرصر
وزان • ویران اتمکه مامور ایسه ده محصل حکمة باری بویله درکه بر
مظهر بنوک یوزندن • صفة قهرین مظهر آخرده اجرا ایدر • لکن مقابله
استحسان اتمز که اول آلة قهره قهر ایله جزاء • ومکافات • اکثر عادتیدر
پس داود علیه السلام فهم اتدی که نادم وتخریبلغی صنعة ایدن •
صفة عمارته لایق اولمز • آخر تضرع اتدی که یا رب بالذات بنم الم
میسر اولمز ایسه بنوم اولادمدن بریسنه بیت مزبورک معماری
ارزانی قیل • دیوجک حق تعالی بیوردی که اول بیتک معمار بنیانی

اوغلك سليمان اولاجقدر پس قصهٔ معماردن حصهٔ اعتبار بودر كه
نشاهٔ انسانيه نوك مراعاتي وامداد حياتي مقصود اهم اولا وبيت
معمور قلب انسان كه كعبهٔ دايرهٔ وجود ومظهر ومجلاي معبود در
آني اقامة وعمارة هدم وافنادن اقدم اولا هر نه مرتبه ده اولسه
بو دقيقه ملغى ومهمل كركمز بل كه فوق الحد مرعي ومستعمل كركدر بعده
حكم مزبوره تنوير دليل ايدوب بيورر كه اعداء دين حقنده جزيه
وصلحدن مقصود بقاء نوع عباد اللهدر كه شيئاً فشيئاً تشرف
ايمان معبود ايله مشرف قلنوب اول حيات وبقاء صوري دخي
حيات معنويه منقلب اولمقده در بعده معناي آيه ديمكدر كه اكر كفار
صلحه مايل وجزيه قايل اولسه لر سز دخي اول امرده قابل اولك وحقه
توكل قيلك كه بر نده سزدن اعلمدر الا ترى من وجب عليه
القصاص كيف شرع لولي الدم اخذ الفدية او العفو فان ابى فح يقتل
الا تراه سبحانه اذا كان اولياء الدم جماعة فرضي واحد بالدية
او عفا وباقي الاولياء لا يريدون الا القتل كيف يراعى من عفا
ويرجح على من لم يعف فلا يقتل قصاصاً يعني ظاهر اكورمز مسن كه شرع
مطهر حكم قصاص اولسه ولي مقتول مخيردر ديلرسه دية الور ديلرسه
عفو ايدر اكر ابا ايدرسه قتل مقررا اولور بو خصوصده عند الشارع قتل
قتل بو قدر ودخي كورمزمسن كه قچن اولياء مقتول جمع كثير اولسه
ايچلرندن بريسي دية يا عفوه راضي اولسه واولياء باقيه قتل استسه شرعا

جانب

جانب عفو مرجح ومراعاة قلنور وطرف قتل مرجوح وملغاة اولنور
بر وحكمتي رحمت وجودك سبقتي در الا تراه عليه السلام يقول
في صاحب النسعة ان قتله كان مثله يعني كورمزمسن كه نبي عليه السلام
صاحب نسعه ده كه مقتولك علامتي در ولي مقتول اول علامه حكمك
الندة بولندي ايسه انوك قتلن طلب اتدكده بيورمشلر كه بو علامتي
بولنوك قتلي مثلنده اول نسعه صاحبنك قتلي كبي در ظلما قتل اولمقده
پس بو قضيه ده دخي جانب عفو وبقا معتبر واولي كورلدي
نسعه كسر نون وسكون سين ايله حبل عريضدر حزام كبي يعني ايرقولاني
كبي اينلو در الا تراه تعالى يقول وجزاء سيئة سيئة مثلها فجعل القصاص
سيئة اي يسوء ذلك الفعل مع كونه مشروعا فمن عفا واصلح فاجره على الله
لانه على صورته فمن عفا عنه ولم يقتله فاجره على من هو على صورته لانه
احق به اذ انشاه له ودخي كورلمزمي كه الله تعالى بيورر وجزاء سيئة
سيئة مثلها پس سيئه ثانيه كه قصاص در امر مشروع ايكن حقك آني صفة
سؤ ايله حكايه قلمسي اسقاط جزايي ورعايه طرف اولى بيني مشعر در
زيرا بيورور هر كه ترك جزا واختيار اولي قيلوب عفو وصلحه رضا ويره
اجري وجزاسي الله اوزرنه واجبدر زيرا قصاص اولنجق وياعفو
قلنجق عبد صورت حقدر پس آني افنا صورة حقي افنادر بنه كه ابقا صورت
حقي ابقا اولدوغي كبي پس عافينوك اجري صاحب صورت اوزرنه اولور
وحق تعالى عفو عبده احقدر زيرا كندو واليه منشاء سيدر ونفسي ايكن قربا سيدر

مراد حق اوزرينه واجب
اولمدی ديمكدن
منه

وما ظهر بالاسم الظاهر الا بوجوده فمن راعاه فانما يراعى الحق حال بودركه
ذات حق و وجود مطلق اسم ظاهر ايله ظهور اتمدى الا انسانك مرآة
وجودى ايله اتدى پس هر كه انسانى رعايت اتدى فى الحقيقة حقى رعايت اتدى
وما يذم الانسان لعينه وانما يذم الفعل منه وفعله ليس عينه وكلامنا فى عينه
كأن سؤال مقدردن جوابدركه صورت حق ديمكله انسان نه وجه ايله
مستحق اولوركه كاه محمود وكاه مذموم اولور حق خود من حيث هو حق
هركز محمود دكلدر جواب ويروركه انسان دخى لعينه قبيح و مذموم دكلدر
بلكه قبح و ذم اكا فعل و صفت حيثيتندن طارى در فعل خود عين انسان
دكلدر پس عين نفسنده مذموم دكلدر ولا فعل الا الله ومع هذا ذم
منها ما ذم وحمد منها ما حمد كأن بر سؤال متخيلدن جوابدر كه هر شيئك
بر عين خارجيسى مقرر اولمق حسبى ايله فعلك دخى عينى ثابتدر پس فعل دخى
عينى حيثيتندن مذموم اولمز محمود حدر زيرا ذم و مدح نسبت خارجيه دن
ناشى در جواب ويريلوركه هر فعل حقكدر بو جمله ايله بعض ممدوح بعض اخر مذموم در
نسبت ايله ولسان الذم على جهة الغرض مذموم عند الله فلا مذموم الا ما ذمه
الشارع پس عين فعل نفسنده مذموم اولمجق لسان ذم على جهة الغرض
النفسانى عند الله مذموم اولور مادام كه شرع تعيين اتميه زيرا اكاه اولور
فعلك قبح و ذمى اول ذم ايديجينك حالنه عدم ملايمتدن ناشى اولور پس
مذموم اودركه انى شارع ذم ايده پس شيخ بوراده مذهب اهل حقى تصريح
بيوردى كه حسن و قبح شرعى اولوب عقلى اولميه لحكمة يعلمها الله تعالى ومن اعلمه

الله تعالى كما شرع القصاص للمصلحة ابقاءً لهذا النوع وارداعاً للمتعدى
حدود الله فيه ذم شارعى تعليلدر يعنى شارعك ذم فعلى بر حكمة
خفيه متضمندر كه عالم حكمة الله تعالى دريا انبيا و اوليادر عارفين دركه
علم لدنى ايله معلملردرنته كه شرع قصاصده حكمة و مصلحة ابقاء نوعدر
و نوع مزبورده حقوق الٰهى تجاوز و زايدلرى متعدركه فى الحقيقة
قصاص ابقاء نوع و احياى افراد انسانيدر صورتا قتل فرد ايسه ده
ولكم فى القصاص حيوة يا اولى الالباب وهم اهل لب الشئ الذى
عثروا على اسرار النواميس الالٰهية والحكمية اول حكمة مشروعه
قديمه اشبو آية كريمه دركه مذكور اولدى بعضلر فيه لفظنى آية مذكوره يه
ربط ايدوب خبر مقدم قلمشلر ومعناسى قصاص مزبورده نازلدر
بو آية ديمكدر ديمشلر نزل فى هذا المعنى قوله تعالى الخ ديمك اوزره فيه
ضميرينى قصاصه ارجاع اتمشلر بعده ضمير لفظ هم اولوا الالبابه راجعدر
و اولوا الالبابدن مراد هر شيئك لبنه و حكمة خفيه سنه عارف اولنلره
ديرلر اكرچه ظاهر لغة اوزره عاقل ديمكدر اما اولوا الالبابك مرادى
عاقل عارفدركه اسرار وجودده و حكمة شرايع و احكامه عارف و متفطن اوله
واذا علمت ان الله تعالى راعى هذه النشأة واقامتها فانت اولى
بمراعاتها اذ لك بذلك السعادة فانه ما دام الانسان حيا يرجى له تحصيل صفة
الكمال الذى خلق له ومن سعى فى هدمه فقد سعى فى منع وصوله الى ما خلق له
وقتا كه سن بلدك ايسه كه حق تعالى بو نشأه شريفه انسانيه يه راعى و ابقاء

اقامتنده ساعی در • پس ای عارف لبیب سن بحسب النیابه اول رعایته
اولی واحق سن باعث اولویه واحقیه • اول جواد مطلق سن حکمتن
محتاج سنکه سنوک رتبهٔ سعادته وصولک اول نشأه نوک رعایتی
ایله دربلکه فی الحقیقه اول نشأه سنوک نشأتوکگ عینی در • وما دام
انسان فایز دولت حیات • ونشأه ی کون وحصول در البته اندن
تحصیل صفات • کمال ما خلق له مسئول و مأمولدر • پس هر که نشأه مزبوره نک
هدم بناسنه ساعی • او لاکمال ما خلق له نوک حصولنه مانع • ومطلوب
اصلی نوک عدم وصولنه سبب داعی اولور پس طرفِ حقدن مجازاة بالمثل
اولنوب انوک دخی نفسنده اولن کمال منتظرینه وصولی میسر • اولماز
امر شرعله دخی اولسه زیرا وجودی مکافی در مقتضای معرفه موحدین
بو در شعر مست اولور مرغ چمن کل یقه سن چاک ایلر • عارف وحده
اولنلر بونی ادراک ایلر • وما احسن ما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
الا انبئکم بما هو خیر لکم وافضل من ان تلقوا عدوکم فتضربوا رقابهم
ویضربوا رقابکم ذکر الله مدعای سابقی اثبات ایچون بیورر که نه کونلر
حضرتوک بو قولی که بیورور بو خبر خیردن عارف منتبه اولور که تحقیقا
سزه اعداء دینه مقابله و مقاتله اولمقدن کلمهٔ ذکر اللهی قایل اولمق
خیرلودر زیرا غزا انوک ضمننده اکرچه اعلای کلمة الله حاصل ایسه لکن هدم
بنیان الله دخی واقع در پس ثواب شهادة هدم بنای وجوده بدل معادل
اولمز نه قدر چوغیسه ده فقیر ایدرین زیرا ذکر الله ده بغیر شر هدم الوجود

خیر اعلا موجود در • تأمل اولنه بعده غزوی ضرورة حال دخی ایجاب التسه ظاهر
حال بویله در دیمکدر لکن معلوم اولسونکه بو کلامدن عارفه مراد • نهی
غزو وجهاد • دکلدر حاشا وکلا بلکه مجرد غرض فیض اسرار واظهار
معرفه در غفلت اولنمیه لانه لا یعلم قدر هذه النشأة الانسانیة الا
من ذکر الله الذکر المطلوب فانه تعالی جلیس من ذکره والجلیس
مشهود الذاکر ومتی لم یشاهد الذاکر الحق الذی هو جلیسه فلیس بذاکر
زیرا نشأه ی انسانیه نوک قدرنی بلمز الا حق ذکر مطلوب ایله ذاکر
اولن عارف بیلور • زیرا حق تعالی ذاکر عارفک جلیسی در جلیس
ایسه مشهود وانیس ذاکر اولور • پس ذاکر که جلیس مذکوردن
کور محجوب غفلة ایده ذاکر اولمز • پس ذکر مطلوب که جمیع قوای
روحانیه ونفسانیه نوک حضوری وجمعیتیدر • بر وجه ایله که وجود
ذاکر فانی مطلق • اولوب باقی مذکور حق اولا • که وسیلهٔ دیدار در •
اما فضیلت غزو وجهاد ثواب شهادة در که مؤداسی دخول جنت در •
مصرع ببین تفاوت راه از کجاست تا بکجا • فان ذکر الله تعالی سار
فی جمیع العبد لا من ذکره بلسانه خاصة فان الحق لا یکون فی ذلک
الوقت الا جلیس اللسان خاصة فیراه اللسان من حیث لا یراه الانسان
بما هو راءٍ زیرا حقک ذکری که ذکر مطلوب اولا عبدک جمیع اجزاء روحانیه
بعض نسخه بما هو راء آیه ... [illegible]
وجسمانیه سنده ساریه در اما ذکر غیر مطلوب که حق انجق لسان ایله مذکور
اولا اول زمانده حق جلیس انسان • اولمز بلکه جلیس لسان • اولور انجق

اول تقدیرجه جمیع قوی وجملهٔ اجزا حصه لرین المز • مثلا صفهٔ سبعه دن
بصر وسمع حصهٔ خاصه لرندن بهره دار اولمزلر الی غیر ذلک پس بو مرتبه ده
لسان حق کورر اما انسان من حیث هو انسان کوردوکی آلة ایله کورمز
که اول رؤیة روح ایله وقلب ایله کورمکدر • که مرتبهٔ جمعیتدر بلکه انسان
انوکله کورمدوکی آلة ایله کورر که اول آلة • لسانوک کندوسنه مخصوص
حالتدر • یراه ضمیری حقه • بما هو ضمیری لسانه عایددر • بعده اول لسانه مخصوصه
اولن حالته بصر اطلاق اتدی زیرا انوکله کورر دیک اکا بصر دیمک
اولور پس اشارة اولور که هر شینک صفات سبعهٔ کمالیه دن نصیبی اولا
اما حیوان صفات مزبوره نوک محالی ایله متحقق اولمغن رؤیة لسانیسی
بصر اولمز بلکه روحانیهٔ مخصوصه ایله اولور فافهم هذا السر فی ذکر الغافلین
فالذاکر من الغافل حاضر بلا شک والمذکور جلیسه فهو یشاهده والغافل من
حیث غفلته لیس بذاکر فما هو جلیس الغافل پس ای عارف اذعان ایله بو سر
شریفی که هر مراتب وجودیه ده بر غافل عن الحق (ای الحق) بو قدر مکر معدوم محض
اولا زیرا هر شینک بر حضوری وار در بعض اجزاسی ایله دخی اولسه
زیرا بعض آخر غافل اولمه دن مجموعه غفلت لازم کلمز پس جزء ذاکرک
مذکور ایله حضوری متحقق اولمغله جلیس حق اولور اکرچه جزء غافل حسبی
ایله جلیس دکل ایسه ده پس (جزء غافل) دخی بالواسطه جلیس حق اولور نهایت
حق دریچهٔ واحده دن مشاهده اتمش اولور هلکه غافل مطلق اولمز • اما
غافل من وجه اولور فان الانسان کثیر ما هو احدی العین والحق

احدی

احدی العین کثیر بالاسماء الالهیة کما ان الانسان کثیر بالاجزاء ولا یلزم
من ذکر جزء ما ذکر جزء آخر فالحق جلیس الجزء الذاکر منه والآخر متصف
بالغفلة عن الذاکر ولا بد ان یکون فی الانسان جزء یذکر الحق به ویکون
الحق جلیس ذلک الجزء فیحفظ باقی الاجزاء بالعنایة • زیرا انسان کثیردر
احدی العین دکلدر که حق بر جزونده مذکور اولمقدن مجموعنده مذکور
اولمق لازم کله • زیرا انسانوک تشخصی واحدیتی احدیة جمع دکلدر پس
کثیر العین اولور • اما حق تعالی احدی العین کثیر بالاسمادر • نته که انسان
کثیر بالاجزادر • تشخص وجزئیة اقتضا ایدر • اما کثرة اسما کثرة اجزا کبی تشخص
اقتضا اتمز • بعده انسانوک بر جزونده حق مذکور اولمقدن جزء آخرنده
مذکور اولمق لازم کلمز زیرا واحد العین دکلدر بو تقدیرجه بر جزئی ذاکر
سایری غافل اولور • وحق تعالی جلیس جزء ذاکر اولور • پس انسانوک لابد
اجزادن بر جزوی باری ذاکر حق کرکدر که صورت تشخصیسی حی باقی
اولا • زیرا موجودک بقاسی مدد فیض وجود مطلق • ایله درکه اول
وجود حق • در وسیلهٔ مدد خود ذکر در شعر مدد ایت قلبومزه ذکروکی
هر کاه مدد • بزه ویر فضلوکیله بر دل آکاه مدد • مدد ایت حضرتوکه طغرو
کذرکاه مدد • مدد ذا الله بزی ایلمه کمراه مدد • زیرا اول نسبة جزئیهٔ
حضوریه که حقک جلیس جزؤ اولماسندن ناشیه در سایر اجزای اعضایه
دخی عنایتن سرایت اتدورب • اول عنایتک مجموع بدنی حمایتنده
اولور • وبالجمله اول نور حضور اکسیر حقیقة حیات اولوب سایر فلزات

یعنی حق تعالی بر جزو ذاکرک جلیسی
اولمغله سایر اجزاء غیر
ذاکره دخی واسطه
عنایته الهیه محفوظ
اولور امینی
منه

مراد اجسام سبعه در اصول
معدندن اصطلاح
اکسیر حکماده
منه

بدننده تأثیر ایدر و معلوم اولسونکه مذکور اولن حکم عالم صغیر حکم عالم
کبیره دخی مقایسه اولنور بو حدیث صحیحک حکمتی ایله که بیورلمشدر
لا تقوم الساعة وعلى وجه الارض من يقول الله الله یعنی یریوزنده
مادام که کلمهٔ اللهی ذکر ایدر ذاکر اوله قیامت قوپمز و بنیان عالم کبیرکه
شهادة ایله متمادر خراب اولمز زیرا انسان کانه عالم کبیرک شخص جزویسی
اولمق حسبی ایله اجزاسندن بر جزوی منزله‌سنده در پس عالمک بر جزوی
ذاکر بولنمغ ایله اول جزوده حق جلیس متحقق اولوب سایر اجزانک
بقاسنه غایة اتمش اولور بعده مراد بوراده ذاکر ایله انسان مطلقدر
اوسط ناسدن ایسه ده زیرا انسان کامل ملک ذکری جمیع اجزاء عالمک ذکری
منابه‌سنده در وما يتوفى الحق هدم هذه النشأة بالمسمى موتا فليس باعدام
وانما هو تفريق فيأخذه اليه سؤال مخیلدن جواب درکه چون انسانک خود
جزو ذاکر مقرر اولا هر کز انسان مدار موت و فنا اولمغ کرکیدی انسان
بقاء مقدورندن متجاوز تعیشه قادر اولمز حاصل جواب بودرکه حقک
نشأهٔ انسانیه هدمنه والی اتدوکی شیئ که موت ایله مسمادر اعدام وافنا
دکلدر بلکه مجرد تفریق اجزادر که نفس ناطقه‌یی مادهٔ عنصریه‌دن حاصل
اتدوکی بحبن طبیعتدن تخلیص ایله کندو یه تقریب ایدر فقیر ایدر بو مرتبه
عامهٔ انسانه نسبت اولنمقده عالم بو قدر مکرر مرتبهٔ انعامده اولن عوام حسابدن
منحط اولا ولیس المراد الا ان يأخذه الحق واليه يرجع الامر كله بو دخی
سؤال و همیدن جوابدرکه عبدک مرادی عالم عناصرده مکث و بقا دکلمیدر

جواب

جواب ویرورکه مراد انسان عارف دکلدر الا حق تعالی نفس ناطقه‌سن
یدقدرتی ایله اخذ ایدوب مرجع جمیع امور اولن حضور عالی و موقف
سامی‌ده ثابت و واقف اولوب عند مليك مقتدر حاضر و مستقر
اولمقدر بو مرادک خلافن مقصود ایدن زمرهٔ بشردن معدود اولمز
فاذا اخذه الحق سوى له مركبا من جنس الدار التي ينتقل اليها وهي
دار البقاء لوجود الاعتدال فلا يموت ابدا اي لا يفترق اجزاؤه
پس قچن که حق سبحانه و تعالی الله يتوفى الانفس حين موتها منطوقنجه
نفس انسانی توفی ایدوب ذاتنه رجوع اتدرسه انوک ایچون مرکب عنصریسی
کبی اول منتقل اولدوغی که عالم مثالدر اول عالمک حقایقندن
مرکب بر مرکب لطیف تسویه و تعدیل ایدرکه اول مرکب انتقال اتدوکی
موطن جنسندن اولور یعنی هیئت مجموعه‌سی باقیة الاجزا اولور
قابل هدم و فنا و تفرق اتصال اولمز بعده وصل اولدوغی مقام که
موطن حشر وجزادر اول موطنه مناسب و انوک حقایقندن حاصل
بر اوزکه مرکبه دخی تعلق ایدرکه دار جنة و نار ویا کارخانهٔ نعیم
بوارده اول بدن ایله باقی و برقرار اولور زیرا اول موطنده
ثابت اولن اعتدال حقیقی اجزاسنه تفرقه و اختلال ویرمز پس مرکز
موت اضطراری کورمز واما اهل النار فمآلهم الى النعيم ولكن في النار
اذ لا بد لصورة النار بعد انتهاء مدة العقاب ان تكون بردا
وسلاما على من فيها وهذا نعيمهم مقال مزبور سؤال مقدر وروده‌
دنی

مطلب روح انسانینک موطن اولی عالم مثالدر موطن ثانیسی عالم حشر و آخرتدر
منه

دفع ايچون در که امرک کلیسی حقه راجعدر دیمکدن فهم اولنور که مرجع جمیع
حقایق امر واحد اولا • مع هذا صورة باقیه انسانیه ده امر متفاوتدر که
فرقهٔ سعدا عارج مدارج نعیم • زمرهٔ اشقیا نازل مدارک جحیم در • و حاصل
جواب بودر که مآل خالدین فی النار • دخی آخر کار نعیم درکه صورة عذاب
عذب وراحة متبدل • اولور • و شدة نار مدة عقاب بامر الله منتهی اولدقده
برد و سلامة متحول • قلنور زیرا هر شیئک اصلی رحمة در رحمة و عذاب
امر عرضی در • لکن نعیم مزبور نار ایچنده اولور یعنی اعتبار طبیعة ایله الم
اولونمز بلکه منافر طبیعة ملایم طبیعة اولوب قوة حاسه ادراک ملایم
ایتمش اولور نارک معذب اولماسی خود ادراک منافر ایله ایدی مذکور
اولان دلیلک بعض مستندی عقل و شهود ایسه نقل دخی موجوددر که بو ریلور
سیأتی علی جهنم زمان ینبت فی قعرها الجرجیر الحدیث حدیث مزبور بعض
اکابر محدثین مرتبهٔ مشهوردن قوی طوترلر • معنای خلود ایچون ورود
ایدن نصوص خود خلود فی النار ه دلالت ایدر • خلود فی العذابه ایتمز
دیرلر • بعض علما بو محله بو آیۀ کریمه ایله ایراد نقض ایتمشلر که ان المجرمین
فی عذاب جهنم خالدون الآیه فقیر ایدرین تأویل ثانیدر و علی هذا
یحمل الخلود علی المکث الطویل الاعم من المتناهی و غیره دیمش واقعا مجرمین
عصاة مؤمنینه شامل ایکن خلود معنای حقیقیسنه حمل اولنموق مشکلدر
فنعیم اهل النار بعد استیفاء الحقوق نعیم خلیل الله علیه السلام حین القی فی
النار فانه تعذب برؤیتها و بما تعود فی علمه و تقرر عندها صورة نوع من جادر

من الحیوان و ما علم مراد الله فیها و منها یس اسم منتقم حقوق الهی استیفا
ایتدکده یعنی وجوه مخالفات • عداوات • و صنوف مضادات که مقتضیات
اسما متقابله در • هر بری بالتمام حقلرین الدقده فی المثل نعیم اهل نار نعیم
خلیل رب جبار کبی اولور • که ناره القا اولندوغی حینده واقع اولان
نعیم در • اگر شبهه وارد اولورسه که حال خلیل نجه مشتبه بها اولور که
انده هرگز عذاب یوغیدی • جواب ویریلور که خلیل مجرد رؤیۀ نار ایله
معذب • و حکم و هم عادة طبع ایله تقرب بولن اعتقاد او زره که
صورة نار البته جوارنده اولن حیوانه مؤلم در مضطرب ایدی • حال
بو که حقک مرادی کندو یه صورة عذابده رحمة اید و کن بلمدی • فقیر ایدریز
انفعالده رحمتی ضدندن کوسترمک معاینده حقیقتی مجاز ایله اداء ایتمک
کبی در فهمی ذوقه دایر در قبعد وجد بهنم الالام وجده بردا و سلاما
مع شهود الصورة اللونیة فی حقه و هی نار فی عیون الناس یس نته که حضرت
ابراهیم علیه السلام الام مشهوده نک وجودندن صکره کندو حقنده
ناری برد و سلام کوردی سایر ناس عیوننده عین نار ایکن کذلک زمرهٔ
کفار مستحق اولدقلری الام مجازاة نار • ایله مصاب و معاقب اولدقدن
صکره ناری برد و سلام بولورلر • اما صورة لونیه سن مشاهده دن
خالی اولمزلر • اگرچه اثر مترتبه سن کورمزلر • بس سایر ناسک عیوننه نسبت نار
دبونلره اضافت ایله نور و راحة اولور فالشی الواحد یتنوع فی عیون
الناظرین هکذا هو التجلی الالهی یس بو تقدیرجه شیء واحد • اختلاف

عیون ناظرین ایله متجددر و تقابل قبول قابلین ایله متنوع و مختلف
اولور تجلی الهی دخی بویله در بلکه بو حال عین تجلای رب متعالدر مثلا
تجلی حق نفسنده واحد بحسب الناظرین متعدددر زیرا حق تعالی ناظر محجوبه
اسماء حجابیه‌سی ایله تجلی اتسه اعیان خارجیه‌یی صور حجابیه متباینه
کورر که هر بری مباین ذات حق کورینور اما ناظر عارفه کثرة اسمائیه‌سی
ایله تجلا اتسه اعیانی مجالی اسما کورر پس وحدة ذاتیه‌سی ایله تجلی اتسه
اعیان کثرده متجلی اولان ذات واحدی مشاهده ایدر پس نارکه امر
واحددر صورة مزبوره ده تجلی وحدانی الهی‌یه دخی مثال اولمق جایزدر کم
بحسب القوابل متنوعدر و عالم واحده داخی مثال اولمق جایزدر که عین
ناظره صور مذکوره ایله ظاهر اولا نته که قول آتی الذکر احتمالینی اشعار ایدر

فان شئت قلت ان الله تجلی مثل هذا الامر وان شئت قلت ان العالم
فی النظر الیه وفیه مثل الحق فی التجلی فیتنوع فی عین الناظر بحسب مزاج
الناظر یعنی پس سن ای عارف بو احتمالینه نظر ایله دیلر ایسک حال
ناری تجلی وحدانی‌یه مثال ایدرسن و دخی دیرسن که امر مزبور کبی حق تعالی
صور متنوعه ایله تجلی ایدر یاخود استرسک عالمه مثال طوترسن و دخی
دیرسن که عالم فی الحقیقه عالمه منتهی اولان نظر عارفده یاخود عالمده
نافذ اولان نظرده حقک مثالیدر یعنی بحسب القوابل متجلی اولوب عین
ناظرده مزاج و استعداد ناظر حسبی ایله متنوع اولمقده عالم حقک مثالیدر
بعده شیخ قدس سره ناری مثال مزاج اولمغه دخی اشارت ایدوب بیورور که

اویتنوع

او یتنوع مزاج الناظر لتنوع التجلی وکل هذا سائغ فی الحقایق یاخود
مزاج ناظر ام واحد ایکن تعدد تجلایه تبعیتله متنوع و متعدد اولور پس
تمثیلات ثلثه معرفت حقایقده جایزدر و شیوعی حددن متجاوزدر نته که
بیانده بیورریلور فلو ان المیت والمقتول ای میت کان او ای مقتول
کان اذا مات او قتل لا یرجع الی الله لم یقض الله بموت احد ولا شرع قتله
فالکل فی قبضته فلا فقدان فی حقه یعنی مرجع کل حق ایدوکنه تمهید ایدر که
اکر بر میت باجله یاخود مقتول بقتل قاتل هر نه میت و هر نه نوع مقتول اولور ایسه
اولسون کرک سعید و کرک شقی اولسون حین موتده و قتلده حقه راجع اولمسه
حق تعالی بر فردک موتنه و قتلنه راضی اولمز ایدی و قاتلک قتلنی
مشروع قلمز ایدی زیرا عدم شر محضدر و بالکلیه اعدام موجب انتفاء
ربوبیه‌در زیرا ربوبیه مربوب ایله متحقق اولور پس حق تعالی فناء
ذاتنی مرید اولمق ممتنعدر و عدم و اعدام دخی باطلدر پس عبد ممکن
محل حکم اسم ظاهردن زائل اولسه تحت حکم اسم باطنه داخل اولور و ولایة
حقدن خارج و عاطل اولمز پس کل امور حقک قبضه تصرفنده ثابتدر
و هرگز حقه نسبة فوت و فقدان یوقدر بلکه فوت و فقدان ممکناته
نسبة و عالم صورته اضافت ایله‌در و الا تفرق اجزا فوت و فقدان

ایجاب اتمز فشرع القتل و حکم بالموت لعلمه بان عبده لا یفوته فهو راجع
الیه پس حق تعالی قاتل ایچون قتلی مشروع اتدی و موته قضا اتدی
زیرا عبدینک فوت اولمیوب کندویه راجع اولاجغنی بیلور ایدی

علی ان فی قوله تعالی والیه یرجع الامر کله ای فیه یقع التصرف و هو المتصرف
فلا خرج عنه شیء لم یکن عینه بل هویته هو عین ذلک الشیء و هو الذی یعطیه
الکشف فی قوله تعالی والیه یرجع الامر کله بو جمله ایله حقک والیه یرجع الامر
کله قولی تصرف حقده واقعدر و متصرف و متصرف فیه جمله سی حقدر دیمکدر
و حقدن برشی ظاهر اولمشدر که اول شیء عین حق اولمیه بلکه هویت حق
ذلک الشینک عینیدر و بو معنایی حقک والیه یرجع الامر کله قولنده کشف عطا
اتمشدر زیرا عقل بو مرتبه یه وصل اولامز حاصلی بودر که هویت حقک
اشیایه مبدأیتی صرافت اطلاقدن غیب ذاتنده ثابت اولن شئون مستجنه سی
ایله تقییدی و لباس مظاهر خارجیه ایله تلبس اتمه سیدر و مرجعیتی مقیدات
ممکنه نوک صفات تقییدیه دن منسلخ اولوب صرافت اطلاقه عودی یعنی
ظاهردن باطنه رجوع اتمه سیدر علاوه مذکوره ده فایده ظاهردر
بیانه محتاج دکلدر **فص حکمة غیبیة فی کلمة ایوبیة** کلمهٔ غیبیه ایله
ایوبک نسبتی ارکض برجلک امری ایله سر غیبیدن ماء الحیوة حقیقتنک
ظهورینه سبب اولمه سیدر که تحت رجلنده ماء حیاتی غیبده مستور ایدی
آخر الامر مسّ ضرّدن شکایتده عاجز و مضطر اولیجق حق تعالی ضرنی
کشف و ادناس مرض بدنیدن سرنی تطهیر ایتدی اعلم ان سر الحیاة
سری فی الماء فهو اصل العناصر والارکان ولذلک جعل الله من الماء کل شیء
حی وما ثمه شیء الا و هو حی فانه ما من شیء الا و هو یسبح بحمده ولکن لا یفقه
تسبیحه الا بکشف الهی ولا یسبح الا حی فکل شیء حی وکل شیء الماء اصله

فص ایوبیه

[illegible]

تحقیقا

تحقیقا سن ای عارف دانادل بیلکل که سر حیاة حقیقة ماده ساریدر و حقیقة ماء
نفس رحمن در که هر نفس انسانیده اول نفس بالفعل جاریدر خصوصا بعض حکما
و انبیا قولنجه ماء اصل عناصر و ارکاندر اول اجلدندر که نظم شریف قرآن
وجعلنا من الماء کل شیء حی بو کا برهاندر و برشی یوقدر الا انده سر حیات
ساریدر زیرا هر شیء حی ایله مسما اولمشدر حقیقی حمدی ایله مسبح و ذاکردر
ذکر خود ذاکرده سبب تجلی وجود باری درنته که سابقا مذکور
اولدی لکن تسبیح اشیا اصحاب کشف خدادن غیریه منکشف و هویدا اولمز
نظم ذکرحی ایله زنده در هر شیء و من الماء کل شیء حی پس هرشی
مسبح اولدوغی قرآن ایله ثابت اولوب و هر حی مسبح اولیجق هر شی
حی و هر شی ده اصل ماء اولور و صغری و کبری نتیجه بولور الا تری العرش
کیف کان علی الماء لانه منه تکون فطفی علیه فهو یحفظه من تحته یعنی
کورمزمسنکه اول اجسام که نفس رحماندن تعین وجود قبول اتمشدر
عرشدر و نه وجه ایله ماء اوزرنده ثابتدر زیرا ماءدن متکون
اولدوغیچون ماء اوزرنده طافی و عالی اولمشدر و ماء آنی تحتندن
حفظ اتمشدر زیرا ماء هیولیدر و عرش صورتیدر صورت هیولا ایله
قایمدر پس صورة معنایی محیط اولوب اوزرنه عالی اولدوغی
کبی هیولادن علی اولوب هیولایی حفظ اتمشدر و هیولا دخی صورة عرشی
تحتندن حفظ و ابقا قلمشدر کما ان الانسان خلقه الله عبدا فتکبر
علی ربه و علا علیه فهو سبحانه مع هذا یحفظه من تحته بالنظر الی علو هذا العبد

یعنی حق تعالی جلیس ذاکردر ذکرینی ... نادرن حفظ ایدر و تمیز ایدر منه

علو مرتبه طریق الاحاطه ... تنزیه نسبتک مقتضاسی ... منه

الجاهل بنفسه نته كه الله تعالى انسانى عبودية اوزرينه خلق ايتمش ايكن ربنى
اوزرينه متكبر وربى خفى اول عالى وظاهر اولكدى بونك بريله حق اكا
تحتندن حافظ وناظر اولكدى اما مزبور اولن حفظ ونظر تحتانى نفسنه
جاهل اولن عبدك علونه نسبة ايله دركه نفسنه عارف اولمين عبد ربنه
عالم اولمز پس جهل مزبور سبب علو وباعث تكبر وغلو اولور وهو قوله عم
لو دليتم بحبل لهبط على الله فاشار الى ان نسبة التحت اليه كما نسبة الفوقية
اليه فى قوله تعالى يخافون ربهم من فوقهم وهو القاهر فوق عباده فله الفوق
والتحت ذات حق تحت عبده نسبة اولندوغنه دليل حق تعالى
جهاتدن منزه ايكن جميع جهاته شمولن بطريق المبالغه رسول الله كه بو قول
جليلى دركه بيورر اگر سز بر حبل سببى ايله ماتحتكوزه ادلا والقا
اولنسه كوزه البته وجود بارى اوزرينه اينرسز يعنى نزول ووقوع
حق اوزرينه اولور زيرا بر محل يوقدر كه وجود حقدن خالى اولا كرك
رأس رسن مقدارى كرك سر سوزن عيارى نه مرتبه فرض اولنورسه
اولسون پس اولا جهات ستدن جهة تحتك جهة تحته نسبتنه اشارت
قيلدى محل شبهه عامه اولدوغيچون بعده نسبة فوقيه يى يخافون ربهم
من فوقهم ايله بيان ايتدى حضرة قرآنده خوف دايم جانب فوقه اضافه
اولنمه لوك حكمتى نفوسده اوقع اولديغيچوندر نته كه وهو القاهر فوق عباده
قولنده دخى قهر عالى دن سافله ترتب ايتديكيچوندر وانسانوك اشرف
اعضاسى عاليسنده اولوب وقوه حاسه باشنده اكثر ودماغ منبع سائر قوى قدر

اولدوغيچوندر پس جهة فوق وتحت حق ايچون نص قرآن ايله ثابت
اولديجق بونلر خود اصل جهاتدر بلكه جهة حقيقى بو ايكيسيدر سائرى جهات
اضافيه در نسبة ايله متجدد ومتغير اولور نته كه حكمة اشراقيه ده بيان
اولنمشدر ثبوتى بطريق الاولوية اولور اثبات جهتدن مراد حاشا
جهاتيله حقى حصر وتحديد دكلدر بلكه مراد ازاله حصر وتحديد در عارف
اولن بيلور ولهذا ما ظهرت الجهات الست الا بالانسان وهو على
صورة الرحمن يعنى حق ايچون جميع جهات ثابت وحق محيط جميع جهات
اولدوغيچوندر كه جهات حق ايله ثابت اولور اما انسان ايله ظاهر
اولور حق ايله اولمز زيرا حق محيط جميع جهاتدر پس بر فوق يوقدر كه
احاطه حقده اولميه وبر تحت يوقدر كه حق انوك تحتنده قيلمية سائر
جهاتده دخى حال بويله دركه محدد جميع جهاتدر اما انسان ايچون
بر فوق ثابتدر كه انسان انده ثابت دكلدر وبر تحت ثابتدر كه انسان انده
موجود دكلدر پس محيط جهات اولمغ ايله باعث ظهور جهات اولكدى
دخى انسان صورة رحمن در زيرا جامع صفات متقابله در اول اجلدن
جهات متقابله ايله تحقق ايتمشدر ولا مطعم الا الله يعنى معطى غذاء روحانى
وجسمانى الله دن غيرى يوقدر زيرا حق كه وجود مطلقدر وجود غذاء
موجود در وهو يطعم ولا يطعم قولندن مأخوذ در قد قال تعالى فى حق
طائفة ولو انهم اقاموا التورية والانجيل ثم نكر وعمم فقال وما انزل
اليهم من ربهم فدخل فى قوله وما انزل اليهم من ربهم كل حكم منزل على لسان

حكمت اشراقیده ابدیدر جهات
اضافیه حقیقیه ایکی در فوق
وتحت در زیرا سایری متبدل اوضاعیله
متبدل اولور دیمشدر فقیر نجه
کلور که فوق وتحت دخی متبدل
وضع ایله متحول اولور جواب انده تأمل
بیعیلیه منه منه

رسول او ملهم لأكلوا من فوقهم وحال بو كه حق تعالى بر طايفه حقنده كه
قوم موسى وعيسى در بيورردى كه اكر بونلر احكام توريتي كما هو حقها اقامة
وانجيلي بتمامها وكمالها قراءة اتسه لر بعده تنكير وتعميم بعد التعريف والتخصيص
ايدوب وما انزل اليهم ديدى كه لسان رسول ايله منزل وغير رسول
ايله ملهم اولانه دخى كلامى شامل قيلدى تا كه انى ساير آحاد ناس
دخى دخل اولدى بعده جواب لو ده لأكلوا من فوقهم ديدى كه
مراد ارزاق روحانيه يي ومعارف وهبيه يي نفس بغير تعمل وكسب
حاصل قيلورديمكدر وهو المطعم من الفوقية التي نسبت اليه يعني بس
الله تعالى مطعم وفايض اولور جهة فوقيه دن كه اول جهة ذاتنه
نسبة اولنمش ايدى ومن تحت ارجلهم دخى ارزاق روحانيه يي
اهل اشراق كبى علو تنزيهدن اخذ ايدنلرى كبى احوال ومواجيد
كسبيه نفسانيه يي دخى مشاؤن كبى سلوك طريق ارجل ايله جذب
ايدرلر اولى عمل روح ثانيسى عمل نفس در اولى محض فيض روحانى
ثانيسى كسب فكر ونظر نفسانى اولك مقدماتي منتج محض صواب ثانينك
كاه خطا وكاه صواب در وهم ايله مشوب اولدوغيچون وهو المطعم
من التحتية التي نسبها الى نفسه على لسان رسوله المترجم عنه عليه السلام
بس حق تعالى جهة تحتيه دن مطعم اولوب ابقاء طعام نفسانى ايديدر
نته كه جهة مزبوره يي نفسنه نسبة ايتدى اما نسبتي لسان رسول مترجمدن
ايدوب وصيغه معلوم ايله ادا ايتدوكى نسبة تحتيه نوك بعد ودنى ازالة ايچون در

ولو

ولو لم يكن الماء على العرش ما انحفظ وجوده فانه بالحيوة ينحفظ وجود
الحي الا ترى الحي اذا مات الموت العرفي تنحل اجزاء نظامه وينعدم
قواه عن ذلك النظم الخاص اكر ما تحت عرشده اولوب وعرش
ما فوقنده مستقر اولمسه وجودى منحفظ وباقى اولمز ايدى زيرا
وجود حى حياة ايله محفوظ اولور وحياة ما ايله بقا بولور كورلمزمى كه
بر حى موت عرفى ايله ميت وفوت عادى ايله فايت اولسه اجزاء
نظامى بوزيلور وعقود مفاصلى چوزيلور وقواى نفسانيه سى هلاك ومنعدم
اولور وشروط جمعى مرتفع وبناى سراى بدنى منهدم قلنور قال الله
تعالى لايوب عليه السلام اركض برجلك هذا مغتسل بارد يعني ماء بارد
لما كان عليه من افراط حرارة الالم فسكنه الله ببرد الماء مقدمه دن
منفهم اولدى ايسه كه ما قوف عليه حياة ومزيل شدايد وكربات در الله تعالى
ايوبه خطاب ايدوب بيورردى كه خاك بايوكى اياغك ايله ضرب ايله كه
انده ماء بارد بادى ووارد در غسل ايله قالبك نوكى چركدن وادراندن
تطهير قيل وحرارة قلب وباطنوكى رياضات روحانيه ايله تبريده تدبير ايله
موصوفدن ذكر صفة ايله اكتفا اولنوب معنا ماء بارد ديمك ايدوكين
بيان ايدر زيرا الم مرض مورث حرارة ايدى حق تعالى برد ما ايله دفعن
ارادة ايتدى ديرو لهذا كان الطب النقص من الزايد والزيادة في الناقص
والمقصود طلب الاعتدال ولا سبيل اليه الا انه يقاربه يعني حق تعالى
ايوبدن حرارة مفرطه يي ازالة ايتدى حرارة معتدله يي ابقا ايتدى زيرا مقصود

ازالهٔ فساد ایدی اثبات فساد دکل ایدی بو معنادندرکه طب کیفیة
زایده‌یی نقص وکیفیة ناقصه‌یی زیاده قلمقدن عبارتدر تاکه مقصود
اولن قرب اعتدالی حاصل اوله زیرا اعتدال حقیقی محال و دلیل عقلی اکا
دالدر و انما قلنا و لا سبیل الیه اعنی الاعتدال من اجل ان الحقایق
والشهود یعطی التکوین مع الانفاس علی الدوام و لا یکون التکوین
الا عن میل ویسمی فی الطبیعة انحرافا او تعفینا و فی حق الحق ارادة وهی
میل الی المراد الخاص دون غیره فالاعتدال یوذن بالسواء فی الجمیع
وهذا لیس بواقع فلهذا امنعنا من حکم الاعتدال و اعتدال حقیقینوک
وجودنه سبیل اولمدوغنک دلیلی بودرکه شهود و معرفة حقایق
علی الدوام اعطاء تکوین مع الانفاس ایدر یعنی هر نفسده تجدد
کون و فسادکوسترور تکون مع الانفاس ایسه مکوننک میلنه موقوف
اولور و میل مکون عالم طبیعتده انحراف و تعفین ایله مسما قلنور
لکن حق باریده اراده ایله تعبیر اولنور و اراده مزبوره مراد خاصک
وجودن اقتضا ایدر و طرف عدمدن وجودنی مرجح اولور و اعتدال
خود وجود ایله عدم میاننی تسویه ایتمکدر پس اعتدال وقوعه کلمک محال
اولور زیرا وقوع بولسه وجود فوت اولمق لازم کلور وجود خود
مقتضای تجلای ذاتدر فوت اولمز اول اجلدن وجود اعتدال ممنوع و
محال عد اولندی و قد ورد فی العلم الالهی النبوی اتصاف الحق بالرضی
والغضب و بالصفات و الرضی مزیل للغضب و الغضب مزیل للرضا عن المرضی عنه

المتقابلة

خصوصا علم الهی نبویده وارد اولدیکه حق تعالی صفة رضا و غضب ایله
متصف بل که دخی مافوقی هزار صفات متقابله و متضاده ایله متقید اولنور
حالاکه رضا مزیل غضب اولور و غضب مرضی عنه دن رضایی ازاله قلنور
تاکه احد حکمین نفاذ بولور شروط خارجیه‌سی ایله پس اعتدال نیجه
متصور اولورکه نفاذ احد حکمین اعتدال ایله جمع اولمز فالاعتدال
ان یتساوی الرضا و الغضب فما غضب الغاضب علی من غضب علیه و هو عنه
راض فقد اتصف باحد الحکمین فی حقه و هو میل اعتدال خود صفتی رضا
و غضبک تساویسیدر اول خود محالدر پس بر غاضب بر مغضوب
علیه غضب اتمزکه اندن راضی اولمش اوله پس حق غضبده احد
حکمین ایله متصف اولمش اولور و رضایی قویوب حکم غضبه میل اتمش بولنور
و ما رضی الحق عمن رضی عنه و هو غاضب علیه فقد اتصف باحد الحکمین
فی حقه و هو میل و حق تعالی بر مرضی عنه دن راضی اولمز که اکا غاضب
اوله پس حق تعالی حق رضاده احد حکمین ایله متصف اولور و اتصاف
مزبور محض میلدرکه خلاف اعتداله دلیلدر زیرا تغلیب احد جانبیندر نیته‌که
لسان میزان کفتینوک طرف سنکیننه مائل اولدوغی کبی شیخ قدس سره
بو راده صفة غضبی مطلق غاضبه نسبت ایدوب صفة رضایی حقه نسبت
اتدوکنده نکتهٔ لطیفه شیخک طرف رضایی سخطدن ترجیح ایتمسیدر
لطف و ظرافتی فهم اولنه ع المترجم بو نکته عقل ایله تعبیر اولنمز ذوقه دائردر
وانما قلنا هذا من اجل من یری ان اهل النار لا یزال غضب الله علیهم

دايما ابدا في زعمه فالهم حكم الرضى من الله فصح المقصود فان كان كما قلنا
مآل اهل النار الى ازالة الآلام وان سكنوا النار فذلك رضى الله عنهم
فزال الغضب لزوال الآلام اذ عين الالم عين الغضب ان فهمت
يعني بز بو كلامي اداتمدك الا بر وجه ايله اتدك كه عبددن زوال غضبه
دلالت ايتمدي بلكه زوال مزبور شرط رضا ايله مقيد و وجود مسكوت
عنه اولدي بو جمله ايله اصل مدعى ثابت و مقصود حاصلدر كه وجود
ميل و عدم اعتدال حقيقي در حاصل كلام مذكور زعم اهل ظاهر و ظاهر
نص اوزرنه مسوقدر كه مؤداسي خلود عذابدر و استمرار غضبدر زيرا
آنلر كه متصل اهل ناردر نارده ساكن كوره لر زعملرنده انلري نارده مغضوب
عليه و معذب بيلورلر اما اگر مراد بزم مقالمز اولور ايسه كه مراد اندن كور
اولدي يعني مآل اهل نار زوال الم و آزار اولا نارده ساكن و داخل
اولدقلري حالده صورة نار باقيه ايكن كرو على الاستمرار راحت و رحمتده
اولالر بو خود محض رضا و زوال غضب خدادر بو دخي اول كبي عين مدعا سي
مثبت اولور كه عين الم عين غضب ولهذا زوال الم زوال غضب اولور
زوال غضب ايسه اثبات رضايي مفيد اولور احد طرفي حكم نفاذ بولور
و اعتدال منتفي اولور اگر حظ فهمدن محظوظ اولدك ايسه فمن غضب فقد
تأذى من المغضوب عليه فلا يسعى في انتقام المغضوب عليه بايلامه الا ليجد الغاضب
الراحة بذلك فينتقل الالم الذي كان عنده الى المغضوب عليه والحق اذا افردته
عن العالم يتعالى علوا كبيرا عن هذه الصفة على هذا الحد يعني شيخ قدس سره

سابقا

[illegible]

سابقا غضب حقك ذكرندن فارغ و غضب خلقك ذكرنه شارع اولوب
اولا مقام جمعه بعده مقام فرقه اشارت قيلدي يعني خلايقدن بر خلق
غضب اتسه مغضوب عليه دن يعني غضب اتدوكي شخصدن متألم اولوب
انتقامنه سعي ايدر و ايذا و ايلام ايدر تا كه غاضب راحت بولور و نفسنده
ثابت اولان الم اخذ انتقام ايله غضب اتدوكي شخصه انتقال ايدر پس
بو معنى مقام جمعده ظاهر و مستقر اولور اما حق عالمدن يعني خلقدن
غناء ذاتيسي حسبي ايله فرق و افراد قلسك حق تعالى صفت مزبوره دن
منزه و متعالي اولور يعني خلق بلدوكي صفت غضبدن عالي و عاري
ديمك اولور و الاصفات قديمه ذاتدن منفك اولمز و اذا كان
الحق هوية العالم فما ظهرت الاحكام كلها الا فيه و منه قوله تعالى
واليه يرجع الامر كله حقيقة و كشفا فاعبده و توكل عليه حجابا و سترا
اما حق تعالى هويت عالم اعتبار اولنسه احكامدن بر حكم ظاهر اولمز
الا حقده ظاهر اولور قابليتي حسبي ايله و حقدن صادر اولور فاعليتي
و مبدئيتي سببي ايله نته كه آية واليه يرجع الامر كله حقيقة و كشفا
بو معناي كليه دلالت ايدر پس اي عارف بالله ايسك بو معنانك
كشفي و حجابي سكا مانع عبوديت و حاجب حاجز توكل بوبيه اولماسون
من وجه عبد فاعل و من وجه فارغ متوكل اول فليس في الامكان
ابدع من هذا العالم لانه على صورة الرحمن اوجده الله تعالى اي ظهر
وجوده تعالى بظهور العالم كما ظهر الانسان بوجود الصورة

الطبيعية فنحن صورته الظاهرة وهويته روح هذه الصورة المدبر لها فما كان
التدبير الا فيه كما لم يكن الا منه. پس جدا امكانده بو عالمدن ابدع واحسن
بر موجود ديو قدر زيرا صورة رحمن. وحقيقة جامعهٔ انسان. اوزره ايجاد اولنمشدر
يعنى حقك وجودى ظهور عالم ايله ظاهر درنته كه انسان صورة طبيعيه ده
موجود اولدوغى كبى. پس بزكه اعيان موجوداتوز حقك صورة ظاهرهسى يوز.
وهويت حق بزم مدبر صورتمزدر. پس هر تدبير بو قدر كه حقده ظاهر اولمشدر
وحقدن صدور بولمشدر. فهو الاول بالمعنى والآخر بالصورة وهو الظاهر
بتغير الاحكام والاحوال والباطن بالتدبير. پس حق تعالى بحسب المعنى اول اشيا
وبحسب الصورة آخر. وتغير احكام واحوال سببى ايله ظاهر. وتدبير وتصرف
معنوى ايله باطن در. وهو بكل شيء عليم فهو على كل شيء شهيد ليعلم
عن شهود لا عن فكر فكذلك علم الاذواق لا عن فكر وهو العلم الصحيح وما عداه
فحدس وتخمين ليس بعلم اصلا. دخى حق تعالى هر شيئه بحقيقة عالمدر مبدأيتى
وبطونى ايله. ودخى اشياده شهودى ثابتدر آخريتى وظهورى ايله. يعنى اشيايه
علمى فكر ايله وترتيب مقدمات ايله دكلدر. پس علم اذواق جميعا بويله در
محتاج فكر اولمز كسبه علاقه سى بولنمز. فى الحقيقه علم صحيح بودر ماعداسى
ظن وتخمين در انلره علم اطلاق اولنمز وهم وخيال در. ثم كان لايوب
عليه السلام ذلك الماء لازالة الم العطش الذى هو من النصب والعذاب
الذى مسه به الشيطان اى البعد عن الحقائق ان يدركها على ما هى عليه
فيكون بادراكها فى محل القرب. بعده ايوب عليه السلام ما اشار اليه

شيطان

شيطان تعلق ايتدردوكى زحمت وعذابدن حاصل اولن عطشك المنى
ازاله ايچون اولدى. شيطاندن مراد ادراك حقايقدن سالكى
تبعيد ايدن قوى در. پس حقايق اشيايى كما هى ادراك محل قربه وصول
وجناب حضرته دخول در. وبعد معنويدن خلاص وخروجدر زيرا
معناى ادراك مدركه نيل واتصالدن عبارتدر. فكل مشهود قريب
من العين ولو كان بعيدا بالمسافة فان البصر متصل به من حيث
شهوده ولولا ذلك لم يشهده او يتصل المشهود بالبصر كيف كان
فهو قرب بين البصر والمبصر. پس هر مشهود عينه قريبدر اگرچه بحسب
المسافه بعيد ايسه ده زيرا بصر نور شعاعى حسبى ايله مبصراته متصل اولور
نته كه شعاعيلر مذهبى بويله در زيرا بينهما ده اتصال ثابت اولمسه رؤيت
متصور اولمزيدى. ياخود مشهود ومبصر اولن بصره متصل اولور
انطباعيلر مذهبى اوزره. بالجمله كيفيت شهود هر نه وجه ايله اولورسه
اولسون معناى شهود شاهد ايله مشهود اورته سنده قربدن
عبارتدر. نته كه شيطان سالكك مشاهده سنه مانع اولوب بعددن
كنايه اولدوغى كبى. خصوصا لغتده شطن بعد معناسنه اولدوغى
مقرردر. پس نه كوره مبتلى اولن دخى بعده قريب در زيرا ماسك
ممسوسه قرب جوارى ثابتدر. ولهذا كنى ايوب ع م فى المس فاضافه
الى الشيطان مع قرب المس يعنى قرب مذكور اجلندندر كه ايوب
فعل مسنى ضمير متكلم ايله ايراد ايتدى يعنى مسنى الشيطان ديدى زيرا قرب

مذهب شعاع

مذهب انطباع

شيطان بعيد معناسنه

مسنه لازمدر وشیطان بنی مس اتدی دیمک بکا قریب اولوب تعیننی
عینمه حجاب مرکوز اتدی تا که تعین خاصم موجب اثنینیة ومستوجب
حرمان و بعد من الرحمن اولدی دیمکدر فقال البعید منی قریب بحکمه فی
یعنی ایوب علیه السلام دیدی که بندن بعید اولن من وجه یعنی بنده
ثابت اولن حکمی سببی ایله بکا قریبدر بنده ثابت اولن حکمی بنی ادراک
حقایقدن تبعید اتمه سیدر پس حکم شیطانی بکا قریبدر اگرچه نفس
شیطان بعد محض ایسه ده حاصل کلام ایوبک بعد حضرتدن شکایتیدر
وقد علمت ان القرب والبعد امران اضافیان فهما نسبتان
لا وجود لهما فی العین مع ثبوت احکامهما فی البعید والقریب
سؤال متوجه دن جوابدر که کلام مذکوردن منفهم اولن قرب وبعد
ایچون وجود ثابتا ولمقدر مع هذا امر بونک خلافیدر زیرا که وجود
بحسب الخارج موجود اولمدوغی کبی بونلر دخی نسب حکمیه لردر مابین
طرفینده وجود بولورلر مثلا استنبوله ادرنه اسکوبدن قریب و اسکوب
استنبوله ادرنه دن بعیددر پس بلاد مزبوره موجودلردر قرب و
بعد معدوملردر پس مثال مزبورده حکم قرب ادرنه ایله ثابت و حکم
بعد اسکوب ایله قایمدر نفس قرب و بعدک عین خارجیلری یوقدر
واعلم ان سر الله تعالی فی ایوب علیه السلام ای عارف معلومک
اولسون که حق تعالی نوک سر شریفی که ایوبده ودیعتدر
الذی جعله عبرة لنا وکتابا مسطورا حاکیا عن احواله تقراه هذه الامة

المحمدیة لتعلم ما فیه فتلحق بصاحبه تشریفا لها انجلیندر مودع که حق
تعالی انی بو امت محمدیه سبب اعتبار و کتاب مثبت و برقرار قیلدی
که انونک احوالن حکایه عبرة اولی الابصار اولوب و اول کتابک
مضموننه علم صاحب کتاب مرتبه سنه سبب لحوق اولا و بو جمله دن
غایه و غرض تشریف ذات حضرت ایوب علیه السلام اولا فاثنی الله
تعالی اعنی علی ایوب بالصبر مع دعائه فی رفع الضر عنه فعلمنا ان العبد
اذا دعی الله فی کشف الضر عنه لا یقدح فی صبره وانه صابر وانه
نعم العبد کما قال انه اواب ای رجاع الی الله لا الی الاسباب
پس جمله تشریفدن ماعدا حق تعالی ایوبه صبر ایله ثنا قیلدی بونوک
بری ایله ایوب دعای رفع ضر متضمن ایدی پس معلوم اولدی که عبد
داعی دعای کشف ضر اتسه صبرنی مانع دکل ایمش یعنی صبر ضر ایله
دعای کشف ضر جمع اولور ایمش و صابریتنه حکم قادح و بو مقابله ده
نعم العبد ایله توصیف نعمتنه حاجز بوغمشدر زیرا که ثنای ایوبده الله تعالی
ایوب حقنده مباشر اسباب ولمیوب حق محضه رجوع عندها کاملغه
نسبت ایدرایدی که اواب دیدوکیدر فالحق یفعل ذلک عند السبب
لان العبد یستند الیه اذ الاسباب المزیلة لامر ما کثیرة والمسبب
واحد العین فرجوع العبد الی الواحد العین المزیل بالسبب لذلک الالم
اولی من الرجوع الی سبب خاص ربما لا یوافق علم الله تعالی فیه فیقول
ان الله لم یستجب لی و هو ما دعاه یعنی حقک بر فعل مطلوبی سببیه

مطلب مهم اولا که عبدک دعای کشف ضرایله صبر ضره مانع اولمدوغی اسرارنی بیان ایدر
معلوم اولدی که ملاک امور اولور معنا بحکم زوجه
علمنو حدیده فی منخفضا الشریعة و الحقیقة
ایدن عارف ملاحظه ایله
اولور و جهی بیلنور سنح

مربوط اسلدوکی زیرا عبد سببه استناد ایدر و جریان سنة الله بو منوال
اوزره در اما لایق بودر که عبد اسبابه رجوع اتمیه بلکه مسبب الاسبابه
راجع اوله زیرا بر امرک یا الامدن بر الملک مثلا اسباب جزئیهسی نه قدر
کشی قنقیسندن مددا استه یجکن بلمز اما مسبب واحد العین در
پس عبدک واحد العینه رجوعی سبب خاصه رجوعندن اولی در که
المی مسببندن ازاله ایدر اما سبب خاص کاه اولور علم الله موافق
اولمز و داعی حق تعالی بنوم دعامی قبول اتمدی دیو اغلر مع هذا
اول کشی حقه متوجه اولمش ایدی و مطلوبی وجه خاص حقدن
استمش ایدی • و اما جنح الی سبب خاص لم یقتضیه الزمان ولا الوقت
فعل ایوب بحکمة الله اذ کان نبیا لما علم ان الصبر الذی هو حبس
النفس عن الشکوی عند الطایفة ولیس ذلک بحد للصبر عندنا وانما
حده حبس النفس عن الشکوی لغیر الله لا الی الله فحجب الطایفة نظرهم
فی ان الشاکی یقدح بالشکوی فی الرضاء بالقضاء ولیس کذلک فان
الرضاء بالقضاء لا یقدح فیه الشکوی الی الله ولا الی غیره وانما
یقدح فی الرضاء بالمقضی ونحن ما خوطبنا بالرضی بالمقضی والضر هو المقضی
ما هو عین القضاء یعنی بلکه داعی مزبور سبب خاصه مائل ایدیکه او
سبب مقتضای زمان و مستدعای وقت دکل ایدی • اما حضرة ایوبک
عملی حکمة الله مطابق اولدی زیرا نبی الله ایدی و عارف مصالح وقت و
مقام ایدی • پس معلوم اولدی ایسه که خلوص صبر بعض صوفیه قتنده

مطلقا شکایتدن نفسی منع اتمکدر لکن حد صبر اهل تحقیق یاننده
نفسی اللهدن غیره شکایتدن منعدر اللهه شکایتدن منع دکلدر
پس طایفهء اولایی حد مزبور معرفتندن حاجب اولان کاننه
شاکینک شکواسی قضاء اللهه رضاسی منافی اولدوغیچون اولا
اما نظر مزبور نظر صایب دکلدر زیرا قضایه رضا قادح شکوی
اولمز • کرکیسه شکوی لله اولسون کرک ایسه لغیر الله اولسون بلکه
شکوی مقضی لوک رضاسنه مانع و قادح اولور عبده واجب
اولن ایسه قضایه یعنی احکام اللهه رضادر یوخسه مقضی به رضا واجب
دکلدر • زیرا مقضی اکثریا مکروه بالطبع در شرع بلکی اولمسه نفس
فعلندن نفرت ایدر • خصوصا عباد الله رضا بالمقضی ایله مخاطب
دکللردر و مقضی غیر قضادر عین دکلدر تا که احدهما یه خطاب اخره
خطابی مستلزم اوله • تحقیق دقیق بعده قضا حکم الله در که اشیاده
علی حد علمه وارد اولمشدر و خارجده واقع و موجود اولن
مقضی به در • و باعث شکایت اولن دخی مقضی به در یعنی
محکوم به که عبد محکوم علیه عین ثابتهسی انی استعداد قدیمه
ایله حقدن طلب اتمشدر • و اول شکایت حقیقتده عبدک نفسندن
شکایتدر پس حکم قایم بالحق محکوم به ایله محکوم علیه مغایرستدر
و حکم سیده رضا واجب • اما مقضی مقتضای عین عبد در دیلر ایسه
راضی اولسون دیلمز ایسه اولماسون • نتهکه خبر صحیح در •

مطلب في حد الصبر

یعنی حکم مقتضی به رضا مانع اولور ١٢

مطلب عبد قضایه رضا ایله مخاطب اولور مقتضی به رضا ایله اولمز

مطلب فرق بین القضا والمقضی

من وجد خيراً فليحمد الله ومن وجد شراً فلا يلومن الا نفسه وعلم ايوب
عليه السلام ان في حبس النفس عن الشكوى الى الله تعالى مقاومة
القهر الالهي وهو جهل بالشخص اذا ابتلاه الله بما يتالم منه نفسه
فلا يدعو الله في ازالة ذلك الامر المولم بل ينبغي له عند المحقق ان يتضرع
ويسأل الله في ازالة ذلك فان ذلك ازالة عن جناب الحق عند العارف
صاحب الكشف بعده حضرة ايوب بو نكتهٔ جليلهيه عارف اولدى كه
تحقيقا سالك الكشف نفسني بث شكوى الى الله دن منع اتسه
قهر الهيه مقاومه ايدوب قرشو طورمش اولور بو خود شخص
ايله ملتبس جهل مضمردر كه حق تعالى نفسني بر الم ايله متالم و مبتلى قلمش
ايكن ازالهسن طلب اتمز بلكه مقتضاى عرفان و تحقيق بو دركه
هر آن غفلت محجوب ضرر مزبورك نفسندن كشف و ازالهسن عارف
اولن جناب اللهدن طلب ايده بلكه بو لذة معامله ضمننده نجه مراتب
جليله قطع ايده كه شهود توحيده كوره بو ازاله جناب حقدن
ازاله درمزيل دخى جناب حقدرنته كه بو سره اشارت ايدوب بيورر
فان الله قد وصف نفسه بانه يؤذى فقال ان الذين يؤذون الله
ورسوله واى اذى اعظم من ان يبتليك ببلاء عند غفلتك عنه
او عن مقام الهي لا تعلمه لترجع اليه بالشكوى فيرفعه عنك فيصح
الافتقار الذي هو حقيقتك فيرتفع عن الحق الاذى بسؤالك
اياه في رفعه عنك اذ انت صورته الظاهرة زيرا حق تعالى نفسني

محل اذى اولمغ ايله وصف ايدوب و قرآنده الله و رسولنه اذا
ايدنلرك كيفيت انتقامني ذكر ايدر و بوندن اشد و اعظم قنقى
اذى دركه ذات حقدن و يا حضراتندن غفلتك و بعدك سببي ايله
سني بر بلاى فرقته مبتلا ايدركه كيفيتن ادراك اتمزسن تا كه بث
شكواى ضر ايچون جنابنه رجوع ايدهسن و ضرى مرفوع قلمهسن
ديلهسن تا كه افتقار امكانى كه سنوك نفس حقيقتكدر صحت و وقوع
بولور پس ما دام كه سن صورة ظاهرهٔ حقسن سنك ذاتكدن
استدعاى كشف ضر ذات حقدن رفع اذايه باعث اولور كما جاع
بعض العارفين فبكى فقال له من لا ذوق له في ذلك الفن معاتبا له فقال
العارف انما جوعني لابكي يقول انما ابتلاني بالضر لاسأله في رفعه عني
وذلك لا يقدح في كوني صابرا فعلمنا ان الصبر انما هو حبس النفس عن
الشكوى لغير الله واعني بالغير وجها خاصا من وجوه الله وقد عين
الحق وجها خاصا من وجوه الله تعالى هو المسمى وجه الهوية فيدعوه
من ذلك الوجه في رفع الضر لا من الوجوه الاخر المسماة اسبابا
وليست الا هو من حيث تفصيل الامر في نفسه نته كه بعض عارفين
مبتلاى مرض جوع اولوب بى اختيار بكا ايدر مكر بر بى مذاق
فن معرفت اشيدوب عتاب ناسزا ايدر عارف جواب ويروركه
بنى بو بلايه مبتلا ايدن بندن بكاء شبانه و آه سحرگاه استر بلكه گاه و
بيگاه استغاثه و مدد و در ديله درگاهنه صداى يا احد امنيدر

ای صاحب البلاء نه

هر كه از عشق بى خبر باشد
اندرين ره بپا نخيزد

بو معامله یی اهل بازار بیلور و صاحب سرمایهٔ ناله و زار اولن محبت
خواجه لری فهم ایدر نته که صاحب بلا دخی اید ربنی فضل خدا انوک
ایچون مبتلا ایتدی که متصل سایل رفع ضر بلا و بو دردیله گاه ناله و
بکا گاه نغمهٔ واویلا قیلم هر نه متاع الورسه یرار همان اول جنابه
غفلت و راحت یرامز هر زمان بر تازه دردلر او دلو جکردن
آه سردلر مصرع آه من العشق و حالاته و بو معنا بنوم صابر لغمه
مانع اولمز و شکر و شکایتوم قدح اتمز پس معلوم اولدی که جزع ندکاری
معنا الله غیریه شکوادن حبس نفسدر و غیر اللهدن مراد وجوه حقدن
بر وجه خاص جزئی مقید متعیندر که اول وجهی نفسنک تعیین ایتمشدر
حال بو که حق تعالی وجوه اللهدن بر وجه خاصی قبلهٔ حاجات ناس اولمغه
تعیین بیورمشدر که اکا وجه هویت مطلقه دیرلر و احدیت جامعه اوقورلر
پس داعی عارف و سالک مکاشف نفسندن رفع ضر استدعا اتسه
کسر قلب و فتح عین بصیرتله وجه مزبوردن ایدر و وجوه آخردن ایتمز
زیرا وجوه مزبوره یه اسباب و سوی و غیر اطلاق اولنور
اکرچه فی الحقیقه وجه هویت ایله وجوه اخر ما بیننده مغایره من حیث الجمع
و التفصیل در فالعارف لا یحجبه سؤاله هویة الحق فی رفع الضر عنه عن ان یکون
جمیع الاسباب عینه من حیثیة خاصة و هذا لا یلزم طریقة الا الادباء
من عباد الله الامناء علی اسرار الله فان لله امناء لا یعرفهم الا الله
و یعرف بعضهم بعضا و قد نصحناک فاعمل و ایاه سبحانه فسال پس عارف

محقق که حق ایله متحقق اولا قچن هویت جامعه حقدن سؤال رفع
ضر اتسه سایر اسباب جزئیه متعینه حیثیته خاصه دن اعیان حق اولمه‌سن
مانع و حاجب اولمز زیرا عارف غیر و سوی کورمز الا عین وجوه
ارجاع ایدر و طریقهٔ مزبوره ملازم اولمز الا ادباء عارفین
بالله و امناء اسرار احدیت اولنلر اولور زیرا حقک کنف حمایتنده
مستور اولنلر امنای حقایقن کندودن غیری کمسه بلمز مکر بعض بعضی آخری بیله
پس نصح توحیدمز قبول ایدوب مفهومی ایله عامل اول و حقدن
غیریدن سایل مراد اولمه ترک و سایل قیل **فص حکمة جلالیة فی کلمة
یحیویة** و قتا که غالب حال یحیی عم احوال جلالیه اولدی ایسه فص مزبوری
حکمت جلالیه ایله توصیف و تلقیب ایتدی خبر رسولده وارد که یحیا و عیسا
میاننده معاوله اولوب حضرت یحیی عیسایه وضع عتاب ایله کانه بسط
حالنک افراطندن سؤال ایدوب دیمش که کانک قد امنت مکر الله
و عذابه و حضرت عیسا دخی مقابله ده بیورمش که کانک قد ایست
من فضل الله بعده قبل حقدن وحی نازل اولمش که سزک بکا احبکوز
بکا حسن ظنی زیاده اولندر نته که بیورلمشدر انا عند حسن ظن عبدی
بی وحی الهی بو لفظ ایله دخی وارد اولمش که ان احبکما الی احسنکما
ظنا بی حاصل کلام عیسا ایله یحیانوک حالی نسبت افراط و تفریط اولدی
و وحی الهی و تعلیم ربانی نسبت توسط و اعتدال کوستردی که
معنای ظن انی مشعردر ذوق اولنه هذه حکمة الاولیة فی الاسماء

یعنی مذکور حکمه جلالیه اسم یحیا نوک بین الاسما اولیتنه سبب اولدی زیرا صفت
جلال وجودده مسبوقیة بالغیر قبول اتمز. پس اسم یحیی دخی مسماسندن
اقدم بر مسمایه اطلاق اولنمشدر. فان الله سماه یحیی ای یحیی به ذکر زکریا
ولم یجعل له من قبل سمیا یعنی یحیادن اول بر مسمایه دخی تسمیه اولنمدوغن
بیان در. زیرا وجه تسمیه ذکر زکریایی احیا اولوب واندن مقدم
بر سمی وهمنامی یعنی آداشی اولمدوغی کتاب الله ده مصرح در. فجمع الله
بین حصول الصفة التی فیمن غبر ممن ترک ولدا یحیی به ذکره وبین
اسمه بذلک فسماه یحیی. پس حق تعالی معنایی صفة ایله معنای اسم
علمی حضرة یحیاده جمع اتدی. زیرا اولا یحیاده احیای غابرین
وگذشتگان مرسلین صفتی حاصل اولدی. بعده علمی دخی یحیا
وضع اولنمق صفة ایله اسمی جمع اولدی. اگرچه وضعده معنا رعایت
اولنمق امر لازم دگلدر لکن رعایت ممکن اولسه مزیة ظاهره در.
حاصل کلام وضع اول ایله معنای منقول عنه دلالت ایدر وضع ثانی
ایله معنای منقول علیه دلالت ایدر. فکان اسمه یحیی کالعلم الذوقی
فان آدم حیی ذکره بشیث عم ونوحا حیی ذکره بسام علیه السلام
وکذلک الانبیاء ولکن ما جمع الله تعالی قبل یحیی عم بین الاسم والعلم منه
وبین الصفة الا لزکریا عنایة منه. پس یحیا پیغامبرک نامی محیی اولدیکه
زکریایی احیا قیلدی. لفظا افعالدن صیغه مضارع اولمغله زرینه
شول علم ذوقی کبی که محیی قلوب عالمین اولا. واقعا صفتی حیاة وعلم

متشابهان در. نته که علم ذوقی معلوم مذوقدن غیری برهانه محتاج
اولمز صاحبنه حیاة بخش اولور. مجرد اسم یحیادخی احیا اتمکده بویله در
که صفة حیاة ذکر بوندن منفهم اولور. امر آخره احتیاج قالمز. فقره
لایح اولور که سورهٔ مریم اوائلنده مذکور اولن ذکر رحمة ربک
دخی بو معنایه اشارة لطیفه دن خالی دگلدر. زیرا وجود یحیادن مراد
ذکردر. وحاصل خود حال زکریایی تشریدر. مآل حال ذکر خود طلب
احیاء یحیی در. بعده لفظ ذکر ایله زکریا میاننده نوع لطافه جناسیه
واردر. اگرچه صور معدوده سندن خارج ایسه ده. بعده نکته
عنایة اخرایه اشارة ایدوب بیورر که آدم شیث ایله ونوح سام
ایله زنده نام اولدی. سایر انبیا دخی کذلک لکن یحیاده اولن
خصوصیة عطا که اسم علم ایله صفة میاننی جمعدن اولا زکریایه
مخصوص اولدی. بو سببدندر که استدعای ولده حقی مقدم ذکر
اتدیکه بیوریلور. رب هب لی من لدنک ولیا. فقدم الحق تعالی
علی ذکر ولده کما قدمت آسیة ذکر الجار علی الدار فی قولها
عندک بیتا فی الجنة. فاکرمه الله بان قضی حاجته وسماه بصفته حتی
یکون تذکارا لما طلب منه زکریا. لانه علیه السلام آثر بقاء
ذکر الله فی عقبه اذ الولد سر ابیه. فقال یرثنی ویرث من آل یعقوب
ولیس ثم موروث فی حق هؤلاء الا مقام ذکر الله والدعوة الیه
یعنی لدن حقی مطلوبندن که ذکر ولددر تقدیم اتدی. نته که آسیه که

امراهٔی فرعوندر ذکر جاری داردن تقدیم ایتدیکه رب ابن لی عندک
بیتاً دیدی یعنی یارب سنوک قربکده و جوارکده بکا بیت
بنا ایله دیدی پس حق تعالی زکریایه اکرام و قضاء مرام ایدوب
یحیایی کند و صفتی ایله مسمی قیلدی که احیادر تا که مطلوب زکریا اندکارهٔ
صالح اولدی زیرا بعد الموت و انقضاء الحیاة بقاء ذکرنی سایر
مرادلرندن مختار قلمش ایدی ولد سر آب و اجداد و سبب ذکر
خیر و سداد اولوب امجاد یعقوبدن وارث ذکراولمغیچون وحالا
موروث اولان آل یعقوب حقنده کلا مقام ولایه و مقام نبوتدر
نبوة منقطعه و ولایة متوارثه در ثم انه تعالی بشره بما قدمه من سلامه
علیه یوم ولد و یوم یموت و یوم یبعث حیا فجاء بصفة الحیوة وهی
اسمه و علم بسلامه علیه و کلامه صدق فهو مقطوع به بعده حق تعالی
فضلندن زکریایه متولدی ولدینک ابتداء حالنده و ناصیهٔ
استعدادنده ثابت اولان سلامتنی و شیطاندن خلاصنی و بالجمله
مواطن ثلثه ده بیله که اولی شهادة ثانیسی برزخ مثالی اوچنجیسی اخرتدر
سلامتندن خبر ویردی پس حقک امهات صفاتندن صفة حیات
ایله موصوف اولدی و سلام حق ایله مشرف بولدی حال بوکه کلام
حق صدق و مقطوع به در و ان کان قول الروح والسلام علی یوم ولدت
و یوم اموت و یوم ابعث حیا اکمل فی الاتحاد و الاعتقاد وارفع
للتاویلات شیخ بیورر که اگرچه قول عیسی عم معنای اتحادده ظاهر اکملدر که

قائل و قول و مسلم و مسلم علیه بردر لکن مرتبهٔ عبودیتدن فیضان
ایدر عبد ربه تأویل و ارجاع اولنمق لازمدر اما حق یحیاده وارد
اولان اتحاد او اعتقاد اکمل و تأویلا ارفعدر زیرا مقام ربوبیتدن
ناشیدر مرفوع الوسایط در بعینه قول حقدر فان الذی انخرقت
فیه العادة فی حق عیسی علیه السلام انما هو النطق فقد تمکن فی ذلک
الزمان الذی انطقه الله فیه و لا یلزم للمتمکن من النطق علی ای حالة
کان الصدق فیما به ینطق بخلاف المشهود له لیحیی فسلام الحق من هذه
الوجه ارفع للالتباس الواقع فی العنایة الالهیة به من سلام عیسی عم
علی نفسه و ان کانت قرینة الحال تدل علی قربه من الله فی ذلک
و صدقه اذ نطق فی معرض الدلالة علی براءة امه فهو احد الشاهدین
والشاهد الاخر هز الجذع الیابس فسقط رطبا جنیا من غیر فحل و لا تذکیر
کما ولدت مریم عیسی من غیر فحل و لا ذکر و لا جماع عرفی معتاد
بیان الکلمة بودرکه حق عیساده واقع اولان خرق عادهکه نطقدر
که زمان غیر معتادده واقعدر بالخصوص عقل عیسی عم اول حینده
بامر الله متمکن و کامل ایدی تفسیر قاضیده دخی واردر متمکن نطق
ایسه بهر حال کلامنده و نطقنده صادق اولمق لازم دکلدر ممکنه
نسبته اولنمش کلام محتمل الصدق و الکذبدر اما حق یحیاده وارد
اولان شهادة بونک خلافیدرکه بعینه کلام حقدر اگرچه قول مزبورک
دخی صدقنه قرائن حالیه دالهدر که عیسا اول زمانده انطاق حق ایله

نطق ایده وکلامی محض حق اولا زیرا نطق مزبور برائة امنه شهادة
معرضنده وارد اولدی حتی شاهد آخر هز جذع یابس ایدی که رطب جنی
سقوط ایتدی جذعک خود بجنب العادة والطبیعة لازم اولن فحلی غیری
مریم عیسی بی من غیر فحل تولید ایتدوکی کبی که حمل وسفاد معتاددر و ذکر
غیری معدوم ایکن بوجمله ایله بالذات کلام حق کبی دکلدر که هر کلام
ایله حکمنه نسبت اولنمیه شاهد آخرک مدعایه لطف مناسبتی بو وجه ایله
شیخدن غیری کمسه بیان ایتمدی رصفای نظر اولنه که نبات من غیر فحل
تولید ایدیجک حیوان نیچون ایتمیه دیمکدر فلو قال نبی آیتی ومعجزتی
ان ینطق هذا الحایط وقال فی نطقه تکذبا انت رسول الله لصحت
الآیة وثبت بها انه رسول الله ولم یلتفت الی ما نطق به الحایط فلما
دخل هذا الاحتمال فی کلام عیسی باشارة امه وهو فی المهد کان سلام الله
علی یحیی ارفع من هذا الوجه یعنی بو تقدیر اوزره اگر بر نبی مثلا دعوی
نبوة صددنده بنوم آیتم ومعجزاتم بو دیوار سویلکدر دیوب حایطه
اشارت ایتدکده حایط نطقه کلوب دیسه که سن کذب ایدرسن رسول الله
دکلسن دیسه کیر وصدق رسوله معجزه ثابت اولور زیرا مجرد نطقک
ثبوتی کفایت ایدر مضمون کلام معتبر اولمز زیرا احتمال کذب مرفوع اولمز
یعنی عقل تجویز ایدر که حکم تکذیب کذبا اولا کلام عیسی بطریق الاولی
شاهد صدق ایکن بوجمله ایله اندن احتمال کذب مرفوع اولمز پس علی
انی حال کان سلام الله سلام عیسی دن التباس جهتندن ارفع در

موضع الدلالة انه عبد الله من اجل ما قیل انه ابن الله وفرغت
الدلالة بمجرد النطق وانه عبد الله عند الطائفة الاخری القائلة
بنبوته وبقی ما زاد فی حکم الاحتمال فی النظر العقلی حتی ظهر فی المستقبل
صدقه فی جمیع ما اخبر به فی المهد فتحقق ما اشرنا الیه پس قول عیسی
که انی عبد الله آتانی الکتاب درالخ موضع دلالة ومدلول معتبر کلام
بودر که عیسا عم عبد الله اولا ابن اولمیه تنه که بعض قوم جاهلین
زعم ایتمش ایدی ومجرد نطق عیسا فی المهد ایله دلالة تمام ونبوتنه
قائل اولن طائفه مؤمنین قتنده بوندن زیاده که حکم ونبوة ودار السلام
احتمال عقلی مرتبه سنده باقی قالدی تا که زمان مستقبلده نورانیتا ظاهر
وحجاب کفر وطغیان زائل اولنجه زیرا نطق فی المهد صدق کلامه
دلیل واضح در لکن معارض عقلیدن خلاص بولمز پس عبارتمزدن
اشارتمز فهم ایدوب مراده مهتدی اول اگرچه حاصل کلام یحیا نوک
ع م عیسا دن مفضل اولمه سیدر اما نفس الامرده مقصود قائل بو دکل
امتحان اذهاندر والله اعلم

فص حکمة مالکیة فی کلمة زکریاویة

حکمة زکریا عم مالکیة ایله توصیف اولنمه نوک وجهی غالب احوالی حکم
اسم مالک ایدی زیرا ملک شدتدر وملیک شدید در حق تعالی
ذو القوة المتین دربونی لطفندن مؤیدمن عنده قیلدی حتی قوة
ساریه سی زوجه سنی بیله اصلاح ایدوب مزاجنی مستعد قبول قیلدی
وبالجملة قوة مزبوره واسطه سیله یحیایه دخی متعدی اولدی

اول اجلدن خطاب حضرة يحيا خذ الكتاب بقوة بيورلدي كه كتابدن
مراد جمعية صورة انسانيه در بعده قصه سى سورهٔ مريمده رحمة ايله ابتدا
اولنمغن شيخ دخي سر حكمتني ذكر رحمة ايله تصدير قيلدي كه بيورور
اعلم ان رحمة الله وسعت كل شيء وجودا وحكما وان وجود الغضب
من رحمة الله بالغضب فسبقت رحمته غضبه اي سبقت نسبة الرحمة اليه تعالى
نسبة الغضب اليه اي عارف معلومك اولسون كه رحمة الله مقام فيض اقدسدن
جميع موجوداته شامل فايضدر كذلك احكام وجود دخي علم وقدرة
كبي شامل كل شيء در وجود غضب دخي جملهٔ رحمة اللهدندر اكين غضبه تعلق
وغضبدن سبق وتقدم ايتمشدر زيرا هر شي عدم اصليده طالب وجوددر
غضب دخي جملهٔ اشيا ممكنهٔ ثابته دندر كه طلب وجود ايدوب فيضان
جود ايله مشرف اولمشدر پس رحمة غضبه بالضرورة سبقت ايتمشدر
يعني ذات حقه رحمتك نسبتي غضبك نسبتندن ايلرودر ولما كان لكل
عين وجود يطلبه من الله لذلك عمت رحمته كل عين وقتا كه هر عين ثابتك
وجود مطلقدن حصهٔ خاصه سى اولوب اول حصه يي حقدن طلب ايدر
اولدي ايسه حقك رحمة وجودي اعيانه عام وشامل اولدي فانه برحمته
التي رحم بها قبل رغبته في وجود عينه فاوجدها زيرا حق تعالى اول رحمة
عامه سى سببي ايله فيض اقدسده اعيانك وجود عينه رغبتني قبول ايلدي كه
اولا ثبوت عيني دخي اول رحمة ايله ايتمش ايدي فيض مقدسده ايجادنده
فلذلك قلنا ان رحمة الله وسعت كل شيء وجودا يعني بو اجلدن كه

حق تعالى

حق تعالى هم فايض رحمة هم فايض معطي استعداد وقبول رحمة دركه
بريسي نتيجهٔ فيض اقدس بري ثمرهٔ فيض مقدسدر رحمتك جميع اشيايه
وسعتنه وسبقتنه قايل اولدق وجود وحكم جهتندن جهة وجود
ظاهر جهة حكم اعطاي استعداد وجوددر وان الاسماء الالهية من الاشياء
وهي ترجع الى عين واحدة فاول ما وسعت رحمة الله شيئية تلك العين
الموجدة للرحمة بالرحمة فاول شيء وسعته الرحمة نفسها ثم الشيئية المشار
اليها ثم شيئية كل موجود الى ما لا يتناهى دنيا وآخرة وجوهرا مركبا وبسيطا
وقتا كه اسما كثرتي حيثيتي ايله ذات احديته مغاير لكن جميعا عين واحده
و ذات احديته راجع اولوب واول عين واحد كه موجد رحمة وجوددر
يعني مرتبهٔ نفس رحماندر ابتدا شيئيتي حسبي ايله تحت سعهٔ رحمتده داخلدر
پس سعهٔ رحمة اول متعلق اولن بو مرتبه در يعني شي مزبورك نفسي دركه
نفس رحمة ونفس رحماندر بعده شيئيت مشار اليهادر يعني عين موجده نوك
شيئيتي در بعده شيئيت موجوداتدر كه شيئا فشيئا كرة بعد اخرى
الى غير النهاية شرايط واسبابله وجوده كلمكده دركه كمي عالم شهادة
كمي آخرة كمي جوهر كمي عرض كمي مركب كمي بسيط الخ ولا يعتبر فيها حصول
غرض ولا ملايمة طبع بل الملايم وغير الملايم كله وسعته الرحمة الالهية
وجودا يعني رحمة مزبوره نك تعلقنده حصول غرض لازم دكل زيرا
جواد مطلقدن فايضدر كذلك ملايم ومنافر طبع اولمق متصور اولمز
جميعا تحت سعهٔ رحمة الهيه ده بحسب الوجود داخلدر وقد ذكرنا في

شعلغي نفس لا مر ايله مفعول [illegible]

شيئيتك شي تعيني در معلوم اولاكه شي وار [illegible] بري معقول [illegible] اصطلاح حكيم [illegible] شيخ [illegible] معقولات [illegible] موجود [illegible]

الفتح المکی ان الاثر لا یکون الا للمعدوم لا للموجود وان کان للموجود
فبحکم العدم وهو علم غریب ومسئلة نادرة ولا یعلم تحقیقها الا اصحاب
الاوهام فذلک بالذوق عندهم واما من لا یؤثر الوهم فیه فهو بعید
عن هذه المسئلة یعنی فتوحات مکیه ده بز ذکر اتدک که ظواهر اشیاده
مؤثر اثر امر معدوم ثابت فی المرتبه در یعنی بواطن اشیا ظواهرینه علة
مؤثره در و باطن مطلق که ذات من حیث هی هی در منبع جمیع اسما و مصدر اشیادر
اکا بو مرتبه ده موجود فی الخارج اطلاق اولنمز زیرا حصر و تعین
لازم کلور حالبوکه بعده اکرچه موجود دخی فاعل مؤثر اولور لکن معدومه
استنادی لازم در مثلا سلطان نافذ الامر اولمق سلطنتی واسطه سیله در
سلطنته امر عدمی در دیرلر مسئله مذکوره نوادر غریبه دندر تحقیقنه عالم
اولمز الا اصحاب اوهام بعنایة الملک العلام پس علم مزبور اصحاب فهم
قتنده ذوقی و کشفی در استدلالی دکلدر زیرا انلرک که قوة وهمیه سی
مؤثر اولمیه بو مسئله دن بعید عد اولنور که سلطان وهم قوی الاثردر

شعر فرحمة الله فی الاکوان ساریة ❊ وفی الذوات وفی الاعیان جاریة
مکانة الرحمة المثلی اذا علمت ❊ من الشهود مع الافکار عالیة

پس وقتا که ایجاد اشیا صور کونیه ده اختفاء هویة الهیه ایله ثابت اولدی
ایسه پس رحمه که وجود در اعیان اکوانده ساریه اولدی سریان هویت کبی
رحمتک اکوانده سریانندن ناشیدر که بعضی بعض آخره منعطف اولور
مکانة مرتبه معناسنه در مثلی امثلک مؤنثی در افضلک فضلی اولدوغی

لفظاً و معنی مرتبه نوک صفتی در یعنی رحمتک مرتبهٔ علیاسی تحقیق ذوق و
شهود ایله معلوم اولسه افکار اوزرینه عالیه اولوب مضاف دیمک
اولا که شهود افکاره دخی مقارن اولسه بینه مرتبهٔ رحمة عالیدر

فکل من ذکرته الرحمة فقد سعد وما ثمة الا من ذکرته الرحمة وذکر الرحمة
الاشیاء عین ایجادها ایاها فکل موجود مرحوم ولا تحجب یا ولیی عن
ادراک ما قلناه بما تراه من اصحاب البلاء وما تؤمن به من الالام الآخرة

التی لا تفتر عمن قامت به پس هر که رحمة وجودیه انی ذکر اتدی مذکور
مزبور سعید اولدی زیرا وجود منبع خیرات و مصدر مبراتدر و بو عالمده
برشی یوقدر که انی رحمة ذکر اتمیه پس جمیع موجود سعیددر و رحمتک
اشیایی ذکری اشیایی ایجاد دیدر و پس هر موجود مرحومدر اما یا ولیی
صقن بزم بو قولمزی ادراکدن سکا حجاب و منع واقع اولماسون
شول ظاهر اکوردک اصحاب بلاء دنیا و دخی وجودنه ایمان کتوردک
الام عقبا سببی ایله انجلین آلام عقبا که صاحبندن یعنی بلیه قایم اولدوغی
کمسه دن ساکن و منفک اولمز زیرا بزم وجود رحمة عامه و مثمر سعادتدر
دیدوکمزدن مراد مز وجود اولدوغی حیثیتدندر و اول مذکور اولان
آلام اخرویه و بلایاء دنیویه نسب عدمیه دن ناشیه درکه نفس
ماهیته طاری اولور و ماهیتک استعداد ازلیسندن جاری اولور
نسب عدمیه عدم اسلام کبی و عدم عبادات و مجاهدات کبی الی غیر ذلک
اما نفس حقیقه وجوددن هرکز شر صادر اولمز کر و خیر محض در شر و ماهیات

انی متغیر قلمز فاعلم اولا ان الرحمة انما هی فی الایجاد عامة فبالرحمة
بالالام اوجد الالام پس ای عارف اولا معلومک اولسون که رحمتک
اشیایه عمومی و مسعد مرحوم اولماسی ضمن ایجادده متحقق اولمق حسبی
ایله در پس فی الحقیقة آلام دخی سبب رحمة ایله اولمق حسبیله ایجاد اولنمشلردر
غضب کبی مثلا ثم ان الرحمة لها الاثر بوجهین اثر بالذات بعده رحمتک
اشیاده اثری ایکی وجه ایله در وجه اول اثر بالذاتدر یعنی بعض اشیاده
و ذوات اشیاده اثر در صفاتدن قطع نظر ایله که اثر حقیقی بودر
صفاتده اثر اثر دکلدر فهو ایجاد ها کل عین موجودة ولا ینظر الی
غرض ولا الی عدم غرض یعنی اول اثر بالذات که محبت اشیایه نظر اولا
هر عین که موجوددر مراد درانی ایجاددر و دخی رحمة مؤثره نوک
ایجاد اشیاده غرضی و عدم غرضی یوقدر یعنی اطلاق ذاتی قید غرضدن
عاری اولدوغی کبی عدم غرض قیدندن دخی عاریدر ولا الی ملایم ولا
الی غیر ملایم یعنی رحمة غرضنه و عدم غرضنه ناظر اولمدوغی کبی ذوات
موجودات مابیننده ملایمة و عدم ملایمة دخی نظر اولمز پس اطلاق سابق
موجوده نسبة اولدوغی کبی اطلاق مزبور دخی موجوده نسبة اولنور
فانها ناظرة فی عین کل موجود قبل وجوده بل تنظره فی عین ثبوته
زیرا رحمة هر قابل وجود اولن عین موجوده ناظردر بل که علم اللهده
عین ثبوتیه سنه و صورة علمیه سنه بیله مشرف در ولهذا رأت الحق
المخلوق فی الاعتقادات عینا ثابتة فی العیون الثابتة بو اجلدندر که

متن تحریر بوده
و تأثیر المؤثر فی نفس التأثیر
... مثلا جلالکه
قولی بو مقامه
ملایمدر
١٣

یعنی نظر رحمة عالی عینه و علمه شامل اولدوغیچوندر که اعتقادات
استدلالیه بل که تقلیدیه ده بالجمله مرایای خیالده مصور اولان
حق مخلوقی و صورة جعلیه سی بیله اعیان ثابته مرتبه سنده
عین ثابته ایله وجود خارجیه کلمزدن مقدم کورر زیرا هر شیئک
عالم شهادتده لباس وجود کیرر کرک عرض و کرک جوهر
کرک معانی کرک صور البته انوک ثبوت علمیسی وجود مثالیسی مقرردر
فتی ذوقی و شهودی یردر اذعان اولنه که نجه مهالکدن خلاص
و نجه معارف خواصه سبب اولور کمال پاشازاده فرایدر رساله سنده
بر مقدار بو یرده دن آغاز اتمشدر لکن اهلنه مساز اولمشدر رحمان
فرحمته بنفسها بالایجاد ولذلک قلنا ان الحق المخلوق اول شیء
مرحوم بعد رحمتها بنفسها فی تعلقها بایجاد المرحومین پس رحمة
نفس رحمة ایله حق مخلوقه رحمة قیلدی اعتقاد اتده ایجاد اتمک
سببی ایله بو اجلدندر که یعنی رحمة عامه حق مخلوق فی الاعتقادی
عین ثابته ده اول کورر پس نفسنه رحمة اتدوکندندر که حق مخلوق
فی الاعتقاده رحمة نفسنه رحمة اتدکدن صکره اول مرحوم اطلاق
اتدک یعنی ایجاد مرحومینه تعلقده اول مرحوم حق مخلوق اولدی
که رحمة مؤثره نوک اثر اولی واقع اولدی پس رحمة شامله اول نفسنه
شامل اولوب مرتبه ثانیه ده حق مخلوقه شامل اولدی معلوم اولا که
حق مخلوقک اولیتی بخصوصه اولمدی بل که هر امر کلی نوک فردیتی ایله

مطلب شریف

رحمته سکون تا ایله مفرد مؤنث
تابیه ده ضمیر مفعول لفظه عائددر
بنفسها ده ضمیر مؤنث رحمه
... منه

رحمتک نفسنه رحمتی عین نفسنده
تعیندن عبارتدر بو مرتبه ده
راحم و مرحوم متحد اولمز لر
منه

ضمناً اولدی که اول امر کلی شیئیه مشار الیه در ولهذا اتراخ بالسؤال
فیسأل المحجوبون ان یرحمهم فی اعتقادهم واهل الکشف یسألون
رحمة الله ان یقوم بهم فیسألونها باسم الله فیقولون یا الله
ارحمنا ولا یرحمهم الا قیام الرحمة بهم اثر اول که محتده یعنی اصله
نسبة ایدی اما رحمة ایچون اثر ثانی دخی وار در انوک فیضی اعیان
سائلیندن سؤال سببی ایله اولور السنهٔ استعدادلری مقتضاسنجه
پس شونلر که انکشاف حقایقدن محجوبا ولالر اعتقادلری اوزره حق
مخلوقدن رحمة استرلر بو صورتده مسؤل عنه حق مخلوق اولور و مسؤل
رحمة واقعه اولور که اثری انلره وصل اولا اما حقایق اشیادن
محجوب اولمین اهالی کشف و یقین رحمة اللهی انلرده کیله قایم اولمغی
سؤال ایدرلر پس بونلرک سؤالنده مسؤل عنه رحمة الله اولور و مسؤل
قیام رحمة اولور کندولر ایله تا که مرحومین اولدقلری کبی راحمین
اولالر پس رحمتدن سؤال ایدرلروانذن اسم الله ایله تعبیر ایدرلر
زیرا یا الله ارحمنا دیرلر یعنی بزه اسم رحیمک ایله تجلی ایله دیرلر و حق
تعالی انلره رحمة اتمز الا انلرکله قیام رحمتی رحمة ایدر پس ای عارف
بی حجاب دعای محجوب نجه مستجاب اولسون که سؤالده مسؤل عنه
حق مخلوق اولیجق حق مخلوقک خود نه نفسنه شعوری وار نه غیره
پس ایصال رحمة نجه قدرتی اولسون اما سؤال ثانیده مسؤل عنه
رحمتی رحیم در مسؤل اسم رحمة ایله تجلاسیدر پس دعا نجه ناروا اولسون

ومکاشفین موحدین متصل ما سوالرینه ایصال رحمة قاصدین در
اگر متوسطین بلوکندن ایسه یا خود من غیر ظهور تمکین ایصال رحمة اتمزلر
منتهیلر زمره سندن ایسه زیرا منتهیلر صفات الهیه ایله ظهوردن
فجرلر زیرا ریا فلکندن یوکسک اوجرلر فلها الحکم لان الحکم انما هو
فی الحقیقة للمعنی القایم بالمحل فهو الراحم علی الحقیقة پس مرحوم اوزرینه
حکم رحمة ایچون ثابتدر زیرا حکم حقیقتده بلا واسطه محل ایله قایم
اولن معنا ایچوندر نتکه فص آدمیده حیاة حی اوزرینه حاکمدر دیمشیدی
ایدی عدم وجودده مؤثر دیدکلری دخی بوکا قریب معنادر
نته که عن قریب سبق اتدی سلطنت سلطاننده و علم عالمده حاکم
و مرتبه ذی مرتبه ده و منصب ذوی منصبده حاکم مؤثر دیدکلریدر
پس حقیقتده راحم اولان دخی اول معنای قایم بالمحل در فلا یرحم
الله عباده المعتنی بهم الا بالرحمة فاذا قامت بهم الرحمة وجدوا
حکمها ذوقا زیرا حق تعالی مقبول و مقصود قوللرینه رحمة اتمز الا
اعیان و ماهیتلرنده قایمه اولن رحمة واسطه سی ایله ایدر
پس بونلر وکله رحمة قایمه اولنه نفسلرنده حکم راحمیتی اذعان و ذوق
ایدرلر فقیر ایدرین رحمة مذکوره دن مراد علمدر زیرا رحمتک
وجود و علم صور جزئیه سندندر عباد معتنی بها خود عین عالمین در
ذوق علی مقوم ماهیته و سبب بقاء انیة در فمن ذکرته الرحمة فقد رحم
واسم الفاعل هو الرحیم والراحم پس شول سایل رحمتی که رحمة ذکر ایدی

یا اسمعه ر

اولدی مرحوم اولدی و اسم فاعل راحم و رحیم اولدی پس اهل کشفک
اثر سؤالیسی رحمتندن وجدان حکم رحمة اولدی اما محجوبینک غایة
امری اعتقادلرنده حق مرحومک مرحومی اولمق اولدی پس حظ
مکاشفتنده حظ محجوب قتنده مصرع آرالرنده نسبة بین السماء والارض
والحکم لا یتصف بالخلق لانه امر توجبه المعانی لذواتها یعنی اهل کشفک
حظ نفسی حکم رحمتندن اولیجق انلرک کعبی عالی اولدوغندن کوستریلمکچون
بیورر که حال بو که حکم ایسه خلوق ایله متصف اولمز زیرا خلوق اکا درلر که
مبدأ اکا صورة اثر ایله تنزل ایلیه که فعل در پس خلقک مرتبه سی
حکمدن وجودده انزل یعنی اشفا اولور زیرا حکم معانی لذواتها
اقتضا ایدر پس حکمده هرگز تنزل بولنمز زیرا احوالدن اولور که وجوددن
سابقدر فالاحوال لا موجودة ولا معدومة ای لا عین لها فی الوجود
لانها نسبة ولا معدومة فی الحکم پس احوال موجود دخی دکلدر
و معدوم دخی دکلدرلر اما موجود اولمدوغی زیرا عین خارجیسی یوقدر
نسبة عدمیه در معدوم اولمدوغی حکما ثبوتی اولدوغیدر زیرا
بحسب الحکم ثابتدر نته که ذکر اولنور لان الذی قام به العلم یسمی
عالما وهو الحال زیرا بر شیء که انوکیله علم قایم اولا اکا عالم تسمیه
اولنور یعنی انوک ایچون عالمیة ثابت اولور پس بر شیئک شیء
آخر ایچون ثبوتی اگرچه وجود ثابتی مستلزم اولماز ایسه لکن ثابتیه
وجودی مستلزم اولور زیرا ظاهر بودر که نفسنده وجودی اولموب

لکن

لکن شیء آخر ایچون ثبوتی اولن هم نفسنده موجود اولموب هم شیء آخر
ایچون دخی ثبوتی اولمین ایله مساوی دکلدر حاصل کلام بر شیء نه
موجود فی نفسه نه موجود لغیره اولمق وار یا خود موجود فی نفسه اولموب
لکن موجود لغیره اولمق وار ظاهر طرفینی عدم و وجود ایله متصف
اولندن طرف واحدی عدمی و طرف آخری ثبوت ایله متصف اولن
وجوده اقرب و شایبهٔ وجود ایله قیامه اولیدر بعده وهو الحال
ولنده تمام علم قایم اولدوغی ذاتک عالم اولمقلغی حالدر دیمکدر مرجع
ضمیر معنای مصدر یدر کونه عالما معناسنه که عالمیة در فعالم ذات
موصوفة بالعلم ما هو عین الذات ولا عین العلم وما ثمه الا علم وذات
قام به هذا العلم بو مقدمه لردن دخی مراد بیان حالدر یعنی عالم ذات موصوفه
بالعلم در عین ذات دکلدر پس عین علم دخی دکلدر زیرا کل اجزاسنک
برأسها عینی اولمز و بالجمله ذات موصوفه بالعلم ده حاصل دکلدر الا علم و
ذات قایم بالعلم یعنی بر مرکبدر که جزئینه منحل اولور و ذات ایله علمک
قیامی عالمیتی مستلزم اولور وکونه عالما حال لهذه الذات باتصافها
بهذا المعنی فحدثت نسبة العلم الیه فهو المسمی عالما و عالم مزبورک عالم
اولمقلغی ذات مذکور ایچون حال ثابتدر معنای مزبور ایله اتصافی سببی
ایله پس اتصاف مزبوردن عالمه نسبة علمیه حادث اولور که المسمی عالما
معناسیدر که نفس حالدر والرحمة علی الحقیقة نسبة من الراحم هی الموجبة
للحکم فهی الراحمة و رحمه حقیقتده معنای نسبی درکه انی راحم ایجاد ایدر

واول رحمة ایله حکمی مرحوم اوزرینه موجب اولور پس راحمه دخی رحمتک
صفتی درکه مرحوم ایده قیام ایجاب ایدر والذی اوجدها فی المرحوم
ما اوجدها لیرحمه بها وانما اوجدها لیرحم بها من قامت به موصول ایله
مراد حق در یعنی شول که مرحومده رحمة ایجاد اتدی مجرد اول شخص
معینی مرحوم قلمغ ایچون اتمدی بلکه اول شخص مرحوم تخصص اخره راحم
اولمغیچون ومرحوم حق راحم خلق قلمغیچون ایجاد اتدی ضمیر مونثه
رحمة عاید در قامت لفظنده فاعل رحمة در به ضمیری من لفظنه عاید در
مغایری ظاهر در وهو سبحانه لیس بمحل للحوادث فلیس بمحل لایجاد الرحمة فیه
صفتا عین ذات واسما بحسب الجمع والاجمال محض مسمی ایدوکی تحقیقدر که
بیوردی حق سبحانه وتعالی محل حوادث دکلدر پس ایجاد رحمة دخی
محل اولمز وهو الراحم ولا یکون الراحم راحما الا بقیام الرحمة
به فثبت انه عین الرحمة وحال بو در که حق تعالی اسم راحم ایله مسما در
راحم ایسه راحمیة صفتی ایله موصوف اولمز تا که رحمة ذات حق ایله
قایم اولمیه پس بو محذوری دفع ایچون لازم کلدیکه رحمة عین راحم اوله
وراحم عین رحمة ایدوکی ثبوت بولا ومن لم یذق هذا الامر ولا کان
فیه قدم ما اجترأ ان یقول انه عین الرحمة او عین الصفة فقال ما هو عین
الصفة ولا غیرها شول عالم که امر مزبوری معرفة ذوق ووجدان
ایله ادراک اتمیه ومسالک نظر وبراهینده وطریق توحید وعرفانده قدم را
اولمیه ذاتی عین رحمة یا عین صفة دیمکه مطلقا ننه که مذهب معتزله وحکما در

جرأت اتمز فقال ما هو عین الصفة ولا غیرها وصفات الحق عنده
لا هی هو ولا هی غیره یعنی امر مزبوری ذوق اتمین که ابو الحسن
اشعریدر ذات صفتک نه عینی در ونه غیریدر دیدی وصفات حق اوک
قاتنده نه ذاتک عینی ونه غیری در لانه لا یقدر علی نفیها ازیل اشعری
جانبنی ازاله ایدوب نفی صفاته جرأت ایده مزننه که شیخ عن قریب
آتی کشفی ایله تصریح ایدر ولا یقدر ان یجعلها عینه دخی صفاتی ذاتک
عینی قلمغه دخی حکم ایده مزننه که حکما ومعتزله اول طریقه ذاهبلر در
فعدل الی هذه العبارة وهی عبارة حسنة پس ناچار بو عبارة واضحه یه
عدول اتدی که عبارة حسنه در یعنی طرفینه متوجه اولن واردلری
بحسب الظاهر الزام ایله دفع ایدر ننه که کتب کلامیه ده مسطوردر وغیرها
احق بالامر منها وارفع للاشکال لکن عبارة مزبوره نوک غیری نیجه
عبارة دخی وار درکه امر کشفه اوندن احق واشکال واردی دفعه الیق در
وهو القول بنفی اعیان الصفات وجودا قائما بذات الموصوف وانما هی
نسب واضافات بین الموصوف بها وبین اعیانها المعقولة بعده اول
مغایر عبارة حسنه اولوب موافق کشف اولن عبارة اعیان صفاتک
وجود حیثیتندن نفسنه قایل اولمقدر یعنی موصوفیله خارجده قیامنی
نفی اتمکدر لکن ثبوت علمیسی نفی دکلدر پس صفات مزبوره نسب واضافاتدر
اعیان معقوله ایله ذات موصوف بها مابیننده ثابته در وان کانت الرحمة
جامعة فانها بالنسبة الی کل اسم الهی مختلفة بعده صفة رحمة بکلیته

کرچه انواع رحمتی جامعه ایسه ده لکن اسماء متقابله دن هر اسم الٰهیه نسبة
مخصوصه جهتی ایله متنوعه و مختلفه درفلهذا الاختلاف یسئال سبحانه ان یرحم
بکل اسم الٰهی پس بو اختلاف اجلندندر که حق تعالی دن هر اسم الٰهی سببی ایله
رحمة طلب اولنور و مطلوبه تیشلور فرحمة الله والکنایة هی التی وسعت کل شیء
پس رحمة حقک اسم جلاله یه مضافدر و رحمة کنایة که ضمیر متکلمه مضافدر حدیث
ورحمتی وسعت کبی جمیع اشیایه شامل و نائل اولن رحمتدر که ذکری سبقت
اتدی ثم لها شعب کثیرة تتعدد بتعدد اسماء الالٰهیة بعده رحمة شامله
مذکوره ایچون شعبه لر واردر که اسماء الٰهیه نوک تعددی ایله متعدده اولور
زیرا هر اسمه که مضاف اولور رحمة خاصة حاصله اولور فما تعم بالنسبة الی ذلک
الاسم الخاص الالٰهی فی قول السائل رب ارحم وغیر ذلک من الاسماء حتی
المنتقم له ان یقول یا منتقم ارحمنی پس رحمة جمیع شعبه شامل اولمز مادام که
شول اسم خاص الٰهیه یه نسبة اولنه که سائل رب ارحم قولنده ذکر اتدوکی
اسم رب در تربیه کمالیه طلب اتدوکی حالده سایر اسمانوک دخی حالی بویله
حتی اسم منتقم ضدر احم ایکن سائل اسم مزبور ایله رحمة طلب اتسه انوک ایچون
یا منتقم ارحمنی دیمک لازمدر وذلک لان هذه الاسماء تدل علی الذات المسماة
وتدل بحقایقها علی معان مختلفة فیدعوا بها فی الرحمة من حیث دلالتها
علی الذات المسماة بذلک الاسم ورحمتک جمیع شعبنه عدم عمومنک سببی
بودر که اسماء مزبوره اول اسم خاص ایله مسمّا اولن ذات مخصوصه دلالت
ایدر که شارع اکا تخصیص اتمشدر و اسماء مزبوره حقایق متنوعه سی ایله معانی

مختلفه یه

مختلفه یه دلالة ایدر پس سائل مثلا طلب رحمتده ذلک الاسم ایله مسمّا اولن
ذاته دلالتی حیثیتندن دعا ایدر زیرا قبلهٔ حاجات تلک الذات درغیری دکلدر
لا بما یعطیه مدلول ذلک الاسم الذی ینفصل به عن غیره ویتمیز فانه لا یتمیز
عن غیره وهو عنده دلیل الذات یعنی مجرد ذلک الاسمک مدلولی اقتضا
اتدوکی امر ایله که بر اسم اسم آخردن انوک ایله منفصل و متمیز اولور
دعا اتمز یعنی سائل دعاسنده ذاته دلالة حیثیتندن قطع نظر ایله
مجرد اسمک مدلول خاصی اعتباری ایله دعا و طلب اتمز بلکه مطمح نظری
و قبلهٔ حاجاتی ذات اولور مدلول خاص اعتبارنده قالورسه متوجه الیه
ذات اولمز و دعا حیز قبول بولمز زیرا اسم داعی قاتنده دلیل
ذات اولیجق مدلول خاصی ایله غیریدن متمیز اولمز پس تخصیص وضع شارعده
فایدهٔ مترتبه قالمز وانما یتمیز بنفسه عن غیره لذاته اذ المصطلح علیه بای لفظ
کان حقیقة متمیزة بذاتها عن غیرها وان کان الکل قد سیق لیدل علی عین
واحدة مسماة حال بو که ذلک الاسم غیردن متمیز اولمز الا لذاته مفهوم
اصطلاحیسی جهتی ایله متمیز اولور خصوصیتنه خارجه اعتبارنه احتیاج قالمز
زیرا معانی مصطلح علیها هر قنغی لفظ ایله اولور ایسه اولسون عربی و عجمی
فارسی بذاتها حقایق متمیزه در غیرندن منفصل اولور اگرچه جمیعسی دخی نفس الامرده
بغیر اعتبار الوضع والاصطلاح عین واحده یه دلالة ایچون دخی سوق اولنمش
ایسه که ذات مسماة در فلا خلاف فی انه لکل اسم حکم لا لآخر فذلک الحکم ایضا
ینبغی یعتبر کما یعتبر دلالتها علی الذات المسماة پس بو معناده خلاف یوقدر که

هر اسم ایچون بر حکم ثابتدر که اسم آخر ایچون ثابت دکلدر و ذات مسماته

دلالتی معتبره اولدوغی کبی ذلک الحکمه دخی دلالتی اعتبار اولنمق کرکدر

پس حاصل کلام بو اولدی که هیچ بر سائل دعا اتسه و بر اسم مخصوص ایله

معنای مخصوص طلب اتسه مثلا مریض یا شافی دیسه ذات الهیه دن اسم

شافی حیثیتی ایله رحمة شفا طلب ایدر پس اسم مزبوره مترتبه اولان رحمة

سایر اسماده حاصل اولان جمیع شعب رحمته عام اولمز • نته که مدعای سابق

بو ایدی ولهذا قال ابو القاسم بن القسی فی بیان الاسماء الالهیة ان کل

اسم علی انفراده مسمی بجمیع الاسماء الالهیة کلها اذا قدمت فی الذکر نعتة

بجمیع الاسماء و بو اجلدندر که یعنی هر اسمک نفسنده و حد ذاتنده وضع

خارجی اعتبار نسوز ذات مسماته دلالتی اولوب پس جمیع اسماء جهة جمعیته

بولندوغیچوندر که صاحب کتاب خلع نعلین ابو القاسم بن قسی قدس سره اسماء

الهیه بیاننده بیوردی که هر اسم علی انفراده جمیع اسماء الهیه ایله مسمادر

یعنی ذات مطلقه یه دلالتی اعتباری ایله پس اسماء الهیه دن هر قنقی اسمی

ذکرده تقدیم اتسک کرک ذکر وجودی کرک لفظی کرک قمی البته اسماء آخرک

جمیعسی ایله آنی منعوت قیلورسن مثلا اسم حی ذکر اتسک هو العلیم القدیر المرید

دیرسن و علیم دیسک هو الحی القدیر المرید دیرسن الی غیر ذلک و ذلک

لدلالتها علی عین واحدة وان تکثرت الاسماء واختلفت حقایقها

یعنی اسم واحد جمیع اسماء الهیه ایله منعوته اولدوغی بودر که عین واحده

و ذات مطلقه یه دلالت ایدر اکرچه اسماسی متکثره و حقایق اسما مختلفه

ایسه ده ذات ایسه جامع جمیع اسمادر پس بو واسطه ایله منعوت

بجمیع الاسما اولور ثم ان الرحمة تنال علی طریقین طریق الوجوب بعد

زمره مرحومینک رحمته وصولی طریقین اوزرینه در بریسی علی طریق

الوجوب درکه عبادک عبادتی ایجاب ایدر نته که احادیث شریفه ده

مثلا ایمانده کان حقا علی الله ان یدخله الجنة و حدیث اخرده و جبت

له الجنة وارد اولمشدر لکن اشاعره ایجابه قایل اولمیوب لیاقه ایله

توجیه اتمشلردر وجوب مزبور دخی فضل و امتنانه ارجاع اولنسه جایزدر

• قوله تعالی فساکتبها للذین یتقون و یؤتون الزکوة و ما

قیدهم به من الصفات العملیة والعلمیة • یعنی طریق مزبوره دلالت

ایدن بو آیتدر که بیورلمش اتقاء عن الفحشاء و ایتاء زکوة ایدوب

• صفات عملیه و علمیه ایله مقید اولنلره رحمة مکتوب اولا اظاهر کتابة وجوبدر

• والطریق الاخر الذی تنال به هذه الرحمة طریق الامتنان الالهی

الذی لا یقترن به عمل و هو قوله و رحمتی وسعت کل شیء • و طریق اخر که

رحمته انونکله نیل و وصول میسر اولور طریق امتنان الهیدر که مقابله

عملده جزا و عوض طریقی ایله اولمیه بلکه محض جود و احسان اولا

و بوکا دلالت ایدر وسعت رحمتی کل شیء • درر و منه قیل لیغفر لک الله

ما تقدم من ذنبک و ما تاخر دخی اول طریق امتناندن بعضدر طریق

• مخصوص که حضرت نبی علیه السلام حقنده وارد اولمشدر که نص متین فتح مبیندر

• و بغیر مجاذاة العمل و مجازاته مغفرة ذنب صغیر و کبیر و حدیث و قدیمدر

فان کتبها ای اوجبها و فرضها ولکن الایجاب ایجابها علی سبیل • الفضل والمنة منه

ومنها قوله اعمل ما شئت فقد غفرت لك ذخی رحمة امتنانیه دن بعض در
شول رحمة که عبد مخصوصه خاصة اوله شیخ فتوحات مکیه ده بیورر که
اخبار الهیه دندر که بر عبد مذنب عمل ذنب ایدر و معرفتی سبق ایدر که
بر ربت غافر الذنبی اوله پس حق تعالی اول عبد مذنبه ایکنجی مرتبه ده
یا اوچنجی مرتبه ده دیدوکی اشتله تحقیقا سکا مغفرت ایلدم دیه فاعلم ذلک
صیغهٔ امر مشار الیه اولن علم مقصود اصلی اولدوغنه تنبیه در
پس بو خبر الهیدن ظاهر اولدی که عبد مزبورک مؤاخذه دن انطلاقی
سبب عبدک مغفرت ربنه و مؤاخذه سنه علمیدر بعض اکابر شراح
دیمشلر که میدان رحمت مزبوره ده اصحاب سبق اولیاء محمدیین اولا
فسقر ایدرین فاعلم ذلک العلم قولنده شیخک نکتهٔ لطیفه سی ظاهردر
یعنی بیورر که غافل اولمه علم مزبوردن که ملاک امر بو معناده علمدر
ولب رحمة امتنانیه علمدر علم بو میدانده علمدر اما مجرد وسادهٔ علمه
اتکا ایدوب غنودهٔ بساط غفلت و آسودهٔ بستر راحت اولمق کرک عارف
اولن اشارة ایله معنایه واقف اولور والسلام فص حکمة ایناسیة
فی کلمة الیاسیة معلوم اوله که الیاس بحسب روحانیة
ملائکهٔ عالیه ایله انس و اختلاط ایدوب و مزاج عنصریسی حسبی ایله
طبیعت انسانیه یه ارتباط اتدی ایسه شیخ ایراد حکمة ایناسیه یی
کلمهٔ الیاسیه یه مناسب کوردی پس فص مزبورده تنزیه و تشبیهی بیان ایدوب
بریسی ملکیته موافق بریسی بشریته لایق کوردی پس تمامیتهٔ امر جهتی الیاس

حاصل

حاصل اولدی و الیاس هو ادریس بعده الیاس ایله مسمی اولن بعینه
ادریسدر عم که کشف الهی ایله معلوم و منکشفدر و کتب تفاسیرده مذکور
اولن قصهٔ ادریس و الیاس مغایرته دلالة اتمز دلالة ایدر ایسه
قطعیه دکلدر پس مسمالرینک مغایرتی قطعی اولمز پس ادریس مزبور
قریهٔ بعلبکه بعثتدن صکره الیاس ایله مسمی اولدی دیرلر مفسرلر دیرلرکه
الیاس مبعوث مذکور الیاس بن یاسین درکه اسباط هرونکه اخی موسی
علیه السلام در بعد موسی عم بعث اولندی دیرلر و بعض مفسرلر ادریسدر
دیرلر و ادریس کبی ادراس قرائتدر محل ادریسده دیرلر پس کشف حضرة
شیخ روایة اخیره یه موافق دوشدیکی معلوم اوله که مادهٔ کلمهٔ الیاس
یئس اولدی که قلب قرائتدر و الف و لام ایله مصدر اولدیکی مصدر تعریف
و اظهاردر که منصب نبوته شعاردر و ادریس عین الیاس اولدیغی حکم اثنینیة
باعتبار البدنین اولور بری سماوی بری ارضی و حکم اتحاد اعتبار روحانیة
ایله اولور پس فص متعدده اتیانی قبل العروج الی السماء حکم قدوسیة
و بعد النزول حکم ایناسیة اعتباری ایله در کان نبیا قبل نوح علیه السلام
نوحدن مقدم قومنه نبی ایدی ملک اوغلیدر فتح میم و سکون لام ایله ملک
متوشلخ اوغلیدر متوشلخ اخنوم اوغلیدر اخنوم ادریس در حکما بوکا
هرمس الهرامسه ایدر علم نجوم معجزه سیدر منزل فناده مدة بقاسینی
اوچیوز التمش سنه در ورفعه الله مکانا علیا فهو فی قلب الافلاک ساکن
وهو فلک الشمس ثم بعث و بعد انقضاء البقاء عالم علوه ارتقا اتدی

حالا ساکن قلب افلاکدر یعنی فلک رابع که محل کرهٔ شمس منیردر قطب
دوایر چرخ مستدیردر • وبعد النزول من السماء • اخر الزمانده نزول عیسایه کی
قریهٔ بعلبکه بعث اولوندی نته که بیوروری الی قریة بعلبک وبعل اسم صنم
وبک هو سلطان تلک القریة وکان الصنم المسمی بعلاً مخصوصاً بالملک
یعنی بعلبک نام کویه مبعوث اولدی بعل اسم بتدر بک امیر قریه درنته که
لسان ترکیده امیره بک دیرلر کاف فارسی ایله وصنم مزبور ملک مسفوره مخصوص
ایدی ظاهر انوکیچون علملری دخی ترکیب مزجی اولدی مضاف تقدیم اولندی
زیرا اختصاص مقصوددر • وکان الیاس الذی هو ادریس عم قد مثل له
انفلاق الجبل المسمی لبنان من اللبانة وهی الحاجة عن فرس من نار وجمیع آلاته من نار
فلما رآه رکب علیه فسقطت عنه الشهوة فکان عقلاً بلا شهوة فلم یبق له تعلق
بما یتعلق به الاغراض النفسیة وحال بوکه الیاس نام ادریس ایله مسمی اولدوغی
حالده که هنوز خاکدن افلاکه عروج اتمشدی • اکا عالم مثالده شامده جبل لبنان
ایله مسمی اولان ارض منفلق اولدی یعنی ایکی شق اولدی وارهسنده نارده ن
بر فرس آشکار اولدی • که جمیع آلات رکوبی ناردن ایدی • پس وقتا که ادریس عم
اول فرسی بویله رکوبا یچون مهیا کوردی بلدیکه موصل منزل مقصوددر
فی الحال ظهرنه سوار اولدی تا که بار شهوة محجوب نفسانی دوش طبیعتندن
ساقط اولوب سبکبار قالدی • لبنان ضم لام ایله لبانه دن مأخوذدر
لبانه حاجتدر مکر اول جبل حاجتکاه اهل الله ایدی جبلدن مراد جسمانیة
ادریس اولمق دخی جایزدر که انوکله روح حاجتن روا ایدر ومطلوبنه

انفصال واتصال • قیلور • ادریس بر وجه ایله مرتاض ایدی که اون التی سنه
واکثر بیدی ایجدی اویومدی انفلاق جبلدن مراد جهة جسمانیتک کسر و
مغلوبیتی دردیرلر • تا که مکان عالی یه مستعلی اولدی فکان الحق فیه منزهاً
پس ماهیة ادریسده حیثیة عقل ایله تجلی ایدن حق احکام جسمانیه دن منزه اولدی
فکان علی النصف من المعرفة بالله فان العقل اذا تجرد لنفسه من حیث اخذه
العلوم عن نظره کانت معرفته بالله علی التنزیه لا علی التشبیه پس ادریس عم
معرفة الله دن نصف مرتبه ده اولدی زیرا عقل قچن که نفسنده بغیر مداخلة
الوهم مجرد اولا علومی نظر وفکرندن اخذ رایدر حیثیة مزبوره ایله انوک
ذات اللهه معرفتی بطریق التنزیه اولور بغیر التشبیه زیرا دلایل عقلیه
منتج اولدوغی تنزیه فقط درکه صرافة وحدته مانع اولنی عقل تجویز اتمز
واذا اعطاه الله المعرفة بالتجلی کملت معرفته بالله فنزهه فی موضع
وشبهه فی موضع اما قچن که الله تعالی اکا تجلی سببی ایله معرفة کشفیه اعطا
ایده معرفتی ذات حقه کامل • اولور زیرا جهتین ایله نائل • اولور پس
موضع تنزیهده تنزیه ایدر وموضع تشبیهده تشبیه ایدر • ورای سریان الحق
فی الصور الطبیعیة والعنصریة ومابقیت له صورة الا ویری الحق عینها
وهذه المعرفة التامة التی جاءت بها الشرایع المنزلة من عند الله تعالی
بعده ادریس علیه السلام حقک صور طبیعیه ده ومواد عنصریه ده سریانی
کوردی تا که بر صورة قالمدی الا اول صورتی عین حق کوردی وبو معرفة
تامهٔ جامعه بین التنزیه والتشبیه درکه انی شرایع منزله من عند الله کتوردی

و حکمت بهذه المعرفة الاوهام کلها و لذلک کانت الاوهام اقوى سلطانا
فی هذه النشأة من العقول یعنی معرفه مزبوره نک جمیعسنه تشبیه و تنزیه
اشتمالی حسبی ایله حاکم اوهامدر که حکمه اصحابی منقاد اولورلر زیرا اوهام
موجبات افکارکاه و راسنه استنزاف ایدر و قوه فکریه یه تابع اولمز و مطلقه
تقیید ایله و منزهه صورت ایله حکم ایدر الی غیر ذلک و بو اجلدندر که
یعنی وهمک ماوراء عقله تجاوزی بالضروره صاحبنی متابع اتدوکیچون ذکر
نشأه ی انسانیه ده اوهامک سلطنتی عقلدن اشد و اقوی در لان العاقل
ولو بلغ ما بلغ فی عقله لم یخل عن حکم الوهم علیه والتصور فیما عقل زیرا عاقل
مرکب عقل ایله مبلغ عقولک منتهاسنه وصل اولسه کرو خلاف عقل
اوزره حکم وهمدن خالی اولمز و معقولات صرفه سنده تصرف صور ذهنیه دن
ساده قالمز فالوهم هو السلطان الاعظم فی هذه الصورة الانسانیة
و به جاءت الشرایع المنزلة پس وهم مزبور صوره کامله انسانیه ده حاکم
اکبردر و شرایع منزله دخی وهم ایله نازل اولمشدر زیرا جمیع صور جزئیه
اخرویه موهوماتدر که معتقدینک اعتقاداتی ایله صور باغلر فشبهت
ونزهت شبهت فی التنزیه بالوهم ونزهت فی التشبیه بالعقل
فارتبط الکل بالکل پس شرایع والحکام بین التشبیه والتنزیه ممتزج و
ساری اولدی بس مقام تنزیهده حکم وهم ایله تشبیه اتدی زیرا وهم
صورتدن منزه اولان معانی مجرده یه لباس صورت الباس ایدر و مقام
تشبیه ده عقل ایله تنزیه ایدوب وهم اثبات اتدوکی غواشی حسیه دن

معانی

معانی کلیه یی تجرید اتدی پس عقل ایله وهمدن هر بری تنزیه و تشبیهدن
هر برینه مرتبط اولوب نه تنزیه تشبیهدن خالی و نه تشبیه تنزیهدن
عاری اولور نته که بیورر فلم یمکن ان تخلو تنزیه عن تشبیه ولا تشبیه
عن تنزیه یعنی تنزیهک تشبیهدن و نه تشبیهک تنزیهدن خلوی ممکن اولمدی
و اولمز قال الله تعالی لیس کمثله شیء فنزه و شبه یعنی جمع بین التشبیه
والتنزیه دلیل اول نص قرآنیدر که اولا مقتضای بلاغت اوزره مثلدن
نفی مانند اتدی که مثل مثلی منفی اولیجق مثل عینی منفی اولمق اولویه ایله ثابت
اولا یه خود مثلک مثلنی نفی عینک مثلنی مستلزمدر دیه وثانیا بعده طرف
تشبیه دخی بولوندی زیرا نفی مثل اثبات مثلی مستلزمدر که نفی و سلبه
اثبات موضوع لازم اولور سه اولمزسه کمثله لفظنده ثابت اولان مثل
مشبه عین تشبیه اولور وهو السمیع البصیر فشبه دلیل ثانی کذلک آیه قرآنیدر که
خلق ایچون ثابت اولان قوه و آلتی حق ایچون اثبات اتدی که قوه سامعه
و قوه باصره در بونده دخی معنای تنزیه ثابتدر زیرا جمله اسمیه و تقدیم هو
افاده اتدوکی معنای حصر تنزیه نسبیدر لکن بو آیتده و نزه دیدیکی نظم
کلام صریحا تنزیه افاده اتمدوکنه بناء قرینه داله ایله اکتفا اولندی
و هی اعظم آیة تنزیه نزلت ومع ذلک لم تخل عن تشبیه بالکاف یعنی
آیه لیس کمثله نازل اولان آیات تنزیهک اعظم و اعلاسیدر بو جمله ایله کاف
تشبیهدن خالی سوق اولنمدی که بحسب الظاهر تشبیهه دلالته ایدر فهو اعلم
العلماء بنفسه و ما عبر عن نفسه الا بما ذکرناه ثم قال سبحان ربک رب العزة عما یصفون

زیرا اثبات مثلیه نوع تنزیه واردر مسلکه

ولا یصفونه الا بما یعطیه عقولهم خصوصا که حقک ذاتنه ونفسنه علمی جمیع
علمانوک علمندن اکثر واعلادر زیرا علم کسبی دکل علم حضوری در کندو
خودنفسندن بین التنزیه والتشبیه تعبیر اتدی بعده تکرار تنزیه اتدی که
سبحان ربک دیدی و رب عزة دخی مفید تنزیه در یعلم الله مراد قوة تنزیه
تنبیه اولا و بالجمله ممکنات تنزیه اتدوکی صفاتدن ذاتنی تقدیس اتدوکی
زیرا ممکنات عقول قاصره سنوک افاده اتدوکی معانی ایله تنزیه ایدرلر
حق تعالی ایسه ذاتنی اول تنزیهدن تنزیه ایدرنته که بیورر فنزه نفسه
عن تنزیههم اذ حددوه بذلک التنزیه پس حق تعالی نفسنی اونلروک
اتدوکی تنزیهدن تقدیس وتنزیه اتدی زیرا اتدکلری تنزیه ایله ذات
حقی تحدید اتدیلر زیرا اشیادن متمیز معلدیلر و تمایز ایله محدود کوستردیلر
تعالی شانه عمایشین وذلک لقصور العقول عن ادراک مثل هذا یعنی تحدید
مذکور انلردن بطریق العمد اولمندر بلکه انظار فکریه لری مساعد اولمدیغندندر
ادراک دقایقدن قاصر و بو سر شریفی فاقد اولدیلر و بلمدیلر که حق تعالی
مجالی صفاتنده مشبه وحقیقة ذاتنده منزه در ثم جاءت الشرایع کلها
بما یحکم به الاوهام فلم تخل الحق عن صفة یظهر فیها بعده جمیع شرایع واحکام
محکوم به اوهام اولن اشیا سببی ایله وارد اولدی پس شرایع بین التشبیه
والتنزیه اولیجق حقی دخی مظاهر صفاتدم بر صفتدن خالی قیلمدی بو خود عین
تشبیه در کذا قالت و بذا جاءت فعملت الامم علی ذلک یعنی شرایع دخی
بنم دیدوکم کبی دیدی سوزم شرعه مطابقدر و شرایع واحکام ذرایع اوهام ایله

نازلدر وجمیع امم حکم شرایع واوهام ایله عاملدر فاعطاها الحق
التجلی فلحقت الامم بالرسل وراثة فنطقت بما نطقت به رسل الله
پس فیاض مطلق یعنی حضرة حق امه اعطاده تجلا ایله رحمت جامعه
بخش اید و ب امم دخی علاقه وراثة ایله رسله ملحق اولدیلر که
علماء امتی کالانبیاء بیورلدی تا که وارثین لاحقین دخی ناطقین
بالحق اولدی و بین التشبیه والتنزیه معنای ذوقی وحظ نفسی کشفی
بولدیلر نته که بو آیه کریمه دخی بطریق الاقتباس وجهینه استیناس
ایچون سوق اولندی الله اعلم حیث یجعل رسالته اقتباسده معنای
متبادر رسالة منقطعه در متعدیه اولن وراثة در دیمکدر معنای خفی بو
صدده مناسبة ایله آیتک صورتی تشبیه وتنزیه احتمالنی بیان ایدر و آیه
مقتبسه نوک اولی بو آیتدر که کفار قریش حقنده نازلدر رئیسلری ابوجهلدر
واذا جاءتهم آیة قالوا لن نؤمن حتی نؤتی مثل ما اوتی رسل الله عبارة
فصوصده لفظ رسل الله اقتباسدن خارج عد اولنمق کرک اولمز بسه
لطافت معنایه کدر وتوجیه مذکوره ضرر متوجه اولور زیرا لفظ اوتی ده
مسند هذا الرسل اولوب وکلام قوم مقطعن بولمق کرک که رسل الله
مبتدا اولوب ومستانف عد اولنان لفظة الله خبریه ایله موجه اولانته که
بیورور فالله اعلم موجه له وجه بالجزئیة الی رسل الله یعنی الله اعلم قولنده
مستانف تعبیر اولنان لفظ الله ایکی وجه ایله موجه در وجه اول رسل الله
لفظا مرفوع مبتدا لفظة الله اولی مضاف الیه و لفظة الله ثانی لفظا مرفوع

مطلب ظریف لطیف

خبر اولا ورسل الله اولی نوک مسند الیهی اولمغی اوتی ده مسند الیه
هذا الرسول اولا و مشار الیه حضرة محمد اولا صلی الله علیه وسلم ولفظ
اعلم مبتدا محذوف خبر اولا تقدیری هو اعلم قلنه واقعا رسل موضوع
اولوب الله محمول اولمقده معنای تشبیه ظاهردر وکلام مزبور بو
تقدیرجه ان الذین یبایعونک انما یبایعون الله کبی و ید الله فوق
ایدیهم مآلنی درکلام مجازی دکل حقیقی در وله وجه بالابتداء الی
اعلم حیث یجعل رسالاته وجه آخر کتب تفسیرده اولدوغی اوزره الله
مبتدا اولوب اعلم خبر اولمقدر پس وجه مزبورده معانی جزئیه یه الفاظ
تحتندن اخذ عقول قاصره یه نسبته ایله عقده تکلفدن سالم در وکلا الوجهین
حقیقة فیه اما عقول کامله یه اضافه ایله ایکیسی بیله حقیقة متحققه در
کلام مزبوردن انفهام مرامده تفاوتلری یوقدر اگرچه حذف و اضمار
و وضوح وخفاسی ایله مختلفلر ایسه ده واختلاف مزبور اضافه ایله در
ولذلک قلنا بالتشبیه فی التنزیه وبالتنزیه فی التشبیه یعنی بو ایکی
وجهک کلامده تحققلرندر که بز یعنی اهل تحقیق تشبیه فی التنزیه وتنزیه
فی التشبیه معترف وقائل اولدق مثلا جامی انار الله برهانه فی المقعد الاسنی
ایدر آیه نظر بو محله منجر اولدقده لسان اهل ظاهرک بلکه ایچلرنده اکابرک
سهم طعنه سندن متهم اولدم که وجه مزبوری تعسفلی وجه محمول قلدیلر
آخر بعنایة الله تعالی بغیر انیت قلبه لایح اولدیکه اهل اشارة اکثریا عبارة
قرآنیه دن معانی لطیفه اخذ ایدرلر وسابقکه لاشک بری برینه

اربتاط

٢٦٠

ارتباط واختلافنه نظر اتمزلر پس قاری اهل اشارة اولنون
خصوصا نفس شیخ اولمغی بعید اولمز که معنای مزبوری بو نوع بسایط
مراتب حروف واصواته نزول اتمدن اخذ ایده پس توجیه اول
لسان اشارة توجیه ثانی زبان عبارة اولا اما فقیرک مرآت
مذاقنده هرگز غبار تکلف گورنمز بلکه مقتضای حال وجه اوله
مساعد گورینور زیرا آیة کفار قریش لساننده حکایتدر که دیمشلردر
بز عصبه واحده یوز بحسب الاستعداد والکسب والفیض تفاوتمز
یوقدر پس نچون بر بموزه وحی نازل اولوب آخر ومموزه
اولمیه وبالجمله مؤمن اولمزز مادام که محمده کلن بزه دخی نازل
اولمیه پس لفظ اوتی نوکفا علی حضرة محمد اولمق مناسب اولور
بلکه رسل الله اولمق بعید گورینور زیرا کلام حق متکلم اولن منکر
رسل الله ایکن نچه مقر اولور وخلاف مدعاسنی قائل اولور مگر توجیه
بعید ارتکاب اولنه بعده رسل الله مبتدا خبر وموضوع ومحمول
اولمق الزام خصمه انسبدر یعنی دیمک ایله که سز زمره ابو جهل
ایکن نچه وحی رجا ایدرسز وحی نازل اولمغه استعداد واستحقاق
وقرب حضرته لیاقته وفاق گرک رسل الله ایسه شدة قربده عین اللهدر
شعر وکنتم طالبی قرب من البین الی العین بجهل قد تباعدتم من الاین
الی الاین وبعد ان تقرر هذا فرخی الستور وتسدل الحجب علی عین
المنتقد والمعتقد یعنی بو مقدار صور تنزیه وتشبیه متقرر اولدیسه

من بعد رخسار اصحاب حجاب تنزيهه استار عباراتى ارخا والقا ايله
يعنى لباس تأويل ظاهر ايله ملبس قيل وحجب تنزيهاتى عين منتقده و
معتقده اسدال وارسال ايت كه تشبيه و تنزيه ميانده دائر وحائر
اولسونلر منتقد اولدركه كلام اوليا اوزرنه نقد وتزييف عقل ايله متحكم
اولا ومعتقد اولدركه احوال اوليادن عقلى ايله نائل اولدوغنه مؤمن
اولا ومشكل اولانى اهلنه تفويض ايده ومقلد اولا وان كانا
من بعض صور ما تجلى فيها الحق ولكن قدامنا بالستر ليظهر تفاضل استعداد
الصور فيها يعنى اكرچه مزبور منتقد ومعتقد صور مظاهردن بريسى
ومجالى صفة علمدن واحدى ايسه لكن بزكه اولياء امتوز ستر حكمة ايله
مأمورز وكلموا الناس على قدر عقولهم حكمنى رعايه ايله مكلفوز بيت
التمسون بو نكته قلبوكدن ذهول ٭ كلم الناس على قدر العقول ٭
سترك دخى سرى اظهار احكامده استعداد صورك بريبرندن
تفاوتى و تفاضلى ظاهر اولمغيچون ذرظهوردن غايه ذوقيه صفة
علمك نشرى ونشره مترتب اولن سرور وانبساط دركه مظاهر ديكورنور
وليظهر ان المتجلى فى صورة بحكم استعداد تلك الصورة فينسب اليه
ودخى ظاهر اولمغيچون كه جميع احكام تابع استعداددر وحاكم امر اشياده
استعداددر پس هر حكم متجلى منسوب استعداددر وبو سترك غايتى ثبوت
مدار تكليفدر كه غاية الغاية نظام معاش ومعاد انسان ٭ وبقاى انواع
نبات وحيوان دركه جمله سى صفة وسعة رحمتنده داخل ٭ ومنحل ٭ اولا ٭

غاية ذوقية

ما

كه
ما تعطيه حقيقتها و لوازمها يعنى تلك الصورتك حقيقتى اعطا ايتدوكى
ولوازم حقيقتى ويردوكى شى متجلى يه نسبت قلنور نفس حقيقته
اسناد اولونمز ٭ ومكلف صورة اولور تعطيه ده ضمير مفعول
ماء موصوله عايددر لابد من ذلك يعنى البته نسبة بويله در
خلافنه ملابس اولمز مثل من يرى الحق فى النوم ولا ينكر هذا
وانه لا شك الحق عينه شول رائى كه حقى نومده كورر حقى خود كوردر
امر منكر دكلدر معروفدر ونه كه آخرته كورلمك نص ايله ثابتدر
وشك يوقدر كه اول نومده مرئى اولن عين حقدر ولا شك
جمله سى انّ نوك اسمى ايله خبرى اورته سنده معترضه در فيتبعه لوازم
تلك الصورة وحقايقها التى تجلى فيها فى النوم پس اول نومده مجلا
حق اولن صورة مرئيه نوك اعراض خارجيه وحقايق مقومه سى
عين مرئيه تابع اولور ٭ ثم بعد ذلك يعبر اى يجاز عنها الى امر آخر
يقتضى التنزيه عقلاً يعنى تيقظ و انتباهدن صكره تعبير اولنور
يعنى اول صورة مرئيه دن امر آخره تجاوز اولنور كه امر مزبور
حكم عقل ايله مقتضاى تنزيه اولور زيرا عقل من حيث هو حاكم تنزيه در
دائم كه نفس ايله مشوب اولميه ٭ فان كان الذى يعبرها ذا كشف وايمان
فلا يجوز عنها الى تنزيه فقط بل يعطيها حقها من التنزيه وما ظهرت فيه
پس اكر معبر رؤيا مؤمن مكاشف صاحب عيان ٭ واهل يقين وايمان
ايسه ٭ صورة مزبوره دن تنزيه فقط متجاوز اولمز ٭ بل كه مرتبه

تنزیهدن حقنه فائز اولور • وصفات تشبیهیه رعایتنی دخی جایز اولور
زیرا صورة مزبوره یی صورة حق اولمق اعتباری ایله جمیع صور
حسیه ومثالیه وعقلیه دن تنزیه ایدر • ومظهریتی حیثیتی ایله حقده
ظاهر اولن صور اعتباری ایله تشبیه ایدر • ظهرت لفظنده فاعل صفات
تشبیهیه در وفیه ضمیری حقه عاید در بعض شراح فاعل صورة وفیه
ضمیری ما یه راجعدر دیمشلر تامل اولونه • فالله علی التحقیق عبارة
لمن فهم الاشارة • یس ای سالک عارف وقتا که سن الله علم حملنده
جهة تنزیه وتشبیهی عالم اولدک ایسه معلوم اولسون که الله اعلم
ترکیبنده عبارة لفظة الله علی التحقیق بر حقیقتدن عبارتدر که صورلرده
ظاهر اولدی زیرا رسل الله موضوع اولوب الله محمول اولیجق علم ذات
اولدوغی اعتبار ایله عبارة اولمش اولور • ورسل الله که موضوعدر ذات
وحقیقة مرتبه سنده بولنمش اولور • که اول صورة عبارتی قبول ایدر
زیرا علم مقام محمولیتده اولیجق مراد ذات اولمز عبارة علمیه اولور •
وتحقیق مذکور سامع اهل تصدیق • ایچون خطاب اولنمش کلام دقیق •
ذوقی در که ورای عبارتدن اهل اشارته عرض دیدار ایدر بونی اشارة
بیلن فهم ایدر زبانسوز لر سوز ایدر مثلا جامی نوک سابقا جوابده اطمینان
وانشراح بولدوغی بو اشارة ایله در اگرچه متجمدون علی الظاهر اعتراضه
جرأت ایدرلر • ودیرلر که الله علم ذات واجب در • وممکنه اطلاقی بالاتفاق
شرک ونفاقدر • جواب ویریلور که اهل تحقیق عرفنده تنزیه وتشبیه ظاهر لوننک

کلمهٔ توحیدده نفی واثبات دیدکلری یدر اختلاف عبارتده در مثلا
لا اله ده واقع اولن نفی بحسب المفهوم واجبه وممکنه شاملدر حتی قائل
کلمهٔ نفی بلا عذر بر زمان توقف اتسه شرعا کافر اولور العیاذ بالله
پس مقارنهٔ اثبات ایله نفی مزبورک ذاته اطلاقی صحیحدر ونفی مزبورک
شرعده ونفس الامرده وجودی بو قدر الا قرین اثبات ایله در فلوله اجلدن
کلمهٔ توحید عنوانی ایله معنون اولمشدر وکلام توحید ایله مسمی قلنمشدر
ظاهر الکلام • ایکن وفایدهٔ کلامی دخی اتمام • ایدرکن پس طرفی کلامک
نفیی تنزیه حقه اشارت • واثباتی تشبیه حقه دلالتدر • وصور مخصوصه
ترکیبیه سی احاطهٔ جامعیته دلیلدر که ذات حقک ما تحت عدم ووجود
مطلقیه شمولنی بلدرر • منقولدر که سید شریف جرجانی حضرت خواجه نک
قدس سره شرف صحبتلری ایله مشرف اولدقلرنده مجلسده ذکر لا اله
الا الله اولمش حضرة معنای کلمهٔ توحیددن افاضه واستفاضه مراد
ایدوب استکشاف اتمش • ودیمش که نفی آلههٔ معدومه تحصیل حاصل •
ونفی موجوده نفی بلا طائل شریف آلههٔ موهومه نفیین ارادة بیورمش •
فقیر ایدرین بو معنا دخی تشبیه وتنزیهه ارجاع اولنمه صحة بولمز •
پس نه که نفی اثباتدن واثبات نفیدن کلمهٔ توحیدده خالی اولمز
کذلک عبارة آیهٔ کریمهٔ مذکوره ده وسایر کلمات جامعه ده حال
بویله در یعنی تنزیه تشبیهدن وتشبیه تنزیهدن ایرلمز • پس نته که نفی
بدون الاثباته قائل اولن کافر اولور پس مشبهه دخی بدون التنزیه

سؤال سید شریف جرجانی از حضرت خواجه

وعكسی اكفار قلنوز • وبالجمله تشبیه تنزیهه وتنزیه تشبیهه مقارن كركدر
كذلك آیة مذكوره ده الله اعلم جمله سنده وجه خبری وجه ابتداییدن
منفك اولمق كركدر عكسی داخی یعنی ابتدائی خبریدن منفصل كركمز •
پس نته كه كلمهٔ توحیدك خارجده وجودی وعینی یوقدر بلكه موجود
خارجی ذات واحده در آیتده دخی امر بو یله درمع هذا وجه خبری
الله ده رسله مختص در اعیاندن غیریسنه متناول دكلدر زیرا قرب
نوافلده حق انلرك سمعی وبصری وسایر قواسی اولمشدر پس جمع مزبور
كلمهٔ توحیدده جایز اولوب تخلل آن ایله كفر لازم كلمیجك مزبور
ایتده خود جمع مذكور یعنی جمع بین التنزیه والتشبیه بر اعتبار لطیفدر كه
زماندن بلكه آندن منزه در پس آندن نچون احتراز اولنمیوب بوندن
اولونه یعنی امر قلبی قالبی ولسانی كبی دكلدر زمان وآن اقتضا اتمز
وروح هذه المسئلة ان الامر منقسم الی مؤثر ومؤثر فیه وقتا كه كلام
شیخ قدس سره استعدادات صورك كندوده تجلی ایدن حقك احكامنی
اظهارده متفاضله اولمه سنه منجر اولدی ایسه • وبو معنا صورتك
حقده تاثیرن افاده قیلدی ایسه • شیخ مؤثر حقیقی ومؤثر فیه نه در بیانن
قصد ایدوب بیوردی كه بو مسئله نوك یا بو حكمتك روحی وفصك بعض
نسخه اوزره امر وجودی یعنی نفس الامر مؤثر ایله مؤثر فیهه انقسامدر یعنی
جمیع اشیا قابل وفاعلدن وهیولا وصورتدن مركبدر مؤثر موجد اثر
ومؤثر فیه قابل فعل اثر دیمكدر فلهما عبارتان وقسمین مزبورینك ایكی

فیه لطف

وفي بعض النسخ وروح
فص الحكمة ...

ایكی عبارة واردر كه بو عبارتلر ایله انلردن تعبیر اولنور • پس مؤثر
فاعلدن تعبیر اولنان عبارة اسم اللهدر ومؤثر فیه مفعولبهدن
عالم ایله تعبیر اولنور كه ماسوی الله در • نته كه بیوررو فالمؤثر بكل
وجه وعلی كل حال وفی كل حضرة هو الله تعالی پس وجوه مظاهر
اسمائیه دن هر بر وجه ایله واحوال واعراض مؤثر فیه دن هر
حال اوزرنه وحضرات الهیه وكونیه دن هر حضرة اوزرنه مؤثر حقیقی
وفاعل نفس امری الله در والمؤثر فیه بكل وجه وعلی كل حال وفی كل
حضرة هو العالم وكذلك قابل فعل اثر دخی حقه متوجه اولن هر بر وجهی
ایله وبعد الوجود اولن احوال متغیره ومتبدله سی ایله وحضرات معدوده سی
ایله عالمدر فاذا ورد فالحق كل شیئ باصله الذی یناسبه پس
ای عارف مكاشف قچن كه سكا بر وارد ورود ایده واوزرنكه آثاردن
بر اثر ظاهر اولا اصلنه الحاق ایله ومناسبه نسبت قیل پس چون وارد
حضرة الهیه دن اوله مثلا وجود وعلم وقدرة وامثالی در حضرتنه
الحاق ایله واگر حضرة عالمدن ورتبهٔ امكانیه دن ایسه فقر واحتیاج
وسایر نقایص كونیه كبی عالم ممكنه وماسوایه اسناد ایله فان الوارد
ابدا لابد ان یكون فرعا عن اصل زیرا هر وارد بر اثر در كه اصل
مؤثردن متفرع اولمه سی لازمدر كما كانت المحبة الالهیة عن النوافل
من العبد یعنی اثر وارده بر مؤثردن لابد ایدوكنه تمثیلدر كه محبة
الهیه كه اثر در عبدك نوافلندن وارد اولور زیرا فرایض زواید

دکلدر وجود محبة اقتضا اتمز بلکه محبتسز دخی لوازمدر فهذا اثر
بین مؤثر ومؤثر فیه مشار الیه هذا محبة الهیه در یعنی پس محبة الهیه
فاعل مؤثر ایله قابل مؤثر فیه ما بینده اثر قایم ونسبة مترتبه در
بعده بحسب الظاهر مؤثر نوافلدر یا فاعل نوافلدر که عبددر ومؤثر فیه
حق قابلدر اما بحسب الحقیقه مؤثر الله در ومتاثر ومؤثر فیه عبددر
کان الحق سمع العبد وبصره وقواه عن هذه المحبة یعنی شو نوافلدن
متفرع اولن محبة الهیه نوک اثریدر که حق سمع عبد وبصر عبد وقوای
عبد اولدی تنه که حدیث قرب نوافل بو مدعایه شاهد عادلدر
فهذا اثر مقرر لا تقدر علی انکاره لثبوته شرعا ان کنت مؤمنا یعنی قوای
عبد عین حق اولمق بر اثر مقرردر که سن انوک انکارینه قادر دکلسن
زیرا شرعا ثابتدر که حقنده قول نوافل طرق صحیحه ایله لا یزال العبد
یتقرب الی بالنوافل در اگر مؤمن حق ایسک واما العقل السلیم
اما شول عقل کامل صاحبی که عوایق کمالات لایقه دن سلامت
بولمش اولا وعقاید فاسده دن فطرة اصلیه اوزره خالی قالمش اولا
فهو اما صاحب تجل الهی فی مجلی طبیعی فیعرف ما قلناه پس خالی دکلدر
عقل مزبور مجلای طبیعی ده تجلای الهی صاحبی اولا واصل استعدادنده
مقدر اولن حقایقی ادراکه توفیق بولا بو تقدیرجه بزم قولمزه عارف
اولور که قوای عبد عین حق اولمقدر وحکمت صوراشیاده نوما ویقظة
ظهوری در ونفس الامرک مؤثره ومتاثره انقسامیدر واما مؤمن

٢٦٤

مسلم یؤمن به کما ورد فی الصحیح یا خود عقل مؤمن مسلم اولوب بزم
قولمزه حدیث صحیحه وارد اولدوغی اوزره ایمان کتوره که ان العبد
لا یزال یتقرب الی بالنوافل در الخ لکن ایمان کتوردوکی حکم عالیده
وسوسه بحث وتفتیشدن خالی اولمز ولا بد من سلطان الوهم ان یحکم علی العاقل
الباحث فیما جاء به الحق فی هذه الصورة لانه مؤمن بها پس سلطان وهمک
غلبه سندن لابددر که صورة مزبوره ده تجلی ایدن حقک کتوردوکنه
هر حکمده عاقل باحث اوزرینه وهم واهم حاکم غالب اولا صورة مزبوره
گرک نومده گرک یقظه ده تجلی اتسون برابردر زیرا وهم ما جاء من عند الله دن
ایمان کتورمشدر بعده وهمک غلبه سنه سبب اولدر که حکمی صور ظاهردن
اخذ ایدر پس یاد اتمکه حکم تنها دیتماو لا غلبه سلطنت وهمکدر اما
عالم مثال وخیالده باحث عقل غالبدر نکته شریفه مگر که حال اعتقادی
عاشقان سلطان عارفان بقیة السیف کشته کان محبت آخر
جرعه کشتان شربت شهادت ولی وقت وزمان پیر دستگیر
شیخ شعبان افندی فاز فیضه کتاب فصوصه اولن خدمت ترجمه
د مؤلف مقابله سنده آیا هیچ عالم مثالده یا خیالده لقاء مؤلفی
اصل ایله مشرف اولمق میسر اولدیمی دیدکلرنده خاطرم بو سودا
سر ایله برقچ گیجه ایدی که زلف ماه رویان گبی گره گیر وپریشان
ایدی ناگاه سپاه لشکر خواب شاه دماغی مغلوب اتدکده بر گیجه اول سلطان
جهان جسم وجان شاه بالاستعداد خاتم آدم حضرتلری بر تخت بخت سرفرازده

شعبان افندی وصفیده

نمایان • اولدی دست یسار میموننده بر خاتم الماسی الفص • که صورة
ختم ولایة قطعی نص ایدی • و بونوم دخی طول المده اکا مقابل بر انکشتری
که فصی مردین ایله مختم • متصل ایکیسنک بری برینه بریق و لمعانی
منعکس و شعاعی احدهما آخردن مقتبس کوردم • و مگر اول
مختمک جوانبنده بری برندن متفاوت بعض سریجه‌لر وار ایدی که ان
بر اعلاسن الدم و اوستنه اوتورب پادشاهه تقرب ایتدم • فی الحال
الومه بر رقعه صوندیلر • و کاغذ ایچنده مشکل مکتوبک حلنی فرمان قلدیلر
فقیر دخی ورقه الومه الدم هرچند که اوقومغه • و عبارت شبهه‌یه بومغه
قصد ایتدم • عرق عقده‌یی حل و قصد میسر اولمدی • مگر یانمده عینک
بولنمدی که نظر ایدیم • آخر بو اضطراب ایله اول عالمدن کذر ایدوب
خیاله و شهادته شتافتدم • اثناء رؤیاده فصک تعبیری نص ظاهر ایدی •
اما سایری مگر بشرهٔ مذکوره دن اون بش یا اون التی کون مرور ایدن
صکره که سنهٔ احدی و الفدن ماه محرمک اون بشی در حضرت پادشاه
بو سنهٔ سابقه رمضاننده تألیف ایتدوکی فتوح رمضان ایله مسمی
کتاب مستطابی مقربان حضرتدن بریسی ایله بو حقیره کوندردیلر که بعینه
اول رقعه نوک صورة شهادیسید الحق طینده درج اولنان معارف
منتهای دقایق لطایف و لمعن سرینه لسان بیان واقف و لا مز
و ماورای ظاهرینه مجال مقال بو لامز • زیرا مجلای تنکا و لمغله فرصت
بحث و جدال ایله میدان الامز • و بو اثناده مناسب حال • بر واقعه

جلیل

بشرا رشد بنجه و واقعه لطیفه

جلیل المثال • دخی بو که کاتب مسودهٔ ترجمه • استانه قوللرندن کاتب محمدهٔ
عالم مثالده بر باغ ایچنده کنار آب رو انده • مسودهٔ شریفه کتابتله مشغول
ایمش ناکاه ایکی شخص نمایان • اولمش بر بیی آب روانده طهارته توجه
ایدر • و آخری طرف کاتبه اقبال ایدوب کیفیة کتابدن استکشاف
حال ایدر • کاتب رسم معهود اوزره • اخفا مقصود ایتدکده • اول
شخص ایدر بزدن سر کتابی نیچون کتم ایدرسن • و بیکانه لک بولنه کیدرسن
سلطان مراد امری ایله یازیلن ترجمهٔ فصوص الحکم دکلمیدر بونی خود
شو ابدست ایدن وجود مطهر • تصنیف ایتمشدر که حضرت شیخ اکبر در
دیدکده کاتب مزبور لرزان و بیخود اولوب • و اول شخص حضرت شیخ
جانبنه متوجه اولوب عرض ایدر که بو یازیلن کتاب سلطان مرادک
مثلا نوعی یه امر ایتدوکی ترجمهٔ فصوصدر • فی الحال حضرة شیخدن مقابلهده
مقال • بو وارد اولور که الله قوة ویره الله قوت ویره الحمد لله القوی
العلی بو مقاوله مثالیه ده وارد اولان خبر مضاعف بیکرک • مانند شهد مکرر
مذاق جانمه لذتی بروجه ایله اثر • ایدوب و تضاعف قوة و فرح ویر دیکه
اکر تلخی شدائد روز محشر • و زقوم کنهکاران سقر • اجتماع علیه مقاومت
ایتسه ضرر کتورمیه • و بونی ذکردن مراد طالبلری محبة اللهه ترغیب در •
و بو ترجمان منطق الطیرک کلامنه زمرهٔ انسانی تقریب در • اکرچه
مثل سایردر که ولن یصلح العطار ما افسده الدهر • ثم لله الحمد اکرچه بالذات
اول سلطاندن کند و نخصه مخصوصا اشارت اولمدی • لکن متعلقاتمدن

برېسنه اولمق * واول حضرتی عالم صورتنک برصورت اشرف واکبرندن کوریکت
هم توحید صرف هم کمال شهود ثمره سیدر * بعده بو مقوله وارداتی صدر
کتابدن بروا ثناء سخنده درج اتمک دأب و دیدن * و قانون مقتیم
اولمغن * بو محلده دخی سابقا نثر حکایه * و لاحقا فتوحات رمضانیه
کورد که بالبدیهه یازیلوب رسال اولنان نظم درایه متضمن قلندی **مثنوی**

ای شه مشکل کشا روشن ادا * عقده بکشا از دل معقود ما
کن رها دل را ز قید حرف و صوت * تا نباشد فرصتا وقات فوت
قائل و قول و مقولم محو کن * شکر دایم را بدیل صحو کن
عاشق و معشوق و عشق و وجه خوب * هر یکی جو بست از خانه بروب
طوق کردم خدمتت بر جان و دل * جان فدا کردم تو رانی آب و گل
صدق نیت بر میان کردم کمر * در میان جسم جان کردم کمر
آن شب رؤیا که دادی یک ورق * بردهٔ آن رقعه کرم یکباره شق
موسی طورم چو در اطوار عشق * در دلم نور تجلی نار عشق
راز کو ای قائل اسرار عشق * شرح عشقم کن که هستم یار عشق
یار نقش و صورتم هم یار محو * یار وجد و یار سکرم یار صحو
یار کثرت یار وحدت یار شوق * یار هر سو یار تحتم یار فوق
تو مرا نی شمع و نی پروانه کهو * نی ببزم انس ما پیمانه جو
من ز باغ تو نه بو خواهم نه گل * نه سبوق جویم نه پیمانه نه مل
کشت پیمانه شکست و جرعه خاک * پاک شد ز آلایش تن جان پاک

وأما غير المؤمن فيحكم على الوهم بالوهم فيتخيل بنظره الفكري انه
قد احال على الله ما اعطاه ذلك التجلي في الرؤيا والوهم في ذلك
لا يفارقه حيث لا يشعر لغفلته عن نفسه اما صور تشبیهدن حق
کتورد و کنه ایمان کتورمین عاقل که صاحب اعتقاد فاسدا ولا
وهم اوزرنه حکم کذب ایله حاکم اولور یعنی حکمنی کذبه نسبت ایدر
و نظر فکریسی ایله تخیل ایدر که اول حال رؤیاده تجلانوک اعطا
اندوکی معنای تشبیه الله محال اولا زیرا مقدمات فکریه سی بونی منتج
اولور پس حکم وهمی توهم فاسدی ایله ابطال ایدر زیرا عقلی مادامکه
نور ایمان ایله منور اولمیه و شرایع ایله تحقق بولمیه وهم شیطانی
مزاحمه سندن قورتلمز پس حاکم و هم صرفا ولیجق و هم وهمی مصدق
اولوب ابطال حکم حاصل اولور و نفسندن غفلتی اولدیغیچون ابطال
مزبوره شعوری اولمز ومن ذلك قوله تعالى ادعوني استجب لكم
وقال تعالى واذا سألك عبادي عني فاني قريب اجيب دعوة الداع اذا
دعاني اذ لا يكون مجيبا الا اذا كان من يدعوه يعني مؤثر و مؤثر فيه
دلالة حيثیتندن حدیث قرب نوافل قبیلندندر آیۀ اولی که ادعونی
استجب لكم در و آیۀ ثانیه که واذا سألك عبادي در پس حق تعالی
مرتبتین اعتباری ایله هم داعی هم مستجیب و هم سائل هم مجیب اولور
یعنی حق تعالی آیۀ ثانیه ده مجیب اولمز داعی موجود اولمینجه و آیۀ اولیده
مستجیب اولمز مادامکه دعاء داعین بولنمیه پس دعا آیۀ اولی و ثانیه ده

مؤثر در و مجیب مؤثر فیه در زیرا دعا اولمسه اجابة اولمز ایدی
واستجابة بولنمز ایدی پس بو مقامده بر داعی مؤثر و مجیب مؤثر فیه دن
لابد در که صورتده مختلفتین اوله لر وان کان عین الداعی عین المجیب
فلا خلاف فی اختلاف الصور فهما صورتان بلا شك اگرچه بحسب الحقیقه
عین داعی عین مجیب ایسه ده پس اختلاف صورده خلاف یوقدر
و بو ایکیسی بلا شك صورتاندر که صورة داعیه صورة کونیهٔ انسانیه
و صورة مجیبه صورة الٰهیهٔ اسمائیه در پس هر شی مناسبه الحاقی
نسبة سوق سابق اوزره رعایة اولنور مثلا اثر حقه و تاثر خلقه
نسبة اولنمق کبی و تلك الصور کلها کالاعضاء لزید فمعلوم ان زیدا
حقیقة واحدة شخصیة وان یده لیست صورة رجله ولا رأسه ولا عینه
ولا حاجبیه فهو الکثیر الواحد الکثیر بالصور الواحد بالعین وقتا که کلام
بو مقامه منجر اولدی ایسه که عین حق واحد و مظاهری اعتباری ایله متعدد
کورنه ایراد مثال ایتدی که بری برندن کثرتی و تشخصی متفاوت اوله
مثلا صور متغایره اعضاء زید کبی که زید نفسنده حقیقة واحدهٔ شخصیه در
لکن یدی اعضاء بدنیه سندن بر واحد تشخصی در که صورتی صورة رجلنه
مغایر در کذلك صورة رأسنه و عینینه و حاجبینه دخی بو یله در و اعضاء
مذکوره دن هر بریسنوك آخره نسبتی و مغایرتی بو یله در پس تشخص زید هم
کثیر ایله هم واحد ایله متصف اولور که صورتده کثیر و عینده واحد اعتبار
قلنور فکالانسان بالعین واحد بلا شك ولا شك ان عمروا ما هو زید

ولا خالد ولا جعفر وان اشخاص هذا العین الواحدة لا تتناهی وجودا
مثال سابقده کل متشخص جزئیات متشخصه یه نسبت اولنمش ایدی مثال
مذکورده کلی جزئیات متشخصه یه نسبت قلنمشدر پس انسان
معین بلا شك واحد در اما انسان کلی غیر معین که ضمن اشخاصده
موجود اولا متکثر در بعده انساندن فرد معین که مثلا عمرو در
زیدك غیری در صورتده و صفتده یعنی صور متشخصده و خصائص
خاصهٔ معنویه ده کذلك خالد و جعفر و سایر صور اشخاص جزئیه که
وجودا غیر متناهیه در فهو ولو کان واحدا بالعین فهو کثیر بالصور
والاشخاص پس انسان مذکور گرچه واحد بالعین ایسه لکن اعتبار
کثرة و صور و اشخاص ایله کثیر و متعدد در کذلك حق تعالی
واحد بالذات کثیر بالاسماء والصفات در و تعدد اسماء و صفات وحدة
ذاته ضرر ویرمز لکن عقول قاصره ایچون مراتب کونیه و حضرات
ملاحظه سندن لابد در که شیئا فشیئا نور معرفة کحل بصر بصیرة
اولوب رفع اسبال خیالات قیله و قد علمت قطعا ان کنت مؤمنا
ان الحق عینه یتجلی یوم القیمة فی صورة فیعرف ثم یتحول فی صورة
فینکر ثم یتحول عنها فی صورة فیعرف وهو المتجلی لیس غیره فی کل صورة
وای سالك تحقیقا سن اگرچه خبر شارعه مؤمن ایسك بلدك که
حق تعالی عینی ایله یوم قیامتده تجلی ایدر پس اول شکل معروف و معقولده
کورنور قابل اولن قبول ایدر و ثانیا تجلی ایدر شکل مجهول و منکرده

در حسن رخ خوبان پیدا همه او دیدیم
در چشم و ابروی زیبا همه او دیدیم
مؤلفه

مؤلفه و فی نسخه
ای حسن تو در شکل منظر همه
وی چشم تو در کل مناظر ناظر

از نور رخ و ظلمت زلفت دایم
قومی همه مؤمنند و قومی کافر
مؤلفه

کوریور آنی دخی بر طایفه رد و بر طایفه قبول ایدر. و ثالث
کور شکل معروفده تجلی ایدر مقبول کوریور صور ثلثه نوک
خود جمله سنده متجلی عین حقدر پس هر مظهر استعدادنجه کورور
ومعلوم ان هذه الصورة ما هی تلک الصورة الاخری فکان
العین الواحدة قامت مقام المرآة. ومعلوم درکه صورة اولی معروفه
صورة ثانیه منکره نوک عینی دکلدر غیریدر کذلک ثانیه ثالثه نوک
غیریدر پس بلورز که عین واحده یعنی ذات الهیه مقام مرآتده قایمدر
ناظرک استعدادنه کوره کورنور بلکه فی الحقیقه وجود حقدن
متعین اولن حصص وجودیه دن کندو مرآت وجودنده کوردوکی
صورتدر مرآت مز نسبة واضافتدر که مفید اختصاص اولور یوخسه
حاشا که وجود منتقص اوله عارف ذوق ایدر فاذا نظر الناظر
فیها الی صورة معتقده فی الله تعالی عرفه فاقر به واذا اتفق ان یری
فیها معتقد غیره انکره کما تری فی المرآة صورته وصورة غیره فالمرآت
عین واحدة والصور کثیرة فی عین الرائی ولیس فی المرآة صورة
منها جملة واحدة پس قچن بر ناظر مرآته نظر اتسه و مرآت حقده صورة
معتقده سن کورسه اقرار و اعتراف ایدر و اکر اتفاقا معتقد غیری کورسه که
کندو یه منکر اوله فی الحال انکار ایدر مثلا زید مرآتده صورة مجهوله عمری
کورسه و نفسنی کورسه بری معروف و بری مجهول اولور مع هذا مرآت عین واحد و سبب
اختلاف صوردر و هرکز اول صورک بریسی مرآتده حاله دکلدر

بل

بلکه مقابله صوردن حاله اولور اعراض ایدر مع کون المرآة لها اثر
فی الصور بوجه فالاثر الذی لها کونها ترد الصور متغیرة الشکل من الصغر
والکبر والطول والعرض فلها اثر فی المقادیر بونک بری ایله مرآتک
صورده بوجه ما اثری وار اما صورتک مرآتده هرکز اثری یوقدر
بعده مرآتک صورتده اثری صوری متغیرة الشکل رد اتمه سیدر
زیرا صورک اشکال مخصوصه سی که صغر و کبر و طول و عرض و استقامه و
انحنادر مرآتدن ماخوذدر پس مرآتک مقادیر صورده اثری ثابت اولور
وذلک راجع الیها لاختلاف مقادیر المرایا. و اثر مزبور که تغیرات مختلفه در
مرآته نسبت و ارجاع اولنور و بونک وجهی مقادیر مرائی مختلفه اولدوغیچوندر
یعنی اینه لر صغر و کبر و طول و عرض و استقامه و انحنا ایله متفاوته
اولدوغیچون در شهادة حس ایله بو تقدیرجه مرآت استعدادات
مظاهره مثال اولور یاخود حضرات اسمائیه یه مثال اولور فانظر فی
المثال مرآة واحدة من هذه المرائی لا تنظر الجماعة پس ای سالک
عارف مثال مزبورده سن مرآة واحده یه نظر ایله نظرک کاملین
اولسون جماعة معتقدین نظری ایله بقمه که مراد عوام جهله در اما مصنف
اوستنه قرات اولنن نسخه شریفه ده صیغه نهی ایله لا تنظر واقع اولمش
معنا دیمک اولا که وجهک وحده طرفه یه توجیه ایله کثرته بقمه فهو نظرک
من حیث کونه ذاتا فهو غنی عن العالمین یعنی سنوک مرآة واحده یه
نظرک حقه ذات اولدوغی حیثیتدن نظرکدر پس حق تعالی حیثیته

مذکوره ایله که ذات محضه اولدوغی اعتبارده عالملردن غنی در
واما من حیث الاسماء الالهیة فذلک الوقت یکون کالمرائی
اما نظرک اسما وصفات حیثیتنه ایسه اول وقت حق مرایای متعدده مثالی
کبیر خلاصهٔ مقال اگر حقیقت واحدهٔ مرئیه سن کوروب اشخاص جزئیه‌یی
اولن مرایایه بقمز ایسک حقیقت مزبوره‌یی ذات غنیه عن العالمین کورسن
واگر مقتضیات اسمائیه‌دن اولن مرایای مختلفه‌یه توجه ایدر ایسک
کثرت مظاهر وفقر امکانی مشاهده ایدرسن فای اسم الهی نظرت فیه
نفسک ومن نظر فانما یظهر للناظر حقیقة ذلک الاسم پس اسماء الهیه‌دن
هر قنقی اسم اولور ایسه اولسون قچن نفسوکی وصورة عقیده‌کی انوک
مرآتنده کورر ایسک یاخود سندن غیری ناظر آخرک نفسنی وعقیده‌سنی
کورر ایسک پس هر ناظرک نظرنده ظاهر ومتجلی اولن اول اسم منظورک
حقیقتی در پس اسم مزبور هر ناظره مرآت مظهر اولور فهکذا هو الامر ان فهمت
یعنی شان الهی مطلقا تجلیاتنده وظهوراتنده بویله در وبالجمله ذات
احدیه مدرکه دکلدر زیرا من حیث هی صورتدن عاریدر لکن جمیع صوری
مظهر وباریدر فلا تجزع ولا تخف پس ای طالب معارف شهود نفسکدن
محتجب اولوب واقف اولدوغکه جزع واضطراب اتمه وطلب شهود حقیقته
اقدامده هجوم فنادن خوف وحذر قیلمه که تا جز خائف بو بازارده
سود مند ورایج اولمز فان الله تعالی یحب الشجاعة زیرا الله تعالی هجانی
سور شجاعتک ایسه مرتبهٔ علیاسی افنای نفسدر که سبب ظهور بقاء حق اولور

محبوب اولدوغی ادراک ملایمدر که مستلزم بقاء ابدی در ولو علی
قتل حیة ولیست الحیة سوی نفسک مراد تضمین حدیثدر که ان الله
یحب الشجاعة ولو علی قتل حیة حیه‌دن مراد دخی نفسکدر غیری دکلدر که
اعدای عدو دروقتلی محبوب واهم در والحیة حیة لنفسها بالصورة
والحقیقة حیه ایسه قتل ایله معدوم صرف اولمز بلکه بذاتها صورة
نوعیه‌سی ایله باقیه وصورة حسیه‌سی ایله فانیه در ع نفس اژدرهاست
اوکی مرده است والشیء لا یقتل عن نفسه وان افسدت الصورة فی الحس
کلام اهل حکمتدر که ذکر اولنور وجود الشیء لا عن شیء محال وعدم
الشیء بعد الوجود بالمرة محال یعنی برشی بعد الوجود نفسندن بالکلیه
زایل ومنعدم اولمز اگرچه صورة حسیه‌سی فاسد اولور ایسه‌ده زیرا
عالم عقلیده قائم اولن حقیقتی باقیه در زیرا صورة صورة حسیه منحصره
دکلدر صورة عقلیه ایله مصور اولمق ممکندر فان الحد یضبطها والخیال
لا یزیلها زیرا عالم عقلیده موجوده وباقیه اولن حقیقة محدوده‌سی
صورة علمیه‌سنه استناد ایله انی تفرق واضمحلالدن ضبط ایدر وخیال
منفصل مثالدن انی زایل قیلمز وجود روحانی مرتبه‌سنه تعرض اولنمدی
اگرچه متکلمیندن اولا نظام معتزلی بعده متأخرین مشایخ اهل سنة
اثبات اتمشلردر کمال پاشازاده مرحوم روح رساله‌سنده یازمشلردر
فاذا کان الامر علی هذا فهذا هو الامان علی الذوات والعزة والمنعة
فانک لا تقدر علی افساد الحدود ذوقا که حال بو منوال اوزره منهج اولدی ایسه

معلوم اولسون كه بو رحمة شاملەدن ذوات اوزرينه امان من الله در
ودخی عزة ورفعة در ودخی جانب حقدن حافظلر وحارسلر دركه
طريان هلاكدن صقلرلر زيرا سن افساد حدوده قادر اولامزسن
ودخی بر مقتولك قتل ايله صورة مثاليه سن ازاله ايده مزسن
وای عزة اعظم من هذه العزة فيتخيل بالوهم انك قتلت وبالعقل
والوهم لم تزل الصورة موجودة فی الجذ وبوندن بويك عزة
قنده ميسر دركه حقيقة باقيه اولا وفانيه اولن الجق صورة حسيه
اولا يسن وهم كاذبك ايله توهم ايدەسن كه قاتل سن اولاسن
ومقتولی بكليته افنا ايدەسن حال بوكه حكم عقل وهم صادق ايله
صورة نفسنده وحقيقتنده موجوددر والدليل علی ذلك وما رميت
اذ رميت ولكن الله رمی والعين ما ادركت الا الصورة المحمدية التی
ثبت لها الرمی فی الحس يعنی قاتل سن اولميوب الله ايدوكنه دليل
آية كريمه وما رميت اذ رميت دركه حس بصری عين صورة محمديەدن
غيری رامی كورمدی ايله صورة كه حساً رمی انوك ايله قايم ايدی كه
وهی التی نفی الله الرمی عنها اولا ثم اثبته لها وسطاً ثم عاد بالاستدراك
ان الله هو الرامی فی صورة محمدية وصورة محمديه اول صورتدر كه
حق تعالی اولا كلامنده اندن رمیی نفی ايتدی بعده وسطاً كروانوك
ايچون اثبات ايتدی كه اذ رميت ديدی بعده آخراً بطريق الاستدراك
كرو صورة محمديەده الله ايچون رمیی اثبات قيلدی ولابد من ان يهدا

حال

27

حال بوكه بو مذكوره ايماندن لابد درشكه وجهی بارزدر فانظر الی هذا المنوز
پس ای عارف محقق نظر ايله شو اسم موثره كه اسم راميدر مظاهرده
فعلنی اظهار ايچون مرتبه جمعدن فرقه نه كيفيت ايله تنزل ايتدی
حتی انزل الحق فی صورة محمدية واخبر الحق نفسه حتی حق تعالی نفسنی
يعنی حقی صورة محمديەده انزال ايتدی دخی خبر مزبوری عبادده
حق نفسنی اخبار ايتدی فما قال احد منا عنه ذلك بل هو قال عن نفسه
وخبره صدق والايمان به واجب سواء ادركت علم ما قال اولم تدركه
فاما عالم واما مسلم مؤمن پس قول مزبوری ظاهر بزدن بر ملول كوز
طرفندن سويليو ويردی بل كه مستقل كند ونفسندن سويلدی وسويلدوكی
خبر صدقدر واكا ايمان واجبدر كرك ديدوكی قولك سرينه عقلك ايله
واقف اول كرك ايسه اولمه واقف اولور ايسك عالم عارف اولورسن
اولمز ايسك مقلد مسلم قالورسن ومما يدلك علی ضعف النظر العقلی من
حيث فكره كون العقل يحكم علی العلة انها لا تكون معلولة لمن هی علة له
هذا حكم العقل لا خفاء به وما فی علم التجلی الا هذا وهو ان العلة تكون
معلولة لمن هی علة له ای طالب اگر نور عقلك سر مسموعك جانب مرفوع
ايتدی ايسه معلومك اولسون كه وهم ايله مشوب اولن عقل ضعيفك
نظر فكريسی ادراك حقايقدن علی ما هی عليه قاصردر وبو مدعايه دليل
بودركه عند العقل بر علة معلولنك معلولی اولمق ممكن دكلدر اما عارف
مكاشفه نور تجلای الهی بونی اشراق ايدر كه بر علة معلولنك معلولی اولمق ممكن اولا

زیرا مقتضای شهود توحیدی اوزره عین واحده اطوار مختلفه ده
ظاهر اولور گاه صورت علتده گاه صورت معلولده بروز اتمکله وعلت
دخی گاه علت قریبه گاه بعیده گاه متوسطه اولور معلول دخی بویله در
وایکیسی متضایفاندر واطوار مختلفه ومراتب متعدده ده تجلا ایدن
ذات واحده در مثلا طور عدمده که ثبوت علمیده در معلول عین علتدن
تقاضای وجود ایدر ننه که علتی داخی تقاضای فیض وجود ایدر پس ما فوق
ما تحته الی غیر النهایه فایض ومستفیض اولوب کتم عدمدن وجود نهایتده
چیقرلر والذی حکم به العقل صحیح مع التحریر فی النظر وعقل واهم حاکم اولدوغی
شیئی که سابقا مذکور اولان حکم سلبی در نظر مکاشفده دخی صحیح اولور ترتیب
مقدمات نظریه سنوک تحریری حسبی ایله بعض نسخه ده عبارة تحریز واقع
اولمش راء اخیرک اعجامی ایله تحریس معناسنه بعض آخرده تحرز واقع
اولمش تقفلدن اولمغ اوزره ایکیسنده دخی معنا ناظر نظرنده موجب
تضایف اولندن احتراز اتمک ایله دیمکدر تضایف علت ومعلول منشئنده
علیت ومعلولیت نسبتی در پس علیت علت علت ایچون کمال در وکمال مزبور
تمام اولمز الا وجود معلول ایله پس معلولیت معلول علیت علت علت اولور
ننه که معلولیت معلول حاصل اولمز الا علیت علت ایله پس علت من حیث
هی علت معلول اولور پس مذکور اولان معنای تضایفدن
احتراز ایدر که عقلک علت من حیث هی علت معلولنک معلولی اولمز دیو اسناد
اتدوکی حکم سلبی صحیح اولا فقیر ایدرین عبارة تحریز راء منقوطه ایله

عبارة تحریردن راء مهمله ایله اولدوغی حالده اولی در زیرا تحریرک
دخی غایتی احتراز مذکور کرکدر پس تصریح تضمیندن احسن در وغایة
فی ذلک ان یقول ذا رأی الامر علی خلاف ما اعطاه الدلیل النظری
ان العین بعد ان ثبت انها واحدة فی هذا الکثیر یعنی عقلک امر
مزبورده که کشف مکاشف حکم اتدوکی محلدرکه صحت حکم نظرده تحرز
ایله مقید ایدی غایة حرکتی وتصرفی قچن امر معهودی دلیل نظری اعطا
اتدوکی حکمه مخالف کوره دیمکدرکه عین مذکور صورت علت ومعلول
اوزره سنده یعنی کثیر مزبور ایچنده واحد اولدوغی ثابت اولورسه
فمن حیث هی علة فی صورة من هذه الصور لمعلول ما فلا تکون معلولة لمعلولها
فی حال کونها علة بل ینتقل الحکم بالعلیة والمعلولیة بانتقالها فی الصور
فتکون معلولة لمعلولها فیصیر معلولها علة لها هذا غایة اذا کان
قد رأی الامر علی ما هو علیه ولم یقف مع نظره الفکری یعنی پس
صور معلولیتدن برسینه علت اولدوغی حیثیت ایله اول معلول مخصوصه
معلول اولمز اکا علت اولدوغی حالده بلکه حکم معلولیتدن علیته
وعلیتدن معلولیته منتقل اولور وشبهۀ دور تغایر جهت واختلاف
عنوان ایله اندفاع بولور وتوجیه مزبور ایله علت معلولنه معلول
اولور لکن اول معلول معلولیت عنوانی ایله معنون اولمز بلکه عنوان
علت ایله معنون اولور مذکور اولان غایت حرکت عقل کثیرده وحدت
عینی کثرت صورده نظر فکریسی ایله توقف قیلمسه وآخر کار تحقیق فهم فالمسئلة

زیرا مذکور اولان معنای تضایف
ثبوتی اقتضا ایدر
حکم مزبور سابقا مذکور اولدوغی
عقل خود بیان حکم مزبوری سالب در
اوزره حکم العقل لا افاده به
ننه که خدا حکم نظر مکاشفده
بیوریلمشدر اولمغه وجود علت
حکم عقل صحیح اولور بحسب الذات
وجود معلولدن معلول علته
سابقدر پس معلول
اولورسه دور لازم
کلور دیمک کرکدر که نظره
عقل ایله نظر مکاشفه صحته
حکمده اتفاق ایدرلر
منه

پس فی الحقیقه موجود اولن وجود واحد محضدر که مظاهر صورده تجلیات
کثیره ایله متجلیدر نه عاقل وار نه معقول نه علت وار نه معلول نه جهات و
نه نسب جمله وجود واحد اضداد مختلفه ایله متصف و متعدد گورنور
شعر یک صوت بردو گونه همی آید بگوش گاهی بنامی نهیش نام و گه صدا
واذا کان الامر فی العلیة بهذه المثابة یعنی حال مرتبهٔ علیتده بو مثابه ده
اولوب عقل نظری و کشف اورته سنده تعارض ایجاب ایدر و بو قدر
تمثیلات دقیقه یه محتاج اولیجق فما ظنک باتساع النظر العقلی فی غیر هذا المضیق
پس ای عاقل سن نه ظن ایدرسن بو مضیقدن اضیق و تنکتر موضعده
دائره نظر عقلی نجه متسع و نیه منجر اولا فلا اعقل من الرسل صلوات الله
علیهم فقد جاؤا بما جاؤا فی الخبر عن الجناب الالهی فاثبتوا ما اثبته العقل و زادوا
علی ما اثبته العقل ما لا یستقل العقل بادراکه و ما یحیله العقل ابتداء و یقربه
فی التجلی فاذا خلا بعد التجلی بنفسه حار فیما رآه پس نفوس رسلدن علیهم السلام
اعقل بو قدر که اولا جناب الهیدن بالذات استفاضهٔ وحی ایله نه مرتبه ده
احکام و اخبار جلیله کتوردیلر پس عقل ادراکنه مهتدی اولدوغی مرتبه ده
عقل ایله اثبات ایتدیلر و عقل مهتدی [illegible] مستقل اولمدوغنده تجلی الهی
قوهٔ قدسیه لری ایله زیاده ایتدیلر بو ذکر اولنان عقل محال گوردیگی
لکن درکنده مستقل اولمدوغی محلده در اما عقل انشا و ابتداء محال گوردیگی
عند التجلی الالهی اقرار ایتدوگی محلده قچن تجلیدن خالی و مستقل بنفسه قالسه
عقل مع [illegible] نده متحیر قالور زیرا عقل خالص قالسه حکم تجلی مرتفع اولور

٢٧٨

پس عقل خالص مع التجلی ادراک ایتدوگندن ابا ایدر حال تجلاده خود
مشهود و معاین ایکن فان کان عبد رب رد العقل الیه و ان کان
عبد نظر رد الحق الی حکمه پس اگر اول متجلی له عبد رب اولوب عبد نفس
دکل ایسه عقلی انی جانب حقه رد ایدر گوردوگنی حق گورور و اگر عبد
نظر و فکر نفسانی ایسه حق تعالی انی نظر نفسانی طرفنه رد ایدر مثلا علمای
ظاهر گبی که هر عصرده متوافردر و هذا لا یکون الا ما دام فی هذه
النشأة الدنیاویة محجوبا عن النشأة الاخراویة فی الدنیا فان العارفین
یظهرون هنا کانهم فی الصورة الدنیا لما یجری علیهم من احکامها یعنی
رد جز بودر که عقل مرتبه سنه عود اولنمقدر نشأهٔ دنیا احکامندندر که
دنیاده نشأهٔ آخرتدن محجوبیة حالنده واقعدر زیرا عارفلر نشأهٔ
دنیاده مادام که باقیلردر صورة دنیا ایله ظاهر اولورلر زیرا احکام
نفس ایله محکوملر و لباس معاش ایله ملبوسلردر که بو جمله احکام دنیادر
والله تعالی قد حولهم فی بواطنهم فی النشأة الاخراویة لا بد من ذلک
فهم بالصورة مجهولون الا لمن کشف الله عن بصیرته فادرک فما من عارف
بالله من حیث التجلی الالهی الا و هو علی النشأة الآخرة فقد حشر
فی دنیاه و نشر من قبره فهو یری ما لا ترون و یشهد ما لا تشهدون
عنایة من الله ببعض عباده فی ذلک حال بو که حق تعالی بونلرک
ظاهرلرن بواطنه تبدیل و نشأهٔ دنیاویه لرین آخرتیه تحویل ایتمشدر
هرگز بو حالدن مفارق اولمزلر صورتا مجهوللردر که عوام الناسه

منكر اولن اوضاع ایله تلبیس ایدرلر • الا مکر مکشوف الغطا اولن ارباب
بصیرته کورنورلر • و بونلری انلر ادراک ایدر پس بر عارف بالله بو قدر
تجلای الهی حیثیتندن نشأه‌ی آخرة اوزرینه منتشی اولمیه‌لر پس بر بری
حشر دنیا سنده محشور • و قبور ابدانندن منشورلردر • محجوبلر کورمدوکن
کورورلر • و بز ذوقا مشاهده اتمدوکزی انلر ایدرلر • لکن بو عنایة •
حقدن بعض عباده مختص حالة • در هر سالکه نصیب اولمز • اللهم ارزقنا
حالهم و مآلهم • والحقنی بالصالحین • فمن اراد العثور علی هذه الحکمة الالیاسیة
الادریسیة الذی انشأه الله نشأتین فکان نبیا قبل نوح علیهما السلام
ثم رفع و نزل رسولا بعد ذلک فجمع الله له بین المنزلتین فلینزل عن حکم
عقله الی شهوته و لیکن حیوانا مطلقا حتی یکشف ما یکشفه کل دابة ما عدا
الثقلین فح یعلم انه قد تحقق بحیوانیته و علامته علامتان الواحدة هذا
الکشف فیری من یعذب فی قبره و من ینعم و یری المیت حیا و الصامت
متکلما و القاعد ماشیا و العلامة الثانیة الخرس بحیث انه لو اراد
ان ینطق بما رآه لم یقدر فح یتحقق بحیوانیته • پس هر کیم حکمهٔ مزبوره‌یه یعنی
ادریسیه‌یه که حق تعالی اکا نشأتین ایله انشا عنایة ایدوب حتی قبل
نوح علیه السلام نبی ایکن تحصیل اعتدال عنصری قیلوب بالاستعداد سماء‌یه
مرفوع اولدی بعده تکرار رسالة ایله ارضه نزول اتدی و جمع بین المنزلتین
قیلدی اکا اطلاع مراد ایدن مقام سماء روحدن ارض شهوهٔ حیوانیه‌یه
تنزل قیلسون تا که واردات رحمانیه سینه‌ی و نام عقلیه مزاحم اولمیه

ثقلین جن وانس
منه

زیرا حیوان مطلق مرتبه سنه نزول انسانیتدن اسفل درکه فصل ممیزی
ناطق دکلدر پس هر دابهٔ ارضه منکشف اولن ثقلیندن ما عدا اکا منکشف
اولا و مرتبهٔ مزبوره ایله که حیوانیتی در مطلقا تحققنی بیله و اول
مرتبه نوک علامتی اولا کشف عذاب قبوره وقوف و میتک تنعیم و تعذیبنه
اطلاع در و کشی موتایی احیا کورر و صوامت اشیا اکا متکلم و ناطق اولور
و قاعد ماشی و متحرک کورنور و علامة ثانیه خرس و بکم در بر حیثیته ایله که
حیوانیتی و بحالغی مرتبه سی ایله تحققندن کوردوکی خوارقی کندوده سویلمکه
قدرة و مکنتی بولمیه • وکان لنا تلمیذ قد حصل له هذا الکشف غیر انه لم یحفظ
علیه الخرس فلم یتحقق بحیوانیته و لما اقامنی الله فی هذا المقام تحققت
بحیوانیتی تحققا کلیا فکنت اری و ارید النطق بما اشاهده فلا استطیع
فکنت لا افرق بینی و بین الخرس الذی لا یتکلمون فاذا تحقق بما ذکرناه
انتقل الی ان یکون عقلا مجردا فی غیر مادة طبیعیة فیشهد امورا هی اصول
لما یظهر فی صور الطبیعة علما ذوقیا • حکایت ایدرلر که بزم بر مریدمز وار ایدی
که کشف مذکور اکا حاصل اولمشیدی لکن دلی زبانلق خاصه سی ایله متخصص و
حیوانیة مطلقه ایله متحقق اولمشیدی اما حق تعالی بنی مقام مزبورده اقامه
اتدکده حیوانیة مطلقه ام ایله تحقق تام مرتبه سنده متحقق اولدم حتی
کوردوکم سویلمک استیم قادر اولامز ایدم دخی اخرسلردن فرقم یوق ایمز
ایدم بعده شیخ ایدر قچن عارف مقام مذکور ایله متحقق اولسه مقام حیوانیتده عقل مجرده
منتقل اولور غیر مادهٔ طبیعیه سنده ثابت ایکن یعنی بعض امور مشاهده ایدر که

مادهٔ طبیعیه‌دن عاری مقام اطلاق
جمعده اولن مجرد بسیط علمی تفرقه و تفصیل
ایدلدن خالص ایدن و قید
منه

یعنی مادهٔ طبیعیه کالمز و مقدم مرتبه بسایطه
بعض اصول معانی بروز که طبیعته
حصول اولاحق عنصریات
اکا فروع اولوردر
بنی وده عین مادهٔ
اماغیر جزوی
منه

صور طبیعتده ظاهر اولانه اصول واقع اولور حتی اول حکم زه دن ظاهر
اولدوغن بلور وبو علم علم ذوقی اولور فقیر ایدرین شیخ که سابقا
مرتبهٔ بسائط جمله دن جماد وجود مطلقه انساندن قریبدر دیمشیدی
بو کلام دخی اول مقامه ملایمدر که حیوانیهٔ مطلقه ده کشف قبور حاصل اولا
انسانیتده اولمیه پس بانفس الامرده کشف مزبور ادنای مراتبدر یا حیوانیهٔ
مطلقه انسانیتدن اعلیدر مگر اعلالق افضلیته ایجاب اتمیه هله مقام متحمل اداره
کلامدر والسلام فان کوشف علی ان الطبیعة عین نفس الرحمان فقد
اوتی خیرا کثیرا پس اگر بو مقام صاحبنه طبیعة نفس رحمانی ایدوکی معلوم اولا
اول عارف مکاشف خیر کثیر اعطا اولنمش اولور زیرا نفس رحمن وجوددر
وجود ایسه خیر محضدر پس بر عارف که وجودی کثیرده کوره خیر کثیر بولور
وان اقتصر معه علی ما ذکرناه فهذا القدر یکفیه من المعرفة الحاکمة علی عقله
فیلحق بالعارفین ویعرف عند ذلک ذوقا فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم
وما قتلهم الا الحدید والضارب والذی خلف هذه الصورة فبالمجموع وقع
القتل والرمی فیشاهد باصولها وصورها فیکون تاما فان شهد النفس کان مع
التمام کاملا فلا یری الا الله عین ما یری فیری الرائی عین المرئی وهذا القدر
کاف والله الموفق اگر عارف مزبور مقام مزبور ایله مرتبهٔ مذکوره یه اقتصار
ایدر ایسه که اول مرتبه صور طبیعتده ظاهر اولن اصولک کشف وشهودیدر و هم حکم
فروعک اصوله تفرعنک معرفتیدر پس بو مقدار شهود ومعرفة عارف مذکوره کفایه
ایدر وعقلنه حاکم اولمغله ظلمة وهمدن خلاص ایدر وعارفلر زمره سنه ملحق

اولوب مبادی افعال ایله تحقق بولور • وفروعک اصولنه ارتباطن ذوقا
وشهودا ادراک ایدوب فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم معناسن ورای نظردن
نور یقین ایله کورور • که مراتب وجودیه نوک جمیعنده حقک ظهوری
ومظاهر کونیه ده افعالک وسایط ایله اندن صدوری • نه وجه ایله در نا که
وسایطدن فعلی نفی ایدر • وجمله سن حق ایچون اثبات ایدر • اگرچه مدارک
حسیه ده قاتل حدید • وضارب شدیددر که خلف صورتندا ولن هویة
الهیه اثر ایدر • پس قتل ورمی مجموعندن حاصل اولوب وعارف مزبور
ذوق ایله عارف اولدوغی کبی اصول اشیایی یعنی حقایق مجرده
کونیه یی صورة طبیعیه سی ایله مشاهده ایدوب • جمیع امور تمام اولور
پس اگر حقایق مجرده ایله نفس رحمانیی دخی مشاهده ایدر ایسه تام وکامل
اولور • وهر کوردوکنده اللهی کورور • غیرین کورمز • حتی رائیی عین
مرئی کورور • بو مرتبه معرفة عارفه کافی • وصفة جهلی نافیدر •
فص حکمة احسانیة فی کلمة لقمانیة احسان فعل ما ینبغی فعله لما ینبغی
کما ینبغیدر بو خود لوازم حکمتدندر اول اجلدندر که حکمته حکمة احسانیه
تسمیه اولوندی تعبیر ترکی ایله احسان لایقی اشلمکدر متعلقات لایقه سی ایله
بالجمله فعل خیردر گرک خیرات مالیه وقالیه گرک مبرات قلبیه وقالبیه
شعر اذا شاء الاله یرید رزقا • له فالکون اجمعه غذاء • معلوم اوله که
مشیئة ذات الهیه نوک نفس حقایق اشیایه توجهیدندر لکن الشیء گرک
اسم اولسون گرک صفت گرک ذات واراده احد جانبینی طرفی

ممكندن تخصيصه ديرلر • مثلا عدمدن وجودى يا وجوددن عدمى ترجيح
كبى پس مشيئة مطلق توجه اولوب ارادة توجه مع الترجيح اولسه وارادة
متعلق مشيئة اولوب بينهماده نسبة تقدم وتأخر بولنسه • بعيد اولمز
پس معناى بيت ديمك اولوركه قچن ذات الهيه صفة ارادته متوجه
اولسه وجود رزقك تخصيصنه وعدم اوزرنه ترجيحنه تعلق ايده وحق تعالى بزه
رزق اولمغيچون • پس جميع مكونات ذات حق تعالايه غذا اولور غذا
اولمسنوك سببى زيرا حق تعالى اسماسى وصفاتى حيثيتندن اعيانده ظاهر
اولمز الا مكونات ايله اولور • نته كه ذات مغتذى غذاسز نامى اولمز •
كذلك بو دخى غذاء مز بورسز نما وزياده بولامز • وبالجمله اسما وصفاتك
مكونات ايله ظهورى مغتذينوك غذا ايله نما وزياده سى كبى در لطيفه
قچن فعل احسان كه مثلا عباد آندر فرايضه ونوافله تقسيم اولنسه ديلوركه
فرايض بر قربه مورث اولوركه عبد باطن وفانى وحق ظاهر وباقى اولور
ونوافل بر قربه مورث اولوركه حق باطن وعبد ظاهر اولور وباطنك
ظاهره نسبتى غذانوك مغتذى يه نسبتى اولوب كاه عبد حقه رزق اولور
وكاه حق عبده رزق اولور • پس بعيد اولمزكه بيت اول قرب فرايضه
وبيت ثانى قرب نوافله اشارت اوله بعده يريد رزقا جمله سى شاءنوك
مفعوليدر ان ناصبه محذوف اولمغله اوزره صلا واقع نظم
وان شاء الاله يريد رزقا • لنا فهو الغذاء كما يشاء •
يعنى اكر حق تعالى بزى مرزوق ومغتذى ايتمك ايسته كندو ذاتى غذا اولور

مطلب مشيئة وارادة من وجه متغايردر

م

الصفة مقابل الذات
والاسم مركب من الصفة والذات

مثال الصفة العلم والحياة والقدرة
مثال الاسم الرحمن الرحيم العليم

سه

بعده وارده مواضع استعمال ارادة تتبع
اولونسه ارادة قچن وايجاد ومعدوم تعلق ايدر
اعدام موجوده اولمز اما مشيئة ايجاده
واعدامه متعلق اولور •

مطلب قرب فرايض قرب نوافل

٢٧٥

زيرا صورتى ايله اختفا بولور • نته كه بيت سابقده نفسنى مغتذى وكونى اكا
غذا كبى اولور ايدى • بيت ثانيده امر بالعكسدر بو مصرعده دخى ان ناصبه
مقدره در تقديرى وان شاء الاله ان يريد رزقا لنا ديمكدر • زيرا حقك
موجوداتى ايجادى صورتى ايله اختفاسيدر غذا صورتنه مغتذى صورتنى
ايله مختفى اولدوغى كبى • مشيئة ارادته فقولوا بها قد شاء ها في المشاء
يعنى من وجه هويت غيبه ده مشيئة عين ارادتدر لكن ارادته تقدم ذاتى سببى
واردر پس سز ارادته ومغايرة مشيئته قائل اولك كه اكر مغايرة
اولمسه مشيئة ارادته تعلق ايدر ايدى وارادة متعلق ومفعول مشيئة
اولور ايدى بالجمله بينهماده نسبة تعلق اظهار مغايرته كفايه ايدر
مصنفه قرأة اولان نسخه ده بيت مزبورده لفظ مشا ضم ميم ايله
ضبط اولنمشدر يا ثلاثيدن مصدر ميمى اولا ياخود ثلاثيدن اسم مفعول
اولا صيغه مزيد فيه اوزره خلاف قياس اوزرنه اما بيت ثالث
فتح ميم ايله تصحيح اولنمش ثلاثيدن مصدر ميمى اولمغ اوزره يريد زياده
ويريد نقصا وليس مشاؤه الا المشاء يعنى صفة ارادة كاه وجود
ماهيته زياده سن اقتضا ايدركه ايجاددر اولور كاه نقصن ديلر • اما مشيئة
نفس ماهيته تعلق ايدر وجود وعدمدن قطع نظر ايله پس متعلقى واحد
اولوركه مشا عين مشادر ديدوكيدر اما ارادتك متعلقى متعدد اولور
تاكه بين المشيئة والارادة فرق ظاهر بولنور مشا بيت مزبورده
فتح ايله تصحيح اولندوغى ايطالدن دفع ايچوندر • ايطا تكرر قافيه در

فهذا الفرق بينهما محقق ومن وجه بينهما سواء یعنی وجه اختلافدن کور
اولن تقدم ذاتی ومتعلقلرینوک ایجادی وتعددی مشیئة ایله ارادة
میاننی فرق درامّا وجه اتحاددن که جهة هویّة غیبیه در ایکیسی دخی برابردر
قال الله تعالی ولقد آتینا لقمان الحکمة ومن یؤت الحکمة فقد اوتی خیرا
کثیرا فلقمن بالنص ذو الخیر الکثیر بشهادة الله له بذلک یعنی الله تعالی
حق لقمان علیه السلام اعطاء حکمة ایله منّة اتدی وقید اتدی که حکمة
اعطاسی اولنان خیر کثیر اعطا اولنمش اولور زیرا حکمة محض خیردر پس
لقمانوک خیر کثیر صاحبی اولدوغی نص قرآن وشهادة رب منان
ایله ثابت اولدی والحکمة قد تکون متلفظا بها ومسکوتا عنها وحکمة
گاه اولور که تلفظ وتعبیر اولنور احکام شرعیه کبی که آیات واحادیثدن
مأخوذدر گاه مسکوت عنها اولوب اندن خبر ویرلمز وتعبیری لفظی اولمز
اسرار الٰهیه کبی که نااهلدن مستور اولا مثل قول لقمان لابنه یا بنی انها
ان تک مثقال حبة من خردل فتکن فی صخرة او فی السموات او فی الارض
یأت بها الله یعنی حکیم لقمانوک خطابی شفقة ابی درکه اوغلنجغم اگر صورت
عملک صغرده حبة خردل اغرلغی اولسه اول دخی اخفای امکنه دن مثلا
جوف صخره صمّاده مخفی یا محدّب سما ومقعّر ارضده محرز ومحفوظ اولسه
حین محاسبه ده حق تعالی انی احضاره قادر اولور وسلسله معدوداتنده
منتظم وحاضر قیلور بر لطیف خبیردر که صنعنه نسبت امر مذکور یسیردر

تانده حکمة منطوق بها وهی ان جعل الله هو الاتی بها وقرر الله ذلک فی کتابه

[illegible]

ولم نبرز منها القول علی قایله پس حکمة مزبوره حکمة منطوق بهادر که لقمان
حق تعالی بی آتی قیلدی وحق دخی کلام مزبوری کتابنده تقریر وقبول اتدی
وعقلا وشرعا قول مزبوری قایلنه رد ایله مردود اتمدی واما الحکمة
المسکوت عنها وعلمت بقرینة الحال فکونه سکت عن المؤتی الیه تلک الحکمة
فما ذکره ولا قال لابنه یأت بها الله الیک او الی غیرک فارسل الاتیان
اما حکمة مسکوت عنها که قرینهٔ حالیه ایله معلوم اولمشدر لقمانوک حبهٔ مذکوره
کمه ایتا اولندوغندن سکوتیدر زیرا ظاهر منطوقنده صریحا ذکر اتمدی یعنی
اوغلنه حین تعلیمده مأتی بهایی که حبه در ذکر اتدوکنده کمه ایتا اتدوکندن
ساکت اولدی نه سکا ایتا ایدر دیدی ونه غیرو که ایتا ایدر دیدی
پس ایتا بی عموم اوزره ارسال واطلاق اتدی نه تعیین اتدی ونه تخصیص
نه که آتی ومأتی بی تعیین اتمشیدی وجعل المؤتی به فی السموات او فی الارض
تنبیها لینظر الناظر فی قوله وهو الله فی السموات وفی الارض یعنی حبهٔ
مذکوره یی سمواتده وارضده موجود اولمق شرطی ایله مؤتی به قیلدی
تا قدرة حقدن توسیع دایرهٔ وجودی اتدی وتنبیه قیلدیکه ناظر فی السموات
او فی الارض قولنه نظر ایدوب ذهنی بو قولدن وهو الله فی السموات
وفی الارض قولنه انتقال وکذا ایده پس وقتا که حکمة منطوق بهادن
موجودات خارجهٔ عینیه یه اشارت اولوب وحکمة مسکوت عنهادن معقولندن
اولمق موجودات علمیهٔ غیر خارجیه یه دلالة اولدی ای نکته عرفان
وحکمة لقمان بونی افاده قیلدیکه حق تعالی من حیث الذات والصفات علی جمیع

معلومات اولانه که بو یررفتبه لقمن ما تکلم به و ما سکت عنه ان الحق
عین کل معلوم لان المعلوم اعم من الشیء فهو انکر النکرات یعنی
پس لقمن متکلم بها و مسکوت عنها ایله تنبیه اتدی که حق تعالی هر معلومک
عینی در زیرا معلوم شیدن اعمدر زیرا شیء موجوده مخصصدر معلوم وجوده
عدمه معمدر پس معلوم اعلای نکرا تدرکه بوندن اعم مفهوم یوقدر ممکنات
و ممتنعاته شاملدر ثم عمم الحکمة و استوفاها لیکون النشاة کاملة فیها فقال
ان الله لطیف فمن لطافته و لطفه انه فی الشیء المسمی بکذا المحدود بکذا
عین ذلک الشیء بعده نشای لقمانیه حکمة و معرفه بالله ده کامله اولمغیچون
حکمتنی تمیم و استیفا قیلوب ان الله لطیف دیدی پس لطافته صورتیه سندن
مثلا زید ایله مسمی اولن شیده صورة عین در و لطف معنویسندن حیوان
ناطق ایله محدود اولدوغی حالده شیء مزبورده معنی عین در لطافتی
صورته مناسب کوروب لطفی معنایه ملایم کوروب برین مسمایه مقابل برین
محدوده مقابل ذکر اتدوکنده لطافه وار در حتی لا یقال فیه الا ما یدل
علیه اسمه بالتواطؤ و الاصطلاح یعنی عین واحد ساریه ده هر تعین
صوری و معنوی ملحوظ اولمدوغیچوندر که شیء مذکورده معقول اولمز و شیء
مزبور اوزرینه محمول اولمز الا مفهوم معقول و محمول اولور که شیئک
اسمی اول مفهومه دلالة مطابقه و اصطلاح ایله دلالة ایدر و عین واحده
حقیقه دلالة ایدن هر کز بونلرده معقول و محمول اولمز تعالی ذاته و تقدس شانه
فیقال هذا سماء و ارض و صخرة مثلا جنه موتی بها یه ظرف فرض اولنانلردن

سما

سما و ارض و صخره کبی که ارضی محیط اولوب وارضدن عالی اولن جرم مقول
اولن بر مفهومدر که اسم موضوعی اکا تواطؤ ایله یا اصطلاح قوم ایله و عرف
ایله دلالة ایدر و اکا مقول اولور محمول قلنور و هذا سماء دینلور
ارض و صخره دخی کذلک و شجرة یعنی صخرده مظروف فرض اولنان
شجره خرد لک دخی مقولی اسم مذکورک بالمطابقه دلالة ایدوکی
مفهومدر و حیوان و ملک و رزق و طعام و العین واحدة من کل شیء فیه
یعنی حیوان و ملک دخی مقولیتده بویله در اما بو ایکیسی دخی معتذی و رزق
و طعام غذادر و حال بودر که بو جمله ده ساریه اولن عین بر لطیفه در که
هر برسندن انی عقل انتزاع ایدر و عین مزبوره یه دلالة ایدن معنا
و مفهوم بونلرده مقول اولموق احتمالی دکلدر زیرا بر حقیقه و بر نشئه اختصاصیه
قدر کمال لطافتی سببی ایله کما یقول الاشاعرة ان العالم کله متماثل بالجوهر
فهو جوهر واحد فهو عین قولنا العین واحدة ثم قالت و یختلف بالاعراض
و هو قولنا و یختلف و یتکثر بالصورة و النسب حتی یتمیز بعده سابقا
مذکور اولن تواطؤ و حد و اصطلاحی بحسب الاجمال ایدی که تباین اقالیم و السنه دن
ناشی اولا احد و اصطلاحی که تفصیلی اولوب تباعد ازمنه و مقتضیات ازمنه
ایله اولا انوک مثالی اشاعره قولیدر که عالم جوهریتده متماثل و جملهسی جوهر
واحد بالنوعدر دیرلر یعنی بزم عین قایم بالذات واحددر دیدوکمزدر
بعده اشاعره انوک جوهر واحد اعراض مختلفه ایله اختلاف ایدر لر دیدکلری
یعنی بزم عین واحد کثرة صور و نسب ایله مختلف و متکثر اولوب حتی بعض

صور ونسب ایله بعض آخردن متمیز اولوردید وکمزدر حتی یقال هذا لیس هذا
من حیث صورته او عرضه او مزاجه کیف شئت فقل حتی عرف صوفیه ده
بو شئ بو شینک غیریدر دینلور صورتی حیثیتندن وعرف متکلمده غیریدر
دینلور عرضی حیثیتندن وعرف حکیمده غیریدر دینلور مزاجی حیثیتندن پس سن
دخی نه کیفیتله قائل اولورسک اول وقتی مذهبه داخل اولورسک اول
وهذا عین هذا حال بو که مشار الیه اول ایله مشار الیه ثانی عین واحددر
جوهریتده تماثل حیثیتندن نته که اشاعره قولیدر ولهذا یؤخذ عین الجوهر
فی کل حد صورة ومزاج فنقول نحن انه سوی الحق وظن المتکلم ان مسمی الجوهر
وان کان حقا ما هو عین الحق الذی یطلقه اهل الکشف والتجلی فهذا حکمة
کونه لطیفا یعنی عالم من حیث الجوهر واحد اولدوغنجه نه در که عین جوهر هر ذی
صورة ومزاجک حدنده معتبردر پس بزم قولمزده اول جوهر ماخوذ
ما سوای حقدر وغیر متحققدر اما اشاعره ظن ایدر که جوهر بو حق ثابت
ومتحقق اولا لکن اهل کشف وشهود اطلاق ایتدوکی حقک غیری اولا عینی
اولمیه پس کلام مذکور حقک لطیف اولدوغنک حکمتی وثمره سیدر که
لطف سریانی ایله موجد اشیا اولور وچشم عامی اول صنع دقیقدن
عاجز ونابینا اولور ثم نعت وقال خبیرا ای عالما عن اختبار وهو قوله
ولنبلونکم حتی نعلم وهذا هو علم الاذواق بوندن صکره لقمن ذات حقی
صفت خبیر ایله منعوت ایتدی یعنی اختبار جهتندن عالمدر دیدی اختبار
اشیایی بطریق الخبر والنبأ بلمکدر نته که مذکور اولان نص قرآنی بو معنایه

دلالة

دلالة ایتدی وبو مذکور اولان علم اختباری علم اذواقدر فجعل الحق
نفسه مع علمه بما هو الامر علیه مستفیدا علما پس حق تعالی نفس الامرده عالم
مطلق ایکن نفسنی مستفید علم قیلدی ولا نقدر علی انکار ما نص الحق
علیه فی حق نفسه ففرق جینئذ ما بین علم الاذواق والعلم المطلق
بز خود حقک کندو نفسی حقنده تنصیص ایتدوکنه انکاره قادر دکلوز پس
علم ذوقی ایله علم مطلقک میاننی بیان نص حتی نعلم ایله فرق وتبیین
قیلدی زیرا اختبار اشیایی بطریق الخبر والبیان بلمکدر محصل وسیله مظاهر
ایله حاصل اولان علم ذوقیدر که قوا ایله والات ایله متحصل اولور حضوری
کبی دکلدر اگرچه بحسب التوحید الصرف بو دخی حضوری یه مصروف اولور
فعلم الذوق مقید بالقوی پس علم ذوقی قوا ایله مقیددر زیرا ذائق
علم مذوقی ذوق ایتمز الا قوای روحانیه وجسمانیه ایله بالواسطه ذوق ایدر
وقد قال الله تعالی مخبرا عن نفسه انه عین قوی عبده فی قوله کنت سمعه وهو
قوة من قوی العبد وبصره وهو قوة من قوی العبد ولسانه وهو عضو من
اعضاء العبد ورجله ویده فما اقتصر فی التعریف علی القوی فحسب حتی ذکر
الاعضاء ولیس العبد بغیر لهذه الاعضاء والقوی فعین مسمی العبد هو الحق
لا عین العبد هو السید فان النسب متمیزة لذاتها ولیس المنسوب الیه متمیزا
فانه لیس ثم سوی عینه فی جمیع النسب فهو عین واحدة ذات نسب
واضافات وصفات حال بو در که الله تعالی کنت سمعه وبصره قولنده
صریحا نفسنده عین قوای عبد اولدوغن خبر ویرمشدر زیرا سمع وبصر

هر برینی قوای عبددن بر قوه در خصوصا حدیث مذکورده جوارحدن
لسان و ید و رجلی دخی عطف ایدوب تعریفده مجرد قوایه قصر اتمیوب
اعضاییده عد و حصر اتمشدر عبد خود قوی و جوارحنوک غیری دکلدر
پس عین مسمای عبد نسبت عبدیتدن تجردی حالنده عین حق اولدیغی
لکن عین عبد نسبت عبدیتله تقیدی حالنده سید اولمز • یعنی حق اولمز
نسبت سیاده ایله ماخوذ اولدوغی حالده زیرا نسب لذاتها متمیزه در بعضیسی
بعض آخرک نفسی اولمز مثلا عبدیة نفس سیاده دکلدر لکن منسوب الیه
متمیز دکلدر • زیرا عین واحد در هرگز قبول تعدد اتمز • و جمیع نسبده موجود
قایم الذات و ذات نسب و اضافات • و صفاتدر ضمن تمام حکمة لقمن فی
تعلیمه ابنه ما جاء به فی هذه الآیة من هذین الاسمین الالهیین لطیفا خبیرا
سمی بها الله تعالی فلو جعل ذلک فی الکون و هو الوجود فقال کان لکان
اتم فی الحکمة و ابلغ پس لقمنک تمام حکمتندندر که اوغلنه تعلیمده اسمین الهیندن
آیه کریمه ده لطیف و خبیر اسمنی کتوردی • و حق بونلرک ایله مسمی قیلدیغی
لکن اگر بو معنایی صیغه کونده مؤدی قیله ایدی که وجوددر یعنی کوندن
صیغه ماضی مشتق ایدوب وکان الله لطیفا خبیرا دیه ایدی حکمتده اتم و
ابلغ اولور ایدی زیرا حقک بو ایکی صفت ایله ازلده اتصافنه دلالتی
ایدر ایدی • زیرا ماضی حقه نسبت اولونسه ازلیة افاده ایدر و ازلیة ابدیتی
مستلزم اولور ایدی • اما قبل لقمندن اعتذار قابلدر که مقام تعلیمه
مناسب متعلمه قبولده اقرب اولوب معناده خفیف ساده ولی الفا

اکلدر

٢٧٩

اکلدر بو شک یوقدر که ازلیة و ابدیة معناده زیاده در و تفهیمی تکلفه موقوفدر •
فحکی الله تعالی لنا قول لقمن علی المعنی کما قال لم یزد علیه شیئا و ان کان
قوله ان الله لطیف خبیر من قول الله فلما علم الله تعالی من لقمن انه لو نطق
متمما لنطق بهذا • پس حق تعالی قول لقمنی نقل بالمعنی ایله حکایة اتدی بر وجه
ایله که مقولندن زیاده و نقص اتمدی اگرچه ان الله لطیف خبیر کلام حق
ایسه • زیرا حق تعالی وصفین مزبورین ایله اتصافنی جمیع انبیاسنه
خبر ویرمشدر • لکن تعلیم ولدنده لقمن تکلم اتمک ایله لقمانه نسبت ایدوب
اندن حکایة قیلدی • زیرا حقک معلومی ایدی که اگر لقمن آیتی تتمیم مراد اتسه
بونکله ایدر ایدی • بعض شارحلر لمایی تشدید ایله لما شرطیه اخذ ایتمشلر
و جوابنی محذوف مقدر قلمشلر خلاف ظاهردر • و اما قوله ان تک مثقال
حبة من خردل لمن هی له غذاء و لیس الا الذرة المذکورة فی قوله فمن
یعمل مثقال ذرة خیرا یره و من یعمل مثقال ذرة شرا یره فهی اصغر متغذ
والحبة من الخردل اصغر غذاء • اما حقک مثقال حبة قولنده حکمة لطیفه
اصغر متغذی ایله اصغر غذانوک نسبتی و مناسبتیدر • زیرا حق تعالی معرض
بالغه ده حبه خردلی متغذی مناسبنه غذا اتمقده فوت مصلحة اتمز
دیمکدر • حاصل کلام آیتده مذکور اولان غذا حبه خردلک متغذی مناسبی
فمن یعمل قولنده مذکور اولان ذره درکه نمله صغیره در پس حبه خردل اصغر
غذا اولدوغی کبی ذره دخی اصغر متغذیدر مراد سوره زلزله ده
اولان ذره در و لو کان ثمه اصغر منه الذرة لجاء به کما جاء بقوله تعالی

ان لا يستحيي ان يضرب مثلا ما بعوضة ثم لما علم ان ثمة ما هو اصغر من البعوضة
حال فما فوقها يعني في الصغر يعني اكر عرصه وجودده ذره دن اصغر موجود
معتقدی اولا ايدی وغذا قسمنده حبه خردله دن كمتر موجود دولسا ايدی
الله تعالی اني كتوردرايدی نته كه ان الله لا يستحيي ان يضرب مثلا ما بعوضة
دیدی بعده بعوضه دن اصغر ذره وار ايدوكنه علمی تعلق ايتدكده صغرده
ما فوقن دخی ذكر ايتدی وهذا قول الله تعالى والتي في الزلزلة قول الله
تعالى ايضا فاعلم ذلك يعني مذكور اولن ان الله لا يستحيي ان يضرب
مثلا ما بعوضة قولی الله قوليدر كذلك سوره زلزله ده واقع اولن
دخی الله قوليدر پس بو ايكي قول اللهك ايدوكی معلوم ايدين ونكته
تدبر ايله كه بعوضه دن ترقی وذره يه اقتصارنه نكته ايچوندر تا كه كلام
فصيح اولمنه نته كه بيوررز فنحن نعلم ان الله تعالى ما اقتصر على وزن الذرة
ومع ما هو اصغر منها فانه جاء بذلك على المبالغة پس تحقيقا بز بيلورز كه حق
تعالى اوزانده ذره دن اصغر وار ايكن وزن ذره يه اقتصار ايتدی زيرا
اكر ذره دن اصغر موجود اولا ايدی حق تعالى مبالغه ايچون اني كتورر ايدی
بعده ان تك مثقال حبة قولنده نكته آيه زلزله ده اولن حكم مجازا نوك
تغير وقطمير وتوعمه تنبيه در سايری تأمل اولنه بو محلده ذره نوك اجزاء
صغيره سی ايله اعتراض اولونمز زيرا مراد بر اسم ايله مسما ومتعين اشياده
بوندن اصغر بولنمز ديمكدر والله اعلم بو كلام مقام تنزيهده تأدب مع الله ذكر
فنحن نعلم مقام تشبيهده ايدي واما تصغير اسم ابنه فتصغير رحمة اما لقمانك اوغلنی

اسم تصغير ايله اداسی نوك حكمتی افاده رحمت وعاطفه دركه ميل ابوه در
ولهذا اوصاه بما فيه سعادته اذا عمل بذلك واما حكمة وصيته في نهيه
اياه ان لا يشرك بالله فان الشرك لظلم عظيم وبو لطف وعاطفه ثمره سيدر كه
اوغلنه سبب سعادة دنيا وآخرة اولان اعمال حسنه يي القا ايتدی
اما شركدن نهينوك حكمتی اوغلنه تنبيه در زيرا شرك ظلم عظيمدر يعني
حدحكمتدن مبالغه ايله تجاوز در بعضلر اما نوك جوابی محذوف اخذ
ايدوب فتنبيهه لابنه ديمكدر ديمش اما ساير شراح سكوت ايتمشلر ظاهر
فان الشرك جمله سی جواب فهم ايتمشلردر والمظلوم المقام حيث نعته
بالانقسام وهو عين واحدة حال بو دركه مظلوم اولن مقام الوهيته دركه
مشرك اني تعدد ومتعلقات سببی ايله منقسم قيلوب وانقسام ايله منعوت
ايتمشدر پس نعت مزبور حد مقامدن تجاوزدر زيرا مقام مزبور عين
واحده در تعدد متعلقات ايله تعدد قبول ايتمز زيرا تعدد غيری اكا الوهيتده
اشتراكدن عبارتدر بو خود باطلدر لانه لا يشرك معه الا عينه وهذا
غاية الجهل زيرا مقام مزبور ايله شريك اولمز الا عيني اولور زيرا موجود
اكا شريك فرض اولنمشدر في الحقيقه انوك عينيدر و بر شيئه عيني شريك ايتمك
عين جهل وغايت حماقتدر وسببه ذلك الشرك ان الشخص الذي لا معرفة له بالامر
على ما هو عليه ولا بحقيقة الشيء اذا اختلف عليه الصور في العين الواحدة
وهو لا يعرف ان ذلك الاختلاف في عين واحدة جعل الصورة الواحدة مشاركة
للاخرى في ذلك المقام فجعل لكل صورة جزءا من ذلك المقام ومعلوم في الشريك

ان الامر الذي يخصه مما وقعت فيه المشاركة ليس عين الآخر الذي يشاركه
اذ هو للآخر فاذن ما ثمة شريك على الحقيقة فان كل واحد منهما على حظه
مما قيل فيه ان بينهما مشاركة فيه وشرك مزبورك سببی كاهی اول امر
الوهيتی كه امر مشترك فيه در صورت مشتركه ایچون تجزیه وحصص اتمك ایله اولور
مثلا بر شخص عامی محجوب كه انوك نفس الامره وحقيقة شيئه على ما هي معرفتی
وشهودی اولمیه تحقيق اكا عين واحده ده نمایش ایدن صور مختلفه كور
حال بو كه اول شخص محجوب اختلاف مزبور عين واحده ده اولدوغن بلمسه
وبونلر معدوم موجود غا اولوب اول عين باقی ایله باقی ایدوكن فهم اتمسه
اول صوردن بريسن صورة اخرایه مقام مزبورده مشارك قیلور مقام كه
اول عين واحد در بين الصورتين تقسيم وتجزيه قلمغله مثلا عين مذكور كه
وجود مطلق در هر بر صورة ایچون اندن بر جزو وبر حصه اخذ اتمكله
بو خود امر معلوم ومحقق در كه اول احد شريكين اعتبار اولنانده فرض
اولنان حصه وجزو كه مشترك فيه فرض اولنان مقامدن كه اول مقام
وجود مطلق اولسه بو كا حصه مخصوصه در اول شريك آخرده اولان
جزوك وحصه نونك عيني دكلدر زیرا هر جزو وحصه معينه احد شريكينه
مخصوص اولمشدر وهر بری اول مشترك فيه اعتبار اولنان مقامدن حصه سی
ونصیبی ایله قائملر در بلكه اول امر مشترك فيه قابل تجزی وحصص دكلدر
نهایت الامر هر برينه نسبة خاصه سی اضافه من وجهی اولا جاهل بسی بردن
ذی مشترك فيه بونلری مشترك ظن ایده وسبب ذلك الشركة المشاعة

وان كانت مشاعة فان التصرف من احدهما يزيل الاشاعة قل ادعوا الله
او ادعوا الرحمن هذا روح المسئلة سابقا مذكور اولان وسبب ذلك
جمله سنه معطوف در يعني وسبب ذلك تارة تجزئة الامر المشترك فيه
وتارة اخرى الشركة المشاعة ديمكدر يعني كاهی سبب بر امر عامی انقسام
ایله اولورنته كه مذكور اولدی وكاهی سبب شركة مشاعه اولور كه امر مشترك
فيهی شريكين میاننده مشاع قلمغیله كه شريكان اكا على سبيل البدل
متوارد اولا بو دخی باطل در زیرا شركة اگرچه امر مشتركك اشاعه سی
ایله مشاع ایسه ده البته امر مشترك فيه ده احد شريكيندن آخر بر تصرف
وتأثير اشاعه يی مزيل اولور وامر مشترك فيهی احد شريكينه مختص
قیلور پس صورتين مزبورتين باطل اولیجق امر توحيد ده روح مسئله
ولب لباب قول مزبوردر كه قل ادعوا الله او ادعوا الرحمن فايا ما
تدعوا فله الاسماء الحسنى يعني شركة في الحقيقة شركة اسمی در واسماء
كثيره دن هر قنقيسی ایله ذات احدیه جامعه يی دعوة اتسك دلالتده
مشتركلر در پس مسما جمله ده ذات واحد در كه تفاوت واختلافدن
منزه در اگرچه بين الاسما بحسب المفهوم خلاف واراسه ذات بحته هر كثرتدن منزه
فص حكمة امامية في كلمة هارونية امامة على الاطلاق القاب خلافتدندر
وهر رسول كه مبعوث بالسيف اولا خليفه وامام در لكن امامتی
هارونه نسبتك حكمتی هم جانب حقدن بالذات هم طرف موسادن بالواسطه
اولمغیله اجتماع جهتيندن قوة وشدة بولدوغيچوندر كه شرف اختصاص

ایله تشریفه لایق کورلدی اعلم ان وجود هارون علیه السلام کان
من حضرة الرحموت بقوله و وهبنا له من رحمتنا یعنی لموسی اخاه هرون
نبیاً فکان نبوته من حضرة الرحموت فانه اکبر من موسی سناً وکان موسی
اکبر منه نبوةً معلوم اوله که وجود هارون علیه السلام حضرت رحموتدن ایدی
نته که الله تعالی رحمتمزدن موسایه قرنداشی هارونی نبی ویردک دیو امتنان
ایتدی ظاهر ذات حقه مضاف اولن رحمتک مبالغه ایله اتصافنده شبهه
قالمز و سناً اکبر اولمق شفقته اوفریته ایجاب ایدر موسی اگرچه نبوةً اکبر ایسه
لکن خشن الخلق ایدی • رحموت فعلوت در جبروت ملکوت کبی صیغهٔ مبالغه در
و هارونک مبالغهٔ رحمته دلالتی حرف تنبیهیه درکه حاضره دلالت ایدر
حاضر ظاهر اولمز الا سبب نور ایله اولور که قلب بقیه حروف هاروندر نور ایسه
ظاهر وجود وجود ایسه رحمة منبسط در • بعده موساده غالب حال تسلط
قهر و غضب • و هارونده اکثر خلق رقت و رحمت اولدی ایسه سؤال موسی ایله
امر نبوتده تشریک اولندی • تاکه مزاج نبوته اعتدال • و حکومه معامه یه استکمال
حال حاصل اوله • و هارون سناً اکبر • و موسی نبوتده اکبر • اولمغله مساوات
و عدالت بوله • ولما کانت نبوة هرون من حضرة الرحمة لذلک قال
لاخیه موسی علیه السلام یا ابن ام فناداه مضافا بامه لا بابیه اذ کانت
الرحمة للام دون الاب اوفر فی الحکم • و قتاکه نبوة هارون حضرة رحمتدن
اولدی ایسه هارون موسایه اول خطاب اضطرابده یا ابن ام دیدی • و موسایی
امنه نسبت ایتدی • زیرا اخ لاب و ام ایدی • امنه نسبت ایتدی مع هذا خلقتده

نسبة

نسبة امکنا ایکن پس مقصود هارون خطابدن طلب رحمت اولدوغیچون
نسبة خلقیه مراد ایتدی • زیرا رحمة امه مخصوص اولوب ابه ایچون
اولمق حکمده اوفردر • یعنی امه مترتب اولن اثر رقت و عطوفتده
ابلغ و اکثردر • فقیر ایدرین حکمت عقلیه سی بودرکه رقت و رحمة
امور انفعالیه دندر • انثی ایسه معنای انفعالده و قبول اثرده •
مطلقا رجلدن اکثر • و اکثریتی اظهردر • ولولا تلک الرحمة ما صبرت
علی مباشرة التربیة یعنی اگر امده کمال رقت و رحمت اولمسه اثنای تربیه ده
ولدده اولن شدایده رحمت نجه صبر ایدر ایدی ثم قال لا تأخذ
بلحیتی و لا برأسی و لا تشمت بی الاعداء فهذا کله بل کل واحد منه
نفس من انفاس الرحمة • و هرون بو مرتبه تلطفدن صکره لحیه سی
اخذ ایتمه و باشمی چکمه دیو یلوار ور ایدی • و موسی هرونی صاچندن
و صقلندن چکوب غضبی کچمز ایدی • زیرا سبب غضبی حمیة دین و فوت
کمال • و هاروندن توهم تقصیر و اهمال ایدی • و بو جمله هارون و بنظم ایدوب
اما شماتة اعدادن قچر ایدی • مرتبهٔ صبر و حسن خلق انجق بو قدر
اولور که بونلرک هر بریسی انفاس • رحمتدن بر نفس الهیدرکه طوق
نفس شبرده بوکا مساس اولمز • بو عجیبدرکه مزبور غضب • موساده حکمة و اذ
او لاوسبب ذلک عدم التثبت فی النظر فیما کان بین یدیه من الالواح
التی القاها من یدیه فلو نظر فیها نظر تثبت لوجد فیه الهدی والرحمة
فالهدی بیان ما وقع من الامر الذی غضبه مما هو بریئ منه والرحمة باخیه

ای الرحمة باخیه موسی علیه السلام

فکان لا یأخذ بلحیته برأی من قومه مع کبره وانه اسن منه یعنی موسادن
صادر اولن غضبک سببی و اخذ لحیهٔ هارونک باشی موسانوک الندن
القا ایدوکی الواحه نظرده تثبتی و توقفی اولمدوغیدر • فقره ستره کلکوره
عدم تثبت غضبه سبب اولمیه بلکه غضب عدم تثبته و اخذ لحیه یه داعی
اولا • پس غضبه علت متقدمه عاقبت امره عدم علم در مطلقا زیرا غضب
بر فعل نفسانیدر که بلا رویة ونظر سرعة حرکة ایجاب ایدر • واکر تأمل
اولنسه غضب عدم تثبته سبب اولورنته که عدم تثبت غضبه
سبب ایدی • و بالجمله غضب هم سبب هم مسبب اولمق جایزدر •
زیرا موسی عم اکر الواحه نظر اتسه و متثبت اولسه رحمة و هدایة
بولور ایدی • یعنی قرنداشی هرونک عذرینه واقف • و قوم بنی اسرائیلک
اکا عذرینه • و عبادة عجلده عجله لرینه مهتدی اولور ایدی • و ملامتنده
کوز کوره کندودن اسن و اکبر برادرینوک صاچیندن چکوب
تعزیر بلیغ اتمز ایدی • اکرچه اوضاع انبیا صلوات الله علیهم حکمة
خفیه دن خالی اولمز • لکن غفلة بشریة ایله بلا رویة مخل مروة فعله
مصدر اولمه لری دخی جایزدر بامر الله تعالی و تقدیره قوله فالهدی
یعنی پس هدی اول شینک بیانیدر که منشاء غضب موسی ایدی عم
که هارونک ذمتی اندن بری ایدی دخی رحمة که لوحده مکتوب ایدی
هاروندن موسایه رحمة ایدی فکان ذلک من هارون شفقة علی موسی
لان نبوة هارون من رحمة الله فلا یصدر منه الا مثل هذا پس هرون

علیه السلام

علیه السلامدن بو صبر و ثبات جبلی اخی موسایه شفقتی ایچون ایدی
موسی نوک حمیة دینیه سن بیلوردی • نبوة هرون رحمة محضه دن
ایدی مزاج نبوة موسی علیه السلام اعتدال ایچون کلمش ایدی • پس
اندن صدور اتمدی الا صبر و قرار • زیرا تفرقه ظاهره که کندو وقتنده حلا
کلمش ایدی هرونک رحمة و رفقندن ایدی • نته که موسی نوک شدتی
سبب اجتماع ایدی • بونوک مثالی دولة محمدیه ده ایدها الله تعالی
و ایدها • زمان حضرة عمر • ایله رضی الله عنه زمان علی و عثمان درکه تفاوت
مابین زمانین • بالجمع والبین • ظاهر و فاحشدر • زیرا طبیعة لینت
تشتت و افتراق • و خلقه صلابه اجتماع و اتفاق در • قطعه
او لماسه درست لطفیله کار ؛ زنیهار غلیظ اولوب درشت اول
سموری بولینته اتدی مقهور ؛ سن عضوکی صقله خارپشت اول
اما صقن غفلت اتمه که بوجمله نوک هر بری بر اسمه مظهر • و اول مظهر
اولدوغی اسم حاکمک حکمنه و قهرنه مطیع و مضطردر • ذلک تقدیر العزیز
العلیم ثم قال هرون لموسی علیهما السلام انی خشیت ان تقول فرقت بین
بنی اسرائیل فیجعلنی سببا فی تفریقهم فان عبادة العجل فرقت بینهم وکان
منهم من عبده اتباعا للسامری و تقلیدا له و منهم من توقف عن عبادته
حتی یرجع موسی الیهم فیسألونه فی ذلک فخشی هرون ان ینسب ذلک الفرقان
بینهم الیه وکان موسی اعلم بالامر من هرون لانه علم ما عبده اصحاب
العجل لعلمه بان الله قد قضی ان لا تعبد الا ایاه پس هرون موسایه

بیهوده اولنن تمییز • علماء امتی کانبیاء بنی اسرائیل • حدیثنه موافقدر
سعدی

دیدی که بن خوف ایدرین که سن بنی تفرقهٔ بنی اسرائیله سبب اکلیه سن
وجمعیة دینک پریشانلغی بنوم صنعمدن مکتسب بیله سن • لکن حسب
حال • بو ظنک خلافنه دالدر • که دعوای سامری ایله عجله عبادة در
سبب تفرقهٔ جمع دیانة • اولن زیرا بعض مقلدین • بنی اسرائیل دعوهٔ
سامریه اتباع ایله ترک دین مبین • اتدی بعض آخرین • افتادهٔ وادئ
تردد وجهالت • وسرنهادهٔ بیته تحیر وضلالت • اولوب لکن عبادة عجلدن
عجله اتمیوب توقف • وترک دین هداده اظهار تکلف ایدوب • رجوع موسایه
منتظر اولدی • تا حقیقة سؤال • وظلمة شکده رخسار یقیندن کشف
قناع وهم وخیال قیله • پس هرون قورقدی که بو فرقانن قومده اولن
فساد جمله سی کندویه اسناد اولنه • اما موسی ع م نفس الامرده هروندن
اعلم • ومرتبهٔ ولایتده اکرم ایدی • زیرا اصحاب عجل فی الحقیقه عابد عجل
اولمدقلرینه نص نظیف وقضی ربک ان لا تعبدوا الا ایاه • ایله
عالم واگاه • ایدی وما حکم الله بشیء الا وقع فکان عتب موسی
اخاه هرون لما وقع الامر فی انکاره وعدم اتساعه فان العارف
من یری الحق فی کل شیء بل یراه عین کل شیء • وحال بو که حق تعالی
بر شیئه حکم اتمدی الا اول حکم واقع اولدی • وعدم مطلقدن حیز تمیزه
کلدی • پس قضاء مزبور • احکام تکلیفیهٔ ایجابیه یه مقصور دکلدر •
که دایرهٔ عالم کون وفساد ایله محصوردر • بلکه شامل جمیع ممکن مقدوردر
اولندر حتی مقصرین اهل ظاهر کبی قضا وقوع مقضی اقتضا اتمز دیو

توجیه

٣٨٤

توجیه محتاج اولادر • بلکه حکم تقدیرینه دخی عامدر • زیرا مذهب مشایخ
مکاشفین بودر که جمیع محتملات کلمات قرآنیه مراد الله اولا • مادام که
شرعا مانع • وعقلا مزاحم اولمیه • خصوصا انوار کشوف • ایله غطاء
شبهه مکشوف • واذواق دماغ معرفت وشهود ایله معروف •
اولا • پس امدی حکم عبادة فی الحقیقه وجه حقه منحصردر • وبو وجه ایله
عابد اولمین ادراکنده مقصردر • پس حضرت موسانک هارون علیه السلام
عتابی انکارنده واقع اولن قصور فهم ایله اضطراب • ادعاتندن •
وضیق مشرب توحید وعرفاندن • ایدی • که مزبور تفرقهٔ کونیه
وپریشانی صوریه یه مساعده وقبول کوسترمدی • زیرا عارف اولدر که
حقی هر شیده کوره • بلکه حقی عین شی بیله • ظاهر وجودی مظهرندن
تمییز • وظلی نوردن تفریق وتبریز • اتمیوب • بلکه کمال فیض اقدسدن
نفسنی خالع نعلین قیله • وطی طوای وادی مقدس ایله قابل متقابلین
اولا • نته که بو مقامک صاحبی بیورور نظم لا ترم فی شمسها ظل
السوی ❀ فهی ظل وهی شمس وهی فی ❀ فکان موسی یربی هرون تربیة
علم وان کان اصغر منه فی السن ولذلک لما قال له هرون ما قال
رجع موسی الی السامری فقال له ما خطبک یا سامری یعنی فیما صنعته
من عدولک الی صورة العجل علی الاختصاص وصنعک هذا الشبح من
حلی القوم حتی اخذت بقلوبهم من اجل اموالهم فان عیسی علیه السلام یقول
لبنی اسرائیل قلب کل انسان حیث ماله فاجعلوا اموالکم فی السماء تکن قلوبکم فی السماء

شعر
ذات حق شمسدر اودر ماسوا اوظلدر ❀
سك نه در شمسه نسبت ظل دوشی الیچی ❀

پس موسی عم بحسب العلم مربی هارون ایدی • اگرچه بحسب السن هروندن
اصغر ایسه ده • پس بوندن معلومدر که عالم • حدیث السن شیخ جاهله
ناصح متقدم • اولا اما هرون دخی بحسب الخلق مربی موسی ایدی که هرون
اولمسه موسی هلاک اولور ایدی لولا علی لهلک عمر گبی • وموسی مربی هرون
اولدوغندندر که هرون موسی ایله مقاوله‌سن تمام اتدکده • موسی
فی الحال سهولتله مقابله‌دن گچوب سمت سامری یه رجوع • وخطاب عتاب
آمیزه شروع ایدوب دیدی که ما خطبک یا سامری یعنی بو سنوک
ضلال وخطبک وخطاء فاحشوکه باعث نه در ای سامری دین حقدن
واله مطلقدن • نه تیز رجوع اتدک • ونه عجب امر باطله عدول اتدک
خصوصا صورت عجلدن اشرف بیکرمی بولمدک • وخصوصا حلی قومدن
بو شیئی صنع یدک ایله مصنوع اتدک • مگر بونلرک قلوبنک قطعه‌لرندن
الوب صنعتله بو صورته مقلوب اتدک که بونلری حکم طبیعتله مال الره
مائل • ومال آل مبرات اموردن معرض • وصوب صوابدن متمایل • ومتجاوز
قلدک • فقیر ایدرین الآن طائفه یهودک عالم طبیعتده لحم بقره خصوصا
لحم عجله رغبتلری سایر لحومدن اکثر اولدوغی بو سردر • حضرت عیسی
صلوات الله وسلامه الاسنی بو طائفه‌یه کتاب انجیلده خطاب ایدوب
بیورور که انسانوک قلبی البته مالی جانبنه مائلدر • پس اموالکوزی لوجه الله
بذل وتصدق ایدک • وصرف طرائق علم ومعارف عالیه قیلوک • تا که حب
قلوب فقرا وصلحا ایله بالذات وبالواسطه ابواب سماواتی مفتوح قیله‌سز

وعالم

وعالم علویدن تواتر فتوح وسنوح بولاسز • بالجمله مالکوز سماوی
اولدوغی گبی میلکوز دخی سماوی اولا • معلوم اولا که هرون علیه السلامک
رب جزئیه عبادته انکاری نبوتی حیثیتندن حقدر • عامهٔ انبیادن
نهی عبادهٔ اصنام موکد ومشدد اولاگلمشدر • لکن موسی علیه السلام
هرونک بو مقامده انکاری انکار محجوبین ایدوکن کشف ایله بیلمش
ایدی • وعتابی عتاب تنبیه وارشاد ایدی تکمیل نقصانی ایچون • زیرا انکار
انبیا واولیا عبادهٔ اصنامده انکار عوام محجوبین گبی دگلدر • یعنی
صورت خاصه ومجلای معین ایله حقی تقییددن تخلیص قصد ایدرلر •
زیرا مجلای مخصوصه اقرار • ومظاهر باقیه‌یه انکار • ضلال آخر • وورطهٔ
فساد دیگردر • دیرلر • وما سمی المال مالا الا لکونه بالذات یمیل الیه القلوب
بالعبادة فهو المقصود الاعظم المعظم فی القلوب لما فیها من الافتقار الیه
ماله مال دیو تسمیه اولوندی زیرا قلوبک اکا میل ذاتیسی واردر • پس ذهنا
وخارجا مقصود اعظم • ومبتغای اکرم • اولور زیرا صاحبی بالطوع
والرضا نفسنی اکا عبد ومحکوم ایدر • مع هذا انفسنه نفسندن احب واکرم بیلوب
ایکن • وقلوبده معظم اولدوغی نیل هر مقصود • وتحصیل حوائج اکا مقصور
اولدوغیچوندر • ممکنه خود افتقار امر ذاتیدر • **حکمة حرفیة** • مالکک
حکم صدری مالیله درکه ملک جاهدر • وقدری مالیله درکه مالیه قهر ملک ذاتیدر •
مالکه سلطنته صفا ایتدر • عاقل ظن ایدر که مالکک عزتی متضمن مال اولدوغیچون
اولا • اما عارف فهم ایدر که مالک صورت کمال ایله متصف اولمغله

مسخر قلوب عالم ملك اولا. زيرا كمال عزيز و محبوب لذاته در. و مال ملك
دخی كذلك عزيز و محبوبدر. لكن قهر و سلطنة و ساطتی ايله در سزای
تأمل اولنه. وليس للصور بقاء فلا بد من فناء صورة العجل لو لم يستعجل
موسى بحرقه فغلبت عليه الغيرة فحرقه ثم نسف رماد تلك الصورة في اليم نسفا
حال بو كه صورلر ايچون مطلقا بقا يوقدر پس صورة عجلك فناسی البته
لا بد ايدی اگر موسى خرقنه استعجال اتمسه دخی زوال بولور ايدی
پس موسى يه غيرت حق غلبه ايدوب صورة عجلی خرق و رمادنی بحره
طرح و القا ايدوب غبارنی برباد هوا قيلدی. و قال له انظر الى الهك
فسماه الها بطريق التنبيه للتعليم لما علم انه بعض المجالی الالهية لاحرقنه
و دخی سامری يه خطاب ايدوب ديدی كه الهكه نظر ايله كور كه نجه احراق
افنا ايدرين اله مطلق. بر حق. خود هر گز محرق اولمز. بعده تسمية
اله مبلغ علم اهل ظاهرده تهكم و تعيير در. اما نظر شيخ اوزره عجل مزبورك
مجالی الهيه دن بعض ايدوكنه تنبيه در تربية و تعليم اجلچون فقر ايدرز
تنبيه و تعليم ظاهر بو كه هارونه متعلقدر اما اثناء كلام حضرة موسانوك
هارونندن اعراض ايدوب سامری يه رجوع اتدوكی محلدر. اللهم سامری يه
خطاب ضمننده هارونه تنبيه قصد اولنه. فان حيوانية الانسان لها التصرف
في حيوانية الحيوان لكون الله تعالى سخرها للانسان ولا سيما في ملكه ليس
من حيوان فكان اعظم في التسخير لان غير الحيوان ماله ارادة بل هو بحكم
من يتصرف فيه من غير اباءة و اما الحيوان فهو ذو ارادة و غرض فقد يقع منه

الاباء

الاباء في بعض التصريف. زيرا حيوانية انسانوك حيوانيه حيوانده تصرفی
و حكمی ثابتدر كه الله تعالى ها ذو نفی انسانه مسخر اتمشدر خصوصا كه اصلی
حيوانی اولميه تسخيرده اوفر اولور. زيرا مستقلا صاحب اراده و غرض
اولمز. متصرف غالبه مطيع مطلق اولور اما حيوان ذو اراده بولنه كلدر
زيرا بعض محلده خلاف مرادندن امتناع و ابا ايدر. فان كان فيه
قوة اظهار ذلك ظهر منه الجموح لما يريده منه ذلك الانسان و ان لم يكن
له هذه القوة او تصادف انقاد مذللا لما يريده منه كما ينقاد الانسان
مثله لامر فيما رفعه الله به من اجل المال الذي يرجوه منه المعبر عنه في بعض
الاحوال بالاجرة. پس اگر خلاف مراد انسانی تمشية و اظهاره قادر ايسه
شديد الشكيمة اولوب صاحبنه خلاف و مراد نفسنه ميل و مسارعة ايدر
و اگر قوة مزبوره يه غنيسه ياخود مرادی صاحبی مرادينه موافق ايسه
امرينه تابع و منقاد اولور نته كه بر انسان. كندودن رفيع الشان
مثلنه احتياج مالی ايچون مسخر اولور. مثلا اجرة ايله نفس كالمحكوم قيلور
في قوله و رفع بعضكم فوق بعض درجات ليتخذ بعضكم بعضا سخريا
فما تسخر له من هو مثله الا من حيوانيته لا من انسانيته فان المثلين ضدان
فيسخره الارفع في المنزلة بالمال او بالجاه بانسانيته. نته كه الله تعالى بو
بو قولنده نص اولنمشدر كه بيورور حق تعالى سزی درجات متفاوته
اوزرينه خلق اتمشدر تا كه بعضكوز بعض آخره محتاج اولا و بو سبب ايله
بعضكوز بعضكوزی تسخير ايدوب مابينده حصول اتحاد و امتزاج ايله

قوّة وحدة بولنوب بقاء صورة نوعیه یه سبب اولا پس بر مثل مثل
اخری ماهیّة انسانیه ده مشترک ایکن تسخیر ایده مز الّا حیوانیتی حیثیتی
ایله در زیرا مثلین ضدّاندر و الضدان لا یجتمعان در • زیرا ضدّین
اثنین در و الاثنان لا یتحدان • حکمی بدیهیّه قریب در • پس حکمة بودر که
منزلهسی ارفع و اعلی اولن ادنا یی تسخیر ایده کاه معرفة و کمال • ایله که
محبوب بالذات در • و کاه قوّة جاه و مال • ایله که محبوب بالعرض در •
و بالجمله اعلا ادنا یی تسخیر ایله مقهور ایدر بر وجه ایله که کانّه ایکیسی شی واحد
اولور مثلا بر بیتک جمیع اهالیسی کتخدای بیت حکومتنده مقهور و المغلّه
جمله سنوک وجودی مضمحل اولوب صورة وحدة کیر • پس بیوت منول ام زره
رؤسا بیوت رئیس قریه حکمنده مقهور اولوب • رؤسا قریه امراء بلدان
حکمنده و امراء بلدان امیر الامراء ولایه حکمنده • و بو جمله بر سلطان اعظم •
تحت حکومتنده مجتمع اولوب نظام عالم • و معاش بنی آدم • حاصل اولور
جمله سی بر وحدتدن مخبر • و جمله سی سلسلهٔ ریاسة وحدة • و تسخیر بوجود
ملک و سر خلافة دائر در • و الله اعلم بالسرائر • بو معنادندر که شیخ
قدس سره العزیز ذاهب اولدیکه آخر ما یخرج من رؤس الصدّیقین حبّ الجاه •
حدیثنوک سرینه مطّلع بوا اولا زیرا مقتضای اصل جبلّة • و مادهٔ نتیجه در
کورلمزمی که دهاة ائمه مسلمین صدر اول اسلامده نیل رفعة جاه • ایچون
راه مستقیمدن تباه • اولوب • حتی آخر الامره نفسلرین مرتکب ائمّه اهل بیت
رسول الله • قیلوب ساقط جاه غفلت و غرور اولدیلر العیاذ بالله •

سهو

دیخی

و تسخیر له ذلک لا آخر اما خوفا او طمعا من حیوانیة لا من انسانیة یعنی
انسان آخر ادنی که اعلاسنه مسخر اولور جهة حیوانیتدن اولور خسیسه
جهة انسانیتدن اولمز زیرا تسخیر کمال کامل ایله اولور • پس کامل
مسخر فاعل • و ناقص مسخر مفعول • اولور فتح خا ایله • یا خوف فقد نقد بال
یا طمع کفاف نفس و عیال • ایچون اولور ایکیسی داخی نقصان • و ملازم نفس
حیوان • در انسان من حیث هو نقصان خوف و طمعدن سالم در • فما تسخر
له من هو مثله الا تری ما بین البهایم من التحریش و اول انسان رفیع الشأنه
کندو مماثلی اولن انسان کامل مسخر اولمز • زیرا مماثلة تضاد ایجاب ایدر
و هر بری ریاستده مشترک اولور ریاسة ایسه متجزی اولمز پس نزاع
و فساد لازم کلور مثلا مابین بهایمده اولن تحریش و عداوة جبلّیة که
قوی المزاج اولنلرده واقع اولور اسود و کلاب کبی کذلک مشترک
بالنوع اولنلرده حال بو یله در لانهما امثال فالمثلان ضدان زیرا بونلر
امثالدر و امثال اضداد در • زیرا مابه الاشتراک محل تنازعدر نه قدر
شدید اولسه نزاع شدة بولور • اتحاد صنعة و قرابة سبب بو قبیلهندر •
و لذلک قال و رفع بعضکم فوق بعض درجات فما هو معه فی درجته
فوقع التسخیر من اجل الدرجات • و بو اجلدندر که نص شریف تفاوت
درجات او زرینه نازل اولدی • پس مسخر فاعل ایله مسخر مفعول درجه
واحده ده جمع اولمزلر • که بری برینه تزاحم ایجاب ایده بلکه نازل الدرجه
رفیع الدرجه یه مقهور و تابع اولور و امر تسخیر درجه دن ناشی اولور

حکمت عداوة اقرباء

والتسخير على قسمين تسخير مراد للمسخر اسم فاعل قاهر في تسخيره لهذا الشخص
المسخر كتسخير السيد لعبده وان كان مثله في الانسانية وكتسخير السلطان
لرعاياه وان كانوا امثالا له فسخرهم بالدرجة تسخير مزبور دخى ايكى
قسمدر برىسى اول تسخيردركه مسخر فاعلك مرادى اولور • واول شخص
فاعل مسخر مفعولى قصد واختيار ايله قاهر اولور • پس مبدا تسخير مال اولور
سيدك عبدى تسخيرى كبى اولور • انسانيتده مثلين ايكن يا خود مبداء
تسخير جاه اولور سلطانوك رعاياسنى تسخيرى كبى اولور كه نفسلرينوك
امثالى ايكن رفعت جاه و درجه ايله بونلرى تسخير ايدر • كورلمزمى كه ابناء
ملوكدن اولميانه اكثريا انقياد ايتمزلر • نه قدر فرط قوة مالى اولسه حمايتلرندن
ممتاز اولمدوغيچون مكر قهر وغلبه ايله اولا • اولدخى نوع امتيازدر •
والقسم الاخر تسخير بالحال كتسخير الرعايا للملك القايم بامرهم في الذب
عنهم وحمايتهم وقتال من عاداهم وحفظ اموالهم وانفسهم عليهم وهذا كله
تسخير بالحال من الرعايا يسخرون بذلك مليكهم ويسمى على الحقيقة تسخير المرتبة
فالمرتبة حكمت عليه بذلك فمن الملوك من سعى لنفسه ومنهم من عرف الامر
فعلم انه بالمرتبة في تسخير رعاياه فعلم قدرهم وحقهم فاجره الله تعالى على
ذلك اجر العلماء بالامر على ما هو عليه واجر مثل هذا يكون على الله في كون الله
تعالى في شئون عباده • قسم ثانى حال وشان ايله اولان تسخيردر مثلا
رعايانوك مصالحنده قايم اولان ملكى رعايانوك تسخيرى كبى كه ملك مزبورى
انلردن دفع ضرر اعدا وحفظ نفس وحمايه عرض و مال • ومخالفين ايله قتالده

بالجمله

بالجمله اوزرلرينه حفيظ و ناظر اولمقده • مسخر ايدرلر بونلرك كليسى حال
رعايا ايله ملكى تسخيردر اكرچه في الحقيقه تسخير بالمرتبه در • زيرا ملكه حاكم مرتبه
مزبوره در پس ملوكدن بعضلر شان مزبورده اولان سعى نفسى ايچون
ملاحظه ايدرلر اما بعض آخر عارف بالامر اولوب قدر حقوق رعيتى و تسخر
خلافى حقيقتى ايله فهم ايدرلر تا كه حقك عملنده اجرى اولور علمانوك
مقتضاى شريعت وحقيقت ايله حركتلرى مقابله سنده ماجور اولدقلرى
كبى كه ايكيسنوك دخى اجرى على الله اولور • زيرا حق عين شئون عباد
اولمغله حكم رعايا ده اولور • اكرچه عين شئون ملوك اولمغله حكم ملكده
ايسه ده • فالعالم كله مسخر بالحال من لا يمكن ان يطلق عليه انه مسخر
قال الله تعالى كل يوم هو في شان • پس عالم جميعا حال ايله مسخر فاعلدر
برشيئكه اكا مسخر اطلاقى شرعا ممكن اولميه • نته كه حق تعالى هر آن
برحال و برشان اوزرينه منتقل اولوردیمكدر • پس احوال ايله منفعل و
متاثر اولمق كورنور اكرچه حق تعالى و تقدس من حيث الذات تحت
تسخير و تاثيرده داخل اولمز ايسه لكن من حيث الصفات اولور زيرا اسماء
حق من حيث الالوهيه تاثره دلالة ايتمز بلكه تاثيره دلالة ايدر اما هويتى
واطلاقى اعتبارى ايله شئون عبادنده مضمون اولديغى حال ايله متاثر و
مسخر اولمق اولور اشيايه شئونات الهيه و اعيان ثابته اطلاقى
بو قبيلندندر فكان عدم قوة اردعهم هرون بالفعل الذي ينفذ في
اصحاب العجل بالتسليط على العجل كما سلط موسى عليه حكمة من الله ظاهرة

مسخر كسر خا ايله صيغهٔ فاعلدر بالحال جار و مجرور مسخره متعلقدر ومن موصول مسخر بر مفعوليدر • منه

مسخر فتح خا ايله صيغهٔ اسم مفعولدر • منه

زيرا كل يوم هو في شان قولنده ضمير جاب هويته راجعدر و لالته ايدر اسماء الوهيته انه الله و رحمن كبى • منه

فی الوجود لیعبد فی کل صورة وان ذهبت تلک الصورة بعد ذلک
فما ذهبت الا بعد ما تلبست عند عابدها بالالوهیة ولهذا ما بقی نوع
من الانواع الا وعبد اما عبادة تأله واما عبادة تسخیر بعده
هر نه کاردا عنده یعنی اصحاب عجله تسلطنده ومنع عبادة عجل ایدوب
وافناء صورة اتمه سنده عدم قوة اولوب بالجمله موسانک تسلطنده
کبی شدة اردائی اولمدوغی جناب حقدن عالم کونده بر حکمه ظاهردر
که هر صورة جزئیه سر ربوبیتدن وحصهٔ معبودیتدن حکمتی اخذ ایدر
اکرچه صور مزبوره نک تعینلری باقیه دکل ایسه ده بله عابد نظرنده
لباس الوهیتی متلبس اولور بو اجلدندر که صور نوعیه دن معبود
اولمدق بر صورة یوقدر کمی عبادة تأله ایله شمس وقمر وسایر کواکب
کبی که هر بریسی حکم طبیعة ایله وتکرار دوار ایله وقت معینده حکم ربوبیته
متعین اولور وتقاضای عالم طبیعة اثرین ظهوره کتورور وکمی
عبادة تسخیر ایله که اصحاب منصب ومال اجلیچون اولن عبادة کبی
فلا بد من ذلک لمن عقل وما عبد شیء من العالم الا بعد التلبس بالرفعة
عند العابد والظهور بالدرجة ولذلک تسمی الحق لنا برفیع الدرجات
ولم یقع رفیع الدرجة فکثر الدرجات فی عین واحدة فانه قضی الا یعبد
الا ایاه فی درجات مختلفة کثیرة اعطت کل درجة مجلی الهیاً عبد فیها
واعظم مجلی عبد فیه واعلاه الهوی کما قال تعالی افرایت من اتخذ الهه
هواه فهو اعظم معبود فانه لا یعبد شیء الا به ولا یعبد هو الا بذاته

شیخ تمام کلامنده اهتماماً لا بد من ذلک دیدی زیرا حکم تسخیر وتسخر
وتأثیر وتأثر جمیع مراتب کونیه ده معتبر وجاریدر اسباب ومسببات
محتاج ومحتاج الیه میاننده اولن ارتباط وارباب حرف وصنایعده
تمدن واجتماع که سبب بقاء عالم وآدمدر عاقلک بونی رعایتنه
موقوفدر وعلمدن بر شیء معبود اولمدی الا عند العابد رفعة جاهله
تلبسندن صکره اولدی ٭ وبو مرتبه یی درجه ایله ظهوردن صکره بولدی
بو اجلدندر که حق تعالی نفسنی بزم ایچون رفیع الدرجات ایله تسمیه قیلدی
وعبارهٔ مزبوره افراد ایله رفیع الدرجه واقع اولمدی ٭ تا که عین
واحده ده درجات کثیره ظاهر اولدی زیرا کندودن غیری یه عبادة
اتمک دیو حکم اتمک درجات کثیره ومجالی مختلفه ده بنوم ظاهر اولن عین
واحده مه وذات منفرده مه عبادة ایدک دیمکدر پس هر درجه بر مجلای
الهی عطا اتدی که اول مجلاده ذاتنه عبادة اولوندی اما بو جمله
مجالیدن اعظم مجلای هوادر که قرآن کریمنده بیورور افرایت من
اتخذ الهه هواه پس اعظم معبود هوا اولدوغی زیرا هر شیئه عبادة
انوک سببی ایله اولور کندوسی خود معبود بالذات در پس معبودیتده
ذو الوجهین اولیجق جمله دن اکمل واعلا اولور ٭ وفیه اقول شعر
وحق الهوی ان الهوی سبب الهوی ٭ ولولا الهوی فی القلب ما عبد الهوی ٭
معنای بیت حق محبة اصلیهٔ ازلیه که حدیث قدسیده فاحببت
ان اعرف ضمننده مذکور اولمشدر جمیع هوالره مصدر ٭ وجمهور محبتلره

زیرا هوی محض میل اولان طبیعتدر یا استیفاء حکم شهوت
یا استیفاء حکم غضب ایدر مثلا حب مال وجاه
دنیوی ولذائذ مشتهیات اخروی وجنت ونعیم
کبی جمله سی مبادی هوادر ومنافع طبع اولان
وحی نار ودفع کبی اعراض دخی کذلک بر میل ملایمدر
ولذت خلاص جحیم ملایمدر بو
نه تیسیر ایدر
سلمه

سر دفتر اولمقدر مظاهر عشاقده جلوه كر اولان بو عشق و محبة
اول آفتابك شعله سندندر و اول شمعك لمعه سندندر قلوب عاشقين
جمال حقه و كمال مطلقه اول هوانوك سلسله سندندر منجذب و اول جذبه نوك
كشتگان سندندر مضطرب در بو خمخانه نوك دردكشلری اول باده نوك نشئه سندن
سرمست و اول مجلسك جرعه سندن باده پرستدر اولمشدر لمنشئه الحقير
محبت اولمسه عالمده هرگز عالم اولمزدی محبت اولمسه عشقيله آدم آدم اولمزدی
بز اول خمرك صفای نشئه سندن بدنامز ملك كيفيتينه عارف اولیدی كم اولمزدی
محبتدر مذاقه كوسترن شيرين می تلخی محبت اولمسيدی بوه آدم محرم اولمزدی
شيخ قدس سره فتوحات مكيه سنده ايدر بعض مكاشفاتمده هوايی كوردم
الوهيتی ايله ظاهر و عرش استعلاسنده قاهر جميع عبدهء هوا
حافين و امرينه منتظرين و مترصدين اولمش صور كونيه ده اوندن
اعظم معبود كورمدم ديو حكايه ايدر الا ترى علم الله فى الاشياء ما اكمله
كيف تمم فى حق من عبد هواه واتخذه الها فقال واضله الله على علم والضلالة الحيرة
يعنی حق تعالى نك اشياده كمال علمنی كورمزمسنكه شول هواسنی عابد اولنوب
اله اتخاذ ايديوك حقنده نجه كلام تام سويلمشدركه حق تعالى انی علمی
و ادراكی حالنده ضلالته القا اتدی ديو حكايه اتمشدر ضلالت ايسه حيرتدر
و عابد هوا حيرته القا اولنمغه بودركه معبود ايدندوكی شيئه نظر ايدر
كوركه كندو كبی بر ممكن عاجز لكن علم مزبور حاصل ايكن هرگز عبوديتندن
معرض و زايل اولامز بلكه مضطر و مايل اولور واقعا حال مربو عابدين حيرتدر

پس

290

پس سلطان هوانوك انسانه استيلاسی بوندن ظاهر و هويدا اولور
و ذلك التتميم انه لما رأى ان العابد ما عبد الا هواه بانقياده لطاعته
فيما يأمره به من عبادة من عبده من الاشخاص حتى ان عبادته لله كانت
عن هوى ايضا لانه لو لم يقع له فى ذلك الجناب المقدس هوى وهو
الارادة بمحبة ما عبد الله ولا آثره على غيره وكذلك كل من عبد صورة
ما من صور العالم واتخذها الها ما اتخذها الها الا بالهوى فالعابد لا يزال
تحت سلطان هواه ثم رأى المعبودات تتنوع فى العابدين فكل عابد امرا ما
يكفر من يعبد سواه والذى عنده ادنى تنبه يحار لاتحاد الهوى
بل لاحدية الهوى فانه عين واحدة فى كل عابد فاضله الله اى حيره
على علم بان كل عابد ما عبد الا هواه ولا استعبده الا هواه سواء
صادف هواه الامر المشروع او لم يصادف اما بيان تتميم وقتاكه
عابد هوايی حق تعالى كورديكه عبادتی هواسنه مخصوص و هواسنوك
امرينه مطيع و منقاد بر وجه ايله كه هواسی عبادتينی كه توجيه ايدر ايسه
اكا متوجه و غيرندن معرض اولور حتی حقه عبادتی دخی هواسنه
تبعيته ايله و اكا موافقت ايله ايدر زيرا اگر عابدك جناب مقدسده هواسی
و ارادهء نفسانيه سی اولمسه كه محبت ايچون اولن اراده در رجاء
جزا جنت و حور و نجات نار دوزخ منفور كبی هرگز حقه اراده ايله عبادت
ايتمز و ماسوی اوزرينه انی ترجيح قلمز ايدی كذلك عبدهء اصنام و صور
عالم بر صورتی اله اتخاذ اتمز الا هوايی ملايم ايله ايدر پس عابد لا يزال

تحت حكومة هواده محكوم • وعلة هوادن ملوم ومذموم در • بعده
حق تعالى معبوداتك كونيه يى مقتضيات عابدينده متنوع كوردى • پس
هر عابد تقاضاى استعدادينه كوره معبود مادن بر معبوده عبادتنى
مختص قلمسه غيريه عبادة ايدنى اكفار • وانكار ينده اصرار ايدر • پس بو مقوله
عابدك عبادتى عن علم دكل بلكه جهل وحجاب ايله در • اما شول عابدكه ادنى
تنبهى وعلمى فى الجمله سى اولا • اول مقوله عابد متحير ومضطرب اولور • زيرا علمى
سببى ايله هواده اتحاد كورور • بلكه احديه بولور • زيرا هر عابده
تجلا ايدن هوا • عين واحد وشأن منفرد در • پس فاضله الله على علم
ايله كلام اتمام اولنوركه حيرة الله معناسنه در • بو وجه ايله كه هر عابد
هواسنه عابد وعايد در • وعابدى عبد ايدن هواسندن غيرى دكل در
كركه اول هوا مصادف شرع اولسون كركه اولمسون مصادف اولمين
منهيات شرع كبى • اولن مشروعات كبى • نكاحده مرتبهٔ رابعه يه وارنجه
وتسرى واستمتاع جواريده الى غير النهايه • پس عابد اوج قسم اولور عابد
جاهل غير منقاد شرع عبدهٔ اصنام كبى • وعابد محجوب منقاد شرع كه نه هوا
مجلا اولدوغن بيلور نه معبوديتن ونه عبادته سببيتن بيلور • پس مقام
حيرته دخى وارمز • مستريح اولور وربقهٔ تقليده قالور • ثالث عابد
متحير دركه حقنده فاضله الله نازلدر • مرتبهٔ معرفتده قدمى بو قدر اما
ادناى عارفين عد اولنور • بعده صدر كلامده واقع اولنان بونك جوابى
فاضله الله قوليدر • بعده مسافه اولمغين دخول فايه اقدام اولوننى

والعارف المكمل من رأى كل معبود مجلى للحق يعبد فيه ولذلك سموه
كلهم الها مع اسمه الخاص بحجر او شجر او حيوان او انسان او كوكب
او ملك هذا اسم الشخصية فيه والالوهية مرتبة معبوده الخاص وهى
على الحقيقة مجلى للحق لبصر هذا العابد الخاص المعتكف على هذا المعبود فى هذا
المجلى المختص ولهذا قال من عرف مقالة جهالة ما نعبدهم الا ليقربونا
الى الله زلفى مع تسميتهم اياهم الهة • وعارف مكمل اولدركه مجلاى الهى
هوايه مخصوص قلميه • وفرقهٔ ثالثهٔ سابقه كبى تخصيص معبود اتميه بلكه هر
معبودى مجلاى حق بيله بو اجلدندر كه عارفلر معبودى مخصوص الحب
هر معبوده اسم اله اطلاق اتديلر مع هذا هر برينك شخصه وتعينه اسم خاصى
وار ايكن مثلا شجر كبى وحجر كبى وحيوان وانسان وكوكب وملك كبى
پس مذكور اولن اسامى مسميات مذكوره ده تشخصيتى حسبى ايله در نوع عينيتى
وجنسيتى ايله دكلدر مكر اعتبار ضمنى اولا پس مرتبه سى حسبى ايله اسمى اله
اولور وتشخصيتى اعتبارى ايله شجر وحجر وانسان اولور فهم اولونه العابد
لفظنده ضميرله عابد مزبورك معبودينه عائددر معنى ديمكدركه الوهيه
بر مرتبه دركه هر عابدى بر خياله القا ايدركه اول مرتبه انوك معبود
مطلقنوك مرتبه سى اولا حال بوكه اول مرتبه مجلاى حقدن بر مجلادركه
عابد مزبورك نظرينه مقابلدر تاكه عابد مخصوص مجلاى مخصوصده معبود
مختار الهيى مشاهده ايده بعض اسما وصفات خاصه ايله ديو مذاق توحيدك
ولكن ايسه ذوق ايله • دكل ايسه امرى عارف محقق ومتحقق بالحقه تسليم ايله

بعده بوا جلدندر که یعنی معبود خاص فی الحقیقه مجلای جمع اولدیغی بیلدرکه
عارف بالاستعداد والفطره که هنوز حقیقة امره بالفعل واقف اولمیه
جاهل مقاله سن تلفظ ایدر. وجهلدن ناشی سوز سویلر. زیرا مؤدای
کلامن ادراک ایتمز. که ما نعبدهم الا لیقربونا. قربا. دیمک بو مجالی کثیره
معبودات مجازیه درکه وسایط قرب معبود بالجمع والحقیقه در دیمکدر.
پس بونلر مقاله لرنده تعیّنات کونیه نوک مظهریتین اعتبار ایتمش اولورلر
مع عدم انحصاره مزبوره یه آلهه اطلاق ایتدکلری مصرح بها در. نته که بیورور
مع تسمیتهم ایاهم آلهة حتی قالوا اجعل الآلهة الها واحدا ان هذا لشیء
عجاب فما انکروه بل تعجبوا من ذلک فانهم وقفوا مع کثرة الصور ونسبة
الالوهیة لها لفظ لها ده لام الی معناسنه در یعنی بونک بری
ایله طائفهٔ مزبوره که مجالی یه آلهه تسمیه ایتمشلر در تعجب ایدوب آلهه
متعدده یی اله واحد قلمق نجه اولور دیدیلر. پس منکر آله اولمدیلر
الجمع وحدتنی انکار ایتدیلر زیرا الجب الصوره مجالی متکثره سببی ایله وقفلر
ایتدی که انلره نسبة الوهیة قیلورلر ایدی. پس مأنوسات آبائیه دن
رجوع وابا ایتمک کوچ کلدی فجاء الرسول ودعاهم الی اله واحد یعرف
ولا یشهد پس رسول الهی کلوب بونلری اله واحده دعوت ایتدی که
آلهه مزبوره انلر وکی قاتنده معروف غیر مشهود ایدی یعنی وحدة
حقیقیه سی ایله معلوم اما بصرلری ایله مبصر ومشهود دکل ایدی
بشهادتهم انهم اثبتوه عندهم واعتقدوه فی قولهم ما نعبدهم الا لیقربونا

زلفی

زلفی لعلمهم بان تلک الصورة حجارة ولذلک قامت الحجة علیهم بقوله
قل سموهم فما یسمونهم الا بما یعلمون ان تلک الاسماء لهم حقیقة یعنی انلر قاتنده
آله معلوم غیر مشهود ابو شهادة ایله ثابتدر که انلر آله مطلق اثبات
ایتدیلر ومعتقد ایدندیلر واصنام مشهوده لرن اکا مقربات قلدیلر
پس انلرک ایچون بر آله معلوم ثابت اولدی غایتی بصرلری ایله
مشهود اولمدی زیرا اول مشهود اولن حقیقتده حجر وشجر ایدوکن
بلورلر ایدی اول اجلدندر که الزام ایچون اصنام مزبوره یه تسمیه ایله
امر اولندقلرنده کرواسماء کونیه ایله تسمیه ایتدیلر. واما العارفون بالامر
علی ما هو علیه یعنی شول عارف کاملر که اشیایه حقیقتی اوزره واقفلر
و وحدة حقی مجالی متعدده ضمننده مشاهد ومکاشفلردر فیظهرون
بصورة الانکار لما عبد من الصور پس انلر صور معبودات متعینه یه انکار
صورتنده کورنورلر یعنی صور معینه یه معبود اطلاق ایتمزلر مجالی حق در
دیرلر لان مرتبتهم فی العلم یعطیهم ان یکونوا بحکم الوقت لحکم رسول الله
الذی آمنوا به علیهم الذی به سموا مؤمنین زیرا عارفلرک علم لدنیده مرتبه سی
بونی اعطا ایدر که بونلر رسول وقتک وانبیاء عهدک حکمن اقامت ایده لر
و بونلرک اوزرینه حاکم اولن انبیایه وجوب متابعة اصنام انکار ومخالفة
اقتضا ایدر زیرا بونلر انکار مزبور ایله مؤمن تسمیه اولنورلر فهم عباد الوقت
پس بونلر وقتک عابدلری در زیرا تقوی ظهورنجه حکم الوقت در پس مرشدیده
حاکم باطن ایدوکی مرارا امر وراتدی بو تقدیرجه متقی باطن وقته عبادت ایتمک

عين حقه عباد تدر مع علمهم بانهم ما عبدوا من تلك الصور اعيانها وانما
عبدوا الله فيها بحكم سلطان التجلي الذي عرفوه منهم وجهله المنكر الذي
لا علم له بما تجلى يعني بونك برى ايله عابدين عارفين عباد تلرين صورك
اعيانه واشخاصنه قصر ايتموب بلكه سبب حكم سلطان تجلى ايله صورده
ظاهر اولن اللهه عبادة ايدوب نفس صور اعيانه اتمدكلرينه عالملردر ومنكر
تجلى اولنلر بو معنايه جاهللردر وستره العارف المكمل من نبي ورسول ووارث
عنهم فامرهم بالانتزاح عن تلك الصور لما انتزح عنها رسول الوقت اتباعا
للرسول طمعا في محبة الله اياهم بقوله قل ان كنتم تحبون الله فاتبعوني يحببكم الله
وعارف مكمل ونبي مرسل هر بار رسول ويا وارث تجلاى مزبوري محجوبلردن
ستر ايتدي وصوردن اجتناب ايله امر ايتدي زيرا رسول وقت كندوسي
اجتناب ايتدي پس رسوله اتباعا اجتناب لازم اولدي ومحبوب حق اولمق طمعندن
اوتوري اتباع رسول دخي لازم كلدي زيرا محبوبيته قرآنده اتباع
ايله مشروط اولدي فدعا الى اله يصمد اليه ويعلم من حيث الجملة ولا يشهد
پس رسول بونلري بر آلهه دعوت ايتدي كه بونلره محتاج اليه اولا وهركز
بونلره محتاج اولميه واجمالا خالق ماسوى ايدوكي معلوم اولا اما كيفيتي و
كنه ذاتي معلوم اولميه نته كه بيوردي لا يدركه الابصار بل هو يدرك
الابصار للطفه وسريانه في اعيان الاشياء فلا تدركه الابصار كما انها
لا تدرك ارواحها المدبرة اشباحها وصورها الظاهرة فهو اللطيف الخبير
يعني ابصار حسيه حقي ادراك ايده مز بلكه اول ابصاري ادراك ايدر كمال لطفندن

وجميع

وجميع اعيانده سريانندن اوتوري مثالي اشباحده وصور ظاهرهده
مدبر اولن ارواح لطيفه يي حس بصري ادراك ايتمدوكي كبي در وقعا
ذات حق تعالى دخي مدبر بدن جميع عالم كبي در وجميع حواسك ادراكندن
منزه وعاليدر پس بو تنزه وسريان ايله لطيف وخبيردر
والخبرة ذوق والذوق تجل والتجلي في الصور فلا بد منها ولا بد منه
فلا بد ان يعبده من رآه بهواه ان فهمت وعلى الله قصد السبيل
يعني خبره ذوق شهود ايله حاصل اولور وذوق تجلي ايله بولنور پس
تجلي ظهور نخش ايتدي كه صور مظاهردن نمايش بولا وصوردن لابد
اولدي كه حق انده ظاهر اولا وحقدن دخي لابد اولدي كه صورده
تجلي قلا پس بو صورته هر ناظر وبو جماله هر عاشق حاضر كرك كه آني چشم
هوا ايله بعينه كوره وعاشق ديدار اولا قطعه المترجم فهم ايتدك ايسه
سويلدوكم يوللري اى يار وار قصد سفر ايله كه هب راه هدادر
ابناء سبيلك بريكو يوللري آخر سر منزل كل كعبه مقصود خدادر
فص حكمة علوية في كلمة موسوية حضرت موسانك حكمة علويه يه تخصيصنك
وجهي اول [illegible] قرآنده لا تخف انك انت الاعلى [illegible] حديث لا تفضلوني
على موسى دركه وبونك امثالي لا يعد ولا يحصى حكمة قتل الابناء من
اجل موسى ليعود اليه يعني فرعونك واعوان فرعونك اطفال بني اسرائيل
[illegible] احتمالي ايله قتللري موسايه عود ايچوندر يعني مدد واجتماع
ارواح ايله روح موسايه قوت وكليه كتوب بو مكلف حيندر زيرا انبيانك

خبير على الضمائر والاسرار منه
لطيف عن ادراك الابصار منه

فص حكمة موسوية

وسایر کملک ارواحی ارواح کلیه در سایر نفوس جزئیه عوام کبی دکلدر
بدنلرندن مقدم خلق اولنمشدر وکلیتلری ایله ارواح امثالرین تحت
شمول تصرفلرینه داخل قلورلر فقیر بو حکمتک توجیهنده ایدرین کانه
فرعون بونلری موسی اولمق اعتقادی ایله قتل اتدوکنده بونلر مسمی بموسی
اولدیلر و اسم مسماده تاثیر بلیغ ایدوب روح موسایه مدد وکلیت حاصل
اولدی نه آنکه مطلق اطفال قتلندن بو معنی حاصل اولا ویا هر انسانک قتلندن
اولا زیرا ارواح اطفال ارواح مکلفین کبی دکلدر طیبین وطاهرین در
پس حکمانک اول قول مرجوحه قائل اولمز وکمسه اعتراضه یول بولمز
که دیمشلردر قتال کثیره ده وطوفانات عظیمه ده وو باء شدیده ده حکمت ارواح
مقبوضه دن مدد واجتماع ایله بر روح کلی ونفس قویه خلق اولنمقدر
ارواح انبیا واولیا وعلما داخی یاکبی زیرا کلام حکیم حکمت نتیجه بکزه مز
وجهی بو قدر فیض فیاضده عجز وقصور ایهام ایدر وهر کز لطفی
وروحانیتی بو قدر بلکه بی نهایه ده مباینه واردر بالامداد حیوة
کل من قتل لاجله لانه قتل علی انه موسی وما ثمة جهل فلا بد ان یعود حیوته
علی موسی اعنی حیوة المقتول من اجله یعنی هر موسا ایچون مقتول اولن
طفلک حیاتی عنایة وامداد حسبی ایله موسایه عود اتمکیچون زیرا هر طفل
موسی اولمق حکمی اوزره قتل اولندی حال بو که فاعل حقیقی حق اولمغله
اعتباری ایله قتل مزبورده جهل یوقدر ارواح اطفال عین موسی
اولمغیچون ایدوکی حقک معلومیدر اول جهل ده کاصوره فرعونه مضافدر

پس هر مقتولک حیاتی مقتضای علم قدیم اوزره موسایه عود اتمک لازمدر
وهی حیوة طاهرة علی الفطرة لم یدنسها الاغراض النفسانیة بل هی علی
فطرة بلی وحال بو که حیوة اطفال مزبوره حیاة طاهره در که فطرهٔ
اصلیهٔ اسلامیه اوزرینه طاهره در اغراض نفسانیه وتخندن ملوث
اولمشلردر بلکه بونلره فطرة بلی اوزرنه درکه الست بربکم باجرا ایدلر
فکان موسی مجموع من قتل علی انه هو فکل ما کان مهیئا لذلک المقتول
مما کان استعداد روحه له کان فی موسی علیه السلام وهذا اختصاص
الهی لم یکن لاحد قبله پس حضرة موسی اول جانب فرعوندن اسم موسی
ایله منعی اولوب وموسی بو دردیو قتل اولنان اطفالک ارواحنک
هیئهٔ مجموعه سی وطبیعهٔ کلیه سی اولدی اجتماع قطرات ایله نهر وعین بر
واتفاق کواکب ایله قوة شمس منیر حاصل ولدوغی کبی وارواح
مزبوره دن هر بر نیوک استعدادنده احضار اولنان مواهب وفضائل
موساده مجتمع اولدی بو خود بر اختصاص الهی در که موسادن اول
بر نبی یه حاصل اولمشدر فان حکم موسی علم کثیرة وانا ان شاء الله تعالی
اسرد منها فی هذا الباب علی قدر ما یلقیه الامر الالهی فی خاطری فهذا
اول ما شوفهت به من هذا الباب فاول لد موسی الا وهو مجموع ارواح
کثیرة جمع قوی فعالة لان الصغیر یفعل فی الکبیر وموسانک حکمتلری چوقدر
اظهارینه امر الهی وزود اندکچه بن سکا اول حکمدن سرد ایدرم اسم کرکیند
ان شاء الله تعالی وحالا بو مذکور اول حکمهٔ صورة محمدیه دن بطریق المشاهده

اول وصل اولنبدر بعده موسی علیه السلام ولادتنده مزبور اولین ازواج
کثیرهٔ مقبوضه نوک جمیعاً قوای فعاله‌سی ایله بیله طوغدی وحکم آلهیه دیدرکه
صغیر کبیرده فاعل اولور و تأثیرات عجیبه ایدر تسخیر توانی خدمتنده
جوان ایدر افضل بشردن • حکمهٔ مزبوره‌ده چوق خبر روایة اولنور •
سلاطین عظامدن مرحوم سلطان سلیمان اثناء شکارده بر روستاینوک
خانه‌سنه نزولی لازم کلیجک مقربلرک برسنه زنهار قوناغمز بندن اوک
کمسنه اولمیه دیمش معناسی کلامن تعقل ایده ممشلر آخر صاحب خانه نوک طفل
صغیری اغلدقده پادشاه غضب ایدوب معناسی امر ظاهر اولمش •
الا تری الطفل یفعل فی الکبیر بالخاصیة فینزل الکبیر من ریاسته الیه فیلاعبه
کورمزمسن که طفل صغیر بالخاصیة شیخ کبیرده بجه فاعل مؤثر اولور حتی شیخ
کبیرک مرتبهٔ ریاستدن کندو مرتبه‌سنه تنزیل ایدر حتی کبیر انوکله ملاعبه
ایدر و ترغا بملاعبه نوک بو مقامده جوازی احکام طبیعتده رخصة
وتوسعة ایچوندر • ویرقزقه له ویظهر له بعقله فهو تحت تسخیره وهو لا یشعر
ثم یشغله بتربیته وحمایته وتفقد مصالحه وتأنیسه حتی لا یضیق صدره
دخی اول طفلک لسانی ایله تکلم ایدر لسان اطفال ایله مشهوردر دخی کبیر
صغیرک مبلغ عقلی مرتبه‌سنه دخی تنزل ایدوب و اول مقامدن تکوز نور
پس کبیر طفلک تحت تسخیرنده ایکن مسخر بلکنه • بل که متحیره لغنه شعوری
اولمز • بعده طفل مزبور کبیری کندو تربیته و حمایته و تفقد مصالحنه
وکنده وینه تانوسنی تکه بر وجه ایله مشغول ایدرکه مشغولیتی بیلمز • نظر احظ

نفسنه

نفسنه موافق وطبیعتنه ملایم اولمغین ضیق صدر ایجاب اتمز ادراک
ملایم اولدوغیچون • وهذا کله من فعل الصغیر بالکبیر وذلک لقوة المقام
فان الصغیر حدیث عهد بربه لانه حدیث التکوین والکبیر ابعد فمن کان
من الله اقرب سخر من کان من الله ابعد کخواص الملک المقرب منه یسخرون
الابعدین • و بو مذکور اولن تصرفات جمله‌سی فعل صغیردرکه کبیرده
اثر اتمشدر مقامنک قوتی جهتی ایله زیرا صغیر مفارقت ربنده حدیث
العهددر و حدیث التکوین در کبیر ایسه خلافنه ملابسدرکه وجوداً
ابعد در پس اقرب الی الرب استناد ایله ابعد من الربی تسخیر ایدر
مثلا خواص ملائکه مقربین ملائکهٔ ابعدینده فاعل مسخردر اصحاب اشراق
انلره انوار قاهره اطلاق ایدر و انوار ضعیفه تحت قواهرده مضمحل
اولوردر لر مراد واحددر • کان رسول الله صلی الله علیه وسلم
یبرز نفسه للمطر اذا نزل ویکشف رأسه له حتی یصیب منه ویقول انه
حدیث عهد بربه فانظر الی هذه المعرفة ما اجلها وما اعلاها واوضحها
فقد سخر المطر افضل البشر لقربه من ربه • واثر معتبردرکه افضل بشر
صلی الله علیه وسلم حین نزول مطرده صو یوب مبارک باشلرین قطرات
مطره مقابل طوترلر ایدی تاکه ماء مطر اصابتندن تبرک اولا وسببندن
استکشاف اولنه قده ربندن مفارقتده قریب العهددر دیرلر ایدی
یعنی عالم طبیعتک بسایطی مرتبه‌سنده واطلاقنده اولن حالته کانه ذات
مطلقه قریبدر بعده کاینات جوده الجزهٔ متصاعده‌دن صورة

مطریه ایله متکون و متخصص اولمق اول معنادن تبعید در نفس ایله
شول نبی مهد قلمق معرفة جزئیه سنه اوضح و اعلام مرتبه لر مشاهده ایدر
بعده مطره قرب رب ایله افضل بشر نجه منحصر اولدی نظر قیل کور
فکان مثل الرسول الذی ینزل الیه بالوحی فدعاه بالحال بذاته فبرز الیه
لیصیب منه بما اتاه به من ربه من المعانی والاسرار فلولا ما حصلت له
منه الفائدة الالهیة بما اصاب منه ما برز بنفسه الیه پس مطر مزبور ربندن
رسوله نزول لنده همان ملک رسولک سوله وحی ایله نزولی کبی اولدی که
لسان حال ایله رسولی ذات حقه دعوة ایده رسول دخی اکا بروز و ظهور
ایده که بندن ابراز اتدوکی اسرار معانی یه مصیب اوله پس اکر حاصل اولن
فائدهٔ الهیه اول اصابه ایدن ماء مطر سببی ایله اولمسه رسول اکا بذاته ظاهر
اولمزدی فهذه رسالة ماء جعل الله تعالی منه کل شیء حی فافهم
پس مشار الیه اولن صورة مطرکه افضل بشری دعوة ایدر و دخی ربندن
کتوردوکی فیض عطایی رسولنه اعطا قلور اول فی الحقیقه حق تعالینک
جمیع اشیایی حی اتمکه سبب قلدوکی مانوک رسالتیدر و فهم اولنه
که مانوک فی الحقیقه رسالة ایدن حقیقة ملکوتیه سیدر که صورتی ضمننده مندرجدر
واما حکمة الالقاء فی التابوت و رمیه فی الیم فالتابوت ناسوته والیم ما حصل
له من العلم بواسطة هذا الجسم مما اعطته القوة النظریة الفکریة والقوی
الحسیة والخیالیة التی لا یکون شیء منها ولا من امثالها لهذه النفس
الانسانیة الا بوجود هذا الجسم العنصری معلوم درکه بنا حکمة قتل ابنا

بوراده

بوراده انتها بولدی اما حضرت موسانک تابوته القاسی بعده یمه
رمیتک حکمتی تابوتک صورة ناسوتیه اشارتدر یم ایسه واسطهٔ
صورة جسم ایله حاصل اولن علوم و حکم و معانی غیبیه و ملهمه در که
کاه قوة نظریهٔ فکریه تحریک ریاح موج انکیز افکار ایله کشف حقایق
تحریه قیلور و کاه متلاطم امواج قوای حس و خیال ایله عالم شهادتی
متعلق اولن لطایف امثال تشبیهیه دن خبر ویرور و بوجمله دریای
بی کرانک اچندن نفس انسانیه یه کمال مزبور حاصل اولمز الا وسیلهٔ
سفینهٔ جسم عنصری ایله که تابوتدر و صورة ناسوتدرکه اول دخی
تم علم و مادة الحیاة معرفة ایله حساس متحرک بالاراده اولور
فلما حصلت النفس فی هذا الجسم وامرت بالتصرف فیه وتدبیره جعل الله
لها هذه القوی الات یتوصل بها الی ما اراده منها فی تدبیر هذا التابوت
الذی فیه سکینة الرب وقتاکه نفس انسانی تابوت جسمده حاصل و سفینهٔ
وحدة اعتدالیه ایله ملاح وجود آشنای سلامت ساحل اولدی ایسه که
سفینهٔ مذکوره محل سکینه و اطمئنان و سبب اجتماع اسباب و آلات
قوی و باعث تکمیل علم و ایقان در حق تعالی ملاح نفسک سفینهٔ جسمده
تدبیر و تصرفنه امر اتدی تا که قوای باعثهٔ مزبوره بادبان خیالات
ایله آلات موصله الی المرادات قیلدی مصنفک الذی فیه سکینة الرب
دیدوکی عبارة آیة ان یاتیکم التابوت فیه سکینة من ربکم اشارتدر
فرمی به فی الیم لیحصل بهذه القوی علی فنون العلم فاعلمه بذلک انه وان کان

اعلمده ده فاعل حق اولدیغی کبی
امیده ده دخی حق در انکچون
سنه

الروح المدبر له هو الملك فانه لا يدبره الا به فاصحبه من القوى الكائنة
في هذا الناسوت الذي عبر عنه بالتابوت في باب الاشارات والحكم
پس موسىيى تابوت جسمه القانوك سببى اشارتى ايله حق سبحانه وتعالى
موسى يه اعلام ايتديكه جسمك اگرچه روح مدبرى ملك ايسه ده لكن قبل
التعلق جسمده فاعل متحرك اولامز مادام كه جسمدن انطباع ايله اسباب و
الاتنك قوتى حاصل اتميه اول اجلدندركه ناسوت بدندن كاين اولان
قوايى نفسه مصاحب قيلدى ايله ناسوت كه اندن باب اشارات الهيه
وحكم ربانيه ده ناسوت ايله تعبير اولنوندى پس في نفس الامر جسم مستقل تابوت
كبى قابل حس وحركت دگلدر نته كه نفس مستقل دخى تابوته مقارن اولوب
ويم علم وقوى وجوارحه مستغرق ومزموج اولمسه اكتساب ستوارد حقايق
ايده مز وعلو اطلاق وسمو غيبيدن قيد تنزيل وحوشن اوايدقيله مز كذلك
تدبير الحق العالم فانه ما دبره الا به او بصورته فما دبره الا به كتوقف
الولد على ايجاد الوالد والمسببات على اسبابها والمشروطات على شروطها
والمعلولات على عللها والمدلولات على دلائلها والمحققات على حقايقها
وكل ذلك من العالم وهو تدبير الحق فيه فما دبره الا به واما قولنا او بصورته
اعني صورة العالم فاعني به الاسماء الحسنى والصفات العلى التي تسمى الحق
بها واتصف بها يعني سابقا مذكور اولدوغى كبى درحقك عالمى تدبيرى
يعني عالمى نفس عالم ايله يا صورت عالم ايله تدبير اتمسيدر صورتدن مراد
اعيان قابلهدر كه قبول فيض صور ايدرلر و عالمى نفس عالم ايله تدبير اتدوكى

مثلا ولدك ايجاد والده توقفى كبى ومسبباتك اسبابه توقفى كبى مثلا
صورت سريرك فاعل نجاره ومادهٔ خشبه ونجارك تخييل صورت اتمسنه
وغايته وغرضنى تصور اتمسنه توقفى كبى وبو جمله ايله رفع موانع وجمع
شرايط دخى موقوف عليه در ومعلولك علته توقفى وجود نهارك طلوع
شمسه توقفى در محققات فتح قاف ايله صيغهٔ مفعول در مراد حقايق تحققنده در كه
حقايق نوعيه سنه متوقفدر وبونلرك جميعيسى عالمدن جزدر وتوقف
مذكوردن مراد حقك عالمده تدبير اتمسيدر وهو تدبير الحق جملهسنده
ضمير هو توقفه عايد در پس حق تعالى تدبير عالمى نفس عالم ايله اتدى اما
حق تعالى عالمى صورت عالم ايله تدبير اتدوكى شيخ قدس سره ايدر مرادم
صورتدن اسماء حسنى در وصفات على در ايله اسماء حسنى كه ذات حق
تعالى انونكيله اتسام ايدر و ايله صفات على كه حق تعالى انونك ايله اتصاف قيلور
فما وصل الينا اسم تسمى به الا وجدنا معنى ذلك الاسم وروحه في العالم
فما دبر العالم ايضا الا بصورة العالم يعني حضرة اسمادن بزه بر اسم
نازل اولمدى الا بولمشدر كه انونك ايله حقايقدن بر حقيقته تسميه اولنمش اولا الا
اول اسمك روحى ومعناسن بز عالم شهادتده مشاهده ايدوب بولور
ظهور وبو پس عالم ايله تدبير اولندوغى كبى صورت عالم ايله دخى تدبير اولنور
ولذلك قال في خلق آدم الذي هو البرنامج الجامع لنعوت الحضرة الالهية
التي هي الذات والصفات والافعال ان الله خلق آدم على صورته
فليست صورته سوى الحضرة الالهية فاوجد في هذا المختصر الشريف الذي

هو الانسان الكامل جميع الاسماء الالهية وحقايق ما خرج عنه في العالم الكبير المنفصل وجعله روحا للعالم فسخر له العلو والسفل لكمال الصورة يعني مرآت عالمده صور اسما موجود وهويدا اولدوغيچون ندر كه حق تعالى حق آدمده كه عنوان نامهٔ وجود وفهرست نسخهٔ هستي وبود جامع كثرت نعوت حضرة الهيه ومجلاى ذات وصفات وافعال نامتناهيه در ان الله تعالى خلق آدم على صورته ديدى صورتى خود كرد حضرة الهيه سيدر غيرى دگلدر پس بو مختصر تريفده كه مرتبهٔ انسان كاملدر جميع حقايق كونيه بل كاينيه وسيكونيه يي موجود ومندرج قيلدى دريايي قطره ده وقطرهٔ دريا ده منفصلي متصلده وعكسنده كه الكل في الكل حكم عامنجه اگر پست واگر بالا اگر اسفل واگر اعلا زير دست قهرمان مبدعنده مقهور ومسخر وآغاز كارده اولان پرده لوك اصولن گوزلر كه بهرين مقامات اوج وحضيضدن كمي راست روي كمي مخير باالجمله هر بري بو صورة كامله دن بر كمال منتظره مترقبلر در زيرا آدم روح عالم اولدى وعالمده آدم مز عالم اولدى ذلك تقدير العزيز العليم فكما انه ليس شئ من العالم الا ويسبح الله بحمده كذلك ليس من العالم الا وهو مسخر لهذا الانسان لما تعطيه حقيقة صورته فقال وسخر لكم ما في السموات وما في الارض جميعا منه پس بنه كه جميع مفردات عالمدن بر فرد واحد يوق در الا حقي لسان حمد ايله تسبيح وتقديس ايدر كذلك بونلرك جميعيسي انسانه مسخر اولور زيرا حقيقة جامعه سنوك اقتضاسي واسم اعظميتنوك اعطاسي عالم آدمه مسخر اولمقدر

زيرا حقي تنزيه عين عباد تدر وعابديه عليه امرية در فتح حايلنه كه معبوديه مسخريه در كسر خايله پس بو اجلدندر كه الله تعالى بيوردي وسخر لكم ما في السموات وما في الارض جميعا منه ضمير منه ماء موصوله عايد در جميعا تاكيد حكم ايچوندر فكل ما في العالم تحت تسخير الانسان علم ذلك من علمه وهو الانسان الكامل وجهل ذلك من جهله وهو الانسان الحيوان پس جميع ما في العالم تحت تسخير آدمده در صفاتي صفاتندن ونقص وكمالي نقص وكمالندن مأخوذدر اگر انسان كامل ايسه دكل ايسه جهلي جهلندن مستفاضدر يعني انسان حيوان ايسه زيرا مرتبه در فكانت صورة القاء موسى في التابوت في اليم صورة هلاك في الظاهر وفي الباطن كانت نجاة له من القتل فحيي كما تحيى النفوس بالعلم من موت الجهل كما قال او من كان ميتا يعني بالجهل فاحييناه يعني بالعلم وجعلنا له نورا يمشي به في الناس وهو الهدى كمن مثله في الظلمات وهي الضلال ليس بخارج منها اي لا يهتدي ابدا فان الامر في نفسه لا غاية له يوقف عندها فالهدى ان يهتدي الانسان الى الحيرة فيعلم ان الامر حيرة پس موسانوك تابوته القاسنوك صورتي وتابوتك يمه القاسنوك معناسي ظاهرده صورة هلاك باطنده معناسي نجاة در كه قتلدن ناجي اولوب وسبب علم ايله محيي نفوس موتاي جاهله اولديغي نته كه حق تعالى بيورور او من كان ميتا يعني سز جهل ايله ميت ايكن سزي حياة علم ايله احيا ايتدكمي دخي علم ايچون نور هدى ير تمدقمي كه انكا اتباع ايله سالك

منتهای علم حیرتدر

هدایة اولورلر ♦ و ضلالدن نجاة بولورلر ♦ شول ظلمات ضلالده مبتلالر کبی

هرگز خروجه و نجاته قادر اولمیانلر کبی ♦ زیرا امر ضلال و جهالة نفسنده غایتسوز

و منتهاسوزدر ♦ بر موقف قراری یوقدر که ضال حایر ضلال جهلدن

خلاص بوله ♦ چاه جهنم بعید الغور دیدکلری بو معنادر ♦ پس هدایة فی الحقیقة

انسانوک حیرة محموده یه مهتدی اولمه سیدر ♦ ایله حیرة که شهود

وجوه تجلیات متکثره دن حاصل اولوب عقول و اوهامی متحیر اولور

و انوار حقایق بروجه ایله ظاهر اولور که افهام و بصائر حد کنهندن

عاجز و قاصر قالور ♦ نته که بو مرتبهٔ عالیه نوک شاننده سرور عالم ♦ و مهتر

بنی آدم ♦ رب زدنی تحیراً بیوردیلر ♦ پس معلوم اولدیکه منتهای امر حیرتدر

غطار کار عالم حیرتست و عبرتست ♦ حیرت اندر حیرت اندر حیرتست

فالحیرة قلق و حرکة و الحرکة حیوة فلا سکون فیها فلا موت و وجود

فلا عدم یعنی حیرة مقتضی اضطرابدر و مستوجب حرکتدر و حرکة ایسه

مستلزم حس و حیاة در ♦ پس حیرة محموده صاحبنه هرگز سکون یوقدر

بو تقدیرجه موت دخی یوقدر ♦ پس حیرة محموده صاحبی موجود ابدی

و صاحب بقاء سرمدی ♦ و حیات دینی اولور ♦ نته که ضلال صاحبی بونک

خلافنجه مبتلاء موت ابدی ♦ و فناء سرمدی ♦ اولوب هرگز نور وجود

بولمز ♦ و کذلک فی الماء الذی به حیوة الارض و حرکتها قوله فاهتزت

و حملها قوله و ربت و ولادتها قوله و انبتت من کل زوج بهیج ای انها

ما ولدت الا ما یشبهها ای طبیعیاً مثلها و کانت الزوجیة التی هی الشفعیة

علم کسر لام ایله درر

لها بما تولد منها و ظهر عنها یعنی نته که حیاة علمیة ناسه اعطاء هدایة ایدر

و بقاء ابدی یه مؤدی اولور ماء طبیعتده دخی حال بویله درکه سبب حیاة

ارض بدن اولور و باعث حرکة اولور ♦ فقیر ایدر عارف موحد نظرنده

صفة واحده نوک بر یسی لطیفی بر یسی کثیفی در علم اذ ماننده سرایة ایدوکی

کبی ما دخی ابدانده ساریه در نته که حقک کلامنده اهتزت دیدوکی

بوکا اشارتدر و ربت دیدوکی ارضک حملنه اشارتدر یعنی زیاده

اولوردیمکدر و انبتت ولادتنه دلالتدر و تری الارض هامدة فاذا

انزلنا علیها الماء اهتزت و ربت و انبتت من کل زوج بهیج ♦ آیة

سورهٔ حجده مذکوردر یعنی ارض تولید ایتدی الا طبیعتده بر مثل و

نظیرنی تولید ایتدی که اکا زوج و شفع اولدی نته که عالم طبیعتده

حوا آدمک ضلع ایسرندن خلق اولنوب اکا زوج اولدی پس

نته که ارض نفسنده بسیط ایکن انوکیچون شفعیة ایله مسمی اولن

زوجیة حاصل اولدی ♦ یعنی ارض بدننه کندودن تولد ایدن

و ظاهر اولن شیء وساطتی ایله زوجیة حاصل اولدی و خارجدن

بوشفعوک مدخلی اولمدی کذلک وجود الحق کانت الکثرة له و تعداد

الاسماء انه کذا و کذا بما ظهرت عنه من العالم الذی یطلب بنشأته حقایق

الاسماء الالهیة کذلک وجود حق دخی نفسنده واحد [illegible]

انوکیچون کثرة و تعداد اسماء کذا و کذا ♦ وجود حقدن ظاهر اولن

اولن عالم وساطتی و حقایق اشیاء اسماسی ایله اولدی که ♦ تعالی

هر بری اقتضاء نشأه سنی وحکم استعدادی ایله بر مقتضا طلب اتمه سی ایله
فتثبت به و بخالقه احدیة الکثرة وقد کان احدی العین من حیث
ذاته کالجوهر الهیولانی احدی العین من حیث ذاته کثیر بالصور
الظاهرة فیه التی هو حامل لها بذاته کذلک الحق بما ظهر منه من صور التجلی
فکان مجلی صور العالم مع الاحدیة المعقولة فانظر ما احسن هذا التعلیم
الالهی الذی خص الله بالاطلاع علیه من شاء من عباده پس نفس عالم و
خالق عالم سببی ایله مجموعه احدیة کثرة ثابت اولدی نته که فص
اسمعیلیه ده سبق اتمشدر که مسمای حق احدی بالذات کل بالاسماء
والصفات در حال بو که خالق عالم ازلده احدی العین ایدی ذاتی
حیثیتندن شول جوهر هیولانی کبی که من حیث ذاته احدی العیندر
اما ذاتنک حامل اولدوغی صور ظاهره سببی ایله کثیردر حق تعالی
دخی کذلک من حیث ذاته احدی العیندر اما کندو ذاتندن ظاهر
اولن تجلیات سببی ایله که مقتضیات اسما وصفاتدر کثیردر که فص اسمعیلیه ده
کل بالاسماء والصفات دیدوکی معنادر پس حق تعالی احدیة معقوله سی
ایله مجلای صور عالمدر یعنی ذاتی اعیان ثابته یه مرآت اولدوغی اعتبار
ایله پس ای عارف صاحب نظر بو تعلیم الهینک حسننه نظر ایله که حق تعالی
بونک اطلاعنی خصایص عبادندن مشیتی تعلق اتدوکنه نصیب اتمشدر
نقمه کلام اهوالیه عوامه اولمغه لایق کورمشدر فاتقوا الله ویعلمکم الله
ومن یتق الله یجعل له مخرجا ویرزقه من حیث لا یحتسب آیتی بو تعلیم الهیه

اشارتدر

اشارتدر که ذکر اولندی واقعا احدیة ارضده انزال منی مایله حاصل
اولن کثرة صور نباتات احدیة ذات بارید تقاضای احکام
اسما وصفات ایله حاصل اولن کثرة صور علمیه ومعلوماتدر الهیه یه مناسبدر
ولما وجده آل فرعون فی الیم عند الشجر سماه فرعون موسی والمو
هو الماء بالقبطیة والسا هو الشجر فسماه بما وجده عنده فان التابوت
وقف عند الشجر فی الیم فاراد قتله فقالت امرأته وکانت منطقة بالنطق
الالهی فیما قالت لفرعون اذ کان الله تعالی خلقها للکمال کما قال علیه السلام
عنها حین شهد لها ولمریم بنت عمران بالکمال الذی هو للذکران وقتا که
قتل ابنایه مسلط اولن طایفه فرعونیه تابوت موسیء بحرده شجره که
معهودده قاتنده مقابل قصر فرعونده واقف بولدیلر ایسه فرعون حضرت
موسایه موسی تسمیه اتدی زیرا مو لسان قبطیه ده ماء درو سا دخی لسان
مذکورده شجره در پس بو ایکیسنوک قتنده بولنمغله بو ایکی اسمی ترکیب ایدب
موسایه اطلاق اتدی تا که لفظا سا وما تنزل الالقاب من صوب السما
اولدی بعده فرعون رسم معتادی اوزره موسانوک قتلن طلب اتدکده
امراه ی فرعون که مظهر عون سبحانی ایدی ناطق نطوق الهام ربانی
اولوب فرعونه سویلدوکی قول حقده بی تعمد واختیار اولدی زیرا الله
تعالی آنی اصل استعدادنده کمال ایچون خلق اتدی نته که سلطان انبیا
مریم بنت عمران ایله بونک حقنده حسن شهادت بیوردقده ذکران
ایچون ثابت اولن کمال ایله توصیف ایدوب کملت من النساء اربع

مریم بنت عمران وآسیة امرأة فرعون وخدیجة وفاطمه‌یه‌ور دیلر
وامرأی فرعونک بی اختیار قائل اولدوغی کلام قرآنی بودرکه ذکر اولنور
فقالت لفرعون فی حق موسی انه قرة عین لی ولک فیه قرت عینها
بالکمال الذی حصل لها کما قلنا وکان قرة عین لفرعون بالایمان
الذی اعطاه الله عند الغرق فقبضه الله طاهرا مطهرا لیس فیه شیء
من الخبث لانه قبضه عند ایمانه قبل ان یکتسب شیئا من الآثام والاسلام
یجب ما قبله یعنی پس امرأی فرعون که آسیه‌در انطقنا الله الذی
انطق کل شیء منطوقنجه حق موسی‌ده فرعونه سنوک وبنوم قرة العین‌مزدر
دیدی واقعا آسیه‌یه قرة العین اولدوغی فائز اولدوغی کمال مطلوبه
بولنک سببی ایله نائل اولدوغی‌در • اما فرعونه قرة العین اولدوغی
عند الغرق اعطا اولنان ایمانه سببیتی ایله‌در کتابده مذکور اولدوغی
اوزره پس حق تعالی فرعونی طاهرا ومطهرا قبض ایتدی یعنی طاهر
بروحه ومطهر بجسده اولدی تاکه انده خبثدن هرگز صوری ومعنوی
برشیء قالمدی • زیرا عند الایمان قبض ایتدی که روحی طاهر اولدی •
وعند الغرق اخذ ایتدی که بدنی دخی مطهر ایدی • باخصوص اسلام ما قبلنی
قطع ایدر یعنی خبث آثامدن نسنه قومز • بو خود بعد الایمان مباشر
کسب اولمدی ومقبوض اولدی فقیر ایدرین ایمان فرعونده اقوال
کثیره واردر که نفاة ومثبتین میاننده دائردر • بو فقیر قاصر الفهمدن
علمانک اعلامه مخالف کلامه جرأت صادر اولمز • ذوق شهود ده مرزده •

ابتیر ذاتمانک هیلکنه وزهد ویاید نمر ذنوبز • اما افضل المتأخرین
مثلا جلال بعض تصانیفنده دیمشدرکه شیخک بو کلامده ظواهر ادله‌یه
ومشاهیر کلامه مخالفتی سببی ایله تکفیر • وتضلیل اولنمه‌سی لازم کلمز •
زیرا دلائل قرآنیه شیخک مدعاسنه دلالة ظاهره ایله دلیلدر وفی
خصمده خلافنه دلیل قطعی یوقدر • پس شیخ ما دامکه منکر دلیل قطعی اولمیه
تکفیرینه سبیل اولمز • زیرا اولا حال یأس متفق علیه دکلدر • زیرا حال ادراک
غرق ایمان یأس اولدوغی مجمع علیه دکلدر • بو مدعی خصمک فی مسلمیدر
شیخ کامل خود ولی عارف • ومرد کاشف • اولدوغی کبی اصل مالکی ده
مجتهد عالم بالادله‌در • پس حال مذکورده فرعونک ایمانی ایمان یأس
اولمغه ذاهب اولمه‌سی ایله اکا نسبة کفر انصاف دکلدر • جائز درکه کبیر
حال غرق معاینة نفس عذاب اولمیه بلکه معاینة مقدمه عذاب اوله که
اطلاق عذاب اکا مجاز مرسل اولا اما راتنک اسمنی نفس شیئه تسمیه
قبیلندن اولا یاخود ایمان یأس حال رؤیة عذاب آخرة اولا یا مشاهده
ملک الموت اولا وممکندرکه فرعون نه مختضر مغرغر ونه نومید نجاة
اولا زیرا بنی اسرائیله بحرک بر اولدوغنی کوروب وبرکة ایمان
ایدوکنی بلدی تاکه طمع نجاة ایله ایمانه مسارعت ایتدی اول اجلدندر که
آمنت بالذی آمنت به بنو اسرائیل دیدی • پس فرعونک عدم قبول
ایمانلنده عمده ایمان یأس اولوب ویا حینئذ دائفاق • ثابت
اولمیجق بر دلیل قایم علی الساق قالمز • زیرا شیخ وأتباعی قدس الله اسرارهم

دلائل قرآنیه نوک نصیتنی منع ایدوب مرتبهٔ محتمله اخراج اتمشلردر • بازدقلری
اجوبهٔ معقوله حسبنجه هر بری مرتبهٔ ظندن تجاوز اتمز • وظنون کثیره ایسه
قطع واحدا افاده اتمز • وبالجمله مسئله مجتهدٌ فیهادر وشیخ مجتهددر اگر مصیب
ایسه فیها ونعمت صاحب اجرین اولور دکل ایسه صاحب اجر واحد قالور
دیرلر • حاشا هرگز کفره نسبتنک وجهی اولمز الله اعلم • باخصوص شیخک دخی
نهایه کلامندن خصوصده توقف فهم اولنور فتوحاتنده خود اعتقاد
عامه یه موافق سویلمشدر نهایه تجب الدلیل اجتهادی ایمانه مودی
اولمغله متوقف اولمشدر • نته که آخر فصده تفصیل اولنور بو مقامده
صاحب الکشاف بر خبر نقل ایدوب کرو رد ایدر منلا ابو السعود رد
مذکوری قبول ایدر اما نفس الامر شبهه‌دن خالی اولمز خبر مروی بودر که
جبرئیل علیه السلام فرعونی کلمهٔ شهادة تکلمنه قصد اتدکجه منع ایدوب
حال بحر ایله فمن دس ایدوب نطقدن سد ایدردی • پس زمخشری
اولا تصدیق ایمان قلبی در قالبی دکلدر نته جوارح ایله منسد اولمز
دیمش ثانیا منع ایمان رضا بالکفر رضا بالکفر ایسه کفردر دیمش
ایکیسی دخی کلام معقولدر اما صاحب الکشاف مشایخ ماوراء النهردن اولنده
کفر عدو یه رضا کفرنی استقباح مقارنتی ایله کفر اولمز دیمش کلام
غیر مقبولدر • زیرا ایمان حقیقتده جهة جامعه در کافر عدو باعتبار مآل الایمان
اصدق اخوان عد اولنور • بعده مرحوم منلا ابو السعود تفسیرندن نقلم اوزره
مذکوری قبول ولزوم کفری دفعه جواب تدارکنده بیور مشکه دس فم فرعون

اصابة

اصابتیه رحمة فجافتندن اوتوری ایدی • زیرا مراد فرعون رحمة دنیویه در
رحمة اخرویه دکلدر که شان جبرئیله لایق اولمین کراهتة لازم کله دیمش
مرادی منع لزوم کفردر • وبیورمشلر که مراد فرعون محضا نجاة عن
الموتدر ایمان حقیقی دکلدر بو رحمة مذکوره که نجاة عن الموتدر مجرد تفوه
کلمهٔ ایمانه مترتب اولمقده استحاله یوقدر دیمش ومراد سد باب احتمال
بعیددر بیورمش • فقیر ایدرین مراد فرعونده مدعا لری مسلم اولدوغی
تقدیرجه رحمة مزبوره که نجاة عن الموتدر مجرد کلمهٔ ایمان تفوهنه
مترتب اولدوغی مشهوردر • پس رفع استحاله دعواسی فایدهٔ معتدٌ بها
ویرمز • وسد باب احتمال بعید دردیدوکی امر مفید اولمز • بالجمله آیة
مذکوره ده اولا حرص قبول ایمان ایچون تکرر تعبیر • وآخر وانا
من المؤمنین ایله تاکید جدید • اذعان ایمان فرعونه دلیل نصیردر
باخصوص فرعونک تصدیق عقبنه منکر اقل من القلیل در • مجرد اخلاف
آرا تصدیق محلنه مصیب اولوب یا اولمغ ایله قبولنده وعدم قبولنده در
وخصوصا فعل جبرئیل • تصدیق فرعونه دلیل • قوی اولمزمی که کلمهٔ
شهادة • محتمل منفعة • اولمسه جبرئیل نیچون منعنه مبادره ایدر ایدی
منلا مرحوم بو مقوله مقدمات واهیه یه تمسکدن صاحب الکشاف
کبی خبر مذکوری رد ایدوب زیادات باهتینه حمل اتسه اولی ایدی
اگر سؤال اولنور سه که ای اخی بو میدان تفصیل جلیله کمیت اقلام
شکسته کام • ایله نه عجب جرات واقدام اولمش • ولسان قلم دمان

یعنی زمان زمان یأس و اول آن یأس اولدی فرعونک اغزن بالچق ایله سد ایتدیکی نه فائده‌سی اولور ایدی پس معلوم اولدی که ایمان فرعون زمان یأسه مصادف اولمش مگر

وداقدن بو عظیم لقمه لر التقام قلمش • قوة حوصله کنجشک طعمه سیمرغ
عنقا هضمنه مکلف می اولدی جواب ویریلور که بونده فلک اعتذار
واشعذر • خصوصا المأمور معذور قضیه سی سلوکمزده مآل ومرحیدر
خصوصیله باخصوص چون حضرت قطب الاولیا • مجرد طغیان • بحر رحمتی بی پایان
ایله نجاة نفس فرعون ایچون سفینه وجودن ورطه فنای فتنه یه
القا ایلمشدر • بز ضعفاء احبا • وکمترین اصدقا • نیچون دامن پاک
شیخی تهمت خار انکاردن اطلاق وتنزیهه کوشش ایتمیه وز • وبر کوک
عجزه قاچیرمینی سقوط حفره نار ریندهاردن تبرئه وتخلیصه سعی قلمیه وز •
جمله سی خود حسب تقاضای جواهر عشق آلهی درکه السنه عشاقدن
اقلام آفاقیه دوزلمکده در • وصحایف نه رواقه • بعده بسیط غبرای خاکه
یازیلوب جزلمکده در • جمله دن مقصود عفو اهل کناه • ایچون اثبات کواه
ولو سمعه تشاهده راه • لا تیأسوا من روح الله • وبا سبقت نعم وبهی
ونثر مضمونلو سبقت رحمتی علی غضبی • در لمنتیه غرق اولدی بو لجه فناده ••
ذاتی لیقن ایدوب نثار فرعون •• اولورسه عجبمی پاک وطاهر
رحمة صوبی ایله نار فرعون •• بر لیکوکه آخر ایتدی اقرار
انومنکرمک نه وار فرعون •• تلویث ایده می دوش سحابک
جوی دکزن هزار فرعون ••

وجعله آیة علی عنایته سبحانه لمن عباده حتی لا ییأس احد من روح الله الا القوم
الکافرون یعنی حق تعالی بونی شمول رحمته • وغایه عنایتنه علامة ایچون

قیلدی که تا بز اهل کناه روح رحمة اللهدن نا امید قالمیه • ما دام که
حوزه ایمانده داخل • وحمای اسلامه نایل اولا • اکرچه ائمة اسلامک
بو حکمده شیخ تفرد ایدوب سائرلرک اعتقادی خلافنده راسخ
اولمغله قاصرندن تشنیع بلیغ صادر اولمشدر • لکن اهل انصاف نفس
الامرده متوقفلردر والعلم عند الله العلیم الخبیر • وکان موسی علیه السلام کما
قالت امرأة فرعون فیه انه قرة عین لی ولک عسی ان ینفعنا وکذلک
وقع فان الله تعالى نفعهما به عم وان کانا ما شعرا بانه هو النبی الذی یکون
علی یدیه هلاک ملک فرعون ولما عصمه الله من فرعون اصبح ام موسی فارغا
من الهم الذی کان قد اصابها ثم ان الله تعالی حرم علیه المراضع حتی
اقبل علی ثدی امه فارضعته لیکمل سرورها به یعنی امرأه ای فرعونک ناطوق
اولدیغی کلام حق وواقعه مطابق اولوب موسی انکنه دخی قرة العین
دنیا وآخرت اولدی • ایکیسی دخی موسادن جهتین ایله منفعة بولدی
اکرچه بونلر صبی مزبورک نبی اولدیغن بلمدیلر • وهلاک ملک فرعون
بونک بطشی یدنده مقدر ایدوکن اکلمدیلر • بعده صبی مرقوم وقتا که یدی فرعوندن
معصوم اولدی ام موسی هم قتلدن فارغ وآسوده دل قالمدی •
اما بو لطف زاید ایله دخی منعم علیها اولدی که موسی مراضع اخرانک
ثدیین رضاعه قبول ایتموب سرور کامل اولمغه رضاع دخی کندویه منحصر
اولدی پس هم کسب سرور وزوال هم وحزن • هم دفع اضطراب وجمع
ثغم ودربلبن • حاصل اولدی کذلک علم الشرایع کما قال تعالی لکل جعلنا

منکم شرعة ومنهاجا • ای من تلک الطریقة جا • فکان هذا القول اشارة الی الامر
الذی امتزجا • فهو غذاؤه کما ان فرع الشجرة لا یتغذی الا من اصله یعنی
نته که حق تعالی اکا امندن غیری مراضعک ثدیین اچمک حرام ایتدیسه
کذلک ما قبلنده اولن شرایع منسوخه یی اکا حرام قیلدی • حتی اصل
حقیقه مرضعه سنه اقبال ایتدی • نته که الله تعالی لکل جعلنا منکم ایله
انبیایه خطاب ایدوب بو معنایه اشارت قیلدی • و شرعه یعنی منهاج ایله تفسیر
ایتدی • بعده شیخ قدس سره لفظ منهاجا یی تحلیل ایله و جزء اخیرینی
عصر ایله حدیث شریفه اشارت قصد ایتدیکه الشریعة منهاجی و منهاجی
پس قول مزبور اصل محبته دلالة اولدیکه مراد حقدر یعنی جهة وجوبدر
ایدن جهة امکانه سفوا اولنمشدر • پس اصل مزبور بونک غداسیدر نته که
فرع شجره متغذی اولمز الا اصلندن اولور • بعده شریعة موسی علیه السلام
شرایع من قبله یی نسخ ایتمک تحلیل حرام و تحریم حلال ایله اولدوغن اعلام
ایدوب بیوردی که فما کان حراما فی شرع یکون حلالا فی شرع آخر
پس هر پیغامبرک شریعتنده حرام اولن آخرک شرعنده حلال اولور عکسنده
دخی حال بویله در یعنی فی الصورة اعنی قولی یکون حلالا فی نفس الامر ما
هو عین ما مضی لان الامر خلق جدید و لا تکرار یعنی مذکور اولن تبدل
حکم حل و حرمة عین واحد اوزرینه جریان ایتمز • بلکه امر اول کی صورته و مثلنه
ترتب ایدر • یعنی اول حلال اولن شی حرام ماضینوک عینی دکلدر بلکه
صورتی و مثلیدر زیرا حال وجود بل هم فی لبس من خلق جدید حکمنجه جاریدر

بخلافی

٤٠٤

فجعلها ای صفا ثدیاه انا فانا تکبر به تو قدر • فقالدیکه مرور دهنو هو اعوام
ولا • ولهذا انهاک فکنی عن هذا بتحریم المراضع فانه علی الحقیقة مرضعة
لامه و لدته فان ام الولادة حملته علی جهة الامانة فتکون منها
و تغذی بدم طمثها من غیر ارادة لها فی ذلک حتی لا یکون لها علیه امتنان
فانه ما تغذی الا بما لو لم تغذ به و لم یخرج عنها ذلک لاهلکها او امرضها
فللجنین المنة علی امه بکونه تغذی بذلک الدم فوقاها بنفسه من الضرر الذی
کانت تجده لو امتسک ذلک الدم عندها و لا تخرج و لا یتغذی به جنینها
والمرضعة لیست کذلک فانها قصدت برضاعته حیوته فجعل الله
ذلک لموسی علیه السلام فی ام ولادته فلم یکن لامرأة فضل الا لام ولادته لتقر
عینها ایضا بتربیته و تشاهد انتشائه فی حجرها و لا تحزن • و بوا جلدن
اوتوریدر که یعنی نفس الامر خلق جدیدا اولدوغینه تنبیهدر که اتحاد صورتیه
تنبیه ایتدک • پس حق تعالی موسانوک اصلندن تغذیه ایدوکندن تحریم
مراضع ایله کنایه ایتدی • تا که مربیسی ذات الهیه اولوب اعطاء علم شرعی
ایله نبی اولمه سی فهم اولنه • و امنک غیری مراضعی حرام ایتمک علوم ظاهره دن
غیری کا اسرار باطنه و علم لدنه تجاوز ای اولمغه اشارتدر • نته که
قصه لقاء خضرده مستوفادر • بعده حقیقتده ولدک اعنی ولدیی
ارضاع اعا ایدندر تولید ایدن ام حقیقی دکلدر • اگرچه نفس
موساده مرضعه و متولده سی بو ایکیسیدر مراد فرض و تقدیردر •
زیرا ام ولادة ولدی علی جهة الامانة تحمل ایدر و بطن امدن تکونی

و دم طمثدن تغذیسی من غیر ارادة و تعمل قصدیدر مقتضای طبیعتدن
قهریدر • زیرا ولد دم طمثدن تغذی التمسه اول دم اجی اهلاک و یا تمریض
ایدر • بو تقدیرجه جنینک منتی ام او زرینه ثابت اولور اکر جنینه متهنای
اولمز • اما مرضعه بویله دکلدر • زیرا ارضاع قصد و اختیار ایله ثابت
قملار که سبب بقا و حیات ولد اولور پس حق تعالی بو فضل و منته
ارضاعی دخی موسانوک انا ولادتنه مخصوص ایتدی تربیه سی و نشو و نماسی
ایله قریر العین اولمغیچون و نجاه من غم التابوت فخرق ظلمة الطبیعة
بما اعطاه الله من العلم الالهی و ان لم یخرج عنها و فتنه فتونا ای اختبره
فی مواطن کثیرة لیتحقق فی نفسه علی ما ابتلاه به فاول ما ابتلاه الله تعالی
قتله القبطی بما الهمه الله و وفقه له فی سره و ان لم یعلم بذلک و لکن لم یجد
فی نفسه اکتراثا بقتله مع کونه ما توقف حتی یاتیه امر ربه بذلک لان النبی
معصوم الباطن من حیث لا یشعر حتی ینبأ ای یخبر بذلک و لهذا اراه
الخضر قتل الغلام فانکر علیه قتله و لم یتذکر قتله القبطی فقال له الخضر ما فعلته
عن امری ینبهه علی مرتبته قبل ان ینبئ انه معصوم الحرکة فی نفس الامر و ان لم
یشعر بذلک • دخی حق سبحانه و تعالی موسایی غم تابوتدن خلاص ایتدی
پس علم الهی ایله خرق ایکوان ظلمه طبیعة قیلدی اکرچه بالکلیه احکام
طبیعتدن خروج ایتمدی • و مواطن کثیره ده مفتون و ممتحن ایلدی • تا که نفسنده
امتحان اولندوغی امورده صابر و ثابت قدم اوله • اول ابتلا که
الله تعالی ایتدی موسایی قتل قبطی درکه حق تعالی نوک الهامی سببی ایله

و تیسیر قتلنه توفیقی ایله اولدی • اکرچه موسی تفصیل امره عالم دکل ایسه
زیرا هذا من عمل الشیطان دیدی • لکن نفسنده فعل قتلدن مبالاة
یعنی پرهیز و قیرمق بولمدی • که عدم قتل طرفنه توجه ایده • و هر کز وحی
الهی کلمکه توقف و انتظار قیلمدی • پس معلوم اولدی که سرندن فعل قتله
ملهم ایدی • زیرا نبی معصوم الباطندر دکمه ده امر شیطانی ایله مأمور
اولمز • لکن من عند الله خبر ویرلمینجه شعور بولمز • بو اجلدندر که خضر عم
قتل غلامی موسایه عرض ایتدکجه انکار ایتدی • اما کندوسی قتل قبطیی خاطرینه
کتورمدی حتی خضر عم ما فعلته عن امری دیدی مرتبه موسایه تنبیه
ایچون که موسی دخی خبر سر قتل قبطی ویرلمزدن مقدم نفس الامرده مآل
نبوة حسبی ایله معصوم الحرکة ایدی کندونک شعوری یوغیسه ده بعض
شیخک قصه خضردن ذکر قتل غلامی تقدیمی فعلک عظم شانندن اوتوریدر
دیمشلر • خاطره کلور که وجه تقدیم ذکر قتل قبطیه مناسبة کفاتة الترجمی اولا •
و اراه ایضا خرق السفینة التی ظاهرها هلاک و باطنها نجاة من ید الغاصب
جعل له ذلک فی مقابلة التابوت الذی کان فی الیم مطبقا علیه فانه ظاهره
هلاک و باطنه نجاة • دخی موسایه خضر عم خرق سفینه یی کوستردی که ظاهرده
خرقی هلاک • اما باطن خرقی ید غاصبدن نجاتدر • فقیر ایدر رای عارف جاندن سفینه
وجود • دخی هر نه قدر معیوب اولسه غاصب نفسدن نجاة روحانی ایله بولور
بعد ذنه که سفینه ده غاصب ملک جابر ایدی • کذلک تابوتده دخی غاصب
فرعون جابردر • و انما فعلت به امه ذلک خوفا من ید الغاصب

زیرا قصه معروفه ده فعل خرق
سفینه ذکری مقدمدر
صح

الاکتراث
المبالاة فی الام ١٢

فرعون ان یذبحه ضراً و هی تنظر الیه مع الوحی الذی الهمها الله به من حیث
لا یشعر فوجدت فی نفسها انها ترضعه فاذا خافت علیه القته فی الیم
فان فی المثل عین لا تری قلب لا یفجع فلم تخف علیه خوف مشاهدة عین
و لا حزنت علیه حزن رؤیة بصر و غلب علی ظنها ان الله ربما رده الیها
بحسن ظنها به فعاشت بهذا الظن فی نفسها و الرجاء یقابل الخوف و الیأس
و قالت حین الهمت لذلک لعل هذا هو الرسول الذی یهلک فرعون
و القبط علی یدیه فعاشت و سرت بهذا التوهم و الظن بالنظر الیها
و هو علم فی نفس الامر و فعل مزبوری یعنی القاء فی التابوتی ام موسی
اتمدی الا ایذ غاصبک ضرر ذبحی خوفندن ایتدی مراد کوزینه قرشو اولن
ذبحدرکه سایر ذبایحه بکزه مز بونک بری ایله ام موسانک سرینه اجمالاً
وحی ربانی اولمشیدی لکن تفصیله شعوری یوغیدی • بعده حلی و اننده
بو یله بولدی که موسایی ارضاع ایدر ایدی • پس وقتا که قتل فرعوندن
خوف اتدی ایسه انی یمه القا اتدی • و مثلدرکه عین لا تری قلب لا یفجع
یعنی کوز کورمینجه کوکل قتلنور مضطرب اولمز دیرلر • و القا حین مشاهده ده
اولن خوف ایله خوف اتمدی • و کوز کوره واقع اولن حزن ایله محزون
اولمدی • و ترکیده مثل مشهوردر که یانده بیک کره اولملکدن بر کره
اولمکدن یکدر یعنی خبر غایب خلافن قطع اتمز • احتمال کذب باقیدر • اما
فعل معاینه و حضور قطع افاده ایدر عقل خلافن تجویز ایده مز • انسان
ایسه خیره حریص اولمغین عقل خبر خیری ترجیح ایدر • و مقدمات بعیده

ترتیب ایدر خصوصا بو محلده طرف خیر مقدر ایدی پس بطریق الالهام
ام موسانک ظن غالبی بونک اوزرینه مستمر • و حقه حسن ظنی بو وجه
ایله متحقق اولدی که او غلی سالما بو کارده اولنه بیننفس و بو ظن اوزره
باقیه بولدی • و طرف رجایی خوف و یأسه مقابل و غالب قیلدی •
و اکا بو یله ملهم اولدی که فرعون و آل فرعون رسول مزبورک
النده هلاک اوله لر پس بو توهم و ظن ایله مسرور اولدی تاکه مقدور
اولن امور ظهور بولدی • و معلوم اولاکه عبارة کتابده وارد
اولن توهم و ظن ام موسایه نسبتدر یوخسه نفس الامرده علم یقینی در
ظن ایله تعبیر در ثم انه لما وقع علیه الطلب خرج فاراً خوفاً فی الظاهر
و کان فی المعنی حباً فی النجاة فان الحرکة ابداً انما هی حبیة و یحجب الناظر
فیها باسباب اخر ولیست تلک یعنی جمله حرکات عنایت ربانیه دندر که موسی
علیه السلام قتل قبطیده قصاص خوفندن فرار اتدی و اول فرارنده حقیقت
حب حیاة ابدی • و هلاکدن نجات سرمدی ایچون حقه فرار ایدی •
زیرا جامعت حرکة محبتدر • اگرچه حقایقدن محجوب اولن ناظر اسباب
ظاهره • تعبیدهی کورور • و سببی حمل و نسبت ایدر • سبب بعیدن
کورمز • پس اول اسباب ظاهرده و کی حقیقتده اسباب اولمز • اما مکاشف
و او سبابی عین بصیرتله عین حقیقتی کورر • الان شرح اولنسه کتاب
لطفو قیلنمز گذشتی • و جلاء وطن اصلی ایله سیر کونده دیکی • و آخر
حرکه دوریه ایله منشأ و مصدرینه عودتی تأمل اولنسه بعجاله متابه در

سالکیر طالبین معرفتنك هب حالی بو منوال اوزره متنوجدر• زیرا درقفاره
نفسه حبس قفس وطن اصلی سیر مرغزار فضای قدسدن مانعدر• وحب الوطن
من الایمان بو دعوایه برهان ساطعدر• پس بو قفص ناموس و نامداری
وشیشهٔ عرض اعتباری• بر وجه ایله سنك حوادثدن شکست بولمینجه•
وعلم جاه ضروری• روزکار مخالفدن سرنکون وپست اولمینجه• عالم انسه
کلمز• وفضای قدسه مفر• هرکز میسر• اولمز• وذلك لان اصل حرکة
العالم من العدم الذی کان ساکنا فیه الی الوجود ولذلك یقال ان الامر
حرکة عن سکون• وکانت الحرکة التی هی وجود العالم حرکة حب وقد نبه
رسول الله صلی الله علیه وسلم علی ذلك بقوله کنت کنزا مخفیا فاحببت
ان اعرف فلولا هذه المحبة ما ظهر العالم فی عینه فحرکته من العدم الی الوجود
حرکة حب الموجد لذلك لان العالم ایضا یحب شهود نفسه وجودا کما شهدها
ثبوتا فکانت بکل وجه حرکته من العدم الثبوتی الی الوجود حرکة حب
من جانب الحق وجانبه فان الکمال محبوب لذاته یعنی اصل حرکة حب
ذاتی اولدوغنك بیانی بودر که جمیع حرکاتك اصلی عالمك عدم اضافیدن
که وجود علمیدر وعالم سکون وثبوتدر وجود عینیه حرکتیدر بلکه مرتبهٔ
وجود ظاهری یه انتقالیدر بو اجلدندر که امر وجود سکوندن حرکتدر
دیرلر• پس وجود عالم ایجاباتیدن حرکة حرکة حب ذاتیدر انتفکه
نبی علیه السلام بو معنایه کنت کنزا لم اعرف حدیثی ایله تنبیه وایما قیلمشدر•
پس اکر محبت نه کوزه اولمسه عالم بعینه ظاهر اولمز ایدی• پس عالمك عدمدن وجوده

حرکتی

٤٠٧

حرکتی حرکة حب موجد موجوداتدر و عالم دخی نفسنوك وجود عینی مرتبه سنده
شهودنه عاشقدر ثبوت علمی مرتبه سنده اولان ظهوره عشق کبی بالجمله
جانب حقدن وطرف عالمدن شیوهٔ حب ظهور اقتضاء جلوهٔ حرکات
ایتمکده در• زیرا الکمال محبوب لذاته در محبوب خود تعدد حب ومحب ومراتب
عشق وعاشق استر شعر کر عشق نبودی وغم عشق نبودی•
چندین سخن نغز که کفتی که شنودی لمنشیه الحقیر عالم اولمزدی بو عالم
محبت اولمسه• وحدتی عارف شهود ایتمزدی کثرت اولمسه• کرچه
ایلر آرزوی وصل ایله قصد ظهور• لیك عین عشقدر عاشقده غیرت اولمسه
وعلمه تعالی بنفسه من حیث هو غنی عن العالمین هو له وما بقی الا تمام
مرتبة العلم بالعلم الحادث الذی یکون من هذه الاعیان اعیان
العالم اذا وجدت فیظهر صورة الکمال بالعلم المحدث والقدیم فیکمل
مرتبة العلم بالوجهین وکذلك یکمل مراتب الوجود فان الوجود منه
ازلی وغیر ازلی وهو الحادث فالازلی وجود الحق لنفسه وغیر الازلی
وجود الحق لصور العالم الثابت فیسمی حادثا لانه ظهر بعضه لبعض فظهر
لنفسه بصور العالم فکمل الوجود فکانت حرکة العالم حرکة حبیة للکمال
فافهم اول کلام سؤال مقدردن جواب در سؤال بودر که حق تعالی
خود ازلده ذاتنه وکمالات خاصنه عالم ایدی• پس جمیع کمالات ذاتنده
بالاجمال حاصل ایکن وعالمك وجود علمیسی موجود ایکن• وجود عینی یه
نه حاجت وار ایدی• جواب ویریلور که حقك ذاتنه علمی ازلده عالمدن

قاضی بدر الدین بو محلده بازشرح شیخك
بو کلامدن مرادی حدوث عالمك زمانی
اولمیوب رتبی اولمغه انترتدر ودخی
فقیر ایدرین حدوث رتبی بر مرتبه در وجود ازلی یه
اضافه حرکت معناسنه اسه وجود فی حقه عدم
که وجود حق لنفسه ودرطائفهٔ صوفیه مسبوق
اطلاق ایدرلر اول تقدیرجه عالمك زمانی ایله حادث
بالعدم معناسنه اولن حادث ذاتی
ایتمکده نه باس وار در الله اعلم• منه

غناسی ایله حبّی کرچه حاصل ایدی • اما صور مظاهر تفصیلیه و اعیان خارجیه
ضمننده اولن معلومات تفصیلیه حبّی ایلا اولن علم تفصیلی تکمیلی هنوز
حاصل اولمش ایدی • اول خود حاصل اولمسه کمال علمی حادث حاصل اولمز
حاصل کلام حصول کمال • اجتماع علم قدیم و حادث ایله اولور • و جهتی
علم بو تکله کمالن بولور • بعده وجود ازلی که حقک نفسنده موجوددر
و غیر ازلی حقک صور عالم و اعیان خارجیه ضمننده وجودیدر • پس بو حب
ایله مرتبتی وجود امتیاز بولور • اولی قدیم ثانیسی حادث اولور •
و بو جهتدن محصل عالم حرکة ایله ظهور بولمش • و حرکة حرکة حب کمال
اولمقدر الا تراه کیف نفّس عن الاسماء الالهیة ما کانت تجده من عدم
ظهور آثارها فی عین مسمّی العالم فکانت الراحة محبوبة له تعالی و لم یوصل
الیها الا بالوجود الصوری الاعلی و الاسفل فثبت ان الحرکة کانت
للحب فما ثمه حرکة فی الکون الا و هی حبّیة • یعنی کورمز مسنکه حق تعالی
اسماء الهیه دن انجه تنفیس کرب ایدر یعنی اسماء هر لوره نفسنده بولدقلر
کرب غمی اخراج فضای وجود ظهور ایله تنفیس ایدر • و نفس رحمن ایله
تفریج قیلور • پس راحة وجود جمیع اشیاده محبوب بالذاتدر • و محبوب
اولمقله وصول میسر اولماز • الا وجود صوری ایله کرک اعلی کرک
اسفل اولسون • پس ثابت اولدی که حرکة مطلقا حب ایچوندر • و جمیع حرکات
کونیه حبیه در فمن العلماء من یعلم ذلک و منهم من یحجبه السبب الاقرب لحکمه
فی نفس فکان الخوف لموسی مشهودا بما وقع من قتله القبطی

و تضمن الخوف حب النجاة من القتل ففر لما خاف و فی المعنی ففر لما احب النجاة
من فرعون و عمله به • پس علمادن بعض که ربانیه در بو معنایی بیلور
و بعض آخری سبب اقرب محجوب ایدر زیرا سبب تحریک نفسه استیلاسی
دار در زیرا حکم شهادته غیبدن اقوی در • پس خوف که سبب قریبدر
و قتل قبطیدن حاصل اولمشدر موسی یه مشهود اولدی • و حب نجاة
من القتل انوک ضمننده مقصود اولدی • پس ظاهرده سبب خوف
ایله فرار ایتدی • و حب المعنی فرعوندن و عمل فرعوندن نجاة
ایچون فرار ایتدی فذکر السبب المشهود له فی الوقت الذی هو
کصورة الجسم للبشر و حب النجاة مضمن فیه تضمن الجسد الروح المدبر له
و الانبیاء لهم لسان الظاهر به یتکلمون لعموم الخطاب و اعتمادهم
علی فهم السامع العالم فلا یعتبر الرسل الا العامة لعلمهم بمرتبة اهل الفهم کما نبّه
رسول الله صلی الله علیه و سلم علی هذه المرتبة فی العطایا فقال انی
لاعطی الرجل و غیره احب الی منه مخافة ان یکبه الله فی النار فاعتبر الضعیف
العقل الذی غلب علیه الطمع و الطبع پس موسی علیه السلام وقت قصه فرارده
اقرب اولان ذکر ایتدی ایله سبب که بشرک صورت جسمیه سی کبی در که اول مشهود
اولور • و حب نجاة سبب مذکورده متضمن اولمشدر • مدبر بدنی
روحک جسدده تضمنی اولندوغی کبی • بعده انبیا ایچون ظاهر بایدر که
اول لسان ظاهر ایله تکلم ایدرلر • زیرا خطابه شارع عامدر • پس حکما
فهم عوام خلایقه لایق موقع ... خلقه علیهم فهمنه

ضمن ترکیب قولنوده دیکدر بر شی بر شی آخرک
ضمننده اولمق کانه انوک قولنوغنده اولمق
کبی در تشبیه و مجازدر • سنه

الطبع بفتح الباء الثانیة ...
طبع علی قلوبهم و کلا بل ران علی قلوبهم
الآیة • سنه

اعتماد قلنور. نته كه رسول الله صلى الله عليه وسلم قسمت عطايا ده بو مرتبه‌يه
اشارت ايدوب بيوردى كه تحقيقا بن قسمت عطايا ده بن بر رجله زياده
عطا ويرورين. اما عطا اتمدوكم رجل بكا اندن احب در زيرا خوف
ايدرين كه اول عطا اتدوكم ضعيف العقل در. و حديث الا [illegible]
عنان توسن نفسى كفره ارخا ايدوب حق تعالى انى يوزى اوزره نار جهنمه
القا ايده. پس ضعيف العقل اولوب طمع بهيمتى دلنده رين ظلمتى
غالب اولانى تسخير ايچون التفاتى زياده اتدى. بالجمله سبب قريبه
عزت اولمغله سبب بعيد معتبر طوتولدى. فكذا ما جاؤا به من العلوم
جاءوا به وعليه خلعة ادنى الفهوم ليقف من لا غوص له عند الخلعة فيقول
ما احسن هذه الخلعة ويراها غاية الدرجة ويقول صاحب الفهم الدقيق الغائص
فى درر الحكم بما استوجب هذه الخلعة من الملك فينظر فى قدر الخلعة وصنفها
من الثياب فيعلم منها قدر من خلعت عليه فيعثر على علم لم يحصل لغيره ممن لا علم له
بمثل هذا. يعنى انبيا و رسل جناب فياض مطلقدن رسالت اتدكلرى
علوم و حقايقده طبقه فهم عوامى اوزره اداء معانى اتديلر كه مقتضاى
بلاغت ايدى. و كلامه فهوم مرادى مساعده اتدوكى مقدارى لباس كسويديلر
تاكه غوص باطن كلامه قادر اولمينلر بى توقف و تكلف معانى ظاهره دن
فهم ايده لر. و دخى نه كوزل خلعت اولور ديو استحسان ايده لر و حسن و لطافتك
درجه عليا سنده كوره لر. اما صاحب فهم دقيق و غائص بحر درر حكم
دخى سر ايده اوليا ابرار قدر بلوب بيلوب اول لباس عطاى ملك ملوك

دشهريار ايدوكن فهم ايدوب. وكيمك قامتنه راست بچلمشدر اكليوب.
و معناى مزبورك لباسى عارف قدينه كوره كسلدوكى تقديرجه نه صنفندن
اولور. و نه اندازه ده حسن بولور. مقايسه ايله انتقال ايدوب. حاصل مراد
علماء ظاهر شريعة ايله عرفاء باطن شريعة و اسرار حقيقت ميانلرنده بيان
نسبتدر. نته كه بو مضمونك تفصيلنده بيورور. ولما علمت الانبياء
والرسل والورثة ان فى العالم من هو بهذه المثابة عمدوا فى العبارة
الى اللسان الظاهر الذى يقع فيه اشتراك الخاص والعام فيفهم منه الخاص
ما يفهم منه العام و زيادة مما صح له به اسم انه خاص فيتميز به عن العامى فاكتفى المبلغون
العلوم بهذا فهذا حكمة قوله ففررت منكم لما خفتكم ولم يقل ففررت منكم
حبا فى السلامة والعافية. وقتا كه زمره انبيا و رسل و ورثه‌لرى هاديان سبل
بو مرتبه اولنلر كلر ايدوكن بلديلر ايسه عبارتلرنده لسان ظاهر قصد و توجه
اتديلر. بر عبارة ايله كه خاص و عام آنى فهم و ادراكده مشترك اولالر
بعده هر عامى فهم اتدوكن خاص فهم اتدوكدن ماعدا بر معناى ايدخى فهم
ايدر كه اول معنى زمره خواصه اسم خاص اطلاقنوك صحتنه سبب اولور. زيرا زمره
خواص معناى مزبورى فهم ايله عوامدن ممتاز اولور. پس مبلغين علوم
بو لسان ايله اكتفا اتديلر. بعده حق لسان موسادن حكايت ايله ففررت منكم
لما خفتكم ديوب. ففررت منكم حبا فى السلامة والعافية ديمدوكى يعنى فرار
موسايى سبب قريبه نسبت ايدوب بعيده نسبت اتمدوكى لسان
ظاهر ايله اكتفا و فهم خواصه اعتماد و اتكا قبيلندندر

فجاء به الی مدین فوجد الجاریتین فسقی لهما من غیر اجر ثم تولی الی الظل الالهی فقال
رب انی لما انزلت الی من خیر فقیر فجعل عین عمله السقی عین الخیر الذی انزله الله
تعالی الیه ووصف نفسه بالفقر الی الله فی الخیر الذی عنده یعنی پس موسی
علیه السلام بعد الفرار مدینه کلدی وکوردی که ایکی دختر بهیج المنظر برده
صو چکمکه منتظرلر. موسی علیه السلام انلره تشفقت ایدوب بغیر اجرة صو چکوب
اسقا ایله حاجتلرین روا قیلدی. بعده بر سایه درخته التجا ایدوب بعده دعا
خیره ابتدا ایتدی. که یا رب سن بکا انزال ایتدوکک خیره بن فقیر ومحتاجم
دیوب فی الحقیقه کندونک عمل سقیسنوک عینن کندویه انزال ایتدوکی
خیرک عینن قیلدی. یعنی مقابله سنده طلب خیر ایتدیکه کندودن حاصل
اولان فعل افاضه مقابله سنده که افاضه مادر. وفی الحقیقه افاضه علم در
زیرا ما مثالده علم در. استفاضه علم رجا ایتدی. وکندوبی فقر ایله توصیف
معنای هل من مزید اشارتدر که هر آنده مجدد اعارفک تجلای علمه فقری
مقرردر. زیرا آنا فآنا تجلا غیر مکرردر. بر آن مقرر دکلدر. فاراه الخضر اقامة
الجدار من غیر اجر فعتبه علی ذلک فذکر بسقایته من غیر اجر الی غیر ذلک مما
لم یذکر یعنی حضرت موسایه اجرسوز وعوضسوز عمل اقامه جداری کوستردی
وموسی فعل مزبوره انکار ایدوب لو شئت لاتخذت علیه اجرا قولی ایله
حضره عتاب ایتدی پس خضر دخی کاتن معارضه بالمثل ایدوب کندونک
افعالی فیه سندن مدینده جاریتینه ماء بیری بغیر اجر اجرا. واسقا ایدوکن
موسایه تذکیر ایتدی. حتی شیخ قدس سره ایدر حضر علیه السلام جمع اولدوغم بکا

دیدی که

دیدی که موسی ایچون بیک مسئله حاضرلمش ایدیم که اول عمرندن زمان
ملاقاته کلنجه واقع اولان حوادث ایدی کوردم اوچ مسئله یه بیله
صبر ایده مدی آخر فراق لازم کلدی دیدی. حتی تمنی رسول الله صلی الله
علیه وسلم ان یسکت موسی فلا یعترض حتی یقص الله تعالی من امرهما
فیعلم بذلک ما وفق الیه موسی من غیر علم منه اذ لو کان عن علم ما انکر مثل
ذلک علی الخضر الذی قد شهد الله له عند موسی فزکاه وعدله ومع هذا
غفل عن تزکیة الله له وعما شرطه علیه فی اتباعه رحمة بنا اذا نسینا
امر الله ولو کان موسی عالما بذلک لما قال له الخضر ما لم تحط به خبرا ای انی
علی علم لم یحصل لک عن ذوق کما انت علی علم لا اعلمه انا فانصف. شیخک
خضر ایله واقع اولان مکالمه سابقه سنه مناسبدر که نبی علیه السلام
دخی تمنی ایتمشلر که موسی قرنداشم بولا ایدی صبر ایده ایدی. واعتراض
بولن طوتمیه ایدی. تا که حق تعالی بو ایکیسنوک امرین حکایه ایده ایدی.
پس نبی علیه السلام قصه مزبوره سببی ایله حضرة موسایه اعمالدن نه مرتبه توفیق اولندیغنی
کندونک علمی واختیاری یوغ ایکن بیلیه ایدی. زیرا حضرة موسانوک حرکتی علم و
اختیار ایله اولسه خضردن صادر اولان اعمال عجیبه وامثالنه انکار ایتمزدی.
زیرا علوم اتسه بدا اولن فعل عجیب اولمز. بونکبری ایله الله تعالی حضرة
خضرک علمنه حضر موساده شهاده ایدوب وعلمناه من لدنا علما. دیمشدر ایکن
بعده تزکیه. وتعدیل ایدوب حقنده وآتیناه رحمة من عندنا. بیورمشدر ایکن
بو جمله ایله حضرة موسی تزکیه مذکوره دن غفلت قولنر اتباعده مزبوره دن

شرطی نسیان اتدی. غالبا مجرد نسیان آحادنا سه رحمت و وسعت قصد
اتدی. زیرا بو یله محل اهتمامده نسیان موسی مؤاخذه اولنیجق سایر آحاد امة
نسیان ایله نیچون مؤاخذه اولنه خصوصا امر جبلی اولا بعده بویورلر که
اگر موسی خضرک علمنه عالم اولا ایدی خضر اکا مالم تحط به خبرا می دیر ایدی
صحبت انبیا و اولیاده حاشا حجاب نفسانیه. و ظلمه شک و ظن اولمز. ایکی
معناسی بنده اولان علم ذوقی ولایتم حسبی ایله سنده حاصل اولمشدر.
زیرا خبره علم ذوقیدر. رتبه که سنوک علمک نبوتک حیثیتی ایله بکا ویرلمشدر
دیمکدر. مراد خضر علیه السلام انصافدر و عداله ایله اتصافدر.
واما حکمة فراقه فلان الرسول یقول الله فیه وما اتیکم الرسول فخذوه
وما نهاکم عنه فانتهوا فوقف العلماء بالله الذین یعرفون قدر الرسالة
والرسول عند هذا القول وقد علم الخضر ان موسی رسول الله فاخذ یرقب
ما یکون منه لیوفی الادب حقه مع الرسول فقال له ان سألتک عن شیء
بعدها فلا تصاحبنی فنهاه عن صحبته فلما وقعت منه الثالثة قال هذا فراق
بینی وبینک ولم یقل لا تفعل ولا طلب صحبته لعلمه بقدر الرتبة التی هو فیها
التی انطقته بالنهی عن ان یصحبه فسکت موسی ووقع الفراق فانظر الی
کمال هذین الرجلین فی العلم وتوفیة الادب الالهی حقه والی انصاف الخضر
علیه السلام فیما اعترف به عند موسی حیث قال انی علی علم علمنیه الله لا تعلمه انت
وانت علی علم علمکه الله لا اعلمه انا فکان هذا من الخضر اعلاما لموسی دواء
لما جرحه فی قوله وکیف تصبر علی ما لم تحط به خبرا مع علمه بعلو رتبته بالرسالة

ولیست

٤١١

ولیست تلک الرتبة للخضر. اما حکمة فراق بودر که رسول حق الله
تعالی بویورر که رسولک رسالته ایله کتوردوکی امری اخذ و قبول
ایدک. و نهی اتدوکی حکمدن منتهی و متجاوز اولک. پس علماء الهیون
که قدر رسالته و رتبهٔ رسوله عارفلردر. بو قولی استماع ایدنجه حالنه
واقف اولدیلر. و حق رسالتی بلدیلر. و خضر علیه السلام دخی موسانوک
رسول الله ایدوکن بیلور ایدی. واندن صادر اولن احواله مراقب و
منتظر اولور ایدی. تا که حق ادب رسالتی کما هو حقه ادا ایده. بعده
چون موسی خضری اگر من بعد سنوک رسالتکه مخالف احوالکدن معترضا
سؤال ایدر ایسم هرگز بنوم ایله مصاحبت اتمه دیو صحبتندن نهی اتدی.
و حالة ثالثه که شرط فراق ایدی واقع اولدوغی آنده هذا فراق
بینی وبینک کلامی صادر اولدی. پس موسی خضره رعایت ادب ایدوب
صریحا لا تفعل دیمدی. و صحبتنه دخی طلب گوسترمدی. زیرا ذاتنوک
رتبهٔ علیه سنه عارف. و وارد اولن نطق ناهی وارد الهی اولدوغنه
واقف ایدی. پس کلامدن سکوت و رجوع ایدوب. و شرط سؤاله معلق
اولن فراق وقوع بولدی. ای عارف ادیب. و سالک اریب. نظر ایله
بو ایکی رجلینوک علمده کمال مهارتنه. که حق ادب الهی یی نجه توفیه و رعایة اتدیلر
و خضر علیه السلامک انصافنه که حضور موساده علم موسایه نجه اعتراف اتدی
که سنوک علمک ذاتوکه و استعدادوکه مخصوصدر بکا تجاوز اتمز. نته کیم
بنوم علمم دخی بنا مخصوصدر غیره سرایت قیلمز دیدی. کانه خضر کیف

بو معامله انصاف واعترافی • موسایه خضردن اصابه ایدن سنان
خبر مالم تحط به خبراً جراحتنه دوا ایدی • زیرا موسانوک علو رتبه سنه
عالم ایدی • واول اجلدن طریق اعتذاره سالک اولمغه عازم وجازم ایدی
وظهر ذلک فی الامة المحمدیة فی ابار النخل فقال علیه السلام لاصحابه انتم اعلم
بامور دنیاکم ولاشک ان العلم بالشیء خیر من الجهل به ولهذا امدح الله تعالی
نفسه بانه بکل شیء علیم فقد اعترف صلی الله علیه وسلم لاصحابه بانهم اعلم
بمصالح دنیاهم منه لکونه لاخبرة له بذلک فانه علم ذوق وتجربة ولم یتفرغ
علیه السلام لعلم ذلک بل کان شغله بالاهم فالاهم فقد نبهتک علی ادب عظیم
تنتفع به ان استعملت نفسک فیه • یعنی انصاف مزبور که حضرت خضردن
صادر اولمشدر بو نجلین انصاف سید المرسلیندن دخی صادر اولمشدر
اصلاح نخل امرنده که اکا تأبیر نخل دیرلر • وخرمانوک ذکرندن انثاسنه
بر چچک آشلرلر مکر بر سنه حضرت اصحابی اول وضع معهوددن نهی ایتمش
واول سنه باذن الله خرمالر یمش ویرمیوب سنهٔ آتیه ده اصحابه
امور دنیاده سز اعلمسز دیو بیورمش وجه انصاف بودر که علم من حیث هو
علم جهلدن خیرلو صفة ایکن وحق تعالی نفسنی بکل شیء علیم ایله مدح ایتمش ایکن
اصحابنک اعلمیتنه اعتراف • عظیم لطف وانصاف • در واقعا حکم رسالتوک
اهم واقدمه اشتغال سببی ایله امور جزئیه نوک تجربه سی ایله علم ذوقیندن
اهمال بعید اولمز • بعده تحقیقا بر ادب عظیمه تنبیه اولوندیکه عاقل نفسنی منتفع
اولور • وغیری انیندن خالی اولور • وقوله فوهب لی ربی حکما ای الخلافة

وجعلني من المرسلين يريد الرسالة فما كل رسول خليفة فالخليفة صاحب
السيف والعزل والولاية والرسول ليس كذلك انما عليه البلاغ لما ارسل به
فان قاتل عليه وحماه بالسيف فذلك الخليفة الرسول فكما انه ما كل نبي رسول
كذلك ما كل رسول خليفة اي ما اعطى الملك والتحكم كلام مذكور بحث موسى و
فرعونه مقدمه در یعنی حقک بکا رحم حکم وقدرت بغشلدی دیو لسان
عبدیندن حکایه اتدوکندن مراد خلافتدر • وبنی مرسلیندن قیلدی دیدوکندن
مراد امر رسالتدر پس هر رسول خلیفه اولمز زیرا خلیفه صاحب السیفدر
وعزل ونصب اتمی در ظهوری وغلبه سی سببی ایله اما رسول اولویله دکلدر •
وما علی الرسول الا البلاغ حکمنجه انجق رساله ایله مکلفدر • تنفیذ امور
واجرای احکام ایله موظف دکلدر • نته که حال خضر هم بویله ایدی • اکر رسل
اولدوغی قومی اوزرینه مقاتله اتسه • ودعوتین سیف ایله حمایه قلسه •
خلافه ایله رسالتی جمع اتمش اولور • پس هر نبی رسول اولمدوغی کبی هر رسول
خلیفه اولمز • یعنی اکا ملک وقدرة وتحکم ویرلمز • واما حکمة سؤال فرعون
عن الماهية الالهية فلم يكن عن جهل وانما كان عن اختبار حتى يرى جوابه
مع دعواه الرسالة عن ربه وقد علم فرعون مرتبة المرسلين في العلم فيستدل
بجوابه على صدق دعواه وسأل سؤال ايهام من اجل الحاضرين حتى يعرفهم
من حيث لا يشعرون بما شعر هو في نفسه في سؤاله فاذا اجابه جواب العلماء بالامر
اظهر فرعون ابقاء لمنصبه ان موسى ما اجابه على سؤاله فيتبين عند الحاضرين لقصور
فهمهم ان فرعون اعلم من موسى ولهذا قال له في الجواب ما ينبغي وهو في الظاهر

غير جواب عما سئل عنه وقد علم فرعون انه لا يجيبه لا ابد لك فقال ان رسولكم
الذي ارسل اليكم لمجنون اي مستور عنه ما سألته عنه اذ لا يتصور ان يعلم
اصلاً فالسؤال صحيح فان السؤال عن الماهية سؤال عن حقيقة المطلوب
ولا بد ان يكون على حقيقة في نفسه واما الذين جعلوا الحدود مركبة
من جنس وفصل فذلك في كل ما يقع فيه اشتراك ومن لا جنس له لا يلزم ان لا يكون
على حقيقة في نفسه لا تكون لغيره فالسؤال صحيح على مذهب اهل الحق والعلم
الصحيح والعقل السليم والجواب عنه لا يكون الا بما جاء به موسى اما فرعونك
موسايه كلمهٔ ما ايله ماهيت الهيه دن سؤالنوك حكمتي فرعونك جهلندن
ناشي دكل ايدي • بلكه علم واختبار يعني امتحان طريقي ايله سؤال ايدي •
تاكه موسانوك جوابن مشاهده ايده كه دعواي رسالة ربه موافق اطلاع
حقايقه قادرمي • فرعونك خود مرتبهٔ مرسلين معلومي ايدي ديرلر • بلكه
خصوصا نبوة موسايه دخي مؤمن ايدي • نهايه منصبنه مفتون اولمغن انكار
ايدرايدي • درلر الله اعلم • پس سؤال مزبور ايله مراد اندي كه حضار مجلس
افنا ده جاه كمان اولالر • بو وجه ايله كه حقيقه حق فرعون ايچون مسؤول عنه
وساير حقايق كونيه كبي تعريفي ممكندر • پس چون موسايه حقيقة بارئ
ما ايله سؤال ايده موسا دخي نفس الامره لايق جواب ويره وب قوم فرعونك
كمانينه مطابق • سويليجك فرعونك مقصودي حاصل اولوب • انكره ديه كه بو سنك
رسولكز مجنون الحق • واقعا مرادعون ظهور بولدي • زيرا فرعون حكمهٔ نفس
امريه عالم ايدي • موسانوك نفس الامره مطابق سويليجكن بيلور ايدي

اما

اي لا يتصور ان يعلم الحق بحقيقته ج •

اي لا يكون تمكن الحقيقة لغيره ج •

فان تعريف البسايط لا يكون الا بلوازمها التنبيه ج •

٤١٢

اما حضار مجلس حقيقة حالي بلمديلر • ومراد فرعونه موافق حركات اتديلر
تاكه فرعون موسادن اعلميه دعواسن اتدكده بو كمان • ايله تصديق
وايمان • عرض اتديلر • مجنون ديمك علم اندن مستوردیمكدر واقعا
حضار مجلسه نسبة حضرة موسادن علم مستور ايدي • قصور فهملرندن
اوتوري • بعض نسخه ده لفظ ابهام بايله در ومعناسي ها يه ملايمدر •
اما مصنفه قرأت اولنان نسخه ده لفظ ايهام در نقطتين ايله • يعني
خلاف مراد حاصلي ايهام ايدر لفظ ايله سؤال اتدي ديمكدر • زيرا اعلما
مراد اندوكي علم حضرت موساده كامل ايدي • فرعونده دخي بو معنا
حاصل ايدي • اما تجاهل اتدي منصبني ابقا مصلحتي ايچون • زيرا موسانوك
جوابي اسلوب حكيم اوزره جواب لايق ايدي • اكرچه قاصرينه كوره
نفس الامره نامطابق ايدي • زيرا تعريف بسايط لوازم بيننيسي ايله
اولور وجنسي اولميانوك حقيقتي اولمق لازم كلمز • حقايق بسيطه
وحقيقة الحقايق اجناس وفصولدن منزه وعاليلردر • پس مذهب اهل حقده
سؤال وجواب ايكيسي دخي صحيحلردر • وهناك سر كبير فانه اجاب
بالفعل لمن سأل عن الحد الذاتي فجعل الحد الذاتي عين اضافته الى ما ظهر به
من صور العالم فكانه قال له في جواب قوله وما رب العالمين قال
الذي يظهر فيه صور العالمين من علو وهو السماء ومن سفل وهو الارض
ان كنتم موقنين او يظهر هو بها بوندن دركه بو سؤاله جوابي غير كبير واردر
يعني مسئله توحيد صرفي مشتمل اولندوغيدر اولا كه رب عالمين عين عالمدر

عالم انوك مظاهری اولدوغی جهة ایله • وعالم دخی عین رب العالمیندر
ربك عالم سببی ایله ظاهر اولمه سی اعتباری ایله پس فرعون حقك
ذاتنده سؤال اتدكده حضرت موسی فعل ایله وربوبیة ایله جواب
ویردی و فی الحقیقه ربنی مظاهرینه اضافه اتدی یا سبب ظهورینه
نسبت قیلدی • زیرا فرعون رب العالمینوك حقیقتی و ماهیتی نه در
دیدكده موسا دیدی كه رب العالمین • اولدر كه صور عالمین علویات
سماویات وسفلیات ارضین انده ظاهر اولور یعنی مرآت اعیان
اولدوغی مرتبه ده یاخود رب صور مذكوره ایله ظاهر اولور اعیان
مرآة حق اولدوغی مرتبه ده • محصل كلام صور عالم مرآت حق اولمق
وار • كه ظاهر حق و مظهر خلق اولا • یاخود وجود حق مظهر و مرآة خلق
اولمق وار كه صور عالم ظاهر و مظهر حق اولا آیه كریمه ده وما بینهما دن مراد
برزخ جامعدر كه عالم مثال مطلق و مقیددر فلما قال فرعون لاصحابه
انه لمجنون كما قلنا في معنی كونه مجنونا زاد موسی فی البیان لیعلم فرعون
رتبته فی العلم الالهی لعلمه بان فرعون یعلم ذلك فقال رب المشرق
والمغرب فجاء بما یظهر ویستر وهو الظاهر والباطن و ما بینهما وهو قوله
بكل شیء علیم ان كنتم تعقلون ای كنتم اصحاب تقیید فان العقل تقیید
فالجواب الاول جواب الموقنین وهم اهل الكشف والوجود فقال
لهم ان كنتم موقنین ای اهل كشف وشهود فقد اعلمتكم بما تیقنتموه فی شهودكم
ووجودكم فان لم تكونوا من هذا الصنف فقد اجبتكم بالجواب الثانی

ان كنتم اهل عقل و تقیید وحصرتم الحق فیما تعطیه ادلة عقولكم فظهر موسی
بالوجهین لیعلم فرعون فضله وصدقه وعلم موسی ان فرعون علم ذلك
او یعلم ذلك لكونه سأل عن الماهیة فعلم ان سؤاله لیس علی اصطلاح
القدماء فی السؤال بما هو فلذلك اجاب فلو علم موسی منه غیر ذلك لخطأه
فی السؤال • یعنی وقتا كه فرعون اصحابنه موسا ایچون مجنون دیوب
و معناسی مجنونی دید و كمز كبی اكا نسبة ایدوب • یعنی نسبة جهل ایدوب
وحقیقة مسؤول عنه دن غافلدر دیدی ایسه حضرة موسا دخی جوابده
زیاده ایدوب اظهار معرفة اتدی تا كه فرعون بونك علم الهیده مرتبه سین
بیله دیو بیلورایسه متنبه اولا دیو پس رب المشرق والمغرب دیدی •
ایكی شیء ذكر اتدی بریسی محل ظهور بریسی موضع استتار • بری حكم اسم
باطن تا كه عالم غیب وشهادة صورتن كوستردی • كه بریسی عالم خلوق و
ظاهر بریسی عالم حق وباطن و ما بینهما عالم مثال و برزخدر • وبهر شیء علیم
اولمق احاطه ذاتیه سیدر وان كنتم تعقلون • دیدوكی اصحاب تقیید و
حصر اولنلره نسبة ایله دركه انلر حقی اشیا ایله بیلورلر و مقدمات خارجیه ایله
اثبات ایدرلر جواب اول موقنین ایچون اولدی كه انلر اهل كشف و
وجوددر • فقیر ایدرین انلره موقنین دیمك كلام تحقیق در ان كنتم شرطی
متحقق در مراد موسی بن سزه شهود كوزده اولنی تنبیه اتدم یا تأكید اتدم
دیمكدر • و اگر بو صنفدن دكل ایسكوز جوابكوز جواب ثانیدر كه اهل تقیید و
حصر اولدوغكوزه اضافه ایله در زیرا ادله عقولكوزا اعطا اتدوكی

عملدن تجاوزه قادر اولمدوکزدیمک اولا پس موسی عینِ فرعونه واجابنه
وجهین ایله جلوه وظهور اتدی یعنی وجه نبوة ایله وجه ولایتی جمع قیلدی
تاکه فرعون کندونک فضلنه عارف وصدق دعواسنه واقف اوله زیرا
حضرة موسی فرعونک حقیقة حاله ونبوة موسایه عالم ایدوکنه یا مستقبلده
عالم اولاجغنه جازم ایدی زیرا فرعون که موسایه مایله ظاهرا
ماهیتدن سؤال اتدی لکن موسی سؤال فرعون اصطلاح قدماء
حکما اوزره دکل ایدیکن بلدی تاکه اجزاء ذاتیه ایله جوابه متصدی
اولمدی زیرا اکر بلمسه فرعونی محل بحثده نچون تخطیه اتمزدی زیرا
اصحاب بحث وادب مخطیئی تخطئه دن اهمال قوة خطاده دردیرلر
پس بو معنا اوزره جواب موسیده اسلوب حکیم مرعی طوتلمز جوابین
میاننی فرقده تأمل واردر زیرا جواب اولده دخی تقیید حاصلدر
زیرا صورت سموات وارضین قید دکلمیدر مشرق ومغرب قید اولدوغی
کبی اللهم مکر جواب اول اهل کشف ویقینه نسبة ایله اولا جواب
ثانی عاقلینه اضافة ایله اولدوغی کبی اما ایکیسنی دخی موقنینه
واما لی کشفه نسبة اتسک هرکز فرقی اولمز والله اعلم فلما جعل موسی
المسؤول عنه عین العالم خاطبه فرعون بهذا اللسان والقوم لا یشعرون
فقال له لئن اتخذت الها غیری لاجعلنک من المسجونین والسین فی السجن
حروف الزوائد ای لاسترنک فانک اجبتنی بما ایدتنی به ان اقول لک
مثل هذا القول فان قلت لی فقد جهلت یا فرعون بوعیدک ایای والعین

واحدة

[illegible]

واحدة فکیف فرقت فیقول فرعون انما فرقت المراتب العین ما تفرقت
العین ولا انقسمت فی ذاتها ومرتبتی الآن التحکم فیک یا موسی بالفعل
وانا انت بالعین وغیرک بالرتبة بو محلک سر شریفی بودر که کشف
وقتا که حضرت موسی فرعونک سؤال اتدوکی رب عالمینوک جوابنده لسان
توحید ایله رب عالمینی عین عالم قلدی ایسه فرعون دخی عالمده داخل اولمغی
حسبی ایله لسان مزبور ایله تکلم ایدوب وقومنک بو معنایه شعوری اولمدوغی
حالده موسایه دیدی که چون سن بو معنایه قایل سن امدی بندن
غیری اله اتخاذ ایدر ایسک سنی مسجونیندن قیلورین دیدی بو اصل
اوزرینه که لفظ سجنک سینی حروف زوایددن اولوب حروف
اصلیه سی اوزرینه مادهٔ جنون حاصل اولا که جیم ونون دریعنی جن
اما عبارهٔ مضاعف حاصل اولمدوغندن مثلا جامی عذر ایدر که مذکور اولن
لسان لسان اشارتدر لسان عبارة دکلدر که البته مضاعف اولمق لازم اولا
تعبیر ایدرین لسان لسان اشارة اولیجق بو مرتبه دخی واضحدر
ولطیفدر که مسجونیندن اسقاط سین ایله لفظ مجونین باقی قالوب
یا دخی زاید اعتبار اولنمغله بعده قلب ایله عبارة مجنون حاصل اولا
ولاجعلنک مجنونا لفظنه اشارة بولونه تاکه کلام سابقنه وحقنه
ملایم سوق اولونه یعنی یا موسی بن سنی تحت ظهورمده وسلطان
تغلبمده مستور ومقهور ایدرین زیرا جوابکده بنوم مدعامی تأیید اتدک
زیرا رب عالمین عین عالم اولیجق بن خود عالمده داخل بس سنوک اوروکم

[illegible]

صورتده خود غالب و ظاهر اولدغی مقرر معنی جهتندن نیجولن ظهوم
و حكمم اولمیه اگر یا موسی بكا سوآل ایدرسك كه سر توحیده عارف
اولدوغك تقدیرجه بكا تجنی و سر ایله وعید كن جاهل اولمزمیسن یعنی
عینمز واحد ایكن سنوك قاهریتوك بنم مقهوریتیم نجه فرق ایدرسن
دیر ایسك جواب ویریلور كه عین واحدی مراتب متعدده فرق ایدر
یعنی منكثر گوستر ور حد نفسنده عین واحد متفرق و منقسم اولمز بن بونوم
مرتبم الآن فعلم ایله سنده تحكم در اگرچه بحسب العین واحدوز اما بحسب
المرتبه متعددیدورز دیدی فلما فهم ذلك موسی منه اعطاه حقه فی كونه
یقول له لا یقدر علی ذلك والرتبة تشهد له بالقدرة علیه و اظهار الاثر
فیه لان الحق فی رتبة فرعون من الصور الظاهرة لها التحكم علی الرتبة
التی كان فیها ظهور موسی فی ذلك المجلس فقال موسی له یظهر له المانع من تعدیه
علیه اولو جئتك بشیء مبین فلم یسع فرعون الا ان یقول فأت به ان كنت
من الصادقین حتی لا یظهر فرعون عند الضعفاء الرأی من قومه
بعدم الانصاف فكانوا یرتابون فیه وهی الطائفة التی استخفها فرعون
فاطاعوه انهم كانوا قوما فاسقین ای خارجین عما تعطیه العقول الصحیحة
من انكار ما ادعاه فرعون باللسان الظاهر فی العقل فان له حدا یقف
عنده اذا جاوزه اصحاب الكشف والیقین یعنی چون موسی كلام فرعونی
فهم و اذعان ایتدی جوابنده حق ادا ایدن اعطا ایتدی كه سن بكا قادر
دگلسن دیمدی رتبه ظاهره خود فرعونك موسی اوزرینه قدرتنه

دلالة

دلالت ایدر ایدی و موساده اظهار اثرینه شهادت ایدر ایدی
زیرا حقا كه رتبه فرعونده صورت ظاهره حیثیتندن موسی اولدوغی رتبه
اوزرینه اول مجلسده تحكم ثابت ایدی اگرچه آخر الامرده كل ایسه ده
پس موسی فرعونك كندویه تعدیسنه مانع بیان ایدوب اولو جئتك
بشیء مبین یعنی بر تعدی و تجاوزی بكا اگر سكا بر مظهر آیات و معجزات
اولور شیء گتوره جك اولورسم دخی ایدرمیسن دیدی پس فرعون موسی یه
مخالفته قادر اولمیوب اگر گرچك ایسك گتور دیدی زجر و نهی
ایتمدی تا كه قومندن ضعفاء الرأی اولنلر قاتنده فرعونك عدم انصافی
ظاهر اولوب حقنده گمان ناشایست ایتمیه لر و اول طایفه ضعفا
شونلر ایدی كه فرعون انلره اهانت ایتمشیدی و انلر امرینه اطاعت
قلمشلر ایدی كه قوم فاسقلر و عقول صحیحه اعطا ایتدوكندن خارجلر
ایدی یعنی مقتضای عقول فرعونك لسان ظاهر ایله ادعا ایتدوكنه انكارده

یعنی اول فعل مدعائی منكره اقرار ایتمشلر ایدی زیرا عقل صحیحك بر حد
معین و موقف خاصی واردر كه اصحاب كشف و راسخه تجاوز ایدر
عقل ایده مز ولهذا جاء موسی بالجواب بما یقبله الموقن والعاقل خاصة
یعنی عقلك حد معینی اولوب و كشفك نهایتی اولمدیغیچوندر كه موسی
جواب اولی موقننه و جواب ثانیی عقلایه مخصوص قیلدی فالقی عصاه
وهی صورة ما عصی به فرعون موسی فی ابائه عن اجابة دعوته فاذا هی
ثعبان مبین ای حیة ظاهرة فانقلبت المعصیة التی هی السیئة طاعة

ای حسنة کما قال یبدل الله سیآتهم حسنات پس موسی القا عصا ایتدی
ایله عصا که فرعونک صورة عصیانی ایدی یعنی کفر و عنادینوک صورتی
ایدی که موسایه انوک سببی ایله عصیان ایدر ایدی واجابة دعوتندن
ابا و امتناع کوستورر ایدی پس وقت القاده عصای مزبور منقلب
ثعبان مبین اولدی یعنی حیة ظاهره اولدی پس معنای معصیة
موسی که حقیقة سیئة در طاعة و حسنیه مبدل اولدی نته که الله تعالی
بیوردی یبدل الله الآیة یعنی فی الحکم یعنی مراد اکا حکم حسنه مترتب
اولور دیمکدر بو خسنه سیئة عین حسنه اولور دیمک دکلدر عیننده تبدل
اولمز نته که بو معنا نوک امثالی مرور کثیر ایله مرور ایتدی فظهر الحکم هنا
عینا متمیزة فی جوهر واحد وهی العصا وهی الحیة والثعبان الظاهر
پس حکم بو محلده عیننده ظاهر اولدی عین مزبور جوهر واحدده متمیز
اولدوغی حالده حاصل کلام عین مزبور عصادر اکا حکم عصیان مترتب
اولمغله حیة و ثعباندر اکه حکم طاعة مترتب اولمغله و ثعبان ظاهردر حیات
وعصیدن امثالنی التقامی اعتباری ایله وبالجملة تبدل حقائق الممکنة
مبنی سوزدر فالتقم امثاله من الحیات من کونها حیة والعصا من کونه
عصی فظهرت حجة موسی علی حجج فرعون فی صورة عصی وحیات
وحبال فکانت للسحرة الحبال ولم یکن لموسی حبل والحبل التل الصغیر
ای مقادیرهم بالنسبة الی قدر موسی بمنزلة الحبال من الجبال الشامخة
فلما رات السحرة علو رتبة موسی العلم وان الذی راوه لیس من مقدور

البشر

البشر وان کان من مقدور البشر فلا یکون الا ممن له تمییز فی
العلم المحقق عن التخیل والایهام فآمنوا برب العالمین رب موسی
وهرون ای الرب الذی یدعوا الیه موسی وهرون لعلمهم بان
القوم یعلمون انه ما دعا الی فرعون پس حیاتدن اجسامی التقام ایتدی
حیة اولدوغی جهتندن وعصیی التقام ایتدی عصا اولدوغی حیثیتندن
یعنی مثلنه غلبه ایله قهر ایتدی زیرا قهره مماثلة لازم ایدی پس موسانک
حجتی حجج فرعونه ظاهر و غالب اولدی عصی و حیات وحبال صورتنده
یعنی صور مثالیه سی بویله کورندی بعده سحره ایچون حبال وار ایدی
موسا ایچون حبل واحد دخی یوغیدی وحبل لغتده تل صغیر درکه
دملدن مجتمع اولور ممتد و مستطیل شکل بغلر پس کانه سحره مذکورنک
مقادیری مقدار موسایه نسبة تل صغیر جبل شامخ القدره نسبتی او
کبی در پس وقتا که سحره بو نسبتی شهود واذعان ایتدیلر ایسه موسانک
رتبه علمیه سن و قدر ملکه سن بلدیلر و دخی کوستردوکی آیات مقدور
بشر دکل ایکن بشردن صدورین کوردیلر پس افضل بشر ایدوکی
مقرر اولدی و اکلدیلر که بو نوک علمی علوم تخیلیه دن دکل بلکه
علم تحقیقی در پس رب عالمینه ایمان کتوردیلر بعده مجملاً قومیوب
رب موسی و هرون ایله بیان قیلدیلر زیرا بلدیلر که بونلر خلقی فرعونه
دعوت ایتمزلر بلکه رب الارباب دعوت ایدرلر ولما کان فرعون
فی منصب التحکم صاحب الوقت وانه هو الخلیفة بالسیف وان جار فی العرف

لا مرعوب اروه الی معنی ... نسخه

التقام لقمه ایدیوب یوتمغه دیرلر نسخه

الناموسی ولذلک قال انا ربکم الاعلی ای وان کان الکل اربابا بنسبة ما
فانا الاعلی منهم بما اعطیته فی الظاهر من التحکم فیکم ولما علمت السحرة صدقه
فیما قاله لم ینکروه واقروا له بذلک فقالوا انما تقضی هذه الحیوة الدنیا
فاقض ما انت قاض فالدولة لک فصح قوله انا ربکم الاعلی وقاکه
فرعون منصب تحکمده صاحب الوقت اولدی ایسه یعنی زمانونک
حاکم صوریسی اولوب وقلیچ سببی ایله اکا عرف شرعی ده حاکم جایز
ایکن اطیعوا امراءکم وان جار حدیثی موجبنجه خلیفه اطلاق اولندی
ایسه انا ربکم الاعلی دعواسنه جرأت اتدی جایز جاریجور دن
مأخوذ اسم فاعلدر جور ایدیجی معناسنه در وناموس شرعدر بو جمله
لمانوک جوابیدر یعنی مخاطب اولنلرک هر بریسی سبب نسب مختلفه
ایله ارباب مختلفه ایسه بن جمله کوزدن ظاهرا اجرای احکام اتدوکم
جهتیله اعلایم دیمکدر بعنی وقاکه سحره حاضرون موسانوک
صدق دعواسن بینه واضحه حسندن معلوم ایدندیلر ایسه هرکز
انکار اتمدیلر بلکه اقرار نبوة موسادن ماعدا فرعونه دیدیلر که من بعد
نه صنع ایدرایسک ایله سنوک قضا وحکمک مقتضای هوای حیات
دنیادر اخرة ایسه خیر وابقی در دیدیلر پس فرعونک انا ربکم الاعلی
دیدوکی صاحب دولة معناسنده اعلی دیمک ایدوکی صحیح اولدی
وان کان عین الحق فالصورة لفرعون کلام مزبور سر توحید موجبنجه
سؤال مقدردن جوابدر که حق تعالی عین جمیع اعیان اولیجق فرعونه

اطلاق

اطلاق رب صحیح اولمزمی پس انکار منکر نجه روا اولور جواب ویریلور که
اکرچه عین واحددر اما صورة فرعونیه ایله حقدن متمیز اولور پس
اطلاق رب بو حیثیتدن منکر اولور صحیح اولمز فقطع الایدی والارجل
وصلب بغیر حق فی صورة باطل لنیل مراتب لا تنال الا بذلک الفعل
فان الاسباب لا سبیل الی تعطیلها لان الاعیان الثابتة اقتضتها
فلا تظهر فی الوجود الا بصورة ما هی علیه فی الثبوت اذ لا تبدیل
لکلمات الله ولیست کلمات الله سوی اعیان الموجودات فینسب الیها
القدم من حیث ثبوتها وینسب الیها الحدوث من حیث وجودها وظهورها
کما تقول حدث الیوم عندنا انسان او ضیف ولا یلزم من حدوثه انه
ما کان له وجود قبل هذا الحدوث ولذلک قال تعالی فی کلامه العزیز ای فی
اتیانه مع قدم کلامه ما یاتیهم من ذکر من ربهم محدث الا استمعوه وهم
یلعبون وما یاتیهم من ذکر من الرحمن محدث الا کانوا عنه معرضین
والرحمن لا یاتی الا بالرحمة ومن اعرض عن الرحمة اقبل العذاب الذی
هو عدم الرحمة پس فرعون تحکمی وغلبه سی جهتندن اول قوم سحره نوک
الّرین ایقلرین بغیر حق کسدی وصلب اتدی بو فعل اکرچه صورة باطلده
ایدی اما فی الحقیقه حقه مؤدی اولدی زیرا حقک صورة باطلده
بر مظهر خاصی در نته که بیورلدی شعر لا تنکروا الباطل فی طوره
فانه بعض ظهوراته پس بو قطع وصلب قوم مزبوری مراتب عالیه یه
ایصال ایچون ایدی که اول مرتبه بو فعل مخصوص اولمسه حاصل اولمز فعلک

سحره یه نسبت منفعتی نیل درجات شهاده اولدوغی کبی فرعونه نسبت
دخی ظهور حکم • وسلطنت وتسخیر مملکته در • زیرا تعطیل اسبابه سبیل
وکلمات اللهده تبدیل • یوقدر واعیان ثابته مقتضیات اسما اوزره
صور علمیه دن وجود عینی یه ظهور اتمکده در نسب سببیه ومسببیه مقتضاسی
اوزره زیرا اعیان کلماتدر که من حیث الثبوت قدما ومن حیث الوجود
حوادثدر • مثلا بوکون بر انسان حادث اولدی یا بکا بر شخص ضیف
کلدی دینلسه معناسی عدمی صرفدن اولدی وکلدی دیمک کلدر بونلر
اول اوک اصلا علما وثبوتا وجودی یوغیدی دیمک کلدر بلکه حادث
مزبوره مسبوق بالعدم دیمک مسبوق بالثبوت دیمکدر • زیرا ابتدای
عدمدن صحرای • وجوده چقن اشیا هب معدوم ثابتلردر که مثال لدن
شهادته کلدر • وعلمدن عینه سفر • اتمکده در بواجلدندر که الله تعالی کلام
قدیمنده یعنی کلامنوک اتیانده من ربهم محدث بیوردی نفسنده کلام نفسی
قدیم ایکن جنابنده بدن اتیانی حدوث ایله تعبیر اتدی پس حدوث ایله
متصف اولان لباس حرف وصوت ایله ظهور اولدی واما قوله تعالی
فلم یک ینفعهم ایمانهم لما راوا باسنا سنة الله التی قد خلت فی عباده الا قوم
یونس فلم یدل علی انه لاینفعهم فی الاخرة بقوله فی الاستثناء الا قوم
یونس بعده شیخ قدس سره وقتا که حق موسی فرعونه اولن ایاتده
وارده متضمن اولدوغی حکم واسراری بیان اتدی ایسه بومقوله ایمانی
کیفیتی بیانه شروع اتدی که دنیاده نافع اولمز ایسه آخرتده اولورمی

اولمزمی پس او لا لما راوا باسنا قولنده اولن معنایی بعده سورهٔ
یونسده واقع اولان استثنایی که مستثنی منه فلولا کانت قریة
امنت یعنی عند رؤیة العذاب فنفعها ایمانها در الایه والا قوم
یونس اندن مستثنی در بیان اتدی وبیوردی که آیتیندن مذکور
اولمن دلالة اتمز که بونلرک عند الیاس ورؤیة العذاب ایمانی آخرتده
نافع اولمیه وعدم دلالة مثبت وجود حکم اولمز زیرا رؤیة باسده
عدم انتفاعدن استثنا دلالة ایدر که رؤیة باسده انتفاع اولا
زیرا نفیدن استثنا مثبت اولور که قوم یونسدر وقول الیّ الذکر دخی
معنای استثنایی مبین در که بیورلمشدر لما امنوا کشفنا عنهم عذاب الخزی
فی الحیوة الدنیا پس مذکوردن منفهم اولور که مستثنی بالایمان رؤیة
باس وقتنده حیوة دنیاده منتفع اولا ومستثنی منه اولمیه پس حکم مذکوردن
آخرتده عدم انتفاع لازم کلمز فاراد ان ذلک لایرفع عنهم الاخذ فی
الدنیا فلذلک اخذ فرعون مع وجود الایمان منه هذا ان کان امره
امر من تیقن بالانتقال فی تلک الساعة وقرینة الحال تعطی انه ما کان
علی یقین من الانتقال لانه عاین المؤمنین یمشون فی الطریق الیبس الذی
ظهر بضرب موسی بعصاه البحر فلم یتیقن فرعون بالهلاک اذا امن بخلاف
المحتضر حتی لایلحق به پس مراد الله بو اولدی که ایمان مزبور مؤاخذهٔ
دنیویه یی رفع اتمیه وبو اجلدندر که فرعون اخذ اولندی ایمانی
حاصل ایکن وبو دیدوکمز حکم فرعونک حالی اول ساعتده انتقال آخرته

وشفعا ایمانهم الرحمن

پس تیقنین ایله ... قوم ... ایله

متیقن اولن نفسک حالی وحکمی کبی ایمیلدوغی تقدیرجه دریعنی ایمانی ایمان

بأس اولدوغی تقدیرجه درمع هذا قرینۀ حالیه اعطا ایدرکه فرعونک انتقال

آخرته بریقین اولمیه زیرا معاینه کوردیکه مؤمنین بنی اسرائیل قوری

یرده یورر لر ایدی که معجزۀ ضرب عصادن بحر نیل ایکی شق اولوب

مابینی طریق یبس واسع اولمش ایدی فقیر ایدرین بورادن لازم کلن

ایمان فرعون رؤیۀ عذابدن ناشی اولمیوب بلکه رؤیۀ معجزه دن ناشی

اولمقدر والله اعلم پس فرعون مؤمن اولدوغی تقدیرجه هلاکه متیقن اولمز

اما مختصر بونک خلافنده درکه هلاکه متیقن در معلوم اولا که والدی

العظیم اثناء کلامده بودکلو بحث والزام که واقع اولور هرکز بر طرفه جزم

واعتقادم یوقدر نهایه بو کتاب شریفده شیخک مرادی تعریفن ایضاح قصد

اتدم وتلبیس ایدوب شیخک مرادی حال ایمان فرعونده توقف در دیمکه

قادر اولمدم بلکه توقف اولدوغنده توقف اتدم زیرا حضرت شیخک

کلامی کاه قطعی وتحقیقی سوق اولنور کاه تردّدی مشعر اولور نته که بعد السطور

مذکور اولور حال بکرده یازلمش کتاب اولمغن توجیهنه جرأت اولنمز

کلام امتحانی اولمق دخی بعید اولمز معلوم اولا که سائر ائمۀ کبار قاتنده

نصوص عدا اولنان آیات عند الشیخ ظواهردر پس ایمان فرعونک

آخرتده عدم منفعتی آیۀ کریمه ایله ثبوت بولمز واحتمال منفعه منقطع اولمز

الا اجماع ائمه ایله اولور درلر زیرا حق فرعونده وارد اولن آیات

حرمان سعادته دلالۀ اتمز الحق بعضیسی دلالۀ ایدر بعضی الهام ملکدن

ایمان یأس مذهبنده مقبول اولمق منقولدر اما ایمان فرعونه قولی

مسموع دکلدر ظاهر سایر نصوص ایله رد ایدرلر اولا الآن وقد عصیت

کبی قال آمنت بالذی امنت به بنو اسرائیل علی التیقن بالنجاة فکان ای حصل

کما تیقن لکن علی غیر الصورة التی اراد فنجاه من عذاب الآخرة فی نفسه

ونجی بدنه کما قال تعالی فالیوم ننجیک ببدنک لتکون لمن خلفک آیة

لانه لو غاب بصورته ربما قال قومه احتجب فظهر بالصورة المعهودة

میتا لیعلم انه هو فعمته النجاة حسا ومعنی پس فرعون آیه مزبوره ده

یعنی معجزۀ موسایی کوروب بنو اسرائیل ایمان کتوردوکی تکریه

ایمان کتوردی یعنی بونلروک نجاتن کوروب ونجاته تیقن ایله

کلمۀ شهادتن رسم مزبور اوزره تکلم اتدی قبوله اقرب اولادیو

پس تیقن اتدوکی کبی امر نجاة حاصل اولدی نهایة الامر دیلدوکی

صورة اوزرینه اولمدی اراده الله غیری صورة ایله کوستردی

پس سابقا مذکور اولدوغی اوزره مرحوم خواجه جلبی شیخ الاسلام

تفسیر شریفنده فرعونک مرادی نجاة دنیا ایدی بو تقدیرجه جبریل

وحل بحر ایله اغزن طوتمقده رضا بالکفر محذوری لازم کلمز دیو

بیوردقلری شبهه دن خالی اولمز زیرا مراد کافر خوف سیفدن نجاة

اولدوغی حینده کلمۀ شهادتی وایمان صورتیسی مردود اولورمی اولاجقدر

تلفظ کلمتی شهادة نجاة عن القتل ده کفایه اتمکمه هب مردود دکل کبی الله اعلم

پس حق تعالی فرعونک روحنی عذاب آخرتدن خلاص ایدوب جسدن قبل تفرق

زنهار شیخ ایمان فرعون مذهب مالکه
سالک اولمغه اثبات ایدر ظن اتمیه
نته که السنه فوده ن بعدر تک
وقت یأسی نفی ایله ایمان اثبات ایدر
منه

یعنی آمنت بالذی آمنت به بنو اسرائیل
دیدی منه

بو محلدن غالبا اوده بنم نکارش کاغذ
مقدم تتبع اولونه منه

بو مقامده سؤال مقدردن جوابنان
لطیفه وارد در نظر ایله بیوریله
منه

الاجزا بحردن بره القا ایله تنجیه ایتدی • زیرا اکر صورتی ایله غیبت
ایلسه اصحابی جایزکه غرق اولمدی احتجاب ایتدی دیو اشتباه ایده‌لر
ایدی • پس صورة معهوده سی ایله میتا ظاهر اولدی تا که حق تعالی
انی تعذیب دنیویه ایله معذب قیلدوغی متبین اوله • پس صورتده
ومعناده عموم نجاة بولوندی دیرلر • ومن حقت علیه کلمة العذاب
الاخروی لا یؤمن حتی یروا العذاب الالیم ای یذوقوا العذاب
الاخروی فخرج فرعون من هذا الصنف هذا هو الظاهر الذی ورد به
القران ثم انا نقول بعد ذلک والامر فیه الی الله لما استقر فی نفوس
عامة الخلق من شقائه وما لهم نص فی ذلک یستندون الیه
یعنی شول طائفه‌نوک اوزرینه که علم ازلیده وسبق کتابده کلمهٔ
عذاب اخروی واجب اولا انلر ایچون هر بر آیة نازله ناطق حال اوله
هرکز ایمانه کلمک احتمال اولمز تا که موت طبیعی ایله عذاب آخرتی ذوق
اتمیجه • نته که ابو جهل احزابی حال قتلده عناد واصرارلرنده مستمر
اولوب وارصا جوکه یعنی محمد علیه السلام سویله بز خلافموزه الآن
اولمدق • وعازم اولدوغمز حالده مقتول اولدق • دیدیلر شیخ دیمک
استرکه کفر فرعون اکر ابو جهل کبی لوح استعداد قدیمنده مکتوب اولا ایدی
فرعون دخی ابو جهل کبی فعل قبیحنده مصر ومستمر اولور ایدی پس فرعون
صنف مزبوردن خارج قالدی بیورورلر • بعده بیورورلر بو ذکر ایتدوکمز
مقتضای ظاهر احکام قرآنیدر اما بو جمله‌ده نصکره امر بونده الله‌ه موکول وتفویضدرکه

نفوس

نفوس عامهٔ خلقده فرعونوک شقاسنی مستقر ومستمر اولمشدر وحال
بوکه نفوس عامه‌نوک حکم شقا اثباتنده بر نص مستندلری یوقدر • فقیر
ایدرین شراح کتاب قاطبةً شیخک بو کلامنی ایمان فرعونده نص
قرآنیده توقفه وتردده حمل اتمشلر حتی اکفار منکرینیدن بونوک ایله
تخلیصه مجال بولمشلر اما فقیر بو محلده توقف وتعجب ایدرینکه اکابر اهل
شهوددن • بر عزیز الوجود • ذوق ووجدانیسی ایله بو قدر قرائن
حالیه بولوب • وبو دعوانوک اثباتنده سعی وهمت اتمشیکن مجرد عامهٔ
خلقک اعتقادی معتقد شیخک خلافنده مستقر ومستمر اولمغیله شک وتردده
دوشمک احتمال بعید دربل که مراد شریفلری عامهٔ خلقک بو خلاف ظاهر اعتقادده
مستقر اولدقلرین تعجب درکه فرعونک شقاء ابدیسنده بو خلقک بر نص
مستندلری یوغ ایکن • وآیا نه دلالة ایدر نص قرآنی وقرائن حالیه
وار ایکن الله تعالی بونلرک قلوبنه نه عجب اعتقاد مستقر القا ایتدی
پس بونک سری بینه الله‌ه موکولدر وجانبنه مفوضدر دیمک اولا والله اعلم
اما حق انصاف • واعتقاد عاری عن الاعتساف • بو درکه شیخک سابقا ذکر ایتدوکی
فقبضه الله طاهرا ومطهرا قولی بحسب ما قادنی الدلیل علیه • فرعون مؤمندر
دیمک اولا • یعنی بحسب الاجتهاد واقتضاء الدلیل • معناسنه بو تقدیرجه
کلام سابق ظنی الحکم اولور پس بو محلده واقع اولن توقف وتردد
کلام اوله مخالف اولمز دیمک طریق اسلم وجمهور مفسرین مذهبنه اوفقدر •
والامر الله فلهم حکم آخر لیس هذا موضعه ثم لیعلم انه ما یقبض الله احدا الا وهو

مؤمن ای مصدق بما جاءت به الاخبار الالهیة واعنی من المحتضر من بعد ما
یکره موت الفجاءة وقتل الغفلة فاما موت الفجاءة فحده ان یخرج النفس
الداخل ولا یدخل النفس الخارج فهذا موت الفجاءة وهذا غیر المحتضر وکذلک
قتل الغفلة بضرب عنقه من ورائه وهو لا یشعر فیقبض علی ما کان علیه
من ایمان او کفر ولذلک قال علیه السلام ویحشر علی ما مات علیه کما انه یقبض
علی ما کان علیه والمحتضر ما یکون الا صاحب شهود فهو صاحب ایمان بما ثمه
فلا یقبض الا علی ما کان علیه لان کان حرف وجودی لا ینجر معه
الزمان الا بقراین الاحوال ویفرق بین الکافر المحتضر فی الموت وبین
الکافر المقتول غفلة او المیت فجاءة کما قلنا فی حد الفجاءة اما آل
فرعونک حکمی حکم آخردر آنک ذکری بو محله مناسب اولمز زیرا جبل
جبلیلری او زره مضر اولدیلر بعده معلوم اولسون که حق تعالی محتضرین
موتدن براحدی قبض ایتمز الا ما جاءت من عند الله مؤمن اولدوغی حالده
قبض ایدر • لفظ احد بو مقامده مؤمنه وکافره عاندر زیرا نص ایله ثابتدر که
هر کافر • حال آخرته ناظر • اولوب وعد ووعیددن هر مشاهده ایتدوکنه
ایمان کتورور • لکن ایمان یأس اولمغله نافع اولمز • پس علی ای حال محتضر
موت صاحب ایمان در • زیرا مصاحب شهود وایقان در بو اجلدندر که
موت فجاءة وقتل غفله موصوف بالکراهة در • اما موت فجائینک حدی
بو درکه نفس داخل انسان خارجه خروج ایده ونفس خارج داخله دخول ایتمیه
موت واقع اوله پس موت فجائی صاحبی محتضر اولماز • وقتل بالغفله دخی

٤٢٤

فجائی حکمنده در محتضر حکمنده کرمز • وقتل غفله بو درکه مقتول مقابلی ایله
مشغول ایکن وراء ظهرندن عنقنی ضرب ایده لر شعوری وحضوری
اولمیه • پس حکم ایمان وکفردن نه حکم ایله متصف ایسه اول صورت
ایله مقبوض اولور • نته که شارع بیورر که هر نفس نه صفت ایله قبض
اولنورسه اول صفت ایله محشور اولور • نته که آخر نفسنده نه صفت ایله
بولندی ایسه اول صفت ایله مقبوض اولدوغی کبی پس براحد مقبوض
اولمز الا ایمان وکفردن نه هیئت راسخه ایله موجود اولدی ایسه
اول هیئت ایله مقبوض اولور زیرا کان حرف وجودیدر بر معنانک
بر ذاته محضا وجودنه دلالت ایدر یعنی مقارنه الزمانی مگر قراین
بولنه تا که زمانه دخی دلالت اینه نته که الله تعالینک وکان الله
علیما حکیما قولی ما نحن فیه مثالدر • وشیخ هر مرضعیفک وکنت شابا
قویا دیدوکی خلافنه دالدر • پس کافر محتضر فی الموت ایله کافر مقتول
بالغفله یاخود بالفجاءه نک فرقی ثابتدر که شق اول مؤمن شق ثانی
کافر اولور اما مؤمنه ایمانی نفع ویررمی شیخ خبر ویرمز لکن حکم ظاهر
نص ایله که یوم یاتی بعض آیات ربک لا ینفع نفسا ایمانها لم تکن آمنت
من قبل • قولیدر امر ظاهر در اما امام مالک قاتنده مشیئة اللهده در نفیا
واثباتا حکم اولنمز دیمشلر • زیرا ایمان یأس مذهب مالکده مقبول وبحث
شک ایجاب ایدر اما ایمان یأس وتوبه یأس مقبولیتی حق بو درکه
سبقت رایحه ایمان اولدوغی تقدیرجه اولا • اگر حضرت شیخ قدس سره

بو مقامده دخی توقف ایدر ایسه زهی حسن ظن متمول رحمة الهی و زهی
اعتماد کمال بسط و سبق لطف نامتناهی ع استمزسم ایرمیم لطفک فراوان اولدوغنی

و اما حکمة التجلی فی صورة النار فلانها کانت بغیة موسی فتجلی له فی مطلوبه
لیقبل علیه و لا یعرض عنه فانه لو تجلی له فی غیر صورة مطلوبه اعرض عنه
لاجتماع همته علی مطلوب خاص و لو اعرض لعاد عمله فاعرض عنه
الحق و هو مصطفی مقرب فمن قربه انه تجلی له فی مطلوبه و هو لا یعلم شعر
کنار موسی یراها عین حاجته و هو الاله و لکن لیس یدریه

اما حق تعالی نوک حضرت موسایه ذات ایله و صفت کلام ایله صورت
نارده تجلاسنوک حکمتی بودر که صورت نار موسا نوک اول حالده مطلوبی
ایدی پس حق تعالی مطلوبی صورتنده تجلا اتدی تا که صورت مطلوبنه
اقبال ایدوب و اندن اعراض اتمیه زیرا اکر اول حالده صورت مطلوبنک
غیری صورتده تجلی اتسه ایدی اندن اعراض اتمک احتمال ایدی زیرا
همتی مطلوب خاص معینه اوزرینه مصروفه ایدی اول خود متجلی فهیک
غیری اولیجق حقدن غیره اعراض لازم کلور ایدی و اکر اتفاق اعراض
اتسه حکم علی نفسنه عودت یعنی مقابله اعراضده اعراض اولوب حق
دخی کندودن اعراض ایدوب جزاء وفاق اولور ایدی نعوذ بالله
من ذلک موسا خود مصطفاء حق و برکزیده مقربان آله مطلقدر
و حقه قربنه دلیل محقق یتمزمی که صورت مطلوبنده تجلا اتدی اول خود
مطلوب حقیقی سن بیلمز ایدی تا که تعلیم الهی واقع اولوب سنوک طلبکارنی

اولدوغنک مطلوب پایدار بودر من کعبد خلع نعلین دنیا و عقبا قبل
دوادی مقدس و طهارتی مقر و ماوی ایله دیو ندا خدا اشتمدنی
بیت معنای بیت بودر که حق تعالی نوک ذاتی مظاهرده کورب
بلمین محجوب شول نار ایله موسی مثلیدر که ناری عین حاجتی کورور
یعنی آتش عنصری کورور و مطلوبی اولن آتش صانور حال بو که اول
نار کوردوکی نور اله در ولکن اول انوک اله ایدوکندن خبردار و اکاه
دکلدر دیمکدر فص حکمة صمدیة فی کلمة خالدیة صمد لغتده شیء مجوف در
بو مقامده ملجأ و محتاج الیه معناسنه در که خالد بن سنان قومنک
ملتجا و مقصدلرندن مرجع و مرتجی اولمغین حکمتنی حکمة صمدیه قلدیلر

و قصته انه فی زمن الفترة بین نبینا و بین عیسی علیه السلام یعنی
خالدک قصه سی بودر که زمان فترتده ظهور حضرة قبیلده بلاد عدنده
ساکن ایدی بر کون بر معلره دن بر نار عظیم چیقوب ثمار و زروع
و اجناس حیوان و ضروع قومیوب هلاک اتدی پس قومی خالده
التجا ایدوب خالد دخی عصا ایله ناری ضرب ایدوب نار رجعت بطن
غار اتدی بعده اولادنه وصیت اتدی که بن بو غاره ناری تعقیب
ایدوب داخل اولاین و بالکلیه اطفا ایده یین اما سز بنی اوچ کون
تمامندن صکره کلوب باب غاردن دعوت ایدک باذن الله سالما خروج
ایده یین دیدی و شرط اتدی که اکر اوچ کون تمام ایکن دعوت ایدر سکوز
بنی ضایع ایدرسکوز چیقارین اما اکلنمز هلاک اولورین دیدی اولادی

قصه مشهوره در کتب تفاسیرده ده وحی
نزول در اما بو مقامده بر بیکا اوور قصیر
و معلا اناجی مخبر بدران بعینه نقل اولندی
سعی
رساله صحیح

اوج كون تمامنه صبر ايتميوب وارو بعنارده صيحه اتديلر خالد حقدی
لكن بونلرك صباحدن راسنده الم صداع حاصل اتمش ايدی ديديكی
بنی و وصيتمی ضايع اتدوكز پس بن عن قريب وفات اتسم كركدر بنی
دفن ايده سكوز و قبرمده قرق كون منتظر اولاسز تاكه بعد الاربعين
بر حمار مقطوع الذنب واردقجه بر قطيع غنم ظاهر اولسه كركدر قچن كه بونلر
بنوم قبرمه محاذی اولالر و واقف اولوب طوره لر بنم قبرمی نبش
ايده سز تاكه سزه احوال برزخی و قبری عن يقين و رؤيه خبر ويرم
ديدی پس قرق كون منتظر اولوب آخر اول قطيع غنم ايله حمار
ابتر كلوب حذاء قبرده واقف اولديلر پس مؤمنلری نبشنه
قصد اتديلر لكن اولادی حميۀ جاهليه ايله عار ايدوب نبشنه
مانع اولديلر بر غيره جهل ايله حيف كه بو يله علم شريف ضايع اولدی دريغا
اما حكمة خالد بن سنان فانه اظهر بدعواه النبوة البرزخية فانه
ما ادعى الاخبار بما هنالك الا بعد الموت فامر بنبشه عنه فيسأل فيخبر
ان الحكم فی البرزخ علی صورة الحيوة الدنيا فيعلم بذلك صدق الرسل
كلهم فيما اخبروا به فی حيوتهم الدنيا فكان غرض خالد ايمان العالم
كله بما جاءت به الرسل كله ليكون رحمة للجميع فانه تشرف بقرب نبوته
من نبوة محمد صلى الله عليهما وسلم وعلم ان الله تعالى ارسله رحمة
للعالمين ولم يكن خالد برسول فاراد ان يحصل من هذه الرحمة فی
الرسالة المحمدية علی حظ وافر ولم يؤمر بالتبليغ فاراد ان يحظی بذلك

فی البرزخ ليكون اقوى فی العلم فی حق الخلق اما خالد بن سنانوك
حكمتی بودر كه زيرا دعواسی ايله نبوة برزخيه اظهار ايلدی زيرا
حال برزخدن خبر ويرمكی ادعا اتمدی الا بعد الموت ادعا اتدی
حتی قبری نبش اولنوب وكندودن سؤال اولنمغی وصيت اتدی
تاكه برزخده اولان حكم حيات دنيا صورتنده اولان احكام كبی اولدوغنی
خبر ويره يعنی المده و لذتده و سعادتده و شقاده بعينها دنياده
اولان كبی در تاكه خبر خالد ايله رسل و انبيانوك حيات دنياده ويردكلری
اخبار برزخيه نوك صدقی معلوم و مؤكد اولا غرضی جميع عالم رسلك
من عند الله كتوردوكی خبرلرينه معتقد و متيقن اولوب ذاتی رحمة عالميان
اولا زيرا نبوتنك نبوة محمد عليه السلام قربی شرفی ايله مشرف اولدوغن
بيلوب پس حكم قربنسبتنی مرعی طوتوب رسول رحمة للعالمينه نسبة
ايله كندوسن دخی رحمة للعالمين قلمغه سعی اتدی حال بو كه خالد
رسول اولمدی اما بو رسالة محمديه دن نصيب وافر و حظ مستوفی
اوزرينه اولمغه سعی و مراد اتدی اما چون تبليغ احكام ايله مأمور
اولمدی باری موطن برزخده تبليغ شرفن بولمغه قصد اتدی تاكه
خلقك احوال برزخيه سن بلمكده علم ذوقيسی اقوی اولا دیو
فاضاعه قومه ولم يصف عليه السلام قومه بانهم ضاعوا وانما وصفهم بانهم
اضاعوا نبيهم حيث لم يبلغوه مراده فهل بلغه الله اجر امنيته فلا شك
ولا خلاف فی ان له اجر الامنية وانما الشك والخلاف فی اجر المطلوب

بل یساوی تمنی وقوعه مع عدم وقوعه بالوجود ام لا فان فی الشرع
ما یؤید التساوی فی مواضع کثیرة کالآتی للصلوة فی الجماعة فیفوته
الجماعة فله اجر من حضر الجماعة وکالمتمنی مع فقره ما هم علیه اصحاب الثروة
والمال من فعل الخیر فیه فله مثل اجورهم ولکن مثل اجورهم فی نیاتهم او فی
عملهم فانهم جمعوا بین العمل والنیة ولم ینص النبی علیه السلام علیهما ولا علی احد
منهما والظاهر انه لا تساوی بینهما ولذلک طلب خالد بن سنان الابلاغ
حتی یصح له مقام الجمع بین الامرین فیحصل علی الاجرین والله اعلم
پس قومی خالدی اضاعه اتدی اما نبی علیه السلام قوم خالدی ضایعلق
صفتی ایله توصیف اتمدی زیرا قوم نجه ضایع اولورکه خالد تبلیغ حکم
ایله مأمور اولمدی اما تبلیغ ایله مأمور اولسه و قومی امرین طوتمسه لر
اول تقدیرجه ضایع عد اولنورلر ایدی لکن قومنی اضاعه نبی ایله
صفتلری بو حیثیتدن که مراد خالدی تبلیغ اتمدیلر و آنی ضایع اتدیلر
بعده خالدی حق تعالی اجر امنیه سنه تیشدردیمی تیشدرمدیمی یعنی
طلبکار اولدوغی رسالت ثوابنه و مرتبه سنه واصل اولدیمی دیو سؤال
اولنسه جواب ویریلور که حصول اجرده شک و گمان یوقدر لکن شک و
تردد بوراده در که عمل مطلوبک بحسب الوقوع اولن اجرنه واصل اولورمی
و تمنای وقوع نفس وقوع و وجود وقوع ایله برابر طوتلورمی زیرا شرعا
مؤید تساوی مواضع کثیره ده حاصلدر مثلا مصلی صلوة جماعته سعی ایدوب
متیسر اولمیه حاضرین اجرین بولور دخی فقیر متمنی اصحاب مال و ثروة اتدوکی

خیرات اجوری کبی اجر ویریلور یعنی فقیر متمنی دیسه که اگر بنوم دخی
بونلر کبی مال فراوانم اولسه بو قدر زیاده حسنات ایدر ایدم شارع
قاتنده مأجور اولور و نیتی ایله مثاب اولور اما نیة مع العمل قانده
محض نیة بغیر العمل قانده ع ببین تفاوت ره از کجاست تا بکجا
اگرچه تفاوت مابینه حضرتدن نص وارد اولمدی اما مقتضای عقل تفاوتدر
بو اجلدندر که یعنی بینهما ده عقلا تساوی اولمدوغیچوندر که خالد بن سنان
طلب ابلاغ اتدی و بو طلبده دخول نار سوزان ایله مدعاسنه برهان
کوستردی و برزخده اولورسه دخی اولسون تکمیل عنوان رسالته بولسون
دیوب جمع بین الامرین ایدوب نیتنی قرین فعل اتیان عمل قیلدی

فص حکمة فردیة فی کلمة محمدیة انما کانت حکمته فردیة لانه اکمل
موجود فی هذا النوع الانسانی ولهذا بدئ به الامر وختم فکان نبیا
وآدم بین الماء والطین ثم کان بنشاته العنصریة خاتم النبیین واول
الافراد الثلثة وما زاد علی هذه الاولیة من الافراد فانه عنها
یعنی حکمت محمدیه فردیه اولدوغنک سری اکملیة ایله تفردیدر فقیر ایدریز
بلکه سر تفرد ایله اکملیتدر که مبداء تعینات کونیه در و آیت کریمه
اذا اراد الله شیئا ان یقول له کن فیکون صورة فردیة ثلثة در
که اراده و قول و وجوددر و اول موجود نور محمد درعم که نوع
انسانیده اکمل و اکمل اولدوغیچوندر که امر عالم و آدم و نبوة و ولایت
و سایر کمالات مجمل و مفصل بونوک ایله مبتدا و بونوک ایله مختتم قیلندی

پس محمد عم نبی امی امین. ایکن هنوز آدم بین الماء والطین ایدی
یعنی بین الجسد والروح برزخ یاخود صورۀ علمیۀ ثبوتیه ایله صورۀ
عنصریۀ وجودیه میاننده برزخ جامع. وقلب متقلب ایدی بعده نشأۀ
عنصریه سی ایله خاتم النبیین اولدی. بعده اول افراد عددیه ثلثه درزیرا
واحد عدد دکلدر و اولیۀ مزبوره اوزرینه افراد اعداددن هر
زاید اولن بو اصل اولدن متفرع عدر مثلا خمسه اضافۀ جزئین ایله مبدا
ثلثه دن متفرع عدر. وتسعه ثلثه نفسنی نفسنه ضربدن متفرع عدر الی غیر النهایه
پس نبی علیه السلام اول افراد وجودیه در سایر افراد موجودات بوندن
متفرع اجزا و تفاصیلدر. وکان علیه السلام ادل دلیل علی ربه فانه
اوتی بجوامع الکلم التی هی مسمیات اسماء آدم دخی حضرت رسالت عم وجود
ربه اقوای ادله اولدی. زیرا ذاتی جوامع الکلم اولدی. ایله کلم که
مسمیات اسماء آدمدر. پس مجمع جمیع صفات واسما اولمق ذات واجبه
دلالته اتمکدر. بلکه من وجه الذات عینی. ومن وجه المرتبه غیردر. کم رتبۀ
جامعه در فوقی احدیه مرتبه سیدر فقیره قلم نا سخدن واو دال اولوب
عبارۀ اول دلیل اولمق لایح اولور زیرا اول مرتبۀ مدلولیۀ ذات
واجب و اول مرتبۀ دلیلیۀ مرتبۀ محمدیه در والله اعلم فاشبه الدلیل
فی تثلیثه والدلیل دلیل لنفسه پس محمد صلی الله علیه وسلم تثلیثنده دلیله
مشابه اولدی یعنی نته که قیاس منطقیده اصغر واکبر ایله حد اوسط معتبردر
مرتبۀ محمدیه دخی روحی وجسمی وحقیقۀ کلیۀ جامعه سی ایله اول افراد وجودیه دن

خبر در. حال بودر که دلیل کرد ونفسنه دلیلدر. که حدیث من عرف نفسه
بو محلده اوضح سبیلدر. زیرا دلیل ایله مدلولک فرقی مرتبه حسبی ایله در
یوخسه بالذات دلیل عین مدلولدر پس دلیل نفسنه دلیل اولمق لازم کلور.
ولما کانت حقیقته عم تعطی الفردیة الاولی بما هو مثلث النشئة لذلک
قال فی باب المحبة التی هی اصل الوجود حبب الی من دنیاکم ثلث بما فیه من التثلیث
وقتاکه حقیقۀ رسول عم مثلث النشأه اولمق سببی ایله فردیۀ اولی
اعطا ایدر اولدی ایسه بو اجلدن نبی عم باب محبتده که اصل وجود
ومبتدای ظهور وشهوددر. بکا سزک دنیاکزدن اشیای ثلثه
محبوب اولدی دیدی حقیقتنده مضمر اولن تثلیث سببی ایله تاکه ظاهری
خارج باطنه موافقت ایده بعده دنیایی نفسنه اضافت اتمدی مخاطبه
مضاف قلدی. زیرا دنیایه نسبتی بالذات دکل ایدی. بالعرض وبالواسطه
ایدی ثم ذکر النساء والطیب وجعلت قرة عینه فی الصلوة فابتدأ
بذکر النساء واخر الصلوة وذلک لان المرأة جزء من الرجل فی اصل
ظهور عینها ومعرفة الانسان بنفسه مقدمة علی معرفة ربه فان معرفته
بربه نتیجة عن معرفته بنفسه لذلک قال عم من عرف نفسه فقد عرف الله
بعده نبی عم امور ثلثۀ محبوبه یی نسا ایله وطیب وصلوة ایله بیان
وتمییز اتدی وذکر نسایی تقدیم. وصلوتی تاخیر ایدوب وطیب لوازم
نسادن اولمغین توسط قیلدی. زیرا مرأه اصل ظهور عیننده رجلدن جزءدر
ومعرفۀ جزء معرفۀ کلدن مقدمدر. نفس جزء ونفس کلدن مقدم اولدوغی

کبی • حالی بو که انسانوک نفسینه معرفتی معرفت ربندن مقدمدر زیرا
معرفت رب نتیجهٔ معرفت نفسدر بو اجلدندر که حدیث من عرف نفسه
فقد عرف • زبدهٔ عرفان هر مکلفدر • پس معرفت مرآة معرفت ربدن
مقدم اولدی • و بو امر ظاهردر که صلوة معرفت ربه متوقفدر واندن
متفرعدر پس نیچون نسا • صلوتدن مقدم و مبتدا • اولمیه • دقیقه
فقیر ایدریم من عرف نفسه حدیثندن خود تقدم مرآة دلالهٔ ظاهر
ایله منفهم اولور • زیرا نفس عین مرآة در و امرآة محض نفسدر پس
دلیل آخره سبیل قالمز • فان شئت قلت بمنع المعرفة فی هذا الخبر
والعجز عن الوصول فانه شایع فیه وان شئت قلت بثبوت المعرفة
بعده حضرت شیخ قدس سره توسیع دائرهٔ مراتب معرفت ایدوب
بیورر که اگر ذوقک و استعدادک منع معرفت ایسه حدیث مذکور
و خبر مشهورده منع معرفت کنه حقیقته سبیلنه سالک اول • و عجز و امتناع
عن الوصول طریقنه ذاهب • اول که امر شایع و شان ذایعدر • و اگر
دیلر ایسک بحسب الصفات والکمالات جواز معرفت الهیه قولنه قایل • اول که
بو دخی مسلک واضح و محجهٔ واسعدر • فالاول ان تعرف ان نفسک لا تعرفها
فلا تعرف ربک والثانی ان تعرفها فتعرف ربک • پس تردید اول اینوک
حقیقت نفسوکی بیلمدوکوکی بیلوب و کنه ذاتنک عدم معرفتی ذات ربک
عدم معرفتنه معرفتک اولدوغیدر • و تردید ثانی سن نفسوکی صفات و افعال
و آثاری و کمالات لایقه سی ایله بیلوب و بیلدوکوکه معرفت حاصل قیلوب

من لطایف الشارح سلمه الله

و بو وسیله

و بو وسیله ایله ربنک دخی کمالات اسما و صفاتنه عالم اولمقلغکدر •
فکان محمد صلی الله علیه وسلم اوضح دلیل علی ربه فان کل جزء من
العالم دلیل علی اصله الذی هو ربه فافهم • پس محمد صلوات الله علیه وسلامه
ربنوک اوزرینه اوضح دلیلدر مرآتنوک جلاسی و صقاله و صفاسی و کمالاتنک
جمعیتی و شمولی سببی ایله زیرا عالمدن هر جزو کل اصلیسنه و ربنه دلیلدر
نبی علیه السلام ایسه احدیت جمیع اجزاء عالمدر • پس جمیع اسماء الهیه یه
دلیلدر که اصول اجزاء عالم و ادمدر • بو تقدیر اوزره نسا • حضرت سلطان
انبیایه • احب دنیا و ما فیها • اولوب کلک جزؤنه حنینی کبی نسایه حنین و مشتاق
اولدی • کذلک بک عبده دخی ارتباطی و اشتیاقی بویله در • نکته
حکیم ابو علی ایدر سببک مسببنه ارتباطی عکسندن زیاده در کورلمزمی که اب
ابنی ارتوق سور ابن مستغنی کورینور که مقتضای عشق مغلوبیتدر وجهی
امر ذوقیدر وجدانله فهم اولنور • وانما حبب الیه النساء فحن الیهن لانه
من باب حنین الکل الی اجزائه فابان بذلک عن الامر فی نفسه من جانب الحق
فی قوله فی هذه النشأة العنصریة ونفخت فیه من روحی ثم وصف الحق
نفسه بشدة الشوق الی لقائه فقال للمشتاقین یا داود انی اشد شوقا
الیهم یعنی المشتاقین الیه وهو لقاء خاص • دخی سلطان انبیایه نسا
انوکیچون محبوب اولدی که زیرا امرأه رجلدن ظاهر اولمغیله جزوی
کبی اولدی • پس کلک جزؤنه میلی و حنینی مقرر اولیجق نبی دخی نسایه
میل و حنین ایتدی • و دخی بو سبب ایله حضرت صلعم اظهار احر و بیان حال

من لطائف الشرح

اندی که جانب حقده دخی خلال بو منوال اوزره در یعنی اول دخی
عبادنه کلک اجزایه حنین ومیلانی کبی حنین ومیلان ایدر پس هر کل
جزونه وصل فرعنه میل ایدر وطرفیندن هر بری من وجه محب ومن وجه
آخر محجوب اولور بعده حق تعالی نفسنی لقاء مشتاقینه شدة شوق
ایله وصف ایدوب دخی بیوردی که یا داود بنم مشتاقلره شوقم انلرک
بکا شوقلرندن زیاده در زیرا لقاء خاصدر که صورة مجدده ومشتاقده
اولن لقا صورة اطلاق وغیبده اولن لقادن خاص در بعضلر اختصاص
بعد الموت اولمغیله تعبیر ایتمشلر لطیفه پس مرآة حق مرآة محمدیه اولوب
ومرآة محمدیه مرآه‌ی صالحه اولدی ومرآه صورت مرآتده اولمق عجائب
اتفاقیاتدندر اذکیای شارحیندن کمسه تعرض بیورمامشلر کم ترک
الاول للآخر والله علیم بالباطن والظاهر فانه قال فی حدیث الدجال
ان احدکم لن یری ربه حتی یموت فلابد من الشوق لمن هذه صفته
یعنی لقاء مزبور لقاء خاص اولدوغنک فرعیدر که حدیث دجالده
سزدن بریکوز ربنی کورمز مادام که حجاب بدنی رفع ایتمیه و موطن موته
وارمیه پس حقک مشتاق اولدوغی لقا عبدک بعد الموت اولان
لقاسیدر که عبد ربنی کورر ولقاسی لقاء مستمر اولور لقاء دنیا مطلق در
بویله دکلدر پس حق تعالی بو صفت ایله متصف اولن عبدک لقاسنه مشتاق
اولمق لازمدر فشوق الحق لهؤلاء المقربین مع کونه یراهم فیحب ان یروه
ویأبی المقام ذلک پس حقک مقربین حضرة اولنوک لقاسنه شوقنک

سببی بو نوک بری ایله حق تعالی خود انلری قبل الموت کورر ایکن
بودر که مقربلرینی بعد الموت کورمکی سور یعنی انلری کندو ذاتی
کورزدکلری حالده کورمکه مشتاق اولور اول حالدن خود مقام
دنیوی ابی ایدر پس مادام که مقرب اول مقامدن یا موت ارادی
یا موت طبیعی ایله خروج ایتمیه حجاب دنیوی مرتفع اولمز ورنبی کورمز
ربی دخی انی کندوینی کوردوکی حالده کورمز ولذة لقاء مخصوص
حاصل اولمز فاشبه قوله تعالی حتی نعلم مع کونه عالما پس حق تعالی نوک
عبدینی کورر ایکن کورمکه مشتوق اولدوغی حقک جمیع اشیایه علم ازلیسی
ثابت ایکن حتی نعلم دیدوکی کبی در که مراد صور مظاهرده اولن علمدر
یعنی علم حادثدر یا تعلق حادثدر مذهب مشهور اوزره فهو یشتاق لهذه
الصفة الخاصة التی لا وجود لها الا عند الموت فیبل بها شوقهم الیه

مرادهما الوصال [illegible]

پس حق تعالی بو صفت خاصه‌یه مشتاق اولور که اول صفتک وجودی
بعد الموت حاصل اولور یا عند الموت تا که اول صفتک آتنابی ایله التهاب
تاب شوقنی تسکین وترقیلور کما قال فی حدیث التردد وهو من هذا
الباب ما ترددت فی شیء انا فاعله ترددی فی قبض عبدی المؤمن
یکره الموت فاکره مسائته فلا بد له من لقائی فبشره وما قال له ولا بد له
من الموت لئلا یغمه بذکر الموت نته که بوبابدن یعنی باب حب واشتیاقدن
اولدوغی حالده حدیث ترددده الله تعالی بیوردی که بن فاعلی
اولدوغم اشیادن برشیده ترددم عبد مؤمنک قبض روحنده

ترددًا ایدوکم کبی که اول موتی مکروه کوروریم دخی انوک غمنی
وضررنی مکروه کوروریم زیرا محبت مشتاقه محبوبینک مکروهی البته
مکروه اولور اما بهر حال عبدیمک بکا لقاسندن مفارقتی امر محالدر
دیدی پس حق تعالی عبده لقاسنی تبشیر قیلدیکه لا بدّ له من لقائی دیدی
املینی منه الموت دیمدی عبد محجوب مذاکرهٔ موت ایله مغموم و مهموم
اولمغ ایچون خصوصا لقاء خدا موت عبدی مستلزمدر پس بلاغة
کلامی دخی متضمن اولورکه مهمات نظمی شرح ایدر ولما کان لا یلقی الحق
الا بعد الموت کما قال علیه السلام ان احدکم لا یری ربه حتی یموت
لذلک قال تعالی ولا بد من لقائی پس چونکه عبد مبشّر کرد حقه ملاقاتی
میسر اولمیوب الا بعد الموت اولدی ایسه نته که حضرة صلعم حدیث
شریفنده سزدن بریکوز اولمینجه ربنی کورمز دیو بیوردی الله تعالی
دخی شرطنه کوره جواب ایچون ولا بد من لقائی دیدی یعنی عبده
لقامدن فراق محال پس موتدن دخی بعد و افتراق محال دیمکدر اولا
فاشتیاق الحق لوجود هذه النسبة پس حقک اشتیاقی ذکلدر الا نسبهٔ
مذکوره نک وجودنه در و صفة نسبیه دن مراد لقاء عبددر زیرا لقاء
عبد حق ایله عبد اوزرنه مستنده نسبته در بعض حضرت شیخ قدس سره
شو معنایی نظم کتوروب بوید ورکه شعر یحنّ الحبیب الی رؤیتی
وانی الیه اشد حنینا یعنی عبد حبیب بنوم رؤیتمه شوق و حنین ایدر
حال بوکه بنوم انوک لقاسنه میلم و حنینم انوک حنیننده اشدّدر

وشهقوا

٤٢٩

وتهفوا النفوس ویأبی القضاء فاشکوا الانین ویشکوا الانینا
یعنی نفوس بشریه مضطرب و مشتاق لقاء دیدارم ایله وصالومه مترقب
اولور لکن قضاء الهی و تقدیر رحمانی رؤیتمزبوره دن ابا ایدر زیرا
مقدورات ممکنه آجال مضروبه سی ایله مقیدلردر و قتدن برآن تقدم و
تأخر اتمز پس وقت حلول اجله منتهی اولنجه بن انیندن شکایت ایدرکن
کذلک محب دخی انیندن شکایت ایدر فلما ابان انه نفخ فیه من روحه
فما اشتاق الا لنفسه وقتاکه حق تعالی بو معنایی اظهار اتدی ایسه که
بو مجلای انسانیده کندو روحندن نفخ اتمشدر پس معلوم اولدیکه
حق تعالی کندو نفسنه و تعیّنات خلقیه سی ایله متعیّن اولوب صبغ حیات
ایله منصبغ اولن ذاتنه وهویة متعیّنه سنه مشتاقدر الا تراه خلقه علی
صورته لانه من روحه یعنی کورمزمسن که انسانی نیجه کندو صورت
جامعه سی اوزرینه خلق اتدی زیرا کندو روحندن منفوخ ایدی
ولما کانت نشأته من هذه الارکان الاربعة المسماة فی جسده اخلاطا
حدث عن نفخه اشتعال بما فی جسده من الرطوبة دخی وقتاکه آدمک نشأه سی
ارکان اربعه دن اولدی ایسه که جسدنده اخلاط اربعه ایله مسمادر
پس نفخ نفس رحمانیدن اشتعال نار حرارة غریزیه حاصل اولدی که او
اخلاط اربعه مزاجندن حاصل اولن رطوبة سببی ایله که اول رطوبة
غریزیه دهن سراج کبی اولوب روح منابهٔ نور سراج اولدی و مادهٔ
اشتعال نار حرارة غریزیه اولدی که سبب نفخ ایله سریان ایدن روح حیوانیدن

تعلق نطفهٔ انسانیه اطوار مختلفه ده ایدرک
صورت صاحبنه مستقر اولوب بدن کلی روح نفخ
الی البدن دخی منتشر اولور ولعل عبارة صعود الله
منه عن الصعود و سلوک ویجب
[illegible] الفقیر

حاصل اولدی الی غیر ذلک من الاسباب والمسببات فکان روح الانسان نارا
لاجل نشأته پس روح انسان نار اولدی زیرا نشأه‌سی جسمانیه‌یدی نار در
بو تقدیرجه روح حیوانیسی یا نفس ناطقه‌سی صورت ناریه‌ده ظاهر اولدیکه حرارت
غریزیه ایله موجب اشتعال اولدی ولهذا ما کلم الله موسی الا فی صورة
النار وجعل حاجته فیها و روح بدن انسانیده صورت نارده ظاهر
اولدوغیچون درکه حق تعالی موسایه صورت نارده تجلی ایتدی وصورت
ناردن تکلم ایدوب و حاجتن صورت نارده ایجاد ایتدیکی فلو کانت
نشأته طبیعیة لکان روحه نورا پس اگر انسانک نشأه‌سی عنصریه اولمیه
ایدی بلکه ما فوق سماواتده نشأه‌ی ملائکه گبی نشأه‌ی طبیعیه نوریه اولسا
ایدی انک دخی روحی صورت نوریه ایله ظاهر اولور ایدی وکنی عنه
بالنفخ یشیر الی انه من نفس الرحمن یعنی الله تعالی روحندن و بدن انسانه افاضه‌سن
نفخ ایله کنایه ایتدی ونفس رحماندن اولماسنه اشارت قیلدی زیرا
نفخ البته نفس ایله اولور ولازمیدر فانه بهذا النفس الذی هو النفخ ظهر عینه
وباستعداد المنفوخ فیه کان الاشتعال نارا لا نورا زیرا نفس رحمن نور ایله
نفخدر خارجده عین روح وجود روح ظاهر اولدی بعده منفوخ فیهک
یعنی بدن انسانک استعدادی جهتی ایله حاصل اولن اشتعال نار اولدی
نور اولمدی زیرا عنصریة المادة ونشأه‌که ذکری سبق ایتدی طبیعی نوریه
دکلدر ملائکه گبی فبطن نفس الحق فیما کان به الانسان انسانا ثم اشتق له
شخص علی صورته سماه امرأة فظهرت بصورته فحن الیها حنین الشیء الی نفسه

وحنت

وحنت الیه حنین الشیء الی وطنه فحبب الیه النساء فان الله احب من خلقه
علی صورته واسجد له ملائکته النوریین علی عظم قدرهم ومنزلتهم وعلو
نشأتهم الطبیعیة فمن هناک وقعت المناسبة یعنی نفس حق تعالی
و تقدس صورت بدنیه انسانیه‌ده که منصب روح حیوانیدر مختفی و مستتر
اولوب بعده اندن کندو صورتنده بر شخص انسانی مشتق اولوب اکا
امرأه تسمیه اولندی اصلی رجل ایله مسمی اولدوغی گبی پس کندو صورتی
حضرت مرأه اولمغ ایله اکا نفسنه مائل اولور گبی مائل اولدی ومرأه دخی
اکا شینک وطننه میلی گبی مائل اولدی زیرا موطن اولی رجل ایدی
موطن ثانیسی صورت مرأه یا خود وجه ارض اولدی تاکه نسا رجاله
محبوب و مرغوب واقع اولدی زیرا الله تعالی کندو صورتنده خلق
ایتدوکنی سودی وملائکه‌یی اکا سجده ایتدردی مرتبه‌لری نوری اولوب
وعظم قدر وعلو منزلتلری ظاهر ایکن پس بو مقامدن مرأه ایله رجل
اورته‌سنده مناسبت واقع اولدی زیرا بینهما عبد ایله رب واصل ایله
فرع مناسبتی اولدی والصورة اعظم مناسبة واجلها واکملها
فانها زوج ای شفعت وجود الحق کما کانت المرأة شفعت بوجودها
الرجل فصیرته زوجا فظهرت الثلثة حق ورجل وامرأة ومعلوم
اولا که شیئین اورته‌سنده مناسبت صوریه یعنی صورتده اشتراک واقع
اولمق مناسباتک اعظمی واکملیدر زیرا صورت وجود حقی کندو وجودی
ایله فرد ایکن تزویج ایتمشدر نته که مرأه رجلی فرد ایکن تزویج ایتدوکی گبی

تا كه تلتنه ظاهر اولدى كه فردية اولى در كه حق دردر رجل وامرأة در
فحن الرجل الى ربه الذى هو اصله حنين المرأة اليه پس رجل ربنه حنين ايتدى
ومائل اولدى زيرا اصلى در ومحبى در مثلا امرأه نوك رجله حنينى كبى صاله و
فرعية علاقه سى ايله فحبب اليه ربه النساء كما احب الله من هو على صورته
فما وقع الحب الا لمن تكون عنه وقد كان حبه لمن يكون الرجل منه وهو
الحق فلهذا قال حبب ولم يقل احببت من نفسه لتعلق حبه بربه الذى هو على صورته
حتى فى محبته لامرأته فانه احبها بحب الله اياه تخلقا الهيا پس حق تعالى
رجاله نسايى محبوب قيلدى نته كه حق تعالى كندو صورتنده خلق اولنانى
محبوب ايتدوكى كبى زيرا هر محبه نفسندن احب يعنى قدر زيرا نفسندن
اقرب يوقدر پس حب واقع اولمدى الا شول رجلدن كه صورة مرأه
اندن صادر اولدى نته كه حب رجل شول ذاته اولدى كه رجل اندن
متكون اولدى ذاتدن مراد حقدر وتشبيه تام اولنه كه برى اصلك
فرعه حبيدر برى عكسدر اما فى الحقيقة عينيدر يعنى بو جهتدن كه رجل محب
حق ايدى فعلى صيغهٔ مجهول ايله ادا ايتدى نفس متكلم ايله ايتمدى زيرا
مرادى جميع مظاهرده ظاهر اولان هويت الهيه بنى محبب ايتدى حتى
مادهٔ امرأه ده اولن دخى اول هويت در ديمكدر زيرا رجل محبتك اولا
بالذات جهتنك تعلقى ربنه دركه انوك صورتى اوزرينه مخلوقدر حتى امرأسنه تعلقده
دخى حق امرأه يه تعلق جهتندن اوتورى تعلق ايدر وتخلق باخلاق الله طريقنه
ولما احب الرجل المرأة طلب الوصلة اى غاية الوصلة التى تكون فى المحبة

فلم

فلم يكن فى النشأة العنصرية اعظم وصلة من النكاح ولهذا تعم الشهوة
اجزاءه كلها ولذلك أمر بالاغتسال منه فعمت الطهارة كما عم الفناء فيها
عند حصول الشهوة فان الحق غيور على عبده ان يعتقد انه ملتذ بغيره
فطهره بالغسل ليرجع بالنظر اليه اذ لا يكون الا ذلك وقتا كه رجل محب
امرأه اولدى ايسه مرأه دن غايت وصلت طالب اولدى وحال بو كه
نشأهٔ عنصريه ده نكاحدن يعنى جماع معروفدن اعظم وصلة يوقدر
واعظميتنه دليلدر كه شهوة سارية جميع اجزاء رجل ومرأه يه عام اولور
وشهوة مزبوره نوك عمومندندر كه شارع نكاح مزبوردن اغتسال ايله
امر ايتدى تا كه عند حصول الشهوة مرأهٔ مزبوره دن حاصل اولن عموم
فنا مقابله سنده عموم طهارة حاصل اوله زيرا فناء مزبور التذاذ عن
الغيردن حاصل اولدوغيچون وبو نظر محجوبى حقدن تبعيد ايتدوكيچون نجاسة
حكميهٔ عامه ايله ملوث اولور غسله محتاج اولور وعارفه دخى بو حضورده
نقايص وانجاسده بولنمغ ايله شرعا غسل واجبدر بعده حق تعالى عبدينوك
كندودن غيريدن ملتذ اولمه سن اعتقاد ايتدوكندن غيوردر پس
جسدنى غسل ايله تطهير ايدر كه عبد مزبور وجه حقه نظر ايله بو اعتقادندن
رجوع ايده زيرا واقعده ونفس الامرده التذاذ حقيلهدر هركز غيريوق
وغيريله التذاذ يوقدر مكر غيرى معنا ملاحظه اولنه فاذا شاهد الرجل
الحق فى المرأة كان شهوده فى منفعل واذا شاهده فى نفسه من حيث
ظهور المرأة عنه شاهده فى فاعل واذا شاهده من نفسه من غير استحضار

صورة ما تكون عنه كان شهوده في منفعل عن الحق بلا واسطة
فشهوده للحق في المرأة اتم واكمل لانه يشاهد الحق من حيث هو فاعل ومنفعل
پس تحين رجل حقي مرأة ده مشاهده اتسه شهودي منفعلده واقع اولور
واكر رجل حقي نفسنده مشاهده اتسه مرأه نوک رجلدن ظهوري حيثيتندن
پس رجلک حقي شهودي فاعلده واقع اولور واكر حقي على الاطلاق
نفسنده مشاهده قيلسه لكن نفسندن تكون ايدن صوره دن بر صورتي
استحضار اتمدوكي حالده اولسه شهودي حقدن بلا واسطه منفعلي
اولن شيده اولور كه نفس رجل در زيرا نفس رجل حقدن بلا واسطه
منفعل اولمشدر مرأه بو واسطه منفعل اولدوغي كبي پس رجلک
حقي مرأه ده شهودي اتم واكمل اولور زيرا حقي جهتين ايله مشاهده
ايدر كه بري جهة فعل وبري جهة انفعال در معية ايله ومن نفسه
ومن حيث هو منفعل خاصة يعني تحين رجل حقي نفسندن مشاهده اتسه
صورة مرأه يي خيالنده استحضار اتمدوكي حالده اول وقتن حقي منفعل
اولدوغي حيثيتدن مشاهده ايدر فلهذا احب صلعم النساء لكمال
شهود الحق فيهن اذ لا يشاهد الحق مجردا عن المواد ابدا فان الله
تعالى بالذات غني عن العالمين پس بو اجلدندر كه نبي عم نسايي محبوب
ايدندي حقي انلرده كمالي ايله مشاهده اتدوكيچون زيرا حقي هرگز
موادن مجرد اولدوغي حالده كورمك ميسر اولمز زيرا عوالمه حكمنده
غني بالذاتدر پس شرف مواد واقرب مظاهر من الذات مرأه درنته كه كوزر

فاذا كان الامر من هذا الوجه ممتنعا ولم يكن الشهادة الا في مادة
فشهود الحق في النساء اعظم الشهود واكمله واعظم الوصلة النكاح
وهو نظير التوجه الالهي على من خلقه على صورته ليخلفه فيرى فيه صورته
بل نفسه فسواه وعدله ونفخ من روحه الذي هو نفسه فظاهره
خلق وباطنه حق پس حقي بحسب التجرد شهود ممتنع اولوب ماده سز
ممكن اولميجق حقي نساده مشاهده اتمك اعظم واكمل شهود اولدي و
بوكه اعظم وصلة نكاح يعني وقاع در زيرا نظير توجه الهي در يعني حقک كندو
صورتندن خلق اتدوكنه توجهنک نظيريدر كه عبد حقه خليفه اولوب صورتني
كوره بلكه نفسني كوره پس ظاهر مسوي خلق در و باطني حقدر كه عين مطلقدر
ولهذا وصفه بالتدبير لهذا الهيكل فانه به يدبر الامر من السماء وهو العلو
الى الارض وهو اسفل السافلين لانها اسفل الاركان كلها وسماهن النساء
وهو جمع لا واحد له من لفظه ولذلك قال عم حبب الي من دنياكم ثلث
النساء ولم يقل المرأة فراعي تاخيرهن في الوجود عنه فان النسأة هي
التاخير قال الله تعالى انما النسئ زيادة في الكفر يعني باطن انسان روح
اولوب وروح عين حق اولدوغيچون دركه حق تعالى روحي مدبر هيكل
محسوس انساني قيلدي وتدبير ايله موصوف قلمه سي آية قرآنيه ده اني جاعل
في الارض خليفة بيورلدوغيدر كه خليفه بالضروره مدبر در فقير ايدر بن اية
نمر بو تره دن فهم اولنان مدبر بدن عالم اولمقدر اما هيكل محسوس مدبر لكي
يدبر الامر من السماء الى الارض دن فهم اولنور يعني عملاي عليتيدن اسفل سافلينه

النسأة بالسين الغير المنقوطة التأخير

کلیجه که ارضدر زیرا اسفل جمیع ارکاندر روح ام وجودی تدبیر ایدر دیمکدر

و مراۀ نوک دخی رجله نسبتی ارضک سمایه نسبتی کبیدر پس صورة رجل

و مراۀیی مدبر اولن مدبر سما و ارض اولور فقیر ایدر ین مانحن فیه

بو جمله دن اقرب و انسب معنا بودر که روح هیکل رجل و مراۀ ده هر برنده

وحده سمای عقل ایله ارض نفس اورته سنده مدبر و رابط • و شهرستان

بدننده سادی الحکم و جاری الامر و النهی در • و اجزای بدنیه و قوای روحانیه نوک

مجموعنده صورة جامعه و هیئة وحدانیه در وحدر • بعده نسا بحسب الوجود

و الظهور رجالدن متأخر اولدقلری ایچون نسا ایله مسما اولدیلر

بر جمعدر که لفظندن واحدی کلمز • و بو اجلدندر که نبی عم حبب الی حدیث

شریفنده مراۀ دن نسا ایله تعبیر اتدی زیرا معنای نساۀ تأخیردر و بو

ادا انسا نوک رجالدن تأخر وجودلرینه مشیردر • و آیة کریمهٔ انما النسیٔ

زیادة فی الکفرده نسیئه نوک تفسیری تأخیردر آیتوک سبب نزولی بودر که

کفار قتل و نهب اشهر حرم مرور ایدنجه صبر اتمزلر ایمش و حرمة قتالی شهر

آخره تأخیر ایدرلر ایمش پس اول زمانه وارد اولمش که تأخیر مزبور

زیادة فی الکفردر و شدة عناد و شر کدر • و البیع بنسیئة تقول

بتأخیر فلذلک ذکر النساء فما احبهن الا بالمرتبة و انهن محل الانفعال

فهن له کالطبیعة للحق التی فتح فیها صور العالم بالتوجه الارادی و الامر

الالهی الذی هو نکاح فی عالم الصور العنصریة و همة فی عالم الارواح

النوریة و ترتیب مقدمات فی المعانی للانتاج و کل ذلک نکاح الفردیة

٤٣٣

الاولی فی کل وجه من هذه الوجوه دخی ویره سیه برشیی صاتون آلمغه

و صاتمغه بیع بنسیئة دیرلر ثمنی تأخیر اولندیغیچون پس نسا نوک دخی

بحسب الوجود رجالدن تأخری اولدیغیچون حدیث مجتبیده نسا ایله

تعبیر اولندی • و رسول صلعم بونلره محبتی بحسب المرتبه اولدیکه طبیعة

کلیه مرتبه سیدر و محل انفعال و تأثر و قوابل آثار اولدقلری حسب

ایله در • پس نسا نوک رجاله نسبتی کانه طبیعة کلیه نوک حقه نسبتی کبیدر

مرتبه لری حسبی ایله که حق تعالی ابتداء صور عالمی طبیعة کلیه ده توجه

ارادی ایله مرید اولدیغی حالده فتح ایدوب معاینده مرتبهٔ صوره

اخراج اتدی • بعده امر الهی ایله که مراد امر کن در • و عالم صور عنصریه

نکاح ایله تعبیر اولنور • و عالم ارواح نوریه ده همة ایله معبر اولور

و بین المعانی ترتیب مقدمات ایله تعبیر اولنور که سبب انتاج نتایجدر

و بونلرک جمیعیسی وجوه مزبوره نک هر بر وجهنده فردیة اولی نوک

نکاحنه راجع و انوک کلیتنه متفرع قلنور تحقیق بودر که اول نکاحات

اجتماع اسمائیدر که عالم ارواحی و صور ارواحی نفس رحمانیده یعنی

طبیعة کلیه ده سبب ایجاد اولور • بعده اجتماع ارواح نوریه

سبب ایجاد عالم اجسام طبیعیه و عنصریه اولور • بعده اجتماع عناصر مولدات

ثلثه نک و لواحقنی ایجاده سبب اولور • و آخر نکاحات نکاح رجالدر

فتوحاتده مفصلدر • فمن احب النساء علی هذا الحد فهو حب الهی و من احبهن

علی جهة الشهوة الطبیعیة خاصة نقصه علم هذه الشهوة فکان صورة بلا روح

ده او نفس رحمانیده در

نفس رحمانیده در

الاولی

عنده وان كانت تلك الصورة في نفس الامر ذات روح ولكنها غير مشهودة
لمن جامع المرأة او الانثى حيث كانت لمجرد الالتذاذ لكن لا يدري لمن
پس هر كه نسايى بو مرتبه ده سور يعنى حقيقتنى ومظهريتنى مشاهده ايله
محبت ايدر اول محبة محبة الهية در وجب نور اولور اما شونلر كه نسايى مجرد
شهوة طبيعيه اوزرينه سورلر وسر محبتى بلكه سر نسايى بلمزلر بو محبة
شهوانيه نوك ادراكى انلره نقص ويرور پس صورة مرأة انلره صورتى روح
كوريمزلر اگرچه نفسنده ذى روح ايسه ده زيرا رجل امرأسنه يا اتاسى
مملوكه سنه جماع ايدوب روحنى وسرنى بلمكسزين جماد كورمكدر زيرا
مجرد التذاذ ايچون جمع اولور اما التذاذ ندر وملتذ كمدر وسرى ندر
ونوع لذة ايله متجلى ندر بلمز فجهل من نفسه ما جهل الغير منه ما لم يسمه هو بلسانه
حتى يعلم يعنى التذاذ كاين ايله متصف اولن ملتذى بلمين جاهل اولا
نفس بلمز نفسنك غيرى اولن شخص بونك نفسى مادام كه بو لسانى
ايله تسميه ايدوب بلدرمينجه نجه بلمز ايسه بو دخى كندو نفسن اول مرتبه بلمز زيرا
كندو نفسنوك مظاهر حقدن بر مظهر ايدوكنه معرفة حاصل اتمدى كه مرأة
كندو صورتى ايدوكن بيله وايكيسنده دخى متجلى حق اولوب وملتذ
وملتذ به واحد مطلق ايدوكنه عارف اوله اما اولمدى فقير ايدر بن مرحوم
منلا جامى بو محلك بعينه حل وشرحن بو رمتلر حاصل كلامى دخى معناى اقرب ايله
اداء اتمشلر شارح صاين الدين تقليد اتمشلر وصوفيه لوبانى خليفه
مرحوم لفظ ما يجهل ده ما نافيه اخذ ايدوب منه ضميرن رجل جاهله ارجاع

بو عبارت بزم نصوص صريحه عبارت
وكلماتنه زيادة رعايت
اولنمشدر

احبهن

وغيرندن مراد غير عارفدر ديمش تركيبى بو مذكوردر والمراد بالغير من
يحب الالهى فانه يعلم ان التذاذ هذا الرجل لمن وما في قوله ما يجهل للنفي
والضمير في منه راجع الى الرجل الجاهل من نفسه انتهى كلامه ضمير منه نفسه راجع ايدوكى
ظاهردر داود قيصرى تصريح اتمشدر اما منلا جامى ملتذ وملتذ بهه ارجاع
ايدر ظاهر بودر كه بونلر كتمدوكى مسلكه كيدر اما مسلكنى اظهارده استر
مذهبك ايله عامل اولور تأمل صاحب كركدر كما قال بعضهم شعر
صح عند الناس انى عاشق ٭ غير ان لم يعرفوا عشقى لمن ٭ شعرنك ترجمه
معناسى خلق بنوم عاشق ايدوكم عشقمدن بيلدى اما عشقم كيمه متعلقدر
وكمه عاشق اولدوغم بلمديلر ديمكدر التذاذ بيلنوب ملتذ بلنمدوكى كبى
كذلك هذا احب الالتذاذ فاحب المحل الذى يكون فيه وهو المرأة
ولكن غاب عنه روح المسئلة فلو علمها لعلم بمن التذ ومن التذ وكان كاملا
كذلك بو رجل جاهل التذاذى سور پس التذاذ بولندوغى محلنه دخى
محبت ايدر كه اول محل مرأه در لكن روح مسئله اندن غايبدر يعنى ملتذ
وملتذ به دن خبرى واكاهى يوقدر زيرا اگر مسئله يه عارف اولايدى
ملتذ وملتذ بهى بيلور وعالم كامل اولور ايدى وكما نزلت المرأة عن
درجة الرجل بقوله وللرجال عليهن درجة نزل الخلق على الصورة عن
درجة من انشاه على صورته مع كونه على صورته پس نتهكه مرأه درجه
رجلدن نص قرآنيه ايله نازل اولدى حق تعالى نوك صورتنده مخلوق
اولن رجل دخى كندوينى صورتنده انشا ايدن حقك درجه سندن

نازل اولدی • بونک بری ایلکه حقک صورتنده مخلوقدر • پس عارفه فهم
مراتب لازمدر • توحید صرفده مقید کرکمز • فتلک الدرجة التی تمیز عنه بها
کان غنیا عن العالمین و فاعلا اولا فان الصورة فاعل ثان فماله الاولیة
التی للحق • پس شول درجه که حق اول درجه سببی ایله رجلدن متمیز اولور
اول درجه سببی ایله حق عالملردن غنی اولور • و مبداء کل و فاعل اول
صفتی ایله امتیاز بولور • یعنی اول درجه حقک جهة وجوبیدر که جهة
غناسیدر • و جهة امکانیسی جهة فقردر • زیرا صورة نوعیه که حقیقة
انسانیه در صورة حقده مخلوقدر فاعل ثانیدر که بو دخی مبداء اضافیدر
لکن مبداء المبادی دکلدر فعلی خلافة ایله در • پس حق ایچون اولان اولیة
انسان ایچون ثابت دکلدر غایة الامر خلیفه اولی • و مبدا الخلفادر •
فتمیزت الاعیان بالمراتب فاعطی کل ذی حق حقه کل عارف • پس ازل
آزالده فیض اقدسده اعطی کل شیء خلقه ثم هدی نص شریفنجه الله تعالی
اعیان ممکنه یه بحسب المراتب که هر بر نوک حد مخصوصی و استعداد مناسبی
تقاضا سیدر امتیاز علمی بعده امتیاز عینی ویرمشدر • پس هر عارف
بالحقایق اولنلره اعیان ممکنه دن هر ذی حقه مرتبه لو مرتبه سنجه
حقنی ویرمک لازمدر و برمرتبه ایله عارف بالحقایق عد اولنمز فلهذا
کان حب النساء لمحمد صلی الله علیه و سلم عن تحبب الهی و ان الله اعطی کل شیء
حقه و هو عین حقه فما اعطی الا باستحقاق استحقه بمسماه ای بذات ذلک المستحق
لفظ فلهذا لمقن احب النساء جمله سنه تبوغدر یعنی جهة شهوة و حظ التذاذ

رسولده

رسولده مرعی دکل ایدی بلکه مرتبه نسایه علم و معرفة حسبی ایله ایدیکه
حق تعالی هر ذی حقه حقنی و مرتبه سنی اعطا ایتدوکی اوزره اعیان
نسا دخی ازلده محبوبات رجال اولمق انلرک تقاضای مرتبه سی و ذاتی
اولمغین محبوبا حضرت محمد علیه السلام اولدیلر • پس حب محمد علیه السلام
نسایه عین حق عم اولدی محبوبیه نسا عین حق نسا اولدوغی کبی و تقاضای
استعدادیرین محبا و آخرین محبوب ایتدی حق تعالی هر برینه مستحق
و حقیقی نه ایسه انی ویردی تاکه فیض اقدسده اولان اعطا • بونده ظاهر و صورتا
اولدی • و هو عین حقه لفظنده ضمیر هو یعنی ه او دقیصری حضرتلری
عطایه ارجاع ایتمش فقیر ایدیرین حلفه عاید اولمق اولی در که اقرب
و عاری عن المحذوردر و مفعول العطا خود عین خلقدر مآل واحد • ایکی ضمیر
بعیده عاید • قلمق زایددر • و انما قدم النساء لانهن محل الانفعال کما
تقدمت الطبیعة علی من وجد منها بالصورة یعنی حدیث سابقده
نسایی تقدیمه سبب محل انفعال اولدقلری ایچوندر که عابلک مفعولدن
تقدمی فاعلک مفعوله تقدمی کبی بالطبع در عقلا لازمدر نته که طبیعة
صوره معقوله سندن تقدم ایجاب ایتدوکی کبی وجهی عن قریب ظاهر اولور
ولیست الطبیعة علی الحقیقة الا النفس الرحمانی فانه فیه انفتحت
صور العالم اعلاه و اسفله لسریان النفخة فی الجوهر الهیولانی فی عالم
الاجرام خاصة • و طبیعة کلیه فی الحقیقة دکل الا عین نفس رحمانیدر
یعنی بحسب العقل متمیزدر • و بحسب الحقیقه عیندر • زیرا صور عالم انفاسی

من لطائف الشارح الجناب

واسافلی لطیفی وکثیفی جمله‌سی نفس رحمانیده منفتح اولمشلردر و اتصالدن
تفرق بولمشلردر وطبیعتک نفس رحمانیه نسبتی صورت نوعیه‌نک صاحبنه
نسبتی کبیدر وصور عالمک طبیعت کلیه‌ده مرتسم اولدوغنک سببی زیرا
نفخه جوهر هیولانیده ساریه اولور عالم اجرامه مخصوص اولدوغی حالده
واما سریانها لوجود الارواح النوریة والاعراض فذلک سریان آخر
نفخه‌نک وجود ارواح نوریه‌یه سریانی واعراضه سریانی سریان آخردر
زیرا ساری ایله مسری فیه میانده طبعا مناسبت لازمدر پس جواهر
روحانیه‌یه سریان طبیعت جوهریه سریانی ایله اولور نته کم اعراضه
طبیعت عرضیه سریانی ایله اولدوغی کبی حاصل کلام امداد ظهورده فرعک
اصله مناسبتی کرکدر جوهر ماده جواهر اولور واحداث جواهر ایدر عرض
کذلک اظهار اعراض ایدر وطبیعت عرضیه نفس تجلی‌یه وظهور متجلی‌یه مظهر
اولور نته کم طبیعت جوهریه نفس متجلی‌یه مظهر اولور عارف اهل شهود بیلور
ثم انه علیه السلام غلب فی هذا الخبر التأنیث علی التذکیر لانه قصد التهمم بالنساء
فقال ثلث ولم یقل ثلثة بالهاء الذی هو لعدد الذکران بعده نبی علیه السلام
حدیث مذکورده تأنیثی تذکیر اوزرینه غلبه ایتدردی شانی نسانوک
اهمیتن قصد ایتمکله حتی ثلث دیدی ثلثة دیمدی که عدد ذکران ایچون
وضع اولنمشدر عکس تأنیث جمیع اشیادر اذ وفیها ذکر الطیب وهو مذکر
وعادة العربان یغلب التذکیر علی التأنیث فیقول الفواطم وزید خرجوا ولا یقول
خرجن فغلبوا التذکیر وان کان واحدا علی التأنیث وان کن جماعة وهو عربی

لفظا اذ تغلیب مذکوره تعلیلدر معنی دیمکدر که ترکیب حدیثده نسا
ذکر اولنمشدر دخی طیب ذکر اولنمشدر طیب ایسه مذکردر حال بو که
عادت عرب تذکیری تأنیثه تغلیب ایدرلر بو سببدندر که الفواطم وزید
خرجوا درلر خرجن دیمزلر فواطم خود جمع مؤنث وزید واحد ایکن
ومتکلم کلام یعنی نبی علیه السلام خود عربیدر بلکه افصح فصحاء عرب عربادر
فراعی النبی علیه السلام المعنی الذی قصد به فی التحبب الیه ما لم یؤثر حبه
پس نبی علیه تغلیب مذکور ایله شول معنایی عایت ایلدیکه الله تعالی
نسایی اکا محبوب قلمقدن قصد ایتدی پس قصد بناء مفعول اولور
فاعل الله تعالی اولور یا خود بناء فاعل اولا وفاعلی رسول الله اولا
ومعنای کلام نبی علیه السلام شول معنایی رعایت ایتدیکه نسانوک تحبیبنده
قصد ایتمشیدیکه اول معنا شان نساده اهتمامدر مادام که معنای حدیثی
وتحبیبی اختیار نفسی ایچون اولمیه بلکه الله ایچون اولا پس ضمیر به
تغلیبه عاید در راعی‌یه متعلقدر ضمیر صله محذوف قدر تقدیری قصده دیمکدر
الیه ضمیری رسوله عایددر مامدة ایچوندر حبه ده ضمیر فاعل رسولکدر
تقدیر کلام ما لم یکن حبه مؤثرا لهن لنفسه در یعنی مادام که نسایه تحبیبی
نفسی اجلیچون مختار اولمیه بلکه الله ایچون اولا فعلمه الله ما لم یکن
یعلم وکان فضل الله علیه عظیما فغلب التأنیث علی التذکیر بقوله ثلث
بغیر ها فما اعلمه صلی الله علیه وسلم بالحقایق وما اشد رعایته للحقوق
یعنی پس حق تعالی اکا بلمدکلری اشیایی تعلیم ایتدی تا که اوزرینه فضل

عظیمی ثابت اولدی • زیرا حجت نسا بنی ایجاب ایدن معنایی اکا بلدردی
حتی تأنیثی تذکیره تغلیب ایتدردی • اگر بو معنایی بلدرمسه جریان
عادت عرب اوزره تکلم ایدر ایدی • پس بغیر تأمل تثلث دیمکده نه عجب عالم
بالحقایق اولدی و رعایت حقوقده نه عجب قوة بولدی • تم ان صلی الله
علیه وسلم جعل الخاتمة نظیرة الاولی فی التانیث وادرج بینهما التذکیر
فبدا بالنساء وختم بالصلوة وکلتاهما تانیث والطیب کهو فی وجوده
عن الرجل مدرج بین ذات ظهر عنها وبین امراة ظهرت عنه فهو بین
مؤنثین تانیث ذات وتانیث حقیقی کذلک النساء تانیث حقیقی والصلوة
تانیث غیر حقیقی والطیب مذکر بینهما کادم بین الذات الموجود عنها
وبین حوا الموجودة عنه وان شئت قلت الصفة مؤنثة ایضا
وان شئت قلت القدرة مؤنثة ایضا فکن علی ای مذهب شئت
فانک لا تجد الا التانیث یتقدم حتی عند اصحاب العلة الذین جعلوا
الحق علة فی وجود العالم والعلة مؤنثة بعده حضرت رسول • واقف
اسرار فروع واصول خلقه • وجود کوه دایرۀ ظهورک اولی عین اخر
وانتهاسی ابتداسنه ناظر ایدوکینی تذکیر ایدوب تأنیثده خاتمه نظیر
اولی قلدی • وبینهماده تذکیری درج اتدی • که اول نسا ایله ابتدا اولوندی
وصلوة ایله ختم وانتها بولوندی • وطرفین تأنیث وبینهماده طیب
تذکیر ایله مذکور اولدی • نبی علیه السلامک وجودی کبی وجود رجل
بر ذات ایله امراة مابیننده • توسط ایدوب رجل ذاتدن ظاهر اولدی •

وامراة

٤٣٧

وامراة رجلدن صادر اولدی • پس رجل مؤنثین اورتهسنده بولوندی
بری تأنیث ذات بریسی دخی تأنیث حقیقی که امراة در کذلک عبارة
حدیثده نسا تأنیث حقیقی صلوة غیر حقیقی طیب بینهماده مذکر • مثلا
آدم کبی که کندو به مصدر اولن ذات ایله کندودن مصدور اولن
امراة یعنی حوا اورتهسندهدر • بعده اگر دیلر ایسک عقیدهمی صفت ایله
تعبیر ایله که صفت مؤنثدر علم کبی اراده • وقدرت کبی • واگر دیلر ایسک مقتضی
قدرت ایله تعبیر ایله که بو دخی مؤنثدر • پس قنقی مذهبده اولور ایسک
البتة تأنیثی مقدم بولورسن • حتی اصحاب علة که حقی وجود عالمه
علة قیلوب حقی وجود واجبه علة العلل وعلة اولی اطلاق ایتدیلر
علة دخی مؤنثدر • حکما فلسفه یعنی اصحاب علة ایله تعبیرده ایهام لطیف
واردر • پس حضرتک حدیثنده سر بدء وجوده • واصحاب فوق وشهوده
تنبیه واردر • واما حکمة الطیب وجعله بعد النساء فلما فی النساء من
روایح التکوین • فانه اطیب الطیب عناق الحبیب کذا قالوا فی المثل
السایر اما حکمت ذکر طیب ونسادن تأخیری نه سبب قریب • زیرا نساده
روایح تکوین عالم حاصلدر • رتبۀ امومتده اولمغیله • و حق تعالی
انی سبب وجود اولاد آدم قلمغ ایله • صاحب الکشف والشهوده روایح
وجود اولادی امراة ده شم ایدر • بو اجلدن شم مراة ی ملیحة الذ واجدر
وجمیع روایحک اطیبی واجبی در مثل سایرده دایر اولدوغی اوزره
محب عاشقک عناق حبیبنده بولدوغی لذة وحالة در • زیرا اول عناقده رایحه

الطف بیان

عنيني وحقيقتني ستتم ايدر و لما خلق عبداً بالاصالة لم يرفع رأسه
قط الى السماء بل لم يزل ساجداً واقفاً مع كونه منفعلاً حتى كون الله عنه
ما كون فاعطاه رتبة الفاعلية والتأثير في عالم الانفاس حتى اتى بجوامع
الكلم التي هي الاعراف الطيبة وقتا كه رسول حق صلى الله عليه وسلم
اصل جبلتنده عبد خلق اولندى ايسه كه مولاسندن منفعل و متأثر
اولمق شاننددر هرگز باشن منصب سيادته رفع اتمديكه اول منصب
فعل و تأثير درکند و مرتبهٔ خاصي كلدر بلكه جهة عبوديتده ساجد و متذلل
و واقف و منفعل اولدى و بوجمله ايله مرتبهٔ انفعالدن مرتبهٔ فعله تجاوز
اتمدى حتى حق تعالى اكا بو كمون و انفعال مقابلهسنده بر مرتبهده بروز
و ظهور و فعل و تأثير عطا قيلدى كه عالم انفاسده و مرتبهٔ ارواحده مبدأ
جميع مكونات اولدى حتى مرتبهٔ جوامع الكلم ايله مشرف قلندى كه مراد
اعراف طيبهٔ وجود و انفاس نفيسهٔ بود و شهوددر فحبب اليه الطيب
فلذلك جعله بعد النساء يعنى پس روايح مذكورهٔ وجوديه كه اعراف طيبه
ايله موصوفدر نبي عليه السلامه محبوب اولوب بعده اتم جميع اشيا اولن
وجود طبيعيدن بالطبع متأخر اولدوغيچون بالوضع نسادن تأخير قلندى
و قول مذكور طيبك نسادن تأخيرنه دليل ثانى بولنديكى فراعى الدرجات التي
للحق في قوله تعالى رفيع الدرجات ذو العرش لاستوائه عليه باسمه الرحمن
يعنى پس رسول صلعم ذكر اولنان خبر نساده درجات الهيهيى و مراتب كليه حقيي
حق ايچون ثابت اولمقدر رعايت اتدى ايله درجات كه الله تعالى نوك

٤٣٨

رفيع الدرجات قولنده مشار اليه اولمقدر كه عرش نفس رحمانيدر كه
اندن طبيعت كليه ايله تعبير اولنور كه عقل اول آدم و روح بني
مكرمدر و بنته كه طبيعت كليه و نفس رحمني حوادر و مرتبهٔ نسادر بعده حديث
نساده جميع مراتب الهيه حرنجام رعيه اولمق لازم دكلدر ضمنيته و اجمال
كفايت ايدر تا كه بعض معترضك اعتراضي متوجه اولمز اما ذو العرش
اولمه نوك معناسي حقك اسم رحمن ايله عرشه استواسي دراما صفت رحمن
ايله اتصافدن قطع نظر ايله ذات من حيث هي غني عن العالمين در
عرش خود جملهٔ عالمدندر و استوا امر اضافيدر فلا ينبغي فيمن حوى
عليه العرش من لا يصيبه الرحمة الالهية وهو قوله تعالى ورحمتي
وسعت كل شيء پس عرش مزبور محيط اولدوغي اشياكه صور جسمانيه
و جسدانيه و روحانيه و معاني اسماء الهيه و حقايق كونيه دركه اعيان
ثابته ايله مسمادر جملهسنه رحمت الهيه اصابت ايدر و رحمتدن شامل اولمدق
بر شيء باقي و كمتر قالمز و معناى مذكوردر كه الله تعالى ووسعت رحمتي
قولى ايله افاده اتمشدر شارح قيصري رحمه الله عرش مذكوري
رفيع الدرجات قولنك شرحنده عرش كريم ايله تعبير ايدر اما عقله المستوفره
و فتوحاتده فلك اطلس عرش رحمانيدر كه روحانيسي نفس رحماني و اسم
رحمن جسمانيسي فلك اطلسدر و عرش كريم كرسيدر فلك اطلسه عرش كريم
اطلاقي نوقدر و العرش وسع كل شيء و المستوى الرحمن فبحقيقته
يكون سريان الرحمة في العالم يعني شول عرش كه عرش رحماني ايله مسمادر

محيط جميع اشيادر و عرشه مستوى و حاكم مستولي اسم رحمندر
كه الرحمن على العرش استوى اكا برهان در و عرش مزبور اسم
رحمانڭ مظهرى و جسمى واقع اولمشدر پس عرشڭ حقيقتى ايله كه عين
ثابتهسيدر رحمتڭ جميع عالمه سريانى واردر زيرا جرم عرشده
اگرچه احاطه و شمول واردر لكن بمعناى سرايت يوقدر پس سريان
انڭ لطيفهٔ روحانيسندهدر حاصلدر كه اول صفهٔ رحمندر پس
لطيفهٔ روحانيسى روحانياته و جسمى جسمانياته سارى و شامل اولور
ياخود فبحقيقته ضميرى اسم رحمانه عايد اولوب و حقيقته اسمدن اولان
مراد انڭ ساير اسمادن امتيازنه سبب اولان حقيقهٔ مخصوصهسى ايلديكى
كما قد بيناه في غير موضع في هذا الكتاب ومن الفتوح المكي يعني نته كه بز بونى
بو كتابدن و فتوحات مكيهدن نيجه موضعده بيان ايتدك ديكدر
پس مبين اولان معنا عرشڭ بحقيقته سريانيدر يا اسم رحمنڭ حقيقتى
ايله سريانيدر اسم رحمانڭ حقيقتندن مراد حقيقهٔ خاصهسيدر كه انوڭ
ايله ساير اسمادن ممتاز اولور بر معنادر شارح داود قيصرى قدس سره
بيانه ضميرڭ حقيقهٔ اسم رحمنڭ بيانى ايله تفسير ايدر زيرا مزبور خود
متن كتابده مذكور دكلدر بلكه شارحڭ كلاميدر پس نيجه مرجع ضمير
اولمغه صالح اولور تأمل اولنه و قد جعل الطيب تعالى في هذا الالتحام
النكاحي في براءة عايشه رضي الله عنها فقال الخبيثات للخبيثين والخبيثون
للخبيثات والطيبات للطيبين والطيبون للطيبات في هذا الالتحام

النكاحي جملهسي طيبڭ صفتى واقع اولمشدر في براءة عايشه جملهسى
جعل نوڭ مفعول ثانيسى در معنا ديمكدر كه الله تعالى طيبى قيلدى
ايله طيب كه بين الرجل والمرأة بو التحام نكاحيده تابيدر براءة
عايشهده رضي الله عنها موجود و مذكور قيلدى يعني الطيبات
للطيبين ديدى پس شهد براءة حق اولمغين براءة حق و صدق اولدى
زيرا طيب بر ذاته اطلاق اولنور كه انده صفهٔ طيب موجود اولا
پس حقك انلره طيبه اطلاقى براءته سبب انقيادر اولنك مبرؤن
مما يقولون يعني ازواج نبي صلى الله عليه وسلم فاكلك و مفتريلڭ
نسبت ايتدكلرى افك و افترادن بريلردر زيرا طيبلر و طاهرلردر
فجعل روايحهم طيبة لان القول نفس و هو عين الرائحة پس حق تعالى
روايح طيبيني بائر صفتلرى كبى طيبه قيلدى كه مراد اقوالدر زيرا
طيبڭ كلمهسى صادره سى البته طيبه اولور يعني صادقه اولور و خبيثڭ
خبيثه اولور بعده قول نفس در نفس خود عين رائحه در پس روايح ايله
قولدن كنايه اولندى فيخرج بالطيب والخبيث على حسب ما يظهر به في صورة
النطق يعني طيبڭ نفسى صورت نطقنده طيب چقر ذاتى طيب اولديغچون
يعني سبب ظهورى نه ايسه سبب دخى اكا تابع اولور في صورة النطق
جملهسى فيخرج قولنه متعلقدر فمن حيث هو الهي بالاصالة كله طيب
يعني نفس الله تعالى يه منسوب اولدوغى حيثيت ايله بالذات والاصالة
جميعسى طيب و طاهردر مذكر بحسب العوارض خبيث اولور من حيث ما تحمد

ویذم فهو طیب وخبیث یعنی من حیث الذات ظاهر اما من حیث
الغرض والقول که جانب خلقدندر بعضی طیب ومحمود وبعضی خبیث
ومذمومدر فقال عم فی خبث الثوم هی شجرة خبیثة اکره ریحها
ولم یقل اکرهها فالعین لا تکره وانما یکره ما ظهر منها والکراهة لذلک
ومعنای سابقه دلیلدر که نبی عم ثومک یاخنتنده شجرۀ خبیثه در
دیوب وتعلیل ختنده زیرا رایحه سندن استکراه ایدرین دیو بیوردی
اما ذاتندن استکراه ایدرین دیمدی زیرا ذات من حیث هی مستکره
اولمز زیرا خبث ایله متصف قلنمز پس مکروه اولین صفت عارضه درکه
ذاتدن ظاهر اولور نته که کراهة دخی صفت عارضه درکه ذاتدن ظاهر
اولین مکروهه تعلق ایدر اما عرفا او بعدم ملایمة طبع او غرض
او شرع او نقص عن کمال مطلوب یعنی اول کراهتی یا عرف ناس
اقتضا ایده یا عرف آخرده اولمیه یا خود طبع شخصه نا ملایم یا غرضنه
غیر ملایم اولوب شخص آخره ملایم اولا یا بر شریعتده مکروه شریعة
اخرده محمود اولا یا بر شیئه نسبة نقصان وشیء آخره نسبة کمال اولا
الی غیر ذلک فلما انقسم الامر الی خبیث وطیب کما قررناه حبب الیه
الطیب دون الخبیث واقعا که امر خبیث ایله طیبه منقسم اولدی ایسه
نبی علیه السلام طیب محبوب اولدی تجنب الهی ایله خبیث اولمدی
ووصف النبی علیه السلام الملائکة بانها تتاذی بالروایح الخبیثة لما
فی هذه النشأة العنصریة من التعفین فانه من صلصال من حمأ مسنون

ای متغیر الریح فتکرهه الملائکة بالذات بعده نبی عم ملائکه نی روایح
خبیثه دن متأذی اولمق صفتی ایله موصوف قیلدی زیرا نشأه ی
عنصریۀ انسانیه ده صفت تعفین حاصله در صلصالدن خلق اولنمغله
که رایحۀ خبیثه صاحبی بر طین اسوددر مسنون متغیر الریح دیمکدر پس
ملائکه بالذات وبحسب الطبع اندن استکراه ایدرلر زیرا صفاء جوهر
حسی ایله امور کثیفه یه نسبتلری اولمز پس جواهر ضدندن متأذی
اولورلر ضدیت مقتضاسنجه بو اجلدندر که ملائکه ایله مناسبة طهارت
ظاهر وباطن لازمدر وملازمة روایح طیبه انلره ملایمدر کما ان مزاج
الجعل یتضرر برایحة الورد وهی من الروایح الطیبة فلیس الورد عند
الجعل بریح طیبة ومن کان علی مثل هذا المزاج معنی وصورة اضر به الحق
اذا سمعه وسر بالباطل وهو قوله تعالی والذین آمنوا بالباطل وکفروا
بالله ووصفهم بالخسران فقال اولئک هم الخاسرون الذین خسروا
انفسهم فانه من لم یدرک الطیب من الخبیث فلا ادراک له یعنی امر اضافی
اولوب ملایمة طبع ایله مشروط ایدوکن بلدررکه مزاج جعل رایحۀ وردن
متضرر ومتنفر اولور حال بو که رایحۀ ورد صحیح المزاجه نسبتله اطیب
روایحدندر پس بو مقوله مزاجه معنی وصورة حق مضر اولور تا که استماع
حقدن ملول وباطلدن مسرور اولور نته که قول خدا والذین آمنوا
بالباطل بو معنادرکه خسران بونلره وصف جزائی اولمشدر زیرا شول
نفس جاهل که طیبی خبیثدن فرق اتمز انوک ایچون نور ادراک ثابت اولمز

ورتبهٔ بهایه دن ترقی بولمز • زیرا هر خبیثک باطنی طیب اولوب لباس
صورت خبیثده مندرج ایکن بلمز • مع هذا خبیث دخی طیب کبی مظاهر نفس
هویت الهیه دن بر مظهردر که جهت طیبی اولمسه طیب حقیقیدن صادر اولمز
ایدی • زیرا اصول حکمتده بین العلة والمعلول مناسبت شرطدر شعر
لا تنکر والباطل فی طوره • فانه بعض ظهوراته • فاجیب الی رسول
الله صلعم الا الطیب من کل شیء وما ثمه الا هو یعنی شان رسول
علیه السلام هر شینک طیبی محبوب اولدی • زیرا اشیایی کما هی بلدی
هر شینک حقیقتی خود من حیث هی طیب در • پس انلرک حضرتنده
طیبدن غیریسی بولنمدی • وهل یتصور ان یکون فی العالم مزاج
لا یجد الا الطیب من کل شیء لا یعرف الخبیث ام لا قلنا هذا لا یکون
فانا ما وجدناه فی الاصل الذی ظهر العالم منه وهو الحق فوجدناه
یکره ویحب ولیس الخبیث الا ما یکره ولا الطیب الا ما یحب
اکر سؤال اولنسه که آیا متصور میدر عالمده بر مزاج که هر شیئی طیب کوروب
خبیث بلمیه • و کورمیه جواب ویریلور که بو معنا عالم جمعه و اتحاده
نسبته جایزدر • اما عالم خلقه و مرتبهٔ فرقه اضافه ایله میسر اولمز
زیرا عالم تکوین و ایجاد • مرکب من الاضداد در • مقتضیات اسمای
متقابله ده تقابل تضاد و محبوب و مکروه دخی لازمدر که حدیث شریفده
وارد اولمشدر که حق تعالی عقلی خلق اتدی که نور محمدیدر بعده
اکا خطاب ایدوب اقبل دیدی • فی الحال عقل اقبال اتدی • بعده ادبر دیدی

عقل

441

عقل ادبار اتدی • بری صورت جمع بری صورت فرق بری صورت
محبت بری صورت کراهت • بری صفت جمال بری صفت جلال دخی
دینلک جایزدر • والعارف یکفیه الاشارة بعده حقک حب و
کراهت ایله اتصافی مظاهر ضمننده در بحسب الذات دکلدر •
والعالم علی صورة الحق والانسان علی الصورتین فلا یکون
ثمه مزاج لا یدرک الا الامر الواحد من کل شیء بل ثم مزاج
یدرک الطیب من الخبیث حاصل بو که عالم صورت حق اوزره مخلوقدر
وانسان صورتین اوزره خلق اولمشدر که صورت حق و صورت
عالمدر پس بو عالم ترکیب و امتزاجده بر مزاج بولنمز که هر شیده
امر واحد ادراک ایده که اول یا خبیث اولا یا طیب زیرا عالم مزاج
و ترکیبده بر طیب یوقدر که ممزوج بالخبیث اولمیه • و بر طیب بولنمز که
خبیث ایله اختلاط قلمیه • مع علمه بانه خبیث بالذوق طیب بغیر
الذوق فیشغله ادراک الطیب منه من الاحساس بخبثه خصوصا
معلومدر که حس ذوقی ایله خبیث اولن شیء حس بصری ایله کاه اولور
طیب اولور پس شیء مزبورک حس بصری ایله طیبنی احساسدن حس
ذوقی ایله جهت خبثنی احساس شاغل اولور حکایت بعض مشایخدن
منقولدر که جمع کثیر ایله بر جیفه یه مرور ایدر و نظرلری جیفه یه تعلق
اتدکده نه کوزل دشلری وار دیر لطیفه بر کون مرحوم نور الدین
زاده مصلح الدین افندی ایله صحبتده بر تفرجکاهه ایدک تا کاه

تعظ

دامنومه نجس بقرا اصابت ایتدی ازاله سنده فتی مصرع و مجد اولدوغیم
کوروب تکمرد دستارمده بر ریحان بداغی صو قلمش ایمش بو ر دیلر که
باشکوزا اوستنده یرایدن محبوبکز کجن ایلرده ایاغکوزه بولاشن
نجس مرتبه سنده ایدی شمدی بحسب الطبع بو نه عجب منفور و مکروه اول
نه غریب مرغوب و محبوب دیدیلر رحمة الله علیه تبری عارفه خفی دکلدر
هذا قد یکون و اما رفع الخبیث منه العالم ای من الکون فانه لا یصح
یعنی مزاج مذکور قلیلا بولنور اما عالم کون و فساددن بالکلیه
صفت خبیث مرفوع اولمق صحیح اولمز زیرا طبایعدن برسنه خبیث
اولن آخره طیب و عکسی اولور مثلا لعاب انسان انسانه طیب و حیه یه
سم قاتل و سم حیه نفس حیه یه سبب حیات و غیره زهر هلاهل اولور
و رحمة الله فی الخبیث والطیب یعنی حالا که رحمة الله خبیثده و طیبده
موجوددر زیرا ایکیسی دخی نفخ نفس رحمن ایله وجود بولمشدر و وجود
عین رحمتدر و الخبیث عند نفسه طیب والطیب عنده خبیث
یعنی خبیث نفسنه طیب کورنور زیرا هر شی نفسنه محب مشتاقدر زیرا
قربی و قرین مناسبیدر اول اجلدندر که طیب دخی عند الخبیث خبیثدر که
ضدی و بعیدیدر فما ثمة شی طیب الا و هو من وجه فی حق مزاج
ما خبیث و کذلک بالعکس کما مر و اما الثالث الذی به کملت الفردیة
فالصلوة یعنی عالم تکوینده بر شی طیب یوقدر که امزجه دن برینه
نسبته ایله خبیث من وجه اولمیه طیب دخی بویله در نته که ذکری مرور ایتدی

بعده

بعده امور ثلثه نوک حدیثنده ثالثی که فردیة انوک ایله مکمل اولور اول
صلوة در پس تقدیر کلام حدیث النساء والطیب والصلوة و جعلت
قرة عینی فی الصلوة در پس اوچنجی نوک حذفی ما بعدنده عینی مذکور و
مفسر اولمغیله در بو تقدیرجه ربط کلامده واقع اولن تکلفه احتیاج
قالمز فقال و جعلت قرة عینی فی الصلوة لانها مشاهدة یعنی نور عینم
و سرور قلبم صلوتده موجود قلندی دیدی پس مصلی نوک صلوة
نور دیده سی اولدی زیرا صلوة مشاهدهٔ دیدار الوهیتدر
و مشاهدهٔ محبوب قرة العین عاشقدر و نور دیده محب صادقدر
بعده مغزبده و بعض لغات معتبره ده قرة قراردر و قرار سکون نفسدر که
اطمینان سروردن حاصل اولور پس قرار لازم سرور اولور
و سرور سبب نور دیده اولور زیرا قرة بردة معناسنده در برد عین
سروردن کنایتدر زیرا سرور آب دیده نوک برودتن ایجاب ایدر
غم سخونتن و حرارتن استدعا ایتدوکی کبی و ذلک لانها مناجات
بین الله و بین عبده کما قال فاذکرونی اذکرکم و صلوة مشاهده
اولدوغنک بیانی بودر که صلوة مناجاتدر که عبدک ربی مکالمهٔ
خفیه سیدر نته که تخفی ذاکر اولوک بر مرتبه ده که سن مذکورسن ذاکر اولم
یعنی توحید لسانی و ذکر قالبی ذکر قلبی یه منقلب اولوب ذاکر عین
مذکور اولسون دیمکدر که حقک عبدی ذکر نیک معناسی بودر بو خصوصه
حق تعالی من حیث الذات جوارحدن غنی و منزه در آندن ذکر

جعلت صیغهٔ مجهولدر فاعل حال علی الله در
یزید عن قریب شرح اولنور
سنعلم

مطلب قرة عین فی الصلوة

متصور اولمز الا واسطه مظاهر ایله وهی عبادة مقسومة بین الله وبین
عبده بنصفین فنصفها لله تعالی ونصفها للعبد کما ورد فی الخبر
الصحیح عن الله تعالی انه قال قسمت الصلوة بینی وبین عبدی نصفین
فنصفها لی ونصفها لعبدی ولعبدی ما سأل یقول العبد بسم الله الرحمن الرحیم
یقول الله ذکرنی عبدی یقول العبد الحمد لله رب العالمین یقول الله حمدنی عبدی
یقول العبد الرحمن الرحیم یقول الله تعالی اثنی علی عبدی یقول العبد مالک
یوم الدین یقول الله مجدنی عبدی فوض الی عبدی فهذا النصف
کله لله تعالی خالصة ثم یقول العبد ایاک نعبد وایاک نستعین یقول الله
هذا بینی وبین عبدی ولعبدی ما سأل فاوقع الاشتراک فی هذه الآیة
یقول اهدنا الصراط المستقیم صراط الذین انعمت علیهم غیر المغضوب
علیهم ولا الضالین یقول الله تعالی هؤلاء لعبدی ولعبدی ما سأل
فخلص هؤلاء لعبده کما خلص الاول له تعالی فعلم من هذا وجوب قراءة
الحمد لله رب العالمین فمن لم یقرأها فما صلی الصلوة المقسومة بین الله وبین عبده
یعنی صلوة عبادة مقسومه درکه عبد ایله رب اورته سنده تنصیف
اولنوب نصفی ربک نصف آخری عبدک اولمشدر نته که خبر صحیحده بو معنی
ایراد و تصریح قلنمشدر که حین عبد بسم الله الرحمن الرحیم دیسه الله تعالی عبدم
بنی ذکر ایتدی دیر پس مقابله ذکر عبدده ضمنا ذکر رب حاصل اولور مباهاة
و ابتهاج متضمن اولمغله نکته فهم ایله و بیورر عبد الحمد لله رب العالمین دیسه
رب سبحانه بنی حمد ایتدی دیر بو دخی طرف ربدن حمد عبدی مشعردر

العبد صح

وحین عبد الرحمن الرحیم دیسه رب تعالی بکا عبدم ثنا ایتدی دیر
بو دخی قلب ثنایه دلالت ایدر و دخی عبد مالک یوم الدین دیسه رب
مجدنی عبدی دیر یعنی عبدم بنی تعظیم ایتدی وامرنی بکا اصمرلدی دیر
بو دخی جانب ربدن عکس تمجیدی اخبار ایدر پس نصف مذکور
جمیعا خالص حق الله اولور بعده عبدک ایاک نعبد وایاک نستعین
قولی مشترکدر بعده عبدم ایچون نه سؤال ایدر ایسه مستجابدر دیمک الحاصل در
و آیتک اشتراکی عبودیه خالص عبدک واستعانه خالص حقک اولمه سیدر
بعده عبد اهدنا الصراط المستقیم تا که ولا الضالین دیر پس الله تعالی
بو آیتلری و سایر مسؤللرینی جمیعا عبده اعطا ایدر پس بو تقسیم تعلیلندن
صکره قراءة فاتحه نک صلوتده وجوبن تفهیم ایدر که فاتحه سوز صلوة
صلوة مقسومه اولمز زیرا مادام که صلوة مجمع خطوتی وجوب و امکان
اولمیه و قاب قوسین او ادنی رتبه سن بولمیه معراج مؤمن اطلاقنه
تحصیل لیاقت قیلمز معلوم اولا که بو حدیث قدسی دلالتیله بسمله فاتحه دن
جزء اولمق فهم اولنور و لما کانت مناجاة فهی ذکر ومن ذکر الحق
فقد جالس الحق و جالسه الحق فانه صح فی الخبر الالهی انه تعالی قال انا جلیس
من ذکرنی ومن جالس من ذکره وهو ذو بصر رأی جلیسه فهذه مشاهدة
ورؤیة یعنی وقتا که صلوة مناجاة اولدی ایسه مناجاة ایسه ذکردر پس
هر که حقی ذکر ایتدی حق ایله جلیس اولدی و حق دخی انوک ایله جلیس اولدی
اضافه طریقی ایله وهر که ذکر ایتدوکنه جلیس اوله و حالا بو که بصر حدید

یعنی بسمله دن دخی مراد وجوب وامکاندر سلمه الله

صاحبی اولا البتة جلیس کورور • پس بو تقدیرجه صلوة مشاهده و رؤیة
اولدی • وهرکه بو معنایه حقیقة صلوة ایله متصف اولا حال
صلوتنده البتة شهود روحی • و رؤیة عینی ایله حقی کورور • فان لم
یکن ذا بصر لم یره فمن هنا یعلم المصلی رتبته • هل یری الحق هذه الرؤیة
فی هذه الصلوة ام لا • فان لم یره فلیبکه بالایمان • کانه یراه فیتخیله
فی قبلته عند مناجاته • ویلقی السمع لما یرد به علیه من الحق • اکر مصلی بصیرة
عرفان صاحبی دکل ایسه • وحقی هر مظهردن ظاهر • وهر مجلاده متجلی
اولدوغن بلمز ایسه • حقی کورمز • پس بو مقامدن مصلی معتبر معرفتده رتبه‌سین
بیلور • و صلوتنده شهودی و رؤیتی ایله حقی کوررمی اکلر • پس اکر بو
معرفته استعدادی یوغیسه • باری صدق ایمان ایله وتقلید رؤیة
ایله قبله سنده حقی تخیل اتسون و مناجاتنده تصور قیلسون وجانب
حقدن کلن واردات روحانیه یه و غیبیه یه قولاق طوتسون • فان کان
اماما لعالمه الخاص به وللملائکة المصلین معه فان کل مصل فهو امام
بلا شک فان الملائکة تصلی خلف العبد اذا صلی وحده کما ورد فی الخبر
فقد حصل له رتبة الرسول فی الصلوة • پس اکر مصلی کندونک عالم خاصنک
یعنی مرتبه مخصوصه سنده اولان اهل ظاهره • وخلفنده اولان ملائکه خاصه
حضرتینه امام مقتدا ایسه که هر مصلی البته امام مقتدادر یا جماعة محله سنه
یا اهالی بیتنه بیله اولمز ایسه قوای ملکیه مخصوصه سنه داخلیه سنه وخارجیه سنه
اکرچه صورتا منفرد ایسه ده • نته که بو معنا خبرده وارد اولمشدر •

پس هر امامه رتبه رسول علیه السلام حاصلدر که امامة فی الحقیقة
حقوق عباده قیامدر • وهی النیابة عن الله واذا قال سمع الله
لمن حمده • فیخبر نفسه ومن خلفه بان الله قد سمعه • دخی امامة طرف
حقدن نیابتدر زیرا کورلمزمی که سمع الله لمن حمده دیسه حقک حمد
عبدی سماعنی امام اول نفسنه خبر ویرور • بعده خلفنده اولنلره خبر
ویرور • فیقول الملائکة والحاضرون ربنا لک الحمد • فان الله قال
علی لسان عبده فانظر علو مرتبة الصلوة والی این ینتهی بصاحبها
فمن لم یحصل درجة الرؤیة فی الصلوة فما بلغ غایتها ولا کان له فیها
قرة عین لانه لم یر من یناجیه فان لم یسمع ما یرد من الحق علیه فیها
فما هو ممن القی سمعه ومن لم یحضر فیها مع ربه مع کونه لم یسمع ولم یر
فلیس بمصل اصلا ولا هو ممن القی السمع وهو شهید یعنی پس ملائکه
و حاضرون ناس ربنا لک الحمد قولن قائل • وحق تعالی لسان عبدده
سمع الله لمن حمده ذکرن ذاکر اولوب فی الحقیقة نور توحید صلوة
ایله ذکر و ذاکر و مذکور هپ بر اولدی • پس ای عارف مکاشف
اسرار • علو مرتبه صلوتی کور و صلوة صاحبنی نه مرتبه یه منتهی قیلور بیل •
اما هرکه صلوتنده درجه رؤیته وارمدی غایة صلوته ایرمدی
دخی انوکچون صلوتنده قرة العین حاصل اولمدی • زیرا مناجی ومناجی
کمدر بیلمدی • اکر واردات غیبیه یه القاء سمع اتمک مرتبه سنه وارمدی
ایسه مناجی اولمدوغی کبی مستمع رتبه‌سن دخی بولمدی • بل که حضر خطابدن

خارج اولوب اکا هرکز مصلی اطلاقی صحیح اولمدی • وصلوتی الحق قیام و
قعوددن عبارة اولوب وافادهسی مجرد قیل سیفدن
خلاص اولدی • فانه عبادة تمنع من التصرف فی غیرها ما دامت
سوی الصلوة پس معلوم اولدی که صلوة بین العبادات فرض
فرایض وقرب نوافلی جامع اولا • وبو اجلدندر که عباداتده بر
عبادة یوقدر که غیرنده تصرفدن مانع اولا صلوتدن غیری
ما دام که صلوتنده دایم وثابت اولا • یعنی عبادة صلوة عبدی
نفسنه متخصص ایدوب غیر عبادتله مشغول اتمز • وغیری عبادة صلوتدن
عبدی شاغل اولمز • سایر عبادات بویله دکلدر • ولذکر الله فیها
اکبر مافیها لما تشتمل علیه من اقوال وافعال • ونفس صلوتده داخل اولان
اقوالده وافعالده ذکر الله جمیعندن اکبردر ولذکر الله اکبر الآیة •
وقد ذکرنا صفة الرجل الکامل فی الصلوة فی الفتح المکی کیف یکون یعنی
حال بو که رجل کامل فی الصلوتک کیفیتنی بز فتح مکی ادلو کتابمزده
ذکر اتمشیدک بو کلام جملهٔ اعتراضیه درکه دلیل ایله مدلول اورتهسنه
معترضه در و دلیلی ذکر اولنان در • لان الله یقول ان الصلوة
تنهی عن الفحشاء والمنکر یعنی الله کلامنده بیورر که تحقیقا صلوة عبد
مصلیی فحشادن ومنکردن مانع اولور فحشا فجور ومناهیدر منکر اعمدر
مباحه دخی شاملدر یعنی هر نسنه که صلوتدن شاغل اولا منکردر زیرا مصلی
حقیقی صلوتیله مشتغل اولسه بالضروره غیر حقدن فارغ اولور مصلی

غیر حقیقی دخی اولسه بهر حال صلوة مشتمل اولدوغی اشیا که قراءة واداء
ارکان صلوتدر انی ماسوادن نهی ایدر طهارة بدن وثوب وطهارة
مکان نه قدر تجویز دفعنه سبب اولور منافع صلوتک حد وغایة یوقدر
صبیان ومجانین بونی ملاهیده دخی عد ایدرایسه قلدر موج افضلدر •
لانه شرع للمصلی ان لا یتصرف فی غیرها من العبادة ما دام فیها
یقال له مصلی زیرا شان بودر که مصلی ایچون عبادة مخصوصهسندن
غیرده تصرف اتمک مشروع دکلدر ما دام که فعل مزبور ایله مشغول و
مقید اولا واکا بحسب الحال مصلی اطلاق اولونه زیرا ضرورة حال
غیره تجاوزدن ناهیدر • ولذکر الله اکبر یعنی فیها • وحال بو که ذکر الله
صلوة مشتمل اولدوغی اشیانک اعظمیدر پس نیچون اغیارنی
مانع اولمیه ای الذکر الذی یکون من الله لعبده حین یجیبه فی سؤاله
والثناء علیه اکبر من ذکر العبد ربه فیها لان الکبریاء لله تعالی ولذلک
قال والله یعلم ما تصنعون • وقتا که ولذکر الله اکبر • ایکی معنایه محتمل
اولدی ایسه که بریسی عبدک حقی ذکری بریسی عکسیدر لکن شق اول
تتمهٔ دلیل اولمغین شق ثانییه اشارت اتدی که عبدک ربی ذکری ربنک
عبدی ذکرینک نتیجهسیدر پس معنا دیمکدر که عبدک ربی ذکرندن
ربنک عبدی ذکری سؤالنه جواب وذاتنه ثنا حیننده اکبردر زیرا
صفة کبریا حقه مخصوصدر بو اجلدندر که الله تعالی سزک صلوتکزده
مندرج اولان افعال واقوال مصنوعهکزی بیلور دیدی زیرا ذکری

وعلمی اشمل واکبر درنجون بیلمیه وقال او القی السمع و هو شهید فالقاء
السمع هو لما یکون من ذکر الله ایاه فیها کذلک عبدک ذکری نتیجهٔ ذکر
رب اولدیغیچون درکه عبد حقیقة صلوة ایله و ذکر ایله تحقق ایده مر الیه
باری القار و سمع اتسون و حقیقة اسماع ایله تحقق و تمحض قیلسون که
حق تعالی ذکری بهر حال مذکورتینی مستمتع اولور • و عبدی کمال ذاکرین
سلکنه منسلک قیلور و من ذلک ان الوجود لما کان عن حرکة معقولة
نقلت العالم من العدم الی الوجود عمت الصلوة جمیع الحرکات وهی
ثلث حرکة مستقیمة وهی حال قیام المصلی و حرکة افقیة وهی حال
رکوع المصلی و حرکة منکوسة وهی حال سجوده فحرکة الانسان مستقیمة
و حرکة الحیوان افقیة و حرکة النبات منکوسة ولیس للجماد حرکة من
ذاته فاذا تحرک حجر فانما یتحرک بغیره یعنی ضمن صلوتده مضمون و مستتر
اولان اسرار جلیله دندر که حضرة وجود که حرکة معقوله دن حاصلدر که
عالمی عدم اضافی و ثبوت علمیدن وجود عینی و خارجیه نقل ایتمشدر
و حرکة موجودات بالطبع حرکات ثلثه یه منقسم و منحصردر که مستقیمه
و افقیه و منکوسه در پس صلوة دخی جمیع حرکات ثلثه یی مشتمل اولوب فعلیه
جمیع عوالم متحرکه صلوتده مندرج اولور • اما بیان اشتمال زیرا حال
قیام مصلی حرکة مستقیمه درکه حرکة انسان در و حال رکوع حرکة افقیه درکه
حرکة حیوان در • و حال سجود مصلی حرکة منکوسه درکه حرکة نباتدر • و جماد
ایچون حرکة ذاتیه یوقدر مگر حرکة قسریه اولا اولدخی بو جمله ده داخلدر •

پس مصلی

٤٤٦

پس مصلی دخی تمام اعضاء بدنی و قوای انسانی و حیوانی و نباتی
بلکه اجزاء جمادیه سی ایله نسخهٔ مجمل عوالم اولدوغی اعتباریله که متوجه
و مستغرق عباده اولا تا که ادای شکر نعمت وجود • و شمول مراتب
مذکوره • و سایر نعم مترتبه قیله شرف مرتبه و حال و مآل معلوم در
بعده معلوم اولا که انسانوک حال نموونده حرکة ظاهره سی فلکی منتک
استقامه اوزره سمت رأسنه حرکتیدر که گویا که رأسی سمایه صعود ایدر
حرکة ایدر اگرچه سایر جهاتنه دخی حرکتی ثابتدر لکن فوقنه حرکتی
اعتبار حس بصرده سایرندن اظهردر بعده انساندن ما عدا حیوانک
حال نموونده حرکة اظهری رأسنک جانب افقه حرکتیدر اگرچه سایر
جهاتنه دخی حرکات اعضاسی مقرر ایسه ده و حرکة نبات منکوسه اعتبار
اولندوغی زیرا رأس نباتات نباتک اصلیدر که ارضدن غذاسی • و سبب
نشو و نماسی • اصولنک جهة ارضه تعمقندن حاصل اولور بعض شراح
حرکة انتکاسیه یوقدر مجرد انتکاسدر دیمش اما اصول • نباتک
اعماق ارضه نفوذ و دخولی • عین حرکة منکوسه اولدوغی ظاهردر
علم فلاحته نظری اولن بیلور پس نباتک حرکتی ذو جهتین در اصولنک
حرکتی منکوسه در و فروع و اغصاننک حرکتی مستقیمه در اما بو راده
انسانک و حیوانک حرکتنه نسبة نباتک جانب رأسه اولان حرکتی اعتبار
اتدیلر جانب قدمه اولن حرکتی اعتبار اتمدیلر بعده اگرچه انسان و حیوان
ایچون عند الاراده حرکة دوریه دخی ثابت اولور اما تقسیم مزبور

حرکة مستقیمه حرکة افقیه
حرکة منکوسه

طبعه نسبته ایله اولمغن اکا تعرض اولنمز و اما قوله عم وجعلت قرة
عینی فی الصلوة ولم ینسب الجعل الی نفسه فان تجلی الحق للمصلی انما
هو راجع الیه تعالی لا الی المصلی یعنی حدیث سابقده جعلت لفظی
صیغهٔ مجهول ایله وارد اولوب وجعل مصلی یه نسبت قلنموب حقه
اضافتنوک سببی زیرا حقک مصلی یه تجلاسی کر وحقه راجعدر مصلی نک
انده مدخلی یوقدر اگر سؤال اولنورسه که یا عبدک استعداد قدیمی نک
هرگز حکمی یوقمیدر جواب ویریلور که انوک اعتباری وحکمی عالم شهادته
وفیض مقدسه گورهدر اما فیض اقدسه نسبت استعداد دخی حقک
افاضهٔ عطاسیدر که عبد اول معامده مضمحل گبیدر که امتیاز علمی مرتبه سیدر
پس جمیع واردات بطریق الامتنان اولور فانه لو لم یذکر هذه الصفة
عن نفسه لامره بالصلوة علی غیر تجلی منه له زیرا حق تعالی اگر بو صفتی
نفسنه نسبت اتمسه صلوته امر تجلاسوز اولورایدی پس صلوة تجلاسز
اولسه مشاهدهسوز اولورایدی زیرا صلوة مفروضه عبده واجبدر
لکن حقدن تجلا امر واجب دگلدر عنایت باری وامتنان الهی موقوفدر
فلما کان منه ذلک بطریق الامتنان کانت المشاهدة بطریق الامتنان
فقال وجعلت قرة عینی فی الصلوة پس وقتا که تجلای فرنور حقدن
نبی سنه بطریق الامتنان اولدی ایسه جانب نبیدن مشاهده بطریق
الامتنان اولدی زیرا توفیق الهی سبق اتمنه مشاهده نتیجه میسر اولور پس
جعلت صیغهٔ مجهول اولموق لازم گلدی ولیست المشاهدة المحبوب التی تقر بها

عین المحب من الاستقرار فیستقر العین عند رؤیته فلا ینظر معه الی
شیء غیره و مصلی نوک قرة عینی دگل الا مشاهدهٔ محبوب درکه
عین محب انوک سببی ایله قرار وتمکین بولور تقر فعل مضارعدر
فتح قاف ایله کی تقر عینها ولا تحزن گبی الآیة یا کسر ایله اولی سرور
تانیسی قرار معناسنهدر زیرا رؤیت معشوق حالنده عین عاشق
مستقر اولور وغیره ناظر اولمز استقراردن ماخوذ اولور تفصیلی
سابقا مرور اتمشدر فی شیء وغیر شیء ظرف مذکوردر رؤیته متعلقدر
معنا دیمکدر که عین محب رؤیت محبوب ایله مستقر اولور گرک اول
محبوب صور مجالیدن بر مجلا اولسون موسی یه صورت نار گبی ونبی
علیه السلام صورت شاب امرد قطط گبی یا خود شیده اولمیه یعنی
صورتده اولمیه بلکه معناده اولا تجلای ذاتی گبی ولذلک نهی عن
الالتفات فی الصلوة فان الالتفات شیء یختلسه الشیطان من
صلوة العبد فیحرمه مشاهدة محبوبه یعنی صلوة مؤمن مقر مشاهدهٔ دیدار
اولمغن مصلی صلوتنده غیره التفاتدن نهی اولنور گرک صوری گرک

معنوی زیرا التفات مصلی بر نسنهدر شیطان آنی استیوب بولامز
النه گیردوکی گبی فی الحال فرصتی فوت المیوب محبی مشاهدهٔ محبوبندن
صرف ایدوب محروم ایدر بل لو کان محبوب هذا الملتفت ما التفت
فی صلوته الی غیر قبلته بوجهه بلکه حق مصلی ملتفتک محبوبی اولا ایدی
هرگز صلوتنده قبلهسنوک غیرینه وجهی ایله یا خود عینی ایله متوجه اولمزدی

ایدی• و بو وجه مجهوندر قبله سنده مشهود ایکن غیره وجودی ویرور
ایدی• بو جهته دیدی بعینه دیمدی اعراض بالوجه کراهتده اشد
اولمغین اکرچه عین ایله دخی التفات وار ایسه• والانسان یعلم حاله
فی نفسه هل هو بهذه المثابة فی هذه العبادة الخاصة ام لا فان الانسان
علی نفسه بصیرة ولو القی معاذیره فهو یعرف کذبه من صدقه فی نفسه
لان الشیء لا یجهل حاله فان حاله ذوقی• یعنی حال بودر که انسان حال
نفسنه اعلمدر که عبادتنده بو مثابه ده میدر دکلمیدر زیرا کشینوک
نفسنه علمی ذوقی و وجدانیدر پس مراد بودر که کشی بو مثابه ده دکل
ایسه همت کرک ترک التفاته التفات کرک انسان نفسنه بصیرة افزوندر
کذبی صدقندن ممتاز قیلور• مکر نفسندن غافل• اولا اولی خود
کار عاقلدر کل• باقی نه دیمک کرک• ثم ان مسمی الصلوة له قسم اخری
فانه تعالی امرنا ان نصلی له واخبرنا انه یصلی علینا بعده مسمای صلوتک
بر قسمی دخی واردر زیرا الله تعالی بزه امر ایتمشدر که آنکا صلوة ایده وز
صلوا علیه وسلموا تسلیما قولی ایله• و بزه خبر ویرمشدر که بزم اوزریمزه
مصلی اولان هو الذی یصلی علیکم وملائکته قولی ایله• پس عبدک صلوتی
افعال مخصوصه ربک صلوتی تجلی• و ایجاد• و رحمت• و مسمای صلوتک قسمتی
کلمه نک اسمه فعله حرفه قسمتی کبی دکلدر که هر برینک ماهیتی موجود اولا
بلکه بر مسمای افعال مخصوصه مسمای آخری تجلی• و ایجاد• و رحمت• نته که
دنیلور صلوة الله دن رحمت مؤمندن دعا ملکدن استغفاردر

فالصلوة

فالصلوة منا ومنه پس صلوة بزدن حقه افعال مخصوصه یه منقسم اولدی
و حقدن بزه تجلی و ایجاده منقسم اولدی فاذا کان هو المصلی فانما
یصلی باسمه الاخر• وقتا که مصلی حلبه ده سباقده یعنی یارشده اتلرنده
مجلی اتنوک اردنجه کلنه اطلاق اولندی ایسه نته که مجلی جمله نوک
اوکنجه کلنه اطلاق اولنور شیخ قدس سره بیوردی که قچن حق تعالی
مصلی اولسه اسم آخر ایله مصلی اولور• ومعنای لغوی مجلی بولنور
یعنی بزم صور استعدادیمز ایله متجلی اولسه اسم آخر ایله اولور• زیرا
آخریه بحسب اللغه مصلی دن مستفاد اولور• نته که بیورر فیتاخر عن
وجود العبد• وهو عین الحق الذی یخلقه العبد فی قلبه بنظره الفکری
او بتقلیده وهو الاله المعتقد پس حق تعالی مصلیدن مستفاد اولان
اسم آخر ایله متجلی اولیجق حق تعالی وجود عبددن متاخر اولور•
و اول متاخر اولن• شول حقدر که عبد انی قلبنده نظر فکریسی
ایله• یا تقلیدی ایله خلق ایدر• و مرآت ذهننده صورت بغلدر پس
اول صورة آله معتقد اولور• بعض نسخه ده• وهو الاله المعتقد واقع
اولمشدر لام تعریف و ترکیب توصیف ایله• و فتح قاف ایله• نته که
نسخه اولی کسر قاف و اضافه ایله ایدی• پس شک یوقدر که اعتقاد وجود
معتقده تابعدر• واله معتقد دخی فتح قاف ایله• وجود معتقده تابع اولور
کسر قاف ایله• و آندن متاخر اولور• زیرا متبوع بالطبع تابعدن مقدم
و تابع آندن موخردر• و تنوع بحسب ما قام بذلک المحل من الاستعداد

كما قال الجنيد رضي الله عنه حين سئل عن المعرفة بالله والعارف فقال
لون الماء لون انائه وهو جواب ساذ اخبر عن الامر بما هو عليه پس صور الٓهيه
توابع استعداد اولن اعتقادات مختلفه نوك صور متنوعه سی حسبنجه مختلف
ومتنوع اولورزیرا حق مطلق ایچون بر محلده تعین یوقدر اسم وصفه
ونعت ایله مقید اولمز وحدانی النعت درنته که امیر المؤمنین کمال الاخلاص
نفی الصفات دیدوکی بو معنادر وجنیدک لون الماء لون انائه دیدوکی
حقیقت حالدن خبردر زیرا ماء ایچون لون یوقدر لطیف مطلقدر
ظروف کثیره نوك الوان مختلفه سی ایله متلون اولور فهذا هو الله
الذی یصلی علینا پس بو عقاید مختلفه ده صور استعدادات ایله
متجلی اولن حقدر که بزه مصلی و بزدن متاخردر آیه مذکوره ده
کلدوکی اوزره واذا اصلینا نحن کان لنا الاسم الآخر اما قچن بز حقی
اوزرنه مصلی اولسق اسم آخر بزم ایچون اولور و آخریه ایله بز متحقق
اولورز و صورت ثانیه ده حق اول بز آخر اولورز فنکون فیه
کما ذکرناه فی حال من له هذا الاسم فنکون عنده بحسب حالنا و صفاتنا
التی فینا پس بز بو مقامده که آخریه ایله تحقق مقامیدر ثابت و کاین
اولدق بتول صلوتده آخریتی ثابت اولن مصلی نوك حالی کبی اولدق
که نه کورا ولمشدی. پس بز حقک قاتنده حالمز و متصف اولدوغمز
صفاتمز حسبی ایله ثابت اولورز فلا ینظر الحق الینا الا بصورة ما جئناه
بها فان المصلی هو المتاخر عن السابق فی الحلبة پس حق بزه نظر ایتمز

الا استعدادمز اعطا ایتدوکی صورت ایله نظر و تجلی ایدر یعنی تمام
تجلی کمالده و نقصانده ظرفمزک لونینه تابع اولور زیرا مصلی مید
سباقده مجلی سابقدن متاخردر یعنی مجلی کاینه عبد مستعددر
و مصلی حق متجلی در پس تجلی استعداد قدیمه تابع و اندن متاخردر
و قوله تعالی کل قد علم صلوته و تسبیحه ای رتبته فی التاخر فی عبادة
ربه و تسبیحه الذی یعطیه من التنزیه استعداده و دخی آیت کریمه ده
کل قد علم صلوته دن مراد اعیان موجوداتک هر بری و صور عقاید
اعیانده ظاهر اولن حق مرتبه سن بیلورز و ربنی و ربنی تسبیح و تنزیهین
فهم ایدرز پس صلوتی بیلوردیمک تاخر رتبه سن بیلوردیمک اولور
و تسبیحن بیلمک ربنی نقایصدن و ناشایسته دن منزه قیلوردیمک
اولور اما صورت عقایدمزده ظاهر اولن حقک بزه صلوتی و تسبیحی
بزی نقایصدن تکمیل و اوساخ امکانیه دن تطهیردر لفظ یعطیه
نوك فاعلی استعداددر و ضمیر مفعول کلمه عاید در فما من شیء الا
وهو یسبح بحمد ربه الحلیم الغفور پس جمیع اشیاده علم ساری و بیج
جمیعینی مرتب حلیمنوک و رب ساتر الذنوبک حمدنی مسبحدرلر حلم رتبه
مادونه تنزلدر که صور اشیا ایله ظهوره و کمالات غیبیه سن اظهار سبب
اولمغیچون و لذلک لا تفقه تسبیح العالم علی التفصیل واحدا واحدا یعنی
اشیادن هر شی ایچون بر تسبیح خاص اولدوغندرکه جمیع عالمک علی التفصیل
تسبیحن بلمزز زیرا تفاصیل وجوده و اسرار مراتب الٓهیه یه حد و غایه یوقدر

معلوم اوله که حقک عبدا کوزن ابکی تجلی سی
وار در بری تجلی مقام فیض اقدسدر که
صور استعدادات عبد ایله تجلی در که حقک
شئون و افعالده تقلبدر و بو تجلیده عبد
تقلب فی الشئونه تابعدر پس بو مقامده
حق متجلی و عبد مصلی در اما تجلی ثانی که سیدر
عبده بحسب الاستعدادات القدیمه تجلی
فیض مقدسدر مقامیدر بو راده مذکور
اولدوغی اوزره امر بالعکسدر عبد
متجلی حق مصلی در اعتبارین مذکورین
ایله صاحب اللمعات قول جنیدی کان
لون الحب لون محبه کان لون المحب
لون محبوبه یه حمل ایدر. منه

احاطه سی وسع ممکننده دکلدر وثمه مرتبة يعود الضمير على العبد المسبح فيها
في قوله تعالى وان من شيء الا يسبح بحمده دبونده بر مرتبه واردر که
اول مرتبه ده حق عبد اوزرینه صلوات ایدر و بو مرتبه علیه ده مصلی و حامد
و مسبح شیء واحد اولور که حقدر و بحمده ضمیری بو مرتبه ده عبد مسبحه
عاید اولور و عبد السنه حقدن بر لسان مسبح اولور ای بحمد ذلك
الشيء فالضمير الذي في قوله بحمده يعود على الشيء اي بالثناء الذي
يكون عليه يعني بحمده ضميري حقه عائد اولمز شيئه عايد اولور
یعنی هر شیء حقه نفسنه اولان ثنا ایله ثنا ایدر زیرا شیئک نفسنه
ثناسی بعینه حقه ثناسیدر سری بودر که هویت احدیت مرتبه الهیه ده
ظاهر اولدوغی کبی مراتب کونیه ده دخی ظاهر اولور پس الکواندن
هر شیء معبودنی مسبح اولسه کندو صورتنده ظاهر اولان هویتنی مسبح
اولور پس هم مسبح اولور کسر بایله هم مسبح فتح بایله و هم حامد
و هم محمود اولور كما قلناه في المعتقد انما يثني على الاله الذي في
معتقده و ربطه به نفسه وما كان من عمله فهو راجع اليه فما اثنى الا على
نفسه فانه من مدح الصنعة فانما مدح الصانع بلا شك فان حسنها وعدم حسنها
راجع الى صانعها واله المعتقد مصنوع للناظر فيه فهو صنعته فثناؤه
على ما اعتقده ثناؤه على نفسه ولهذا يذم معتقد غيره ولو انصف لم يكن
له ذلك نته کم بو معنایی معتقد آله و جاعل معبود اولنلرده دیمشلر
ایدکی یعنی دستیاتوک نفسنه ثناسی آله مجعوللرینه ثناسنه تشبیه ایتدی که

انسان اعتقاد ایتدوکی آله مجعولنه یعنی ذهننده تصور ایتدوکی آلهه
ثنا ایدر زیرا اعتقادنده اول تصور ایتدوکی صورة آله در لکن
في الحقيقه کندونک مصنوعیدر و مجعولیدر زیرا کندونک جعلی ایله
و تصوری ایله حاصل اولمشدر بو حسبه آله مطلق تصور ایله مصور
و تعین خاص ایله متعین اولمز پس هر ثنا که عبد آله مجعولنه ایدر فی
الحقيقه نفسنه ثنادر اما حال بو ایله ایدوکن بلمز آله مطلقه ثنا ایدم صانور
مثلا [illegible] صانعنه و نقاشنه ثنادر
آفرین استادنه دیمک کبی در زیرا مصنوعک و نقشک حسن و قبحی
صانعنه و نقاشنه راجعدر بو اجلدندر که غیرک معتقدنی ذم ایدر
مثلا کافره بت پرستدر دیو شتم ایدر خبری یوق که خانه قلبنده
اوندن اعظم نجه بتلری وار که جانی کبی صقلر اگر انصافی اولسه بت
پرستی ذم ایتمزدی که ادل صفة کندوده مع زیادة موجوددر
الا ان صاحب هذا المعبود الخاص جاهل بلا شك في ذلك لاعتراضه
على غيره فيما اعتقده [illegible] الا که بو مصاحقق در که معبود خاص
[illegible] البته جاهل اولور زیرا غیره اعتراض ایدر و معتقدلرینه انکار
ایدر اگر بیله ایدی که جمله ده معبود معین آله مطلقدر که اعتقاد ایدنلر
حسبنجه تجلی ایتمشدر غیرک آلهی دخی بودر دیو بن حجاب انکاره دوشمزدی
[illegible] لون الماء لون اناءه لسلم لكل ذي اعتقاد
معتقده وعرف الله في كل صورة يعني اگر حضرة جنيدك لون الماء

ملون انانیه قولنک معناسن بیلور ایدی • که حق تعالی صور اعیان و
ادهان ایله تجلی ایدر استعدادلری و قابلیتلری مقدارنجه دیکید
هر معتقدک اعتقادندن تسلیم ایدر ایدی • و هر صورتده کوردوکی
حق ظاهری انکار اتمزلر ایدی • و مؤمن حقیقی اولوب سعادت عظمییه
داخل اولورلر ایدی • وکل معتقد فهو ظان لیس بعالم فلذلک قال الله
تعالی انا عند ظن عبدی بی ای لا اظهر له الا فی صورة معتقده فان شاء
اطلق وان شاء قید و هر معتقد که کسر قاف ایله اعتقاد خاص
ایله معتقد اولا • و حقی متعین و مقید کوره اول عالم اهل تعین دکلدر
صاحب ظندر زیرا عالم عارف اولسه حقی هر صورتده کورور ایدی •
و هر عقایده اعتقاد ایدر ایدی • انکاریله محجوب اولمز ایدی • کل معتقد
ظان خبردر • پس هر معتقد ظان اولدوغی اجلدندر که الله تعالی
بن عبدمک ظنی اتدوکی اوزره یم دیدی یعنی بن اکا ظاهر اولمزین
الا معتقدی صورتنده ظاهر اولورین دیلرسه عبدم بنی مطلق قلسون
و جمیع مظاهرده بولسون • یا خود دیلرسه استعدادی ویردوکی صورت
معینده مظنونه سی ایله مقید قیلسون • فاله المعتقدات تاخذه الحدود
و هو الاله الذی وسعه قلب عبده فان الاله المطلق لا یسعه
شیء لانه عین الاشیاء و عین نفسه والشیء لا یقال
فیه یسع نفسه ولا لا یسعها فافهم والله
یقول الحق وهو یهدی
السبیل

معلوم عارفین اولا که قلب انسان که لحم صنوبریدر نعمنده برشی
مقیدر • و عوارض تعین ایله متعیندر • و حدود تشخص ایله متشخصدر • پس
ادراک اتمز الا کندو کبی متشخص متعین ادراک ایدر • پس قلب انسان اله مطلق
صغمز • و دخی مدرکی اولمز قابلیتی اولمز • مثلا بر ظرفک حیزه حلول
ایدن شیء ظرفنی احاطه ایدهمز • بلکه ظرف آنی احاطه ایدر • اله مطلق
حدوددن و اوصافدن منزهدر • بلکه جمیع اشیاده وجوددر • اکر جمیع
اشیانک عینیدر غیری یوقدر معتقدلرک الهی ایسه محدود و دخی قیدلر ایله مقیددر
عارفده صغمز • اگر ناقص سؤال ایدرلر ایسه که خبر رسولدر که حق تعالی زمین و
آسمانه صغمز الا قلب عارفه صغر بیورلمشدر وجه توفیق • در جوابه ویریلیر که
حقک قلب عارفه صغمه سی استعدادی اقتدرنجه حکمنجه ایدیدر • پس تجلی ایدن
حق مطلقدر لکن اطلاقی حقیقتی ایله دکلدر زیرا اطلاق تجلی عبدده وجود
تعین قومز • حضرت موسانک طلب رؤیتنده لن ترانی جوابی ایله عنایه
اشارتدر که جبل وجود کبار تجلیه استطاعتی یوقدر • پس حق تعالی
مجموع اسما و صفاتی ایله دفعة واحدة قلب واحده تجلی ایتمز
اولمز • اگرچه قلب عارفک جمیع اسما و صفات ایله تجلیه قابلیتی
واردر • اما و [illegible] دفعة اولمز
استعنه نطو [illegible] وشهود و عرفان
متمکن اولوردر • و عارفین کمی کی • والحمد لله
علی التوفیق • والشکر لولی الحقایق والتحقیق
ثم لمصطفی انعام نعم الاتمام
و علی النبی وآله واصحابه
السلام

سعادتلو پادشاه بو حقیره ایجاب و اختیار مسئله سندن

سؤال ایتدکده ویریلن جواب در

بسم الله الرحمن الرحیم

معلوم اوله که زمان قدیمدن ذوی العقول افراد انسانیه اوچ فرقه
اولاگلمشلردر اما دولت محمدیه ده صکره صوفیه ایله جمله سی درت
بلوک اولورلر بعده صوفیه محققین اعتقادین قویلم پس اول فرقه
ثلثه که برسی حکما ایکیسی متکلمین در اما زمرهٔ حکما علی الاطلاق و بطریق
الاتفاق حضرة وجود مطلقک حضرات و مراتب مظاهرده تنزلی
و مرتبی و ظهوری بطریق الایجاب والاضطرار در درلر اما بونلرده
ایکی زمره اولوب متقدمینی ایجابی اضطرار و لزوم معناسنه حمل ایدوب
دیرلر که حقک ماسوایی خلقی ضروری امر در ناره احراق و مایه اغراق
نجه بالطبع لازم ایسه حقه دخی خلق عالم بویله لازم اما هم ضروریدر
اتمکه قادر دکلدر دیرلر لکن مذهب مذکور مردود و صاحبی
صوب حقدن مطرود در زیرا حق تعالی یه صفت نقصان مترتب اولور
بو اجلدنکه مفادی مزبور عین عجزدر الله تعالی عجزدن منزهدر اما
بو موقفده توقف بیورلسونکه کنت کنزا مخفیا فاحببت ان اعرف
حدیثنده حب ضروریدن ناشی اولن عجز و اضطرار قصور و نقصان ایجاب
ایدرمی الله اعلم بعده متأخرین حکما که نور فراستلری مشکاة
نبوتدن مقتبس در دیرلر که حاشا خدای تعالی ایجاب عجزدن منزهدر
گرچه فعلنده ایجاب ضروره گورنیور لکن خلافی اتمکه قادر در زیرا افعالک
خلافی که اتممه سیدر امر ممکندر صفت قدرت حق جمیع ممکناته شاملدر
نهایة الامر خلافین اتمدوکی عدم قبح اولوب وجود حسن اولدوغیچوندر

[illegible]

پس

۴۵۲

پس ایمدی ایجاب ایکی قسم اولور برسی ایجاب ممدوح
ایجاب غیر ممدوح بو مذهب دقیق علمای اهل سنت و جماعتدن
بعض محققین مذهبیدر رومده مرحوم کمال پاشازاده و
مرحوم جلال دوانی گبی نسبت قدم و حدوث عشاق
ایله هیچ اندر هیچ در اما اصحاب ظواهره ورطهٔ مهلکه در لازم
الاجتناب در بعده متکلمین دخی ایکی فرقه در برسی اشاعره برسی
معتزله در و بو طائفه نک ایکیسی دخی حکمایه خلاف ایدوب الله تعالی
فاعل مختار در موجب بالذات دکلدر دیرلر یعنی ماسوایی دیلرسه
خلق ایدر و دیلمزسه اتمز کتم عدمده اثبات ایدر دیرلر پس طائفتین
مذهب اختیار باری ده اتفاقده در لکن عباد افعالنده مضطرمیدر
یوخسه مختارمیدر بری بری ایله اختلاف ایدوب معتزله عباد
افعالنده مستقل و مختار در فعللرینی کندولر بالذات خالقلر در
اول سببدندر که خیر اشلرلر ایسه مثاب و شر اشلرلر ایسه معاقب
اولورلر دیرلر و عبدک ذمتی مدار تکلیف اولمغه شایان بویله گرکدر
دیرلر بونلر بو معرفتدن زیاده محجوبلر در بعده متکلمین دخی ایکی
بلوک اولوب بر بلوکی که اشاعره در جمیع افعالک خالقی الله در
عبدک اصلا مدخلی یوقدر مثلا مرتعشک الی دترمکده بی اختیار
اولدوغی گبی دیرلر الحق موحدانه سوزدر لکن مجبورلر مدار تکلیف
گوره میجک کارلرنده مضطر اولورلر پس فرقهٔ ثانیه سی که متأخرین

... در مذهب بومنصور ماتریدی ر...
عبدک فعلنده شعوری و قدرتی و اختیاری واردر ...
...ابعدر حقک مجلای صفتی قدرتی و ارادتیدر اگرچه قدرة
وارادهٔ عبده نسبت ایدرنجه دایرهٔ توحیددن نوعا خروج کورنور
اما عارف محقق یاننده که مرتبهٔ تشبیه و تنزیهی مزج لطیف ایله
مزج ایتمشدر اولا اصلا اشکال قالمز و بالجمله مذهب عشاقده ایجاب
واختیار و قدم وحدوث محوودر لکن مرتبهٔ اسما وصفاتده صفة
ایجاب واختیار وارادهٔ صفات مستقله در تقاضای مظهر ایدر ذوق
معرفت بودر که ایکیسنک دخی مرتبه سی ومظهری موجود اولوب
تعطیل صفة لازم کلمیه بعده اسم ظاهرک تقاضاسنی بلمک کرک و معشوقک
عاشقه طوقنن آتش جذبه نوک حکمنی و اثرینی اکلمق کرک تاکه عجزک
نقصانی وقصوری کورمیه عارف حقیقی ایجاب واختیاردن خبردر
شریعت موسویه دن مقدم بلکه حضرة ادریسدن صکره اکابر حکمایه
بو معرفت تجلی ایتمش اما واصل حقیقت و عارف نفس الامر اولنلر محو
رسوم و نفی وجود ایدوب صداع بحث و جدلدن آسوده و دغدغه
کفت و کودن فارغ و زاویهٔ خمولده غنوده اولمشلر اما قاصرین
عوام درلو درلو اوهام عقلیه قوللنوب عقاید مخصوصه پیدا ایتمشلر
کمیسی مفهوم جبر و اقداری نرد و شطرنج لعبتنه مثال ایتمشلر و قضا
نرد اویونی مسئله جبره نه خوب تشبیه درکه عالم علویده فلکلرن نقشه

نقش کعبتین موافق کلوب لاعب نرد اولن کیمسه خلافن اوینیه مز
و حکم جبر وقضا دخی بویله درکه عبد فاعل فعل قضانوک خلافن
اشلیه مز اما شطرنج بویله دکلدر انده عبدک نوع تصرفی واردر
شیله که فلک قدرده و عالم محو واثباتده تبدیل و تغییر احکامه
وسعت و مساغ کورندوکی کبی لاعب دخی نطع شطرنجک خانه لرین
دقتله کوزتسه و لوازم بعیده سن و مقتضیات متعدده سن
رعایتده دوربین اولسه خصمنه غالب اولمقده چوق تصرفه قادر
اولور سایری مفصلاتدن تتبع اولونه سرحد افکار اکابر
بودر که ذکر اولندی پس مرتبهٔ عبودیه و ربوبیتده اختصاصات
متنوعه و مراتب مختلفهٔ غیر متناهیه

واردر عبودیت متزاید اولدقجه
قرب حضرة متفاوته اولوب
آخرشده قرب حضرة
و نور نار محبت خار

غیرتی محو
ایدر
والله اعلم

هذا ما وقف
الوزير ابو العباس احمد
بن الوزير ابي عبد الله محمد